
زندگانی
حضرت زهرا سلام الله علیها
بحارالأنوار
ترجمه جلد ۴۳

بسم الله الرحمن الرحیم

زندگانی حضرت زهرا (سلام الله علیها) (ترجمه جلد ۴۳ بحارالانوار)

نویسنده:

محمد قائم فرد

ناشر چاپی:

عطرعترت

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

زندگانی حضرت زهرا سلام الله علیها ترجمه ی جلد ۴۳ بحارالأنوار

مشخصات کتاب

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان

زندگانی حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله علیها

ترجمه ی جلد ۴۳ بحارالأنوار علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه

به اهتمام:

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان

تحقیق و ویرایش: سیّد محمّد قائم فرد

تایپ، طراحی و صفحه آرایی: جلال کوساری

نوبت چاپ: اوّل، زمستان ۱۳۸۹ ش

ناشر: عطر عترت

تیراژ: ۱۰۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

تلفکس مرکز پخش: ۰۳۱۱۴۷۰۴۰۸۱

تلفن گویا: ۰۳۱۱۴۷۰۴۰۸۰

Fatemiyeh ۱۳۵@gmail.com

اهداء

مقدّمه

بسم الله الرّحمن الرّحیم

قالَ الصّادقُ علیه السلام :

«إِنَّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَهِ الْقَـدْرِ اللَّیْلَهُ فاطِمَهُ وَ الْقَـدْرُ اللَّهُ فَمَنْ عَرَفَ فَاطِمَهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَـدْ أَدْرَکَ لَیْلَهَ الْقَـدْرِ وَ إِنَّمَا سُـمِّیَتْ فَاطِمَهَ لِأَنَّ الْخَلْقَ فُطِمُوا عَنْ مَعْرِفَتِهَا» (۱).

آنچه بشـر را دچار گرفتاری ها و مصائب و مشکلات فراوان می کند عدم شناخت و یا جهل به مطلب و موضوع است. یکی از اهـداف خداوند متعال در قرآن این است که بشر ابتدا خداوند و بعد آنچه را که خدای منّان برای هدایت او مقرّر کرده است را بشـناسد. لـذا فرموده که «وَ مـا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الإِنْسَ إِلاَّ لِیَعْبُـدُونِ» (۲) بعضـی از مفسّـرین در تأویل و تفسـیر آیه این حدیث شریف را نقل فرموده اند که «عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ خَرَجَ الْحُسَیْنُ بْنُ عَلِیٍّ علیهما السلام عَلَی أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَیُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ جَـلَّ ذِکْرُهُ مَـا خَلَقَ الْعِبَـادَ إِلَّا لِیَعْرِفُوهُ فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَـدُوهُ فَإِذَا عَبَـدُوهُ اسْـتَغْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَهِ مَا سِوَاهُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی فَمَا مَعْرِفَهُ اللَّهِ قَالَ مَعْرِفَهُ أَهْلِ کُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِی یَجِبُ عَلَیْهِمْ طَاعَتُهُ» (۳)

یعنی امام صادق علیه السلام فرمود:

حضرت حسین بن علی علیهما السلام از جمع یارانش بیرون آمده و خطاب به آنها فرمودند:

ای مردم! خداوند جلّ ذکره بندگانش را نیافریده مگر

آنکه او را بشناسند و هنگامی که او را شناختند عبادتش کنند و زمانی که او را عبادت کردند از پرستش غیر او بی نیاز می گردند. مردی در بین یاران عرضه داشت: ای پسر رسول خدا! پدر و مادرم به فدای تو باد، معرفت و شناخت خدا چیست؟

حضرت فرمود:

آن است که اهل هر عصر و زمان، امامی که اطاعتش بر آنها واجب است را بشناسند.

لذا از این حدیث استفاده می شود که اوّلاً هدف از خلقت تمام موجودات، شناخت پروردگار عالمیان است و این شناخت مقدّمه ی عبادت و بندگی خداست و ثانیاً اگر این عبادت همراه با معرفت کامل انجام گیرد انسان از عبادت و بندگی غیر خدای متعال بی نیاز خواهد بود. ثالثاً راه شناخت خدا فقط از طریق امام معصوم علیه السلام برای اهل هر زمانی میسّر خواهد بود. لذا همان طور که شناخت امام معصوم علیه السلام در هر زمان لازم و واجب است شناخت مادری که یازده امام معصوم از او بوده و این همه آثار و برکات از اوست به طور اتمّ و اکمل لازم تر و واجب تر است.

با توجّه به حدیثی که از امام صادق علیه السلام در اوّل مقدّمه آوردیم ثابت است که شناخت حضرت زهرا سلام الله علیها و معرفت پیدا کردن به آن بزرگوار مساوی و معادل با درک شب قدر خواهد بود که این مطلب فقط در خصوص حضرت صدّیقه ی طاهره سلام الله علیها آمده و به دنبال آن، حضرت صادق علیه السلام می فرماید:

به این خاطر حضرتش را «فاطمه» نامیده اند که مردم از معرفت آن بزرگوار بریده شده اند.

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان که تحت اشراف سرور گرانقدر و بزرگوار

حضـرت حجّه الاسـلام و المسـلمین حاج شیخ جعفر آزادمنش دام عزّه تأسیس و اداره می گردد تصمیم به ترجمه و چاپ جلد ۴۳ بحارالأنوار مرحوم علّامه ی مجلسی اعلی الله مقامه نمود که این ترجمه با ترجمه ی قبل، تفاوت های ذیل را دارد:

۱. بیش از ۴۰ سال قبل این مجلّد توسط مرحوم حجّه الاسـلام و المسـلمین حاج شـیخ محمّد جواد نجفی رحمه الله علیه ترجمه شـده و در سال ۱۳۵۴ شمسـی به چـاپ رسـیده ولی هم از نظر ترجمه بعضـی عبارات، ناقص بود و هم به سـبک ادبیات قـدیم نوشـته شـده بود که امور فرهنگی مجتمع، این ترجمه را اصـل قرار داده و بـا ترجمه بقیه ی عبـارات حتّی بیـان هـای علّـامه ی مجلسی و بروزرسانی عبارت ها، تمام متن را ترجمه و در اختیار علاقه مندان قرار داده ست.

۲. مرحوم علّامه ی مجلسـی رحمه الله علیه در اوّل هر روایت، فقط مصدر روایت را نام برده اند که در این ترجمه آدرس کامل مصدر در پاورقی ها موجود است.

۳. بعضی از لغات و عبارات غامض در پاورقی ترجمه شده ست.

۴. آدرس هایی که در پاورقی ها آمده از سی دی جامع الأحادیث نسخه ی ۵ / ۲ استفاده شده که البته غالباً با خود کتاب هم مطابقت شـده است لازم به ذکر است کتبی که در نرم افزار جامع الأحادیث آمده فقط متن عربی و بدون ترجمه ست. مثلاً اگر الکافی گفته شده منظور الاصول من الکافیست.

در پایان از تمام کسانی که در چاپ این کتاب گرانسـنگ ما را یاری نمودند از باب «من لم یشـکر المخلوق لم یشـکر الخالق» تقدیر و تشکّر می گردد.

۱ – جناب حجّه الاسلام و المسلمین سیّد کریم داوودی

۲ – جناب حجّه الاسلام و المسلمین حاج سیّد

علی اکبر دیباجی

۳ - استاد عالیقدر حاج سیّد رضا دایی جواد

۴ - سرکار خانم صفایی منش

۵ - سرکار خانم اسماعیلی

در خاتمه لازم به ذکر است که چون این کتاب، اوّلین کتاب قیّمتیست که توسط این مجموعه منتشر می شود از صاحبان بصیرت، علما، دانشمندان و فرهیختگان دعوت به عمل می آید که با ارائه ی نظرات سازنده ی خود در جهت پیشبرد هر چه بیشتر در نشر معارف اهل بیت: ما را یاری فرموده و کاستی ها را به دیده ی اغماض بنگرند.

امید است این اثر مقبول درگاه صاحبِ ولایتِ مطلقه ی کلیّه ی الهیّه حضرت بقیه الله الاعظم حجه بن الحسن العسکری قرار گرفته و در پیشگاه با عظمت مادر معظّمه شان حضرت صدّیقه ی طاهره، فاطمه ی زهرا سلام الله علیها سرافراز و سربلند باشیم.

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان

خیابان زینبیه جنوبی (لاله) - تلفکس: ۴۷۰۴۰۸۱ - ۰۳۱۱

سیّد محمّد قائم فرد

الحمدُلله الّذی خصَّ بالبلاء من عبادِه المحبّین النُّجَباء، أفاخَم الأنبیاء و أعاظمَ الأوصیاء، ثمّ الأماثلَ من الأولیاء و البررةَ من الأتقیاء و الصّلاهُ علی أصفی الأزکیاء و أزکی الأصفیاء و أحبِّ أهل الأرض إلی أهل السَّماء مُحَمَّدٍ و أهلِ بیته المعصومینَ السُّفراء، المخصوصین بطرف البلاء، المُکَرّمین بتحف العناء الذینَ لم یرضوا بمکابده اللّیلِ وَالنّهارِ فی طاعهِ ربّ السَّماء، حتّی رَمَّلوا الوجوهَ فی الثری و خضّبوا اللّحاءَ بالدماء وَ لعنهُ اللهِ علی أعدائهم الفجرهِ الأشقیاء و مَن ظَلَمَهم من الکفره الأدْعِیاء.

أمّا بعدُ: فَهذا هو المجلّدُ الْعاشر من کتاب بحارالأنوار، ممّا ألّفه أحقرُ خدمهِ أخبارِ الأئمّه الأطهار و أفقرُ الخلقِ إلی رحمهِ الکریم الغفّارِ محمّد باقر بن محمّد تقی حشرهما الله مع موالیهما الأخیارِ، صلواتُ الله علیهم ما اخْتَلَفَ اللّیلُ وَ النّهارُ.

«أبوابٌ»

تاریخ سیَّدهِ نِساءِ الْعالمینَ وَ

بضعهِ سيّدِ الْمرسلينَ وَ مشكوهِ أنْوارِ أئمَّهِ الدّينِ وَ زَوْجهِ أشْرفِ الوصيّينَ البتولِ الْعَذراء وَ الإنسيهِ الْحَوْراء، فاطمهَ الزَّهْراء صلوات الله عليها و على أبيها و بعلِها وَ بَنيها ما قامَتْ الأرضُ و السَّماءُ.

بخش يكم؛ درباره ى ولادت حضرت فاطمه ى زهراء سلام الله عليها (باب ۱: ولادتِها و حليتها و شمائلها سلام الله عليها و جمل تواريخها)

[روايت شماره] (۰۱)

[الأمالى للصّدوق] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخَلِيلِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الْفَقِيهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِيِّ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى، عَنْ زُرْعَهَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِاللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام :

كَيْفَ كَانَ وِلادَهُ فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ:

نَعَمْ إِنَّ خَدِيجَهَ سلام الله عليها لَمَّا تَزَوَّجَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هَجَرَتْهَا نِسْوَهُ مَكَّهَ فَكُنَّ لا يَدْخُلْنَ عَلَيْهَا وَ لا يُسَلِّمْنَ عَلَيْهَا وَ لا يَتْرُكْنَ امْرَأَهً تَدْخُلُ عَلَيْهَا فَاسْتَوْحَشَتْ خَدِيجَهُ سلام الله عليها لِذَلِكَ وَ كَانَ جَزَعُهَا وَ غَمُّهَا حَذَراً عَلَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا حَمَلَتْ بِفَاطِمَهَ سلام الله عليها كَانَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها تُحَدِّثُهَا مِنْ بَطْنِهَا وَ تُصَبِّرُهَا وَ كَانَتْ تَكْتُمُ ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ يَوْماً فَسَمِعَ خَدِيجَهَ سلام الله عليها تُحَدِّثُ فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ لَهَا: يَا خَدِيجَهُ مَنْ تُحَدِّثِينَ؟

قَالَتْ:

الْجَنِينُ الَّذِي فِي بَطْنِي يُحَدِّثُنِي وَ يُؤْنِسُنِي،

قَالَ:

يَا خَدِيجَهُ هَذَا جَبْرَئِيلُ [يُبَشِّرُنِي] يُخْبِرُنِي أَنَّهَا أُنْثَى وَ أَنَّهَا النَّسْلَهُ الطَّاهِرَهُ الْمَيْمُونَهُ وَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَيَجْعَلُ نَسْلِي مِنْهَا وَ سَيَجْعَلُ مِنْ نَسْلِهَا أَئِمَّهً وَ يَجْعَلُهُمْ خُلَفَاءَهُ فِي أَرْضِهِ بَعْدَ انْقِضَاءِ وَحْيِهِ.

فَلَمْ تَزَلْ خَدِيجَهُ سلام الله عليها عَلَى ذَلِكَ إِلَى أَنْ حَضَرَتْ وِلادَتُهَا فَوَجَّهَتْ إِلَى نِسَاءِ قُرَيْشٍ وَ بَنِي هَاشِمٍ أَنْ تَعَالَيْنَ لِتَلِينَ مِنِّي مَا تَلِي النِّسَاءُ مِنَ النِّسَاءِ فَأَرْسَلْنَ

إِلَيْهَا: أَنْتَ عَصَيْتِنَا وَ لَمْ تَقْبَلِی قَوْلَنَا وَ تَزَوَّجْتِ مُحَمَّداً يَتِيمَ أَبِی طَالِبٍ فَقِيراً لا مَالَ لَهُ فَلَسْنَا نَجِی ءُ وَ لا نَلِی مِنْ أَمْرِكِ شَيْئاً فَاغْتَمَّتْ خَدِيجَهُ سلام الله عليها لِذَلِكَ فَبَيْنَا هِیَ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهَا أَرْبَعُ نِسْوَهٍ سُمْرٍ طِوَالٍ كَأَنَّهُنَّ مِنْ نِسَاءِ بَنِی هَاشِمٍ فَفَزِعَتْ مِنْهُنَّ لَمَّا رَأَتْهُنَّ فَقَالَتْ إِحْدَاهُنَّ: لا تَحْزَنِی يَا خَدِيجَهُ فَإِنَّا رُسُلُ رَبِّكِ إِلَيْكِ وَ نَحْنُ أَخَوَاتُكِ أَنَا سَارَهُ وَ هَذِهِ آسِيَهُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ وَ هِیَ رَفِيقَتُكِ فِی الْجَنَّهِ وَ هَذِهِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ هَذِهِ كُلْثُمُ أُخْتُ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ بَعَثَنَا اللَّهُ إِلَيْكِ لِنَلِیَ مِنْكِ مَا تَلِی النِّسَاءُ مِنَ النِّسَاءِ، فَجَلَسَتْ وَاحِدَهٌ عَنْ يَمِينِهَا وَ أُخْرَی عَنْ يَسَارِهَا وَ الثَّالِثَهُ بَيْنَ يَدَيْهَا وَ الرَّابِعَهُ مِنْ خَلْفِهَا. فَوَضَعَتْ فَاطِمَهَ سلام الله عليها طَاهِرَهً مُطَهَّرَهً.

فَلَمَّا سَقَطَتْ إِلَی الْأَرْضِ أَشْرَقَ مِنْهَا النُّورُ حَتَّی دَخَلَ بُيُوتَاتِ مَكَّهَ وَ لَمْ يَبْقَ فِی شَرْقِ الْأَرْضِ وَ لا غَرْبِهَا مَوْضِعٌ إِلا أَشْرَقَ فِيهِ ذَلِكَ النُّورُ وَ دَخَلَ عَشْرٌ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كُلُّ وَاحِدَهٍ مِنْهُنَّ مَعَهَا طَسْتٌ مِنَ الْجَنَّهِ وَ إِبْرِيقٌ مِنَ الْجَنَّهِ وَ فِی الْإِبْرِيقِ مَاءٌ مِنَ الْكَوْثَرِ فَتَنَاوَلَتْهَا الْمَرْأَهُ الَّتِی كَانَتْ بَيْنَ يَدَيْهَا فَغَسَلَتْهَا بِمَاءِ الْكَوْثَرِ وَ أَخْرَجَتْ خِرْقَتَيْنِ بَيْضَاوَيْنِ أَشَدَّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَطْيَبَ رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ وَ الْعَنْبَرِ فَلَفَّتْهَا بِوَاحِدَهٍ وَ قَنَّعَتْهَا بِالثَّانِيَهِ ثُمَّ اسْتَنْطَقَتْهَا فَنَطَقَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها بِالشَّهَادَتَيْنِ وَ قَالَتْ:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَنَّ أَبِی رَسُولُ اللَّهِ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَنَّ بَعْلِی سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ وَ وُلْدِی سَادَهُ الْأَسْبَاطِ ثُمَّ سَلَّمَتْ عَلَيْهِنَّ وَ سَمَّتْ كُلَّ وَاحِدَهٍ مِنْهُنَّ بِاسْمِهَا وَ أَقْبَلْنَ يَضْحَكْنَ إِلَيْهَا وَ تَبَاشَرَتِ الْحُورُ الْعِينُ وَ بَشَّرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بَعْضُهُمْ بَعْضاً بِوِلادَهِ فَاطِمَهَ سلام الله

علیها وَ حَدَثَ فِی السَّمَاءِ نُورٌ زَاهِرٌ لَمْ تَرَهُ الْمَلائِکَهُ قَبْلَ ذَلِکَ وَ قَالَتِ النِّسْوَهُ: خُذِیهَا یَا خَدِیجَهُ طَاهِرَهً مُطَهَّرَهً زَکِیَّهً مَیْمُونَهً بُورِکَ فِیهَا وَ فِی نَسْلِهَا فَتَنَاوَلَتْهَا فَرِحَهً مُسْتَبْشِرَهً وَ أَلْقَمَتْهَا ثَدْیَهَا فَدَرَّ عَلَیْهَا فَکَانَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها تَنْمِی فِی الْیَوْمِ کَمَا یَنْمِی الصَّبِیُّ فِی الشَّهْرِ وَ تَنْمِی فِی الشَّهْرِ کَمَا یَنْمِی الصَّبِیُّ فِی السَّنَهِ.

مصباح الأنوار: عن أبی المفضّل الشیبانی، عن موسی بن محمد الأشعری ابن بنت سعد بن عبدالله، عن الحسن بن محمد بن إسماعیل المعروف بابن أبی الشوارب عن عبیدالله بن علیّ بن أشیم، عن یعقوب بن یزید، عن حمّاد مثلُه.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۴) با چند واسطه از مفضل بن عمر نقل می کند که گفت:

به حضرت امام صادق علیه السلام گفتم:

ولادت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها چگونه بود؟

فرمود:

بلی موقعی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با خدیجه ی کبری ازدواج نمود زنان مکّه از آن بانو کناره گیری نمودند، نزد او نمی رفتند و بر او سلام نمی کردند، هیچ زنی را اجازه نمی دادند که نزد آن بانو مشرّف شود. این موضوع باعث وحشت و ناراحتی خدیجه کبری شد، غم و اندوه وی برای پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بود که مبادا آن حضرت را آسیبی برسد.

هنگامی که خدیجه به حضرت زهرا سلام الله علیها حامله شد، فاطمه ی اطهر در رحم مادر با مادر گفتگو می کرد و او را امر به صبر می نمود. ولی خدیجه ی کبری این موضوع را از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پنهان می داشت تا اینکه یک روز پیامبر خدا، نزد خدیجه ی کبری آمد و شنید که آن

بانو با فاطمه ی زهرا سخن می گوید، فرمود:

ای خدیجه با که سخن می گویی؟! خدیجه گفت:

این بچّه ای که در رحم من است با من سخن می گوید و مونس من است.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آری این جبرئیل است که به من بشارت می دهد و می گوید این فرزند دختر من است، این فرزند نسلیست طیّب و طاهر و مبارک. خدای توانا نسل مرا از این دختر برقرار و پایدار خواهد نمود. به زودی امامان را از این دختر به وجود می آورد و آنان را پس از اینکه وحی پروردگار قطع شود در زمین خلیفه ی خویشتن قرار خواهد داد.

حضرت خدیجه ی کبری دائماً در همین حال بود تا اینکه موقع وضع حمل وی فرا رسید، در این موقع خدیجه نزد زنان قریش و بنی هاشم فرستاد که بیایید و مرا درباره ی وضع حمل یاری نمائید. امّا آنها به او پاسخ رد دادند و در جواب گفتند:

چون تو سخن ما را نپذیرفتی و با محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که شخص فقیر و یتیم ابوطالب بود ازدواج نمودی لذا ما نزد تو نخواهیم آمد و متصدّی هیچ گونه امر تو نخواهیم شد! ! خدیجه ی کبری از شنیدن این جواب غمگین گردید، در همان حالی که وی اندوهناک بود ناگاه چهار زن گندمگون و بلند بالا که مثل زنان بنی هاشم بودند نزد او حاضر شدند هنگامی که خدیجه ی کبری آنان را دید جزع و فزع کرد، یکی از آنان گفت:

ای خدیجه! محزون مباش! زیرا ما فرستادگان خداییم، ما خواهران تو هستیم، من ساره ام، این بانو آسیه بنت مزاحم است که در بهشت رفیق تو

می باشد. این بانو: مریم دختر عمران و آن بانوی دیگر: کلثم خواهر موسی بن عمران است خداوند ما را فرستاده تا متصدی امر وضع حمل تو باشیم، یکی از آن زنان طرف راست و دیگری سمت چپ، سوّمی آنها مقابل حضرت خدیجه سلام الله علیها و چهارمی آنها پشت سر او نشستند و حضرت خدیجه سلام الله علیها، حضرت فاطمه سلام الله علیها را در حالی که پاک و پاکیزه بود زائید.

موقعی که حضرت زهراء سلام الله علیها متولّد شدند نور آن بانو درخشید تا اینکه تمام خانه های مکّه نورانی شد، هیچ خانه ای در شرق و غرب زمین باقی نماند مگر اینکه آن نور در آن تابید، آنگاه تعداد ده نفر از حورالعین نزد حضرت خدیجه ی کبری آمدند که با هر کدام یک تشت و ابریق (۵) بهشتی بود، ابریق ها پر از آب کوثر بودند، آن زنی که در مقابل حضرت خدیجه ی کبری بود ابریق ها را گرفت و حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را با آب کوثر شستشو داد، بعداً دو حوله که از شیر سفیدتر و از مشک و عنبر خوشبوتر بودند بیرون آورد و یکی از آنها را به بدن مبارک حضرت زهراء سلام الله علیها پیچید و دیگری را برای آن حضرت مقنعه قرار داد، سپس آن زن از حضرت زهراء سلام الله علیها خواست که سخن بگوید، زهرای اطهر سلام الله علیها زبان به شهادتین گشود و فرمود:

«اَشهَدُ اَن لا اِلهَ اِلّا الله وَ اَنَّ اَبی رَسُولُ الله سَیِّدُ الاَنبیاءِ وَ اَنَّ بَعلی سَیِّدُ الاَوصیاءِ وَ وُلدی سادَهُ الاَسباطِ».

آنگاه بر آن زنان سلام کرده و هر یک را با اسامی

خود نام برد، آنان برای آن نوزاد مقدّس خندان شده و به یکدیگر بشارت دادند، اهل آسمان هم راجع به ولادت حضرت زهراء سلام الله علیها به یکدیگر بشارت می دادند. در آسمان نور درخشنده ای پیدا شد که ملائکه قبل از آن نظیر آن را ندیده بودند.

آن زنان به خدیجه ی کبری گفتند:

این مولود پاک و پاکیزه را که مبارک است بگیر! خود این نوزاد و نسل وی با برکت خواهند بود، خدیجه ی کبری سلام الله علیها با خوشحالی و مسرّت تمام حضرت زهراء سلام الله علیها را گرفته و پستان در دهان او نهاد و شیری در دهان وی جاری شد. پس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در هر روزی به قدر یک ماه و هر ماه به قدر یک سال رشد می کرد (۶).

[روایت شماره] (۰۲)

[الأمالی للصّدوق] [عیون أخبارالرّضا علیه السلام] الْهَمَدَانِیُّ عَنْ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ الْهَرَوِیِّ، عن الرّضا علیه السلام قَالَ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

لَمَّا عُرِجَ بِی إِلَی السَّمَاءِ أَخَذَ بِیَدِی جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَأَدْخَلَنِی الْجَنَّهَ فَنَاوَلَنِی مِنْ رُطَبِهَا فَأَكَلْتُهُ فَتَحَوَّلَ ذَلِكَ نُطْفَهً فِی صُلْبِی فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَی الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِیجَهَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَهَ سلام الله علیها فَفَاطِمَهُ حَوْرَاءُ إِنْسِیَّهٌ فَكُلَّمَا اشْتَقْتُ إِلَی رَائِحَهِ الْجَنَّهِ شَمِمْتُ رَائِحَهَ ابْنَتِی فَاطِمَهَ.

[الإحتجاج] مُرْسلاً مثلُه.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۷) و کتاب عیون اخبار الرّضا (۸) علیه السلام با چند واسطه از حضرت رضا علیه السلام از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

موقعی که مرا به معراج بردند جبرئیل دست مرا گرفت و داخل بهشت نمود و از رطب بهشتی به من داد، من آن

رطب را خوردم و آن رطب در صلب من مبدّل به نطفه شد، هنگامی که به زمین آمدم و با خدیجه ی کبری همبستر شدم پس او به فاطمه سلام الله علیها حامله شد، لذا فاطمه حوریه ایست که به شکل انسان می باشد، هر زمان که من مشتاق بوی بهشت می شوم دخترم فاطمه را می بویم (۹).

[روایت شماره] (۰۳)

[معانی الأخبار] ابْنُ الْمُتَوَکِّلِ، عَنِ الْحِمْیَرِیِّ، عَنِ ابْنِ یَزِیدَ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ سَدِیرٍ الصَّیْرَفِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

خُلِقَ نُورُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها قَبْلَ أَنْ یَخْلُقَ الْأَرْضَ وَ السَّمَاءَ (۱۰) فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: یَا نَبِیَّ اللَّهِ فَلَیْسَتْ هِیَ إِنْسِیَّهً؟

فَقَالَ:

فَاطِمَهُ حَوْرَاءُ إِنْسِیَّهٌ قَالُوا: یَا نَبِیَّ اللَّهِ وَ کَیْفَ هِیَ حَوْرَاءُ إِنْسِیَّهٌ؟

قَالَ:

خَلَقَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ نُورِهِ قَبْلَ أَنْ یَخْلُقَ آدَمَ إِذْ کَانَتِ الْأَرْوَاحُ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ عُرِضَتْ عَلَی آدَمَ. قِیلَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ وَ أَیْنَ کَانَتْ فَاطِمَهُ؟

قَالَ:

کَانَتْ فِی حُقَّهٍ تَحْتَ سَاقِ الْعَرْشِ، قَالُوا: یَا نَبِیَّ اللَّهِ فَمَا کَانَ طَعَامُهَا؟

قَالَ:

التَّسْبِیحُ وَ التَّقْدِیسُ وَ التَّهْلِیلُ وَ التَّحْمِیدُ، فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ وَ أَخْرَجَنِی مِنْ صُلْبِهِ وَ أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ یُخْرِجَهَا مِنْ صُلْبِی جَعَلَهَا تُفَّاحَهً فِی الْجَنَّهِ وَ أَتَانِی بِهَا جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَقَالَ لِی: السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ یَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: وَ عَلَیْکَ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ، فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَبَّکَ یُقْرِئُکَ السَّلَامَ قُلْتُ: مِنْهُ السَّلَامُ وَ إِلَیْهِ یَعُودُ السَّلَامُ قَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ هَذِهِ تُفَّاحَهٌ أَهْدَاهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَیْکَ مِنَ الْجَنَّهِ. فَأَخَذْتُهَا وَ ضَمَمْتُهَا إِلَی صَدْرِی،

قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلالُهُ كُلْهَا فَفَلَقْتُهَا فَرَأَيْتُ نُوراً سَاطِعاً وَ فَزِعْتُ مِنْهُ

فَقَال: يَا مُحَمَّدُ مَا لَکَ لا تَأْکُلْ کُلْهَا وَ لا تَخَفْ فَإِنَّ ذَلِکَ النُّورَ لِلْمَنْصُورَهِ فِی السَّمَاءِ وَ هِیَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَهُ قُلْتُ: حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ وَ لِمَ سُمِّیَتْ فِی السَّمَاءِ الْمَنْصُورَهَ وَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَهَ؟

قَالَ:

سُمِّیَتْ فِی الأَرْضِ فَاطِمَهَ لِأَنَّهَا فُطِمَتْ شِیعَتُهَا مِنَ النَّارِ وَ فُطِمَ أَعْدَاؤُهَا عَنْ حُبِّهَا.

وَ هِیَ فِی السَّمَاءِ الْمَنْصُورَهُ وَ ذَلِکَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجلَّ «وَ یَوْمَئِذٍ یَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ یَنْصُرُ مَنْ یَشاءُ» (۱۱) یَعْنِی نَصْرَ فَاطِمَهَ لِمُحِبِّیهَا.

بیان: لعل هذا التأویلَ مبنیٌّ علی أنَّ قوله «من بعد» قبل قوله «یومئذ» إشارهٌ إلی القیامه.

شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (۱۲) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدران بزرگوارش از پیامبر اسلام صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

نور فاطمه سلام الله علیها قبل از اینکه زمین و آسمان خلق شوند آفریده شد، بعضی از مردم گفتند:

یا رسول الله! پس بنابراین: فاطمه از جنس بشر نیست؟

فرمودند:

فاطمه حوریه ی انسیه ایست.

گفتند:

یا رسول الله! چگونه می شود که زهراء سلام الله علیها حوریه و انسیه باشد؟

فرمودند:

خدای توانا قبل از خلقت حضرت آدم و ارواح خلائق حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را از نور خود آفرید، سپس آدم علیه السلام را خلق نموده و فاطمه سلام الله علیها را به وی عرض کرد، گفته شد:

یا رسول الله فاطمه سلام الله علیها در آن وقت کجا بود؟!

فرمود:

نور او در میان یک حقه در زیر ساق عرش جای داشت، گفتند:

ای رسول خدا! طعام وی چه بود؟

فرمود:

تسبیح و تقدیس و تهلیل (۱۳) و حمد خدا بود، موقعی که خدا حضرت آدم را آفرید و مرا از صلب او بیرون آورد خدای عزّوجلّ دوست داشت که

حضرت زهرا سلام الله علیها را از صلب من خارج کند، پس او را از یک سیب بهشتی قرار داده و آن سیب را جبرئیل نزد من آورد و به من گفت:

«یا مُحمّد! السّلام علیک و رحمه الله و برکاته»، گفتم:

جبرئیل «و علیک السّلام و رحمه الله و برکاته».

او گفت:

یا محمّد! خدا تو را سلام می رساند، گفتم:

سلام از او است و به سوی او باز خواهد گشت، گفت:

یا محمّد! این سیبی ا ست که خدای مهربان آن را از بهشت برای تو فرستاده، من آن سیب را گرفتم و به سینه ی خود چسباندم، جبرئیل گفت:

یا محمّد! خداوند می فرماید:

این سیب را تناول کن! هنگامی که آن سیب را دو نیمه کردم پس دیدم نوری از آن ساطع شد که من ترسان شدم! !

گفت:

یا رسول الله! پس چرا آن را تناول نمی کنی؟ میل کن و خائف مباش. زیرا این نور آن بانوییست که در آسمان منصوره و در زمین فاطمه ست.

گفتم:

ای حبیب من جبرئیل! چرا در آسمان منصوره و در زمین فاطمه ست؟

گفت:

بدین جهت در زمین فاطمه نامیده شده که شیعیانش از آتش بریده شده اند و دشمنان وی از محبّتش محروم خواهند بود و در آسمان بدین لحاظ منصوره است که خدا فرموده:

در آن روز – یعنی روز قیامت – مؤمنین برای نصرت خدا که هر کس را بخواهد یاری می کند خوشحال می شوند، منظور از این نصرت، همان نصرتیست که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها برای دوستان خود خواهد داشت.

بیان: منظور از اینکه می فرماید «در این روز» اهل ایمان شاد می شوند، روز قیامت است.

[روایت شماره] (۰۴)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جابِرٍ، عَنْ

أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:

قِیلَ یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّکَ تَلْثَمُ فَاطِمَهَ وَ تَلْزَمُهَا وَ تُدْنِیهَا مِنْکَ وَ تَفْعَلُ بِهَا مَا لا تَفْعَلُهُ بِأَحَدٍ مِنْ بَنَاتِکَ؟

فَقَالَ:

إِنَّ جَبْرَئِیلَ علیه السلام أَتَانِی بِتُفَّاحَهٍ مِنْ تُفَّاحِ الْجَنَّهِ فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ مَاءً فِی صُلْبِی ثُمَّ وَاقَعْتُ خَدِیجَهَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَهَ فَأَنَا أَشَمُّ مِنْهَا رَائِحَهَ الْجَنَّهِ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۱۴) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام از جابر بن عبدالله نقل می کند که گفت:

به پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفته شد:

یا رسول الله! برای چیست که این قدر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را می بوسی و او را در بر می گیری و نزدیک خویش جای می دهی، با او یک لطف و مرحمتی داری که با دختران دیگر خود نداری؟!

فرمود:

جبرئیل سیبی از سیب های بهشتی برای من آورد و من آن را خوردم، آن سیب در پشت من مبدل به نطفه شد، وقتی با خدیجه همبستر شدم وی به فاطمه حامله گردید، لذا من از فاطمه بوی بهشت می بویم.

[روایت شماره] (۰۵)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنْ عُبَیْدِاللَّهِ بْنِ مُوسَی الْعَبْسِیِّ، عَنْ جَبَلَهَ الْمَكِّیِّ، عَنْ طَاوُوسٍ الْیَمَانِیِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

دَخَلَتْ عَائِشَهُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ یُقَبِّلُ فَاطِمَهَ فَقَالَتْ لَهُ: أَتُحِبُّهَا یَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

أَمَا وَاللَّهِ لَوْ عَلِمْتِ حُبِّی لَهَا لازْدَدْتِ لَهَا حُبّاً إِنَّهُ لَمَّا عُرِجَ بِی إِلَی السَّمَاءِ الرَّابِعَهِ أَذَّنَ جَبْرَئِیلُ وَ أَقَامَ مِیكَائِیلُ ثُمَّ قِیلَ لِی ادْنُ یَا مُحَمَّدُ فَقُلْتُ أَتَقَدَّمُ وَ أَنْتَ بِحَضْرَتِی یَا جَبْرَئِیلُ قَالَ:

نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَضَّلَ أَنْبِیَاءَهُ الْمُرْسَلِینَ عَلَی مَلائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ فَضَّلَكَ

أَنْتَ خَاصَّهً فَدَنَوْتُ فَصَلَّيْتُ بِأَهْلِ السَّمَاءِ الرَّابِعَهِ ثُمَّ الْتَفَتُّ عَنْ يَمِينِی فَإِذَا أَنَا بِإِبْرَاهِيمَ عليه السلام فِی رَوْضَهٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّهِ وَ قَدِ اكْتَنَفَهَا جَمَاعَهٌ مِنَ الْمَلائِكَهِ.

ثُمَّ إِنِّی صِرْتُ إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَهِ وَ مِنْهَا إِلَى السَّادِسَهِ فَنُودِيتُ: يَا مُحَمَّدُ نِعْمَ الْأَبُ أَبُوكَ إِبْرَاهِيمُ وَ نِعْمَ الْأَخُ أَخُوكَ عَلِیٌّ فَلَمَّا صِرْتُ إِلَى الْحُجُبِ أَخَذَ جَبْرَئِيلُ عليه السلام بِيَدِی فَأَدْخَلَنِی الْجَنَّهَ فَإِذَا أَنَا بِشَجَرَهٍ مِنْ نُورٍ فِی أَصْلِهَا مَلَكَانِ يَطْوِيَانِ الْحُلَلَ وَ الْحُلِیَّ فَقُلْتُ: حَبِيبِی جَبْرَئِيلُ لِمَنْ هَذِهِ الشَّجَرَهُ؟

فَقَالَ:

هَذِهِ لِأَخِيكَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام وَ هَذَانِ الْمَلَكَانِ يَطْوِيَانِ لَهُ الْحُلِیَّ وَ الْحُلَلَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ.

ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامِی فَإِذَا أَنَا بِرُطَبٍ أَلْيَنَ مِنَ الزُّبْدِ وَ أَطْيَبَ رَائِحَهً مِنَ الْمِسْكِ وَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فَأَخَذْتُ رُطَبَهً فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتِ الرُّطَبَهُ نُطْفَهً فِی صُلْبِی فَلَمَّا أَنْ هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِيجَهَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَهَ فَفَاطِمَهُ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّهٌ فَإِذَا اشْتَقْتُ إِلَى الْجَنَّهِ شَمِمْتُ رَائِحَهَ فَاطِمَهَ سلام الله عليها.

نیز در کتاب پیشین (۱۵) از ابن عباس نقل می کند که گفت:

عایشه موقعی نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد دید رسول خدا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را می بوسد عایشه گفت:

یا رسول الله! آیا فاطمه سلام الله علیها را دوست می داری؟! پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

آری، به خدا قسم، اگر تو می دانستی من چقدر فاطمه ام را دوست می دارم تو نیز او را بیشتر دوست می داشتی، زیرا موقعی که مرا در شب معراج به آسمان چهارم بردند جبرئیل اذان گفت و میکائیل اقامه گفت، آن گاه به من گفته شد:

یا محمّد! جلو بیا و نماز بگذار، گفتم:

ای جبرئیل با بودن تو من جلو بیایم

و نماز بگذارم؟

گفت:

آری، زیرا خـدای حکیم پیـامبران مرسل خود را بر ملائکه مقرّب خود فضـیلت و برتری داده و تو را یک فضـیلت مخصوصـی عطـا نموده است، من جلو رفتم و بـا اهـل آسـمان چهارم نماز به جای آوردم، وقتی به طرف راست خود متوجّه شـدم حضـرت ابراهیم علیه السلام را دیدم که در یکی از باغ های بهشت است و گروهی از ملائکه در اطراف آن بزرگوار اجتماع نموده اند.

سپس وقتی به سوی آسمان پنجم و ششم بالا رفتم ندائی شنیدم که گفت:

یا محمّد! پدر تو ابراهیم علیه السـلام خوب پدری و برادرت علی بن ابیطالب علیه السـلام خوب برادریست. هنگامی که متوجّه سرا پرده هـا شـدم جبرئیـل دست مرا گرفت و داخـل بهشت نمود ناگاه با درختی از نور مواجه شـدم که دیـدم دو ملک حلّه و زیورهایی به آن می پیچند، گفتم:

ای حبیب من جبرئیل! این درخت از کیست؟!

گفت:

از برادرت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است، این دو ملک تا روز قیامت حلّه و زیور به این درخت می پوشانند.

آنگـاه وقتی به طرف جلو رفتم بـا رطبی روبرو شـدم که از کره نرم تر و از مشک خوشـبوتر و از عسل شـیرین تر بود، من یک رطب را خوردم و آن رطب در پشت من مبدّل به نطفه شد، هنگامی که به زمین نزول نمودم و با خدیجه کبری سـلام الله علیها همبستر شـدم وی به فاطمه زهراء سـلام الله علیها حامله شـد، پس بنابراین فاطمه ی اطهر سـلام الله علیها حوریه ایست که انسـیه می باشد، هر گاه من مشتاق بهشت می شوم فاطمه سلام الله علیها را می بوسم.

[روایت شماره] (۰۶)

[تفسیر القمی] أَبِی، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی

عُبَیْدَه، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یُکْثِرُ تَقْبِیلَ فَاطِمَهَ فَأَنْکَرَتْ ذَلِکَ عَائِشَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَا عَائِشَهُ إِنِّی لَمَّا أُسْرِیَ بِی إِلَی السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّهَ فَأَدْنَانِی جَبْرَئِیلُ مِنْ شَجَرَهِ طُوبَی وَ نَاوَلَنِی مِنْ ثِمَارِهَا فَأَکَلْتُهُ فَحَوَّلَ اللَّهُ ذَلِکِ مَاءً فِی ظَهْرِی فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَی الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِیجَه فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَهَ فَمَا قَبَّلْتُهَا قَطُّ إِلا وَجَدْتُ رَائِحَهَ شَجَرَهِ طُوبَی مِنْها.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۱۶) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم زیاد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را می بوسید، عایشه راجع به این موضوع به رسول خدا اعتراض می کرد، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای عایشه! در آن شبی که مرا به آسمان بردند و داخل بهشت شدم جبرئیل مرا نزدیک درخت طوبی برد و از میوه ی آن به من داد، هنگامی که من از آن خوردم آن میوه در پشت من مبدّل به نطفه شد، هنگامی که به زمین آمدم و با خدیجه ی کبری سلام الله علیها همبستر شدم وی به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها حامله شد، لذا هیچ وقت من فاطمه سلام الله علیها را نمی بوسم مگر اینکه بوی درخت طوبی را از او می بویم.

[روایت شماره] (۰۷)

[المناقب لابن شهرآشوب] أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ:

سَأَلْتُ أُمِّی عَنْ صِفَهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَقَالَتْ:

کَانَتْ کَأَنَّهَا الْقَمَرُ لَیْلَهَ الْبَدْرِ أَوِ الشَّمْسُ کُفِرَتْ غَمَاماً أَوْ خَرَجَتْ مِنَ السَّحَابِ وَ کَانَتْ بَیْضَاءَ بَضَّهً.

عَطَاءٌ، عَنْ أَبِی رَبَاحٍ قَالَ:

کَانَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَعْجِنُ وَ إِنَّ قَصَبَتَهَا تَضْرِبُ إِلَى الْجَفْنَهِ وَ رُوِىَ أَنَّهَا كَانَتْ مُشْرِقَهَ الرَّبَاعِيَّهِ.

جَابِرُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: مَا رَأَيْتُ فَاطِمَهَ تَمْشِى إِلا ذَكَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَمِيلُ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْمَنِ مَرَّهً وَ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْسَرِ مَرَّهً وَ وُلِدَتْ فَاطِمَهُ بِمَكَّهَ بَعْدَ النُّبُوَّهِ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ بَعْدَ الْإِسْرَاءِ بِثَلاثِ سِنِينَ فِى الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَهِ وَ أَقَامَتْ مَعَ أَبِيهَا بِمَكَّهَ ثَمَانِىَ سِنِينَ ثُمَّ هَاجَرَتْ مَعَهُ إِلَى الْمَدِينَهِ فَزَوَّجَهَا مِنْ عَلِيٍّ بَعْدَ مَقْدَمِهَا الْمَدِينَهَ بِسَنَتَيْنِ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ ذِى الْحِجَّهِ وَ رُوِىَ أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ وَ دَخَلَ بِهَا يَوْمَ الثَّلاثَاءِ لِسِتٍّ خَلَوْنَ مِنْ ذِى الْحِجَّهِ بَعْدَ بَدْرٍ وَ قُبِضَ النَّبِيُّ وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِىَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ سَبْعَهُ أَشْهُرٍ وَ وَلَدَتِ الْحَسَنَ وَ لَهَا اثْنَتَا عَشْرَهَ سَنَهً.

بیان: كفرت على البناء للمجهول أى إنْ شِئْتَ شَبَّهْتَها بالشّمس المستوره بالغمام لِسِتْرِها و عِفافِها أو لإمكان النظر إليها و إن شئت بالشّمس الخارجهِ من تحت الغمام لنورها و لمعانها و يَحتمل أن يكونَ الغرضُ التشبيهَ بالشّمس فى حالَتَىْ ابتداءِ الدخول فى الغمام و الخروج منها تشبيهاً لَها بالشّمس و لقناعها بالسّحاب الّتى أحاطَتْ ببعضِ الشَّمْسِ أو يقال: التشبيه بها فى الحالتين لِجَمْعِها فيهما بين السِتْرِ و التَّمَكُّنِ من النّظر و عدم مَحْوِ الضوءِ و الشعاع و على التقادير مأخوذٌ من الكُفْر بمعنى التغطيه يقال: كفرت الشى ء أكفره بالكسر كفراً أى سترته و البضاضهُ رقّهُ اللَّونِ و صفاؤُه الّذى يُؤَثِّرُ فيه أدْنى شى ءٍ.

شكل و شمائل حضرت زهراء سلام الله عليها

ابن شهرآشوب در كتاب مناقب (۱۷) از انس بن مالك نقل مى كند گفت:

من از مادرم درباره ى شكل و شمائل (صفات) فاطمه ى اطهر

سلام الله علیها پرسش نمودم، مادرم گفت:

فـاطمه ی زهراء سـلام الله علیها نظیر ماه شب چهارده یا نظیر آفتابی بود که ابر روی آن را فرا گرفته و یا اینکه از زیر ابر خارج شده باشد، رنگ حضرت زهراء سلام الله علیها سفیدی و لطافت خاصّی داشت.

عطاء از ابورباح نقل کرده فاطمه سـلام الله علیها دختر رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خدا از آرد خمیر می ساخت و موهای خود را می بـافت و آنهـا چون بلنـد بود بر روی شـانه هـایش می ریخت و روایت شـده که چهره ی ایشـان چون خورشـید می درخشید.

جابر بن عبدالله می گوید:

هر گاه من راه رفتن فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها را مشاهده می کردم به یاد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می افتادم زیرا حضرت زهرا سلام الله علیها نیز در هنگام راه رفتن گاهی به طرف راست و گاهی به طرف چپ متمایل می شد.

فـاطمه ی اطهر سـلام الله علیها پنـج سال بعـد از نبوّت و پیامبری پـدرش و سه سال پس از داسـتان معراج در بیسـتم ماه جمادی الثّانی در مکّه معظمه متولّد شد و مدت هشت سال با پدر خویش در مکّه بود، آنگاه با پدر خود به سوی مدینه هجرت نمود و پیـامبر خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْـهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم دو سـال بعـد از ورود به مـدینه در روز اوّل مـاه ذیحجه وی را برای حضـرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود.

بنـا بر قولی امر ازدواج در روز شـشم ذیحجه صورت گرفت و در روز سه شـنبه شـشم ذیحجه بعـد از داسـتان جنـگ بـدر، امر عروسی خاتمه یافت، هنگامی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید از عمر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هیجده سال و هفت ماه گذشته بود هنگامی که امام حسن علیه السلام متولّد شد فاطمه ی زهرا سلام الله علیها دوازده ساله بود.

بیان: «کفرت» بنا بر اینکه «کُفِرَتْ» خوانده شود – صیغه ی مجهول – به این معنا خواهد بود که اگر می خواهی او را به آفتابی که در پشت ابر بوده و کم کم می خواهد از پشت آن خارج شود تشبیه کن، که در آن صورت منظور از کلام راوی عفیف و پوشیده بودن حضرت فاطمه سلام الله علیها خواهد بود.

و یا اگر می خواهی او را به آفتابی تشبیه کن که تازه از زیر ابر خارج شده و نورافشانی می کند که در این صورت معنای آن، این می شود که حضرت فاطمه سلام الله علیها دارای چهره ای نورانی و درخشنده بوده ست.

همچنین ممکن است منظور راوی تشبیه حضرت فاطمه سلام الله علیها به خورشید، در حالتی باشد که تازه زیر ابر می رود و یا تازه از زیر ابر خارج می شود و در هر دو حال نوری دارد که چشم از نگاه به آن آزرده می شود و تشبیه حضرت فاطمه سلام الله علیها به خورشید در دو حالت «کفرت غَماماً أو خرجت من السّحاب» به دلیل آن است که در هر دو حالت هم ستر و هم پوشیدگی وجود دارد و هم رؤیت و در عین حال جلوه و روشنی محو نمی شود و قابل مشاهده ست. به هر تقدیر «کفرت» گرفته شده ی از «کفر» به معنی پوشاندن است و وقتی گفته می شود «کفرت الشّیء الکفره» یعنی مخفی کردن و پوشاندن آن.

و «بضاضه» عبارت است از روشن

بودن رنگ چهره و صفای آن است به نحوی که کوچکترین چیز بر آن اثر می گذارد.

[روایت شماره] (۰۸)

[کشف الغمه] ذَکَرَ ابْنُ الْخَشَّابِ، عَنْ شُیُوخِهِ یَرْفَعُهُ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام قَالَ:

وُلِدَتْ فَاطِمَهُ بَعْدَ مَا أَظْهَرَ اللَّهُ نُبُوَّهَ نَبِیِّهِ وَ أَنْزَلَ عَلَیْهِ الْوَحْیَ بِخَمْسِ سِنِینَ وَ قُرَیْشٌ تَبْنِی الْبَیْتَ وَ تُوُفِّیَتْ وَ لَهَا ثَمَانِیَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ خَمْسَهٌ وَ سبعین [سَبْعُونَ] یَوْماً وَ فِی رِوَایَهِ صَدَقَه ثَمَانِیَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ شَهْرٌ وَ خَمْسَهَ عَشَرَ یَوْماً وَ کَانَ عُمُرُهَا مَعَ أَبِیهَا بِمَکَّهَ ثَمَانِیَ سِنِینَ وَ هَاجَرَتْ إِلَی الْمَدِینَهِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَقَامَتْ مَعَهُ عَشْرَ سِنِینَ وَ کَانَ عُمُرُهَا ثَمَانِیَ عَشْرَهَ سَنَهً فَأَقَامَتْ مَعَ عَلِیٍّ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ بَعْدَ وَفَاهِ أَبِیهَا خَمْسَهً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ فِی رِوَایَهٍ أُخْرَی أَرْبَعِینَ یَوْماً.

وَ قَالَ الذَّارِعُ: أَنَا أَقُولُ فَعُمُرُهَا عَلَی هَذِهِ الرِّوَایَهِ ثَمَانِیَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ شَهْرٌ وَ عَشَرَهُ أَیَّام وَ وَلَدَتِ الْحَسَنَ وَ لَهَا إِحْدَی عَشْرَهَ سَنَهً بَعْدَ الْهِجْرَهِ بِثَلاثِ سِنِینَ وَ فِی کِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها لِابْنِ بَابَوَیْهِ یَرْفَعُهُ إِلَی أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ قَالَتْ قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ کُنْتُ شَهِدْتُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ قَدْ وَلَدَتْ بَعْضَ وُلْدِهَا فَلَمْ أَرَ لَهَا دَماً فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِنَّ فَاطِمَهَ خُلِقَتْ حُورِیَّهً فِی صُورَهِ إِنْسِیَّهٍ.

ولادت حضرت زهراء سلام الله علیها

اربلی در کتاب کشف الغمّه (۱۸) از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها پنج سال بعد از پیامبری رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و نزول

وحی بر آن حضرت در آن هنگامی که قریش کعبه را می ساختند، متولّد شد.

فاطمه ی اطهر موقعی به شهادت رسید که هیجده سال و هفتاد و پنج روز از عمر او گذشته بود، در کتاب کافی نیز همین روایت را نقل کرده است (۱۹).

و در روایت صدقه، عمر شریف آن حضرت این گونه آمده است:

هیجده سال و یک ماه و پانزده روز و همچنین (صدقه گوید) : حضرت زهرا سلام الله علیها هشت سال از عمر شریفش را کنار پدر بزرگوارش در مکّه سپری نمود و سپس با رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به مدینه هجرت نمود و در آنجا به مدّت ده سال در کنار آن حضرت بود، (که در این صورت) عمر شریف آن حضرت هجده سال می باشد و پس از پدر گرامی خود هفتاد و پنج روز در کنار حضرت علی امیر مؤمنان علیه السلام بود. (یعنی پس از پدر ۷۵ روز بیشتر زنده نبودند.)

و در روایت دیگری آمده است که چهل روز بعد از شهادت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید.

و ذراع [ذراع نام راویست] گوید:

من بنا بر این روایتی (که گذشت) می گویم عمر شریف آن حضرت هیجده سال و یک ماه و ده روز بوده و زمانی که امام حسن علیه السلام را وضع حمل نمود یازده ساله بوده و ولادت امام حسن علیه السلام سه سال بعد از هجرت واقع شده ست.

و در کتاب «مولد فاطمه سلام الله علیها» که از ابن بابویه است سند را به اسماء بنت عمیس می رساند که او گفت:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من فرمود:

من در موقع ولادت بعضی از فرزندان فاطمه سلام الله علیها شاهد بودم که او در هنگام زایمان خون (نفاس) نمی دید، آنگاه رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

همانا خلقت فاطمه خلقت حوريّه ایست در صورت انسانی.

[روایت شماره] (۰۹)

[روضه الواعظين] وُلِدَتْ سلام الله عليها بَعْدَ النُّبُوَّهِ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ بَعْدَ الْإِسْرَاءِ بِثَلاثِ سِنِينَ وَ أَقَامَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِمَكَّهَ ثَمَانَ سِنِينَ، ثُمَّ هَاجَرَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَى الْمَدِينَهِ فَزَوَّجَهَا مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام بَعْدَ مَقْدَمِهِمُ الْمَدِينَهَ بِسَنَهٍ وَ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لِفَاطِمَهَ سلام الله عليها يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ عَاشَتْ بَعْدَ أَبِيهَا اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْماً.

در کتاب روضه الواعظین آمده است: فاطمه سلام الله علیها پنج سال بعد از نبوّت (مبعث) پیامبر و سه سال بعد از معراج متولّد شد و به مدّت هشت سال در مکّه با پیامبر زندگی کرد، سپس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به مدینه هجرت فرمود و یک سال پس از ورود به مدینه، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم او را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد و زمانی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید، فاطمه سلام الله علیها هجده ساله بود و بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و دو روز زنده بود.

[روایت شماره] (۱۰)

[الكافى] وُلِدَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها بَعْدَ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِخَمْسِ سِنِينَ وَ تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانِيَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ خَمْسَهٌ وَ سَبْعُونَ يَوْماً بَقِيَتْ بَعْدَ أَبِيهَا خَمْسَهً وَ سَبْعِينَ يَوْماً.

در کتاب کافی (۲۰) آمده است: فاطمه سلام الله علیها پنج سال پس از مبعث پیامبر متولّد شد و به شهادت رسید در حالی که عمر شریفش هجده سال

و هفتاد و پنج روز بود و او بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و پنج روز در دنیا باقی ماند.

[روایت شماره] (۱۱)

عُيُونُ الْمُعْجِزَاتِ: رُوِىَ عَنْ حَارِثَهَ بْنِ قُدَامَهَ قَالَ:

حَدَّثَنِى سَلْمَانُ قَالَ:

حَدَّثَنِى عَمَّارٌ وَ قَالَ:

أُخْبِرُكَ عَجَباً؟ قُلْتُ: حَدِّثْنِى يَا عَمَّارُ قَالَ:

نَعَمْ شَهِدْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام وَ قَدْ وَلَجَ عَلَى فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَلَمَّا أَبْصَرَتْ بِهِ نَادَتْ ادْنُ لِأُحَدِّثَكَ بِمَا كَانَ وَ بِمَا هُوَ كَائِنٌ وَ بِمَا لَمْ يَكُنْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ حِينَ تَقُومُ السَّاعَهُ قَالَ عَمَّار: «فَرَأَيْتُ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَرْجِعُ الْقَهْقَرَى فَرَجَعْتُ بِرُجُوعِهِ إِذْ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ لَهُ: ادْنُ يَا أَبَاالْحَسَنِ فَدَنَا فَلَمَّا اطْمَأَنَّ بِهِ الْمَجْلِسُ قَالَ لَهُ تُحَدِّثُنِى أَمْ أُحَدِّثُكَ؟

قَالَ:

الْحَدِيثُ مِنْكَ أَحْسَنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَال: كَأَنِّى بِكَ وَ قَدْ دَخَلْتَ عَلَى فَاطِمَهَ وَ قَالَتْ لَكَ كَيْتَ وَ كَيْتَ فَرَجَعْتَ، فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام نُورُ فَاطِمَهَ مِنْ نُورِنَا؟

فَقَال عليه السلام :

أَوَ لا تَعْلَمُ؟ فَسَجَدَ عَلِيٌّ شُكْراً لِلَّهِ تَعَالَى.

قَالَ عَمَّارٌ: فَخَرَجَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ خَرَجْتُ بِخُرُوجِهِ فَوَلَجَ عَلَى فَاطِمَهَ سلام الله عليها وَ وَلَجْتُ مَعَهُ فَقَالَتْ:

كَأَنَّكَ رَجَعْتَ إِلَى أَبِى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَخْبَرْتَهُ بِمَا قُلْتُهُ لَكَ؟

قَالَ:

كَانَ كَذَلِكِ يَا فَاطِمَهُ، فَقَالَتْ:

اعْلَمْ يَا أَبَاالْحَسَنِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ نُورِى وَ كَانَ يُسَبِّحُ اللَّهَ جَلَّ جَلالُهُ ثُمَّ أَوْدَعَهُ شَجَرَهً مِنْ شَجَرِ الْجَنَّهِ فَأَضَاءَتْ فَلَمَّا دَخَلَ أَبِى الْجَنَّهَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ إِلْهَاماً أَنِ اقْتَطِفِ الثَّمَرَهَ مِنْ تِلْكَ الشَّجَرَهِ وَ أَدِرْهَا فِى لَهَوَاتِكَ فَفَعَلَ فَأَوْدَعَنِى اللَّهُ سُبْحَانَهُ صُلْبَ أَبِى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثُمَّ أَوْدَعَنِى خَدِيجَهَ بِنْتَ خُوَيْلِدٍ فَوَضَعَتْنِى وَ أَنَا مِنْ ذَلِكَ النُّورِ أَعْلَمُ مَا كَانَ وَ

مَا یَکونُ وَ مَا لَمْ یَکنْ یَا أَبَاالْحَسَنِ الْمُؤْمِنُ یَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ تَعَالَی.

صاحب کتاب عیون المعجزات از حارثه بن قدامه روایت کرده که سلمان به او گفت:

عمّار به من گفت:

(یعنی عمّار به سلمان گفت) آیا تو را از امر عجیبی باخبر کنم؟

گفتم:

بگو برای من، ای عمّار!

گفت:

آری، من شاهد بودم که علیّ بن ابیطالب علیه السلام بر فاطمه سلام الله علیها وارد شد. پس چون چشم فاطمه سلام الله علیها به حضرتش افتاد به ایشان عرض کرد:

پیش آی تا برای تو بگویم از آنچه واقع شده و آنچه واقع شَوَد و آنچه نبوده را تا روز قیامت و هنگام رستاخیز.

عمّار گوید:

دیدم آن حضرت عقب عقب برگشت تا آنکه بر پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم داخل شد، آن حضرت نیز فرمود:

ای اباالحسن! نزدیک شو، پس ما به آن حضرت نزدیک شدیم و چون رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از عدم حضور دیگران مطمئن شد به حضرت علی علیه السلام فرمود:

تو برای من می گویی یا من برای تو بگویم؟

عرض کرد:

سخن شما نیکوتر است ای رسول خدا! پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

گویا با تو بودم آنگاه که بر فاطمه داخل شدی و او به تو چنین و چنان گفت و تو از نزد او بازگشتی، علی علیه السلام عرض کرد:

آیا نور فاطمه از نور ما است. پس رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آیا نمی دانی؟ پس حضرت علی علیه السلام به سجده افتاد و شکر خداوند متعال را به جای آورد.

عمّار گوید:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام از نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِهِ وَ سَلَّم خارج شد و بار دیگر به خانه رفت و بر فاطمه سلام الله علیها داخل شد و من نیز با او به خانه ی فاطمه آمدم. پس فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

گویا به سوی پدرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفتی و او تو را به آنچه من برایت گفته بودم باخبر نمود؟

فرمود:

همین گونه است ای فاطمه!

پس فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

ای اباالحسن! بدان که خداوند تعالی خلق کرد نور مرا و آن نور، تسبیح خداوند جلّ جلاله را می گفت، پس خداوند آن نور را در یکی از درختان بهشت به ودیعه گذاشت و آن درخت (برای اهل بهشت) نورافشانی نمود و چون پدرم داخل بهشت شد خداوند تعالی به او وحی فرمود:

جدا کن میوه ی این درخت را و آن را در دهان خود گذار. پس پدرم چنین نمود.

آنگاه خداوند سبحان مرا در صلب پدرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به ودیعه گذاشت. پس مرا به خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد منتقل نمود و او مرا وضع حمل کرد و من از چنین نوری می باشم و به همین علّت است که عالِم هستم به گذشته و آینده و آنچه نیامده ست.

(پس حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:)

ای اباالحسن! مؤمن به واسطه ی نور خداوند تعالی می نگرد.

[روایت شماره] (۱۲)

[إقبال الأعمال] قَالَ الشَّیْخُ الْمُفِیدُ فِی کِتَابِ حَدَائِقِ الرِّیَاضِ: یَوْمَ الْعِشْرِینَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَهِ کَانَ مَوْلِدُ السَّیِّدَهِ الزهراء سلام الله علیها سَنَهَ اثْنَتَیْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ.

مِنْ بَعْضِ کُتُبِ الْمُخَالِفِینَ بِإِسْنَادِهِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ الْهَاشِمِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:

وُلِدَتْ فَاطِمَهُ سَنَهَ إِحْدَی وَ أَرْبَعِینَ مِنْ مَوْلِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ زَعَمَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ أَنَّ فَاطِمَهَ وُلِدَتْ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ كَذَلِكَ سَائِرُ أَوْلَادِهِ مِنْ خَدِيجَهَ وَ فِي رِوَايَتِي عَنِ الْحَافِظِ أَبِي الْمَنْصُورِ الدَّيْلَمِيِّ بِرِوَايَتِهِ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْحَدَّادِ عَنْ أَبِي نُعَيْمٍ الْحَافِظِ فِي كِتَابِ مَعْرِفَهِ الصَّحَابَهِ أَنَّ فَاطِمَهَ كَانَتْ أَصْغَرَ بَنَاتِ رَسُولِ اللَّهِ سِنّاً وُلِدَتْ وَ قُرَيْشٌ تَبْنِي الْكَعْبَهَ وَ كَانَتْ فِيمَا قَبْلُ تُكَنَّى أُمَّ أَسْمَاءَ.

وَ قَالَ أَبُوالْفَرَجِ فِي كِتَابِ مَقَاتِلِ الطَّالِبِيِّينَ كَانَ مَوْلِدُ فَاطِمَهَ سلام الله عليها قَبْلَ النُّبُوَّهِ وَ قُرَيْشٌ حِينَئِذٍ تَبْنِي الْكَعْبَهَ وَ كَانَ تَزْوِيجُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليهما السلام إِيَّاهَا فِي صَفَرٍ بَعْدَ مَقْدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الْمَدِينَهَ وَ بَنَى بِهَا بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنْ غَزَاهِ بَدْرٍ وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَ عَشْرَهَ سَنَهً حَدَّثَنِي بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ سَعْدٍ، عَنِ الْوَاقِدِيِّ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ أَبِي سَبْرَهَ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَبِي فَرْوَهَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ:

در کتاب اقبال الاعمال آمده است که شیخ مفید در کتاب حدائق الرّیاض می گوید:

روز بیستم از جمادی الآخر، روز ولادت سیّده ی (زنان عالمیان) حضرت زهرا سلام الله علیهاست و در سال دوّم مبعث واقع شده ست.

و از بعضی کتب اهل سنّت روایت شده که گفته اند:

حضرت فاطمه سلام الله علیها چهل و یک سال، بعد از ولادت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به دنیا آمد و محمّد بن اسحاق گمان کرده حضرتش قبل از آنکه پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مبعوث شود به دنیا آمده و همچنین بقیّه ی اولاد

خدیجه را نیز این گونه تصوّر نموده ست.

و در روایتی که از حافظ ابی منصور دیلمی رسیده که او نیز از ابی علی حدّاد و او از حافظ ابی نعیم روایت نموده که در کتاب معرفه الصّحابه آمده:

همانا فاطمه از نظر سنّ، کوچکترین دختران رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است و او در حالی متولّد شد که قریش کعبه را می ساختند (۲۱) و فاطمه سلام الله علیها را قبلاً به کنیّه ی «امّ اسماء» می خواندند.

و ابوالفرج در کتاب مقاتل الطالبیّن گفته: ولادت فاطمه سلام الله علیها قبل از نبوّت و در آن هنگام که قریش کعبه را می ساختند بوده و ازدواج او با علیّ بن ابیطالب علیهما السلام در ماه صفر، پس از ورود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به مدینه و رجوع آن حضرت از غزوه ی بدر بوده و در آن هنگام حضرتش هجده سال داشت و ابوالفرج گفته های خود را این گونه مستند می کند:

از حسن بن علی از حارث از ابن سعد از واقدی از ابی بکر بن عبدالله پسر ابی سبره، از اسحاق پسر عبدالله ابی فروه، از جعفر بن محمّد بن علی:

[روایت شماره] (۱۳)

[الکافی] عَبْدُاللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ وَ سَعْدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ جَمِیعاً، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مَهْزِیَارَ، عَنْ أَخِیهِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ حَبِیبٍ السِّجِسْتَانِیِّ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام یَقُول: وُلِدَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَعْدَ مَبْعَثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِخَمْسِ سِنِینَ وَ تُوُفِّیَتْ وَ لَهَا ثَمَانِیَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ خَمْسَهٌ وَ سَبْعُونَ یَوْماً.

در کتاب کافی

(۲۲) نقل شده حبیب سجستانی گفت:

شنیدم امام صادق علیه السلام به من فرمود:

فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پنج سال پس از مبعث رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متولّد شد و در حالی به شهادت رسید که هجده سال و هفتاد و پنج روز از عمر شریفش می گذشت.

[روایت شماره] (۱۴)

[المصباح للکفعمی] وُلِدَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها فِی الْعِشْرِینَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَهِ یَوْمَ الْجُمُعَهِ سَنَهَ اثْنَتَیْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ وَ قِیلَ: سَنَهَ خَمْسٍ مِنَ الْمَبْعَثِ وَ کَانَ نَقْشُ خَاتَمِهَا أَمِنَ الْمُتَوَکِّلُونَ وَ بَوَّابُهَا فِضَّهُ أَمَتُهَا.

در مصباح کفعمی (۲۳) آمده است: فاطمه سلام الله علیها در روز جمعه بیستم جمادی الآخر از سال دوّم مبعث به دنیا آمد و گفته شده سال پنجم مبعث به دنیا آمد و نقش انگشتر ایشان این جمله بود «أمِنَ الْمُتَوَکِّلُونَ» یعنی «کسانی که به خداوند توکّل کنند ایمن می باشند» و کنیز آن حضرت فضّه ی خادمه بود.

[روایت شماره] (۱۵)

[المصباحین] فِی الْیَوْمِ الْعِشْرِینَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَهِ [یَوْمَ الْجُمُعَهِ] سَنَهَ اثْنَتَیْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ کَانَ مَوْلِدُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فِی بَعْضِ الرِّوَایَاتِ وَ فِی رِوَایَهٍ أُخْرَی سَنَهَ خَمْسٍ مِنَ الْمَبْعَثِ وَ الْعَامَّهُ تَرْوِی أَنَّ مَوْلِدَهَا قَبْلَ الْمَبْعَثِ بِخَمْسِ سِنِینَ.

در کتاب مصباحین آمده است: در بعضی روایات ولادت فاطمه سلام الله علیها روز جمعه بیستم جمادی الآخر در سال دوّم بعثت بوده و در روایت دیگری سال پنجم بعثت را ذکر کرده و عامّه (اهل تسنّن) روایت کرده اند که ولادت آن حضرت پنج سال قبل از مبعث پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم واقع شده.

[روایت شماره] (۱۶)

کِتَابُ دَلَائِلِ الْإِمَامَهِ: لِمُحَمَّدِ بْنِ جَرِیرٍ الطَّبَرِیِّ الْإِمَامِیِّ، عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ الشَّیْبَانِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنِ ابْنِ سِنَانٍ، عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

وُلِدَتْ فَاطِمَهُ فِی جُمَادَی الْآخِرَهِ الْیَوْمَ الْعِشْرِینَ مِنْهَا سَنَهَ خَمْسٍ وَ أَرْبَعِینَ مِنْ مَوْلِدِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَقَامَتْ بِمَکَّهَ ثَمَانَ سِنِینَ وَ بِالْمَدِینَهِ عَشْرَ سِنِینَ وَ بَعْدَ وَفَاهِ أَبِیهَا خَمْساً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ قُبِضَتْ فِی جُمَادَی الْآخِرَهِ یَوْمَ الثَّلَاثَاءِ لِثَلَاثٍ خَلَوْنَ مِنْهُ سَنَهَ إِحْدَی عَشْرَهَ مِنَ الْهِجْرَهِ.

وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَی التَّلَّعُکْبَرِیِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الضَّبِّیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَکَرِیَّا الْغَلَابِیِّ، عَنْ شُعَیْبِ بْنِ وَاقِدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

لَمْ تَزَلْ فَاطِمَهُ تَشِبُّ فِی الْیَوْمِ کَالْجُمْعَهِ وَ فِی الْجُمْعَهِ کَالشَّهْرِ وَ فِی الشَّهْرِ کَالسَّنَهِ فَلَمَّا هَاجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه

وَ سَلَّم مِنْ مَكَّهَ إِلَى الْمَدِينَهِ وَ ابْتَنَى بِهَا مَسْجِداً وَ أَنِسَ أَهْلُ الْمَدِينَهِ بِهِ وَ عَلَتْ كَلِمَتُهُ وَ عَرَفَ النَّاسُ بَرَكَتَهُ وَ سَارَ إِلَيْهِ الرُّكْبَانُ وَ ظَهَرَ الْإِيمَانُ وَ دُرِسَ الْقُرْآنُ وَ تَحَدَّثَ الْمُلُوكُ وَ الشِّرَافُ [الْأَشْرَافُ] وَ خَافَ سَيْفَ نَقِمَتِهِ الْأَكَابِرُ وَ الْأَشْرَافُ وَ هَاجَرَتْ فَاطِمَهُ مَعَ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ وَ نِسَاءِ الْمُهَاجِرِينَ وَ كَانَتْ عَائِشَهُ فِيمَنْ هَاجَرَ مَعَهَا فَقَدِمَتِ الْمَدِينَهَ فَأُنْزِلَتْ [مَعَ] النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَى أُمِّ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ وَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم النِّسَاءَ وَ تَزَوَّجَ سَوْدَهَ أَوَّلَ دُخُولِهِ الْمَدِينَهَ وَ نَقَلَ فَاطِمَهَ إِلَيْهَا ثُمَّ تَزَوَّجَ أُمَّ سَلَمَهَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ فَوَّضَ أَمْرَ ابْنَتِهِ إِلَيَّ فَكُنْتُ أُؤَدِّبُهَا وَ كَانَتْ وَاللَّهِ أَدْأَبَ مِنِّي وَ أَعْرَفَ بِالْأَشْيَاءِ كُلِّهَا.

صاحب کتاب دلائل الامامه (۲۴) که محمّد بن جریر طبری و از علماء شیعه می باشد از ابی المفضّل شیبانی و او با چند واسطه از ابی بصیر نقل کرده و او از امام صادق علیه السلام روایت نموده که آن حضرت فرمود:

فاطمه در بیستم جمادی الآخر متولّد شد هنگامی که چهل و پنج سال از ولادت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می گذشت. پس هشت سال از عمر شریفش در مکّه سپری شد و دَه سال در مدینه و هفتاد و پنج روز پس از شهادت پدر بزرگوارش به شهادت رسید و آن بزرگوار در ماه جمادی الآخر در حالی که سه روز از این ماه گذشته بود در روز سه شنبه سال یازدهم هجرت به شهادت رسیدند.

و همچنین

محمّـد بن جریر طبری از محمّد بن هارون بن موسـی تلعکبری با چند واسـطه از جعفر بن محمّد علیهما السـلام و ایشان از پدر بزرگوار و او از جدّ بزرگوارشان: و ایشان از ابن عبّاس نقل کرده که گفت:

فاطمه سـلام الله علیها در یک روز مانند یک هفته و در یک هفته مانند یک ماه و در یک ماه مانند یک سال رشد می کرد. پس چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از مکّه به مدینه مهاجرت فرمود و مسجدی را در آن بنا نهاد و اهل مدینه با او مـأنوس شدنـد و درس قرآن داده شـد و با ملوک و اشـراف به گفتگو پرداخت و و بزرگان و اشـراف از شمشـیر ملامت پیامبر ترسـیدند، حضرت فاطمه با امیرالمؤمنین علیهما السلام و زنان مهاجرین به مدینه هجرت کرده در حالی که در بین زنان مهاجر، عایشه نیز با فاطمه سلام الله علیها بود.

پس فاطمه سـلام الله علیها وارد مدینه شده و در کنار پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قرار گرفت و بر مادر ابی ایّوب انصاری وارد شدند و پس از آن پیامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم زنانی را به عقد خود درآورد و در ابتداء ورود به مدینه فاطمه را به خواستگاری سوده فرستاد. سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با امّ سلمه ازدواج نمود، پس امّ سلمه گفت:

بعد از ازدواج امور دختر خود را به من واگذار کرد. پس من در ادب کردن او کوشیدم، امّا به خدا قسم او از من مؤدّب تر بود و او به همه چیز آشنا و

عارف بود.

بخش دوّم؛ درباره ی معنی نام ها و خلقت حضرت زهراء سلام الله علیها (باب ۲: أسمائها و بعض فضائلها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (۰۱)

[الأمالی للصّدوق] [علل الشّرائع] [الخصال] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ، عَنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنِ الْبَرْقِيِّ، عَنْ عَبْدِالْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ يُونُسَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ،

قَالَ:

قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها تِسْعَةُ أَسْمَاءَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَاطِمَةُ وَ الصِّدِّيقَةُ وَ الْمُبَارَكَةُ وَ الطَّاهِرَةُ وَ الزَّكِيَّةُ وَ الرَّاضِيَةُ وَ الْمَرْضِيَّةُ وَ الْمُحَدَّثَةُ وَ الزَّهْرَاءُ ثُمَّ قَالَ علیه السلام :

أَتَدْرِي أَيُّ شَيْ ءٍ تَفْسِيرُ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: أَخْبِرْنِي يَا سَيِّدِي قَالَ:

فُطِمَتْ مِنَ الشَّرِّ،

قَالَ:

ثُمَّ قَالَ:

لَوْلا أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام تَزَوَّجَهَا لَمَا كَانَ لَهَا كُفْوٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

كتابُ دلائلِ الإمامه للطّبری: عن الحسن بن أحمد العلوی، عن الصدوق مِثْلُه.

بيان: يُمكن أن يُستَدَّلَ به على كون عليٍ و فاطمه عليهما السلام أشرفَ من سائر أولی الْعَزْمِ سِوی نبيّنا صَلَّی الله عَلَيْهِم أجمعين لا يقال لا يَدلُّ على فَضْلِهما على نوح و إبراهيم عليهما السلام لاحتمال كونِ عدم كونهما كُفْوَيْنِ لكونهما من أجدادها: لأنّا نقول ذكر آدم عليه السلام يدلّ على أن المرادَ عدمُ كونهم أكفاءَها مع قطع النظر عن الموانع الأخر على أنه يمكن أن يتشبّث بعدم القول بالفصل نعم يمكن أن يناقش فی دلالته على فضل فاطمه عليهم بأنّه يمكن أن يشترط فی الكفاءه كون الزوَّج أفضل و لا يبعد ذلک من متفاهم العرف والله يعلم.

شیخ صدوق در کتاب های امالی (۲۵) و علل (۲۶) و خصال (۲۷) با چند واسطه از یونس بن ظبیان از امام جعفر صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نزد خدای تعالی دارای ۹ اسم می باشد:

۱ – فاطمه

۲ - صدّیقه

۳ - مبارکه

۴ - طاهره

۵ - زکیّه

۶ - راضیّه

۷ - مرضیّه

۸ -

مُحَدّثه

۹ – زهراء.

سپس امام صادق علیه السلام فرمود:

آیا تفسیر و معنی کلمه ی فاطمه را می دانی؟

گفتم:

ای آقای من! برایم شرح بده، فرمود:

یعنی آن بانو از شر و فتنه بر کنار بود، اگر حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام با فاطمه زهراء سلام الله علیها ازدواج نمی کرد از زمان حضرت آدم علیه السلام تا روز قیامت بر روی زمین از برای فاطمه ی اطهر سلام الله علیها همسری یافت نمی شد.

در کتاب دلائل الامامه ی علامّه ی طبری صفحه ی ۱۰ از قول حسن بن احمد علوی از قول شیخ صدوق مانند این حدیث بیان شده ست.

بیان: می توان به این حدیث استدلال کرد و گفت:

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از سایر پیامبران اولوالعزم:

غیر از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم اشرف و افضل هستند. اگر گفته شود:

این حدیث دلالت نمی کند بر اینکه حضرت علی و فاطمه ی زهراء علیهما السلام از حضرت نوح و ابراهیم علیهما السلام افضل باشند، زیرا چون نوح و ابراهیم علیهما السلام از اجداد حضرت زهراء سلام الله علیها به شمار می روند لذا نمی توان گفت:

کفو آن بانو باشند.

ما جواب می گوییم:

نام حضرت آدم علیه السلام هم در این حدیث برده شده، پس با صرف نظر از موانع دیگری می توان گفت:

آنان هم کفو فاطمه سلام الله علیها نبودند. آری می توان در دلالت کردن این حدیث بر اینکه فاطمه زهراء سلام الله علیها بر ایشان افضل باشد مناقشه نمود و گفت:

در همانند بودن شرط است که زوج افضل باشد و این مطلب از تفاهم عرفی بعید نیست.

[روایت شماره] (۰۲)

[علل الشّرائع] أَبِی عَنْ سَعْدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَهْلٍ الصَّیْقَلِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ الدَّارِمِیِّ،

عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهُرْمُزَانِيِّ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَ سُمِّیَتِ الزَّهْرَاءُ زَهْرَاءَ؟

فَقَالَ:

لِأَنَّهَا تَزْهَرُ لِأَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام فِی النَّهَارِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ بِالنُّورِ، کَانَ یَزْهَرُ نُورُ وَجْهِهَا صَلَاةَ الْغَدَاةِ وَ النَّاسُ فِی فِرَاشِهِمْ فَیَدْخُلُ بَیَاضُ ذَلِکَ النُّورِ إِلَی حُجُرَاتِهِمْ بِالْمَدِینَهِ فَتَبْیَضُّ حِیطَانُهُمْ فَیَعْجَبُونَ مِنْ ذَلِکَ فَیَأْتُونَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَیَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَوْا فَیُرْسِلُهُمْ إِلَی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَیَأْتُونَ مَنْزِلَهَا فَیَرَوْنَهَا قَاعِدَهً فِی مِحْرَابِهَا تُصَلِّی وَ النُّورُ یَسْطَعُ مِنْ مِحْرَابِهَا مِنْ وَجْهِهَا فَیَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِی رَأَوْهُ کَانَ مِنْ نُورِ فَاطِمَهَ فَإِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَ تَرَتَّبَتْ لِلصَّلَاهِ زَهَرَ نُورُ وَجْهِهَا سلام الله علیها بِالصُّفْرَهِ فَتَدْخُلُ الصُّفْرَهُ فِی حُجُرَاتِ النَّاسِ فَتَصْفَرُّ ثِیَابُهُمْ وَ أَلْوَانُهُمْ فَیَأْتُونَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَیَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَوْا فَیُرْسِلُهُمْ إِلَی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَیَرَوْنَهَا قَائِمَهً فِی مِحْرَابِهَا وَ قَدْ زَهَرَ نُورُ وَجْهِهَا – صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهَا وَ عَلَی أَبِیهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِیهَا – بِالصُّفْرَهِ فَیَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِی رَأَوْا کَانَ مِنْ نُورِ وَجْهِهَا فَإِذَا کَانَ آخِرُ النَّهَارِ وَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ احْمَرَّ وَجْهُ فَاطِمَهَ فَأَشْرَقَ وَجْهُهَا بِالْحُمْرَهِ فَرَحاً وَ شُکْراً لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَکَانَ تَدْخُلُ حُمْرَهُ وَجْهِهَا حُجُرَاتِ الْقَوْمِ وَ تَحْمَرُّ حِیطَانُهُمْ فَیَعْجَبُونَ مِنْ ذَلِکَ وَ یَأْتُونَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ یَسْأَلُونَهُ عَنْ ذَلِکَ فَیُرْسِلُهُمْ إِلَی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ فَیَرَوْنَهَا جَالِسَهً تُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تُمَجِّدُهُ وَ نُورُ وَجْهِهَا یَزْهَرُ بِالْحُمْرَهِ فَیَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِی رَأَوْا کَانَ مِنْ نُورِ وَجْهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَلَمْ یَزَلْ ذَلِکَ النُّورُ فِی وَجْهِهَا حَتَّی وُلِدَ الْحُسَیْنُ علیه السلام فَهُوَ یَتَقَلَّبُ فِی وُجُوهِنَا إِلَی یَوْمِ

الْقِيَامَهِ فِى الْأَئِمَّهِ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتَ إِمَامٍ بَعْدَ إِمَامٍ.

بيـان: تَرَتَّبَتْ أىْ ثَبَتَتْ فى محرابهـا كمـا فى اللُّغَه أو تَهَيَّأَتْ من الـترتيب العُرفىِّ بمعنى جعـلِ كـلِّ شـى ء فى مَرْتَبَتِهِ و يُحْتَمـل أن يكونَ تصحيف تَزَيَّنَتْ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۲۸) از ابان بن تغلب نقل می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

یابن رسول الله! برای چه فاطمه ی زهراء سلام الله علیها، زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه نور حضـرت زهراء سـلام الله علیها روزی سه مرتبه برای امیرالمومنین علی علیه السلام می درخشید، نور صورت آن بـانوی معظّمه در وقت نماز صبح، موقعی که مردم در رختخواب خود بودنـد می درخشـید، سـفیدی آن نور داخل حجره های اهل مدینه می گردید و حیاط های آنان سـفید می شد و ایشان از این منظره تعجّب می نمودند و نزد پیامبر خدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم می آمدند و راجع به آن نور پرسـش می کردند، پیامبر خدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم آنان را به جانب خانه ی زهرای اطهر سـلام الله علیها روانه می کرد، وقتی متوجّه خانه ی آن بانو شدند، دیدند او بر سر سـجّاده ی عبادت نشسـته و نور صورت وی از محراب عبـادتش ساطع می شود، آنان درک نمودنـد آن نوری که می دیدنـد از نور فاطمه سـلام الله علیها بوده ست.

هنگام ظهر که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آماده ی نماز ظهر می گردید نور زردی از صورت وی می درخشید و داخل خانه های اهل مدینه می شد که در و دیوار خانه ها و لباس و رنگ ایشان زرد می گردید.

وقتی از آن نور پرسش نمودند پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آنان را به جانب خانه ی زهرای اطهر سلام الله علیها روانه

می کرد، موقعی که متوجّه خانه ی آن بانوی مکرّمه شدند، دیدند او در میان محراب عبادت ایستاده و نور زردی از صورت وی ساطع می شود آن گاه درک کردند آن نوری که مشاهده کرده بودند از نور صورت آن حضرت [درود خداوند بر ایشان و پدرشان و شوهرشان و فرزندانشان باد] بوده ست.

موقع غروب آفتاب، صورت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها سرخ و نور سرخی از صورتش ساطع می گردید و آن بانو برای این نعمت شکر حضرت پروردگار را به جای می آورد، آن نور سرخی که از صورت وی می درخشید، داخل خانه های مردم می گردید به نحوی که حیاط های آنان سرخ می شد، ایشان از آن منظره متعجّب گردیدند! لذا به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شتافتند و راجع به آن نور گفتگو نمودند، پیامبر خدا آنان را به طرف خانه ی زهرای اطهر سلام الله علیها فرستاد، موقعی که آمدند، دیدند آن بانوی معظّمه بر سر سجّاده ی عبادت نشسته و مشغول تسبیح و تمجید پروردگار است و نور قرمزی از صورت وی می درخشد، پس از این جریان درک می کردند آن نوری که دیده بودند از نور صورت آن بانوی مکرّمه بوده است، آن نور همچنان در صورت ایشان بود تا هنگامی که امام حسین علیه السلام متولّد شد، آن نور همچنان در صورت ما امامان، هر کدام پس از دیگری تا روز قیامت خواهد بود.

بیان: «ترتَّبَت» یعنی در محرابش ثابت و مستقرّ شد، همان طور که در لغت نیز به همین معنا آمده ست.

و یا اینکه معنی اصطلاحی آن را در نظر بگیریم که به معنای «تَهَیَّأت» می باشد، که قرار دادن هر چیز

در (رتبه) و مرتبه ی خود را گویند و احتمال هم دارد به معنی «تَزَيَّنَت» باشد، یعنی مزیّن کرد.

[روایت شماره] (۰۳)

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] بِالْإِسْنَادِ إِلَى دَارِمٍ قَالَ:

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عليهما السلام وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليهما السلام قَالا: سَمِعْنَا الْمَأْمُونَ يُحَدِّثُ عَنِ الرَّشِيدِ، عَنِ الْمَهْدِيِّ، عَنِ الْمَنْصُورِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ،

قَالَ:

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِمُعوِيَهَ: أَتَدْرِى لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَهُ فَاطِمَهَ؟

قَالَ:

لا،

قَالَ:

لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِيَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَقُولُهُ.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (۲۹) با چند واسطه نقل می کند:

که ابن عبّاس به معاویه گفت:

آیا می دانی که فاطمه سلام الله علیها برای چه فاطمه نامیده شد؟

گفت:

نه، گفت:

برای اینکه او و شیعیانش از آتش جهنّم آزادند، من این موضوع را از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شنیدم.

[روایت شماره] (۰۴)

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلاثَهِ عن الرّضا عليه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنِّی سَمَّیْتُ ابْنَتِی فَاطِمَهَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.

[صحیفه الرّضا علیه السلام] عن الرّضا، عن آبائه: مثلَه.

نیز در کتاب پیشین (۳۰) از حضرت رضا علیه السلام از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

من این دخترم را بدین لحاظ فاطمه نامیدم که خدای سبحان وی و دوستانش را از آتش جهنّم نجات داده ست.

در کتاب صحیفه الرّضا علیه السلام صفحه ی ۴۵ مانند این حدیث آورده شده ست.

[روایت شماره] (۰۵)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلٍ الْقِرْمِیسِینِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَزِیدَ الْجَزَرِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّهَاوَنْدِیِّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

قُلْتُ: لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءُ زَهْرَاءَ فَقَالَ:

لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَهَا مِنْ نُورِ عَظَمَتِهِ فَلَمَّا أَشْرَقَتْ أَضَاءَتِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِنُورِهَا وَ غُشِیَتْ أَبْصَارُ الْمَلائِکَهِ وَ خَرَّتِ الْمَلائِکَهُ لِلَّهِ سَاجِدِینَ وَ قَالُوا: إِلَهَنَا وَ سَیِّدَنَا مَا هَذَا النُّورُ فَأَوْحَی اللَّهُ إِلَیْهِمْ هَذَا نُورٌ مِنْ نُورِی وَ أَسْکَنْتُهُ فِی سَمَائِی خَلَقْتُهُ مِنْ عَظَمَتِی أُخْرِجُهُ مِنْ صُلْبِ نَبِیٍّ مِنْ أَنْبِیَائِی أُفَضِّلُهُ عَلَی جَمِیعِ الْأَنْبِیَاءِ وَ أُخْرِجُ مِنْ ذَلِکَ النُّورِ أَئِمَّهً یَقُومُونَ بِأَمْرِی یَهْدُونَ إِلَی حَقِّی وَ أَجْعَلُهُمْ خُلَفَائِی فِی أَرْضِی بَعْدَ انْقِضَاءِ وَحْیِی.

مصباح الأنوار: عن أبی جعفر علیه السلام مثلَه.

بیانٌ: قالَ الفیروزآبادی: قِرْمِیسین بالکسر بلدٌ قُرْبٌ الدینور معَرب کرمانشاهان.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۳۱) با چند واسطه از جابر نقل می کند که گفت:

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

برای چه فاطمه ی زهراء

سلام الله علیها، زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه خدای حکیم آن بانو را از نور با عظمت خود آفرید، وقتی که درخشید آسمان ها و زمین به نور او روشن شدند، چشم های ملائکه خیره شد، ملائکه خدای را سجده نمودند و گفتند:

پروردگار ما! این چه نوریست؟! خدا فرمود:

این نور از نور من است که در آسمان ساکنش کرده و آن را از عظمت خویش آفریدم، آن را از صلب یکی از پیامبرانم خارج می نمایم، او را بر تمام انبیاء برتری داده ام، از این نور امامانی به وجود می آورم که برای امر و دین من قیام می کنند و به راه راست هدایت خواهند شد و این پیشوایان را جانشینان خود روی زمین قرار می دهم هنگامی که وحی من قطع شود.

در مصباح الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مثل این حدیث نقل شده ست.

بیان: فیروزآبادی می گوید «قِرمیسین» نام روستایی در نزدیکی دینور و دینور عربی شده ی شهر کرمانشاهان است.

[روایت شماره] (۰۶)

[معانی الأخبار] [علل الشّرائع] الطَّالَقَانِيُّ، عَنِ الْجَلُودِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام عَنْ فَاطِمَةَ لِمَ سُمِّيَتْ زَهْرَاءَ؟

فَقَالَ:

لِأَنَّهَا كَانَتْ إِذَا قَامَتْ فِي مِحْرَابِهَا زَهَرَ نُورُهَا لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا يَزْهَرُ نُورُ الْكَوَاكِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ.

نیز در همان کتاب (۳۲) و معانی الاخبار (۳۳) با چند واسطه از پدر ابن عماره نقل می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

برای چه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه هر گاه فاطمه سلام الله علیها در محراب عبادت می ایستاد نور او برای اهل آسمان می درخشید همان طور که نور ستارگان برای اهل زمین می درخشد.

[روایت شماره] (۰۷)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ، عَنِ الْیَقْطِینِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ مَوْلَی بَنِی هَاشِمٍ قَالَ:

حَدَّثَنَا شَیْخٌ لَنَا ثِقَهٌ یُقَالُ لَهُ: نَجِیَّهُ بْنُ إِسْحَاقَ الْفَزَارِیُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عَبْدُاللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ حَسَنٍ قَالَ:

قَالَ أَبُوالْحَسَنِ علیه السلام لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ فَاطِمَهَ؟ قُلْت: فَرْقاً بَیْنَهُ وَ بَیْنَ الْأَسْمَاءِ قَالَ:

إِنَّ ذَلِکَ لَمِنَ الْأَسْمَاءِ وَ لَکِنَّ الِاسْمَ الَّذِی سُمِّیَتْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی عَلِمَ مَا کَانَ قَبْلَ کَوْنِهِ فَعَلِمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَتَزَوَّجُ فِی الْأَحْیَاءِ وَ أَنَّهُمْ یَطْمَعُونَ فِی وِرَاثَهِ هَذَا الْأَمْرِ مِنْ قِبَلِهِ فَلَمَّا وُلِدَتْ فَاطِمَهُ سَمَّاهَا اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی فَاطِمَهَ لِمَا أَخْرَجَ مِنْهَا وَ جَعَلَ فِی وُلْدِهَا فَفَطَمَهُمْ عَمَّا طَمِعُوا فَبِهَذَا سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ فَاطِمَهَ لِأَنَّهَا فَطَمَتْ طَمَعَهُمْ وَ مَعْنَی فَطَمَتْ قَطَعَتْ.

بیان: قوله فرقاً بینه و بین الأسماء لعلّه توهّم أنّ هذا الاسم ممّا لم یسبقها إلیه أحدٌ فلذا سمّیت به لئلّا یُشارکُها فیه امرأه ممّن مضی فأجاب علیه السلام بأنّه کان من الأسماء الّتی کانوا یسمّون بها

قبل، قوله: «إنَّ الله» أی لأنّ الله.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۳۴) از عبدالله بن حسن نقل می کند که گفت:

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام به من فرمود:

چرا فاطمه سلام الله علیها را فاطمه گفتند:

گفتم:

برای اینکه با نام های دیگران فرق داشته باشد.

فرمود:

کلمه ی فاطمه هم از نام ها محسوب می شد، ولی علّت اینکه زهرای اطهر سلام الله علیها فاطمه نامیده شد این بود که چون خدای حکیم وضع هر چیزی را قبل از اینکه به وجود بیاید، می داند و می دانست که وقتی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با قبائلی ازدواج نماید آنان به امر خلافت طمع خواهند کرد، لذا موقعی که فاطمه سلام الله علیها متولّد شد خدای سبحان او را فاطمه نامید و امر خلافت و امامت را برای فرزندان وی قرار داد و بدین وسیله دست آن افرادی را که خواهان امر خلافت بودند قطع نمود. بدین جهت بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها، فاطمه نامیده شد، زیرا طمع آنان را قطع کرد.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

(از این سؤال و جواب که در روایت آمده معلوم می شود که) شاید راوی گمان کرده که نام «فاطمه» از نام هاییست که قبل از حضرت زهرا سلام الله علیها برای دختران دیگر گذاشته نمی شده، امّا حضرت فرمودند:

دختران دیگری هم قبل از آن حضرت به این نام، نامگذاری شده اند ولی خداوند این فضائل و قدرت ها را فقط در اختیار این بانوی معظّمه قرار داده ست.

و در آنجا که می فرماید:

«إنَّ الله تَبارَکَ وَ تَعَالی عَلِمَ مَا کانَ. . .»

مرحوم علامه رحمه الله علیه می فرماید:

در اینجا «اِنَّ اللَهَ» که معنی آن می شود «همانا خداوند» به

معنی «لأنّ الله» می باشد که معنی آن می شود «به خاطر اینکه خداوند».

[روایت شماره] (۰۸)

[معانی الأخبار] [علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنْ مُخْدَجِ بْنِ عُمَیْرٍ الْحَنَفِیِّ، عَنْ بَشِیرِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْأَنْصَارِیِّ، عَنِ الْأَوْزَاعِیِّ، عَنْ یَحْیَی بْنِ [أَبِی] کَثِیرٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ قَالَ:

إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ فَاطِمَهَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.

همچنین در کتاب معانی الاخبار (۳۵) و علل الشّرایع (۳۶) با چند واسطه از ابوهریره نقل می کند که گفت:

فاطمه سلام الله علیها بدین جهت فاطمه نامیده شد که خدای تعالی، هر کس فاطمه سلام الله علیها را دوست داشته باشد از آتش جهنّم دور خواهد کرد.

[روایت شماره] (۰۹)

[علل الشّرائع] مَاجِیلَوَیْهِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحِ بْنِ عُقْبَهَ، عَنْ یَزِیدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِکِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

لَمَّا وُلِدَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها أَوْحَی اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَی مَلَکٍ فَأَنْطَلقَ بِهِ لِسَانَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَسَمَّاهَا فَاطِمَهَ ثُمَّ قَالَ:

إِنِّی فَطَمْتُکِ بِالْعِلْمِ وَ فَطَمْتُکِ عَنِ الطَّمْثِ ثُمَّ قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :

وَاللَّهِ لَقَدْ فَطَمَهَا اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی بِالْعِلْمِ وَ عَنِ الطَّمْثِ بِالْمِیثَاقِ.

مصباح الأنوار: عنه علیه السلام مثله.

بیان: فَطَمْتُک بالعلم أی أَرْضَعْتُک بالعلم حتّی اسْتَغْنَیْتُ و فَطَمْتُ، أو قَطعتُک عن الجهل بسبب العلم أو جعلت فطامک من اللّبن مقروناً بالعلم کنایةً عن کونها فی بدوِ فطرتها عالمةً بالعلوم الربّانیه و علی التقادیر کان الفاعل بمعنی المفعول کالدافق بمعنی المدفوق أو یُقْرأ علی بناء التفعیل أی جعلتک قاطعةً النّاس من الجهل أو المعنی: لما فَطَمَها من الجهل فهی تفطم النّاس منه و الوجهان الأخیران یشکل إجراؤُهما فی قوله: فطمتک عن الطمث إلّا بتکلّف، بأن یجعل الطمث کنایه عن الأخلاق و الأفعال

الذمیمه، أو یقال علی الثالث: لما فطمتک عن الأدناس الرّوحانیّه و الجسمانیّه فأنت تفطم النّاس عن الأدناس المعنویه.

نیز در کتاب علل الشّرایع (۳۷) با چند واسطه از یزید بن عبدالملک از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها متولّد شد خدای تعالی به یکی از ملائکه وحی کرد تا کلمه ی فاطمه را به زبان پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نهاد، لذا آن بزرگوار نام ایشان را فاطمه نهاد و به او فرمود:

من تو را با علم و دانش قرین و از خون حیض برکنار نمودم، سپس حضرت باقر علیه السلام فرمود:

به خدا قسم که خدا فاطمه سلام الله علیها را از روز عهد و میثاق با علم قرین و از خون حیض برکنار کرد.

در کتاب مصباح الانوار مثل این حدیث آمده ست.

مرحوم علامه رحمه الله علیه می فرماید:

در اینجا کلمه ی «فطمتک» به این معناست که یعنی خداوند خطاب به حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

من تو را شیر دادم به علم، یعنی از علم تو را بی نیاز نمودم، (امّا فطمتک عن الطمث) در آنجا «فطم» به معنی «قطع کردن» می باشد، یعنی من تو را از جهل و نادانی جدا و قطع نمودم.

و اینکه در این روایت شیر دادن و علم در کنار یکدیگر آمده به این معناست که یعنی خداوند می فرماید:

آن بزرگوار از آغاز خلقت فطری مقدّسش، عالِم به علوم ربّانیّه بوده و بنا بر هر دو معنایی که شد در اینجا فاعل (که فاطم است) به معنی مفعول آمده (یعنی جدا کننده، به معنی جدا شونده آمده) و اینکه گاهی در عربی فاعل

به معنی مفعول می آیـد در عربی نظائری دارد مثل «دافق» که معنای فاعلی آن می شود «جهنده» امّا به معنی مفعول هم می آید که به معنی «جهیده شده» است.

و یا اگر به صیغه و معنی تفعیل بیاوریم معنی این گونه می شود:

من تو را قطع کننده ی مردم از جهل نمودم و یا این گونه معنی می شود:

چون خداوند او را از جهل و نادانی جدا نمود پس مردم هم از او جدا می شوند (نمی توانند او را درک کنند).

[روایت شماره] (۱۰)

[علل الشّرائع] ابْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلَوِيَّهَ الْأَصْبَهَانِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ، عَنْ جَنْدَلِ بْنِ وَالِق، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْبَصْرِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا فَاطِمَةُ أَتَدْرِينَ لِمَ سُمِّيْتِ فَاطِمَةَ؟

فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ سُمِّيَتْ؟

قَالَ:

لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِيَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ.

مصباح الأنوار: عنه عليه السلام مثلُه.

بيان: لا يقال: المناسب على ما ذُكِر في وجه التسـميه أن تُسَمّى مفطومه إذ الفطم بمعنى القطع، يقال: فَطَمَتْ الأُمُّ صبيَّها و فطمت الرّجـل عن عـادته و فطمت الحَبل. لأنّا نقول: كثيراً ما يجى ء فاعل بمعنى مفعول كقولهم سرٌّ كاتم و مكان عامر و كما قالوا في قوله تعالى: «عيشَةٍ راضِيَةٍ» (۳۸) و «ماءٍ دافِقٍ» (۳۹) و يحتمل أن يكون ورد الفطم لازما أيضا.

قال الفيروزآباديّ: أفطم السخله: حان أن تفطم فإذا فَطَمَتْ فهى فاطم و مفطومه و فطيم انتهى و يُمكن أن يقال إنّها فطمت نفسَها و شيعتَها عن النّار و عن الشـرور و فطمت نفسـها عن الطَمْث لكون السـبب في ذلـك مـا عَلم الله من محـاسنَ أفعالهـا و مكـارمَ خصالها فالإسناد

مجازیّ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۴۰) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل می کند که به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

آیا می دانی که تو برای چه فاطمه نامیده شدی؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

برای چه یا رسول الله؟

فرمود:

برای اینکه فاطمه سلام الله علیها و شیعیانش از آتش جهنّم نجات خواهند یافت.

در کتاب مصباح الانوار مانند این حدیث آمده ست.

بیان: اگر کسی اشکال کند که بنا بر آنچه در روایات ذکر شد در وجه تسمیه ی حضرت زهرا سلام الله علیها به نام «فاطمه» باید «مفطومه» نامیده می شد (تا معنی جدا شده بدهد) زیرا «الفَطْم» به معنی قطع است، مثلاً گفته می شود:

«فَطَمَتْ الاُمّ صبیّها» (۴۱) و یا جمله ی «فطمت الرّجل عن عادته» (۴۲) و یا «فطمت الحبل» (۴۳)، اگر کسی بگوید که فاعل به معنی مفعول آمده، مانند «سرٌ کاتم» (۴۴) و «مکان عامر» (۴۵).

همچنین در قرآن کریم مانند این موارد یافت می شود، مثلاً باری تعالی فرموده:

«عیشَةٍ راضِیَةٍ» (۴۶) و «ماءٍ دافِقٍ» (۴۷). در این مثال هایی که ذکر شد اسم فاعل به معنای اسم مفعول آمده، پس بنابراین «فاطمه» نیز به صیغه ی اسم فاعل است، امّا معنای آن اسم مفعول است و همچنین کلمه ی «الفطم» احتمال دارد لازم باشد.

فیروزآبادی می گوید:

«أفطم السّخله» یعنی وقت چیدن و درو کردن آن رسیده، پس زمانی که (گل یا خوشه) چیده شود به آن «فاطم» و «مفطومه» و «فطیم» گفته می شود. انتهای سخن فیروزآبادی.

و ممکن است گفته شود:

همانا آن بانو جدا شده (بریده شده) نفس شریفش و شیعیانش از آتش جهنّم و از شرور و نفس مبارکش از آلودگی قطع شده (یعنی هرگز آلودگی در

وجود مبارکش راه نیافته) و علّت آن است که خداوند (از روز ازل) آگاه بود از محاسن اعمال و مکارم اخلاق و خصلت های ملکوتی آن بزرگوار.

[روایت شماره] (۱۱)

اِبنُ المُتَوَکِّل، عَن سَعد، عَن اِبنِ عیسی، عَن مُحَمَّدِ بنِ سَنان، عَن اِبنِ مسکان، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِم الثَّقَفِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام یَقُولُ: لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها وَقْفَهٌ عَلَی بَابِ جَهَنَّمَ، فَإِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ کُتِبَ بَیْنَ عَیْنَیْ کُلِّ رَجُلٍ مُؤْمِنٌ أَوْ کَافِرٌ فَیُؤْمَرُ بِمُحِبٍّ قَدْ کَثُرَتْ ذُنُوبُهُ إِلَی النَّارِ فَتَقْرَأُ فَاطِمَهُ بَیْنَ عَیْنَیْهِ مُحِبّاً فَتَقُولُ إِلَهِی وَ سَیِّدِی سَمَّیْتَنِی فَاطِمَهَ وَ فَطَمْتَ بِی مَنْ تَوَلانِی وَ تَوَلَّی ذُرِّیَّتِی مِنَ النَّارِ وَ وَعْدُکَ الْحَقُّ وَ أَنْتَ لا تُخْلِفُ الْمِیعَادَ فَیَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: صَدَقْتِ یَا فَاطِمَهُ إِنِّی سَمَّیْتُکِ فَاطِمَهَ وَ فَطَمْتُ بِکِ مَنْ أَحَبَّکِ وَ تَوَلاکِ وَ أَحَبَّ ذُرِّیَّتَکِ وَ تَوَلاهُمْ مِنَ النَّارِ وَ وَعْدِیَ الْحَقُّ وَ أَنَا لا أُخْلِفُ الْمِیعَادَ وَ إِنَّمَا أَمَرْتُ بِعَبْدِی هَذَا إِلَی النَّارِ لِتَشْفَعِی فِیهِ فَأُشَفِّعَکِ وَ لِیَتَبَیَّنَ مَلائِکَتِی وَ أَنْبِیَائِی وَ رُسُلِی وَ أَهْلَ الْمَوْقِفِ مَوْقِفُکِ مِنِّی وَ مَکَانَتُکِ عِنْدِی فَمَنْ قَرَأْتِ بَیْنَ عَیْنَیْهِ مُؤْمِناً فَخُذِی بِیَدِهِ وَ أَدْخِلِیهِ الْجَنَّهَ.

نیز در کتاب نامبرده شده (۴۸) با چند واسطه از محمّد بن مسلم نقل می کند که گفت:

از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام شنیدم می فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نزد درب جهنّم توقّفی خواهد داشت. هنگامی که روز قیامت فرا رسد در میان دو چشم هر کسی نوشته می شود که وی مؤمن است یا کافر است، آنگاه به یکی از دوستداران حضرت فاطمه سلام الله علیها که خیلی گنهکار باشد امر می شود برو به طرف جهنّم، وقتی که می بیند که بین دو

چشم او نوشته شده:

دوست فاطمه، عرض می کند:

پروردگارا! تو مرا فاطمه نامیدی و وعده دادی به وسیله ی من کسی که مرا با فرزندانم دوست داشته باشد از آتش جهنّم نجات دهی، وعده ی تو بر حق و تو خُلْف وعده نخواهی کرد.

خدای رؤوف می فرماید:

راست می گویی، من تو را فاطمه نامیدم، من کسی، که تو را با فرزندانت دوست داشته باشد از آتش جهنّم بر کنار خواهم داشت وعده ی من حق است و من خلف وعده نخواهم کرد، من بدین منظور دستور دادم این بنده ام را به جهنّم ببرند که تو برای او شفیع شوی و من شفاعت تو را بپذیرم تا مقام و منزلتی که تو نزد من داری برای ملائکه و پیامبران: و اهل محشر معلوم شود دست هر کسی را که در میان دو چشم او نوشته باشد مؤمن است بگیر و داخل بهشت کن.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْفَحَّامُ، عَنِ الْمَنْصُورِیِّ، عَنْ عَمِّ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّمَا سُمِّیَتِ ابْنَتِی فَاطِمَهَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.

در کتاب امالی (۴۹) شیخ طوسی با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

دختر من بدین لحاظ فاطمه نامیده شد که خدای رؤوف او را با دوستانش از آتش جهنّم نجات داده ست.

[روایت شماره] (۱۳)

[معانی الأخبار] [علل الشّرائع] بِإِسْنَادِ الْعَلَوِیِّ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سُئِلَ مَا الْبَتُولُ؟ فَإِنَّا سَمِعْنَاکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ: إِنَّ مَرْیَمَ بَتُولٌ وَ فَاطِمَهَ بَتُولٌ، فَقَالَ علیه السلام :

الْبَتُولُ الَّتِی لَمْ تَرَ حُمْرَهً قَطُّ أَیْ لَمْ تَحِضْ فَإِنَّ الْحَیْضَ مَکْرُوهٌ فِی بَنَاتِ الْأَنْبِیَاءِ.

مصباح الأنوار: عن علی علیه السلام مثْله.

بیان: البتلُ القطعُ أی إنّها منقطعهٌ عن نساء زمانِها بعدم رؤیهِ الدم، قال فی النهایه: امرأه بتول منقطعه عن الرجال لا شهوهَ لها فیهم و بها سُمِّیَت مریم أمُّ عیسی علیه السلام و سمّیت فاطمه سلام الله علیها البتول لانقطاعها عن نساء زمانها فضلاً و دیناً و حسبا و قیل لانقطاعها عن الدُّنیا إلی الله تعالی و نحو ذلک قال الفیروزآبادیُّ.

أقول: قد مَضَتْ و سيأتى الأخبارُ فى أنّه قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِفَاطِمَةَ: شَقَّ [اللَّهُ] لَكِ يَا فَاطِمَةُ اسْماً مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ الْفَاطِرُ وَ أَنْتِ فَاطِمَةُ و شبهُه.

شیخ صدوق در کتاب های معانی الاخبار (۵۰) و علل الشّرایع (۵۱) از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

از پیامبر اکرم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پرسيدند:

معناى كلمه ى بتول چيست؟ زيرا ما از تو شنيديم كه مى فرمودى: مريم و فاطمه عليهما السلام بتول هستند.

پيغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

بتول يعنى آن زنى كه هرگز حيض نشود، زيرا حيض براى دختران انبياء: ناپسند است.

در كتاب مصباح الانوار از امير مؤمنان حضرت على عليه السلام مثل اين حديث نقل شده ست.

بيان: «بَتل» در لغت به معناى قطع مى باشد، پس وقتى مى گوييم حضرت زهرا بتول است يعنى او از زنان زمان خودش منقطع است، زيرا او مانند زنان ديگر خون نمى بيند.

و در نهايه (كتاب لغت است) آمده است: زن بتول يعنى زنى كه از مردان جدا شده و آن زن ميل و شهوتى به مردان ندارد و به اين سبب مريم سلام الله عليها مادر عيسى و حضرت فاطمه سلام الله عليها را بتول مى نامند كه آنها از نظر فضيلت و دين و حسب و نسب از همه ى زنان جدا شده (و آنها هرگز به درجه و مقام آنها نمى رسند).

و بنا بر قولى به خاطر اينكه آن بزرگوار از همه ى دنيا به سوى خداوند متعال منقطع شده است (دنيا را ترک كرده و فقط به سوى خداوند روى آورده) بتول مى باشند و فيروزآبادى معانى ديگرى از اين قبيل در مورد بتول آورده ست.

پس مرحوم مجلسى رحمه الله عليه مى فرمايد:

من گويم كه در رواياتى كه گذشت و اخبارى كه به زودى ذكر مى كنيم پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت فاطمه سلام الله عليها مى فرمايد:

اى فاطمه! خداوند اسمى از اسامى خودش را براى تو برگزيد و مشتق نمود، زيرا او «فاطر» به

معنی شکافنده است و تو «فاطمه» به معنی جدا کننده می باشی.

سپس علّامه می فرماید شبیه این روایت نیز در قبل ذکر شد و بعد نیز ذکر خواهد شد.

[روایت شماره] (۱۴)

[المناقب لابن شهر آشوب] ابْنُ بَابَوَيْهِ فِی كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَهَ وَ الْخَرْكُوشِیُّ فِی شَرَفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ ابْنُ بَطَّهَ فِی الْإِبَانَهِ، عَنِ الْكَلْبِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِعَلِیٍّ: هَلْ تَدْرِی لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَهَ؟

قَالَ عَلِیٌّ: لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِیَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ.

أَبُوعَلِیٍّ السَّلامِیُّ فِی تَارِيخِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَوْزَاعِیِّ، عَنْ يَحْيَی بْنِ أَبِی كَثِير عَنْ أَبِی هُرَيْرَهَ: قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَهَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا عَنِ النَّارِ.

شِيرَوَيْهِ فِی الْفِرْدَوْسِ، عَنْ جابِرٍ الْأَنْصارِیِّ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّمَا سُمِّيَتِ ابْنَتِی فَاطِمَهَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مُحِبِّيهَا عَنِ النَّارِ.

الصَّادِقُ علیه السلام :

تَدْرِی أَیُّ شَیْ ءٍ تَفْسِيرُ فَاطِمَهَ قَالَ:

فُطِمَتْ مِنَ الشَّرِّ وَ يُقَالُ إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَهَ لِأَنَّهَا فُطِمَتْ عَنِ الطَّمْثِ.

أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِی الْأَرْبَعِينَ، سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَا الْبَتُولُ؟

قَالَ:

الَّتِی لَمْ تَرَ حُمْرَهً قَطُّ وَ لَمْ تَحِضْ فَإِنَّ الْحَيْضَ مَكْرُوهٌ فِی بَنَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَالَ علیه السلام :

لِعَائِشَهَ يَا حُمَيْرَاءُ إِنَّ فَاطِمَهَ لَيْسَتْ كَنِسَاءِ الْآدَمِيِّينَ لا تَعْتَلُّ كَمَا تعتلنَّ.

أَبُوعَبْدِاللَّهِ قَالَ:

حَرَّمَ اللَّهُ النِّسَاءَ عَلَى عَلِيٍّ مَا دَامَتْ فَاطِمَهُ حَيَّةً لِأَنَّهَا طَاهِرَهٌ لا تَحِيضُ وَ قَالَ عُبَيْدٌ الْهَرَوِيُّ فِی الْغَرِيبَيْنِ سُمِّيَتْ مَرْيَمُ بَتُولاً لِأَنَّهَا بُتِلَتْ عَنِ الرِّجَالِ وَ سُمِّيَتْ فَاطِمَهُ بَتُولاً لِأَنَّهَا بُتِلَتْ عَنِ النَّظِيرِ.

أَبُوهَاشِمٍ الْعَسْكَرِیُّ سَأَلْتُ صَاحِبَ الْعَسْكَرِ عليه السلام لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَهُ الزهراء سلام الله عليها؟

فَقَالَ:

كَانَ

وَجْهُهَا یَزْهَرُ لِأَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ کَالشَّمْسِ الضَّاحِیَهِ وَ عِنْدَ الزَّوَالِ کَالْقَمَرِ الْمُنِیرِ وَ عِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ کَالْکَوْکَبِ الدُّرِّیِّ.

الْحَسَنُ بْنُ یَزِیدَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءَ؟

قَالَ:

لِأَنَّ لَهَا فِی الْجَنَّهِ قُبَّهً مِنْ یَاقُوتٍ حَمْرَاءَ ارْتِفَاعُهَا فِی الْهَوَاءِ مَسِیرَهُ سَنَهٍ مُعَلَّقَهً بِقُدْرَهِ الْجَبَّارِ لا عِلاقَهَ لَهَا مِنْ فَوْقِهَا فَتُمْسِکَهَا وَ لا دِعَامَهَ لَهَا مِنْ تَحْتِهَا فَتَلْزَمَهَا لَهَا مِائَهُ أَلْفِ بَابٍ عَلَی کُلِّ بَابٍ أَلْفٌ مِنَ الْمَلائِکَهِ، یَرَاهَا أَهْلُ الْجَنَّهِ کَمَا یَرَی أَحَدُکُمُ الْکَوْکَبَ الدُّرِّیَّ الزَّاهِرَ فِی أُفُقِ السَّمَاءِ، فَیَقُولُونَ: هَذِهِ الزَّهْرَاءُ لَفَاطِمَهُ سلام الله علیها.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۵۲) از ابن بابویه قمی و او از گروهی از اهل تسنن، از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام ، از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که به حضرت علی علیه السلام فرمود:

آیا می دانی که چرا فاطمه سلام الله علیها، فاطمه نامیده شد؟ امیرالمؤمنین علیه السلام گفت:

برای چه یا رسول الله!

فرمود:

برای اینکه فاطمه سلام الله علیها و شیعیانش از آتش جهنّم در امان خواهند بود.

ابوعلی سلامی در کتاب تاریخ خود از اوزاعی و او از یحیی بن ابی کثیر و او از ابی هریره نقل می کند که ابوهریره گفت:

حضرت علی علیه السلام فرمود:

همانا زهرا سلام الله علیها فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند جدا می کند دوستان او را از آتش جهنّم.

و شیرَوَیْه در کتاب «الفردوس» از جابر بن عبدالله الانصاری روایت می کند که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

همانا دخترم فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند جدا می کند او و دوستانش را از آتش جهنّم.

حضرت امام صادق علیه السلام

فرمود:

آیا می دانی تفسیر نام «فاطمه» چیست؟

(پس خود آن حضرت فرمود:)

او بُریده شده از شَرّ و همچنین فرمود:

همانا (آن بانو) فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه از ناپاکی و خون (زنانه) بریده شده.

ابوصالح مؤذّن در کتاب «الاربعین» آورده است: از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سؤال شد معنی «بتول» چیست؟

فرمود:

زنی را گویند که هرگز خون نبیند و حیض نشود، زیرا حیض شدن مکروه است برای دختران انبیاء و به عایشه فرمود:

ای حمیرا! همانا فاطمه مانند زنان آدمیان نیست (زیرا او) دچار عارضه ای که آنها می شوند، نمی شود.

ابوعبدالله می گوید:

مادامی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زنده بود خدا، زنان دیگر را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام حرام کرده بود، زیرا که وی پاک و پاکیزه بود و مبتلا به خون حیض نمی شد.

عبید هروی در کتاب غریبین می گوید:

حضرت مریم سلام الله علیها را بدین لحاظ بتول گفتند که به مردان تمایلی نداشت، فاطمه ی زهرا سلام الله علیها را بدین جهت بتول گفتند که نظیر نداشت.

ابوهاشم عسکری می گوید:

از امام حسن عسکری علیه السلام پرسیدم:

برای چه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه صورت وی، از اوّل روز برای حضرت علی علیه السلام نظیر آفتاب می درخشید، در موقع ظهر نظیر ماه منیر و در هنگام غروب آفتاب، نظیر ستاره ای درخشان بود.

حسن بن یزید می گوید:

به حضرت امام صادق علیه السلام گفتم:

برای چه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه او قصری از یاقوت سرخ در بهشت دارد که ارتفاع آن به قدر یک سال راه و به قدرت خدا در هوا معلّق است چیزی آن را از طرف بالا نگهداری نمی کند و

از سمت پایین هم به چیزی متّکی نیست دارای صد هزار درب است که بر هر دری هزار ملک ایستاده ست.

آن قصر را اهل بهشت آن طور می بینند که شما ستاره ی درخشان را در افق آسمان مشاهده می نمائید، اهل بهشت می گویند:

این قصر درخشنده از فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۱۵)

[المناقب لابن شهر آشوب] کُنَاهَا أُمُّ الْحَسَنِ وَ أُمُّ الْحُسَیْنِ وَ أُمُّ الْمُحسِّنِ وَ أُمُّ الْأَئِمَّهِ وَ أُمُّ أَبِیهَا وَ أَسْمَاؤُهَا عَلَی مَا ذَکَرَهُ أَبُوجَعْفَرٍ الْقُمِّیُّ: فَاطِمَهُ، الْبَتُولُ، الْحَصَانُ، الْحُرَّهُ، السَّیِّدَهُ، الْعَذْرَاءُ، الزَّهْرَاءُ، الْحَوْرَاءُ، الْمُبَارَکَهُ، الطَّاهِرَهُ، الزَّکِیَّهُ، الرَّاضِیَهُ، الْمَرْضِیَّهُ، الْمُحَدَّثَهُ، مَرْیَمُ الْکُبْرَی، الصِّدِّیقَهُ الْکُبْرَی وَ یُقَالُ لَهَا فِی السَّمَاءِ النُّورِیَّهُ، السَّمَاوِیَّهُ، الْحَانِیَهُ.

بیان: الحانیهُ أی المُشْفِقَهُ علی زَوْجِها و أولادها، قال الجزری: الحانیه الّتی تُقیمُ علی ولدِها لا تتزوَّج شفقهً و عطفاً و منه الحدیث فی نساء قریش: أحناه علی ولد و أرعاه علی زوج.

کنیه های حضرت زهراء سلام الله علیها

در کتاب مناقب (۵۳) کنیه های حضرت زهراء سلام الله علیها عبارت است از: امّ الحسن، امّ الحسین، امّ المحسن، امّ الائمه و امّ ابیها و نام های مبارک حضرتش بنا بر روایت ابوجعفر قمی عبارتند از: فاطمه، بتول، حصان، حُرَّه، سیّده، عَذرا، زهراء، حوراء، مبارکه، طاهره، زکیه، راضیّه، مرضیّه، مُحَدِّثه مریم کبری و صدّیقه ی کبری. در آسمان به آن بانو گفته می شود:

نوریّه ی سماویّه و حانیه.

بیان: حانیه زنی را گویند که بسیار دلسوز و مهربان و با شفقّت باشد نسبت به همسر و فرزندانش و جزری (که یکی از علماء اهل لغت است) گوید:

«حانیه» زنی را گویند که به خاطر شفقّت و دلسوزی که نسبت به فرزندانش دارد (پس از فوت شوهرش) ازدواج نمی کند و کنار فرزندانش می ماند.

[روایت شماره] (۱۶)

إِرْشَادُ الْقُلُوبِ: مَرْفُوعاً إِلَی سَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ رحمه الله علیه قَالَ:

کُنْتُ جَالِساً عِنْدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی الْمَسْجِدِ إِذْ دَخَلَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ فَسَلَّمَ فَرَدَّ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ رَحَّبَ بِهِ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَلِيِّ

بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ الْمَعَادِنُ وَاحِدَهٌ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِذاً أَخْبِرَکَ یَا عَمِّ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنِی وَ خَلَقَ عَلِیّاً وَ لا سَمَاءَ وَ لا أَرْضَ وَ لا جَنَّهَ وَ لا نَارَ وَ لا لَوْحَ وَ لا قَلَمَ.

فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَدْوَ خَلْقِنَا تَکَلَّمَ بِکَلِمَهٍ فَکَانَتْ نُوراً ثُمَّ تَکَلَّمَ کَلِمَهً ثَانِیَهً فَکَانَتْ رُوحاً فَمَزَجَ فِیمَا بَیْنَهُمَا وَ اعْتَدَلا فَخَلَقَنِی وَ عَلِیّاً مِنْهُمَا ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِی نُورَ الْعَرْشِ فَأَنَا أَجَلُّ مِنَ الْعَرْشِ ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ عَلِیٍّ نُورَ السَّمَاوَاتِ فَعَلِیٌّ أَجَلُّ مِنَ السَّمَاوَاتِ ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ الْحَسَنِ نُورَ الشَّمْسِ وَ مِنْ نُورِ الْحُسَیْنِ نُورَ الْقَمَرِ فَهُمَا أَجَلُّ مِنَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ کَانَتِ الْمَلائِکَهُ تُسَبِّحُ اللَّهَ تَعَالَی وَ تَقُولُ فِی تَسْبِیحِهَا: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ مِنْ أَنْوَارٍ مَا أَکْرَمَهَا عَلَی اللَّهِ تَعَالَی فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَی أَنْ یَبْلُوَ الْمَلائِکَهَ أَرْسَلَ عَلَیْهِمْ سَحَاباً مِنْ ظُلْمَهٍ وَ کَانَتِ الْمَلائِکَهُ لا تَنْظُرُ أَوَّلَهَا مِنْ آخِرِهَا وَ لا آخِرَهَا مِنْ أَوَّلِهَا فَقَالَتِ الْمَلائِکَهُ: إِلَهَنَا وَ سَیِّدَنَا مُنْذُ خَلَقْتَنَا مَا رَأَیْنَا مِثْلَ مَا نَحْنُ فِیهِ، فَنَسْأَلُکَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَنْوَارِ إِلا مَا کَشَفْتَ عَنَّا فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: وَ عِزَّتِی وَ جَلالِی لافْعَلَنَّ فَخَلَقَ نُورَ فَاطِمَهَ الزهراء سلام الله علیها یَوْمَئِذٍ کَالْقِنْدِیلِ وَ عَلَّقَهُ فِی قُرْطِ الْعَرْشِ فَزَهَرَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرَضُونَ السَّبْعُ مِنْ أَجْلِ ذَلِکَ سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءَ.

وَ کَانَتِ الْمَلائِکَهُ تُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تُقَدِّسُهُ فَقَالَ اللَّهُ: وَ عِزَّتِی وَ جَلالِی لاجْعَلَنَّ ثَوَابَ تَسْبِیحِکُمْ وَ تَقْدِیسِکُمْ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ لِمُحِبِّی هَذِهِ الْمَرْأَهِ وَ أَبِیهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِیهَا قَالَ سَلْمَانُ: فَخَرَجَ الْعَبَّاسُ فَلَقِیَهُ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَضَمَّهُ إِلَی صَدْرِهِ وَ قَبَّلَ مَا بَیْنَ عَیْنَیْهِ وَ

قَالَ:

بِأَبِی عِتْرَهَ الْمُصْطَفَی مِنْ أَهْلِ بَیْتٍ مَا أَکْرَمَکُمْ عَلَی اللَّهِ تَعَالَی.

بیان: القُرْط بالضمِّ الّذی یُعَلَّقُ فی شُحْمَهِ الأُذن.

دیلمی در کتاب ارشاد القلوب (۵۴) از سلمان فارسی روایت می کند که گفت:

من در مسجد در حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بودم که دیدم عبّاس بن عبدالمطلب به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد و سلام کرد، پیغمبر خدا جواب سلام وی را فرمود و به او مرحبا گفت. عبّاس گفت:

یا رسول الله! برای چیست که خدا علی بن ابیطالب علیه السلام را بر ما اهل بیت فضیلت و برتری داده، در صورتی که ما همه از یک خاندانیم.

حضرتش فرمودند:

اکنون جواب تو را می دهم، هنگامی که خدای توانا من و علی را خلق کرد آسمان و زمین، بهشت و دوزخ، لوح و قلمی در کار نبود.

موقعی که خدا تصمیم گرفت ما را بیافریند سخنی گفت که از آن نوری به وجود آمد، سخن دیگری گفت که از آن نوری به وجود آمد، آنگاه آنها را با یکدیگر ممزوج نمود. سپس من و علی را از آنها آفرید.

نور عرش را از نور من آفرید، پس من از عرش جلیل ترم، نور آسمان ها را از نور علی خلق کرد، پس نور علی از آسمان ها جلیل تر است.

نور آفتاب از نور حسن و نور ماه را از نور حسین آفرید پس ایشان از آفتاب و ماهتاب جلیل ترند. ملائکه خدای سبحان را تسبیح می کنند و می گویند:

«سُبّوحٌ قُدّوسٌ» یعنی پاک و منزّه ست. چقدر این نورها نزد خدا گرامی هستند! ! موقعی که خدا در نظر گرفت ملائکه را امتحان نماید ابر تاریکی

بر ایشان فرستاد که یکدیگر را نمی دیدند ملائکه گفتند:

پروردگارا! از آن روزی که ما را آفریده بودی یک چنین منظره ای را ندیده بودیم؟ تو را به حق این انوار قسم می دهیم که این ظلمت و تاریکی را از ما دور نمایی؟ پس خداوند عزّوجلّ فرمود به عزّت و جلال خودم قسم حتماً این کار را انجام خواهم داد سپس خدای توانا نور فاطمه را آفرید و آن را مانند قندیل بر کنار عرش آویخت و از آن نور آسمان ها و زمین های هفت گانه را خلق نمود، بدین جهت است که فاطمه ی اطهر، زهراء سلام الله علیها نامیده شد.

ملائکه، خدا را تسبیح و تقدیس می کردند، خداوند سبحان فرمود:

به عزّت و جلال خودم قسم، که من ثواب تسبیح و تقدیس شما را تا روز قیامت، برای دوستان فاطمه و پدر و شوهر و فرزندان وی قرار خواهم داد.

سلمان می گوید:

عباس از حضور پیامبر خارج و با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مواجه شد، آن حضرت را به سینه ی خود گرفت و میان دو چشم ایشان را بوسید و به ایشان عرض کرد:

پدرم فدای اهل بیت مصطفی: باد، چقدر شما نزد خدا گرامی می باشید؟

بیان: «قُرْط» به چیزی گویند که به نرمی گوش (لاله ی گوش) آویزان شود. در اصطلاح فارسی همان گوشواره ست.

[روایت شماره] (۱۷)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] مُوسَی بْنُ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْمُحَارِبِیُّ مُعَنْعَناً عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَعَاشِرَ النَّاسِ تَدْرُونَ لِمَا خُلِقَتْ فَاطِمَهُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ:

خُلِقَتْ فَاطِمَهُ حَوْرَاءَ إِنْسِیَّهً لا إِنْسِیَّهٌ [وَ] قَالَ

خُلِقَتْ مِنْ عَرَقِ جَبْرَئِیلَ وَ مِنْ زَغَبِهِ، قَالُوا: یَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَشْکَلَ ذَلِکَ عَلَیْنَا تَقُولُ: حَوْرَاءُ إِنْسِیَّهٌ لا إِنْسِیَّهٌ ثُمَّ تَقُولُ: مِنْ عَرَقِ جَبْرَئِیلَ وَ مِنْ زَغَبِهِ قَالَ:

إِذاً أُنَبِّئُکُمْ أَهْدَی إِلَیَّ رَبِّی تُفَّاحَهً مِنَ الْجَنَّهِ أَتَانِی بِهَا جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَضَمَّهَا إِلَی صَدْرِهِ فَعَرِقَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام وَ عَرِقَتِ التُّفَّاحَهُ فَصَارَ عَرَقُهُمَا شَیْئاً وَاحِداً ثُمَّ قَالَ:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ قُلْتُ: وَ عَلَیْکَ السَّلامُ یَا جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ أَهْدَی إِلَیْکَ تُفَّاحَهً مِنَ الْجَنَّهِ فَأَخَذْتُهَا وَ قَبَّلْتُهَا وَ وَضَعْتُهَا عَلَی عَیْنِی وَ ضَمَمْتُهَا إِلَی صَدْرِی.

ثُمَّ قَالَ:

یَا مُحَمَّدُ کُلْهَا، قُلْتُ: یَا حَبِیبِی یَا جَبْرَئِیلُ هَدِیَّهُ رَبِّی تُؤْکَلُ؟

قَالَ:

نَعَمْ، قَدْ أُمِرْتَ بِأَکْلِهَا فَأَفْلَقْتُهَا فَرَأَیْتُ مِنْهَا نُوراً سَاطِعاً فَفَزِعْتُ مِنْ ذَلِکَ النُّورِ،

قَالَ:

کُلْ فَإِنَّ ذَلِکَ نُورُ الْمَنْصُورَهِ فَاطِمَهَ قُلْتُ یَا جَبْرَئِیلُ وَ مَنِ الْمَنْصُورَهُ؟

قَالَ:

جَارِیَهٌ تَخْرُجُ مِنْ صُلْبِکَ وَ اسْمُهَا فِی السَّمَاءِ مَنْصُورَهُ وَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَهُ، فَقُلْتُ: یَا جَبْرَئِیلُ وَ لِمَ سُمِّیَتْ فِی السَّمَاءِ مَنْصُورَهَ وَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَهَ؟

قَالَ:

سُمِّیَتْ فَاطِمَهَ فِی الْأَرْضِ [لِأَنَّهُ] فَطَمَتْ شِیعَتَهَا مِنَ النَّارِ وَ فُطِمُوا أَعْدَاؤُهَا عَنْ حُبِّهَا وَ ذَلِکَ قَوْلُ اللَّهِ فِی کِتَابِهِ «وَ یَوْمَئِذٍ یَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ» (۵۵) بِنَصْرِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

بیان: الزَغَبُ الشعیراتُ الصُغری علی ریشِ الفرخ و کونُها من زغب جبرئیل إمّا لکون التّفاحه فیها و عرقت من بینها، أو لأنّه التصق بها بعض ذلک الزغب فأکله النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (۵۶) از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

ای گروه مردم! آیا می دانید که فاطمه از چه آفریده شده؟

گفتند:

خدا و رسول داناترند. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ

سَلّم فرمود:

خلق شد فاطمه (در حالی که خلقت او) خلقت حوریّه ای به شکل انسان بود، نه آنکه فقط خلقت انسانی داشته باشد و همچنین فرمود:

فاطمه سلام الله علیها خلق شد از عرق جبرئیل و از بال او، مردم گفتند:

ای رسول خدا! از این فرمایش شما اشکالی برای ما پیش آمد، زیرا (اوّل) فرمودید فاطمه حوریّه ای انسانی ست و نه انسان تنها، سپس فرمودید:

او از عرق و بال جبرئیل خلق شده؛ فرمود:

خدا سیبی از بهشت به وسیله ی جبرئیل برای من فرستاد، پس آن را به سینه چسبانید جبرئیل و سیب هر دو عرق کردند و عرق آنها یکی شد سپس جبرئیل گفت:

السّلام علیک یا رسول الله!

گفتم:

علیک السّلام یا جبرئیل. جبرئیل گفت:

این سیبیست که خدا از بهشت برای تو فرستاده، من آن را گرفتم و بوسیدم و روی چشم خود نهادم و به سینه ی خویشتن چسباندم.

سپس جبرئیل به من گفت:

این سیب را بخور!

گفتم:

ای حبیب من! آیا هدیه ی پروردگار را باید خورد؟

گفت:

آری، تو مأموری که آن را بخوری، وقتی آن سیب را پاره نمودم نوری از آن ساطع شد که وحشت نمودم! جبرئیل گفت:

آن را بخور، این نور منصوره [یعنی] فاطمه است، گفتم:

منصوره کیست؟

گفت:

دختریست که از صلب تو به وجود خواهد آمد، نام وی در آسمان منصوره و در زمین فاطمه نامیده شده. من گفتم:

ای جبرئیل! چرا در آسمان منصوره و در زمین فاطمه نامیده شده ست؟

گفت:

در زمین [بدین جهت] فاطمه نامیده شده که شیعیان ایشان از آتش جهنّم نجات خواهند یافت و دشمنانش از دوستی او محروم خواهند شد و معنی قول خدای سبحان که در قرآن می فرماید:

«در آن روز مؤمنین به وسیله ی نصرت خدا خوشحال می شوند»

(۵۷) همین نصرت و یاری نمودن فاطمه خواهد بود.

بیـان: «زَغَب» موهـای ریز و کوچکی را گوینـد که بر بال و پر پرنـدگان است و اینکه رسول اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم فرمود:

فـاطمه از بال و پر جبرئیل است، یا به این علّت است که سیبی که از بهشت برای پیامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم و حضـرت خـدیجه سـلام الله علیها هـدیه آورده شد در روایت آمده که جبرئیل آن را زیر بال و پر خود گذاشت و همراه پیامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به زمین نازل شد که می توان گفت در این فاصله عرق و موی بال و پر جبرئیل به آن چسبید.

و یا اینکه بگوییم بعضی از آن بال و پر بر آن چسبیده بود و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم همراه با سیب تناول فرمود.

[روایت شماره] (۱۸)

[الأمـالی للشّـیخ الطوسـی] جَمَـاعَةٌ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَـیْنِ بْنِ زیـدَ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

[یَقُولُ:] سُمِّیَتْ فَاطِمَهَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَهَا وَ ذُرِّیَّتَهَا مِنَ النَّارِ، مَنْ لَقِیَ اللَّهَ مِنْهُمْ بِالتَّوْحِیدِ وَ الْإِیمَانِ بِمَا جِئْتُ بِهِ.

شیخ طوسی در کتاب امالی (۵۸) از جماعتی روایت می کند که آنها با چند واسـطه از حضـرت رضا علیه السلام و حضرت از پدران بزرگوارش: و ایشان از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت کردند که حضرتش فرمودند:

شنیدم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرمود:

(دخترم) فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند

قطع و جدا نمود او و ذرّیه اش را از آتش جهنّم، البته در صورتی که آن ذرّیه در روز قیامت خداوند را ملاقات کنند به یگانگی خداوند و ایمان داشته باشند به آنچه من آورده ام.

[روایت شماره] (۱۹)

أَقُولُ: رُوِیَ فِی مَقَاتِلِ الطَّالِبِیِّینَ بِإِسْنَادِهِ إِلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیه علیهما السلام أَنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها کَانَتْ تُکَنَّی أُمَّ أَبِیهَا.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

در کتاب مقاتل الطّالبیّین سلسله سند خود را به حضرت جعفر بن محمّد علیهما السلام می رساند که آن حضرت از قول پدر بزرگوارش علیه السلام ، فرمود:

همانا فاطمه را با کنیه ی «اُمّ ابیها» می خواندند. (یعنی مادر پدرش)

[روایت شماره] (۲۰)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرَه، لِطَهَارَتِهَا مِنْ کُلِّ دَنَسٍ وَ طَهَارَتِهَا مِنْ کُلِّ رَفَثٍ وَ مَا رَأَتْ قَطُّ یَوْماً حُمْرَهً وَ لا نِفَاساً.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: نقل نموده که فرمودند:

همانا فاطمه سلام الله علیها دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، «طاهره» نامیده شد به خاطر اینکه از هر عیب و نقصی پاک بود و همچنین پاک و بَری بود از هر پلیدی و فحشایی و همچنین هرگز حیض و نفاس را ندید.

بخش سوّم؛ درباره ی فضائل و مناقب و معجزات حضـرت زهراء سلام الله علیها (باب ۳: مَناقبها و فضائلها وَ بعض أحوالِها و مُعجزاتِها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (۰۱)

أَقُولُ: قَدْ مَرَّ فِی بَابِ الرُّکْبَانِ یَوْمَ الْقِیَامَه عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِرِوَایَه ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ:

لَنْ یَرْکَبَ یَوْمَئِذٍ إِلا أَرْبَعَهٌ: أَنَا وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَهُ وَ صَالِحٌ نَبِیُّ اللَّهِ فَأَمَّا أَنَا فَعَلَی الْبُرَاقِ وَ أَمَّا فَاطِمَهُ ابْنَتِی فَعَلَی نَاقَتِی الْعَضْبَاءُ تَمَامَ الْخَبَرِ.

مؤلف گوید:

قبل از این نگاشتیم ابن عبّاس از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:

روز قیامت غیر از چهار نفر کسی سواره نخواهد بود، آن چهار نفر عبارتند از: ۱ – من ۲ – علی ۳ – فاطمه ۴ – حضرت صالح پیغمبر، من بر براق سوار می شوم دخترم فاطمه بر ناقه ی عضباء من سوار خواهد شد، الی آخر حدیث (۵۹).

[روایت شماره] (۰۲)

[اَلْمَجالِس لِلْمُفید] عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّیْرَفِیُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّام، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِم، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ، عَنِ الثُّمَالِیِّ، عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ جَدِّهِ علیه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَهَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.

شیخ مفید در کتاب مجالس (۶۰) با چند واسطه از ابوحمزه ثمالی و او از حضرت باقر علیه السلام و ایشان از آباء گرامی خود:

از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

«إنَّ اللهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فاطِمَهَ وَ یَرْضی لِرِضاها» یعنی حقّاً که خدا برای غضب فاطمه ی زهرا سلام الله علیها غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود.

[روایت شماره] (۰۳)

[الخصال] ابْنُ إِدْرِیسَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الرَّازِیِّ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُثْمَانَ، عَنْ مُوسَی بْنِ بَکْرٍ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ علیه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی اخْتَارَ مِنَ النِّسَاءِ أربع: مَرْیَمَ وَ آسِیَهَ وَ خَدِیجَهَ وَ فَاطِمَهَ الْخَبَرَ.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۶۱) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

خدای حکیم چهار نفر از زنان عالم را برگزید که عبارتند از:

۱ – مریم

۲ – آسیه

۳ – خدیجه

۴ – فاطمه:

[روایت شماره] (۰۴)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَّلاثَهِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَهَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.

[صحیفه الرّضا علیه السلام] عن الرّضا علیه السلام ، عن آبائه: مثله.

در کتاب عیون و کتاب صحیفه الرّضا (۶۲) علیه السلام با چند سند از امام رضا علیه السلام و ایشان از پدران بزرگوارشان: ، از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت نموده که پیامبر فرمودند:

حقّاً که خدا برای غضب فاطمه ی زهرا سلام الله علیها غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود.

[روایت شماره] (۰۵)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ خَیْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ بَعْدِی وَ بَعْدَ أَبِیهِمَا وَ أُمُّهُمَا أَفْضَلُ نِسَاءِ أَهْلِ الْأَرْضِ.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبارالرّضا (۶۳) علیه السلام با یک سند از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: روایت می کند که پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

حسن و حسین علیهما السلام بعد از من از پدرشان بهترین اهل زمین هستند و مادرشان بهترین زنان اهل زمین است.

[روایت شماره] (۰۶)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ فَاطِمَهَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ.

نیز در همان کتاب (۶۴) به سند تمیمی از حضرت امام رضا علیه السلام از آباء گرامیشان از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

فاطمه خویشتن را حفظ کرد و آتش جهنّم را بر فرزندان خود حرام کرد.

[روایت شماره] (۰۷)

[الأمالی للصدوق] الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْهَاشِمِيُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ، عَنْ حَسَنِ بْنِ صَالِحِ بْنِ أَبِی الْأَسْوَدِ، عَنْ أَبِی مَعْشَرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِفَاطِمَةَ سلام الله عليها فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَأَطَالَ عِنْدَهَا الْمَكْثَ فَخَرَجَ مَرَّةً فِی سَفَرٍ فَصَنَعَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها مَسَكَتَيْنِ مِنْ وَرِقٍ وَ قِلَادَةً وَ قُرْطَيْنِ (۶۵) وَ سِتْراً لِبَابِ الْبَيْتِ لِقُدُومِ أَبِيهَا وَ زَوْجِهَا عليهما السلام فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَيْهَا فَوَقَفَ أَصْحَابُهُ عَلَى الْبَابِ لا يَدْرُونَ يَقِفُونَ أَوْ يَنْصَرِفُونَ لِطُولِ مَكْثِهِ عِنْدَهَا فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ عُرِفَ الْغَضَبُ فِی وَجْهِهِ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَظَنَّتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها أَنَّهُ إِنَّمَا فَعَلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِمَا رَأَى مِنَ الْمَسَكَتَيْنِ وَ الْقِلَادَةِ وَ الْقُرْطَيْنِ وَ السِّتْرِ، فَنَزَعَتْ قِلَادَتَهَا وَ قُرْطَيْهَا وَ مَسَكَتَيْهَا وَ نَزَعَتِ السِّتْرَ فَبَعَثَتْ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم

وَ قَالَتْ لِلرَّسُولِ: قُلْ لَهُ: تَقْرَأُ عَلَيْكَ ابْنَتُكَ السَّلامَ وَ تَقُولُ: اجْعَلْ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ:

فَعَلَتْ فِدَاهَا أَبُوهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ لَيْسَتِ الدُّنْيَا مِنْ مُحَمَّدٍ وَ لا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَاللَّهِ مِنَ الْخَيْرِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا أَسْقَى فِيهَا كَافِراً شَرْبَةَ مَاءٍ ثُمَّ قَامَ فَدَخَلَ عَلَيْهَا.

شيخ صدوق در كتاب امالى (۶۶) با چند واسطه از محّمد بن قيس روايت مى كند كه گفت:

هر گاه پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از سفرى مراجعت مى كرد اوّلين كسى را كه ديدار مى نمود فاطمه ى زهرا سلام الله عليها بود.

حضرتش نزد فاطمه مى رفت و مدّت طولانى نزد او مكث مى نمود.

در يكى از سفرهاى پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فاطمه ى اطهر سلام الله عليها دو خلخال نقره و يك گردنبند و دو گوشواره و پرده اى خريد، براى موقعى كه پدر و شوهرش از سفر باز مى گردند.

هنگامى كه پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از مسافرت بازگشت نزد فاطمه ى زهرا سلام الله عليها رفت، اصحاب همچنان بر در خانه ى حضرت فاطمه سلام الله عليها ايستاده بودند، نمى دانستند توقّف كنند يا برگردند، زيرا از مدّت مكث آن حضرت با اطّلاع نبودند، ولى رسول اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم چندان توقّفى ننمود و در حالى از پيش فاطمه خارج شد كه آثار غضب از صورت مباركش مشاهده مى شد و آمد تا نزديك منبر نشست.

فاطمه ى زهرا سلام الله عليها متوجّه شدند كه خشم و ناراحتى پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به خاطر خلخال و گوشواره و گردنبند و پرده بوده ست.

فاطمه ى اطهر سلام

الله علیها گردنبند و گوشواره و خلخال و پرده را به حضور حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرستاد و به آن شخصی که آنها را برد فرمود:

سلام مرا به پدرم برسان و بگو: اینها را در راه خدا به مصرف برسان، موقعی که آن شخص آمد (و پیام زهراء سلام الله علیها را به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رسانید) پیغمبر خدا سه مرتبه فرمودند:

«فِداها اَبُوها» یعنی پدرش به فدایش باد، دنیا برای محمّد و آل محمّد ارزشی ندارد، اگر دنیا و خیر آن نزد خدا به قدر یک بال پشه ارزشی می داشت یک شربت از آب آن نصیب کافر نمی شد، پس از این جریان برخاست و نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت.

[روایت شماره] (۰۸)

[الإحتجاج] عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ جَعْفَرٍ الصَّادِقِ علیه السلام أَنَّ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ لِفَاطِمَةَ: يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَغْضَبُ لِغَضَبِكِ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ قَالَ:

فَقَالَ الْمُحَدِّثُونَ بِهَا،

قَالَ:

فَأَتَاهُ ابْنُ جَرِيحٍ فَقَالَ:

يَا أَبَاعَبْدِاللَّهِ حُدِّثْنَا الْيَوْمَ حَدِيثاً اسْتَشْهَرَهُ النَّاسُ،

قَالَ:

وَ مَا هُوَ؟

قَالَ:

حُدِّثْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

لِفَاطِمَةَ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِكَ وَ يَرْضى لِرِضاكِ، قَالَ:

فقال علیه السلام نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ فِيمَا تَرْوُونَ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاهُ؟

فَقَالَ:

نَعَمْ، فَقَالَ علیه السلام :

فَمَا تُنْكِرُونَ أَنْ تَكَونَ ابْنَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مُؤْمِنَةً يَرْضَی اللَّهُ لِرِضَاهَا؟ وَ يَغْضَبُ لِغَضَبِهَا؟

قَالَ:

صَدَقْتَ، اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسالَتَهُ

علّامه ی طبرسی در کتاب احتجاج (۶۷) از امام صادق علیه السلام روایت می کند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

ای فاطمه! خدای حکیم برای غضب تو غضب می کند و برای خشنودی تو خشنود می گردد.

هنگامی که محدّثین این حدیث را نقل کردند ابن جریح به حضور امام صادق علیه السلام آمد و گفت:

امروز حدیثی به گوش ما رسید که مردم آن را شهرت داده اند!

فرمود:

چه حدیثی؟

گفت:

شما فرموده ای: پیامبر اکرم به فاطمه ی اطهر فرمود:

خدا برای غضب تو غضب می کند و برای خشنودی تو خشنود می شود. (امام صادق علیه السلام) فرمود:

آری، آیا به نظر شما این چنین نیست که خدا برای غضب بنده ی مؤمن خود غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود؟

گفت:

چرا؟ پس امام صادق علیه السلام فرمود:

چرا انکار می کنید که خدا برای غضب فاطمه که دختر پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است غضب خواهد کرد و برای خشنودی او خشنود خواهد شد! !

گفت:

درست فرمودی، خدا می داند که مقام پیامبری را نصیب چه خاندانی کند!

[روایت شماره] (۰۹)

[الأمالی للصدوق] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ بَکَّارٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّی، عَنْ عَمِّهِ ثُمَامَهَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِکٍ، عَنْ أُمِّهِ قَالَتْ:

مَا رَأَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها دَماً فِی حَیْضٍ وَ لا فِی نِفَاسٍ.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۸) با چند واسطه از انس بن مالك و او از قول مادر خود روایت می کند که گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خون حیض و نفاس ندید.

[روایت شماره] (۱۰)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِیَادٍ الْعَطَّارِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّه علیه السلام : قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

فَاطِمَهُ سَیِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَسَیِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟

قَالَ:

تَاکَ مَرْیَمُ وَ فَاطِمَهُ سَیِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ فَقُلْتُ: فَقَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیهما السلام سَیِّدَا شَبَابِ الْجَنَّهِ؟

قَالَ:

هُمَا وَاللَّهِ سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.

نیز در همان کتاب (۶۹) با چند واسطه از حسن بن زیاد روایت می کند که گفت:

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

آیا معنی قول پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که فرموده:

فاطمه بزرگ زنان بهشت می باشد این است که او بزرگ زنان زمان خود بوده ست؟!

فرمود:

حضرت مریم بزرگترین زنان زمانه ی خود بوده، ولی فاطمه ی اطهر بزرگترین زنان اوّلین و آخرین اهل بهشت می باشد.

گفتم:

معنی قول پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که درباره ی حسن و حسین علیهما السلام فرموده:

ایشان بزرگ جوانان اهل بهشتند، چیست؟

فرمود:

به خدا قسم که ایشان بزرگ جوانان اوّلین و آخرین اهل بهشت هستند.

[روایت شماره] (۱۱)

[الأمالی للصّدوق] الطَّالَقَانِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ الْمَادَرَائِیِّ، عَنْ أَبِی قِلابَهَ، عَنْ غَانِمِ بْنِ الْحَسَنِ السَّعْدِیِّ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ خَالِدٍ الْمَکِّیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِب علیه السلام قَالَ:

قَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

یَا أَبَتَاهْ أَیْنَ أَلْقَاکَ یَوْمَ الْمَوْقِفِ الْأَعْظَمِ وَ یَوْمَ الْأَهْوَالِ وَ یَوْمَ الْفَزَعِ الْأَکْبَرِ؟

قَالَ:

یَا فَاطِمَهُ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّهِ

وَ مَعِی لِوَاءُ «الْحَمْدُ لِلَّهِ» وَ أَنَا الشَّفِیعُ لِأَمَّتِی إِلَی رَبِّی قَالَتْ:

یَا أَبَتَاهْ فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ،

قَالَ:

الْقَیْنِی عَلَی الْحَوْضِ وَ أَنَا أَسْقِی أُمَّتِی قَالَتْ:

یَا أَبَتَاهْ فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ قَالَ:

الْقَیْنِی عَلَی الصِّرَاطِ وَ أَنَا قَائِمٌ أَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ أُمَّتِی قَالَتْ:

فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ،

قَالَ:

الْقَیْنِی وَ أَنَا عِنْدَ الْمِیزَانِ أَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ أُمَّتِی قَالَتْ:

فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ،

قَالَ:

الْقَیْنِی عَلَی شَفِیرِ جَهَنَّمَ أَمْنَعُ شَرَرَهَا وَ لَهَبَهَا عَنْ أُمَّتِی فَاسْتَبْشَرَتْ فَاطِمَهُ بِذَلِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهَا وَ عَلَی أَبِیهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِیهَا.

نیز در کتاب امالی (۷۰) از حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام روایت می کند که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفت:

ای پدر! من تو را در روز قیامت کجا ملاقات نمایم؟ همان روزی که روز هول و جزع و فزع بزرگی خواهد بود؟

فرمود:

ای فاطمه! آن روز مرا نزد خود در بهشت در حالی ملاقات خواهی نمود که پرچم الحمدلله با من خواهد بود، من آن روز نزد خدا برای امّت خود شفاعت خواهم کرد.

فاطمه عرض کرد:

ای پدر! اگر آنجا تو را ملاقات نکنم چه باید کرد؟

فرمود:

نزد حوض کوثر که امّت خود را آب می دهم.

عرض کرد:

ای پدر! اگر آنجا هم ملاقات ننمایم؟

فرمود:

نزد صراط که من ایستاده ام و می گویم:

پروردگارا! امّت مرا سلامت بدار، عرض کرد:

اگر در آنجا نیز تو را نبینم؟

فرمود مرا نزد میزان [عدل الهی] خواهی دید که می گویم خداوندا امّت مرا سلامت بدار. پس حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

اگر در آنجا نیز تو را نبینم؟

فرمود:

مرا لب جهنّم خواهی دید که شعله و زبانه های آن را از امّتم دور می نمایم.

فاطمه از این بشارت مسرور گردید، درود خدا

بر او و پدرش و شوهرش و فرزندانش باد.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للصّدوق] یَحْیَی بْنُ زَیْدِ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ عَمِّهِ عَلِیِّ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْمُنْذِرِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ حُسَیْنِ بْنِ زَیْدٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِیٍّ، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیهما السلام، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:

یَا فَاطِمَهُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَیَغْضَبُ لِغَضَبِکِ وَ یَرْضَی لِرِضَاکِ قَالَ:

فَجَاءَ صَنْدَلٌ فَقَالَ لِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام یَا أَبَاعَبْدِاللَّهِ إِنَّ هَؤُلَاءِ الشَّبَابَ یَجِیئُونَا عَنْکَ بِأَحَادِیثَ مُنْکَرَهٍ فَقَالَ لَهُ جَعْفَرٌ علیه السلام :

وَ مَا ذَاکَ یَا صَنْدَلُ،

قَالَ:

جَاءُونَا عَنْکَ أَنَّکَ حَدَّثْتَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَهَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا؟

قَالَ:

فَقَالَ جَعْفَرٌ علیه السلام :

یَا صَنْدَلُ أَلَسْتُمْ رَوَیْتُمْ فِیمَا تَرْوُونَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ یَرْضَی لِرِضَاهُ؟

قَالَ:

بَلَی قَالَ:

فَمَا تُنْکِرُونَ أَنْ تَکُونَ فَاطِمَهُ سلام الله علیها مُؤْمِنَهً یَغْضَبُ اللَّهُ لِغَضَبِهَا وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا،

قَالَ:

فَقَالَ لَهُ: اللَّهُ أَعْلَمُ حَیْثُ یَجْعَلُ رِسالَتَهُ

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الغضائریُّ، عن الصّدوق، عن یحیی مثله.

نیز شیخ صدوق در همان کتاب (۷۱) با چند واسطه از حضرت صادق علیه السلام از علیّ بن ابیطالب علیه السلام نقل می کند

که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

ای فاطمه! خدا برای غضب تو غضب می نماید و برای خشنودی تو خشنود می شود.

راوی می گوید:

صندل به حضور امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت:

این جوانان، از شما احادیث عجیب و غریبی

برای ما نقل می کنند!

فرمود:

چه حدیثی؟

گفت:

برای ما می گویند:

شما گفته اید:

خدا برای غضب فاطمه غضب می کند و برای خشنودی وی خشنود می شود.

حضرت صادق علیه السلام فرمود:

آیا این چنین نیست که شما روایت کرده اید خدای حکیم برای غضب بنده ی مؤمن غضب می کند و برای رضایت وی راضی و خوشحال می شود؟

گفت:

چرا؟

فرمود:

پس چرا منکر می شوید که خدا برای غضب فاطمه غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود؟ صندل گفت:

خدا بهتر می داند که مقام پیامبری را در چه خاندانی قرار دهد! !

در امالی شیخ طوسی (۷۲) مانند این حدیث از طریق شیخ صدوق نقل شده ست.

[روایت شماره] (۱۳)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ مُوسَى، عَنِ الْأَسَدِیِّ، عَنِ الْبَرْمَکِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ التَّمِیمِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَبْدِالْمَلِکِ بْنِ عُمَیْرٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

ابْنَتِی فَاطِمَهُ سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ الْخَبَرَ.

نیز در همان کتاب (۷۳) با چند واسطه از ابن عبّاس نقل می کند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

دختر من فاطمه سلام الله علیها بزرگ زنان عالم است.

[روایت شماره] (۱۴)

[الأمالی للصّدوق] الطَّالَقَانِیُّ، عَنِ الْجَلُودِیِّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ حَمَّادٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سُلَیْمَانَ قَالَ:

قَرَأْتُ فِی الْإِنْجِیلِ فِی وَصْفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نَکَّاحُ النِّسَاءِ ذُوالنَّسْلِ الْقَلِیلِ، إِنَّمَا نَسْلُهُ مِنْ مُبَارَکَهٍ لَهَا بَیْتٌ فِی الْجَنَّهِ، لا صَخَبَ فِیهِ وَ لا نَصَبَ یَکَفَّلُهَا فِی آخِرِالزَّمَانِ کَمَا کَفَّلَ زَکَرِیَّا أُمَّکَ، لَهَا فَرْخَانِ مُسْتَشْهَدَانِ وَ قَدْ مَرَّ الْخَبَرُ بِتَمَامِهِ فِی کِتَابِ أَحْوَالِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

نیز شیخ صدوق در کتاب امالی (۷۴) با چند واسطه از عبدالله بن سلیمان نقل می کند که گفت:

در کتاب انجیل در وصف پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواندم که وی زیاد ازدواج می کند، ولی نسل او قلیل خواهد بود، نسل او فقط دختری با برکت خواهد بود که خانه ای در بهشت دارد، در آنجا هیاهو و رنج و آزاری نخواهد بود.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در آخرالزّمان کفیل آن دختر می شود آن طور که حضرت زکریا علیه السلام ، کفیل مادر حضرت عیسی علیه السلام شد. برای آن دختر دو فرزند عزیز است که هر دو شهید می شوند. همه ی این حدیث

در شرح حال پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نوشته شد.

[روایت شماره] (۱۵)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ إِدْرِیسَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الْخَزَّازِ، عَنْ مُوسَی بْنِ إِسْمَاعِیلَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَی ابْنَتِهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ إِذَا فِی عُنُقِهَا قِلادَهٌ فَأَعْرَضَ عَنْهَا فَقَطَعَتْهَا وَ رَمَتْ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَنْتِ مِنِّی یَا فَاطِمَهُ ثُمَّ جَاءَ سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلادَهَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ وَ غَضَبِی عَلَی مَنْ أَهْرَقَ دَمِی وَ آذَانِی فِی عِتْرَتِی.

[کشف الغمه] عن موسی بن جعفر علیهما السلام مثله.

نیز در همان کتاب (۷۵) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک روز رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت و دید که گردنبند در گردن آن بانوی بزرگوار است، پیامبر خدا به علّت آن گردنبند از فاطمه ی زهرا اعراض نمود، فاطمه آن گردنبند را باز نموده و کنار نهاد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:

تو از من هستی. پس از این جریان شخص سائلی آمد و حضرت زهراء آن گردنبند را به وی عطا کرد.

آنگاه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

غضب شدید خدا و غضب من بر کسی باد که خون مرا بریزد و مرا به جهت عترتم اذیّت و آزار نماید.

در کتاب

کشف الغمه جلد ۱، صفحه ی ۴۷۱ مثل این حدیث، از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام نقل شده ست.

[روایت شماره] (۱۶)

[تفسیر القمی] الْحُسَیْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْمُعَلَّی، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ، عَنْ أَبِی حَمْزَهَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام فِی قَوْلِهِ «إِنَّها لاحْدَی الْکُبَرِ* نَذِیراً لِلْبَشَرِ» (۷۶) قَالَ:

یَعْنِی فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۷۷) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که درباره ی تفسیر آیه های (۳۵ و ۳۶) سوره ی مُدّثر که می فرماید:

«وی یکی از بزرگان است و برای بیم دادن بشر آمده».

فرمود:

منظور خدا در این آیه، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۱۷)

[المجالس للمفید] [الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنِ الْمَرَاغِیِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْأَحْمَسِیِّ، عَنْ خَالِدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ، ، عَنْ یَزِیدَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ مَالِکٍ یَعْنِی ابْنَ أَبِی وَقَّاصٍ قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَقُولُ: فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِی وَ مَنْ سَاءَهَا فَقَدْ سَاءَنِی فَاطِمَهُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَیَّ.

شیخ مفید در کتاب مجالس (۷۸) و شیخ طوسی در کتاب امالی (۷۹) با چند واسطه از سعد بن مالک (پسر ابی وقّاص) روایت می کند که گفت:

از پیامبر خدا شنیدم می فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، کسی که فاطمه را مسرور نماید مرا مسرور نموده و کسی که وی را ناراحت کند مرا ناراحت کرده است، فاطمه عزیزترین مردم نزد من است.

[روایت شماره] (۱۸)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] ابْنُ الصَّلْتِ، عَنِ ابْنِ عُقْدَهَ، عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یُوسُفَ الضَّبِّیِّ، عَنْ عُبَیْدِاللَّهِ بْنِ مُوسَی عَنْ جَعْفَرٍ الْأَحْمَرِیِّ،

عَنِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ:

قَالَتْ عَمَّتِي لِعَائِشَةَ وَ أَنَا أَسْمَعُ: لِلَّهِ أَنْتِ (۸۰) مَسِيرُكِ إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام مَا كَانَ؟

قَالَتْ:

دَعِينَا مِنْكِ إِنَّهُ مَا كَانَ مِنَ الرِّجَالِ أَحَبُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام وَ لا مِنَ النِّسَاءِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ فَاطِمَةَ سلام الله عليها.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۸۱) با چند واسطه از جمیع بن عمیر نقل می کند که گفت:

شنیدم که عمّه ام به عایشه می گفت:

منظور تو از اینکه به سوی علی علیه السلام می روی چیست؟

گفت:

ما را واگذار و در این باره چیزی مپرس که از میان مردان

و زنان، در نزد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، محبوب تر از علی و فاطمه علیهما السلام نبود.

[روایت شماره] (۱۹)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] بِالْإِسْنَادِ إِلَی عُبَیْدِاللَّهِ بْنِ مُوسَی، عَنْ زَکَرِیَّا، عَنْ فِرَاسٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَهَ قَالَتْ:

أَقْبَلَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها تَمْشِی لا وَاللَّهِ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ مَا مَشْیُهَا یَخْرِمُ مِنْ مِشْیَهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا رَآهَا قَالَ:

مَرْحَباً بِابْنَتِی مَرَّتَیْنِ قَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها فَقَالَ لِی: أَمَا تَرْضَیْنَ أَنْ تَأْتِیَ یَوْمَ الْقِیَامَهِ سَیِّدَهَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِینَ أَوْ سَیِّدَهَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّهِ.

توضیح قال الجوهریُّ: ما خَرَمْتُ منه شیئا أی ما نَقَصْتُ و ما قَطَعْتُ و قال الجزریُّ: فی حدیث سعد ما خرمت من صلاه رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شیئاً أی ما تَرَکْت.

نیز در همان کتاب (۸۲) با چند واسطه از عایشه روایت می کند که گفت:

هر گاه فاطمه ی زهراء سلام الله علیها راه می رفت به حق آن خدایی که شریک ندارد راه رفتن وی با راه رفتن پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تفاوتی نداشت، وقتی پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فاطمه سلام الله علیها را می دید دو مرتبه به او می فرمود:

مرحبا به دختر من! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می گوید:

پدرم به من فرمود:

آیا راضی نیستی که فردای قیامت بزرگ زنان مؤمنین یا زنان این امّت باشی؟

جوهری گوید:

«ما خَرَمْتُ مِنْهُ شَیْئاً» یعنی از آن کم و کاست نکردم و یا به این معنی ست که هرگز آن را ترک نکردم و جزری گوید:

در حدیث سعد که گفته «ما خرمت من صلاه رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّم شیئاً» منظورش این است که من هرگز نماز رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را ترک نکردم.

[روایت شماره] (۲۰)

[الأمالی للصدوق] الْهَمَدَانِیُّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَلَمَهَ الْأَهْوَازِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُوسَی، عَنْ أَبِی قَتَادَه، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ عَلاءٍ الْحَضْرَمِیِّ، عَنْ سَعِیدِ بْنِ الْمُسَیَّبِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَانَ جَالِساً ذَاتَ یَوْمٍ وَ عِنْدَهُ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیه السلام فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَعْلَمُ اَنَّ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَیْتِی وَ أَکْرَمُ النَّاسِ عَلَیَّ فَأَحْبِبْ مَنْ أَحَبَّهُمْ وَ أَبْغِضْ مَنْ أَبْغَضَهُمْ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُمْ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُمْ وَ أَعِنْ مَنْ أَعَانَهُمْ وَ اجْعَلْهُمْ مُطَهَّرِینَ مِنْ کُلِّ رِجْسٍ، مَعْصُومِینَ مِنْ کُلِّ ذَنْبٍ وَ أَیِّدْهُمْ بِرُوحِ الْقُدُسِ مِنْکَ.

ثُمَّ قَالَ علیه السلام :

یَا عَلِیُّ أَنْتَ إِمَامُ أُمَّتِی وَ خَلِیفَتِی عَلَیْهَا بَعْدِی وَ أَنْتَ قَائِدُ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی الْجَنَّهِ وَ کَأَنِّی أَنْظُرُ إِلَی ابْنَتِی فَاطِمَهَ قَدْ أَقْبَلَتْ یَوْمَ الْقِیَامَهِ عَلَی نَجِیبٍ مِنْ نُورٍ عَنْ یَمِینِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ عَنْ یَسَارِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ بَیْنَ یَدَیْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ خَلْفَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ، تَقُودُ مُؤْمِنَاتِ أُمَّتِی إِلَی الْجَنَّهِ.

فَأَیُّمَا امْرَأَهٍ صَلَّتْ فِی الْیَوْمِ وَ اللَّیْلَهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ وَ صَامَتْ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ حَجَّتْ بَیْتَ اللَّهِ الْحَرَامَ وَ زَکَّتْ مَالَهَا وَ أَطَاعَتْ زَوْجَهَا وَ وَالَتْ عَلِیّاً بَعْدِی دَخَلَتِ الْجَنَّهَ بِشَفَاعَهِ ابْنَتِی فَاطِمَهَ وَ إِنَّهَا لَسَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ.

فَقِیلَ یَا رَسُولَ اللَّهِ أهِیَ سَیِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟

فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

ذَاکَ لِمَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَأَمَّا ابْنَتِی فَاطِمَهُ فَهِیَ سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ

إِنَّهَا لَتَقُومُ فِی مِحْرَابِهَا فَیُسَلِّمُ عَلَیْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ مِنَ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ یُنَادُونَهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ الْمَلائِکَهُ مَرْیَمَ فَیَقُولُونَ: یَا فَاطِمَهُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ وَ اصْطَفاکِ عَلی نِساءِ الْعالَمِینَ» (۸۳).

ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ:

یَا عَلِیُّ إِنَّ فَاطِمَهَ بَضْعَهٌ مِنِّی وَ هِیَ نُورُ عَیْنِی وَ ثَمَرَهُ فُؤَادِی یَسُوؤُنِی مَا سَاءَهَا وَ یَسُرُّنِی مَا سَرَّهَا وَ إِنَّهَا أَوَّلُ مَنْ یَلْحَقُنِی مِنْ أَهْلِ بَیْتِی فَأَحْسِنْ إِلَیْهَا بَعْدِی وَ أَمَّا الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیهما السلام فَهُمَا ابْنَایَ وَ رَیْحَانَتَایَ وَ هُمَا سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ فَلْیُکْرَمَا عَلَیْکَ کَسَمْعِکَ وَ بَصَرِکَ.

ثُمَّ رَفَعَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَدَهُ إِلَی السَّمَاءِ فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَنِّی مُحِبٌّ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ وَ مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ وَ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَهُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَهُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُمْ وَ وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاهُمْ.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۸۴) با چند واسطه از ابن عبّاس نقل می کند که گفت:

یک روز پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بودند، علی و زهراء و حسن و حسین: در حضور آن بزرگوار مشرّف بودند، پیغمبر خدا فرمود:

پروردگارا! تو می دانی که ایشان اهل بیت من و از عموم مردم نزد من گرامی ترند، بار خدایا! محبوب بدار آن کسی را که ایشان را محبوب دارد، دوست بدار آن شخصی را که ایشان را دوست داشته باشد، دشمن بدار کسی را که دشمن ایشان باشد، معین آن کسی باش که معین ایشان باشد، پروردگارا! ایشان را از هر گونه پلیدی پاک و پاکیزه بدار و از هر گناهی نگهداری فرما! ایشان را به وسیله ی روح القدس تأیید بفرما.

سپس متوجّه حضرت علی بن

ابیطالب علیه السلام شده و فرمود:

یا علی! تو امام امّت من و خلیفه ی من خواهی بود، تو مؤمنین را به سوی بهشت رهبری خواهی کرد. گویا: من دخترم فاطمه را می بینم که فردای قیامت بر شتری که از نور باشد سوار است از طرف راست وی هفتاد هزار ملک و از سمت چپ او هفتاد هزار ملک و در مقابل ایشان هفتاد هزار ملک و در پشت سر ایشان هفتاد هزار ملک خواهد بود. دختر من زنان مؤمنه ی امّتم را به جانب بهشت رهبری خواهد کرد. هر زنی که پنج نماز شبانه روز را بخواند و ماه رمضان را روزه بگیرد، اعمال حج را به جای آورد، زکات مال خود را بدهد، از شوهر خود اطاعت نماید و علی را بعد از من دوست داشته باشد به شفاعت دخترم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها داخل بهشت خواهد شد دخترم فاطمه بزرگ زنان بهشت است.

گفته شد:

یا رسول الله! آیا فاطمه فقط بزرگ زنان زمانه ی خود می باشد؟

فرمود:

این مقام از حضرت مریم دختر عمران است، ولی دختر من فاطمه ی زهراء بزرگ زنان اوّلین و آخرین جهان است، هنگامی که فاطمه در محراب عبادت قیام می نماید تعداد هفتاد هزار ملک از ملائکه ی مقرّبین به وی سلام می کنند و فاطمه را به نحوی ندا می کنند که حضرت مریم را ندا می کردند. آنان به فاطمه می گویند:

خدا تو را برگزید و پاک و پاکیزه نمود، خدا تو را از میان تمام زنان جهان برگزید.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از این گفتگوها متوجّه حضرت علی علیه السلام شده و فرمود:

یا علی! فاطمه پاره ی تن من و نور چشم

و میوه ی دل من است، آنچه که باعث ناراحتی زهرا باشد باعث ناراحتی من و آنچه که موجب خشنودی وی شود، موجب خشنودی من خواهد شد. زهرا اوّلین کسیست از اهل بیت من، که به من ملحق می شود. بعد از من با دخترم فاطمه نیک رفتار باش! حسن و حسین علیهما السلام پسران و گُل های من هستند، ایشان بزرگ جوانان بهشت می باشند، پس باید نظیر چشم و گوش در نزد تو گرامی باشند.

سپس حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست خود را به جانب آسمان بلند کرده و فرمود:

بار خدایا! من تو را شاهد می گیرم که من دوستِ دوستِ ایشان هستم، بغض کسی را دارم که بغض ایشان را داشته باشد، بجنگم با کسی که با آنان بجنگد، تسلیم کسی هستم که تسلیم ایشان باشد، دشمن شخصی می باشم که دشمن ایشان باشد، دوستدار کسی هستم که دوستدار آنان باشد.

[روایت شماره] (۲۱)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ، عَنْ أَبِی جَمِیلَهَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ بَنَاتِ الْأَنْبِیَاءِ: لا یَطْمَثْنَ إِنَّمَا الطَّمْثُ عُقُوبَهٌ وَ أَوَّلُ مَنْ طَمِثَتْ سَارَهُ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۸۵) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که می فرمود:

دختران پیامبران: حیض نمی شوند، زیرا حیض یک نوع عِقاب است. اوّل زنی که خون حیض دید، ساره بود.

[روایت شماره] (۲۲)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] حَمَّوَیْهِ، عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِی خَلِیفَهَ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَرَ، عَنْ إِسْرَائِیلَ، عَنْ مَیْسَرَّهَ بْنِ حَبِیبٍ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَائِشَهَ بِنْتِ طَلْحَهَ، عَنْ عَائِشَهَ قَالَتْ:

مَا رَأَیْتُ مِنَ النَّاسِ أَحَداً أَشْبَهَ کَلاماً وَ حَدِیثاً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ فَاطِمَهَ کَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَیْهِ رَحَّبَ بِهَا وَ قَبَّلَ یَدَیْهَا وَ أَجْلَسَهَا فِی مَجْلِسِهِ فَإِذَا دَخَلَ عَلَیْهَا قَامَتْ إِلَیْهِ فَرَحَّبَتْ بِهِ وَ قَبَّلَتْ یَدَیْهِ وَ دَخَلَتْ عَلَیْهِ فِی مَرَضِهِ فَسَارَّهَا فَبَکَتْ ثُمَّ سَارَّهَا فَضَحِکَتْ فَقُلْتُ: کُنْتُ أَرَی لِهَذِهِ فَضْلاً عَلَی النِّسَاءِ، فَإِذَا هِیَ امْرَأَهٌ مِنَ النِّسَاءِ بَیْنَمَا هِیَ تَبْکِی إِذْ ضَحِکَتْ، فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إِذاً إِنِّی لَبَذِرَهٌ، فَلَمَّا تُوُفِّیَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إِنَّهُ أَخْبَرَنِی أَنَّهُ یَمُوتُ فَبَکَیْتُ ثُمَّ أَخْبَرَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ فَضَحِکْتُ.

بیان: قَالَ الْجَزَرِیُّ: فِی حَدِیثِ فَاطِمَهَ عِنْدَ وَفَاهِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَتْ لِعَائِشَهَ: «إِنِّی إِذاً لَبَذِرَهٌ» البذر الّذی یفشی السرَّ وَ یظهر ما یسمعه.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۸۶) با چند واسطه از عایشه نقل می کند که گفت:

من احدی را ندیدم که از لحاظ سخن گفتن

از فاطمه بیشتر به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شباهت داشته باشد هر گاه حضرت فاطمه به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می آمد پیغمبر اکرم به وی مرحبا و خوش آمد می فرمود، دست های فاطمه را می بوسید و او را به جای خود می نشانید و هر گاه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وارد بر حضرت زهرا سلام الله علیها می شدند حضرتش از جای برمی خاست و به پدر خویش مرحبا می گفت و دست های مبارکش را می بوسید.

در آن بیماری که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید حضرت فاطمه سلام الله علیها به حضور آن بزرگوار مشرّف شد، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سخنی در گوش فاطمه سلام الله علیها فرمود که حضرتش گریان شد. سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مطلبی فرمود که حضرت فاطمه سلام الله علیها خندان گردید! من با خود گفتم:

برای فاطمه فضیلت و برتری قائل بودم و اکنون معلوم شد که وی هم نظیر زنان است، زیرا در حینی که گریان است می خندد! وقتی از او راجع به خنده اش جویا شدم، فرمود:

اکنون صلاح نیست که من جواب تو را بگویم.

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید من از فاطمه راجع به آن خنده پرسش نمودم فرمود:

وقتی پدرم خبر فوت خود را به من داد گریان شدم، بعد از آن که به من خبر داد و فرمود:

تو اوّلین کسی هستی که از اهل بیتم به من ملحق می شوی خندان شدم.

جزری

می گوید:

در حدیثی که فاطمه سلام الله علیها در هنگام شهادت پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به عایشه فرمود:

«إِنِّی إِذاً لَبَذِرَه» (۸۷) «البذر» به معنی افشای سرّ و آنچه نشنیدنی است، می باشد. (یعنی حضرت زهرا سلام الله علیها به عایشه می فرماید:

اگر بگویم پدرم به من چه فرموده، پس من افشا کننده ی سرّ می باشم و این کار درست نیست).

[روایت شماره] (۲۳)

[تفسیر القمی] «إِنَّ الَّذِینَ یُؤْذُونَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِ وَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذاباً مُهِیناً» (۸۸) قَالَ:

نَزَلَتْ فِیمَنْ غَصَبَ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ حَقَّهُ وَ أَخَذَ حَقَّ فَاطِمَهَ وَ آذَاهَا وَ قَدْ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَنْ آذَاهَا فِی حَیَاتِی کَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی کَمَنْ آذَاهَا فِی حَیَاتِی وَ مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ «إِنَّ الَّذِینَ یُؤْذُونَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ» (۸۹) الْآیَهَ.

علی بن ابراهیم در تفسیرش (۹۰) ذیل این آیه ی مبارکه، که می فرماید:

«افرادی که خدا و رسول را اذیّت می کنند خدا آنان را در دنیا و آخرت لعنت کرده و عذاب بزرگی برای ایشان آماده نموده است». می نگارد:

این آیه در شأن آن اشخاصی نازل شده که حقّ حضرت زهراء سلام الله علیها و حضرت علی علیهما السلام را غصب نمودند و فاطمه را اذیّت و آزار کردند، در صورتی که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:

هر کس زهرا را در زمان زنده بودن من اذیّت کند مثل این است که وی را بعد از موت من اذیّت کرده باشد و هر کسی او را بعد از رحلت من اذیّت کند مثل این

است که وی را در زمان حیات من اذیّت نموده باشـد. کسـی که فاطمه را اذیّت نماید مثل این است که مرا اذیّت کرده باشد و هر کس مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده است و منظور از معنی آیه ی پیشین همین است.

[روایت شماره] (۲۴)

[الخصـال] فِيمَـا أَوْصَـى بِهِ النَّبِيُّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم إِلَى عَلِيٍّ عليه السـلام يَـا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَـلَّ أَشْـرَفَ عَلَى الـدُّنْيَا فَاخْتَـارَنِی مِنْهَا عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ الثَّانِيَهَ فَاخْتَارَكَ عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ بَعْـدِی، ثُمَّ اطَّلَعَ الثَّالِثَهَ فَاخْتَارَ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْـدِكَ عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ بَعْدَكَ ثُمَّ اطَّلَعَ الرَّابِعَهَ فَاخْتَارَ فَاطِمَهَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۹۱) می نگارد:

از جمله وصایایی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نمود این بود که فرمود:

یـا علی! خـدا تـوجّهی به دنیـا کرد و مرا بر مردان آن برگزیـد. نیز توجّه دیگری نمود و تو را بعـد از من بر مردان آن برگزیـد. برای سوّمین بار متوجّه عالَم شـد و امامانی را که از فرزنـدان تو هسـتند برای بعـد از تو برگزید، مرتبه ی چهارم توجّهی کرد و فاطمه را از میان زنان عالم برگزید.

[روایت شماره] (۲۵)

[معانی الأخبار] الْهَمَدَانِيُّ، عَنْ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

أَخْبِرْنِی عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی فَاطِمَهَ أَنَّهَا سَيِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَهِیَ سَيِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟

فَقَالَ:

ذَاكَ لِمَرْيَمَ كَانَتْ سَيِّدَهَ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ فَاطِمَهُ سَيِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (۹۲) با چند واسطه از مفضّل روایت می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

مرا از قول پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که فرموده:

فاطمه بزرگ زنان عالم است آگاه کن، آیا وی فقط بزرگ زنان زمانه ی خود بود؟

فرمود:

این مقام از حضرت مریم که بزرگ زنان زمانه

خود بود. ولی حضرت زهراء بزرگ زنان اوّلین و آخرین مردم است.

[روایت شماره] (۲۶)

[معانی الأخبار] الْقَطَّانُ، عَنْ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِيِّ (۹۳)، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ عَبَايَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ شِجْنَةٌ (۹۴) مِنِّی یُؤْذِینِی مَا آذَاهَا وَ یَسُرُّنِی مَا سَرَّهَا وَ إِنَّ اللَّهَ تَبارَکَ وَ تَعَالَی لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.

نیز در همان کتاب (۹۵) با چند واسطه از ابن عبّاس از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، مرا اذیّت می کند آن کس که وی را اذیّت نماید، مرا خشنود می نماید آن کس که او را خشنود می کند، خدا برای غضب زهرا غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود.

[روایت شماره] (۲۷)

[معانی الأخبار] مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ الزَّنْجَانِيُّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ:

سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ سَلامٍ یَقُولُ فِی مَعْنَی قَوْلِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

الرَّحِمُ شِجْنَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ یَعْنِی [أَنَّهُ] قَرَابَةٌ مُشْتَبِکَةٌ کَاشْتِبَاکِ الْعُرُوقِ وَ قَوْلُ الْقَائِلِ الْحَدِیثُ ذُو شُجُونٍ إِنَّمَا هُوَ تُمْسِکُ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ یُقَالُ: شَجَرٌ مُشَجَّنٌ إِذَا الْتَفَّ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَ یُقَالُ شِجْنَةٌ وَ شَجْنَةٌ وَ الشِّجْنَةُ کَالْغُصْنِ یَکُونُ مِنَ الشَّجَرَهِ.

در کتاب معانی الاخبار (۹۶) آمده است: محمّد بن هارون زنجانی از علیّ بن عبدالعزیز روایت کرد که گفت:

از قاسم بن سلام شنیدم که در معنای فرمایش پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که می فرمود:

رحم، رگ و ریشه ایست از خداوند عزّوجلّ. منظور این است که خویشاوندی مانند رگهای بدن که در همدیگر پیچیده شده رگ و ریشه ی

خویشاوندان نیز چنین به همدیگر متّصل و پیچیده شده اند.

و قول کسانی که بعضی از احادیث را «ذو شجون» می گویند به این علّت است که بعضی از کلمات آن حدیث به بعضی دیگر مستمسک می شود. (یعنی مثلاً فهمیدن آخر حدیث مشروط به اوّل و وسط آن است.)

و بعضی از اهل علم می گویند:

درخت مشجّن به درختی گویند که شاخه های آن در هم پیچیده شده و گفته شده کلمات: «شِجْنَهٌ» و «شَجْنَهٌ» و «الشِّجْنَهُ» همگی مانند شاخه ایست از یک درخت.

[روایت شماره] (۲۸)

[صحیفه الرّضا علیه السلام] عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیه السلام قَالَ:

حَدَّثَتْنِی أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ قَالَتْ:

کُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَهَ جَدَّتِکَ إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ فِی عُنُقِهَا قِلادَهٌ مِنْ ذَهَبٍ کَانَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام اشْتَرَاهَا لَهُ مِنْ فَیْ ءٍ لَهُ فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لا- یَغُرَّنَّکَ النَّاسُ أَنْ یَقُولُوا بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ عَلَیْکَ لِبَاسُ الْجَبَابِرَهِ فَقَطَعَتْهَا وَ بَاعَتْهَا وَ اشْتَرَتْ بِهَا رَقَبَهً فَأَعْتَقَتْهَا فَسُرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِذَلِکَ.

طبری در کتاب صحیفه الرّضا (۹۷) علیه السلام از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل می کند که فرمود:

اسماء بنت عُمَیْس برای من گفت:

من نزد جدّه ات فاطمه زهراء سلام الله علیها بودم که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه آمد، یک گردنبند طلا در گردن حضرت زهراء سلام الله علیها بود که علی بن ابیطالب علیه السلام آن را از سهم غنیمت خود خریده بود. پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه ی اطهر سلام الله

علیها فرمود:

مردم تو را مغرور نکنند به اینکه بگویند:

تو دختر محمّد هستی و تو زر و زیور ستمکاران را استعمال کرده باشی! ! حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از این گفتگو آن گردنبند را باز کرد و فروخت، پول آن را داد و یک غلام خرید و آزاد کرد و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از این عمل مسرور گردید.

[روایت شماره] (۲۹)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَیْنِ قَالَ:

کُنْتُ عِنْدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَالِساً إِذْ أَقْبَلَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها وَ قَدْ تَغَیَّرَ وَجْهُهَا مِنَ الْجُوعِ، فَقَالَ لَهَا: ادْنِی، فَدَنَتْ مِنْهُ، فَرَفَعَ یَدَهُ حَتَّی وَضَعَهَا عَلَی صَدْرِهَا فِی مَوْضِعِ الْقِلادَهِ وَ هِیَ صَغِیرَهٌ ثُمَّ قَالَ:

اللَّهُمَّ مُشْبِعَ الْجَاعَهِ وَ رَافِعَ الْوَضَعَهِ، لا تُجِعْ فَاطِمَهَ،

قَالَ:

فَرَأَیْتُ الدَّمَ عَلَی وَجْهِهَا کَمَا کَانَتِ الصُّفْرَهُ فَقَالَتْ:

مَا جُعْتُ بَعْدَ ذَلِکَ.

راوندی در کتاب خرائج (۹۸) از عمران بن حُصَین نقل می کند که گفت:

من در حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بودم که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها وارد شد. رنگ صورتش از شدّت گرسنگی تغییر کرده بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

نزدیک من بیا. فاطمه نزدیک آن حضرت رفت، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست مبارک خود را بلند کرد و روی سینه فاطمه در جای گردنبند او نهاد در حالی که حضرتش در زمان کودکی بوده است، آنگاه دعا کرد و فرمود:

ای خدایی که گرسنگان را سیر می کنی و افراد متواضع را رفعت می دهی، فاطمه را گرسنه مگذار.

راوی می گوید:

دیدم گویا در عوض آن

رنگ زرد، خون در صورت فاطمه جریان پیدا کرد و سرخ شد، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

من بعد از آن گرسنه نشدم.

توجّه توجّه! ! ! این روایت در صورتی قابل قبول است که می گوید:

حضرت فاطمه سلام الله علیها در آن موقع در سنّ کودکی بوده ست.

[روایت شماره] (۳۰)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَقَامَ أَيَّاماً وَ لَمْ يَطْعَمْ طَعَاماً حَتَّى شَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ، فَطَافَ فِي دِيَارِ أَزْوَاجِهِ فَلَمْ يُصِبْ عِنْدَ إِحْدَاهُنَّ شَيْئاً فَأَتَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:

يَا بُنَيَّهُ هَلْ عِنْدَكِ شَيْ ءٌ آكُلُهُ، فَإِنِّي جَائِعٌ؟

قَالَتْ:

لا وَاللَّهِ بِنَفْسِي وَ أَخِي فَلَمَّا خَرَجَ عَنْهَا بَعَثَتْ جَارِيَةٌ لَهَا رَغِيفَيْنِ وَ بَضْعَهَ لَحْمٍ فَأَخَذَتْهُ وَ وَضَعَتْهُ تَحْتَ جَفْنَةٍ وَ غَطَّتْ عَلَيْهَا وَ قَالَتْ:

وَاللَّهِ لاوثِرَنَّ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَى نَفْسِي وَ غَيْرِي وَ كَانُوا مُحْتَاجِينَ إِلَى شَبْعَهِ طَعَامٍ، فَبَعَثَتْ حَسَناً أَوْ حُسَيْناً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَتْ:

قَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِشَيْ ءٍ فَخَبَأْتُهُ لَكَ فَقَالَ:

هَلُمِّي عَلَيَّ يَا بُنَيَّهُ، فَكَشَفَتِ الْجَفْنَهَ فَإِذَا هِيَ مَمْلُوءَهٌ خُبْزاً وَ لَحْماً فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَيْهِ: بُهِتَتْ وَ عَرَفَتْ أَنَّهُ مِنْ عِنْدِاللَّهِ، فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ صَلَّتْ عَلَى نَبِيِّهِ أَبِيهَا وَ قَدَّمَتْهُ إِلَيْهِ فَلَمَّا رَآهُ حَمِدَ اللَّهَ وَ قَالَ:

مِنْ أَيْنَ لَكِ هَذَا؟ قالَتْ: «هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (۹۹).

فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَى عَلِيٍّ فَدَعَاهُ وَ أَحْضَرَهُ وَ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: وَ جَمِيعُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ حَتَّى شَبِعُوا،

قَالَتْ فَاطِمَهُ: وَ بَقِيَتِ

الْجَفْنَهُ کَمَا هِیَ فَأَوْسَعْتُ مِنْهَا عَلَی جَمِیعِ جِیرَانِی جَعَلَ اللَّهُ فِیهَا بَرَکَهً وَ خَیْراً کَثِیراً.

نیز در همان کتاب (۱۰۰) از جابر بن عبدالله روایت می کند که گفت:

چند روزی بود که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم غذا نخورده بود و بدین جهت دچار مشقّت شده بود، در خانه هر یک از زنان خود رفت ولی غذایی نزد هیچ کدام نیافت.

سپس نزد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آمد و فرمود:

ای دختر من! آیا غذایی نزد تو هست که من بخورم، زیرا من خیلی گرسنه ام؟ فاطمه ی زهرا سلام الله علیها عرض کرد:

نه به خدا قسم، جان من و برادرم (۱۰۱) به فدایت! موقعی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از نزد فاطمه سلام الله علیها خارج شد یکی از کنیزان حضرت فاطمه دو گرده ی نان با مقداری گوشت به حضور آن بانو فرستاد، فاطمه آنها را گرفت و در زیر کاسه قرار داد، آنگاه فرمود:

به خدا قسم که من پدرم را بر خودم و دیگران برای خوردن این غذا مقدّم می دارم، در صورتی که به یک خوراک غذا محتاج بودند، زهرای اطهر سلام الله علیها حسن یا حسین علیهما السلام را به سراغ پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرستاد و آن بزرگوار برگشت، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به آن حضرت عرض کرد:

خدا مقداری غذا برای ما فرستاد و من آن را برای شما گذاشته ام، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آن را بیاور! وقتی فاطمه کاسه را برداشت دید مملو از نان و گوشت است، موقعی که کاملاً دقّت نمود، دریافت که

این غذا از طرف خدای سبحان فرستاده شده! ! لذا حمد خدای را به جای آورد و به پدر بزرگوار خود صلوات و درود فرستاد.

هنگامی که چشم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آن غذا افتاد حمد خدای را به جای آورد و به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟! عرض کرد:

از طرف خدا عطا شده، خدا هر کسی را بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

پس از این جریان رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به دنبال حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرستاد تا حاضر شد، سپس پیغمبر اکرم، امیرالمؤمنین، فاطمه، حسن، حسین: و عموم زنان پیامبر خدا از آن غذا خوردند تا سیر شدند!

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

آن کاسه باز هم همچنان مملو از غذا مانده بود، من غذای آن روز را به جمیع همسایگانم توزیع کردم، خدای توانا خیر و برکت فراوانی به آن غذا عطا کرده بود.

[روایت شماره] (۳۱)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ خَدِیجَهَ لَمَّا تُوُفِّیَتْ جَعَلَتْ فَاطِمَهُ تَلُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ تَدُورُ حَوْلَهُ وَ تَسْأَلُهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَیْنَ أُمِّی فَجَعَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لا یُجِیبُهَا، فَجَعَلَتْ تَدُورُ عَلَی مَنْ تَسْأَلُهُ وَ رَسُولُ اللَّهِ لا یَدْرِی مَا یَقُولُ، فَنَزَلَ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:

إِنَّ رَبَّکَ یَأْمُرُکَ أَنْ تَقْرَأَ عَلَی فَاطِمَهَ السَّلامَ وَ تَقُولَ لَهَا: إِنَّ أُمَّکِ فِی بَیْتٍ مِنْ قَصَبٍ، کِعَابُهُ مِنْ ذَهَبٍ وَ عُمُدُهُ مِنْ یَاقُوتٍ أَحْمَرَ، بَیْنَ آسِیَهَ امْرَأَهِ فِرْعَوْنَ وَ مَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلامُ وَ

مِنْهُ السَّلامُ وَ إِلَيْهِ السَّلامُ.

إيضاح: قال الجوهريُّ كعوب الرمح النواشر فی أطراف الأنابيب.

نيز در همان كتاب (۱۰۲) از امام جعفر صادق عليه السلام نقل می كند كه فرمود:

هنگامی كه خديجه ی كبری سلام الله عليها از دنيا رحلت نمود فاطمه ی اطهر سلام الله عليها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پناهنده می شد و در اطراف آن حضرت می گرديد و می فرمود:

يا رسول الله! مادرم كجاست؟

ولی پيامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جواب وی را نمی داد، فاطمه می گرديد كه شايد از ديگری پرسش نمايد، پيغمبر خدا متفكّر بود كه جواب وی را چه بگويد! ! جبرئيل نازل شد و به پيامبر خدا گفت:

پروردگارت می فرمايد:

به فاطمه ی اطهر سلام برسان و بگو: مادرت در بهشت در يک خانه ايست از نی، كه بر طلا نصب شده و ستون های آن از ياقوت سرخ است، مادرِ تو بين آسيه زن فرعون و مريم دختر عمران جای دارد، فاطمه ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

خدا سلام است، سلامتی از او و به سوی او می باشد.

جوهری گويد:

«كعوب» به نِی هايی گويند كه اطراف رودخانه ها می رويد.

[روايت شماره] (۳۲)

[الخرائج و الجرائح] رُوِيَ أَنَّ أُمَّ أَيْمَنَ لَمَّا تُوُفِّيَتْ فَاطِمَةُ، حَلَفَتْ أَنْ لا تَكُونَ بِالْمَدِينَهِ إِذْ لا تُطِيقُ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى مَوَاضِعَ كَانَتْ بِهَا، فَخَرَجَتْ إِلَى مَكَّهَ، فَلَمَّا كَانَتْ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ عَطِشَتْ عَطَشاً شَدِيداً فَرَفَعَتْ يَدَيْهَا قَالَتْ:

يَا رَبِّ أَنَا خَادِمَةُ فَاطِمَةَ تَقْتُلُنِي عَطَشاً فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهَا دَلْواً مِنَ السَّمَاءِ فَشَرِبَتْ فَلَمْ تَحْتَجْ إِلَى الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ سَبْعَ سِنِينَ وَ كَانَ النَّاسُ يَبْعَثُونَهَا فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْحَرِّ فَمَا يُصِيبُهَا عَطَشٌ. (۱۰۳)

نيز در كتاب خرائج (۱۰۴) نقل می كند كه وقتی فاطمه ی اطهر سلام الله عليها به

شهادت رسـید اُمّ ایمن قسم خورد که در مدینه نماند، زیرا طاقت نداشت که آن مواضـعی که فاطمه سـلام الله علیها را در آنجا دیده بود بنگرد.

لذا از مدینه به سوی مکّه خارج شد، موقعی که در بین راه رسید شدیداً تشنه شد، دست های خود را به طرف آسمان بلند کرد و گفت:

پروردگـارا! من خـادمه ی فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها می باشم، آیا مرا به وسـیله ی تشـنگی خواهی کشت، خـدای رؤوف دلوی از آسـمان برای او نـازل کرد. وی از آن دلو آب آشامیـد و تـا هفت سـال محتاج به غـذا و آب نشـد. مردم او را در روز بسیار گرم به دنبال کاری می فرستادند ولی تشنه نمی شد.

[روایت شماره] (۳۳)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ سَلْمَانَ قَالَ:

کَانَتْ فَاطِمَهُ سـلام الله علیها جَالِسَهً قُدَّامَهَا رَحًی تَطْحَنُ بِهَا الشَّعِیرَ وَ عَلَی عَمُودِ الرَّحَی دَمٌ سَائِلٌ وَ الْحُسَیْنُ فِی نَاحِیَهِ الدَّارِ یَتَضَوَّرُ مِنَ الْجُوعِ، فَقُلْتُ: یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ دَبِرَتْ کَفَّاکِ وَ هَذِهِ فِضَّهُ، فَقَالَتْ أَوْصَانِی رَسُولُ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم أَنْ تَکُونَ الْخِدْمَهُ لَهَا یَوْماً، فَکَانَ أَمْسِ یَوْمَ خِدْمَتِهَا قَالَ سَلْمَانُ: قُلْتُ: إِنِّی مَوْلَی عَتَاقِهِ إِمَّا أَنَا أَطْحَنُ الشَّعِیرَ أَوْ أُسَکِّتُ الْحُسَیْنَ لَکِ؟

فَقَالَتْ:

أَنَا بِتَسْـکِینِهِ أَرْفَقُ وَ أَنْتَ تَطْحَنُ الشَّعِیرَ، فَطَحَنْتُ شَـیْئاً مِنَ الشَّعِیرِ فَإِذَا أَنَا بِالْإِقَامَهِ، فَمَضَیْتُ وَ صَلَّیْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا فَرَغْتُ قُلْتُ لِعَلِیٍّ مَا رَأَیْتُ فَبَکَی وَ خَرَجَ ثُمَّ عَادَ فَتَبَسَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَی فَاطِمَهَ وَ هِیَ مُسْتَلْقِیَهٌ لِقَفَاهَا وَ الْحُسَیْنُ نَائِمٌ عَلَی صَدْرِهَا وَ قُدَّامَهَا رَحًی تَدُورُ مِنْ غَیْرِ یَدٍ، فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:

یَا عَلِیُّ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلائِکَةً سَیَّارَةً فِی الْأَرْضِ یَخْدُمُونَ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

نیز در همان کتاب (۱۰۵) از سلمان نقل می کند که گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نشسته بود و با آسیابی که در مقابلش بود جو آسیاب می کرد. دسته ی آسیاب خون آلوده بود، حسین علیه السلام در یک گوشه ی اتاق از گرسنگی بی قراری می کرد، من به حضرت فاطمه سلام الله علیها گفتم:

ای دختر پیامبر خدا! دست های تو به وسیله ی آسیاب کردن مجروح شده، در صورتی که فضّه ی خادمه حاضر است!

فرمود:

پدرم پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:

کار منزل یک روز به عهده ی فضّه و یک روز به عهده ی من باشد، نوبت فضّه دیروز بوده ست.

سلمان گفت:

من بنده ی آزاد شده ی شما هستم، اجازه بدهید که آسیاب نمایم، یا اینکه حسین را ساکت کنم، فرمود:

من حسین را بهتر آرام می کنم، تو بیا، جو را آسیاب کن. موقعی که من قسمتی از جو را آسیاب کردم اذان و اقامه برای نماز گفته شد. من رفتم و نمازم را با پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به جای آوردم و پس از فراغت از نماز، جریان حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای امیرالمؤمنین علیه السلام شرح دادم، حضرت علی علیه السلام پس از اینکه گریه کرد خارج شد، سپس در حالی برگشت که خندان بود! پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سبب خنده ی ایشان را جویا شدند. امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد:

من نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفتم، وی را دیدم که به قفا خوابیده

و حسین روی سینه اش خواب رفته و آسیابی که در مقابل فاطمه بود خود به خود کار می کرد! ! پیامبر اکرم پس از اینکه لبخندی زد فرمود:

یا علی! آیا تو نمی دانی خدا، ملائکه ی بسیاری در زمین دارد که تا قیام قیامت برای آل محمّد خدمت می کنند؟

[روایت شماره] (۳۴)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ أَبَاذَرٍّ قَالَ:

بَعَثَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَدْعُو عَلِیّاً فَأَتَیْتُ بَیْتَهُ فَنَادَیْتُهُ فَلَمْ یُجِبْنِی أَحَدٌ وَ الرَّحَی تَطْحَنُ وَ لَیْسَ مَعَهَا أَحَدٌ، فَنَادَیْتُهُ فَخَرَجَ وَ أَصْغَی إِلَیْهِ رَسُولُ اللَّهِ، فَقَالَ لَهُ شَیْئاً لَمْ أَفْهَمْهُ، فَقُلْتُ: عَجَباً مِنْ رَحًی فِی بَیْتِ عَلِیٍّ تَدُورُ وَ لَیْسَ مَعَهَا أَحَدٌ،

قَالَ:

إِنَّ ابْنَتِی فَاطِمَهَ مَلا اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِیمَاناً وَ یَقِیناً وَ إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَهَا فَأَعَانَهَا عَلَی دَهْرِهَا وَ کَفَاهَا أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلائِکَهً مُوَکَّلَیْنِ بِمَعُونَهِ آلِ مُحَمَّدٍ

نیز در همان کتاب (۱۰۶) از ابوذر نقل می کند که گفت:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مرا فرستاد که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به حضور آن حضرت بیاورم. من وارد خانه ی حضرت علی علیه السلام شدم و آن بزرگوار را صدا زدم، ولی کسی جوابم را نگفت، آسیاب مشغول کار بود در صورتی که کسی نزد آن نبود! ! من حضرت علی علیه السلام را برای دوّم صدا زدم و ایشان خارج شد و به حضور پیغمبر شرفیاب شد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سخنی در گوش حضرت علی علیه السلام فرمود که من آن را نفهمیدم، گفتم:

تعجّب دارم از این آسیابی که در خانه ی علی علیه السلام خود به خود کار می کند. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

خدا قلب و جوارح دخترم فاطمه سلام الله علیها را از ایمان و یقین پُر کرده، چون ضعف و ناتوانی جسمی فاطمه را می داند لذا او را یاری کرده ست. آیا تو می دانی که خدا ملائکه ای دارد که موکّل یاری کردن آل محمّد می باشند؟

[روایت شماره] (۳۵)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ عَلِیّاً علیه السلام أَصْبَحَ یَوْماً فَقَالَ لِفَاطِمَهَ: عِنْدَکِ شَیْ ءٌ تُغَذِّینِیهِ قَالَتْ:

لا، فَخَرَجَ وَ اسْتَقْرَضَ دِینَاراً لِیَبْتَاعَ مَا یُصْلِحُهُمْ فَإِذَا الْمِقْدَادُ فِی جَهْدٍ وَ عِیَالُهُ جِیَاعٌ فَأَعْطَاهُ الدِّینَارَ وَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَ صَلَّی الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ أَخَذَ النَّبِیُّ بِیَدِ عَلِیٍّ وَ انْطَلَقَا إِلَی فَاطِمَهَ وَ هِیَ فِی مُصَلاهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَهٌ تَفُورُ.

فَلَمَّا سَمِعَتْ کَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَرَجَتْ فَسَلَّمَتْ عَلَیْهِ وَ کَانَتْ أَعَزَّ النَّاسِ عَلَیْهِ، فَرَدَّ السَّلامَ وَ مَسَحَ بِیَدِهِ عَلَی رَأْسِهَا ثُمَّ قَالَ:

عَشِّینَا غَفَرَاللَّهُ لَکِ وَ قَدْ فَعَلَ فَأَخَذَتِ الْجَفْنَهَ فَوَضَعَتْهَا بَیْنَ یَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

یَا فَاطِمَهُ أَنَّی لَکِ هَذَا الطَّعَامُ الَّذِی لَمْ أَنْظُرْ إِلَی مِثْلِ لَوْنِهِ قَطُّ وَ لَمْ أَشَمَّ مِثْلَ رَائِحَتِهِ قَطُّ وَ لَمْ آکُلْ أَطْیَبَ مِنْهُ؟ وَ وَضَعَ کَفَّهُ بَیْنَ کَتِفَیَّ وَ قَالَ:

هَذَا بَدَلٌ عَنْ دِینَارِکَ «إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (۱۰۷).

أَقُولُ: قَالَ الزَّمَخْشَرِیُّ فِی الْکَشَّافِ عِنْدَ ذِکْرِ قِصَّهِ زَکَرِیَّا وَ مَرْیَمَ: وَ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ جَاعَ فِی زَمَنِ قَحْطٍ فَأَهْدَتْ لَهُ فَاطِمَهُ رَغِیفَیْنِ وَ بَضْعَهَ لَحْمٍ آثَرَتْهُ بِهَا فَرَجَعَ بِهَا إِلَیْهَا فَقَالَ:

هَلُمِّی یَا بُنَیَّهُ وَ کَشَفَتْ عَنِ الطَّبَقِ فَإِذَا هُوَ مَمْلُوءٌ خُبْزاً وَ

لَحماً فَبُهِتَتْ وَ عَلِمَتْ أَنَّهَا نَزَلَتْ مِنَ اللَّهِ فَقَالَ لَهَا: «أَنَّی لَکِ هـذا قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْـدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (۱۰۸) فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

الْحَمْـدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَـکِ شَـبِیهَهَ سَیِّدَهِ نِسَـاءِ بَنِی إِسْـرَائِیلَ ثُمَّ جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَـالِبٍ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ: وَ جَمِیعَ أَهْلِ بَیْتِهِ حَتَّی شَبِعُوا وَ بَقِیَ الطَّعَامُ کَمَا هُوَ وَ أَوْسَعَتْ فَاطِمَهُ عَلَی جِیرَانِهَا.

نیز در کتاب نامبرده (۱۰۹) می نویسد:

یک روز صبح حضرت علی بن ابیطالب به فاطمه ی اطهر علیهما السلام فرمود:

آیا صبحانه ای داری که من بخورم، فرمود:

نه. امیرالمؤمنین علی علیه السـلام خـارج شـد و دینـاری قرض کرد تـا به مصـرف برسانـد ناگـاه با مقـداد مواجه شـد که اهل و عیالش گرسنه بودند.

حضرت علی علیه السلام آن دینار را به مقداد داد و خود وارد مسجد شد و نماز ظهر و عصر را با پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به جای آورد. سپس پیامبر اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم دست علی علیه السلام را گرفت و با یکدیگر متوجّه [منزل] فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها شدند، فاطمه سـلام الله علیها بر سـر سـجّاده ی عبادت بود و کاسه ای پشت سر آن حضرت بود که بخار از آن برمی خاست.

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها که نزد آن حضرت عزیزترین مردم بود صدای پیامبر را شنید از اطاق خارج شد و به آن حضرت سلام کرد. رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جواب سلام فاطمه را داده و دست مبارک خود را بر سر آن

بانوی معظّمه کشیدند و به وی فرمودند:

خدا تو را بیامرزد، شام برای ما بیاور، فاطمه ی اطهر کاسه ی غذا را آورد و در حضور پیغمبر اکرم نهاد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای فاطمه! این غذا از کجا نصیب تو شده! ! من هرگز نظیر آن را ندیده ام، نظیر بوی آن را نبوئیده ام، نظیر آن را نخورده ام، آنگاه دست مبارک خود را در میان دو کتف حضرت علی علیه السلام گذاشته و فرمود:

این غذا در عوض آن دیناریست که در راه خدا دادی، خدا هر کسی را که بخواهد رزق و روزی بدون حساب عطا می کند.

مؤلّف گوید:

زمخشری در تفسیر کشّاف، ضمن داستان حضرت زکریّا و مریم می نویسد:

در زمانی که قحطی رُخ داده بود فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پدرش پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را بر خویشتن مقدّم داشت و دو گِرده ی نان و یک تکّه گوشت برای پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرستاد. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن نان و گوشت را نزد فاطمه آورد و به وی فرمود:

ای دختر من! بیا این غذا را بگیر. وقتی حضرت فاطمه سلام الله علیها آن غذا را گرفت و روپوش را از روی آن برداشت دید آن ظرف پر از نان و گوشت است، فاطمه مبهوت و متعجّب شد! ! آنگاه دریافت که آن غذا از طرف خدای رؤوف عطا شده. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟

عرض کرد:

از طرف خدای توانا عطا شده، خدا که

هر که را بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

حمد مختصّ آن خداییست که تو را شبیه به بانوی بزرگ بنی اسرائیل یعنی حضرت مریم قرار داده. سپس پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم علی بن ابیطالب، حسن، حسین: و جمیع اهل بیت خود را جمع کرد. همه به قدری از آن غذا خوردند که سیر شدند ولی غذا همچنان باقی مانده بود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آن غذا را به همسایگانش تقسیم کرد.

[روایت شماره] (۳۶)

[المناقب لابن شهرآشوب] [الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ عَلِیّاً اسْتَقْرَضَ مِنْ یَهُودِیٍّ شَعِیراً فَاسْتَرْهَنَهُ شَیْئاً فَدَفَعَ إِلَیْهِ مُلاءَةَ فَاطِمَةَ رَهْناً وَ کَانَتْ مِنَ الصُّوفِ فَأَدْخَلَهَا الْیَهُودِیُّ إِلَی دَارٍ وَ وَضَعَهَا فِی بَیْتٍ فَلَمَّا کَانَتِ اللَّیْلَهُ دَخَلَتْ زَوْجَتُهُ الْبَیْتَ الَّذِی فِیهِ الْمُلاءَهُ بِشُغُلٍ فَرَأَتْ نُوراً سَاطِعاً فِی الْبَیْتِ أَضَاءَ بِهِ کُلُّهُ فَانْصَرَفَتْ إِلَی زَوْجِهَا فَأَخْبَرَتْهُ بِأَنَّهَا رَأَتْ فِی ذَلِکَ الْبَیْتِ ضَوْءاً عَظِیماً فَتَعَجَّبَ الْیَهُودِیُّ زَوْجُهَا وَ قَدْ نَسِیَ أَنَّ فِی بَیْتِهِ مُلاءَهَ فَاطِمَهَ، فَنَهَضَ مُسْرِعاً وَ دَخَلَ الْبَیْتَ فَإِذَا ضِیَاءُ الْمُلاءَهِ یَنْشُرُ شُعَاعُهَا کَأَنَّهُ یَشْتَعِلُ مِنْ بَدْرٍ مُنِیرٍ یَلْمَعُ مِنْ قَرِیبٍ، فَتَعَجَّبَ مِنْ ذَلِکَ فَأَنْعَمَ النَّظَرَ فِی مَوْضِعِ الْمُلاءَهِ فَعَلِمَ أَنَّ ذَلِکَ النُّورَ مِنْ مُلاءَهِ فَاطِمَهَ، فَخَرَجَ الْیَهُودِیُّ یَعْدُو إِلَی أَقْرِبَائِهِ وَ زَوْجَتُهُ تَعْدُو إِلَی أَقْرِبَائِهَا فَاجْتَمَعَ ثَمَانُونَ مِنَ الْیَهُودِ فَرَأَوْا ذَلِکَ فَأَسْلَمُوا کُلُّهُمْ.

بیان: الملاءه بالضم و المد الإزار و الرَّیطه. (۱۱۰)

در کتاب خرائج و جرائح (۱۱۱) و ابن شهر آشوب در کتاب مناقب می نگارند:

روایت شده که امیرالمؤمنین علی علیه السلام مقداری جو از شخص یهودی قرض کرد، یهودی گفت:

باید چیزی را نزد من به عنوان رهن

بگذاری، حضرت علی علیه السلام چادر فاطمه ی زهراء را که از پشم بافته شده بود نزد او نهاد، یهودی آن چادر را به خانه برد و در میان اطاق نهاد. وقتی که شب شد و زن یهودی به منظور کاری داخل آن اطاق شد نوری را دید که همه ی اطاق به وسیله ی آن روشن شده! ! فوراً نزد شوهر خویش آمد و او را از آن نوری که دیده بود آگاه نمود. آن مرد یهودی که چادر حضرت زهراء را فراموش نموده بود فوق العاده تعجب کرد! وقتی وی به سرعت برخاست و داخل اطاق شد ناگاه با این منظره مواجه گردید که نور آن چادر، باعث روشنایی اطاق شده است و گویا آن چادر، مانند ماه شب چهاردهمی باشد که از نزدیک می درخشد. یهودی که دچار شگفت عجیبی شده بود وقتی کاملًا در موضع نور توجّه نمود دید، نورها همه از آن چادر است، یهودی از اطاق خارج و به سرعت متوجّه قوم و خویشان گردید، زن وی نیز به سوی فامیل های خود شتافت. تعداد هشتاد نفر از یهود آمدند و با این منظره مواجه شده، همگی اسلام اختیار کردند.

بیان: «مُلاءه» با ضمّه و مدّ به معنای چادر و پوشش است.

[روایت شماره] (۳۷)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ الْیَهُودَ کَانَ لَهُمْ عُرْسٌ فَجَاءُوا إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالُوا: لَنَا حَقُّ الْجِوَارِ فَنَسْأَلُکَ أَنْ تَبْعَثَ فَاطِمَهَ بِنْتَکَ إِلَی دَارِنَا حَتَّی یَزْدَادَ عُرْسُنَا بِهَا وَ أَلَحُّوا عَلَیْهِ فَقَالَ:

إِنَّهَا زَوْجَهُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ هِیَ بِحُکْمِهِ وَ سَأَلُوهُ أَنْ یَشْفَعَ إِلَی عَلِیٍّ فِی ذَلِکَ وَ قَدْ جَمَعَ الْیَهُودُ الطِّمَّ وَ

الرَّمَّ (۱۱۲) مِنَ الْحُلِيِّ وَ الْحُلَل وَ ظَنَّ الْيَهُودُ أَنَّ فَاطِمَهَ تَدْخُلُ فِی بِذْلَتِهَا وَ أَرَادُوا اسْتِهَانَهً بِهَا، فَجَاءَ جَبْرَئِیلُ بِثِیَابٍ مِنَ الْجَنَّهِ وَ حلِیٍّ وَ حُلَلٍ لَمْ یَرَوْا مِثْلَهَا فَلَبِسَتْهَا فَاطِمَهُ وَ تَحَلَّتْ بِهَا فَتَعَجَّبَ النَّاسُ مِنْ زِینَتِهَا وَ أَلْوَانِهَا وَ طِیبِهَا، فَلَمَّا دَخَلَتْ فَاطِمَهُ دَارَ الْیَهُودِ سَجَدَ لَهَا نِسَاؤُهُمْ یُقَبِّلْنَ الْأَرْضَ بَیْنَ یَدَیْهَا وَ أَسْلَمَ بِسَبَبِ مَا رَأَوْا خَلْقٌ کَثِیرٌ مِنَ الْیَهُودِ.

إیضـاح: قـال الجوهریُّ: الرِّمُّ بالکسـر الثری یقـال: جـاء بالطِمِّ و الرِمِّ إذا جاء بالمال الکثیر و قال: الطمُّ البحر و قال الفیروزآبادیُّ: جاء بالطمِّ و الرمِّ بالبحریِّ و البریِّ أو الرَطْب و الیابس أو التراب و الماء أو بالمال الکثیر و الرمُّ بالکسـر ما یحمله الماء أو ما علی وجه الأرض من فتات الحشیش و قال: الطمُّ بالکسر الماء أو ما علی وَجْهه أو ما ساقه من غثاء و البحر و العدد الکثیر.

راوندی در کتاب خرائج (۱۱۳) می نگارد:

روایت شده یک وقت گروه یهودیان عروسی داشتند، به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شدند و گفتند:

چون مـا حقّ همسـایگی داریم لـذا از شـما تقاضا می کنیم که فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها را به عروسـی ما بفرستی تا باعث سرافرازی ما شود، آنان در این باره خیلی اصرار کردند ولی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در جوابشان فرمود:

فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها زوجه ی علی بن ابیطالب علیهما السلام و محکوم به حکم و اجازه ی علی خواهد بود. یهودیان تقاضا نمودند که آن حضرت درباره ی این مطلب به حضرت علی علیه السلام توصیه نماید.

زنان یهودی آنچه که زر و زیور داشتند پوشیده بودند، یهودیان این گمان

را می کردنـد که فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها با حال ذلّت و تهیـدستی نزد آنان خواهـد آمـد و ایشان به وی توهین خواهند کرد. جبرئیـل یـک نوع لبـاس و زر و زیورهای بهشتی برای فاطمه ی اطهر سـلام الله علیها آورد که نظیر آنها را ندیـده بودنـد، وقتی فـاطمه ی زهراء سـلام الله علیهـا آن لبـاس هـا و زر و زیورهـا را پوشـید مردم از رنـگ و خوشـبویی آنها تعجّب نمودنـد! هنگامی که فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها داخل خانه ی یهودیان شد زنان یهودی به خاک افتادند و زمین ادب را بوسـیدند و گروه فراوانی که با آن منظره مواجه شدند اسلام اختیار کردند!

بیان: جوهری گفته «الرِّمُّ» به معنی مال و ثروت فراوان است، در این روایت که آمده:

«جـاء بالطمِّ و الرِّمِّ» به این معنی ست که (زنان یهود) با مال و (زینت آلات) فراوان آمدنـد و در مورد کلمه ی «الطمّ» گفته این کلمه در مورد اشـیاء قیمتیست که از دریا باشد و فیروزآبادی گفته «جاء بالطمِّ و الرِّمِّ» یعنی زنان یهود با اموال گرانبهایی که از دریـا و خشـکی بود آمدنـد و یـا با هر چیز تَر و خشک آمدنـد و یا از هر چیزی که از خاک و آب بود آمدنـد و یا منظور این است که آنهـا با اموال بسـیار زیاد آمدنـد و همچنین فیروزآبادی در معنی «الرِّمِّ» گفته که آنچه را آب حمل نموده را گوینـد و آنچـه بر روی زمین (روئیـده) باشـد از قبیـل گیاهـان و همچنین گفته «الطِمُّ» به معنی آب و یـا هر چیزی که روی آب باشـد را گویند و یا با غوّاصی از زیر آب، مانند فرو رفتن در دریا

به دست آورند و همچنین گفته معنی تعداد زیاد هم می دهد.

[روایت شماره] (۳۸)

[تفسیر العیاشی] عَنْ سَیْفٍ، عَنْ نَجْمٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها ضَمِنَتْ لِعَلِیٍّ علیه السلام عَمَلَ الْبَیْتِ وَ الْعَجِینَ وَ الْخُبْزَ وَ قَمَّ الْبَیْتِ وَ ضَمِنَ لَهَا عَلِیٌّ علیه السلام مَا کَانَ خَلْفَ الْبَابِ: نَقْلَ الْحَطَبِ وَ أَنْ یَجِی ءَ بِالطَّعَامِ، فَقَالَ لَهَا یَوْماً: یَا فَاطِمَهُ هَلْ عِنْدَکِ شَیْ ءٌ؟

قَالَتْ:

وَ الَّذِی عَظَّمَ حَقَّکَ مَا کَانَ عِنْدَنَا مُنْذُ ثَلاثَهِ أَیَّامٍ شَیْ ءٌ نَقْرِیکَ بِهِ قَالَ:

أَفَلا أَخْبَرْتِنِی؟

قَالَتْ:

کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نَهَانِی أَنْ أَسْأَلَکَ شَیْئاً فَقَالَ لا تَسْأَلِینَ ابْنَ عَمِّکِ شَیْئاً إِنْ جَاءَکِ بِشَیْ ءٍ [عَفْوٍ] وَ إِلا فَلا تَسْأَلِیهِ.

قَالَ فَخَرَجَ علیه السلام فَلَقِیَ رَجُلًا فَاسْتَقْرَضَ مِنْهُ دِینَاراً ثُمَّ أَقْبَلَ بِهِ وَ قَدْ أَمْسَی، فَلَقِیَ مِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَقَالَ لِلْمِقْدَادِ: مَا أَخْرَجَکَ فِی هَذِهِ السَّاعَهِ؟

قَالَ:

الْجُوعُ وَ الَّذِی عَظَّمَ حَقَّکَ یَا أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ،

قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام :

وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَیٌّ؟

قَالَ:

وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَیٌّ،

قَالَ:

فَهُوَ أَخْرَجَنِی وَ قَدِ اسْتَقْرَضْتُ دِینَاراً وَ سَأُوثِرُکَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَیْهِ فَأَقْبَلَ فَوَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَالِساً وَ فَاطِمَهُ تُصَلِّی وَ بَیْنَهُمَا شَیْ ءٌ مُغَطًّی فَلَمَّا فَرَغَتْ اجْتَرَّتْ ذَلِکَ الشَّیْ ءَ فَإِذَا جَفْنَهٌ مِنْ خُبْزٍ وَ لَحْمٍ قَالَ:

یَا فَاطِمَهُ «أَنَّی لَکِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (۱۱۴) فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَلا أُحَدِّثُکَ بِمَثَلِکَ وَ مَثَلِهَا،

قَالَ بَلَی قَالَ مَثَلُکَ مَثَلُ زَکَرِیَّا إِذَا دَخَلَ عَلَی مَرْیَمَ الْمِحْرَابَ فَوَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقاً قَالَ «یا مَرْیَمُ أَنَّی لَکِ هذا قالَتْ

هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (۱۱۵) فَأَکَلُوا مِنْهَا شَهْراً وَ هِیَ الْجَفْنَهُ الَّتِی یَأْکُلُ مِنْهَا الْقَائِمُ علیه السلام وَ هِیَ عِنْدَنَا.

عیاشی (۱۱۶) در تفسیر خود با دو واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

حضرت زهراء سلام الله علیها به علی بن ابیطالب علیه السلام ضمانت داد که کار و امور خانه را از قبیل: خمیر کردن، نان پختن، آب و جاروب خانه را به عهده بگیرد.

حضرت علی علیه السلام هم ضمانت کرد که امور خارج از خانه از قبیل آوردن هیزم و طعام را عهده دار شود.

یکی از این روزها امیرالمؤمنین به فاطمه ی زهراء علیهما السلام فرمود:

آیا غذایی نزد تو موجود است؟

فرمود:

قسم به حقّ آن خدایی که مقام تو را بزرگ قرار داده مدّت سه روز است غذایی نزد ما موجود نیست که برای شما بیاورم.
امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

پس چرا مرا آگاه ننمودی؟

گفت:

پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مرا نهی کرده که از تو چیزی بخواهم، می فرمود:

اگر چیزی برای تو آورد بپذیر و اِلّا مبادا از او چیزی خواهش نمایی!

راوی می گوید:

علی علیه السلام از خانه خارج شد، در بین راه با شخصی مواجه گردید و مبلغ یک دینار از او قرض کرد و در نظر گرفت غذایی برای اهل خانه ی خود تهیه نماید. در بین راه با مقداد بن اسود مواجه شد و به او فرمود:

برای چه در این موقع از خانه خارج شده ای؟!

گفت:

یا امیرالمؤمنین! به حقّ آن خدایی که این جاه و جلال بزرگ را به تو عطا کرده گرسنگی موجب خروج من گردیده ست.

راوی می گوید:

به حضرت امام محمّد باقر

علیه السلام گفتم:

آیا در آن موقع پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زنده بود؟

فرمود:

آری زنده بود. امیرالمؤمنین علی علیه السلام به مقداد فرمود:

من نیز به همین علّت از خانه بیرون آمده و یک دینار قرض کرده ام، اکنون این دینار را به تو می دهم و تو را بر خویشتن مقدّم می دارم، وقتی علی علیه السلام آن دینار را به مقداد داد و متوجّه خانه ی خویش گردید پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته و حضرت زهرای اطهر مشغول نماز و یک ظرف سرپوشیده ما بین ایشان است. هنگامی که حضرت زهراء سلام الله علیها از نماز فارغ شدند و آن ظرف را جلو کشیدند دیدند کاسه ایست پر از نان و گوشت. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

یا فاطمه! این غذا را از کجا آورده ای؟

گفت:

از طرف خدا آمده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

یا علی! آیا دوست داری برای تو و زهرای اطهر یک مثالی بزنم؟

عرض کرد:

بلی.

فرمود:

تو مثل حضرت زکریّا علیه السلام هستی، زیرا آن حضرت هم وقتی در محراب عبادت حضرت مریم سلام الله علیها می رفت و غذایی نزد او یافت، به مریم فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟!

گفت:

از طرف خدا آمده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد. مدّت یک ماه بود که از غذای آن کاسه می خوردند و آن کاسه، همان است که حضرت قائم هم از غذای آن می خورد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:

آن کاسه اکنون نزد ما می باشد.

[روایت شماره] (۳۹)

[المناقب لابن شهرآشوب] الْخَرْكُوشِيُّ فِي كِتَابَيْهِ: اللَّوَامِعِ وَ

شَرَفِ الْمُصْطَفَى بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَلْمَانَ وَ أَبُوبَكْرٍ الشِّيرَازِيُّ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَ أَبُوإِسْحَاقَ الثَّعْلَبِيُّ وَ عَلِيُّ بْن أَحْمَدَ الطَّائِيُّ وَ أَبُومُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِيَّةَ الْقَطَّانُ فِي تَفَاسِيرِهِمْ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَ أَبُو نُعَيْمٍ الْأَصْفَهَانِيُّ فِيمَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ فِي أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ وَ عَنْ أَبِي مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ الْقَاضِي النَّطَنْزِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ، عَنْ جَعْفَرٍ الصَّادِقِ عليه السلام وَ اللَّفْظُ لَهُ، فِي قَوْلِهِ «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيانِ» (١١٧) قَالَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ بَحْرَانِ عَمِيقَانِ لا يَبْغِي أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَ فِي رِوَايَةٍ «بَيْنَهُما بَرْزَخٌ» (١١٨) رَسُولُ اللَّهِ «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَ الْمَرْجانُ» (١١٩) الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْن عليهما السلام.

عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لا أُضِيعُ عَمَلَ عامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثى (١٢٠) قَالَ:

فَالذَّكَرُ عَلِيٌّ وَ الْأُنْثَى فَاطِمَةُ سلام الله عليها وَقْتَ الْهِجْرَةِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِي اللَّيْلَةِ. (١٢١)

الْبَاقِرُ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَ ما خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثى» (١٢٢) فَالذَّكَرُ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ وَ الْأُنْثَى فَاطِمَةُ سلام الله عليها «إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى» (١٢٣) لَمُخْتَلَفٌ «فَأَمَّا مَنْ أَعْطى وَ اتَّقى* وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنى» (١٢۴) بِقُوَّتِهِ وَ صَامَ حَتَّى وَفَى بِنَذْرِهِ وَ تَصَدَّقَ بِخَاتَمِهِ وَ هُوَ رَاكِعٌ وَ آثَرَ الْمِقْدَادَ بِالدِّينَارِ عَلَى نَفْسِهِ قَالَ:

«وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنى» (١٢۵) وَ هِيَ الْجَنَّةُ وَ الثَّوَابُ مِنَ اللَّهِ فَسَنُيَسِّرُهُ لَكَ فَجَعَلَهُ إِمَاماً فِي الْخَيْرِ وَ قُدْوَةً وَ أَباً لِلْأَئِمَّةِ يَسَّرَهُ اللَّهُ لِلْيُسْرَى.

الْبَاقِرُ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَ لَقَدْ عَهِدْنا إِلى آدَمَ مِنْ قَبْلُ» (١٢۶) كَلِمَاتٍ فِي مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ

وَ الْحسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الأئِمَّهِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ: كَذَا نَزَلَتْ عَلَى محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

الْقَاضِى أَبُومُحَمَّدٍ الْكَرْخِىُّ فِى كِتَابِهِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها: لَمَّا نَزَلَتْ: «لا تَجْعَلُوا دُعاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضاً» (١٢٧) رَهِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنْ أَقُولَ لَهُ: يَا أَبَتِ فَكُنْتُ أَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْرَضَ عَنِّى مَرَّهً أَوِ اثْنَتَيْنِ أَوْ ثَلاثاً ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَىَّ فَقَالَ:

يَا فَاطِمَهُ إِنَّهَا لَمْ تَنْزِلْ فِيكِ وَ لا فِى أَهْلِكِ وَ لا فِى نَسْلِكِ، أَنْتِ مِنِّى وَ أَنَا مِنْكِ إِنَّمَا نَزَلَتْ فِى أَهْلِ الْجَفَاءِ وَ الْغِلْظَهِ مِنْ قُرَيْشٍ أَصْحَابِ الْبَذْخِ وَ الْكِبْرِ قُولِى: يَا أَبَتِ، فَإِنَّهَا أَحْيَا لِلْقَلْبِ وَ أَرْضَى لِلرَّبِّ.

وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذَكَرَ اثْنَتَىْ عَشْرَهَ امْرَأَهً فِى الْقُرْآنِ عَلَى وَجْهِ الْكِنَايَهِ «اسْكُنْ أَنْتَ وَ زَوْجُكَ الْجَنَّهَ» (١٢٨) حَوَّاءَ «ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» (١٢٩) «إِذْ قالَتْ رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَکَ بَيْتاً فِى الْجَنَّهِ» (١٣٠) امْرَأَه فِرْعَوْنَ «وَ امْرَأَتُهُ قائِمَهٌ» (١٣١) لِإِبْرَاهِيمَ «وَ أَصْلَحْنا لَهُ زَوْجَهُ» (١٣٢) لِزَكَرِيَّا «الآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ» (١٣٣) زَلِيخَا «وَ آتَيْناهُ أَهْلَهُ» (١٣٤) لِأَيُّوبَ «إِنِّى وَجَدْتُ امْرَأَهً تَمْلِكُهُمْ» (١٣٥) بِلْقِيسَ «إِنِّى أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَکَ» (١٣۶) لِمُوسَى «وَ إِذْ أَسَرَّ النَّبِىُّ إِلى بَعْضِ أَزْواجِهِ حَدِيثاً» (١٣٧) حَفْصَهَ وَ عَائِشَهَ «وَ وَجَدَکَ عائِلاً» (١٣٨) خَدِيجَهَ «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ» (١٣٩) فَاطِمَهَ سلام الله عليها ثُمَّ ذَكَرَهُنَّ بِخِصَالٍ: التَّوْبَه مِنْ حَوَّاءَ «قالارَبَّنا ظَلَمْنا» (١۴٠) وَ الشَّوْقِ مِنْ آسِيَهَ «رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَکَ بَيْتاً» (١۴١) وَالضِّيَافَه مِنْ سَارَهَ «وَ امْرَأَتُهُ قائِمَهٌ» (١۴٢) وَ الْعَقْلِ مِنْ بِلْقِيسَ «إِنَّ الْمُلُوکَ إِذا دَخَلُوا قَرْيَهً» (١۴٣) وَالْحَيَاءِ مِنِ امْرَأَهِ مُوسَى «فَجاءَتْهُ إِحْداهُما

تَمْشِی» (۱۴۴) وَ الْإِحْسَانِ مِنْ خَدِیجَهَ «وَ وَجَدَکَ عائِلًا» (۱۴۵) وَ النَّصِیحَهِ لِعَائِشَهَ وَ حَفْصَهَ «یا نِساءَ النَّبِیِّ لَسْتُنَّ کَأَحَدٍ» (۱۴۶) إِلَی قَوْلِهِ «وَ أَطِعْنَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ» (۱۴۷) وَ الْعِصْمَهِ مِنْ فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

«وَ نِساءَنا وَ نِساءَکُمْ» (۱۴۸) وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی أَعْطَی عَشَرَهَ أَشْیَاءَ لِعَشَرَهٍ مِنَ النِّسَاءِ: التَّوْبَهَ لِحَوَّاءَ زَوْجَهِ آدَمَ وَ الْجَمَالَ لِسَارَهَ زَوْجَهِ إِبْرَاهِیمَ وَ الْحِفَاظَ لِرَحْمَهَ زَوْجَهِ أَیُّوبَ وَ الْحُرْمَهَ لِآسِیَهَ زَوْجَهِ فِرْعَوْنَ وَ الْحِکْمَهَ لِزَلِیخَا زَوْجَهِ یُوسُفَ وَ الْعَقْلَ لِبِلْقِیسَ زَوْجَهِ سُلَیْمَانَ وَ الصَّبْرَ لبرخانه أُمِّ مُوسَی وَ الصَّفْوَهَ لِمَرْیَمَ أُمِّ عِیسَی وَ الرِّضَی لِخَدِیجَهَ زَوْجَهِ الْمُصْطَفَی وَ الْعِلْمَ لِفَاطِمَهَ زَوْجَهِ الْمُرْتَضَی.

وَ الْإِجَابَهَ لِعَشَرَهٍ «وَ لَقَدْ نادانا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِیبُونَ» (۱۴۹). «فَاسْتَجابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ کَیْدَهُنَّ» (۱۵۰) یُوسُفَ «قالَ قَدْ أُجِیبَتْ دَعْوَتُکُما» (۱۵۱) مُوسَی وَ هَارُونَ «فَاسْتَجَبْنا لَهُ» (۱۵۲) یُونُسَ «فَاسْتَجَبْنا لَهُ فَکَشَفْنا ما بِهِ مِنْ ضُرٍّ» (۱۵۳) أَیُّوبَ «فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَ وَهَبْنا لَهُ یَحْیی» (۱۵۴) زَکَرِیَّا «ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ» (۱۵۵) لِلْمُخْلِصِینَ «أَمَّنْ یُجِیبُ الْمُضْطَرَّ» (۱۵۶) لِلْمُضْطَرِّینَ «وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی» (۱۵۷) لِلدَّاعِینَ «فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ» (۱۵۸) فَاطِمَهَ وَ زَوْجِهَا.

وَ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَهْتَمُّ لِعَشَرَهِ أَشْیَاءَ فَآمَنَهُ اللَّهُ مِنْهَا وَ بَشَّرَهُ بِهَا: لِفِرَاقِهِ وَطَنَهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ «إِنَّ الَّذِی فَرَضَ عَلَیْکَ الْقُرْآنَ لَرادُّکَ إِلی مَعادٍ» (۱۵۹) وَ لِتَبْدِیلِ الْقُرْآنِ بَعْدَهُ کَمَا فُعِلَ بِسَائِرِ الْکُتُبِ فَنَزَلَ:

«إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّکْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحافِظُونَ» (۱۶۰) وَ لِأُمَّتِهِ مِنَ الْعَذَابِ فَنَزَلَ:

«وَ ما کانَ اللَّهُ لِیُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِیهِمْ» (۱۶۱) وَ لِظُهُورِ الدِّینِ فَنَزَلَ «لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ» (۱۶۲) وَ لِلْمُؤْمِنِینَ بَعْدَهُ فَنَزَلَ:

«یُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِینَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِی الْحَیاهِ الدُّنْیا وَ فِی الْآخِرَهِ» (۱۶۳)

وَ لِخُصَمَائِهِمْ فَنَزَلَ:

«يَوْمَ لا يُخْزِى اللّهُ النَّبِىَّ وَ الَّذِينَ آمَنُوا» (۱۶۴) وَالشَّفَاعَهِ فَنَزَلَ:

«وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضى» (۱۶۵) وَ لِلْفِتْنَهِ بَعْدَهُ عَلَى وَصِيِّهِ فَنَزَلَ:

«فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ» (۱۶۶) يَعْنِى بِعَلِيٍّ وَ لِثَبَاتِ الْخِلافَهِ فِى أَوْلادِهِ فَنَزَلَ «لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْأَرْضِ» (۱۶۷) وَ لِابْنَتِهِ حَالَ الْهِجْرَهِ فَنَزَلَ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّهَ قِياماً وَ قُعُوداً» (۱۶۸) الْآيَاتِ.

وَ رَأْسُ التَّوَّابِينَ أَرْبَعَهٌ: آدَمُ «قالا رَبَّنا ظَلَمْنا أَنْفُسَنا» (۱۶۹) وَ يُونُسُ قَالَ:

«سُبْحانَكَ إِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» (۱۷۰) وَ دَاوُدُ «وَ خَرَّ راكِعاً وَ أَنابَ» (۱۷۱) وَ فَاطِمَهُ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِياماً وَ قُعُوداً» (۱۷۲).

وَ خُوِّفَ أَرْبَعَهٌ مِنَ الصَّالِحَاتِ: آسِيَهُ عُذِّبَتْ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ فَكَانَتْ تَقُولُ: «رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَكَ بَيْتاً فِى الْجَنَّهِ» (۱۷۳) وَ مَرْيَمُ خَافَتْ مِنَ النَّاسِ وَ هَرَبَتْ «فَناداها مِنْ تَحْتِها أَلا تَحْزَنِى» (۱۷۴) وَ خَدِيجَهُ عَذَلَهَا النِّسَاءُ فِى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَهَجَرْنَهَا فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: أَمَا كَانَ أَبِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَلا يُحْفَظُ فِى وُلْدِهِ، أَسْرَعَ مَا أَخَذْتُمْ وَ أَعْجَلَ مَا نَكَصْتُمْ.

وَ رَأْسُ الْبَكَّاءِينَ ثَمَانِيَهٌ: آدَمُ وَ نُوحٌ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ شُعَيْبٌ وَ دَاوُدُ وَ فَاطِمَهُ وَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام ،

قَالَ الصَّادِقُ: أَمَّا فَاطِمَهُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّى تَأَذَّى بِهَا أَهْلُ الْمَدِينَهِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْتِينَا بِكَثْرَهِ بُكَائِكِ، إِمَّا أَنْ تَبْكِى باليل و إمّا أن تبكى بالنّهار، فكانَتْ تَخْرُجُ إِلَى مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِى.

وَ رَأْسُ الْبَكَّاءِينَ ثَمَانِيَهٌ: آدَمُ وَ نُوحٌ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ شُعَيْبٌ وَ دَاوُدُ وَ فَاطِمَهُ وَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام ،

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام :

أَمَّا فَاطِمَهُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى تَأَذَّى بِهَا أَهْلُ الْمَدِينَه فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْتِينَا بِكَثْرَهِ بُكَائِكِ، إِمَّا أَنْ تَبْكِى بالليل و إمّا أن تبكى بالنّهار، فكانَتْ تَخْرُجُ إِلَى مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِى. وَ خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَرْبَعَهٌ: كِتَابُ أَبِى بَكْرٍ الشِّيرَازِيِّ وَ رَوَى أَبُوالْهُذَيْلِ عَنْ مُقَاتِلٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّه، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَرَأَ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ» (١٧٥) الْآيَه فَقَالَ لِى: يَا عَلِيُّ خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَهُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ آسِيَهُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ.

أَبُونُعَيْمٍ فِى الْحِلْيَهِ وَ ابْنُ الْبَيِّعِ فِى الْمُسْنَدِ وَ الْخَطِيبُ فِى التَّارِيخِ وَ ابْنُ بَطَّهَ فِى الْإِبَانَهِ وَ أَحْمَدُ السَّمْعَانِيُّ فِى الْفَضَائِلِ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ قَتَادَهَ، عَنْ أَنَسٍ وَ رَوَى الثَّعْلَبِيُّ فِى تَفْسِيرِهِ وَ السَّلامِيُّ فِى تَارِيخِ خُرَاسَانَ وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْأَرْبَعِينَ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ أَبِى هُرَيْرَه وَ رَوَى الشَّعْبِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ وَ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَ رَوَى كُرَيْبٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ رَوَى مُقَاتِلٌ عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنِ الضَّحَّاكِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ قَدْ رَوَاهُ أَبُومَسْعُودٍ وَ عَبْدُالرَّزَّاقِ وَ أَحْمَدُ وَ إِسْحَاقُ كُلُّهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ اللَّفْظُ لِلْحِلْيَهِ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَهُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ آسِيَهُ امْرَأَهُ فِرْعَوْنَ وَ فِى رِوَايَهِ مُقَاتِلٍ وَ الضَّحَّاكِ وَ عِكْرِمَهَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَفْضَلُهُنَّ فَاطِمَهُ.

الْفَضَائِلُ عَنْ عَبْدِالْمَلِكِ الْعُكْبَرِيِّ وَ مُسْنَدُ أَحْمَدَ بِإِسْنَادِهِمَا، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

سَيِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مَرْيَمُ الْخَبَرَ

سَوَاءً.

تَارِيخُ بَغْدَادَ بِإِسْنَادِ الْخَطِيبِ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم

خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ الْخَبَرَ سَوَاء.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَضَّلَهَا عَلَى سَائِرِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ رَوَتْ عَائِشَهُ وَ غَيْرُهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:

يَا فَاطِمَهُ أَبْشِرِي فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ عَلَى نِسَاءِ الْإِسْلامِ وَ هُوَ خَيْرُ دِينٍ.

حُذَيْفَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

أَتَانِي مَلَكٌ فَبَشَّرَنِي أَنَّ فَاطِمَهَ سَيِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَوْ نِسَاءِ أُمَّتِي.

البخاريُّ و مسلم في صحيحهما و أبوالسّعادات في فضائل العشره و أبوبكر بن شيبه في اماليه و الدِّيلميُّ في فردوسه أنَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قال: فاطمه سيّده نساء أهل الجنّه.

حليه أبي نعيم:

روى جابر بن سمره عن النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فى خبر أمّا إنّها سيّده نساء يوم القيامه.

تاريخُ الْبَلاذُرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ لِفَاطِمَهَ سلام الله عليها: أَنْتَ أَسْرَعُ أَهْلِي لَحَاقاً بِي فَوَجَمَتْ، فَقَالَ لَهَا: أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَهَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ فَتَبَسَّمَتْ.

بيان: وجم كوعد أى سكت على غيظ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۱۷۶) می نگارد:

خرگوشی در کتاب لوامع و کتاب شرف المصطفی، ابوبکر شیرازی در کتاب خود از ابی صالح، ابواسحاق ثعلبی، علی بن احمد طائی، حسن بن علویه ی قطان در تفسیرهای خود از سعید بن جبیر و سفیان ثوری و ابونُعَیم در کتابش از حماد بن سلمه از ثابت، از انس، از ابی مالک از ابن عبّاس و قاضی نطنزی از سفیان بن عُیَینه از

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام نقل کرده اند:

راجع به تفسیر آیه ی ۱۹ سوره ی مبارکه ی الرّحمن که می فرماید:

«مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيانِ» فرمود:

حضرت علی و حضرت زهراء علیهما السلام دو دریای عمیق می باشند که هیچ کدام بر دیگری ظلم و تعدّی نمی کنند.

در روایت دیگر است: منظور از این جمله که می فرماید:

«بَيْنَهُما بَرْزَخٌ» (۱۷۷) پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است و مقصود از جمله که فرمود:

«يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَ الْمَرْجانُ» (۱۷۸) امام حسن و امام حسین علیهما السلام می باشد.

عمار بن یاسر در تفسیر آیه ی ۱۹۵ سوره ی آل عمران که می فرماید:

«فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اِنِّی لا اُضیعُ عَمَلَ عامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثى» می گوید:

منظور از کلمه ی «ذَکَر» که در آیه ی شریفه است حضرت علی علیه السلام و منظور از کلمه ی «اُنثی» حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می باشد که (از مکّه) به مدینه در شب تاریک به سوی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هجرت نمودند.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام در تفسیر آیه ۳ تا ۷ سوره ی مبارکه ی واللّیل که می فرماید:

«وَ ما خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْاُنْثى» فرموده:

منظور از «ذَكَرَ» که در این آیه ی مبارکه می باشد حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و منظور از کلمه ی «اُنثی» حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها است.

معنی: «إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّى» یعنی تلاش های شما صورت های مختلف و منظور از «فَأَمَّا مَنْ أَعْطى وَ اتَّقى وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنى» حضرت علی علیه السلام است که قوت و غذای خود را به فقیر داد و روزه گرفت تا نذر خود را ادا نمود و انگشتر خویش را در حال رکوع به عنوان تصدّق داد و مقداد را بر خویشتن مقدّم

داشت و آن دیناری را که قرض کرده بود به وی داد.

منظور از «وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی» بهشت و ثوابیست از طرف خدا.

منظور از «فَسَنُیَسِّرُهُ لِلْیُسْری» این بود که حضرت علی علیه السلام را پیشوای خیر و پدر امامان: قرار داد تا به مدد الهی مردم را به سوی آسودگی و راحتی (سعادت) راهنمایی کنند.

نیز حضرت باقر علیه السلام در تفسیر آیه ی ۱۱۵ سوره ی طه که می فرماید:

«وَ لَقَدْ عَهِدْنا إلی آدَمَ مِنْ قَبْلُ» فرموده:

منظور کلماتیست که درباره ی حضرت محمّد و علی و فاطمه و حسن و حسین و فرزندان آنان: نازل شده.

قاضی ابومحمّد کرخی در کتاب خود از حضرت امام صادق علیه السلام از فاطمه ی زهراء سلام الله علیها روایت می کند که فرمود:

وقتی آیه ی ۶۳ سوره ی نور که می فرماید:

«لا تَجْعَلُوا دُعاء الرَّسُولِ بَیْنَکُمْ کَدُعاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضاً» نازل شد من از رسول خدا علیه السلام می ترسیدم که به وی بگویم پدر، بلکه به آن حضرت می گفتم:

یا رسول الله.

پدرم برای این موضوع تا سه مرتبه از من اعراض کرد، آنگاه متوجّه ی من شد و فرمود:

ای فاطمه! این آیه درباره ی تو و اهل خانه و نسل تو نازل نشده، زیرا تو از من و من از تو هستم. بلکه این آیه درباره ی جفاکاران قریش که متکبّرند نازل شده تو از این به بعد به من بگو: پدر، زیرا که این کلمه نزد من محبوب تر و خدای را بیشتر خشنود می نماید.

زنان قرآنی

بدان که خدای حکیم در قرآن مجید به نحو کنایه به وجود ۱۲ نفر زن اشاره فرموده بدین شرح:

یکم:

منظور از آیه ۳۵ سوره ی بقره که می فرماید:

«اُسْکُنْ وَ أنْتَ زَوْجُکَ الْجَنَّهَ» حضرت حواء است.

دوّم و سوّم:

منظور از آیه ۱۰ سوره ی

تحریم که می فرماید:

«ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً لِلَّذینَ کَفَرُوا اِمْرَاَةَ نُوحٍ وَ امْرَاَةَ لُوطٍ» زن نوح و زن لوط می باشند.

چهارم:

منظور از آیه ۱۱ سوره ی تحریم که می فرماید:

«إذْ قالَتْ رَبِّ ابْنِ لی عِنْدَکَ بَیْتاً فِی الْجَنَّهِ» آسیه زن فرعون می باشد.

پنجم:

منظور از آیه ۷۱ سوره ی هود که می فرماید:

«وَامْرَاَتُهُ قائِمَهٌ» ساره زن حضرت ابراهیم می باشد.

ششم:

منظور از آیه ۹۰ سوره ی انبیاء که می فرماید:

«وَ اَصْلَحْنا لَهُ زَوْجَهُ» زن حضرت زکریّا است.

هفتم:

منظور از آیه ۵۱ سوره ی یوسف که می فرماید:

«الان حَصْحَصَ الْحَقُّ» زلیخا می باشد.

هشتم:

منظور از آیه ۸۴ سوره ی انبیاء که می فرماید:

«وَ آتَیْناهُ اَهْلَهُ» اهل و عیال حضرت ایوب است.

نهم:

منظور از آیه ۲۳ سوره ی نمل که می فرماید:

«اِنِّی وَجَدْتُ اِمْرَاَةً تَملِکُهُمْ» بلقیس می باشد.

دهم:

منظور از آیه ۲۷ سوره ی قصص که می فرماید:

«إنِّی اُرِیدُ أنْ اُنْکِحَکَ» زوجه ی حضرت موسیست.

یازدهم و دوازدهم:

منظور از آیه ۳ سوره ی تحریم که می فرماید:

«وَ إذْ اَسَرَّ النَّبیُ إلی بَعْضِ أزْواجِهِ حَدیثاً» حفصه و عایشه می باشد.

سیزدهم:

منظور از آیه ۸ سوره ی والضّحی که می فرماید:

«وَ وَجَدَکَ عائِلًا» حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها است.

چهاردهم:

منظور از آیه ۱۹ سوره ی الرّحمن که می فرماید:

«مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ» حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می باشد (۱۷۹).

سپس خدای حکیم خصلت های آنان را شرح داده و فرموده:

حضرت حواء توبه کرد، چنانکه در سوره ی اعراف آیه ی ۲۳ می فرماید:

«قالا رَبَّنا ظَلَمْنا».

راجع به شوق آسیه می فرماید:

«رَبِّ ابْنِ لی عِنْدَکَ بَیْتاً» (۱۸۰).

درباره ی مهمان نوازی ساره می فرماید:

«وَامْرَاَتُهُ قائِمَهٌ» (۱۸۱).

راجع به عقل بلقیس می فرماید:

«إِنَّ الْمُلُوکَ إِذا دَخَلُوا قَرْیَةً» (۱۸۲) درباره ی حیاء زوجه ی حضرت موسی می فرماید:

«فَجاءَتْهُ إِحْداهُما تَمْشی» (۱۸۳).

راجع به احسان حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها می فرماید:

«وَ وَجَدَکَ عائِلًا» (۱۸۴).

درباره ی نصیحت و اندرز به عایشه و حفصه در آیه ی ۳۲ سوره ی احزاب می فرماید:

«یا نِساءَ النَّبِیِّ لَسْتُنَّ کَأَحَدٍ» تا آنجا که فرموده:

«وَ أَطَعْنَ

اللَه وَ رَسُولَهُ».

راجع به عصمت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در آیه ی ۶۱ سوره ی آل عمران می فرماید:

«وَ نِسائِنا وَ نِسائُکُمْ».

خدای رؤوف ده خصلت را به ده نفر زنانی که نام آنان بدین شرح است عطا فرموده:

۱ - توبه ی حضرت حواء زوجه ی حضرت آدم علیه السلام

۲ - زیبایی ساره زوجه ی حضرت ابراهیم علیه السلام

۳ - حفاظ زوجه ی ایوب که نامش رحمه بود.

۴ - احترام آسیه زن فرعون

۵ - حکمت زلیخا زوجه ی حضرت یوسف علیه السلام

۶ - عقل بلقیس زوجه ی حضرت سلیمان علیه السلام

۷ - صبر مادر حضرت موسی علیه السلام که نامش برخانه بود (۱۸۵).

۸ - برگزیدگی را نصیب مریم مادر عیسی نمود.

۹ - رضایت و خشنودی را حضرت خدیجه زوجه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم داشت.

۱۰ — علم و دانش را نصیب حضرت فاطمه سلام الله علیها زوجه ی حضرت مرتضی علی علیه السلام نمود.

خدای رؤوف دعای ده نفر را مستجاب نموده بدین شرح:

۱ - در سوره ی صافّات آیه ی ۷۵ می فرماید:

«حضرت نوح علیه السلام ما را خواند و ما اجابت نمودیم».

۲ - در سوره ی یوسف آیه ی ۳۴ می فرماید:

«خدا دعای یوسف علیه السلام را مستجاب نمود و مکر و حیله ی زنان را از او دور کرد».

۳ - در سوره ی یونس آیه ی ۸۹ راجع به حضرت موسی و هارون می فرماید:

«دعای شما مستجاب شد».

۴ – در سوره ی انبیاء آیه ی ۸۸ می فرماید:

«دعای یونس را مستجاب کردیم».

۵ – در سوره ی انبیاء آیه ی ۸۴ درباره ی حضرت ایوب علیه السلام می فرماید:

«ما دعای او را مستجاب نمودیم و ناراحتی هایی را که داشت برطرف ساختیم».

۶ – در سوره ی انبیاء آیه ی ۹۰ راجع به حضرت زکریا علیه السلام می فرماید:

«ما دعای وی

را اجابت کردیم و حضرت یحیی را به او عطا نمودیم».

۷ – در سوره ی مؤمن آیه ی ۶۰ درباره ی مخلصین می فرماید:

«دعا کنید تا مستجاب نمایم».

۸ – در سوره ی نمل آیه ی ۶۲ راجع به افراد مضطر و ناچار می فرماید:

«یا کسی که دعای مضطر را اجابت می کند».

۹ – در سوره ی بقره آیه ی ۱۸۶ درباره ی دعای بندگان نیکوکار می فرماید:

«یا محمّد! هر گاه بندگان من از تو سؤالی بکنند من اجابت می نمایم».

۱۰ – در سوره ی آل عمران آیه ی ۱۹۵ درباره ی حضرت فاطمه ی اطهر و امیرالمؤمنین علی علیهما السلام می فرماید:

«خدا دعای ایشان را مستجاب نمود».

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم راجع به ۱۰ موضوع خائف و مضطرب بود و خدای توانا آن حضرت را در امان خود نگه داشت و به وی بشارت داد:

۱ – مفارقت از وطن خود (یعنی مکّه ی معظّمه) که در سوره ی قصص آیه ی ۸۵ می فرماید:

«همان خدایی که قرآن را بر تو واجب کرد تو را به سوی وطن باز می گرداند».

۲ – آن حضرت راجع به قرآن خائف بود که مبادا بعد از او نظیر کتاب های آسمانی گذشتگان دچار تغییر و تبدیل شود، خدا در سوره ی حجر آیه ی ۹ می فرماید:

ما قرآن را نازل کردیم و حتماً آن را حفظ خواهیم کرد.

۳ – راجع به عذاب امّت آن حضرت، آیه ی ۳۳ سوره ی انفال را فرو فرستاد که می فرماید:

«چون تو در میان امّت هستی خدا ایشان را عذاب نخواهد کرد».

۴ – برای توسعه ی دین آن بزرگوار در سوره ی توبه آیه ی ۳۳ می فرماید:

«خدا پیامبر خود را به کلیّه ی ادیان مسلط خواهد کرد».

۵ – برای ثبات و استقامت مؤمنین بعد از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ

سَلَّم در سوره ی ابراهیم، آیه ی ۲۷ می فرماید:

«خدا مؤمنین را در دنیا و آخرت در قول خود ثابت نگاه می دارد».

۶ – درباره ی دشمنان مؤمنین در سوره ی تحریم آیه ی ۸ می فرماید:

«روزی که خدای رؤوف، پیامبر و مؤمنین را رسوا نخواهد کرد».

۷ – راجع به شفاعت آن حضرت در سوره و الضّحی، آیه ی ۵ می فرماید:

«به زودی خداوند آن قدر به تو بخشد که راضی شوی».

۸ – درباره ی فتنه و آشوبی که بعد از آن حضرت دچار وصیّ او حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شد در سوره ی زخرف آیه ی ۴۱ می فرماید:

«وقتی تو را از دنیا بردیم از آنان انتقام خواهیم گرفت».

۹ – راجع به ثبوت خلافت فرزندان حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در سوره ی نور، آیه ی ۵۵ می گوید:

«حتماً آنان را در زمین خلیفه خواهیم نمود».

۱۰ – راجع به هجرت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از مکّه به مدینه در سوره ی آل عمران آیه ی ۱۹۱ می فرماید:

«آن افرادی که خدا را در حال ایستادن و نشستن یاد می کنند» الی آخر.

سران توبه کنندگان چهار نفر بودند بدین شرح:

۱ – حضرت آدم علیه السلام ، چنانکه در سوره ی اعراف، آیه ۲۳ از قول وی می فرماید:

گفتند:

پروردگارا! ما به نفس خود ظلم کردیم إلی آخر.

۲ – حضرت یونس علیه السلام ، چنانکه در سوره ی انبیاء، آیه ی ۸۷ از قول او می فرماید:

بار خدایا! تو پاک و منزّه هستی و من از ستمکارانم.

۳ – حضرت داوود علیه السلام ، چنانکه در سوره ی صاد، آیه ی ۲۴ می فرماید:

داوود به خاک افتاد و توبه کرد.

۴ – فاطمه ی زهراء سلام الله علیها چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ی ۱۹۱ می فرماید:

آن افرادی که فاطمه هم یکی از آنان بود

در حال نشستن و ایستادن به یاد خدا هستند. (۱۸۶)

چهار نفر از زنان نیکوکار خائف و ترسان شدند بدین شرح:

۱ – آسیه زن فرعون که از طرف فرعون دچار انواع و اقسام عذاب شد چنانکه در سوره ی تحریم آیه ی ۱۱ از قول وی می فرماید:

که گفت:

پروردگارا! یک خانه ای نزد خود در بهشت برایم بنا کن.

۲ – حضرت مریم سلام الله علیها که از مردم گریخت، چنانکه در سوره ی مریم آیه ی ۲۴ از زیر آن درخت ندا کرد:

محزون و افسرده مباش.

۳ و ۴ – حضرت خدیجه ی کبری و حضرت فاطمه ی زهراء علیهما السلام، زیرا وقتی خدیجه با رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ازدواج کرد زنان قریش از وی کناره گیری نمودند و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرمود:

آیا پدر من پیامبر خدا نیست، آیا فرزندان خود را حفظ نمی کند، چه زود گمراه شدید و چه زود دین خدا را واژگون نمودید.

سران گریه کنندگان هشت نفر بودند بدین شرح:

۱ – حضرت آدم علیه السلام

۲ – حضرت نوح علیه السلام

۳ – حضرت یعقوب علیه السلام

۴ – حضرت یوسف علیه السلام

۵ – حضرت شعیب علیه السلام

۶ – حضرت داوود علیه السلام

۷ – حضرت فاطمه سلام الله علیها

۸ – حضرت سجّاد علیه السلام.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به قدری برای پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گریه کرد که اهل مدینه اذیّت شدند و به ایشان گفتند:

تو ما را به علّت کثرت گریه ناراحت کردی یا شب گریه کن یا روز! ! لذا حضرت فاطمه سلام الله علیها از مدینه خارج می شد و روی قبر شهداء گریه می کرد.

ابوبکر

شیرازی با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت کرده که فرمود:

پیغمبر خدا این آیه را تلاوت کرد:

«إنَّ اللهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ» (۱۸۷) و به من فرموده:

یا علی! بهترین زنان چهار نفرند:

۱ – مریم دختر عمران

۲ – خدیجه دختر خُوَیْلد

۳ – فاطمه دختر محمّد

۴ – آسیه دختر مُزاحم.

ابونُعَیم در کتاب: حِلْیَهُ الاولیاء و گروه دیگری از اهل تسنّن از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت کرده اند که فرمود:

زنان بزرگ عالم چهار نفرند

۱ – مریم دختر عمران

۲ – خدیجه دختر خویلد

۳ – فاطمه ی زهراء دختر حضرت محمّد

۴ – آسیه زن فرعون.

و در روایت، مُقاتل و ضحّاک و عکرمه از ابن عبّاس، نقل شده که او گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از همه ی آنان افضل است.

فضائل از عبدالملك العُكْبری و مُسند احمد با سندهای خود از کُرَیب از ابن عبّاس و او از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود بزرگ زنان اهل بهشت حضرت مریم سلام الله علیها است.

در کتاب تاریخ بغداد از حمید طَویل روایت کرده که او از انس نقل نموده که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

بهترین زنان دو جهان. سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برتری داد او را (حضرت فاطمه سلام الله علیها را) بر همه ی زنان در دنیا و آخرت.

عایشه و دیگران از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت کرده اند که فرمود:

ای فاطمه! به تو مژده می دهم که خدا تو را از کلیّه ی زنان عالم و زنان اسلام که بهترین دین است افضل و برتر دانسته ست.

حُذَیْفه

از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

ملکی نزد من آمد و گفت:

مژده باد تو را که فاطمه بزرگترین زنان اهل بهشت یا زنان امّت من است.

بخاری و مسلم هر دو در صحیح خود و ابوالسّعادات در کتاب فضائل العشره و ابوبکر بن شیبه در کتاب امالی و دیلمی در کتاب فردوس نقل کرده اند که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمودند:

فاطمه سلام الله علیها سرور زنان اهل بهشت است.

ابونُعَیْم در کتاب حِلْیَه از جابر بن سَمُره نقل کرده که آن حضرت فرمود:

آگاه باشید که او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) سرور زنان است در روز قیامت.

در تاریخ بلاذری نقل می کند که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

تو از کلیّه ی اهل بیت من زودتر به من ملحق خواهی شد. فاطمه خشمگین شد، رسول خدا به وی فرمود:

آیا راضی نیستی که بزرگ زنان بهشتی باشی؟! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خندان گردید.

بیان: «وجم» بر وزن «وعد» یعنی ساکت شد از غیظ و غضب (یعنی عصبانیّت او فروکش کرد).

[روایت شماره] (۴۰)

[المناقب لابن شهرآشوب] الشَّعْبِیُّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَهَ قَالَتْ:

أَسَرَّ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی فَاطِمَهَ شَیْئاً فَضَحِکَتْ فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

قَالَ لِی: أَلا تَرْضَیْنَ أَنْ تَکُونِی سَیِّدَهَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَوْ نِسَاءِ أُمَّتِی.

حِلْیَهُ الْأَوْلِیَاءِ وَ کِتَابُ الشِّیرَازِیِّ رَوَی عِمْرَانُ بْنُ حُصَیْنٍ وَ جَابِرُ بْنُ سَمُرَهَ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَی فَاطِمَهَ فَقَالَ:

کَیْفَ تَجِدِینَکِ یَا بُنَیَّهُ؟

قَالَتْ:

إِنِّی لَوَجِعَهٌ وَ إِنَّهُ لَیَزِیدُنِی أَنَّهُ مَا لِی طَعَامٌ آکُلُهُ قَالَ:

يَا بُنَيَّهُ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنَّكِ سَيِّدَهُ

نِسَاءِ الْعَالَمِينَ؟

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَأَيْنَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ؟

قَالَ:

تِلْكِ سَيِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ إِنَّکِ سَيِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِکِ أَمْ وَاللَّهِ زَوَّجْتُکِ سَيِّداً فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ.

وَ قِيلَ لِلصَّادِقِ عليه السلام :

قَوْلُ الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

فَاطِمَهُ سَيِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَیْ سَيِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟

قَالَ:

ذَاکَ مَرْيَمُ وَ فَاطِمَهُ سَيِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

وَ فِی الْحَدِيثِ: أَنَّ آسِيَهَ بِنْتَ مُزَاحِمٍ وَ مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَهَ يَمْشِينَ أَمَامَ فَاطِمَهَ كَالْحِجَابِ لَهَا إِلَى الْجَنَّهِ.

وَ سَأَلَ بُزل الْهَرَوِیُّ الْحُسَيْنَ بْنَ رُوحٍ فَقَالَ:

كَمْ بَنَاتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

أَرْبَعٌ، فَقَالَ:

أَيَّتُهُنَّ أَفْضَلُ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَهُ،

قَالَ:

وَ لِمَ صَارَتْ أَفْضَلَ وَ كَانَتْ أَصْغَرَهُنَّ سِنّاً وَ أَقَلَّهُنَّ صُحْبَهً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟

قَالَ:

لِخَصْلَتَيْنِ خَصَّهَا اللَّهُ بِهِمَا: إِنَّهَا وَرِثَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْهَا وَ لَمْ يَخُصَّهَا بِذَلِكَ إِلاَّ بِفَضْلِ إِخْلاصٍ عَرَفَهُ مِنْ نِيَّتِهَا.

وَ قَالَ الْمُرْتَضَى؛ : التَّفْضِيلُ هُوَ كَثْرَةُ الثَّوَابِ بِأَنْ يَقَعَ إِخْلاصٌ وَ يَقِينٌ وَ نِيَّةٌ صَافِيَةٌ وَ لا يَمْتَنِعُ مِنْ أَنْ تَكُونَ سلام الله عليها قَدْ فُضِّلَتْ عَلَى أَخَوَاتِهَا بِذَلِكَ وَ يُعْتَمَدُ عَلَى أَنَّهَا سلام الله عليها أَفْضَلُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ بِإِجْمَاعِ الْإِمَامِيَّةِ وَ عَلَى أَنَّهُ قَدْ ظَهَرَ مِنْ تَعْظِيمِ الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِشَأْنِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ تَخْصِيصِهَا مِنْ بَيْنِ سَائِرِهِنَّ مَا رُبَّمَا لا يَحْتَاجُ إِلَى الِاسْتِدْلالِ عَلَيْهِ.

جَامِعُ التِّرْمِذِيِّ وَ إِبَانَةُ الْعُكْبَرِيِّ وَ أَخْبَارُ فَاطِمَةَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الصَّوْلِيِّ وَ تَارِيخُ خُرَاسَانَ عَنِ السَّلامِيِّ مُسْنَداً أَنَّ جُمَيْعاً التَّيْمِيَّ قَالَ:

دَخَلْتُ مَعَ عَمَّتِي عَلَى عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَهَا عَمَّتِي: مَا حَمَلَكِ عَلَى الْخُرُوجِ عَلَى

عَلِيٍّ؟

فَقَالَتْ عَائِشَهُ: دَعِينا فَوَاللَّهِ مَا كَانَ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَلِيٍّ وَ لا مِنَ النِّسَاءِ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ فَاطِمَهَ.

فَضَائِلُ الْعَشَرَهِ عَنْ أَبِي السَّعَادَاتِ وَ فَضَائِلُ الصَّحَابَهِ عَنِ السَّمْعَانِيِّ وَ فِي رِوَايَاتٍ عَنِ الشَّرِيكِ وَ الْأَعْمَشِ وَ كَثِيرٍ النَّوَّاءِ وَ ابْنِ الْحَجَّامِ كُلُّهُمْ، عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَائِشَهَ وَ عَنْ أُسَامَهَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ رُوِيَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ بُرَيْدَهَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَيُّ النِّسَاءِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟

قَالَ:

فَاطِمَهُ، قُلْتُ: مِنَ الرِّجَالِ؟

قَالَ:

زَوْجُهَا.

جَامِعُ التِّرْمِذِيِّ قَالَ بُرَيْدَهُ: كَانَ أَحَبَّ النِّسَاءِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهُ وَ مِنَ الرِّجَالِ عَلِيٌّ.

قُوتُ الْقُلُوبِ عَنْ أَبِي طَالِبٍ الْمَكِّيِّ وَ الْأَرْبَعِينُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ الْمُؤَذِّنِ وَ فَضَائِلُ الصَّحَابَهِ عَنْ أَحْمَدَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سُفْيَانَ وَ عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي الْجَحَّافِ، عَنْ جُمَيْعٍ، عَنْ عَائِشَهَ أَنَّهُ قَالَ عَلِيٌّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَمَّا جَلَسَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ فَاطِمَهَ وَ هُمَا مُضْطَجِعَانِ: أَيُّنَا أَحَبُّ إِلَيْكَ أَنَا أَوْ هِيَ؟

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ وَ أَنْتَ أَعَزُّ عَلَيَّ مِنْهَا.

وَ فِي خَبَرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَنَّهُ افْتَخَرَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَهُ بِفَضَائِلِهِمَا فَأَخْبَرَ جَبْرَئِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُمَا قَدْ أَطَالا الْخُصُومَهَ فِي مَحَبَّتِكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمَا فَدَخَلَ وَ قَصَّ عَلَيْهِمَا مَقَالَتَهُمَا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى فَاطِمَهَ وَ قَالَ:

لَكِ حَلاوَهُ الْوَلَدِ وَ لَهُ عِزُّ الرِّجَالِ وَ هُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْكِ، فَقَالَتْ:

فَاطِمَهُ: وَ الَّذِي اصْطَفَاكَ وَ اجْتَبَاكَ وَ هَدَاكَ وَ هَدَى بِكَ الْأُمَّهَ لا زِلْتُ مُقِرَّهً لَهُ مَا عِشْتُ.

عَامِرٌ الشَّعْبِيُّ

وَ الْحَسَنُ الْبَصْرِیُّ وَ سُفْیَانُ الثَّوْرِیُّ وَ مُجَاهِدٌ وَ ابْنُ جُبَیْرٍ وَ جَابِرٌ الْأَنْصَارِیُّ وَ مُحَمَّدٌ الْبَاقِرُ وَ جَعْفَرٌ الصَّادِقُ علیه السلام ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ إِنَّمَا فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی فَمَنْ أَغْضَبَهَا فَقَدْ أَغْضَبَنِی أَخْرَجَهُ الْبُخَارِیُّ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَهَ.

وَ فِی رِوَایَهِ جَابِرٍ: فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ.

وَ فِی مُسْلِمٍ وَ الْحِلْیَهِ إِنَّمَا فَاطِمَهُ ابْنَتِی بَضْعَهٌ مِنِّی یُرِیبُنِی مَا أَرَابَهَا وَ یُؤْذِینِی مَا آذَاهَا.

بیانٌ: قال الجزریُّ: و فی الحدیث «فاطمهُ بَضْعَهٌ مِنِّی» البضعهُ بالفتح القطعهُ مِنَ اللّحمِ وَ قَدْ تُکْسَرُ أی إنَّها جُزْءٌ مِنِّی کَما أنَّ الْقَطْعَهَ مِنَ اللَّحْمِ جُزْءٌ مِنَ اللَّحم وَ قالَ: وَ فِی حَدیثِ فاطمهَ: یُریبُنی ما یُریبُها أی یَسُوُؤنی ما یَسُوُؤها وَ یَزْعَجُنِی ما یَزْعَجُها، یُقالُ: رابَنی هذا الأمْرُ وَ أرابَنی إذا رَأَیْتَ مِنْهُ ما تَکْره.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۱۸۸) از شعبی، از مسروق نقل می کند که عایشه گفت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مطلبی در گوش حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود و حضرتش خندید. من از علّت خنده از ایشان پرسیدم.

فرمود:

پیامبر به من فرمود آیا راضی نمی شوی به اینکه سَرور زنان بهشت یا زنان امّت من باشی.

در کتاب حلیه الاولیاء و کتاب شیرازی از عمران بن حصین و او از جابر بن سَمُرَه روایت کرده که گفت:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد دخترش فاطمه آمد و فرمود:

ای دختر عزیزم! خود را در چه حالی می بینی؟

عرض کرد:

من اضافه بر اینکه ناراحت هستم غذایی ندارم که بخورم.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

ای دخترم! آیا

راضی نیستی که بزرگترین زنان عالم باشی؟ فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان مگر این مقام از مریم دختر عمران نیست؟

فرمود:

مریم فقط بزرگترین زنان زمانه ی خود بود تو نیز بزرگترین زنان زمانه ی خود هستی، آری به خدا قسم که شوهرت علی، بزرگ اهل دنیا و آخرت است.

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفته شد:

منظور از قول پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که فرموده:

فاطمه بزرگترین زنان اهل بهشت است، یعنی زنان زمان فاطمه؟

فرمود:

این مقام مریم دختر عمران است ولی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بزرگترین زنان اوّلین و آخرین بهشت می باشد.

در روایتی وارد شده که آسیه دختر مزاحم و مریم دختر عمران و خدیجه ی کبری در آن موقعی که فاطمه سلام الله علیها متوجّه بهشت می شود پیشاپیش او پرده دار فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خواهند بود.

بُزْل هروی از حسین بن روح پرسش کرد و گفت:

دختران پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چند نفر بودند؟

گفت:

چهار نفر.

گفت کدام یک از آنان افضل بودند؟

گفت:

فاطمه، گفت:

چرا آن حضرت افضل است در حالی که ایشان از همه کوچک تر و کمتر از همه با رسول خدا زندگی کرده؟

گفت:

برای دو خصلت بود که خدا او را به این مقام اختصاص داد:

۱ – وی وارث پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بود

۲ – نسل پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از وی به یادگار ماند. خدای حکیم فاطمه را به جهت آن خلوص نیّتی که داشت به این مقام اختصاص داد.

مرحوم سیّد مرتضی؛ فرموده:

معنی افضل بودن این است که اخلاص و یقین و نیّت صاف در کار

باشد تا ثواب زیاد نصیب شود، مانعی ندارد که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به همین جهت بر خواهران خود فضیلت و برتری داشته باشد.

این مطلب مورد اعتماد است که حضرت فاطمه سلام الله علیها به اتّفاق و اجماع گروه امامیّه (علمای شیعه) از کلیّه ی زنان عالم افضل و برتر است.

و نیز آن تعظیم و تمجیدی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از شأن و مقام فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می کرد و او را در میان زنان گرامی می داشت و برای افضل بودن ایشان احتیاجی به استدلال نیست.

در کتاب جامع ترمذی با چند واسطه از جُمَیع تیمی نقل می کند که گفت:

من با عمّه ام نزد عایشه رفتم، عمّه ام به عایشه گفت:

چه باعث شد که تو به علی بن ابیطالب علیه السلام خروج کردی؟ عایشه گفت:

مرا به حال خود واگذار! ! به خدا قسم، از مردان کسی بیشتر از علی علیه السلام و از زنان کسی بیشتر از فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عزیزتر نبودند.

در کتاب فضائل الصّحابه با چند واسطه از پدر عبدالله بن بریده روایت می کند که گفت:

به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفتم:

کدام زنان نزد تو محبوب ترند؟

فرمود:

فاطمه.

گفتم:

از مردان؟

فرمود:

شوهرش علی علیه السلام.

در کتاب جامع ترمذی از بریده نقل شده که گفت:

محبوب ترین زنان در نزد رسول خدا صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم حضـرت فاطمه سـلام الله علیها و در بین مردان حضرت علی علیه السلام بود.

در کتاب قوّت القلوب با چند واسطه از عایشه روایت می کند گفت:

حضرت علی علیه السلام به پیامبر اکرم صَلَّی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در حالی که حضرتش بین علی و فاطمه علیهما السلام نشسته بود و آنها به پهلو خوابیده بودند سؤال کرد یا رسول الله کدام یک از ما نزد شما محبوب تر است من یا فاطمه؟ پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

فاطمه نزد من محبوب تر و تو از او نزد من عزیزتری.

در روایتی از جابر بن عبدالله آمده که گفت:

علی و فاطمه ی اطهر علیهما السلام هر کدام به فضائل و مناقب خویشتن فخر می کردند، این موضوع را جبرئیل به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خبر داد و گفت:

ایشان راجع به محبّت تو گفتگوی طولانی دارند، تو در میان ایشان قضاوت کن!

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد حضرت علی و زهرا علیهما السلام آمد و جریان را برای آنان شرح داد، سپس متوجّه فاطمه شد و فرمود:

تو نزد من حلاوت و شیرینی فرزندی را داری و علی عزّت مردان را دارد، علی از تو نزد من محبوب تر است.

فاطمه ی اطهر عرض کرد:

به حقّ آن خدایی که تو را برگزید و تو را هدایت نمود و امّت تو را به وسیله تو هدایت کرد من مادامی که زنده باشم به این مطلب اقرار دارم.

عامر شعبی و دیگران از امام باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت کرده اند که فرمود:

فاطمه پاره ای از تن من است، کسی که وی را به غضب آورد مرا به غضب آورده که این مطلب را بخاری از مسور بن مخرمه نقل کرده ست.

در روایت دیگری وارد شده که

فرمود:

هر کس فاطمه را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند حقّاً که خدا را اذیّت کرده ست.

در کتاب صحیح مسلم و کتاب حلیه الاولیاء از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کنند که فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، هر که وی را ناراحت کند مرا ناراحت خواهد کرد و هر که او را اذیّت کند مرا اذیّت می نماید.

بیان: جزریّ می گوید:

در حدیثی که رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرماید:

«فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی» یعنی فاطمه سلام الله علیها پاره ی تن من است. «بَضْعَهٌ» قطعه ای از گوشت را گویند که جدا شده باشد، پس منظور رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم این است که حضرت فاطمه سلام الله علیها جزئی از وجود من است همان گونه که قطعه ای از گوشت جزئی از بدن است.

و در حدیث دیگر که می فرماید:

«یُرِیبُنِی مَا رَابَهَا» یعنی ناراحت و دلگیر می کند مرا آنچه که فاطمه را ناراحت و دلگیر کند. (و به تعبیر دیگر یعنی حضرت می فرماید) ناآرام می کند مرا آنچه که ناآرام کند فاطمه را، وقتی می گویند «رابنی هذا الأمر و أرابنی» یعنی از او چیزی دیدم که مرا مکدّر و ناراحت کرد.

[روایت شماره] (۴۱)

[المناقب لابن شهرآشوب] سَعْدُ بْنُ أَبِی وَقَّاصٍ سَمِعْتُ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَقُولُ: فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِی وَ مَنْ سَاءَهَا فَقَدْ سَاءَنِی، فَاطِمَهُ أَعَزُّ الْبَرِیَّهِ عَلَیَّ.

مُسْتَدْرَکُ الْحَاکِمِ، عَنْ أَبِی سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ وَ حِلْیَهُ أَبِی نُعَیْمٍ عَنِ الزُّهْرِیِّ وَ ابْنُ أَبِی مُلَیْکَهَ وَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَهَ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم

قَالَ:

إِنَّمَا فَاطِمَهُ شِجْنَهٌ مِنِّی یَقْبِضُنِی مَا یَقْبِضُهَا وَ یَبْسُطُنِی مَا یَبْسُطُهَا.

وَ جَاءَ سَهْلُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ إِلَی عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ فَقَالَ:

إِنَّ قَوْمَکَ یَقُولُونَ: إِنَّکَ تُؤْثِرُ عَلَیْهِمْ وُلْدَ فَاطِمَهَ، فَقَالَ عُمَرُ: سَمِعْتُ الثِّقَهَ مِنَ الصَّحَابَهِ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی یُرْضِینِی مَا أَرْضَاهَا وَ یُسْخِطُنِی مَا أَسْخَطَهَا، فَوَاللَّهِ إِنِّی لَحَقِیقٌ أَنْ أَطْلُبَ رِضَی رَسُولِ اللَّهِ وَ رِضَاهُ وَ رِضَاهَا فِی رِضَی وُلْدِهَا.

وَ قَدْ عَلِمُوا أَنَّ النَّبِیَّ یَسُرُّهُ مَسَرَّتُهَا جِدّاً وَ یَشْنَی [یَشْنَئُ] اغْتِمَامُهَا (۱۸۹)

قَوْلُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هذا یَدُلُّ عَلی عِصْمَتِها لأَنَّها لَوْ كانَتْ مِمَّنْ تُقارِفُ الذُّنُوبَ لَمْ یَكُنْ مُؤْذیها مُؤْذِیاً لَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلی كُلِ حالٍ، بَلْ كانَ مَنْ فَعَلَ الْمُسْتَحِقَّ (۱۹۰) مِنْ ذَمِّها وَ إقامَهِ الْحدِّ إنْ كانَ الْفِعْلُ یَقْتَضیهِ سارّاً لَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ مُطیعاً.

أَبُوثَعْلَبَه الْخُشَنِیُّ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرِهِ یَدْخُلُ عَلَی فَاطِمَهَ، فَدَخَلَ عَلَیْهَا فَقَامَتْ إِلَیْهِ وَ اعْتَنَقَتْهُ وَ قَبَّلَتْ بَیْنَ عَیْنَیْهِ.

الْأَرْبَعِینُ عَنِ ابْنِ الْمُؤَذِّنِ بِإِسْنَادِهِ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ شُمَیْلٍ، عَنْ مَیْسَرَهَ، عَنِ الْمِنْهَالِ، عَنْ عَائِشَهَ بِنْتِ طَلْحَهَ، عَنْ عَائِشَهَ بِنْتِ أَبِی بَكْرٍ وَ فِی فَضَائِلِ السَّمْعَانِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عِكْرِمَهَ قَالا: كَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إذَا قَدِمَ مِنْ مَغَازِیهِ قَبَّلَ فَاطِمَهَ.

وَ رَوَوْا عَنْ عَائِشَهَ: أَنَّ فَاطِمَهَ كَانَتْ إذَا دَخَلَتْ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَامَ لَهَا مِنْ مَجْلِسِهِ وَ قَبَّلَ رَأْسَهَا وَ أَجْلَسَهَا مَجْلِسَهُ وَ إذَا جَاءَ إِلَیْهَا لَقِیَتْهُ وَ قَبَّلَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ وَ جَلَسَا مَعاً.

أَبُوالسَّعَادَاتِ فِی فَضَائِلِ

الْعَشَرَهِ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ فِى الْأَرْبَعِينِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عِكْرِمَهَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ عَنْ أَبِى ثَعْلَبَهَ الْخُشَنِيِّ وَ عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالُوا: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا أَرَادَ سَفَراً كَانَ آخِرَ النَّاسِ عَهْداً بِفَاطِمَهَ سلام الله عليها وَ إِذَا قَدِمَ كَانَ أَوَّلَ النَّاسِ عَهْداً بِفَاطِمَهَ سلام الله عليها وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ لَهَا عِنْدَاللَّهِ تَعَالَى فَضْلٌ عَظِيمٌ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَفْعَلُ مَعَهَا ذَلِكَ إِذْ كَانَتْ وَلَدَهُ وَ قَدْ أَمَرَ اللَّهُ بِتَعْظِيمِ الْوَلَدِ لِلْوَالِدِ وَ لا يَجُوزُ أَنْ يَفْعَلَ مَعَهَا ذَلِكَ وَ هُوَ بِضِدِّ مَا أَمَرَ بِهِ أُمَّتَهُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى.

أَبُوسَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَهُ مِنْ أَعَزِّ النَّاسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَدَخَلَ عَلَيْهَا يَوْماً وَ هِيَ تُصَلِّى فَسَمِعَتْ كَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى رَحْلِهَا، فَقَطَعَتْ صَلاتَهَا وَ خَرَجَتْ مِنَ الْمُصَلَّى فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ، فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهَا وَ قَالَ:

يَا بُنَيَّهُ كَيْفَ أَمْسَيْتِ رَحِمَكِ اللَّهُ عَشِّينَا غَفَرَ اللَّهُ لَكِ وَ قَدْ فَعَلَ.

أَخْبَارُ فَاطِمَهَ عَنْ أَبِى عَلِيٍّ الصَّوْلِيِّ قَالَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَهَ فَقَدَّمَتْ إِلَيْهِ كِسْرَهً يَابِسَهً مِنْ خُبْزِ شَعِيرٍ فَأَفْطَرَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَ:

يَا بُنَيَّهُ هَذَا أَوَّلُ خُبْزٍ أَكَلَ أَبُوكِ مُنْذُ ثَلاثَهِ أَيَّامٍ، فَجَعَلَتْ فَاطِمَهُ تَبْكِى وَ رَسُولُ اللَّهِ يَمْسَحُ وَجْهَهَا بِيَدِهِ.

أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْأَرْبَعِينِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ شُعْبَهَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّهَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا أَمَرَنِى أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيٍّ فَفَعَلْتُ،

فَقَالَ لِی جَبْرَئِیلُ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی بَنَی جَنَّةً مِنْ لُؤْلُؤَةٍ بَیْنَ کُلِّ قَصَبَةٍ إِلَی قَصَبَةٍ لُؤْلُؤَةٌ مِنْ یَاقُوتٍ مُشَذَّرَةٌ بِالذَّهَبِ وَ جَعَلَ سُقُوفَهَا زَبَرْجَداً أَخْضَرَ وَ جَعَلَ فِیهَا طَاقَاتٍ مِنْ لُؤْلُؤٍ مُکَلَّلَةٍ بِالْیَاقُوتِ.

ثُمَّ جَعَلَ غُرَفَهَا لَبِنَةً مِنْ ذَهَبٍ وَ لَبِنَةً مِنْ فِضَّةٍ وَ لَبِنَةً مِنْ دُرٍّ وَ لَبِنَةً مِنْ یَاقُوتٍ وَ لَبِنَةً مِنْ زَبَرْجَدٍ، ثُمَّ جَعَلَ فِیهَا عُیُوناً تَنْبُعُ مِنْ نَوَاحِیهَا وَ حُفَّتْ بِالْأَنْهَارِ وَ جَعَلَ عَلَی الْأَنْهَارِ قِبَاباً مِنْ دُرٍّ قَدْ شُعِّبَتْ بِسَلاسِلِ الذَّهَبِ وَ حُفَّتْ بِأَنْوَاعِ الشَّجَرِ وَ بَنَی فِی کُلِّ غُصْنٍ قُبَّةً وَ جَعَلَ فِی کُلِّ قُبَّةٍ أَرِیکَةً مِنْ دُرَّةٍ بَیْضَاءَ غِشَاؤُهَا السُّنْدُسُ وَ الْإِسْتَبْرَقُ وَ فَرَشَ أَرْضَهَا بِالزَّعْفَرَانِ وَ فَتَقَ بِالْمِسْکِ وَ الْعَنْبَرِ وَ جَعَلَ فِی کُلِّ قُبَّةٍ حَوْرَاءَ وَ الْقُبَّةُ لَهَا مِائَةُ بَابٍ عَلَی کُلِّ بَابٍ جَارِیَتَانِ وَ شَجَرَتَانِ فِی کُلِّ قُبَّةٍ مِفْرَشٌ وَ کِتَابٌ مَکْتُوبٌ حَوْلَ الْقِبَابِ آیَةُ الْکُرْسِیِّ، فَقُلْتُ: یَا جَبْرَئِیلُ لِمَنْ بَنَی اللَّهُ هَذِهِ الْجَنَّةَ؟

قَالَ:

بَنَاهَا لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ فَاطِمَةَ ابْنَتِکَ سِوَی جِنَانِهِمَا تُحْفَةً أَتْحَفَهُمَا اللَّهُ وَ لْتَقَرَّ بِذَلِکَ عَیْنُکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ.

بیان: قوله «لؤلؤه من یاقوت» لعلَّ المعنی أنّها فی صفاء اللّؤلؤ و لون الیاقوت و لا یبعد أن تکون «من» زائده من النّساخ أو یکون الظرف متعلّقاً بقوله مشذّره أی اللّؤلؤَه مرصّعه من الیاقوت بالذّهب قال الفیروزآبادیّ: الشذر قطع من الذَّهب تلقط من معدنه بلا إذابه، أو خرز یفصّل بها النظم أو هو اللؤلؤ الصغار.

قوله: قد شعبت، الشعب الجمع و التفریق و لعل الأظهر هنا الأول و قال الفیروزآبادیّ: الأریکه کسفینه سریر فی حجله، أو کلُّ ما یتّکأُ علیه من سریر و منصّه و فراش، أو سریر منّجد مزیّن فی قبّه أو بیت، فإذا

لم یکن فیه سریر فهو حجله و السندس: الرَّقیق من الحریر و الإستبرق الغلیظ منه.

قوله «و فتق» أی جعل بین الزعفران المسک و العنبر أو بین فرشها المبسوطه من الفتق بمعنی الشقّ و المفرش کمنبر شی ء کالشاذکونه.

نیز در کتاب مناقب (۱۹۱) از سعد بن ابی وقاص نقل می کند که گفت:

از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیدم که می فرمود:

فاطمه پاره ای از تن من است، هر کس او را خشنود نماید مرا خشنود نموده و هر کس وی را ناراحت کند مرا ناراحت کرده ست. فاطمه نزد من عزیزترین مردم می باشد.

حاکم در کتاب مستدرک با چند واسطه از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:

فاطمه از من است، آنکه او را ناراحت کند مرا ناراحت کرده و آنکه وی را خوشحال نماید مرا خوشحال می نماید.

سهل بن عبدالله نزد عمر بن عبدالعزیز آمد و گفت:

قوم تو می گویند تو فرزندان فاطمه را بر آنان مقدّم می داری گفت:

این طور به ما رسیده که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:

فاطمه پاره ی تن من می باشد، هر چه باعث رضایت زهراء شود باعث رضایت من می شود و آنچه موجب خشم فاطمه شود موجب خشم من نیز خواهد شد.

به خدا قسم من سزاوارترم که رضایت پیامبر خدا را حاصل نمایم، رضایت فاطمه و پدرش در رضایت فرزندان فاطمه می باشد.

یعنی حقّاً که دانستند مسرور شدن حضرت فاطمه سلام الله علیها، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را مسرور می کند و مغموم بودن وی، حضرتش را به خشم خواهد آورد.

این سخن پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که

دربـاره ی حضـرت فـاطمه سـلام الله علیها فرموده بر معصوم بودن آن بانوی با عظمت دلالت می کنـد، زیرا اگر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها مرتکب معصیت می شد، هر عملی که باعث ناراحتی ایشان می شد موجب ناراحتی رسول خدا نمی شد.

فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که می فرماید:

اذیّت فاطمه اذیّت به من است، دلالت بر عصـمت آن بانو دارد، زیرا اگر او (حضـرت فاطمه سـلام الله علیها) از کسانی بود که (نعـوذ بـالله) آلوده به گنـاه بود حضـرت نمی فرمود اذیّت کننـده ی او اذیّت کننـده ی من است در هر حـالی، بلکه اگر کسـی عملی انجـام دهـد که انسـان گنهکار مسـتحقّ آن است (از قبیل ذمّ و اقامه ی حـدّ و غیره) پیامبر را خوشـحال می کنـد و چنین کسـی مطیـع پیـامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم محسوب می شود، (زیرا پیـامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم از انسـان گنهکـار حمایت نمی کند، پس باید حضرت زهرا سلام الله علیها معصومه باشد تا پیامبر معصوم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بفرماید:

اذیّت کننده ی او اذیّت کننده ی من است).

ابوثعلبه می گوید:

هر گاه رسول خدا از مسافرت باز می گشت و نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می آمد او برمی خاست و با پیغمبر خدا معانقه می کرد و میان دو چشم آن حضرت را می بوسید.

در کتاب اربعین با چند واسطه از عکرمه روایت می کند که هر گاه پیغمبر خدا از جنگ باز می گشت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها، او را می بوسید.

از عایشه روایت کرده اند که گفت:

هر گاه فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می آمد پیامبر از جای خود برمی خاست،

سر فـاطمه را می بوسـید و او را در جـای خـود می نشانیـد و هر گـاه رسول خـدا نزد فـاطمه می رفت و فـاطمه آن حضـرت را ملاقات می کرد یکدیگر را می بوسیدند و با یکدیگر می نشستند.

ابوالسّعادات در کتاب فضائل العشره با چند واسطه از ابن عمر نقل می کند که گفت:

هر گاه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم اراده ی مسافرتی می کرد آخرین شخصـی را که دیدار می کرد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بود و موقعی که از سـفر باز می گشت اوّل کسی را که ملاقات می کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بود. اگر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نزد خدا یک چنین فضیلت مهمّی را نمی داشت پیامبر خدا با وی این عمل را انجام نمی داد، زیرا او فرزند رسول خدا بود و خدا دستور داده که فرزند نسبت به پدر خود احترام کند.

و جایز نبود پیغمبر اکرم، این همه فاطمه را احترام کنـد، زیرا این عمل بر خلاف دسـتوریست که آن حضـرت از طرف خـدا به امّت خود داده ست.

ابو سعید خُدری می گوید:

فاطمه نزد رسول خدا عزیزترین مردم بود.

در یکی از روزها فاطمه مشغول نماز بود که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد او آمد، فاطمه نماز خود را تمام کرده و متوجّه آن حضرت شد و بر او سلام کرد، رسول خدا دست مبارک خود را بر سر فاطمه ی زهراء کشید و به او گفت:

ای دخترم! چگونه روز را شب کردی، خدا تو را رحمت کند.

در کتاب اخبار فاطمه با یک واسطه از عبدالله بن حسن روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد فاطمه ی

اطهر سلام الله علیها آمد، فاطمه یک پاره ی نان جو خشک به حضور آن حضرت آورد و آن بزرگوار با آن نان افطار کرد. سپس فرمود:

ای دخترم! این اوّلین نانی ست که پدرت بعد از سه روز می خورد، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این سخن گریان شد و پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست مبارک خود را به صورت حضرت زهراء سلام الله علیها می مالید.

ابوصالح مؤذن در کتاب اربعین از ابن مسعود روایت می کند که گفت:

از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شنیدم می فرمود:

خدا به من دستور داد تا فاطمه را برای علی تزویج نمودم پس از این ازدواج جبرئیل به من گفت:

خدای توانا، بهشتی از لؤلؤ که بین هر قَصَبِه (۱۹۲) تا قصبه ی دیگر یک مرواریدیست آراسته به طلا، سقف های آن را از زبرجد سبز قرار داده، در آن بهشت اطاق هایی از مروارید بنا نهاده که به یاقوت پوشیده شده اند.

غرفه های آن را یک خشت طلا، یکی از نقره، یکی از درّ، یکی از یاقوت و یکی از زبرجد قرار داده، در آن بهشت چشمه هایی آفریده که از اطراف آنها جریان دارند، نهرهایی در اطراف آنها در جریانند، قبّه هایی از مروارید بر آنها ساخته شده، آن قبّه ها را به وسیله ی زنجیر طلا بسته اند، بر اطراف آنها انواع و اقسام درختان میوه رسته، بر هر شاخی قبّه ای بنا شده، در هر قبّه ای تختی از دُرّ سفید گذاشته اند و پرده هایی از سندس و استبرق بر روی آنها گسترده اند، فرش زمین آن از زعفران می باشد.

آن تخت ها را به وسیله ی مُشْک و زعفران خوشبو نموده اند، در هر قبّه ای حوریّه ای جا

داده اند، هر قبّه ای صد در دارد، بر هر دری دو کنیزک ایستاده اند، در اطراف آن قبّه آیه الکرسی نوشته شده ست.

من به جبرئیل گفتم:

این بهشت برای که بنا شده؟!

گفت:

برای حضرت علی بن ابیطالب و فاطمه ی زهراء علیهما السلام، اضافه بر بهشت های دیگری که خدا به ایشان مرحمت فرموده این هم یکی از آنها به شمار می رود، خدای رؤوف این بهشت ها را بدین جهت عطا نموده که چشم تو روشن شود.

بیان: در توضیح فرمایش رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که می فرماید:

«لؤلؤه من یاقوت» شاید منظور این باشد که آن شهر در صفای لؤلؤ و به رنگ یاقوت است و بعید نیست که «مِن» در این جمله از طرف کسانی که این روایت را نوشته اند، سهواً اضافه شده باشد و یا اینکه بگوییم ظرف است و متعلّق به «مشذّره» می باشد که در این صورت این گونه معنا می شود:

لؤلؤیی که جواهر نشان است از یاقوت و طلاکوب شده ست.

و فیروزآبادی گفته: «الشذر» به تکّه ای از طلا گویند که ناخالص و خام از معدن استخراج شده باشد و یا به ریسمانی گویند که برای منظّم کردن دانه های جواهرات به کار می رود و یا به لؤلؤهای کوچک گفته می شود.

و در آنجا که می فرماید:

«شعّبت بسلاسل الذّهب» در معنای «شعّب» جمع کردن چیزی را گفته اند و کاملاً برعکس آن هم معنا می دهد یعنی به معنی پراکنده کردن چیزی گویند و مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

در اینجا معنی اوّل (جمع کردن) مناسب تر است.

و فیروزآبادی گفته «اَریکه» بر وزن سفینه، به تختی گفته می شود که در حجله قرار می دهند و یا هر تختی که روی آن تکیه می دهند و بر

آن می نشینند و زن و شوهر بر روی آن همبستر می شوند و یا به تختی گفته می شود که برای زینت خانه یا اطاق آن را مزیّن می کنند.

«سندس» به حریرِ لطیف و خالص و «استبرق» به حریر لطیف تر و خالص تر گفته می شود.

و در آنجا که می فرماید:

فرش زمین آن با زعفران است و بین زعفران ها مُشْک و عنبر مخلوط است، در اینجا «فتق» به معنی «جعل» است یعنی قرار داده بین زعفران ها مشک و عنبر و یا اینکه می توان گفت:

«فتق» به معنی «شقّ» است یعنی مشک و عنبرها شکافته است بین زعفران ها را.

و «مِفْرَشْ» بر وزن «مِنْبَر» شیئیست مانند «شاذکونه» و شاذکونه به لباس هایی گفته می شود که با کوک های درشت دوخته شده باشد.

[روایت شماره] (۴۲)

[المناقب لابن شهرآشوب] ابْنُ عَبْدِ رَبِّهِ الْأَنْدُلُسِيُّ فِی الْعِقْدِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَیْرِ فِی خَبَرٍ عَنْ مُعَاوِیَهَ بْنِ أَبِی سُفْیَانَ قَالَ:

دَخَلَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ عَلَی جَدِّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ هُوَ یَتَعَثَّرُ بِذَیْلِهِ فَأَسَرَّ إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سِرّاً فَرَأَیْتُهُ وَ قَدْ تَغَیَّرَ لَوْنُهُ، ثُمَّ قَامَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّی أَتَی مَنْزِلَ فَاطِمَهَ فَأَخَذَ بِیَدِهَا فَهَزَّهَا إِلَیْهِ هَزّاً قَوِیّاً ثُمَّ قَالَ:

یَا فَاطِمَهُ إِیَّاكِ وَ غَضَبَ عَلِیٍّ فَإِنَّ اللَّهَ یَغْضَبُ لِغَضَبِهِ وَ یَرْضَی لِرِضَاهُ، ثُمَّ جَاءَ عَلِیٌّ فَأَخَذَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِیَدِهِ ثُمَّ هَزَّهَا إِلَیْهِ هَزّاً خَفِیفاً ثُمَّ قَالَ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ إِیَّاکَ وَ غَضَبَ فَاطِمَهَ فَإِنَّ الْمَلائِکَهَ تَغْضَبُ لِغَضَبِهَا وَ تَرْضَی لِرِضَاهَا، فَقُلْتُ: یَا رَسُولَ اللَّهُ مَضَیْتَ مَذْعُوراً وَ قَدْ رَجَعْتَ مَسْرُوراً، فَقَالَ:

یَا مُعَاوِیَهُ کَیْفَ لا أَسُرُّ وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَیْنَ اثْنَیْنِ هُمَا أَکْرَمُ الْخَلْقِ عَلَی

اللَّهِ.

فِى رِوَايَهِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ وَ حَبِيبِ بْنِ ثَابِتٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ: أَحَبُّ اثْنَيْنِ فِى الْأَرْضِ إِلَيَّ.

قَالَ ابْنُ بَابَوَيْهِ: هَذَا غَيْرُ مُعْتَمَدٍ لِأَنَّهُمَا مُنَزَّهَانِ أَنْ يَحْتَاجَا أَنْ يُصْلِحَ بَيْنَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

الْبَاقِرُ وَ الصَّادِقُ عليهما السلام أَنَّهُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لا يَنَامُ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْهِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها يَضَعُ وَجْهَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْ فَاطِمَهَ وَ يَدْعُو لَهَا وَ فِى رِوَايَهٍ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْنَهِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.

أَبُوبَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ الشَّافِعِيُّ وَ ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ وَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ كُلُّهُمْ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِى وَقَّاصٍ وَ أَبُومُعَاذٍ النَّحْوِيُّ الْمَرْوَزِيُّ وَ أَبُوقَتَادَهَ الْحَرَّانِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ هَاشِمِ بْنِ عُرْوَهَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَهَ وَ الْخَرْكُوشِيُّ فِى شَرَفِ النَّبِيِّ وَ الْأُشْنُهِيُّ فِى الِاعْتِقَادِ وَ السَّمْعَانِيُّ فِى الرِّسَالَهِ وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْأَرْبَعِينَ وَ أَبُوالسَّعَادَاتِ فِى الْفَضَائِلِ وَ مِنْ أَصْحَابِنَا أَبُوعُبَيْدَهَ الْحَذَّاءُ وَ غَيْرُهُ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يُكْثِرُ تَقْبِيلَ فَاطِمَهَ فَأَنْكَرَتْ عَلَيْهِ بَعْضُ نِسَائِهِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّهُ لَمَّا عُرِجَ بِى إِلَى السَّمَاءِ أَخَذَ بِيَدِى جَبْرَئِيلُ فَأَدْخَلَنِى الْجَنَّهَ فَنَاوَلَنِى مِنْ رُطَبِهَا فَأَكَلْتُهَا فِى رِوَايَهٍ: فَنَاوَلَنِى مِنْهَا تُفَّاحَهً فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَ ذَلِكَ نُطْفَهً فِى صُلْبِى، فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِيجَهَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَهَ فَفَاطِمَهُ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّهٌ فَكُلَّمَا اشْتَقْتُ إِلَى رَائِحَهِ الْجَنَّهِ شَمِمْتُ رَائِحَهَ ابْنَتِى.

وَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَرَآهَا مُنْزَعِجَهً فَقَالَ لَهَا: مَا بِكِ؟

فَقَالَتْ:

الْحُمَيْرَاءُ افْتَخَرَتْ عَلَى أُمِّى أَنَّهَا لَمْ تَعْرِفْ رَجُلًا قَبْلَكَ وَ إِنَّ أُمِّى عَرَفَتْهَا

مُسِنَّةً فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ بَطْنَ أُمِّكِ كَانَ لِلإِمَامَهِ وِعَاءً.

ابْنُ عَبْدِ رَبِّهِ فِی الْعِقْدِ إِنَّ الْمَهْدِیَّ رَأَی فِی مَنَامِهِ شَرِیکاً الْقَاضِیَ مَصْرُوفاً وَجْهُهُ عَنْهُ، فَلَمَّا انْتَبَهَ قَصَّ رُؤْیَاهُ عَلَی الرَّبِیعِ فَقَالَ:

إِنَّ شَرِیکاً مُخَالِفٌ لَکَ وَ إِنَّهُ فَاطِمِیٌّ مَحْضاً،

قَالَ الْمَهْدِیُّ: عَلَیَّ بِشَرِیکٍ، فَأُتِیَ بِهِ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَیْهِ قَالَ:

بَلَغَنِی أَنَّکَ فَاطِمِیٌّ،

قَالَ:

أُعِیذُکَ بِاللَّهِ أَنْ تَکُونَ غَیْرَ فَاطِمِیٍّ إِلا أَنْ تَعْنِیَ فَاطِمَهَ بِنْتَ کِسْرَی قَالَ:

لا وَ لَکِنْ أَعْنِی فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ،

قَالَ:

فَتَلْعَنُهَا؟

قَالَ:

لا، مَعَاذَ اللَّهِ،

قَالَ:

فَمَا تَقُولُ فِی مَنْ یَلْعَنُهَا؟

قَالَ:

عَلَیْهِ لَعْنَهُاللَّهِ،

قَالَ:

فَالْعَنْ هَذَا یَعْنِی الرَّبِیعَ؟

قَالَ:

لا وَاللَّهِ مَا أَلْعَنُهَا يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ،

قَالَ:

لَهُ شَرِيكٌ: يَا مَاجِنُ فَمَا ذِكْرُكَ لِسَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ ابْنَهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ فِی مَجَالِسِ الرِّجَالِ،

قَالَ الْمَهْدِیُّ: فَمَا وَجْهُ الْمَنَامِ؟

قَالَ:

إِنَّ رُؤْيَاکَ لَيْسَتْ بِرُؤْيَا يُوسُفَ علیه السلام وَ إِنَّ الدِّمَاءَ لا تُسْتَحَلُّ بِالْأَحْلامِ.

وَ أُتِیَ بِرَجُلٍ شَتَمَ فَاطِمَهَ إِلَی الْفَضْلِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ لِابْنِ غَانِمٍ: انْظُرْ فِی أَمْرِهِ مَا تَقُولُ قَالَ:

يَجِبُ عَلَيْهِ الْحَدُّ قَالَ لَهُ الْفَضْلُ هِیَ ذَا أُمُّکَ إِنْ حَدَّدْتَهُ فَأَمَرَ بِأَنْ يُضْرَبَ أَلْفَ سَوْطٍ وَ يُصْلَبَ فِی الطَّرِيقِ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۱۹۳) با چند واسطه از معاويه بن ابی سفيان روايت کرده که گفت:

يک روز حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام به حضور پيامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد و پس از اينکه دامن آن حضرت را گرفت مطلبی آهسته به عرض آن بزرگوار رسانيد و رنگ مبارک پيغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تغيير نمود.

آنگاه رسول خدا برخاست و داخل منزل فاطمه ی زهراء سلام الله علیها گرديد، دست فاطمه را گرفت و او را به جانب خود کشيد، به وی فرمود:

از غضب علی بترس! زيرا خدا برای غضب علی

غضب می کند و برای رضایت وی راضی می شود، سپس علی علیه السلام آمد و پیامبر اکرم دست او را گرفت و پس از اینکه فاطمه را حرکت داد به حضرت علی بن ابیطالب فرمود:

یا علی! از غضب فاطمه خائف باش! زیرا ملائکه برای غضب فاطمه غضب می کنند و برای رضایت وی راضی می شوند.

من گفتم:

یا رسول الله! با ناراحتی رفتی و با حالتی مسرور مراجعت نمودی، فرمود:

ای معاویه! چگونه خوشحال نباشم در صورتی که بین دو نفری را صلح و سازش دادم که نزد خدا گرامی ترین خلق محسوب می شوند.

در روایت عبدالله بن حارث و حبیب بن ثابت و علی بن ابراهیم چنین آمده که فرمود:

این دو نفر را از همه بیشتر در روی زمین دوست می دارم.

توجّه توجّه! ! ! ابن بابویه می گوید:

این روایت معتبر نیست، زیرا مقام حضرت علی و فاطمه علیهما السلام از این بالاتر است که بین ایشان اختلاف پیش آید و کار به جایی برسد که رسول خدا بین ایشان را صلح و سازش دهد.

امام باقر و امام صادق علیهما السلام می فرمایند:

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نمی خوابید تا اینکه صورت و میان سینه ی فاطمه را می بوسید و برای آن حضرت دعا می کرد. در روایتی وارد شده که گونه های صورت و میان دو سینه ی وی را می بوسید.

گروهی از اهل تسنّن از ابوعبیده ی حذاء از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را زیاد می بوسید، بعضی از زنان آن حضرت به آن بزرگوار اعتراض می نمودند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

فرمود:

هنگـامی که مرا به معراج بردنـد جبرئیـل دسـتم را گرفت و داخـل بهشت نمود، آنگـاه از رطب بهشت به من داد، بنا بر روایتی یـک سـیب به من داد، من آن را خوردم و در صـلب من تبـدیل به نطفه شـد، موقعی که به زمین آمـدم و بـا خـدیجه ی کبری همبستر شدم، وی به فاطمه حامله شد.

پس بنابراین فاطمه حوریّه ایست به شکل انسان، هر گاه من به بوی بهشت مشتاق می شوم دخترم فاطمه را می بویم.

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد فاطمه سلام الله علیها آمد و دید آن بانو ناراحت است.

فرمود:

تو را چه شده؟!

گفت:

عایشه بر مادر من فخر می کند و می گوید:

من قبـل از پیغمبر بـا کسـی ازدواج نکردم، ولی مادر تو پیرزنی بود! پیامبر خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم به فاطمه سـلام الله علیها فرمود:

رحم مادر تو این لیاقت و ظرفیّت را داشت که امام علیه السلام از آن به وجود بیاید.

ابن عَبْدِ رَبِّه در کتاب عِقْد الفَرید می نگارد:

مهدی در عالم خواب دید که شریک قاضی صورت خود را از او برگردانیده ست. وقتی از خواب بیدار شد این خواب را برای ربیع نقل کرد، ربیع خواب وی را تعبیر کرد و گفت:

شریک با تو مخالف و از دوستداران فاطمه می باشد، مهدی گفت:

شریک را نزد من حاضر نمایید. هنگامی که شریک نزد مهدی آمد، مهدی به وی گفت:

به من این طور رسیده که تو دوست فاطمه می باشی؟ شریک گفت:

من تو را به خدا می سپارم که دوست فاطمه نباشی مگر فاطمه دختر کسری، مهدی گفت:

منظور من فاطمه دختر محمّد است، شریک گفت:

تو فاطمه را لعنت می کنی؟ مهدی گفت:

پناه

به خدا! ! ابداً، شریک گفت:

عقیده ی تو درباره ی کسی که فاطمه را لعنت کند چیست؟ مهدی گفت:

خدا، کسی را که فاطمه را لعنت نماید لعنت کند. شریک گفت:

پس این (ربیع) را لعنت کن، ربیع گفت:

نه، یا امیرالمؤمنین! به خدا قسم که من فاطمه را لعنت نمی کنم. شریک به ربیع گفت:

ای بدجنس! پس آن سخنانی که در مجالس مردان راجع به فاطمه ی اطهر می گفتی چه بود!

مهدی گفت:

پس تعبیر خواب من چیست؟ شریک گفت:

خواب تو که خواب یوسف نیست و ریختن خون ها که به وسیله ی خواب های آشفته حلال نخواهد شد.

یک وقت مردی را که به فاطمه ی اطهر ناسزا گفته بود نزد فضل بن ربیع آوردند. فضل به ابن غانم گفت:

نظریّه ی تو درباره ی این مرد چیست؟

گفت:

باید حدّ بر او جاری کرد، فضل به وی گفت:

اگر تو حدّ خدا را بر او جاری کنی مثل اینکه از مادر خود دفاع کرده باشی. سپس دستور داد تا هزار تازیانه به او زدند و جنازه اش را بر سر راه به دار آویختند.

[روایت شماره] (۴۳)

[المناقب لابن شهرآشوب] رُوِیَ أَنَّ فَاطِمَهَ تَمَنَّتْ وَکِیلًا عِنْدَ غَزَاهِ عَلِیٍّ علیه السلام فَنَزَلَ:

«رَبُّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ لا إِلهَ إِلا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَکِیلًا». (۱۹۴)

صَحِیحُ الدَّارَقُطْنِیِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَمَرَ بِقَطْعِ لِصٍّ فَقَالَ اللِّصُّ: یَا رَسُولَ اللَّهِ قَدَّمْتُهُ فِی الْإِسْلامِ وَ تَأْمُرُهُ بِالْقَطْعِ؟

فَقَالَ:

لَوْ كَانَتِ ابْنَتِی فَاطِمَهُ، فَسَمِعَتْ فَاطِمَهُ فَحَزِنَتْ فَنَزَلَ جَبْرَئِیلُ بِقَوْلِهِ: «لَئِنْ أَشْرَکْتَ لَیَحْبَطَنَّ عَمَلُکَ» (۱۹۵) فَحَزِن رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَنَزَلَ:

«لَوْ کانَ فِیهِما آلِهَهٌ إِلا اللَّهُ لَفَسَدَتا» (۱۹۶) فَتَعَجَّبَ النَّبِیُّ مِنْ ذَلِکَ فَنَزَلَ جَبْرَئِیلُ وَ قَالَ:

کَانَتْ حَزِنَتْ مِنْ قَوْلِکَ فَهَذِهِ الْآیَاتُ لِمُوَافَقَتِهَا لِتَرْضَی.

بیان: لعلَّ المعنی

أنَّ هـذه الآيات نزلت لتعلم فاطمه سـلام الله عليها أنَّ مثل هذا الكلام المشـروط لا ينافى جلاله المخاطب و المسـند إليه و براءته لوقوع ذلك بالنسـبه إلى الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم من الله عزَّوجلَّ، أو لبيان أنَّ قطع يد فاطمه بمنزله الشرك أو أنَّ هذا النوع من الخطاب المراد به الاُمّه إنّما صدر لصدور هذا النوع من الكلام بالنسبه إلى فاطمه فكان خلافاً للأَولى و الأَوَّل أصوب و أوفق بالاُصُول.

نیز در کتاب مناقب (۱۹۷) می نویسد:

فاطمه ی اطهر سـلام الله علیها در موقع جنگ نمودن حضرت علی علیه السلام تمنّای وکیل نمود و آیه ی نهم سوره مزمّل نازل شد. «همان پروردگار شرق و غرب که معبودی جز او نیست او را نگاهبان و وکیل خود انتخاب کن».

در صحیح دارقطنی می نگارد:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دستور داد تا دست دزدی را قطع نمایند. آن شخص دزد گفت:

یا رسول الله! تو او را در اسلام مقدّم می داری و مع ذلک او را مأمور به قطع می کنی؟

فرمود:

آری، ولو اینکه دخترم فاطمه باشد.

وقتی فاطمه این سخن را شنید محزون گردید، سپس جبرئیل نازل شد و آیه ی ۶۵ سوره ی زمر را آورد که می فرماید:

«اگر برای خدا شریک قائل شوی ثواب عمل تو نابود خواهد شد».

پس از نزول این آیه رسول خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم محزون گردید، آنگاه آیه ی ۲۲ سوره ی انبیاء نازل شـد که می فرماید:

«اگر خدایانی غیر از خدای یکتا در آسمان و زمین وجود می داشتند آسمان و زمین فاسد می شدند».

پس از نزول این آیه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تعجّب نمود، آنگاه جبرئیل نازل شد

و گفت:

چون فاطمه ی زهراء از سخن تو که گفتی ولو اینکه دخترم باشد ناراحت شد لذا این آیات برای موافقت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نازل شد که خشنود شود.

بیان: مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید شاید منظور از نزول این آیه تعلیم حضرت زهرا سلام الله علیها بوده باشد به اینکه به کار بردن مانند این تعبیر «اگر فاطمه هم مرتکب این عمل می شد دستش را قطع می کردم» منافاتی با عظمت شأن مخاطب و برائت او ندارد و شاید منظور این باشد که قطع دست فاطمه سلام الله علیها به منزله ی شرک می باشد و شاید مقصود از این کلام آن باشد که امّت بدانند در اجرای احکام و حدود تفاوتی بین افراد جامعه ندارد.

و سپس علّامه می فرماید:

احتمال اوّل قوی تر و موافق با اصول مسلّم و پذیرفته شده ست.

[روایت شماره] (۴۴)

[المناقب لابن شهرآشوب] سُئِلَ الصَّادِقُ علیه السلام عَنْ مَعْنَی حَيَّ عَلَی خَيْرِ الْعَمَلِ، فَقَالَ:

خَيْرُ الْعَمَلِ بِرُّ فَاطِمَهَ وَ وُلْدِهَا وَ فِی خَبَرٍ آخَرَ الْوَلَایَهُ.

أَبُوصَالِحٍ فِی الْأَرْبَعِینَ، عَنْ أَبِی حَامِدٍ الْأَسْفَرَائِینِیُّ بِإِسْنَادِهِ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَهَ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَوَّلُ شَخْصٍ تَدْخُلُ الْجَنَّهَ فَاطِمَهُ.

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّهَ خَلَقَهَا مِنْ نُورِ وَجْهِهِ ثُمَّ أَخَذَ ذَلِکَ النُّورَ فَقَذَفَهُ فَأَصَابَنِی ثُلُثُ النُّورِ وَ أَصَابَ فَاطِمَهَ ثُلُثُ النُّورِ وَ أَصَابَ عَلِیّاً وَ أَهْلَ بَیْتِهِ ثُلُثُ النُّورِ، فَمَنْ أَصَابَهُ مِنْ ذَلِکَ النُّورِ اهْتَدَی إِلَی وَلَایَهِ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ لَمْ یُصِبْهُ مِنْ ذَلِکَ النُّورِ ضَلَّ عَنْ وَلَایَهِ آلِ مُحَمَّدٍ.

الْحُسَیْنُ بْنُ زَیْدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام وَ جَابِرٍ الْجُعْفِيِّ، عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام قَالَ النَّبِيُّ صَلَّی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَهَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا.

ابْنُ شُرَيْحٍ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام وَ أَبُوسَعِيدٍ الْوَاعِظُ فِى شَرَفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَنْ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْفَضَائِلِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ الْعُكْبَرِيُّ فِى الْإِبَانَهِ وَ مَحْمُودٌ الْأَسْفَرَائِينِيُّ فِى الدِّيَانَهِ رَوَوْا جَمِيعاً أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

يَا فَاطِمَهُ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِكِ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ.

أَبُوبَكْرٍ مَرْدَوَيْهِ فِى كِتَابِهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سِنَانٍ الْأَوْسِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

حَدَّثَنِى جَبْرَئِيلُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا زَوَّجَ فَاطِمَهَ عَلِيّاً عليه السلام أَمَرَ رِضْوَانَ فَأَمَرَ شَجَرَهَ طُوبَى فَحَمَلَتْ رُقَاعاً لِمُحِبِّى آلِ بَيْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثُمَّ أَمْطَرَهَا مَلائِكَهً مِنْ نُورٍ بِعَدَدِ تِيكَ الرُّقَاعِ، فَأَخَذَ تِلْكَ الْمَلائِكَهُ الرُّقَاعَ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ وَ اسْتَوَتْ بِأَهْلِهَا أَهْبَطَ اللَّهُ الْمَلائِكَهَ بِتِلْكَ الرُّقَاعِ فَإِذَا لَقِىَ مَلَكٌ مِنْ تِلْكَ الْمَلائِكَهِ رَجُلاً مِنْ مُحِبِّى آلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ دَفَعَ إِلَيْهِ رُقْعَهَ بَرَاءَهٍ مِنَ النَّارِ.

وَ جَاءَ فِى كَثِيرٍ مِنَ الْكُتُبِ مِنْهَا كَشْفُ الثَّعْلَبِيِّ وَ فَضَائِلُ أَبِى السَّعَادَاتِ فِى مَعْنَى قَوْلِهِ: «لا يَرَوْنَ فِيها شَمْساً وَ لا زَمْهَرِيراً» (۱۹۸) أَنَّهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: بَيْنَا أَهْلُ الْجَنَّهِ فِى الْجَنَّهِ بَعْدَ مَا سَكَنُوا رَأَوْا نُوراً أَضَاءَ الْجِنَانَ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَنَّهِ: يَا رَبِّ إِنَّكَ قَدْ قُلْتَ فِى كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلَى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ «لا يَرَوْنَ فِيها شَمْساً» فَيُنَادِى مُنَادٍ: لَيْسَ هَذَا نُورَ الشَّمْسِ وَ لا نُورَ الْقَمَرِ وَ إِنَّ عَلِيّاً وَ فَاطِمَهَ تَعَجَّبَا مِنْ شَىْ ءٍ فَضَحِكَا فَأَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ نُورِهِمَا.

أَبُوعَلِيٍّ الصَّوْلِيُّ فِى أَخْبَارِ فَاطِمَهَ وَ أَبُوالسَّعَادَاتِ فِى فَضَائِلِ الْعَشَرَهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِى ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ:

بَعَثَنِى النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَدْعُو عَلِيّاً فَأَتَيتُ بَيْتَهُ وَ نَادَيْتُهُ فَلَمْ يُجِبْنِى فَأَخْبَرْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

عُدْ إِلَيْهِ فَإِنَّهُ فِى الْبَيْتِ وَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَرَأَيْتُ الرَّحَى تَطْحَنُ وَ لا أَحَدَ عِنْدَهَا، فَقُلْتُ لِعَلِيٍّ: إِنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَدْعُوكَ، فَخَرَجَ مُتَوَحِّشاً حَتَّى أَتَى النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَخْبَرْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِمَا رَأَيْتُ فَقَالَ:

يَا أَبَاذَرٍّ لا تَعْجَبْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَلائِكَةً سَيَّاحُونَ فِى الْأَرْضِ مُوَكَّلُونَ بِمَعُونَةِ آلِ مُحَمَّدٍ.

الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَ ابْنُ إِسْحَاقَ، عَنْ عَمَّارٍ وَ مَيْمُونَةَ أَنَّ كِلَيْهِمَا قَالا: وَجَدْتُ فَاطِمَةَ نَائِمَةً وَ الرَّحَى تَدُورُ فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ بِذَلِكَ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَ أَمَتِهِ فَأَوْحَى إِلَى الرُّحَى أَنْ تَدُورَ فَدَارَتْ.

وَ قَدْ رَوَاهُ أَبُوالْقَاسِمِ الْبُسْتِيُّ فِى مَنَاقِبِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْأَرْبَعِينَ عَنِ الشَّعْبِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَيْمُونَةَ وَ ابْنِ فَيَّاضٍ فِى شَرْحِ الْأَخْبَارِ.

وَ رُوِىَ أَنَّهَا سلام الله عليها رُبَّمَا اشْتَغَلَتْ بِصَلاتِهَا وَ عِبَادَتِهَا فَرُبَّمَا بَكَى وُلْدُهَا فَرَأَى الْمَهْدَ يَتَحَرَّكُ وَ كَانَ مَلَكٌ يُحَرِّكُهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:

بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سَلْمَانَ إِلَى فَاطِمَةَ قَالَ:

فَوَقَفْتُ بِالْبَابِ وَقْفَةً حَتَّى سَلَّمْتُ، فَسَمِعْتُ فَاطِمَةَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ مِنْ جَوًّا وَ الرَّحَى تَدُورُ مِنْ بَرًّا وَ مَا عِنْدَهَا أَنِيسٌ وَ قَالَ فِى آخِرِ الْخَبَرِ: فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَالَ:

يَا سَلْمَانُ إِنَّ ابْنَتِى فَاطِمَةَ مَلا اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِيمَاناً إِلَى مُشَاشِهَا تَفَرَّغَتْ لِطَاعَةِ اللَّهِ فَبَعَثَ اللَّهُ مَلَكاً اسْمُهُ زُوقَابِيلُ وَ فِى خَبَرٍ آخَرَ جَبْرَئِيلُ فَأَدَارَ لَهَا الرَّحَى وَ كَفَاهَا اللَّهُ مؤُنَةَ الدُّنْيَا

مَعَ مَؤُنَهِ الْآخِرَهِ.

بیان: المراد بالجوّا داخل البیت و بالبَّرا خارجه و لم أظفر بهما فی اللّغه نعم قال فی النهایه: فِی حَدِیثِ سَلْمَانَ: مَنْ أَصْلَحَ جَوَّانِیَّهُ أَصْلَحَ اللَّهُ بَرَّانِیَّهُ، أراد بالبرَّانی العلانیه و الألف و النون من زیادات النسب و أصله من قولهم خرج فلان برًّا أی خرج إلی البرَّ و الصحراء و قال الفیروزآبادی: الجوُّ داخل البیت کالجوَّانیه و قال فی النهایه فی صفته صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

جلیل المشاش، أی عظیم رؤوس العظام کالمرفقین و الکعبین و الرکبتین و قال الجوهری: هی رؤوس العظام اللّیّنه الّتی یمکن مضغها و منه الحدیث ملیء عمّار إیماناً إلی مشاشه انتهی.

نیز در همان کتاب (۱۹۹) می نویسد:

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام راجع به معنی: «حَیَّ عَلی خَیرِ العَمَل» پرسش شد، فرمود:

منظور از این جمله، نیکویی نمودن به فاطمه ی اطهر و فرزندان وی: می باشد. بنا بر روایتی منظور ولایت آل محمّد است.

ابوصالح در کتاب اربعین از ابوهُرَیره از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

اوّلین شخصی که داخل بهشت می شود، فاطمه زهرا سلام الله علیها است.

از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت شده که فرمود:

موقعی که خدای توانا بهشت را آفرید آن را از نور وجه خویشتن آفرید، سپس آن نور را گرفت و پرتاب کرد، یک سوّم آن نصیب من شد و یک سوّم دیگرش به دختر فاطمه رسید، ثلث سوّم آن به علی و فرزندانش رسید.

کسی که از آن نور به وی رسیده باشد به ولایت و دوستی آل محمّد هدایت خواهد شد، کسی که از آن نور به او نرسیده باشد از

ولایت آنان گمراه می گردد.

حسین بن زید بن علی از امام صادق علیه السلام و جابر جعفی از امام باقر علیه السلام نقل می کند پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

خدا برای رضایت فاطمه راضی و برای غضب وی غضبناک می شود.

ابن شریح و ابو سعید واعظ و ابوصالح از ابن عبّاس و ابوعبدالله و محمود اسفراینی، همگی از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت کرده اند که فرمود:

ای فاطمه خداوند با غضب تو غضب می کند و با رضایت تو خشنود می شود.

ابوبکر مَرْدِوَیْه در کتاب خود از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

جبرئیل برایم گفت:

هنگامی که خدای رؤوف فاطمه را برای علی بن ابیطالب علیهما السلام تزویج نمود به رضوان امر کرد تا رقعه ها و نوشته هایی را برای دوستداران آل محمّد بر درخت طوبی بیاویزد، آنگاه ملائکه ای از نور که تعداد آنان با آن رقعه ها مطابق بود فرود آمده و آن صفحات را برداشتند.

وقتی روز قیامت فرا رسد خدای حکیم، ملائکه را با آن رقعه ها فرو می فرستد. هر گاه یکی از آن ملائکه یکی از دوستان آل محمّد را می بیند یکی از آن رقعه ها را که آزادی از جهنّم در آن نوشته شده به وی خواهد داد.

در کتاب های متعدّدی که از آن جمله کشف ثعلبی و کتاب فضائل ابی السّعادات است در ذیل آیه ی ۱۳ سوره ی مبارکه ی دهر که می فرماید:

«اهل بهشت در بهشت آفتاب و سرمایی نمی بینند» و آنها از ابن عبّاس نقل می کنند که گفت:

بعد از آنکه اهل بهشت داخل و ساکن در بهشت می شوند نوری را می بینند که بهشت را نورانی

می کند، اهل بهشت می گویند:

پروردگارا! تو در قرآن که به پیغمبر خود نازل کردی، فرموده ای: آفتاب را در بهشت نمی بینند.

خطاب می رسد:

این نور آفتاب و ماه نیست. علی و زهراء علیهما السلام از یک موضوعی تعجّب نمودند و خندیدند، این نورانیّت بهشت، از نور ایشان است.

ابوعلی صولی و ابوالسّعادات از ابوذر غفاری روایت می کنند که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مرا فرستاد تا علی بن ابیطالب علیه السلام را به حضور آن حضرت بیاورم، من به خانه ی علی علیه السلام رفتم و او را صدا زدم، ولی آن بزرگوار جواب من را نداد، نزد پیغمبر خدا آمدم و جریان را گفتم، فرمود:

علی در خانه است، برگشتم وقتی داخل خانه ی حضرت علی علیه السلام شدم دیدم آسیاب خود به خود می چرخد و کسی نزد آن نیست! !

به حضرت علی علیه السلام گفتم:

رسول خدا تو را می خواهد، علی علیه السلام به سرعت به حضور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد، من جریان آسیاب را به عرض پیامبر خدا رساندم، آن حضرت فرمود:

ای ابوذر تعجّب منمای! زیرا خدا، ملائکه ای دارد که در زمین می گردند و موکّلند که به آل محمّد کمک کنند.

حسن بصری و ابن اسحاق از عمّار و میمونه روایت کرده اند که: فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در عالَم خواب بود و آسیاب وی کار می کرد، وقتی این داستان را برای رسول خدا گفتیم فرمود:

چون خدا ضعف و ناتوانی جسمی فاطمه را دید لذا به آسیاب دستور داد که بچرخد، آسیاب اطاعت نمود.

همین مطلب را ابوالقاسم بستی در مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام و ابوصالح در اربعین از شعبی با سند

خود از میمونه و ابن فیاض در شرح الاخبار نقل کرده اند.

روایت شده:

چه بسا می شد در آن موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مشغول نماز و عبادت خویشتن بود و فرزندش گریه می کرد گهواره ی وی در حرکت بود، مَلَکی بود که آن گهواره را حرکت می داد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام می فرماید:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سلمان فارسی را نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرستاد، سلمان می گوید:

من نزد در خانه ماندم و سلام کردم، شنیدم که فاطمه در داخل خانه مشغول تلاوت قرآن است، آسیاب می چرخد و کسی نزد آن نبود.

در آخر روایت می گوید:

پیغمبر خدا لبخند زد و فرمود:

ای سلمان! خدا قلب و اعضاء دخترم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را از ایمان پر کرده؛ لذا فاطمه بدون دغدغه مشغول عبادت پرودگار می شود، خدا ملکی که نام او زوقابیل و به روایتی جبرئیل است فرستاده تا آسیاب را بگرداند، خدا عهده دار کارهای دنیوی و اخروی دخترم می شود.

بیان: منظور از «جَوّا» داخل خانه را گویند و «البرّا» خارج خانه را و من (علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه) در کتاب لغت معنایی برای آن دو لغت پیدا نکردم، آری فقط در کتاب نهایه در حدیث سلمان آمده است: «مَنْ أَصْلَحَ جَوَّانِیَّهُ أَصْلَحَ اللَّهُ بَرَّانِیَّهُ» (۲۰۰) هر کس درون خود را اصلاح کند خداوند برون (ظاهر) او را اصلاح می کند، که در این روایت منظور از «البرّانی» آشکار است و الف و نون در آن زائدات و اصلاح می شود «بَرّا» که می گوییم (خَرَجَ فُلان بَرّا) برای فلانی خارج شد به سوی بَرّ و صحرا و فیروزآبادی گفته: «الجوّا» داخل خانه را گویند،

مثل «الجَوّانیه».

و در نهـایه در صـفت رسول الله صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم گفته: «جلیل المشاش» یعنی اسـتخوان های عظام (بزرگ) او مانند استخوان آرنج ها و کعبین (استخوان روی پا) و رکبتین (زانوها) بسیار عظیم و قوی بود.

و جوهری گوید:

«مشاش» سـر اسـتخوان هایی را گویند که بسیار نرم است، به طوری که می توان آنها را جَوید و از همین باب است حدیثی که در مورد عمّار فرموده اند که می فرماید:

«مُلِئَ عَمَّارٌ إِیمَاناً إِلَی مُشَاشِهِ» (۲۰۱) یعنی ایمان تا سر استخوان های عمّار نفوذ نموده بود.

[روایت شماره] (۴۵)

[المناقب لابن شهرآشوب] عَلِیُّ بْنُ مَعْمَرٍ قَالَ:

خَرَجَتْ أُمُّ أَیْمَنَ إِلَی مَکَّهَ لَمَّا تُوُفِّیَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها وَ قَالَتْ:

لا أَرَی الْمَدِینَهَ بَعْدَهَا، فَأَصَابَهَا عَطَشٌ شَدِیدٌ فِی الْجُحْفَهِ حَتَّی خَافَتْ عَلَی نَفْسِهَا،

قَالَ:

فَکَسَرَتْ عَیْنَیْهَا نَحْوَ السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَتْ:

یَا رَبِّ أَتُعْطِشُنِی وَ أَنَا خَادِمَهُ بِنْتِ نَبِیِّکَ؟

قَالَ:

فَنَزَلَ إِلَیْهَا دَلْوٌ مِنْ مَاءِ الْجَنَّهِ فَشَرِبَتْ وَ لَمْ تَجُعْ وَ لَمْ تَطْعَمْ سَبْعَ سِنِینَ.

بیان: قال الفیروزآبادیُّ: کسر من طرفه غضَّ.

در کتاب مناقب (۲۰۲) می نویسد:

اُمّ ایمن بعد از شهادت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها گفت:

من نمی توانم جای فاطمه را در مدینه خالی ببینم، لذا متوجّه مکّه ی معظّمه گردید، هنگامی که به جُحْفِه رسـید به قدری تشنه شد که ترسید تلف شود، چشمان خود را متوجّه آسمان نمود و گفت:

پروردگارا! آیا مرا تشنه می گذاری؟ در صورتی که من خادمه ی دختر پیغمبر تو می باشم؟ ناگاه دلوی از آب بهشت برای وی نازل شد، وقتی از آن آب آشامید مدّت هفت سال گرسنه نشد و غذا نخورد.

بیان: فیروزآبادی گوید کسر «من طرفه» یعنی چشمانش را بست.

[روایت شماره] (۴۶)

[المناقب لابن شهرآشوب] مَالِکُ بْنُ دِینَارٍ رَأَیْتُ فِی مُوَدَّعِ الْحَجِّ امْرَأَهً ضَعِیفَهً عَلَی دَابَّهٍ نَحِیفَهٍ وَ النَّاسُ یَنْصَحُونَهَا لِتَنْکُصَ، فَلَمَّا تَوَسَّطْنَا الْبَادِیَهَ کَلَّتْ دَابَّتُهَا فَعَذَلْتُهَا فِی إِتْیَانِهَا، فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا إِلَی السَّمَاءِ وَ قَالَتْ:

لا فِی بَیْتِی تَرَکْتَنِی وَ لا إِلَی بَیْتِکَ حَمَلْتَنِی، فَوَعِزَّتِکَ وَ جَلالِکَ لَوْ فَعَلَ بِی هَذَا غَیْرُکَ لَمَا شَکَوْتُهُ إِلا إِلَیْکَ، فَإِذَا شَخْصٌ أَتَاهَا مِنَ الْفَیْفَاءِ وَ فِی یَدِهِ زِمَامُ نَاقَهٍ فَقَالَ لَهَا: ارْکَبِی، فَرَکِبَتْ وَ سَارَتِ النَّاقَهُ کَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ، فَلَمَّا بَلَغْتُ الْمَطَافَ رَأَیْتُهَا تَطُوفُ، فَحَلَفْتُهَا مَنْ أَنْتَ؟

فَقَالَتْ:

أَنَا شُهْرَهُ بِنْتُ مُسْکَهَ بِنْتِ فِضَّهَ خَادِمَهِ الزَّهْرَاءِ سلام الله علیها.

وَ رَهَنَتْ سلام الله علیها کِسْوَهً لَهَا عِنْدَ امْرَأَهِ

زَیْدٍ الْیَهُودِیِّ فِی الْمَدِینَهِ وَ اسْتَقْرَضَتِ الشَّعِیرَ فَلَمَّا دَخَلَ زَیْدٌ دَارَهُ قَالَ:

مَا هَذِهِ الْأَنْوَارُ فِی دَارِنَا؟

قَالَتْ:

لِکِسْوَهِ فَاطِمَهَ فَأَسْلَمَ فِی الْحَالِ وَ أَسْلَمَتْ امْرَأَتُهُ وَ جِیرَانُهُ حَتَّی أَسْلَمَ ثَمَانُونَ نَفْساً.

وَ سَأَلَتْ سلام الله علیها رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَاتَماً فَقَالَ:

أَلا أُعَلِّمُکَ مَا هُوَ خَیْرٌ مِنَ الْخَاتَمِ؟ إِذَا صَلَّیْتَ صَلاهَ اللَّیْلِ فَاطْلُبِی مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَاتَماً فَإِنَّکَ تَنَالِینَ حَاجَتَکِ،

قَالَ:

فَدَعَتْ رَبَّهَا تَعَالَی، فَإِذَا بِهَاتِفٍ یَهْتِفُ: یَا فَاطِمَهُ الَّذِی طَلَبْتِ مِنِّی تَحْتَ الْمُصَلَّی فَرَفَعَتِ الْمُصَلَّی فَإِذَا الْخَاتَمُ یَاقُوتٌ لا قِیمَهَ لَهُ فَجَعَلَتْهُ فِی إِصْبَعِهَا وَ فَرِحَتْ، فَلَمَّا نَامَتْ مِنْ لَیْلَتِهَا رَأَتْ فِی مَنَامِهَا کَأَنَّهَا فِی الْجَنَّهِ فَرَأَتْ ثَلاثَهَ قُصُورٍ لَمْ تُرَ فِی الْجَنَّهِ مِثْلُهَا قَالَتْ:

لِمَنْ هَذِهِ الْقُصُورُ؟ قَالُوا: لِفَاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ،

قَالَ:

فَکَأَنَّهَا دَخَلَتْ قَصْراً مِنْ ذَلِکَ وَ دَارَتْ فِیهِ فَرَأَتْ سَرِیراً قَدْ مَالَ عَلَی ثَلاثِ قَوَائِمَ، فَقَالَتْ سلام الله علیها: مَا لِهَذَا السَّرِیرِ قَدْ مَالَتْ عَلَی ثَلاثٍ؟ قَالُوا لِأَنَّ صَاحِبَتَهُ طَلَبَتْ مِنَ اللَّهِ خَاتَماً فَنُزِعَ أَحَدُ الْقَوَائِمِ وَ صِیغَ لَهَا خَاتَماً وَ بَقِیَ السَّرِیرُ عَلَی ثَلاثِ قَوَائِمَ، فَلَمَّا أَصْبَحَتْ دَخَلَتْ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَصَّتِ الْقِصَّهَ فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَعَاشِرَ آلِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ لَیْسَ لَکُمُ الدُّنْیَا إِنَّمَا لَکُمُ الْآخِرَهُ وَ مِیعَادُکُمُ الْجَنَّهُ، مَا تَصْنَعُونَ بِالدُّنْیَا فَإِنَّهَا زَائِلَهٌ غَرَّارَهٌ، فَأَمَرَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ تَرُدَّ الْخَاتَمَ تَحْتَ الْمُصَلَّی فَرَدَّتْ ثُمَّ نَامَتْ عَلَی الْمُصَلَّی فَرَأَتْ فِی الْمَنَامِ أَنَّهَا دَخَلَتِ الْجَنَّهَ، فَدَخَلَتْ ذَلِکَ الْقَصْرَ وَ رَأَتِ السَّرِیرَ عَلَی أَرْبَعِ قَوَائِمَ فَسَأَلَتْ عَنْ حَالِهِ فَقَالُوا: رَدَّتِ الْخَاتَمَ وَ رَجَعَ السَّرِیرُ إِلَی هَیْئَتِهِ.

أَبُوجَعْفَرٍ الطُّوسِیُّ فِی اخْتِیَارِ الرِّجَالِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام وَ عَنْ

سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ أَنَّهُ لَمَّا اسْتُخْرِجَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْ مَنْزِلِهِ خَرَجَتْ فَاطِمَهُ حَتَّى انْتَهَتْ إِلَى الْقَبْرِ فَقَالَتْ:

خَلُّوا عَنِ ابْنِ عَمِّى فَوَالَّذِى بَعَثَ مُحَمَّداً بِالْحَقِّ لَئِنْ لَمْ تُخَلُّوا عَنْهُ لانْشُرَنَّ شَعْرِى وَ لاضَعَنَّ قَمِيصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَى رَأْسِى وَ لاصْرُخَنَّ إِلَى اللَّهِ فَمَا نَاقَهُ صَالِحٍ بِأَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْ وُلْدِى،

قَالَ سَلْمَانُ: فَرَأَيْتُ وَاللَّهِ أَسَاسَ حِيطَانِ الْمَسْجِدِ تَقَلَّعَتْ مِنْ أَسْفَلِهَا حَتَّى لَوْ أَرَادَ رَجُلٌ أَنْ يَنْفُذَ مِنْ تَحْتِهَا نَفَذَ، فَدَنَوْتُ مِنْهَا وَ قُلْتُ: يَا سَيِّدَتِى وَ مَوْلاتِى إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بَعَثَ أَبَاكِ رَحْمَهً فَلا تَكُونِى نَقِمَهً فَرَجَعَتِ الْحِيطَانُ حَتَّى سَطَعَتِ الْغَبَرَهُ مِنْ أَسْفَلِهَا، فَدَخَلَتْ فِى خَيَاشِيمِنَا.

بُرَيْدَهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ خَيَّرَنِى فَاسْتَنْظَرْتُهُ إِلَى نُزُولِ جَبْرَئِيلَ. فَتَجَلَّى ابْنَتَهُ فَاطِمَهَ الْغَشْىُ فَقَالَ لَهَا: يَا بُنَيَّتِى احْفَظِى عَلَيْكِ فَإِنَّكِ وَ بَعْلَكِ وَ ابْنَيْكِ مَعِى فِى الْجَنَّه.

بُشِّرَتْ مَرْيَمُ بِوَلَدِهَا «إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَهٍ» (۲۰۳) وَ بُشِّرَتْ فَاطِمَهُ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ فِى الْحَدِيثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَشَّرَهَا عِنْدَ وِلادَهِ كُلٍّ مِنْهُمَا بِأَنْ يَقُولَ لَهَا: لِيَهْنِئْكِ أَنْ وَلَدْتِ إِمَاماً يَسُودُ أَهْلَ الْجَنَّه وَ أَكْمَلَ اللَّهُ تَعَالَى ذَلِكَ فِى عَقِبِهَا، قَوْلُهُ «وَ جَعَلَها كَلِمَهً باقِيَهً فِى عَقِبِهِ» (۲۰۴) يَعْنِى عَلِيّاً عليه السلام.

أَبُوعَبْدِاللَّه عليه السلام كَانَتْ مُدَّهُ حَمْلِهَا تِسْعَ سَاعَاتٍ وَ وَلَدَتْ فَاطِمَهُ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ بَيْنَهُمَا سِتَّهُ أَشْهُرٍ عَلَى رِوَايَهٍ وَرَدَتْ.

وَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ شَرَفُ النَّاسِ بِآبَائِهِمْ.

وَ نَذَرَتْ أُمُّ مَرْيَمَ لِلَّهِ مُحَرَّراً وَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَكْثَرُ الْخَلْقِ تَقَرُّباً إِلَى اللَّهِ فِى سَائِرِ الْأَحْوَالِ

وَ ذلِکَ یُوجِبُ أَنْ یَکونَ قَدْ أَتی عِنْدَ أَنْ سَأَلَهُ الزهراء سلام الله علیها بِأَضْعافِ ما قالَتْ أَمُّ مَرْیَمَ بِمُوجِبِ فَضْلِهِ عَلَی الْخَلائِقِ وَ کانَ نَذْرُها مِنْ قِبَلِ الْأُمِّ وَ هُوَ یَقْتَضِی تَنَصُّفَ مَنْزِلَتِهِ مِمَّا یُنْذِرُهُ الْأَبُ.

قَوْلُهُ «وَ کَفَّلَها زَکَرِیَّا» (۲۰۵) وَ الزَّهْرَاءُ کَفَّلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لا خِلافَ فِی فَضْلِ کَفالَهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلی کُلِّ کَفالَهٍ وَ کَفالَهُ الْیَتِیمِ مَنْدُوبٌ إِلَیْهَا وَ کَفالَهُ الْوَلَدِ واجِبَهٌ.

وَلَدَتْ مَرْیَمُ بِعِیسَی علیه السلام فِی أَیّامِ الْجاهِلِیَّهِ وَ وَلَدَتْ فاطِمَهُ سلام الله علیها بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ علیهما السلام عَلی فِطْرَهِ الْإِسْلامِ.

وَ کانَ اللَّهُ أَعْلَمَ مَرْیَمَ بِسَلامَتِهَا وَ بِسَلامَهِ ما حَمَلَتْهُ فَلا یَجُوزُ أَنْ یَتَطَرَّقَ إِلَیْهَا خَوْفٌ وَ الزَّهْرَاءُ حَمَلَتْ بِهِما وَ هِیَ لا تَعْلَمُ ما یَکُونُ مِنْ حالِها فِی الْحَمْلِ وَ الْوَضْعِ مِنَ السَّلامَهِ وَ الْعَطَبِ، فَیَنْبَغی أَنْ یَکُونَ فِی ذلِکَ مَثُوبَهٌ زائِدَهٌ وَ لِذلِکَ فُضِّلَ الْمُسْلِمُونَ عَلَی الْمَلائِکَهِ یَوْمَ بَدْرٍ فِی الْقِتالِ، لِأَنَّهُمْ کانُوا بَیْنَ الْخَوْفِ وَ الرَّجاءِ فِی سَلامَتِهِمْ وَ الْمَلائِکَهُ لَیْسُوا کَذلِکَ.

وَ قِیلَ لَها «لا تَحْزَنِی» (۲۰۶) وَ قالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

یا فاطِمَهُ إِنَّ اللَّهَ یَرْضَی لِرِضاکِ.

وَ قِیلَ لَها «فَنَفَخْنا فِیهِ مِنْ رُوحِنا» (۲۰۷) وَ فاطِمَهُ سلام الله علیها خامِسَهُ أَهْلِ الْعَباءِ وَ افْتِخارُ جَبْرَئِیلَ بِکُلِّ واحِدٍ مِنْهُمْ قَوْلُهُ: مَنْ مِثْلِی وَ أَنَا سادِسُ خَمْسَهٍ.

وَ لَها «تُساقِطْ عَلَیْکِ رُطَباً جَنِیًّا * فَکُلِی وَ اشْرَبِی» (۲۰۸) یَحْتَمِلُ أَنَّ النَّخْلَهَ وَ النَّهَرَ کانَا مَوْجُودَیْنِ قَبْلَ ذلِکَ لِأَنَّهُ لَمْ یَبْقَ لَهُما أَثَرٌ مِثْلُ ما بَقِیَ لِزَمْزَمَ وَ الْمَقامِ وَ مَوْضِعِ التَّنُّورِ وَ انْفِلاقِ الْبَحْرِ وَ رَدِّ الشَّمْسِ. وَ لِلزهراء سلام

الله عليها حَدِيثُ التَّمرِ الصَّيْحَانِيِّ وَ قُدْسُ الْمَاءِ.

وَ رُوِىَ أَنَّهُ بَكَتْ أُمُّ أَيْمَنَ وَ قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَهُ زَوَّجْتَهَا وَ لَمْ تَنْثُرْ عَلَيْهَا شَيْئاً، فَقَالَ:

يَا أُمَّ أَيْمَنَ لِمَ تَكْذِبِينَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا زَوَّجَ فَاطِمَهَ عَلِيّاً أَمَرَ أَشْجَارَ الْجَنَّهِ أَنْ تَنْثُرَ عَلَيْهِمْ مِنْ حُلِيِّهَا وَ حُلَلِهَا وَ يَاقُوتِهَا وَ دُرِّهَا وَ زُمُرُّدِهَا وَ إِسْتَبْرَقِهَا فَأَخَذُوا مِنْهَا مَا لا يَعْلَمُونَ.

وَ تَكَلَّمَتِ الْمَلائِكَهُ مَعَ مَرْيَمَ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفاكِ عَلى نِساءِ الْعالَمِينَ» (۲۰۹) أَرَادَ نِسَاءَ عَالَمِ أَهْلِ زَمَانِهَا كَقَوْلِهِ لِبَنِى إِسْرَائِيلَ «وَ أَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعالَمِينَ» (۲۱۰) وَ لَيْسُوا بِأَفْضَلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَوْلُهُ «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّهٍ» (۲۱۱) ثُمَّ إِنَّ الصِّفَاتِ فِى هَذِهِ الْآيَهِ يُشَارِكُهَا غَيْرُهَا قَوْلُهُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفى آدَمَ إِلَى قَوْلِهِ ذُرِّيَّهً بَعْضُها مِنْ بَعْضٍ» (۲۱۲) وَ فَاطِمَهُ وَ ذُرِّيَّتُهَا مِنْ جُمْلَتِهِمْ وَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

فَاطِمَهُ سَيِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ إِنَّهَا لَتَقُومُ فِى مِحْرَابِهَا فَيُسَلِّمُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَ يُنَادُونَهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ الْمَلائِكَهُ مَرْيَمَ فَيَقُولُونَ: يَا فَاطِمَهُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفاكِ عَلى نِساءِ الْعالَمِينَ» (۲۱۳).

وَ إِنَّهُ «كُلَّما دَخَلَ عَلَيْها زَكَرِيَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً» (۲۱۴) وَ لَيْسَ فِى نَفْسِ الْآيَهِ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ اللَّهُ تَعَالَى يَخْلُقُهُ اخْتِرَاعاً أَوْ يَأْتِيهَا بِهِ الْمَلَكُ وَ إِنَّمَا هُوَ يَدُلُّ عَلَى كَثْرَهِ شُكْرِهَا لِلَّهِ تَعَالَى كَمَا تَقُولُ: رَزَقَنِىَ اللَّهُ الْيَوْمَ دِرْهَماً كَمَا قَالَ:

«قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِاللَّهِ» (۲۱۵) وَ لِلزَّهْرَاءِ مِنْ هَذَا الْبَابِ مَا لا يُنْكِرُهُ مُسْلِمٌ مِنْ حَدِيثِ الْمِقْدَادِ وَ خَبَرِ الطَّائِرِ وَ الرُّمَّانِ وَ الْعِنَبِ وَ التُّفَّاحِ وَ السَّفَرْجَلِ وَ غَيْرِهَا وَ ذَلِكَ مِمَّا يُقْطَعُ عَلَى أَنَّهَا كَانَتْ تَأْكُلُ مَا

لَمْ يَكُنْ لِغَيْرِهَا مِنْ جَمِيعِ الْخَلْقِ بَعْدَ هُبُوطِ آدَمَ وَ حَوَّاءَ وَ فِی الْحَدِیثِ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَی فَاطِمَهَ وَ هِیَ فِی مُصَلَّاهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَهٌ یَفُورُ دُخَانُهَا فَأَخْرَجَتْ فَاطِمَهُ الْجَفْنَهَ فَوَضَعَتْهَا بَیْنَ أَیْدِیهِمَا فَسَأَلَ عَلِیٌّ علیه السلام أَنَّی لَکِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَ رِزْقِهِ «إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (۲۱۶).

وَ رُزِقَ مَرْیَمُ مِنَ الْجَنَّهِ وَ خُلِقَ فَاطِمَهُ مِنْ رِزْقِ الْجَنَّهِ وَ فِی الْحَدِیثِ فَنَاوَلَنِی جَبْرَئِیلُ رُطَبَهً مِنْ رُطَبِهَا فَأَکَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ ذَلِکَ نُطْفَهً فِی صُلْبِی.

وَ قَدْ مَدَحَ اللَّهُ تَعَالَی مَرْیَمَ فِی الْقُرْآنِ بِعِشْرِینَ مِدْحَهً وَ صَحَّ فِی الْأَخْبَارِ لِفَاطِمَهَ عِشْرُونَ اسْماً کُلُّ اسْمٍ یَدُلُّ عَلَی فَضِیلَهٍ ذَکَرَهَا ابْنُ بَابَوَیْهِ فِی کِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

وَ قَالَ لَهَا: «وَ مَرْیَمَ ابْنَتَ عِمْرانَ الَّتِی أَحْصَنَتْ فَرْجَها» (۲۱۷) یُرِیدُ بِذَلِکَ الْعَفَافَ لا الْمُلامَسَهَ وَ الذُّرِّیَّهَ لِأَنَّهُ لَوْ لَمْ یَکُنْ کَذَلِکَ لَجَعَلَ حَمْلَهَا لَهُ وَ وَضْعَهَا وَ مَخَاضَهَا بِغَیْرِ مَا جَرَتْ بِهِ الْعَادَهُ فَلَمَّا جَعَلَهُ عَلَی مَجْرَی الْعَادَهِ دَلَّ عَلَی مَقَالِنَا وَ یُؤَکِّدُ ذَلِکَ الْأَخْبَارُ الْوَارِدَهُ فِی مَدْحِ التَّزْوِیجِ وَ طَلَبِ الْوَلَدِ وَ ذَمِّ الْعُزُوبَهِ وَ قَالَ تَعَالَی لِلزَّهْرَاءِ وَ لِأَوْلادِهَا: «إِنَّما یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ» (۲۱۸).

حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ:

وَ إِنَّ مَرْیَمَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا وَ جَاءَتْ بِعِیسَی کَبَدْرِ الدُّجَی

فَقَدْ أَحْصَنَتْ فَاطِمُ بَعْدَهَا وَ جَاءَتْ بِسِبْطَیْ نَبِیِّ الْهُدَی

و نیز در مناقب (۲۱۹) از مالک بن دینار روایت می کند که گفت:

در موقع وداع حجّ، زن ناتوانی را دیدم که بر شتری ضعیف و نحیف سوار و عازم حج بود، مردم وی را موعظه می کردند که باز گردد.

هنگامی که در وسط صحرا رسیدیم شتر او از حرکت

بازماند، آن زن شتر خود را سرزنش می کرد که چرا راه نمی روی، سپس وی سر خود را به جانب آسمان بلند کرد و گفت:

بار خدایا! نه مرا در خانه ام گذاشتی و نه به خانه ی خودت رسانیدی، به عزّت و جلال خودت قسم، اگر کسی غیر از تو این عمل را با من انجام داده بود شکایت او را به تو می کردم!

ناگاه شخصی از طرف بیابان نزد او آمد که مهار ناقه ای را در دست داشت به وی گفت:

سوار شو! وقتی او سوار شد آن ناقه مانند برق جهنده راه می رفت، موقعی که من مشغول طواف بودم آن زن را دیدم که طواف می کرد، او را قسم دادم و گفتم:

تو کیستی؟

گفت:

من شهره دختر مُسْکَه دختر فضّه کنیز فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می باشم.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در مدینه ی طیّبه لباس خود را نزد زن یهودی که همسر زید بود به عنوان وثیقه نهاد و مقداری جو قرض کرد.

موقعی که زید داخل خانه ی خویش شد و با نورهای آن لباس مواجه گردید، گفت:

این نورها از کجا در خانه ی ما می تابد!؟ زوجه اش گفت:

از لباس فاطمه ی زهراء سلام الله علیها است، آن یهودی فوراً با زوجه اش اسلام اختیار کرده و تعداد ۸۰ نفر از همسایگان وی نیز به دین مقدّس اسلام مشرّف گردیدند.

یک وقت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم انگشتری خواست، پیغمبر به وی فرمود:

آیا می خواهی مطلبی را به تو تعلیم دهم که بهتر از انگشتر باشد، هر گاه نماز شب خواندی از خدای رؤوف انگشتری بخواه تا حاجت تو روا شود.

وقتی آن بانوی معظّمه دعا کرد هاتفی

ندا داد:

ای فـاطمه! آن چیزی که تو از من می خواهی زیر جانمـاز تو است، موقعی که جانمـاز را برداشت با انگشتر یاقوتی مواجه شـد که فوق العاده گرانبها بود. آن را به دست کرد و خیلی خوشحال گردید.

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها خوابید در عالم خواب دید:

گویا در بهشت است و سه قصر را دید که در بهشت نظیر آنها نبود، فرمود:

این قصرها از کیست؟!

گفتند:

از فاطمه دختر محمّد است.

سپس گویا دیـد که داخل یکی از آن قصـرها شـد، پس از اینکه گردش نمود مواجه با تختی گردیـد که دارای سه پایه بود، ، پرسش کرد:

چرا این تخت دارای سه پایه ست؟

گفتند:

صاحب آن یک انگشتری از خـدا خواست، یک پایه ی آن را کندنـد و انگشتری ساختند، بدین جهت است که دارای سه پایه می باشد.

وقتی صبح شد فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها به حضور پیغمبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد و جریان خواب خود را برای آن حضرت شرح داد، پیغمبر فرمود:

ای گروه عبـدالمطلب! دنیا برای شـما نیست، بلکه آخرت از برای شـما می باشـد، وعده گاه شـما بهشت است، دنیا را برای چه می خواهید! ! در صورتی که از بین رفتنی و فریبنده ست.

پس از این جریان پیغمبر به حضـرت فاطمه ی اطهر سـلام الله علیها دسـتور داد تا آن انگشتری را زیر جانماز نهاد و روی آن به خواب رفت، در عالم خواب دیـد که داخل بهشت شـد و وارد آن قصـر گردیـد، هنگامی که متوجّه آن تخت شـد دیـد دارای چهار پایه می باشد وقتی راجع به آن پرسش نمود گفتند:

چون آن انگشتری برگشت این تخت به صورت اولیّه ی خود بازگشت.

ابوجعفر طوسی در

کتاب اختیار الرّجال از امام جعفر صادق علیه السلام از سلمان فارسی روایت می کند که فرمود:

در آن هنگامی که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را از خانه اش به طرف مسجد بردند فاطمه ی زهراء سلام الله علیها هم از خانه خارج شد و نزد قبر پدرش پیغمبر آمد و گفت:

پسر عموی مرا رها نمائید! به حقّ آن خدایی که حضرت محمّد را به حق مبعوث کرده اگر علی را رها نکنید موی سرم را پریشان می کنم و پیراهن پدرم رسول خدا را روی سرم می گذارم و به خدا شکایت می کنم، ناقه ی صالح نزد خدا، از فرزندان من عزیزتر نبود.

سلمان می گوید:

به خدا قسم که دیدم پایه های دیوارهای مسجد از ریشه به طوری کنده شد که اگر شخصی می خواست از آن بگذرد به راحتی می توانست این کار را انجام دهد.

من نزدیک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفتم و گفتم:

ای بانوی بزرگوار! خدای سبحان، پدر تو را مبعوث نمود که رحمت برای عالم باشد مبادا تو در حقّ این مردم نفرین کنی، ناگاه دیدم پایه های دیوارها به جای خود بازگشتند، گَرد و غبار از زیر آنها به قدری برخاست که داخل بینی های ما شد! !

بُرَیْدِه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرموده:

موقعی که ملک الموت نزد من آمد گفتم:

صبر کن تا جبرئیل بیاید؛ فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این خبر غش کرد، رسول خدا به وی فرمود:

ای دختر عزیزم، خویشتن را حفظ کن زیرا تو با شوهرت و فرزندانت با من در بهشت خواهید بود.

مقام حضرت مریم سلام الله علیها و حضرت زهراء سلام الله علیها

به مریم راجع به حضرت

عیسی بشارت داده شد، چنانکه خدای علیم در آیه ی ۴۰ سوره ی انبیاء به مریم می فرماید:

«خدا تو را به عیسی مژده می دهد» به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هم راجع به حسن و حسین علیهما السلام مژده داده شد؛ چنانکه در روایت وارد شده پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در موقع ولادت هر یک از ایشان، به فاطمه سلام الله علیها بشارت داد و فرمود:

مبارک باشد، این امامی که تو متولّد می کنی بزرگ اهل بهشت خواهد بود، خدا این موضوع را در نسل او تکمیل خواهد نمود.

منظور از آیه ی ۲۸ سوره ی زخرف که می فرماید:

«او کلمه ی توحید را کلمه ای جاودان در نسل های بعد از خود قرار داد» حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است.

امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

مدّت حامله بودن حضرت مریم ۹ ساعت بوده، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هم حضرت حَسَنَیْن علیهما السلام را به نحوی متولّد کرد که فاصله ی بین ایشان شش ماه بود.

مریم دختر عمران بود و فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بود و مردم به وسیله ی پدرانشان شریف و محترم می باشند.

مادر حضرت مریم نذر کرد فرزندی بیاورد که جز به عبادت مشغول کاری نشود، حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در هر حال بیشتر از همه ی مردم به خدا تقرّب می جست، این مطلب باعث می شود در آن وقتی که زهرا را، از خدا خواست بالاتر از آنچه که مادر مریم خواست، خواسته باشد، زیرا حضرت محمّد از کلیّه ی خلائق افضل بود. (پس باید خواست وی هم افضل باشد).

حضرت مریم را مادرش نذر کرد، ولی فاطمه ی اطهر سلام الله

علیها را پدرش نذر کرد، معلوم است که اهمیّت مادر، نصف اهمیّت پدر است.

همان طور که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متکفّل حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله علیها گردیده اختلافی نیست که خدا در سوره ی آل عمران آیه ی ۳۳ می فرماید:

«حضرت زکریا متکفّل مریم شد».

تکفّل و سرپرستی پیغمبر از هر سرپرستی بالاتر است، زیرا کفالت یتیم مستحب ولی کفالت فرزند واجب می باشد.

حضرت مریم فرزند خود عیسی را در زمان جاهلیّت متولّد نمود ولی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها حضرت حسنین علیهما السلام را در زمان فطرت اسلام زائید.

خدای علیم، حضرت مریم را آگاه کرد که تو و فرزندت به سلامت خواهید بود لذا جا نداشت که مریم خائف و ترسان باشد، ولی موقعی که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به حسنین علیهما السلام حامله شد نمی دانست در موقع حاملگی و زایمان چه حالی خواهد داشت، این خود باعث می شود که ثواب حضرت زهرا سلام الله علیها بیشتر باشد.

بدین جهت است که مقام مسلمین در جنگ بدر از ملائکه بالاتر بود، زیرا مسلمین راجع به سلامت خویشتن در خوف و رجاء بودند، ولی ملائکه این طور نبودند (یعنی سلامت ملائکه در معرض خطر قرار نگرفته بود).

به حضرت مریم چنانکه در سوره ی مریم آیه ی ۲۴ می فرماید گفته شد:

«محزون مباش»، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هم به حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

ای فاطمه! خدا برای خشنودی تو خشنود می شود.

در سوره ی تحریم آیه ی ۱۲ راجع به حضرت مریم می فرماید:

«ما از روح خود به حضرت مریم دمیدیم». فاطمه هم پنجمین نفر اهل کساء بود و جبرئیل به وجود ایشان افتخار کرد

و گفت:

کیست مثل من، در صورتی که ششمین نفر آنان می باشم.

در سوره ی مریم آیه های ۲۵ و ۲۶ که راجع به حضرت مریم می فرماید:

«درخت خرمای تازه برای تو فرو می ریزد؛ پس تو از آن خرما بخور و از آب نهر بیاشام» احتمال می رود که آن درخت خرما و نهر آب قبل از این جریان موجود بوده باشند زیرا اثری از آنها باقی نمانده است، ولی اثر زمزم و مقام ابراهیم و موضع تنور و شکافته شدن دریا و برگشتن آفتاب (برای حضرت علی علیه السلام) باقی می باشد، داستان خرمای صیحانی و آب مقدّس درباره ی حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

روایت شده:

امّ ایمن گریان شد و به حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفت:

یا رسول الله! تو فاطمه را شوهر دادی و چیزی نثار او ننمودی! پیامبر خدا فرمود:

ای امّ ایمن چرا تکذیب می نمایی! زیرا موقعی که خدای حکیم، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای علی تزویج نمود به درختان بهشت دستور داد تا از زر و زیور، یاقوت، درّ، زمرد و استبرق خود فرو ریختند و آنان به قدری از آنها برگرفتند که اندازه ی آن را نمی دانند.

ملائکه چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ۴۲ می فرماید:

«با حضرت مریم تکلّم کردند و گفتند:

خدا تو را برگزید و پاکیزه نمود و تو را از میان زنان عالم انتخاب کرد».

منظور از زنان عالم که قرآن فرموده فقط زنان زمان آن حضرت بوده است همان طور که خدای سبحان در سوره ی بقره، آیه ی ۴۷ درباره ی بنی اسرائیل می فرماید:

«من شما را بر اهل عالم برتری دادم» در صورتی که بنی اسرائیل از مسلمانان افضل و برتر نیستند

زیرا خدای رؤوف در سوره ی آل عمران آیه ی ۱۱۰ راجع به مسلمین می فرماید:

«شما بهترین امّت می باشید».

صفاتی که در این آیه است با آیه ی دیگر مشارکت دارند چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ی ۳۳ می فرماید:

«خدا حضرت آدم را برگزید» تا آنجا که می فرماید:

«ذرّیه ای که بعضی از آنان از بعضی دیگرند»، فاطمه و ذرّیه ی او از همین ذرّیه اند که قرآن فرموده ست.

از طرفی پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم درباره ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرموده:

فاطمه بزرگترین زنان اوّلین و آخرین اهل عالم است، هر گاه وی در محراب عبادت قیام می کند هفتاد هزار نفر از ملائکه ی مقرّب به وی سلام می کنند و آن سخنی را به او می گویند که به حضرت مریم می گفتند، چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ی ۴۲ می فرماید:

«خدا تو را انتخاب نمود و از بین زنان عالمیان برگزید».

در آیه ی ۳۷ سوره ی آل عمران می فرماید:

«هر گاه حضرت زکریا نزد مریم می رفت غذایی نزد او می یافت».

در این آیه نوشته نشده که خدا غذای حضرت مریم را فوراً در همان موقع ایجاد می کرد، یا اینکه مَلَک، غذای وی را حاضر می نمود، از این آیه فقط استفاده می شود که حضرت مریم خیلی شکرگزار بود مثل اینکه بگویی خدا یک درهم به من رزق و روزی داد، نیز در آیه ی ۷۸ سوره ی نساء به پیغمبر می فرماید:

«بگو هر نعمتی از خدا می باشد».

از این قبیل فضائل و مناقب به قدری برای فاطمه می باشد که هیچ مسلمانی آنها را انکار نمی کند نظیر حدیث مقداد، خبر طیر، انار، انگور، سیب، گلابی و غیره. این موضوع قطعیست که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بعد از هبوط حضرت آدم و حوا، میوه جاتی مصرف

می کرد که برای دیگران نبود.

در حدیث (۲۲۰) وارده شده که پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، هنگامی نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمد که آن بانو در محراب عبادت بود، در پشت سر آن بانو کاسه ی غذایی بود که بخار از آن برمی خاست. فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آن کاسه را نزد پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و حضرت علی علیه السلام نهاد، حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

این غذا از کجا به شما نصیب شده؟

عرض کرد:

از فضل خدا، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب روزی می دهد.

روزی حضرت مریم از بهشت عطا شده ولی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از روزی بهشت آفریده شده، چنانکه در حدیث (۲۲۱) وارد شده پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

وقتی جبرئیل از رطب بهشت به من داد و من آن را خوردم، در صلب من تبدیل به نطفه گردید. (و فاطمه از آن خلق شد).

خدا در قرآن مجید تعداد بیست مدح برای حضرت مریم فرموده، ولی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دارای بیست نام است که هر یک از آنها بر فضیلت او دلالت می کنند، آن بیست نام را ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها نگاشته ست.

خدای حکیم در سوره ی تحریم، آیه ۱۲ راجع به حضرت مریم می فرماید:

«مریم دختر عمران که خویشتن را حفظ کرد».

منظور از این آیه، عفّت داشتن است نه ملامسه و بهشت نیز برای ذریّه اش نمی باشد بلکه فقط به خود او عطاء گردیده است، زیرا اگر چنین نبود حمل و زایمان وی را غیر عادی

قرار می داد، همین که حمل و زایمان او را به طور عادی قرار داد بر قول ما دلالت می کند؛ این موضوع را اخباری که بر مدح ازدواج و طلب فرزند و مذمّت عزب بودن وارد شده، تأیید می کند.

در صورتی که خدا راجع به حضرت فاطمه سلام الله علیها در سوره ی احزاب، آیه ی ۳۳ می فرماید:

«جز این نیست که خدا می خواهد رجس و پلیدی را از شما اهل بیت دور نماید».

حَسّان بن ثابت می گوید:

مریم خویشتن را حفظ کرد و عیسی را نظیر ماه شب چهارده آورد.

بعد از مریم حضرت زهرا بود که خویشتن را حفظ نمود و دو سبط پیغمبرِ هدایت کننده را آورد.

[روایت شماره] (۴۷)

[الفضائل لابن شاذان] [کتاب الروضه] دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَی عَلِیٍّ فَوَجَدَهُ هُوَ وَ فَاطِمَهَ سلام الله علیها یَطْحَنَانِ فِی الجاروش [الْجَاوَرْسِ] فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَیُّکُمَا أَعْیَی؟

فَقَالَ عَلِیٌّ: فَاطِمَهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَهَا: قُومِی یَا بُنَیَّهُ، فَقَامَتْ وَ جَلَسَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَوْضِعَهَا مَعَ عَلِیٍّ علیه السلام فَوَاسَاهُ فِی طَحْنِ الْحَبِّ.

در کتاب فضائل (۲۲۲) و کتاب روضه می نویسد:

یک وقت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد، دید علی و فاطمه علیهما السلام مشغول آسیاب کردن دانه های گندم می باشند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

کدام یک از شما خسته شده اید؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

فاطمه، پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای دختر عزیزم برخیز! حضرت فاطمه سلام الله علیها برخاست و پیامبر به جای وی نشست و

با علی علیه السلام مشغول آسیاب کردن گردید.

[روایت شماره] (۴۸)

[کشف الغمه] مِنْ كِتَابِ مَعَالِمِ الْعِتْرَه، لِعَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْأَخْضَرِ بِأَسَانِيدِهِ مَرْفُوعاً إِلَى قَتَادَه، عَنْ أَنَسٍ،

قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ وَ خَيْرُ نِسَائِهَا فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

وَ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ يَرْفَعُهُ إِلَى أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَهُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ آسِيَهُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَهُ فِرْعَوْنَ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَهُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

وَ مِنْهُ قَالَتْ عَائِشَهُ لِفَاطِمَهَ سلام الله عليها: أَلَا أُبَشِّرُكِ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُولُ: لَسَيِّدَاتُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ خَدِيجَهُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ آسِيَهُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَهُ فِرْعَوْنَ.

وَ مِنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ عَنْ عَائِشَهَ قَالَتْ:

أَقْبَلَتْ فَاطِمَهُ تَمْشِي كَأَنَّ مِشْيَتَهَا مِشْيَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

مَرْحَباً يَا بِنْتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ، ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثاً فَبَكَتْ، قُلْتُ: اسْتَخَصَّكِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِحَدِيثِهِ ثُمَّ تَبْكِينَ، ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثاً فَضَحِكَتْ، فَقُلْتُ: مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرَحاً أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ، فَقَالَتْ:

مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

أَسَرَّ إِلَيَّ فَقَالَ:

إِنَّ جَبْرَئِيلَ عليه السلام كَانَ يُعَارِضُنِى بِالْقُرْآنِ فِى كُلِّ عَامٍ مَرَّةً وَ إِنَّهُ عَارَضَنِى بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَ لا أَرَاهُ إِلا قَدْ حَضَرَ أَجَلِى وَ إِنَّكِ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِى لُحُوقاً بِى وَ نِعْمَ السَّلَفُ أَنَا لَكِ فَبَكَيْتُ لِذَلِكِ، فَقَالَ:

أَلا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِى سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّهِ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؟

قَالَتْ:

فَضَحِكْتُ لِذَلِكِ (٢٢٣).

وَ رَوَى ابْنُ خَالَوَيْهِ فِى كِتَابِ الْآلِ عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ الْحَنْبَلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ قُضَاعَهَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ (٢٢٤) بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِى مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَ حَوَّاءَ تَبَخْتَرَا فِى الْجَنَّهِ، فَقَالَ آدَمُ لِحَوَّاءَ: مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقاً هُوَ أَحْسَنُ مِنَّا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى جَبْرَئِيلَ: ائْتِ بِعَبْدَيَّ الْفِرْدَوْسَ الْأَعْلَى فَلَمَّا دَخَلا الْفِرْدَوْسَ نَظَرا إِلَى جَارِيَهٍ عَلَى دُرْنُوكٍ مِنْ دَرَانِيكِ الْجَنَّهِ وَ عَلَى رَأْسِهَا تَاجٌ مِنْ نُورٍ وَ فِى أُذُنَيْهَا قُرْطَانِ مِنْ نُورٍ قَدْ أَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ حُسْنِ (٢٢٥) وَجْهِهَا فَقَالَ آدَمُ: حَبِيبِى جَبْرَئِيلُ مَنْ هَذِهِ الْجَارِيَهُ الَّتِى قَدْ أَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ حُسْنِ (٢٢٦) وَجْهِهَا؟

فَقَالَ:

هَذِهِ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ نَبِيٍّ مِنْ وُلْدِکَ يَكُونُ فِى آخِرِ الزَّمَانِ،

قَالَ:

فَمَا هَذَا التَّاجُ الَّذِى عَلَى رَأْسِهَا؟

قَالَ:

بَعْلُهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام. قَالَ ابْنُ خَالَوَيْهِ: الْبَعْلُ فِى كَلامِ الْعَرَبِ خَمْسَهُ أَشْيَاءَ: الزَّوْجُ وَ الصَّنَمُ مِنْ قَوْلِهِ: «أَتَدْعُونَ بَعْلاً» (٢٢٧) وَ الْبَعْلُ اسْمُ امْرَأَهٍ وَ بِهَا سُمِّيَتْ بَعْلَبَکَ وَ الْبَعْلُ مِنَ النَّخْلِ مَا شَرِبَ بِعُرُوقِهِ مِنْ غَيْرِ سَقْيٍ وَ الْبَعْلُ السَّمَاءُ وَ الْعَرَبُ يَقُولُ: السَّمَاءُ بَعْلُ الْأَرْضِ.

قَالَ:

فَمَا الْقُرْطَانِ اللَّذَانِ فِی أَذُنَيْهَا،

قَالَ:

وَلَدَاهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ،

قَالَ آدَمُ: حَبِيبِی جَبْرَئِيلُ أُخُلِقُوا قَبْلِی؟

قَالَ:

هُمْ مَوْجُودُونَ فِی غَامِضِ عِلْمِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ بِأَرْبَعَهِ آلافِ سَنَهٍ.

وَ

عَنِ ابْنِ خَالَوَيْهِ مِنْ كِتَابِ الْآلِ يَرْفَعُهُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ يَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَهُ سلام الله عليها بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

وَ زَادَ ابْنُ عَرَفَهَ عَنْ رِجَالِهِ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِی أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ يَا أَهْلَ الْجَمْعِ نَكِّسُوا رُءُوسَكُمْ وَ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَهُ سلام الله عليها عَلَى الصِّرَاطِ فَتَمُرُّ وَ مَعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ جَارِيَهٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ.

وَ مِنْهُ عَنْ نَافِعِ بْنِ أَبِی الْحَمْرَاءِ قَالَ:

شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثَمَانِيَهَ أَشْهُرٍ إِذَا خَرَجَ إِلَى صَلاهِ الْغَدَاهِ مَرَّ بِبَابِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، الصَّلاهَ «إِنَّما يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً» (۲۲۸).

وَ مِنْهُ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:

يَا فَاطِمَهُ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِكِ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ.

وَ مِنْ كِتَابِ أَبِی إِسْحَاقَ الثَّعْلَبِيِّ، عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ عَمَّتِهِ قَالَتْ:

سَأَلْتُ عَائِشَهَ مَنْ كَانَ أَحَبَّ (۲۲۹) إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟

فَقَالَتْ:

فَاطِمَهُ سلام الله عليها قُلْتُ: إِنَّمَا أَسْأَلُكِ عَنِ الرِّجَالِ،

قَالَتْ:

زَوْجُهَا وَ مَا يَمْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنْ كَانَ مَا عَلِمْتُ صَوَّاماً قَوَّاماً جَدِيراً أَنْ يَقُولَ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَ يَرْضَى.

وَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ:

مَا رَأَيْتُ فَاطِمَةَ سلام الله عليها تَمْشِي إِلا ذَكَرْتُ (٢٣٠)

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَمِيلُ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْمَنِ مَرَّةً وَ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْسَرِ مَرَّةً.

وَ عَنْ عَائِشَهَ وَ ذَكَرَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها: مَا رَأَيْتُ أَصْدَقَ مِنْهَا إِلا أَبَاهَا.

وَ مِنْ كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَه لِابْنِ بَابَوَيْهِ: رُوِىَ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

اشْتَاقَتِ الْجَنَّهُ إِلَى أَرْبَعٍ مِنَ النِّسَاءِ: مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ وَ آسِيَه بِنْتِ مُزَاحِمٍ زَوْجَهِ فِرْعَوْنَ وَ هِىَ زَوْجَهُ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى الْجَنَّهِ وَ خَدِيجَهَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ زَوْجَهِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ فَاطِمَهَ بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

وَ رُوِىَ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:

كُنَّا جُلُوساً عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ أَخْبِرُونِى أَىُّ شَىْ ءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ فَعَيِينَا بِذَلِكَ كُلُّنَا حَتَّى تَفَرَّقْنَا، فَرَجَعْتُ إِلَى فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَأَخْبَرْتُهَا الَّذِى قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَّا عَلِمَهُ وَ لا عَرَفَهُ فَقَالَتْ:

وَ لَكِنِّى أَعْرِفُهُ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لا يَرَيْنَ الرِّجَالَ وَ لا يَرَاهُنَّ الرِّجَالُ، فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ سَأَلْتَنَا أَىُّ شَىْ ءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ وَ خَيْرٌ لَهُنَّ أَنْ لا يَرَيْنَ الرِّجَالَ وَ لا يَرَاهُنَّ الرِّجَالُ،

قَالَ:

مَنْ أَخْبَرَكَ فَلَمْ تَعْلَمْهُ وَ أَنْتَ عِنْدِى؟ قُلْتُ: فَاطِمَهُ، فَأَعْجَبَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ بَضْعَهٌ مِنِّى.

وَ رُوِىَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:

خَرَجَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ آخِذٌ بِيَدِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ:

مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ

لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِيَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ قَلْبِي وَ رُوحِيَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيَّ، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ.

[وَ رُوِيَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليهما السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْهُ عليه السلام مِثْلُهُ فَقَالَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بَلَغَنَا أَنَّكَ قُلْتَ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ. قَالَ:

فَمَا تُنْكِرُونَ مِنْ هَذَا؟ فَوَاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاه] (٢٣١).

وَ عَنْهُ عليه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ فَاطِمَةَ شِجْنَةٌ مِنِّي يُسْخِطُنِي مَا أَسْخَطَهَا وَ يُرْضِينِي مَا أَرْضَاهَا.

و بالإسناد عنه عليه السلام مثله.

وَ نَقَلْتُ مِنْ كِتَابٍ لِأَبِي إِسْحَاقَ الثَّعْلَبِيِّ، عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ أَخَذَ بِيَدِ فَاطِمَةَ وَ قَالَ:

مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِيَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ قَلْبِيَ الَّذِي بَيْنَ جَنْبَيَّ، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ.

وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ فَاطِمَةَ شَعْرَةٌ مِنِّي فَمَنْ آذَى شَعْرَةً مِنِّي فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَ مَنْ آذَى اللَّهَ لَعَنَهُ اللَّهُ مِلْ ءَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ.

وَ عَنْ حُذَيْفَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لا يَنَامُ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْنَةِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّد عليه السلام كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لا يَنَامُ لَيْلَتَهُ

حَتَّی یَضَعَ وَجْهَهُ بَیْنَ ثَدْیَیْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.

وَ رُوِیَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ أَبِی بَکْرٍ قَرَأَ «وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ رَسُولٍ وَ لا نَبِیٍّ» (۲۳۲) وَ لا مُحَدَّثٍ قُلْتُ وَ هَلْ تُحَدِّثُ الْمَلائِکَةُ إِلا الْأَنْبِیَاءَ،

قَالَ:

مَرْیَمُ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً وَ سَارَةُ امْرَأَةُ إِبْرَاهِیمَ قَدْ عَایَنَتِ الْمَلائِکَةَ وَ بَشَّرُوهَا بِإِسْحَاقَ «وَ مِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ یَعْقُوبَ» (۲۳۳) وَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم کَانَتْ مُحَدَّثَةً وَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً.

وَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ:

کَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَشْبَهَ النَّاسِ وَجْهاً وَ شِبْهاً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

وَ رُوِیَ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام ، عَنْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَالَتْ:

قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَا فَاطِمَةُ مَنْ صَلَّی عَلَیْکِ غَفَرَاللَّهُ لَهُ وَ أَلْحَقَهُ بِی حَیْثُ کُنْتُ مِنَ الْجَنَّةِ.

وَ رُوِیَ عَنِ الزُّهْرِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیه السلام قَالَ:

قَالَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها: سَأَلْتِ أَبَاکِ فِیمَا سَأَلْتِ أَیْنَ تَلْقَیْنَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ،

قَالَ لِی: اطْلُبِینِی عِنْدَ الْحَوْضِ قُلْتُ: إِنْ لَمْ أَجِدْکَ هَاهُنَا؟

قَالَ:

تَجِدِینِی إِذَنْ مُسْتَظِلاً بِعَرْشِ رَبِّی وَ لَنْ یَسْتَظِلَّ بِهِ غَیْرِی،

قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَقُلْتُ: یَا أَبَتِ أَهْلُ الدُّنْیَا یَوْمَ الْقِیَامَةِ عُرَاةٌ؟

فَقَالَ:

نَعَمْ یَا بُنَیَّةِ، فَقُلْتُ: وَ أَنَا عُرْیَانَةٌ؟

قَالَ:

نَعَمْ وَ أَنْتِ عُرْيَانَهٌ وَ إِنَّهُ لا يَلْتَفِتُ فِيهِ أَحِـدٌ، إِلَى أَحِـدٍ قَالَتْ فَاطِمَهُ سـلام الله عليها: فَقُلْتُ لَهُ: وَا سَوْأَتَاهْ يَوْمَئِـذٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَمَا خَرَجْتُ حَتَّى قَـالَ لِي: هَبَـطَ عَلَيَّ جَبْرَئِيلُ الرُّوحُ الْأَمِينُ عليه السـلام فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ أَقْرِئْ فَاطِمَهَ السَّلامَ وَ أَعْلِمْهَا أَنَّهَا اسْـتَحْيَتْ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى

فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهَا فَقَدْ وَعَدَهَا أَنْ يَكْسُوَهَا يَوْمَ الْقِيَامَهِ حُلَّتَيْنِ مِنْ نُورٍ قَالَ عَلِيٌّ علیه السلام :

فَقُلْتُ لَهَا: فَهَلا سَأَلْتِيهِ عَنِ ابْنِ عَمِّكِ؟

فَقَالَتْ:

قَدْ فَعَلْتُ فَقَالَ:

إِنَّ عَلِيّاً أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ يُعْرِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَهِ.

در کتاب کشف الغُمّه (۲۳۴) با چند واسطه از انس از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

بهترین زنان مریم است و بهترین زنان فاطمه دختر حضرت محمّد است.

نیز از انس (۲۳۵) روایت می کند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

بزرگترین زنان عالم مریم دختر عمران، خدیجه دختر خویلد، فاطمه دختر حضرت محمّد و آسیه دختر مزاحم زن فرعون است.

و با سندهای (۲۳۶) خود از انس نقل می کند پسندیده ترین زنان عالمیان مریم دختر عمران و خدیجه دختر خویلد و فاطمه دختر محمّد است.

نیز می گوید (۲۳۷) : عایشه به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می گفت:

مژده باد تو را که من از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیدم می فرمود:

زنان بزرگ اهل بهشت چهار نفرند:

مریم دختر عمران، فاطمه دختر حضرت محمّد، خدیجه دختر خُوَیْلد و آسیه دختر مزاحم زن فرعون.

در کتاب مُسْنَد احمد از عایشه نقل می کند که گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی نزد پیغمبر خدا آمد که راه رفتن وی نظیر راه رفتن رسول خدا بود، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه به فاطمه مرحبا گفت او را طرف راست یا طرف چپ خویش جای داد، آنگاه سخنی به گوش فاطمه گفت که وی گریان شد.

من گفتم:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تو را مخصوصاً هم صحبت خود

قرار می دهد و تو گریه می کنی؟! سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برای دوّمین بار سخنی به گوش زهرا گفت که وی خندان شد.

من گفتم:

تا امروز خوشحالی را ندیدم که به این زودی تبدیل به غم و اندوه شود وقتی از فاطمه راجع به سخن پیغمبر جویا شدم، فرمود:

من سرّ پیامبر خدا را افشا نخواهم کرد، هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید من از فاطمه راجع به آن موضوع جویا شدم فرمود:

پدرم در گوشم فرمود:

جبرئیل در هر سالی یک مرتبه قرآن را با من مقابله می کرد، ولی امسال دو مرتبه قرآن را با من مقابله نموده، این عمل دلیل بر فرا رسیدن اجل من است و تو در میان اهل بیت من اوّل کسی هستی که به من ملحق خواهی شد و من بهترین گذشتگان تو می باشم.

من برای این خبر گریان شدم، آنگاه پدرم به من فرمود:

آیا تو راضی نیستی که بزرگترین زنان این امّت و بزرگترین زنان مؤمنین باشی؟ پس حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود:

لذا من خندان شدم.

ابن خالویه در کتاب آل، با چند واسطه از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام (۲۳۸) از پدران بزرگوارشان روایت می کند که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمودند:

موقعی که خدای توانا حضرت آدم و حوا را آفرید در بهشت به خویشتن بالیدند و حضرت آدم به حواء فرمود:

خدا خلقی را نیافریده که از ما نیکوتر باشد.

خدای علیم به جبرئیل وحی کرد:

این دو نفر بندگان مرا در فردوس اعلی ببر، وقتی آنان داخل فردوس گردیدند با دختری مواجه شدند که بر

فراز فرشی از فرشهای بهشت نشسته بود، تاجی از نور بر سر و دو گوشواره از نور در گوش داشت که بهشت از نیکویی صورتش روشن بود.

حضرت آدم علیه السلام به جبرئیل گفت:

ای حبیب من! این دختر کیست که بهشت از نیکویی صورت وی نورانی گردیده ست؟!

گفت:

این بانو فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است که از فرزندان تو محسوب می شود و در آخرالزّمان به وجود می آید، حضرت آدم گفت:

این تاج چیست که بر سر دارد؟

گفت:

این شوهرش علی بن ابیطالب علیه السلام است.

ابن خالویه گوید:

«بعل» در کلام عرب به پنج چیز گویند:

۱ - شوهر

۲ - بُت، کما اینکه در سوره ی صافّات آیه ی ۱۲۵ می فرماید:

«أَتَدْعُونَ بَعْلاً» یعنی آیا بُتی را می خوانید

۳ - بعل اسم زنی بوده که به «بعلبک» خوانده می شد (که اکنون اسم شهریست در لبنان)

۴ - بعل به نخلی گویند که به وسیله ی ریشه هایش آب را از اعماق زمین می خورد، نه به وسیله ی آبیاری

۵ - بعل آسمان، زیرا عرب می گوید:

آسمان (بعل) شوهر زمین است.

گفت:

این دو گوشواره چیست که در گوش دارد؟

گفت:

دو فرزندش حسن و حسین علیهما السلام می باشند، گفت:

ای حبیب من جبرئیل! آیا ایشان قبل از من آفریده شده اند؟

گفت:

آری، ایشان چهار هزار سال قبل از اینکه تو آفریده شوی، موجود بوده اند.

نیز در همان کتاب (۲۳۹) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا رسد منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای گروه مردم! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد

صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور نماید.

ابن عرفه از رجال خود اضافه کرده و سند را به ابو ایوب می رساند که گفته، پیغمبر فرمود (۲۴۰) : هنگامی که روز قیامت فرا می رسد منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای جمعیّت محشر! سرهای خود را فرو آورید و چشمان خود را ببندید تا فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از صراط عبور کند، آنگاه فاطمه در حالی عبور می نماید که تعداد هفتاد هزار حوریّه با ایشان خواهند بود.

نیز از نافع پسر ابوحمراء نقل می کنند (۲۴۱) که گفت:

من مدّت هشت ماه با پیامبر خدا بودم هر گاه آن حضرت برای نماز می رفت از در خانه ی فاطمه عبور می کرد و می فرمود:

«اَلسَّلامُ عَلَیْکُمْ یا اَهْلُ الْبَیْتِ وَ رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتُهُ».

برای نماز قیام کنید! زیرا خدای سبحان در سوره ی احزاب آیه ی ۳۳ درباره ی شما فرموده:

«جز این نیست که خدا می خواهد پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و شما را پاک و پاکیزه نماید یک نوع پاکیزگی مخصوصی».

همچنین از او (نافع) از حضرت حسین بن علی علیهما السلام از پدر بزرگوارشان علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

ای فاطمه به درستی که خدا با غضب تو غضبناک و با رضایت تو راضی می شود.

در کتاب ابواسحاق ثعلبی از عمّه ی جُمَیْع بن عُمَیْر نقل می کند که گفت (۲۴۲) : به عایشه گفتم چه کسی نزد رسول خدا محبوب تر بود؟

گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها، گفتم:

منظور من از این پرسش مردها بودند، گفت:

شوهرش علی بن ابیطالب.

به خدا قسم چیزی مانع وی نمی شد که تمام روزها روزه دار و تمام شب ها به عبادت مشغول

باشد، وی سزاوار بود که گفته: او محبوب و مورد پسند خدا باشد.

و از جابر نقل شده (۲۴۳) که ندیدم مثل حضرت زهرا سلام الله علیها را در راه رفتن مگر اینکه یاد راه رفتن پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می افتادم که گاهی به سمت راست و گاهی به سمت چپ متمایل می گشت.

نزد عایشه سخن از حضرت زهرا سلام الله علیها به میان آمد، او گفت:

راستگوتر از حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها ندیدم مگر پدرش را.

ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها می نویسد:

از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت شده که فرمود:

بهشت به چهار نفر از زنان اشتیاق دارد:

۱ - مریم دختر عمران

۲ - آسیه دختر مزاحم زن فرعون که در بهشت زوجه ی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواهد شد

۳ - خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد که در دنیا و آخرت زوجه ی پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است

۴ - فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت شده که فرمود:

یک وقت ما نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بودیم؛ آن حضرت فرمود:

به من بگویید چه چیزی از برای زنان بهتر است؟

ما همه از جواب آن حضرت ماندیم تا اینکه پراکنده شدیم.

من نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمدم و جریان پرسش پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و عاجز شدن شنوندگان را برای وی شرح دادم، زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

من این مطلب را می دانم

و آن این است: نه مردان زنان را ببینند و نه زنان، مردان را مشاهده نمایند.

من به سوی پیامبر خدا بازگشتم و گفتم:

یـا رسول الله! شـما از مـا پرسـش نمودی چه چیزی برای زنان بهتر است (من می گویم:) چیزی برای زنان بهتر از این نیست که آنان مردان را نبینند و مردان هم ایشان را نبینند.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

تا نزد من بودی این جواب را نگفتی، بگو بدانم چه کسی تو را آگاه کرد؟

گفتم:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از تعجّب فراوان گفت:

فاطمه پاره ی تن من است.

از مجاهد روایت شده (۲۴۴) که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در حالی که دست فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را در دست داشت خارج شد و فرمود:

هر کسـی که فاطمه را می شـناسد که می شـناسد، هر کسـی که وی را نمی شـناسد (بایـد بداند که وی) دختر حضـرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است، این فاطمه پاره ی تن من است، قلب و روح من بین دو پهلوی من است، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده ست.

و از حضرت جعفر بن محمّد علیهما السلام روایت شده که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

همانا خداوند غضب می کند به غضب فاطمه و راضی می شود به رضای او.

و با همین سلسله سند، همین روایت از آن حضرت نقل شده با این اضافه که شخصی سؤال کرد:

ای پسر رسول خدا! به ما رسیده است که شما فرموده اید:

خداوند

غضب می کند به غضب فاطمه و راضی می شود به رضای او، حضرت فرمود:

چه چیزی باعث انکار شما شده؟ پس به خدا قسم، همانا خداوند غضب می کند به غضب بنده ی مؤمنش و راضی می شود به رضای او.

و از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمودند:

همانا فاطمه شاخه ای از من است، به غضب آورد آنچه او را به غضب آورد و راضی می کند مرا آنچه او را راضی کند و با همین سند روایت دیگری مثل این روایت از آن حضرت نقل شده ست.

و قبلاً من (علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه) روایتی از کتاب ابی اسحاق ثعلبی نقل کردم که او از مجاهد روایت نموده که گفت:

روزی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از خانه خارج شد در حالی که دست فاطمه سلام الله علیها را گرفته بود و فرمود:

هر کس این (بزرگوار را) می شناسد که می شناسد و هر کسی نمی شناسد (بگویم) که او فاطمه دختر محمّد است و او پاره ی تن من و اوست روح من بین دو پهلوی من، پس هر کس او را آزار دهد مرا آزرده و هر کس مرا آزرده خاطر کند خداوند را آزرده ست.

از جابر بن عبدالله انصاری از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت شده (۲۴۵) که فرمود:

«حقّاً فاطمه یگانه دختر من است، کسی که این یگانه دختر مرا اذیّت کند حتماً مرا اذیّت نموده، کسی که مرا اذیّت کند حتماً خدا را اذیّت کرده و کسی که خدا را اذیّت کند خدا او را به قدر ظرفیّت آسمان ها و زمین لعنت خواهد

کرد».

از حذیفه نقل شده (۲۴۶) که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نمی خوابیدند مگر اینکه صورت و سینه ی حضرت زهرا سلام الله علیها را می بوسیدند.

از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده (۲۴۷) که فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هیچ شبی نمی خوابید مگر اینکه صورت مبارک خود را به سینه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می گذاشت.

روایت شده (۲۴۸) : محمّد بن ابی بکر آیه ی ۵۲ سوره ی مبارکه ی حج را این طور تلاوت می کرد:

«و ما قبل از تو هیچ پیامبر و سخن شنونده ای را نفرستادیم» راوی می گوید:

به او گفتم:

مگر ملائکه با غیر از انبیاء هم حدیث می گویند و گفتگو می نمایند؟

گفت:

حضرت مریم پیغمبر نبود (ولی ملائکه با وی گفتگو می کردند)، ساره زوجه ی حضرت ابراهیم ملائکه را دید، ملائکه به وی بشارت اسحاق و بعد از اسحاق بشارت یعقوب را دادند، در صورتی که او پیغمبر نبود. فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پیغمبر نبود، ولی ملائکه با وی سخن می گفتند.

امّ سلمه می گوید (۲۴۹) : فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از لحاظ صورت و اندام شبیه ترین مردم به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بود.

از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، از فاطمه ی اطهر سلام الله علیها روایت شده (۲۵۰) که فرمود:

پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:

ای فاطمه! کسی که بر تو صلوات بفرستد خدا او را بیامرزد و در هر جای بهشت که من باشم وی را به من ملحق می نماید.

از زُهْری روایت شده (۲۵۱) که گفت:

حضرت علی بن ابیطالب به فاطمه ی زهراء علیهما السلام فرمود:

آیا

از پدرت پرسیدی که فردای قیامت وی را کجا ملاقات خواهی کرد؟

گفت:

آری، پدرم به من فرمود:

مرا نزد حوض (کوثر) طلب کن، گفتم:

اگر شما را آنجا نیافتم؟

فرمود:

در سایه ی عرش پروردگارم خواهی یافت، زیرا که غیر از من کسی در سایه ی عرش نخواهد بود.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می گوید:

گفتم:

ای پدر! آیا اهل دنیا در آخرت برهنه و عریان خواهند بود؟

فرمود:

آری. ای دختر عزیزم؛ گفتم:

آیا من هم عریان خواهم بود؟

فرمود:

آری، تو نیز عریان خواهی بود، ولی در آن روز احدی متوجّه دیگری نخواهد شد.

گفتم:

وای بر برهنگی من! ! هنوز خارج نشده بودم که پدرم به من فرمود:

این جبرئیل است که بر من نازل شده و می گوید:

یا محمّد! به فاطمه ی زهراء سلام برسان و او را آگاه کن که چون وی از خدا حیا می کند خدا هم از او حیا می نماید (که وی را برهنه محشور کند) لذا به فاطمه وعده می دهد که روز قیامت دو حلّه از نور بر بدن او بپوشاند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

به حضرت زهراء سلام الله علیها گفتم:

پس چرا درباره ی پسر عمویت نپرسیدی؟ فاطمه سلام الله علیها فرمود:

پرسش کردم، پدرم فرمود:

علی نزد خدا از این گرامی تر است که فردای قیامت وی را برهنه و عریان محشور نماید.

[روایت شماره] (۴۹)

فَضَائِلُ شَهْرِ رَمَضَانَ: لِلصَّدُوقِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخَزَّازِ، عن الرّضا علیه السلام قَالَ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ: كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِذَا طَلَعَ هِلالُ شَهْرِ رَمَضَانَ يَغْلِبُ نُورُهَا الْهِلالَ وَ يَخْفَى، فَإِذَا غَابَتْ عَنْهُ ظَهَرَ.

شیخ صدوق در کتاب فضایل ماه رمضان با چند واسطه از حضرت علی بن موسی الرّضا علیهما

السلام روایت می کند که فرمود:

هر گـاه هلالـل مـاه رمضـان طلوع می کرد نور فـاطمه ی زهراء سـلام الله علیها آن را تحت الشّعاع قرار می داد و هر گاه فاطمه غائب می شد نور هلال ظاهر می گردید.

[روایت شماره] (۵۰)

[بشاره المصطفی] بِالْإِسْنَادِ إِلَی أَبِی عَلِیٍّ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ الْمَعْرُوفِ بِابْنِ الصَّقَّالِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلٍ الْعِجْلِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الصُّهْبَانِ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ حَمْزَهَ بْنِ حُمْرَانَ، عَنِ الصَّادِقِ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ:

صَلَّی بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم صَلاهَ الْعَصْرِ فَلَمَّا انْفَتَلَ جَلَسَ فِی قِبْلَتِهِ وَ النَّاسُ حَوْلَهُ، فَبَیْنَا هُمْ کَذَلِکَ إِذْ أَقْبَلَ إِلَیْهِ شَیْخٌ مِنْ مُهَاجِرَهِ الْعَرَبِ عَلَیْهِ سَمَلٌ قَدْ تَهَلَّلَ وَ أَخْلَقَ وَ هُوَ لا یَکَادُ یَتَمَالَکُ کِبَراً وَ ضَعْفاً، فَأَقْبَلَ عَلَیْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَسْتَحِثُّهُ الْخَبَرَ فَقَالَ الشَّیْخُ: یَا نَبِیَّ اللَّهِ أَنَا جَائِعُ الْکَبِدِ فَأَطْعِمْنِی وَ عَارِی الْجَسَدِ فَاکْسِنِی وَ فَقِیرٌ فَأَرْشِنِی.

فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا أَجِدُ لَکَ شَیْئاً وَ لَکِنَّ الدَّالَّ عَلَی الْخَیْرِ کَفَاعِلِهِ، انْطَلِقْ إِلَی مَنْزِلِ مَنْ یُحِبُّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ یُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ، یُؤْثِرُ اللَّهَ عَلَی نَفْسِهِ، انْطَلِقْ إِلَی حُجْرَهِ فَاطِمَهَ وَ کَانَ بَیْتُهَا مُلاصِقَ بَیْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الَّذِی یَنْفَرِدُ بِهِ لِنَفْسِهِ مِنْ أَزْوَاجِهِ وَ قَالَ:

یَا بِلالُ قُمْ فَقِفْ بِهِ عَلَی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ، فَانْطَلَقَ الْأَعْرَابِیُّ مَعَ بِلالٍ، فَلَمَّا وَقَفَ عَلَی بَابِ فَاطِمَهَ نَادَی بِأَعْلَی صَوْتِهِ: السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ بَیْتِ النُّبُوَّهِ! وَ مُخْتَلَفَ الْمَلائِکَهِ وَ مَهْبِطَ جَبْرَئِیلَ الرُّوحِ الْأَمِینِ بِالتَّنْزِیلِ، مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِینَ، فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: وَ عَلَیْکَ

السَّلامُ فَمَنْ أَنْتَ يَا هَذَا؟

قَالَ شَيْخٌ مِنَ الْعَرَبِ أَقْبَلْتُ عَلَى أَبِيكِ سَيِّدِ الْبَشَرِ مُهَاجِراً مِنْ شُقَّةٍ وَ أَنَا يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ عَارِي الْجَسَدِ، جَائِعُ الْكَبِدِ فَوَاسِينِي يَرْحَمُكِ اللَّهُ وَ كَانَ لِفَاطِمَةَ وَ عَلِيٍّ فِي تِلْكَ الْحَالِ وَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثَلاثاً [ثَلاثٌ] مَا طَعِمُوا فِيهَا طَعَاماً وَ قَدْ عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ذَلِكَ مِنْ شَأْنِهِمَا.

فَعَمَدَتْ فَاطِمَةُ إِلَى جِلْدِ كَبْشٍ مَدْبُوغٍ بِالْقَرَظِ كَانَ يَنَامُ عَلَيْهِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالَتْ:

خُذْ هَذَا أَيُّهَا الطَّارِقُ! فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْتَاحَ لَكَ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ،

قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ شَكَوْتُ إِلَيْكِ الْجُوعَ فَنَاوَلْتِينِي جِلْدَ كَبْشٍ مَا أَنَا صَانِعٌ بِهِ مَعَ مَا أَجِدُ مِنَ السَّغَبِ.

قَالَ:

فَعَمَدَتْ لَمَّا سَمِعَتْ هَذَا مِنْ قَوْلِهِ إِلَى عِقْدٍ كَانَ فِي عُنُقِهَا أَهْدَتْهُ لَهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ عَمِّهَا حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، فَقَطَعَتْهُ مِنْ عُنُقِهَا وَ نَبَذَتْهُ إِلَى الْأَعْرَابِيِّ فَقَالَتْ:

خُذْهُ وَ بِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يُعَوِّضَكَ بِهِ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ فَأَخَذَ الْأَعْرَابِيُّ الْعِقْدَ وَ انْطَلَقَ إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ وَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَالِسٌ فِي أَصْحَابِهِ، فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَتْنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ هَذَا الْعِقْدَ فَقَالَتْ:

بِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَصْنَعَ لَكَ.

قَالَ:

فَبَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَالَ:

وَ كَيْفَ لا يَصْنَعُ اللَّهُ لَكَ وَ قَدْ أَعْطَتْكَهُ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ سَيِّدَةُ بَنَاتِ آدَمَ.

فَقَامَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي بِشِرَاءِ هَذَا الْعِقْدِ؟

قَالَ:

اشْتَرِهِ يَا عَمَّارُ فَلَوِ اشْتَرَكَ فِيهِ الثَّقَلانِ مَا عَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِالنَّارِ، فَقَالَ عَمَّارٌ: بِكَمِ الْعِقْدُ يَا أَعْرَابِيُّ؟

قَالَ:

بِشَبْعَهٍ مِنَ الْخُبْزِ وَ اللَّحْمِ وَ بُرْدَهٍ يَمَانِيَّهٍ أَسْتُرُ بِهَا عَوْرَتِى وَ أُصَلِّى فِيهَا لِرَبِّى وَ دِينَارٍ

يُبَلِّغُنِی إِلَی أَهْلِی وَ كَانَ عَمَّارٌ قَدْ بَاعَ سَهْمَهُ الَّذِی نَفَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ خَيْبَرَ وَ لَمْ يُبْقِ مِنْهُ شَيْئاً فَقَالَ: لَكَ عِشْرُونَ دِينَاراً وَ مِائَتَا دِرْهَمٍ هَجَرِيَّةٌ وَ بُرْدَةٌ يَمَانِيَّةٌ وَ رَاحِلَتِی تُبَلِّغُكَ أَهْلَكَ وَ شِبَعُكَ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ وَ اللَّحْمِ.

فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ: مَا أَسْخَاكَ بِالْمَالِ أَيُّهَا الرَّجُلُ، وَانْطَلَقَ بِهِ عَمَّارٌ فَوَفَّاهُ مَا ضَمِنَ لَهُ.

وَ عَادَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَشَبِعْتَ وَ اكْتَسَيْتَ؟

قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: نَعَمْ وَ اسْتَغْنَيْتُ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی،

قَالَ فَاجْزِ فَاطِمَةَ بِصَنِيعِهَا فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ إِلَهٌ مَا اسْتَحْدَثْنَاكَ وَ لا إِلَهَ لَنَا نَعْبُدُهُ سِوَاكَ وَ أَنْتَ رَازِقُنَا عَلَی كُلِّ الْجِهَاتِ اللَّهُمَّ أَعْطِ فَاطِمَةَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لا أُذُنٌ سَمِعَتْ.

فَأَمَّنَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَی دُعَائِهِ وَ أَقْبَلَ عَلَی أَصْحَابِهِ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَی فَاطِمَةَ فِی الدُّنْيَا ذَلِكَ: أَنَا أَبُوهَا وَ مَا أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ مِثْلِی وَ عَلِيٌّ بَعْلُهَا وَ لَوْ لا عَلِيٌّ مَا كَانَ لِفَاطِمَةَ كُفْوٌ أَبَداً وَ أَعْطَاهَا الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ مَا لِلْعَالَمِينَ مِثْلُهُمَا سَيِّدَا شَبَابِ أَسْبَاطِ الْأَنْبِيَاءِ وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ كَانَ بِإِزَائِهِ مِقْدَادٌ وَ عَمَّارٌ وَ سَلْمَانُ فَقَالَ:

وَ أَزِيدُكُمْ؟ قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

قَالَ:

أَتَانِی الرُّوحُ يَعْنِی جَبْرَئِيلَ عليه السلام أَنَّهَا إِذَا هِیَ قُبِضَتْ وَ دُفِنَتْ يَسْأَلُهَا الْمَلَكَانِ فِی قَبْرِهَا: مَنْ رَبُّكِ؟ فَتَقُولُ: اللَّهُ رَبِّی، فَيَقُولانِ: فَمَنْ نَبِيُّكِ؟ فَتَقُولُ: أَبِی، فَيَقُولانِ: فَمَنْ وَلِيُّكِ؟ فَتَقُولُ: هَذَا الْقَائِمُ عَلَی شَفِيرِ قَبْرِی عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.

أَلا وَ أَزِيدُكُمْ مِنْ فَضْلِهَا: إِنَّ اللَّهَ قَدْ وَكَّلَ بِهَا رَعِيلاً مِنَ الْمَلائِكَةِ يَحْفَظُونَهَا مِنْ

بَیْنِ یَدَیْهَا وَ مِنْ خَلْفِهَا وَ عَنْ یَمِینِهَا وَ عَنْ شِمَالِهَا وَ هُمْ مَعَهَا فِی حَیَاتِهَا وَ عِنْدَ قَبْرِهَا وَ عِنْدَ مَوْتِهَا یُکْثِرُونَ الصَّلاهَ عَلَیْهَا وَ عَلَی أَبِیهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِیهَا.

فَمَنْ زَارَنِی بَعْدَ وَفَاتِی فَکَأَنَّمَا زَارَنِی فِی حَیَاتِی وَ مَنْ زَارَ فَاطِمَهَ فَکَأَنَّمَا زَارَنِی وَ مَنْ زَارَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ فَکَأَنَّمَا زَارَ فَاطِمَهَ وَ مَنْ زَارَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ فَکَأَنَّمَا زَارَ عَلِیّاً وَ مَنْ زَارَ ذُرِّیَّتَهُمَا فَکَأَنَّمَا زَارَهُمَا.

فَعَمَدَ عَمَّارٌ إِلَی الْعِقْدِ، فَطَیَّبَهُ بِالْمِسْکِ وَ لَفَّهُ فِی بُرْدَهٍ یَمَانِیَّهٍ وَ کَانَ لَهُ عَبْدٌ اسْمُهُ سَهْمٌ ابْتَاعَهُ مِنْ ذَلِکَ السَّهْمِ الَّذِی أَصَابَهُ بِخَیْبَرَ، فَدَفَعَ الْعِقْدَ إِلَی الْمَمْلُوکِ وَ قَالَ لَهُ: خُذْ هَذَا الْعِقْدَ فَادْفَعْهُ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَنْتَ لَهُ، فَأَخَذَ الْمَمْلُوکُ الْعِقْدَ فَأَتَی بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَخْبَرَهُ بِقَوْلِ عَمَّارٍ، فَقَالَ النَّبِیُّ: انْطَلِقْ إِلَی فَاطِمَهَ فَادْفَعْ إِلَیْهَا الْعِقْدَ وَ أَنْتَ لَهَا، فَجَاءَ الْمَمْلُوکُ بِالْعِقْدِ وَ أَخْبَرَهَا بِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَخَذَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها الْعِقْدَ وَ أَعْتَقَتِ الْمَمْلُوکَ، فَضَحِکَ الْغُلامُ، فَقَالَتْ:

مَا یُضْحِکُکَ یَا غُلامُ؟

فَقَالَ أَضْحَکَنِی عِظَمُ بَرَکَهِ هَذَا الْعِقْدِ، أَشْبَعَ جَائِعاً وَ کَسَی عُرْیَاناً وَ أَغْنَی فَقِیراً وَ أَعْتَقَ عَبْداً وَ رَجَعَ إِلَی رَبِّهِ.

بیان: السّمل بالتحریک الثوب الخَلِق، قوله: قد تَهلّل أی الرّجل من قولهم تهلّل وجهه إذا استنار و ظهر فیه آثار السّرور أو الثوب کنایه عن انخراقه (۲۵۲).

قوله: یستحثّه الخبر أی یسأله الخبر و یحثّه و یرغّبه علی ذکر أحواله.

قوله: أرشنی قال الجزریُّ: یقع الرِّیاش علی الخصب و المعاش و المال المستفاد و منه حدیث عائشه: و یریش مملقها أی یکسوه

و یعینه و أصله من الرِّیش کان الفقیر المملق لا نهوض به کالمقصوص الجناح، یُقال: راشه یریشه إذا أحسن إلیه و القرظ: ورق السّلم یدبغ به و یقال: ارتاح الله لفلان أی رحمه و السّغب الجوع و قال الجزریُّ یقال للقطعه من الفرسان: رعله و لجماعه الخیل: رعیل و منه حدیث علی علیه السلام سراعاً إلی أمره رعیلا، أی رُکّاباً علی الخیل.

در کتاب بشاره المصطفی (۲۵۳) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام ، از پدر بزرگوارشان علیه السلام ، از جابر بن عبدالله انصاری روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از خواندن نماز عصر در میان محراب عبادت نشست و مردم در اطراف آن بزرگوار نشستند.

در آن هنگام پیرمردی از مهاجرین عرب که لباس های کهنه ای پوشیده بود و از شدّت ضعف و پیری نمی توانست خویشتن را نگه دارد، به حضور آن حضرت وارد شد، پیامبر متوجّه وی گردید و از حال او جویا شد.

پیرمرد گفت:

یا محمّد! من گرسنه ام. غذا به من بده، برهنه ام، لباس می خواهم، تهیدست می باشم مرا بی نیاز گردان! پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

من که چیزی ندارم به تو عطا کنم ولی در عین حال «راهنمای خیر، نظیر عامل خیر می باشد»، برخیز به جانب خانه ی آن کسی برو که خدا و رسول را دوست دارد، خدا و رسول هم وی را دوست دارند، آن کسی که خدا را بر خویشتن مقدّم می دارد، برو به جانب حجره ی فاطمه ی اطهر، حجره ی فاطمه سلام الله علیها به آن حجره ای که پیامبر برای خود انتخاب کرده بود، متّصل بود.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ

عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به بلال فرمود:

برخیز و این اعرابی را بر در خانه ی فاطمه ببر، اعرابی با بلال همراه شد، موقعی که بر در خانه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رسید با صدای بلند گفت:

«السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا اَهْلَ بَیْتِ النَّبُوَهِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلائکَهِ وَ مَهْبِطَ جَبْرَئیلَ الرُّوحِ الاَمین بِالتَّنْزیلِ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعالَمین». یعنی سلام بر شما ای خاندان پیامبر و محلّ رفت و آمد ملائکه و محلّ فرو آمدن جبرئیل، که وحی را از طرف خداوند عالمیان می آورد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

«وَ عَلَیْکَ السَّلام»، تو کیستی؟

گفت:

من پیرمردی از عرب هستم که از راه دور به سوی تو آمده ام، ای دختر پیامبر! من برهنه ام، گرسنه ام، با من همراهی کن خدا تو را رحمت کند، آن موقع مدّت سه روز بود که پیغمبر با حضرت علی و فاطمه ی زهراء علیهما السلام غذا نخورده بودند و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از حال علی و زهرا علیهما السلام آگاه بود.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آن پوست گوسفندی را که حسنین علیهما السلام روی آن می خوابیدند برداشت و به اعرابی عطا نمود و به او فرمود:

بگیر شاید خدای توانا بهتر از این را هم به تو عطا فرماید.

اعرابی گفت:

ای دختر پیامبر! من از گرسنگی شکایت می کنم و شما یک پوست گوسفند به من عطا می کنی، من این پوست را با این گرسنگی که دچارم شده برای چه می خواهم؟!

راوی می گوید:

وقتی حضرت زهراء سلام الله علیها این سخن اعرابی را شنید گردنبند خویش را که فاطمه دختر حمزه بن عبدالمطلب به عنوان هدیه برایش آورده بود از گردن خود باز کرد و به

اعرابی عطا نمود و فرمود:

این گردنبند را بگیر و بفروش، شاید. خدای مهربان بهتر از این را به تو عطا فرماید.

اعرابی پس از اینکه گردنبند را گرفت متوجّه مسجد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شد. پیغمبر خدا در میان اصحاب نشسته بود. اعرابی گفت:

یا رسول الله! این گردنبند را دخترت فاطمه به من عطا کرد و فرمود:

این گردنبند را بفروش، شاید خدا به تو مرحمتی بفرماید.

پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه گریان شد فرمود:

چگونه خدا به تو مرحمتی نفرماید در صورتی که فاطمه دختر حضرت محمّد، بزرگترین دختران حضرت آدم این گردنبند را به تو عطا کرده ست!

عمّار بن یاسر برخاست و گفت:

یا رسول الله! آیا اجازه می فرمایی من این گردنبند را بخرم؟

فرمود:

بخر. اگر ثَقَلَیْن (۲۵۴) در خریدن این گردنبند شرکت کنند خدا آنان را به آتش، عذاب نخواهد کرد.

عمّار گفت:

ای اعرابی این گردنبند را چند می فروشی؟

گفت:

به یک شکم نان و گوشت و یک برد یمانی که بدن برهنه خود را به وسیله ی آن بپوشانم و با آن برای خدا نماز بخوانم و یک دینار که مرا به اهل و عیال برساند.

عمّار سهم غنیمت خیبر را که رسول خدا به وی عطا کرده بود، فروخته و در حالی که چیزی از برایش باقی نمانده بود گفت:

مبلغ بیست دینار و دویست درهم هَجَرِیَّه و یک بُرْدِ یَمانی و شتر راهوار خودم را که تو را به وطن برساند و یک شکم نان گندم و گوشت به تو می دهم. اعرابی گفت:

ای مرد! تو چقدر با سخاوتی! عمّار او را برد و آنچه را که وعده داده بود به وی

پرداخت.

وقتی اعرابی متوجّه رسول خدا شد آن حضرت به وی فرمود:

آیا سیر شدی؟ آیا بدن برهنه ات پوشیده شد؟

گفت:

آری، پدر و مادرم به فدای تو، من بی نیاز گردیدم.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به اعرابی فرمود:

اکنون نسبت به این عطای فاطمه جبران و تلافی کن! اعرابی گفت:

پروردگارا، تو خدایی هستی ازلی، ما غیر از تو را نمی پرستیم، تو از هر جهت رازق ما می باشی، بار خدایا به فاطمه ی اطهر عطایی کن که چشمی ندیده باشد و گوشی نشنیده باشد.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از اینکه آمین فرمود متوجّه اصحاب خود شد و فرمود:

خدا این دعا را در دنیا در حقّ فاطمه ی زهراء مستجاب نمود، زیرا من پدر فاطمه هستم که احدی نظیر من نیست.

علی علیه السلام ، شوهر فاطمه علیهما السلام می باشد که اگر علی نبود همسر و همانندی ابداً برای فاطمه ی اطهر نبود، خدا حسنین را به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عطا کرده که نظیر ایشان در عالم وجود ندارد؛ حسنین بزرگِ نوه های پیامبران و بزرگ جوانان اهل بهشت هستند آنگاه آن حضرت به مقداد و عمّار و سلمان که در مقابلش بودند، فرمود:

آیا می خواهید بیش از این برای شما بگویم؟

گفتند:

آری یا رسول الله.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

جبرئیل نزد من آمد و گفت:

هنگامی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسد و دفن شود دو ملک قبر، از وی سؤال می کنند و می گویند:

پرودگار تو کیست او خواهد گفت:

پرودگار من خداست به او می گویند:

پیغمبر تو کیست؟ می گوید:

پدرم، به وی می گویند:

ولیّ تو کیست؟ می گوید همین علی بن ابیطالب علیه السلام که بر

لب قبرم ایستاده ست.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم اضافه کرده و فرمود:

متوجّه باشید تا بیش از این، از فضائل فاطمه برای شما بگویم، خدای مهربان گروهی از ملائکه را مأمور نموده که فاطمه را از جلو، عقب، راست و چپ حفظ نمایند، این ملائکه، که در زمان حیات فاطمه و نزد قبر او و موقع شهادت وی، با او می باشند صلوات فراوانی به فاطمه و پدر و شوهر و فرزندانش می فرستند.

کسی که مرا پس از شهادت زیارت نماید گویا مرا در زمان حیات زیارت کرده باشد، کسی که فاطمه سلام الله علیها را زیارت کند مانند این است که مرا زیارت کرده باشد، کسی که علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کند مثل اینکه فاطمه سلام الله علیها را زیارت کرده باشد.

کسی که حسن و حسین علیهما السلام را زیارت کند، گویا علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کرده باشد، کسی که فرزندان حسین علیه السلام را زیارت کند نظیر این است که خود ایشان را زیارت کرده باشد.

عمّار گردنبند فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را با مُشک، خوشبو نمود و آن را در میان یک بُرد یمانی پیچید، سپس آن را به غلامی که نامش سَهْم بود داد؛ وی را بدین لحاظ سَهْم می گفتند که او را از سهم غنیمت خیبر خریده بود و به وی گفت:

این گردنبند را بگیر و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تقدیم کن، من تو را نیز به آن حضرت هدیه نمودم.

غلام پس از اینکه گردنبند را گرفت و به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ

وَ سَلَّم آمد سخن عمّار را به عرض آن حضرت رسانید، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آن غلام فرمود:

برو به جانب دخترم زهراء من تو را با این گردنبند به وی بخشیدم، هنگامی که غلام با آن گردنبند به حضور فاطمه ی اطهر آمد و گفتار پیامبر را برای حضرتش شرح داد، آن معظّمه گردنبند را گرفت و آن غلام را در راه خدا آزاد نمود.

غلام پس از اینکه آزاد شد خندید، حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

برای چه می خندی ای غلام؟

گفت:

بزرگی خیر و برکت این گردنبند مرا خندان کرد، زیرا گرسنه ای را سیر کرد، برهنه ای را پوشانید، فقیری را بی نیاز کرد، غلام زر خریدی را آزاد نمود و به دست صاحب خویش بازگشت کرد! !

بیان: «السَمَّل» یعنی لباس مندرس و کهنه و آنجا که آمده:

«قد تهلّل» یعنی آن مرد شادمان شد و صورتش باز و مسرور شد و در صورتی آثار سرور و شادی آشکار شد و یا اینکه کنایه از پاره بودن لباسش دارد (۲۵۵).

و آنجا که آمده:

«یستحثّه الخبر» یعنی از او گزارش و خبر خواست و او را ترغیب فرمود تا احوال (و ناراحتی) خودش را بازگو کند.

و آنجا که آن مرد می گوید:

«فارشنی» جزری گفته «ارشنی» یعنی مال و معیشت پر خیر و برکت به من عنایت کن و معاش و مالی به من بده که از آن استفاده کنم و از همین قبیل است حدیث عایشه که گفته «و یریش مملقها» یعنی او را پوشانید و یاری نمود و اصل «یریش» از «الرّیش» است که به معنی فقیر و تنگدست می باشد آن چنان که توانایی اداره کردن

خودش را ندارد.

و «القرظ» برگ درخت سَلَم را گویند که به وسیله ی آن دبّاغی می کنند و «ارتاح الله لفلان» یعنی خدا رحمت کند فلانی را و «السّغب» یعنی گرسنگی و جزری گفته بعضی از سواران (سپاه) را «رعله» می گویند و به گروهی از آنها «خیل» گفته می شود.

و از همین قبیل است فرمایش حضرت علی علیه السلام که می فرماید:

«سراعاً الی امره رعیلا» یعنی شتاب می کنند برای اجرای فرمان او سواران، که در اینجا «رعیل» به معنی سوارکاران زبردست و دلیر آمده ست.

[روایت شماره] (۵۱)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] عُبَیْدُ بْنُ کَثِیرٍ مُعَنْعَناً عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْخُدْرِیِّ قَالَ:

أَصْبَحَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام ذَاتَ یَوْمٍ سَاغِباً، فَقَالَ:

یَا فَاطِمَهُ هَلْ عِنْدَکِ شَیْ ءٌ تُغَذِّینِیهِ؟

قَالَتْ:

لا وَ الَّذِی أَکْرَمَ أَبِی بِالنُّبُوَّهِ وَ أَکْرَمَکَ بِالْوَصِیَّهِ مَا أَصْبَحَ الْغَدَاهَ عِنْدِی شَیْ ءٌ وَ مَا کَانَ شَیْ ءٌ أُطْعِمْنَاهُ مُذْ یَوْمَیْنِ إِلا شَیْ ءٌ کُنْتُ أُوثِرُکَ بِهِ عَلَی نَفْسِی وَ عَلَی ابْنَیَّ هَذَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ، فَقَالَ عَلِیٌّ: یَا فَاطِمَهُ أَلا کُنْتِ أَعْلَمْتِینِی فَأَبْغِیَکُمْ شَیْئاً، فَقَالَتْ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ إِنِّی لاسْتَحْیِی مِنْ إِلَهِی أَنْ أُکَلِّفَ نَفْسَکَ مَا لا تَقْدِرُ عَلَیْهِ، فَخَرَجَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مِنْ عِنْدِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَاثِقاً بِاللَّهِ بِحُسْنِ الظَّنِّ فَاسْتَقْرَضَ دِینَاراً، فَبَیْنَا الدِّینَارُ فِی یَدِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام یُرِیدُ أَنْ یَبْتَاعَ لِعِیَالِهِ مَا یُصْلِحُهُمْ، فَتَعَرَّضَ لَهُ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ فِی یَوْمٍ شَدِیدِ الْحَرِّ قَدْ لَوَّحَتْهُ الشَّمْسُ مِنْ فَوْقِهِ وَ آذَتْهُ مِنْ تَحْتِهِ، فَلَمَّا رَآهُ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام أَنْکَرَ شَأْنَهُ فَقَالَ:

یَا مِقْدَادُ مَا أَزْعَجَکَ هَذِهِ السَّاعَهَ مِنْ رَحْلِکَ،

قَالَ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ خَلِّ سَبِیلِی وَ لا تَسْأَلْنِی عَمَّا وَرَائِی، فَقَالَ:

یَا أَخِی إِنَّهُ لا یَسَعُنِی أَنْ تُجَاوِزَنِی حَتَّی أَعْلَمَ عِلْمَکَ فَقَالَ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ رَغْبَهً

إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ أَنْ تُخَلِّیَ سَبِیلِی وَ لا تَکْشِفَنِی عَنْ حالِی فَقالَ لَهُ: یا أَخِی إِنَّهُ لا یَسَعُکَ أَنْ تَکْتُمَنِی حالَکَ، فَقالَ:

یا أَبَاالْحَسَنِ أَمَّا إِذْ أَبَیْتَ فَوَالَّذِی أَکْرَمَ مُحَمَّداً بِالنُّبُوَّهِ وَ أَکْرَمَکَ بِالْوَصِیَّهِ مَا أَزْعَجَنِی مِنْ رَحْلِی إِلا الْجُهْدُ وَ قَدْ تَرَکْتُ عِیَالِی یَتَضَاغَوْنَ جُوعاً، فَلَمَّا سَمِعْتُ بُکَاءَ الْعِیَالِ لَمْ تَحْمِلْنِی الأَرْضُ فَخَرَجْتُ مَهْمُوماً رَاکِبٌ رَأْسِی، هَذِهِ حالِی وَ قِصَّتِی، فَانْهَمَلَتْ عَیْنَا عَلِیٍّ بِالْبُکَاء حَتَّی بَلَّتْ دَمْعَتُهُ لِحْیَتَهُ فَقالَ لَهُ: أَحْلِفُ بِالَّذِی حَلَفْتُ مَا أَزْعَجَنِی إِلا الَّذِی أَزْعَجَکَ مِنْ رَحْلِکَ فَقَدِ اسْتَقْرَضْتُ دِینَاراً فَقَدْ آثَرْتُکَ عَلَی نَفْسِی، فَدَفَعَ الدِّینَارَ إِلَیْهِ وَ رَجَعَ حَتَّی دَخَلَ مَسْجِدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَصَلَّی فِیهِ الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ وَ الْمَغْرِبَ، فَلَمَّا قَضَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْمَغْرِبَ مَرَّ بِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ هُوَ فِی الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَغَمَزَهُ بِرِجْلِهِ فَقَامَ عَلِیٌّ علیه السلام مُتَعَقِّباً خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی لَحِقَهُ عَلَی بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَسَلَّمَ عَلَیْهِ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم السَّلامَ فَقَالَ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ هَلْ عِنْدَکَ شَیْ ءٌ نَتَعَشَّاهُ فَنَمِیلَ مَعَکَ فَمَکَثَ مُطْرِقاً لا یُحِیرُ جَوَاباً حَیَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ یَعْلَمُ مَا کَانَ مِنْ أَمْرِ الدِّینَارِ وَ مِنْ أَیْنَ أَخَذَهُ وَ أَیْنَ وَجَّهَهُ وَ قَدْ کَانَ أَوْحَی اللَّهُ تَعَالَی إِلَی نَبِیِّهِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ یَتَعَشَّی اللَّیْلَهَ عِنْدَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام ، فَلَمَّا نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی سُکُوتِهِ فَقَالَ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ مَا لَکَ لا تَقُولُ:

لا، فَأَنْصَرِفَ أَوْ تَقُولَ: نَعَمْ، فَأَمْضِيَ مَعَکَ، فَقَالَ حَيَاءً وَ تَكَرُّماً فَاذْهَبْ بِنَا، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَدَ [يْ] عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليهما السلام فَانْطَلَقَا حَتَّى دَخَلا عَلَى فَاطِمَةَ الزهراء سلام الله عليها وَ هِيَ فِي مُصَلاهَا قَدْ قَضَتْ صَلاتَهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَةٌ تَفُورُ دُخَاناً، فَلَمَّا سَمِعَتْ كَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِي رَحْلِهَا خَرَجَتْ مِنْ مُصَلّاهَا فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ وَ كَانَتْ أَعَزَّ النَّاسِ عَلَيْهِ فَرَدَّ سلام الله عليها وَ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ قَالَ لَهَا: يَا بُنَيَّتَاهْ كَيْفَ أَمْسَيْتِ رَحِمَكِ اللَّهُ تَعَالَى (٢٥٦) عَشِّينَا غَفَرَ اللَّهُ لَكِ وَ قَدْ فَعَلَ، فَأَخَذَتِ الْجَفْنَةَ فَوَضَعَتْهَا بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَلَمَّا نَظَرَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ إِلَى طَعَامٍ وَ شَمَّ رِيحَهُ رَمَى فَاطِمَةَ بِبَصَرِهِ رَمْياً شَحِيحاً،

قَالَتْ لَهُ فَاطِمَةُ: سُبْحَانَ اللَّهِ مَا أَشَحَّ نَظَرَكَ وَ أَشَدَّهُ هَلْ أَذْنَبْتُ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ ذَنْباً اسْتَوْجَبْتُ بِهِ السَّخْطَةَ؟

قَالَ:

وَ أَيُّ ذَنْبٍ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبٍ أَصَبْتِيهِ أَلَيْسَ عَهْدِي إِلَيْكِ الْيَوْمَ الْمَاضِيَ وَ أَنْتِ تَحْلِفِينَ بِاللَّهِ مُجْتَهِدَةً مَا طَعِمْتِ طَعَاماً مُذْ يَوْمَيْنِ؟

قَالَ:

فَنَظَرَتْ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَتْ:

إِلَهِي يَعْلَمُ فِي سَمَائِهِ وَ يَعْلَمُ فِي أَرْضِهِ أَنِّي لَمْ أَقُلْ إِلا حَقّاً، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ أَنَّى لَكِ هَذَا الطَّعَامُ الَّذِي لَمْ أَنْظُرْ إِلَى مِثْلِ لَوْنِهِ قَطُّ وَ لَمْ أَشَمَّ مِثْلَ رِيحِهِ قَطُّ وَ مَا آكُلُ أَطْيَبَ مِنْهُ قَالَ:

فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَفَّهُ الطَّيِّبَةَ الْمُبَارَكَةَ بَيْنَ كَتِفَيْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليهما السلام فَغَمَزَهَا ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ هَذَا بَدَلُ دِينَارِكَ وَ هَذَا جَزَاءُ دِينَارِكَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ «إِنَّ اللَّهَ

يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (۲۵۷) ثُمَّ اسْتَعْبَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بَاکِیاً ثُمَّ قَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هُوَ أَبَی لَکُمْ أَنْ تَخْرُجَا مِنَ الدُّنْیَا حَتَّی یَجْزِیَکُمَا وَ یُجْرِیَکَ (۲۵۸) یَا عَلِیُّ مُجْرَی زَکَرِیَّا وَ یُجْرِیَ فَاطِمَهَ مُجْرَی مَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ «کُلَّما دَخَلَ عَلَیْها زَکَرِیَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً». (۲۵۹)

[کشف الغمه] عن أبی سعید مثله.

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جماعه عن أبی المفضل، عن محمّد بن جعفر بن مسکان، عن عبدالله بن الحسین، عن یحیی بن عبدالحمید الحمانی، عن قیس بن الرَّبیع، عن أبی هارون العبدی، عن أبی سعید مثله.

بیان: قال الجوهریُّ: لوَّحت الشی ء بالنار أحمیته و قال فی النهایه: فیه إن شئت دعوت الله أن یسمعک تضاغیهم فی النار، أی صیاحهم و بکاءهم یقال: ضغا یضغو ضغوا و ضغاءً إذا صاح و منه الحدیث: و صبیتی یتضاغون حولی.

قوله: رمیا شحیحا، الشح البخل مع حرص و هو لا یناسب المقام إلا بتکلف و یحتمل أن یکون أصله سحیحا بالسین المهمله من السحِّ بمعنی السّیلان کنایه عن المبالغه فی النظر و التحدیق بالبصر و علی ما فی النسخ یحتمل أن یکون من الحرص کنایه عن المبالغه فی النظر أو البخل کنایه عن النظر بطرف البصر علی وجه الغیظ.

فرات بن ابراهیم (۲۶۰) در تفسیر خود از عبید بن کثیر و او با چند واسطه از ابو سعید خُدْری روایت کرده که گفت:

یک روز صبح حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

آیا غذایی نزد تو پیدا می شود که به من بدهی؟

حضرت زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

نه، به حقّ آن خدایی که پدرم را به پیامبری و تو را

به وصیّ بودن او گرامی نموده از امروز صبح تا به حال چیزی نزد من نیست، مدّت دو روز است که ما چیزی نخورده ایم، مختصر غذایی بوده که من تو را بر خودم و حسنین علیهما السلام مقدّم داشته ام.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

ای فاطمه! پس چرا مرا آگاه ننمودی تا غذایی برای شما تهیه نمایم؟!

عرض کرد:

یا اباالحسن من از پروردگار خویش خجالت می کشم از تو چیزی بخواهم که برای تو مقدور نباشد.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از نزد فاطمه با توکّل و امید به خدا خارج شد و یک دینار قرض کرد، همان موقعی که حضرت در نظر داشت آن دینار را بدهد و لوازم زندگی از برای اهل و عیالش بخرد ناگاه با مقداد مواجه شد که در آن روز بسیار گرم در زیر آفتاب است و آفتاب، وی را از بالای سر و زیرپا در فشار گرما قرار داده ست.

هنگامی که چشم حضرت به وی افتاد به او فرمود:

برای چه در یک چنین موقعی از خانه ی خود خارج شدی؟!

مقداد گفت:

یا علی مرا واگذار و از اسرار من پرسش منمای.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای برادر من! من نمی توانم از تو درگذرم تا اینکه از حاجت تو آگاه نشوم.

گفت:

یا اباالحسن! من راغبم که مرا واگذاری و از حال من جستجو ننمایی.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای برادر من! تو نباید اوضاع و احوال خود را از من پنهان کنی.

مقداد گفت:

یا اباالحسن! اکنون که مرا معاف نمی داری به حقّ آن خدایی که محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را به پیامبری و تو را به

وصیّ بودن او گرامی داشته غیر از گرسنگی چیزی مرا

از جایگـاهم بیرون ننموده، من و اهل و عیال خویش را گرسـنه نهاده ام، وقتی گریه ی اهل خانه ام را شـنیدم زمین مرا از جای کند، لذا در حالی که مغموم و سرافکنده ام از خانه ی خود خارج شده ام، این حال و روزگار من است که می بینی.

هنگامی که حضـرت علی علیه السلام این داستان را از مقداد شنید چشمانش پر از اشک شد و به قدری گریست که اشک آن حضرت محاسن مبارکش را خیس نمود.

سپس به مقداد فرمود:

قسم به حقّ آن کسـی که تو قسم خوردی، همـان عـاملی که تو را از خـانه ات خـارج کرده مرا نیز خارج کرده، من یک دینار قرض کرده ام ولی تو را بر خویش مقدّم می دارم.

آنگاه آن بزرگوار پس از اینکه آن دینار را به مقـداد عطا کرد متوجّه مسـجد پیامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم گردید و نماز ظهر و عصـر و مغرب را بـه جـای آورد مـوقعی کـه رسـول خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم نمـاز مغرب را به جـای آورد نزد حضـرت علی علیه السـلام که در صف اوّل نماز بود آمد و به پای خویش، به آن حضـرت اشاره نمود که برخیز، حضرت علی علیه السلام برخاست و به دنبال پیغمبر خدا آمد تا در نزدیکی یکی از درهای مسجد، به آن حضرت پیوست.

حضرت علی علیه السلام سلام کرد و پیغمبر خدا جواب سلام وی را فرمود.

آنگاه فرمود:

یا علی! آیا غذایی داری که ما امشب مهمان تو باشیم؟

حضـرت علی علیه السـلام سـر مبارک خود را به زیر انداخت و مکث کرد و چون از رسول خدا خجالت می کشید چیزی نمی گفت، زیرا از داستان دیناری

که قرض کرده بود و به مقـداد عطا کرده بود آگاه بود، خـدای علیم به پیغمبر خود وحی نموده بود که امشب بایـد شام مهمان علی بن ابیطالب علیه السلام باشی.

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با سکوت علی علیهما السلام مواجه شد فرمود:

یا علی! یا بگو: نه، تا من بازگردم یا بگو: آری، تا با تو بیایم.

عرض کرد:

یا رسول الله! چه کنم از روی تو خجالت می کشم چه مانعی دارد بفرمایید برویم.

پیغمبر اکرم دست امیر المومنین علی علیه السـلام را گرفته و متوجّه خانه ی حضـرتش شدنـد، موقعی که وارد خانه گردیدنـد، دیدنـد فـاطمه ی اطهر در محراب عبـادت است و نماز خود را تمام نموده، پشت سـر آن حضـرت کاسه ی پر از غـذاییست که بخار از آن متصاعد می باشد.

وقتی که فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها صدای مبارک رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را شنید از محل نماز خارج شده و بر آن حضرت سلام کرد.

پیغمبر خدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم جواب سلام آن بانو را که نزد او عزیزترین مردم محسوب می شد، داد و دست مبارک خود را بر سر فاطمه سلام الله علیها کشید و به وی فرمود:

ای دخترم! روز را چگونه شب کردی؟ خدا تو را رحمت کند، شام برای ما بیاور، خدا تو را آمرزیده ست.

فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها آن کاسه ی غـذا را آورد و در حضور رسول خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم و حضـرت علیّ مرتضی علیه السلام نهاد.

وقتی چشم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به آن غذا افتاد و بوی آن را به مشام

مبارکش رسید با نظر شگفت آور به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نگریست! فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

یا علی! عجب نظر تندی به من می افکنی، آیا من گناهی کرده ام که مستوجب غضب تو شده باشم؟!

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چه گناهی بزرگتر از این که تو مرتکب شده ای، آیا چنین نیست که تو در روز گذشته قسم خوردی و گفتی: مدّت دو روز است که من غذا نخورده ام؟! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها صورت خود را متوجّه آسمان نمود و عرض کرد:

پروردگاری که از آسمان و زمین خود آگاه است، می داند که من حق گفته ام، سپس حضرت علی علیه السلام متوجّه حضرت زهرا سلام الله علیها شد و به وی فرمود:

این غذایی که من نظیر آن را هرگز ندیده و نظیر بوی آن را نبوئیده و بهتر از آن را نخورده ام از کجا نصیب تو شده؟! در همین موقع بود که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم کف دست مبارک خود را در میان دو کتف حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نهاد و فشار داد و به آن بزرگوار فرمود:

یا علی! این غذا عوض و جزای آن دیناریست که تو به مقداد دادی.

آنگاه فرمود:

خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

سپس رسول خدا گریان شده و فرمود:

سپاس مخصوص آن خداییست که شما را از دنیا نبرد تا اینکه جزای شما را عطا نمود، یا علی! خدا تو را نظیر حضرت زکریا و فاطمه را نظیر حضرت مریم قرار داد چنانکه در آیه ی ۳۷ سوره ی آل عمران می فرماید:

«هر گاه حضرت زکریا در میان محراب نزد مریم می آمد

غذایی را در نزد او می یافت».

در کشف الغمّه جلد ۲، صفحه ی ۲۶ مثل این حدیث آمده ست.

همچنین در امالی شیخ طوسی صفحه ی ۶۱۵ حدیث ۸۰۱۲۷۲ مانند این حدیث با چند واسطه آورده شده ست.

بیان: جوهری گفته «لوّحت» برای هر چیزیست که روی آتش آن را داغ کرده باشند و در این روایت اشاره به این است که مقداد در آن روز از شدّت گرما مانند شیئی شده بود که روی آتش آن را داغ کرده بودند.

در توضیح کلمه ی «یتضاغون» در کتاب نهایه آمده است: در آنجایی که گفته شده «ان شئت دعوت الله ان یسمعک تضاغیهم فی النّار» یعنی اگر بخواهی از خداوند می خواهم تا بشنوی «تضاغی» آنها را در آتش جهنّم. «تضاغی» به معنی صیحه و بکاء می باشد و از همین قبیل است که در حدیث دیگری که آمده:

«و صبیتی یتضاغون حولی» یعنی کودکانم در اطراف من صیحه و گریه می کردند.

و آنجا که می فرماید:

«رمیاً شحیحاً»، «شحّ» به معنی بخل همراه با حرص و طمع است و این معنا مناسب اینجا نیست مگر آنکه با تکلّف آن را درست کنیم و احتمال دارد اصل آن «سحیحاً» بوده که به معنی سیلان است.

آنگاه این گونه معنا می شود که بسیار زیاد نگاه نمود و چشم ها از تعجّب از حدقه بیرون زده بود و اگر همان «شحیحاً» باشد که معنای آن حرص می شود، یعنی مبالغه می کرد در نگاه کردن (خیره خیره نگاه می کرد) و بخل را کنایه از نگاه کردن با گوشه ی چشم و با حالت غیظ معنا کنیم.

[روایت شماره] (۵۲)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ، عَنْ زُرَارَهَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام

قَالَ:

جَاءَتْ فَاطِمَهُ تَشْكُو إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بَعْضَ أَمْرِهَا فَأَعْطَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم كَرَبَهً وَ قَالَ:

تَعَلَّمِی مَا فِیهَا، فَإِذَا فِیهَا: مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلا یُؤْذِی جَارَهُ وَ مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیُکْرِمْ ضَیْفَهُ وَ مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیَقُلْ خَیْراً أَوْ لِیَسْکُتْ.

بیان: کرب النخل أصول السّعف أمثال الکتف.

شیخ کلینی در کتاب کافی (۲۶۱) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها راجع به مشکلات زندگی خود به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شکوه و شکایت کرد، پیغمبر خدا لوحی به وی داد و فرمود:

آنچه را که در آن نوشته شده یاد بگیر، در آن لوح نوشته بود:

هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد نباید همسایه ی خود را اذیّت کند، هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد باید میهمان خود را احترام نماید، هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد باید سخن خیر بگوید، یا اینکه سکوت اختیار کند.

بیان: «کرب النّخل» یعنی بیخ شاخه ی درخت نخل، مانند کتف انسان.

[روایت شماره] (۵۳)

[الکافی] الْعِدَّهُ، عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ عُبَیْدِ بْنِ مُعَاوِیَهَ، عَنْ مُعَاوِیَهَ بْنِ شُرَیْحٍ، عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَهَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یُرِیدُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ أَنَا مَعَهُ، فَلَمَّا انْتَهَیْنَا إِلَی الْبَابِ وَضَعَ

يَدَهُ عَلَيْهِ فَدَفَعَهُ ثُمَّ قَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها: عَلَيْکَ السَّلامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

أَدْخُلُ؟

قَالَتْ:

ادْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ:

أَدْخُلُ أَنَا وَ مَنْ مَعِی؟

فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ! لَيْسَ عَلَیَّ قِنَاعٌ، فَقَالَ:

يَا فَاطِمَهُ خُذِی فَضْلَ مِلْحَفَتِکِ، فَقَنِّعِی بِهِ رَأْسَکِ، فَفَعَلَتْ، ثُمَّ قَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ، فَقَالَتْ:

وَ عَلَيْکَ السَّلامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

أَدْخُلُ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ ادْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ:

أَنَا وَ مَنْ مَعِی؟

قَالَتْ:

أَنْتَ وَ مَنْ مَعَکَ،

قَالَ جَابِرٌ: فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ دَخَلْتُ أَنَا وَ إِذَا وَجْهُ فَاطِمَهَ أَصْفَرُ كَأَنَّهُ بَطْنُ جَرَادَهٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا لِي أَرَى وَجْهَكِ أَصْفَرَ؟

قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ الْجُوعُ، فَقَالَ:

اللَّهُمَّ مُشْبِعَ الْجَوْعَهِ وَ رَافِعَ الضَّيْعَهِ أَشْبِعْ فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ، فَقَالَ جَابِرٌ: فَوَاللَّهِ فَنَظَرْتُ إِلَى الدَّمِ يَنْحَدِرُ مِنْ قُصَاصِهَا حَتَّى عَادَ وَجْهُهَا أَحْمَرَ فَمَا جَاعَتْ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

نیز در همان کتاب (۲۶۲) با چند واسطه از جابر بن عبدالله انصاری روایت می کند که گفت:

یک روز که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه خانه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها شد من هم با آن بزرگوار بودم، موقعی که نزد در خانه رسیدیم رسول خدا، دست مبارک خود را به در نهاد و فرمود:

«السّلام علیکم». فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

«علیک السّلام یا رسول الله! » داخل شو.

فرمود:

من با این شخصی که همراه دارم داخل شوم؟ فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

من مقنعه ندارم، پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

گوشه ی لباس خود را مقنعه قرار بده، وقتی فاطمه این عمل را انجام داد رسول خدا فرمود:

«السّلام عَلَیکم». فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

«عَلَیک السّلام یا رسول الله! » داخل شو.

فرمود:

اجازه هست

که داخل شوم؟ فاطمه عرض کرد:

آری، فرمود:

با این شخصی که همراه دارم داخل شوم؟

عرض کرد:

آری.

جابر می گوید:

پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم داخل شد و من هم داخل شدم، صورت مبارک فاطمه مانند شکم ملخ زرد شده بود، رسول خدا به او فرمود:

چرا صورتت زرد شده؟! عرض کرد:

از شدّت گرسنگی.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دعا کرد و گفت:

ای خدایی که گرسنگان را سیر می کنی! فاطمه دختر محمّد را سیر کن.

جابر می گوید:

به خدا قسم که خون در زیر پوست صورت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به نحوی جریان یافت که صورتش قرمز و گلگون گردید و بعد از آن روز گرسنه نشد.

[روایت شماره] (۵۴)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ مُعَنْعَناً عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ نَادَی مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ، یَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ حَتَّی تَمُرَّ بِنْتُ حَبِیبِ اللَّهِ إِلَی قَصْرِهَا فَتَمُرُّ إِلَی قَصْرِهَا فَاطِمَهُ ابْنَتِی وَ عَلَیْهَا رَیْطَتَانِ خَضْرَاوَانِ حَوَالَیْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ فَإِذَا بَلَغَتْ إِلَی بَابِ قَصْرِهَا وَجَدَتِ الْحَسَنَ قَائِماً وَ الْحُسَیْنَ نَائِماً مَقْطُوعَ الرَّأْسِ فَتَقُولُ لِلْحَسَنِ: مَنْ هَذَا؟ فَیَقُولُ: هَذَا أَخِی إِنَّ أُمَّهَ أَبِیکِ قَتَلُوهُ وَ قَطَعُوا رَأْسَهُ، فَیَأْتِیهَا النِّدَاءُ مِنْ عِنْدِاللَّهِ یَا بِنْتَ حَبِیبِ اللَّهِ إِنِّی إِنَّمَا أَرَیْتُکِ مَا فَعَلَتْ بِهِ أُمَّهُ أَبِیکِ لِأَنِّی ادَّخَرْتُ لَکِ عِنْدِی تَعْزِیَهً بِمُصِیبَتِکِ فِیهِ، إِنِّی جَعَلْتُ تَعْزِیَتَکِ الْیَوْمَ

أَنِّی لا أَنْظُرُ فِی مُحَاسَبَهِ الْعِبَادِ حَتَّی تَدْخُلَ الْجَنَّهَ أَنْتِ وَ ذُرِّیَّتُکِ وَ شِیعَتُکِ وَ مَنْ أَوْلاکُمْ مَعْرُوفاً مِمَّنْ لَیْسَ هُوَ مِنْ شِیعَتِکِ قَبْلَ أَنْ أَنْظُرَ فِی مُحَاسَبَهِ الْعِبَادِ.

فَتَدْخُلُ فَاطِمَهُ ابْنَتِی الْجَنَّهَ وَ ذُرِّیَّتُهَا وَ شِیعَتُهَا وَ مِنْ أَوْلاهَا

[مَنْ أَوْلاکُمْ] (۲۶۳) مَعْرُوفاً مِمَّنْ لَیْسَ مِنْ شِیعَتِهَا فَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «لا یَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَکْبَرُ» (۲۶۴) قَالَ هَوْلُ یَوْمِ الْقِیَامَهِ «وَ هُمْ فِی مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خالِدُونَ» (۲۶۵) هِیَ وَاللَّهِ فَاطِمَهُ وَ ذُرِّیَّتُهَا وَ شِیعَتُهَا وَ مَنْ أَوْلاهُمْ مَعْرُوفاً مِمَّنْ لَیْسَ هُوَ مِنْ شِیعَتِهَا.

فرات بن ابراهیم (۲۶۶) در تفسیرش از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با چند واسطه روایت می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا می رسد منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای گروه خلائق چشم خود را ببندید تا دختر حبیب خدا متوجّه قصر خود شود، فاطمه در حالی به سوی قصرخویش می رود که دو چادر سبز به سر کرده باشد و تعداد ۷۰ هزار ملک در اطراف آن بانو خواهد بود.

هنگامی که حضرت زهرا سلام الله علیها بر در قصر خود می آید می بیند که حسن ایستاده و حسین در حالی که سر ندارد خوابیده ست.

به امام حسن علیه السلام می گوید:

این کیست که خوابیده! می گوید:

برادرم حسین است که امّت پدرم او را کشته و سرش را بریده اند، در همین موقع است که از طرف خدا خطاب می شود:

ای دختر حبیب من! من این ظلم و ستمی را که امّت پدرت انجام داده اند از این لحاظ به تو نشان دادم تا آن تسلیت را که برای تو ذخیره نموده ام، به تو بنمایم تسلیت تو این است که امروز به حساب احدی رسیدگی نخواهم کرد تا تو و فرزندانت و شیعیانت و افرادی که شیعه نبودند ولی به شما خدمتی کرده باشند داخل بهشت شوید.

در همین موقع است که دخترم فاطمه و فرزندان و شیعیانش و اشخاصی که شیعه نبودند ولی به

ایشان خدمتی کرده باشند داخل بهشت خواهند شد، به خدا سوگند معنای آیه ی ۱۰۳ سوره ی انبیاء که می فرماید:

«جزع و فزع بزرگ، ایشان را محزون نخواهد کرد»، یعنی هول روز قیامت.

و در آیه ی ۱۰۲ سوره ی انبیاء می فرماید:

«ایشان در حالی در بهشت جاویدان خواهند بود که هر چه بخواهند موجود است»، به خدا قسم منظور از آن افرادی که این آیه فرموده:

فاطمه و فرزندان و شیعیان و آن افرادی که از شیعیان حضرتش نبوده ولی به ایشان خدمتی کرده باشند، خواهند بود.

[روایت شماره] (۵۵)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَهَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِفَاطِمَهَ یَا فَاطِمَهُ قُومِی فَاخْرُجِی تِلْکِ الصَّحْفَهَ: فَقَامَتْ فَأَخْرَجَتْ صَحْفَهً فِیهَا تَرِیدٌ وَ عُرَاقٌ یَفُورُ، فَأَکَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: ثَلاثَهَ عَشَرَ یَوْماً ثُمَّ إِنَّ أُمَّ أَیْمَنَ رَأَتِ الْحُسَیْنَ مَعَهُ شَیْ ءٌ فَقَالَتْ لَهُ: مِنْ أَیْنَ لَکَ هَذَا؟

قَالَ:

إِنَّا لَنَأْکُلُهُ مُنْذُ أَیَّامٍ، فَأَتَتْ أُمُّ أَیْمَنَ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَقَالَتْ:

یَا فَاطِمَهُ إِذَا کَانَ عِنْدَ أُمِّ أَیْمَنَ شَیْ ءٌ فَإِنَّمَا هُوَ لِفَاطِمَهَ وَ لِوُلْدِهَا وَ إِذَا کَانَ عِنْدَ فَاطِمَهَ شَیْ ءٌ فَلَیْسَ لِأُمِّ أَیْمَنَ مِنْهُ شَیْ ءٌ، فَأَخْرَجَتْ لَهَا مِنْهُ، فَأَکَلَتْ مِنْهُ أُمُّ أَیْمَنَ وَ نَفِدَتِ الصَّحْفَهُ، فَقَالَ لَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَمَا لَوْلا أَنَّکِ أَطْعَمْتِهَا لاکَلْتِ مِنْهَا أَنْتِ وَ ذُرِّیَّتُکِ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَهُ ثُمَّ قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : وَ الصَّحْفَهُ عِنْدَنَا یَخْرُجُ بِهَا قَائِمُنَا فِی زَمَانِهِ.

بیان: قال الجوهریُّ: العرق: العظم الّذی اُخِذَ عنه اللّحم

و الجمع عراق بالضمّ انتهى.

و المراد هنا العظم مع اللّحم كما ورد فى اللّغه أيضا قال الفيروزآباديُّ: العرق و كغراب العظم اُكِلَ لحمه و الجمع ككتاب و غراب نادر، أو العرق: العظم بلحمه فإذا اُكل لحمه فعراق، أو كلاهما لكليهما.

نيز در کتاب کافی (۲۶۷) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

روزی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

برخیز و آن ظرف غذا را بیاور، فاطمه برخاست و آن ظرف آبگوشت که نان در آن ترید شده بود را در حالی آورد که بخار از آن بالا می آمد، مدت سیزده روز بود که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت علی، فاطمه ی اطهر، حسن و حسین: از آن ظرف غذا می خوردند تا اینکه اُمّ ایمن آن را در دست امام حسین علیه السلام دید و به ایشان گفت:

این غذا را از کجا آورده ای؟

فرمود:

ما چند روز است که از این غذا می خوریم.

امّ ایمن نزد حضرت فاطمه سلام الله علیها آمد و گفت:

ای فاطمه! هر گاه نزد من غذایی باشد، تو و فرزندانت در آن سهیم هستید، ولی هر گاه غذایی نزد تو باشد امّ ایمن حقّی به آن نخواهد داشت؟

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از آن غذا به امّ ایمن داد، وقتی امّ ایمن از آن خورد آن ظرف ناپدید گردید، پیامبر خدا به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

اگر از این غذا به امّ ایمن نداده بودی تو و فرزندانت تا قیام قیامت از آن می خوردید.

امام محمّد باقر علیه السلام می فرماید:

آن ظرف نزد ماست امام زمان در زمان

خود آن را ظاهر می نماید.

بیان: جوهری گفته «عُرْق» استخوانی را گویند که آن را از گوشت جدا کرده باشند و جمع آن می شود «عُراق» - پایان سخن جوهری.

و مراد از «عُرق یا عُراق» در اینجا استخوانی ست که گوشت به آن چسبیده است، چنانچه در لغت این گونه از «عُرق یا عُراق» تعبیر می شود.

و همچنین فیروزآبادی نیز گفته: «عُرْق» که جمع آن می شود «عُراق» مانند «غُراب» یعنی مانند غُراب تلفّظ می شود؛ استخوانی را گویند که گوشت آن خورده شده باشد و جمع بستن به صیغه هایی مانند کُتاب و غُراب نادر و کم است و یا اینکه بگوییم:

العرق استخوانی ست که گوشت از آن جدا نشده باشد، پس وقتی گوشت آن خورده شود، می شود عُراق.

[روایت شماره] (۵۶)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنِ ابْنِ بَزِیعٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَهَ، عَنْ عُقْبَهَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَیْ ءٍ مِنَ التَّمْجِیدِ أَفْضَلَ مِنْ تَسْبِیحِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ لَوْ کَانَ شَیْ ءٌ أَفْضَلَ مِنْهُ لَنَحَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ.

نیز در همان کتاب (۲۶۸) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

خدا به ذکری بهتر از تسبیح فاطمه ی زهراء مورد پرستش قرار نمی گیرد، اگر چیزی افضل از آن بود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن را به فاطمه تعلیم می داد.

[روایت شماره] (۵۷)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] سَهْلُ بْنُ أَحْمَدَ الدِّینَوَرِیُّ مُعَنْعَناً، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ:

قَالَ جَابِرٌ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام :

جُعِلْتُ فِدَاکَ یَابْنَ رَسُولِ اللَّهِ حَدِّثْنِی بِحَدِیثٍ فِی فَضْلِ جَدَّتِکَ فَاطِمَهَ إِذَا أَنَا حَدَّثْتُ بِهِ الشِّیعَهَ فَرِحُوا بِذَلِکَ.

قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام حَدَّثَنِی أَبِی علیه السلام ، عَنْ جَدِّی علیه السلام ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ نُصِبَ لِلْأَنْبِیَاءِ وَ الرُّسُلِ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ فَیَکُونُ مِنْبَرِی أَعْلَی مَنَابِرِهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَهِ، ثُمَّ یَقُولُ اللَّهُ: یَا مُحَمَّدُ اخْطُبْ، فَأَخْطُبُ بِخُطْبَهٍ لَمْ یَسْمَعْ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِیَاءِ وَ الرُّسُلِ بِمِثْلِهَا.

ثُمَّ يُنْصَبُ لِلْأَوْصِيَاءِ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ وَ يُنْصَبُ لِوَصِيِّي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فِي أَوْسَاطِهِمْ مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ فَيَكُونُ مِنْبَرُهُ أَعْلَى مَنَابِرِهِمْ، ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ: يَا عَلِيُّ اخْطُبْ فَيَخْطُبُ بِخُطْبَةٍ لَمْ يَسْمَعْ أَحَدٌ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ بِمِثْلِهَا.

ثُمَّ يُنْصَبُ لِأَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ فَيَكُونُ لِابْنَيَّ وَ سِبْطَيَّ وَ رَيْحَانَتَيَّ أَيَّامَ حَيَاتِي مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ،

ثُمَّ يُقَالُ لَهُمَا: اخْطُبَا، فَيَخْطُبَانِ بِخُطْبَتَيْنِ لَمْ يَسْمَعْ أَحَدٌ مِنْ أَوْلادِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ بِمِثْلِهِمَا.

ثُمَّ يُنَادِي الْمُنَادِي وَ هُوَ جَبْرَئِيلُ عليه السلام :

أَيْنَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ؟ أَيْنَ خَدِيجَهُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ؟ أَيْنَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ؟ أَيْنَ آسِيَهُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ؟ أَيْنَ أُمُّ كُلْثُومٍ أُمُّ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا؟ فَيَقُمْنَ فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ لِمَنِ الْكَرَمُ الْيَوْمَ؟ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ إِنِّي قَدْ جَعَلْتُ الْكَرَمَ لِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ فَاطِمَهَ، يَا أَهْلَ الْجَمْعِ طَأْطِئُوا الرُّؤُوسَ وَ غُضُّوا الْأَبْصَارَ فَإِنَّ هَذِهِ فَاطِمَهُ تَسِيرُ إِلَى الْجَنَّهِ.

فَيَأْتِيهَا جَبْرَئِيلُ بِنَاقَهٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّهِ. مُدَبَّجَهَ الْجَنْبَيْنِ، خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ الْمُخْفَقِ الرَّطْبِ، عَلَيْهَا رَحْلٌ مِنَ الْمَرْجَانِ فَتُنَاخُ بَيْنَ يَدَيْهَا فَتَرْكَبُهَا فَيُبْعَثُ إِلَيْهَا مِائَهُ أَلْفِ مَلَكٍ فَيَسِيرُونَ عَلَى يَمِينِهَا وَ يُبْعَثُ إِلَيْهَا مِائَهُ أَلْفِ مَلَكٍ فَيَصِيرُونَ عَلَى يَسَارِهَا وَ يُبْعَثُ إِلَيْهَا مِائَهُ أَلْفِ مَلَكٍ يَحْمِلُونَهَا عَلَى أَجْنِحَتِهِمْ حَتَّى يُسَيِّرُونَهَا عَلَى بَابِ الْجَنَّهِ.

فَإِذَا صَارَتْ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّهِ تَلْتَفِتُ، فَيَقُولُ اللَّهُ: يَا بِنْتَ حَبِيبِي مَا الْتِفَاتُكِ وَ قَدْ أَمَرْتُ بِكِ إِلَى جَنَّتِي؟ فَتَقُولُ: يَا رَبِّ أَحْبَبْتُ أَنْ يُعْرَفَ قَدْرِي فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ فَيَقُولُ اللَّهُ: يَا بِنْتَ حَبِيبِي ارْجِعِي فَانْظُرِي مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ حُبٌّ لَكِ أَوْ لِأَحَدٍ مِنْ ذُرِّيَّتِكِ خُذِي بِيَدِهِ فَأَدْخِلِيهِ الْجَنَّهَ.

قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ عليه السلام : وَاللَّهِ يَا جَابِرُ إِنَّهَا ذَلِكَ الْيَوْمَ لَتَلْتَقِطُ شِيعَتَهَا وَ مُحِبِّيهَا كَمَا يَلْتَقِطُ الطَّيْرُ الْحَبَّ الْجَيِّدَ مِنَ الْحَبِّ الرَّدِيءِ، فَإِذَا صَارَ شِيعَتُهَا مَعَهَا عِنْدَ بَابِ الْجَنَّهِ يُلْقِي اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ أَنْ يَلْتَفِتُوا فَإِذَا الْتَفَتُوا فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: يَا أَحِبَّائِي مَا الْتِفَاتُكُمْ وَ قَدْ شَفَّعْتُ فِيكُمْ فَاطِمَهَ بِنْتَ حَبِيبِي، فَيَقُولُونَ: يَا

رَبِّ أَحْبَبْنَا أَنْ يُعْرَفَ قَدْرُنَا فِی مِثْلِ هَذَا الْیَوْمِ، فَیَقُولُ اللَّهُ: یَا أَحِبَّائِی ارْجِعُوا وَ انْظُرُوا مَنْ أَحَبَّکَمْ لِحُبِّ فَاطِمَهَ، انْظُرُوا مَنْ أَطْعَمَکَمْ لِحُبِّ فَاطِمَهَ، انْظُرُوا مَنْ کَسَاکُمْ لِحُبِّ فَاطِمَهَ، انْظُرُوا مَنْ سَقَاکُمْ شَرْبَهً فِی حُبِّ فَاطِمَهَ، انْظُرُوا مَنْ رَدَّ عَنْکُمْ غَیْبَهً فِی حُبِّ فَاطِمَهَ خُذُوا بِیَدِهِ وَ أَدْخِلُوهُ الْجَنَّهَ.

قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : وَاللَّهِ لا یَبْقَی فِی النَّاسِ إلا شَاکٌّ أَوْ کَافِرٌ أَوْ مُنَافِقٌ، فَإِذَا صَارُوا بَیْنَ الطَّبَقَاتِ نَادَوْا کَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَی «فَما لَنا مِنْ شافِعِینَ * وَ لا صَدِیقٍ حَمِیمٍ» (۲۶۹) فَیَقُولُونَ «فَلَوْ أَنَّ لَنا کَرَّهً فَنَکُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ» (۲۷۰).

قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : هَیْهَاتَ هَیْهَاتَ مُنِعُوا مَا طَلَبُوا «وَ لَوْ رُدُّوا لَعادُوا لِما نُهُوا عَنْهُ وَ إِنَّهُمْ لَکاذِبُونَ . (۲۷۱)

فرات بن ابراهیم (۲۷۲) در تفسیر خود با چند واسطه از جابر روایت می کند که گفت:

به حضرت امام محمّد باقر علیه السلام گفتم:

فدایت شوم، یابن رسول الله! یک حدیثی راجع به فضیلت جدّه ات فاطمه برای من بگو که هر گاه من آن را برای شیعیانت نقل کنم خوشحال شوند.

امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

هنگامی که روز قیامت فرا می رسد منبرهایی از نور برای پیامبران نصب خواهد شد، در آن روز منبر من از منبر همه بالاتر خواهد بود، خدای سبحان می فرماید:

یا محمّد! خطبه بخوان! من آن روز خطبه ای می خوانم که احدی از انبیاء نظیر آن را نشنیده باشند.

سپس منبرهایی از نور برای وصی های انبیاء نصب خواهد شد که منبر وصی من علیّ بن ابیطالب علیه السلام در وسط منبرهای آنان می باشد.

منبر علی علیه السلام بالاتر از منبر ایشان خواهد بود، آنگاه خطاب می رسد:

یا

علی خطبه بخوان، علیّ مرتضی علیه السلام هم خطبه ای می خواند که احدی از اوصیاء نظیر آن را نشنیده باشند.

بعد از آن منبرهایی از نور برای فرزندان پیامبران نصب می نمایند منبری از نور برای دو فرزندم، دو نوه ی من، دو نوگل من، نصب خواهد شد، به ایشان گفته می شود:

خطبه بخوانید، ایشان هم خطبه ای می خوانند که احدی از فرزندان انبیاء نظیر آنها را نشنیده باشند.

پس از آن منادی که جبرئیل است، ندا می کند:

فاطمه دختر حضرت محمّد علیه السلام کجاست؟

خدیجه دختر خویلد کجاست؟

مریم دختر عمران کجاست؟

آسیه دختر مُزاحم کجاست؟

امّ کلثوم مادر یحیی بن زکریا کجاست؟

وقتی ایشان همه برخاستند خدای رؤوف می فرماید:

ای اهل محشر! امروز کرامت از کیست؟

حضرت محمّد و علی و حسن و حسین علیهما السلام می گویند:

از خدایی که یکتا و قهّار است.

خدای توانا می فرماید:

ای اهل محشر! من کرامت را برای محمّد و علی و حسن و حسین و فاطمه: قرار دادم، ای اهل محشر! سر خود را به زیر بیندازید و چشم خود را ببندید تا فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به سوی بهشت رود.

در همین موقع است که جبرئیل ناقه ای از بهشت برای آن معظّمه می آورد که دو پهلوی آن را به حریر بهشتی زینت کرده باشند، مهار آن از مروارید و جهاز آن از مرجان است، آن ناقه را می خواباند و فاطمه سلام الله علیها سوار بر آن خواهد شد.

آنگاه خدای رؤوف، تعداد صد هزار ملك می فرستد تا طرف راست آن بانو باشند و صد هزار ملك دیگر می فرستند تا طرف چپ وی قرا بگیرند و صد هزار ملك دیگر خواهد فرستاد که فاطمه را بر فراز پر و بال خود به سوی بهشت حرکت

دهند.

موقعی که به در بهشت رسیدند فاطمه ی زهراء سلام الله علیها متوجّه پشت سر خود می شود، خطاب می رسد ای دختر حبیب من! برای چه متوجّه پشت سر خود می شوی، در صورتی که من دستور داده ام داخل بهشت شوی؟ فاطمه سلام الله علیها عرض می کند:

پروردگارا دوست داشتم در یک چنین روزی قدر و منزلت من شناخته شود.

خدا می فرماید:

ای دختر حبیب من! برگرد و بنگر هر کسی که محبّت تو یا یکی از فرزندان تو را در قلب دارد دست او را بگیر و داخل بهشت نما.

امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:

ای جابر! به خدا قسم که فاطمه در آن روز شیعیان خود را به نحوی از میان اهل محشر جدا می کند و نجات می دهد که پرنده دانه های نیکو را از میان دانه های بی ارزش برمی چیند.

موقعی که او با شیعیانش بر در بهشت می رسند خدا به دل شیعیان فاطمه می اندازد که متوجّه پشت سر خود شوند، وقتی برمی گردند خدای رؤوف می فرماید:

ای دوستان من! برای چه متوجّه پشت سر خود می شوید، در صورتی که من شفاعت فاطمه سلام الله علیها دختر حبیب خود را درباره ی شما پذیرفتم؟

می گویند:

پروردگارا ما دوست داریم در یک چنین روزی قدر و اهمیّت ما شناخته شود، خدا می فرماید:

ای دوستان من برگردید و نگاه کنید هر کسی که شما را برای دوستی فاطمه دوست داشته، هر کسی که برای محبّت فاطمه به شما غذا داده، هر کسی که برای دوستی فاطمه شما را پوشانیده، هر کسی که یک جرعه ی آب برای محبّت فاطمه به شما داده، هر کسی که برای دوستی فاطمه در غیاب از شما دفاع کرده، دست آنان را بگیرید و داخل

بهشت نمایید.

حضرت باقر علیه السلام می فرماید:

به خدا قسم که از آن مردم غیر از افراد شکّاک و کافر و منافق کسی باقی نخواهد ماند.

وقتی که ایشان یعنی کفّار در میان طبقات مردم آمدند چنانکه قرآن در سوره ی شعراء، آیه های ۱۰۰ و ۱۰۲ خبر داده می گویند:

«ما شفیع و دوست مهربانی نداریم، ای کاش ما چاره می داشتیم و از مؤمنین محسوب می شدیم».

حضرت باقر علیه السلام فرمود:

هیهات هیهات! ! آنان از خواسته ی خود ممنوع خواهند شد و چنانکه قرآن در آیه ی ۲۸ سوره ی انعام می فرماید:

«اگر برمی گشتند نیز مشغول آن کاری می شدند که نباید بشوند؛ آنان دروغگو می باشند».

[روایت شماره] (۵۸)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدٍ مُعَنْعَناً، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ:

«إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَيْلَةِ الْقَدْرِ» (۲۷۳) اللَّيْلَةُ فَاطِمَةُ وَ الْقَدْرُ اللَّهُ فَمَنْ عَرَفَ فَاطِمَةَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ الْخَلْقَ فُطِمُوا عَنْ مَعْرِفَتِهَا.

نیز در همان کتاب (۲۷۴) راجع به تفسیر سوره ی مبارکه ی قدر با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

معنی کلمه «لیله» در این سوره ی مبارکه «فاطمه» می باشد و معنی کلمه «قَدْر» یعنی خدا، پس کسی که فاطمه را آن طور که باید و شاید بشناسد لیله ی قدر را درک نموده ست. فاطمه بدین لحاظ فاطمه نامیده شد که خلق نتوانستند او را کاملاً بشناسند.

[روایت شماره] (۵۹)

[مهج الدّعوات] عَنِ الشَّيْخِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ الْفَقِيهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ، عَنْ أَبِی الْبَرَكَاتِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الْجَوْزِيِّ، عَنِ الصَّدُوقِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ فُرَاتِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بُشْرَوَيْهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِدْرِيسَ بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ رُشَيْدٍ وَ الْوَلِيدِ بْنِ شُجَاعِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

خَرَجْتُ مِنْ مَنْزِلِی یَوْماً بَعْدَ وَفَاهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِعَشَرَهِ أَیَّامٍ فَلَقِیَنِی عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام ابْنُ عَمِّ الرَّسُولِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ لِی: یَا سَلْمَانُ جَفَوْتَنَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقُلْتُ: حَبِیبِی أَبَاالْحَسَنِ مِثْلُکُمْ لا یُجْفَی غَیْرَ أَنَّ حُزْنِی عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم طَالَ فَهُوَ

الَّذِی مَنَعَنِی مِنْ زِیَارَتِکَمْ، فَقَالَ علیه السلام :

یَا سَلْمَانُ ائْتِ مَنْزِلَ فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِنَّهَا إِلَیْکَ مُشْتَاقَهٌ تُرِیدُ أَنْ تُتْحِفَکَ بِتُحْفَهٍ قَدْ أُتْحِفَتْ بِهَا مِنَ الْجَنَّهِ، قُلْتُ لِعَلِیٍّ علیه السلام :

قَدْ أُتْحِفَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها بِشَیْ ءٍ مِنَ الْجَنَّهِ بَعْدَ وَفَاهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟

قَالَ:

نَعَمْ بِالْأَمْسِ.

قَالَ سَلْمَانُ الْفَارِسِیُّ: فَهَرْوَلْتُ إِلَی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها بِنْتِ محمد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَإِذَا هِیَ جَالِسَهٌ وَ عَلَیْهَا قِطْعَهُ عَبَاءٍ إِذَا خَمَّرَتْ رَأْسَهَا انْجَلَی سَاقُهَا وَ إِذَا غَطَّتْ سَاقَهَا انْکَشَفَ رَأْسُهَا، فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَیَّ اعْتَجَرَتْ ثُمَّ قَالَتْ:

یَا سَلْمَانُ جَفَوْتَنِی بَعْدَ وَفَاهِ أَبِی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُلْتُ: حَبِیبَتِی أَأُجْفَاکُمْ؟

قَالَتْ:

فَمَهْ اجْلِسْ وَ اعْقِلْ مَا أَقُولُ لَکَ.

إِنِّی کُنْتُ جَالِسَهً بِالْأَمْسِ فِی هَذَا الْمَجْلِسِ وَ بَابُ الدَّارِ مُغْلَقٌ وَ أَنَا أَتَفَکَّرُ فِی انْقِطَاعِ الْوَحْیِ عَنَّا وَ انْصِرَافِ الْمَلائِکَهِ عَنْ مَنْزِلِنَا، فَإِذَا انْفَتَحَ الْبَابُ مِنْ غَیْرِ أَنْ یَفْتَحَهُ أَحَدٌ، فَدَخَلَ عَلَیَّ ثَلاثُ جِوَارٍ لَمْ یَرَ الرَّاؤُونَ بِحُسْنِهِنَّ وَ لا کَهَیْئَتِهِنَّ وَ لا نَضَارَهِ وُجُوهِهِنَّ وَ لا أَزْکَی مِنْ رِیحِهِنَّ فَلَمَّا رَأَیْتُهُنَّ قُمْتُ إِلَیْهِنَّ مُتَنَکِّرَهً لَهُنَّ فَقُلْتُ: بِأَبِی أَنْتُنَّ مِنْ أَهْلِ مَکَّهَ أَمْ مِنْ أَهْلِ الْمَدِینَهِ؟ فَقُلْنَ: یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ لَسْنَا مِنْ أَهْلِ مَکَّهَ وَ لا مِنْ أَهْلِ الْمَدِینَهِ وَ لا مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ جَمِیعاً غَیْرَ أَنَّنَا جِوَارٍ مِنَ الْحُورِ الْعِینِ مِنْ دَارِالسَّلامِ أَرْسَلَنَا رَبُّ الْعِزَّهِ إِلَیْکِ یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ إِنَّا إِلَیْکِ مُشْتَاقَاتٌ

فَقُلْتُ لِلَّتِی أَظُنُّ أَنَّهَا أَکْبَرُ سِنّاً: مَا اسْمُکِ؟

قَالَتْ:

اسْمِی مَقْدُودَهُ، قُلْتُ: وَ لِمَ سُمِّیتِ مَقْدُودَهَ؟

قَالَتْ:

خُلِقْتُ لِلْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ الْکِنْدِیِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَقُلْتُ لِلثَّانِیَهِ: مَا

اسْمُكِ؟

قَالَتْ:

ذَرَّهُ قُلْتُ وَ لِمَ سُمِّيتِ ذَرَّهَ وَ أَنْتِ فِى عَيْنِى نَبِيلَهٌ قَالَتْ:

خُلِقْتُ لِأَبِى ذَرٍّالْغِفَارِىِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَقُلْتُ لِلثَّالِثَه: مَا اسْمُكِ؟

قَالَتْ:

سَلْمَى، قُلْتُ: وَ لِمَ سُمِّيتِ سَلْمَى؟

قَالَتْ:

أَنَا لِسَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ مَوْلَى أَبِيكِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

قَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها: ثُمَّ أَخْرَجْنَ لِى رُطَباً أَزْرَقَ كَأَمْثَالِ الْخُشْكَنَانَجِ (٢٧٥) الْكِبَارِ أَبْيَضَ مِنَ الثَّلْجِ وَ أَزْكَى رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ فَأَحْضَرَتْهُ فَقَالَتْ لِى: يَا سَلْمَانُ أَفْطِرْ عَلَيْهِ عَشِيَّتَكَ فَإِذَا كَانَ غَداً فَجِئْنِى بِنَوَاهُ أَوْ قَالَتْ:

عَجَمِه.

قَالَ سَلْمَانُ: فَأَخَذْتُ الرُّطَبَ فَمَا مَرَرْتُ بِجَمْعٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إلا قَالُوا: يَا سَلْمَانُ أَمَعَكَ مِسْكٌ؟ قُلْتُ: نَعَم، فَلَمَّا كَانَ وَقْتُ الْإِفْطَارِ أَفْطَرْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ أَجِدْ لَهُ عَجَماً وَ لا نَوًى، فَمَضَيْتُ إِلَى بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى الْيَوْمِ الثَّانِى فَقُلْتُ لَهَا: إِنِّى أَفْطَرْتُ عَلَى مَا أَتْحَفْتِينِى بِهِ فَمَا وَجَدْتُ لَهُ عَجَماً وَ لا نَوًى،

قَالَتْ:

يَا سَلْمَانُ وَ لَنْ يَكُونَ لَهُ عَجَمٌ وَ لا نَوًى وَ إِنَّمَا هُوَ نَخْلٌ غَرَسَهُ اللَّهُ فِى دَارِالسَّلامِ بِكَلامٍ عَلَّمَنِيهِ أَبِى محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كُنْتُ أَقُولُهُ غُدْوَهً وَ عَشِيَّهً.

قَالَ سَلْمَانُ: قُلْتُ: علّمنى [عَلِّمِينِى] الْكَلامَ يَا سَيِّدَتِى، فَقَالَتْ:

إِنْ سَرَّكَ أَنْ لا يَمَسَّكَ أَذَى الْحُمَّى مَا عِشْتَ فِى دَارِ الدُّنْيَا فَوَاظِبْ عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ سَلْمَانُ: عَلَّمَتْنِى هَذَا الْحِرْزَ فَقَالَتْ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

، بِسْم اللَّهِ النُّورِ، بِسْمِ اللَّهِ نُـورِ النُّورِ، بِسْم اللَّهِ نُـورٌ عَلَى نُـورٍ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِى هُـوَ مُـدَبِّرُ الْأَمُورِ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِى خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ أَنْزَلَ النُّورَ عَلَى الطُّورِ، فِى كِتابٍ مَسْطُورٍ،

فِی رَقٍّ مَنْشُورٍ، بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ، عَلَی نَبِیٍّ مَحْبُورٍ، الْحَمْدُلِلَّهِ الَّذِی هُوَ بِالْعِزِّ مَذْکُورٌ وَ بِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَ عَلَی السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ مَشْکُورٌ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ.

قَالَ سَلْمَانُ: فَتَعَلَّمْتُهُنَّ فَوَاللَّهِ لَقَدْ عَلَّمْتُهُنَّ أَکْثَرَ مِنْ أَلْفِ نَفْسٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِینَهِ وَ مَکَّهَ مِمَّنْ بِهِمُ الْحُمَّی فَکُلٌّ بَرَأَ مِنْ مَرَضِهِ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَی.

بیان: الاعتجار: لَفُّ العِمامه علی الرأس، قولها سلام الله علیها: فمه أی فما السبّب فی ترک زیارتنا أو اسکت و التنکّر: التغیّر علی وجه الاستیحاش و الکراهه و لمّا کانت الذَّرَّه موضوعه للصّغیره من النمله قالت سلام الله علیها: أنت مع نبلک و شرفک لم سمّیت باسم یدلُّ علی الحقاره و الخشکنانج لعلّه معرّب أی الخبز الیابس.

سیّد بن طاووس در کتاب مهج الدّعوات (۲۷۶) با چند واسطه از سلمان فارسی روایت می کند که گفت:

ده روز بعد از شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از منزل خود خارج و با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام پسر عموی پیامبر مواجه شدم.

حضرت علی علیه السلام به من فرمود:

ای سلمان! تو بعد از پیامبر خدا بر ما جفا کردی، گفتم:

ای حبیب من ای اباالحسن درباره ی شما جفا نشده ست؟ چیزی که مرا از زیارت شما محروم نموده است غم و اندوه شهادت رسول خدا است.

پس حضرتش فرمود:

ای سلمان بیا در منزل فاطمه ی زهراء سلام الله علیها، زیرا او به تو لطف دارد می خواهد از آن تحفه ای که از بهشت برایش آمده است به تو عطا کند، من گفتم:

آیا بعد از شهادت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برای فاطمه از بهشت تحفه آمده؟!

فرمود:

آری! دیروز آمده.

سلمان می گوید:

من متوجّه خانه

زهرای اطهر سلام الله علیها شدم، پس از ورود دیدم فاطمه نشسته و یک قطعه عباء در بر دارد، هر گاه آن عبا را روی سر خود می کشید، پاهایش پیدا می شد و هر گاه پای خود را به وسیله ی آن می پوشاند، سر مبارکش باز می شد.

وقتی چشم آن بانوی معظّمه به من افتاد، آن عبا را به سر خود پیچید و گفت:

ای سلمان تو بعد از شهادت پدرم به من جفا کردی! !

گفتم:

ای دختر رسول خدا آیا می شود که من به شما جفا کنم؟!

فرمود:

پس بنشین و راجع به آنچه به تو می گویم تعقّل کن.

من دیروز در همین مکان نشسته بودم، در خانه بسته بود، من درباره ی اینکه وحی از خاندان ما منقطع شده و اینکه ملائکه از منزل ما پا کشیده اند فکر می کردم ناگاه دیدم در خانه، بدون آنکه احدی آن را باز کند باز شد و سه دختر وارد شدند که بینندگان نظیر نیکویی و هیئت آنان و تازگی صورت ایشان و خوشبویی آنان را ندیده بودند.

وقتی چشم من به ایشان افتاد بدون اینکه آنان را بشناسم از جای برخاستم و گفتم:

پدرم به فدای شما، آیا از اهل مکّه یا اهل مدینه می باشید؟!

گفتند:

ای دختر پیامبر، ما اهل مکّه و مدینه و اهل زمین نیستیم بلکه از حوریه های بهشت هستیم که خدای مهربان ما را برای زیارت تو فرستاده زیرا ما مشتاق توأیم.

من به یکی از ایشان که گمان می کردم از لحاظ سن بزرگتر بود گفتم:

نام تو چیست؟

گفت:

مَقْدُودَه، گفتم:

برای چه به این نام نامیده شدی؟

گفت:

برای اینکه من از برای مقداد بن اسود کندی صحابه رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آفریده شده ام.

به دوّمی

گفتم:

نام تو چیست؟

گفت:

نام من ذَرَّه ست.

گفتم:

برای چه نام تو ذَرّه است، در صورتی که به نظر من شریف می باشی؟

گفت:

به جهت اینکه برای ابوذر که صحابه ی رسول خداست آفریده شده ام.

به سوّمی گفتم:

نام تو چیست؟

گفت:

نامم سلمی می باشد، گفتم:

چرا نام تو سلمی نهاده شده؟

گفت:

برای اینکه من برای سلمان دوست پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خلق شده ام.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرماید:

سپس آن حوریّه ها رطب کبود رنگی که نظیر نان قندی بزرگ و از برف سفیدتر و از مشک خوشبوتر بود به من دادند، سپس زهرای اطهر سلام الله علیها آن رطب را نزد من آورد و فرمود:

امشب با این رطب افطار کن و فردا هسته ی آن را نزد من بیاور.

سلمان می گوید:

پس از گرفتن آن رطب به هر گروهی از اصحاب پیامبر خدا عبور می کردم به من می گفتند:

آیا مشک و عنبر همراه داری؟ می گفتم:

آری.

هنگامی که وقت افطار رسید و من با آن رطب افطار کردم هسته ای در آن نیافتم، روز دوّم به حضور دختر پیغمبر خدا رفتم و به ایشان گفتم:

من به وسیله ی آن تحفه ای که به من عطا کردی افطار کردم ولی هسته ای در آن نیافتم؟!

فرمود:

ای سلمان آن رطب هرگز دارای هسته نخواهد بود زیرا درخت این رطب را خدا در بهشت، برای این دعایی که پدرم به من تعلیم داده و من آن را صبح و شام می خوانم در بهشت غرس (۲۷۷) کرده ست.

سلمان گفت:

آن دعا را به من یاد بده فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

اگر دوست داری تا در دنیا هستی اذیّت تب به تو نرسد به خواندن این دعا مواظبت کن، سلمان دوباره گفت:

این حرز را به من تعلیم بده. ایشان فرمودند بگو:

«بِسْمِ

اللَّهِ النُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ أَنْزَلَ النُّورَ عَلَى الطُّورِ فِی كِتَابٍ مَسْطُورٍ فِی رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ عَلَى نَبِیٍّ مَحْبُورٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هُوَ بِالْعِزِّ مَذْكُورٌ وَ بِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَ عَلَى السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ مَشْكُورٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِین .

سلمان می گوید:

من این دعا را گرفتم، به خدا قسم من این دعا را به بیشتر از هزار نفر از اهل مدینه و مکّه که دچار تب شده بودند تعلیم دادم و هر یک از آنان به لطف خدا از مرض تب شفا یافتند.

بیان: «اعتجار» به سر پیچیدن عمّامه را گویند. «فَمه» یعنی سبب اینکه ترک کرده ای زیارت ما را چیست؟ و یا اینکه به معنای «اُسکت» یعنی ساکت شو، می باشد و «تنکّر» تغییر کردن (رنگ) صورت به علّت وحشت و یا به علّت تنفّر را گویند.

و از آنجایی که «الذّره» به معنی مورچه ی کوچک است، وقتی آن فرشته ای که برای ابوذر خلق شده بود حضرت نامش را سؤال کردند و گفت:

نام من ذرّه است، حضرت زهرا سلام الله علیها به او فرمودند:

تو با این بزرگی و شرافتی که داری چرا به اسمی خوانده می شوی که دلالت بر کوچکی و حقارت دارد؟

و «الخشکنانج» شاید عربی شده ی نان خشک باشد (یعنی فارسی آن که نان خشکه بوده را حضرت با لفظ خشکنانج استعمال فرموده اند).

[روایت شماره] (۶۰)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ: بِإِسْنَادِهِ عَنْ أُسَامَهَ قَالَ:

مَرَرْتُ بِعَلِیٍّ وَ الْعَبَّاسِ وَ هُمَا قَاعِدَانِ فِی الْمَسْجِدِ فَقَالا: یَا أُسَامَهُ اسْتَأْذِنْ لَنَا عَلَى

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عَلِيٌّ وَ الْعَبَّاسُ يَسْتَأْذِنَانِ، فَقَالَ:

هَلْ تَدْرِى مَا جَاءَ بِهِمَا؟ قُلْتُ: لا وَاللَّهِ مَا أَدْرِى،

قَالَ:

لَكِنِّى أَدْرِى مَا جَاءَ بِهِمَا فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلا فَسَلَّمَا ثُمَّ قَعَدَا فَقَالا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَىُّ أَهْلِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟

قَالَ:

فَاطِمَهُ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَهَ أَنَّهَا كَانَتْ إِذَا ذُكِرَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ:

مَا رَأَيْتُ أَحَداً كَانَ أَصْدَقَ لَهْجَهً مِنْهَا إِلا أَنْ يَكُونَ الَّذِى وَلَدَهَا.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّعْلَبِيِّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَامِدٍ، عَنْ أَبِى مُحَمَّدٍ الْمُزَنِيِّ، عَنْ أَبِى يَعْلَى الْمَوْصِلِيِّ، عَنْ سَهْلِ بْنِ زَنْجَلَهَ الرَّازِيِّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ لَهِيعَهَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَقَامَ أَيَّاماً لَمْ يَطْعَمْ طَعَاماً حَتَّى شَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ وَ طَافَ فِى مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ فَلَمْ يُصِبْ عِنْدَ وَاحِدَهٍ مِنْهُنَّ شَيْئاً، فَأَتَى فَاطِمَهَ فَقَالَ:

يَا بُنَيَّهُ هَلْ عِنْدَكِ شَىْ ءٌ آكُلُهُ فَإِنِّى جَائِعٌ؟

فَقَالَتْ:

لا وَاللَّهِ بِأَبِى أَنْتَ وَ أُمِّى، فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بَعَثَ إِلَيْهَا جَارَهً لَهَا بِرَغِيفَيْنِ وَ قِطْعَهِ لَحْمٍ، فَأَخَذَتْهُ مِنْهَا فَوَضَعَتْهُ فِى جَفْنَهٍ لَهَا وَ غَطَّتْ عَلَيْهَا وَ قَالَتْ:

لاوثِرَنَّ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى نَفْسِى وَ مَنْ عِنْدِى وَ كَانُوا جَمِيعاً مُحْتَاجِينَ إِلَى شُبْعَهِ طَعَامٍ

فَبَعَثَتْ حَسَناً أَوْ حُسَيْناً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَرَجَعَ إِلَيْهَا، فَقَالَتْ:

بِأَبِى أَنْتَ وَ أُمِّى قَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِشَىْ ءٍ فَخَبَأْتُهُ،

قَالَ:

هَلُمِّى، فَأَتَتْهُ فَكَشَفَتْ عَنِ الْجَفْنَهِ فَإِذَا هِىَ مَمْلُوءَهٌ خُبْزاً وَ لَحماً، فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَيْهِ بُهِتَتْ فَعَرَفَتْ أَنَّهَا كَرَامَهٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ

صَلَّتْ عَلَى نَبِيِّهِ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مِنْ أَيْنَ لَكِ هَذَا يَا بُنَيَّهُ؟

فَقَالَتْ:

«هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (۲۷۸)، فَحَمِدَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَ قَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى جَعَلَكِ شَبِيهَةً بِسَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فِى نِسَاءِ بَنِى إِسْرَائِيلَ فِى وَقْتِهِمْ، فَإِنَّهَا كَانَتْ إِذَا رَزَقَهَا اللَّهُ تَعَالَى فَسُئِلَتْ عَنْهُ قالَتْ: «هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (۲۷۹)، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى عَلِيٍّ ثُمَّ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ جَمِيعُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَهْلُ بَيْتِهِ جَمِيعاً وَ شَبِعُوا وَ بَقِيَتِ الْجَفْنَهُ كَمَا هِيَ،

قَالَتْ فَاطِمَهُ: فَأَوْسَعْتُ مِنْهَا عَلَى جَمِيعِ جِيرَانِى وَ جَعَلَ اللَّهُ فِيهَا الْبَرَكَهَ وَ الْخَيْرَ كَمَا فَعَلَ اللَّهُ بِمَرْيَمَ سلام الله عليها.

[المناقب لابن شهرآشوب] الثعلبيُّ فى تفسيره و ابن المؤذّن فى الأربعين بإسنادهما عن محمّد بن المنكدر، عن جابر مثله.

در بعضی از کتب مناقب با سندهای خود از اسامه نقل می کند که گفت:

من نزد علی و عبّاس که در مسجد نشسته بودند رفتم، آنان به من گفتند:

برای ما از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم اجازه ی ورود بگیر.

من به پیغمبر خدا گفتم:

علی و عبّاس از شما اجازه ی تشرّف می خواهند، پیامبر فرمود:

آیا می دانی برای چه نزد من می آیند؟

گفتم:

نه به خدا فرمود:

ولی من می دانم اجازه ی ورود به ایشان بده. وقتی به حضور آن حضرت مشرّف شدند سلام کردند و نشستند و گفتند:

لبیک یا رسول الله! کدام یک از اهل و عیالت نزد تو عزیزترند؟

فرمود:

فاطمه ی زهرا سلام الله علیها.

نیز

با سندهای خود با چند واسطه از قول عایشه نقل می کند که هر گاه به یاد فاطمه می آمد می گفت:

من کسی را از او راستگوتر ندیدم مگر پیامبر اکرم.

نیز با سندهای خود با چند واسطه از جابر بن عبدالله (۲۸۰) نقل می کند که گفت:

چند روزی بود که رسول خدا غذا نخورده بود و این مطلب باعث ناراحتی آن حضرت شده بود. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در منزل هر یک از زنان خود رفته و غذایی نزد آنان نیافت. پیش فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمد و فرمود:

ای دختر عزیزم! من گرسنه ام آیا چیزی داری من بخورم؟

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

نه به خدا، پدر و مادرم به فدایت (۲۸۱) موقعی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از نزد فاطمه خارج شد یکی از کنیزان حضرت زهرا سلام الله علیها دو گِرده ی نان و یک مقداری گوشت برای آن بانو فرستاد، حضرتش آن غذا را گرفت و در میان کاسه ای نهاد و سر آن را پوشانید، آنگاه با خویشتن گفت:

من پدرم را بر خودم و اهل خانه ام مقدّم می دارم، در صورتی که هر یک از ایشان به غذا محتاج بودند.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها حسن یا حسین علیهما السلام را به دنبال پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرستاد و آن حضرت به سوی آن معظّمه بازگشت.

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

پدر جان مختصر غذایی برای ما آورده شده که من آن را برای تو نگاه داشته ام.

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آن را بیاور، وقتی زهرای اطهر آن غذا را آورد

و سر آن را باز کرد دید آن کاسه پر از نان و گوشت است، هنگامی که فاطمه به آن غذا و برکت آن نگاه کرد دریافت که از خیر و برکت پروردگار است، لذا حمد خدای را به جای آورد و بر پیامبر او صلوات فرستاد.

پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای دختر عزیزم! این غذا را از کجا آورده ای؟

گفت:

از طرف خدا نصیب شده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نیز حمد خدای را به جای آورد و به فاطمه گفت:

خدای را سپاسگزارم که تو را شبیه به حضرت مریم که بزرگترین زنان زمان خود بود قرار داد، زیرا حضرت مریم هم هر گاه خدا رزق و روزی به وی عطا می کرد و از او می پرسیدند:

این غذا از کجا نصیب تو شده؟ می گفت:

از طرف پرودگار، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی عطا می نماید.

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به دنبال حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرستاد، آنگاه رسول خدا، علی مرتضی، فاطمه ی زهراء، امام حسن مجتبی، امام حسین: و عموم زنان پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از آن کاسه غذا خوردند تا سیر شدند، ولی غذای آن کاسه همچنان به اندازه ی خود بود.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می فرماید:

من از آن غذا به عموم همسایگانم تقسیم نمودم، خدای توانا به قدری به آن غذا خیر و برکت داده بود که به غذای حضرت مریم سلام الله علیها عطا کرده بود.

در مناقب نقل شده که ثعلبی

(۲۸۲) در تفسیر خودش و پسر موزون در کتاب اربعین با سندهای خود از محمّد بن منکدر از جابر مانند این حدیث را نقل کرده اند.

[روایت شماره] (۶۱)

وَ مِنْ کِتَابِ الْمَنَاقِبِ، الْمَذْکُورِ عَنْ أَبِی الْفَرَجِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَکِّیِّ، عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْحُلْوَانِیِّ، عَنْ کَرِیمَهَ بِنْتِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِیِّ وَ أَخْبَرَنِی أَیْضاً بِهِ عَالِیاً قَاضِی الْقُضَاهِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الْبَغْدَادِیُّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الزَّیْنَبِیِّ، عَنِ الْکَرِیمَهِ فَاطِمَهَ بِنْتِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِیَّهِ بِمَکَّهَ حَرَسَهَا اللَّهُ تَعَالَی، عَنْ أَبِی عَلِیٍّ زَاهِرِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ یُوسُفَ الْجُرْجَانِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ غَالِبٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِی شَیْبَهَ، عَنِ ابْنِ نُمَیْرٍ، عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.

قَالَ:

خَرَجَ أَعْرَابِیٌّ مِنْ بَنِی سُلَیْمٍ یَتَبَدَّی فِی الْبَرِّیَّهِ، فَإِذَا هُوَ بِضَبٍّ قَدْ نَفَرَ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ، فَسَعَی وَرَاءَهُ حَتَّی اصْطَادَهُ، ثُمَّ جَعَلَهُ فِی کُمِّهِ وَ أَقْبَلَ یَزْدَلِفُ نَحْوَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا أَنْ وَقَفَ بِإِزَائِهِ نَادَاهُ: یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ وَ کَانَ مِنْ أَخْلاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِذَا قِیلَ لَهُ: یَا مُحَمَّدُ قَالَ:

یَا مُحَمَّدُ وَ إِذَا قِیلَ لَهُ: یَا أَحْمَدُ قَالَ:

یَا أَحْمَدُ وَ إِذَا قِیلَ لَهُ: یَا أَبَاالْقَاسِمِ،

قَالَ:

یَا أَبَاالْقَاسِمِ وَ إِذَا قِیلَ لَهُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

لَبَّیْکَ وَ سَعْدَیْکَ وَ تَهَلَّلَ وَجْهُهُ.

فَلَمَّا أَنْ نَادَاهُ الْأَعْرَابِیُّ یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ قَالَ لَهُ النَّبِیُّ: یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ،

قَالَ لَهُ: أَنْتَ السَّاحِرُ الْکَذَّابُ الَّذِی مَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَ لا أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ مِنْ ذِی لَهْجَهٍ هُوَ أَکْذَبُ مِنْکَ، أَنْتَ الَّذِی تَزْعَمُ أَنَّ لَکَ فِی هَذِهِ الْخَضْرَاءِ إِلَهاً بَعَثَ بِکَ إِلَی الْأَسْوَدِ وَ الْأَبْیَضِ وَ

اللاتِ وَ الْعُزَّى، لَوْلا أَنِّی أَخافُ أَنَّ قَوْمِی یُسَمُّونَنِی الْعَجُولَ لَضَرَبْتُکَ بِسَیْفِی هَذَا ضَرْبَهً أَقْتُلُکَ بِهَا، فَأَسُودَ بِکَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.

فَوَثَبَ إِلَیْهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِیَبْطِشَ بِهِ فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

اِجْلِسْ یَا أَبَا حَفْصٍ فَقَدْ کَادَ الْحَلِیمُ أَنْ یَکُونَ نَبِیّاً.

ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَی الْأَعْرَابِیِّ فَقَالَ لَهُ: یَا أَخَا بَنِی سُلَیْمٍ هَکَذَا تَفْعَلُ الْعَرَبُ؟ یَتَهَجَّمُونَ عَلَیْنَا فِی مَجَالِسِنَا یَجْبَهُونَنَا بِالْکَلامِ الْغَلِیظِ؟ یَا أَعْرَابِیُّ وَ الَّذِی بَعَثَنِی بِالْحَقِّ نَبِیّاً إِنَّ مَنْ ضَرَّ بِی فِی دَارِ الدُّنْیَا هُوَ غَداً فِی النَّارِ یَتَلَظَّی، یَا أَعْرَابِیُّ وَ الَّذِی بَعَثَنِی بِالْحَقِّ نَبِیّاً إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ السَّابِعَهِ یُسَمُّونَنِی أَحْمَدَ الصَّادِقَ، یَا أَعْرَابِیُّ أَسْلِمْ تَسْلَمْ مِنَ النَّارِ یَکُونُ لَکَ مَا لَنَا وَ عَلَیْکَ مَا عَلَیْنَا وَ تَکُونُ أَخَانَا فِی الْإِسْلامِ.

قَالَ:

فَغَضِبَ الْأَعْرَابِیُّ وَ قَالَ:

وَ اللاتِ وَ الْعُزَّی لا أُومِنُ بِکَ یَا مُحَمَّدُ أَوْ یُؤْمِنَ هَذَا الضَّبُّ، ثُمَّ رَمَی بِالضَّبِّ عَنْ کُمِّهِ، فَلَمَّا أَنْ وَقَعَ الضَّبُّ عَلَی الْأَرْضِ وَلَّی هَارِباً، فَنَادَاهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَیُّهَا الضَّبُّ أَقْبِلْ إِلَیَّ، فَأَقْبَلَ الضَّبُّ یَنْظُرُ إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم،

قَالَ:

فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَیُّهَا الضَّبُّ مَنْ أَنَا؟ فَإِذَا هُوَ یَنْطِقُ بِلِسَانٍ فَصِیحٍ ذَرِبٍ غَیْرِ قَطِعٍ فَقَالَ:

أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَنْ تَعْبُدُ؟

قَالَ:

أَعْبُدُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ الَّذِی فَلَقَ الْحَبَّهَ وَ بَرَأَ النَّسَمَهَ وَ اتَّخَذَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلًا وَ اصْطَفَاکَ یَا مُحَمَّدُ حَبِیباً ثُمَّ أَنْشَأَ یَقُولُ:

أَلا یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّکَ صَادِقٌ

فَبُورِکْتَ مَهْدِیّاً وَ بُورِکْتَ هَادِیاً

شَرَعْتَ لَنَا دِينَ الْحَنِيفَهِ بَعْدَ مَا

عَبَدْنَا كَأَمْثَالِ الْحَمِيرِ الطَّوَاغِيَا

فَيَا

خَيْرَ مَدْعُوٍّ وَ يَا خَيْرَ مُرْسَلٍ

إِلَى الْجِنِّ بَعْدَ الْإِنْسِ لَبَّيْكَ دَاعِياً

وَ نَحْنُ أُنَاسٌ مِنْ سُلَيْمٍ وَ إِنَّنَا

أَتَيْنَاكَ نَرْجُو أَنْ نَنَالَ الْعَوَالِيَا

أَتَيْتَ بِبُرْهَانٍ مِنَ اللَّهِ وَاضِحٍ

فَأَصْبَحْتَ فِينَا صَادِقَ الْقَوْلِ زَاكِياً

فَبُورِكْتَ فِي الْأَحْوَالِ حَيّاً وَ مَيِّتاً

وَ بُورِكْتَ مَوْلُوداً وَ بُورِكْتَ نَاشِياً

قَالَ:

ثُمَّ أَطْبَقَ عَلَى فَمِ الضَّبِّ فَلَمْ يُحِرْ جَوَاباً، فَلَمَّا أَنْ نَظَرَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَى ذَلِكَ قَالَ:

وَا عَجَبَا ضَبٌّ اصْطَدْتُهُ مِنَ الْبَرِّيَّهِ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ فِي كُمِّي لا يَفْقَهُ وَ لا يَنْقَهُ وَ لا يَعْقِلُ يُكَلِّمُ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِهَذَا الْكَلامِ وَ يَشْهَدُ لَهُ بِهَذِهِ الشَّهَادَهِ أَنَا لا أَطْلُبُ أَثَراً بَعْدَ عَيْنٍ، مُدَّ يَمِينَكَ فَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، فَأَسْلَمَ الْأَعْرَابِيُّ وَ حَسُنَ إِسْلامُهُ.

ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: عَلِّمُوا الْأَعْرَابِيَّ سُوَراً مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ:

فَلَمَّا أَنْ عُلِّمَ الْأَعْرَابِيُّ سُوَراً مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

هَلْ لَكَ شَيْ ءٌ مِنَ الْمَالِ؟

قَالَ:

وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيّاً إِنَّا أَرْبَعَهُ آلافِ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ مَا فِيهِمْ أَفْقَرُ مِنِّي وَ لا أَقَلُّ مَالاً.

ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: مَنْ يَحْمِلِ الْأَعْرَابِيَّ عَلَى نَاقَهٍ أَضْمَنْ لَهُ عَلَى اللَّهِ نَاقَهً مِنْ نُوقِ الْجَنَّهِ قَالَ:

فَوَثَبَ إِلَيْهِ سَعْدُ بْنُ عُبَادَهَ قَالَ:

فِدَاکَ أَبِی وَ أَمِّی عِنْدِی نَاقَةٌ حَمْرَاءُ عُشَرَاءُ وَ هِیَ لِلْأَعْرَابِیِّ.

فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

یَا سَعْدُ تَفْخَرُ عَلَیْنَا بِنَاقَتِکَ؟ أَلا أَصِفُ لَکَ النَّاقَهَ الَّتِی نُعْطِیکَهَا بَدَلاً مِنْ نَاقَهِ الْأَعْرَابِیِّ، فَقَالَ:

بَلَی فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی.

فَقَالَ:

یَا سَعْدُ نَاقَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَحْمَرَ وَ قَوَائِمُهَا مِنَ الْعَنْبَرِ وَ وَبَرُهَا مِنَ الزَّعْفَرَانِ وَ عَیْنَاهَا

مِنْ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ وَ عُنُقُهَا مِنَ الزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ وَ سَنَامُهَا مِنَ الْكَافُورِ الْأَشْهَبِ وَ ذَنَبُهَا مِنَ الدُّرِّ وَ خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ الرَّطْبِ، عَلَيْهَا قُبَّةٌ مِنْ دُرَّةٍ بَيْضَاءَ يُرَى بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا وَ ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا تَطِيرُ بِكَ فِي الْجَنَّه.

ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: مَنْ يُتَوِّجِ الْأَعْرَابِيَّ أَضْمَنْ لَهُ عَلَى اللَّهِ تَاجَ التُّقَى،

قَالَ:

فَوَثَبَ إِلَيْهِ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ قَالَ:

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي وَ مَا تَاجُ التُّقَى فَذَكَرَ مِنْ صِفَتِهِ،

قَالَ:

فَنَزَعَ عَلِيٌّ عليه السلام عِمَامَتَهُ فَعَمَّمَ بِهَا الْأَعْرَابِيَّ.

ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

مَنْ يُزَوِّدِ الْأَعْرَابِيَّ وَ أَضْمَنَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ زَادَ التَّقْوَى،

قَالَ:

فَوَثَبَ إِلَيْهِ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ فَقَالَ:

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي وَ مَا زَادُ التَّقْوَى؟

قَالَ:

يَا سَلْمَانُ إِذَا كَانَ آخِرُ يَوْمٍ مِنَ الدُّنْيَا لَقَّنَكَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ قَوْلَ شَهَادَةِ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ أَنْتَ قُلْتَهَا لَقِيتَنِي وَ لَقِيتُكَ وَ إِنْ أَنْتَ لَمْ تَقُلْهَا لَمْ تَلْقَنِي وَ لَمْ أَلْقَكَ أَبَدا.

قَالَ:

فَمَضَى سَلْمَانُ حَتَّى طَافَ تِسْعَةَ أَبْيَاتٍ مِنْ بُيُوتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَهُنَّ شَيْئاً، فَلَمَّا أَنْ وَلَّى رَاجِعاً نَظَرَ إِلَى حُجْرَةِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ:

إِنْ يَكُنْ خَيْرٌ فَمِنْ مَنْزِلِ فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَرَعَ الْبَابَ فَأَجَابَتْهُ مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ: مَنْ بِالْبَابِ؟

فَقَالَ لَهَا: أَنَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ فَقَالَتْ لَهُ: يَا سَلْمَانُ وَ مَا تَشَاءُ؟ فَشَرَحَ قِصَّةَ الْأَعْرَابِيِّ وَ الضَّبِّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

قَالَتْ لَهُ: يَا سَلْمَانُ وَ الَّذِى بَعَثَ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِالْحَقِّ نَبِيّاً إِنَّ

لَنَا ثَلاثاً مَا طَعِمْنَا وَ إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ قَدْ اضْطَرَبَا عَلَيَّ مِنْ شِدَّهِ الْجُوعِ، ثُمَّ رَقَدَا كَأَنَّهُمَا فَرْخَانِ مَنْتُوفَانِ، وَلَكِنْ لا أَرُدُّ الْخَيْرَ إِذَا نَزَلَ الْخَيْرُ بِبَابِی.

يَا سَلْمَانُ خُذْ دِرْعِی هَذَا ثُمَّ امْضِ بِهِ إِلَی شَمْعُونَ الْيَهُودِیِّ وَ قُلْ لَهُ: تَقُولُ لَکَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ: أَقْرِضْنِی عَلَيْهِ صَاعاً مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعاً مِنْ شَعِيرٍ أَرُدَّهُ عَلَيْکَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی.

قَالَ:

فَأَخَذَ سَلْمَانُ الدِّرْعَ ثُمَّ أَتَی بِهِ إِلَی شَمْعُونَ الْيَهُودِیِّ فَقَالَ لَهُ: يَا شَمْعُونُ هَذَا دِرْعُ فَاطِمَهَ بِنْتِ محمد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَقُولُ لَکَ: أَقْرِضْنِی عَلَيْهِ صَاعاً مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعاً مِنْ شَعِيرٍ أَرُدَّهُ عَلَيْکَ إِنْشَاءَ اللَّهُ.

قَالَ فَأَخَذَ شَمْعُونُ الدِّرْعَ ثُمَّ جَعَلَ يُقَلِّبُهُ فِی کَفِّهِ وَ عَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ بِالدُّمُوعِ وَ هُوَ يَقُولُ: يَا سَلْمَانُ هَذَا هُوَ الزُّهْدُ فِی الدُّنْيَا هَذَا الَّذِی أَخْبَرَنَا بِهِ مُوسَی بْنُ عِمْرَانَ فِی التَّوْرَاهِ أَنَا أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، فَأَسْلَمَ وَ حَسُنَ إِسْلامُهُ.

ثُمَّ دَفَعَ إِلَی سَلْمَانَ صَاعاً مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعاً مِنْ شَعِيرٍ فَأَتَی بِهِ سَلْمَانُ إِلَی فَاطِمَهَ فَطَحَنَتْهُ بِيَدِهَا وَ اخْتَبَزَتْهُ خُبْزاً ثُمَّ أَتَتْ بِهِ إِلَی سَلْمَانَ فَقَالَتْ لَهُ: خُذْهُ وَ امْضِ بِهِ إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم،

قَالَ:

فَقَالَ لَهَا سَلْمَانُ: يَا فَاطِمَهُ خُذِی مِنْهُ قُرْصاً تُعَلِّلِينَ بِهِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ، فَقَالَتْ:

يَا سَلْمَانُ هَذَا شَیْ ءٌ أَمْضَيْنَاهُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَسْنَا نَأْخُذُ مِنْهُ شَيْئاً.

قَالَ:

فَأَخَذَهُ سَلْمَانُ فَأَتَی بِهِ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا نَظَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَی سَلْمَانَ قَالَ لَهُ: يَا سَلْمَانُ مِنْ أَيْنَ لَکَ هَذَا؟

قَالَ:

مِنْ مَنْزِلِ بِنْتِکَ فَاطِمَهَ،

قَالَ:

وَ کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم

لَمْ يَطْعَمْ طَعَاماً مُنْذُ ثَلاثٍ.

قَالَ:

فَوَثَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّى وَرَدَ إِلَى حُجْرَهِ فَاطِمَهَ، فَقَرَعَ الْبَابَ وَ كَانَ إِذَا قَرَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الْبَابَ لا يَفْتَحُ لَهُ الْبَابَ إِلا فَاطِمَهُ فَلَمَّا أَنْ فَتَحَتْ لَهُ الْبَابَ نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَى صُفَارِ وَجْهِهَا وَ تَغَيُّرِ حَدَقَتَيْهَا، فَقَالَ لَهَا: يَا بُنَيَّهُ مَا الَّذِى أَرَاهُ مِنْ صُفَارِ وَجْهِكِ وَ تَغَيُّرِ حَدَقَتَيْكِ؟

فَقَالَتْ:

يَا اَبَهْ إِنَّ لَنَا ثَلاثاً مَا طَعِمْنَا طَعَاماً وَ إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ قَدِ اضْطَرَبَا عَلَيَّ مِنْ شِدَّهِ الْجُوعِ ثُمَّ رَقَدَا كَأَنَّهُمَا فَرْخَانِ مَنْتُوفَانِ.

قَالَ:

فَأَنْبَهَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَخَذَ وَاحِداً عَلَى فَخِذِهِ الْأَيْمَنِ وَ الْآخَرَ عَلَى فَخِذِهِ الْأَيْسَرِ وَ أَجْلَسَ فَاطِمَهَ بَيْنَ يَدَيْهَا وَ اعْتَنَقَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ دَخَلَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَاعْتَنَقَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ وَرَائِهِ، ثُمَّ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم طَرْفَهُ نَحْوَ السَّمَاءِ فَقَالَ:

إِلَهِى وَ سَيِّدِى وَ مَوْلاىَ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَيْتِى اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيراً.

قَالَ:

ثُمَّ وَثَبَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّى دَخَلَتْ إِلَى مِخْدَعٍ لَهَا فَصَفَّتْ قَدَمَيْهَا فَصَلَّتْ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَفَعَتْ بَاطِنَ كَفَّيْهَا إِلَى السَّمَاءِ وَ قَالَتْ:

إِلَهِى وَ سَيِّدِى هَذَا مُحَمَّدٌ نَبِيُّكَ وَ هَذَا عَلِيٌّ ابْنُ عَمِّ نَبِيِّكَ وَ هَذَانِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ سِبْطَا نَبِيِّكَ إِلَهِى أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَهً مِنَ السَّمَاءِ كَمَا أَنْزَلْتَهَا عَلَى بَنِى إِسْرَائِيلَ أَكَلُوا مِنْهَا وَ كَفَرُوا بِهَا، اللَّهُمَّ أَنْزِلْهَا عَلَيْنَا فَإِنَّا بِهَا مُؤْمِنُونَ.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَاللَّهِ مَا اسْتَتَمَّتِ الدَّعْوَهُ فَإِذَا هِىَ بِصَحْفَهٍ مِنْ وَرَائِهَا يَفُورُ

قُتَارُهَا وَ إِذَا قُتَارُهَا أَزْكَى مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ، فَاحْتَضَنَتْهَا ثُمَّ أَتَتْ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ، فَلَمَّا أَنْ نَظَرَ إِلَيْهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام قَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ مِنْ أَيْنَ لَكِ هَذَا؟ وَ لَمْ يَكُنْ عَهِدَ عِنْدَهَا شَيْئاً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

كُلْ يَا أَبَاالْحَسَنِ وَ لا تَسْأَلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يُمِتْنِى حَتَّى رَزَقَنِى وَلَداً مَثَلُهَا مَثَلُ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ «كُلَّما دَخَلَ عَلَيْها زَكَرِيَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً قالَ يا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هذا قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (۲۸۳).

قَالَ:

فَأَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

وَ تَزَوَّدَ الْأَعْرَابِيُّ وَ اسْتَوَى عَلَى رَاحِلَتِهِ وَ أَتَى بَنِى سُلَيْمٍ وَ هُمْ يَوْمَئِذٍ أَرْبَعَةُ آلافِ رَجُلٍ فَلَمَّا أَنْ وَقَفَ فِى وَسْطِهِمْ نَادَاهُمْ بِعُلُوِّ صَوْتِهِ: قُولُوا لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ.

قَالَ:

فَلَمَّا سَمِعُوا مِنْهُ هَذِهِ الْمَقَالَهَ أَسْرَعُوا إِلَى سُيُوفِهِمْ فَجَرَّدُوهَا، ثُمَّ قَالُوا لَهُ: لَقَدْ صَبَوْتَ إِلَى دِينِ مُحَمَّدٍ السَّاحِرِ الْكَذَّابِ، فَقَالَ لَهُمْ: مَا هُوَ بِسَاحِرٍ وَ لا كَذَّابٍ.

ثُمَّ قَالَ:

يَا مَعْشَرَ بَنِى سُلَيْمٍ إِنَّ إِلَهَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَيْرُ إِلَهٍ وَ إِنَّ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَيْرُ نَبِيٍّ: أَتَيْتُهُ جَائِعاً فَأَطْعَمَنِى وَ عَارِياً فَكَسَانِى وَ رَاجِلًا فَحَمَلَنِى، ثُمَّ شَرَحَ لَهُمْ قِصَّهَ الضَّبِّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَنْشَدَهُمُ الشِّعْرَ الَّذِى أَنْشَدَ فِى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

ثُمَّ قَالَ:

يَا

مَعَاشِرَ بَنِی سُلَیْم أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا مِنَ النَّارِ، فَأَسْلَمَ فِی ذَلِکَ الْیَوْمِ أَرْبَعَهُ آلافِ رَجُلٍ وَ هُمْ أَصْحَابُ الرَّایَاتِ الْخُضْرِ وَ هُمْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

أقول: وجدت هذا الحدیث فی کتاب قدیم من مؤلّفات العامّه قال: حدثّنا أبوبکر أحمد بن علیّ الطرشیشی ببغداد سنه أربع و ثمانین و أربع مائه، قال: حدَّثتنا کریمه بنت أحمد بن محمد بن حاتم المروزی - بمکّه حرسها الله - بقراءتها علینا فی المسجد الحرام فی ذی الحجه سنه إحدی و ثلاثین و أربع مائه، قالت: أخبرنا أبو علی زاهر بن أحمد الفقیه بسرخس، قال: حدَّثنا معاذ بن یوسف الجرجانیُّ قال: حدَّثنا أحمد بن محمّد بن غالب، عن عثمان بن أبی شیبه، عن ابن نمیر، عن مجالد عن ابن عباس مثله.

بیان: قال الجوهریُّ: تبدِّی الرجل: أقام بالبادیه و ازدلف أی تقدم و قطع کفرح و کرم لم یقدر علی الکلام و نقه الحدیث کفرح: فهمه و العشراء من النوق بضم العین و فتح الشین التی مضی لحملها عشره أشهر أو ثمانیه أو هی کالنفساء من النساء و ذرفت عینه أی سال دمعها و یقال: علّله بطعام و غیره أی شغله به و المخدع: البیت الصغیر الّذی یکون داخل البیت الکبیر و تضمُّ میمه و تفتح و یقال: صبأ فلان إذا خرج عن دین إلی دین غیره و قد تقلب الهمزه واواً.

نیز در همان کتاب (۲۸۴) با چند واسطه از ابن عبّاس روایت می کند که گفت:

اعرابی از قبیله ی بنی سلیم متوجّه صحرا شد، ناگاه دید سوسماری از جلو او فرار کرد، وی آن سوسمار را تعقیب و شکار نمود و در میان آستین خویش جای داد

آنگاه متوجّه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شد، وقتی در مقابل آن حضرت قرار گرفت گفت:

یا محمّد یا محمّد! اخلاق رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم این بود که هر گاه به آن حضرت می گفتند:

یا محمّد! آن بزرگوار هم می فرمود:

یا محمّد، هر گاه به او گفته می شد:

یا احمد! می فرمود:

یا احمد، هر گاه به آن حضرت گفته می شد:

یا اباالقاسم، می فرمود:

یا اباالقاسم ولی هر وقت به آن بزرگوار گفته می شد:

یا رسول الله می فرمود:

«لبیک و سعدیک» و صورت مبارکش می درخشید. وقتی آن اعرابی به آن حضرت گفت:

یا محمّد یا محمّد آن بزرگوار هم طبق اخلاقی که داشت فرمود:

یا محمّد یا محمّد، اعرابی به آن برگزیده ی خدا گفت:

تو همان جادوگر و دروغگویی هستی که آسمان در زیر خود و زمین روی خود دروغگوتر از تو ندیده است، تو همان کسی هستی که گمان می کنی در این آسمان خدایی داری و آن خدا تو را بر هر سیاه و سفیدی و لات و عزّی (۲۸۵) مبعوث نموده ست! اگر من این بیم را نمی داشتم که قبیله ام مرا عجول و بی صبر بنامند با این شمشیرم ضربتی به تو می زدم که تو را هلاک نماید و بدین جهت بر اوّلین و آخرین سیادت می نمودم، عمر بن خطاب از جای برجست تا بر او حمله نماید ولی پیامبر به او فرمود:

بنشین! زیرا مقام شخص بردبار و صبور نزدیک به مقام پیغمبریست.

سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متوجّه آن اعرابی شد و به او فرمود:

ای عرب بنی سلیم! آیا عرب یک چنین عملی که تو انجام دادی انجام می دهد و این طور به ما

و مجلس ما هجوم می کند و این گونه خشونت و درشتی می نماید؟! ای اعرابی! قسم به حقّ آن خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرده هر کسی که در دنیا به من ضرری برساند فردای قیامت دچار آتش سوزنده خواهد شد.

ای اعرابی! قسم به آن خدایی که مرا به پیامبری فرستاده اهل آسمان هفتم مرا احمد صادق می نامند، ای اعرابی! اسلام بیاور تا از آتش در امان باشی، آنچه که برای ما باشد برای تو نیز باشد، آنچه علیه ما باشد علیه تو نیز باشد و تو برادر دینی ما باشی.

اعرابی در غضب شد و گفت:

به حقّ بُت لات و عزّی قسم، تا این سوسمار به تو ایمان نیاورد من ایمان نخواهم آورد.

آن گاه آن سوسمار را از آستین خود رها کرد وقتی آن سوسمار روی زمین افتاد پا به فرار نهاد. رسول خدا، آن سوسمار را صدا زد و فرمود:

نزد من بیا! سوسمار بازگشت و نزد آن حضرت آمد و بر جمال مبارکش نگریست.

سپس پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آن سوسمار فرمود:

من کیستم؟ ناگاه آن سوسمار با زبانی فصیح گفت:

تو محمّد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف می باشی.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آن سوسمار فرمود:

تو چه کسی را می پرستی؟

گفت آن خدایی که دانه را می شکافد و انسان را می آفریند و حضرت ابراهیم را خلیل خود و تو را حبیب خویشتن قرار داده سپس این اشعار را سرود:

ای رسول خدا! حقّاً که تو راستگو می باشی، تو هدایت شده ای با برکت هستی، تو دین یکتاپرستی را بعد از آنکه ما نظیر الاغ، بت ها را

پرستش نمودیم برای ما تشریع نمودی، ای بهترین خوانده شدگان! و ای بهترین فرستاده شدگان به سوی انس و جن! دعوت تو را لبیک می گویم، ما مردمانی از قبیله ی سلیم می باشیم که نزد تو آمده ایم تا به مقام عالی نائل شویم، تو از طرف خدا دلیل و برهان واضحی آورده ای و در میان ما شخصی صادق القول و پاکیزه شناخته شدی تو در حال حیات و ممات، در حال کودکی و نشو و نما با خیر و برکت بوده و هستی؟

آنگاه دهان آن سوسمار بسته شد و سخنی نگفت، موقعی که آن اعرابی با این منظره مواجه شد گفت:

واعَجَباه! این سوسماری که من آن را از بیابان ها شکار کردم و در میان آستین خویش جای دادم، سوسماری که دانش و بینش و عقلی ندارد با محمّد این چنین سخن می گوید و یک چنین شهادتی را درباره ی نبوّت وی می دهد من اثری بعد از این نخواهم یافت!

آنگاه گفت:

یا محمّد دست خود را دراز کن تا من با تو بیعت کنم، من شهادت می دهم که خدایی جز خدای یکتا نیست و شهادت می دهم که محمّد رسول اوست.

اعرابی اسلام آورد و اسلامش نیکو شد.

بعداً پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متوجّه اصحاب خود شد و به آنان فرمود:

چند سوره ای از قرآن به این اعرابی بیاموزید، موقعی که اعرابی چند سوره ای از قرآن را آموخت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

آیا از مال دنیا چیزی داری؟

گفت:

قسم به حقّ آن خدایی که تو را به پیامبری مبعوث نموده در میان چهار هزار نفر از قبیله ی بنی سلیم من از همه فقیرترم.

پیغمبر

اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به یاران خود رو کرد و فرمود:

چه کسی یک ناقه به این اعرابی می دهد تا من از طرف خدا ضمانت دهم یک ناقه ی بهشتی به او عطا فرماید؟

سعد بن عباده برخاست و گفت:

پدر و مادرم به فدای تو! من یک ناقه سرخ دارم و به او می دهم.

پیامبر به سعد فرمود:

تو به واسطه ی این ناقه به ما فخر می کنی؟ آیا دوست داری وصف آن ناقه را که به تو عطا خواهیم کرد برای تو شرح دهم؟

گفت:

آری پدرم و مادرم به فدای تو.

فرمود:

ای سعد! آن ناقه، ناقه ایست از طلای قرمز، پاهای آن از عنبر، کرک آن از زعفران، چشم هایش از یاقوت قرمز، گردن آن از زبرجد سبز، کوهان آن از کافور اشهب (۲۸۶) چانه ی آن از درّ، عنان آن از مروارید تازه، بر پشت آن قبّه ایست از درّ سفید که باطن آن از ظاهرش و ظاهرش از باطنش دیده می شود، آن ناقه است که تو را به جانب بهشت پرواز می دهد.

آنگاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه صحابه شد و فرمود:

چه کسی تاج (یعنی عمّامه) به این اعرابی می دهد تا من از طرف خدای متعال ضامن شوم که تاج تقوا به وی عطا فرماید.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از جای برخاسته و فرمودند:

پدر و مادرم به فدای تو، یا رسول الله! تاج تقوا کدام است؟

پس از اینکه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وصف آن را شرح داد حضرت علی علیه السلام عمّامه ی خود را باز کرد و به سر اعرابی بست.

سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

به یاران خود رو کرده و فرمود:

چه کسی به این اعرابی زاد و توشه می دهد تا من ضامن شوم خدا زاد و توشه ی تقوا به وی عطا کند؟

سلمان فارسی از جای برخاست و گفت:

پدر و مادرم به فدای تو، یا رسول الله زاد و توشه ی تقوا چیست؟

فرمود:

ای سلمان! موقعی که روز آخر عمر تو فرا رسد خدا شهادت «لا الهَ الاّ الله وَ اَنّ مُحَمَّداً رَسُولُ الله» را به تو تلقین خواهد کرد، اگر تو این شهادتین را بگویی مرا ملاقات می کنی و من هم تو را ملاقات خواهم کرد، اگر آن را نگویی مرا ملاقات نمی کنی و من نیز تو را نخواهم دید.

سلمان رفت و تعداد نُه خانه از خانه های پیغمبر خدا را جستجو نمود ولی غذایی نزد زنان آن بزرگوار نیافت.

هنگامی که بازگشت متوجّه خانه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شد و گفت:

اگر خیری باشد در منزل فاطمه دختر محمّد خواهد بود، وقتی دقّ الباب کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از پشت در فرمود:

کیست؟

گفت:

من سلمان فارسی می باشم، فرمود:

چه حاجتی داری؟ سلمان جریان اعرابی و سوسمار را با رسول خدا شرح داد.

فاطمه فرمود:

ای سلمان! به حقّ آن خدایی که حضرت محمّد را به پیامبری مبعوث نموده مدت سه روز است که ما غذا نخورده ایم، حسن و حسین علیهما السلام از شدّت گرسنگی بهانه جویی می کنند، ایشان نظیر دو جوجه به خواب رفته اند، ولی در عین حال موقعی که خیری بر در خانه ی من بیاید، من آن را رد نخواهم کرد ای سلمان!

این پیراهن مرا بگیر و نزد شمعون یهودی ببر و به او بگو: فاطمه دختر محمّد می گوید:

این پیراهن را بردار و در

مقابل آن یک من خرما و یک من جو به من بده تا بعداً به خواست خدا بپردازم.

سلمان آن پیراهن را گرفت و پس از اینکه نزد شمعون یهودی آمد به وی گفت:

این پیراهن فاطمه دختر حضرت محمّد است، فاطمه می فرماید:

این پیراهن را بگیر و در مقابل آن یک من خرما و یک من جو به من بده تا بعداً به خواست خدا، به تو خواهم پرداخت.

شمعون آن پیراهن را گرفت و در میان دو دست زیر و رو می کرد و چشمانش اشک می ریخت و می گفت:

ای سلمان! این همان زهد و تقوای واقعیست در دنیا! این همان زُهدیست که تورات حضرت موسی علیه السلام به ما خبر داده، من اکنون شهادت می دهم که خدا یکیست و حضرت محمّد بنده و رسول او می باشد، یهودی اسلام آورد و اسلام او بسیار نیکو شد.

سپس آن یهودی یک من خرما و یک من جو به سلمان داد، سلمان آنها را آورد و به حضرت فاطمه تقدیم نمود، حضرت زهراء آن جو را به دست خود آسیاب کرد و از آرد آن نان پخت.

آنگاه آن نان ها را به سلمان داد و به او فرمود:

این نان ها را بگیر و به حضور حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ببر.

سلمان گفت:

یا فاطمه! یک گرده از این نان ها را برای حسنین علیهما السلام بردار که آرام شوند.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای سلمان! ما چیزی که را که در راه خدا دادیم از آن نمی خوریم. سلمان آن نان ها را گرفت و به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آورد.

وقتی چشم رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّم به سلمان افتاد فرمود:

ای سلمان! این نان ها را از کجا آورده ای؟

گفت:

از منزل دخترت فاطمه، پیغمبر خدا هم مدّت سه روز غذا نخورده بود، هنگامی که با این منظره مواجه شد متوجّه خانه ی فاطمه گردید و دقّ الباب نمود. هر گاه پیامبر خدا دقّ الباب می کرد کسی غیر از فاطمه در را باز نمی کرد.

موقعی که در برای پیغمبر خدا باز شد و چشم مبارکش به صورت زردچهره و حدقه ی چشمان فاطمه افتاد، به وی فرمود:

ای دختر عزیزم! چرا رنگ صورت تو زرد شده و حدقه ی چشمان تو تغییر نموده ست!

عرض کرد:

ای پدر عزیزم! مدّت سه روز است که ما غذایی نخورده ایم، حسن و حسین علیهما السلام از شدّت گرسنگی از من بهانه گرفته و به خواب رفته اند.

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حسنین علیهما السلام را از خواب بیدار کرد، یکی از ایشان را روی زانوی راست و دیگری را روی زانوی چپ نشانید و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را در مقابل خویشتن نشانید و با آن بانو معانقه نمود (یعنی وی را در آغوش گرفت).

حضرت علی بن ابیطالب هم وارد شد و با رسول خدا معانقه کرد.

آنگاه پیغمبر خدا چشم خود را به سوی آسمان بلند کرد و گفت:

بار خدایا! ای مولای من! اینان اهل بیت منند، رجس و پلیدی ها را از ایشان دور و ایشان را پاک و پاکیزه کن یک نوع پاک نمودن مخصوصی.

بعد از این جریان بود که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها داخل اطاق خلوت خویش گردید و پس از اینکه دو رکعت نماز خواند دو کف دست خود را به آسمان بلند کرد و

گفت:

پروردگارا! این حضرت محمّد پیامبر تو و این علی پسر عموی او و اینان حسن و حسین دو نوه ی پیغمبر تو می باشند.

بار خدایا! غذایی از آسمان برای ما بفرست همان طور که برای بنی اسرائیل فرستادی، گر چه ایشان کفران نعمت نمودند، خدایا! اگر آن غذا را برای ما بفرستی ما به آن ایمان داریم.

ابن عبّاس می گوید:

به خدا قسم هنوز دعای فاطمه سلام الله علیها تمام نشده بود که یک کاسه در پشت سر او آمد که بخار از آن متصاعد و بخار آن از مُشک اذفر، خوشبوتر بود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آن غذا را برداشت و به حضور پیغمبر خدا و علی مرتضی و حسنین: آورد، وقتی چشم حضرت علی علیه السلام به آن غذا افتاد به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟ در صورتی که [قبل از این گفتگو] چیزی نزد آن بانو نبود.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

یا اباالحسن! از این غذا بخور و جستجو منمای، سپاس مخصوص آن خداییست که مرا از دنیا نبرد تا اینکه فرزندی به من عطا کرد که نظیر مریم دختر عمران است، همان مریمی که هر گاه زکریا در میان محراب عبادت نزد او می آمد و غذایی نزد او می یافت به مریم می فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟!

می گفت:

از طرف خدا به من نصیب شده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

پیغمبر خدا علی، فاطمه، حسن و حسین: از آن غذا خوردند و پیامبر بیرون آمد.

اعرابی، زاد و توشه ی خود را برگرفت و پس

از اینکه بر ناقه ی خود سوار شد نزد قبیله ی بنی سلیم که تعداد چهار هزار مرد بودند آمد، وقتی در وسط آنان قرار گرفت با بلندترین صدا گفت:

«قُولُوا لا اِلَهَ اِلاّ الله مُحَمَّداً رَسُولُ الله».

موقعی که آنان این گفتار را از او شنیدند برخاستند و شمشیرهای خود را برهنه کردند و به وی گفتند:

تو مایل بدین محمّد شدی که شخصی ساحر و دروغگو است؟!

او گفت:

نه، محمّد ساحر و دروغگو نیست.

سپس گفت:

ای گروه بنی سلیم حقّاً که خدای حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، بهترین خدا می باشد و آن بزرگوار بهترین پیامبر است، گرسنه نزد او رفتم مرا سیر کرد، برهنه بودم مرا پوشانید، پیاده بودم سوارم کرد، آنگاه جریان سوسمار را برای آنان شرح داد و آن اشعاری را که برای رسول خدا سروده بود برای آنان خواند، پس از این گفتگوها گفت:

ای قبائل بنی سلیم! اسلام بیاورید تا از آتش جهنّم در امان باشید.

در آن روز تعداد چهار هزار مرد که صاحبان پرچم های سبز بودند ایمان آوردند و در اطراف پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گرد آمدند.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

من این حدیث را در یک کتاب قدیمی که از تألیفات اهل تسنّن بود این گونه دیدم:

حدیث کرد برای ما ابوبکر احمد بن علیّ طرشیشی در بغداد در سال چهارصد و هشتاد و چهار که حدیث کرد برای ما کریمه دختر احمد بن محمّد بن حاتم مروزی در شهر مکّه – که خداوند شهر را محفوظ بدارد – به قرائت خودش (یعنی از زبان خودش شنیدیم) در مسجد الحرام در ذی الحجّه ی سال چهارصد و

سی و یک، که او گفت:

باخبر کرد مرا ابوعلی زاهر بن احمد فقیه در شهر سرخس و او گفت:

حدیث کرد ما را معاذ بن یوسف جرجانی که او گفت:

برای ما گفت احمد بن محمّد بن غالب، از قول عثمان بن ابی شیب و او از ابی نمیر و او از مجالد و او از ابن عبّاس همین روایت را نقل کرده ست.

بیان: جوهری گوید «تبدّی الرّجل» یعنی مردی که در صحرا اقامت کرده است و «ازدلف» یعنی پیش آمد و قطع کرد بر وزن «فرح» و «کرم» و منظور این است که قادر به سخن گفتن نبود و «العُشراء» زنی را گویند که ده ماه یا هشت ماه از زایمان او گذشته باشد، مانند نفاس در زنان و «ذرفت عینه» یعنی جاری شد اشک چشمان او و «علّله» یعنی مشغول شد به (مثلاً به خوردن و امثال آن) و «المُخدع» و یا «المَخدع» خانه ی کوچکی را گویند که داخل آن خانه بزرگ باشد. (یعنی از بیرون کوچک دیده می شود امّا داخل آن بزرگ است) و «صبأ فلان» یعنی زمانی که کسی از دینی خارج شده باشد و به دین دیگری درآمده باشد و گاهی «صبؤ» نیز تلفّظ می شود.

[روایت شماره] (۶۲)

وَ مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ، رُوِيَ فِي الْمَرَاسِيلِ أَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ كَانَ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ خَلَقٌ وَ قَدْ قَرُبَ الْعِيدُ فَقَالا لِأُمِّهِمَا فَاطِمَةَ سلام الله علیها: إِنَّ بَنِي فُلانٍ خِيطَتْ لَهُمُ الثِّيَابُ الْفَاخِرَةُ أَ فَلا تَخِيطِينَ لَنَا ثِيَاباً لِلْعِيدِ يَا أُمَّاهْ؟

فَقَالَتْ:

يُخَاطُ لَكُمَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْعِيدُ جَاءَ جَبْرَئِيلُ بِقَمِيصَيْنِ مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا هَذَا يَا أَخِي جَبْرَئِيلُ، فَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنَ لِفَاطِمَهَ وَ بِقَوْلِ فَاطِمَهَ يُخَاطُ لَكُمَا إِنْشَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ جَبْرَئِيلُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَمَّا سَمِعَ قَوْلَهَا: لا نَسْتَحْسِنُ أَنْ نُكَذِّبَ فَاطِمَهَ بِقَوْلِهَا: يُخَاطُ لَكُمَا إِنْشَاءَ اللَّهُ.

وَ عَنْ سَعِيدٍ الْحَفَّاظِ [الْحَافِظِ] الدَّيْلَمِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

بَيْنَمَا أَهْلُ الْجَنَّهِ فِي الْجَنَّهِ يَتَنَعَّمُونَ وَ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ يُعَذَّبُونَ إِذَا لِأَهْلِ الْجَنَّهِ نُورٌ سَاطِعٌ، فَيَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: مَا هَذَا النُّورُ لَعَلَّ رَبَّ الْعِزَّهِ اطَّلَعَ فَنَظَرَ إِلَيْنَا فَيَقُولُ لَهُمْ رِضْوَانُ: لا وَ لَكِنْ عَلِيٌّ عليه السلام مَازَحَ فَاطِمَهَ فَتَبَسَّمَتْ فَأَضَاءَ ذَلِكَ النُّورُ مِنْ ثَنَايَاهَا.

وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

لَمَّا أُسْرِيَ بِي وَ دَخَلْتُ الْجَنَّهَ بَلَغْتُ إِلَى قَصْرِ فَاطِمَهَ فَرَأَيْتُ سَبْعِينَ قَصْراً مِنْ مَرْجَانٍ حَمْرَاءَ مُكَلَّلٍ بِاللُّؤْلُؤِ أَبْوَابُهَا وَ حِيطَانُهَا وَ أُسْرَتُهَا مِنْ عِرْقٍ وَاحِدٍ.

وَ قَالَ الْحَسَنُ: مَا كَانَ فِي الدُّنْيَا أَعْبَدَ مِنْ فَاطِمَهَ سلام الله عليها، كَانَتْ تَقُومُ حَتَّى تَتَوَرَّمَ قَدَمَاهَا.

نیز در همان کتاب روایت می کند که امام حسن و امام حسین علیهما السلام لباس های مندرسی در بر داشتند، وقتی ایّام عید فرا رسید به مادرشان حضرت زهراء سلام الله علیها گفتند:

برای فرزندان فلان همسایه لباس فاخر دوخته شده، ای مادر تو برای عید ما لباس نمی دوزی؟ فاطمه فرمود:

با خواست خدا برای شما هم دوخته خواهد شد.

هنگامی که روز عید فرا رسید جبرئیل دو پیراهن از حلّه های بهشتی به حضور پیغمبر خدا آورد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به جبرئیل فرمود:

ای برادرم جبرئیل! اینها چیست؟ جبرئیل جریان حسنین و

لباس را برای آن حضرت شرح داد و گفت:

چون فاطمه فرموده:

برای شما هم انشاءالله لباس دوخته می شود، پس جبرئیل گفت، خدا می فرماید:

ما نیکو نمی دانیم که فاطمه نزد حسنین دروغگو درآید.

سعید دیلمی از انس از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

در آن هنگامی که اهل بهشت متنعّم به نعمت های بهشتی می باشند و اهل جهنّم معذّب هستند نوری از داخل بهشت ساطع می شود، بعضی از آنان می گویند:

این چه نوری است، شاید خدای عزیز به ما نظر مرحمتی فرموده باشد!؟

رضوان به آنان می گوید:

نه، بلکه علی بن ابیطالب با فاطمه ی زهراء علیهما السلام مزاح کرد و آن بانو لبخندی زد و این نور از دندانهای ثنایای وی درخشید.

نیز از ابن عباس از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

موقعی که مرا به معراج بردند و داخل بهشت شدم و به قصر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها رسیدم تعداد هفتاد قصر دیدم که از مرجان سرخ و به وسیله ی مروراید پوشانده بودند، در و دیوارهای آنها از یک جنس بودند.

حسن می گوید:

کسی در دنیا از فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عابدتر نبود، زیرا به قدری برای عبادت می ایستاد که پاهایش ورم می کرد.

[روایت شماره] (۶۳)

[تنبیه الخاطر] بَیْنَمَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ النَّاسُ فِی الْمَسْجِدِ یَنْتَظِرُونَ بِلالاً أَنْ یَأْتِیَ فَیُؤَذِّنَ إِذْ أَتَی بَعْدَ زَمَانٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا حَبَسَکَ یَا بِلالُ؟

فَقَالَ:

إِنِّی اجْتَزْتُ بِفَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ هِیَ تَطْحَنُ وَاضِعَةً ابْنَهَا الْحَسَنَ عِنْدَ الرَّحَی وَ هِیَ تَبْکِی، فَقُلْتُ لَهَا: أَیُّمَا أَحَبُّ إِلَیْکِ إِنْ

شِئْتِ كَفَيْتُكِ ابْنَكِ وَ إِنْ شِئْتِ

كَفَيْتُكِ الرَّحى، فَقَالَتْ:

أَنَا أَرْفَقُ بِابْنِى، فَأَخَذْتُ الرَّحى فَطَحَنْتُ فَذَاكَ الَّذِى حَبَسَنِى، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

رَحِمْتَهَا رَحِمَكَ اللَّهُ.

أَقُولُ: رَوَى ابْنُ شِيرَوَيْهِ فِى الْفِرْدَوْسِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبِى سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَا خَلا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ.

وَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّى فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِى أَوْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِى.

وَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

فَاطِمَةُ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فِى حَظِيرَهِ الْقُدْسِ فِى قُبَّةٍ بَيْضَاءَ سَقْفُهَا عَرْشُ الرَّحْمَنِ عَزَّوَجَلَّ:

أَقُولُ: قَالَ السَّيِّدُ ابْنُ طَاوُوسٍ رحمه الله عليه فِى كِتَابِ سَعْدِ السُّعُودِ قَالَ:

وَجَدْتُ فِى كِتَابِ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ فِى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَهْلِ بَيْتِهِ: تَأْلِيفِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَرْوَانَ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدٍ الْبُخَارِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعَلَوِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ هَاشِمٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِى هَارُونَ الْعَبْدِيِّ، عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ:

أُهْدِيَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَطِيفَةٌ مَنْسُوجَةٌ بِالذَّهَبِ أَهْدَاهَا لَهُ مَلِكُ الْحَبَشَهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لاعْطِيَنَّهَا رَجُلًا يُحِبُّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فَمَدَّ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَعْنَاقَهُمْ إِلَيْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَيْنَ عَلِيٌّ قَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ: فَلَمَّا سَمِعْتُ ذَلِكَ وَثَبْتُ حَتَّى أَتَيْتُ عَلِيّاً عليه السلام فَأَخْبَرْتُهُ فَجَاءَ فَدَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْقَطِيفَهَ

إِلَيْهِ فَقَالَ:

أَنْتَ لَهَا، فَخَرَجَ بِهَا إِلَى سُوقِ اللَّيْلِ فَنَقَضَهَا سِلْكاً سِلْكاً فَقَسَّمَهَا فِى الْمُهَاجِرِينَ وَ الأَنْصَارِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ مَا مَعَهُ مِنْهَا دِينَارٌ، فَلَمَّا كَانَ مِنْ غَدٍ اسْتَقْبَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ أَخَذْتَ أَمْسِ ثَلاثَه آلافِ مِثْقَالٍ مِنْ ذَهَبٍ فَأَنَا وَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ نَتَغَدَّى عِنْدَكَ غَداً، فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ أَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِى الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ حَتَّى قَرَعُوا الْبَابَ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ وَ قَدْ عَرِقَ مِنَ الْحَيَاءِ، لِأَنَّهُ لَيْسَ فِى مَنْزِلِهِ قَلِيلٌ وَ لا كَثِيرٌ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ دَخَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ حَتَّى جَلَسُوا وَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَى فَاطِمَةَ فَإِذَا هُوَ بِجَفْنَةٍ مَمْلُوءَةٍ ثَرِيداً عَلَيْهَا عُرَاقٌ يَفُورُ مِنْهَا رِيحُ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ فَضَرَبَ عَلِيٌّ بِيَدِهِ عَلَيْهَا فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى حَمْلِهَا، فَعَاوَنَتْهُ فَاطِمَةُ عَلَى حَمْلِهَا حَتَّى أَخْرَجَهَا فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ، فَدَخَلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:

أَىْ بُنَيَّهُ أَنَّى لَكِ هَذَا؟

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ «هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (٢٨٧). فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يُخْرِجْنِى مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى رَأَيْتُ فِى ابْنَتِى مَا رَأَى زَكَرِيَّا فِى مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا أَبَهْ أَنَا خَيْرٌ أَمْ مَرْيَمُ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَنْتِ فِى قَوْمِكِ وَ مَرْيَمُ فِى قَوْمِهَا.

در كتاب تنبيه الخواطر (٢٨٨) مى نگارد:

در آن موقعى كه پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و مردم در مسجد در انتظار بلال بودند كه بيايد

و اذان بگوید. بلال بعد از زمانی آمد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

چه مانعی برای تو رُخ داد؟

گفت:

من از نزدیک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عبور کردم، دیدم آن بانو در حالی مشغول آسیاب کردن است و فرزندش حسن علیه السلام هم نزد آسیاب بود، در حالی که آن معظّمه گریان بود من به حضرتش گفتم:

دوست داری که در عوض شما آسیاب کنم، یا اینکه امام حسن علیه السلام را آرام نمایم؟

فرمود:

من به فرزندم مهربانترم، من مشغول آسیاب گردیدم، این عمل موجب دیر آمدنم شد.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

خدا تو را رحمت کند که به دخترم فاطمه کمک کردی.

مرحوم علّامه رحمه الله علیه می فرماید من می گویم که ابن شیرویه در کتاب الفردوس از ابن عبّاس و ابی سعید روایت کرده که آنها گفتند:

فاطمه سرور همه ی زنان عالمیان است به جز حضرت مریم دختر عمران (۲۸۹).

و از مِسور بن مخرمه از قول پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل کرده که حضرتش فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است پس هر کس او را به غضب آورد مرا غضبناک نموده و یا فرمود:

هر کس او را اذیّت کند مرا اذیّت نموده ست.

عمر بن خطاب از پیغمبر عظیم الشأن صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند (۲۹۰) که فرمود:

فاطمه، علی، حسن و حسین: در حظیره القدس یعنی فردوس برین در یک قبّه ی سفیدی هستند که سقف آن عرش حضرت پروردگار است.

مرحوم مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

من می گویم که سیّد بن طاووس در کتاب سعد السّعود گفته من در کتاب «ما نَزَلَ

مِنَ القُرآن الحَکیم فِی النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و أهل بیته: » که تألیف محمّد بن عبّاس بن علیّ بن مروان است گفته: حدیث کرد ما را محمّد بن قاسم بن عبید بخاری از جعفر بن عبدالله علوی و او از یحیی بن هاشم و او از جعفر بن سلمان و او از ابی هارون عبدی از ابو سعید خُدْری روایت شده که گفت:

پادشاه حبشه یک قطیفه ی طلاباف برای پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم اهداء نمود.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

من این قطیفه را به مردی عطا می کنم که خدا و رسول را دوست داشته باشد و خدا و رسول هم او را دوست می دارند، هر یک از اصحاب به طرف پیامبر خدا گردن کشیدند، ولی آن حضرت فرمود:

علی بن ابیطالب کجا است؟

عمّار بن یاسر می گوید:

وقتی من این سخن را از آن حضرت شنیدم برخاستم و خود را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رساندم و جریان را برایش شرح دادم وقتی علی علیه السلام به حضور آن حضرت مشرّف شد، پیامبر آن قطیفه را به وی عطا کرد و فرمود:

تو لایق این قطیفه خواهی بود، حضرت علی علیه السلام آن را گرفت و به بازار برد و پول آن را قسمت کرد و بین مهاجرین و انصار تقسیم نمود.

سپس در حالی به جانب خانه بازگشت که یک دینار همراه نداشت، فردای آن روز پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت علی علیه السلام برخورد و به وی گفت:

یا علی تو دیروز مبلغ سه هزار مثقال طلا گرفتی، من

و مهاجرین و انصار فردا برای صبحانه مهمان تو خواهیم بود، حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

مانعی ندارد.

فردای آن روز پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با مهاجرین و انصار متوجّه خانه ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شدند و دَقّ الباب نمودند، حضرتش در حالی به استقبالشان آمد که از خجالت عرق به صورت مبارکشان جاری شده بود، زیرا غذا و طعامی در منزل نداشت، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با مهاجرین و انصار داخل خانه ی حضرت علی علیه السلام شدند و نشستند.

وقتی حضرت علی علیه السلام نزد فاطمه ی زهراء آمد دید ظرفی پُر از ترید پیش فاطمه است که بوی مشک اذفر از آن استشمام می شود، موقعی که علی علیه السلام خواست آن ظرف را حرکت دهد دید خیلی سنگین است لذا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به وی کمک کرد تا آن ظرف را به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آوردند.

پس از این جریان پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه آمد و گفت:

ای دخترعزیزم! این غذا را از کجا آورده ای؟!

گفت:

پدر جان از سوی خدا به من نصیب شده، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی عطا می کند.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

سپاس مخصوص آن خداییست که مرا از دنیا نبرد تا اینکه معجزه ای از دخترم دیدم که حضرت زکریا از حضرت مریم دید.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

یا رسول الله من بهترم یا حضرت مریم؟ پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

تو بهترین زنان

قوم خود هستی، مریم هم بهترین زنان قوم خود بود.

[روایت شماره] (۶۴)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَعَرَفَ فِی وَجْهِهَا الْخُمْصَ قَالَ:

یَعْنِی الْجُوعَ فَقَالَ لَهَا: یَا بُنَیَّهُ هَاهُنَا فَأَجْلَسَهَا عَلَی فَخِذِهِ الْأَیْمَنِ، فَقَالَتْ:

یَا أَبَتَاهْ إِنِّی جَائِعَهٌ، فَرَفَعَ یَدَیْهِ إِلَی السَّمَاءِ فَقَالَ:

اللَّهُمَّ رَافِعَ الْوَضَعَهِ وَ مُشْبِعَ الْجَاعَهِ أَشْبِعْ فَاطِمَهَ بِنْتَ نَبِیِّکَ،

قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : فَوَاللَّهِ مَا جَاعَتْ بَعْدَ یَوْمِهَا حَتَّی فَارَقَتِ الدُّنْیَا.

وَ عَنْ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ وَجَدَتْ عِلَّهً فَجَاءَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَائِداً فَجَلَسَ عِنْدَهَا وَ سَأَلَهَا عَنْ حَالِهَا، فَقَالَتْ:

إِنِّی أَشْتَهِی طَعَاماً طَیِّباً، فَقَامَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی طَاقٍ فِی الْبَیْتِ فَجَاءَ بِطَبَقٍ فِیهِ زَبِیبٌ وَ کَعْکٌ وَ أَقِطٌ وَ قِطْفُ عِنَبٍ (۲۹۱) فَوَضَعَهُ بَیْنَ یَدِی فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَدَهُ فِی الطَّبَقِ وَ سَمَّی اللَّهَ وَ قَالَ:

کُلُوا بِسْمِ اللَّهِ، فَأَکَلَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: فَبَیْنَمَا هُمْ یَأْکُلُونَ إِذْ وَقَفَ سَائِلٌ عَلَی الْبَابِ فَقَالَ:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَطْعِمُونَا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللَّهُ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

اخْسَأْ، فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَکَذَا تَقُولُ لِلْمِسْکِینِ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّهُ الشَّیْطَانُ وَ إِنَّ جَبْرَئِیلَ جَاءَکُمْ بِهَذَا الطَّعَامِ مِنَ الْجَنَّهِ فَأَرَادَ الشَّیْطَانُ أَنْ یُصِیبَ مِنْهُ وَ مَا کَانَ ذَلِکِ یَنْبَغِی لَهُ.

وَ عَنْ حُذَیْفَهَ قَالَ:

کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا

يَنَامُ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْنَهِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليهما السلام قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لا يَنَامُ حَتَّى يَضَعَ وَجْهَهُ الْكَرِيمَ بَيْنَ ثَدْيَيْ فَاطِمَهَ سلام الله عليها.

در كتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمّد باقر عليه السلام روايت می كند كه فرمود:

يك وقت فاطمه سلام الله عليها به حضور پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد، رسول خدا آثار گرسنگی را در صورت او دريافت؛ به فاطمه سلام الله عليها فرمود:

ای دختر عزيزم! روی زانوی راستم بنشين.

حضرت زهرا سلام الله عليها عرض كرد:

پدر جان من گرسنه ام، پيامبر خدا دست های مبارك را به جانب آسمان بلند كرد و گفت:

ای خدايی كه تواضع كنندگان را رفعت می دهی و گرسنگان را سير می كنی، فاطمه دختر محمّد را سير كن، امام باقر عليه السلام فرمود:

به خدا قسم فاطمه بعد از آن روز گرسنه نشد تا از جهان مفارقت كرد.

حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام می فرمايد:

يك وقت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها كسالتی پيدا كرد، رسول خدا به عيادت ايشان آمد و گفت:

حال تو چگونه ست؟ فاطمه گفت:

من به غذا اشتها دارم، پيغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برخاست و از زير طاقی كه در آن خانه بود يك طبق آورد كه حاوی مويز، نان شيری، كشك و خوشه ی انگور بود و آن را جلو فاطمه نهاد.

سپس پيامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست مبارك خود را روی آن طبق نهاد و نام خدا را برد و به اهل بيت خود فرمود:

بسم الله، بخوريد، در آن ميان كه رسول خدا فاطمه ی زهراء،

علی مرتضی، امام حسن مجتبی و امام حسین: مشغول خوردن غذا شدند شخص سائلی بر در خانه آمد و گفت:

«السَّلامُ عَلَیْکُم»، از این غذایی که خدا به شما عطا مرده به من هم بدهید.

پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

گم شو! ! زهرای اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدرجان تاکنون به هیچ سائلی این طور نگفته بودی! ! رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

این سائل، شیطان است. این غذا را جبرئیل از بهشت آورده، شیطان تصمیم دارد از این غذا بخورد، در صورتی که نصیبش نخواهد شد.

حُذَیْفه می گوید:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تا صورت یا ما بین سینه ی فاطمه را نمی بوسید، نمی خوابید.

امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تا صورت مبارک خود را در میان سینه ی فاطمه نمی گذاشت به خواب نمی رفت.

[روایت شماره] (۶۵)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنْ شُعَیْبِ بْنِ وَاقِدٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَهُ مُحَدَّثَهً لِأَنَّ الْمَلائِکَهَ کَانَتْ تَهْبِطُ مِنَ السَّمَاءِ فَتُنَادِیهَا کَمَا تُنَادِی مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ فَتَقُولُ: یَا فَاطِمَهُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ وَ اصْطَفاکِ عَلی نِساءِ الْعالَمِینَ» (۲۹۲) یَا فَاطِمَهُ «اقْنُتِی لِرَبِّکِ وَ اسْجُدِی وَ ارْکَعِی مَعَ الرَّاکِعِینَ» (۲۹۳) فَتُحَدِّثُهُمْ وَ یُحَدِّثُونَهَا فَقَالَتْ لَهُمْ ذَاتَ لَیْلَهٍ: أَلَیْسَتِ الْمُفَضَّلَهُ عَلَی نِسَاءِ الْعَالَمِینَ مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ؟

فَقَالُوا: إِنَّ مَرْیَمَ کَانَتْ سَیِّدَهَ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَکِ سَیِّدَهَ نِسَاءِ عَالَمِکِ وَ عَالَمِهَا وَ سَیِّدَهَ نِسَاءِ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.

کتاب دلائل الإمامه، للطبری عن أبی محمد هارون بن موسی التلعکبری

عن الصدوق مثله.

در کتاب علل الشّرایع (۲۹۴) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

فاطمه بـدین جهت مُحَـدَّثِه نامیـده شـد که ملائکه از آسـمان به زمین می آمدنـد و حضـرتش را نـدا می کردند همان طور که حضرت مریم بنت عمران را ندا می کردند.

ملائکه به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می گفتند:

ای فاطمه، خـدا تو را پاك و پاکیزه کرد و بر زنان عالم برگزیـد، ای فاطمه، برای خـدا قنوت به جای آور و با رکوع کنندگان سجده و رکوع کن فاطمه با ملائکه و ملائکه با فاطمه گفتگو می کردند.

یک شب زهرای اطهر سلام الله علیها به ملائکه فرمود:

آیا نه چنین است که حضرت مریم از زنان عالم افضل بود؟

گفتند:

مریم بر زنـان زمان خود افضل و برتر بود، ولی خـدا تو را بر تمام زنان زمان خود و زمان حضـرت مریم و زنان اوّلین و آخرین افضل و برتر قرار داده ست.

[روایت شماره] (۶۶)

[علل الشّـرائع] أَبِی، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْمُؤَدِّبِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْأَصْبَهَانِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِیِّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَشَّارٍ قَالَ:

حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَضْرَمِیُّ بِمِصْرَ مُنْذُ ثَلاثِینَ سَنَهً،

قَالَ:

حَدَّثَنَا سُلَیْمَانُ،

قَـالَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِی بَکْرٍ: لَمَّا قَرَأَ: «وَ مَا أَرْسَـلْنَا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ رَسُولٍ وَ لا نَبِیٍّ» (۲۹۵) وَ لا مُحَـدَّثٍ قُلْتُ: وَ هَلْ یُحَدِّثُ الْمَلائِکَهُ إِلا الْأَنْبِیاءَ؟

قَالَ:

إِنَّ مَرْیَـمَ لَـمْ تَکُنْ نَـبِیَّهً وَ کَـانَتْ مُحَـدَّثَهً وَ أُمَّ مُوسَـی بْنِ عِمْرَانَ کَـانَتْ مُحَـدَّثَهً وَ لَمْ تَکُنْ نَـبِیَّهً وَ سَـارَهَ امْرَأَهَ إِبْرَاهِیمَ قَـدْ عَـایَنَتِ

الْمَلائِكَةَ فَبَشَّرُوهَا «بِإِسْحاقَ وَ مِنْ وَراءِ إِسْحاقَ يَعْقُوبَ» (۲۹۶) وَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَانَتْ مُحَدَّثَةً

وَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّهً.

قال الصّدوق رحمه الله علیه: قد أخبر الله عزَّوجلَّ فی کتابه بأنّه ما أرسل من النّساء أحداً إلی النّاس فی قوله تبارک و تعالی «وَ ما أَرْسَلْنا قَبْلَکَ إِلا رِجالاً نُوحِی إِلَیْهِمْ» (۲۹۷) و لم یقل نساءً و المحدَّثون لیسوا برسل و لا أنبیاء.

در کتاب علل الشّرایع (۲۹۸) با چند واسطه از سلیمان نقل کرده که هنگامی که محمّد بن ابی بکر آیه ی «وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ رَسُولٍ وَ لا نَبِیٍّ» را قرائت کرد بعد از «و لا نبیّ» کلمه «و لا مُحَدَّث» را آورد من به او گفتم این کلمه زائد است زیرا ملائکه فقط به انبیاء حدیث گفته و با ایشان سخن می گویند، بنابراین مُحَدَّثی که نبیّ نباشد وجود ندارد محمّد بن ابی بکر گفت:

حضرت مریم نبیّ نبود ولی مُحَدَّثه بود، همچنین مادر موسی بن عمران علیه السلام محدّثه بود و در عین حال نبیّ نبود، ساره همسر ابراهیم علیه السلام ملائکه را معاینه ی (با دو چشم) دید و آنها به او بشارت اسحاق و بعد از اسحاق یعقوب را دادند ولی نبیّ نبود و نیز حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با این که نبیّ نبود، مُحَدَّثه بود.

مرحوم شیخ صدوق می گوید:

خداوند عزّوجلّ در کتابش یعنی قرآن، خبر داده است که از میان زنان احدی را رسول قرار نداده و به سوی مردم نفرستاده است، آیه ای که حقّ تعالی در آن این خبر را داده عبارت است از: «قبل از تو ای پیامبر ما کسی را به سوی این مردم نفرستادیم مگر مردانی که به آنها وحی نمودیم» در

این آیه حقّ تعالی فرموده:

«وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ قَبْلِکَ إِلاَّ رِجالاً نُوحی إِلَیْهِم» و نفرموده «إلّا نساء» پس از این آیه می توان به وضوح استفاده کرد که زنان نبیّ یا رسول نبوده اند ولی این که مُحَدَّث نبوده اند آیه بر آن دلالتی ندارد و اساسا محدّثون غیر از رسل و انبیاء هستند چه آن که مردانی بوده اند که مُحَدَّث به حساب آمده ولی نبیّ و رسول نبوده اند.

[روایت شماره] (۶۷)

[بصائر الدّرجات] [الکافی] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِئَابٍ، عَنْ أَبِی عُبَیْدَهَ قَالَ:

سَأَلَ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام بَعْضُ أَصْحَابِنَا، عَنِ الْجَفْرِ، فَقَالَ:

هُوَ جِلْدُ ثَوْرٍ مَمْلُوءٌ عِلْماً، فَقَالَ لَهُ: مَا الْجَامِعَهُ؟

قَالَ تِلْکَ صَحِیفَهٌ طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً فِی عَرْضِ الْأَدِیمِ مِثْلُ فَخِذِ الْفَالِجِ فِیهَا کُلُّ مَا یَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَیْهِ وَ لَیْسَ مِنْ قَضِیَّهٍ إِلا وَ فِیهَا حَتَّی أَرْشُ الْخَدْشِ،

قَالَ لَهُ: فَمُصْحَفُ فَاطِمَهَ؟ فَسَکَتَ طَوِیلًا ثُمَّ قَالَ:

إِنَّکُمْ لَتَبْحَثُونَ عَمَّا تُرِیدُونَ وَ عَمَّا لا تُرِیدُونَ، إِنَّ فَاطِمَهَ مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَمْسَهً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ قَدْ کَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِیدٌ عَلَی أَبِیهَا وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ یَأْتِیهَا فَیُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَی أَبِیهَا وَ یُطَیِّبُ نَفْسَهَا وَ یُخْبِرُهَا عَنْ أَبِیهَا وَ مَکَانِهِ وَ یُخْبِرُهَا بِمَا یَکُونُ بَعْدَهَا فِی ذُرِّیَّتِهَا وَ کَانَ عَلِیٌّ علیه السلام یَکْتُبُ ذَلِکَ، فَهَذَا مُصْحَفُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

صاحب بصائر الدّرجات و علامّه ی کلینی در کافی (۲۹۹) با چند واسطه از ابوعبیده روایت می کند که گفت:

بعضی از اصحاب حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از آن حضرت راجع به جفر پرسش نمود. امام صادق علیه السلام فرمود:

جفر پوست گاویست که علوم فراوانی بر آن نوشته شده.

پرسید:

جامعه چیست؟

فرمود:

جامعه

یک صحیفه ایست طول آن هفتاد ذراع (۳۰۰) و به پهنای یک پوست می باشد. در آن جامعه آنچه را که مردم احتیاج داشته باشند موجود است هیچ موضوعی نیست که در آن نباشد حتّی تاوان و دیه ی خراش.

گفت:

مصحف فاطمه سلام الله علیها چیست؟ امام صادق علیه السلام پس از اینکه مقدار زیادی مکث نمود فرمود:

شما درباره ی موضوعی که تصمیم دارید و ندارید جستجو می کنید.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها مدّت ۷۵ روز با حزن شدیدی بعد از رسول خدا زنده بود، جبرئیل نزد او می آمد و راجع به شهادت پیامبر خدا به ایشان تسلیت می گفت و حضرتش را از مکان پدرش آگاه می کرد، او را از آن مصائبی که بعداً دچار فرزندانش می شد خبر می داد، علی بن ابیطالب علیه السلام این موضوعات را می نوشتند این معنی مصحف فاطمه ست.

[روایت شماره] (۶۸)

[بصائر الدّرجات] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام يَقُولُ: تَظْهَرُ زَنَادِقَةٌ سَنَةَ ثَمَانِيَهٍ وَ عِشْرِينَ وَ مِائَهٍ وَ ذَلِكَ لِأَنِّي نَظَرْتُ فِي مُصْحَفِ فَاطِمَهَ،

قَالَ:

فَقُلْتُ: وَ مَا مُصْحَفُ فَاطِمَهَ؟

فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمَّا قَبَضَ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَى فَاطِمَهَ مِنْ وَفَاتِهِ مِنَ الْحُزْنِ مَا لاـ يَعْلَمُهُ إِلاـ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا مَلَكاً يُسَلِّي عَنْهَا غَمَّهَا وَ يُحَدِّثُهَا، فَشَكَتْ ذَلِكَ إِلَى أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَقَالَ لَهَا: إِذَا أَحْسَسْتِ بِذَلِكِ وَ سَمِعْتِ الصَّوْتَ قُولِي لِي، فَأَعْلَمَتْهُ فَجَعَلَ يَكْتُبُ كُلَّمَا سَمِعَ حَتَّى أَثْبَتَ مِنْ ذَلِكَ مُصْحَفاً،

قَالَ:

ثُمَّ قَالَ:

أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ مِنَ الْحَلالِ وَ الْحَرَامِ وَ لَكِنْ فِيهِ عِلْمُ مَا يَكُونُ.

در کتاب بصائر الدّرجات (۳۰۱) با چند واسطه از حماد بن عثمان روایت می کند که گفت:

از امام

جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

در سنه ی ۱۲۸ قمری زندیق هایی به وجود خواهند آمد.

من به مصحف فاطمه نظر کردم و این خبر غیبی را دادم، من به امام صادق علیه السلام گفتم:

مصحف فاطمه چیست؟

فرمود:

موقعی که خدای توانا پیامبر خود را قبض روح کرد غم و اندوهی دچار فاطمه ی اطهر شد که غیر از خدا کسی اندازه ی آن را نمی دانست. خدای رؤوف یک ملکی را نزد او فرستاد که به او تسلیت بگوید و با او گفتگو کند، فاطمه این مطلب را برای علی علیه السلام شرح داد حضرت علی به حضرت زهرا علیهما السلام فرمود:

هر گاه تو صوت آن ملک را احساس کنی برایم بگو.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هر گاه مطلبی را از آن ملک می شنید برای حضرت علی علیه السلام شرح می داد و آن بزرگوار آن را می نوشت و نوشته های آن حضرت را مصحف فاطمه می گویند، حکم حلال و حرامی در آن نیست، ولی علم به امور آینده در آن موجود است.

[روایت شماره] (۶۹)

[الکافی] الْعِدَّهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۳۰۲).

أقول: قد أوردنا کثیرا من فضائلها و مناقبها و سیرها سلام الله علیها فی باب غصب فدک و باب فضائل أصحاب الکساء:

وَ رَوَى الْحَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ فِی كِتَابِ الْمُحْتَضَرِ مِنْ تَفْسِيرِ الثَّعْلَبِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ أَخَذَ بِيَدِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ قَالَ:

مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِیَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِیَ بَضْعَهٌ مِنِّی وَ هِیَ قَلْبِیَ الَّذِی بَيْنَ جَنْبَیَّ فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَى اللَّهَ.

كِتَابُ الدَّلائِلِ لِلطَّبَرِیِّ، عَنْ أَبِی الْفَرَجِ الْمُعَافَا،

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمِّهِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ:

حَدَّثَتْنِي فَاطِمَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَتْ:

قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَلا أُبَشِّرُكِ؟ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُتْحِفَ زَوْجَهَ وَلِيِّهِ فِي الْجَنَّهِ بَعَثَ إِلَيْكِ تَبْعَثِينَ إِلَيْهَا مِنْ حُلِيِّكِ.

در کتاب کافی (۳۰۳) از احمد بن محمّد مانند این روایت آورده شده ست.

علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

ما بسیاری از فضائل و مناقب و سیره ی حضرت زهرا سلام الله علیها در باب غصب فدک و باب فضائل اصحاب کساء: را آوردیم.

حسن بن سلیمان در کتاب «المحتضر» روایت کرد از تفسیر ثعلبی که او با ذکر سند روایت را به مجاهد می رساند که مجاهد گفت:

هر کس می شناسد این (بزرگوار) را که می شناسد و هر کس نمی شناسد (بداند که او) فاطمه دختر محمّد است و او پاره ی تن من و اوست قلب من که بین دو پهلوی من قرار گرفته، پس هر کس او را اذیّت کند به تحقیق مرا اذیّت نموده و هر کس مرا اذیّت نماید حقیقتاً خدا را اذیّت نموده ست.

طبری در کتاب دلائل الامامه (۳۰۴) با چند واسطه از حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها روایت می کند که فرمود:

پدرم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من گفت:

به تو بشارت می دهم موقعی که خدای رؤوف بخواهد در بهشت برای زوجه ی ولی و دوست خود تحفه ای عطا کند نزد تو می فرستد که تو از زر و زیور خود برایش بفرستی.

بخش چهارم؛ درباره ی اخلاق و رفتار حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۴؛ سیرها و مکارم أخلاقها سلام الله علیها و سیر بعض خدمها)

[روایت شماره] (۰۱)

[قرب الإسناد] السِّنْدِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ،

عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام قَالَ:

تَقَاضَی عَلِیٌّ وَ فَاطِمَهُ علیهما السلام إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی الْخِدْمَهِ، فَقَضَی عَلَی فَاطِمَهَ بِخِدْمَهِ مَا دُونَ الْبَابِ وَ قَضَی عَلَی عَلِیٍّ بِمَا خَلْفَهُ،

قَالَ:

فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: فَلا یَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِی مِنَ السُّرُورِ إِلا اللَّهُ بِإِکْفَائِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَحَمُّلَ رِقَابِ الرِّجَالِ.

بیان: تحمّل رقاب الرِّجال أی تحمّل أمور تحملها رقابهم من حمل القرب و الحطب و یحتمل أن یکون کنایه عن التبرُّز من بین الرِّجال، أو المشی علی رقاب النائمین عند خروجها لیلا للاستقاء أی التحمّل علی رقابهم و لا یبعد أن یکون أصله ما تحمل فأسقطت کلمه «ما» من النُسّاخ.

ثمَّ اعلم أنَّ المعروف فی اللّغه کفاه لا أکفاه و لعلَّ فیه أیضاً تصحیفا (۳۰۵).

در کتاب قرب الاسناد (۳۰۶) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت علی علیه السلام و حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تقاضا نمودند که آن حضرت دستور برنامه ی زندگی ایشان را تعیین کند.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خدمت داخلی خانه را به عهده ی حضرت فاطمه سلام الله علیها نهاد و کارهای خارج از منزل را به عهده ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام گذاشت.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها برای اینکه پیامبر خدا او را از معامله کردن با مردان نجات داده بود به قدری خوشحال شد که غیر از خدا کسی نمی دانست.

بیان: «تحمّل رقاب الرّجال» یعنی تحمّل گردن مردان، (یعنی) آنچه را بر دوش و گردن می گیرند مانند حمایل کردن غلاف

شمشیر و هیزم و احتمال هم دارد کنایه از این باشد که آن مرد از بین مردان دیگر شاخص و بارز شده باشد و یا به این معنی ست که عبور می کرد بر گردن کسانی که خواب بودند در زمان خارج شدن برای آب دادن، یعنی تحمّل می کرد بر گردن آنها (خود را بر گردن آنها نگه می داشت) و بعید نیست که اصل آن «ما تحمّل» بوده و «ما» توسط نسخه نویسان ساقط شده باشد.

پس بدان که معروف در لغت «کفاه» می باشد نه «اکفاه» و شاید در اینجا غلط تلفّظ شده باشد.

[روایت شماره] (۰۲)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَّلاثَهِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیهما السلام أَنَّهُ قَالَ:

حَدَّثَتْنِی أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ قَالَتْ:

کُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَهَ سلام الله علیها إِذْ دَخَلَ عَلَیْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ فِی عُنُقِهَا قِلادَهٌ مِنْ ذَهَبٍ کَانَ اشْتَرَاهَا لَهَا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام مِنْ فَیْ ءٍ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

یَا فَاطِمَهُ لا یَقُولُ النَّاسُ إِنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ تَلْبَسُ لِبَاسَ الْجَبَابِرَهِ، فَقَطَعَتْهَا وَ بَاعَتْهَا وَ اشْتَرَتْ بِهَا رَقَبَهً فَأَعْتَقَتْهَا، فَسُرَّ بِذَلِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا (۳۰۷) علیه السلام با چند واسطه از اسماء بنت عُمَیْس روایت می کند که گفت:

من نزد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بودم که حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد آن معظّمه آمد، یک گردنبندی در گردن فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بود که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن را از

سهم غنیمت خود خریده بود.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

ای فاطمه! مبادا مردم بگویند:

فاطمه دختر محمّد لباس و زر و زیور ستمکاران را پوشیده ست! فاطمه آن گردنبند را باز کرد و فروخت و از پول آن یک غلام زر خرید را در راه خدا آزاد کرد. پس حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از این عمل فاطمه سلام الله علیها مسرور گشت.

[روایت شماره] (۰۳)

[علل الشّرائع] ابْنُ مَقْبَرَه، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْحَضْرَمِیِّ، عَنْ جَنْدَلِ بْنِ وَالِقٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْمَازِنِیِّ، عَنْ عُبَادَهَ الْکَلْبِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ فَاطِمَهَ الصُّغْرَی، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ أَخِیهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:

رَأَیْتُ أُمِّی فَاطِمَهَ سلام الله علیها قَامَتْ فِی مِحْرَابِهَا لَیْلَهَ جُمُعَتِهَا فَلَمْ تَزَلْ رَاکِعَهً سَاجِدَهً حَتَّی اتَّضَحَ عَمُودُ الصُّبْحِ وَ سَمِعْتُهَا تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَات وَ تُسَمِّیهِمْ وَ تُکْثِرُ الدُّعَاءَ لَهُمْ وَ لا تَدْعُو لِنَفْسِهَا بِشَیْ ءٍ، فَقُلْتُ لَهَا: یَا أُمَّاهْ لِمَ لا تَدْعِینَ لِنَفْسِکِ کَمَا تَدْعِینَ لِغَیْرِکِ؟

فَقَالَتْ:

یَا بُنَیَّ! الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (۳۰۸) با چند واسطه از حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام روایت می کند که فرمود:

شبهای جمعه مادرم فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را می دیدیم تا طلوع صبح مشغول رکوع و سجود در محراب عبادتش بود، می شنیدم که مادرم مکرّراً برای مؤمنین و مؤمنات دعا می کرد و نام ایشان را می برد ولی برای خویش دعا نمی کرد.

من به مادرم گفتم:

پس چرا برای خود دعا نمی کنی همچنان که برای دیگران دعا می کنی؟!

فرمود:

ای پسر عزیزم، اوّل همسایه، سپس اهل

خانه.

[روایت شماره] (۰۴)

[علل الشّرائع] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْمَرْوَزِيُّ، عَنْ جَعْفَرِ الْمُقْرِی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَوْصِلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِی زَيْدٍ الْكَحَّالِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِذَا دَعَتْ تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لا تَدْعُو لِنَفْسِهَا، فَقِيلَ لَهَا: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّكِ تَدْعِينَ لِلنَّاسِ وَ لا تَدْعِينَ لِنَفْسِكِ، فَقَالَتْ:

الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.

نیز در همان کتاب (۳۰۹) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارشان: روایت می کند که فرمودند:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها برای مؤمنین و مؤمنات دعا می کرد و برای خویشتن دعا نمی کرد.

وقتی به آن بانو گفته می شد:

تو برای مردم دعا می کنی، پس چرا برای خویشتن دعا نمی کنی؟! می فرمود:

اوّل همسایه سپس اهل خانه.

[روایت شماره] (۰۵)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِيِّ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُلَيَّهَ، عَنِ الْحَرِيرِيِّ، عَنْ أَبِی الْوَرْدِ بْنِ ثُمَامَهَ، عَنْ عَلِيٍّ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ بَنِی سَعْدٍ أَلا أُحَدِّثُكَ عَنِّی وَ عَنْ فَاطِمَهَ إِنَّهَا كَانَتْ عِنْدِی وَ كَانَتْ مِنْ أَحَبِّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ وَ أَنَّهَا اسْتَقَتْ بِالْقِرْبَهِ حَتَّى أَثَّرَ فِی صَدْرِهَا وَ طَحَنَتْ بِالرَّحَى حَتَّى مَجِلَتْ يَدَاهَا وَ كَسَحَتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا وَ أَوْقَدَتِ النَّارَ تَحْتَ الْقِدْرِ حَتَّى دَكِنَتْ ثِيَابُهَا، فَأَصَابَهَا مِنْ ذَلِكَ ضَرَرٌ شَدِيدٌ.

فَقُلْتُ لَهَا: لَوْ أَتَيْتِ أَبَاكِ فَسَأَلْتِيهِ خَادِماً يَكْفِيكِ ضُرَّ مَا أَنْتِ فِيهِ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَوَجَدَتْ عِنْدَهُ حُدَّاثاً فَاسْتَحَتْ فَانْصَرَفَتْ.

قَالَ:

فَعَلِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهَا جَاءَتْ لِحَاجَهٍ،

قَالَ:

فَغَدَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ نَحْنُ فِي

لِفَاعِنَا فَقَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ، فَسَكَتْنَا وَ اسْتَحْيَيْنَا لِمَكَانِنَا، ثُمَّ قَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ فَسَكَتْنَا، ثُمَّ قَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ. فَخَشِينَا إِنْ لَمْ نَرُدَّ عَلَيْهِ أَنْ يَنْصَرِفَ وَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ يُسَلِّمُ ثَلاثاً فَإِنْ أُذِنَ لَهُ وَ إِلا انْصَرَفَ، فَقُلْتُ: وَ عَلَيْكَ السَّلامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْخُلْ فَلَمْ يَعْدُ أَنْ جَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا، فَقَالَ:

يَا فَاطِمَهُ مَا كَانَتْ حَاجَتُكِ أَمْسِ عِنْدَ مُحَمَّدٍ؟

قَالَ:

فَخَشِيتُ إِنْ لَمْ نُجِبْهُ أَنْ يَقُومَ قَالَ:

فَأَخْرَجْتُ رَأْسِي فَقُلْتُ: أَنَا وَاللَّهِ أُخْبِرُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا اسْتَقَتْ بِالْقِرْبَهِ حَتَّى أَثَّرَتْ فِي صَدْرِهَا وَ جَرَّتْ بِالرَّحَى حَتَّى مَجِلَتْ يَدَاهَا وَ كَسَحَتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا وَ أَوْقَدَتْ تَحْتَ الْقِدْرِ حَتَّى دَكِنَتْ ثِيَابُهَا، فَقُلْتُ لَهَا: لَوْ أَتَيْتِ أَبَاكِ فَسَأَلْتِيهِ خَادِماً يَكْفِيكِ ضُرَّ مَا أَنْتِ فِيهِ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ،

قَالَ:

أَفَلا أُعَلِّمُكُمَا مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنَ الْخَادِمِ؟ إِذَا أَخَذْتُمَا مَنَامَكُمَا فَسَبِّحَا ثَلاثاً وَ ثَلاثِينَ وَ احْمَدَا ثَلاثاً وَ ثَلاثِينَ وَ كَبِّرَا أربع [أَرْبَعاً] وَ ثَلاثِينَ،

قَالَ:

فَأَخْرَجَتْ سلام الله عليها رَأْسَهَا فَقَالَتْ:

رَضِيتُ عَنِ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثَلاثَ دَفَعَاتٍ.

بيان: قال الجزريُّ: مجلت يده تمجل مجلًا، إذا ثخن جلدها فى العمل بالأشياء الصلبه و منها حديث فاطمه سلام الله عليها أنها شكت إلى على عليه السلام مجل يدها من الطحن.

و قال: فى حديث فاطمه سلام الله عليها أنّها أوقدت القِدر حتّى دكنت ثيابها، دكن الثوب إذا اتّسخ و اغبرّ لونه يدكن دكنا.

و قال: اللفاع ثوب يجلّل به الجسد كلّه كساء كان أو غيره و منه حديث علّى و فاطمه عليهما السلام و قد دخلنا فى لفاعنا أى لحافنا.

و قال: فی حـدیث فاطمه أنّها جاءت إلی النبی صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم فوجدت عنده حُدّاثاً أی جماعه یتحدَّثون و هو جمع علی غیر قیاس حملا علی

نظیره، نحو سامر و سّمُار فإنَّ السُّمار المحدِّثون.

قوله: فلم یعد أن جلس، أی لم یتجاوز عن الجلوس من عدا یعدو قال الجوهریُّ: عداه أی جاوزه و ما عدا فلان أن صنع کذا.

نیز با چند واسطه روایت می کند (۳۱۰) که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به یکی از مردان بنی سعد فرمود:

آیا داستان خودم و فاطمه را برای تو بگویم؟ بدان که فاطمه ی اطهر زوجه ی من و نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از محبوب ترین اهل و عیالش بود.

فاطمه با مَشک به قدری آب آورد که اثر آن در سینه اش به جای ماند، به قدری آسیاب کرد که دست هایش پینه بستند، به قدری خانه را جاروب می کرد که لباس هایش غبارآلود می شد، به قدری در زیر دیگ آتش می افروخت که لباس هایش چرک می شد، او بدین جهت دچار زحمت و مشقّت شدیدی شده بود.

یک وقت به حضرت زهراء سلام الله علیها گفتم:

کاش پیش پدرت پیغمبر خدا می رفتی و از آن حضرت تقاضا می کردی که یک خادمی برایت عطا کند تا معین و کمک کار تو باشد؟ هنگامی که زهرای اطهر برای این منظور به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفت دید گروهی با آن حضرت مشغول گفتگو می باشند، فاطمه ی زهراء خجالت کشید و مراجعت نمود.

چون پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دریافت که فاطمه حاجتی داشت لذا آن بزرگوار فردا صبح زود که ما خواب بودیم نزد ما آمد و گفت:

«اَلسَّلامُ عَلَیکُم»، ما سکوت اختیار کردیم و چون خوابیده بودیم خجل شدیم.

رسول خدا برای دوّمین بار گفت:

«اَلسَّلامُ عَلَیکُم» و ما نیز ساکت شدیم.

وقتی مرتبه ی سوّم

گفت:

«اَلسَّلامُ عَلَيكُم»، ما ترسيديم كه اگر جواب آن حضرت را نگوئيم مراجعت نمايد، زيرا سه مرتبه به ما سلام كرده بود، من گفتم:

«وَ عَلَيكَ السَّلام يا رَسُول الله» وارد شو، وقتى وارد شد بالاى سر ما نشست و به فاطمه ى اطهر فرمود:

ديروز چه حاجتى داشتى كه نزد من آمدى؟

من ترسيدم اگر جواب آن برگزيده ى خدا را نگوييم برخيزد و برود، لذا سر خود را از زير لحاف درآوردم و گفتم:

يا رسول الله من جريان را براى شما شرح مى دهم:

بدان كه فاطمه ى زهراء به قدرى به وسيله ى مشك آب آورده كه مشك در سينه ى او اثر نهاده، به قدرى آسياب كرده كه دست هايش پينه بسته، به قدرى خانه را جاروب كرده كه لباس هايش غبارآلود شده، به قدرى در زير ديگ آتش افروخته كه لباس هايش چرك شده.

من به فاطمه ى زهراء گفتم:

كاش نزد پدرت رسول خدا مى رفتى و تقاضا مى كردى كه يك خادم به تو عطا كند تا در اين گونه امور معين و كُمكار تو باشد.

پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

آيا بهتر نيست دعايى به شما تعليم نمايم كه از خادم براى شما بهتر باشد؟ هر گاه خواستيد بخوابيد ۳۳ مرتبه سبحان الله، ۳۳ مرتبه الحمدلله و ۳۴ مرتبه الله اكبر بگوييد، فاطمه ى زهراء سر خود را از زير لحاف خارج كرد و سه مرتبه گفت:

من از خدا و رسول خدا راضى شدم.

بيان: جزرىّ گويد عبارت «مجلت يده» در هنگامى استعمال مى شود كه پوست دست كسى از كار كردن با اشياء سِتفت و زُمُخت پينه بسته باشد كه از همين قبيل، حديث حضرت زهرا سلام الله عليهاست كه به حضرت على عليه السلام

شکایت کرد از اینکه دستان مبارکش به خاطر آرد کردن گندم ها پینه بسته بود.

و همچنین جزریّ گوید:

«اللّفاع» لباسی را گویند که همه ی بدن با آن پوشیده شود، مانند عباء و غیر آن و از همین قبیل است حدیث علی و فاطمه علیهما السلام که می فرمایند:

«وَ قَدْ دَخَلْنا فی لِفاعنا» (۳۱۱) یعنی ما داخل شدیم زیر لحاف.

و آنجا که در این حدیث می فرماید:

حضرت فاطمه سلام الله علیها نزد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و دید «عنده حدّاثاً» یعنی دید جماعتی با او مشغول صحبت کردن می باشند و این جمع بستن «حدّاثاً» جمع بستن غیر معمول است و آن را بر نظائر آن حمل می کنند، مانند:

«سامر» و «سمّار» همانا سمّار نیز به معنی «محدّثون» سخن گویان است.

و فرموده ی آن بزرگوار که می فرماید:

«ظلم یعد أن جلس» یعنی از نشستن تجاوز نکرد و از صیغه ی «عدا، یعدو» می باشد و جوهری گوید:

«عداه» یعنی تجاوز کرد از او (جلو افتاد از او).

[روایت شماره] (۰۶)

[الکافی] [مکارم الأخلاق] عَنْ زُرَارَهَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا أَرَادَ السَّفَرَ سَلَّمَ عَلَی مَنْ أَرَادَ التَّسْلِیمَ عَلَیْهِ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ یَکُونُ آخِرُ مَنْ یُسَلِّمُ عَلَیْهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَیَکُونُ وَجْهُهُ إِلَی سَفَرِهِ مِنْ بَیْتِهَا وَ إِذَا رَجَعَ بَدَأَ بِهَا.

فَسَافَرَ مَرَّهً وَ قَدْ أَصَابَ عَلِیٌّ علیه السلام شَیْئاً مِنَ الْغَنِیمَهِ فَدَفَعَهُ إِلَی فَاطِمَهَ فَخَرَجَ فَأَخَذَتْ سِوَارَیْنِ مِنْ فِضَّهٍ وَ عَلَّقَتْ عَلَی بَابِهَا سِتْراً، فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَتَوَجَّهَ نَحْوَ بَیْتِ فَاطِمَهَ کَمَا کَانَ یَصْنَعُ، فَقَامَتْ فَرِحَهً إِلَی أَبِیهَا صُبَابَهً وَ شَوْقاً إِلَیْهِ

فَنَظَرَ فَإِذَا فِی یَدِهَا سِوَارَانِ مِنْ فِضَّهٍ وَ إِذَا عَلَی بَابِهَا سِتْرٌ، فَقَعَدَ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَیْثُ یَنْظُرُ إِلَیْهَا، فَبَکَتْ فَاطِمَهُ وَ حَزِنَتْ وَ قَالَتْ:

مَا صَنَعَ هَذَا بِی قَبْلَهَا.

فَدَعَتِ ابْنَیْهَا فَنَزَعَتِ السِّتْرَ مِنْ بَابِهَا وَ خَلَعَتِ السِّوَارَیْنِ مِنْ یَدَیْهَا، ثُمَّ دَفَعَتِ السِّوَارَیْنِ إِلَی أَحَدِهِمَا وَ السِّتْرَ إِلَی الْآخَرِ ثُمَّ قَالَتْ لَهُمَا: انْطَلِقَا إِلَی أَبِی فَأَقْرِئَاهُ السَّلامَ وَ قُولا لَهُ: مَا أَحْدَثْنَا بَعْدَکَ غَیْرَ هَذَا فَشَأْنَکَ بِهِ، فَجَاءَاهُ فَأَبْلَغَاهُ ذَلِکَ عَنْ أُمِّهِمَا فَقَبَّلَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ الْتَزَمَهُمَا وَ أَقْعَدَ کُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَی فَخِذِهِ، ثُمَّ أَمَرَ بِذَیْنِکَ السِّوَارَیْنِ فَکُسِّرَا فَجَعَلَهُمَا قِطَعاً ثُمَّ دَعَا أَهْلَ الصُّفَّهِ [وَ هُمْ] قَوْمٌ مِنَ الْمُهَاجِرِینَ لَمْ یَکُنْ لَهُمْ مَنَازِلُ وَ لا أَمْوَالٌ، فَقَسَّمَهُ بَیْنَهُمْ قِطَعاً، ثُمَّ جَعَلَ یَدْعُو الرَّجُلَ مِنْهُمُ الْعَارِیَ الَّذِی لا یَسْتَتِرُ بِشَیْ ءٍ وَ کَانَ ذَلِکَ السِّتْرُ طَوِیلاً لَیْسَ لَهُ عَرْضٌ فَجَعَلَ یُؤَزِّرُ الرَّجُلَ فَإِذَا الْتَقَیَا عَلَیْهِ قَطَعَهُ حَتَّی قَسَّمَهُ بَیْنَهُمْ أُزُراً ثُمَّ أَمَرَ النِّسَاءَ لا یَرْفَعْنَ رُءُوسَهُنَّ، مِنَ الرُّکُوعِ وَ السُّجُودِ حَتَّی یَرْفَعَ الرِّجَالُ رُؤوسَهُمْ وَ ذَلِکَ أَنَّهُمْ کَانُوا مِنْ صِغَرِ إِزَارِهِمْ إِذَا رَکَعُوا وَ سَجَدُوا بَدَتْ عَوْرَتُهُمْ مِنْ خَلْفِهِمْ ثُمَّ جَرَتْ بِهِ السُّنَّهُ أَنْ لا یَرْفَعَ النِّسَاءُ رُؤوسَهُنَّ مِنَ الرُّکُوعِ وَ السُّجُودِ حَتَّی یَرْفَعَ الرِّجَالُ.

ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

رَحِمَ اللَّهُ فَاطِمَهَ لَیَکْسُوَنَّهَا اللَّهُ بِهَذَا السِّتْرِ مِنْ کِسْوَهِ الْجَنَّهِ وَ لَیُحَلِّیَنَّهَا بِهَذَیْنِ السِّوَارَیْنِ مِنْ حِلْیَهِ الْجَنَّهِ.

عَنِ الْکَاظِمِ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

دَخَلَ عَلَی ابْنَتِهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ فِی عُنُقِهَا قِلادَهٌ، فَأَعْرَضَ عَنْهَا، فَقَطَعَتْهَا وَ رَمَتْ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَنْتِ مِنّی ایتِینِی یَا فَاطِمَهُ ثُمَّ جَاءَ سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلادَهَ.

علّامه حسن بن فضل طبرسی در مکارم (۳۱۲) از زراه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

هر گاه رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می خواست مسافرت کند به اهل بیت خویشتن سلام می کرد، آخرین نفری را که سلام و وداع می کرد حضرت فاطمه ی اطهر بود، آنگاه از خانه ی فاطمه ی زهراء به مسافرت می رفت، موقعی که از سفر برمی گشت قبل از همه جا وارد خانه ی زهرای اطهر سلام الله علیها می گردید.

در یکی از مسافرت های پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مقداری از غنیمت هایی را که نصیب آن حضرت شده بود به فاطمه ی زهراء داد. آن بانوی معظّمه از خانه خارج شد و از آن غنیمت دو عدد النگوی نقره و یک پرده برای در اطاق خود خرید.

وقتی پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از مسافرت بازگشت وارد مسجد شد و طبق معمول متوجّه خانه ی فاطمه ی زهراء شد، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از جای برخاست و با شوق فراوان از پدر خود استقبال نمود.

موقعی که چشم پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به النگوهای نقره و پرده ی در خانه افتاد نشست و همچنان با تعجّب به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نگریست! !

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها که یک چنین سابقه ای را از پدر خویشتن ندیده بود محزون و گریان شد و گفت:

پدرم قبلاً یک چنین عملی را با من انجام نمی داد.

آنگاه حضرت حسنین علیهما السلام را

خواست، پرده را کند و النگوها را از دست خود درآورد، پرده را به یکی از ایشان و النگوها را به دیگری داد و به ایشان فرمود:

اینها را نزد پدرم پیغمبر خدا ببرید و سلام مرا برسانید و بگویید:

ما بعد از مسافرت تو چیزی غیر از اینها اضافه ننموده ایم، اکنون هر معامله ای که می خواهی با این النگوها و پرده انجام بده.

هنگامی که حضرت حسنین علیهما السلام آمدند و پیام و سلام مادر خویشتن را رسانیدند، پیغمبر خدا ایشان را بوسید و به خود چسبانید و بر سر زانوهای مبارک خود جای داد.

آنگاه دستور داد تا النگوها را شکستند و قطعه قطعه نمودند، سپس اهل صُفّه (۳۱۳) را خواست و آنها را بین آنان تقسیم نمود. پس از تقسیم النگوها، آن افرادی را از اهل مدینه خواست که لباسی برای ستر عورت خود نداشتند و به اندازه ی یک لنگ از آن پرده که طولانی بود ولی چندان عرضی نداشت به ایشان عطا کرد تا اینکه آن پرده را بین آنان توزیع و تقسیم نمود. سپس به زنان دستور داد در حال نماز قبل از اینکه مردان سر از رکوع و سجود برنداشته اند، سر از رکوع و سجود برندارند. زیرا مردان به علّت کوچکی آن لنگی که عورت خود را پوشانیده بودند هر گاه به رکوع و سجود می رفتند عورت ایشان از عقب پیدا می شد. بدین جهت است که زنان نباید قبل از مردان سر از رکوع و سجود بردارند.

پس از این جریان، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

خدا فاطمه را رحمت کند، خدا برای این پرده ای که زهرا در راه خدا داد

از لباس های بهشتی به وی می پوشاند و در عوض این دو النگویی که داد از زر و زیورهای بهشت به او عطا می نماید.

حضرت موسی بن جعفر علیه السلام می فرماید:

روزی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت، چون یک گردنبند در گردن آن بانو دید، لذا از او اعراض نمود، وقتی فاطمه ی زهراء آن گردنبند را باز کرد و کنار نهاد رسول خدا به وی فرمود:

تو از من هستی، اکنون نزد من بیا! سپس شخص سائلی آمد و حضرت زهراء آن گردنبند را به او عطا کرد.

[روایت شماره] (۰۷)

[المناقب لابن شهرآشوب] حِلْیَهُ أَبِی نُعَیْمٍ وَ مُسْنَدُ أَبِی یَعْلَی قَالَتْ عَائِشَهُ: مَا رَأَیْتُ أَحَداً قَطُّ أَصْدَقَ مِنْ فَاطِمَهَ غَیْرَ أَبِیهَا.

وَ رَوَیَا أَنَّهُ کَانَ بَیْنَهُمَا شَیْ ءٌ فَقَالَتْ عَائِشَهُ: یَا رَسُولَ اللَّهُ سَلْهَا فَإِنَّهَا لا تَکْذِبُ وَ قَدْ رَوَی الْحَدِیثَیْنِ عَطَاءٌ وَ عَمْرُو بْنُ دِینَارٍ.

الْحَسَنُ الْبَصْرِیُّ: مَا کَانَ فِی هَذِهِ الْأُمَّهِ أَعْبَدَ مِنْ فَاطِمَهَ کَانَتْ تَقُومُ حَتَّی تَوَرَّمَ قَدَمَاهَا.

وَ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَهَا: أَیُّ شَیْ ءٍ خَیْرٌ لِلْمَرْأَهِ؟

قَالَتْ:

أَنْ لا تَرَی رَجُلًا وَ لا یَراهَا رَجُلٌ. فَضَمَّهَا إِلَیْهِ وَ قَالَ:

«ذُرِّیَّهٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ» (۳۱۴).

وَ فِی الْحِلْیَهِ: الْأَوْزَاعِیُّ عَنِ الزُّهْرِیِّ قَالَ:

لَقَدْ طَحَنَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی مَجِلَتْ (۳۱۵) یَدَاهَا وَ طَبَّ الرَّحَی فِی یَدِهَا.

بیان: طبَّ أی تأنّی فی الأمور و تلطّف و لعلَّ المعنی أثرَّت فیها قلیلاً قلیلاً و لعلَّ فیه تصحیفا (۳۱۶).

در کتاب مناقب (۳۱۷) از ابن شهر آشوب نقل شده است در کتاب حلیه از ابی نعیم و مسند ابی یعلی نقل است که عایشه گفت:

هرگز کسی

را راستگوتر از فاطمه ندیدم، به غیر از پدر بزرگوارش.

و همچنین ابی نعیم و ابی یعلی نقل کرده اند که بین عایشه و حضرت زهرا سلام الله علیها اختلافی پیش آمد، پس عایشه گفت:

ای رسول خدا! از خود فاطمه سلام الله علیها سؤال کن به راستی که او دروغ نمی گوید و همچنین این دو روایت که گذشت را عطا و عمرو بن دینار هم نقل نموده اند.

حسن بصری نیز گفته: در بین این امّت هیچ کس عابدتر از فاطمه سلام الله علیها نیست، او آنقدر به نماز ایستاد تا آنکه قدم های مبارکش متورّم شد.

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

چه چیزی برای زن خیر و نیکوست؟ زهرای اطهر عرض کرد:

زن، مرد نامحرمی را نبیند و مرد نامحرمی هم او را نبیند، پیغمبر خدا آن بانو را به خود چسبانید و فرمود:

«ذریّه ای که بعضی از آنها از بعض دیگرند».

و در کتاب حلیه آمده است: اوزاعی از زُهری نقل کرد که گفت:

فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن قدر (گندم) آرد کرد با آسیاب دستی تا اینکه دست هایش پینه بست و دستاس از دست مبارکش افتاد.

بیان: «طبّ» یعنی با طمأنینه کار کردن و شاید به این معنی ست که آهسته آهسته دسته ی دستاس بر روی دستان مبارک آن حضرت اثر گذاشت و شاید به این معنی ست که دسته ی دستاس بر روی دست های مبارک نقش بست.

[روایت شماره] (۰۸)

[المناقب لابن شهرآشوب] فِی الصَّحِیحَیْنِ إِنَّ عَلِیّاً علیه السلام قَالَ أَشْتَکِی مِمَّا أَنْدَأُ بِالْقِرَبِ فَقَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها: وَاللَّهِ إِنِّی أَشْتَکِی یَدِی مِمَّا أَطْحَنُ بِالرَّحَی وَ

كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَسَارَى فَأَمَرَهَا أَنْ تَطْلُبَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَادِماً، فَدَخَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ سَلَّمَتْ عَلَيْهِ وَ رَجَعَتْ، فَقَالَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَا لَكِ؟

قَالَتْ:

وَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أُكَلِّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ هَيْبَتِهِ، فَانْطَلَقَ عَلِيٌّ مَعَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهُمَا: لَقَدْ جَاءَتْ بِكُمَا حَاجَةٌ، فَقَالَ عَلِيٌّ: مُجَارَاتُهُمَا فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

لا وَ لَكِنِّى أَبِيعُهُمْ وَ أُنْفِقُ أَثْمَانَهُمْ عَلَى أَهْلِ الصُّفَّهِ وَ عَلَّمَهَا تَسْبِيحَ الزَّهْرَاءِ.

كِتَابُ الشِّيرَازِيِّ أَنَّهَا لَمَّا ذَكَرَتْ حَالَهَا وَ سَأَلَتْ جَارِيَهً بَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

يَا فَاطِمَهُ وَ الَّذِى بَعَثَنِى بِالْحَقِّ إِنَّ فِى الْمَسْجِدِ أَرْبَعَ مِائَهِ رَجُلٍ مَا لَهُمْ طَعَامٌ وَ لا ثِيَابٌ وَ لَوْلا خَشْيَتِى خَصْلَهً لاعْطَيْتُكِ مَا سَأَلْتِ، يَا فَاطِمَهُ إِنِّى لا أُرِيدُ أَنْ يَنْفَكَّ عَنْكِ أَجْرُكِ إِلَى الْجَارِيَهِ وَ إِنِّى أَخَافُ أَنْ يَخْصِمَكِ عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام يَوْمَ الْقِيَامَهِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا طَلَبَ حَقَّهُ مِنْكِ ثُمَّ عَلَّمَهَا صَلاهَ التَّسْبِيحِ فَقَالَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام :

مَضَيْتِ تُرِيدِينَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الدُّنْيَا فَأَعْطَانَا اللَّهُ ثَوَابَ الْآخِرَهِ.

قَالَ:

قَالَ أَبُوهُرَيْرَهَ: فَلَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ عِنْدِ فَاطِمَهَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ «وَ إِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغاءَ رَحْمَهٍ مِنْ رَبِّکَ تَرْجُوها» (۳۱۸) يَعْنِى عَنْ قَرَابَتِكَ وَ ابْنَتِكَ فَاطِمَهَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاهِ اللَّهِ، يَعْنِى طَلَبَ رَحْمَهٍ مِنْ رَبِّكَ، يَعْنِى رِزْقاً مِنْ رَبِّكَ «تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلاً مَيْسُوراً» (۳۱۹)

يَعْنِى قَوْلاً حَسَناً.

فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَهُ أَنْفَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَارِيَهً إِلَيْهَا لِلْخِدْمَهِ وَ سَمَّاهَا فِضَّهَ.

تَفْسِيرُ الثَّعْلَبِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ تَفْسِيرُ الْقُشَيْرِيِّ، عَنْ جَابِرٍ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ وَ عَلَيْهَا كِسَاءٌ مِنْ أَجِلَّهِ الْإِبِلِ وَ هِىَ تَطْحَنُ بِيَدَيْهَا وَ تُرْضِعُ وُلْدَهَا، فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

يَا بِنْتَاهْ تَعَجَّلِى مَرَارَهَ الدُّنْيَا بِحَلاوَهِ الْآخِرَهِ، فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نَعْمَائِهِ وَ الشُّكْرُ لِلَّهِ عَلَى آلائِهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ «وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضى (۳۲۰).

ابنُ شَاهِينَ فِى مَنَاقِبِ فَاطِمَهَ وَ أَحْمَدُ فِى مُسْنَدِ الْأَنْصَارِ بِإِسْنَادِهِمَا عَنْ أَبِى هُرَيْرَهَ وَ ثَوْبَانَ أَنَّهُمَا قَالا: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَبْدَأُ فِى سَفَرِهِ بِفَاطِمَهَ وَ يَخْتِمُ بِهَا، فَجَعَلَتْ وَقْتاً سِتْراً مِنْ كِسَاءٍ خَيْبَرِيَّهٍ لِقُدُوم أَبِيهَا وَ زَوْجِهَا فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَجَاوَزَ عَنْهَا وَ قَدْ عُرِفَ الْغَضَبُ فِى وَجْهِهِ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَنَزَعَتْ قِلادَتَهَا وَ قُرْطَيْهَا وَ مَسَكَتَيْهَا وَ نَزَعَتِ السِّتْرَ فَبَعَثَتْ بِهِ إِلَى أَبِيهَا وَ قَالَتْ:

اجْعَلْ هَذَا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

قَدْ فَعَلَتْ فِدَاهَا أَبُوهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ مَا لِآلِ مُحَمَّدٍ وَ لِلدُّنْيَا فَإِنَّهُمْ خُلِقُوا لِلْآخِرَهِ وَ خُلِقَتِ الدُّنْيَا لَهُمْ.

وَ فِى رِوَايَهِ أَحْمَدَ: فَإِنَّ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَيْتِى وَ لا أُحِبُّ أَنْ يَأْكُلُوا طَيِّبَاتِهِمْ فِى حَيَاتِهِمُ الدُّنْيَا.

أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى كِتَابِهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَى ابْنَتِهِ فَاطِمَهَ فَإِذَا فِى عُنُقِهَا قِلادَهٌ، فَأَعْرَضَ عَنْهَا، فَقَطَّعَهَا فَرَمَتْ بِهَا،

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: أَنْتِ مِنِّى يَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جاءَهَا سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلادَهَ.

أَبُوالْقَاسِمِ الْقُشَيْرِىُّ فِى كِتَابِهِ: قَالَ بَعْضُهُمْ: انْقَطَعْتُ فِى الْبَادِيَهِ عَنِ الْقَافِلَهِ فَوَجَدْتُ امْرَأَهً، فَقُلْتُ لَهَا: مَنْ أَنْتِ؟

فَقَالَتْ «وَ قُلْ سَلامٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ» (٣٢١) فَسَلَّمْتُ عَلَيْهَا، فَقُلْتُ: مَا تَصْنَعِينَ هاهُنَا؟

قَالَتْ:

«مَنْ يَهْدِاللَّهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ» (٣٢٢) فَقُلْتُ: أمِنَ الْجِنِّ أَنْتِ أَمْ مِنَ الْإِنْسِ؟

قَالَتْ:

«يا بَنِى آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ» (٣٢٣) فَقُلْتُ: مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتِ؟

قَالَتْ «يُنادَوْنَ مِنْ مَكانٍ بَعِيدٍ» (٣٢٤) فَقُلْتُ: أَيْنَ تَقْصِدِينَ؟

قَالَتْ «وَ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ» (٣٢٥) فَقُلْتُ: مَتَى انْقَطَعْتِ؟

قَالَتْ:

«وَ لَقَدْ خَلَقْنَا السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ وَ ما بَيْنَهُما فِى سِتَّهِ أَيَّامٍ» (٣٢٦) فَقُلْتُ: أَتَشْتَهِينَ طَعَاماً؟

فَقَالَتْ:

«وَ ما جَعَلْناهُمْ جَسَداً لا يَأْكُلُونَ الطَّعامَ» (٣٢٧) فَأَطْعَمْتُهَا، ثُمَّ قُلْتُ: هَرْوِلِى وَ لا تَعَجَّلِى،

قَالَتْ:

«لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً إِلا وُسْعَها» (٣٢٨) فَقُلْتُ: أُرْدِفُكِ؟

فَقَالَتْ:

«لَوْ كانَ فِيهِما آلِهَهٌ إِلا اللَّهُ لَفَسَدَتا» (٣٢٩) فَنَزَلْتُ فَأَرْكَبْتُهَا، فَقَالَتْ:

«سُبْحانَ الَّذِى سَخَّرَلَنا هذا» (٣٣٠) فَلَمَّا أَدْرَكْنَا الْقَافِلَهَ قُلْتُ: أَلَكِ أَحَدٌ فِيهَا؟

قَالَتْ:

«يا داوُدُ إِنَّا جَعَلْناكَ خَلِيفَهً فِى الْأَرْضِ» (٣٣١) «وَ ما مُحَمَّدٌ إِلا رَسُولٌ» (٣٣٢) «يا يَحْيى خُذِ الْكِتابَ» (٣٣٣).

«یا مُوسی إِنِّی أَنَا اللَّهُ» (۳۳۴) فَصِحْتُ بِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ، فَإِذَا أَنَا بِأَرْبَعَهِ شَبَابٍ مُتَوَجِّهَیْنِ نَحْوَهَا، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلاءِ مِنْکِ؟

قَالَتْ:

«الْمالُ وَ الْبَنُونَ زِینَهُ الْحَیاهِ الدُّنْیا» (۳۳۵) فَلَمَّا أَتَوْهَا قَالَتْ:

«یا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَیْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِیُّ الْأَمِینُ» (۳۳۶) فَکَافُونِی بِأَشْیَاءَ فَقَالَتْ:

«وَ اللَّهُ یُضاعِفُ لِمَنْ یَشاءُ» (۳۳۷) فَزَادُوا عَلَیَّ فَسَأَلْتُهُمْ عَنْهَا فَقَالُوا: هَذِهِ أُمُّنَا فِضَّهُ جَارِیَهُ الزهراء سلام الله علیها مَا تَکَلَّمَتْ مُنْذُ عِشْرِینَ سَنَهً إِلا بِالْقُرْآنِ.

در کتاب مناقب (۳۳۸) به نقل از صحیحین آمده است که: حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از بس با مشک، آب کشیده بود شکایت داشت، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

من هم از کثرت آسیاب نمودن

دستم خسته شده، چون افراد اسیری نزد پیامبر خدا بودند لذا حضرت علی علیه السلام به فاطمه فرمود:

از پدرت بخواه که یکی از این اسیران را برای تو خادم قرار دهد، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد و سلام کرد ولی (بدون اظهار حاجت) مراجعت نمود.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام به او فرمود:

تو را چه شد؟!

فاطمه عرض کرد:

به خدا قسم از هیبتی که پدرم دارد نتوانستم با آن حضرت سخن بگویم!

حضرت علی و حضرت زهرا علیهما السلام با یکدیگر برای عرض حاجت به حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمدند.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

گویا حاجتی داشته باشید؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

کنیزی برای فاطمه می خواهیم.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

نه، من این کار را نمی کنم، بلکه این اسیرها را می فروشم و پول آنها را برای اهل صُفّه به مصرف می رسانم.

آنگاه تسبیح حضرت زهراء سلام الله علیها را به آن بانو تعلیم داد.

در کتاب شیرازی می نویسد:

هنگامی که فاطمه ی زهرا شرح حال خود را گفت و از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک کنیزی تقاضا نمود، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گریان شد و فرمود:

ای فاطمه! قسم به حق آن خدایی که مرا به پیامبری مبعوث نموده تعداد ۴۰۰ نفر مرد فقیر در مسجد من زندگی می کنند که غذا و لباسی ندارند، اگر من از یک خصلتی نمی ترسیدم خواست تو را انجام می دادم، ای فاطمه! من نمی خواهم که اجر و ثواب تو نصیب یک کنیز

شود، من می ترسم که علی بن ابیطالب علیه السلام فردای قیامت پیش خدا حقّ خود را از تو مطالبه نماید.

سپس حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تسبیح معروف را به آن بانو تعلیم داد.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام با خوشحالی فراوان به فاطمه فرمود:

گر چه تو به منظور حاجت دنیوی به حضور پدرت مشرّف شدی، ولی خدای رؤوف ثواب اخروی را به ما عطا فرمود!

ابوهُرَیره می گوید:

وقتی پیغمبر خدا از نزد فاطمه خارج شد (آیه ی ۲۸ سوره ی اسراء) نازل شد که می فرماید:

«اگر از ایشان اعراض کردی که به رحمت پروردگار خود امیدوار باشی پس در جواب ایشان سخن نیکویی بگو».

منظور از رحمت پروردگار که در آیه ی شریفه آمده همان رضایت خداوند است که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای جلب آن به دخترش پاسخ منفی داد.

پس از نزول آیه ی شریفه، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کنیزی را برای خدمت فاطمه سلام الله علیها اعزام نمود که نامش فضّه بود.

ثَعلبی (۳۳۹) و قُشَیری در تفسیرهای خود از امام جعفر صادق علیه السلام و جابر انصاری روایت می کنند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را در حالی دید که کسایی از پوشاک شتر به دوش افکنده و با دست خود مشغول آسیاب کردن و شیر دادن فرزندش می باشد.

پیامبر خدا پس از اینکه چشمانش پر از اشک شد به فاطمه فرمود:

ای دختر عزیزم! مرارت و تلخی های دنیا را در مقابل شیرینی آخرت قرار بده.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

«یا رسول الله! اَلْحَمْدُلِلهِ عَلی نَعْمائِهِ وَ الشُّکْرُ لِلهِ عَلی

آلائِهِ» در همین موقع بود که خدای رؤوف (آیه ی پنجم سوره ی والضّحی را) نازل کرد که می فرماید:

«پروردگار تو به قدری از گنهکاران را به تو ببخشد که راضی شوی».

ابن شاهین و احمد از ابوهریره روایت می کنند که گفت:

هر گاه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از مسافرت باز می گشت اوّلین کسی را که می دید فاطمه بود و هر گاه به سفر می رفت آخرین کسی را که دیدار می نمود فاطمه بود.

فاطمه ی زهراء در یکی از مسافرت های پیامبر خدا برای ورود پدر و شوهرش کساء خیبری پوشید.

هنگامی که رسول خدا از مسافرت بازگشت و چشم مبارکش به آن کساء افتاد آثار غضب در صورت مقدّسش مشاهده شد و نزد منبر نشست، فاطمه ی زهراء گردنبند و دو گوشواره و النگو و پرده را به حضور پدر بزرگوارش فرستاد و پیغام داد که اینها را در راه خدا مصرف کن!

موقعی که آنها را به رسول خدا تقدیم کردند سه مرتبه فرمود:

پدرش به فدای او باد که کار خوبی کرده، محمّد و آل محمّد را با دنیا چه کار! زیرا ایشان برای آخرت آفریده شده اند و دنیا از برای ایشان خلق شده ست.

در روایت احمد می گوید:

پیغمبر فرمود:

اینان اهل بیت من هستند و من دوست ندارم چیزهای طیّب و طاهر خود را در دنیا داشته باشند.

ابوصالح مؤذّن در کتاب خود با ذکر سند از حضرت علی علیه السلام نقل کرده که فرمود:

روزی پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم داخل شد بر دخترش فاطمه سلام الله علیها، پس ناگاه دید در گردن او گردنبندی است، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برگشت.

آنگاه فاطمه سلام الله

علیها آن گردنبند را پاره کرد و انداخت، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

تو از من می باشی ای فاطمه! پس سائلی آمد، حضرت فاطمه سلام الله علیها آن را به سائل بخشیدند.

فضّه ی خادمه

ابوالقاسم قشیری در کتاب خود از شخصی نقل می کند (۳۴۰) که گفت:

من در صحرا از کاروان دور افتادم و با زنی مصادف شدم، به وی گفتم:

کیستی؟

گفت:

«و بگو سلام بر شما امّا به زودی خواهد دانست» وقتی به او سلام کردم و گفتم:

اینجا چه کار می کنی؟

گفت:

«هر کس را که خدا هدایت کند هیچ گمراه کننده ای نخواهد داشت» گفتم:

از جنّ یا انس می باشی؟

گفت:

«ای فرزندان آدم بگیرید زینت خود را» گفتم:

از کجا می آیی؟

گفت:

«ایشان را از جاهای بسی دور می خوانند» گفتم به کجا می روی؟

گفت:

«زیارت خانه ی خدا بر مردم واجب است» گفتم:

چند وقت است که از قافله دور افتادی؟

گفت:

«و ما زمین و آسمان ها و آنچه بین آنهاست، همه را در شش روز آفریدیم» گفتم:

آیا به غذا اشتها داری؟

گفت:

«و آنان را جسدهایی که غذا نخورند قرار ندادیم» من به وی غذا دادم گفتم:

آهسته برو، تعجیل منمای!

گفت:

«خدا هیچ کس را جز به اندازه ی طاقتش مکلّف نمی کند» گفتم:

بیا تو را در عقب خویش سوار کنم.

گفت:

«اگر در آسـمان و زمین غیر از خدای یکتا خدایانی وجود داشت هر دو تباه می شوند» وقتی من پیاده شدم و او را سوار کردم، گفت:

«منزّه است آن کس که اینها را رام ما کرد».

موقعی که به قافله رسیدیم به وی گفتم:

تو کسی را در این قافله داری؟

گفت:

«ای داوود به درستی که ما تو را خلیفه ی روی زمین قرار دادیم» «و محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نیست مگر پیامبری» «ای

یحیی کتاب را بگیر» «ای موسی من خدای یکتایم».

آنگاه صاحبان این نام ها را صدا زد، ناگاه دیدم چهار جوان به سوی او شتافتند.

من به او گفتم:

اینان نسبتی با تو دارند؟

گفت:

«مال و فرزندان زینت زندگی این دنیاست» وقتی آن جوانان نزد او آمدند گفت:

«ای پدر این جوان را اجیر کن بهترین کس که اجیر گرفته ای قوی و امین است» آنان اشیائی به من عطا کردند، او گفت:

«خدا برای کسی که بخواهد چند برابر می کند» آنان چیزهایی دیگری نیز به من دادند. من از آن جوانان پرسیدم:

این زن کیست؟

گفتند:

این مادر ما، فضّه است که خادمه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بوده، مدّت بیست سال است که جز به وسیله ی آیات قرآن سخن نمی گوید.

[روایت شماره] (۰۹)

[الدروع الواقیه] مِنْ کِتَابِ زُهْدِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِأَبِی جَعْفَرٍ أَحْمَدَ الْقُمِّیِّ أَنَّهُ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآیَهُ عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم «وَ إِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِینَ * لَها سَبْعَهُ أَبْوابٍ لِکُلِّ بابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ» (۳۴۱) بَکَی النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بُکَاءً شَدِیداً وَ بَکَتْ صَحَابَتُهُ لِبُکَائِه وَ لَمْ یَدْرُوا مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَئِیلُ علیه السلام وَ لَمْ یَسْتَطِعْ أَحَدٌ مِنْ صَحَابَتِهِ أَنْ یُکَلِّمَهُ.

وَ کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِذَا رَأَی فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَرِحَ بِهَا، فَانْطَلَقَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ إِلَی بَابِ بَیْتِهَا، فَوَجَدَ بَیْنَ یَدَیْهَا شَعِیراً وَ هِیَ تَطْحَنُ فِیهِ وَ تَقُولُ: «وَ ما عِنْدَاللَّهِ خَیْرٌ وَ أَبْقی» (۳۴۲) فَسَلَّمَ عَلَیْهَا وَ أَخْبَرَهَا بِخَبَرِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ بُکَائِهِ.

فَنَهَضَتْ وَ الْتَفَّتْ بِشَمْلَهٍ لَهَا خَلَقَهٍ قَدْ خِیطَتْ فِی اثْنَیْ عَشَرَ

مَكاناً بِسَعَفِ النَّخْلِ، فَلَمَّا خَرَجَتْ نَظَرَ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ إِلَى الشَّمْلَهِ وَ بَكَى وَ قَالَ:

وَا حُزْنَاهُ إِنَّ قَيْصَرَ وَ كِسْرَى لَفِى السُّنْدُسِ وَ الْحَرِيرِ وَ ابْنَهُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَيْهَا شَمْلَهُ صُوفٍ خَلَقَهٌ قَدْ خِيطَتْ فِي اثْنَيْ عَشَرَ مَكاناً.

فَلَمَّا دَخَلَتْ فَاطِمَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ سَلْمَانَ تَعَجَّبَ مِنْ لِبَاسِى، فَوَالَّذِى بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا لِى وَ لِعَلِيٍّ مُنْذُ خَمْسِ سِنِينَ إِلا مَسَكُ كَبْشٍ نَعْلِفُ عَلَيْهَا بِالنَّهَارِ بَعِيرَنَا، فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ افْتَرَشْنَاهُ وَ إِنَّ مِرْفَقَتَنَا لَمِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا سَلْمَانُ إِنَّ ابْنَتِى لَفِى الْخَيْلِ السَّوَابِقِ.

ثُمَّ قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَدَيْتُكَ مَا الَّذِى أَبْكَاكَ؟ فَذَكَرَ لَهَا مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَئِيلُ مِنَ الْآيَتَيْنِ الْمُتَقَدِّمَتَيْنِ قَالَ:

فَسَقَطَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها عَلَى وَجْهِهَا وَ هِىَ تَقُولُ: الْوَيْلُ ثُمَّ الْوَيْلُ لِمَنْ دَخَلَ النَّارَ، فَسَمِعَ سَلْمَانُ فَقَالَ:

يَا لَيْتَنِى كُنْتُ كَبْشاً لِأَهْلِى فَأَكَلُوا لَحْمِى وَ مَزَّقُوا جِلْدِى وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَ قَالَ أَبُوذَرٍّ: يَا لَيْتَ أُمِّى كَانَتْ عَاقِراً وَ لَمْ تَلِدْنِى وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَ قَالَ مِقْدَادُ، يَا لَيْتَنِى كُنْتُ طَائِراً فِى الْقِفَارِ وَ لَمْ يَكُنْ عَلَيَّ حِسَابٌ وَ لا عِقَابٌ وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَ قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

يَا لَيْتَ السِّبَاعَ مَزَّقَتْ لَحْمِى وَ لَيْتَ أُمِّى لَمْ تَلِدْنِى وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ.

ثُمَّ وَضَعَ عَلِيٌّ عليه السلام يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ وَ جَعَلَ يَبْكِى وَ يَقُولُ: وَا بُعْدَ سَفَرَاهُ! وَا قِلَّهَ زَادَاهُ فِى سَفَرِ الْقِيَامَهِ يَذْهَبُونَ فِى النَّارِ وَ يُتَخَطَّفُونَ، مَرْضَى لا يُعَادُ سَقِيمُهُمْ وَ جَرْحَى لا يُدَاوَى جَرِيحُهُمْ وَ أَسْرَى لا يُفَكُّ أَسْرُهُمْ، مِنَ النَّارِ يَأْكُلُونَ وَ

مِنْهَا يَشْرَبُونَ وَ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا يَتَقَلَّبُونَ وَ بَعْدَ لُبسِ الْقُطْنِ مُقَطَّعَاتِ النَّارِ يَلْبَسُونَ وَ بَعْدَ مُعَانَقَهِ الْأَزْوَاجِ مَعَ الشَّيَاطِينِ مُقَرَّنُونَ.

سیّد بن طاووس در کتاب دروع الواقیه (۳۴۳) از کتاب زهد النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از جعفر احمد قمّی می نگارد:

وقتی آیه ی ۴۳ و ۴۴ سوره ی حجر نازل شد که می فرماید:

«حتماً جهنّم جایگاه جمیع آنان خواهد بود، جهنّم دارای هفت در است که هر دری مخصوص به گروهی خواهد بود».

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شدّت گریان شد و اصحاب آن حضرت هم برای گریه او گریان شدند، نمی دانستند که جبرئیل چه آیه ای نازل کرده است و کسی از صحابه این قدرت را نداشت با آن حضرت سخن بگوید.

چون پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هر گاه فاطمه را می دید خوشحال می شد لذا یکی از صحابه متوجّه خانه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها شد وقتی بر درب خانه ی آن بانو رسید و آیه ی ۶۰ سوره ی قصص را می خواند که می فرماید:

«آنچه نزد خدا باشد بهتر و باقی خواهد بود». آن مرد به حضرت زهراء سلام الله علیها سلام کرد و جریان رسول خدا و گریه ی آن حضرت را شرح داد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از جای برخاست و لباس مندرس خود را که دوازده موضع آن با شاخه ی درخت خرما دوخته شده بود پوشید. وقتی فاطمه ی اطهر از اطاق خود خارج شد که نزد رسول خدا بیاید سلمان فارسی به لباس آن بانو نگاه کرد و گریان شد و گفت:

آه آه که دختران قیصر و کسری غرق ابریشم هستند و لباس دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک قطعه ی پشمی مندرس است که دوازده موضع آن دوخته و وصله شده! !

هنگامی که حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد عرض کرد:

یا رسول الله! سلمان از دیدن لباس من دچار شگفتی گردیده، به حقّ آن خدایی که تو را به حق مبعوث نموده مدّت پنج سال است که من و علی بن ابیطالب علیهما السلام غیر از یک پوست گوسفند که روزها شتر ما روی آن علف می خورد و شب ها آن را به جای فرش می گسترانیم چیزی نداریم، متکّای ما از یک پوستیست که آن را با لیف خرما پُر کرده ایم.

سپس رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متوجّه سلمان شد و به او فرمود:

دخترم فاطمه از گروه سابقین است.

سپس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عرض کرد:

فدای تو گردم چه باعث شده که تو گریان شوی؟

حضرتش جریان آن دو آیه ای را که جبرئیل آورده بود برای حضرت زهراء سلام الله علیها شرح داد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این موضوع صورت خود را روی زمین نهاد و عرض کرد:

وای بر آن کسی که داخل دوزخ شود، وای بر آن کسی که داخل دوزخ شود هنگامی که سلمان فارسی با این منظره مواجه شد گفت:

کاش من نسبت به اهل و عیالم یک گوسفندی می بودم و آنان گوشت مرا می خوردند و پوستم را پاره می کردند و این داستان جهنّم را نمی شنیدم.

ابوذر گفت:

ای کاش مادرم نازا بود و مرا نمی زائید و داستان جهنّم به گوشم

نمی خوردا! !

مقداد گفت:

ای کاش من پرنده ای می بودم و در بیابان ها می زیستم و حساب و عقابی نمی داشتم و این جریان دوزخ را نمی شنیدم! !

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

ای کاش درندگان گوشت مرا پاره پاره می کردند و مادرم مرا نمی زائید و این داستان جهنّم را نشنیده بودم.

سپس امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام دست خود را بالای سر مبارک نهاد و پس از اینکه گریان شد فرمود:

آه از دوری سفر آخرت! آه از کمی زاد و توشه ی سفر قیامت، به سوی آتش می روند و ربوده می شوند، بیمارانی هستند که عیادتی از آنان نمی شود، مجروحینی هستند که آزاد نمی گردند، از آتش می خورند، از آن می آشامند، در میان طبقات جهنّم می غلطند، از قطعات آتش به جای لباس می پوشند، در صورتی که قبلاً لباس نرم پنبه ای پوشیده بودند، با شیاطین نزدیک خواهند شد، در صورتی که در دنیا زنان خویشتن را در آغوش می کشیدند.

[روایت شماره] (۱۰)

[کشف الغمه] مِنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا سَافَرَ آخِرُ عَهْدِهِ بِإِنْسَانٍ مِنْ أَهْلِهِ فَاطِمَهُ وَ أَوَّلُ مَنْ يَدْخَلُ عَلَيْهِ إِذَا قَدِمَ فَاطِمَهُ سلام الله علیها قَالَ:

فَقَدِمَ مِنْ غَزَاهٍ فَأَتَاهَا فَإِذَا هُوَ بِمِسْحٍ عَلَى بَابِهَا وَ رَأَى عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ علیهما السلام قُلْبَيْنِ مِنْ فِضَّهٍ فَرَجَعَ وَ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ فَاطِمَهُ ظَنَّتْ أَنَّهُ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا مِنْ أَجْلِ مَا رَأَى، فَهَتَكَتِ السِّتْرَ وَ نَزَعَتِ الْقُلْبَيْنِ مِنَ الصَّبِيَّيْنِ فَقَطَعَتْهُمَا فَبَكَى الصَّبِيَّانُ فَقَسَمَتْهُ بَيْنَهُمَا، فَانْطَلَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ هُمَا يَبْكِيَانِ فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْهُمَا وَ قَالَ:

يَا ثَوْبَانُ اذْهَبْ بِهَذَا

إِلَى بَنِی فُلاَنٍ أَهْلِ بَیْتٍ بِالْمَدِینَهِ وَ اشْتَرِ لِفَاطِمَهَ قِلاَدَهً مِنْ عَصَبٍ وَ سِوَارَیْنِ مِنْ عَاجٍ، فَإِنَّ هَؤُلاَءِ أَهْلُ بَیْتِی وَ لاَ أُحِبُّ أَنْ یَأْکُلُوا طَیِّبَاتِهِمْ فِی حَیَاتِهِمُ الدُّنْیَا.

بیان: القلب بالضمّ: السوار، قال الجزریُّ: فی حدیث ثوبان أنَّ فاطمه سلام الله علیها حلّت الحسن و الحسین علیهما السلام بقلبین من فضّه، القلب: السوار.

و قال: و فیه أنَّه قال لثوبان: اشتر لفاطمه قلاده من عصب و سوارین من عاج قال الخطابیُّ فی المعالم:

إن لم تکن الثیاب الیمانیه فلا أدری ما هو و ما أری أن القلاده تکون منها و قال أبوموسی: یحتمل عندی أنَّ الرِّوایه إنّما هی العصب بفتح الصاد و هو أطناب مفاصل الحیوان و هو شی ء مدوَّر فیحتمل أنَّهم کانوا یأخذون عصب بعض الحیوانات الطاهره فیقطعونه و یجعلونه شبه الخرز فإذا یبس یتخّذون منه القلائد و إذا جاز و أمکن أن یتّخذ من عظام السلحفاه و غیرها الأسوره جاز و أمکن أن یتّخذ من عصب أشباهها خرز ینظّم القلائد.

قال: ثمَّ ذکر لی بعض أهل الیمن أنَّ العصب سنُّ دابَّه بحریَّه تسمی: فرس فرعون یتّخذ منها الخرز و غیر الخرز من نصاب سکّین و غیره و یکون أبیض.

کشف الغمّه (۳۴۴) از احمد بن حنبل در کتاب مُسْنَد از ثوبان غلام پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که گفت:

هر گاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به مسافرت می رفت آخرین کسی را که دیدار می کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بود و هر گاه باز می گشت اوّلین کسی را که دیدار می کرد آن حضرت بود.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در مراجعت یکی از جَنگ ها

وقتی بر در خانه ی فاطمه آمده و دیدند بر دست حَسَنین علیهما السلام دستنبد نقره ست. آن حضرت از همان جا برگشته و نزد فاطمه نرفتند.

موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها با این منظره مواجه شد دانست که پیغمبر خدا برای آن دستنبدها مراجعت کرده، زهرای اطهر فوراً آن پرده ای را که داشت کند و دستنبدهای حسنین علیهما السلام را باز کرده و شکست و آنها را بین حسنین تقسیم نمود. ایشان در حالی که گریان بودند به حضور پیغمبر خدا مشرّف شدند. رسول خدا آنها را از آنان گرفت و به ثوبان داد و گفت:

اینها را ببر نزد فلان قبیله ی مدینه و برای فاطمه یک گردنبند و دو دستنبد عاج خریداری کن؛ ایشان اهل بیت من هستند، من دوست ندارم اشیاء نیکو و نفیس خود را در دنیا به مصرف برسانند.

بیان: «قُلب» به معنی دستبند است؛ جزریّ گفته: در حدیث ثوبان که آمده است «فاطمه سلام الله علیها به حسن و حسین علیهما السلام دو دستبند نقره بست» از همین قرار است و همچنین «القُلب» به معنی دستنبد می باشد و همچنین در این روایت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به ثوبان فرمود:

خریداری کن برای فاطمه گردنبندی از «عصب» و دو دستبند از عاج، خطابی در کتاب معالم گفته: اگر نباشد لباس های یمنی پس من نمی دانم چیست و فکر نمی کنم گردنبند از یمن باشد.

و ابوموسی گفته: به نظر من احتمال دارد «عصب» در این روایت آن ریسمان هایی باشد که بین مفاصل حیوانات است (که ما در فارسی آن را گیس می گوییم) و آن شیء دایره ای شکل است. پس احتمال دارد که

در قدیم این عصب ها را از بعضی حیوانات حلال گوشت می گرفته اند و در جایی که جایز و ممکن باشد از استخوان لاک پشت و غیر آن النگو درست گرد و جایز و ممکن است از «عصب» شبیه آنها مهره درست کرد و گردنبند ساخت.

پس بعضی از اهل یمن برای من گفته اند که «عصب» سُمّ جانور دریاییست که «اسب فرعون» نامیده می شود، که از آن دسته ی چاقو و غیره می سازند و آن بسیار مفید است.

[روایت شماره] (۱۱)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی، عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْنَفَ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: لَیْسَ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ بَقْلَهٌ أَشْرَفَ وَ لا أَنْفَعَ مِنَ الْفَرْفَخِ وَ هُوَ بَقْلَهُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها، ثُمَّ قَالَ:

لَعَنَ اللَّهُ بَنِی أُمَیَّهَ هُمْ سَمَّوْهَا بَقْلَهَ الْحَمْقَاءِ بُغْضاً لَنَا وَ عَدَاوَهً لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها.

در کتاب کافی (۳۴۵) با چند واسطه از فرات بن احنف روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

در تمام روی زمین گیاهی شریف تر و نافع تر از خُرفه نیست، خرفه سبزی فاطمه سلام الله علیها است.

آنگاه فرمود:

خدا بنی امیه را لعنت کند، زیرا آنان به علّت بغض و دشمنی که با فاطمه داشتند آن گیاه را گیاه احمق نامیدند.

[روایت شماره] (۱۲)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِی یَحْیَی الْوَاسِطِیِّ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

بَقْلَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الْهِنْدَبَاءُ وَ بَقْلَهُ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام الْبَاذَرُوجُ وَ بَقْلَهُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها الْفَرْفَخُ.

نیز در همان کتاب (۳۴۶) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که گفت:

کاسنی گیاه و سبزی حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و ریحان سبزی حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام و خرفه سبزی حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۱۳)

[تهذیب الأحکام] مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَنَابٍ، عَنْ یُونُسَ،

عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها کَانَتْ تَأْتِی قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِی کُلِّ غَدَاهِ سَبْتٍ فَتَأْتِی قَبْرَ حَمْزَهَ وَ تَتَرَحَّمُ عَلَیْهِ وَ تَسْتَغْفِرُ لَهُ.

شیخ طوسی در کتاب تهذیب (۳۴۷) با چند واسطه از صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

حضرت زهراء سلام الله علیها صبح های روز شنبه متوجّه قبور شهدای احد می شد و بر سر قبر حضرت حمزه می رفت و بر او رحمت می فرستاد و برایش طلب مغفرت می کرد.

[روایت شماره] (۱۴)

[تفسیر القمی] «إِنَّمَا النَّجْوی مِنَ الشَّیْطانِ لِیَحْزُنَ الَّذِینَ آمَنُوا وَ لَیْسَ بِضارِّهِمْ شَیْئاً إِلا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ عَلَی اللَّهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» (۳۴۸) قَالَ:

فَإِنَّهُ حَدَّثَنِی أَبِی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

کَانَ سَبَبُ نُزُولِ هَذِهِ الْآیَهِ أَنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها رَأَتْ فِی مَنَامِهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هَمَّ أَنْ یَخْرُجَ هُوَ وَ فَاطِمَهُ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: مِنَ الْمَدِینَهِ فَخَرَجُوا حَتَّی جَاوَزُوا مِنْ حِیطَانِ الْمَدِینَهِ، فَتَعَرَّضَ لَهُمْ طَرِیقَانِ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ الْیَمِینِ حَتَّی انْتَهَی بِهِمْ إِلَی مَوْضِعٍ فِیهِ نَخْلٌ وَ مَاءٌ، فَاشْتَرَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شَاهً کَبْرَاءَ وَ هِیَ الَّتِی فِی إِحْدَی أُذُنَیْهَا نُقَطٌ بِیضٌ فَأَمَرَ بِذَبْحِهَا فَلَمَّا أَکَلُوا مَاتُوا فِی مَکَانِهِمْ، فَانْتَبَهَتْ فَاطِمَهُ بَاکِیَهً ذَعِرَهً فَلَمْ تُخْبِرْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِذَلِکَ.

فَلَمَّا أَصْبَحَتْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِحِمَارٍ

فَأَرْكَبَ عَلَيْهِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ أَمَرَ أَنْ يَخْرُجَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: مِنَ الْمَدِينَهِ كَمَا رَأَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها فِى نَوْمِهَا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَهِ عَرَضَ لَهُ طَرِيقَانِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ الْيَمِينِ كَمَا رَأَتْ فَاطِمَهُ حَتَّى انْتَهَوْا إِلَى مَوْضِعٍ فِيهِ نَخْلٌ وَ مَاءٌ، فَاشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شَاهً كَمَا رَأَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها فَأَمَرَ بِذَبْحِهَا، فَذُبِحَتْ وَ شُوِّيَتْ.

فَلَمَّا أَرَادُوا أَكْلَهَا قَامَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها وَ تَنَحَّتْ نَاحِيَهً مِنْهُمْ تَبْكِى مَخَافَهَ أَنْ يَمُوتُوا فَطَلَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى وَقَعَ عَلَيْهَا وَ هِىَ تَبْكِى فَقَالَ مَا شَأْنُكِ يَا بُنَيَّهُ؟

قَالَت: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّى رَأَيْتُ الْبَارِحَهَ كَذَا وَ كَذَا فِى نَوْمِى وَ قَدْ فَعَلْتَ أَنْتَ كَمَا رَأَيْتُهُ فَتَنَحَّيْتُ عَنْكُمْ فَلا أَرَاكُمْ تَمُوتُونَ.

فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ نَاجَى رَبَّهُ، فَنَزَلَ عَلَيْهِ جَبْرَئِيلُ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ هَذَا شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ: الدِّهَارُ وَ هُوَ الَّذِى أَرَى فَاطِمَهَ هَذِهِ الرُّؤْيَا وَ يُؤْذِى الْمُؤْمِنِينَ فِى نَوْمِهِمْ مَا يَغْتَمُّونَ بِهِ، فَأَمَرَ جَبْرَئِيلَ فَجَاءَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لَهُ: أَنْتَ أَرَيْتَ فَاطِمَهَ هَذِهِ الرُّؤْيَا؟

فَقَالَ:

نَعَمْ يَا مُحَمَّدُ فَبَزَقَ عَلَيْهِ ثَلاثَ بَزَقَاتٍ فَشَجَّهُ فِى ثَلاثِ مَوَاضِعَ.

ثُمَّ قَالَ جَبْرَئِيلُ لِمحمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُلْ يَا مُحَمَّدُ إِذَا رَأَيْتَ فِى مَنَامِكَ شَيْئاً تَكْرَهُهُ أَوْ رَأَى أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَلْيَقُلْ: أَعُوذُ بِمَا عَاذَتْ بِهِ مَلائِكَهُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَاؤُهُ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادُهُ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتُ وَ مِنْ رُؤْيَاىَ وَ يَقْرَأُ الْحَمْدَ وَ

الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ وَ يَتْفُلُ عَنْ يَسَارِهِ ثَلاثَ تَفَلاتٍ، فَإِنَّهُ لا يَضُرُّهُ مَا رَأَى وَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ «إِنَّمَا النَّجْوى مِنَ الشَّيْطانِ» (۳۴۹) الْآيَهَ.

بیان: ما رأیت کبراء و أشکالها فیما عندنا من کتب اللّغه بهذا المعنی.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۳۵۰) با چند واسطه سبب نزول آیه ی ۱۲ سوره ی مجادله را از امام جعفر صادق علیه السلام بدین شرح نقل می کنند:

یک شب فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در عالَم خواب دید که پیغمبر اکرم، فاطمه ی اطهر، علیّ مرتضی، امام حسن مجتبی و امام حسین: تصمیم گرفتند که از مدینه ی طیّبه خارج شوند.

وقتی از دیوارهای مدینه گذشتند بر سر دو راهی رسیدند، رسول خدا راه دست راست را انتخاب کرد و رفتند تا به جایی که دارای نخلستان و آب بود، رسیدند.

آنگاه پیغمبر گوسفندی خرید که در یکی از گوش هایش خال و نقطه های سفید بود، سپس دستور داد تا آن را سر بریدند.

هنگامی که از آن خوردند همگی مردند! ! فاطمه ی زهراء در حالی از خواب بیدار شد که لرزان و ترسان بود، ولی این خواب را برای پیغمبر خدا نگفت.

موقعی که صبح شد رسول خدا حِماری آورد و حضرت زهرا را بر آن سوار کرد، آنگاه دستور داد که امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حسن و حسین علیهما السلام هم از مدینه خارج شوند، ایشان همان طور که حضرت فاطمه در عالم خواب دیده بود خارج شدند.

وقتی از دیوارهای مدینه گذشتند و بر سر دو راهی رسیدند، پیغمبر خدا همان طور که فاطمه دیده بود راه دست راست را برگزید تا رسیدند به جایی که نخلستان و آب بود.

سپس همان طور که

حضرت فاطمه سلام الله علیها در خواب دیده بود پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گوسفندی خرید و دستور داد تا آن را ذبح و کباب نمودند.

هنگامی که تصمیم گرفتند از آن کباب بخورند فاطمه ی زهراء برخاست و به یک طرف رفت، آنگاه از ترس اینکه مبادا بمیرند شروع به گریه کرد! پیامبر خدا به دنبال او رفت، او را در حالی یافت که گریان بود.

فرمود:

ای دختر عزیزم برای چه گریانی؟! عرض کرد:

یا رسول الله من در شب گذشته چنین خوابی دیده ام و چون شما همان اعمالی را انجام دادی که من در خواب دیده ام لذا من از شما دور شدم تا مردن شما را مشاهده ننمایم.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از جای برخاست و پس از اینکه دو رکعت نماز بجا آورد، با خدای خویش در این باره مناجات کرد، جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمّد یک شیطانی ست که او را دهار می گویند، اوست که باعث این خواب وحشتناک فاطمه شده ست. اوست که مؤمنین را اذیّت و مؤمنین را دچار خواب های وحشتناک و محزون می کند.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به جبرئیل امر فرمود:

تا آن شیطان را بیاورد و به آن شیطان فرمود:

تو فاطمه را دچار چنین خوابی کرده ای؟!

گفت:

آری، پیغمبر خدا سه مرتبه آب دهان به او افکند تا در سه موضع بدن او اثر نهاد.

آنگاه جبرئیل به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفت:

هر گاه تو یا یکی از مؤمنین خوابی خوفناک دیدید بگویید:

«اَعُوذُ بِما عاذَتْ بِهِ مَلائِکَةُ الله الْمُقَرَّبُونَ وَ اَنْبِیائِهِ الْمَرْسَلونَ وَ عِبادِهِ الصّالِحُونَ مِنْ شَرِّ ما رَأَیْتُ وَ

مِنْ رُؤیایَ».

سپس سوره ی حمد و سوره ی قل أعوذ برب الفلق و سوره ی قل أعوذ برب النّاس و سوره ی قل هو الله احد را بخواند و سه مرتبه آب دهان به طرف چپ خود بیفکند اگر این کار را انجام دهد ضرری از این خواب متوجّه او نخواهد شد. بدین جهت بود که آیه ی پیشین برای حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نازل شد.

مرحوم علّامه می فرماید:

ما در کتاب لغتی که داریم کلمه ی «کبراء» را به این معنی (گوسفند بزرگ) ندیدیم (۳۵۱).

[روایت شماره] (۱۵)

[تفسیر العیاشی] عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

رَأَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها فِی النَّوْمِ کَأَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ ذُبِحَا أَوْ قُتِلا فَأَحْزَنَهَا ذَلِکَ، فَأَخْبَرَتْ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

یَا رُؤْیَا! فَتَمَثَّلَتْ بَیْنَ یَدَیْهِ قَالَ:

أَنْتِ أَرَیْتِ فَاطِمَهَ هَذَا الْبَلاءَ؟

قَالَتْ:

لا فَقَالَ:

یَا أَضْغَاثُ! أَنْتِ أَرَیْتِ فَاطِمَهَ هَذَا الْبَلاءَ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ یَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

فَمَا أَرَدْتِ بِذَلِکِ؟

قَالَتْ:

أَرَدْتُ أَنْ أُحْزِنَهَا، فَقَالَ لِفَاطِمَهَ: اسْمَعِی لَیْسَ هَذَا بِشَیْ ءٍ.

تفسیر عیّاشی (۳۵۲) از ابی بصیر از صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در عالم خواب دید:

گویا حسن و حسین ذبح یا کشته شدند! ! چون این خواب باعث محزونی آن بانو شد لذا پدرش پیامبر خدا را از آن آگاه کرد.

پیغمبر فرمود:

ای رویا! بیا، وقتی رویا نزد آن حضرت مجسّم شد به وی گفت:

تو این خواب وحشتناک را به فاطمه وانمود کردی؟

گفت:

نه سپس فرمود:

ای اضغاث آیا تو فاطمه ی زهراء را دچار این خواب خوفناک کردی؟

گفت:

آری یا رسول الله!

فرمود:

منظور تو از این عمل چه بود؟

گفت:

می خواستم فاطمه را اندوهناک کنم. پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به

فاطمه سلام الله علیها فرمود:

سخن او را بشنو و بدان که چیزی نیست.

[روایت شماره] (۱۶)

نَوَادِرُ الرَّاوَنْدِيِّ: بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ عَلِيٌّ علیه السلام اسْتَأْذَنَ أَعْمَى عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَحَجَبَتْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَهَا: لِمَ حَجَبْتِيهِ وَ هُوَ لا يَرَاكِ؟

فَقَالَتْ سلام الله علیها: إِنْ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَإِنِّي أَرَاهُ وَ هُوَ يَشَمُّ الرِّيحَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَشْهَدُ أَنَّكِ بَضْعَةٌ مِنِّي.

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ:

سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَصْحَابَهُ عَنِ الْمَرْأَةِ مَا هِيَ، قَالُوا: عَوْرَةٌ،

قَالَ:

فَمَتَى تَكُونُ أَدْنَى مِنْ رَبِّهَا؟ فَلَمْ يَدْرُوا، فَلَمَّا سَمِعَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها ذَلِكَ قَالَتْ:

أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَيْتِهَا، فَقَالَ رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي.

در کتاب نوادر راوندی (۳۵۳) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام از پدران گرامیشان: از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت شخص کوری از فاطمه ی زهراء سلام الله علیها اجازه خواست که به حضورش مشرّف شود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها وقتی اجازه داد خود را از آن شخص کور پوشانید.

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

او کور بود، پس تو چرا خویشتن را از او پوشانیدی، در صورتی که او تو را نمی بیند؟! فاطمه گفت:

اگر چه او مرا نمی دید ولی من او را می دیدم، از طرفی بویم به مشام او می رسید! رسول خدا فرمود:

شهادت می دهم که تو پاره ی تن من هستی.

نیز می نویسد (۳۵۴) :

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از اصحاب خویشتن پرسید:

زن چیست گفتند:

زن عورت است (یعنی باید از انظار نامحرمان پوشیده باشد) فرمود:

زن چه موقع به خدای خود نزدیک تر است؟

اصحاب نتوانستند جواب بگویند.

موقعی که این پرسش به گوش حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رسید عرض کرد:

نزدیک ترین اوقات زن به خدای خود هنگامیست که در کنج خانه ی خود باشد، پس از این جواب بود که پیامبر خدا فرمود:

حقّاً که پاره ی تن من است.

بخش پنجم؛ ازدواج حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۵؛ تزویجها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (۰۱)

[إقبال الأعمال] بِإِسْنَادِهِ إِلَی شَیْخِنَا الْمُفِیدِ فِی کِتَابِ حَدَائِقِ الرِّیَاضِ قَالَ:

لَیْلَهَ إِحْدَی وَ عِشْرِینَ مِنَ الْمُحَرَّمِ وَ کَانَتْ لَیْلَهَ خَمِیسٍ سَنَهَ ثَلاثٍ مِنَ الْهِجْرَهِ کَانَ زِفَافُ فَاطِمَهَ ابْنَهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَی مَنْزِلِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یُسْتَحَبُّ صَوْمُهُ شُکْراً لِلَّهِ تَعَالَی لِمَا وُفِّقَ مِنْ جَمْعِ حُجَّتِهِ (۳۵۵) وَ صَفْوَتِهِ (۳۵۶).

وَ مِنْ تَارِیخِ بَغْدَادَ بِإِسْنَادِهِ إِلَی ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

لَمَّا زُفَّتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قُدَّامَهَا وَ جَبْرَئِیلُ عَنْ یَمِینِهَا وَ مِیکَائِیلُ عَنْ یَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ خَلْفَهَا یُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ یُقَدِّسُونَهُ حَتَّی طَلَعَ الْفَجْرُ.

در کتاب اقبال (۳۵۷) با سندهای خود از شیخ مفید می نگارد ازدواج و عروسی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در شب پنجشنبه ۲۱ ماه محرّم سال سوّم هجری واقع شد. روزه گرفتن آن روز مستحب است و روزه دار بر توفیق روزه داری این روز، که مراسم ازدواج حضرت علی و حضرت زهرا علیهما السلام خدا را سپاسگزاری می نماید.

در تاریخ

بغداد از ابن عبّاس (۳۵۸) روایت می کند:

آن شبی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را به خانه ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بردند پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جلو فاطمه و جبرئیل سمت راست و میکائیل طرف چپ و تعداد هفتاد هزار ملك در عقب آن بانو بودند که خدا را تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس می گفتند.

[روایت شماره] (۰۲)

مصباح: فِی أَوَّلِ یَوْمٍ مِنْ ذِی الْحِجَّهِ زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ سلام الله علیها مِنْ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام وَ رُوِیَ أَنَّهُ کَانَ یَوْمَ السَّادِسِ.

شیخ طوسی در کتاب مصباح (۳۵۹) می نویسد:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از روز اول ماه ذی الحجه و به قولی روز ششم فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود.

[روایت شماره] (۰۳)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] جَعْفَرُ بْنُ نُعَیْمٍ الشَّاذَانِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنِ ابْنِ هَاشِمٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا علیه السلام ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:

قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَا عَلِیُّ لَقَدْ عَاتَبَنِی رِجَالٌ مِنْ قُرَیْشٍ فِی أَمْرِ فَاطِمَهَ وَ قَالُوا: خَطَبْنَاهَا إِلَیْکَ فَمَنَعْتَنَا وَ زَوَّجْتَ عَلِیّاً، فَقُلْتُ لَهُمْ: وَاللَّهِ مَا أَنَا مَنَعْتُکُمْ وَ زَوَّجْتُهُ، بَلِ اللَّهُ مَنَعَکُمْ وَ زَوَّجَهُ، فَهَبَطَ عَلَیَّ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلالُهُ یَقُولُ: لَوْ لَمْ أَخْلُقْ عَلِیّاً لَمَا کَانَ لِفَاطِمَهَ ابْنَتِکَ کُفْوٌ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] الهمدانیُّ، عن علیٍّ، عن أبیه، عن علی بن معبد مثله.

شیخ صدوق در کتاب عیون (۳۶۰) اخبار الرّضا علیه السلام با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من فرمود:

یا علی! گروهی از مردان قریش راجع به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مرا مورد عتاب قرار دادند و گفتند:

ما خواستگار فاطمه بودیم و

تو نپذیرفتی، اکنون او را به علی بن ابیطالب دادی.

من گفتم:

به خدا قسم، من فاطمه را از شما رد نکردم و او را تزویج ننمودم، بلکه خدا خواستگاری شما را نپذیرفت و فاطمه را برای علی تزویج کرد؛ زیرا جبرئیل بر من نازل شد و گفت:

خدای تعالی می فرماید:

اگر من علی را خلق نمی کردم از حضرت آدم به بعد شوهری که شایسته ی فاطمه باشد در روی زمین نبود.

در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام ، احمد بن زیاد بن جعفر الهمدانی از طریق علی بن ابراهیم با چند واسطه ی دیگر مثل این حدیث را نقل کرده است (۳۶۱).

[روایت شماره] (۰۴)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِیِّ، عَنْ جَعْفَرِبْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعَلَوِیِّ، عَنْ یَحْیَی بْنِ هَاشِمٍ الْغَسَّانِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ جُوَیْرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنِ الضَّحَّاکِ بْنِ مُزَاحِمٍ قَالَ:

سَمِعْتُ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام یَقُولُ: أَتَانِی أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ فَقَالا: لَوْ أَتَیْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَذَکَرْتَ لَهُ فَاطِمَهَ.

قَالَ:

فَأَتَیْتُهُ فَلَمَّا رَآنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ضَحِکَ ثُمَّ قَالَ:

مَا جَاءَ بِکَ یَا أَبَاالْحَسَنِ حَاجَتُکَ؟

قَالَ:

فَذَکَرْتُ لَهُ قَرَابَتِی وَ قِدَمِی فِی الْإِسْلامِ وَ نُصْرَتِی لَهُ وَ جِهَادِی فَقَالَ:

یَا عَلِیُّ صَدَقْتَ فَأَنْتَ أَفْضَلُ مِمَّا تَذْکُرُ، فَقُلْتُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَهُ تُزَوِّجُنِیهَا، فَقَالَ:

یَا عَلِیُّ إِنَّهُ قَدْ ذَکَرَهَا قَبْلَکَ رِجَالٌ فَذَکَرْتُ ذَلِکَ لَهَا فَرَأَیْتُ الْکَرَاهَهَ فِی وَجْهِهَا، وَلَکِنْ عَلَی رِسْلِکَ حَتَّی أَخْرُجَ إِلَیْکَ.

فَدَخَلَ عَلَیْهَا، فَقَامَتْ فَأَخَذَتْ رِدَاءَهُ وَ نَزَعَتْ نَعْلَیْهِ وَ أَتَتْهُ بِالْوَضُوءِ فَوَضَّأَتْهُ بِیَدِهَا وَ غَسَلَتْ رِجْلَیْهِ، ثُمَّ قَعَدَتْ، فَقَالَ لَهَا: یَا فَاطِمَهُ، فَقَالَتْ:

لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ حَاجَتُکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ مَنْ قَدْ

عَرَفْتِ قَرَابَتَهُ وَ فَضْلَهُ وَ إِسْلامَهُ وَ إِنِّی قَدْ سَأَلْتُ رَبِّی أَنْ يُزَوِّجَكِ خَيْرَ خَلْقِهِ وَ أَحَبَّهُمْ إِلَيْهِ وَ قَدْ ذَكَرَ مِنْ أَمْرِكِ شَيْئاً فَمَا تَرَيْنَ؟ فَسَكَتَتْ وَ لَمْ تُوَلِّ وَجْهَهَا وَ لَمْ يَرَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَرَاهَةً، فَقَامَ وَ هُوَ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ سُكُوتُهَا إِقْرَارُهَا.

فَأَتَاهُ جَبْرَئِيلُ عليه السلام فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ زَوِّجْهَا عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ رَضِيَهَا لَهُ وَ رَضِيَهُ لَهَا،

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

فَزَوَّجَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ أَتَانِی فَأَخَذَ بِيَدِی فَقَالَ:

قُمْ بِسْمِ اللَّهِ وَ قُلْ عَلَى بَرَكَهِ اللَّهِ وَ ما شاءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، ثُمَّ جَاءَنِی حَتَّى أَقْعَدَنِی عِنْدَهَا سلام الله عليها، ثُمَّ قَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا أَحَبُّ خَلْقِكَ إِلَيَّ فَأَحِبَّهُمَا وَ بَارِكْ فِی ذُرِّيَّتِهِمَا وَ اجْعَلْ عَلَيْهِمَا مِنْكَ حَافِظاً وَ إِنِّی أُعِيذُهُمَا بِكَ وَ ذُرِّيَّتَهُمَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

بیان: الرِّسل بالكسر التأنّی و الرِّفق.

شیخ طوسی در کتاب امالی (۳۶۲) با چند واسطه از ضحاک بن مزاحم نقل می کند که گفت:

از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شنیدم می فرمود:

ابوبکر و عمر نزد من آمدند و گفتند:

کاش پیش رسول خدا می رفتی و راجع به تزویج فاطمه گفتگو می کردی.

موقعی که من نزد پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفتم و آن بزرگوار مرا دید خندید و فرمود:

یا اباالحسن! آیا برای حاجتی که داری نزد من آمدی؟ من قرابت و سبقت در اسلام و یاری کردن خود را از آن حضرت و جهادهایی که در راه خدا کرده بودم، برای آن حضرت شرح دادم.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

یا علی راست

می گویی، مقام تو بالاتر از این است که تذکّر دادی، گفتم:

یا رسول الله فاطمه ی زهراء را برایم تزویج نما.

فرمود:

یا علی! قبل از تو چند نفر از مردان، این تقاضا را داشتند، ولی هر گاه من به فاطمه می گفتم اظهار بی میلی می کرد، شما چند لحظه ای صبر کن تا من نزد او بروم و برگردم.

هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت، آن بانو از جای برخاست و عبای پدر خود را گرفت و نعلین های آن حضرت را درآورد و با آب، پاهای آن حضرت را با دست های خود شستشو داد، آنگاه نشست.

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای فاطمه! عرض کرد:

بله یا رسول الله!

فرمود:

علی بن ابیطالب کسیست که تو قرابت و فضیلت و سبقت در اسلام وی را می دانی، من از خدای سبحان خواسته ام که تو را برای بهترین و محبوب ترین خلق خود تزویج کند.

علی درباره ی ازدواج با تو گفتگویی نموده، تو چه صلاح می دانی؟ فاطمه ی اطهر ساکت شد و صورت خود را از پیغمبر خدا برنگردانید.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رضایت حضرت فاطمه سلام الله علیها را، از صورتش دریافت لذا برخاست و فرمود:

الله اکبر، سکوت فاطمه دلیل بر رضایت وی خواهد بود.

پس از این جریان جبرئیل نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و گفت:

یا محمّد! فاطمه را برای حضرت علی بن ابیطالب تزویج کن، زیرا خدا راضیست که زهرا برای علی و علی برای زهرا باشد.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

رسول خدا فاطمه را برای من تزویج نمود، آنگاه نزد من آمد دستم

را گرفت و فرمود:

بسم الله، برخیز و این دعا را بخوان: «عَلَى بَرَكَهِ اللَّهِ وَ ما شاءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّه».

سپس مرا آورد و نزد حضرت زهرای اطهر نشانید، آنگاه فرمود:

بار خدایا! اینان نزد من محبوب ترین خلق تو می باشند. تو ایشان را دوست داشته باش و خیر و برکت به فرزندانشان عطا بفرما، ایشان را محفوظ بدار، پروردگارا! من ایشان و ذریّه ی ایشان را از شرّ شیطان رجیم به تو می سپارم.

بیان: «الرسل»، اگر حرف «راء» مکسور خوانده شود این کلمه به معنای آرامی و آهستگی می دهد.

[روایت شماره] (۰۵)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جَمَاعَهٌ عَنْ أَبِی غَالِبٍ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الزُّرَارِیِّ، عَنْ خَالِهِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنِ ابْنِ أَسْبَاطٍ، عَنْ دَاوُدَ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلِيّاً فَاطِمَهَ سلام الله علیها دَخَلَ عَلَيْهَا وَ هِیَ تَبْكِی فَقَالَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ فَوَاللَّهِ لَوْ كَانَ فِی أَهْلِ بَيْتِی خَيْرٌ مِنْهُ زَوَّجْتُكِ وَ مَا أَنَا زَوَّجْتُكِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكِ وَ أَصْدَقَ عَنْكِ الْخُمُسَ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

قُمْ فَبِعِ الدِّرْعَ، فَقُمْتُ فَبِعْتُهُ وَ أَخَذْتُ الثَّمَنَ وَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَسَكَبْتُ الدَّرَاهِمَ فِی حَجْرِهِ فَلَمْ يَسْأَلْنِی كَمْ هِیَ وَ لا أَنَا أَخْبَرْتُهُ، ثُمَّ قَبَضَ قَبْضَهً وَ دَعَا بِلالاً فَأَعْطَاهُ فَقَالَ:

ابْتَعْ لِفَاطِمَهَ طِيباً، ثُمَّ قَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنَ الدَّرَاهِمِ بِكِلْتَا يَدَيْهِ فَأَعْطَاهُ أَبَابَكْرٍ وَ قَالَ:

ابْتَعْ لِفَاطِمَهَ مَا يُصْلِحُهَا مِنْ ثِيَابٍ وَ أَثَاثِ الْبَيْتِ وَ

أَرْدَفَهُ بِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَ بِعِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ.

فَحَضَرُوا السُّوقَ فَكَانُوا يَعْتَرِضُونَ الشَّيْ ءَ مِمَّا يُصْلِحُ، فَلا يَشْتَرُونَهُ حَتَّى يُعْرِضُوهُ عَلَى أَبِى بَكْرٍ فَإِنِ اسْتَصْلَحَهُ اشْتَرَوْهُ.

فَكَانَ مِمَّا اشْتَرَوْهُ: قَمِيصٌ بِسَبْعَهِ دَرَاهِمَ وَ خِمَارٌ بِأَرْبَعَهِ دَرَاهِمَ وَ قَطِيفَهٌ سَوْدَاءُ خَيْبَرِيَّهٌ وَ سَرِيرٌ مُزَمَّلٌ بِشَرِيطٍ وَ فِرَاشَيْنِ مِنْ خَيْشِ مِصْرَ حَشْوُ أَحَدِهِمَا لِيفٌ وَ حَشْوُ الْآخَرِ مِنْ جزِّ الْغَنَمِ وَ أَرْبَع مَرَافِقَ مِنْ أَدَم الطَّائِفِ، حَشْوُهَا إِذْخِرٌ وَ سِتْرٌ مِنْ صُوفٍ وَ حَصِيرٌ هَجَرِيٌّ (۳۶۳) وَ رَحًى لِلْيَدِ وَ مِخْضَبٌ مِنْ نُحَاسٍ وَ سِقَاءٌ مِنْ أَدَم وَ قَعْبٌ لِلَّبَنِ وَ شَنٌّ لِلْمَاءِ وَ مِطْهَرَهٌ مُزَفَّتَهٌ (۳۶۴) وَ جَرَّهٌ خَضْرَاءُ وَ كِيزَانُ خَزَفٍ حَتَّى إِذَا اسْتَكْمَلَ الشِّرَاءَ حَمَلَ أَبُوبَكْرٍ بَعْضَ الْمَتَاعِ وَ حَمَلَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ الْبَاقِيَ.

فَلَمَّا عَرَضَ الْمَتَاعَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَعَلَ يُقَلِّبُهُ بِيَدِهِ وَ يَقُولُ بَارَكَ اللَّهُ لِأَهْلِ الْبَيْتِ.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

فَأَقَمْتُ بَعْدَ ذَلِكَ شَهْراً أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَرْجِعُ إِلَى مَنْزِلِى وَ لا أَذْكُرُ شَيْئاً مِنْ أَمْرِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها ثُمَّ قُلْنَ أَزْوَاجُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَلا نَطْلُبُ لَكَ مِنْ رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دُخُولَ فَاطِمَهَ عَلَيْكَ؟ فَقُلْتُ: افْعَلْنَ، فَدَخَلْنَ عَلَيْهِ فَقَالَتْ أُمُّ أَيْمَنَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَنَّ خَدِيجَهَ بَاقِيَهٌ لَقَرَّتْ عَيْنُهَا بِزِفَافِ فَاطِمَهَ وَ إِنَّ عَلِيّاً يُرِيدُ أَهْلَهُ، فَقَرَّ عَيْنَ فَاطِمَهَ بِبَعْلِهَا وَ اجْمَعْ شَمْلَهَا وَ قَرَّ عُيُونَنَا بِذَلِكَ، فَقَالَ:

فَمَا بَالُ عَلِيٍّ لا يَطْلُبُ مِنِّى زَوْجَتَهُ، فَقَدْ كُنَّا نَتَوَقَّعُ ذَلِكَ مِنْهُ،

قَالَ عَلِيٌّ: فَقُلْتُ: الْحَيَاءُ يَمْنَعُنِى يَا رَسُولَ اللَّهِ.

فَالْتَفَتَ

إِلَى النِّسَاءِ فَقَالَ:

مَنْ هَاهُنَا؟

فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: أَنَا أُمُّ سَلَمَةَ وَ هَذِهِ زَيْنَبُ وَ هَذِهِ فُلانَهُ وَ فُلانَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

هَيِّئُوا لِابْنَتِي وَ ابْنِ عَمِّي فِي حُجَرِي بَيْتاً، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فِي أَيِّ حُجْرَةٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: فِي حُجْرَتِكِ وَ أَمَرَ نِسَاءَهُ أَنْ يُزَيِّنَّ وَ يُصْلِحْنَ مِنْ شَأْنِهَا.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَسَأَلْتُ فَاطِمَةَ: هَلْ عِنْدَكِ طِيبٌ ادَّخَرْتِيهِ لِنَفْسِكِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ، فَأَتَتْ بِقَارُورَةٍ فَسَكَبَتْ مِنْهَا فِي رَاحَتِي فَشَمِمْتُ مِنْهَا رَائِحَةً مَا شَمِمْتُ مِثْلَهَا قَطُّ، فَقُلْتُ مَا هَذَا؟

فَقَالَتْ:

كَانَ دِحْيَهُ الْكَلْبِيُّ يَدْخُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَيَقُولُ لِي: يَا فَاطِمَةُ هَاتِي الْوِسَادَةَ فَاطْرَحِيهَا لِعَمِّكِ، فَأَطْرَحُ لَهُ الْوِسَادَةَ فَيَجْلِسُ عَلَيْهَا، فَإِذَا نَهَضَ سَقَطَ مِنْ بَيْنِ ثِيَابِهِ شَيْ ءٌ فَيَأْمُرُنِي بِجَمْعِهِ، فَسَأَلَ عَلِيٌّ عليه السلام رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ:

هُوَ عَنْبَرٌ يَسْقُطُ مِنْ أَجْنِحَهِ جَبْرَئِيلَ.

قَالَ عَلِيٌّ: ثُمَّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يَا عَلِيُّ اصْنَعْ لِأَهْلِكَ طَعَاماً فَاضِلاً ثُمَّ قَالَ:

مِنْ عِنْدِنَا اللَّحْمُ وَ الْخُبْزُ وَ عَلَيْكَ التَّمْرُ وَ السَّمْنُ، فَاشْتَرَيْتُ تَمْراً وَ سَمْناً فَحَسَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَنْ ذِرَاعِهِ وَ جَعَلَ يَشْدَخُ التَّمْرَ فِي السَّمْنِ حَتَّى اتَّخَذَهُ حَيْساً وَ بَعَثَ إِلَيْنَا كَبْشاً سَمِيناً فَذُبِحَ وَ خُبِزَ لَنَا خُبْزٌ كَثِيرٌ.

ثُمَّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

ادْعُ مَنْ أَحْبَبْتَ، فَأَتَيْتُ الْمَسْجِدَ وَ هُوَ مُشْحَنٌ بِالصَّحَابَهِ، فَأُحْيِيتُ [فَحَيِيتُ] أَنْ أُشْخِصَ قَوْماً وَ أَدَعَ قَوْماً، ثُمَّ صَعِدْتُ عَلَى رَبْوَةٍ هُنَاكَ وَ نَادَيْتُ: أَجِيبُوا إِلَى وَلِيمَهِ فَاطِمَةَ، فَأَقْبَلَ النَّاسُ أَرْسَالاً، فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْ كَثْرَهِ النَّاسِ وَ قِلَّهِ الطَّعَامِ، فَعَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَا تَدَاخَلَنِی فَقَالَ:

يَا عَلِیُّ إِنِّی سَأَدْعُو اللَّهَ بِالْبَرَكَهِ قَالَ عَلِیٌّ: فَأَكَلَ الْقَوْمُ عَنْ آخِرِهِمْ طَعَامِی وَ شَرِبُوا شَرَابِی وَ دَعَوْا لِی بِالْبَرَكَهِ وَ صَدَرُوا وَ هُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعَهِ آلافِ رَجُلٍ وَ لَمْ يَنْقُصْ مِنَ الطَّعَامِ شَیْ ءٌ.

ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِالصِّحَافِ فَمُلِئَتْ وَ وَجَّهَ بِهَا إِلَی مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ أَخَذَ صَحْفَهً وَ جَعَلَ فِيهَا طَعَاماً وَ قَالَ:

هَذَا لِفَاطِمَهَ وَ بَعْلِهَا حَتَّی إِذَا انْصَرَفَتِ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يَا أُمَّ سَلَمَهَ هَلُمِّی فَاطِمَهَ، فَانْطَلَقَتْ فَأَتَتْ بِهَا وَ هِیَ تَسْحَبُ أَذْيَالَهَا وَ قَدْ تَصَبَّبَتْ عَرَقاً حَيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَعَثَرَتْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَقَالَكَ اللَّهُ الْعَثْرَهَ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ.

فَلَمَّا وَقَفَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ كَشَفَ الرِّدَاءَ عَنْ وَجْهِهَا حَتَّی رَآهَا عَلِیٌّ عليه السلام ثُمَّ أَخَذَ يَدَهَا فَوَضَعَهَا فِی يَدِ عَلِیٍّ عليه السلام وَ قَالَ:

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِی ابْنَهِ رَسُولِ اللَّهِ يَا عَلِیُّ نِعْمَ الزَّوْجَهُ فَاطِمَهُ وَ يَا فَاطِمَهُ نِعْمَ الْبَعْلُ عَلِیٌّ انْطَلِقَا إِلَی مَنْزِلِكُمَا وَ لا تُحْدِثَا أَمْراً حَتَّی آتِيَكُمَا.

قَالَ عَلِیٌّ: فَأَخَذْتُ بِيَدِ فَاطِمَهَ وَ انْطَلَقْتُ بِهَا حَتَّی جَلَسْتُ فِی جَانِبِ الصُّفَّهِ وَ جَلَسَتْ فِی جَانِبِهَا وَ هِیَ مُطْرِقَهٌ إِلَی الْأَرْضِ حَيَاءً مِنِّی وَ أَنَا مُطْرِقٌ إِلَی الْأَرْضِ حَيَاءً مِنْهَا.

ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

مَنْ هَاهُنَا؟ فَقُلْنَا: ادْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهُ مَرْحَباً بِكَ زَائِراً وَ دَاخِلاً، فَدَخَلَ فَأَجْلَسَ فَاطِمَهَ مِنْ جَانِبِهِ ثُمَّ قَالَ:

يَا فَاطِمَهُ ايتِينِی بِمَاءٍ فَقَامَتْ إِلَی قَعْبٍ فِی الْبَيْتِ فَمَلاتْهُ مَاءً ثُمَّ أَتَتْهُ بِهِ، فَأَخَذَ جُرْعَهً فَتَمَضْمَضَ

بِهَا ثُمَّ مَجَّهَا فِی الْقَعْبِ ثُمَّ صَبَّ مِنْهَا عَلَی رَأْسِهَا، ثُمَّ قَالَ:

أَقْبِلِی! فَلَمَّا أَقْبَلَتْ نَضَحَ مِنْهُ بَیْنَ ثَدْیَیْهَا. ثُمَّ قَالَ:

أَدْبِرِی، فَأَدْبَرَتْ فَنَضَحَ مِنْهُ بَیْنَ کَتِفَیْهَا ثُمَّ قَالَ:

«اللَّهُمَّ هَـٰذِهِ ابْنَتِی وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَیَّ، اللَّهُمَّ وَ هَذَا أَخِی وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَیَّ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَکَ وَلِیّاً وَ بِکَ حَفِیّاً وَ بَارِکْ لَهُ فِی أَهْلِهِ، ثُمَّ قَالَ:

یَا عَلِیُّ ادْخُلْ بِأَهْلِکَ بَارَکَ اللَّهُ لَکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ عَلَیْکُمْ إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ».

بیان: مزّمل أی ملفوف و الشریط: خوص مفتول یشرط به السریر و نحوه و قال الفیروزآبادیُّ: الخیش: ثیاب فی نسجها رقَّه و خیوطها غلاظ من مُشاقه الکتّان أو من أغلظ العصب، قوله: من جِزِّ الغَنَم بالکسر أی الصوف الّذی جزَّ من الغنم و المخضب کمنبر: المرکن.

قوله: فقرِّ عین فاطمه، ظاهره أنّه بصیغه الأمر بناء علی أنَّ مجرَّده یکون متعدِّیا أیضاً لکنّه لم یرد فیما عندنا من کتب اللّغه.

و قال الجوهریُّ: جمع الله شملهم، أی ما تشتّت من أمرهم و شتّت الله شمله أی ما اجتمع من أمره و قال: الشّدخ کسر الشیء الأجوف و قال: الحیس هو تمر یخلط بسمن و أقط و السّحب الجرُّ و القعب قدح من خشب، قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

و بک حفیّاً، قال الجوهریُّ: تقول: حفِیت به بالکسر أی بالغت فی إکرامه و ألطافه - انتهی - أی مطیعاً لک غایه الإطاعه أو مشفقاً علی الخلق ناصحاً لهم بسبب إطاعه أمرک.

نیز در کتاب پیشین (۳۶۵) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

هنگامی که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه

السلام تزويج نمود نزد فاطمه آمد ديد آن بانو گريان است، فرمود:

براى چه گريانى! به خدا قسم اگر در ميان اهل بيت من كسى از على بهتر مى بود من تو را براى او تزويج مى نمودم، نه اينكه من تو را تزويج كرده باشم، بلكه خدا تو را براى على تزويج نموده و مادامى كه آسمان ها و زمين برقرار باشند خمس را به جاى مهريه ى تو قرار داده ست.

حضرت على عليه السلام مى فرمايد:

پيغمبر خدا به من فرمود:

برخيز و زره خود را بفروش. من برخاستم و زره خود را فروختم، پول آن را گرفتم و به حضور پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آوردم، آن بزرگوار پول ها را در كنار من ريخت و از من نپرسيد كه چه مبلغ پول است، من نيز در اين خصوص حرفى نزدم، سپس يك مشت از آن پول ها برگرفت و پس از اينكه بلال را خواست و پول ها را به وى داد به او فرمود:

اين پول را براى فاطمه عطر خريدارى كن. پس از آن هر دو مشت خود را از آن پول ها پر كرد و به ابوبكر داد و به او فرمود:

اين پول را براى فاطمه لباس و اثاثيه ى منزل خريدارى نما.

آنگاه عمّار بن ياسر و گروه ديگرى از اصحاب را همراه ابوبكر روانه كرد. هنگامى كه وارد بازار شدند اشياء مورد نظر را در نظر مى گرفتند ولى نمى خريدند تا ابوبكر آنها را پسند نمايد، آنگاه خريده مى شد.

يك پيراهن به مبلغ هفت درهم، يك نقاب به چهار درهم، يك قطيفه ى مشكى خيبرى، يك تخت كه وسط آن را با ليف خرما بافته بودند، دو عدد تشك كه يكى

از آنهـا را از لیف خرمـا و دیگری را از پشم پُر شـده بود، تعـداد چهـار متکـا از پوست طـائف که وسـط آنهـا را با علف اذخر (۳۶۶) پر کرده بودند، یک پرده ی پشـمی، یک حصـیر هَجَری، یک دست آسیاب دستی، یک بادیه ی مسی، یک ظرف آب خوری که از پوست بود، یـک کـاسه ی چوبی برای شـیر، یـک مشک آب، یک آفتابه ی قیر انـدود، یک سـبوی سبز و کوزه های سفالی.

هنگامی که آن اشیاء را خریدند، ابوبکر مقداری از آنها و مابقی را اصحاب برداشته و راهی منزل شدند.

موقعی که آنها را به رسول خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم عرضه کردند آن حضـرت آنها را به دست مبارک خود زیر و رو می کرد و می فرمود:

خدا اینها را برای اهل بیت من مبارک نماید! !

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می فرماید:

من پس از این جریان به مـدّت یک ماه با پیغمبر اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم نماز می خواندم و به منزل خویش مراجعت می نمودم و راجع به امر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم چیزی نمی گفتم.

ولی زنان پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من می گفتند:

آیا می خواهی ما از حضرتش خواهش کنیم فاطمه را در اختیار تو بگذارد؟

گفتم:

بلی، وقتی ایشان به حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شدند، امّ ایمن گفت:

یا رسول الله اگر خدیجه ی کبری زنده بود چشمش برای عروسی فاطمه ی زهراء روشن می شد.

علی بن ابیطالب علیه السلام دوست دارد که فاطمه را ببرد، ما تقاضا داریم چشم فاطمه را به علی روشن کنی

و ایشان را در اختیار یکدیگر بگذاری تا چشم های ما هم روشن گردد.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

پس چرا علی، زوجه ی خود را از من مطالبه نمی کند در صورتی که من این انتظار را از علی می بردم؟! حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

یا رسول الله من از شما خجالت می کشیدم.

سپس آن بزرگوار متوجّه زنان شد و فرمود:

کیست اینجا؟

امّ سلمه گفت:

من و زینب و فلان و فلان.

فرمود:

یکی از حجره های مرا برای پسر عمویم علی و دخترم فاطمه ی زهراء آماده نمایید.

امّ سلمه گفت:

کدام حجره ها یا رسول الله؟

فرمود:

حجره ی تو، آنگاه به زنان خویشتن دستور داد تا خود را زینت نمودند و لوازم عروسی زهرای اطهر را مهیّا کردند.

امّ سلمه می گوید:

من به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها گفتم:

آیا عطری از برای خود ذخیره نموده ای؟

فرمود:

آری، فاطمه ی زهراء یک شیشه عطر آورد و مقداری از آن در میان دست من ریخت، من بویی از آن بوئیدم که هرگز نظیر آن را نبوئیده بودم. به فاطمه گفتم:

این عطر را از کجا آورده ای؟

فرمود:

هر گاه دحیه ی کلبی به حضور رسول خدا مشرّف می شد آن حضرت به من می فرمود:

پشتی برای عموی خود بگذار، من پشتی را برای او می نهادم، سپس چیزی از میان لباس های وی فرو می ریخت و به من دستور می داد تا آن را جمع می کردم.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پرسید:

چیست که فرو می ریزد؟

می فرمود:

عنبریست که از بال های جبرئیل فرو می ریزد.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:

یا علی! غذای فراوانی برای عروسی و اهل و عیال خود درست کن! یا علی

گوشت و نان به عهـده ی ما، خرما و روغن هم به عهده ی تو، من رفتم مقداری خرما و روغن خریدم و پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آستین های خود را بالا زد و خرماها را خرد نمود، در میان روغن می ریخت تا اینکه غذایی به وجود آمد که آن را به عربی خبیص می نامند، آنگاه یک گوسفند چاق را برای ما فرستاد و نان فراوانی را تهیه نمود.

بعداً حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من فرمود:

هر کسـی را که دوست داری برای غـذای عروسـی خود دعوت کن، من وارد مسـجد شـدم، افراد زیادی آنجا بودنـد، خجالت کشیدم که گروهی را دعوت کنم و گروهی را دعوت ننمایم، لذا بالای بلندی که در آنجا بود رفتم و ندا دادم:

بیاییـد و از غذای عروسـی فاطمه بهره مند شوید، مردم زیادی آمدند، من از کثرت جمعیّت و کمبود غذا خجالت می کشـیدم، وقتی پیغمبر از خجالت من آگاه شد فرمود:

یا علی! من دعا می کنم که خدا به غذای شما برکت دهد.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

آن گروه که بیشتر از چهار هزار نفر بودنـد تا آخرین نفر از غـذا و آب خوردنـد و آشامیدند تا همه سـیر شدند و از غذا چیزی کم نشد آنان برای من دعای خیر و برکت نمودند.

بعداً پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دستور فرمود:

کاسه هایی را پر از غذا نمودند و آنها را برای زنان خویش فرستاد.

سپس آن بزرگوار یک کاسه پر از غذا نمود و فرمود:

این برای فاطمه و شوهرش باشد.

هنگامی که آفتاب نزدیک به غروب رسید حضرت رسول به امّ سلمه فرمود:

فاطمه ی زهراء را

بیاور، امّ سلمه رفت و حضرت زهراء سلام الله علیها را در حالی آورد که گوشه ی لباس هایش به زمین کشیده می شد و از روی پدر بزرگوارش به قدری عرق خجالت می ریخت که به زمین خورد.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

خدا تو را در دنیا و آخرت از زمین خوردن نگاه دارد.

موقعی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در مقابل پدر خود رسید رسول خدا نقاب را از صورت آن بانو برداشت تا حضرت علی علیه السلام صورت آن شفیعه ی روز جزا را دید.

سپس حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست فاطمه ی عزیز را گرفت و در میان دست امیرالمؤمنین علی علیه السلام نهاد و فرمود:

یا علی! خدا قدم این دختر پیغمبر را برای تو مبارک کند! یا علی! فاطمه خوب زوجه ای است، ای فاطمه! علی خوب شوهری است، راهی منزل شوید و صبر کنید تا من بیایم.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

من دست فاطمه را گرفتم و پس از اینکه متوجّه منزل شدیم وی یک طرف نشست و من هم نزد او نشستم. من و فاطمه هر کدام به علّت اینکه از یکدیگر خجالت می کشیدیم به زمین نگاه می کردیم.

پس از این جریان پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و فرمود:

کیست اینجا؟

گفتیم:

یا رسول الله! بفرمایید. بسیار خوش آمدید. رسول خدا وارد شد و فاطمه ی اطهر را یک طرف خویشتن نشانید و به وی فرمود:

مقداری آب نزد من بیاور، فاطمه ی زهراء برخاست و ظرفی را پر از آب کرد و به حضور آن حضرت آورد، رسول خدا مقداری از آن آب را در دهان مبارک

خود ریخت و پس از اینکه مضـمضه نمود آن را در میان کاسه ریخت و از آب کاسه به سر فاطمه ی اطهر ریخت و به آن بانو فرمود:

نزدیک من بیا! وقتی نزدیک آمد مقداری از آن آب را در میان سینه های آن حضرت پاشیده، به او فرمود:

برگرد وقتی برگشت، مقدار دیگری از آن آب را در میان دو کتف ایشان پاشید و فرمود:

بـار خـدایا! این دخترم محبوب ترین خلق است نزد من، پروردگـارا! این علی برادر من است که محبوب ترین مخلوق است نزد من.

بار خدایا! این علی را ولیّ و مطیع خود قرار بده و اهل و عیالش را برایش مبارک گردان.

پس از این سخنان فرمود:

یا علی! اکنون نزد زوجه ات برو. برکت و رحمت خدا که پسندیده و با عظمت است بر شما اهل بیت باد.

بیان: «مزمّل» یعنی پیچیده شده و «الشّریط» بافته شده ی هر چیز از شاخه های نخل خرما برای پرده و امثال آن است.

و فیروزآبـادی گفته: «الخیش» پارچه ای را گوینـد که در دوخت آن بسـیار ظریف کار کرده باشـند، امّا کوک های آن بسـیار محکم باشد و آن لباس از کتان باشد و یا هر نوع پارچه ی تافته شده ی محکم را گویند.

«جِزّ» پشـمی را گوینـد که از پشم گوسـفند چیده شده باشد و «المِخْضَب» بر وزن منبر به معنی تغار رنگرزان و یا مطلق تشت و لگن را گویند.

علّامه در معنای «فَقَرَّ» می فرماید:

ظـاهر این است که صـیغه ی امر باشـد اگر مجرّد آن را متعـدّی بگیریم ولکن در کتب لغـتی که نزد مـاست چنین لغـتی وجود ندارد.

و جوهری در مورد جمله ی «جمع الله شملهم» گفته یعنی پراکنده نشود جمع آنها و در مورد جمله ی «شتّت الله

شمله» گفته منظور دعا و نفرین است. همچنین در مورد «الشّدخ» گفته به معنی شکستن چیز توخالیست و «الحیس» به معنی خرماییست که با روغن و کشک مخلوط شده باشد.

و «السّحب» به معنی شکستن.

و «العقب» به معنی ظرفیست که از چوب باشد.

و در مورد این فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که می فرماید:

«و بِکَ حفیّاً» جوهری گفته: یعنی بسیار لطف و اکرام کردن به کسی و امّا خود مرحوم مجلسی رحمه الله علیه در معنای این جمله می فرماید:

منظور این است که خدایا او (حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام) در نهایت و بالاترین حدّ امکان مطیع تو است و یا اینکه می توان گفت منظور این است که خداوندا او مهربان و مشفق است بر خلق تو و نصیحت کننده ی آنان است به سبب اطاعت امر تو (زیرا تو امر فرموده ای بندگانت را به مهربانی در حقّ یکدیگر و به امر معروف و نهی از منکر).

[روایت شماره] (۰۶)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِی غَالِبٍ الزُّرَارِیِّ، عَنِ الْکُلَیْنِیِّ، عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنِ الْخَیْبَرِیِّ، عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

سَمِعْتُهُ یَقُولُ: لَوْلا أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ لِفَاطِمَهَ مَا کَانَ لَهَا کُفْوٌ عَلَی الْأَرْضِ.

در کتاب امالی (۳۶۷) با چند واسطه از یونس بن ظبیان روایت می کند که از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

اگر خدا حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را خلق نمی کرد در تمام روی زمین کفو و همسری برای فاطمه ی زهراء پیدا نمی شد.

[روایت شماره] (۰۷)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] رُوِیَ أَنَّ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام دَخَلَ بِفَاطِمَهَ بَعْدَ وَفَاهِ أُخْتِهَا رُقَیَّهَ زَوْجِهِ عُثْمَانَ بِسِتَّهَ عَشَرَ یَوْماً وَ ذَلِکَ بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنْ بَدْرٍ وَ ذَلِکَ لِأَیَّامٍ خَلَتْ مِنْ شَوَّالٍ وَ رُوِیَ أَنَّهُ دَخَلَ بِهَا یَوْمَ الثُّلَثاء لِسِتٍّ خَلَوْنَ مِنْ ذِی الْحِجَّهِ وَ اللَّهُ تَعَالَی أَعْلَمُ.

نیز در کتاب پیشین (۳۶۸) نقل می کند که علی بن ابیطالب علیه السلام شانزده روز بعد از رحلت رقیه خواهر حضرت زهراء سلام الله علیها با فاطمه ی اطهر عروسی کرد، این عروسی چند روزی که از ماه شوّال گذشت و حضرت علی علیه السلام از جنگ بدر مراجعت کرد انجام گرفت.

بنا بر روایتی حضرت علی علیه السلام در روز سه شنبه که ششم ماه ذی الحجه بود عروسی کرد.

[روایت شماره] (۰۸)

[الخصال] الطَّالَقَانِيُّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَدَوِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْمُخْتَارِ، عَنْ يَحْيَى الْحِمَّانِيِّ، عَنْ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيعِ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِبْعِيٍّ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَرِضَ مَرَضَةً فَأَتَتْهُ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تَعُودُهُ وَ هُوَ نَاقِه (۳۶۹) مِنْ مَرَضِهِ، فَلَمَّا رَأَتْ مَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنَ الْجُهْدِ وَ الضَّعْفِ خَنَقَتْهَا الْعَبْرَةُ حَتَّى جَرَتْ دَمْعَتُهَا عَلَى خَدِّهَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَهَا، يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ اطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ اطِّلاعَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا بَعْلَكِ، فَأَوْحَى إِلَيَّ فَأَنْكَحْتُكَهُ، أَمَا عَلِمْتِ يَا فَاطِمَةُ أَنَّ لِكَرَامَةِ اللَّهِ إِيَّاكِ زَوَّجَكِ أَقْدَمَهُمْ سِلْماً وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْماً.

قَالَ:

فَسُرَّتْ بِذَلِكَ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ اسْتَبْشَرَتْ بِمَا قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَرَادَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنْ يَزِيدَهَا مَزِيدَ الْخَيْرِ كُلِّهِ مِنَ الَّذِى قَسَمَهُ اللَّهُ لَهُ وَ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

فَقَالَ:

يَا فَاطِمَهُ لِعَلِيٍّ ثَمَانُ خِصَالٍ، إِيمَانُهُ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ عِلْمُهُ وَ حِكْمَتُهُ وَ زَوْجَتُهُ وَ سِبْطَاهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ أَمْرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهْيُهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ قَضَاؤُهُ بِكِتَابِ اللَّهِ.

يَا فَاطِمَهُ إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ أُعْطِينَا سَبْعَ خِصَالٍ لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ قَبْلَنَا وَ لا يُدْرِكُهَا أَحَدٌ مِنَ الْآخِرِينَ بَعْدَنَا: نَبِيُّنَا خَيْرُ الْأَنْبِيَاءِ وَ هُوَ أَبُوكِ وَ وَصِيُّنَا خَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ وَ هُوَ بَعْلُكِ وَ شَهِيدُنَا سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ هُوَ حَمْزَهُ عَمُّ أَبِيكِ وَ مِنَّا مَنْ لَهُ جَنَاحَانِ يَطِيرُ بِهِمَا فِى الْجَنَّهِ وَ هُوَ جَعْفَرٌ وَ مِنَّا سِبْطَا هَذِهِ الْأُمَّهِ وَ هُمَا ابْنَاكِ.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۳۷۰) با چند واسطه از ابو ایّوب انصاری روایت می کند که گفت:

یک وقت پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مریض شده و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در آن موقعی که رسول خدا دوره ی نقاهت را طی می کرد برای عیادت پدرش آمد، هنگامی که با آن ضعف و ناتوانی پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مواجه شد به قدری حالت گریه به وی دست داد که قطرات اشک به گونه ی صورت مبارکش جاری شد.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود:

خدای علیم توجّهی به زمین کرد و شوهر تو را انتخاب نمود، آنگاه به من وحی کرد تا تو را به نکاح او درآوردم.

ای فاطمه! آیا نمی دانی خدا تو را گرامی داشته، زیرا تو را برای علی ازدواج نموده که از

لحاظ اسلام آوردن اول و از نظر حلم اعظم و از جهت علم اکثر و اعلم از همه ست؟

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این مژده، فوق العاده مسرور شد. پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در نظر گرفت آن خصالی را که خدا به علی بن ابیطالب علیه السلام نصیب کرده بیش از اندازه ای که برای فاطمه فرموده بود شرح دهد، لذا فرمود:

ای فاطمه! حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام دارای هشت خصلت است بدین شرح:

۱ - به خدا ایمان دارد

۲ - دارای علم است

۳ - دارای حکمت است

۴ - زوجه ای مثل تو دارد

۵ - دو فرزندی مثل حسن و حسین دارد

۶ - دارای مقام امر به معروف می باشد

۷ - نهی از منکر می کند

۸ - طبق قرآن مجید قضاوت می نماید.

ای فاطمه! ما اهل بیتی هستیم که خدا هفت خصلت به ما عطا کرده، آن هفت خصلت را به احدی قبل از ما عطا نفرموده است و احدی بعد از ما آنها را درک نخواهد کرد، پیغمبر ما، که پدر تو باشد بهترین پیامبران است، وصیّ پیغمبر ما، که شوهرت علی باشد بهترین اوصیاء می باشد.

حضرت حمزه که عموی پدر تو می باشد بزرگ شهیدان و از ما است. جعفر طیّار که با دو بال خود در بهشت پرواز می کند از ما می باشد. حسنین که فرزندان و دو سبط این امّت به شمار می روند از ما هستند.

[روایت شماره] (۰۹)

[الأمالی للصدوق] أَبِی وَ الْعَطَّارُ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنْ أَبِی أَحْمَدَ الْأَزْدِیِّ، عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عِکْرِمَهَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَی آخَی بَیْنِی وَ بَیْنَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ زَوَّجَهُ ابْنَتِی مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتِهِ وَ أَشْهَدَ عَلَی ذَلِکَ مُقَرَّبِی مَلائِکَتِهِ وَ جَعَلَهُ لِی وَصِیّاً وَ خَلِیفَهً، فَعَلِیٌّ مِنِّی وَ أَنَا مِنْهُ، مُحِبُّهُ مُحِبِّی وَ مُبْغِضُهُ مُبْغِضِی وَ إِنَّ الْمَلائِکَهَ لَتَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِمَحَبَّتِهِ.

نیز شیخ صدوق در کتاب امالی (۳۷۱) با چند واسطه از ابن عبّاس از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

خدای سبحان بین من و علی بن ابیطالب برادری قرار داد، دخترم فاطمه را در بالای آسمان های هفت گانه برای علی تزویج نمود و ملائکه ی مقرّب را برای این ازدواج شهود قرار داد، علی را وصیّ و خلیفه ی من نمود، پس علی از من و من از علی می باشم، دوست علی دوست من و دشمن علی دشمن من خواهد بود، ملائکه ی مقرّب به وسیله ی محبّت علی بن ابیطالب به خدا تقرّب می جویند.

[روایت شماره] (۱۰)

[الأمالی للصدوق] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنْ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلاءِ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :

دَخَلَتْ أُمُّ أَیْمَنَ عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ فِی مِلْحَفَتِهَا شَیْ ءٌ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَا مَعَکِ یَا أُمَّ أَیْمَنَ؟

فَقَالَتْ:

إِنَّ فُلانَهَ أَمْلَکُوهَا فَنَثَرُوا عَلَیْهَا فَأَخَذْتُ مِنْ نِثَارِهَا ثُمَّ بَکَتْ أُمُّ أَیْمَنَ وَ قَالَتْ:

یَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَهُ زَوَّجْتَهَا وَ لَمْ تَنْثُرْ عَلَیْهَا شَیْئاً، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

یَا أُمَّ أَیْمَنَ لِمَ تَکْذِبِینَ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَمَّا زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ عَلِیّاً

علیهما السلام أَمَرَ أَشْجَارَ الْجَنَّهِ أَنْ تَنْثُرَ عَلَيْهِمْ مِنْ حُلِيِّهَا وَ حُلَلِهَا وَ يَاقُوتِهَا وَ دُرِّهَا وَ زُمُرُّدِهَا وَ إِسْتَبْرَقِهَا فَأَخَذُوا مِنْهَا سلام الله علیها ما لا يَعْلَمُونَ وَ لَقَدْ نَحَلَ اللَّهُ طُوبَى فِي مَهْرِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَجَعَلَهَا فِي مَنْزِلِ عَلِيٍّ علیه السلام.

نیز در همان کتاب (۳۷۲) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت امّ ایمن در حالی به حضور رسول خدا مشرّف شد و چیزی در میان چادر خود داشت، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

این چیست که همراه داری؟

گفت:

من به عروسی فلان دختر رفته بودم. این شیئی که من برگرفته ام از آن چیزهاییست که برای او نثار کرده بودند.

امّ ایمن پس از این جواب گریان شد و گفت:

یا رسول الله! تو فاطمه را تزویج کردی ولی چیزی برایش نثار ننمودی.

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

دروغ مگو! زیرا موقعی که خدای رؤوف، فاطمه را برای علی علیهما السلام تزویج نمود به درختان بهشت دستور داد تا از زیور، حلّه، یاقوت و درّ، زُمرّد و استبرق خود برای آنان نثار کردند و آنان به قدری از آنها برگرفتند که کسی غیر از خدا نمی داند، خدا درخت طوبی را در عوض مهریه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها قرار داده که در منزل بهشتی علی علیه السلام قرار دارد.

[روایت شماره] (۱۱)

[تفسیر القمی] أَبِي، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها لا يَذْكُرُهَا أَحَدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلا أَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى آيَسَ النَّاسُ مِنْهَا، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُزَوِّجَهَا

مِنْ عَلِيٍّ أَسَرَّ إِلَيْهَا فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ أَوْلَى بِمَا تَرَى غَيْرَ أَنَّ نِسَاءَ قُرَيْشٍ تُحَدِّثُنِی عَنْهُ أَنَّهُ رَجُلٌ دَحْدَاحُ الْبَطْنِ، طَوِيلُ الذِّرَاعَيْنِ، ضَخْمُ الْكَرَادِيسِ، أَنْزَعُ عَظِيمُ الْعَيْنَيْنِ وَ السَّكِنَهِ [مشاشار كَمَشَاشِيرِ الْبَعِيرِ (۳۷۳)] ضَاحِكُ السِّنِّ، لا مَالَ لَهُ.

فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يَا فَاطِمَهُ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ أَشْرَفَ عَلَى الدُّنْيَا فَاخْتَارَنِی عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ فَاخْتَارَ عَلِيّاً عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ فَاخْتَارَكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ؟

يَا فَاطِمَهُ إِنَّهُ لَمَّا أُسْرِیَ بِی إِلَى السَّمَاءِ وَجَدْتُ مَكْتُوباً عَلَى صَخْرَهِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ، فَقُلْتُ لِجَبْرَئِيلَ: وَ مَنْ وَزِيرِی؟

فَقَالَ:

عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.

فَلَمَّا انْتَهَيْتُ إِلَى سِدْرَهِ الْمُنْتَهَى وَجَدْتُ مَكْتُوباً عَلَيْهَا: إِنِّی أَنَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنَا وَحْدِی، مُحَمَّدٌ صَفْوَتِی مِنْ خَلْقِی أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ، فَقُلْتُ لِجَبْرَئِيلَ: وَ مَنْ وَزِيرِی؟

قَالَ:

عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.

فَلَمَّا جَاوَزْتُ السِّدْرَهَ انْتَهَيْتُ إِلَى عَرْشِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَجَدْتُ مَكْتُوباً عَلَى قَائِمَهٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ: أَنَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنَا مُحَمَّدٌ حَبِيبِی، أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ.

فَلَمَّا دَخَلْتُ الْجَنَّهَ رَأَيْتُ فِی الْجَنَّهِ شَجَرَهَ طُوبَى أَصْلُهَا فِی دَارِ عَلِيٍّ وَ مَا فِی الْجَنَّهِ قَصْرٌ وَ لا مَنْزِلٌ إِلا وَ فِيهَا فِتْرٌ مِنْهَا وَ أَعْلاهَا أَسْفَاطُ حُلَلٍ مِنْ سُنْدُسٍ وَ إِسْتَبْرَقٍ يَكُونُ لِلْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ أَلْفُ أَلْفِ سَفَطٍ فِی كُلِّ سَفَطٍ مِائَهُ أَلْفِ حُلَّهٍ مَا فِيهِ حُلَّهٌ تُشْبِهُ الْأُخْرَى عَلَى أَلْوَانٍ مُخْتَلِفَهٍ وَ هُوَ ثِيَابُ أَهْلِ الْجَنَّهِ، وَسَطُهَا ظِلٌّ مَمْدُودٌ، عَرْضُ الْجَنَّهِ كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ «أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ» (۳۷۴) يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِی ذَلِكَ الظِّلِّ مَسِيرَهَ مِائَهِ عَامٍ فَلا يَقْطَعُهُ وَ ذَلِكَ

قَوْلُهُ «وَ ظِلٍّ مَمْدُودٍ» (۳۷۵) وَ أَسْفَلُهَا ثِمَارُ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ طَعَامُهُمْ مُتَدَلٍّ [مُتَدَلٍ] فِى بُيُوتِهِمْ يَكُونُ فِى الْقَضِيبِ مِنْهَا مِائَهُ لَوْنٍ مِنَ الْفَاكِهَهِ مِمَّا رَأَيْتُمْ فِى دَارِ الدُّنْيَا وَ مَا لَمْ تَرَوْهُ وَ مَا سَمِعْتُمْ بِهِ وَ مَا لَمْ تَسْمَعُوا مِثْلَهَا وَ كُلَّمَا يُجْتَنَى مِنْهَا شَيْ ءٌ نَبَتَتْ مَكَانَهَا أُخْرَى «لا مَقْطُوعَهٍ وَ لا مَمْنُوعَهٍ» (۳۷۶) وَ يَجْرِى نَهْرٌ فِى أَصْلِ تِلْكَ الشَّجَرَهِ تَنْفَجِرُ مِنْهَا الْأَنْهَارُ الْأَرْبَعَهُ «أَنْهارٌ مِنْ ماءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ أَنْهارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَ أَنْهارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّهٍ لِلشَّارِبِينَ وَ أَنْهارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى» (۳۷۷).

يَا فَاطِمَهُ إِنَّ اللَّهَ أَعْطَانِى فِى عَلِيٍّ سَبْعَ خِصَالٍ: هُوَ أَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ مَعِى وَ هُوَ أَوَّلُ مَنْ يَقِفُ مَعِى عَلَى الصِّرَاطِ فَيَقُولُ لِلنَّارِ خُذِى ذَا وَ ذَرِى ذَا وَ أَوَّلُ مَنْ يُكْسَى إِذَا كُسِيتُ وَ أَوَّلُ مَنْ يَقِفُ مَعِى عَلَى يَمِينِ الْعَرْشِ وَ أَوَّلُ مَنْ يُقْرِعُ مَعِى بَابَ الْجَنَّهِ وَ أَوَّلُ مَنْ يَسْكُنُ مَعِى عِلِّيِّينَ وَ أَوَّلُ مَنْ يَشْرَبُ مَعِى مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ، «خِتامُهُ مِسْكٌ وَ فِى ذلِكَ فَلْيَتَنافَسِ الْمُتَنافِسُونَ» (۳۷۸).

يَا فَاطِمَهُ هَذَا مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَلِيّاً فِى الْآخِرَهِ وَ أَعَدَّ لَهُ فِى الْجَنَّهِ إِذَا كَانَ فِى الدُّنْيَا لا مَالَ لَهُ.

فَأَمَّا مَا قُلْتَ: إِنَّهُ بَطِينٌ، فَإِنَّهُ مَمْلُوءٌ مِنْ عِلْمٍ خَصَّهُ اللَّهُ بِهِ وَ أَكْرَمَهُ مِنْ بَيْنِ أُمَّتِى

وَ أَمَّا مَا قُلْتَ: إِنَّهُ أَنْزَعُ عَظِيمُ الْعَيْنَيْنِ فَإِنَّ اللَّهَ خَلَقَهُ بِصِفَهِ آدَمَ عليه السلام وَ أَمَّا طُولُ يَدَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ طَوَّلَهَا لِيَقْتُلَ بِهَا أَعْدَاءَهُ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِهِ وَ بِهِ يُظْهِرُ اللَّهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ بِهِ يَفْتَحُ اللَّهُ الْفُتُوحَ وَ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ عَلَى تَنْزِيلِ الْقُرْآنِ وَ الْمُنَافِقِينَ مِنْ أَهْلِ الْبَغْيِ

وَ النَّكْثِ وَ الْفُسُوقِ عَلَى تَأْوِيلِهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ صُلْبِهِ سَيِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ يُزَيِّنُ بِهِمَا عَرْشَهُ.

يَا فَاطِمَهُ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيّاً إِلا جَعَلَ لَهُ ذُرِّيَّهً مِنْ صُلْبِهِ وَ جَعَلَ ذُرِّيَّتِی مِنْ صُلْبِ عَلِیٍّ وَ لَوْلا عَلِیٌّ مَا كَانَتْ لِی ذُرِّيَّهٌ.

فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَخْتَارُ عَلَيْهِ أَحَداً مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، فَزَوَّجَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عِنْدَ ذَلِكَ: وَاللَّهِ مَا كَانَ لِفَاطِمَهَ كُفْوٌ غَيْرُ عَلِیٍّ عليه السلام.

إيضاح: الدّحداح القصير السمين و اندحَّ بطنه اندحاحاً اتسّع و كل عظمين التقيا فی مفصل فهو كردوس، نحو المنكبين و الرُّكبتين و الوركين و الأنزع هو الّذی انحسر الشعر عن جانبی جبهته و السّكنه كقرحه مقرُّ الرأس من العنق و لم أجد لمشاشار معنی فی اللّغه و لعلّه كان فی الأصل: له مشاش كمشاش البعير و المشاش رؤوس العظام و لم تكن تلك الفقره فی بعض النسخ و هو أصوب. (۳۷۹)

قوله: إلّا و فيها فتر، بالفاء المكسوره: ما بين طرف الإبهام و طرف المشيره و فی بعضها بالقاف قال الفيروزآبادیُّ: القتر القدر و يحرَّك و فی بعضها قنو بالكسر أی عذق و التدلّل: التدلی و الآسن الآجن المتغيّر و قد مرَّ شرح سائر أجزاء الخبر فی كتاب الفتن و كتاب أحوال أميرالمؤمنين عليه السلام.

علی بن ابراهيم در تفسير (۳۸۰) خود می نگارد:

احدی برای خواستگاری حضرت فاطمه سلام الله عليها نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نمی رفت مگر اينكه آن بزرگوار از او اعراض می كرد كار به جايی رسيد كه مردم عموماً از فاطمه ی اطهر سلام الله عليها مأيوس شدند.

وقتی رسول خدا در نظر گرفت كه

حضـرت فـاطمه سـلام الله علیهـا را برای حضـرت علی علیه السـلام تزویـج نمایـد و بـا فاطمه ی اطهر در این باره مشورت کرد زهرای اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان! تو راجع به این موضوع بر من مقدّم هستی، ولی در عین حال زنان قریش می گویند:

علی شـکم بزرگی دارد، ساق دست هایش طولانی، بند اسـتخوان هایش ضـخیم، جلو سـرش مو ندارد، چشـمان بزرگی دارد، دائماً خنده به لب دارد، مال و ثروتی ندارد.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در جوابش فرمود:

آیـا نمیّدانی که خـدای علیم توجّهی به زمین کرد و مرا از میـان مردان عالم انتخاب نمود، بعـداً توجّه دیگری فرمود و علی بن ابیطالب علیه السلام را از میان مردان جهان برگزید، سپس توجّهی نمود و تو را از میان زنان عالمین انتخاب کرد؟

ای فاطمه! موقعی که مرا به آسمان بردند دیدم بر سنگ بیت المقدس نوشته شده:

خدایی غیر از خدای یکتا نیست، محمّد رسول خداست من محمّد را به وسـیله ی وزیر او تأیید و یاری نموده ام، من به جبرئیل گفتم:

وزیر من کیست؟

گفت:

علی بن ابیطالب.

هنگامی که به سدره المنتهی رسیدم دیدم بر آن نوشته شده:

من خدایی هسـتم که غیر از من خدایی نیست. محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برگزیده ی من است من محمّد را به وسیله ی وزیرش تأیید و نصرت کرده ام.

گفتم:

جبرئیل، وزیر من کیست؟

گفت:

علی بن ابیطـالب، موقعی که از سـدره المنتهی گذشـتم و به عرش پروردگـار عالم رسـیدم، دیـدم بر یکی از سـتون های عرش نوشته شده:

من همـان خـدایی هسـتم که غیر از من خـدایی نیست محمّـد حبیب من می باشـد، من او را به وسـیله ی وزیرش تأییـد و یاری نموده ام.

وقتی داخل

بهشت شدم در خت طوبی را دیدم، اصل آن درخت در منزل علی بن ابیطالب علیه السلام بود، هیچ قصر و منزلی در بهشت نیست مگر اینکه یک شاخه از آن درخت در آن وجود دارد، بالای آن درخت سبدهایی برای بنده ی مؤمن پُر از سُندُس و استبرق وجود دارد که در هر سبدی هزار هزار سبد وجود دارد و در هر سبدی صد هزار حلّه ست. این حلّه ها دارای رنگ های مختلف و به یکدیگر شباهت ندارند که آنها لباس های اهل بهشت می باشند. در وسط آن سایه ایست کشیده شده، پهنای بهشت به قدر پهنای آسمان و زمین است، بهشت برای افرادی آماده شده که به خدا و رسول ایمان داشته باشند.

اگر شخص سواری مدّت صد سال در آن سایه راه طی کند آن سایه تمام نخواهد شد و همین است قول خدا که می فرماید:

یعنی سایه ی کشیده. میوه ی اهل بهشت از زیر آن درخت می باشد. غذای اهل بهشت در میان خانه هاشان آویزان است. در هر شاخه ی از آن درخت، صد رنگ میوه وجود دارد که قسمتی از آن رنگ ها را در دنیا دیده و شنیده اید و قسمت دیگر را ندیده و نشنیده اید.

هر گاه از آن میوه جات چیده شود میوه ی دیگری به جای آن به وجود می آید، آن میوه ها مقطوع و ممنوع نخواهد شد.

نهری در زیر آن درخت در جریان است که چهار نهر دیگر از آن جاری می شود. آن چهار نهر همان است که قرآن در سوره ی محمّد آیه ی ۱۵ می فرماید:

«نهرهایی از آبی که فاسد نمی شود، نهرهایی از شیری که طعم آن تغییر نمی کند، نهرهایی از شراب که به آشامندگان لذّت می دهند، نهرهایی از عسل

که تصفیه شده است».

ای فاطمه! خدای رؤوف درباره حضرت علی علیه السلام هفت خصلت فرموده بدین شرح:

علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من از قبر خارج خواهد شد.

علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من، بر لب صراط می ایستد و به آتش می گوید:

این شخص را بگیر و آن را رها کن.

علی علیه السلام اوّلین کسیست که بدنش بعد از من پوشیده خواهد شد.

علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من در طرف راست عرش توقّف خواهد کرد.

علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من درب بهشت را خواهد کوبید.

علی علیه السلام اوّلین کسیست که ساکن علیّین خواهد شد.

علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من از شراب سر به مُهر بهشت می آشامد. «همان شرابی که مُهر آن از مشک و افراد راغب به آن رغبت پیدا می نمایند».

ای فاطمه! خدای رؤوف برای اینکه علی در دنیا ثروتی ندارد، در عالم آخرت بهشت را به وی عطا فرموده است و این نعمت ها را برای او آماده کرده ست.

امّا اینکه می گویی: علی دارای شکم بزرگی است، علی دارای علم مخصوصی است، خدا او را در میان امّت من گرامی داشته ست. امّا اینکه می گویی: جلو سر علی مو ندارد و چشمانی بزرگ دارد، برای این است که خدا او را به صفت حضرت آدم آفریده ست.

علّت اینکه دست های علی طولانی می باشد آن است که دشمنان خود و دشمنان رسول خدا را به وسیله ی آنها به قتل برساند، به وسیله ی علیست که خدا دین خود را ظاهر می نماید «حتّی اگر مشرکین نپسندند»، به وسیله ی علیست که خدا فتح و پیروزی به اسلام می دهد و مشرکین را طبق نزول قرآن به قتل

می رساند.

ستمکاران و پیمان شکنان و فاسقین را که از منافقین باشند به وسیله ی تأویل قرآن به قتل خواهد رسانید.

خدا از صلب علی، دو بزرگ جوانان اهل بهشت، که بهشت به وسیله ی ایشان زینت می شود را، خارج می نماید.

ای فاطمه! خدا هیچ پیغمبری را مبعوث ننموده مگر اینکه ذرّیّه و نسل وی را از صلب او قرار داده ولی نسل مرا از صُلب علی قرار داده ست.

اگر علی نبود ذرّیّه و نسلی برای من نمی بود.

پس از این گفتگوها فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

یا رسول الله! من احدی از اهل زمین را بر علی علیه السلام مقدّم نخواهم داشت.

آنگاه پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج کرد.

ابن عبّاس می گوید:

به خدا قسم که غیر از علی کسی لایق و همانند فاطمه نمی بود.

توضیح: «دحداح» کسی را گویند که کوتاه قد، چاق باشد و «اندحّ بطنه» یعنی شکم او بزرگ است و «کردوس» در هر جای بدن که دو استخوان در مفصلی با یکدیگر برخورد کنند را «کردوس» گویند مانند:

«منکبین» (سر شانه ها) و «رکبتین» (سر زانوها) و «الورکین» (استخوان ران ها که به نشیمنگاه متصّل می شود).

و «انزع» کسی را گویند که موهای دو طرف پیشانی او ریخته باشد.

و «السَّکِنَه» محلّ قرار گرفتن سر، روی گردن را گویند.

و «مشاشار» مرحوم علّامه می فرماید:

من برای این کلمه (مشاشار) در کتب لغت معنایی نیافتم و شاید در اصل این گونه بوده «له مشاش کمشاش البعیر» و «مشاش» به سر استخوان ها که به یکدیگر متصّل می شوند گفته می شود و این فقره (مشاشار کمشاشیر البعیر) در بعضی نسخه ها نیامده و همین هم

صحیح تر باید باشد.

و امّا در آنجا که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرماید:

«و فیها فِتر» فاء آن را مکسور باید خواند. «فِتر» مابین انگشت سبّابه و ابهام را گویند و در بعضی روایات با قاف آورده اند و قاف و تاء را مفتوح خوانده اند یعنی «قَتَر» و در بعضی روایات «قِنو» آمده، به معنی «عذق» و «عذق» به معنی شاخه ی خرما و مرد زیرک و معانی مختلفی شده ست.

و «التدلّل» به معنی دلالت شده، هدایت شده و «الآسن» به معنی متغیّر است.

سپس مرحوم علّامه رحمه الله علیه می فرماید:

و بقیّه ی لغات غامض این روایت را در کتاب «الفتن» - از کتاب های بحارالأنوار - و کتاب زندگانی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام قبلاً توضیح داده ایم.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للصدوق] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنْ سَلَمَهَ بْنِ الْخَطَّابِ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُقَاتِلٍ، عَنْ حَامِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ هَارُونَ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:

لَقَدْ هَمَمْتُ بِتَزْوِیجِ فَاطِمَهَ ابْنَهِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لَمْ أَتَجَرَّأْ أَنْ أَذْکُرَ ذَلِکَ لِلنَّبِیِّ وَأَنَّ ذَلِکَ لَیَخْتَلِجُ فِی صَدْرِی لَیْلِی وَ نَهَارِی حَتَّی دَخَلْتُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

یَا عَلِیُّ! قُلْتُ: لَبَّیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

هَلْ لَکَ فِی التَّزْوِیجِ؟ قُلْتُ: رَسُولُ اللَّهِ أَعْلَمُ وَ إِذَا هُوَ یُرِیدُ أَنْ یُزَوِّجَنِی بَعْضَ نِسَاءِ قُرَیْشٍ وَ إِنِّی لَخَائِفٌ عَلَی فَوْتِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

فَمَا شَعَرْتُ بِشَیْ ءٍ إِذْ أَتَانِی رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ لِی: أَجِبِ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَسْرِعْ، فَمَا رَأَیْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَشَدَّ فَرَحاً مِنْهُ الْيَوْمَ.

قَالَ فَأَتَيْتُهُ مُسْرِعاً فَإِذَا هُوَ فِي حُجْرَهِ أُمِّ سَلَمَهَ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ تَهَلَّلَ وَجْهُهُ فَرَحاً وَ تَبَسَّمَ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى بَيَاضِ أَسْنَانِهِ يَبْرُقُ، فَقَالَ:

أَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ كَفَانِي مَا قَدْ كَانَ أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ تَزْوِيجِكَ، فَقُلْتُ: وَ كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

أَتَانِي جَبْرَئِيلُ وَ مَعَهُ مِنْ سُنْبُلِ الْجَنَّهِ وَ قَرَنْفُلِهَا فَنَاوَلَنِيهِمَا، فَأَخَذْتُهُمَا وَ شَمِمْتُهُمَا، فَقُلْتُ: مَا سَبَبُ هَذَا السُّنْبُلِ وَ الْقَرَنْفُلِ؟

فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَمَرَ سُكَّانَ الْجِنَانِ مِنَ الْمَلائِكَهِ وَ مَنْ فِيهَا أَنْ يُزَيِّنُوا الْجِنَانَ كُلَّهَا بِمَغَارِسِهَا وَ أَشْجَارِهَا وَ ثِمَارِهَا وَ قُصُورِهَا وَ أَمَرَ رِيحَهَا فَهَبَّتْ بِأَنْوَاعِ الْعِطْرِ وَ الطِّيبِ وَ أَمَرَ حُورَ عِينِهَا بِالْقِرَاءَهِ فِيهَا بَسُورَهِ «طه وَ طس وَ يس وَ حم عسق»، ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ: أَلا إِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ وَلِيمَهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَلا إِنِّي أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رِضًى مِنِّي بَعْضُهُمَا لِبَعْضٍ.

ثُمَّ بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَحَابَهً بَيْضَاءَ فَقَطَرَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ لُؤْلُئِهَا وَ زَبَرْجَدِهَا وَ يَوَاقِيتِهَا وَ قَامَتِ الْمَلائِكَهُ فَنَثَرَتْ مِنْ سُنْبُلِ الْجَنَّهِ وَ قَرَنْفُلِهَا، هَذَا مِمَّا نَثَرَتِ الْمَلائِكَهُ.

ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَلَكاً مِنْ مَلائِكَهِ الْجَنَّهِ يُقَالُ لَهُ: رَاحِيلُ وَ لَيْسَ فِي الْمَلائِكَهِ أَبْلَغُ مِنْهُ فَقَالَ:

اخْطُبْ يَا رَاحِيلُ، فَخَطَبَ بِخُطْبَهٍ لَمْ يَسْمَعْ بِمِثْلِهَا أَهْلُ السَّمَاءِ وَ لا أَهْلُ الْأَرْضِ.

ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ: أَلا يَا مَلائِكَتِي وَ سُكَّانَ جَنَّتِي بَارِكُوا عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ حَبِيبِ مُحَمَّدٍ وَ فَاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ، فَقَدْ بَارَكْتُ عَلَيْهِمَا، أَلَا إِنِّي قَدْ زَوَّجْتُ أَحَبَّ النِّسَاءِ إِلَيَّ مِنْ أَحَبِّ الرِّجَالِ إِلَيَّ بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.

فَقَالَ رَاحِيلُ الْمَلَكُ: يَا رَبِّ

وَ مَا بَرَكَتُكَ فِيهِمَا بِأَكْثَرَ مِمَّا رَأَيْنَا لَهُمَا فِي جِنَانِكَ وَ دَارِكَ؟

فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ: يَا رَاحِيلُ إِنَّ مِنْ بَرَكَتِي عَلَيْهِمَا أَنْ أَجْمَعَهُمَا عَلَى مَحَبَّتِي وَ أَجْعَلَهُمَا حُجَّةً عَلَى خَلْقِي وَ عِزَّتِي وَ جَلالِي لاخْلُقَنَّ مِنْهُمَا خَلْقاً وَ لانْشِئَنَّ مِنْهُمَا ذُرِّيَّةً أَجْعَلُهُمْ خُزَّانِي فِي أَرْضِي وَ مَعَادِنَ لِعِلْمِي وَ دُعَاةً إِلَى دِينِي، بِهِمْ أَحْتَجُّ عَلَى خَلْقِي بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.

فَأَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَكْرَمَكَ كَرَامَةً لَمْ يُكْرِمْ بِمِثْلِهَا أَحَداً وَ قَدْ زَوَّجْتُكَ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَى مَا زَوَّجَكَ الرَّحْمَنُ وَ قَدْ رَضِيتُ لَهَا بِمَا رَضِيَ اللَّهُ لَهَا فَدُونَكَ أَهْلَكَ فَإِنَّكَ أَحَقُّ بِهَا مِنِّي وَ لَقَدْ أَخْبَرَنِي جَبْرَئِيلُ عليه السلام أَنَّ الْجَنَّةَ مُشْتَاقَةٌ إِلَيْكُمَا وَ لَوْلا أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدَّرَ أَنْ يُخْرِجَ مِنْكُمَا مَا يَتَّخِذُهُ عَلَى الْخَلْقِ حُجَّةً لاجَابَ فِيكُمَا الْجَنَّةَ وَ أَهْلَهَا، فَنِعْمَ الْأَخُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْخَتَنُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الصَّاحِبُ أَنْتَ وَ كَفَاكَ بِرِضَى اللَّهِ رِضًى.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ مِنْ قَدْرِي حَتَّى إِنِّي ذُكِرْتُ فِي الْجَنَّةِ وَ زَوَّجَنِيَ اللَّهُ فِي مَلائِكَتِهِ؟

فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَكْرَمَ وَلِيَّهُ وَ أَحَبَّهُ أَكْرَمَهُ بِمَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لا أُذُنٌ سَمِعَتْ، فَحَبَاهَا اللَّهُ لَكَ يَا عَلِيُّ، فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

«رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ» (۳۸۱) فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

آمِينَ.

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] محمّد بن عليّ بن الشاهف عن أحمد بن المظفّر، عن محمّد بن زكريّا، عن مهدى بن سابق، عن الرّضا عليه السلام ، عن آبائه: ، عن عليّ عليه السلام مثله.

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] الدقاق، عن ابن زكريّا القطّان، عن ابن حبيب، عن أحمد بن الحارث، عن أبى معاويه، عن

الأعمش، عن الصّادق علیه السلام ، عن آبائه: ، عن علی علیه السلام مثله.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۳۸۲) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

من تصمیم گرفتم که با حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ازدواج می نمایم ولی جرأت نمی کردم این مطلب را با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در میان بگذارم.

این آرزو شب و روز در سینه ی من بود تا اینکه بالاخره به حضور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شدم. آن حضرت به من فرمود:

یا علی! عرض کردم:

بله یا رسول الله!

فرمود:

تصمیم ازدواج داری؟

گفتم:

رسول خدا بهتر می داند، پیغمبر خدا، این منظور را داشت که بعضی از زنان قریش را برایم بگیرد، ولی من این خوف را داشتم که مبادا فاطمه از دستم برود.

زمانی پیامبر خدا، شخصی را نزد من فرستاد و مرا احضار فرمود و من که از شدّت فرح و خوشحالی سر از پا نمی شناختم، به حضور آن حضرت مشرّف شدم، دیدم آن برگزیده ی خدا به قدری مسرور و خوشحال است که هیچ روزی نبود، در آن موقع آن حضرت در حجره ی امّ سلمه بود.

وقتی نظر مبارک آن حضرت به من افتاد صورت مبارکش می درخشید، به قدری مسرور و خندان بود که نظر من به سفیدی و درخشندگی دندان هایش افتاد.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:

یا علی! مژده باد تو را، زیرا خدا آن غم و اندوهی که من درباره ی ازدواج تو دارم برطرف کرد.

عرض کردم:

چگونه یا رسول الله؟

فرمود:

جبرئیل نزد من آمد و

سُنْبُلْ و قُرُنْفُل (۳۸۳) بهشتی به من داد، من آنها را گرفتم و بوئیدم، به جبرئیل گفتم:

این سنبل و قرنفل برای چیست؟

گفت:

خدای توانا به ملائک و ساکنین بهشت دستور داده که بهشت را با درخت و میوه و قصرهای آن را زینت نمایند. بادِ بهشت را مأمور کرد تا انواع و اقسام عطر و بوی خوش را در بهشت منتشر نماید.

حورالعین بهشتی را دستور داده که سوره ی طه و طواسین (۳۸۴) و یس و حمعسق را تلاوت کنند سپس منادی از زیر عرش ندا داد:

آگاه باشید که امروز روز ولیمه و عروسی علی بن ابیطالب علیه السلام است، من شما را شاهد می گیرم که فاطمه ی زهراء دختر محمّد را برای علی بن ابیطالب به رضایت خود تزویج نمودم.

آنگاه خدای رؤوف، ابر سفیدی را فرستاد تا لؤلؤ و زبرجد و یاقوت بر سر ایشان نثار کرد، سپس ملائک برخاستند و از سنبل و قرنفل بهشت نثار نمودند که این سنبل و قرنفل از آنها می باشد.

پس از این جریان خدا مَلَکی را که نامش راحیل است و در میان ملائکه خطیبی بلیغ تر از او نیست مأموریت داد که خطبه بخواند. راحیل خطبه ای خواند که اهل آسمان و زمین نظیر آن را نشنیده بودند، بعداً منادی در بهشت ندا کرد:

ای ملائکه و ساکنین بهشت من! ازدواج علی بن ابیطالب علیه السلام را که حبیب محمّد است با دختر محمّد تبریک بگوئید، زیرا من هم به ایشان تبریک گفته ام، آگاه باشید که من بعد از پیامبران محبوب ترین زنان را برای محبوب ترین مردان تزویج نمودم.

راحیل گفت:

پروردگارا! علاوه بر این برکتی که ما می بینیم در بهشت به ایشان داده ای، چه برکتی

به آنها عطا خواهی کرد؟

خدای رؤوف فرمود:

برکت بیشتری که به ایشان می دهم این است که با محبّت من زندگی خواهند کرد و ایشان را برای خلق خود حجّت قرار داده ام، به عزّت و جلالـم قسم، من مخلوقی از ایشان به وجود می آورم و نسلی از ایشان ایجاد می کنم که خزانه داران زمین و معدن علم و طرفداران دین می باشند، بعد از پیامبران به وسیله ی آنان بر خلقم اتمام حجّت می نمایم.

مژده باد تو را یا علی! زیرا خدا تو را به قدری گرامی داشته که احدی را نداشته ست.

یا علی! من دخترم فاطمه را برای تو تزویج نمودم همان طور که خدای رحمان و رحیم تزویج نموده ست.

من به آن چیزی برای زهراء راضی شده ام که خدا راضی شده است، اکنون این زن تو است که در اختیار تو می باشد، تو از من به وی احقّ و سزاوارتری.

جبرئیل به من خبر داده که بهشت به شما دو نفر مشتاق است، اگر خدای توانا، مقدّر ننموده بود که فرزندانی از شما به وجود بیایند که بر خلق حجّت باشند، دعای بهشت و بهشتیان را در حقّ شما مستجاب می کرد و شما را زودتر داخل بهشت می کرد.

یا علی! تو بهترین برادر و بهترین داماد و بهترین همدم منی.

یا علی! برای تو همین بس، که خدا از تو راضیست.

حضرت علی علیه السلام می فرماید به رسول خدا عرض کردم:

آیا مقام من به جایی رسیده که در بهشت نامی از من برده شود و خدا ملائکه را برای ازدواج من شاهد بگیرد؟ پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

خدای رؤوف هر گاه ولیّ و دوست خود را گرامی بدارد به

گونه ای گرامی می دارد که چشمی ندیده و گوشی نشنیده باشد و خدا این مقام را به تو عطا فرموده ست.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

«پروردگارا! به من توفیق بده که در برابر نعمت تو شکرگزار باشم».

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

آمین.

در عیون اخبار الرّضا علیه السلام جلد ۱، صفحه ی ۲۲۲ به سند خود از محمّد بن علی با چند واسطه از امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و در همان جلد صفحه ی ۲۲۵ با سند خود از دقّاق با چند واسطه از امام صادق علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام همانند این حدیث را نقل کرده اند.

[روایت شماره] (۱۳)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] عُقْبَهُ بْنُ مُكْرَمٍ الضَّبِّيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ هَارُونَ الطُّوسِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيٍّ علیه السلام مِثْلَهُ وَ فِي آخِرِهِ: فَإِنَّمَا حَبَاكَ اللَّهُ فِي الْجَنَّهِ بِمَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لا أُذُنٌ سَمِعَتْ، فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام :

«يَا رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَ عَلى والِدَيَّ وَ أَنْ أَعْمَلَ صالِحاً تَرْضاهُ وَ أَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي» (۳۸۵)، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ يَا خَيْرَ النَّاصِرِينَ.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (۳۸۶) این روایت را با اندک اختلافی که در آخر جلمه «یا ربّ العالمین و یا خیر النّاصرین» آمده را نقل کرده ست.

[روایت شماره] (۱۴)

[قرب الإسناد] ابْنُ طَرِيفٍ، عَنِ ابْنِ عُلْوَانَ، عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ علیه السلام قَالَ:

كَانَ فِرَاشُ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَهَ حِينَ دَخَلَتْ عَلَيْهِ إِهَابُ كَبْشٍ إِذَا أَرَادَا أَنْ يَنَامَا عَلَيْهِ قَلَّبَاهُ فَنَامَا عَلَى صُوفِهِ،

قَالَ:

وَ كَانَتْ وِسَادَتُهُمَا أَدَماً حَشْوُهَا لِيفٌ،

قَالَ:

وَ كَانَ صَدَاقُهَا دِرْعاً مِنْ حَدِيدٍ.

در كتاب قُرب الاسناد (٣٨٧) با دو واسطه از حضرت امام محمّد باقر عليه السلام روايت می كند كه فرمود:

موقعی كه فاطمه ی اطهر با حضرت علی بن ابيطالب عليهما السلام ازدواج نمود فرش ايشان يك پوست گوسفند بود، هر گاه می خواستند روی آن بخوابند آن را برمی گرداندند و روی پشم آن می خوابيدند، متكّای آنان از پوستی بود كه آن را از ليف خرما پر كرده بود، مهريه ی فاطمه ی اطهر سلام الله عليها يك زره آهنی بود.

[روايت شماره] (١٥)

[الأمالی للشّيخ الطوسی] أَبُوعَمْرٍو، عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْمَرْوَزِيِّ، عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليهما السلام، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام ، عَنْ جَدِّهِ عليه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ أَتَاهُ أُنَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالُوا: إِنَّكَ زَوَّجْتَ عَلِيّاً بِمَهْرٍ خَسِيسٍ، فَقَالَ:

مَا أَنَا زَوَّجْتُ عَلِيّاً وَ لَكِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَهُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِی عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى، أَوْحَى اللَّهُ إِلَى السِّدْرَةِ أَنِ انْثُرِی مَا عَلَيْكِ فَنَثَرَتِ الدُّرَّ وَ الْجَوْهَرَ وَ الْمَرْجَانَ، فَابْتَدَرَ الْحُورُ الْعِينُ فَالْتَقَطْنَ، فَهُنَّ يَتَهَادَيْنَهُ وَ يَتَفَاخَرْنَ وَ يَقُلْنَ: هَذَا مِنْ نِثَارِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الزِّفَافِ أَتَى النَّبِيُّ بِبَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَ ثَنَّى عَلَيْهَا قَطِيفَةً وَ قَالَ لِفَاطِمَةَ: ارْكَبِی وَ أَمَرَ سَلْمَانَ أَنْ

يَقُودَهَا وَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَسُوقُهَا، فَبَيْنَمَا هُوَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ إِذْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَجْبَةً فَإِذَا هُوَ بِجَبْرَئِيلَ فِي سَبْعِينَ أَلْفاً وَ مِيكَائِيلَ فِي سَبْعِينَ أَلْفاً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَا أَهْبَطَكُمْ إِلَى الْأَرْضِ؟ قَالُوا: جِئْنَا نَزُفُّ فَاطِمَةَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَكَبَّرَ جَبْرَئِيلُ وَ كَبَّرَ مِيكَائِيلُ وَ كَبَّرَتِ الْمَلائِكَةُ وَ كَبَّرَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَوَقَعَ التَّكْبِيرُ عَلَى الْعَرَائِسِ مِنْ تِلْكَ اللَّيْلَهِ.

بيان: الوجبه السقطه مع الهدّه [أ] و صوت الساقط و في بعض النسخ وحيه بالحاء المهمله و الياء المثنّاه و الوحى الكلام الخفىُّ.

شيخ در كتاب امالى (۳۸۸) با چند واسطه از حضرت موسى بن جعفر عليهما السلام از پدران بزرگوارش: از جابر بن عبدالله انصارى روايت مى كند كه فرمود:

هنگامى كه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه ى زهراء سلام الله عليها را براى حضرت على عليه السلام تزويج نمود گروهى از قريش نزد پيغمبر خدا آمدند و گفتند:

تو فاطمه را با مهريه ى اندكى براى على تزويج كردى!

آن حضرت فرمود:

من فاطمه را براى على تزويج ننمودم، بلكه آن شبى كه خدا مرا معراج برد نزد سدره المنتهى ازدواج فاطمه را انجام داد و به سدره المنتهى فرمود:

آنچه را كه دُرّ و گوهر و مرجان دارى، براى فاطمه ى زهراء نثار كن، آنگاه حوريان بهشتى سبقت گرفتند و آنها را جمع نمودند و فخر كردند و گفتند:

اينها از نثارهاى فاطمه ى زهراء سلام الله عليها مى باشند.

هنگامى كه شب عروسى فاطمه ى زهراء سلام الله عليها فرا رسيد پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِهِ وَ سَلَّم استر خود را آورد و یک پارچه روی آن افکند و به فاطمه فرمود:

سوار شو! آنگاه به سلمان دستور داد تا مهار آن را بکشد و خود آن حضرت آن استر را می رانید، در بین راه بود که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم صدایی شنید، ناگاه دید جبرئیل و میکائیل هر کدام با هفتاد هزار ملک آمده اند، پیامبر خدا به ایشان فرمود:

برای چه به زمین آمده اید؟

گفتند:

ما آمده ایم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام ببریم، سپس جبرئیل و میکائیل و رسول خدا تکبیر گفتند:

از آن موقع به بعد بود که در عروسی ها تکبیر می گفتند.

بیان: «الوجبه» صدای افتادن با شدّت و یا صدای سقوط کردن را گویند. مرحوم علّامه می فرماید و در بعضی از نسخه های این روایت به جای «اذ سمع النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وجبه» آمده است: «اذ سمع النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وحیه» یعنی ناگاه پیامبر صدای وحی را شنید و وحی را ایشان این گونه معنی می کند:

وحی سخن مخفی را گویند.

[روایت شماره] (۱۶)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَا زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ إِلا بَعْدَ مَا أَمَرَنِیَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِتَزْوِیجِهَا.

در کتاب عیون اخبار الرّضا (۳۸۹) علیه السلام از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

من فاطمه را تزویج نکردم مگر بعد از اینکه خدا به من دستور داد.

[روایت شماره] (۱۷)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَلاثَهِ عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَتَانِی مَلَکٌ فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ یَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ لَکَ: قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِیٍّ فَزَوِّجْهَا مِنْهُ وَ قَدْ أَمَرْتُ شَجَرَهَ طُوبَی أَنْ تَحْمِلَ الدُّرَّ وَ الْیَاقُوتَ وَ الْمَرْجَانَ وَ إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ قَدْ فَرِحُوا لِذَلِکَ وَ سَیُولَدُ مِنْهَا وَلَدَانِ سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ بِهِمَا یُزَیَّنُ أَهْلُ الْجَنَّهِ، فَأَبْشِرْ یَا مُحَمَّدُ فَإِنَّکَ خَیْرُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.

[صحیفه الرّضا علیه السلام] عنه مثله.

نیز در همان کتاب (۳۹۰) از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

ملکی نزد من آمد و گفت:

یا محمّد! خدا تو را سلام می رساند و می فرماید:

چون من فاطمه را برای علی تزویج نمودم تو نیز این عمل را انجام بده، من به درخت طوبی دستور داده ام دُرّ و یاقوت و مرجان را آماده نماید، اهل آسمان برای این ازدواج مسرور و خوشحال شدند، به زودی دو فرزند از او به وجود می آید که بزرگ جوانان اهل بهشت خواهند بود و اهل بهشت به وسیله ی ایشان زینت داده می شوند. یا محمّد مژده باد تو را که بهترین

اوّلين و آخرين خواهى بود.

در صحيفه الرّضا عليه السلام صفحه ى ۶۴ مثل اين حديث آمده ست.

[روايت شماره] (۱۸)

[الأمالى للشّيخ الطوسى] الْحَفَّارُ، عَنِ الْجِعَابِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الْعِجْلِيِّ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعَلَوِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:

جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَطْلُبُنِى فَقَالَ:

أَيْنَ أَخِى يَا أُمَّ أَيْمَنَ؟

قَالَتْ:

وَ مَنْ أَخُوكَ؟

قَالَ:

عَلِيٌّ. قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ تُزَوِّجُهُ ابْنَتَكَ وَ هُوَ أَخُوكَ،

قَالَ:

نَعَمْ، أَمَا وَاللَّهِ يَا أُمَّ أَيْمَنَ لَقَدْ زَوَّجْتُهَا كُفْواً شَرِيفاً وَجِيهاً فِى الدُّنْيا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ

شيخ در كتاب امالى (۳۹۱) با چند واسطه از حضرت على بن ابيطالب عليه السلام روايت مى كند كه فرمود:

روزى پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به امّ ايمن فرمود:

برادرم كجا است؟

گفت:

برادرت كيست؟

فرمود:

علی.

گفت:

یا رسول الله! تو دختر خود را برای علی تزویج نموده ای باز هم به او می گویی: برادرم؟

فرمود:

آری، ای امّ ایمن! به خدا قسم که من دخترم را به همسری داده ام که در دنیا شریف و بسیار در دنیا و آخرت آبرومند و از مقرّبین خواهد بود.

[روایت شماره] (۱۹)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْحُسَیْنُ بْنُ إِبْرَاهِیمَ الْقَزْوِینِیُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ حُبَیْشٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی غُنْدَرٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ وَ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی أَمْهَرَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها رُبُعَ الدُّنْیَا، فَرُبُعُهَا لَهَا وَ أَمْهَرَهَا الْجَنَّةَ وَ النَّارَ، تُدْخِلُ أَعْدَاءَهَا النَّارَ وَ تُدْخِلُ أَوْلِیَاءَهَا الْجَنَّةَ وَ هِیَ الصِّدِّیقَةُ الْکُبْرَی وَ عَلَی مَعْرِفَتِهَا دَارَتِ الْقُرُونُ الْأُولَی.

نیز در همان کتاب (۳۹۲) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

خدای رؤوف یک چهارم از

دنیا را مهریه ی فاطمه سلام الله علیها قرار داد، بنابراین یک چهارم دنیا مال فاطمه سلام الله علیها می باشد، نیز بهشت و دوزخ را مهریه ی حضرت زهراء سلام الله علیها قرار داده ست.

حضرت زهراء سلام الله علیها دشمنان خویش را در دوزخ و دوستان خود را در بهشت داخل می نماید.

فاطمه، صدّیقه ی کبراست و قرن های گذشته نسبت به وی معرفت داشتند.

[روایت شماره] (۲۰)

[قرب الإسناد] مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلِيّاً فَاطِمَةَ عليهما السلام عَلَى دِرْعٍ لَهُ حُطَمِيَّةٍ تَسْوَى ثَلاثِينَ دِرْهَماً.

أَقُولُ: سَيَأْتِي فِي تَزْوِيجِ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:

إِنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، يَخْطُبُ أُمَّ الْفَضْلِ بِنْتَ عَبْدِاللَّهِ الْمَأْمُونِ وَ يَبْذَلَ لَهَا مِنَ الصَّدَاقِ مَهْرَ جَدَّتِهِ فَاطِمَةَ وَ هُوَ خَمْسُ مِائَةِ دِرْهَمٍ جِيَادٍ.

در کتاب قرب الاسناد (۳۹۳) با دو واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه را برای علی تزویج نمود به یک زره که مساوی با سی درهم بود.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

به زودی در باب روایات ازدواج امام جواد علیه السلام می آید که می فرماید:

همانا محمّد بن علیّ بن موسی: به ازدواج درآورد. امّ الفضل دختر عبدالله مأمون را و صداق او را همان مهریه ی جدّه ی خود فاطمه سلام الله علیها را قرار داد و آن پانصد درهم جَیّد (نیکو) بود.

[روایت شماره] (۲۱)

[الخرائج و الجرائح] رُوِيَ أَنَّهُ لَمَّا كَانَ وَقْتُ زِفَافِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها اتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم طَعَاماً وَ خَبِيصاً. وَ قَالَ لِعَلِيٍّ ادْعُ النَّاسَ،

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

جِئْتُ إِلَى النَّاسِ فَقُلْتُ: أَجِيبُوا الْوَلِيمَةَ، فَأَقْبَلُوا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَدْخِلْ عَشَرَةً، فَدَخَلُوا وَ قَدَّمَ إِلَيْهِمُ الطَّعَامَ وَ الثَّرِيدَ، فَأَكَلُوا، ثُمَّ أَطْعَمَهُمُ السَّمْنَ وَ التَّمْرَ فَلا يَزْدَادُ الطَّعَامُ إِلا بَرَكَةً فَلَمَّا أَطْعَمَ الرِّجَالَ عَمَدَ إِلَى مَا فَضَلَ مِنْهَا، فَتَفَلَ فِيهَا وَ بَارَكَ عَلَيْهَا وَ بَعَثَ مِنْهَا إِلَى نِسَائِهِ وَ قَالَ قُلْ لَهُنَّ، كُلْنَ

وَ أَطْعِمْنَ مَنْ غَشِيَكَنَّ.

ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَعَا بِصَحْفَهٍ فَجَعَلَ فِيهَا نَصِيباً فَقَالَ:

هَذَا لَکَ وَ لِأَهْلِکَ. وَ هَبَطَ جَبْرَئِيلُ فِی زُمْرَهٍ مِنَ الْمَلائِکَه بِهَدِيَّهٍ. فَقَالَ لِأُمِّ سَلَمَهَ: امْلَئِی الْقَعْبَ مَاءً فَقَالَ لِی: يَا عَلِیُّ اشْرَبْ نِصْفَهُ، ثُمَّ قَالَ لِفَاطِمَهَ: اشْرَبِی وَ أَبْقِی، ثُمَّ أَخَذَ الْبَاقِیَ فَصَبَّهُ عَلَی وَجْهِهَا وَ نَحْرِهَا ثُمَّ فَتَحَ السَّلَّهَ فَإِذَا فِيهَا کَعْکٌ وَ مَوْزٌ وَ زَبِيبٌ، فَقَالَ:

هَذَا هَدِيَّهُ جَبْرَئِيلَ ثُمَّ أَقْلَبَ مِنْ يَدِهِ سَفَرْجَلَهً فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ وَ أَعْطَی عَلِيّاً وَ قَالَ:

هَذِهِ هَدِيَّهٌ مِنَ الْجَنَّهِ إِلَيْکُمَا وَ أَعْطَی عَلِيّاً نِصْفاً وَ فَاطِمَهَ نِصْفاً.

در کتاب خرائج (۳۹۴) می نگارد:

هنگامی که وقت عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها فرا رسید پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم غذایی از خرما و روغن را که آن را خبیص می گویند تهیّه کرد و به حضرت علی علیه السلام فرمود:

مردم را برای ولیمه ی حضرت فاطمه دعوت کن.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می گوید:

من نزدم مردم آمدم و گفتم:

بیایید و از ولیمه ی عروسی استفاده نمائید. وقتی مردم آمدند رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ده نفر، ده نفر بر سر سفره حاضر شوند، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از اینکه غذا به آنان داد، روغن و خرما هم به ایشان عطا کرد. غذا همچنان برکت می کرد.

هنگامی که غذای مردها را داد، متوجّه غذا شد و آب دهان خود را بر آن زد و از خدا خواست که به آن برکت دهد، از آن غذا برای زنانش فرستاد و فرمود بخورید.

سپس پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم کاسه ای خواست و مقداری

غذا در میان آن ریخت و به من فرمود:

این غذا برای تو و زوجه ات می باشد.

آنگاه جبرئیل با گروهی از ملائکه نازل شدند و هدیه ای آوردند.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به اُمّ سلمه فرمود:

این ظرف را پر از آب کن، بعداً به من فرمود:

یا علی! نصف این آب را بیاشام. سپس به فاطمه فرمود:

تو نیز مقداری از این آب را بیاشام.

آنگاه پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مابقی آن آب را گرفت و به صورت و گلوی فاطمه سلام الله علیها پاشید.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از این جریان سبدی را باز کرد و مقداری نان قندی و موز و کشمش در میان آن بود، فرمود:

اینها هدیه ی جبرئیل است، سپس یک گلابی را، دو قسمت نمود، یک قسمت آن را به علی علیه السلام و قسمت دیگرش رابه فاطمه ی زهرا سلام الله علیها عطا کرد و فرمود:

این هدیه ایست از بهشت.

[روایت شماره] (۲۲)

[المناقب لابن شهرآشوب] ابْنُ عَبَّاسٍ وَ ابْنُ مَسْعودٍ وَ جَابِرٌ وَ الْبَرَاءُ وَ أَنَسٌ وَ أُمُّ سَلَمَهَ وَ السُّدِّیُّ وَ ابْنُ سِیرِینَ وَ الْبَاقِرُ علیه السلام فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» (۳۹۵) قَالُوا: هُوَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: «وَ کانَ رَبُّکَ قَدِیراً» الْقَائِمُ فِی آخِرِ الزَّمَانِ لِأَنَّهُ لَمْ یَجْتَمِعْ نَسَبٌ وَ سَبَبٌ فِی الصَّحابَهِ وَ الْقَرَابَهِ إلا لَهُ فَلِأَجْلِ ذَلِکَ اسْتَحَقَّ الْمِیرَاثَ بِالنَّسَبِ وَ السَّبَبِ وَ فِی رِوَایَه «الْبَشَرُ» الرَّسُولُ وَ «النَّسَبُ» فَاطِمَهُ وَ «الصِّهْرُ» عَلِیٌّ علیه السلام.

تَفْسِیرُ الثَّعْلَبِیِّ،

قَالَ ابْنُ سِیرِینَ: نَزَلَتْ فِی النَّبِیِّ وَ عَلِیٍّ زَوْجِ فَاطِمَهَ وَ هُوَ ابْنُ

عَمِّهِ وَ زَوْجُ ابْنَتِهِ، فَكَانَ نَسَباً وَ صِهْراً.

ابْنُ الْحَجَّاجِ

بِالْمُصْطَفَى وَ بِصِهْرِهِ وَ وَصِيِّهِ يَوْمَ الْغَدِيرِ

كَعْبُ بْنُ زُهَيْرٍ: صِهْرُ النَّبِيِّ وَ خَيْرُ النَّاسِ كُلِّهِمْ

الصَّادِقُ عليه السلام أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قُلْ لِفَاطِمَهَ لا تَعْصِى عَلِيّاً فَإِنَّهُ إِنْ غَضِبَ غَضِبْتُ لِغَضَبِهِ.

عُوتِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِي أَمْرِ فَاطِمَهَ فَقَالَ:

لَوْ لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ مَا كَانَ لِفَاطِمَهَ كُفْوٌ وَ فِي خَبَرٍ: لَوْلاكَ لمّا لَهَا كُفْوٌ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ.

الْمُفَضَّلُ، عَنْ أَبِي عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:

لَوْلا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَهَ كُفْوٌ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

وَ قَالُوا: تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنَ الشَّيْخَيْنِ وَ زَوَّجَ مِنْ عُثْمَانَ بِنْتَيْنِ؟ قُلْنَا: التَّزْوِيجُ لا يَدُلُّ عَلَى الْفَضْلِ وَ إِنَّمَا هُوَ مَبْنِيٌّ عَلَى إِظْهَارِ الشَّهَادَتَيْنِ ثُمَّ إِنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَزَوَّجَ فِي جَمَاعَهٍ وَ أَمَّا عُثْمَانُ فَفِي زَوَاجِهِ خِلافٌ كَثِيرٌ وَ أَنَّهُ كَانَ زَوَّجَهُمَا مِنْ كَافِرَيْنِ قَبْلَهُ وَ لَيْسَتْ حُكْمُ فَاطِمَهَ مِثْلَ ذَلِكَ لِأَنَّهَا وَلِيدَهُ الْإِسْلامِ وَ مِنْ أَهْلِ الْعَبَاءِ وَ الْمُبَاهَلَهِ وَ الْمُهَاجَرَهِ فِي أَصْعَبِ وَقْتٍ. وَ وَرَدَ فِيهَا آيَهُ التَّطْهِيرِ وَ افْتَخَرَ جَبْرَئِيلُ بِكَوْنِهِ مِنْهُمْ وَ شَهِدَ اللَّهُ لَهُمْ بِالصِّدْقِ وَ لَهَا أُمُومَهُ الْأَئِمَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ وَ مِنْهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَقِبُ الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ هِيَ سَيِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ زَوْجُهَا مِنْ أَصْلِهَا وَ لَيْسَ بِأَجْنَبِيٍّ وَ أَمَّا الشَّيْخَانِ فَقَدْ تَوَسَّلا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِذَلِكَ وَ أَمَّا عَلِيٌّ فَتَوَسَّلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم

إِلَيْهِ بَعْدَ مَا رَدَّ خِطْبَتَهُمَا وَ الْعَاقِدُ بَيْنَهُمَا هُوَ اللَّهُ تَعَالَى وَ الْقَابِلُ جَبْرَئِيلُ وَ الْخَاطِبُ رَاحِيلُ وَ الشُّهُودُ حَمَلَهُ الْعَرْشِ وَ صَاحِبُ النِّثَارِ رِضْوَانُ وَ طَبَقُ النِّثَارِ شَجَرَهُ طُوبَى وَ النِّثَارُ الدُّرُّ وَ الْيَاقُوتُ وَ الْمَرْجَانُ وَ الرَّسُولُ هُوَ الْمَشَّاطَهُ وَ أَسْمَاءُ صَاحِبَهُ الْحَجَلَهِ وَ وَلِيدُ هَذَا النِّكَاحِ الْأَئِمَّهُ:

ابْنُ شَاهِينٍ الْمَرْوَزِيُّ فِي كِتَابِ فَضَائِلِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِي بُرَيْدَهَ، عَنْ أَبِيهِ وَ الْبَلاذُرِيُّ فِي التَّارِيخِ بِأَسَانِيدِهِ أَنَّ أَبَابَكْرٍ خَطَبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ:

أَنْتَظِرُ لَهَا الْقَضَاءَ. ثُمَّ خَطَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ، فَقَالَ:

أَنْتَظِرُ لَهَا الْقَضَاءَ الْخَبَرَ.

مُسْنَدُ أَحْمَدَ وَ فَضَائِلُهُ وَ سُنَنُ أَبِي دَاوُدَ وَ إِبَانَهُ ابْنِ بَطَّهَ وَ تَارِيخُ الْخَطِيبِ وَ كِتَابُ ابْنِ شَاهِينٍ وَ اللَّفْظُ لَهُ بِالْإِسْنَادِ عَنْ خَالِدٍ الْحِذَاءِ وَ أَبِي أَيُّوبَ وَ عِكْرِمَهَ وَ أَبِي نَجِيحٍ وَ عُبَيْدَهَ بْنِ سُلَيْمَانَ كُلُّهُمْ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ لَمَّا زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَهَ عَلِيّاً قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَعْطِهَا شَيْئاً،

قَالَ:

مَا عِنْدِي شَيْ ءٌ،

قَالَ:

فَأَيْنَ دِرْعُكَ الْحُطَمِيَّهُ وَ فِي رِوَايَهِ غَيْرِهِ أَنَّهُ قَالَ:

عَلِيٌّ عِنْدِي قَالَ:

فَأَعْطِهَا إِيَّاهَا.

تَارِيخِي الْخَطِيبِ وَ الْبَلاذُرِيِّ وَ حِلْيَهِ أَبِي نُعَيْمٍ وَ إِبَانَهِ الْعُكْبَرِيِّ: سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ عَلْقَمَهَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

أَصَابَ فَاطِمَهَ صَبِيحَهَ يَوْمِ الْعُرْسِ رِعْدَهٌ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا فَاطِمَهُ زَوَّجْتُكِ سَيِّداً فِي الدُّنْيَا وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَهِ مِمَنَ الصَّالِحِينَ، يَا فَاطِمَهُ لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ أُمْلِكَكِ [يُمْلِكَكِ] بِعَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى جَبْرَئِيلَ فَقَامَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَهِ فَصَفَّ الْمَلائِكَهَ صُفُوفاً ثُمَّ خَطَبَ عَلَيْهِمْ فَزَوَّجَكِ مِنْ عَلِيٍّ،

ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتِ الْحُلِيَّ وَ الْحُلَلَ، ثُمَّ أَمَرَهَا فَنَثَرَتْهُ عَلَى الْمَلائِكَهِ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ غَيْرُهُ افْتَخَرَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: لَقَدْ كَانَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها تَفْتَخِرُ عَلَى النِّسَاءِ لِأَنَّهَا مَنْ خَطَبَ عَلَيْهَا جَبْرَئِيلُ عليه السلام.

وَ قَدِ اشْتَهَرَ فِی الصِّحَاحِ بِالْأَسَانِيدِ عَنْ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ ابْنِ مَسْعودٍ وَ جَابِرٍ الْأَنْصَارِيِّ وَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَ أُمِّ سَلَمَهَ بِأَلْفَاظٍ مُخْتَلِفَهٍ وَ معانی [مَعَانٍ] مُتَّفِقَهٍ أَنَّ أَبَابَكْرٍ وَ عُمَرَ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ مَرَّهً بَعْدَ أُخْرَى، فَرَدَّهُمَا.

وَ رَوَى أَحْمَدُ فِی الْفَضَائِلِ عَنْ بُرَيْدَهَ أَنَّ أَبَابَكْرٍ وَ عُمَرَ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ فَقَالَ إِنَّهَا صَغِيرَهٌ.

وَ رَوَى ابْنُ بَطَّهَ فِی الْإِبَانَهِ أَنَّهُ خَطَبَهَا عَبْدُالرَّحْمَنِ فَلَمْ يُجِبْهُ وَ فِی رِوَايَهِ غَيْرِهِ أَنَّهُ قَالَ بِكَذَا مِنَ الْمَهْرِ فَغَضِبَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ مَدَّ يَدَهُ إِلَى حَصًى فَرَفَعَهَا فَسَبَّحَتْ فِی يَدِهِ فَجَعَلَهَا فِی ذَيْلِهِ فَصَارَتْ دُرّاً وَ مَرْجَاناً يُعَرِّضُ بِهِ جَوَابَ الْمَهْرِ.

وَ لَمَّا خَطَبَ عَلِيٌّ عليه السلام قَالَ:

سَمِعْتُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ كُلُّ سَبَبٍ وَ نَسَبٍ مُنْقَطِعٌ إِلا سَبَبِی وَ نَسَبِی، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَمَّا السَّبَبُ فَقَدْ سَبَّبَ اللَّهُ وَ أَمَّا النَّسَبُ فَقَدْ قَرَّبَ اللَّهُ وَ هَشَّ وَ بَشَّ فِی وَجْهِهِ وَ قَالَ:

أَلَكَ شَیْ ءٌ أُزَوِّجُكَ مِنْهَا؟

فَقَالَ:

لا يَخْفَى عَلَيْكَ حَالِی إِنَّ لِی فَرَساً وَ بَغْلًا وَ سَيْفاً وَ دِرْعاً. فَقَالَ:

بِعِ الدِّرْعَ.

وَ رُوِیَ أَنَّهُ أَتَى سَلْمَانُ إِلَيْهِ وَ قَالَ:

أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا دَخَلَ

عَلَيْه قَالَ:

أَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ زَوَّجَكَ بِهَا فِى السَّمَاءِ قَبْلَ أَنْ أُزَوِّجَكَهَا فِى الْأَرْضِ وَ لَقَدْ أَتَانِى مَلَكٌ وَ قَالَ:

أَبْشِرْ يَا مُحَمَّدُ بِاجْتِمَاعِ الشَّمْلِ وَ طَهَارَهِ النَّسْلِ، قُلْتُ: وَ مَا اسْمُکَ؟

قَالَ:

نَسْطَائِيلُ مِنْ مُوَكَّلِى قَوَائِمِ الْعَرْشِ، سَأَلْتُ اللَّهَ هَذِهِ الْبِشَارَهَ وَ جَبْرَئِيلُ عَلَى أَثَرِى.

أَبُوبُرَيْدَهَ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً عليه السلام خَطَبَ فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَرْحَباً وَ أَهْلاً، فَقِيلَ لِعَلِيٍّ: يَكْفِيكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِحْدَاهُمَا: أَعْطَاكَ الْأَهْلَ وَ أَعْطَاكَ الرَّحْبَ.

ابْنُ بَطَّهَ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ وَ السَّمْعَانِيُّ فِى كُتُبِهِمْ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالا: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَالِسٌ إِذْ جَاءَ عَلِيٌّ فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ مَا جَاءَ بِكَ؟

قَالَ:

جِئْتُ أُسَلِّمُ عَلَيْکَ،

قَالَ:

هَذَا جَبْرَئِيلُ يُخْبِرُنِى أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَکَ فَاطِمَهَ وَ أَشْهَدَ عَلَى تَزْوِيجِهَا أَرْبَعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى شَجَرَهِ طُوبَى أَنِ انْثُرِى عَلَيْهِمُ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ، فَنَثَرَتْ عَلَيْهِمُ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ فَابْتَدَرْنَ إِلَيْهِ الْحُورُ الْعِينُ يَلْتَقِطْنَ فِى أَطْبَاقِ الدُّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ هُنَّ يَتَهَادَيْنَهُ بَيْنَهُنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ وَ كَانُوا يَتَهَادَوْنَ وَ يَقُولُونَ هَذِهِ تُحْفَهُ خَيْرِ النِّسَاءِ.

وَ فِى رِوَايَهِ ابْنِ بَطَّهَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ: فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ صَاحِبُهُ أَوْ أَحْسَنَ افْتَخَرَ بِهِ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ.

ابْنُ مَرْدَوَيْهِ فِى كِتَابِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلْقَمَهَ قَالَ:

لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِيٌّ فَاطِمَهَ تَنَاثَرَ ثِمَارُ الْجَنَّهِ عَلَى الْمَلَائِكَهِ.

عَبْدُالرَّزَّاقِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ فِى خَبَرٍ طَوِيلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

وَ عَقَدَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيكَائِيلُ فِى السَّمَاءِ نِكَاحَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَهَ، فَكَانَ جَبْرَئِيلُ الْمُتَكَلِّمَ عَنْ عَلِيٍّ وَ مِيكَائِيلُ الرَّادَّ

عَنِّی.

وَ فِی حَدِیثِ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی أَوْحَی إِلَی جَبْرَئِیلَ: زَوِّجِ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ کَانَ الْوَلِیُّ اللَّهَ وَ الْخَطِیبُ جَبْرَئِیلَ وَ الْمُنَادِی مِیکَائِیلَ وَ الدَّاعِی إِسْرَافِیلَ وَ النَّاثِرُ عِزْرَائِیلَ وَ الشُّهُودُ مَلائِکَهَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ ثُمَّ أَوْحَی إِلَی شَجَرَهِ طُوبَی أَنِ انْثُرِی مَا عَلَیْکِ، فَنَثَرَتِ الدُّرَّ الْأَبْیَضَ وَ الْیَاقُوتَ الْأَحْمَرَ وَ الزَّبَرْجَدَ الْأَخْضَرَ وَ اللُّؤْلُؤَ الرَّطْبَ، فَبَادَرْنَ الْحُورُ الْعِینُ یَلْتَقِطْنَ وَ یَهْدِینَ بَعْضُهُنَّ إِلَی بَعْضٍ.

الصَّادِقُ علیه السلام فِی خَبَرٍ: أَنَّهُ دَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمِ وَ قَالَ:

أَبْشِرْ یَا عَلِیُّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ کَفَانِی مَا کَانَ هَمَّنِی (۳۹۶) مِنْ تَزْوِیجِکَ.

ثُمَّ ذَکَرَ ابْنُ شَهْرَآشُوبَ مُخْتَصَراً مِمَّا مَرَّ بِرِوَایَهِ الصَّدُوقِ؛ ثُمَّ قَالَ:

وَ قَدْ جَاءَ فِی بَعْضِ الْکُتُبِ أَنَّهُ خَطَبَ رَاحِیلُ فِی الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ فِی جَمْعٍ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، فَقَالَ:

الْحَمْدُلِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ أَوَّلِیَّهِ الْأَوَّلِینَ، الْبَاقِی بَعْدَ فَنَاءِ الْعَالَمِینَ، نَحْمَدُهُ إِذْ جَعَلَنَا مَلائِکَهً رُوحَانِیِّینَ وَ بِرُبُوبِیَّتِهِ مُذْعِنِینَ وَ لَهُ عَلَی مَا أَنْعَمَ عَلَیْنَا شَاکِرِینَ حَجَبَنَا مِنَ الذُّنُوبِ وَ سَتَرَنَا مِنَ الْعُیُوبِ، أَسْکَنَنَا فِی السَّمَاوَاتِ وَ قَرَّبَنَا إِلَی السُّرَادِقَاتِ وَ حَجَبَ عَنَّا النَّهْمَ لِلشَّهَوَاتِ وَ جَعَلَ نَهْمَتَنَا (۳۹۷) وَ شَهْوَتَنَا فِی تَقْدِیسِهِ وَ تَسْبِیحِهِ، الْبَاسِطِ رَحْمَتَهُ، الْوَاهِبِ نِعْمَتَهُ، جَلَّ عَنْ إِلْحَادِ أَهْلِ الْأَرْضِ مِنَ الْمُشْرِکِینَ وَ تَعَالَی بِعَظَمَتِهِ عَنْ إِفْکِ الْمُلْحِدِینَ ثُمَّ قَالَ بَعْدَ کَلام اخْتَارَ الْمَلِکُ الْجَبَّارُ صَفْوَهَ کَرَمِهِ وَ عَبْدَ عَظَمَتِهِ لِأَمَتِهِ سَیِّدَهِ النِّسَاءِ، بِنْتِ خَیْرِ النَّبِیِّینَ وَ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِینَ، فَوَصَلَ حَبْلَهُ بِحَبْلِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِهِ وَ صَاحِبِهِ، الْمُصَدِّقِ دَعْوَتَهُ، الْمُبَادِرِ إِلَی کَلِمَتِهِ؛ عَلِیٍّ الْوَصُولِ بِفَاطِمَهَ الْبَتُولِ ابْنَهِ الرَّسُولِ.

وَ رُوِیَ أَنَّ جَبْرَئِیلَ رَوَی عَنِ اللَّهِ تَعَالَی عَقِیبَهَا قَوْلَهُ عَزَّوَجَلَّ: الْحَمْدُ رِدَائِی وَ الْعَظَمَهُ کِبْرِیَائِی وَ الْخَلْقُ کُلُّهُمْ

عَبِيدِى وَ إِمَائِى زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ أَمَتِى مِنْ عَلِيٍّ صَفْوَتِى، اشْهَدُوا مَلائِكَتِى.

وَ كَانَ بَيْنَ تَزْوِيجِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ وَ فَاطِمَةَ عليهما السلام فِى السَّمَاءِ إِلَى تَزْوِيجِهِمَا فِى الْأَرْضِ أَرْبَعِينَ يَوْماً، زَوَّجَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ عَلِيٍّ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ ذِى الْحِجَّةِ وَ رُوِىَ أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ مِنْهُ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۳۹۸) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که راجع به معنای آیه ی ۵۴ سوره ی فرقان که می فرماید:

«خدا آن خداییست که بشری را از آب آفرید و آن را نسب و نسل و داماد قرار داد» فرمود:

منظور از این افراد، حضرت محمّد و علی و حسن و حسین: و حضرت قائم در آخرالزّمان است، زیرا در میان صحابه نسب و سبب و قرابت جمع نشد مگر برای آن حضرت، بدین جهت است که میراث به وسیله ی نسب و سبب به افراد می رسد.

بنا بر روایتی، منظور از کلمه ی بشر که در این آیه ی شریفه است حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و مقصود از نسب، حضرت فاطمه سلام الله علیها و منظور از کلمه ی صهر، حضرت علی علیه السلام می باشد.

در تفسیر ثعلبی از ابن سیرین نقل کرده که گفت:

این آیه (آیه ی ۵۴ از سوره ی فرقان) در مورد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و حضرت علی علیه السلام ، همسر حضرت فاطمه سلام الله علیها (که پسر عموی پیامبر و شوهر دختر اوست) نازل شد. (پس منظور از) «نسباً» و «صهراً» در این آیه، حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است. (و نسباً به معنی قوم و خویش نسبیست و صهراً

به معنی داماد است).

و ابن حجّاج گفته: اوست داماد مصطفی و وصیّ او در روز غدیر و کعب بن زهیر گفته (حضرت علی علیه السلام) داماد پیامبر و بهتر از همه ی مردم است.

و امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند تعالی وحی فرستاد به رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که به فاطمه سلام الله علیها بگو: نافرمانی علی را مکن، همانا اگر او غضب کند من به غضب او غضب می کنم.

(وقتی عدّه ای) پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را در مورد حضرت فاطمه سلام الله علیها ملامت کردند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جواب فرمود:

اگر خداوند علیّ بن ابیطالب علیه السلام را خلق نفرموده بود، همتایی برای فاطمه سلام الله علیها نبود.

و در خبر دیگری آمده:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم (خطاب به امیرالمؤمنین علی علیه السلام) فرمود:

اگر تو نبودی هرگز کُفو و همتایی برای فاطمه در روی زمین یافت نمی شد.

مفضّل از حضرت امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود:

اگر خداوند متعال حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را خلق نکرده بود برای فاطمه سلام الله علیها بر روی زمین از خلقت آدم (تا انقراض عالم) همتایی وجود نداشت.

و عدّه ای گفته اند (شاید منظور سنّی ها باشند) : پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دو دختر خود را به ازدواج شیخین (ابوبکر و عمر) و عثمان درآورد، (و این مطلب را دلیل بر فضیلت آنها می دانند) امّا ما در جواب آنان می گوییم:

ازدواج (با دختران رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) دلیل بر فضیلت نیست، بلکه

ملاک ازدواج اظهار شـهادتین است. (یعنی هر کس اظهار به شهادتین کند دختران مسلمین بر او حلال می شوند) سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به ازدواج گروهی درآورد دختران خود (پس از اظهار شـهادت آنها) و امّا در مورد اینکه عثمان با یکی از دختران رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ازدواج کرده باشد باشـد اختلاف بسیار زیـاد است، (و امّا در مورد آن دو نفر) همانـا پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن دو دختر خود را به تزویـج دو کافر درآورده بود قبل از اسـلام و حکم فاطمه مثل آنها نیست، زیرا او (حضـرت زهرا سـلام الله علیها) متولّد اسـلام است (یعنی پس از بعثت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متولّد شـد، نه در زمان جاهلیّت) و همچنین آن بزرگوار یکی از اهل کساء می باشـد که در مباهله بود و همچنین آن بانو در سـخت ترین زمان ها (با پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم) هجرت فرمود و در مورد ایشان آیه ی تطهیر نازل شد و جبرئیل افتخار می کرد که او نیز یکی از اصـحاب کساء است و خداوند به صدق و درستی آنها شهادت داده و از ویژگی های منحصر به فرد ایشـان این است که مـادر ائمّه: است تـا روز قیـامت که از بین آن ائمّه: ، حسن و حسـین علیهما السـلام می باشـند که از صلب رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می باشـند و ایشان است (حضـرت فاطمه سـلام الله علیها) سرور زنان دو جهان و شوهرشان از اصل ایشان می باشد (یعنی هر دو از یک شجره ی طیّبه

می باشند و آن نسل بنی هاشم است) و اجنبی (غریب) نیست.

امّا ابوبکر و عمر به واسطه ی دختری که به رسول خدا دادند خود را به پیامبر نزدیک کردند در حالی که درباره ی حضرت علی علیه السلام چنین نبوده، زیرا خود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از جواب رَد دادن به آن دو (ابوبکر و عمر) دخترشان را به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تزویج نمودند.

عاقد بین آن دو بزرگوار خداوند متعال است و جبرئیل طرف قبول بود و خواننده ی خطبه ملکی به نام راحیل بود و شهود این عقد حاملان عرش الهی بودند و رضوان نثار کننده بود و طبق نثار درخت طوبی بود و نثار، درّ و یاقوت و مرجان بود و رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شانه کننده ی موهای عروس بود و امور حجله به دست اسماء بود و نتیجه ی این نکاح ائمّه ی معصومین: بودند.

ابن شاهین مروزی در کتاب فضائل فاطمه سلام الله علیها با اسناد خود از حسین بن واقد خود نقل کرده که او از ابی بُریده و او از پدرش و بلاذری در کتاب تاریخ با اسناد خود نقل کرده که ابابکر، فاطمه سلام الله علیها را از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگاری کرد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

من برای فاطمه در انتظار تقدیر و قضا و قدر هستم. پس عمر خواستگاری کرد، پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او نیز فرمود:

من برای او در انتظار قضا و قدر هستم.

در کتاب مسند احمد حنبل در قسمت فضائل آن

کتاب و در کتاب سنن ابی داود و ابانه ابن بطّه و در تاریخ خطیب و کتاب ابن شاهین، عبیده بن سلیمان که همه ی اینها از ابن عبّاس روایت کردند:

زمانی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به عقد حضرت علی علیه السلام درآورد، پیامبر به او فرمود:

به همسرت چیزی ببخش عرض کرد:

نزد من چیزی نیست.

فرمود:

زره حطمیّه ات کجاست؟

و در روایت غیر ابن عبّاس آمده است که وقتی پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سؤال کرد زره ات کجاست؟

عرض کرد:

نزد من است، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آن را به فاطمه سلام الله علیها ببخش.

در دو کتاب تاریخ خطیب (بغدادی) و بلاذری و در کتاب حلیه ی ابی نُعیم و ابانه العُکْبری آمده است: سفیان ثوری از اعمش روایت کرده که از ثوری نقل کرده و او از علقمه و او از ابن مسعود نقل کرد که گفت:

در صبح روز عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، غم و اندوهی بر حضرتش عارض شد، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

ای فاطمه! من تو را به ازدواج کسی درآوردم که در دنیا آقا و سرور خلائق است و در آخرت از صالحین است، ای فاطمه! چون خداوند متعال اراده کرد که تو را به ازدواج علی علیه السلام درآورد به جبرئیل امر فرمود تا در آسمان چهارم بایستد و به صف کند ملائکه را در صفوفی، پس جبرئیل برای ملائکه خطبه ای خواند و تو را به ازدواج علی علیه السلام درآورد، پس خداوند سبحان به درختان بهشتی امر کرد

تـا مزیّن شونـد به حلّه هـای بهشتی و آن درختـان از خود لؤلؤ و مرجـان بر ملائکه نثار کردنـد، پس هر کـدام از آنها بیشترین تعداد از نثارها را برداشت در روز قیامت به دیگر ملائکه افتخار می کند، امّ سلمه گوید:

فاطمه سلام الله علیها همیشه افتخار می کرد بر زنان دیگر که او اوّلین کسیست که خطبه ی عقد او را جبرئیل خوانده ست.

و مشـهور است در کتاب های صـحاح اهل سنّت که آنها با اسناد خود از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و ابن عبّاس و ابن مسعود و جابر بن عبدالله انصاری و انس بن مالك و براء بن عازب و امّ سلمه که همگی آنها با الفاظ و تعابیر مختلف متّفقاً گفته اند:

همانا ابابکر و عمر از پیامبر فاطمه را خواستگاری نمودند، امّا در هر بار پیامبر جواب ردّ به آنها می داد.

و احمـد (حنبـل) در کتـاب فضائـل از بریـده روایت کرده که ابابکر و عمر از پیامبر اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم حضـرت فاطمه علیه السلام را خواستگاری نمودند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آنها فرمود:

او (برای ازدواج) کوچك است.

و ابن بطّه در کتاب الابانه روایت کرده:

عبدالرّحمن از پیامبر صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم حضـرت فاطمه سلام الله علیها را خواستگاری نمود و آن حضرت جواب او را نداد.

و در روایت دیگری که از غیر ابن بطّه روایت شده آمده:

وقتی عبدالرّحمن جواب ردّ شنید عرض کرد:

من فلان مبلغ را مِهر او می کنم، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم غضب نمود و دست مبارک را دراز کرد و مشتی ریگ برداشت و آنها را در مشت

او قرار داد، پس آن ریگ ها به درّ و مرجان تبدیل شد و با این کار حضرت جواب او را دادند.

و چون حضرت علی علیه السلام خواستگاری کرد، عرض کرد:

ای رسول خدا! شنیده ام که فرموده اید هر سبب و نسبی منقطع است مگر سبب و نسب من، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

امّا سبب که از جانب خداوند است و امّا نسب نیز چیزیست که خداوند اسباب آن را فراهم می کند. پس از آن خندید و با مهربانی و بشارت در صورت او نگاه کرد و فرمود:

آیا چیزی داری تا تو را به ازدواج فاطمه درآورم؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

ای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حال من و دارایی من بر تو مخفی نیست، همانا اسبی دارم و قاطری و شمشیری و زرهی، پس حضرت فرمود:

زره را بفروش.

و روایت شده که سلمان خدمت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد و عرض کرد:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را دریاب، پس چون آن حضرت، خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رسید حضرت فرمود:

ای علی! بشارت باد بر تو که همانا خداوند او را به تزویج تو درآورد در آسمان، قبل از آنکه من شما را به ازدواج یکدیگر درآوردم در زمین و فرشته ای نزد من آمد و عرض کرد:

ای محمّد! بشارت بده به اجتماع جمع آنان و طهارت نسل آنها، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرماید به آن فرشته گفتم:

نام تو چیست؟

عرض کرد:

نسطائیل و من یکی از موکّلین ستون های عرش الهی می باشم. از خدا خواستم افتخار

رساندن این بشارت را به من عنایت فرماید و جبرئیل نیز از پشت سر من می آید.

ابوبریده از پدرش نقل کرد که حضرت علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را از رسول الله خواستگاری نمود، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

خوش آمدی. خانه، خانه ی توست. پس شخصی به حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

کفایت می کند تو را از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یکی از این دو مورد:

اوّل اینکه به تو اصل خود (دخترش) را عطا فرمود و دوّم اینکه به تو مرحبا و خوش آمد گفت.

ابن بطّه و ابن مؤذّن و سمعانی همگی در کتاب هایشان از ابن عبّاس و انس بن مالك روایت کرده اند که آنها گفتند:

ما خدمت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بودیم که حضرت علی علیه السلام آمد. پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

ای علی به چه منظور نزد ما آمدی؟

عرض کرد:

خدمت شما رسیدیم تا به شما سلامی عرض کنم، پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

این جبرئیل است که به من خبر می دهد که همانا خداوند عزّوجلّ به ازدواج تو درآورد فاطمه سلام الله علیها را و شاهد این ازدواج چهل هزار فرشته بودند و خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی تا نثار کند بر آن چهل هزار ملائکه درّ و یاقوت، پس درخت طوبی بر آنان درّ و یاقوت نثار نمود، پس حورالعین ها در برداشتن آن درّ و یاقوت ها پیشی گرفتند و آنها را در طبق هایی از درّ و یاقوت جمع نمودند و آنها این

درّ و یاقوت را تا روز قیامت به یکدیگر هدیه می دهند و در هنگام هدیه دادن به یکدیگر می گویند:

این تحفه ایست از خیر النّساء.

و در روایت بطّه که از عبدالله روایت کرده پس هر کدام از آنان در آن روز بیشتر از همراهان خود دُرّ و یاقوت جمع کرده و یا درّ و یاقوت ارزشمندتری جمع کرده باشد تا روز قیامت بر دیگران افتخار می کند.

ابن مردویه در کتاب خود و با اسناد خود از علقمه نقل کرد که گفت:

زمانی که علی علیه السلام با فاطمه سلام الله علیها ازدواج کرد درختان بهشت بر ملائکه دُرافشانی نمودند.

عبدالرّزاق اسناد خود را به امّ ایمن می رساند که او در روایتی طولانی از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل کرد که فرمود:

جبرئیل و میکائیل در آسمان عقد نکاح علی و فاطمه علیهما السلام را منعقد کردند و جبرئیل خواننده ی عقد، از طرف علی علیه السلام و میکائیل از طرف من بود.

و در حدیث خبّاب بن الارت آمده است: همانا خداوند به جبرئیل وحی فرستاد:

تزویج کن نور را از برای نور و در آن مراسم «ولی» خداوند بود و خطیب «جبرئیل» و منادی «میکائیل» و دعوت کننده «اسرافیل» و نثار کننده «عزرائیل» و شاهدان این عقد ملائکه ی آسمان ها و زمین ها بودند. سپس خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی که نثار کن آنچه داری، پس درخت طوبی نثار کرد دُرّ سفید و یاقوت قرمز و زبرجد سبز و لؤلؤ تازه، پس حورالعین از یکدیگر سبقت گرفتند برای جمع کردن این سنگ ها و جواهرات و هدیه می دهند بعضی از آنها به بعضی دیگر.

حضرت امام صادق علیه السلام در قسمتی

از یک روایت می فرماید:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت علی علیه السلام را خواست و فرمود:

بشارت بده ای علی! (و یا می توان گفت:

بشارت باد بر تو ای علی!) همانا خداوند کفایت کرد مرا به آنچه بر عهده ی من بود در امر ازدواج تو.

سپس ابن شهرآشوب مختصری از آنچه صدوق روایت کرده که قبلًا آن را آوردیم ذکر کرده و سپس می گوید:

و در بعضی کتب آمده است که «راحیل» در بیت المعمور در جمع اهل آسمان های هفت گانه خطبه ی عقد امیرالمؤمنین علی و حضرت فاطمه را خواند و این گونه خطبه را خواند:

«حمد و ستایش مخصوص آن اوّلیست که قبل از هر اوّلی اوست و باقیست بعد از فناء همه ی عالمیان، حمد می کنیم او را از این جهت که ما را از فرشتگان روحانیّون قرار داد و به خداوندی او معترفیم و بر آن نعمت هایی که به ما عطا فرمود شاکریم، اوست که گناهان را از ما برداشته و عیوب ما را پوشانیده، ما را در آسمان ها ساکن نمود و ما را در تقدیس و تسبیح خود قرار داد، همان خدایی که رحمتش را گسترده و بخشنده ی نعمت است، بزرگتر و عظیم تر از لجاجت مشرکین است که در روی زمین هستند (یعنی شرک آنان در عظمت او تأثیری ندارد) و او برتر است به عظمت خویش از دروغ و افتراء ملحدین». پس بعد از این حمد و ثناء راحیل ادامه داد.

خداوند جبّار اختیار کرد برگزیده ی کَرَم خود و بنده ی عظمت خود را برای کنیز خود، سرور زنان، دختر بهترین پیامبران و آقا و سرور رسولان و پیشوای اهل تقوا، پس وصل نمود

ریسمان خود را به ریسمان مردی از اهل او و دوست و مصاحب او و تصدیق کننده ی دعوت او و سبقت گیرنده برای انجام اوامر او و حضرت علی علیه السلام را برای وصول به حضرت فاطمه ی بتول سلام الله علیها دختر رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

روایت شده که جبرئیل این خطبه را از قول حضرت پروردگار برای فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خواند:

«اَلْحَمْدُللهِ رَدائی وَالْعَظَمَهُ کِبْریائی، وَالْخَلْقُ کُلُّهُمْ عَبیدی وَ اِمائی زَوَّجْتُ فاطمه اَمَتی مِنْ عَلیٍّ صَفْوَتی، اُشْهِدُوا مَلائِکَتی».

و فاصله ی بین تزویج امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت فاطمه سلام الله علیها در آسمان ها و زمین چهل روز بود، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد در روز اوّل ذی الحجّه و در بعضی روایات آمده که این ازدواج در روز ششم ذی الحجّه بود.

[روایت شماره] (۲۳)

[معانی الأخبار] [الخصال] [الأمالی للصّدوق] ابْنُ مَسْرُورٍ، عَنِ ابْنِ عَامِرٍ، عَنِ الْمُعَلَّی، عَنِ الْبَزَنْطِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاالْحَسَنِ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ علیهما السلام یَقُولُ: بَیْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَالِسٌ إِذْ دَخَلَ عَلَیْهِ مَلَکٌ لَهُ أَرْبَعَهٌ وَ عِشْرُونَ وَجْهاً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ! لَمْ أَرَکَ فِی مِثْلِ هَذِهِ الصُّورَه، فَقَالَ الْمَلَکُ: لَسْتُ بِجَبْرَئِیلَ، أَنَا مَحْمُودٌ بَعَثَنِیَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ أُزَوِّجَ النُّورَ مِنَ النُّورِ،

قَالَ:

مَنْ مِمَّنْ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَهَ مِنْ عَلِیٍّ،

قَالَ:

فَلَمَّا وَلَّی الْمَلَکُ إِذاً بَیْنَ کَتِفَیْهِ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِیٌّ وَصِیُّهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مُنْذُ کَمْ کُتِبَ هَذَا بَیْنَ کَتِفَیْکَ؟

فَقَالَ:

مِنْ قَبْلِ

أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ بِاثْنَيْنِ وَ عِشْرِينَ أَلْفَ عَامٍ.

شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (۳۹۹) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

روزی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بود، ملکی به حضور آن حضرت مُشرّف شد که دارای بیست و چهار صورت بود.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

ای حبیب من جبرئیل! من تا به حال تو را به این صورت ندیده بودم؟

گفت:

من جبرئیل نیستم، بلکه نام من محمود است. خدا مرا فرستاده که نور را برای نور ازدواج نمایم.

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

چه کسی را برای چه کسی تزویج کنی؟

گفت:

فاطمه سلام الله علیها را برای علی علیه السلام ، موقعی که آن مَلَك برگشت دیدند در میان دو کتف او نوشته بود:

«مُحَمَّدٌ رَسُولُ الله، عَلِیٌّ وَصِیُّهُ».

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

چند وقت است که این عبارت در میان دو کتف تو نوشته شده ست؟

گفت:

بیست و دو هزار سال قبل از اینکه حضرت آدم آفریده شود.

[روایت شماره] (۲۴)

[المناقب لابن شهرآشوب] عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ:

وَ فِی رِوَایَهٍ بِأَرْبَعَهٍ وَ عِشْرِینَ أَلْفَ عَامٍ.

عَبْدُاللَّهِ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا أَبُوهُرَيْرَهَ، عَنْ أَبِى الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرِ الْأَنْصَارِىِّ فِى حَدِيثِ مَحْمُودٍ وَ أَنْبَأَنِى أَبُويَعْلَى الْعَطَّارُ وَ أَبُوالْمُؤَيَّدِ الْخَطِيبُ بِنَحْوِ هَذَا الْخَبَرِ إِلا أَنَّهُمَا رَوَيَا: مَلَكٌ لَهُ عِشْرُونَ رَأْساً فِى كُلِّ رَأْسٍ أَلْفُ لِسَانٍ وَ كَانَ اسْمُ الْمَلَكِ صَرْصَائِيلَ.

أَبُوبَكْرٍ مَرْدَوَيْهِ فِى فَضَائِلِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَ كِتَابِ أَبِى الْقَاسِمِ سُلَيْمَانَ الطَّبَرِىِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعْبَهَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّهَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ

عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ كِلاهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَنِى أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيٍّ عليهما السلام.

كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ،

قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: قَالَ عُبَيْدَهُ: إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ذَكَرَ عَلِيّاً فَقَالَ:

ذَاکَ صِهْرُ رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نَزَلَ جَبْرَئِيلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُکَ أَنْ تُزَوِّجَ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيٍّ.

ابْنُ شَاهِينَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِى أَيُّوبَ،

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أُمِرْتُ بِتَزْوِيجِکَ مِنَ الْبَيْضَاءِ وَ فِى رِوَايَهٍ مِنَ السَّمَاءِ.

الضَّحَّاکُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِفَاطِمَهَ: إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِى طَالِبٍ مِمَّنْ قَدْ عَرَفْتِ قَرَابَتَهُ وَ فَضْلَهُ مِنَ الْإِسْلامِ وَ إِنِّى سَأَلْتُ رَبِّى أَنْ يُزَوِّجَكِ خَيْرَ خَلْقِهِ و أَحَبَّهُمْ إِلَيْهِ وَ قَدْ ذَكَرَ مِنْ أَمْرِكِ شَيْئاً فَمَا تَرَيْنَ؟ فَسَكَتَتْ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ سُكُوتُهَا إِقْرَارُهَا.

وَ رَوَى ابْنُ مَرْدَوَيْهِ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِعَلِيٍّ: تَكَلَّمْ خَطِيباً لِنَفْسِکَ، فَقَالَ:

الْحَمْدُلِلَّهِ الَّذِى قَرُبَ مِنْ حَامِدِيهِ وَ دَنَا مِنْ سَائِلِيهِ وَ وَعَدَ الْجَنَّهَ مَنْ يَتَّقِيهِ وَ أَنْذَرَ بِالنَّارِ مَنْ يَعْصِيهِ، نَحْمَدُهُ عَلَى قَدِيمِ إِحْسَانِهِ وَ أَيَادِيهِ، حَمْدَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ خَالِقُهُ وَ بَارِيهِ وَ مُمِيتُهُ وَ مُحْيِيهِ وَ مُسَائِلُهُ عَنْ مَسَاوِيهِ وَ نَسْتَعِينُهُ وَ نَسْتَهْدِيهِ وَ نُؤْمِنُ بِهِ وَ نَسْتَكْفِيهِ وَ نَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ، شَهَادَهً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِيهِ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم صَلاهً تُزْلِفُهُ وَ تُحْظِيهِ وَ تَرْفَعُهُ وَ تَصْطَفِيهِ وَ النِّكَاحُ

مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَ يَرْضـيهِ وَ اجْتِمَاعُنَا مِمَّا قَدَّرَهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِيهِ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زَوَّجَنِى ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ عَلَى خَمْسِمِائَهِ دِرْهَمٍ وَ قَدْ رَضِيتُ، فَاسْأَلُوهُ وَ اشْهَدُوا.

وَ فِى خَبَرٍ: وَ قَدْ زَوَّجْتُكَ ابْنَتِى فَاطِمَةَ عَلَى مَا زَوَّجَكَ الرَّحْمَنُ وَ قَدْ رَضِيتُ بِمَا رَضِىَ اللَّهُ لَهَا فَدُونَكَ أَهْلَكَ فَإِنَّكَ أَحَقُّ بِهَا مِنِّى.

وَ فِى خَبَرٍ فَنِعْمَ الْأَخُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْخَتَنُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الصَّاحِبُ أَنْتَ وَ كَفَاكَ بِرِضَى اللَّهِ رِضًى، فَخَرَّ عَلِيٌّ سَاجِداً شُكْراً لِلَّهِ تَعَالَى وَ هُوَ يَقُولُ: «رَبِّ أَوْزِعْنِى أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى أَنْعَمْتَ عَلَيَّ» الْآيَه (۴۰۰) فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

آمِينَ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكُمَا وَ بَارَكَ فِيكُمَا وَ أَسْعَدَ جَدَّكُمَا وَ جَمَعَ بَيْنَكُمَا وَ أَخْرَجَ مِنْكُمَا الْكَثِيرَ الطَّيِّبَ، ثُمَّ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِطَبَقِ بُسْرٍ وَ أَمَرَ بِنَهْبِهِ وَ دَخَلَ حُجْرَةَ النِّسَاءِ وَ أَمَرَ بِضَرْبِ الدَّفِّ.

الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام فِى خَبَرٍ: زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ عَلِيّاً عَلَى أَرْبَعِ مِائَهٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَماً وَ رُوِىَ أَنَّ مَهْرَهَا أَرْبَعُ مِائَهِ مِثْقَالِ فِضَّهٍ وَ رُوِىَ أَنَّهُ كَانَ خَمْسَ مِائَهِ دِرْهَمٍ وَ هُوَ أَصَحُّ.

وَ سَبَبُ الْخِلافِ فِى ذَلِكَ مَا رَوَى عَمْرُو بْنُ أَبِى الْمِقْدَامِ وَ جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ، عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ بُرْدَ حِبَرَهٍ وَ إِهَابَ شَاهٍ عَلَى عِرَارٍ (۴۰۱).

وَ رُوِىَ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ:

كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ دِرْعَ حُطَمِيَّهٍ وَ إِهَابَ كَبْشٍ أَوْ جَدْيٍ. رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى فِى الْمُسْنَدِ، عَنْ مُجَاهِدٍ.

كَافِى الْكُلَيْنِيِّ زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ مِنْ عَلِیٍّ عَلَی جَرْدِ بُرْدٍ.

وَ قِیلَ لِلنَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

قَدْ عَلِمْنَا مَهْرَ فَاطِمَهَ فِی الْأَرْضِ فَمَا مَهْرُهَا فِی السَّمَاءِ؟

قَالَ:

سَلْ عَمَّا یَعْنِیکَ وَ دَعْ مَا لا یَعْنِیکَ، قِیلَ: هَذَا مِمَّا یَعْنِینَا یَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

کَانَ مَهْرُهَا فِی السَّمَاءِ خُمُسَ الْأَرْضِ فَمَنْ مَشَی عَلَیْهَا مُغْضِباً (۴۰۲) لَهَا وَ لِوُلْدِهَا مَشَی عَلَیْهَا حَرَاماً إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَهُ.

وَ فِی الْجِلاءِ وَ الشِّفَاءِ فِی خَبَرٍ طَوِیلٍ عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام وَ جُعِلَتْ نِحْلَتُهَا مِنْ عَلِیٍّ خُمُسَ الدُّنْیَا وَ ثُلُثَ الْجَنَّهِ (۴۰۳) وَ جُعِلَتْ لَهَا فِی الْأَرْضِ أَرْبَعَهُ أَنْهَارٍ: الْفُرَاتُ وَ نِیلُ مِصْرَ وَ نَهْرَوَانُ وَ نَهَرُ بَلْخٍ، فَزَوِّجْهَا أَنْتَ یَا مُحَمَّدُ بِخَمْسِمِائَهِ دِرْهَمٍ تَکُونُ سُنَّهً لِأُمَّتِکَ.

وَ فِی حَدِیثِ حَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ ثُمَّ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ ابْنَتِی مِنْکَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَی عَلَی صَدَاقِ خُمُسِ الْأَرْضِ وَ أَرْبَعِ مِائَهٍ وَ ثَمَانِینَ دِرْهَماً، الْآجِلُ خُمُسُ الْأَرْضِ وَ الْعَاجِلُ أَرْبَعُ مِائَهٍ وَ ثَمَانُونَ دِرْهَماً.

وَ قَدْ رُوِیَ حَدِیثُ خُمُسِ الْأَرْضِ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ.

إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ وَ أَبُو بَصِیرٍ قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی مَهَرَ فَاطِمَهَ رُبُعَ الدُّنْیَا فَرُبُعُهَا لَهَا وَ مَهْرُهَا الْجَنَّهُ وَ النَّارُ فَتُدْخِلُ أَوْلِیَاءَهَا الْجَنَّهَ وَ أَعْدَاءَهَا النَّارَ.

أَمَالِی أَبِی جَعْفَرٍ الطُّوسِیِّ،

قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام فِی خَبَرٍ: وَ سَکَبَ الدَّرَاهِمَ فِی حَجْرِهِ فَأَعْطَی مِنْهَا قَبْضَهً کَانَتْ ثَلاثَهً وَ سِتِّینَ أَوْ سِتَّهً وَ سِتِّینَ إِلَی أُمِّ أَیْمَنَ لِمَتَاعِ الْبَیْتِ وَ قَبْضَهً إِلَی أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ لِلطِّیبِ وَ قَبْضَهً إِلَی أُمِّ سَلَمَهَ لِلطَّعَامِ وَ أَنْفَذَ عَمَّاراً وَ أَبَابَکْرٍ وَ بِلالاً لِابْتِیَاعِ مَا یُصْلِحُهَا.

أَقُولُ: ثُمَّ ذَکَرَ نَحْواً مِمَّا نَقَلْنَا عَنْ أَمَالِی الشَّیْخِ إِلَی قَوْلِهِ

وَ جَرَّةٍ خَضْرَاءَ وَ كِيزَانِ خَزَفٍ، ثُمَّ قَالَ:

وَ فِي رِوَايَةٍ وَ نَطْعٍ مِنْ أَدَمٍ وَ عَبَاءٍ قَطَوَانِيٍّ وَ قِرْبَةِ مَاءٍ.

وَهْبُ بْنُ وَهْبٍ الْقُرَشِيُّ وَ كَانَ مِنْ تَجْهِيزِ عَلِيٍّ دَارَهُ انْتِشَارُ رَمْلٍ لَيِّنٍ وَ نَصْبُ خَشَبَةٍ مِنْ حَائِطٍ إِلَى حَائِطٍ لِلثِّيَابِ وَ بَسْطُ إِهَابِ كَبْشٍ وَ مِخَدَّةِ لِيفٍ.

أَبُوبَكْرٍ مَرْدَوَيْهِ فِي حَدِيثِهِ: فَمَكَثَ عَلِيٌّ تِسْعةً وَ عِشْرِينَ لَيْلَةً، فَقَالَ لَهُ جَعْفَرٌ وَ عَقِيلٌ: سَلْهُ أَنْ يُدْخِلَ عَلَيْكَ أَهْلَكَ، فَعَرَفَتْ أُمُّ أَيْمَنَ ذَلِكَ وَ قَالَتْ:

هَذَا مِنْ أَمْرِ النِّسَاءِ وَ خَلَتْ بِهِ أُمَّ سَلَمَةَ فَطَالَبَتْهُ بِذَلِكَ، فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:

حُبّاً وَ كَرَامَةً فَأَتَى الصَّحَابَةُ بِالْهَدَايَا فَأَمَرَ بِطَحْنِ الْبُرِّ وَ خَبْزِهِ وَ أَمَرَ عَلِيّاً بِذَبْحِ الْبَقَرِ وَ الْغَنَمِ، فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَفْصِلُ وَ لَمْ يُرَ عَلَى يَدِهِ أَثَرُ دَمٍ، فَلَمَّا فَرَغُوا مِنَ الطَّبْخِ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ يُنَادَى عَلَى رَأْسِ دَارِهِ: أَجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ وَ ذَلِكَ كَقَوْلِهِ «وَ أَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ» (۴۰۴).

فَأَجَابُوا مِنَ النَّخَلاتِ وَ الزُّرُوعِ، فَبَسَطَ النُّطُوعَ فِي الْمَسْجِدِ وَ صَدَرَ النَّاسُ وَ هُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلافِ رَجُلٍ وَ سَائِرُ نِسَاءِ الْمَدِينَهِ وَ رَفَعُوا مِنْهَا مَا أَرَادُوا وَ لَمْ يَنْقُصْ مِنَ الطَّعَامِ شَيْ ءٌ، ثُمَّ عَادُوا فِي الْيَوْمِ الثَّانِي وَ أَكَلُوا وَ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ أَكَلُوا مَبْعُوثَةَ أَبِي أَيُّوبَ.

ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِالصِّحَافِ فَمُلِئَتْ وَ وَجَّهَ إِلَى مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ أَخَذَ صَحْفَةً وَ قَالَ:

هَذَا لِفَاطِمَةَ وَ بَعْلِهَا، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ وَ أَخَذَ يَدَهَا فَوَضَعَهَا فِي يَدِ عَلِيٍّ وَ قَالَ:

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي ابْنَهِ رَسُولِ اللَّهِ يَا عَلِيُّ! نِعْمَ الزَّوْجُ فَاطِمَهُ وَ يَا

فَاطِمَهُ نِعْمَ الْبَعْلُ عَلِیٌّ.

وَ كَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَمَرَ نِسَاءَهُ أَنْ یُزَیِّنَّهَا وَ یُصْلِحْنَ مِنْ شَأْنِهَا فِی حُجْرَهِ أُمِّ سَلَمَهَ فَاسْتَدْعَیْنَ مِنْ فَاطِمَهَ سلام الله علیها طِیباً فَأَتَتْ بِقَارُورَهٍ، فَسُئِلَتْ عَنْهَا فَقَالَتْ:

كَانَ دِحْیَهُ الْكَلْبِیُّ یَدْخُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَیَقُولُ لِی: یَا فَاطِمَهُ هَاتِی الْوِسَادَهَ فَاطْرَحِیهَا لِعَمِّكِ فَكَانَ إِذَا نَهَضَ سَقَطَ مِنْ بَیْنِ ثِیَابِهِ شَیْ ءٌ فَیَأْمُرُنِی بِجَمْعِهِ، فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَن ذَلِکَ فَقَالَ:

هُوَ عَنْبَرٌ یَسْقُطُ مِنْ أَجْنِحَهِ جَبْرَئِیلَ وَ أَتَتْ بِمَاءِ وَرْدٍ فَسَأَلَتْ أُمُّ سَلَمَهَ عَنْهُ فَقَالَتْ:

هَذَا عَرَقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم كُنْتُ آخُذُهُ عِنْدَ قَیْلُولَهِ النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عِنْدِی.

وَ رُوِیَ أَنَّ جَبْرَئِیلَ أَتَى بِحُلَّهٍ قِیمَتُهَا الدُّنْیَا، فَلَمَّا لَبِسَتْهَا تَحَیَّرَتْ نِسْوَهُ قُرَیْشٍ مِنْهَا وَ قُلْنَ: مِنْ أَیْنَ لَكِ هَذَا؟

قَالَتْ:

هَذَا مِنْ عِنْدِاللَّهِ.

تَارِیخُ الْخَطِیبِ وَ كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَیْهِ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ وَ شِیرَوَیْهِ الدَّیْلَمِیُّ بِأَسَانِیدِهِمْ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْجَعْدِ، عَنِ ابْنِ بِسْطَامَ، عَنْ شُعْبَهَ بْنِ الْحَجَّاجِ وَ عَنْ عُلْوَانَ، عَنْ شُعْبَهَ، عَنْ أَبِی حَمْزَهَ الضُّبَعِیِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ جَابِرٍ، أَنَّهُ لَمَّا كَانَتِ اللَّیْلَهُ الَّتِی زُفَّتْ فَاطِمَهُ إِلَى عَلِیٍّ علیه السلام كَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَمَامَهَا وَ جَبْرَئِیلُ عَنْ یَمِینِهَا وَ مِیكَائِیلُ عَنْ یَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ خَلْفِهَا، یُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ یُقَدِّسُونَهُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ.

كِتَابُ مَوْلِدِ فَاطِمَهَ عَنِ ابْنِ بَابَوَیْهِ فِی خَبَرٍ: أَمَرَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بَنَاتِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ نِسَاءَ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ أَنْ یَمْضِینَ فِی صُحْبَهِ فَاطِمَهَ وَ أَنْ یَفْرَحْنَ وَ یَرْجُزْنَ وَ یُكَبِّرْنَ وَ یَحْمَدْنَ

وَ لا يَقُلْنَ مَا لا يُرْضِى اللَّهَ،

قَالَ جَابِرٌ: فَأَرْكَبَهَا عَلَى نَاقَتِهِ وَ فِى رِوَايَهٍ عَلَى بَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَ أَخَذَ سَلْمَانُ زِمَامَهَا وَ حَوْلَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ وَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ حَمْزَهُ وَ عَقِيلٌ وَ جَعْفَرٌ وَ أَهْلُ الْبَيْتِ يَمْشُونَ خَلْفَهَا مُشْهِرِينَ سُيُوفَهُمْ وَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قُدَّامَهَا يَرْجُزْنَ فَأَنْشَأَتْ أُمُّ سَلَمَهَ:

[شِعْرٌ]

سِرْنَ بِعَوْنِ اللَّهِ جَارَاتِى

وَ اشْكُرْنَهُ فِى كُلِّ حَالاتٍ

وَاذْكُرْنَ مَا أَنْعَمَ رَبُّ الْعُلَى

مِنْ كَشْفِ مَكْرُوهٍ وَ آفَاتٍ

فَقَدْ هَدَانَا بَعْدَ كُفْرٍ وَ قَدْ

أَنْعَشَنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ

وَ سِرْنَ مَعْ خَيْرِ نِسَاءِ الْوَرَى

تَفْدِى بِعَمَّاتٍ وَ خَالاتٍ

يَا بِنْتَ مَنْ فَضَّلَهُ ذُو الْعُلَى

بِالْوَحْيِ مِنْهُ وَ الرِّسَالاتِ

ثُمَّ قَالَتْ عَائِشَهُ:

[شِعْرٌ]

يَا نِسْوَهُ اسْتُرْنَ بِالْمَعَاجِرِ

وَاذْكُرْنَ مَا يَحْسُنُ فِى الْمَحَاضِرِ

وَ اذْكُرْنَ رَبَّ النَّاسِ إِذْ يَخُصُّنَا

بِدِينِهِ مَعَ كُلِّ عَبْدٍ شَاكِرٍ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى إِفْضَالِهِ

وَالشُّكْرُ لِلَّهِ الْعَزِيزِ الْقَادِرِ

سِرْنَ بِهَا فَاللَّهُ أَعْطَى ذِكْرَهَا

وَ خَصَّهَا مِنْهُ بِطُهْرٍ طَاهِرٍ

ثُمَّ قَالَتْ حَفْصَهُ:

[شِعْرٌ]

فَاطِمَهُ خَيْرُ نِسَاءِ الْبَشَرِ

وَ مَنْ لَهَا وَجْهٌ كَوَجْهِ الْقَمَرِ

فَضَّلَكِ اللَّهُ عَلَى كُلِّ الْوَرَى

بِفَضْلِ مَنْ خُصَّ بِآيِ الزُّمَرِ

زَوَّجَكِ اللَّهُ فَتًى فَاضِلاً

أَعْنِى عَلِيّاً خَيْرَ مَنْ فِى الْحَضَرِ

فَسِرْنَ جَارَاتِى بِهَا إِنَّهَا

كَرِيمَهٌ بِنْتُ عَظِيمِ الْخَطَرِ

ثُمَّ قَالَتْ مُعَاذَهُ أُمُّ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ:

[شِعْرٌ]

أَقُولُ قَوْلاً فِيهِ مَا فِيهِ

وَ أَذْكُرُ الْخَيْرَ وَ أُبْدِيهِ

مُحَمَّدٌ خَيْرُ بَنِى آدَمَ

مَا فِيهِ مِنْ كِبْرٍ وَ لا تِيهٍ

بِفَضْلِهِ عَرَّفَنَا رُشْدَنَا

فَاللَّهُ بِالْخَيْرِ يُجَازِيهِ

وَ نَحْنُ مَعَ بِنْتِ نَبِيِّ الْهُدَى

ذِي شَرَفٍ قَدْ مُكِّنَتْ فِيهِ

فِي ذِرْوَهٍ شَامِخَهٍ أَصْلُهَا

فَمَا أَرَى شَيْئاً يُدَانِيهِ

وَ كَانَتِ النِّسْوَهُ يُرَجِّعْنَ أَوَّلَ بَيْتٍ مِنْ كُلِّ رَجَزٍ، ثُمَّ يُكَبِّرْنَ وَ دَخَلْنَ الدَّارَ ثُمَّ أَنْفَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَى عَلِيٍّ وَ دَعَاهُ إِلَى الْمَسْجِدِ ثُمَّ دَعَا فَاطِمَهَ فَأَخَذَ يَدَيْهَا وَ وَضَعَهَا فِي يَدِهِ وَ قَالَ:

بَارَكَ اللَّهُ فِي ابْنَهِ

رَسُولِ اللَّهِ.

كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ أَنَّ النَّبِيَّ سَأَلَ مَاءً فَأَخَذَ مِنْهُ جُرْعَةً فَتَمَضْمَضَ بِهَا ثُمَّ مَجَّهَا فِی الْقَعْبِ ثُمَّ صَبَّهَا عَلَی رَأْسِهَا، ثُمَّ قَالَ:

أَقْبِلِی فَلَمَّا أَقْبَلَتْ نَضَحَ مِنْ بَيْنِ ثَدْيَيْهَا، ثُمَّ قَالَ:

أَدْبِرِی فَلَمَّا أَدْبَرَتْ نَضَحَ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهَا، ثُمَّ دَعَا لَهُمَا.

كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَ بَارِكْ عَلَيْهِمَا وَ بَارِكْ لَهُمَا فِی شِبْلَيْهِمَا.

وَ رُوِیَ أَنَّهُ قَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا أَحَبُّ خَلْقِكَ إِلَيَّ، فَأَحِبَّهُمَا وَ بَارِكْ فِی ذُرِّيَّتِهِمَا وَ اجْعَلْ عَلَيْهِمَا مِنْكَ حَافِظاً وَ إِنِّی أُعِيذُهُمَا بِكَ وَ ذُرِّيَّتَهُمَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

وَ رُوِیَ أَنَّهُ دَعَا لَهَا فَقَالَ:

أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْكِ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَكِ تَطْهِيراً.

وَ رُوِیَ أَنَّهُ قَالَ:

مَرْحَباً بِبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ وَ نَجْمَيْنِ يَقْتَرِنَانِ.

ثُمَّ خَرَجَ إِلَی الْبَابِ يَقُولُ: طَهَّرَكُمَا وَ طَهَّرَ نَسْلَكُمَا، أَنَا سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمَا وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمَا، أَسْتَوْدِعُكُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَيْكُمَا. وَ بَاتَتْ عِنْدَهَا أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ أُسْبُوعاً بِوَصِيَّةِ خَدِيجَةَ إِلَيْهَا فَدَعَا لَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِی دُنْيَاهَا وَ آخِرَتِهَا. ثُمَّ أَتَاهُمَا فِی صَبِيحَتِهِمَا وَ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَدْخُلُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ؟ فَفَتَحَتْ أَسْمَاءُ الْبَابَ وَ كَانَا نَائِمَيْنِ تَحْتَ كِسَاءٍ، فَقَالَ:

عَلَی حَالِكُمَا، فَأَدْخَلَ رِجْلَيْهِ بَيْنَ أَرْجُلِهِمَا فَأَخْبَرَ اللَّهُ عَنْ أَوْرَادِهِمَا «تَتَجافی جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضاجِعِ» الْآيَةَ (۴۰۵).

فَسَأَلَ عَلِيّاً: كَيْفَ وَجَدْتَ أَهْلَكَ؟

قَالَ:

نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَی طَاعَةِ اللَّهِ وَ سَأَلَ فَاطِمَةَ، فَقَالَتْ:

خَيْرُ بَعْلٍ، فَقَالَ:

اللَّهُمَّ اجْمَعْ شَمْلَهُمَا وَ أَلِّفْ بَيْنَ قُلُوبِهِمَا وَ اجْعَلْهُمَا وَ ذُرِّيَّتَهُمَا مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ وَ ارْزُقْهُمَا ذُرِّيَّةً طَاهِرَةً طَيِّبَةً مُبَارَكَةً وَ اجْعَلْ فِی

ذُرِّيَّتِهِمَا الْبَرَكَهَ وَ اجْعَلْهُمْ أَئِمَّهً يَهْدُونَ بِأَمْرِكَ إِلَى طَاعَتِكَ وَ يَأْمُرُونَ بِمَا يُرْضِيكَ. ثُمَّ أَمَرَ بِخُرُوجِ أَسْمَاءَ وَ قَالَ:

جَزَاكِ اللَّهُ خَيْراً، ثُمَّ خَلا بِهَا بِإِشَارَهِ الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

وَ رَوَى شُرَحْبِيلُ بِإِسْنَادِهِ قَالَ:

لَمَّا كَانَ صَبِيحَهُ عُرْسِ

فَاطِمَهَ جَاءَ النَّبِيُّ بِعُسٍّ فِيهِ لَبَنٌ فَقَالَ لِفَاطِمَهَ: اشْرَبِی فِدَاکِ أَبُوکِ وَ قَالَ لِعَلِیٍّ: اشْرَبْ فِدَاکَ ابْنُ عَمِّکَ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۴۰۶) همین روایت را از علیّ بن جعفر علیهما السلام به همین صورت نقل کرده امّا شهر آشوب در روایتی دیگر (به جای ۲۲ هزار سال) بیست و چهار سال آورده.

عبدالله بن میمون گفت:

ابوهریره برای ما حدیث کرد از ابن زبیر و او از جابر انصاری همان حدیث محمود را (یعنی همان حدیث بالا را) و با خبر کرد مرا ابوعلی عطّار و ابوالمؤیّد خطیب این روایت را به همین صورت، امّا تفاوت در این است که در روایت این راوی به جای اینکه گفته شده آن ملک بیست و چهار صورت داشت، در این روایت آمده آن ملک بیست سر داشت که در هر سری هزار زبان داشت و اسم آن ملک «صرصائیل» بود.

ابوبکر مردویه در فضائل امیرالمؤمنین با اسناد خود از انس بن مالک و در کتاب ابی القاسم سلیمان طبری با اسناد خود از شعب نقل کرده که او از عمرو بن مرّه و او از ابراهیم و او از مسروق و او از ابن مسعود که هر دو (یعنی ابی بکر مردویه و سلیمان طبری) با این دو سند نقل کرده اند پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

همانا خداوند تعالی مرا امر نمود تا تزویج کنم فاطمه را برای علی علیهما السلام.

در کتاب ابن مردویه آمده است: ابن سیرین گفت عبیده نقل کرد که عمر بن خطّاب از حضرت علی علیه السلام یاد کرد و سپس گفت:

اوست داماد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ

وَ سَلَّم، جبرئیل بر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نازل شد و عرض کرد:

خداوند امر می کند به تو تا تزویج کنی فاطمه سلام الله علیها را برای علی علیه السلام.

ابن شاهین با اسناد خود از ابی ایّوب روایت کرد که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

من مأمور شدم به ازدواج تو از طرف نور (و در روایتی) از طرف آسمان.

ضحّاک گوید:

پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

همانا علیّ بن ابیطالب علیه السلام از کسانی ست که تو آگاهی قرب او و برتری او را از اسلام (که او اوّلین و بهترین مسلمان است) و من از خداوند خواستم تو را به ازدواج بهترین و محبوب ترین آنها نزد خودش درآورد و اکنون او تو را از من خواستگاری نموده، چه می گویی؟ پس حضرت فاطمه سکوت نمود. رسول خدا خارج شد و می فرمود:

الله اکبر سکوت فاطمه اقرار اوست.

و ابن مردویه روایت کرد که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی علیه السلام فرمود:

خطبه ای برای خودت بخوان، پس حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

حمد می کنم خدایی را که نزدیک شونده است حمد کننده ی او و بلند مرتبه می شود کسی که از او سؤال کند وعده ی بهشت داده تقوا پیشه گانش را و ترسانیده به آتش معصیت کنندگان را، حمد می کنم او را بر قدیم بخشش (که بخشش او ازلی است) و بر حمایت او، حمد کسی که می داند همانا او خالق و پرورش دهنده و میراننده و زنده کننده اوست و سؤال کننده است از بدی ها و از او

کمک می خواهیم و طلب هدایت می کنیم و به او ایمان آورده و اوست که ما را کفایت می کند و شهادت می دهیم که خدایی نیست جز خدای یگانه و او فرد و بی همتاست و شریکی ندارد. آن چنان شهادتی که به او برسد و او را راضی نماید و شهادت می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، درود و سلامی بر او باد که او را به خداوند نزدیک و صاحب منزلت و شرافت کند و خداوند او را بلند مرتبه و برگزیده ی خود فرموده و نکاح و ازدواج از آن اموریست که خداوند به آن امر فرموده و او را راضی می کند و اجتماع ما از آن اموریست که خداوند مقدّر فرموده و به آن اذن و اجازه داده و این است رسول خدا که دختر خود فاطمه سلام الله علیها را با پانصد درهم به ازدواج من درآورد و من نیز به این راضی و خشنود می باشم، پس از او (پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم) سؤال کنید و شاهد باشید.

و در قسمتی از یک روایت آمده است: پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

پس تویی بهترین برادر و بهترین داماد و تویی بهترین دوست و همراه و کفایت می کند (در فضل تو اینکه) به رضای خداوند راضی هستی، پس علی به خاک افتاد و سجده کرد و شکر خداوند تعالی نمود و در سجده عرض می کرد:

«پروردگارا مرا توفیق شکر نعمت خود که به من عطا فرمودی عنایت فرما» (سوره ی نمل، آیه ی ۱۹) پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

خداوند مبارک

کند بر شما (حضرت فاطمه و حضرت علی علیهما السلام) و مبارک کند نسل شما را و نیکو فرماید کوشش و تلاش شما را و جمع کند بین شما را و خداوند از نسل شما فرزندانی بسیار و پاکیزه قرار دهد، سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم امر فرمود تا طبقی از خرما آوردند و امر کرد به تقسیم کردن و برداشتن آن و پس از آن داخل اطاق زنان شد و امر فرمود به زدن دف.

از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می کند که فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برای حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تزویج نمود و مهریه ی آن بانوی معظّمه، چهارصد مثقال نقره بوده ست.

بنا بر روایتی مبلغ پانصد درهم بوده، این قول اخیر صحیح تر است.

و علّت اختلاف در این مورد (در مورد مبلغ مهر حضرت زهرا سلام الله علیها) این است که بنا بر آنچه روایت شده از عمرو بن ابی مقدام و جابر جعفی که از امام باقر علیه السلام روایت کرده اند که آن حضرت فرمود:

صداق فاطمه بُرد و چادری بود یمنی و پوست دبّاغی نشده ی گوسفندی که بر روی گیاهی خوشبو افکنده بودند.

و روایت شده از امام صادق علیه السلام که فرمود:

مهریه ی حضرت فاطمه زره ای بود از نوع بسیار محکم که آن را زره شمشیرشکن می گویند و پوست دبّاغی نشده ی قوچ و یا پوست بُز. این روایت را ابویعلی در کتاب مسند خود از مجاهد روایت کرده ست.

کلینی در کتاب «کافی» نقل کرده:

تزویج کرد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها

را برای حضرت علی علیه السلام با (مهریه ی) جامه ای از بُرد.

به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفته شد:

ما اندازه ی مهریه ی فاطمه سلام الله علیها را در زمین می دانیم، اکنون می خواهیم بدانیم مهریه ی وی در آسمان چقدر است؟

فرمود:

موضوعی را پرسش کنید که ثمری داشته باشد، مطلبی را که فائده ای ندارد رها نمایید؛ گفته شد:

یا رسول الله! این از آن مطالبیست که برای ما مفید است، فرمود:

مهریه ی فاطمه سلام الله علیها در آسمان یک پنجم زمین تعیین شده، پس کسی که با بغض فاطمه و فرزندانش، تا قیامت روی زمین راه برود حرام است.

از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت شده که فرمود مهریه ی فاطمه ی اطهر یک پنجم دنیا، یک سوّم بهشت، چهار نهر که عبارتند از:

۱ – نهر فرات

۲ – نیل در مصر

۳ – نهروان

۴ – نهر بلخ.

خدا فرمود:

یا محمّد! تو مهریه ی فاطمه را به حسب ظاهر مبلغ پانصد درهم قرار بده که برای امّت تو سنّت و دستوری باشد.

حبّاب بن الارت در قسمتی از روایتی که نقل کرده آورده:

سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم (به حضرت علی علیه السلام) فرمود:

به عقد و ازدواج تو درآوردم دخترم فاطمه را به امر خداوند متعال با این مهر و صداق:

یک پنجم زمین و چهارصد و هشتاد درهم. یک پنجم زمین زمان پرداختش وقت دیگریست و آنچه الان باید بپردازی

چهارصد و هشتاد درهم است.

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

خدای علیم یک چهارم دنیا را مهریه ی فاطمه ی زهراء قرار داد، پس یک چهارم زمین از آن بانو می باشد. نیز بهشت و جهنّم را صداق

آن بانوی معظّمه قرار داد، فاطمه دوستان خود را داخل بهشت و دشمنان خویش را داخل جهنّم خواهد کرد.

در امالی شیخ طوسی رحمه الله علیه آمده است: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در قسمتی از یک روایت می فرماید:

و امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن درهم ها را در دامن پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ریخت، سپس یک مشت از آنها را که شصت و سه درهم یا شصت و شش درهم بود پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به اُمّ ایمن عطا فرمود تا با آن اثاث خانه بخرد و یک مشت هم به اسماء بنت عمیس داد برای خرید عطر و یک مشت دیگر به امّ سلمه داد تا با آن غذا پخت کند و عمّار و ابابکر و بلال را نیز فرستاد تا هر چه صلاح می دانند، خریداری کنند.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

و شبیه این روایت که ما از امالی شیخ طوسی نقل کردیم امّا با این اضافه: ظرف سبز رنگی، کوزه های گِلی.

سپس شیخ طوسی می گوید:

و در روایت دیگری (به این اثاثیه اضافه شده) سفره ای چرمین و عبایی قطوانی (۴۰۷) و مَشک آبی بود.

وهب قرشی می گوید:

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام ریگ های نرمی کف خانه ی خود ریخته بود، دو طرف یک چوب را به دیوار فرو برده بود که به جای چوب لباسی باشد، فرش اطاق آن حضرت یک پوست گوسفند بود، بالِش آن بزرگوار از لیف خرما پر شده بود.

ابوبکر مردویه در حدیثی نقل کرده:

حضرت علی علیه السلام بیست و نُه شب صبر کرد. پس جعفر و عقیل به آن حضرت عرض کردند:

از پیامبر اکرم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تقاضا کن تا همسرت را به خانه ی تو بفرستد، پس امّ ایمن سخن آنها را شنید و گفت:

این کار از امور زنانه است و پس از آن با پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خلوت کرد و مطلب را به عرض آن حضرت رسانید. پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم امیرالمؤمنین علیه السلام را خواست و فرمود:

با کمال میل و علاقه (من راضی هستم که همسرت را به خانه ببری) پس از آن صحابه با هدایا آمدند و حضرت دستور داد تا گندم ها را آرد کردند و از آنان نان پختند و به حضرت علی علیه السلام امر فرمود تا گاو و گوسفندی ذبح کند و خود پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آنها را تکّه تکّه نمود. امّا هیچ اثری از خون در دست مبارکش دیده نمی شد، پس چون از طبخ غذا فارغ شدند پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم امر فرمود تا بر سر خانه ی او ندا کنند:

اجابت کنید دعوت رسول خدا را و این آیه «و مردم را به اداء مناسک حجّ اعلام کن» اشاره به همین دعوت پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برای عروسی امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیهما السلام دارد.

پس مردم از نخلستان ها و مزارع دعوت رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را اجابت کردند.

آنگاه در مسجد سفره ها را پهن کردند و مردم سر سفره ها نشستند، که تعداد آنها بیش از چهار هزار نفر مرد و بقیّه زنان مدینه بودند و از آن سفره هر چه می خواستند

طعام خوردند و برداشتند و هیچ از آن غذاها کم نمی شد.

همچنین در روز دوّم نیز مردم دوباره جمع شدند و از آن غذاها تناول کردند و در روز سوّم از غذاهایی که ابو ایّوب فرستاده بود مردم خوردند.

سپس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود تا کاسه و ظرف ها را آوردند و آنها را پُر کرد و به سوی خانه ی زنانشان رفت، سپس کاسه ی دیگری گرفت (و آن را پر کرد) و فرمود:

این غذا برای فاطمه و شوهرش علیهما السلام. پس حضرت فاطمه سلام الله علیها را فرا خواند و دست او را گرفت و در دست حضرت علی علیه السلام قرار داد و فرمود:

خداوند مبارک کند برای تو ازدواج با دختر رسول خدا را. همچنین فرمود:

ای علی! خوب همسریست فاطمه سلام الله علیها و ای فاطمه! خوب شوهریست علی علیه السلام.

و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم امر فرمود به زنان خود تا حضرت فاطمه سلام الله علیها را در اطاق امّ سلمه برده و او را آرایش و زینت کنند، آن چنان که در شأن اوست. پس آن زنان از حضرت فاطمه سلام الله علیها تقاضای عطر کردند، ایشان شیشه ی عطری را آورد. کسی سؤال کرد:

این عطر از کجا آمده؟

فرمود:

روزی دحیّه ی کلبی (۴۰۸) بر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وارد شد، پیامبر به من فرمود:

ای فاطمه! این زیرانداز را بیاور و برای عمویت پهن کن (یعنی دحیّه). پس چون برخاست از بین لباس هایش شیئی افتاد. از من خواست تا آن را جمع کنم.

آنگاه از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، این

قضیّه را سؤال کردند، فرمود:

آن شیء عنبری بوده که از بال های جبرئیل افتاده و آن را با گلاب آورده ست.

و از امّ سلمه در مورد آن عطر سؤال کردند گفت:

این عطر عرق رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است که هر گاه پیامبر، نزد من بود و خواب قیلوله می کرد آن را از بدن مبارکش می گرفتم.

و روایت شده که جبرئیل حلّه ای برای حضرت فاطمه سلام الله علیها آورد که قیمت آن به اندازه ی همه ی دنیا بود. پس چون حضرت زهرا سلام الله علیها آن حلّه را پوشید، زنان قریش از آن حیرت کردند و گفتند:

این حلّه از کجا برای تو آمده ست؟

فرمود:

این هدیه ایست از طرف خداوند متعال.

در کتاب تاریخ خطیب بغدادی و کتاب ابن مردویه و ابن مؤذّن و شیرویه دیلمی با اسناد خود از علیّ بن جعد و او از ابن سطام و او از شعبه بن حجّاج و او از علوان و او از شعبه و او از ابی حمزه ی ضبعی و او از ابن عبّاس و جابر نقل کردند که گفتند:

در آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به خانه ی حضرت علی علیه السلام می رفت، پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در پیشاپیش حضرت فاطمه سلام الله علیها حرکت می کرد و جبرئیل از سمت راست و میکائیل از سمت چپ و هفتاد هزار فرشته در پشت سر آن بانو حرکت می کردند و این فرشتگان تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس الهی می کردند.

ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها می نگارد:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دختران عبدالمطلب و زنان مهاجرین و انصار را دستور

داد تا با حضرت فاطمه حرکت نمایند اظهار فرح و خوشحالی کنند، رجز بخوانند، تکبیر بگویند، حمد خدا را به جای آورند، ولی سخنی نگویند که خدا ناراضی باشد.

جابر می گوید:

پیامبر خدا فاطمه ی زهراء را بر ناقه ی شخصی و به روایت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بر استر شهباء خود سوار کرد، سلمان مهار آن را گرفت، در اطراف آن بانو تعداد هفتاد هزار ملك بود.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، حمزه، عقیل، جعفر و اهل بیت: با شمشیرهای کشیده از عقب حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها می رفتند.

زنان حضرت رسول جلو آن بانو می رفتند و امّ سلمه شعری می خواند به این مضمون:

ای کنیزان من! به یاری خدا حرکت کنید، خدا را در هر حال شاکر باشید.

یادآور آن نعمت های خدای بزرگ شوید که چه آفت و ناراحتی ها را برطرف نموده ست. خدا، ما را بعد از اینکه کافر بودیم هدایت نمود، پروردگار آسمان ها به ما نیرو بخشید، با بهترین زنان جهان حرکت کنید، عمّه و خاله هایش به فدایش باد، ای دختر آن کسی که خدای بزرگ او را به وسیله ی وحی و پیامبری برتری و فضیلت داد.

شعر عایشه دختر ابوبکر

ای زنان! روسری بپوشید و یادآورِ این چیزهای نیکو شوید که در این محضرها است، یادآورِ پروردگارِ خَلق شوید، زیرا ما را با هر بنده ی شاکری به دین خود اختصاص داده است، حمد مخصوص خداییست که ما را برتری داد، شکر مخصوص آن خداییست که مقتدر است، با فاطمه حرکت کنید که خدا ذکر او را عطا کرده و وی را به شوهری که پاك و پاکیزه می باشد اختصاص داده ست.

شعر حفصه دختر عمر

فاطمه بهترین زنان

بشر است، فاطمه دارای صورتی چون قمر می باشد، خدا تو را به وسیله ی آن کسی که به واسطه ی آیه های سوره ی زمر اختصاص داده شده برتری عطا نموده، خدا تو را برای جوانی با فضیلت تزویج نمود، یعنی علی بن ابیطالب که بهترین افرادیست که حضور دارند. ای کنیزان من! فاطمه را ببرید، زیرا که وی بزرگوار و دختر شخصی عظیم الشأن است.

پس معاذه مادر سعد شعری به این مضمون می خواند:

سخن خیری را می گویم که در آن همه چیز مستور است. محمّد بهترین آدمیست که در او هیچ کبر و گمراهی وجود ندارد. به برکت وجود او ما راه هدایت و رستگاری را شناختیم و خدا نیز ما را به خیر رهنمون کرده است و ما به همراه دختر پیامبر هدایت و صاحب شرف می رویم به سوی خانه ای که از آن نسلی پدید آید که کسی مانند آنها را ندیده باشد.

و بقیّه ی زنان برمی گشتند و اوّلین بیت هر رجز را با همدیگر می خواندند، سپس تکبیر می گفتند و داخل خانه می شدند. موقعی که داخل خانه شدند رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شخصی را به دنبال حضرت امیر علیه السلام فرستاد تا او را به مسجد آورد، آنگاه فاطمه را هم خواست، سپس دست های فاطمه را گرفت و در میان دست علی علیه السلام نهاد و فرمود:

خدا این عروسی را برای دختر پیغمبر مبارک نماید.

در کتاب ابن مردویه آمده:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در شب زفاف حضرت امیرالمؤمنین علی و حضرت زهرا علیهما السلام تقاضای آب فرمود. پس جرعه ای از آن را در دهان کرد و مضمضه کرد. سپس

آن را در قدحی ریخت و پس از آن بر سر فاطمه ریخت و فرمود:

پیش آی، چون جلو رفت. مقداری از آن آب ها را میان سینه ی او پاشید. سپس فرمود:

بر گرد و آنگاه مقداری نیز بین کتف های او پاشید و برای آنها دعا کرد.

در کتاب ابن مردویه گفته دعای پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم این گونه بود:

خداوندا این ازدواج را برای این دو مبارک فرما و مبارک گردان برای آنها در دو فرزندانشان (امام حسن و امام حسین علیهما السلام).

و روایت شده که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

خداوندا این دو محبوب ترین خلق تو نزد من می باشند پس تو نیز آنها را دوست بدار و مبارک کن در ذریّه ی آنها و حافظ آنها باش و من آنها و ذریّه ی آنها را به تو می سپارم از شیطان رانده شده.

و روایت شده که آن حضرت برای حضرت فاطمه سلام الله علیها دعا کرد و فرمود:

خداوند دور کند از تو پلیدی و ناپاکی را و تو را پاک و پاکیزه قرار دهد.

و روایت شده که حضرت فرمود:

خوش آمد می گویم به دو دریایی که همدیگر را ملاقات می کنند و به دو ستاره ای که به یکدیگر نزدیک می شوند.

سپس پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از در خارج شد و فرمود:

خدا شما و نسل شما را پاک و پاکیزه نمود، من با کسی که با شما صلح باشد صلح می باشم، من با کسی که با شما بجنگد می جنگم، من شما را به خدا می سپارم.

اسماء بنت عمیس مدّت یک هفته بنا به وصیّت حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها نزد حضرت زهراء سلام

الله علیها توقّف کرد و پیغمبر خدا برای دنیا و آخرت وی دعا کرد.

بعد از آن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، صبح آن شب، نزد حضرت علی و حضرت فاطمه علیهما السلام آمد و فرمود:

السّلام علیکم، آیا اجازه ی ورود به من می دهید؟ اسماء در را باز کرد. علی و فاطمه علیهما السلام در زیر کساء خواب بودند، پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به ایشان فرمود:

بخوابید، سپس آن حضرت، پای خود را در زیر کساء برد. منظور از آیه ی ۱۶ سوره ی سجده که می فرماید:

«پهلوهای خود را از رختخواب جدا می کنند»، همین ذکر و اوراد حضرت امیر و فاطمه ی زهراء علیهما السلام است.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متوجّه حضرت علی علیه السلام شد و فرمود:

همسر خود را چگونه یافتی؟

عرض کرد:

برای اطاعت خدا بهترین یاور و معین است از فاطمه راجع به علی پرسش نمود، حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

بهترین شوهر است، رسول خدا دعا کرد و فرمود:

بار خدایا! یگانگی ایشان را محفوظ بدار، قلب ایشان را با یکدیگر مهربان فرما، ایشان را با فرزندانشان وارثان بهشت برین قرار بده، نسل پاک و مبارکی به ایشان عطا بفرما، خیر و برکت در فرزندان ایشان قرار بده، ذریّه ی ایشان را پیشوایانی قرار بده که مردم را به سوی اطاعت تو راهنمایی کنند، دستور به اموری دهند که مورد رضای تو باشد.

آنگاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به اسماء دستور خروج داد و به او فرمود:

خدا به تو جزای خیر دهد، پس از این جریان حضرت علی علیه السلام به دستور پیامبر

خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خلوت کرد.

صبح آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها عروسی کرده بود پیغمبر خدا یک ظرف شیر آورد و به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

پدرت به فدایت، بیاشام. همچنین به حضرت علی علیه السلام هم فرمود:

بیاشام، من به فدایت.

[روایت شماره] (۲۵)

[مکارم الأخلاق] عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِیٌّ فَاطِمَهَ بَسَطَ الْبَیْتَ کَثِیباً؛ وَ کَانَ فِرَاشُهُمَا إِهَابَ کَبْشٍ وَ مِرْفَقُهُمَا مَحْشُوَّهٌ لِیفاً وَ نَصَبُوا عُوداً یُوضَعُ عَلَیْهِ السِّقَاءُ فَسَتَرَهُ بِکِسَاءٍ.

عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ نُعَیْمٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

سَمِعْتُهُ یَقُولُ: أَدْخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَهَ عَلَی عَلِیٍّ وَ سِتْرُهَا عَبَاءَهٌ وَ فَرْشُهَا إِهَابُ کَبْشٍ وَ وِسَادَتُهَا أَدَمٌ مَحْشُوَّهٌ بِمَسَدٍ.

بیان: قال الفیروزآبادیُّ: المسد حبل من لیف أو لیف المقل أو من أیِّ شی ء کان.

در کتاب مکارم الاخلاق (۴۰۹) از جابر از حضرت باقرالعلوم علیه السلام روایت می کند که فرمود:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را در حالی به خانه ی حضرت علی علیه السلام فرستاد که پوشاک آن بانو، یک عبا و فرش او یک پوست گوسفند و متکای وی یک پوست بود که از لیف پر شده بود و چوبی هم به دیوار زده بودند که بند مشک را به آن می آویختند و همچنین پوشش حضرت علی علیه السلام عبایی بود.

حسین بن نعیم از حضرت امام صادق علیه السلام روایت کرده که شنیدم آن حضرت می فرمود:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را به حجله حضرت علی

علیه السلام برد در حالی که پرده ی او چادرش بود و فرش آنها پوست قوچ و بالش ایشان کاه بود که به طناب هایی از لیف خرما و غیر آن بسته شده بود.

بیان: فیروزآبادی گوید:

«مَسَد» طنابی را گویند که از لیف خرما می بافند و یا از هر چیزی بافته شده باشد.

[روایت شماره] (۲۶)

[کشف الغمه] رَوَى الْحَافِظُ مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمُودٍ النَّجَّارُ، عَنْ رِجَالٍ ذَكَرَهُمْ قَالَ:

سَمِعْتُ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ تَقُولُ: سَمِعْتُ سَيِّدَتِي فَاطِمَةَ سلام الله علیها تَقُولُ: لَيْلَةَ دَخَلَ بِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام أَفْزَعَنِي فِي فِرَاشِي، فَقُلْتُ: أَفَزِعْتِ يَا سَيِّدَةَ النِّسَاءِ؟

قَالَتْ:

سَمِعْتُ الْأَرْضَ تُحَدِّثُهُ وَ يُحَدِّثُهَا، فَأَصْبَحْتُ وَ أَنَا فَزِعَةٌ فَأَخْبَرْتُ وَالِدِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَسَجَدَ سَجْدَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ أَبْشِرِي بِطِيبِ النَّسْلِ، فَإِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ بَعْلَكِ عَلَى سَائِرِ خَلْقِهِ وَ أَمَرَ الْأَرْضَ أَنْ تُحَدِّثَهُ بِأَخْبَارِهَا وَ مَا يَجْرِي عَلَى وَجْهِهَا مِنْ شَرْقِ الْأَرْضِ إِلَى غَرْبِهَا.

در کتاب کشف الغمّه (۴۱۰) با چند واسطه از اسماء بنت عمیس از حضرت فاطمه سلام الله علیها روایت می کند که فرمود:

شبی که حضرت علی علیه السلام بر من وارد شد و مرا در بستر گریان دید، فرمود:

ای بانوی زنان! آیا از چیزی ترسیده ای؟!

فرمود:

شنیدم که زمین با حضرت گفتگو می کرد و آن حضرت هم با زمین مشغول گفتگو بود. وقتی من این جریان را برای پدرم پیغمبر شرح دادم، آن بزرگوار سجده ی طولانی به جای آورد، آنگاه سر مبارک خود را بلند کرد و به من فرمود:

ای فاطمه! مژده باد تو را به پاکیزگی نسل، زیرا خدای توانا شوهر تو را بر سائر مردم فضیلت و برتری داده است و به زمین دستور

فرموده که اخبار خود و آنچه را که در شرق و غرب آن رخ دهد برای حضرت علی علیه السلام شرح دهد.

[روایت شماره] (۲۷)

[کامل الزیارات] [إقبال الأعمال] أَخْبَرَنی مُحَمَّدُ بْنُ النَّجّارِ فیما أَجازَهُ لِی مِنْ کِتابِ تَذْییلِهِ عَلی تاریخِ الْخَطیبِ فی تَرْجَمَهِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّلالِ، حَدَّثَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأُطْرُوشِ وَ أَبی بَکْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ دُرَیْدٍ الْأَزْدِیِّ، رَوی عَنْهُ أَبُوالْحَسَنِ عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یُوسُفَ الْبَزّازُ وَ أَبُومُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الْفَحّامُ السّامِرِیّانِ، أَخْبَرَنا أَبُوعَلِیٍّ ضِیاءُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبی عَلِیٍّ وَ أَبُوحامِدٍ عَبْدُاللَّهِ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ ثابِتٍ وَ یُوسُفُ بْنُ الْمَیّالِ ابْنِ کامِلٍ قالُوا: أَخْبَرَنا أَبُوبَکْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْباقِی الْبَزّازُ، أَخْبَرَنا أَبُوالْحُسَیْنِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْبُرْسِیُّ قالَ:

حَدَّثَنِی الْقاضِی أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ یُوسُفَ السّامِرِیُّ، حَدَّثَنا أَبُو الطَّیِّبِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الشّاهِدُ الْمَعْرُوفُ بِالدَّلالِ، أَخْبَرَنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْمَعْرُوفُ بِالْأُطْرُوشِ، أَخْبَرَنا أَبُوعَمْرٍو سُلَیْمانُ بْنُ أَبی مَعْشَرٍ؛ عَنْ سُلَیْمانَ بْنِ عَبْدِالرَّحْمنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ، عَنْ أَسْماءَ بِنْتِ واثِلَهَ بْنِ الْأَسْقَعِ، عَنْ أَسْماءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ مِثْلَهُ.

در کتاب کامل الزّیارات و کتاب اقبال (۴۱۱) نیز به چند طریق این حدیث را نقل نموده اند.

[روایت شماره] (۲۸)

[کشف الغمه] مِنْ مَناقِبِ الْخَوارِزْمِیِّ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قالَ:

خَطَبْتُ فاطِمَهَ إِلی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقالَتْ لِی مَوْلاهٌ: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ فاطِمَهَ قَدْ خُطِبَتْ إِلی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟ قُلْتُ: لا،

قالَتْ:

فَقَدْ خُطِبَتْ فَما یَمْنَعُکَ أَنْ تَأْتِیَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَیُزَوِّجَکَ، فَقُلْتُ: وَ عِنْدی شَیْ ءٌ أَتَزَوَّجُ بِهِ؟

قالَتْ:

إِنَّکَ إِنْ جِئْتَ إِلی رَسُولِ اللَّهِ زَوَّجَکَ، فَوَاللَّهِ ما زالَتْ تُرْجِینی حَتَّی دَخَلْتُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ کانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ

سَلَّم جَلالَهُ وَ هَيْبَهُ، فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ أَفْحِمْتُ، فَوَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَا جَاءَ بِکَ أَلَکَ حَاجَهٌ؟ فَسَکَتُّ، فَقَالَ:

لَعَلَّکَ جِئْتَ تَخْطُبُ فَاطِمَهَ، فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ:

وَ هَلْ عِنْدَکَ مِنْ شَيْ ءٍ تَسَتَحِلُّهَا بِهِ؟ فَقُلْتُ: لا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

مَا فَعَلْتَ الدِّرْعَ الَّتِي سَلَّحْتُکَهَا؟ (۴۱۲) فَقُلْتُ: عِنْدِی، فَوَالَّذِی نَفْسُ عَلِیٍّ بِيَدِهِ إِنَّهَا لَحُطَمِيَّهٌ، مَا ثَمَنُهَا (۴۱۳) أَرْبَعُ مِائَهِ دِرْهَمٍ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

قَدْ زَوَّجْتُکَهَا فَابْعَثْ بِهَا إِلَيْهَا، فَاسْتَحِلَّهَا بِهَا، فَإِنْ [فَإِنَّهَا] کَانَتْ لَصَدَاقُ فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

بيان: قال الجزریُّ: فی حديث علیّ عليه السلام ما زالت تزجينی حتّی دخلت عليه أی تسوقنی و تدفعنی.

در کتاب کشف الغُمّه (۴۱۴) از کتاب مناقب خوارزمی از حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام روايت می کند که فرمود:

من به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفتم و فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را خواستگاری نمودم؟ يکی از کنيزان به من گفت:

آيا می دانی که فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را، از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگاری نموده اند؟

گفتم:

نه.

گفت:

آری، او خواهان دارد، چه مانعی دارد که نزد پيغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شوی تا دخترش را برای تو تزويج نمايد؟ من گفتم:

آخر من چيزی ندارم که ازدواج نمايم.

گفت:

اگر تو نزد پيغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شوی حتماً او را به تو خواهد داد، وی همچنان مرا وادار می نمود تا

اینکه بالاخره من به حضور حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

مشرّف شدم، آن برگزیده ی خدا خیلی با عظمت و با اُبهّت بود، وقتی در حضور آن بزرگوار نشستم سکوت اختیار نمودم. به خدا قسم که قدرت سخن گفتن نداشتم.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:

برای چه نزد من آمدی، آیا حاجتی داری؟ من سکوت کردم، فرمود:

شاید برای خواستگاری فاطمه آمده باشی؟

گفتم:

آری فرمود:

آیا چیزی داری که با او ازدواج نمایی؟

گفتم:

نه به خدا قسم، فرمود:

آن زره ای که سلاح تو بود چه شد؟

گفتم:

حاضر است به حقّ آن خدایی که جان علی در دستان قدرت او می باشد، آن زره قیمتش چهارصد درهم و شکسته شده بود (۴۱۵).

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

مانعی ندارد، من فاطمه را با همان زره برای تو تزویج می نمایم، آن را برای زهراء بفرست و با وی ازدواج کن.

بیان: جزری می گوید در حدیث بالا که حضرت علی علیه السلام می فرماید:

«مَا زَالَتْ تُزْجِینِی حَتَّی دَخَلْتُ عَلَیه» «تُزْجِینِی» یعنی آن زن مرا سوق می داد و از خود دور می کرد تا خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برسم.

[روایت شماره] (۲۹)

[کشف الغمه] وَ عَنْهُ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَغَشِيَهُ الْوَحْىُ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ لِى، يَا أَنَسُ أَتَدْرِى مَا جَاءَنِى بِهِ جَبْرَئِيلُ مِنْ عِنْدِ صَاحِبِ الْعَرْشِ؟

قَالَ:

قُلْتُ: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ:

أَمَرَنِى أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيٍّ، فَانْطَلِقْ فَادْعُ لِى أَبَابَكْرٍ وَ عُمَرَ وَ عُثْمَانَ وَ عَلِيّاً وَ طَلْحَهَ وَ الزُّبَيْرَ وَ بِعَدَدِهِمْ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ:

فَانْطَلَقْتُ فَدَعَوْتُهُمْ لَهُ، فَلَمَّا أَنْ أَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

الْحَمْدُلِلَّهِ الْمَحْمُودِ بِنِعْمَتِهِ، الْمَعْبُودِ بِقُدْرَتِهِ، الْمُطَاعِ فِىَ سُلْطَانِهِ، الْمَرْهُوبِ

مِنْ عَذابِهِ، الْمَرْغُوبِ إِلَيْهِ فِيمَا عِنْدَهُ، النَّافِذِ أَمْرُهُ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ، الَّذِی خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ وَ مَيَّزَهُمْ بِأَحْكَامِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِدِينِهِ وَ أَكْرَمَهُمْ بِنَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصاهَرَهَ نَسَباً لاحِقاً وَ أَمْراً مُفْتَرَضاً وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنَامَ فَقَالَ تَبارَكَ اسْمُهُ وَ تَعَالَى جَدُّهُ «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً وَ كانَ رَبُّكَ قَدِيراً» (۴۱۶) فَأَمْرُ اللَّهِ يَجْرِی إِلَی قَضَائِهِ وَ قَضَاؤُهُ يَجْرِی إِلَی قَدَرِهِ، فَلِكُلِّ قَضاءٍ قَدَرٌ وَ لِكُلِّ قَدَرٍ أَجَلٌ وَ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتابٌ «يَمْحُوا اللَّهُ ما يَشاءُ وَ يُثْبِتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتابِ» (۴۱۷).

ثُمَّ إِنِّی أُشْهِدُكُمْ أَنِّی قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيٍّ عَلَی أَرْبَعِمِائَهِ مِثْقَالِ فِضَّهٍ إِنْ رَضِیَ بِذَلِكَ عَلِيٌّ وَ كَانَ غَائِباً قَدْ بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی حَاجَهٍ.

ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِطَبَقٍ فِيهِ بُسْرٌ فَوَضَعَ بَيْنَ أَيْدِينا، ثُمَّ قَالَ:

انْتَهِبُوا فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ عَلِيٌّ فَتَبَسَّمَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَكَ فَاطِمَهَ وَ قَدْ زَوَّجْتُكَهَا عَلَی أَرْبَعِمِائَهِ مِثْقَالِ فِضَّهً أَرَضِيتَ؟

قَالَ:

رَضِيتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، ثُمَّ قَامَ عَلِيٌّ فَخَرَّ لِلَّهِ سَاجِداً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

جَعَلَ اللَّهُ فِيكُمُ الْخَيْرَ الْكَثِيرَ الطَّيِّبَ وَ بَارَكَ فِيكُمَا،

قَالَ أَنَسٌ: وَاللَّهِ لَقَدْ أُخْرِجَ مِنْهَا الْكَثِيرُ الطَّيِّبُ.

[المناقب لابن شهرآشوب] خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَی الْمِنْبَرِ فِی تَزْوِيجِ فَاطِمَهَ سلام الله عليها خُطْبَهً رَوَاهَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ فِی أَمَالِيهِ وَ ابْنُ بُطَّهَ فِی الْإِبَانَهِ بِإِسْنَادِهِمَا عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ مَرْفُوعاً وَ رُوِّينَاهَا عَنِ

الرِّضَا علیه السلام وَ ذَکَرَ نَحْوَهُ.

بیان: قال الجزریُّ: وشجت العروق و الأغصان اشتبکت و منه حدیث علی علیه السلام :

و وشج بینها و بین أزواجها أی خلط و ألف.

نیز در همان کتاب (۴۱۸) از انس بن مالک روایت می کند که گفت:

من در حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بودم که وحی بر آن بزرگوار نازل شد.

وقتی حال طبیعی خود را یافت به من فرمود:

آیا می دانی جبرئیل از طرف خدای عرش چه دستوری برای من آورد؟

گفتم:

خدا و رسول بهتر می دانند.

فرمود:

خدا مرا مأمور نموده زهراء را برای علی علیهما السلام ازدواج نمایم.

سپس به من فرمود:

برو ابوبکر، عمر، عثمان، علی، طلحه و زبیر و مطابق تعداد ایشان را از انصار نزد من بیاور! وقتی من ایشان را دعوت نمودم و در مجلس آن حضرت حاضر شدند پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خطبه ی مفصلی بدین شرح قرائت فرمود:

«الْحَمْدُلِلَّهِ الْمَحْمُودِ بِنِعْمَتِهِ الْمَعْبُودِ بِقُدْرَتِهِ الْمُطَاعِ فِی سُلْطَانِهِ الْمَرْهُوبِ مِنْ عَذَابِهِ الْمَرْغُوبِ إِلَیْهِ فِیمَا عِنْدَهُ النَّافِذِ أَمْرُهُ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ الَّذِی خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ وَ مَیَّزَهُمْ بِأَحْکَامِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِدِینِهِ وَ أَکْرَمَهُمْ بِنَبِیِّهِ مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصَاهَرَهَ نَسَباً لاحِقاً وَ أَمْراً مُفْتَرَضاً وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنَامَ فَقَالَ تَبَارَکَ اسْمُهُ وَ تَعَالَی جَدُّهُ وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً وَ کانَ رَبُّکَ قَدِیراً فَأَمْرُ اللَّهِ یَجْرِی إِلَی قَضَائِهِ وَ قَضَاؤُهُ یَجْرِی إِلَی قَدَرِهِ فَلِکُلِّ قَضَاءٍ قَدَرٌ وَ لِکُلِّ قَدَرٍ أَجَلٌ وَ لِکُلِّ أَجَلٍ کِتابٌ یَمْحُوا اللَّهُ ما یَشاءُ وَ یُثْبِتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْکِتابِ».

سپس به اهل مجلس فرمود:

من شما را شاهد می گیرم بر اینکه فاطمه ی

زهراء را بـا مهریه ی چهارصـد مثقـال نقره برای علی بن ابیطالب علیهما السـلام اگر راضـی باشـد ازدواج نمودم. زیرا آن موقع پیغمبر خدا حضرت علی علیه السلام را به دنبال کاری فرستاده بود.

بعد از این جریان رسول خدا دستور داد تا یک طبق بُسر یعنی خرمای کال در جلو ما نهادند و به ما فرمودند:

از اینها برگیرید.

در همین موقع بود که حضرت علی علیه السـلام وارد شد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به صورت حضرت علی علیه السلام لبخندی زد و به حضرتش فرمود:

خـدا مرا مأمور کرده که فاطمه را برای تو تزویـج نمایم، من او را با صداق چهارصد مثقال نقره برای تو عقد کردم، آیا راضـی هستی؟

عرض کرد:

آری یا رسول الله.

سپس حضرت علی علیه السلام برخاست و سجده ی شکر به جای آورد و پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

خدا خیر فراوانی به شما عطا کرده و به شما برکت داده ست.

انس می گوید:

به خدا قسم که از فاطمه خیر فراوان و نیکویی به ظهور رسید.

در کتـاب مناقب ابن شـهر آشوب (۴۱۹) آمـده است: پیـامبر اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم روی منـبر در خصـوص ازدواج حضـرت فاطمه سلام الله علیها خطبه ای خواند که آن را یحیی بن معین در کتاب امالی خود و ابن بطّه در کتاب الابانه با اسناد خود از انس بن مالك و او با واسطه هایی از حضرت امام رضا علیه السلام آن را نقل می کنند و سپس ابن شهر آشوب بعد از این اسناد و راویان همین خطبه را ذکر می کند.

بیان: جزری می گوید «و شجت العروق و الأغصان» یعنی

شبکه شـده (داخـل همـدیگر گِره خورده) ریشه هـا و شاخه ها و همچنین از این قبیل است فرمایش حضـرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام که می فرماید:

«و وشج بینها و بین أزواجها» منظور از کلمه ی «وشج» مخلوط شدن و قاطی شدن است.

[روایت شماره] (۳۰)

[کشف الغمه] وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم یَا فَاطِمَهُ زَوَّجْتُکِ سَـیِّداً فِی الـدُّنْیَا «وَ إِنَّهُ فِی الْآخِرَهِ لَمِنَ الصَّالِحِینَ» (۴۲۰)، لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ أُمْلِکَکِ مِنْ عَلِیٍّ أَمَرَ اللَّهُ جَبْرَئِیـلَ فَقَامَ فِی السَّمَاءِ الرَّابِعَهِ وَ صَفَّ الْمَلائِکَه صُـفُوفاً ثُمَّ خَطَبَ عَلَیْهِمْ فَزَوَّجَکِ مِنْ عَلِیٍّ، ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ شَـجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتِ الْحُلِیَّ وَ الْحُلَلَ ثُمَّ أَمَرَهَا فَنَثَرَتْ عَلَی الْمَلائِکَهِ فَمَنْ أَخَذَ مِنْهَا شَـیْئاً أَکْثَرَ مِمَّا أَخَذَهُ غَیْرُهُ افْتَخَرَ بِهِ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ.

وَ مِنْهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

کَانَتْ فَاطِمَهُ تَذْکُرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلا یَذْکُرُهَا أَحَدٌ إِلا صَدَّ عَنْهُ حَتَّی یَئِسُوا مِنْهَا، فَلَقِیَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ عَلِیّاً فَقَالَ:

إِنِّی وَاللَّهِ مَـا أَرَی رَسُولَ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم یَحْبِسُـهَا إِلا عَلَیْـکَ، فَقَـالَ لَهُ عَلِیٌّ: فَلِمَ تَرَی ذَلِکَ؟ فَوَاللَّهِ مَا أَنَا بِوَاحِدِ الرَّجُلَیْنِ مَا أَنَا بِصَاحِبِ دُنْیَا یُلْتَمَسُ مَا عِنْدِی وَ قَدْ عَلِمَ مَا لِی صَـفْرَاءُ وَ لا بَیْضَاءُ قَالَ سَعْدٌ: فَإِنِّی أَعْزِمُ عَلَیْکَ لَتُفَرِّجَنَّهَا عَنِّی فَإِنَّ لِی فِی ذَلِکَ فَرَجاً قَالَ:

فَأَقُولُ مَا ذَا؟

قَالَ تَقُولُ: جِئْتُ خَاطِباً إِلَی اللَّهِ وَ إِلَی رَسُولِهِ فَاطِمَهَ بِنْتَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

قَالَ:

فَانْطَلَقَ عَلِیٌّ فَعَرَضَ لِلنَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ ثَقِیلٌ حَصِرٌ فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

کَانَ لَکَ حَاجَهٌ یَا

عَلِیٌّ! قَالَ:

أَجَلْ جِئْتُکَ خَاطِباً إِلَی اللَّهِ وَ إِلَی رَسُولِهِ فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَرْحَباً کَلِمَهً ضَعِیفَهً.

فَعَادَ إِلَی سَعْدٍ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ:

أَنْکَحَکَ، فَوَالَّذِی بَعَثَهُ بِالْحَقِّ إِنَّهُ لا خُلْفَ الْآنَ وَ لا کَذِبَ عِنْدَهُ، أَعْزِمُ عَلَیْکَ لَتَأْتِیَنَّهُ غَداً وَ لَتَقُولَنَّ یَا نَبِیَّ اللَّهِ مَتَی تُبَیِّنُ [تَبِینُ] لِی؟

قَالَ عَلِیٌّ: هَذَا أَشَدُّ عَلَیَّ مِنَ الْأُولَی أَوَ لا أَقُولُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ حَاجَتِی؟

قَالَ:

قُلْ کَمَا أَمَرْتُکَ.

فَانْطَلَقَ عَلِیٌّ فَقَالَ:

یَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَی تُبَیِّنُ [تَبِینُ] لِی؟

قَالَ:

اللَّیْلَه إِنْ شَاءَ اللَّهُ. ثُمَّ دَعَا بِلالاً فَقَالَ:

یَا بِلالُ إِنِّی قَدْ زَوَّجْتُ ابْنَتِی مِنِ ابْنِ عَمِّی وَ أَنَا أُحِبُّ أَنْ یَکُونَ مِنْ سُنَّهِ أُمَّتِیَ الطَّعَامُ عِنْدَ النِّکَاحِ، فَأْتِ الْغَنَمَ فَخُذْ شَاهً مِنْهَا وَ أَرْبَعَه أَمْدَادٍ فَاجْعَلْ لِی قَصْعَهً لَعَلِّی أَجْمَعُ عَلَیْهَا الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارَ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْهَا فَآذِنِّی بِهَا فَانْطَلَقَ فَفَعَلَ مَا أَمَرَ بِهِ ثُمَّ أَتَاهُ بِقَصْعَهٍ فَوَضَعَهَا بَیْنَ یَدَیْهِ.

فَطَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی رَأْسِهَا ثُمَّ قَالَ:

أَدْخِلْ عَلَیَّ النَّاسَ زُفَّهً زُفَّهً لا تُغَادِرْ زُفَّهً إِلَی غَیْرِهَا، یَعْنِی إِذَا فَرَغَتْ زُفَّهٌ لَمْ تَعُدْ ثَانِیَهً، فَجَعَلَ النَّاسُ یَزِفُّونَ کُلَّمَا فَرَغَتْ زُفَّهٌ وَرَدَتْ أُخْرَی حَتَّی فَرَغَ النَّاسُ، ثُمَّ عَمَدَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی فَضْلِ مَا فِیهَا فَتَفَلَ فِیهِ وَ بَارَکَ وَ قَالَ:

یَا بِلالُ احْمِلْهَا إِلَی أُمَّهَاتِکَ وَ قُلْ لَهُنَّ: کُلْنَ وَ أَطْعِمْنَ مَنْ غَشِیَکُنَّ.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَامَ حَتَّی دَخَلَ عَلَی النِّسَاءِ فَقَالَ:

إِنِّی زَوَّجْتُ ابْنَتِی ابْنَ عَمِّی وَ قَدْ عَلِمْتُنَّ مَنْزِلَتَهَا مِنِّی وَ إِنِّی لَدَافِعُهَا إِلَیْهِ أَلا فَدُونَکُنَّ ابْنَتَکُنَّ.

فَقَامَ النِّسَاءُ فَغَلَفْنَهَا (۴۲۱) مِنْ طِيبِهِنَّ وَ حُلِيِّهِنَّ وَ جَعَلْنَ فِى بَيْتِهَا فِرَاشاً حَشْوُهُ لِيفٌ وَ

وِسَادَةً وَ كِسَاءً خَيْبَرِيّاً وَ مِخْضَباً وَ اتَّخَذْنَ أَمَّ أَيْمَنَ بَوَّابَهُ.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ فَلَمَّا رَآهُ النِّسَاءُ وَثَبْنَ وَ بَيْنَهُنَّ وَ بَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سُتْرَةٌ وَ تَخَلَّفَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم كَمَا أَنْتِ عَلَى رِسْلِكِ مَنْ أَنْتِ؟

قَالَتْ:

أَنَا الَّتِي أَحْرِسُ ابْنَتَكَ إِنَّ الْفَتَاةَ لَيْلَةَ يُبْنَى بِهَا لا بُدَّ لَهَا مِنِ امْرَأَةٍ تَكُونُ قَرِيبَةً مِنْهَا إِنْ عُرِضَتْ لَهَا حَاجَةٌ أَوْ أَرَادَتْ شَيْئاً أَفْضَتْ بِذَلِكَ إِلَيْهَا قَالَ:

فَإِنِّي أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَحْرُسَكِ مِنْ بَيْنِ يَدَيْكِ وَ مِنْ خَلْفِكِ وَ عَنْ يَمِينِكِ وَ عَنْ شِمَالِكِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

ثُمَّ صَرَخَ بِفَاطِمَةَ، فَأَقْبَلَتْ فَلَمَّا رَأَتْ عَلِيّاً جَالِساً إِلَى جَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَصِرَتْ وَ بَكَتْ فَأَشْفَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنْ يَكُونَ بُكَاؤُهَا لِأَنَّ عَلِيّاً لا مَالَ لَهُ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَا يُبْكِيكِ؟ فَوَاللَّهِ مَا أَلَوْتُكِ وَ نَفْسِي فَقَدْ أَصَبْتُ لَكِ خَيْرَ أَهْلِي وَ أَيْمُ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ زَوَّجْتُكِهِ سَيِّداً فِي الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (۴۲۲) فَلانَ مِنْهَا وَ أَمْكَنَتْهُ مِنْ كَفِّهَا.

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يَا أَسْمَاءُ ايتِينِي بِالْمِخْضَبِ، فَمَلأَتْهُ مَاءً فَمَجَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِيهِ وَ غَسَّلَ قَدَمَيْهِ وَ وَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا بِفَاطِمَةَ فَأَخَذَ كَفّاً مِنْ مَاءٍ فَضَرَبَ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ كَفّاً بَيْنَ يَدَيْهَا، ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهُ وَ جِلْدَهَا، ثُمَّ الْتَزَمَهَا فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهَا مِنِّي وَ أَنَا مِنْهَا، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبْتَ عَنِّي الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَنِي فَطَهِّرْهَا.

ثُمَّ دَعَا بِمِخْضَبٍ آخَرَ ثُمَّ

دَعَا عَلِیّاً علیه السلام فَصَنَعَ بِهِ کَمَا صَنَعَ بِهَا، ثُمَّ دَعَا لَهُ کَمَا دَعَا لَهَا ثُمَّ قَالَ:

قُومَا إِلَی بَیْتِکُمَا، جَمَعَ اللَّهُ بَیْنَکُمَا وَ بَارَکَ فِی نَسْلِکُمَا وَ أَصْلَحَ بَالَکُمَا، ثُمَّ قَامَ فَأَغْلَقَ عَلَیْهِ بَابَهُ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَخْبَرَتْنِی أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَلَمْ یَزَلْ یَدْعُو لَهُمَا خَاصَّةً وَ لا یُشْرِکُهُمَا فِی دُعَائِهِ أَحَداً حَتَّی تَوَارَی فِی حُجْرَتِهِ.

بیان: قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

ما أنا بواحد الرَّجلین، أی لست ممّن یشار إلیه و یعرف من بین النّاس حتّی یقال: إنّه أحد الرَّجلین المعروفین و یحتمل أن یکون قوله: ما أنا بصاحب دنیا تفصیلا، للرَّجلین فذکر أحدهما و أحال الآخر علی الظّهور أی لست بمعروف بین النّاس، أو لم یمهله المخاطب لذکر الآخر (۴۲۳).

و قال الجزریُّ: فی حدیث تزویج فاطمه سلام الله علیها أنّه صنع طعاماً و قال لبلال: أدخل النّاس علیَّ زفّه زفّه أی طائفه بعد طائفه و زمره بعد زمره، سمّیت بذلک لزفیفها فی مشیها و إقبالها بسرعه قوله: لا تغادر زفّه أی لا تترک جماعه مائلاً إلی غیرهم و تفسیره لا یخلو من بعد.

و قال فی النّهایه: فی حدیث زواج فاطمه سلام الله علیها: فلمّا رأت علیّاً جالساً إلی جنب النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حصرت و بکت، أی استحیت و انقطعت، کأنّ الأمر ضاق بها کما یضیق الحبس علی المحبوس.

و قال: قال النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لفاطمه: ما یبکیک فما ألوتک و نفسی و قد أصبت لک خیر أهلی، أی ما قصرت فی أمرک و أمری حیث اخترت لک علیاً زوجاً. قوله: فلان منها،

من للتّبعيض أی لان شی ء منها و المعنی حصول بعض اللّين و الانقياد منها.

قوله: ثمَّ رشَّ جلده و جلدها؛ لعلّه صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رشَّ أوّلاً عليهما ثمَّ خصَّ عليّاً عليه السلام بالرَّشِّ و الأظهر ثمَّ رشَّ جلدها كما سيأتی.

نيز در همان كتاب (۴۲۴) از عبدالله بن مسعود از پيغمبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روايت می كند كه به حضرت فاطمه سلام الله عليها فرمود:

شوهر تو در دنيا بزرگ و در آخرت از نيكوكاران است.

وقتی خدا تصميم گرفت كه من تو را برای علی تزويج كنم به جبرئيل دستور داد تا در آسمان چهارم در ميان صفوف ملائكه بايستد و برای آنان خطبه بخواند و تو را برای علی عقد نمايد.

آنگاه به درختان بهشت فرمود تا زيور و حلّه های خود را بر سر ملائكه نثار نمايند، هر كسی بيشتر از آنها برگرفته باشد تا روز قيامت به آن فخر و مباهات می نمايد، نيز از ابن عبّاس نقل می كند كه گفت:

درباره ی خواستگاری حضرت فاطمه سلام الله عليها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پيشنهاد می شد، احدی راجع به ازدواج زهرای اطهر سلام الله عليها با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مذاكره نمی كرد مگر اينكه از او اعراض می نمود تا اينكه مردم از فاطمه ی زهراء سلام الله عليها مأيوس شدند.

يک وقت سعد بن معاذ با حضرت علی عليه السلام ملاقات نموده و به حضرتش گفت:

به خدا قسم من جز اين نمی بينم كه پيغمبر خدا، فاطمه را برای تو نگاه داشته باشد.

حضرت علی عليه السلام فرمود:

چگونه يک چنين پيش بينی را می كنی؟ به خدا

قسم من بیشتر از یک مرد نیستم، من ثروت دنیوی نـدارم تا کسـی به آن طمع کند، رسول خدا می داند که من طلا و نقره ای ندارم.

سعد گفت:

من از تو تقاضا می نمایم این خواسته ی مرا انجام دهی، زیرا من خوشحال می شوم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

من به پیامبر خدا چه بگویم؟

گفت:

به رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بگو: من آمده ام فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری نمایم، وقتی حضرت امیر علیه السلام به حضور پیغمبر خدا مشرّف شد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

یا علی گویا حاجتی داشته باشی؟

عرض کرد:

آری، من آمده ام که فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری کنم.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

مرحبا خوش آمدی.

حضرت علی علیه السلام نزد سعد باز گشت و فرمود:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:

فاطمه را به عقد تو خواهم درآورد.

سعد گفت:

به حقّ آن خدایی که او را به پیغمبری مبعوث نموده آن حضرت خلف وعده نمی کند و دروغ نزد او نیست، من از تو خواهش می کنم که فردا به حضور آن حضرت مشرّف شوی و بگویی: ای پیغمبر خدا! این موضوع را برای من معلوم کن.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

این مرتبه از مرتبه ی اوّل برای من مشکل تر است آیا نه چنین است که من حاجت خود را به آن بزرگوار گفته ام.

سعد گفت:

اینکه می گویم قبول کن، حضرت علی علیه السلام برای دوّمین بار نزد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و گفت:

یا رسول الله! وقت ازدواج مرا تعیین کن، فرمود:

امشب است.

پس از این جریان پیغمبر خدا صَلَّی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بلال را خواست و به او فرمود:

من دخترم فاطمه را برای پسر عمویم تزویج نمودم. من دوست دارم که امّتم در موقع عروسی غذا بدهند، برو یک گوسفند و چهار ظرف غذا و یک کاسه یا سینی بزرگ نزد من بیاور تا شاید مهاجرین و انصار را دعوت کنم و غذا بدهم، هر گاه اینها را آماده نمودی مرا آگاه کن.

بلال رفت و پس از اینکه مأموریت خود را انجام داد کاسه را در مقابل رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نهاد. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از اینکه دست مبارک خود را روی غذای آن کاسه نهاد به بلال فرمود:

مردم را دسته دسته دعوت کن، مشروط بر اینکه دو مرتبه نیایند.

مردم همچنان دسته دسته می آمدند و غذا می خوردند تا اینکه عموم آنان از غذا خوردن فراغت حاصل نمودند.

سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متوجّه مابقی غذا شد و آب دهان مبارک خود را به آن زد و به بلال فرمود:

این غذا را برای زنان من ببر و بگو: خودشان بخورند و به اطرافیان خود هم بدهند.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از این جریان برخاست و نزد زنان آمد و فرمود:

من دخترم را برای پسر عمویم تزویج نمودم، در صورتی که شما مقام و منزلت فاطمه را نزد من می دانید، شما هم به فکر دختران خود باشید. زنان برخاستند و حضرت فاطمه را با آن عطرهایی که داشتند معطّر و خوشبو نمودند و زر و زیور به وی دادند، فرش و متکّای

لیف و کساء خیبری در میان خانه اش انداختند و خضاب برایش آوردند و اُمّ ایمن را دربان قرار دادند.

سپس پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم داخل شد، وقتی زنان آن حضرت را دیدند از جای برخاستند و رفتند و بین رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و زنان یک پرده آویخته بودند.

ولی اسماء بنت عمیس از آنجا خارج نشد، پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

تو کیستی؟

گفت:

من کسی هستم که دختر تو را مواظبت می نمایم، زیرا هر دختری باید در شب عروسی زنی را داشته باشد که مواظب او باشد تا اگر احتیاجی پیش آمد یا خواسته ای داشته باشد وی انجام دهد.

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

من از خدا می خواهم که تو را از چهار طرف از شرّ شیطان رجیم حفظ فرماید.

بعد از آن پیامبر خدا، فاطمه را احضار نمود، وقتی فاطمه آمد و علی را دید که پهلوی رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته است خجل و گریان شد، رسول خدا از گریه ی وی ناراحت شد، زیرا علی مال و ثروتی نداشت.

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

چرا گریه می کنی؟ به خدا قسم، که من درباره ی تو و خودم کوتاهی ننمودم، من بهترین اهل خود را برای تو انتخاب نمودم، قسم به حقّ آن خدایی که جان من در دست قدرت او است من تو را برای شخصی تزویج نمودم که در دنیا بزرگ و در آخرت از نیکوکاران به شمار می رود. پس از این جریان

بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها راضی شدند.

سپس حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به اسماء فرمود:

تشت بیاور، اسماء تشت را پر از آب نمود و آورد، رسول خدا، پس از اینکه آب دهان مبارک خود را در آن ریخت پاها و صورت حضرت علی علیه السلام را با آن شستشو داد.

آنگاه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را صدا زد و یک مشت از آن آب را بر سر آن بانو ریخت و یک مشت هم بر سینه ی او پاشید و سپس از آب آن به پوست بدن علی و زهرا علیهما السلام پاشید. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از این جریان نزدیک فاطمه آمد و فرمود:

پروردگارا! این فاطمه از من و من از او می باشم، بار خدایا! همچنان که پلیدی ها را از من دور نمودی و مرا پاک و پاکیزه کردی فاطمه را هم پاکیزه بگردان.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از این عمل تشت دیگری خواست و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را احضار نمود و همان عملی را که برای حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داده بود برای حضرت علی علیه السلام نیز انجام داد.

آنگاه همان دعایی را در حقّ علی کرد که در حقّ فاطمه کرده بود. سپس به علی و فاطمه علیهما السلام فرمود:

برخیزید به سوی خانه ی خود روید، خدا شما را نسبت به یکدیگر مهربان کند و به نسل شما برکت دهد و عاقبت شما را به خیر نماید.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بعد از این دعاها برخاست و درب

خانه ی خود را بست.

ابن عبّاس می گوید:

اسماء بنت عمیس برایم گفت:

پیامبر خدا همچنان در حقّ علی و زهراء علیهما السلام دعا می کرد و کسی را در دعای آنان شریک نمی کرد تا اینکه داخل حجره ی خویش گردید.

و در کتاب نهایه حدیث ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها (حدیث قبل) این چنین آمده است: پس چون فاطمه سلام الله علیها دید علی علیه السلام را که در کنار پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته است حیا کرد و دور شد مثل اینکه عرصه بر او تنگ شد چنانچه زندان بر زندانی تنگ می شود.

و همچنین صاحب کتاب نهایه گفته پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

چرا گریه می کنی؟ به جان خودم قسم، من بهترین فرد از خانواده ام را برای تو اختیار کردم؛ منظور این است که من در مورد تو کوتاهی نکردم [و این در وقتیست که] حضرت علی علیه السلام را برای همسری تو اختیار کردم.

در آنجا که می فرماید:

«فلان منها» در اینجا «مِن» تبعیضیست که معنای آن این گونه می شود:

چیزی از او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) نرم شد (یعنی مقداری آرام شد) و حاصل معنی آن است که مقداری با این سخن پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها نرم و مطیع شد.

و در آنجا که آمده است «رَشَّ [جِلْدَهُ وَ] جِلْدَهَا» یعنی شست پوست بدن او و بدن فاطمه سلام الله علیها را، ممکن است منظور این باشد که اوّل هر دو را پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با هم شست و سپس

بار دیگر حضرت علی علیه السلام را به تنهایی شست، امّا بهتر این است که بگوییم سپس پیامبر پوست بدن فاطمه سلام الله علیها را شست همان طور که در روایت دیگر همین گونه ذکر خواهد شد.

در کتاب کشف الغمّه آمده است خوارزمی گفت:

آگاه کرد مرا ابوالعلاء حافظ همدانی که او با حذف نام راویان دیگر، سند به حسین بن علی علیهما السلام می رساند، که آن حضرت فرمود:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در خانه ی امّ سلمه بود که فرشته ای بر او نازل شد و او بیست سر داشت و در هر سر هزار زبان داشت، (و با آن زبان ها) تسبیح و تقدیس الهی می کرد و هیچ یک از آن زبان ها به زبان دیگر شباهت نداشت و کف دست او وسیع تر از هفت آسمان و هفت زمین بود، سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گمان کرد که او جبرئیل است پس به او فرمود:

ای جبرئیل! هرگز با این شکل و شمائل نزد من نیامده بودی، عرض کرد:

(ای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم) من جبرئیل نیستم، نامم صرصائیل است خداوند مرا به سوی تو فرستاد، تا به دستور پروردگار نور را از برای نور، به ازدواج درآوری. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

چه کسی را برای چه کسی؟

عرض کرد:

دخترت فاطمه سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام. پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه را برای علی علیهما السلام به شهادت جبرئیل و میکائیل و صرصائیل تزویج نمود.

پس چون پیامبر نظر نمود دید:

بین دو کتف

صرصائیل (نوشته شده بود) «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيٌّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مُقِيمُ الْحُجَّه» (۴۲۵) پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

ای صرصائیل! از چه زمانی این جملات بین دو کتف تو نوشته شده ست؟

عرض کرد:

دوازده هزار سال قبل از آنکه خداوند دنیا را خلق کند.

[روایت شماره] (۳۱)

[کشف الغمه] قَالَ الْخُوارِزْمِيُّ وَ أَنْبَأَنِی أَبُو الْعَلاءِ الْحَافِظُ الْهَمْدَانِيُّ يَرْفَعُهُ إِلَی الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام قَالَ:

بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی بَيْتِ أُمِّ سَلَمَهَ إِذْ هَبَطَ عَلَيْهِ مَلَکٌ لَهُ عِشْرُونَ رَأْساً، فِی كُلِّ رَأْسٍ أَلْفُ لِسَانٍ، يُسَبِّحُ اللَّهَ وَ يُقَدِّسُهُ بِلُغَهٍ لا تُشْبِهُ الْأُخْرَی وَ رَاحَتُهُ أَوْسَعُ مِنْ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَ سَبْعِ أَرَضِينَ، فَحَسِبَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ جَبْرَئِيلُ فَقَالَ:

يَا جَبْرَئِيلُ لَمْ تَأْتِنِی فِی مِثْلِ هَذِهِ الصُّورَهِ قَطُّ قَالَ:

مَا أَنَا جَبْرَئِيلَ أَنَا صَرْصَائِيلُ بَعَثَنِیَ اللَّهُ إِلَيْکَ لِتُزَوِّجَ النُّورَ مِنَ النُّورِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَنْ مِمَّنْ؟

قَالَ:

ابْنَتَکَ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ، فَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَهَ مِنْ عَلِيٍّ بِشَهَادَهِ جَبْرَئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ صَرْصَائِيلَ.

قَالَ:

فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِذَا بَيْنَ كَتِفَیْ صَرْصَائِيلَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مُقِيمُ الْحُجَّهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَا صَرْصَائِيل مُنْذُ كَمْ هَذَا كُتِبَ بَيْنَ كَتِفَيْکَ؟

قَالَ:

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ الدُّنْيَا بِاثْنَیْ عَشَرَ أَلْفَ سَنَهٍ.

وَ مِنْ كِتَابِ الْمَنَاقِبِ: عَنْ بِلالَ بْنِ حَمَامَهَ قَالَ:

طَلَعَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ يَوْمٍ وَ وَجْهُهُ مُشْرِقٌ كَدَارَهِ الْقَمَرِ،

فَقَامَ إِلَيْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا النُّورُ؟

قَالَ:

بِشَارَةٌ أَتَتْنِی مِنْ رَبِّی فِی أَخِی وَ ابْنِ عَمِّی وَ ابْنَتِی وَ أَنَّ اللَّهَ زَوَّجَ عَلِیّاً مِنْ فَاطِمَةَ وَ أَمَرَ رِضْوَانَ خَازِنَ الْجِنَانِ فَهَزَّ شَجَرَةَ طُوبَی فَحَمَلَتْ رِقَاعاً یَعْنِی صِکَاکاً بِعَدَدِ مُحِبِّی أَهْلِ بَیْتِی وَ أَنْشَأَ مِنْ تَحْتِهَا مَلائِکَةً مِنْ نُورٍ وَ دَفَعَ إِلَی کُلِّ مَلَکٍ صَکّاً، فَإِذَا اسْتَوَتِ الْقِیَامَةُ بِأَهْلِهَا نَادَتِ الْمَلائِکَةُ فِی الْخَلائِقِ فَلا یَبْقَی مُحِبٌّ لِأَهْلِ الْبَیْتِ إِلا دَفَعَتْ إِلَیْهِ صَکّاً فِیهِ فَکَاکُهُ مِنَ النَّار، بِأَخِی وَ ابْنِ عَمِّی وَ ابْنَتِی فَکَاکُ رِقَابِ رِجَالٍ وَ نِسَاءٍ مِنْ أُمَّتِی مِنَ النَّارِ.

[الخرائج و الجرائح] عن النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مثله.

[المناقب لابن شهرآشوب] تَارِیخُ بَغْدَادَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ بِلالَ بْنِ حَمَامَةَ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ:

وَ فِی رِوَایَهٍ أَنَّهُ یَکُونُ فِی الصُّکُوکِ بَرَاءَةٌ مِنَ الْعَلِیِّ الْجَبَّارِ لِشِیعَهِ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ مِنَ النَّارِ.

در همان کتاب (۴۲۶) از بلال ابن حمامه روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در حالی نزد ما آمد که صورت مبارکش نظیر قرص ماه بود، عبدالرّحمن بن عوف برخاست و گفت:

یا رسول الله! این چه نوریست؟

فرمود:

مژده ایست که از طرف پروردگارم درباره ی برادرم و پسر عمویم و دخترم به من داده شده، آن مژده این است که خدا، فاطمه را برای امیرالمؤمنین علی تزویج نموده است، خدا به خزانه دار بهشت دستور داده درخت طوبی را حرکت دهد تا رقعه هایی به عدد دوستان اهل بیت من حمل نماید و در زیر آن درخت، ملائکه ای از نور آفرید و به هر یک از آنان یک رقعه عطا کرد، موقعی که قیامت بپا

شود ملائکه، محبّین اهل بیت را در میان خلائق ندا می کنند، احدی از دوستان اهل بیت من باقی نمی ماند مگر اینکه به وسیله ی پسر عمویم علی و دخترم فاطمه از جهنّم نجات خواهند یافت.

در کتاب خرائج و جرائح (۴۲۷) مثل این حدیث از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل شده ست.

[روایت شماره] (۳۲)

[کشف الغمه] وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

لَمَّا أَنْ کَانَتْ لَیْلَهٌ زُفَّتْ فَاطِمَهُ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قُدَّامَهَا وَ جَبْرَئِیلُ عَنْ یَمِینِهَا وَ مِیکَائِیلُ عَنْ یَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ مِنْ وَرَائِهَا یُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ یُقَدِّسُونَهُ حَتَّی طَلَعَ الْفَجْرُ.

وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَتَانِی مَلَکٌ فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ یَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ: قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَهَ مِنْ عَلِیٍّ فَزَوِّجْهَا مِنْهُ وَ قَدْ أَمَرْتُ شَجَرَهَ طُوبَی أَنْ تَحْمِلَ الدُّرَّ وَ الْیَاقُوتَ وَ الْمَرْجَانَ، وَأَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ قَدْ فَرِحُوا لِذَلِکَ وَ سَیُولَدُ مِنْهُمَا وَلَدَانِ سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ بِهِمَا یُزَیَّنُ الْجَنَّهُ فَأَبْشِرْ یَا مُحَمَّدُ فَإِنَّکَ خَیْرُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.

وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ أُمِّ سَلَمَهَ وَ سَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ وَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام وَ کُلٌّ قَالُوا: إِنَّهُ لَمَّا أَدْرَکَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مُدْرَکَ النِّسَاءِ خَطَبَهَا أَکَابِرُ قُرَیْشٍ مِنْ أَهْلِ الْفَضْلِ وَ السَّابِقَهِ فِی الْإِسْلامِ وَ الشَّرَفِ وَ الْمَالِ وَ کَانَ کُلَّمَا ذَکَرَهَا رَجُلٌ مِنْ قُرَیْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَعْرَضَ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِوَجْهِهِ حَتَّی کَانَ

الرَّجُلُ مِنْهُمْ يَظُنُّ فِی نَفْسِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سَاخِطٌ عَلَیْهِ أَوْ قَدْ نَزَلَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِیهِ وَحْیٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ لَقَدْ خَطَبَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَبُوبَکْرٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَمْرُهَا إِلَی رَبِّهَا وَ خَطَبَهَا بَعْدَ أَبِی بَکْرٍ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَمَقَالَتِهِ لِأَبِی بَکْرٍ.

قَالَ:

وَ إِنَّ أَبَابَکْرٍ وَ عُمَرَ کَانَا ذَاتَ یَوْمٍ جَالِسَیْنِ فِی مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مَعَهُمَا سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْأَنْصَارِیُّ ثُمَّ الْأَوْسِیُّ فَتَذَاکَرُوا مِنْ فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ أَبُوبَکْرٍ: قَدْ خَطَبَهَا الْأَشْرَافُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

إِنَّ أَمْرَهَا إِلَی رَبِّهَا إِنْ شَاءَ أَنْ یُزَوِّجَهَا زَوَّجَهَا وَ إِنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ لَمْ یَخْطُبْهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَمْ یَذْکُرْهَا لَهُ وَ لا أَرَاهُ یَمْنَعُهُ مِنْ ذَلِکَ إِلا قِلَّهُ ذَاتِ الْیَدِ وَ إِنَّهُ لَیَقَعُ فِی نَفْسِی أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُولَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّمَا یَحْبِسَانِهَا عَلَیْهِ.

قَالَ:

ثُمَّ أَقْبَلَ أَبُوبَکْرٍ عَلَی عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَ عَلَی سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَقَالَ:

هَلْ لَکُمَا فِی الْقِیَامِ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ حَتَّی نَذْکُرَ لَهُ هَذَا، فَإِنْ مَنَعَهُ قِلَّهُ ذَاتِ الْیَدِ وَاسَیْنَاهُ وَ أَسْعَفْنَاهُ، فَقَالَ لَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ: وَفَّقَکَ اللَّهُ یَا أَبَابَکْرٍ فَمَا زِلْتَ مُوَفَّقاً قُومُوا بِنَا عَلَی بَرَکَهِ اللَّهِ وَ یُمْنِهِ.

قَالَ سَلْمَانُ الْفَارِسِیُّ: فَخَرَجُوا مِنَ الْمَسْجِدِ

وَ الْتَمَسُوا عَلِيّاً فِی مَنْزِلِهِ فَلَمْ یَجِدُوهُ وَ کَانَ یَنْضَحُ بِبَعِیرٍ کَانَ لَهُ الْمَاءَ عَلَی نَخْلِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ بِأَجْرِهِ، فَانْطَلَقُوا نَحْوَهُ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَیْهِمْ عَلِیٌّ علیه السلام قَالَ:

مَا وَرَاءَکُمْ وَ مَا الَّذِی جِئْتُمْ لَهُ؟

فَقَالَ أَبُوبَکْرٍ: یَا أَبَاالْحَسَنِ إِنَّهُ لَمْ یَبْقَ خَصْلَةٌ مِنْ خِصَالِ الْخَیْرِ إِلا وَ لَکَ فِیهَا سَابِقَةٌ وَ فَضْلٌ وَ أَنْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِالْمَکَانِ الَّذِی قَدْ عَرَفْتَ مِنَ الْقَرَابَهِ وَ الصُّحْبَهِ وَ السَّابِقَهِ وَ قَدْ خَطَبَ الْأَشْرَافُ مِنْ قُرَیْشٍ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ابْنَتَهُ فَاطِمَهَ فَرَدَّهُمْ وَ قَالَ:

إِنَّ أَمْرَهَا إِلَی رَبِّهَا إِنْ شَاءَ أَنْ یُزَوِّجَهَا زَوَّجَهَا، فَمَا یَمْنَعُکَ أَنْ تَذْکُرَهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ تَخْطُبَهَا مِنْهُ، فَإِنِّی أَرْجُو أَنْ یَکُونَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُولُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِنَّمَا یَحْبِسَانِهَا عَلَیْکَ.

قَالَ:

فَتَغَرْغَرَتْ عَیْنَا عَلِیٍّ بِالدُّمُوعِ وَ قَالَ:

یَا أَبَابَکْرٍ لَقَدْ هَیَّجْتَ مِنِّی سَاکِناً وَ أَیْقَظْتَنِی لِأَمْرٍ کُنْتُ عَنْهُ غَافِلاً وَاللَّهِ إِنَّ فَاطِمَهَ لَمَوْضِعُ رَغْبَهٍ وَ مَا مِثْلِی قَعَدَ عَنْ مِثْلِهَا غَیْرَ أَنَّهُ یَمْنَعُنِی مِنْ ذَلِکَ قِلَّهُ ذَاتِ الْیَدِ، فَقَالَ أَبُوبکر: لا تَقُلْ هَذَا یَا أَبَاالْحَسَنِ فَإِنَّ الدُّنْیَا وَ مَا فِیهَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَی وَ رَسُولِهِ کَهَبَاءٍ مَنْثُورٍ.

قَالَ ثُمَّ إِنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام حَلَّ عَنْ نَاضِحِهِ وَ أَقْبَلَ یَقُودُهُ إِلَی مَنْزِلِهِ فَشَدَّهُ فِیهِ وَ لَبِسَ نَعْلَهُ وَ أَقْبَلَ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَکَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی مَنْزِلِ زَوْجَتِهِ أُمِّ سَلَمَهَ ابْنَهِ أَبِی أُمَیَّهَ بْنِ الْمُغِیرَهِ الْمَخْزُومِیِّ، فَدَقَّ عَلِیٌّ علیه السلام الْبَابَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: مَنْ بِالْبَابِ؟

فَقَالَ

لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ قَبْلِ أَنْ يَقُولَ عَلِيٌّ: أَنَا عَلِيٌّ: قُومِى يَا أَمَّ سَلَمَهَ فَافْتَحِى لَهُ الْبَابَ وَ مُرِيهِ بِالدُّخُولِ، فَهَذَا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ يُحِبُّهُمَا، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فِدَاکَ أَبِى وَ أُمِّى وَ مَنْ هَذَا الَّذِى تَذْكُرُ فِيهِ هَذَا وَ أَنْتَ لَمْ تَرَهُ؟

فَقَالَ:

مَهْ يَا أُمَّ سَلَمَهَ فَهَذَا رَجُلٌ لَيْسَ بِالْخَرِقِ وَ لا بِالنَّزِقِ هَذَا أَخِى وَ ابْنُ عَمِّى وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَقُمْتُ مُبَادِرَهً أَكَادُ أَنْ أَعْثُرَ بِمِرْطِى، فَفَتَحْتُ الْبَابَ، فَإِذَا أَنَا بِعَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام وَ وَاللَّهِ مَا دَخَلَ حِينَ فَتَحْتُ حَتَّى عَلِمَ أَنِّى قَدْ رَجَعْتُ إِلَى خِدْرِى، ثُمَّ إِنَّهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

وَ عَلَيْکَ السَّلامُ يَا أَبَاالْحَسَنِ اجْلِسْ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَجَلَسَ عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ جَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى الْأَرْضِ كَأَنَّهُ قَصَدَ الْحَاجَهَ وَ هُوَ يَسْتَحْيِى أَنْ يُبْدِيَهَا، فَهُوَ مُطْرِقٌ إِلَى الْأَرْضِ حَيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلِمَ مَا فِى نَفْسِ عَلِيٍّ عليه السلام فَقَالَ لَهُ: يَا أَبَاالْحَسَنِ إِنِّى أَرَى أَنَّکَ أَتَيْتَ لِحَاجَهٍ فَقُلْ حَاجَتَکَ وَ أَبْدِ مَا فِى نَفْسِکَ، فَكُلُّ حَاجَهٍ لَکَ عِنْدِى مَقْضِيَّهٌ.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

فَقُلْتُ: فِدَاکَ أَبِى وَ أُمِّى إِنَّکَ لَتَعْلَمُ أَنَّکَ أَخَذْتَنِى مِنْ عَمِّکَ أَبِى طَالِبٍ وَ مِنْ فَاطِمَهَ بِنْتِ أَسَدٍ وَ أَنَا صَبِيٌّ لا عَقْلَ

لِی، فَغَذَّیْتَنِی بِغَذَائِکَ وَ أَدَّبْتَنِی بِأَدَبِکَ، فَکُنْتَ إِلَیَّ أَفْضَلَ مِنْ أَبِی طَالِبٍ وَ مِنْ فَاطِمَهَ بِنْتِ أَسَدٍ فِی الْبِرِّ وَ الشَّفَقَهِ وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی هَدَانِی بِکَ وَ عَلَی یَدَیْکَ وَ اسْتَنْقَذَنِی مِمَّا کَانَ عَلَیْهِ آبَائِی وَ أَعْمَامِی مِنَ الْحَیْرَهِ وَ الشَّکِّ وَ إِنَّکَ وَاللَّهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ ذُخْرِی وَ ذَخِیرَتِی فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَحْبَبْتُ مَعَ مَا شَدَّ اللَّهُ مِنْ عَضُدِی بِکَ أَنْ یَکُونَ لِی بَیْتٌ وَ أَنْ یَکُونَ لِی زَوْجَهٌ أَسْکُنُ إِلَیْهَا وَ قَدْ أَتَیْتُکَ خَاطِباً رَاغِباً أَخْطُبُ إِلَیْکَ ابْنَتَکَ فَاطِمَهَ، فَهَلْ أَنْتَ مُزَوِّجِی یَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَرَأَیْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَتَهَلَّلُ فَرَحاً وَ سُرُوراً ثُمَّ تَبَسَّمَ فِی وَجْهِ عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ فَهَلْ مَعَکَ شَیْ ءٌ أُزَوِّجُکَ بِهِ؟

فَقَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی وَاللَّهِ مَا یَخْفَی عَلَیْکَ مِنْ أَمْرِی شَیْ ءٌ، أَمْلِکُ سَیْفِی وَ دِرْعِی وَ نَاضِحِی وَ مَا أَمْلِکُ شَیْئاً غَیْرَ هَذَا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

یَا عَلِیُّ أَمَّا سَیْفُکَ فَلا غِنًی بِکَ عَنْهُ تُجَاهِدُ بِهِ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ تُقَاتِلُ بِهِ أَعْدَاءَ اللَّهِ وَ نَاضِحُکَ تَنْضِحُ بِهِ عَلَی نَخْلِکَ وَ أَهْلِکَ وَ تَحْمِلُ عَلَیْهِ رَحْلَکَ فِی سَفَرِکَ وَ لَکِنِّی قَدْ زَوَّجْتُکَ بِالدِّرْعِ وَ رَضِیتُ بِهَا مِنْکَ.

یَا أَبَاالْحَسَنِ أُبَشِّرُکَ؟

قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

قُلْتُ: نَعَمْ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی بَشِّرْنِی فَإِنَّکَ لَمْ تَزَلْ مَیْمُونَ النَّقِیبَهِ، مُبَارَکَ الطَّائِرِ، رَشِیدَ الْأَمْرِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ.

فَقَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَبْشِرْ یَا أَبَاالْحَسَنِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ زَوَّجَکَهَا فِی السَّمَاءِ مِنْ قَبْلِ أَنْ أُزَوِّجَکَ فِی الْأَرْضِ وَ لَقَدْ هَبَطَ عَلَیَّ فِی

مَوْضِعِی مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِیَنِی مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ لَهُ وُجُوهٌ شَتَّی وَ أَجْنِحَهٌ شَتَّی لَمْ أَرَ قَبْلَهُ مِنَ الْمَلائِکَهِ مِثْلَهُ فَقَالَ لِی: السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، أَبْشِرْ یَا مُحَمَّدُ بِاجْتِمَاعِ الشَّمْلِ وَ طَهَارَهِ النَّسْلِ، فَقُلْتُ: وَ مَا ذَاکَ أَیُّهَا الْمَلَکُ؟

فَقَالَ لِی: یَا مُحَمَّدُ أَنَا سَیْطَائِیلُ الْمَلَکُ الْمُوَکَّلُ بِإِحْدَی قَوَائِمِ الْعَرْشِ، سَأَلْتُ رَبِّی عَزَّوَجَلَّ أَنْ یَأْذَنَ لِی فِی بِشَارَتِکَ وَ هَذَا جَبْرَئِیلُ علیه السلام فِی أَثَرِی یُخْبِرُکَ عَنْ رَبِّکَ عَزَّوَجَلَّ بِکَرَامَهِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

فَمَا اسْتَتَمَّ کَلامَهُ حَتَّی هَبَطَ عَلَیَّ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:

السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، یَا نَبِیَّ اللَّهِ!

ثُمَّ إِنَّهُ وَضَعَ فِی یَدِی حَرِیرَهً بَیْضَاءَ مِنْ حَرِیرِ الْجَنَّهِ وَ فِیهِ سَطْرَانِ مَکْتُوبَانِ بِالنُّورِ.

فَقُلْتُ: حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ مَا هَذِهِ الْحَرِیرَهُ؟ وَ مَا هَذِهِ الْخُطُوطُ؟

فَقَالَ جَبْرَئِیلُ: یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ اطِّلاعَهً فَاخْتَارَکَ مِنْ خَلْقِهِ فَبَعَثَکَ بِرِسَالَتِهِ، ثُمَّ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ ثَانِیَهً فَاخْتَارَ لَکَ مِنْهَا أَخاً وَ وَزِیراً وَ صَاحِباً وَ خَتَناً، فَزَوَّجَهُ ابْنَتَکَ فَاطِمَهَ.

فَقُلْتُ: حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ وَ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟

فَقَالَ لِی: یَا مُحَمَّدُ أَخُوکَ فِی الدُّنْیَا وَ ابْنُ عَمِّکَ فِی النَّسَبِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ وَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی الْجِنَانِ أَنْ تَزَخْرَفِی، فَتَزَخْرَفَتِ الْجِنَانُ وَ إِلَی شَجَرَهِ طُوبَی: احْمِلِی الْحُلِیَّ وَ الْحُلَلَ وَ تَزَیَّنَتِ الْحُورُ الْعِینُ وَ أَمَرَ اللَّهُ الْمَلائِکَهَ أَنْ تَجْتَمِعَ فِی السَّمَاءِ الرَّابِعَهِ عِنْدَ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ، فَهَبَطَ مِنْ فَوْقِهَا إِلَیْهَا وَ صَعِدَ مِنْ تَحْتِهَا إِلَیْهَا وَ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رِضْوَانَ فَنَصَبَ مِنْبَرَ الْکَرَامَهِ عَلَی بَابِ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ وَ هُوَ الَّذِی خَطَبَ عَلَیْهِ آدَمُ عَرَضَ الْأَسْمَاءِ عَلَی الْمَلائِکَهِ وَ هُوَ مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ، فَأَوْحَی إِلَی مَلَکٍ مِنْ مَلائِکَهِ حُجُبِهِ یُقَالُ لَهُ: رَاحِیلُ

أَنْ يَعْلُوَ ذَلِكَ الْمِنْبَرَ وَ أَنْ يَحْمِدَهُ بِمَحامِدِهِ وَ يُمَجِّدَهُ بِتَمْجِيدِهِ وَ أَنْ يُثْنِيَ عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ لَيْسَ فِي الْمَلائِكَهِ أَحْسَنُ مَنْطِقاً وَ لا أَحْلى لُغَةً مِنْ رَاحِيلَ الْمَلَكِ، فَعَلا الْمِنْبَرَ وَ حَمِدَ رَبَّهُ وَ مَجَّدَهُ وَ قَدَّسَهُ وَ أَثْنى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، فَارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ فَرَحاً وَ سُرُوراً.

قَالَ جِبْرَئِيلُ: ثُمَّ أَوْحى اللَّهُ إِلَيَّ أَنِ اعْقِدْ عُقْدَهَ النِّكَاحِ، فَإِنِّي قَدْ زَوَّجْتُ أَمَتِي فَاطِمَهَ بِنْتَ حَبِيبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِي عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، فَعَقَدْتُ عُقْدَهَ النِّكَاحِ وَ أَشْهَدْتُ عَلَى ذَلِكَ الْمَلائِكَهَ أَجْمَعِينَ وَ كُتِبَ شَهَادَتُهُمْ فِي هَذِهِ الْحَرِيرَهِ وَ قَدْ أَمَرَنِي رَبِّي عَزَّوَجَلَّ أَنْ أَعْرِضَهَا عَلَيْكَ وَ أَنْ أَخْتِمَهَا بِخَاتَمِ مِسْكٍ وَ أَنْ أَدْفَعَهَا إِلَى رِضْوَانَ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمَّا أَشْهَدَ الْمَلائِكَهَ عَلَى تَزْوِيجِ عَلِيٍّ مِنْ فَاطِمَهَ أَمَرَ شَجَرَهَ طُوبَى أَنْ تَنْثُرَ حَمْلَهَا مِنَ الْحُلِيِّ وَ الْحُلَلِ، فَنَثَرَتْ مَا فِيهَا، فَالْتَقَطَتْهُ الْمَلائِكَهُ وَ الْحُورُ الْعِينُ وَ إِنَّ الْحُورَ الْعِينَ لَيَتَهَادَيْنَهُ وَ يَفْخَرْنَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ.

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَمَرَنِي أَنْ آمُرَكَ أَنْ تُزَوِّجَ عَلِيّاً فِي الْأَرْضِ فَاطِمَهَ وَ تُبَشِّرَهُمَا بِغُلامَيْنِ زَكِيَّيْنِ نَجِيبَيْنِ طَاهِرَيْنِ طَيِّبَيْنِ خَيِّرَيْنِ فَاضِلَيْنِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ، يَا أَبَاالْحَسَنِ فَوَاللَّهِ مَا عَرَجَ الْمَلَكُ مِنْ عِنْدِي حَتَّى دَقَقْتَ الْبَابَ، أَلا وَ إِنِّي مُنْفِذٌ فِيكَ أَمْرَ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ، امْضِ يَا أَبَاالْحَسَنِ أَمَامِي فَإِنِّي خَارِجٌ إِلَى الْمَسْجِدِ وَ مُزَوِّجُكَ عَلَى رُءُوسِ النَّاسِ وَ ذَاكِرٌ مِنْ فَضْلِكَ مَا تَقَرُّ بِهِ عَيْنُكَ وَ أَعْيُنُ مُحِبِّيكَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ.

قَالَ عَلِيٌّ: فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مُسْرِعاً وَ أَنَا لا أَعْقِلُ فَرَحاً وَ سُرُوراً، فَاسْتَقْبَلَنِي أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ فَقَالا: مَا وَرَاءَكَ؟ فَقُلْتُ: زَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِه وَ سَلَّم ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ وَ أَخْبَرَنِی أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَنِیهَا مِنَ السَّمَاءِ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَارِجٌ فِی أَثَرِی لِیُظْهِرَ ذَلِکَ بِحَضْرَهِ النَّاسِ، فَفَرِحَا بِذَلِکَ فَرَحاً شَدِیداً وَ رَجَعَا مَعِی إِلَی الْمَسْجِدِ.

فَمَا تَوَسَّطْنَاهُ حَتَّی لَحِقَ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ إِنَّ وَجْهَهُ لَیَتَهَلَّلُ سُرُوراً وَ فَرَحاً فَقَالَ:

یَا بِلالُ، فَأَجَابَهُ فَقَالَ:

لَبَّیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

اجْمَعْ إِلَیَّ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارَ، فَجَمَعَهُمْ، ثُمَّ رَقَی دَرَجَهً مِنَ الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَی عَلَیْهِ وَ قَالَ:

مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِینَ إِنَّ جَبْرَئِیلَ أَتَانِی آنِفاً فَأَخْبَرَنِی عَنْ رَبِّی عَزَّوَجَلَّ أَنَّهُ جَمَعَ الْمَلائِکَهَ عِنْدَ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ وَ أَنَّهُ أَشْهَدَهُمْ جَمِیعاً أَنَّهُ زَوَّجَ أَمَتَهُ فَاطِمَهَ ابْنَهَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَبْدِهِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَهُ فِی الْأَرْضِ وَ أُشْهِدَکُمْ عَلَی ذَلِکَ.

ثُمَّ جَلَسَ وَ قَالَ لِعَلِیٍّ علیه السلام :

قُمْ یَا أَبَاالْحَسَنِ فَاخْطُبْ أَنْتَ لِنَفْسِکَ.

قَالَ:

فَقَامَ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَی عَلَیْهِ وَ صَلَّی عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ شُکْراً لِأَنْعُمِهِ وَ أَیَادِیهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ شَهَادَهً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِیهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ صَلاهً تُزْلِفُهُ وَ تُحْظِیهِ وَ النِّکَاحُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ وَ رَضِیَهُ وَ مَجْلِسُنَا هَذَا مِمَّا قَضَاهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِیهِ وَ قَدْ زَوَّجَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ابْنَتَهُ فَاطِمَهَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا دِرْعِی هَذَا وَ قَدْ رَضِیتُ بِذَلِکَ فَاسْأَلُوهُ وَ اشْهَدُوا.

فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

زَوَّجْتَهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ؟

فَقَالَ:

نَعَمْ، فَقَالُوا: بَارَکَ اللَّهُ لَهُمَا وَ عَلَیْهِمَا وَ جَمَعَ شَمْلَهُمَا.

وَ انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ إِلَی أَزْوَاجِهِ فَأَمَرَهُنَّ أَنْ یُدَفِّفْنَ لِفَاطِمَهَ،

فَضَرَبْنَ بِالدُّفوفِ قَالَ عَلِيٌّ: فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ انْطَلِقِ الْآنَ فَبِعْ دِرْعَکَ وَ ائْتِنِی بِثَمَنِهِ حَتَّی أُهَيِّئَ لَکَ وَ لِابْنَتِی فَاطِمَهَ مَا يُصْلِحُکُمَا.

قَالَ عَلِيٌّ: فَانْطَلَقْتُ فَبِعْتُهُ بِأَرْبَعِ مِائَهِ دِرْهَم سُودٍ هَجَرِيَّهٍ، مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ فَلَمَّا قَبَضْتُ الدَّرَاهِمَ مِنْهُ وَ قَبَضَ الدِّرْعَ مِنِّی قَالَ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ لَسْتُ أَوْلَی بِالدِّرْعِ مِنْکَ وَ أَنْتَ أَوْلَی بِالدِّرْهَمِ مِنِّی، فَقُلْتُ: بَلَی،

قَالَ:

فَإِنَّ الدِّرْعَ هَدِيَّهٌ مِنِّی إِلَيْکَ فَأَخَذْتُ الدِّرْعَ وَ الدَّرَاهِمَ وَ أَقْبَلْتُ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَطَرَحْتُ الدِّرْعَ وَ الدَّرَاهِمَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ أَخْبَرْتُهُ بِمَا کَانَ مِنْ أَمْرِ عُثْمانَ، فَدَعَا لَهُ بِخَيْرٍ.

وَ قَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَبْضَهً مِنَ الدَّرَاهِمِ وَ دَعَا بِأَبِی بَکْرٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ وَ قَالَ:

يَا أَبَابَکْرٍ اشْتَرِ بِهَذِهِ الدَّرَاهِمَ لِابْنَتِی مَا يُصْلِحُ لَهَا فِی بَيْتِهَا وَ بَعَثَ مَعَهُ سَلْمَانَ وَ بِلالَ لِيُعِينَاهُ عَلَی حَمْلِ مَا يَشْتَرِيهِ.

قَالَ أَبُوبَکْرٍ: وَ کَانَتِ الدَّرَاهِمُ الَّتِی أَعْطَانِيهَا ثَلاثَهً وَ سِتِّينَ دِرْهَماً فَانْطَلَقْتُ وَ اشْتَرَيْتُ فِرَاشاً مِنْ خَيْشِ مِصْرَ مَحْشُوّاً بِالصُّوفِ وَ نَطْعاً مِنْ أَدَم وَ وِسَادَهً مِنْ أَدَم حَشْوُهَا مِنْ لِيفِ النَّخْلِ وَ عَبَاءَهً خَيْبَرِيَّهً وَ قِرْبَهً لِلْمَاءِ وَ کِيزَاناً وَ جِرَاراً وَ مِطْهَرَهً لِلْمَاءِ وَ سِتْرَ صُوفٍ رَقِيقاً وَ حَمَلْنَاهُ جَمِيعاً حَتَّی وَضَعْنَاهُ بَيْنَ يَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ بَکَی وَ جَرَتْ دُمُوعُهُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَی السَّمَاءِ وَ قَالَ:

اللَّهُمَّ بَارِکْ لِقَوْمٍ جُلُّ آنِيَتِهِمُ الْخَزَفُ.

قَالَ عَلِيٌّ: وَ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَاقِیَ ثَمَنِ الدِّرْعِ إِلَی أُمِّ سَلَمَهَ فَقَالَ:

اتْرُکِی هَذِهِ الدَّرَاهِمَ عِنْدَکِ وَ مَکَثْتُ بَعْدَ ذَلِکَ شَهْراً لا أُعَاوِدُ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِى أَمْرِفَاطِمَهَ بِشَىْ ءٍ اسْتِحْيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، غَيْرَ أَنِّى كُنْتُ إِذَا خَلَوْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ يَقُولُ لِى: يَا أَبَاالْحَسنِ مَا أَحْسَنَ زَوْجَتَكَ وَ أَجْمَلَهَا، أَبْشِرْ يَا أَبَاالْحَسَنِ فَقَدْ زَوَّجْتُكِ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

قَالَ عَلِيٌّ: فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ شَهْرٍ دَخَلَ عَلَىَّ أَخِى عَقِيلُ بْنُ أَبِى طَالِبٍ فَقَالَ:

يَا أَخِى مَا فَرِحْتُ بِشَىْ ءٍ كَفَرَحِى بِتَزْوِيجِكَ فَاطِمَهَ بِنْتَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، يَا أَخِى فَمَا بَالُكَ لا تَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يُدْخِلُهَا عَلَيْكَ فَنَقَرَّ عَيْناً بِاجْتِمَاعِ شَمْلِكُمَا،

قَالَ عَلِيٌّ: وَاللَّهِ يَا أَخِى إِنِّى لاحِبُّ ذَلِكَ وَ مَا يَمْنَعُنِى مِنْ مَسْأَلَتِهِ إِلا الْحَيَاءُ مِنْهُ فَقَالَ:

أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِلا قُمْتَ مَعِى

فَقُمْنَا نُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَقِينَا فِى طَرِيقِنَا أُمَّ أَيْمَنَ مَوْلاهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ:

لا تَفْعَلْ وَ دَعْنَا نَحْنُ نُكَلِّمُهُ فَإِنَّ كَلامَ النِّسَاءِ فِى هَذَا الْأَمْرِ أَحْسَنُ وَ أَوْقَعُ بِقُلُوبِ الرِّجَالِ.

ثُمَّ انْثَنَتْ رَاجِعَهً فَدَخَلَتْ إِلَى أُمِّ سَلَمَهَ فَأَعْلَمَتْهَا بِذَلِكَ وَ أَعْلَمَتْ نِسَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاجْتَمَعْنَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ كَانَ فِى بَيْتِ عَائِشَهَ، فَأَحْدَقْنَ بِهِ وَ قُلْنَ: فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدِ اجْتَمَعْنَا لِأَمْرٍ لَوْ أَنَّ خَدِيجَهَ فِى الْأَحْيَاءِ لَقَرَّتْ بِذَلِكَ عَيْنُهَا.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَلَمَّا ذَكَرْنَا خَدِيجَهَ بَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثُمَّ قَالَ:

خَدِيجَهُ وَ أَيْنَ مِثْلُ خَدِيجَهَ، صَدَّقَتْنِى حِينَ كَذَّبَنِى النَّاسُ وَ وَازَرَتْنِى عَلَى دِينِ اللَّهِ وَ أَعَانَتْنِى عَلَيْهِ بِمَالِهَا، إِنَّ اللَّهَ

عَزَّوَجَلَّ أَمَرَنِی أَنْ أُبَشِّرَ خَدِیجَهَ بِبَیْتٍ فِی الْجَنَّهِ مِنْ قَصَبِ الزُّمُرُّدِ لا صَخَبَ فِیهِ وَ لا نَصَبَ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَقُلْنَا: فَدَیْنَاکَ بِآبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّکَ لَمْ تَذْکُرْ مِنْ خَدِیجَهَ أَمْراً إلا وَ قَدْ کَانَتْ کَذَلِکَ غَیْرَ أَنَّهَا قَدْ مَضَتْ إِلَی رَبِّهَا. فَهَنَّأَهَا اللَّهُ بِذَلِکَ وَ جَمَعَ بَیْنَنَا وَ بَیْنَهَا فِی دَرَجَاتِ جَنَّتِهِ وَ رِضْوَانِهِ وَ رَحْمَتِهِ، یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ هَذَا أَخُوکَ فِی الدُّنْیَا وَ ابْنُ عَمِّکَ فِی النَّسَبِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ یُحِبُّ أَنْ تُدْخِلَ عَلَیْهِ زَوْجَتَهُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ تَجْمَعَ بِهَا شَمْلَهُ، فَقَالَ:

یَا أُمَّ سَلَمَهَ فَمَا بَالُ عَلِیٍّ لا یَسْأَلُنِی ذَلِکَ؟ فَقُلْتُ: یَمْنَعُهُ الْحَیَاءُ مِنْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ.

قَالَتْ أُمُّ أَیْمَنَ: فَقَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

انْطَلِقِی إِلَی عَلِیٍّ فَأْتِینِی بِهِ فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِذَا عَلِیٌّ یَنْتَظِرُنِی لِیَسْأَلَنِی عَنْ جَوَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا رَآنِی قَالَ مَا وَرَاکِ یَا أُمَّ أَیْمَنَ قُلْتُ: أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

قَالَ علیه السلام فَدَخَلْتُ عَلَیْهِ وَ قُمْنَ أَزْوَاجُهُ فَدَخَلْنَ الْبَیْتَ وَ جَلَسْتُ بَیْنَ یَدَیْهِ مُطْرِقاً نَحْوَ الْأَرْضِ حَیَاءً مِنْهُ، فَقَالَ أَتُحِبُّ أَنْ تَدْخُلَ عَلَیْکَ زَوْجَتُکَ؟ فَقُلْتُ وَ أَنَا مُطْرِقٌ: نَعَمْ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی فَقَالَ:

نَعَمْ وَ کَرَامَهً یَا أَبَاالْحَسَنِ أُدْخِلُهَا عَلَیْکَ فِی لَیْلَتِنَا هَذِهِ أَوْ فِی لَیْلَهِ غَدٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَقُمْتُ فَرِحاً مَسْرُوراً وَ أَمَرَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَزْوَاجَهُ أَنْ یُزَیِّنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ یُطَیِّبْنَهَا وَ یَفْرِشْنَ لَهَا بَیْتاً لِیُدْخِلْنَهَا عَلَی بَعْلِهَا، فَفَعَلْنَ ذَلِکَ.

وَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّم مِنَ الدَّرَاهِمِ الَّتِی سَلَّمَهَا إِلَی أُمِّ سَلَمَهَ عَشَرَهَ دَرَاهِمَ فَدَفَعَهَا إِلَیَّ (۴۲۸) وَ قَالَ:

اشْتَرِ سَمْناً وَ تَمْراً وَ أَقِطاً، فَاشْتَرَیْتُ وَ أَقْبَلْتُ بِهِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَحَسَرَ عَنْ ذِرَاعَیْهِ وَ دَعَا بِسُفْرَهٍ مِنْ أَدَمٍ وَ جَعَلَ یَشْدَخُ التَّمْرَ وَ السَّمْنَ وَ یَخْلِطُهُمَا بِالْأَقِطِ حَتَّی اتَّخَذَهُ حَیْساً.

ثُمَّ قَالَ یَا عَلِیُّ ادْعُ مَنْ أَحْبَبْتَ، فَخَرَجْتُ إِلَی الْمَسْجِدِ وَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُتَوَافِرُونَ، فَقُلْتُ: أَجِیبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَامُوا جَمِیعاً وَ أَقْبَلُوا نَحْوَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ الْقَوْمَ کَثِیرٌ، فَجَلَّلَ السُّفْرَهَ بِمِنْدِیلٍ وَ قَالَ:

أَدْخِلْ عَلَیَّ عَشَرَهً بَعْدَ عَشَرَهٍ، فَفَعَلْتُ وَ جَعَلُوا یَأْکُلُونَ وَ یَخْرُجُونَ وَ لا یَنْقُصُ الطَّعَامُ، حَتَّی لَقَدْ أَکَلَ مِنْ ذَلِکَ الْحَیْسِ سَبْعُمِائَهِ رَجُلٍ وَ امْرَأَهٍ بِبَرَکَهِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: ثُمَّ دَعَا بِابْنَتِهِ فَاطِمَهَ وَ دَعَا بِعَلِیٍّ علیه السلام ، فَأَخَذَ عَلِیّاً بِیَمِینِهِ وَ فَاطِمَهَ بِشِمَالِهِ وَ جَمَعَهُمَا إِلَی صَدْرِهِ، فَقَبَّلَ بَیْنَ أَعْیُنِهِمَا وَ دَفَعَ فَاطِمَهَ إِلَی عَلِیٍّ وَ قَالَ:

یَا عَلِیُّ نِعْمَ الزَّوْجَهُ زَوْجَتُکَ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَی فَاطِمَهَ وَ قَالَ:

یَا فَاطِمَهُ نِعْمَ الْبَعْلُ بَعْلُکَ، ثُمَّ قَامَ یَمْشِی بَیْنَهُمَا حَتَّی أَدْخَلَهُمَا بَیْتَهُمَا الَّذِی هُیِّئَ لَهُمَا، ثُمَّ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهِمَا فَأَخَذَ بِعِضَادَتَیِ الْبَابِ فَقَالَ:

طَهَّرَکُمَا اللَّهُ وَ طَهَّرَ نَسْلَکُمَا أَنَا سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمَا وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمَا، أَسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَیْکُمَا.

قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

وَ مَکَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَعْدَ ذَلِکَ ثَلاثاً لا یَدْخُلُ عَلَیْنَا، فَلَمَّا کَانَ فِی صَبِیحَهِ الْیَوْمِ الرَّابِعِ جَاءَنَا لِیَدْخُلَ عَلَیْنَا فَصَادَفَ فِی

حُجْرَتِنَا أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ الْخَثْعَمِيَّه، فَقَالَ لَهَا: مَا يَقِفُكِ هَاهُنَا وَ فِى الْحُجْرَهِ رَجُلٌ؟

فَقَالَتْ:

فِدَاکَ أَبِى وَ أُمِّى إِنَّ الْفَتَاه إِذَا زُفَّتْ إِلَى زَوْجِهَا تَحْتَاجُ إِلَى امْرَأَهٍ تَتَعَاهَدُهَا وَ تَقُومُ بِحَوَائِجِهَا فَأَقَمْتُ هَاهُنَا لِأَقْضِىَ حَوَائِجَ فَاطِمَهَ سلام الله عليها،

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا أَسْمَاءُ قَضَى اللَّهُ لَکِ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَه.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

وَ كَانَتْ غَدَاهَ قَرَّهٍ وَ كُنْتُ أَنَا وَ فَاطِمَهُ تَحْتَ الْعَبَاءِ فَلَمَّا سَمِعْنَا كَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِأَسْمَاءَ ذَهَبْنَا لِنَقُوم فَقَالَ:

بِحَقِّى عَلَيْكُمَا لا تَفْتَرِقَا حَتَّى أَدْخُلَ عَلَيْكُمَا: فَرَجَعْنَا إِلَى حَالِنَا وَ دَخَلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ جَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا وَ أَدْخَلَ رِجْلَيْهِ فِيمَا بَيْنَنَا وَ أَخَذْتُ رِجْلَهُ الْيُمْنَى فَضَمَمْتُهَا إِلَى صَدْرِى وَ أَخَذَتْ فَاطِمَهُ رِجْلَهُ الْيُسْرَى فَضَمَّتْهَا إِلَى صَدْرِهَا وَ جَعَلْنَا نُدْفِئُ رِجْلَيْهِ مِنَ الْقَرِّ.

حَتَّى إِذَا دُفِئَتَا قَالَ:

يَا عَلِيُّ ائْتِنِى بِكُوزٍ مِنْ مَاءٍ، فَأَتَيْتُهُ، فَتَفَلَ فِيهِ ثَلاثاً وَ قَرَأَ فِيهِ آيَاتٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى، ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ اشْرَبْهُ وَ اتْرُکْ فِيهِ قَلِيلاً فَفَعَلْتُ ذَلِکَ فَرَشَّ بَاقِىَ الْمَاءِ عَلَى رَأْسِى وَ صَدْرِى وَ قَالَ:

أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْکَ الرِّجْسَ يَا أَبَاالْحَسَنِ وَ طَهَّرَکَ تَطْهِيراً.

وَ قَالَ:

ائْتِنِى بِمَاءٍ جَدِيدٍ، فَأَتَيْتُهُ بِهِ، فَفَعَلَ كَمَا فَعَلَ وَ سَلَّمَهُ إِلَى ابْنَتِهِ سلام الله عليها وَ قَالَ لَهَا: اشْرَبِى وَ اتْرُكِى مِنْهُ قَلِيلًا، فَفَعَلَتْ فَرَشَّهُ عَلَى رَأْسِهَا وَ صَدْرِهَا وَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْکِ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَکِ تَطْهِيراً وَ أَمَرَنِى بِالْخُرُوجِ مِنَ الْبَيْتِ وَ خَلا بِابْنَتِهِ وَ قَالَ:

كَيْفَ أَنْتِ يَا بُنَيَّه وَ كَيْفَ رَأَيْتِ زَوْجَکِ؟

قَالَتْ لَهُ: يَا أَبَتِ خَيْرَ زَوْجٍ إِلا أَنَّهُ دَخَلَ عَلَيَّ نِسَاءٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَ قُلْنَ لِى: زَوَّجَکِ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنْ فَقِيرٍ لا مَالَ لَهُ فَقَالَ لَهَا: يَا بُنَيَّهِ مَا أَبُوكِ بِفَقِيرٍ وَ لا بَعْلُكِ بِفَقِيرٍ وَ لَقَدْ عُرِضَتْ عَلَيَّ خَزَائِنُ الْأَرْضِ مِنَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّهِ فَاخْتَرْتُ مَا عِنْدَ رَبِّى عَزَّوَجَلَّ. يَا بُنَيَّهِ لَوْ تَعْلَمِينَ مَا عَلِمَ أَبُوكِ لَسَمُجَتِ الدُّنْيَا فِى عَيْنَيْكِ.

وَاللَّهِ يَا بُنَيَّهِ مَا أَلَوْتُكِ نُصْحاً إِنْ زَوَّجْتُكِ أَقْدَمَهُمْ سِلْماً وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْماً وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً.

يَا بُنَيَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ اطِّلاعَهً فَاخْتَارَ مِنْ أَهْلِهَا رَجُلَيْنِ: فَجَعَلَ أَحَدَهُمَا أَبَاكِ وَ الْآخَرَ بَعْلَكِ، يَا بُنَيَّهِ نِعْمَ الزَّوْجُ زَوْجُكِ لا تَعْصِى لَهُ أَمْراً.

ثُمَّ صَاحَ بِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يَا عَلِيُّ، فَقُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

ادْخُلْ بَيْتَكَ وَ الْطُفْ بِزَوْجَتِكَ وَ ارْفُقْ بِهَا فَإِنَّ فَاطِمَهَ بَضْعَهٌ مِنِّى، يُؤْلِمُنِى مَا يُؤْلِمُهَا وَ يَسُرُّنِى مَا يَسُرُّهَا، أَسْتَوْدِعُكُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَيْكُمَا.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

فَوَاللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَ لا أَكْرَهْتُهَا عَلَى أَمْرٍ حَتَّى قَبَضَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَ لا أَغْضَبَتْنِى وَ لا عَصَتْ لِى أَمْراً وَ لَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنْكَشِفُ عَنِّى الْهُمُومُ وَ الْأَحْزَانُ.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِيَنْصَرِفَ فَقَالَتْ لَهُ فَاطِمَهُ: يَا أَبَتِ لا طَاقَهَ لِى بِخِدْمَهِ الْبَيْتِ، فَأَخْدِمْنِى خَادِماً تَخْدُمُنِى وَ تُعِينُنِى عَلَى أَمْرِ الْبَيْتِ، فَقَالَ لَهَا يَا فَاطِمَهُ: أَوَ لا تُرِيدِينَ خَيْراً مِنَ الْخَادِمِ؟

فَقَالَ عَلِيٌّ: قُولِى: بَلَى،

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ خَيْراً مِنَ الْخَادِمِ. فَقَالَ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ، فِى كُلِّ يَوْم ثَلاثاً وَ ثَلاثِينَ مَرَّهً وَ تُحَمِّدِينَهُ ثَلاثاً وَ ثَلاثِينَ مَرَّهً وَ تُكَبِّرِينَهُ أَرْبَعاً وَ ثَلاثِينَ مَرَّهً فَذَلِكِ مِائَهٌ بِاللِّسَانِ وَ أَلْفُ حَسَنَهٍ فِى الْمِيزَانِ، يَا فَاطِمَهُ إِنَّكِ إِنْ قُلْتَهَا فِى صَبِيحَهِ كُلِّ

يَوْمٍ كَفَاكِ اللَّهُ مَا أَهَمَّكِ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ.

تبيان: أقول: روى مثل تلك الرّوايه من كتاب كفايه الطّالب تأليف محمّد بن يوسف الكنجيّ الشافعيّ بإسناده عن ابن عباس باختصار و تغيير تركناه لتكرُّر مضامى نه ثمَّ قال:

قال محمّد بن يوسف: هكذا رواه ابن بطّه و هو حسن عال و ذكرُ أسماء بنت عميس فى هذا الحديث غير صحيح، لأَنَّ أسماء هذه امرأه جعفر بن أبى طالب تزوّجها بعده أبوبكر فولدت له محمَّدا، فلمّا مات أبوبكر تزوَّجها عليٌّ بن أبى طالب عليه السلام و إنَّ أسماء الَّتى حضرت فى عرس فاطمه سلام الله عليها إنما هى أسماء بنت يزيد بن السكن الأنصاريّ و أسماء بنت عميس كان مع زوجها جعفر بالحبشه و قدم بها يوم فتح خيبر سنه سبع و كان زواج فاطمه سلام الله عليها بعد وقعه بدر، بأَيّام يسيره فصحَّ بهذا أنَّ أسماء المذكوره فى هذا الحديث إنَّما هى بنت يزيد (۴۲۹) و لها أحاديث عن النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم انتهى (۴۳۰).

أقول: المرط: كساء من صوف أو خز كان يؤتزر بها و الخدر بالكسر السّتر قوله عليه السلام مما كان عليه آبائى، أى الحيره فى بعض الأُمور الّتى اهتدى إليه أميرالمؤمنين و خصَّ به من العلوم الرَّبّانيه و الشِّرك (۴۳۱) إنما هو للأعمام أو يكون المراد بعض الأجداد من جهه الأُمِّ و قال الجزريُّ فى ميمون النقيبه أى منجح الفعال، مظفر المطالب و النقيبه: النفس و قيل: الطبيعه و الخليفه و قال: طائر الإنسان ما حصل له فى علم الله ممّا قدِّر له و منه الحديث بالميمون طائره أى بالمبارك حظّه و يجوز أن يكون أصله من الطير السّانح و

البارح قوله علیه السلام :

تزلفه أی تقرِّ به، قوله: و تحظیه من باب الإفعال یقال فلان أحظی منّی أی أقرب إلیه منّی قوله: ثمَّ انثنت، أی انصرفت قال الجوهری: ثنیته صرفته عن حاجته و قال الجزریِّ: الصّخب الضجّه و اضطراب الأصوات للخصام و منه حدیث خدیجه: لا صخب فیه و لا ـ نصب، قوله: فجلّل السفره أی ستر ما فیها بمندیل لئلا یری الآکلون ما فیها، فیحصل فیها البرکه و قد تکرَّر ذلک فی الأخبار المشتمله علی إعجاز البرکه.

در کتاب کشف الغمّه (۴۳۲) از کتاب مناقب ابن شهر آشوب نقل کرده و او از ابن عبّاس روایت کرده که گفت:

در آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به خانه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بُرده شد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در پیشاپیش ایشان حرکت می کرد و جبرئیل از سمت راست، میکائیل از سمت چپ و هفتاد هزار فرشته از پشت سر آن حضرت می آمدند و آن فرشتگان و تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس الهی می کردند.

و در کتاب مناقب از حضرت علی علیه السلام نقل کرده که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

فرشته ای نزد من آمد و عرض کرد:

ای محمّد! همانا خداوند عزّوجلّ به تو سلام می رساند و می فرماید:

من فاطمه را برای علی تزویج نمودم، پس تو او را به ازدواج علی درآور و من امر کردم به درخت طوبی تا بارور شود به دُرّ و یاقوت و مرجان و همانا اهل آسمان بر این واقعه شاد شدند و به زودی از آن دو متولّد می شوند دو جوانان اهل بهشت و به آنها مزیّن می شود بهشت،

ای محمّد! همانا تو بهترین اوّلین و آخرین می باشی.

نیز در کتاب کشف الغمّه (۴۳۳) از امّ سلمه و سلمان فارسی و امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت می کند که گفت:

زمانی که حضرت زهرا سلام الله علیها به سنّ ازدواج رسیدند قریش که در اسلام سبقت گرفته و اهل فضل و کمال و جاه و جلال و دارای اموال بودند خواستگار فاطمه ی اطهر شدند، هر گاه یکی از آنان راجع به این موضوع با پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مذاکره می کرد آن حضرت به نحوی از او اعراض می نمود که بعضی گمان می کردند:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نسبت به او خشمناک شده ست! یا اینکه در این باره از آسمان، وحی بر آن بزرگوار نازل گردیده!

ابوبکر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگاری نمود ولی پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

اختیار فاطمه با خدای سبحان است.

بعد از ابوبکر، عمر بن خطاب به خواستگاری حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آمد ولی رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم همان جوابی را به او داد که به ابوبکر فرموده بود.

در یکی از روزها ابوبکر و عمر و سعد بن معاذ در مسجد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بودند ایشان راجع به فاطمه ی اطهر مذاکراتی به عمل آوردند، ابوبکر گفت:

اشراف قریش در حضور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگار فاطمه ی زهراء شدند، آن بزرگوار فرمود:

اختیار فاطمه با خدا می باشد. هر گاه بخواهد وسیله ی ازدواج وی را مهیّا می نماید.

علی

بن ابیطالب، فاطمه ی زهراء علیهما السلام را از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگاری ننموده و با وی مذاکره نکرده، من علّت عدم خواستگاری علی را جز تهیدستی چیز دیگری نمی بینم من این طور دریافته ام که خدا و رسول، فاطمه ی اطهر علیه السلام را برای حضرت علی علیه السلام نگاه داشته اند. سپس ابوبکر متوجّه عمر بن خطاب و سعد بن معاذ شد و گفت:

آیا صلاح می دانید نزد علی بن ابیطالب برویم و راجع به این موضوع با وی مذاکره نمائیم؟

چنانچه معلوم شود تهیدستی مانع علیست ما به وی کمک کنیم، سعد بن معاذ گفت:

ای ابوبکر خدا تو را موفق نماید، برخیزید تا به امید خدا برویم.

سلمان فارسی می گوید:

آنان از مسجد خارج و برای یافتن علی متوجّه منزل آن حضرت شدند ولی ایشان را نیافتند.

حضرت علی علیه السلام با آن شتری که داشت آب برای درخت خرمای یکی از انصار می کشید و اجرت می گرفت.

هنگامی که آنها به سوی حضرت علی علیه السلام رفتند و چشم آن حضرت به آنان افتاد فرمود:

چه خبر دارید و برای چه منظوری نزد من آمده اید؟ ابوبکر گفت:

یا علی هیچ خصلتی نیکویی نیست مگر اینکه تو در آن سبقت گرفته ای، تو نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از نظر قرابت و رفاقت و سبقت، مقامی داری که می دانی. گروهی از اشراف قریش برای خواستگاری فاطمه ی زهراء نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفتند و آن بزرگوار آنان را رد کرد و در جوابشان فرمود:

اختیار فاطمه با خداست، اگر بخواهد او را شوهر دهد، می دهد.

یا علی! چه مانعی دارد که تو

فاطمه ی اطهر را از پیامبر خواستگاری نمایی؟ زیرا من امیدوارم که خدا و رسول، فاطمه را برای تو نگاه داشته باشند.

راوی می گوید:

چشمان مبارک حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام پر از اشک شده و فرمودند:

ای ابوبکر! تو فکر آرام مرا به هیجان آوردی و مطلبی که فکرش را نمی کردم تذکّر دادی. به خدا قسم که من به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها رغبت دارم و مثل من شخصی راجع به زهراء سلام الله علیها بی میل نیست، ولی تنها چیزی که مانع من است تهیدستی می باشد.

ابوبکر گفت:

یا علی! این سخن را مگوی، زیرا دنیا و آخرت در نظر خدا و رسولش ناچیز است.

حضرت علی علیه السلام پس از این جریان، شتر خود را باز نمود و آن را به منزل برد و بست.

آنگاه نعلین های خود را پوشید و متوجّه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شد. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن موقع در خانه ی زوجه اش اُمّ سلمه ی مخزومی بود. وقتی حضرت علی علیه السلام دقُ الباب نمود امّ سلمه گفت:

کیست دقُ الباب می کند؟ پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قبل از اینکه حضرت علی علیه السلام بگوید منم فرمود:

برخیز در را باز کن و به وی بگو: وارد شو. او مردیست که خدا و رسول او را دوست دارند و او هم خدا و رسول را دوست دارد.

اُمّ سلمه گفت:

پدر و مادرم به فدای تو یا رسول الله! این کیست که تو هنوز او را ندیده ای این چنین درباره اش می فرمایی؟

فرمود:

ای امّ سلمه! آرام باش! این مردی نیست که سفیه باشد و به زودی عصبانی شود. وی برادر

و پسر عمو و محبوب ترین مردم نزد من است.

امّ سلمه می گوید:

من با سرعتی برای باز کردن در رفتم به طوری که پایم به دامنم پیچید و نزدیک بود بیفتم موقعی که در را گشودم با علی بن ابیطالب علیه السلام مواجه شدم. آن حضرت وارد خانه نشد تا موقعی که یقین پیدا کرد من به جایگاه خود بازگشتم آنگاه داخل شد و به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عرض کرد:

«اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُول الله وَ رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرکاتُه». پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابشان فرمود:

«وَ عَلَیْکَ السَّلام یا اَبَاالْحَسَن»، بنشین.

حضرت علی علیه السلام در حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشست و همچنان به زمین نگاه می کرد گویا حاجتی داشت، ولی از اظهار آن خجالت می کشید، لذا سر مبارک خود را به زیر افکنده و سخنی نمی گفت. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که از قلب علی علیه السلام آگاه بود، به وی فرمود:

یا اباالحسن! من این می دانم که حاجتی داری، چه مانعی دارد، حاجت قلبی خود را بگو، زیرا حاجت تو نزد من روا خواهد بود.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

پدر و مادرم به فدایت یا رسول الله! تو می دانی که خودت مرا از عمویت ابوطالب و فاطمه بنت اسد گرفتی، من کودکی بیش نبودم، تو مرا با خویشتن هم غذا کردی تو درباره ی من از لحاظ نیکویی و شفقت از پدرم ابوطالب و مادرم فاطمه بنت اسد افضل و برتری، خدای رؤوف مرا به وسیله ی تو و در دست تو هدایت نمود، خدا مرا از آن حیرت و

سرگردانی هایی که پدران و عموهایم دچار بودند نجات داد، یا رسول الله! تو در دنیا و آخرت برای من ذخیره و پناهگاه هستی.

یا رسول الله! من دوست دارم با این همه رعایتی که نسبت به من فرموده ای خانه و زوجه ای داشته باشم که با او انس بگیرم. یا رسول الله! من نزد تو آمده ام تقاضا دارم تا دخترت فاطمه را برای من تزویج نمایی، آیا این تقاضا را می پذیری؟ امّ سلمه می گوید:

دیدم صورت مبارک پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از شدّت فرح و خوشحالی می درخشید.

آنگاه به حضرت علی علیه السلام فرمود:

یا اباالحسن آیا تو چیزی داری که من فاطمه را به تو بدهم؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

پدر و مادرم به فدایت اوضاع زندگی من از تو مخفی نیست. من فقط یک شمشیر و یک زره و یک شتر دارم که با آن آب می کشم. من غیر از اینها چیزی ندارم.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

یا علی! تو از شمشیرت مستغنی نیستی، زیرا می خواهی با آن در راه خدا جهاد کنی و با دشمنان خدا بجنگی، شتر خود را برای اینکه آب برای درخت های خرما و خانه ات بکشی و بار سفر به پشت آن بگذاری لازم داری. آری من فاطمه را با همان زرهی که داری برای تو تزویج می نمایم.

یا اباالحسن! مایلی که به تو مژده ای دهم؟

گفتم:

آری، پدر و مادرم به فدای تو، تو همیشه در گفتار خود با برکت و هدایت کننده بوده ای؟ صلوات خدا بر تو باد.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:

یا اباالحسن! خدا قبل از اینکه من فاطمه

را در زمین برای تو تزویج نمایم وی را در آسمان برای تو تزویج کرده ست. قبل از اینکه تو نزد من بیایی درباره ی همین موضوع، مَلَکی نزد من آمد که دارای چندین صورت و چندین بال بود و من در میان ملائکه نظیر او را ندیده بودم، او پس از این که به من گفت:

«اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُول الله وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرکاتُه» گفت:

مژده باد تو را به یگانگی و پاکیزگی نسل.

گفتم این چه بشارتیست؟

گفت:

نام من سیطائیل است من موکّل به یکی از ستون های عرش می باشم. از خدا خواهش نمودم به من اجازه دهد که به تو مژده دهم. این جبرئیل است که به دنبال من می آید و می خواهد تو را از کرامت پروردگار آگاه نماید. سخن وی تمام نشده بود که جبرئیل نازل شد و گفت:

«اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُول الله وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرکاتُه یا نَبِّیَّ الله»! سپس یک حریر سفیدی از حریرهای بهشتی که دو سطر از نور بر آن نوشته شده بود در میان دست من نهاد.

گفتم:

ای حبیب من! این حریر و این خط چیست؟

گفت:

یا محمّد خدای علیم توجّهی به زمین کرد و تو را از میان خلق برگزید و به پیامبری مبعوث نمود.

برای دوّمین بار توجّهی به زمین کرد و یک وزیر و هم صحبت و دامادی برای تو انتخاب نمود و دخترت فاطمه را برای او تزویج کرد.

گفتم:

ای حبیب من! این مرد کیست؟

گفت:

یا محمّد! وی که در دنیا برادر و پسر عموی توست علی بن ابیطالب علیه السلام است. خدای توانا به بهشت دستور داد تا خود را زینت نمود. به درخت طوبی امر کرد:

زر و زیور و

حلّه ها را آماده نموده ست. حورالعین خویشتن را زینت کرده اند به ملائکه دستور داده تا در آسمان چهارم نزد بیت المعمور اجتماع نمایند. ملائکه ی مافوق بیت المعمور به جانب آن نزول و ملائکه ی پایین بیت المعمور به طرف آن صعود نمودند.

خدای رحمان و رحیم به رضوان امر نموده منبر کرامت را بر در بیت المعمور نصب نمایند، این همان منبریست از نور، که حضرت آدم بر فراز آن رفت و نام های موجودات را بر ملائکه عرضه نمود.

خدا به یکی از ملائکه محبّ خویشتن که او را «راحیل» می گویند وحی کرد تا بر فراز آن منبر برود و حمد و ثنای خدا را آن طور که باید و شاید به جای آورد. در میان ملائکه از لحاظ نیکویی بیان و شیرین زبانی بهتر از راحیل وجود ندارد.

راحیل بر فراز منبر رفت و آن طور که باید و شاید حمد و ثنای خدا را به جای آورد و بدین جهت اهل آسمان ها غرق سرور شدند.

جبرئیل گفت:

خدای سبحان به من دستور داده که عقد نکاح را جاری کن، زیرا من کنیز خودم فاطمه ی اطهر، دختر حبیب خودم محمّد را برای بنده ام علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج کردم. من عقد نکاح را جاری کردم و جمیع ملائکه را بر آن شاهد گرفتم، شهادت آنان بر این پارچه ی حریر نوشته شده ست. خدا به من دستور داده که این حریر را به تو عرضه نمایم و آن را به وسیله ی عطر و مشک مُهر نمایم و به رضوان تحویل دهم.

خدای جهان پس از اینکه ملائکه را بر این ازدواج شاهد گرفت به درخت طوبی امر کرد:

زر و زیور و حلّه ها را

نثار کند، ملائکه و حورالعین آنها را گرفتند و تا قیامت به آنها فخر می نمایند.

یا محمّد! خدای تعالی به من فرموده به تو بگویم:

فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمایی و ایشان را به دو پسری بشارت دهی که در دنیا و آخرت با زکاوت، نجیب، طاهر، طیّب، خیرخواه و با فضیلت خواهند بود.

آنگاه پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

به خدا قسم هنوز آن ملک از نزد من بالا نرفته بود که تو دقُّ الباب نمودی. من امر پروردگارم را درباره ی تو اجراء خواهم کرد.

یا اباالحسن! تو قبل از من برو تا من به مسجد بیایم و فاطمه را در حضور مردم برای تو تزویج کنم و به قدری از فضائل تو بگویم که چشم تو و دوستانت در دنیا و آخرت روشن شود.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

من از حضور آن حضرت، با سرعتی خارج شدم که از کثرت خوشحالی سر از پای نمی شناختم.

عمر و ابوبکر به استقبال من آمدند و گفتند چه خبر؟!

گفتم:

حضرت رسول، دخترش فاطمه را برایم تزویج نمود و فرمود:

خدا در آسمان، فاطمه را برای تو تزویج کرده ست. این پیغمبر است که می آید تا این موضوع را در حضور مردم بگوید. ایشان خوشحال شدند و با من به سوی مسجد بازگشتند. هنوز ما به وسط مسجد نرسیده بودیم که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در حالی که از کثرت خوشحالی نور از صورت مبارکش می بارید به ما ملحق شد.

آنگاه بلال را خواست، بلال گفت:

لبیّک یا رسول الله!

فرمود:

مهاجرین و انصار را

نزد من بیاور، موقعی که آنان حضور یافتند آن حضرت پا به پلّه ی منبر نهاد و پس از حمد و ثنای خدای جهان فرمود:

ای گروه مردم! جبرئیل نزد من آمد و گفت:

خدای سبحان، ملائکه را نزد بیت المعمور جمع کرده و آنان را شاهد گرفته که فاطمه ی زهراء دختر محمّد را برای علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نموده و مرا هم مأمور کرده که این امر را در زمین انجام دهم و شما را بر آن شاهد بگیرم.

سپس آن حضرت نشست و به حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای اباالحسن برخیز و خطبه برای خود بخوان.

حضرت علی علیه السلام برخاست و پس از حمد و ثنای خدا و درود بر پیامبراکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم این خطبه را خواند:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ شُکْراً لِأَنْعُمِهِ وَ أَیَادِیهِ وَ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِیهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ صَلاةً تُزْلِفُهُ وَ تُحْظِیهِ وَ النِّکَاحُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ وَ رَضِیَهُ وَ مَجْلِسُنَا هَذَا مِمَّا قَضَاهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِیه».

بدانید که پیغمبر اکرم دخترش فاطمه را به عقد من درآورده و زره مرا مهریه ی وی قرار داده و من به این ازدواج راضی می باشم.

مسلمانان به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفتند:

یا رسول الله! دخترت فاطمه را برای علی تزویج نمودی؟

فرمود:

آری.

گفتند:

خدا این ازدواج را مبارک و یگانگی ایشان را حفظ نماید.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از این جریان، متوجّه زنان خویشتن گردید و به ایشان دستور داد تا مقدّمات مراسم عروسی را فراهم نمایند.

حضرت امیرالمومنین علیه السلام می فرماید:

رسول خدا بازگشت و به من فرمود:

فوراً

برو و زره خود را بفروش و پول آن را نزد من بیاور تا وسیله ی عروسی شما را مهیّا نمایم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

من رفتم و زره خود را به چهارصد درهم هَجَریّه به عثمان بن عفان فروختم. هنگامی که من پول ها را گرفتم و زره را تحویل دادم عثمان گفت:

یا اباالحسن! من از تو نسبت به این زره سزاوارتر نیستم، ولی تو نسبت به این پول ها از من سزاوارتری، گفتم:

آری، گفت:

پس من این زره را به تو هدیه می کنم من زره را با پول ها از او گرفتم و به حضور پیغمبر مشرّف شدم و جریان عثمان را برای حضرتش شرح دادم.

حضرت دعایش فرمود.

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک مشت از آن پول ها را برگرفت و ابوبکر را احضار کرده آن پول ها را به او داد و فرمود:

این پول ها را ببر و برای دخترم فاطمه، لوازم منزل خریداری نما، آنگاه سلمان و بلال را با وی فرستاد تا آنچه را که می خَرد ایشان بیاورند.

ابوبکر می گوید:

آن پول هایی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من داد مبلغ شصت و سه درهم بودند من به بازار رفتم و یک رختخواب، که از پشم مصری پُر شده بود، یک سفره ی چرمی و یک بالش که از لیف خرما پُر شده بود، یک عباء خبیری، یک مشک آب، چند کوزه، ظرف آب سفالی بزرگ، یک آفتابه و یک چادر پشمی خریدم.

آنگاه آنها را آوردیم و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تقدیم کردیم.

وقتی چشم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آنها افتاد

اشک هایش جاری شده، سر مبارک خود را به طرف آسمان بلند کرد و فرمود:

بار خدایا! به خاندانی که ظرف های ایشان سفالیست خیر و برکت عطا کن!

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

پیامبر خدا مابقی پول زره را به امّ سلمه عطا کرد و به وی فرمود:

این پول نزد تو باشد. مدّت یک ماه بود که من راجع به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها با پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفتگو نمی کردم، زیرا از آن حضرت خجالت می کشیدم. ولی هر گاه به حضورش مشرّف می شدم، می فرمود:

یا اباالحسن! زوجه ی تو بسیار نیکو است! یا اباالحسن! مژده باد تو را، زیرا من بزرگترین زنان عالَم را برای تو تزویج نموده ام.

مدّت یک ماه از این جریان گذشت. برادرم عقیل نزد من آمد و گفت:

یا علی! من برای هیچ نعمتی اینقدر خوشحال نشدم که تو با فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ازدواج کرده ای. یا علی! پس چرا از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تقاضا نمی کنی که فاطمه را به منزل شما بفرستد تا چشمان ما به وسیله ی اجتماع شما روشن شود؟

حضرت علی علیه السلام فرمود:

به خدا قسم ای برادر، من خیلی مایلم که این آرزو برآورده شود، هیچ مانعی نیز در کار نیست، ولی از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خجالت می کشم.

عقیل گفت:

تو را به خدا قسم، برخیز و با من به حضور رسول خدا بیا! وقتی برخاستیم تا به حضور آن حضرت مشرّف شویم در بین راه با امّ ایمن کنیز پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مواجه شدیم، موقعی

که وی را از تصمیم خود آگاه نمودیم گفت:

شما این عمل را انجام ندهید، بگذارید ما زنان این مطلب را با آن حضرت در میان بگذاریم زیرا سخن زنان در این باره بهتر در دل مردان جای خواهد گرفت.

پس از این جریان من نزد امّ سلمه رفتم و او را از این موضوع آگاه نمودم، وی هم زنان پیغمبر اکرم را آگاه و جمع نمود، آنان به حضور پیامبر که در خانه ی عایشه بود مشرّف شدند و پس از اینکه در اطراف آن حضرت حلقه زدند گفتند:

یا رسول الله! پدر و مادرمان به فدای تو! ما برای یک موضوعی نزد تو آمده ایم که اگر خدیجه ی کبری زنده بود چشمانش به وسیله ی آن روشن می شد.

امّ سلمه می گوید:

وقتی ما نام خدیجه ی کبری را بردیم آن حضرت گریان شد و فرمود:

مثل خدیجه پیدا نخواهد شد. خدیجه در آن موقعی که مردم مرا تکذیب نمودند مرا تصدیق کرد، مرا به وسیله ی ثروت خود درباره ی پیشرفت دین خدا یاری نمود.

خدا به من دستور داد خدیجه را درباره ی قصر زمرّدی که در بهشت دارد و هیچ رنج و زحمتی در آن نیست بشارت دهم.

امّ سلمه می گوید:

گفتیم یا رسول الله! پدر و مادر ما به فدای تو باد! آری خدیجه همین طور بود که شما می فرمایید، ولی در عین حال او به سوی رحمت پروردگار خویشتن رفت. خدا این نعمت را برای او مبارک نماید و ما را هم با او، در درجات بهشتی و رضوان و رحمت خود جای دهد.

یا رسول الله! این علی علیه السلام در دنیا برادر و پسر عموی تو می باشد. او دوست دارد که شما اجازه ی رفتن

فاطمه سلام الله علیها را به منزل شوهرش صادر فرمایی تا با یکدیگر مأنوس شوند.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به امّ سلمه فرمود:

پس چرا علی این موضوع را با من در میان نمی گذارد؟

گفت:

از شما خجالت می کشد.

امّ ایمن می گوید:

پیغمبر خدا به من فرمود:

برو علی را نزد من بیاور. وقتی من به سراغ علی رفتم دیدم آن حضرت در انتظار من است تا جواب رسول خدا را برایش بگویم. وقتی مرا دید فرمود:

چه خبر؟

گفتم:

پیامبر خدا، تو را می خواهد.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

هنگامی که من در محضر آن برگزیده ی خدا مشرّف شدم زنان آن حضرت برخاستند و به حجره های خود رفتند. من در حالی به حضور رسول خدا نشستم که به زمین نگاه می کردم، زیرا از آن بزرگوار خجالت می کشیدم.

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من فرمود:

آیا دوست داری که زوجه ات را در اختیارت بگذارم؟ من همان طور که به زمین می نگریستم عرض کردم:

آری، پدر و مادرم به فدایت باد.

فرمود:

بسیار خوب، امشب یا فردا شب این خواسته ی تو برآورده خواهد شد من با سرور و خوشحالی برخاستم.

سپس آن حضرت به زنان خود دستور داد:

فاطمه را زینت و معطّر نمائید، یک اطاق از برایش فرش کنید تا شوهرش نزد او بیاید.

پس از این جریان رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مبلغ ده درهم از آن پول هایی را که به امّ سلمه داده بود پس گرفت و به من داد و فرمود:

برو روغن و خرما و کشک خریداری کن. من آنها را خریدم و به حضور حضرتش آوردم. رسول خدا آستین های خود را بالا زد و یک سفره ی

پوستی خواست.

آنگاه خرما و کشک را با یکدیگر مخلوط نمود غذایی درست کرد که آن را به عربی «حَیْس» می گویند.

سپس به من فرمود:

یا علی! هر کسی را دوست داری دعوت کن. من به سوی مسجد رفتم، اصحاب پیامبر اکثراً در مسجد بودند. من به آنان گفتم:

دعوت پیغمبر خدا را اجابت نمائید، ایشان عموماً برخاستند و به طرف خانه ی آن حضرت رفتند.

من به پیامبر خدا عرض کردم:

مهمان ها زیاد هستند.

رسول خدا پارچه ای روی سفره انداخت و به من فرمود:

مهمان ها را ده نفر ده نفر، نزد من بفرست. من اطاعت نمودم آنان همچنان غذا می خوردند و خارج می شدند، ولی غذا کم نمی شد تا اینکه تعداد هفتصد نفر مرد و زن از آن غذا به برکت پیغمبر خدا خوردند.

امّ سلمه می گوید:

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها و حضرت علی علیه السلام را خواست.

حضرت علی علیه السلام را سمت راست و حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را طرف چپ خود جای داد و به سینه ی مبارک خویشتن چسبانید و میان چشم ایشان را بوسید، آنگاه پس از اینکه فاطمه را به حضرت علی علیهما السلام سپرد، فرمود:

یا علی! زوجه ی تو خوب زوجه ایست. سپس رو به فاطمه کرد و فرمود:

شوهر تو خوب شوهری می باشد.

آنگاه آن حضرت برخاست و میان ایشان راه رفت و آنان را داخل آن حجره ای کرد که برای ایشان مهیّا شده بود.

سپس از حجره خارج شد دو طرف در را گرفت و فرمود:

خدا شما و نسل شما را پاک و پاکیزه نماید. من با کسی که با شما آشتی باشد آشتی هستم و دشمن هستم با کسی که با

شما دشمنی نماید. من شما را به خدا می سپارم.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مدّت سه روز نزد ما نیامد. وقتی صبح روز چهارم فرا رسید هنگام آمدن حضرت نزد ما، با اسماء بنت عمیس روبرو شد. به وی فرمود:

برای چه اینجا ایستاده ای، در صورتی که مردی در میان این حجره ست؟

گفت:

پدر و مادرم به فدایت هر گاه دختری به خانه ی شوهر برود احتیاج به زنی دارد که خواسته های او را انجام دهد. من اینجا ایستاده ام که اگر فاطمه فرمانی داشته باشد ببرم.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

خدا حوائج دنیوی و اخروی تو را روا نماید.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

اوّل صبح بود که من و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زیر عبا خوابیده بودیم. موقعی که گفتگوی رسول خدا و اسماء را شنیدیم تصمیم گرفتیم که برخیزیم ولی آن حضرت به ما فرمود:

به خاطر آن حقّی که من به گردن شما دارم از یکدیگر جدا نشوید تا من نزد شما بیایم. ما به جای خود بازگشتیم و آن حضرت آمد و بالای سر ما نشست و پاهای مبارک خود را زیر عبای ما داخل نمود. من پای راست آن بزرگوار را به سینه ی خود چسباندم و فاطمه پای چپ او را به سینه ی خود چسبانید. ما بدین وسیله پاهای مبارک آن حضرت را گرم نمودیم.

پس از این جریان پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

یا علی یک کوزه ی آب برای من بیاور وقتی آب برای آن حضرت آوردم سه مرتبه از آب دهان مبارک خود به آن آب زد و

چندین آیه از قرآن مجید را بر آن خواند.

سپس به حضرت علی علیه السلام فرمود:

یا علی! از این آب بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار، من این امر را اطاعت نمودم و آن حضرت مابقی آن آب را بر سر و سینه ی من پاشید و فرمود:

یا اباالحسن! خدا پلیدی را از تو دور نمود و تو را پاک کرد، پاک نمودن مخصوصی.

سپس به من فرمود:

آب جدیدی برایم بیاور، من اطاعت نمودم آن بزرگوار نیز همان عمل را انجام داد و آن آب را به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عطا کرد و به وی فرمود:

بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار. وقتی فاطمه اطاعت کرد رسول اکرم مابقی آن آب را بر سر و سینه ی آن بانو پاشید و به او فرمود:

خدا پلیدی را از تو دور کرد و تو را پاک و پاکیزه نمود، پاک کردن مخصوصی.

آنگاه به من فرمود:

تا از حجره خارج شدم و آن حضرت با فاطمه در میان اطاق ماند و به فاطمه فرمود:

شوهرت را چگونه یافتی؟

گفت:

پدر جان! علی بهترین شوهر است. ولی زنان قریش به من می گویند:

شوهر تو تهیدست است.

پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

ای دختر عزیزم! پدر و شوهر تو فقیر نیستند، زیرا خزانه های طلا و نقره ی زمین به من عرضه شد ولی من آنچه را که نزد پروردگارم می باشد انتخاب نمودم.

ای دختر عزیزم! اگر آنچه را که پدرت می داند تو می دانستی دنیا در نظرت ناچیز می آمد، به خدا قسم من درباره ی نصیحت تو کوتاهی نکرده ام، من تو را به علی دادم که از لحاظ اسلام

بر همه مقدّم و از نظر علم و حلم از همه اعظم است.

ای دختر عزیزم، خـدای توانـا توجّهی به زمین کرد و دو نفر مرد را انتخاب نمود، یکی از آنها را پـدر تو و دیگری را شوهر تو قرار داده ست.

ای دختر من! شوهر تو خوب شوهریست. مبادا نسبت به وی نافرمانی کنی!

سپس آن برگزیده ی خدا، مرا صدا زد، عرض کردم:

لبیّک یا رسول الله!

فرمود:

داخـل حجره ی خود شو و درباره ی زوجه ات مهربانی و مـدارا کن، زیرا فاطمه پاره ی تن من است، آنچه که وی را ناراحت کند مرا ناراحت می نماید و آنچه که او را مسرور نماید، مرا مسرور می کند.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

به خـدا قسم من فاطمه را غضـبناک و ناراحت ننمودم تا موقعی که به شـهادت رسـید و فاطمه هم مرا خشـمناک نکرد و از من نافرمانی ننمود. هر گاه من محزون و اندوهناک می شدم برای رفع غم و اندوه خود به فاطمه نظر می کردم.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

چون پیغمبر اراده کرد از منزل فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بیرون رود فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به حضرتش عرض کرد:

پدر جان! من طاقت اداره کردن امور خانه را ندارم، یک کنیز برای من بگیر تا در امور خانه کُمک کار و یاور من باشد.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابش فرمود:

آیا دوست نداری که چیزی بهتر از خادم به تو عطا می کنم؟

حضرت امیر به فاطمه علیهما السلام فرمود:

بگو آری، فاطمه فرمود:

آنچه از خادم بهتر است می خواهم.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

در هر روزی ۳۴ مرتبه سبحان الله، ۳۳ مرتبه الحمدلله، ۳۳ مرتبه الله اکبر بگو. این

صد مرتبه کار زبان است ولی در میزان عمل دارای هزار ثواب خواهد بود.

ای فاطمه! اگر تو این اذکار را هر روز صبح بگویی خدا امور دنیوی و اخروی تو را عهده دار خواهد بود.

بیان: مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

روایتی مثل روایت قبل، از کتاب کفایه الطّالب تألیف محمّد بن یوسف گنجی شافعی با اسناد خودش از ابن عبّاس با اختصار و کمی تغییر نقل کرده و ما برای اینکه تکرار نشود آن را نقل نمی کنیم.

پس محمّد بن یوسف گفت:

همین گونه این روایت را ابن بطّه روایت کرده و او (ابن بطّه) راوی راستگو و خوبیست امّا به نظر او، ذکر نام «اسماء بنت عمیس» در این حدیث صحیح نمی باشد، زیرا این اسماء همسر جعفر بن ابیطالب بود که پس از شهادت او ابوبکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر (۴۳۴) از این ازدواج متولّد شد و چون ابوبکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر از این ازدواج متولّد شد و چون ابوبکر مُرد، علیّ بن ابیطالب با او ازدواج نمود و آن «اسمائی» که در عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها حاضر بود «اسماء بنت یزید بن السکن انصاری» بود و در آن هنگام اسماء بنت عمیس با شوهرش جعفر در حبشه بود که آنها در روز فتح خیبر در سال هفتم هجرت به حبشه رفتند و ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها بعد از جنگ بدر بوده، یعنی در ایّامی که او اسیر بوده پس صحیح این است که بگوییم آن «اسماء» که در حدیث ذکر شده «اسماء دختر یزید انصاری» بوده و او روایاتی

نیز از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل نموده، پایان نظر محمّد بن یوسف.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

«مرط» به عبایی گویند که از پشم و یا خَز باشد و با آن خودشان را می پوشانند و «خِدر» به معنی پرده و حجاب است.

این فرمایش امیرالمؤمنین علی علیه السلام که در این روایت می فرماید:

«ممّا کانَ علیه آبائی» یعنی ای رسول خدا مرا از آنچه پدرانم بر آن بودند نجات دادی، به این معنی نیست که پدران آن حضرت نعوذ بالله مشرک و بت پرست بوده اند بلکه منظور این است که تو مرا از آن شکّ و تردید و حیرت هایی که پدرانم در بعضی امور با آن مواجه بودند نجات دادی و منظور از هدایت این است که آن حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به سوی علوم ربّانی که فقط مختصّ اوست هدایت نمود.

و منظور از «شرک» (۴۳۵) منظور از پدران، عموهاست و یا منظور، بعضی از پدران مادریست.

و جزریّ می گوید:

در آنجا که امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«میمون النّقیّه» یعنی تو کامیابی و بر همه ی مطالب پیروز و سربلندی و کلمه ی «نقیبه» نفس را گویند و قول ضعیفی هم گفته به معنی طبیعت و خلقت (انسانی) را گویند.

و همچنین جزریّ گوید «طائر الانسان» آنچه حاصل شود برای انسان در علم خدا و آنچه خداوند برای او تقدیر فرموده ست.

و از همین قبیل است که در حدیثی آمده:

«بالمیمون طائره» یعنی به مبارکیست بهره و نصیب او و همچنین جایز است اصل آن (طائر) را از «طَیَرَ» بگیریم که در این صورت به معنی «سانح و بارح» می شود. (در عرب اگر پرنده ای از سمت

راست آید آن را به فال نیک گیرند و به آن «سانح» گویند و اگر او سمت چپ آید به فال بد گیرند و آن را «بارح» گویند.)

و در آنجا که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«تزلفه» یعنی او را به خدا نزدیک می کند.

و «تحظیه» از باب اِفعال است، می گویند:

«فلان احظی منّی» یعنی او (مثلاً به پیامبر) نزدیک تر است از من.

و در آنجا که می فرماید:

«ثم انثنت» «انثنت» یعنی منصرف کرد، جوهری گفته «ثنیته» یعنی او را از حاجتش منصرف کردم.

جزری گفته: «الصِّخب» به معنی ضجّه و فریاد است و صدا بلند کردن برای دشمن را گویند و از همین قبیل است حدیثی که در فضل حضرت خدیجه سلام الله علیهاست که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرماید:

«لا صخب فیه و لا نصب» یعنی خداوند قصری در بهشت به حضرت خدیجه سلام الله علیها عنایت فرموده که در آن نه داد و فریاد هست و نه درد و الم و ناراحتی.

و در آنجا که می فرماید:

«فجلّل السّفره» یعنی پوشیده شده بود (محتویّات) سفره تا آنان که از آن سفره می خورند نبینند در آن چیست و این باعث برکت آن سفره می شد و این قضیّه (مخفی بودن محتویّات سفره) در اخبار و روایات فراوان آمده که در رابطه با اعجاز برکت است.

[روایت شماره] (۳۳)

[کشف الغمه] وَ نَقَلْتُ مِنْ کِتَابِ الذُّرِّیَّهِ الطَّاهِرَهِ، تَصْنِیفِ أَبِی بِشْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادٍ الْأَنْصَارِیِّ الْمَعْرُوفِ بِالدُّولابِیِّ، مِنْ نُسْخَهٍ بِخَطِّ الشَّیْخِ ابْنِ وَضَّاحٍ الْحَنْبَلِیِّ الشَّهْرَبَانِیِّ وَ أَجَازَ لِی أَنْ أَرْوِیَ عَنْهُ کُلَّ مَا یَرْوِی عَنْ مَشَایِخِهِ وَ هُوَ یَرْوِی کَثِیراً وَ أَجَازَ لِیَ السَّیِّدُ جَلالُ الدِّینِ بْنُ عَبْدِ الْحَمِیدِ

بْنِ فَخَّارٍ الْمُوسَوِيُّ الْحَائِرِيُّ أَدَامَ اللَّهُ شَرَفَهُ أَنْ أَرْوِيَهُ عَنْهُ، عَنِ الشَّيْخِ عَبْدِالْعَزِيزِ بْنِ الْأَخْضَرِ الْمُحَدِّثِ إِجَازَةً فِي مُحَرَّمِ سَنَهِ عَشْرٍ وَ سِتِّمِائَهٍ وَ عَنِ الشَّيْخِ بُرْهَانِ الدِّينِ أَبِي الْحُسَيْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْغَزْنَوِيِّ إِجَازَةً فِي رَبِيعِ الأَوَّلِ سَنَهَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ وَ سِتِّمِائَهٍ، كِلاهُمَا عَنِ الشَّيْخِ الْحَافِظِ أَبِي الْفَضْلِ مُحَمَّدِ بْنِ نَاصِرٍ السَّلامِيِّ بِإِسْنَادِهِ وَ السَّيِّدُ أَجَازَ لِي قَدِيماً رِوَايَهَ كُلِّمَا يَرْوِيهِ وَ بِهَذَا الْكِتَابِ فِي ذِي الْحِجَّهِ مِنْ سَنَهِ سِتٍّ وَ سَبْعِينَ وَ سِتِّمِائَهٍ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:

خَطَبَ أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَأَبَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقَالَ عُمَرُ: أَنْتَ لَهَا يَا عَلِيُّ، فَقَالَ:

مَا لِي مِنْ شَيْ ءٍ إِلا دِرْعِي أَرْهَنُهَا، فَزَوَّجَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ فَاطِمَهَ بَكَتْ،

قَالَ:

فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

مَا يُبْكِيكِ يَا فَاطِمَهُ؟ فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَنْكَحْتُكِ أَكْثَرَهُمْ عِلْماً وَ أَفْضَلَهُمْ حِلْماً وَ أَوَّلَهُمْ سِلْماً.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليهما السلام قَالَ:

تَزَوَّجَ عَلِيٌّ فَاطِمَهَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَ بَنَى بِهَا فِي ذِي الْحِجَّهِ مِنَ السَّنَهِ الثَّانِيَهِ مِنَ الْهِجْرَهِ.

وَ عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:

خُطِبَتْ فَاطِمَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَتْ مَوْلاةٌ لِي: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَهَ قَدْ خُطِبَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟ قُلْتُ: لا قَالَتْ:

فَقَدْ خُطِبَتْ، فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَيُزَوِّجَكَ، فَقُلْتُ: وَ هَلْ عِنْدِي شَيْ ءٌ أَتَزَوَّجُ بِهِ، فَقَالَتْ:

إِنَّكَ إِنْ جِئْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم

زَوَّجَکَ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ تُرْجِینِی [تُزْجِینِی] حَتَّی دَخَلْتُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ کَانَتْ لَهُ جَلالَهٌ وَ هَیْبَهٌ، فَلَمَّا قَعَدْتُ بَیْنَ یَدَیْهِ أُفْحِمْتُ فَوَاللَّهِ مَااسْتَطَعْتُ أَنْ أَتَکَلَّمَ فَقَالَ:

مَا جَاءَ بِکَ أَلَکَ حَاجَهٌ؟ فَسَکَتُّ فَقَالَ:

لَعَلَّکَ جِئْتَ تَخْطُبُ فَاطِمَهَ؟ قُلْتُ: نَعَم،

قَالَ:

فَهَلْ عِنْدَکَ مِنْ شَیْ ءٍ تَستَحِلُّهَا بِهِ؟ قُلْتُ: لا وَاللَّهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ:

مَا فَعَلْتَ الدِّرْعَ الَّتِی سَلَّحْتُکَهَا؟ فَقُلْتُ: عِنْدِی وَ الَّذِی نَفْسِی بِیَدِهِ إِنَّهَا لَحُطَمِیَّهٌ مَا ثَمَنُهَا إِلّا أَرْبَعَ مِائَهِ دِرْهَمٍ،

قَالَ:

قَدْ زَوَّجْتُکَهَا فَابْعَثْ بِهَا، فَإِنْ [فَإِنَّهَا] کَانَتْ لَصَدَاقَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

بیان: تقول سلّحته و أسلحه إذا أعطیته سلاحاً و قال الجزریُّ: فی حدیث زواج فاطمه أنّه قال لعلیّ: أین درعک الحطمیّه، هی الّتی تحطم السّیوف أی تکسرها و قیل: هی العریضه الثّقیله و قیل: هی منسوبه إلی بطن من عبد القیس یقال لهم:

حطمه بن محارب کانوا یعملون الدّروع و هذا أشبه الأقوال.

در کتاب کشف الغمّه (۴۳۶) از کتاب الذّریّه الطّاهره با سندهای خود از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

ابوبکر و عمر به خواستگاری فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آمدند ولی رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نپذیرفتند.

عمر به من گفت:

یا علی! تو لیاقت فاطمه را داری.

گفتم:

من غیر از زره ام که آن را گِرو می گذارم چیزی ندارم.

وقتی پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت امیر علیه السلام تزویج نمود و این موضوع به گوش آن بانوی معظّمه رسید، گریان شد.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد حضرت زهراء سلام الله علیها آمد

و فرمود:

برای چه گریه می کنی؟!

به خدا قسم من تو را برای شخصی تزویج نموده ام که علم و حلمش از همه بیشتر می باشد و از همه در اسلام سبقت گرفته ست.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

حضرت علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را به عقد خود درآورد در ماه رمضان سال دوّم هجرت و در ذی الحجّه ی همان سال او را به خانه بُرد.

و مجاهد از حضرت علی علیه السلام روایت کرد که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله علیها از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگاری شد. پس یکی از زنان همسایه به من گفت:

آیا می دانی حضرت فاطمه سلام الله علیها را، از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواستگاری کرده اند؟

گفتم:

نه.

گفت:

بدان و آگاه باش که از او خواستگاری شده، چه چیز مانع تو شده که نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نمی روی تا او را به ازدواج تو درآورد؟

گفتم:

مگر من چیزی دارم که با آن بتوانم ازدواج کنم؟

گفت:

همانا اگر تو نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برَوی دخترش را به ازدواج تو در خواهد آورد. (پس حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید) : به خدا قسم آن زن، دست از ترغیب من به پیش قدم شدن و روانه شدن خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برنداشت تا اینکه من خدمت آن حضرت رسیدم.

آنقـدر آن بزرگوار هیبت و عظمت داشت که وقتی در مقابل او نشسـتم، زبانم بند آمد. پس به خدا قسم، قادر به سـخن گفتن نبودم. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من فرمود:

به چه منظور نزد من آمده ای؟ آیا حاجت و خواسته ای داری؟ من سکوت کردم، فرمود:

گویا آمده ای فاطمه را خواستگاری کنی؟

عرض کردم:

آری، فرمود:

آیا چیزی داری تا با پرداخت آن، او را به ازدواج خود درآوری؟

عرض کردم:

نه به خدا قسم ای رسول خدا.

فرمود:

زرهی را که در جنگ ها به تن می کردی، چه کردی؟

عرض کردم:

نزد خودم است، (امّا) به آن خدایی که جانم در دست اوست، آن زره بی ارزش و ارزان است و ارزش آن چهارصد درهم بیشتر نیست.

فرمود:

همان زره صداق و مهریه ی دختر رسول خدا است.

بیان: «سلّحته و اسلحه» منظور زمانی ست که به کسی اسلحه عطا شود و جزری گفته: این جمله ی «این درعک الحطمیّه» که در حدیث ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها آمده است به این معناست که کجاست آن زره ات که شکسته است آن را شمشیرها و بعضی گفته اند:

نام فرزندان عبدالقیس است که به آنها گفته می شد (لقب آنها است) حطمه بن محارب و چون آنها زره می ساختند لذا زره های آنها را «درع الحطمیّه» می گفتند، (پس علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید) : و این بهترین قول در معنی این کلمه ست.

[روایت شماره] (۳۴)

[كشف الغمه] وَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِی رَبَاحٍ قَالَ:

لَمَّا خَطَبَ عَلِیٌّ فَاطِمَهَ أَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

إِنَّ عَلِیّاً قَدْ ذَکَرَکِ، فَسَکَتَتْ، فَخَرَجَ فَزَوَّجَهَا.

وَ عَنِ ابْنِ بُرَیْدَهَ عَنْ أَبِیهِ قَالَ:

قَالَ نَفَرٌ مِنَ الْأَنْصَارِ لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام :

اخْطُبْ فَاطِمَهَ، فَأَتَی رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَسَلَّمَ عَلَیْهِ، فَقَالَ لَهُ مَا حَاجَهُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ؟

قَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ ذَکَرْتُ فَاطِمَهَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقَالَ مَرْحَباً وَ أَهْلاً، لَمْ يَزِدْ عَلَيْهَا، فَخَرَجَ عَلِيٌّ عَلَى أُولَئِكَ الرَّهْطِ مِنَ الْأَنْصارِ وَ كَانُوا يَنْتَظِرُونَهُ قَالُوا: مَا وَرَاكَ؟

قَالَ:

مَا أَدْرِى غَيْرَ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

مَرْحَباً وَ أَهْلاً، قَالُوا: يَكْفِيكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ أَحَدُهُمَا: أَعْطَاكَ الْأَهْلَ وَ الرَّحْبَ.

فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ قَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّهُ لا بُدَّ لِلْعُرْسِ مِنْ وَلِيمَةٍ، فَقَالَ سَعْدٌ: عِنْدِى كَبْشٌ وَ جَمَعَ لَهُ رَهْطٌ مِنَ الْأَنْصَارِ آصُعاً مِنْ ذُرَةٍ (۴۳۷) فَلَمَّا كَانَ لَيْلَهُ الْبِنَاءِ قَالَ:

لا تُحْدِثَنَّ شَيْئاً حَتَّى تَلْقَانِى، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ، ثُمَّ أَفْرَغَهُ عَلَى عَلِيٍّ وَ قَالَ:

اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَ بَارِكْ عَلَيْهِمَا وَ بَارِكْ لَهُمَا فِى شِبْلَيْهِمَا وَ قَالَ ابْنُ نَاصِرٍ فِى نَسْلَيْهِمَا.

وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ:

كُنْتُ فِى زِفَافِ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا أَصْبَحْنَا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى الْبَابِ فَقَالَ:

يَا أُمَّ أَيْمَنَ ادْعِى لِى أَخِى،

قَالَتْ:

هُوَ أَخُوكَ وَ تُنْكِحُهُ ابْنَتَكَ؟

قَالَ:

نَعَمْ يَا أُمَّ أَيْمَنَ،

قَالَتْ:

وَ سَمِعَ النِّسَاءُ صَوْتَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَتَنَحَّيْنَ وَ اخْتَبَيْتُ أَنَا فِى نَاحِيَهٍ، فَجَاءَ عَلِيٌّ عليه السلام فَنَضَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنَ الْمَاءِ وَ دَعَا لَهُ.

ثُمَّ قَالَ:

ادْعِی لِی فَاطِمَهَ، فَجَاءَتْ خَرِقَهً مِنَ الْحَیَاءِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

اسْکُنِی لَقَدْ أَنْکَحْتُکِ أَحَبَّ أَهْلِ بَیْتِی إِلَیَّ، ثُمَّ نَضَحَ عَلَیْهَا مِنَ الْمَاءِ وَ دَعَا لَهَا قَالَتْ:

ثُمَّ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَرَأَی سَوَاداً بَیْنَ یَدَیْهِ، فَقَالَ:

مَنْ هَذَا؟ فَقُلْتُ: أَنَا أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ،

قَالَ:

جِئْتِ فِی زِفَافِ فَاطِمَهَ تُکْرِمِینَهَا؟ قُلْتُ:

نَعَمْ،

قَالَتْ:

فَدَعَا لِی.

قَالَ عَلِیُّ بْنُ عِیسَی: وَ حَدَّثَنِی السَّیِّدُ جَلالُ الدِّینِ عَبْدُ الْحَمِیدِ بْنُ فَخَّارٍ الْمُوسَوِیُّ بِمَا هَذَا مَعْنَاهُ وَ رُبَّمَا اخْتَلِفَ الْأَلْفَاظُ قَالَ:

قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ هَذِهِ: حَضَرَتْ وَفَاةُ خَدِیجَهَ سلام الله علیها فَبَکَتْ، فَقُلْتُ: أَتَبْکِینَ وَ أَنْتِ سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ أَنْتِ زَوْجَهُ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُبَشَّرَهٌ عَلَی لِسَانِهِ بِالْجَنَّه، فَقَالَتْ:

مَا لِهَذَا بَکَیْتُ وَ لَکِنَّ الْمَرْأَهَ لَیْلَهَ زَفَافِهَا لا بُدَّ لَهَا مِنِ امْرَأَهٍ تُفْضِی إِلَیْهَا بِسِرِّهَا وَ تَسْتَعِینُ بِهَا عَلَی حَوَائِجِهَا وَ فَاطِمَهُ حَدِیثَهُ عَهْدٍ بِصِبی وَ أَخَافُ أَنْ لا یَکُونَ لَهَا مَنْ یَتَوَلَّی أَمْرَهَا حِینَئِذٍ فَقُلْتُ: یَا سَیِّدَتِی لَکِ عَلَیَّ عَهْدُ اللَّهِ إِنْ بَقِیتُ إِلَی ذَلِکِ الْوَقْتِ أَنْ أَقُومَ مَقَامَکِ فِی هَذَا الْأَمْرِ فَلَمَّا کَانَتْ تِلْکَ اللَّیْلَهُ وَ جَاءَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَمَرَ النِّسَاءَ فَخَرَجْنَ وَ بَقِیتُ، فَلَمَّا أَرَادَ الْخُرُوجَ رَأَی سَوَادِی فَقَالَ:

مَنْ أَنْتِ؟ فَقُلْتُ: أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ، فَقَالَ:

أَلَمْ آمُرْکِ أَنْ تَخْرُجِی، فَقُلْتُ: بَلَی یَا رَسُولَ اللَّهِ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی وَ مَا قَصَدْتُ خِلافَکَ وَ لَکِنِّی أَعْطَیْتُ خَدِیجَه عَهْداً وَ حَدَّثْتُهُ فَبَکَی، فَقَالَ:

بِاللَّهِ لِهَذَا وَقَفْتِ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ وَاللَّهِ فَدَعَا لِی. عُدْنَا إِلَی مَا أَوْرَدَهُ الدُّولابِیُّ.

وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ قَالَتْ:

لَقَدْ جُهِّزَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام وَ مَا کَانَ حَشْوُ فَرْشِهِمَا وَ وَسَائِدِهِمَا إِلا لِیفاً وَ لَقَدْ أَوْلَمَ عَلِیٌّ لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها فَمَا کَانَتْ وَلِیمَهُ ذَلِکَ الزَّمَانِ أَفْضَلَ مِنْ وَلِیمَتِهِ، رَهَنَ دِرْعَهُ عِنْدَ یَهُودِیٍّ وَ کَانَتْ وَلِیمَتُهُ آصُعاً مِنْ شَعِیرٍ وَ تَمْرٍ وَ حَیْسٍ (۴۳۸).

بیان: قال الجزریّ: فی حدیث تزویج فاطمه سلام الله علیها فلمّا أصبح دعاها فجاءت

خرقه من الحیاء، أی خجله مدهوشه من الخرق التحیّر و یحتمل أن یکون بالحاء المهمله و الزاء المعجمه، فالمراد تقارب الخطو فی المشی، قال الجوهری: الحُزُقُّ: القصیر المتقارب الخطو و کذا الحُزُقّه و روی أنّها أتته تعثر فی مرطها من الخجل و قال الجوهریُّ: و قضینا إلیه ذلک الأمر، أی أنهیناه إلیه.

نیز در همان کتاب (۴۳۹) از عطاء بن ابی رباح روایت می کند که گفت هنگامی که حضرت علی علیه السلام از حضرت فاطمه سلام الله علیها خواستگاری کردند پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد حضرت زهرا سلام الله علیها آمده و فرمود:

علی علیه السلام از تو خواستگاری کرده و حضرت فاطمه سلام الله علیها به جای جواب، سکوت کرد. پیامبر از نزد حضرتش خارج شده و او را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد و ابن بریده از پدرش روایت می کند که یکی از انصار به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام گفت:

فاطمه را از پیغمبر خدا خواستگاری نما.

حضرت امیر علیه السلام به حضور آن حضرت آمد و سلام کرد. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

چه حاجتی داری؟

گفت:

برای خواستگاری فاطمه ی زهراء آمده ام.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

مرحبا! خوش آمدی! و چیز دیگری نفرمود.

موقعی که حضرت علی علیه السلام نزد آن گروه که در انتظارش بودند آمد به وی گفتند:

چه خبر؟

فرمود:

نمی دانم، فقط آن حضرت به من فرمود:

مرحبا، خوش آمدی.

گفتند:

همین که آن بزرگوار به تو فرموده:

مرحبا، خوش آمدی برای تو کافی خواهد بود.

پس از این جریان فرمود:

یا علی! عروسی ولیمه لازم دارد. سعد گفت:

من یک گوسفند دارم، گروهی از انصار هم

مقداری ذرّت دارند. وقتی شب عروسی فرا رسید رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت امیر علیه السلام فرمود:

عملی انجام مده تا آن موقعی که مرا ملاقات نمایی.

سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آب خواست و پس از اینکه وضو گرفت آن آب را به حضرت امیر علیه السلام پاشید و فرمود:

بار خدایا! این ازدواج را برای علی و زهراء و دو فرزندش: مبارک بگردان.

و ابن ناصر گفته: در نسل ایشان مبارک گردان.

و از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت:

من در شب زفاف فاطمه سلام الله علیها حضور داشتم. هنگامی که صبح شد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در کنار در اطاق فاطمه سلام الله علیها قرار گرفت و خطاب به امّ ایمن، که در آن شب در منزل فاطمه سلام الله علیها باقی مانده بود تا مراقب او باشد، فرمود:

ای اُمّ ایمن، برادرم علی علیه السلام را صدا بزن. امّ ایمن عرض کرد:

او برادر توست در حالی که دخترت را به همسری او درآورده ای؟

پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

بله. او برادر دینی من است. اسماء گفت:

در این حال همسران رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم صدای حضرتش را شنیدند و خوشحالی کردند و حضرت علی علیه السلام به شنیدن صدای آنها از اطاق خارج شده و پیامبر برای حضرتش دعا نموده و سپس فرمود:

فاطمه را صدا کن.

حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالتی که کاملاً خود را پوشانیده و از پیامبر خجالت می کشید خارج شد و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت

زهرا سلام الله علیها فرمود:

آرام باش که تو را به محبوب ترین اهل بیتم تزویج نموده ام و سپس قطراتی از آب را بر آن حضرت پاشید و برای ایشان دعا فرمود.

سپس پیامبر در حال بازگشت بود که کسی را در مقابل خود دیدند. سؤال کردند:

کیستی؟

گفتم:

من اسماء بنت عمیس هستم.

حضرت فرمود:

تو در کار عروسی فاطمه، کمک کرده ای؟

گفتم:

بله. پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مرا دعا نمود.

و نیز علی بن عیسی با چند واسطه (با کمی اختلاف در لفظ) از اسماء بنت عمیس روایت می کند که گفت:

موقعی که وفات حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها نزدیک شد گریه کرد. من به وی گفتم:

چرا گریه می کنی، در صورتی که تو بزرگترین زنان جهانیان و زوجه ی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می باشی که به زبان مبارکش بشارت بهشت را به تو داده ست؟!

فرمود:

برای مردن نمی گریم، بلکه گریه ام از برای این است که دختر در شب عروسی زنی را لازم دارد تا امور محرمانه ی وی را انجام دهد و به خواسته های او رسیدگی کند، ولی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها کوچک است. می ترسم در شب عروسی دخترم فاطمه، کسی نباشد که حاجات او را روا نماید.

من گفتم:

ای بانوی من! من این تعهّد را می دهم که اگر تا آن موقع زنده باشم به جای تو برای فاطمه ی اطهر انجام وظیفه نمایم.

هنگامی که شب عروسی فاطمه سلام الله علیها فرا رسید و پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و زنان را از اطاق مأمور به خروج نمود، من خارج نشدم.

موقعی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خواست از اطاق

حضرت زهراء سلام الله علیها خارج شود سیاهی مرا دید، فرمود:

کیستی؟

گفتم:

اسماء بنت عمیس.

فرمود:

مگر من دستور خروج به تو ندادم؟!

گفتم:

چرا یـا رسول الله، پـدر و مـادرم به فـدای تو، من نخواسـتم بـا دسـتور شـما مخـالفت نمایم، بلکه آن تعهّـدی را که به حضـرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها داده بودم انجام دادم.

آنگاه جریان خود را با حضرت خدیجه سلام الله علیها برایش شرح دادم، آن حضرت پس از اینکه گریست به من فرمود:

تو را به خدا، برای همین منظور ایستاده ای؟

گفتم:

آری به خدا قسم! آنگاه آن حضرت برای من دعا کرد.

و از اسماء بنت عمیس نقل شده که گفت:

جهیزیه ای که حضـرت فاطمه سـلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به خانه ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السـلام بُرد، عبارت بود از: فرش و بالش های آنها که از لیف خرما پُر شده بود و حضرت علی برای حضرت فاطمه علیهما السلام ولیمه ای داد و در آن زمان ولیمه های دیگران برتر و بهتر از ولیمه ی او نبود.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام برای تهیّه ی این ولیمه زره خود را نزد فردی یهودی گِرو گذاشت. ولیمه ی آن حضرت چند صاع از جو و خرما و خوراکی دیگر به نام «حَیْس» که با روغن خرما و کنجد مخلوط می شود، بود.

بیان: جزری گفته که در حدیث حضرت فاطمه سلام الله علیها آمده:

پس چون صبح شد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم او را صدا زد.

حضـرت فاطمه سـلام الله علیها در حالی که «خرقه من الحیاء» یعنی آن چنان برای ملاقات با پدرش خجالت می کشید که مات و مبهوت شده بود و ممکن است «خُزُقّه من الحیاء»

باشد که در این صورت منظور این است که قدم ها را کوتاه برمی داشت از خجالت و جوهری گفته: «الخزقّ» به معنی این است که قدم ها را نزدیک به هم بردارند و برای «الخزقّه» نیز همین معنی را کرده و در روایتی نیز آمده که حضرت فاطمه سلام الله علیها وقتی می خواست خدمت پدر بزرگوارش برود، از خجالت پایش لغزید و افتاد.

و جوهری گفته: «و قضینا الیه ذلک الامر» یعنی ما او را از این کار نهی کردیم.

[روایت شماره] (۳۵)

[کشف الغمه] وَ مِنْ کِتَابِ کِفَایَهِ الطَّالِبِ فِی مَنَاقِبِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام تَأْلِیفِ مُحَمَّدِ بْنِ یُوسُفَ الْکَنْجِیِّ الشَّافِعِیِّ عَنْ أَبِی هُرَیْرَهَ قَالَ:

قَالَتْ فَاطِمَهُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ زَوَّجْتَنِی عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ هُوَ فَقِیرٌ لا مَالَ لَهُ، فَقَالَ:

یَا فَاطِمَهُ أَمَا تَرْضَیْنَ أَنَّ اللَّهَ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ اطِّلاعَهً فَاخْتَارَ مِنْهَا رَجُلَیْنِ: أَحَدُهُمَا أَبُوکِ وَ الْآخَرُ بَعْلُکِ.

وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَهَ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَیُّهَا النَّاسُ هَذَا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ وَ أَنْتُم تَزْعُمُونَ أَنِّی أَنَا زَوَّجْتُهُ ابْنَتِی فَاطِمَهَ وَ لَقَدْ خَطَبَهَا إِلَیَّ أَشْرَافُ قُرَیْشٍ فَلَمْ أُجِبْ کُلَّ ذَلِکَ أَتَوَقَّعُ الْخَبَرَ مِنَ السَّمَاءِ حَتَّی جَاءَنِی جَبْرَئِیلُ لَیْلَهَ أَرْبَعٍ وَ عِشْرِینَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ: فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ الْعَلِیُّ الْأَعْلَی یَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ وَ قَدْ جَمَعَ الرُّوحَانِیِّینَ وَ الْکَرُوبِیِّینَ فِی وَادٍ یُقَالُ لَهُ: الْأَفْیَحُ، تَحْتَ شَجَرَهِ طُوبَی وَ زَوَّجَ فَاطِمَهَ عَلِیّاً وَ أَمَرَنِی فَکُنْتُ الْخَاطِبَ وَ اللَّهُ تَعَالَی الْوَلِیَّ وَ أَمَرَ شَجَرَهَ طُوبَی فَحَمَلَتِ الْحُلِیَّ وَ الْحُلَلَ وَ الدُّرَّ وَ الْیَاقُوتَ، ثُمَّ نَثَرَتْهُ وَ أَمَرَ الْحُورَ الْعِینَ فَاجْتَمَعْنَ فَلَقَطْنَ، فَهُنَّ یَتَهَادَیْنَهُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ وَ یَقُلْنَ: هَذَا نِثَارُ فَاطِمَهَ.

وَ عَنْ عَلْقَمَهَ عَنْ

عَبْدِاللَّهِ أَنَّهُ قَالَ:

أَصَابَ فَاطِمَهَ سلام الله عليها لَيْلَهَ صَبِيحَهِ الْعُرْسِ رِعْدَهٌ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

زَوَّجْتُكِ سَيِّداً فِي الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَهِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (۴۴۰) يَا فَاطِمَهُ لَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أُمْلِكَكِ بِعَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتْ حُلِيّاً وَ حُلَلاً وَ أَمَرَهَا فَنَثَرَتْهُ عَلَى الْمَلائِكَهِ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ مِنْهُ صَاحِبُهُ أَوْ أَحْسَنَ افْتَخَرَ بِهِ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ،

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَهَ: فَلَقَدْ كَانَتْ فَاطِمَهُ تَفْتَخِرُ عَلَى النِّسَاءِ، لِأَنَّ أَوَّلَ مَنْ خَطَبَ عَلَيْهَا جَبْرَئِيلُ.

وَ رُوِيَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَى فَاطِمَهَ لَيْلَهَ عُرْسِهَا بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَقَالَ:

اشْرَبِي هَذَا فِدَاكِ أَبُوكِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ عليه السلام :

اشْرَبْ فِدَاكَ ابْنُ عَمِّكَ.

وَ رُوِيَ أَنَّهُ لَمَّا زُفَّتْ فَاطِمَهُ إِلَى عَلِيٍّ عليهما السلام نَزَلَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيل وَ مَعَهُمْ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ قُدِّمَتْ بَغْلَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الدُّلْدُلُ وَ عَلَيْهَا فَاطِمَهُ سلام الله عليها مُشْتَمِلَهٌ،

قَالَ:

فَأَمْسَكَ جَبْرَئِيلُ بِاللِّجَامِ وَ أَمْسَكَ إِسْرَافِيلُ بِالرِّكَابِ وَ أَمْسَكَ مِيكَائِيلُ بِالثَّفَرِ وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يُسَوِّي عَلَيْهَا الثِّيَابَ فَكَبَّرَ جَبْرَئِيلُ وَ كَبَّرَ إِسْرَافِيلُ وَ كَبَّرَ مِيكَائِيلُ وَ كَبَّرَتِ الْمَلائِكَهُ وَ جَرَتِ السُّنَّهُ بِالتَّكْبِيرِ فِي الزِّفَافِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ.

بیان: قال فی النهایه: الاشتمال افتعال من الشمله و هو کساء یتغطّی به و یتلفّف فیه و قال ثفر الدّابّه الّذی یجعل تحت ذنبها.

در کتاب کشف الغمّه (۴۴۱) از کفایه الطّالب تألیف محمّد بن یوسف گنجی شافعی از ابوهریره نقل شده که گفت:

فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای رسول خدا مرا به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآوردی

در حالی که او فقیر و مالی ندارد.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای فاطمه آیا راضی می شوی به اینکه بدانی خداوند متعال از میان مردان زمین دو نفر را انتخاب نموده ست؟ یکی پدرت و دیگری شوهرت را.

جابر بن سَمُرَه از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

ای مردم این علی بن ابیطالب است. شما گمان می کنید من دخترم فاطمه را برای او تزویج نموده ام، در صورتی که اشراف قریش خواستگار فاطمه بودند و من اجابت ننمودم. من راجع به ازدواج دخترم زهراء، منتظر خبر آسمانی بودم تا اینکه جبرئیل در شب ۲۴ ماه رمضان نزد من آمد و گفت:

یا محمّد! خدای علیّ اعلی به تو سلام می رساند. خدای توانا ملائکه روحانیّین و کرّوبین را در یک مکانی در زیر درخت طوبی که آن را «افیح» می گویند جمع کرده و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نموده ست. من خطبه را خواندم و خدای سبحان، ولیّ این امر بود. خدای توانا به درخت طوبی دستور فرموده:

زر و زیور و حلّه ها و درّ و یاقوت ها را حمل کند و نثار نماید و حور العین را مأمور نموده که جمع شوند و آن زر و زیورها را بگیرند و تا قیامت به آنها فخر نمایند و بگویند اینها نثار [قدم] فاطمه سلام الله علیها است.

و از علقمه از عبدالله نقل شده که در صبح روز عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، غم و اندوهی بر حضرتش عارض شد، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

ای

فاطمه! من تو را به ازدواج کسی درآوردم که در دنیا آقا و سرور خلائق است و در آخرت از صالحین است، ای فاطمه! چون خداوند متعال اراده کرد که تو را به ازدواج علی علیه السلام درآورد. به درختان بهشتی امر کرد تا مزیّن شوند به حلّه های بهشتی و آن درختان لؤلؤ و مرجان بر ملائکه نثار کردند، پس هر کدام از آنها بیشترین تعداد از نثارها را برداشت در روز قیامت به دیگر ملائکه افتخار می کند، امّ سلمه گوید:

فاطمه سلام الله علیها همیشه افتخار می کرد بر زنان دیگر، که او اوّلین کسیست که خطبه ی عقد او را جبرئیل خوانده ست.

روایت شده که در شب عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک ظرف شیر آورد و به حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود:

پدرت به فدایت، از این شیر بیاشام.

آنگاه به حضرت امیر علیه السلام هم فرمود:

پسر عمویت به فدایت، از این شیر بیاشام.

نیز روایت شده:

در شب عروسی فاطمه ی اطهر جبرئیل و میکائیل و اسرافیل با هفتاد هزار ملک نازل شدند، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی که بر استر پیامبر اکرم سوار بود آمد. پس جبرئیل مهار آن استر را گرفت. اسرافیل رکاب آن را گرفت و میکائیل به دنبال آن بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لباس های فاطمه سلام الله علیها را آراسته می کرد.

جبرئیل و اسرافیل و میکائیل و ملائکه تکبیر گفتند. بدین جهت است که تکبیر گفتن در شب عروسی تا قیامت مرسوم و مستحب است.

بیان: در کتاب نهایه آمده است کلمه ی «اشتمال» به معنی این است که چیزی

را دور خود پیچیده باشند و در اینجا که می فرماید:

«مشتمله» منظور این است که به دور بدن مبارک حضرت فاطمه سلام الله علیها عبایی پیچیده شده بود و او در آن عبا پوشیده شده بود و «ثفر» به آن بند چرمینی گویند که در انتهای زین اسب است.

[روایت شماره] (۳۶)

[کشف الغمه] وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: أَنَّ أَبَابَكْرٍ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم زَوِّجْنِي فَاطِمَهَ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَاهُ عُمَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَيَا عَبْدَالرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ فَقَالا: أَنْتَ أَكْثَرُ قُرَيْشٍ مَالاً فَلَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَخَطَبْتَ إِلَيْهِ فَاطِمَهَ، زَادَكَ اللَّهُ مَالاً إِلَى مَالِكَ وَ شَرَفاً إِلَى شَرَفِكَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَاهُمَا فَقَالَ:

قَدْ نَزَلَ بِي مِثْلُ الَّذِي نَزَلَ بِكُمَا.

فَأَتَيَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ هُوَ يَسْقِي نَخَلاتٍ لَهُ فَقَالا: قَدْ عَرَفْنَا قَرَابَتَكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قِدْمَتَكَ فِي الْإِسْلامِ، فَلَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَخَطَبْتَ إِلَيْهِ فَاطِمَهَ لَزَادَكَ اللَّهُ فَضْلاً إِلَى فَضْلِكَ وَ شَرَفاً إِلَى شَرَفِكَ. فَقَالَ:

لَقَدْ نَبَّهْتُمَانِي، فَانْطَلَقَ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ اغْتَسَلَ وَ لَبِسَ كِسَاءً قِطْرِيّاً وَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوِّجْنِي فَاطِمَهَ،

قَالَ إِذَا زَوَّجْتُكَهَا فَمَا تُصْدِقُهَا قَالَ:

أُصْدِقُهَا سَيْفِي وَ فَرَسِي وَ دِرْعِي وَ نَاضِحِي،

قَالَ:

أَمَّا نَاضِحُكَ وَ سَيْفُكَ وَ فَرَسُكَ فَلا غِنًى بِكَ عَنْهَا تُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَ أَمَّا دِرْعُكَ فَشَأْنُكَ بِهَا.

فَانْطَلَقَ عَلِيٌّ وَ

بَاعَ دِرْعَهُ بِأَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَماً قِطْرِيّاً، فَصَبَّهَا بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنْ عَدَدِهَا وَ لا هُوَ أَخْبَرَهُ عَنْهَا فَأَخَذَ مِنْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَبْضَةً فَدَفَعَهَا إِلَى الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ فَقَالَ:

ابْتَعْ مِنْ هَذَا مَا تُجَهِّزُ بِهِ فَاطِمَةَ وَ أَكْثِرْ لَهَا مِنَ الطِّيبِ، فَانْطَلَقَ الْمِقْدَادُ فَاشْتَرَى لَهَا رَحًى وَ قِرْبَةً وَ وِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ وَ حَصِيراً قِطْرِيّاً فَجَاءَ بِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ مَعَهُ، فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ

خَطَبَ إِلَيْكَ ذَوُو الْأَسْنَانِ وَ الْأَمْوَالِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ لَمْ تُزَوِّجْهُمْ فَزَوَّجْتَهَا مِنْ هَذَا الْغُلامِ؟

فَقَالَ:

يَا أَسْمَاءُ أَمَا إِنَّكِ سَتُزَوَّجِينَ بِهَذَا الْغُلامِ وَ تَلِدِينَ لَهُ غُلاماً.

هَذَا مَعَ مَا رُوِيَ أَنَّهَا كَانَتْ فِي الْحَبَشَةِ غَرِيبَةٌ، فَإِنَّهَا تَزَوَّجَتْ بِأَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ وَلَدَتْ مِنْهُ كَمَا ذَكَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ قَالَ لِسَلْمَانَ: ائْتِنِي بِبَغْلَتِيَ الشَّهْبَاءِ، فَأَتَاهُ بِهَا، فَحَمَلَ عَلَيْهَا فَاطِمَةَ سلام الله عليها، فَكَانَ سَلْمَانُ يَقُودُهَا وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُومُ بِهَا.

فَبَيْنَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ سَمِعَ حِسّاً خَلْفَ ظَهْرِهِ فَالْتَفَتَ، فَإِذَا هُوَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ فِي جَمْعٍ كَثِيرٍ مِنَ الْمَلائِكَهِ، فَقَالَ:

يَا جَبْرَئِيلُ مَا أَنْزَلَكُمْ؟ قَالَ: نَزُفُّ فَاطِمَةَ إِلَى زَوْجِهَا، فَكَبَّرَ جَبْرَئِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَ مِيكَائِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَ إِسْرَافِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَتِ الْمَلائِكَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، ثُمَّ كَبَّرَ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ، فَصَارَ التَّكْبِيرُ خَلْفَ الْعَرَائِسِ سُنَّةً مِنْ تِلْكَ اللَّيْلَهِ.

فَجَاءَ بِهَا فَأَدْخَلَهَا عَلَى عَلِيٍّ عليه السلام فَأَجْلَسَهَا إِلَى جَنْبِهِ عَلَى الْحَصِيرِ الْقِطْرِيِّ ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ هَذِهِ بِنْتِي فَمَنْ أَكْرَمَهَا فَقَدْ أَكْرَمَنِي

وَ مَنْ أَهَانَهَا فَقَدْ أَهَانَنِی. ثُمَّ قَالَ:

اللَّهُمَّ بَارِکْ لَهُمَا وَ بَارِکْ عَلَیْهِمَا وَ اجْعَلْ لَهُمَا (۴۴۲) ذُرِّیَّهً طَیِّبَهً إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعَاءِ، ثُمَّ وَثَبَ فَتَعَلَّقَتْ بِهِ وَ بَکَتْ، فَقَالَ لَهَا: مَا یُبْکِیکِ فَقَدْ زَوَّجْتُکِ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً وَ أَکْثَرَهُمْ عِلْماً.

إیضاح: قال الجزریُّ فیه: أنه علیه السلام کان متوشّحاً بثوب قطریّ: هو ضرب من البرود فیه حمره و لها أعلام فیها بعض الخشونه و قیل: هی حلل جیاد تحمل من قبل البحرین و قال الأزهریّ فی أعراض البحرین قریه یقال لها: قطر و أحسب الثّیاب القطریّه نسبت إلیها، فکسروا القاف للنسبه و خفّفوا.

صاحب کتاب کشف الغمّه (۴۴۳) از حضرت امام صادق علیه السلام نقل کرده که آن حضرت از پدران بزرگوارش نقل نمود که همانا ابابکر خدمت پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفت و گفت:

ای رسول خدا! فاطمه را به ازدواج من درآور. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از او روی برگردانید. پس از او عمر خدمت آن حضرت رسید و همان تقاضا را نمود و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از او نیز روی مبارک را برگردانید. پس آن دو، نزد عبدالرّحمن بن عوف رفتند و گفتند:

تو بزرگترین ثروتمند قریش هستی اگر نزد رسول خدا بروی و فاطمه را خواستگاری کنی خداوند ثروت تو را افزون و به شرافت تو اضافه می کند.

پس او به نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و همان تقاضا را تکرار کرد. پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از او هم روی برگرداind، پس به نزد عمر و ابابکر برگشت و گفت:

پیامبر با من چنان کرد

که با شما کرد.

پس آن دو نفر خدمت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رسیدند و آن حضرت مشغول آبیاری نخل های خود بودند. به آن حضرت عرض کردند:

ما آگاه و آشنا هستیم به نزدیکی تو به رسول خدا و اینکه تو اوّلین مسلمان هستی، پس اگر از آن حضرت، دخترش فاطمه را خواستگاری کنی خداوند فضیلت دیگری بر آن فضائل و شرافتی بر آن شرافت های تو می افزاید، حضرت علی علیه السلام فرمود:

یادآوری کردید. پس به خانه رفت و وضو گرفت و سپس غسل نمود و عبای قطریّه ی (۴۴۴) خود را پوشید و دو رکعت نماز خواند. پس به خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفته و عرض کرد:

ای رسول خدا! فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج من درمی آوری؟

فرمود:

اگر او را به تو بدهم چه چیزی را صداق و مهر او قرار می دهی؟

عرض کرد:

شمشیرم و اسبم و زره ام و شترم را.

فرمود:

امّا شتر و شمشیر و اسبت چیزهاییست که تو از آنها بی نیاز نیستی برای جنگ با مشرکین امّا از زره ات بی نیازی.

پس حضرت علی علیه السلام زره اش را به قیمت چهارصد و هشتاد درهم قِطری (۴۴۵) فروخت و آن درهم ها را در مقابل پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گذاشت. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از مقدار آن درهم ها سؤال نفرمود و امیرالمؤمنین علی علیه السلام هم به آن حضرت چیزی عرض نکرد. پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک مشت از آنها را برداشت و به مقداد بن اسود داد و فرمود:

با این پول ها آنچه لازم است برای جهاز فاطمه

سلام الله علیها خریـداری کن و بیش از هر چیز برای او عطر خریـداری کن. پس مقداد به بازار رفت و برای آن بانو آسـیاب و مشک و بالش و حصیری قَطَری خرید و آنها را خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آورد و در مقابل حضرتش قرار داد و اسماء بنت عمیس نیز همراه مقداد بود. پس او به پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عرض کرد:

ای رسول خدا! حضـرت فاطمه سـلام الله علیها را از تو خواستگاری کردند صاحبان دندان و ثروتمندانی از قریش و شما ایشان را به عقد و ازدواج آنها در نیاوردی امّا او را به این جوان دادی؟ رسول خدا فرمود:

ای اسماء! آگاه باش که تو نیز با این جوان ازدواج خواهی کرد و برای او پسری می آوری.

(مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:)

ایـن گفـت و شـنود اسـماء بـا رسـول الله صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْـهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم بـا آنچه در قبـل روایت شـد که اسـماء در زمـان ازدواج امیرالمؤمنین علی علیه السـلام و حضـرت زهرا سـلام الله علیها در حبشه بود مغایرت دارد. یعنی این گفت و شـنود شاهد بر این است که او در زمان ازدواج آن دو بزرگوار حضور داشـته و همانا او پس از شـهادت حضـرت زهرا سـلام الله علیها با حضـرت امیرالمؤمنین علی علیه السـلام ازدواج کرد و از آن حضـرت فرزنـدی پیدا کرد همان طور که رسول الله صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ذکر فرمود.

پس چون شب زفاف فرا رسید رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به سلمان فرمود:

استر من شهباء را

بیاور. پس سلمان آن را آورد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را بر آن سوار کرد و سلمان افسار آن را گرفت و حرکت کردند. در بین راه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از پشت سر صدایی شنید، چون نظر کرد ناگاه دید جبرئیل و میکائیل و اسرافیل در بین گروه زیادی از ملائکه آمده اند.

حضرت فرمود:

ای جبرئیل به چه منظور شما به زمین نازل شده اید؟

عرض کرد:

آمده ایم تا فاطمه را به خانه ی شوهرش ببریم.

آنگاه جبرئیل شروع کرد به تکبیر گفتن، پس میکائیل و سپس اسرافیل و پس از آنها همه ی ملائکه تکبیر گفتند و از همان شب، تکبیر گفتن در پشت سر عروس ها سنّت شد.

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن بانو را داخل خانه ی حضرت علی علیه السلام برد و او را در کنار خود، بر روی حصیر قطری نشانید و فرمود:

ای علی! این دختر من است، پس هر کس او را گرامی بدارد مرا گرامی و عزیز داشته و هر کس به او اهانت کند به من اهانت کرده. سپس فرمود:

خداوندا این ازدواج را برای آنها مبارک فرما و بر آنها مبارک فرما و برای آنها نسل و ذرّیه ای پاک و پاکیزه قرار بده، به راستی که تو شنوای دعا می باشی.

سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برخاست و او را در آغوش گرفت، حضرت فاطمه سلام الله علیها دست در گردن پدر افکند و گریست، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

سبب گریه ی تو چیست؟ من تو را به ازدواج کسی

درآوردم که عظیم ترین حلم و بیشترین علم را در بین خلائق دارد.

بیان: جزری در بیان این روایت گفته در آنجا که آمده «أو لبس کساءً قطریّاً» منظور این است که آن حضرت عبا یا پارچه ای را از زیر بغل رد کرده و روی شانه انداخته بود و این نوعی بُرد است که پارچه ی آن خشن است.

و بنا بر قول دیگر نوعی حلّه است که بسیار فاخر است و در بلاد بحرین بافته می شود.

ازهری گفته در حومه ی بحرین روستاییست به نام «قِطر» که گمان می کنم لباس های «قطریّه» منسوب به آنجاست و قاف را کسره داده اند برای نسبت (تا منسوب به آن قریه باشد) و همچنین برای اینکه استعمال آن را آسان کرده باشند.

[روایت شماره] (۳۷)

[کشف الغمه] قَدْ أَوْرَدَ صَاحِبُ كِتَابِ الْفِرْدَوْسِ فِی الْأَحَادِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَوْلا عَلِيٌّ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَةَ كُفْوٌ.

وَ رَوَى صَاحِبُ الْفِرْدَوْسِ أَيْضاً عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ زَوَّجَکَ فَاطِمَةَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضاً لَکَ مَشَى حَرَاماً.

وَ رَوَى ابْنُ بَابَوَيْهِ مِنْ حَدِيثٍ طَوِيلٍ أَوْرَدَهُ فِی تَزْوِيجِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ بِفَاطِمَةَ سلام الله علیها أَنَّهُ أَخَذَ فِی فِيهِ مَاءً وَ دَعَا فَاطِمَةَ فَأَجْلَسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ، ثُمَّ مَجَّ الْمَاءَ فِی الْمِخْضَبِ وَ هُوَ الْمِرْكَنُ وَ غَسَّلَ قَدَمَيْهِ وَ وَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ أَخَذَ كَفّاً مِنْ مَاءٍ فَضَرَبَ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ كَفّاً بَيْنَ يَدَيْهَا ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهَا، ثُمَّ دَعَا بِمِخْضَبٍ آخَرَ ثُمَّ دَعَا عَلِيّاً فَصَنَعَ بِهِ كَمَا صَنَعَ بِهَا، ثُمَّ الْتَزَمَهُمَا فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا مِنِّی وَ أَنَا مِنْهُمَا، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبْتَ عَنِّی الرِّجْسَ وَ

طَهَّرْتَنِی تَطْهِیراً. فَأَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِیراً، ثُمَّ قَالَ قُومَا إِلَی بَیْتِکمَا، جَمَعَ اللَّهُ بَیْنَکمَا وَ بَارَکَ فِی سِیرِکُمَا وَ أَصْلَحَ بَالَکُمَا، ثُمَّ قَامَ فَأَغْلَقَ عَلَیْهِمَا الْبَابَ بِیَدِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَخْبَرَتْنِی أَسْمَاءُ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمْ یَزَلْ یَدْعُو لَهُمَا خَاصَّةً لا یُشْرِکُهُمَا فِی دُعَائِهِ أَحَداً حَتَّی تَوَارَی فِی حُجْرَتِهِ.

وَ فِی رِوَایَهٍ أَنَّهُ قَالَ بَارَکَ اللَّهُ لَکُمَا فِی سِیرِکُمَا وَ جَمَعَ شَمْلَکُمَا وَ أَلَّفَ عَلَی الإِیمَانِ بَیْنَ قُلُوبِکُمَا، شَأْنَکَ بِأَهْلِکَ، السَّلامُ عَلَیْکُمَا.

وَ رُوِیَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَهَ مِنْ عَلِیٍّ علیهما السلام کَانَ اللَّهُ تَعَالَی مُزَوِّجَهُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ الْخَاطِبَ وَ کَانَ مِیکَائِیلُ وَ إِسْرَافِیلُ فِی سَبْعِینَ أَلْفاً مِنَ الْمَلائِکَهِ شُهُوداً وَ أَوْحَی اللَّهُ إِلَی شَجَرَهِ طُوبَی أَنِ انْثُرِی مَا فِیکِ مِنَ الدُّرِّ وَ الْیَاقُوتِ وَ اللُّؤْلُؤِ وَ أَوْحَی اللَّهُ إِلَی الْحُورِ الْعِینِ أَنِ الْتَقِطْنَهُ فَهُنَّ یَتَهَادَیْنَهُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ فَرَحاً بِتَزْوِیجِ فَاطِمَهَ عَلِیّاً.

وَ عَنْ شُرَحْبِیلَ بْنِ سَعِیدٍ قَالَ:

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَی فَاطِمَهَ فِی صَبِیحَهِ عُرْسِهَا بِقَدَحٍ فِیهِ لَبَنٌ فَقَالَ:

اشْرَبِی فِدَاکِ أَبُوکِ، ثُمَّ قَالَ لِعَلِیٍّ علیه السلام :

اشْرَبْ فِدَاکَ ابْنُ عَمِّکَ.

وَ عَنْ شُرَحْبِیلَ بْنِ سَعِیدٍ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ:

لَمَّا کَانَتْ صَبِیحَهُ الْعُرْسِ أَصَابَ فَاطِمَهَ سلام الله علیها رِعْدَهٌ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

زَوَّجْتُکِ سَیِّداً فِی الدُّنْیَا «وَ إِنَّهُ فِی الْآخِرَهِ لَمِنَ الصَّالِحِینَ» (۴۴۶).

وَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ شَکَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِیّاً فَقَالَتْ:

یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا یَدَعُ شَیْئاً

مِنْ رِزْقِهِ إِلاـ وَزَّعَهُ بَيْنَ الْمَسَاكِينِ، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَهُ أَتُسْخِطِينِی فِی أَخِی وَ ابْنِ عَمِّی، إِنَّ سَخَطَهُ سَخَطِی وَ إِنَّ سَخَطِی لَسَخَطُ اللَّهِ، فَقَالَتْ:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ وَ سَخَطِ رَسُولِهِ.

وَ رُوِیَ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَهَ: قَالَ:

سَمِعْتُ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یَقُولُ: وَاللَّهِ لاتَکَلَّمَنَّ بِکَلامٍ لا یَتَکَلَّمُ بِهِ غَیْرِی إِلا کَذَّابٌ وَرِثْتُ نَبِیَّ الرَّحْمَهِ وَ زَوْجَتِی خَیْرُ نِسَاءِ الْأُمَّهِ وَ أَنَا خَیْرُ الْوَصِیِّینَ.

نیز در کتاب کشف الغمّه (۴۴۷) از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل می کند که فرمود:

اگر علی بن ابیطالب علیه السلام نمی بود برای فاطمه ی زهراء سلام الله علیها کفو و همانندی پیدا نمی شد.

نیز از ابن عبّاس روایت می کند که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

خدا فاطمه را برای تو تزویج نمود و زمین را صداق آن بانو قرار داد. پس راه رفتن کسی که بغض تو را داشته باشد بر روی زمین حرام است.

ابن بابویه در قسمتی از یک حدیث طولانی که مربوط به ازدواج حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت فاطمه سلام الله علیهاست روایت کرده:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مقداری آب در دهان گرفته و حضرت فاطمه سلام الله علیها را صدا زد و در مقابل خود نشانید. سپس آن آب ها را از دهان خود درون تشتی ریخت و با آن آب، پاها و صورت مبارک خود را شست. سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها را خواست و یک کف از آن آب را گرفت و بر سر او ریخت و مشتی نیز بین دستانش، پس پوست بدن او را شست

و پس از آن تشتی دیگر خواست و آنگاه حضرت علی علیه السلام را صدا زد و با آن نیز همان کارهایی که با حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داده بود، تکرار فرمود. پس آنها را با هم همراه کرد و فرمود:

خداوندا، این دو از من و من از ایشان هستم. خداوندا! همان گونه که رجس و پلیدی را از من دور ساختی و مرا پاک و پاکیزه نمودی، از ایشان نیز پلیدی را دور فرما و آنها را پاک و پاکیزه نما، سپس فرمود:

مبارک گرداند راه و روش شما را و اصلاح کند زندگی و معیشت شما را، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برخاست و به دست مبارک خود درب را بر روی آنها بست.

ابن عبّاس گفت:

اسماء به من خبر داد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم همچنان در حقّ علی و زهرا علیهما السلام دعا می کرد و کسی را در دعای آنها شریک نمی کرد تا اینکه داخل حجره ی خویش گردید.

و در روایتی آمده است پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

خداوند راه و روش شما را مبارک فرماید، کار شما را اصلاح نموده و بین قلوب شما را بر پایه ی ایمان، اُلفت (بیشتری) ایجاد کند و بر شما باد رفع حوائج یکدیگر، سلام بر شما باد.

و روایت شده از جابر بن عبدالله که گفت:

قبل از آن که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را به عقد و نکاح حضرت علی علیه السلام درآورد، خداوند تعالی در بالاتر از عرش خود، آنها را به عقد

یکدیگر درآورده بود، جبرئیل خطبه خواند و میکائیل و اسرافیل در بین هفتاد هزار فرشته شاهد آن عقد بودند و خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی که نثار کن آنچه در خود داری از دُرّ و یاقوت و لؤلؤ و وحی فرستاد به حورالعین تا آن دُرّ و یاقوت و لؤلؤها را بردارند و آنها تا روز قیامت آن جواهرات را به یکدیگر هدیه می دهند و شاد و مسرور هستند به ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها و حضرت علی علیه السلام.

و از شرحبیل بن سعید روایت شده که گفت:

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در صبح عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، قَدَحی از شیر نزد او آورد و فرمود:

بیاشام، فدای تو باد پدرت، سپس به حضرت علی علیه السلام فرمود:

بیاشام فدای تو باد پسر عمویت.

و از شرحبیل بن سعید انصاری نقل شده که گفت:

چون صبح عروسی فاطمه سلام الله علیها شد ترس و وحشتی بر او رسید، پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرتش فرمود:

من تو را به تزویج کسی درآوردم که در دنیا آقای (خلائق) است «و همانا او در آخرت حتماً از صالحین است».

از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت شده که فرمود:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام به پیغمبر خدا شکایت کرد و گفت:

یا رسول الله! علی تمام رزق و روزی خود را بین بینوایان تقسیم می نماید.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای فاطمه! تو می خواهی مرا نسبت به برادرم و پسر عمویم خشمگین نمایی، در صورتی که خشم علی خشم من

و خشم من خشم خدا است؟!

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

از خشم خدا و رسول، به خدا پناه می برم.

از اصبغ بن نُباته روایت شده که گفت:

از حضرت امیر علیه السلام شنیدم می فرمود:

به خدا قسم سخنی می گویم که هر کس غیر از من بگوید کذّاب است: من وارث پیغمبر رحمت می باشم. زوجه ام بهترین زنان امّت است و من بهترین وصیّین هستم.

[روایت شماره] (۳۸)

[الکافی] الْعِدَّهُ، عَنْ سَهْلٍ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ، عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: إِنَّ عَلِیّاً تَزَوَّجَ فَاطِمَهَ سلام الله علیها عَلَی جَرْدِ بُرْدٍ وَ دِرْعٍ وَ فِرَاشٍ کَانَ مِنْ إِهَابِ کَبْشٍ.

بیان: قوله علی جرد برد، أی برد خلق.

در کتاب کافی (۴۴۸) با چند واسطه نقل کرده که گفت شنیدم حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرمود:

همانا علی علیه السلام ازدواج کرد با فاطمه سلام الله علیها با عبایی سائیده شده، زره و فرشی که از پوست قوچ بود.

بیان: «جُرْدِ بُرْدٍ» یعنی لباس مندرس.

[روایت شماره] (۳۹)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنِ ابْنِ بُکَیْرٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ عَلَی دِرْعٍ حُطَمِیَّهٍ یَسْوَی ثَلاثِینَ دِرْهَماً.

در کتاب کافی (۴۴۹) با چند واسطه از محمّد بن یحیی نقل شده که گفت شنیدم حضرت امام صادق علیه السلام می فرمود:

تزویج نمود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه را برای حضرت علی علیهما السلام با مهریه ی یک زره حُطمیّه که ارزش آن سی درهم بود.

[روایت شماره] (۴۰)

[الكافى] عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ، عَنْ مُعَاوِيَهَ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:

زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِيّاً فَاطِمَهَ، عَلَى دِرْعٍ حُطَمِيَّهٍ وَ فِرَاشُهَا إِهَابُ كَبْشٍ يَجْعَلانِ الصُّوفَ إِذَا اضْطَجَعَا تَحْتَ جُنُوبِهِمَا.

و همچنين در كتاب كافى (۴۵۰) با چند واسطه از احمد بن محمّد روايت شده كه حضرت امام صادق عليه السلام فرمود:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله عليها را به همسرى حضرت على عليه السلام درآورد به زره ى حطميّه و فرش آنها پوست قوچى بود كه در هنگام خواب آن را برمى گرداندند و روى طرف نرم آن مى خوابيدند.

[روايت شماره] (۴۱)

[الكافى] بَعْضُ أَصْحَابِنَا، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ الْعَبَّاسِ بْن عَامِرٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ [أَبِى] بُكَيرٍ، عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:

زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَهَ، عَلَى دِرْعٍ حُطَمِيَّهٍ تُسَاوِى ثَلاثِينَ دِرْهَماً.

بيان: يمكن الجمع بين تلك الرّوايات بوجوه:

الأوّل - أن يكون المراد كون الدِّرع جزءاً للمهر.

الثّانى - أن يكون المعنى أنّه لو كان هذا اليوم لساوى ثلاثين درهماً و إن كانت قيمته فى ذلك الزَّمان أكثر.

الثّالث - أن يقال إنّه كان يسوى ثلاثين درهماً، لكن بيع بخمس مائه درهم.

الرّابع - أن يكون بعض الأخبار محمولا على التقيّه.

مرحوم كلينى در كتاب كافى (۴۵۱) مى گويد:

از بعضى اصحاب ما روايت شده كه از حضرت علىّ بن الحسين عليهما السلام روايت كرده اند و حضرتش با چند واسطه از امام صادق عليه السلام روايت فرموده كه حضرت فرمودند:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله عليها را به

ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد به زرهی آهنی، که ارزش آن سی درهم بود.

بیان: مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

جمع بین این روایات می تواند علّت هایی داشته باشد که از این قرار است:

اوّل: شاید منظور این باشد که (خود) آن زره جزئی از مِهر بوده ست.

دوّم:

در آن زمان این زره سی درهم ارزش داشته، گر چه در این زمان قیمت آن بیشتر شده ست.

سوّم:

آن زره ارزش و قیمتش سی درهم بوده، امّا حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن را به پانصد درهم فروخته اند.

چهارم:

ممکن است بعضی از اخبار و روایات، حمل بر تقیّه شده باشد.

[روایت شماره] (۴۲)

[الکافی] عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الْخَزَّازِ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِی مَرْيَمَ الْأَنْصَارِیِّ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ جَرْدَ بُرْدٍ (۴۵۲) حِبَرَهٍ وَ دِرْعَ حُطَمِيَّهٍ وَ كَانَ فِرَاشُهَا إِهَابَ كَبْشٍ يُلْقِيَانِهِ وَ يَفْرُشَانِهِ وَ يَنَامَانِ عَلَيْهِ.

مرحوم کلینی در کافی (۴۵۳) می گوید:

عدّه ای از اصحاب ما با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

صداق و مِهر حضرت فاطمه سلام الله علیها لباس راه راه و زرهی آهنی بود و زیرانداز و فرش آنها پوست قوچی بود که به هنگام خواب آن را برمی گرداندند و بر روی نرم آن می خوابیدند.

[روایت شماره] (۴۳)

[الکافی] عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ، عَنْ دَاوُدَ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلِيّاً فَاطِمَهَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَ هِیَ تَبْكِی فَقَالَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ فَوَاللَّهِ لَوْ كَانَ فِی أَهْلِی خَيْرٌ مِنْهُ مَا زَوَّجْتُكِهِ وَ مَا أَنَا زَوَّجْتُكِهِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكِ وَ أَصْدَقَ عَنْكِ الْخُمُسَ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

در کتاب کافی (۴۵۴) با چند واسطه از یعقوب بن شعیب نقل می کند که او گفت:

چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به تزویج حضرت علی علیه السلام درآورد، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بر حضرت فاطمه سلام الله علیها داخل شد و (دید) که ایشان گریه می کنند، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به ایشان فرمود:

چه چیزی تو را گریان کرده ست؟ به

خدا قسم اگر در بین خویشاوندان من کسی بهتر از او بود من تو را به ازدواج آن شخص درمی آوردم، من تو را به ازدواج او درنیاوردم بلکه خداوند تو را به او تزویج فرمود و صداق و مهر تو را خمس اموال مردم قرار داد تا زمانی که آسمان ها و زمین باقیست.

[روایت شماره] (۴۴)

[الکافی] عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

زَوَّجْتَنِي بِالْمَهْرِ الْخَسِيسِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا أَنَا زَوَّجْتُكِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكِ مِنَ السَّمَاءِ وَ جَعَلَ مَهْرَكِ خُمُسَ الدُّنْيَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

شیخ کلینی در کتاب کافی (۴۵۵) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عرض کرد:

شما مرا با یک مهریه ی مختصری شوهر دادی.

پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

من تو را تزویج نکردم، بلکه خدای سبحان، متصدّی امر ازدواج تو شد و خمس دنیا را تا آسمان ها و زمین برقرار باشند، مهریه ی تو قرار داد.

[روایت شماره] (۴۵)

[الکافی] عَلِيٌّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

لا غَيْرَةَ فِي الْحَلالِ بَعْدَ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لا تُحْدِثَا شَيْئاً حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكُمَا، فَلَمَّا أَتَاهُمَا أَدْخَلَ رِجْلَيْهِ بَيْنَهُمَا فِي الْفِرَاشِ.

در کتاب کافی (۴۵۶) با چند واسطه از حضرت امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

غیرت ورزیدن درباره ی حلال جایز نیست بعد از آنکه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

کاری از شما سر نزند تا من نزد شما بازگردم. چون رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد آن دو بزرگوار برگشت دو پای مبارک خود را داخل بستر و بین

آنها قرار داد.

[روایت شماره] (۴۶)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْبَرْقِیِّ رَفَعَهُ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَاطِمَهَ قَالُوا: بِالرِّفَاءِ وَ الْبَنِینَ،

قَالَ:

لا بَلْ عَلَی الْخَیْرِ وَ الْبَرَکَهِ.

إیضاح: قال [الجزریُّ] فیه: نهی أن یقال للمتزوِّج بالرِّفاء و البنین الرِّفاء: الالتیام و الاتّفاق و البرکه و النّماء و إنّما نهی عنه کراهیه لأنّه کان من عادتهم و لهذا سنَّ فیه غیره.

در کتاب کافی (۴۵۷) با چند واسطه از ابی عبدالله برقی روایت کرد و او بدون ذکر اسماء روات دیگر گفته: چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را شوهر داد، (مردم به آنها) می گفتند:

«بِالرِّفَاءِ وَ الْبَنِین» به امید همدلی همسری و فرزندان بسیار و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

نه [این چنین بگویید] به امید خیر و برکت.

بیان: جزری گفته پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در این روایت نهی کرده به شخصی که ازدواج کرده بگویند:

«بِالرِّفَاءِ وَ الْبَنِین».

و «الرِّفاء» به معنی التیام و اتّفاق (که آن زن و شوهر با هم اتّفاق نظر داشته باشند) و به معنی برکت و رشد و موفقیّت نیز آمده و همانا رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفتن این جمله را نهی فرمود، زیرا مایل نبوده، این جزء عادت های مردم شود.

به همین جهت که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نهی فرمود، شادباش گفتن های دیگری سنّت شده ست.

[روایت شماره] (۴۷)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنِ ابْنِ مَهْزِیَارَ، عَنْ مُخَلَّدِ بْنِ مُوسَی، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ

يَحْيَى الْيَرْبُوعِيِّ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

«إِنَّما أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ» (۴۵۸) أَتَزَوَّجُ فِيكُمْ وَ أُزَوِّجُكُمْ إِلا فَاطِمَهَ فَإِنَّ تَزْوِيجَهَا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ.

نیز در همان کتاب (۴۵۹) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

من بشری هستم مثل شما. از شما زن می گیرم و به شما زن می دهم. ولی موضوع ازدواج فاطمه سلام الله علیها، یک امر آسمانی ست.

[روایت شماره] (۴۸)

[تفسير فرات بن إبراهيم (۴۶۰)] عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَخْلَدٍ الْجُعْفِيُّ مُعَنْعَناً عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «وَ هُوَ الَّذِى خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» (۴۶۱) قَالَ:

خَلَقَ اللَّهُ نُطْفَهَ بَيْضَاءَ مَكْنُونَهً فَجَعَلَهَا فِى صُلْبِ آدَمَ، ثُمَّ نَقَلَهَا مِنْ صُلْبِ آدَمَ إِلَى صُلْبِ شَيْثٍ وَ مِنْ صُلْبِ شَيْثٍ إِلَى صُلْبِ أَنُوشَ وَ مِنْ صُلْبِ أَنُوشَ إِلَى صُلْبِ قَيْنَانَ، حَتَّى تَوَارَثَتْهَا كِرَامُ الْأَصْلابِ فِى مُطَهَّرَاتِ الْأَرْحَامِ، حَتَّى جَعَلَهَا اللَّهُ فِى صُلْبِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، ثُمَّ قَسَمَهَا نِصْفَيْنِ، فَأَلْقَى نِصْفَهَا إِلَى صُلْبِ عَبْدِاللَّهِ وَ نِصْفَهَا إِلَى صُلْبِ أَبِى طَالِبٍ وَ هِيَ سُلالَهٌ تُولِدُ مِنْ عَبْدِاللَّهِ مُحَمَّداً وَ مِنْ أَبِى طَالِبٍ عَلِيّاً عَلَيْهِمَا الصَّلاهُ وَ السَّلامُ، فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى «وَ هُوَ الَّذِى خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» وَ زَوَّجَ فَاطِمَهَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ عَلِيّاً، فَعَلِيٌّ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدٌ مِنْ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ فَاطِمَهُ نَسَبٌ وَ عَلِيٌّ الصِّهْرُ. (۴۶۲)

در کتاب تفسیر فرات بن ابراهیم (۴۶۳) آمده:

علی بن محمّد بن مَخْلَد جعفی با ذکر اسامی راویانی سند خود را به ابن

عبّاس می رساند که او در تفسیر این فرموده ی خداوند متعال در قرآن که می فرماید:

«و اوست خدایی که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج را قرار داد» گفته: خداوند خلق نمود نطفه ی روشن و نورانی مستوری را، پس آن را قرار داد در صُلب آدم، سپس آن را منتقل کرد به صلب «شیث» و از صلب شیث به صلب «أنوش» و از صلب انوش به صلب «قینان» تا آنجا که ارث می بردند این نطفه را، بهترین و گرامی ترین صُلب ها در پاکیزه ترین رحم ها تا آن که خداوند آن را در صلب عبدالمطّلب قرار داد. پس آن نطفه را به دو نصف تقسیم نمود، پس نصفی از آن را در صلب عبدالله قرار داد و نصف دیگر را به صلب عبدالمطّلب منتقل نمود و از این نطفه، سُلاله ای از عبدالله متولّد شد به نام محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و از ابیطالب متولّد شد به نام علی علیه السلام و به همین معناست فرمایش خداوند تعالی: «و اوست خدایی که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج را قرار داد» و ازدواج کرد حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم با حضرت علی علیه السلام ، پس حضرت علی علیه السلام از حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از حضرت علی علیه السلام است و منظور از «نسب» در این آیه امام حسن و امام حسین و حضرت فاطمه: است و

منظور از «صِهر» (داماد) حضرت علی علیه السلام است.

[روایت شماره] (۴۹)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارُ وَ کِتَابُ الْمُحْتَضَرِ: لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَیْمَانَ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الْفِرْدَوْسِ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:

لَوْلا عَلِیٌّ لَمْ یَکُنْ لِفَاطِمَهَ کُفْوٌ.

در کتاب مصباح الانوار و کتاب مختصر با واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل شده که حضرت فرمود:

اگر خدای تعالی حضرت علی علیه السلام را خلق نمی کرد، همسری برای فاطمه سلام الله علیها یافت نمی شد.

وَ مِنْهُ رَفَعَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ لِعَلِیٍّ علیه السلام :

یَا عَلِیُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَکَ فَاطِمَهَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ، فَمَنْ مَشَی عَلَیْهَا مُبْغِضاً لَکَ مَشَی عَلَیْهَا حَرَاماً.

با ذکر سند از ابن عبّاس نقل کرده که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای علی! همانا خداوند عزّوجلّ تزویج کرد فاطمه سلام الله علیها را به تو و مهریّه و صداق او را زمین قرار داد؛ پس هر کس بر روی زمین راه برود و کینه و بغض تو را داشته باشد، راه رفتنش بر روی زمین حرام است.

بخش ششم؛ معاشرت حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها با حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام (باب ۶؛ کیفیه معاشرتها سلام الله علیها مع علیّ علیه السلام)

[روایت شماره] (۰۱)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعَبْدِیِّ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِیزِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ یَحْیَی بْنِ عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَهَ قَالَ:

صَلَّی بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الْفَجْرَ ثُمَّ قَامَ بِوَجْهٍ کَئِیبٍ وَ قُمْنَا مَعَهُ حَتَّی صَارَ إِلَی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَأَبْصَرَ عَلِیّاً نَائِماً بَیْنَ یَدَیِ الْبَابِ عَلَی الدَّقْعَاءِ، فَجَلَسَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَجَعَلَ یَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ وَ یَقُولُ: قُمْ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی

يَا أَبَا تُرَابٍ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ وَ دَخَلا مَنْزِلَ فَاطِمَهَ، فَمَكَثْنَا هُنَيْئَهً، ثُمَّ سَمِعْنَا ضِحْكاً عَالِياً، ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِوَجْهٍ مُشْرِقٍ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلْتَ بِوَجْهٍ كَئِيبٍ وَ خَرَجْتَ بِخِلافِهِ، فَقَالَ:

كَيْفَ لا أَفْرَحُ وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبِّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَى أَهْلِ السَّمَاءِ.

بيان: الـدقعاء التراب و الأخبار المشـتمله على منازعتهما مأوله بما يرجع إلى ضـرب من المصـلحه، لظهور فضـلهما على الناس أو غير ذلک مما خفى علينا جهته.

شيخ صدوق در كتاب علل الشّرايع (۴۶۴) با چند واسطه از ابوهريره روايت مى كند كه گفت:

يک روز پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نماز صبح را به جاى آورد.

آنگاه با يک صورت انـدوهناكى برخاست و ما هم با آن حضـرت برخاستيم. آن بزرگوار متوجّه منزل فاطمه ى اطهر سـلام الله عليها شد، حضرت على عليه السلام را ديد كه جلوى در روى خاک ها خوابيده ست.

پيغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خاک ها را از پشت اميرالمؤمنين على عليه السلام پاک نمود و فرمود:

برخيز پـدر و مادرم به فـداى تو اى ابوتراب! سـپس دست مبارک حضـرت امير عليه السـلام را گرفت و با يكديگر داخل منزل حضـرت زهرا سـلام الله عليها شدنـد. ما مختصـرى مكث نموديم آنگاه صداى خنده اش به گوش ما رسـيد. پس از اين جريان ديديم پيامبر خدا با صورتى خوشحال و درخشان از خانه ى فاطمه خارج شد.

گفتيم يا رسول الله! با صورتى مغموم و اندوهناک وارد و با صورتى خوشحال بازگشتى؟!

فرمود:

چرا خوشحال نباشم، در صورتى كه بين دو نفر را كه نزد اهل آسمان محبوب ترين مردم زمين هستند صلح و سازش دادم.

بيان:

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید «دَقعاء» به معنای خاک است و نیز این گونه اخباری را که مشتمل بر نزاع بین حضرت امیر و حضرت زهرا علیهما السلام می باشند باید تأویل و تفسیر نمود، از قبیل اینکه منظور از آنها اظهار فضائل و مناقب ایشان باشد و یا غیر آن، از چیزهایی که بر ما پوشیده ست.

[روایت شماره] (۰۲)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِيِّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ:

كَانَ بَيْنَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ علیهما السلام كَلامٌ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أُلْقِيَ لَهُ مِثَالٌ فَاضْطَجَعَ عَلَيْهِ، فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها فَاضْطَجَعَتْ مِنْ جَانِبٍ وَ جَاءَ عَلِيٌّ علیه السلام فَاضْطَجَعَ مِنْ جَانِبٍ،

قَالَ:

فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَدَ عَلِيٍّ فَوَضَعَهَا عَلَى سُرَّتِهِ وَ أَخَذَ يَدَ فَاطِمَةَ فَوَضَعَهَا عَلَى سُرَّتِهِ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى أَصْلَحَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ خَرَجَ فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلْتَ وَ أَنْتَ عَلَى حَالٍ وَ خَرَجْتَ وَ نَحْنُ نَرَى الْبُشْرَى فِي وَجْهِكَ،

قَالَ:

[وَ] مَا يَمْنَعُنِي وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبِّ مَنْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ إِلَيَّ.

قال الصّدوق؛ : ليس هذا الخبر عندى بمعتمد و لا هو لى بمعتقد فى هذه العلّه لأنّ عليّاً و فاطمه عليهما السلام ما كانا ليقع بينهما كلام يحتاج رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إلى الإصلاح بينهما، لأنه عليه السلام سيّدالوصيّين و هى سيّده نساء العالمين، مقتديان بنبىّ الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فى حسن الخلق.

مصباح الأنوار: عن حبيب مثله.

بيان: المثال بالكسر الفراش، ذكره الفيروزآبادىّ.

نیز در همان کتاب (۴۶۵) با

چند واسطه از حبیب بن ابی ثابت روایت می کند که گفت:

بین حضرت زهراء و علی بن ابیطالب علیهما السلام گفتگویی پیش آمد. پس از آن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد ایشان وارد شد، فرشی برای آن حضرت گستردند و ایشان خوابید.

حضرت امیر علیه السلام نیز آمد و یک طرف آن بزرگوار خوابید. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست حضرت علی علیه السلام را گرفت و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را گرفت و روی وسط شکم خود نهاد.

آنگاه بین ایشان را صلح و سازش داد. سپس خارج شد به آن حضرت گفته شد:

یا رسول الله! تو با حال مخصوصی بر علی و زهرا وارد شدی ولی اکنون می بینیم با این همه خوشحالی خارج گردیدی؟!

فرمود:

چگونه شاد نباشم، در صورتی که بین دو نفر را که نزد من محبوب ترین اهل زمین می باشند صلح و سازش دادم.

شیخ صدوق رحمه الله علیه می گوید:

این خبر نزد من معتبر و مورد اعتماد نیست. زیرا بین علی و فاطمه علیهما السلام سخنی در نمی گرفت که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بیاید و بین ایشان را صلح و سازش بدهد.

حضرت علی علیه السلام سیّدالوصیّین می باشد و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها سیده ی زنان عالم است. ایشان از نظر اخلاق، به حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اقتدا می کردند.

در کتاب مصباح الانوار از حبیب مثل این حدیث نقل شده ست.

بیان: المثال به کسر حرف میم به معنای بستر آمده همان طور که مرحوم فیروزآبادی ذکر کرده ست.

[روایت شماره] (۰۳)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَرَفَهَ، عَنْ وَکِیعٍ،

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْرَائِيلَ، عَنْ أَبِی صَالِحٍ، عَنْ أَبِی ذَرٍّ؛ قَالَ:

کُنْتُ أَنَا وَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مُهَاجِرَیْنِ إِلَی بِلادِ الْحَبَشَهِ (۴۶۶) فَأَهْدِیَتْ لِجَعْفَرٍ جَارِیَهً قِیمَتُهَا أَرْبَعَهُ آلافِ دِرْهَمٍ، فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِینَهَ أَهْدَاهَا لِعَلِیٍّ علیه السلام تَخْدُمُهُ، فَجَعَلَهَا عَلِیٌّ فِی مَنْزِلِ فَاطِمَهَ.

فَدَخَلَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها یَوْماً فَنَظَرَتْ إِلَی رَأْسِ عَلِیٍّ علیه السلام فِی حَجْرِ الْجَارِیَهِ فَقَالَتْ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ فَعَلْتَهَا، فَقَالَ:

لا وَاللَّهِ یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ مَا فَعَلْتُ شَیْئاً فَمَا الَّذِی تُرِیدِینَ؟

قَالَتْ تَأْذَنُ لِی فِی الْمَصِیرِ إِلَی مَنْزِلِ أَبِی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ لَهَا: قَدْ أَذِنْتُ لَکِ.

فَتَجَلَّلَتْ بِجَلالِهَا وَ تَبَرْقَعَتْ بِبُرْقُعِهَا وَ أَرَادَتِ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَهَبَطَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ یُقْرِئُکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ لَکَ: إِنَّ هَذِهِ فَاطِمَهُ قَدْ أَقْبَلَتْ تَشْکُو عَلِیّاً فَلا تَقْبَلْ مِنْهَا فِی عَلِیٍّ شَیْئاً، فَدَخَلَتْ فَاطِمَهُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

جِئْتِ تَشْکِینَ عَلِیّاً،

قَالَتْ:

إِی وَ رَبِّ الْکَعْبَهِ، فَقَالَ لَهَا: ارْجِعِی إِلَیْهِ فَقُولِی لَهُ: رَغِمَ أَنْفِی لِرِضَاکَ.

فَرَجَعَتْ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَتْ لَهُ یَا أَبَاالْحَسَنِ رَغِمَ أَنْفِی لِرِضَاکَ تَقُولُهَا ثَلاثاً فَقَالَ لَهَا: عَلِیٌّ شَکَوْتِنِی إِلَی خَلِیلِی وَ حَبِیبِی رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، وَا سَوْأَتَاهْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، أُشْهِدُاللَّهَ یَا فَاطِمَهُ أَنَّ الْجَارِیَهَ حُرَّهٌ لِوَجْهِ اللَّهِ وَ أَنَّ الْأَرْبَعَ مِائَهِ دِرْهَمٍ الَّتِی فَضَلَتْ مِنْ عَطَائِی صَدَقَهٌ عَلَی فُقَرَاءِ أَهْلِ الْمَدِینَهِ.

ثُمَّ تَلَبَّسَ وَ انْتَعَلَ وَ أَرَادَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَهَبَطَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ یُقْرِئُکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ لَکَ: قُلْ لِعَلِیٍّ: قَدْ أَعْطَیْتُکَ الْجَنَّهَ بِعِتْقِکَ الْجَارِیَهَ

فِی رِضَـی فَاطِمَهَ وَ النَّارَ بِالْأَرْبَعِ مِائَهِ دِرْهَمٍ الَّتِی تَصَدَّقْتَ بِهَا، فَأَدْخِلِ الْجَنَّهَ مَنْ شِـئْتَ بِرَحْمَتِی وَ أَخْرِجْ مِنَ النَّارِ مَنْ شِـئْتَ بِعَفْوِی، فَعِنْدَهَا قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

أَنَا قَسِیمُ اللَّهِ بَیْنَ الْجَنَّهِ وَ النَّارِ.

[المناقب لابن شهرآشوب] أبومنصور الکاتب فی کتاب الرَّوح و الرَّیحان، عن أبی ذرّ مثله.

[بشاره المصطفی] والدی أبوالقاسم و عمّار بن یاسر و ولده سعد جمیعاً، عن إبراهیم بن نصر الجرجانیّ، عن محمّد بن حمزه المرعشیّ، عن محمّد بن الحسن، عن محمّد بن جعفر، عن حمزه بن إسماعیل، عن أحمد بن الخلیل، عن یحیی بن عبد الحمید، عن شریک، عن لیث بن أبی سلیم، عن مجاهد، عن ابن عبّاس مثله بأدنی تغییر و قد أوردناه فی باب أنّه علیه السلام قسیم الجنّه و النّار (۴۶۷).

شیخ صدوق در علل الشّرایع (۴۶۸) با چند واسطه از ابوذر روایت می کند که گفت:

در آن موقعی که من و جعفر بن ابیطالب به سوی حبشه هجرت می کردیم کنیزکی را به جعفر بن ابیطالب هدیه کردند که قیمت آن ۴۰۰۰ درهم بود. هنگامی که به مدینه آمدیم جعفر آن کنیزک را به حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام تقدیم نمود که خدمتگزار آن بزرگوار باشد.

حضرت امیر علیه السلام آن کنیزک را در خانه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها جای داد.

یک روز حضرت زهراء سلام الله علیها داخل خانه گردید مواجه شد با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام که سر مبارک خود را در کنار آن کنیزک نهاده بود.

حضرت فاطمه به حضرت علی علیهما السلام عرض کرد:

آیا با این کنیزک عملی انجام داده ای؟

فرمود:

نه به خدا قسم، من عملی انجام نداده ام، منظور تو چیست؟

عرض کرد:

به من

اجازه بده تا به خانه ی پدرم بروم.

فرمود:

مانعی ندارد.

وقتی حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها لباس پوشید و نقاب زد که به خانه ی پدر بزرگوار خویش برود جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمّد! خدای رؤوف به تو سلام می رساند و می فرماید:

اکنون فاطمه ی زهراء نزد تو می آید و از علی شکایت می کند ولی تو به شکایت وی ترتیب اثر مده!

موقعی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به حضور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد آن حضرت فرمود:

گمانم آمدی که از علی شکایت کنی؟

عرض کرد:

آری به خدا قسم.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

بر گرد و به علی بگو: من علیرغم میل باطنی خود، راضیم به رضای تو! ! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به سوی حضرت علی علیه السلام مراجعت نمود و سه مرتبه به آن بزرگوار عرض کرد:

یا اباالحسن! من علیرغم میل باطنی خود به رضای تو راضی می باشم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

شکایت مرا به دوست و حبیبم پیغمبر اکرم نمودی؟ آه از شرمندگی من نزد پیامبر خدا! ای فاطمه! من خدا را شاهد می گیرم که این کنیزک را در راه خدا آزاد نمودم و آن چهارصد درهمی که از عطاء من زیاد آمده برای فقراء مدینه صدقه ست.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام پس از این گفتگوها لباس و نعلین های خود را پوشید که به حضور حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شود. جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمّد! خدای مهربان سلام می رساند و می فرماید:

به حضرت امیر بفرما: من بهشت را برای اینکه آن کنیز را به جهت رضایت فاطمه آزاد کردی به تو عطا

نمودم و جهنّم را برای آن چهارصد درهمی که صدقه دادی در اختیار تو نهادم.

پس تو هر کسی را که می خواهی با اجازه ی من داخل بهشت کن و هر کسی را که می خواهی به وسیله ی عفو و بخشش من از جهنّم آزاد نما! بدین لحاظ بود که حضرت امیر علیه السلام می فرمود:

من از طرف خدا تقسیم کننده ی بهشت و جهنّم می باشم (۴۶۹).

در کتاب های مناقب (۴۷۰) و بشاره المصطفی (۴۷۱) با سندهای دیگری مثل این حدیث با کمی تغییر آمده ست.

[روایت شماره] (۰۴)

[المناقب لابن شهرآشوب] لَمَّا انْصَرَفَتْ فَاطِمَهُ مِنْ عِنْدِ أَبِی بَكْرٍ أَقْبَلَتْ عَلَی أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام فَقَالَتْ لَهُ: یَا ابْنَ أَبِی طَالِبٍ اشْـتَمَلْتَ شِـیمَهَ الْجَنِینِ وَ قَعَدْتَ حُجْرَهَ الظَّنِینِ فَنَقَضْتَ قَادِمَهَ الْأَجْدَلِ، فَخَانَكَ رِیشُ الْأَعْزَلِ [أَضْرَعْتَ خَدَّكَ یَوْمَ أَضَعْتَ جِدَّكَ، افْتَرَسْتَ الـذِّئَابَ وَ افْتَرَشْتَ التُّرَابَ، مَا كَفَفْتَ قَائِلًا وَ لا أَغْنَیْتَ بَاطِلًا] هَذَا ابْنُ أَبِی قُحَافَهَ یَبْتَزُّنِی نُحَیْلَهَ أَبِی وَ بُلَیْغَهَ ابْنِی، وَاللَّهِ لَقَدْ أَجْهَرَ فِی خِصَامِی وَ أَلْفَیْتُهُ أَلَدَّ فِی كَلامِی، حَتَّی مَنَعَتْنِی الْقَیْلَهُ نَصْـرَهَا وَ الْمُهَاجِرَهُ وَصْـلَهَا وَ غَضَّتِ الْجَمَاعَهُ دُونِی طَرْفَهَا، فَلا دَافِعَ وَ لا مَانِعَ خَرَجْتُ كَاظِمَهً وَ عُـدْتُ رَاغِمَهً وَ لا خِیَارَ، لِی لَیْتَنِی مِتُّ قَبْلَ هِینَتِی وَ دُونَ زَلَّتِی عَـذِیرِیَ اللَّهُ مِنْكَ عَادِیاً وَ مِنْكَ حَامِیاً، وَیْلایَ فِی كُلِّ شَارِقٍ، وَیْلایَ مَاتَ الْعَمَدُ وَ وَهَنَتِ الْعَضُدُ وَ شَكْوَایَ إِلَی أَبِی. وَ عُدْوَایَ إِلَی رَبِّی اللَّهُمَّ أَنْتَ أَشَدُّ قُوَّهً.

فَأَجَابَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ: لا ـ وَیْـلَ لَـكِ بَـلِ الْوَیْـلُ لِشَانِئِكِ نَهْنِهِی عَنْ وَجْـدِكِ یَا بُنَیَّهَ الصَّفْوَهِ وَ بَقِیَّهَ النُّبُوَّهِ، فَمَا وَنَیْتُ عَنْ دِینِی وَ لا أَخْطَأْتُ مَقْدُورِی، فَإِنْ كُنْتِ تُرِیدِینَ الْبُلْغَهَ، فَرِزْقُكِ مَضْمُونٌ وَ كَفِیلُكِ مَأْمُونٌ وَ مَا أُعِدَّ لَكِ خَیْرٌ مِمَّا قُطِعَ عَنْكِ،

فَاحْتَسِبِی اللَّهَ، فَقَالَت: حَسْبِیَ اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۴۷۲).

بيان: أقول: قد مرَّ [تصحيح] كلماتها و شرحها فی أبواب فدك.

در كتاب مناقب (۴۷۳) می نگارد هنگامی كه فاطمه ی زهراء سلام الله عليها از نزد ابوبكر مراجعت نمود و پيش اميرالمؤمنين عليه السلام آمد. به آن حضرت گفت:

هنگامی كه حضرت فاطمه سلام الله عليها از نزد ابو بكر بازگشت پيش حضرت علی عليه السلام آمده عرض كرد:

ای فرزند ابوطالب! آيا همچون جنين پرده نشين شده ای و چون كسی كه به او تهمت زده اند در گوشه ی خانه نشسته ای؟ تو آن كسی بودی كه پرهای بزرگ شاهين را شكستی، حال چه شده كه اين پرهای بی ارزش دست و پای تو را بسته اند. ابوبكر هديه ی پدرم را از من به زور گرفته، آشكارا به دشمنی من برخاسته و از لجاج و عناد خود روی برنمی تابد چندان كه اوس و خزرج از من بريدند و مهاجران نيز از حمايت من خودداری كردند و مردم نيز ياری كردن را فراموش نمودند و امروز برای دفع ستم های آن مرد، نه ياوری دارم و نه مددكاری. امروز خشم خود را فرو خوردم و از خانه خارج شدم ولی با خواری بازگشتم. تو شيرمردی بودی كه گرگ ها را در هم می كوبيدی، ولی امروز در را به روی خود بسته ای. آيا توان دفاع از حق را، از تو گرفته اند؟ آيا قدرت برگرداندن اين باطل را نداری؟ چرا كه من ديگر قدرت دفاع از خود را ندارم. ای كاش قبل از امروز مُرده بودم و شاهد اين خواری و مذلّت نبودم! اگر با تو به تندی سخن گفتم و يا از ياری نكردنت برآشفتم، از خدا مطالبه عفو

و بخشش می کنم.

وای بر من از هر صبحی که سر برآورد در حالی که پناهگاه بزرگ من از دنیا رفته و نبودنش مرا این چنین پریشان و ناتوان ساخته ست. امروز دیگر چه می توانم بکنم جز آنکه شکایت این مردم را به پدرم بکنم و از خداوند طلب یاری کنم؟ بارالها قدرت تو از همه کس بیشتر است پس خودت دادِ مرا از این نامردمان بستان.

حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای دختر آنکه خداوند انتخابش کرد و ای یادگار پیامبر، غم مخور، بلکه شایسته است آن که حقّ تو را پایمال نموده آه و ناله پیشه کند زیرا آن حق، دامان او را خواهد سوزاند، امّا بدان که من به دلیل سستی و ضعف گوشه نشین نشده ام، بلکه آنچه در توان داشتم به کار بستم ولی نتیجه ای نگرفتم و آنها را به خداوند واگذار کردم، که خداوند عهده دار امر آنهاست و از مکر و نیرنگ اینان نیز در امان است.

پس حضرت فاطمه سلام الله علیها آرام گرفت و فرمود:

خداوند مرا کافیست و او بهترین وکیل برای بندگان خویش است.

[روایت شماره] (۰۵)

[المناقب لابن شهرآشوب] مَعْقِلُ بْنُ یَسَارٍ وَ أَبُوقُبَیْلٍ وَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَ حَبِیبُ بْنُ أَبِی ثَابِتٍ وَ عِمْرَانُ بْنُ الْحُصَیْنِ وَ ابْنُ غَسَّانَ وَ الْبَاقِرُ علیه السلام مَعَ اخْتِلَافِ الرِّوَایَاتِ وَ اتِّفَاقِ الْمَعْنَی، أَنَّ النِّسْوَهَ قُلْنَ: یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ خَطَبَکِ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ فَرَدَّهُمْ أَبُوکِ وَ زَوَّجَکِ عَائِلًا! فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَتْ:

یَا رَسُولَ اللَّهِ زَوَّجْتَنِی عَائِلًا فَهَزَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِیَدِهِ مِعْصَمَهَا وَ قَالَ:

لا یَا فَاطِمَهُ وَ لَکِنْ

زَوَّجْتُکِ أَقْدَمَهُمْ سِلْماً وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْماً وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً، أَمَا عَلِمْتِ يَا فَاطِمَهُ أَنَّهُ أَخِی فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ، فَضَحِكَتْ وَ قَالَتْ رَضِيتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ فِی رِوَايَهِ أَبِی قُبَيْلٍ: لَمْ أُزَوِّجْكِ حَتَّی أَمَرَنِی جَبْرَئِيلُ وَ فِی رِوَايَهِ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ وَ حَبِيبِ بْنِ أَبِی ثَابِتٍ أَمَا إِنِّی قَدْ زَوَّجْتُكِ خَيْرَ مَنْ أَعْلَمُ وَ فِی رِوَايَهِ ابْنِ غَسَّانَ زَوَّجْتُکِ خَيْرَهُمْ.

وَ فِی كِتَابِ ابْنِ شَاهِينَ: عَبْدِالرَّزَّاقِ، عَنْ مُعَمَّرٍ، عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَهَ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

أَنْكَحْتُكِ أَحَبَّ أَهْلِی إِلَیَّ.

ابن شهر آشوب در مناقب (۴۷۴) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

زنان قریش به حضرت فاطمه سلام الله علیها گفتند:

فلان و فلان خواستگار تو بودند، پدر تو آنان را رد کرد و تو را به مردی شوهر داد که تهیدست است. موقعی که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نزد آن بزرگوار آمد، حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان! تو مرا به شخصی دادی که تهیدست می باشد؟!

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به دست مبارک خود، مُچ دست فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را تکان داد و به وی فرمود:

نه! ای فاطمه! بلکه تو را به شخصیّتی دادم که از لحاظ اسلام بر همه مقدّم و از نظر علم از همه اَعلم و از نظر حلم از همه بزرگتر است.

ای فاطمه! آیا نمی دانی که علی در دنیا و آخرت برادر من است؟

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها پس از این سخنان خندید و عرض کرد:

یا رسول الله! راضی شدم. در روایت ابی قبیل آمده که پیامبر

اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خطاب به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

من تو را (برای حضرت علی علیه السلام) تزویج نکردم مگر بعد از آنکه جبرئیل از طرف خداوند متعال به من امر نمود.

و در روایت عمران بن الحصین و حبیب بن ابی ثابت آمده است: آگاه باش که من تو را به ازدواج کسی درآوردم، که او بهترین کسیست که من می دانم و در روایت ابن غسّان آمده که من تو را به ازدواج بهترینِ خلائق درآوردم.

و در کتاب ابن شاهین آمده:

عبدالرّزاق با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نقل می کند که ایشان به حضرت فاطمه سلام الله علیها خطاب فرمود:

من تو را به نکاح کسی درآوردم که او محبوب ترینِ خویشاوندان من است به من.

[روایت شماره] (۰۶)

[کتاب الروضه] [الفضائل لابن شاذان] عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ یَرْفَعُهُ إِلَی سَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ قَالَ:

کُنْت وَاقِفاً بَیْنَ یَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ أَسْکُبُ الْمَاءَ عَلَی یَدَیْهِ إِذَا دَخَلَتْ فَاطِمَهُ وَ هِیَ تَبْکِی، فَوَضَعَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَدَهُ عَلَی رَأْسِهَا وَ قَالَ:

مَا یُبْکِیکِ لا أَبْکَی اللَّهُ عَیْنَیْکِ یَا حُورِیَّهُ،

قَالَتْ:

مَرَرْتُ عَلَی مَلا مِنْ نِسَاءِ قُرَیْشٍ وَ هُنَّ مُخْضَبَاتٌ، فَلَمَّا نَظَرْنَ إِلَیَّ وَقَعُوا فِیَّ وَ فِی ابْنِ عَمِّی فَقَالَ لَهَا: وَ مَا سُمْعَتِ مِنْهُنَّ؟

قَالَتْ:

قُلْنَ: کَانَ قَدْ عَزَّ عَلَی مُحَمَّدٍ أَنْ یُزَوِّجَ ابْنَتَهُ مِنْ رَجُلٍ فَقِیرِ قُرَیْشٍ وَ أَقَلِّهِمْ مَالاً؛ فَقَالَ لَهَا: وَاللَّهِ یَا بُنَیَّهِ مَا زَوَّجْتُکِ وَ لَکِنَّ اللَّهَ زَوَّجَکِ مِنْ عَلِیٍّ فَکَانَ بَدْوُهُ مِنْهُ.

وَ ذَلِکِ أَنَّهُ خَطَبَکِ فُلانٌ وَ فُلانٌ فَعِنْدَ ذَلِکِ جَعَلْتُ أَمْرَکِ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی وَ أَمْسَکْتُ عَنِ النَّاسِ، فَبَیْنَا صَلَّیْتُ یَوْمَ الْجُمُعَهِ صَلاهَ

الْفَجْرِ إِذْ سَمِعْتُ حَفِيفَ الْمَلائِكَهِ وَ إِذَا بِحَبِيبِی جَبْرَئِیلَ وَ مَعَهُ سَبْعُونَ صَفّاً مِنَ الْمَلائِكَهِ مُتَوَّجِینَ، مُقَرَّطِینَ، مُدَمْلَجِینَ (۴۷۵) فَقُلْتُ: مَا هَذِهِ الْقَعْقَعَهُ مِنَ السَّمَاءِ یَا أَخِی جَبْرَئِیلُ؟

فَقَالَ:

یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ اطِّلاعَهً، فَاخْتَارَ مِنْهَا مِنَ الرِّجَالِ عَلِیّاً علیه السلام وَ مِنَ النِّسَاءِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها، فَزَوَّجَ فاطِمَهَ مِنْ عَلِیٍّ، فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا وَ تَبَسَّمَتْ بَعْدَ بُكَائِهَا وَ قَالَتْ:

رَضِیتُ بِمَا رَضِیَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ.

فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

ألا أَزِیدُكِ یَا فَاطِمَهُ فِی عَلِیٍّ رَغْبَهً؟

قَالَتْ:

بَلَی،

قَالَ:

لا یَرِدُ عَلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ رُكْبانٌ أَكْرَمُ مِنَّا أَرْبَعَهً: أَخِی صَالِحٌ عَلَی نَاقَتِهِ وَ عَمِّی حَمْزَهُ عَلَی نَاقَتِیَ الْعَضْبَاءِ وَ أَنَا عَلَی الْبُرَاقِ وَ بَعْلُكِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عَلَی نَاقَهٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّهِ.

فَقَالَتْ:

صِفْ لِیَ النَّاقَهَ مِنْ أَیِّ شَیْ ءٍ خُلِقَتْ؟

قَالَ:

نَاقَهٌ خُلِقَتْ مِنْ نُورِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، مُدَبَّجَهُ الْجَنْبَیْنِ، صَفْرَاءُ، حَمْرَاءُ الرَّأْسِ، سَوْدَاءُ الْحَدَقِ، قَوَائِمُهَا مِنَ الذَّهَبِ، خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ الرَّطْبِ، عَیْنَاهَا مِنَ الْیَاقُوتِ وَ بَطْنُهَا مِنَ الزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ. عَلَیْهَا قُبَّهٌ مِنْ لُؤْلُؤَهٍ بَیْضَاءَ، یُرَی بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا وَ ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا، خُلِقَتْ مِنْ عَفْوِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَ

تِلْكِ النَّاقَهُ مِنْ نُوقِ اللَّهِ، لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ رُكْناً بَیْنَ الرُّكْنِ وَ الرُّكْنِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ یُسَبِّحُونَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بِأَنْوَاعِ التَّسْبِیحِ لا یَمُرُّ عَلَی مَلاٍ مِنَ الْمَلائِكَهِ إلا قَالُوا: مَنْ هَذَا الْعَبْدُ؟ مَا أَكْرَمَهُ عَلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَتَرَاهُ نَبِیّاً مُرْسَلاً، أَوْ مَلَكاً مُقَرَّباً، أَوْ حَامِلَ عَرْشٍ، أَوْ حَامِلَ كُرْسِیٍّ، فَیُنَادِی مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ: أَیُّهَا النَّاسُ، لَیْسَ هَذَا بِنَبِیٍّ مُرْسَلٍ وَ لا مَلَكٍ مُقَرَّبٍ، هَذَا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام ، فَیَبْدُرُونَ رِجالاً رِجَالاً، فَیَقُولُونَ: «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ» (۴۷۶) حَدَّثُونَا فَلَمْ نُصَدِّقْ وَ نَصَحُونَا فَلَمْ نَقْبَلْ وَ

الَّذِینَ یُحِبُّونَهُ تَعَلَّقُوا بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقی، کَذَلِکِ یَنْجُونَ فِی الْآخِرَهِ.

یَا فَاطِمَهُ أَلا أَزِیدُکِ فِی عَلِیٍّ رَغْبَهً،

قَالَتْ:

زِدْنِی یَا أَبَتَاهْ.

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ عَلِیّاً أَکْرَمُ عَلَی اللَّهِ مِنْ هَارُونَ لِأَنَّ هَارُونَ أَغْضَبَ مُوسَی وَ عَلِیٌّ لَمْ یُغْضِبْنِی قَطُّ وَ الَّذِی بَعَثَ أَبَاکِ بِالْحَقِّ نَبِیّاً مَا غَضِبْتُ عَلَیْهِ یَوْماً قَطُّ وَ مَا نَظَرْتُ فِی وَجْهِ عَلِیٍّ إِلا ذَهَبَ الْغَضَبُ عَنِّی.

یَا فَاطِمَهُ أَلا أَزِیدُکِ فِی عَلِیٍّ رَغْبَهً،

قَالَتْ:

زِدْنِی یَا نَبِیَّ اللَّهِ.

قَالَ:

هَبَطَ عَلَیَّ جَبْرَئِیلُ وَ قَالَ:

یَا مُحَمَّدُ اقْرَأْ عَلِیّاً مِنَ السَّلامِ السَّلامَ.

فَقَامَتْ وَ قَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها: رَضِیتُ بِاللَّهِ رَبّاً وَ بِکَ یَا أَبَتَاهْ نَبِیّاً وَ بِابْنِ عَمِّی بَعْلًا وَ وَلِیّاً.

در کتاب روضه از ابن عبّاس از سلمان فارسی روایت می کند که گفت:

در آن وقتی که پیش پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ایستاده بودم و آب به دست های مبارک آن حضرت می ریختم حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی وارد شد که گریان بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست مبارک خود را روی سر فاطمه سلام الله علیها نهاد و فرمود:

چه امری باعث گریه ی تو شده؟ خدا چشم تو را گریان نکند، ای حوریّه! عرض کرد:

من به گروهی از زنان قریش که خضاب کرده بودند رسیدم، وقتی چشم آنان به من افتاد راجع به پسر عمویم طعنه زدند.

فرمود چه سخنی از ایشان شنیدی؟

عرض کرد:

می گویند ناگوار است که محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دختر خود را به مردی از قریش بدهد که فقیر است.

فرمود:

دختر جان! من تو را شوهر ندادم، بلکه خدا تو را برای علی تزویج نموده.

زیرا موقعی که فلان و فلان خواستگار

تو بودنـد من سـکوت اختیـار نمودم و امر ازدواج تو را به خـدا واگـذار کردم تـا اینکه نمـاز صـبح جمعه را خوانـدم و صـدای ملائکه را شـنیدم ناگاه جبرئیل را با هفتاد هزار صف ملك از ملائکه دیـدم که تاج به سـر نهاده انـد، گوشواره پوشـیده انـد و النگو به دست کرده اند.

گفتم:

ای جبرئیل! این سر و صداها چیست که از آسمان می شنوم؟

گفت:

یا محمّد! خدای توانا توجّهی به زمین کرد و از مردان علی و از زنان فاطمه را برگزید. تو فاطمه را برای علی تزویج کن.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها سر خود را به جانب آسمان بلند و پس از گریان شدن یک تبسّمی کرد و عرض کرد:

راضی شدم به رضای خدا و رسول او.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آیا می خواهی بیش از این راجع به مقام علی بگویم تا به وی رغبت پیدا کنی؟

عرض کرد:

آری.

فرمود:

از ما چهار نفر گرامی تر، کسی سواره بر خدا وارد نخواهد شد:

۱. برادرم حضرت صالح که بر ناقه ی خود سوار است.

۲. عمویم حمزه که بر ناقه ی عضباء سوار می شود.

۳. من که بر براق سوارم.

۴. شوهر تو علی بن ابیطالب علیه السلام که بر یکی از ناقه های بهشتی سوار خواهد شد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

وصف آن ناقه را برای من بگو که از چه چیزی آفریده شده ست؟

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ناقه ایست که از نور خدا آفریده شده بدین وصف: دو پهلوی آن آراسته، زرد رنگ، سر آن قرمز، سیاه چشم، پاهای آن از طلا، افسار از مروارید، چشمان آن از یاقوت، شکم آن از زبرجد سبز، قبّه ای از لؤلؤ سفید

بر پشت آن است، باطن آن از ظاهر و ظاهر آن از باطنش دیـده می شود. آن ناقه از عفو خـدا آفریده شده. این ناقه، که از ناقه هـای خـداست دارای هفتـاد هزار رکن بوده، بین هر رکن تـا رکن دیگر هفتـاد هزار ملـک می باشـد که مشـغول انواع و اقسام تسبیح پروردگار جهان هستند.

حضرت علی علیه السلام به هیچ یک از گروه ملائکه عبور نمی کند مگر اینکه می گویند:

این بنده کیست، چقدر خدای رؤوف او را گرامی داشته ست؟! گویا پیغمبری مرسل باشد، یا ملکی مقرّب باشد یا حامل عرش باشد یا حامل کرسی باشد؟

آنگاه منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای مردم! این شخص پیغمبر مرسل و ملک مقرّب نیست. بلکه این علی بن ابیطالب علیه السلام است. سپس گروهی دسته دسته به تعجیل می آیند و می گویند:

«مـا از خـدائیم و به سوی او بـاز می گردیم» این مطـالب را برای ما می گفتنـد ولی ما تصـدیق نمی کردیم، ما را نصـیحت می نمودند ولی نمی پذیرفتیم، افرادی که این علی را دوست داشته باشند به دستگیره ی محکمی چنگ زده اند که در آخرت این چنین نجات پیدا می کنند.

ای فاطمه! دوست داری بیشتر از این راجع به علی علیه السلام بگویم تا راغب وی شوی؟

عرض کرد:

آری.

فرمود:

حضـرت علی علیه السـلام از حضـرت هارون پیش خدا عزیزتر است، زیرا هارون حضرت موسی را به غضب درآورد، امّا علی بن ابیطالب علیه السلام هرگز مرا به غضب در نیاورده ست.

ای فاطمه! باز هم دوست داری که از مقام علی برای تو شرح دهم؟

عرض کرد:

آری ای پیامبر خدا.

فرمود:

جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمّد! از طرف خدا به علی سلام برسان.

فاطمه از جای برخاست و فرمود:

راضی شدم که خدا پروردگار من باشد

و تو ای پدرجان، پیغمبر من باشی و پسر عمویم شوهر و ولیّ من باشد.

[روایت شماره] (۰۷)

[الکافی] عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

كَانَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام يَحْتَطِبُ وَ يَسْتَقِي وَ يَكْنُسُ وَ كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تَطْحَنُ وَ تَعْجِنُ وَ تَخْبِزُ.

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الحسین بن إبراهیم القزوینیُّ، عن محمد بن وهبان، عن أحمد بن إبراهیم، عن الحسن بن علیٍّ الزَّعفرانی، عن البرقی عن أبیه، عن ابن أبی عمیر مثله.

در کتاب کافی (۴۷۷) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

حضرت امیر علیه السلام هیزم می آورد، آب می آورد و جاروب می کرد. فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آسیاب می کرد، خمیر می کرد و نان می پخت.

مرحوم شیخ طوسی هم در امالی (۴۷۸)، با چند واسطه مانند این حدیث را روایت کرده ست.

[روایت شماره] (۰۸)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْحُسَيْنُ، عَنِ ابْنِ وَهْبَانَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي غُنْدَرٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قُلْ لِفَاطِمَةَ: لا تَعْصِي عَلِيّاً فَإِنَّهُ إِنْ غَضِبَ غَضِبْتُ لِغَضَبِهِ.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۴۷۹) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

خدای علیم به رسول عظیم الشأن خود وحی کرد به فاطمه بگو: مبادا نسبت به علی نافرمانی کنی! زیرا اگر علی غضب کند من هم غضب خواهم کرد.

[روایت شماره] (۰۹)

وَ فِي الدِّيوَانِ الْمَنْسُوبِهِ أَبْيَاتُهَا إِلَى أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ، أَنَّهُ قَالَ فِي مَرَضِهِ مُخَاطِباً لِفَاطِمَةَ مَا رُوِيَ عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ الْحَسَنِ الْعَطَّارِ، عَنِ الْحَسَنِ الْمُقْرِي، عَنْ أَبِي عَبْدِاللَّهِ الْحَافِظِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الْمُقْرِي، عَنْ زَيْدِ بْنِ مُسْكَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَلَوِيِّ أَنَّهُ علیه السلام أَنْشَدَ هَذِهِ الْأَبْيَاتَ وَ هُوَ مَحْمُومٌ يَرْثِي فَاطِمَةَ سلام الله علیها:

وَ إِنَّ حَيَاتِي مِنْكِ يَا بِنْتَ أَحْمَدَ

بِإِظْهَارِ مَا أَخْفَيْتُهُ لَشَدِيدٌ

وَ لَكِنْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْنُو رِقَابُنَا

وَ لَيْسَ عَلَى أَمْرِ الْإِلَهِ جَلِيدٌ

أَتُصْرِعُنِي الْحُمَّى لَدَيْكِ وَ أَشْتَكِي

إِلَيْكِ وَ مَا لِي فِي الرِّجَالِ نَدِيدٌ

أُصِرُّ عَلَى صَبْرٍ وَ أَقْوَى عَلَى مُنًى

إِذَا صَبْرُ خَوَّارِ الرِّجَالِ بَعِيدٌ

وَ فِي هَذِهِ الْحُمَّى دَلِيلٌ بِأَنَّهَا

لِمَوْتِ الْبَرَايَا قَائِدٌ وَ بَرِيدٌ

بيان: و إن حياتى منك أى اشتدَّت حياتى بسببك حيث لا بدَّ لى من إظهار ما أخفيته من المرض، كذا خطر بالبال (۴۸۰) و قيل: منك أى من بعدك و قيل: أى حياتى منك و بسببك و أنا شديد بإظهار ما أخفيته، أى لا أُظهره و لا

یخفی بعدهما، تعنو أی تخضع و الجلید:

الصلب و الندید:

المثل و النظیر و الخوار الضعیف و الصّیّاح.

در کتاب دیوانی شعری که اشعار آن منسوب به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است راجع به مرثیه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرماید:

حقّاً که زندگی من بعد از تو ای دختر احمد به آشکار نمودن چیزی که مخفی کرده ام سخت است.

ولی گردن های ما برای عظمت خدا فروتنی می کند و برای انجام امر خدا هیچ عملی سخت نخواهد بود.

آیا تب، مرا نزد تو می اندازد و من به تو شکایت کنم، در صورتی که در میان مردان نظیر من وجود ندارد.

من صبر می کنم و به حاجت خویشتن نائل و پیروز می شوم موقعی که خیلی بعید است صبر بتواند مردان را سست نماید.

در این تب، دلیلیست که آن برای مرگِ مردم یک نوع پیشوا و قاصد است.

بیان: در توضیح این جمله که در ابیات گذشت «إِنَّ حَیَاتِی مِنْکِ» مرحوم علّامه رحمه الله علیه می گوید:

یعنی زندگی و حیات من به سبب تو (به سبب فراق یا مصائب تو) بسیار سخت و ناگوار شده به اندازه ای سخت که ناچار هستم آنچه را مخفی کرده بودم آشکار کنم، (پس مرحوم علّامه رحمه الله علیه می گوید معنی این مصرع این گونه که گفتیم به ذهن می رسد) و همچنین قول ضعیفی گفته منظور از «مِنْکِ» یعنی بعد از تو (زندگی بر من سخت و دشوار شده بعد از تو) و باز قول دیگری گفته: منظور این است که حیات و زندگی من از تو و به سبب تو می باشد و من مُصمّم هستم به آشکار نمودن آنچه مخفی نموده ام، یعنی آن را در گذشته اظهار نکرده ام

و در آینده آن را مخفی نمی کنم.

و در معنی کلمه ی «تعنو» گفته اند:

به معنی خضوع و فروتنی ست و «جلید» به سخت و محکم و شدید معنی شده است و «ندید» به معنی مثل، مانند، نظیر است و «خوّار» به معنی ضعیف و شکسته می باشد.

[روایت شماره] (۱۰)

دَعَوَاتُ الرَّاوَنْدِيِّ: عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَهَ قَالَ أَصَابَتْ عَلِيّاً علیه السلام شِدَّهٌ فَأَتَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَدَقَّتِ الْبَابَ فَقَالَ:

أَسْمَعُ حِسَّ حَبِيبِي بِالْبَابِ يَا أُمَّ أَيْمَنَ قُومِي وَ انْظُرِي! ، فَفَتَحَتْ لَهَا الْبَابَ، فَدَخَلَتْ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَقَدْ جِئْتِنَا فِي وَقْتٍ مَا كُنْتِ تَأْتِينَا فِي مِثْلِهِ، فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَا طَعَامُ الْمَلائِكَهِ عِنْدَ رَبِّنَا؟

فَقَالَ:

التَّحْمِيدُ؟

فَقَالَتْ:

مَا طَعَامُنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أَقْتَبِسُ فِي آلِ مُحَمَّدٍ شَهْراً نَاراً وَ أُعَلِّمُكِ خَمْسَ كَلِمَاتٍ عَلَّمَنِيهِنَّ جَبْرَئِيلُ علیه السلام قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْخَمْسُ الْكَلِمَاتُ؟

قَالَ:

«يَا رَبَّ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ، يَا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتِينِ وَ يَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» وَ رَجَعَتْ فَلَمَّا أَبْصَرَهَا عَلِيٌّ علیه السلام قَالَ:

بِأَبِي أَنْتِ وَ أُمِّي مَا وَرَاءَكِ يَا فَاطِمَهُ؟

قَالَتْ ذَهَبْتُ لِلدُّنْيَا وَ جِئْتُ لِلْآخِرَهِ،

قَالَ عَلِيٌّ علیه السلام خَيْرٌ أَمَامَكِ خَيْرٌ أَمَامَكِ.

در کتاب دعوات راوندی (۴۸۱) از سُوَید ابن غَفْلَه روایت می کند که گفت:

حضرت علی علیه السلام دچار تهیدستی شدیدی شد.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها برای این موضوع به حضور رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شد. هنگامی که دقُّ الباب نمود پیغمبر اکرم:

فرمود:

من احساس می کنم که حبیبم پشت در باشد، ای اُمّ ایمن

برخیز ببین کیست؟

وقتی امّ ایمن در را باز کرد و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها داخل شد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:

هنگامی نزد ما آمدی که هیچ وقت نمی آمدی؟! عرض کرد:

یا رسول الله! غذای ملائکه نزد خدای ما چیست؟

فرمود:

گفتن «الْحَمْدُلِلَّه».

عرض کرد:

غذای ما چیست؟

فرمود:

قسم به حقّ آن خدایی که جان من در دست قدرت اوست، مدّت یک ماه است که آتش در خانه ی ما روشن نشده ولی من، آن پنج کلمه ای را به تو یاد می دهم که جبرئیل به من تعلیم داده ست.

عرض کرد:

کدام پنج کلمه یا رسول الله؟

فرمود:

بگو:

«یَا رَبَّ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ یَا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتِینِ وَ یَا رَاحِمَ الْمَسَاکِینِ وَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِین».

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این کلمات مراجعت نمود. وقتی چشم حضرت امیر علیه السلام به وی افتاد فرمود:

پدر و مادرم به فدایت چه خبر آوردی؟

عرض کرد:

به منظور کار دنیا رفتم، ولی به منظور امر اخروی بازگشتم.

حضرت علی علیه السلام دو مرتبه فرمود:

خیر پیش تو آید! !

[روایت شماره] (۱۱)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام قَالَ:

شَكَتْ فَاطِمَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِيّاً فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لا يَدَعُ شَيْئاً مِنْ رِزْقِهِ إِلا وَزَّعَهُ عَلَى الْمَسَاكِينِ، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَهُ أَ تُسْخِطِينِی فِی أَخِی وَ ابْنِ عَمِّی إِنَّ سَخَطَهُ سَخَطِی وَ إِنَّ سَخَطِی سَخَطُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

در کتاب مصباح الانوار (۴۸۲) از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت زهراء سلام الله علیها از دست حضرت علی علیه السلام به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شکایت کرد و عرض کرد:

علی همه ی رزق

و روزی خود را بین فقراء تقسیم می نماید.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

ای فاطمه! آیا تو مرا نسبت به پسر عمویم خشمناک می کنی، در صورتی که خشم او خشم من و خشم من خشم خداست.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِی غَالِبٍ الزُّرَارِیِّ، عَنْ خَالِهِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ (۴۸۳)، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ سَهْلٍ الْکَاتِبِ، عَنْ أَبِی طَالِبٍ الْغَنَوِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَهَ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَی عَلِیٍّ النِّسَاءَ مَا دَامَتْ فَاطِمَهُ حَیَّهً، قُلْتُ: وَ کَیْفَ؟

قَالَ:

لِأَنَّهَا طَاهِرَهٌ لا تَحِیضُ.

بیان: هذا التعلیل یحتمل وجهین:

الأوّل أن یکون المراد أنّها لما کانت لا تحیض حتّی یکون له علیه السلام عذر فی مباشره غیرها، فلذا حرَّم الله علیه غیرها رعایه لحرمتها.

الثانی أن یکون المعنی أنّ جلالتها منعت من ذلک و عبّر عن ذلک ببعض ما یلزمه من الصفات الّتی اختصّت بها.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۴۸۴) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

مادامی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زنده بود خدای سبحان، زنان دیگر را بر حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام حرام کرده بود، زیرا حضرت زهراء سلام الله علیها پاک و پاکیزه بود و حیض نمی شد.

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه راجع به این تعلیلی که امام جعفر صادق علیه السلام فرموده:

«حضرت زهراء حیض نمی شد» دو وجه را بیان می کند:

اوّلاً ـ چون فاطمه ی اطهر سلام الله علیها حیض نمی شد، حضرت علی علیه السلام از نظر زناشویی احتیاجی به زنان دیگر نداشت، لذا خدای علیم زنان دیگر را بر حضرت علی علیه

السلام به احترام فاطمه ی زهراء سلام الله علیها حرام نموده ست.

ثانیاً اینکه عظمت و جلالت حضرت زهرا سلام الله علیها مانع از آن می شد (که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام همسر دیگری اختیار کند) و تعبیر به این مطلب (که حضرت فاطمه سلام الله علیها حیض نمی شدند) حضرت امام صادق علیه السلام فرموده که لازمه ی آن صفات دیگری از آن حضرت می شود که مختصّ اوست و این صفت آن فضائل و خصائص را در بر می گیرد.

[روایت شماره] (۱۳)

[المناقب لابن شهرآشوب] سُئِلَ عَالِمٌ فَقِیلَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی قَدْ أَنْزَلَ هَلْ أَتَی فِی أَهْلِ الْبَیْتِ وَ لَیْسَ شَیْ ءٌ مِنْ نَعِیمِ الْجَنَّهِ إِلا وَ ذَکَرَ فِیهِ إِلا الْحُورَ الْعِینَ،

قَالَ ذَلِکَ إِجْلالاً لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها.

سُفْیَانُ الثَّوْرِیُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِی صَالِحٍ فِی قَوْلِهِ: «وَ إِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ» (۴۸۵) قَالَ:

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ یَوْمَ الْقِیَامَهِ إِلا إِذَا قَطَعَ الصِّرَاطَ زَوَّجَهُ اللَّهُ عَلَی بَابِ الْجَنَّهِ بِأَرْبَعِ نِسْوَهٍ مِنْ نِسَاءِ الدُّنْیَا وَ سَبْعِینَ أَلْفَ حُورِیَّهٍ مِنْ حُورِ الْجَنَّهِ إِلا عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ، فَإِنَّهُ زَوَّجَ الْبَتُولَ فَاطِمَهَ فِی الدُّنْیَا وَ هُوَ زَوْجُهَا فِی الْآخِرَهِ فِی الْجَنَّهِ لَیْسَتْ لَهُ زَوْجَهٌ فِی الْجَنَّهِ غَیْرُهَا مِنْ نِسَاءِ الدُّنْیَا، لَکِنْ لَهُ فِی الْجِنَانِ سَبْعُونَ أَلْفَ حُوراءَ لِکُلِّ حُورٍ سَبْعُونَ أَلْفَ خَادِمٍ.

أقول: سیأتی بعض أخبار هذا الباب فی باب غسلها و دفنها سلام الله علیها.

در کتاب مناقب (۴۸۶) از عالِم (شاید منظور حضرت صادق علیه السلام یا موسی بن جعفر علیهما السلام باشند) پرسیده شد:

سوره ی مبارکه ی هل أتی که در شأن اهل بیت: نازل شده حاوی هر نعمتی هست، ولی نامی از حورالعین در این سوره برده نشده ست؟

فرمود:

این یک نوع احترام و تجلیلیست که خدا از فاطمه ی زهراء

سلام الله علیها نموده ست.

سفیان ثوری از اعمش از ابوصالح در تفسیر (آیه ی هفتم سوره ی تکویر که می فرماید:)

«وَ إِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَت» می گوید:

روز قیامت هیچ مؤمنی نیست مگر اینکه وقتی از صراط عبور نماید خدای رؤوف چهار زن از زنان دنیا در بهشت را و هفتاد هزار حوریه برای او تزویج می نماید.

فقط حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام که زوجه اش در دنیا فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بوده در آخرت هم زوجه اش فاطمه سلام الله علیها خواهد بود.

حضرت علی علیه السلام در بهشت غیر از حضرت زهراء سلام الله علیها زوجه ای از زنان دنیا نخواهد داشت.

ولی امیرالمؤمنین علی علیه السلام در بهشت دارای هفتاد هزار حوریه است که برای هر یک از ایشان، هفتاد هزار خادم شد.

بخش هفتم؛ مظلومیت و گریه و شهادت حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۷؛ ما وقع علیها من الظلم و بکائها و حزنها و شکایتها فی مرضها إلی شهادتها سلام الله علیها و غسلها و دفنها و بیان العله فی إخفاء دفنها صلوات الله علیها و لعنه الله عَلی مَن ظلمها)

[روایت شماره] (۰۱)

[الخصال] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُهَیْلٍ الْبَحْرَانِیِّ یَرْفَعُهُ إِلَی أَبِی عَبْدِاللَّهِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ:

الْبَکَّاءُونَ خَمْسَهٌ: آدَمُ وَ یَعْقُوبُ وَ یُوسُفُ وَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ: فَأَمَّا آدَمُ فَبَکَی عَلَی الْجَنَّهِ حَتَّی صَارَ فِی خَدَّیْهِ أَمْثَالُ الْأَوْدِیَهِ وَ أَمَّا یَعْقُوبُ فَبَکَی عَلَی یُوسُفَ حَتَّی ذَهَبَ بَصَرُهُ وَ حَتَّی قِیلَ لَهُ: «تَاللَّهِ تَفْتَؤُا تَذْکُرُ یُوسُفَ حَتَّی تَکُونَ حَرَضاً أَوْ تَکُونَ مِنَ الْهالِکِینَ» (۴۸۷) وَ أَمَّا یُوسُفُ فَبَکَی عَلَی یَعْقُوبَ حَتَّی تَأَذَّی بِهِ أَهْلُ السِّجْنِ فَقَالُوا لَهُ: إِمَّا أَنْ تَبْکِیَ بِاللَّیْلِ وَ تَسْکُتَ بِالنَّهَارِ وَ إِمَّا أَنْ تَبْکِیَ بِالنَّهَارِ وَ تَسْکُتَ بِاللَّیْلِ، فَصَالَحَهُمْ عَلَی وَاحِدَهٍ مِنْهُمَا وَ أَمَّا فَاطِمَهُ فَبَکَتْ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّی تَأَذَّی بِهِ أَهْلُ الْمَدِینَهِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَیْتِنَا بِکَثْرَهِ بُکَائِکِ، فَکَانَتْ تَخْرُجُ إِلَی الْمَقَابِرِ مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْکِی حَتَّی تَقْضِیَ حَاجَتَهَا ثُمَّ

تَنْصَرِفُ وَ أَمَّا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ فَبَكَى عَلَى الْحُسَيْنِ علیه السلام عِشْرِينَ سَنَةً أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً، مَا وُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَامٌ إلا بَكَى حَتَّى قَالَ لَهُ مَوْلًى لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّی أَخَافُ عَلَيْکَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ قالَ: «إِنَّما أَشْكُوا بَثِّی وَ حُزْنِی إِلَى اللَّهِ وَ أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ ما لا تَعْلَمُونَ» (۴۸۸) إِنِّی لَمْ أَذْكُرْ مَصْرَعَ بَنِی فَاطِمَةَ إلا خَنَقَتْنِی لِذَلِکَ عَبْرَةٌ.

[الأمالی للصّدوق] الحسین بن أحمد بن إدریس، عن أبیه، عن ابن عیسی، عن ابن معروف مثله.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۴۸۹) از صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

افرادی که فوق العاده گریه کردند پنج نفر بودند:

آدم علیه السلام ، یعقوب علیه السلام ، یوسف علیه السلام ، فاطمه سلام الله علیها دختر محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و علی بن الحسین علیهما السلام.

حضرت آدم علیه السلام از فراق بهشت به قدری گریه کرد که اثر اشک در دو گونه ی صورت مبارکش نظیر جوی باقی ماند.

حضرت یعقوب علیه السلام به قدری از فراق یوسف علیه السلام گریه نمود که چشمان خود را از دست داد و به وی گفته شد:

«به خدا قسم تو یوسف را از خاطر نخواهی برد تا اینکه افسرده یا نابود گردی».

حضرت یوسف به قدری برای پدرش یعقوب گریست که اهل زندان اذیّت شدند و به وی گفتند:

یا باید شب گریان و روز ساکت و یا اینکه روز گریان و شب ساکت باشی که یوسف با یکی از پیشنهادهای ایشان موافقت نمود.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به قدری از فراق پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گریه کرد

که اهل مدینه خسته شدند و به ایشان گفتند:

تو به واسطه ی کثرت گریه ات ما را اذیّت می کنی لذا حضرت زهراء سلام الله علیها از مدینه خارج و متوجّه قبر شهداء می شد، وقتی عقده های قلبی خود را خالی می کرد به سوی مدینه باز می گشت.

حضرت علیّ بن الحسین علیهما السلام مدّت بیست یا چهل سال بر حضرت امام حسین علیه السلام گریست. هیچ غذایی در مقابل آن حضرت نمی گذاشتند مگر اینکه گریان می شد.

کار آن حضرت به جایی رسید که یکی از غلامانش به ایشان عرض کرد:

ای پسر رسول خدا! فدای تو شوم، من می ترسم تو خود را (به وسیله ی کثرت گریه) هلاک نمایی!

فرمود:

«چاره ای نیست جز اینکه من غم و اندوه خود را به خدا شکایت کنم من از خدا چیزهایی را می دانم که شما نمی دانید» من یادآور قتلگاه فرزندان فاطمه سلام الله علیها نمی شوم مگر اینکه گریه راه گلویم را مسدود می کند.

در امالی شیخ صدوق رحمه الله علیه صفحه ی ۱۴۰، حدیث ۵، مجلس بیست و نهم، مثل این حدیث از طریق حسین بن احمد با چند واسطه نقل شده ست.

[روایت شماره] (۰۲)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنِ الصَّدُوقِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عِکْرِمَهَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ:

لَمَّا حَضَرَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْوَفَاهُ بَکَی حَتَّی بَلَّتْ دُمُوعُهُ لِحْیَتَهُ، فَقِیلَ لَهُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا یُبْکِیکَ؟

فَقَالَ:

أَبْکِی لِذُرِّیَّتِی وَ مَا تَصْنَعُ بِهِمْ شِرَارُ أُمَّتِی مِنْ بَعْدِی، کَأَنِّی بِفَاطِمَهَ بِنْتِی وَ قَدْ ظُلِمَتْ بَعْدِی وَ هِیَ تُنَادِی یَا أَبَتَاهْ، فَلا یُعِینُهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِی، فَسَمِعَتْ ذَلِکَ

فَاطِمَهُ سلام الله علیها فَبَكَتْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لا تَبْكِينَ يَا بُنَيَّهِ، فَقَالَتْ:

لَسْتُ أَبْكِي لِمَا يُصْنَعُ بِي مِنْ بَعْدِكَ وَ لَكِنِّي أَبْكِي لِفِرَاقِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ لَهَا أَبْشِرِي يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ بِسُرْعَهِ اللِّحَاقِ بِي فَإِنَّكِ أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُ بِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۴۹۰) می نگارد:

موقعی که شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزدیک گردید آن حضرت به قدری گریست که محاسن مبارکش تَر شد.

گفته شد:

یا رسول الله! چرا گریه می کنی؟

فرمود:

برای ذریّه و فرزندانم و آن ستم هایی که از ستمکاران امّتم بعد از من به ایشان می رسد، می گریم. گویا می بینم دخترم فاطمه ی زهراء بعد از من مظلوم واقع شده، هر چه صدا می زند:

یا اَبَتاه! احدی از امّت من به فریاد او نمی رسد.

وقتی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها این مطلب را شنید، گریان شد. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:

ای دختر عزیزم! گریان مباش!

حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان! من برای ظلم هایی که بعد از تو خواهم دید گریه نمی کنم، بلکه به علّت مفارقت تو اشک می ریزم.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

ای دختر محمّد! مژده باد تو را! زیرا تو اوّلین کسی هستی که زودتر از همه در میان اهل بیتم به من ملحق خواهی شد.

[روایت شماره] (۰۳)

[قصص الأنبياء:] الصَّدُوقُ، عَنِ السِّنَانِيِّ، عَنِ الْأَسَدِيِّ، عَنِ الْبَرْمَكِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ يَحْيَى، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَبَايَهَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

دَخَلَتْ فَاطِمَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی مَرَضِهِ الَّذِی تُوُفِّیَ فِیهِ،

قَالَ:

نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِی، فَبَكَتْ فَاطِمَهُ،

فَقَالَ لَهَا لا تَبْکِینَ فَإِنَّکِ لا تَمْکُثِینَ مِنْ بَعْدِی إِلا اثْنَیْنِ وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ نِصْفَ یَوْمٍ حَتَّی تَلْحَقِی بِی وَ لا تَلْحَقِینَ بِی حَتَّی تُتْحَفِیْ بِثِمَارِ الْجَنَّهِ فَضَحِکَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها.

در کتاب قصص الانبیاء (۴۹۱) مرحوم صدوق رحمه الله علیه با چند واسطه از ابن عبّاس نقل می کند که گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در آن بیماری که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید به حضور آن حضرت مشرّف شد.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

اجل من فرا رسیده ست.

حضرت زهراء سلام الله علیها گریان شد، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

گریان مباش! زیرا تو بعد از من بیشتر از ۷۲ روز و نصفی زنده نخواهی بود که به من ملحق خواهی شد و به من ملحق نمی شوی تا اینکه از میوه های بهشتی به عنوان تحفه به تو عطا شود. فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این بشارت خندان شد!

[روایت شماره] (۰۴)

[الخرائج و الجرائح] قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

إِنَّ فَاطِمَهَ مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَمْسَهً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ کَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِیدٌ عَلَی أَبِیهَا وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ یَأْتِیهَا وَ یُطَیِّبُ نَفْسَهَا وَ یُخْبِرُهَا عَنْ أَبِیهَا وَ مَکَانِهِ فِی الْجَنَّهِ وَ یُخْبِرُهَا مَا یَکُونُ بَعْدَهَا فِی ذُرِّیَّتِهَا وَ کَانَ عَلِیٌّ یَکْتُبُ ذَلِکَ.

در کتاب خرائج (۴۹۲) از صادق آل محمّد روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله علیها بعد از پدر بزرگوارش مدّت ۷۵ روز زنده بود و از فراق پدر خود دچار غم و اندوه شدیدی شده بود. جبرئیل نزد آن بانو

می آمد و او را تسلّی و از مکان پدرش که در بهشت است خبر می داد. همچنین او را از آن مصائبی که بعداً دچار فرزندانش خواهد شد آگاه می کرد که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام این گونه مطالب را می نگاشت.

[روایت شماره] (۰۵)

[المناقب لابن شهرآشوب] دَخَلَتْ أُمُّ سَلَمَةَ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَتْ لَهَا: كَيْفَ أَصْبَحْتِ عَنْ لَيْلَتِكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟

قَالَتْ:

أَصْبَحْتُ بَيْنَ كَمَدٍ وَ كَرْبٍ، فُقِدَ النَّبِيُّ وَ ظُلِمَ الْوَصِيُّ، هُتِكَ وَاللَّهِ حِجَابُهُ، مَنْ أَصْبَحَتْ إِمَامَتُهُ، مَقْبَضَةً [مقتضبه] عَلَى غَيْرِ مَا شَرَعَ اللَّهُ فِي التَّنْزِيلِ وَ سَنَّهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِي التَّأْوِيلِ وَ لَكِنَّهَا أَحْقَادٌ بَدْرِيَّةٌ وَ تِرَاتٌ أُحُدِيَّةٌ، كَانَتْ عَلَيْهَا قُلُوبُ النِّفَاقِ مُكْتَمِنَةً لِإِمْكَانِ الْوُشَاةِ، فَلَمَّا اسْتُهْدِفَ الْأَمْرُ أَرْسَلَتْ عَلَيْنَا شَآبِيبَ الْآثَارِ مِنْ مَخِيلَهِ الشِّقَاقِ فَيَقْطَعُ وَتَرَ الْإِيمَانِ مِنْ قِسِيِّ صُدُورِهَا وَ لَبِئْسَ عَلَى مَا وَعَدَ اللَّهُ مِنْ حِفْظِ الرِّسَالَهِ وَ كَفَالَهِ الْمُؤْمِنِينَ أَحْرَزُوا عَائِدَتَهُمْ غُرُورَ الدُّنْيَا بَعْدَ اسْتِنْصَارٍ [انتصار] مِمَّنْ فَتَكَ بِآبَائِهِمْ فِي مَوَاطِنِ الْكَرْبِ وَ مَنَازِلِ الشَّهَادَاتِ.

كان الخبر فی المأخوذ منه مصحفًا محرِّفا و لم أجده فی موضع آخر أُصحّحه به فأوردته علی ما وجدته.

در کتاب مناقب (۴۹۳) روایت می کند که امّ سلمه به حضور حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها مشرّف شد و گفت:

یا بنت رسول الله! شب را چگونه صبح کردی؟

فرمود:

شب من با افسردگی و غم و اندوه گذشت، از دست دادن پدرم، مظلوم شدن شوهرم.

به خدا قسم رسواست آن کسی که امامتش بر غیر آن اساسی باشد که خداوند در قرآن تشریع کرده و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در تأویل قرآن

بیان فرموده ست.

ولکن این پذیرش رسوایی به خاطر کینه هاییست که از بدر، در سینه ی ایشان است و گرفتن انتقام اُحُد است.

کینه ها و انتقام جویی هایی که در سینه ها مخفی بود و نفاق گونه در زمان پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ظاهر نمی گردید. آن وقت که خلافت هدف گیر شد، حمله ها از هر سو بر ما باریدن گرفت و ایمان از دل ایشان رخت بربست و چه زشت و ناپسند دستور خدا را، در حفظ رسالت و کفالت از جانشینان رسالت، زیر پا گذاشتند و تمام بهره ی خود را با دنیاطلبی از دست دادند.

علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

این خبر از مأخذیست که دارای مطالب غلطیست و تحریف شده است و در منبع دیگری هم پیدا نشد تا آن را تصحیح کنم لذا به همین صورتی که آن را یافته بودم، آن را آوردم.

[روایت شماره] (۰۶)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ: عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى بْنِ مَرْدَوَيْهِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَبَّةَ، عَنْ عَلِيٍّ علیه السلام قَالَ:

غَسَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِي قَمِيصِهِ، فَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَقُولُ: أَرِنِي الْقَمِيصَ فَإِذَا شَمَّتْهُ غُشِيَ عَلَيْهَا، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ غَيَّبْتُهُ.

در بعضی از کتب مناقب با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نقل شده که فرمود:

من بدن مبارک پیغمبر خدا را با پیراهنش غسل دادم. فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرمود:

پیراهن پدرم را به من نشان بده. موقعی که آن پیراهن را بوئید غش کرد! ! وقتی من با این منظره

مواجه شدم پیراهن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را از نظر فاطمه پنهان نمودم.

[روایت شماره] (۰۷)

[من لا یحضره الفقیه] رُوِیَ [أَنَّهُ] لَمَّا قُبِضَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امْتَنَعَ بِلالُ مِنَ الْأَذَانِ،

قَالَ:

لا أُؤَذِّنُ لِأَحَدٍ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها قَالَتْ ذَاتَ یَوْمٍ: إِنِّی أَشْتَهِی أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَ مُؤَذِّنِ أَبِی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، بِالْأَذَانِ فَبَلَغَ ذَلِکَ بِلالاً، فَأَخَذَ فِی الْأَذَانِ، فَلَمَّا قَالَ:

اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ، ذَکَرَتْ أَبَاهَا وَ أَیَّامَهُ، فَلَمْ تَتَمَالَکْ مِنَ الْبُکَاءِ، فَلَمَّا بَلَغَ إِلَی قَوْلِهِ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ شَهَقَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها وَ سَقَطَتْ لِوَجْهِهَا وَ غُشِیَ عَلَیْهَا، فَقَالَ النَّاسُ لِبِلالَ: أَمْسِکْ یَا بِلالُ فَقَدْ فَارَقَتِ ابْنَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الدُّنْیَا وَ ظَنُّوا أَنَّهَا قَدْ مَاتَتْ، فَقَطَعَ أَذَانَهُ وَ لَمْ یُتِمَّهُ فَأَفَاقَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها وَ سَأَلَتْهُ أَنْ یُتِمَّ الْأَذَانَ، فَلَمْ یَفْعَلْ وَ قَالَ لَهَا: یَا سَیِّدَهَ النِّسْوَانِ إِنِّی أَخْشَی عَلَیْکِ مِمَّا تُنْزِلِینَهُ بِنَفْسِکِ إِذَا سَمِعْتِ صَوْتِی بِالْأَذَانِ، فَأَعْفَتْهُ عَنْ ذَلِکَ.

شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه (۴۹۴) می نگارد:

روایت شده وقتی پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید بلال از گفتن اذان خودداری کرد و گفت:

من بعد از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای احدی اذان نخواهم گفت.

یک روز فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

من دوست دارم صدای اذان مؤذن پدرم را بشنوم، هنگامی که این سخن به گوش بلال رسید مشغول گفتن اذان شد. موقعی که بلال دو مرتبه گفت:

«اللهُ

اَکْبَرُ»، حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به یاد روزگار پدرش رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم افتاد و نتوانست از گریه خودداری نماید وقتی بلال گفت:

«اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ الله»، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها صیحه ای زد و با صورت به روی زمین افتاد و غش کرد! ! مردم به بلال گفتند:

از گفتن اذان خودداری کن! زیرا فاطمه دختر پیغمبر از دنیا رفت و مردم این طور فکر کردند که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت است!

بلال پس از این جریان اذان را قطع نمود و آن را تمام نکرد. موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به هوش آمد به بلال فرمود:

اذان را تمام کن، ولی بلال نپذیرفت و به حضرت زهراء سلام الله علیها گفت:

ای بزرگترین زنان! من از اینکه تو هر گاه صدای اذان مرا می شنوی و این همه احساس ناراحتی می کنی می ترسم. لذا حضرت فاطمه سلام الله علیها وی را معاف نمود.

[روایت شماره] (۰۸)

[معانی الأخبار] حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحُسَیْنِیُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا أَبُو الطَّیِّبِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ بْنِ حُمَیْدٍ اللَّخْمِیُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا أَبُوعَبْدِاللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ زَکَرِیَّا،

قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْمُهَلَّبِیُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عَبْدُاللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَهَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ علیه السلام قَالَتْ:

لَمَّا اشْتَدَّتْ عِلَّهُ فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ غَلَبَهَا، اجْتَمَعَ عِنْدَهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ، فَقُلْنَ لَهَا: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ: كَيْفَ أَصْبَحْتِ عَنْ عِلَّتِكِ؟

فَقَالَتْ سلام الله علیها: أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَهً لِدُنْيَاكُمْ، قَالِيَهً لِرِجَالِكُمْ، لَفَظْتُهُمْ قَبْلَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَ شَنَئْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحاً لِفُلُولِ الْحَدِّ وَ خَوَرِ الْقَنَاهِ وَ

خَطَلِ الرَّأْيِ وَ «لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِی الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» (۴۹۵) لا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَيْهِمْ غَارَهَا فَجَدْعاً وَ عَقْراً وَ سُحْقاً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

وَيْحَهُمْ أَنَّى زَحْزَحُوهَا عَنْ رَوَاسِی الرِّسَالَهِ وَ قَوَاعِدِ النُّبُوَّهِ وَ مَهْبِطِ الْوَحْیِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأَمْرِ الدُّنْيَا وَ الدِّينِ، أَلا «ذلِکَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ» (۴۹۶) وَ مَا نَقَمُوا مِنْ أَبِی الْحَسَنِ، نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ شِدَّهَ وَطْئِهِ وَ نَكَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِی ذَاتِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

وَاللَّهِ لَوْ تَكَافُّوا عَنْ زِمَامٍ نَبَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِلَيْهِ لاعْتَلَقَهُ وَ لَسَارَ بِهِمْ سَيْراً سُجُحاً، لا يَكْلُمُ خِشَاشُهُ وَ لا يُتَعْتِعُ رَاكِبُهُ وَ لاوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً نَمِيراً فَضْفَاضاً تَطْفَحُ ضَفَّتَاهُ وَ لاصْدَرَهُمْ بِطَاناً، قَدْ تَحَيَّرَ بِهِمُ الرِّیُّ غَيْرَ مُتَحَلٍّ مِنْهُ بِطَائِلٍ إلا بِغَمْرِ الْمَاءِ وَ رَدْعِهِ شَرَرَهُ السَّاغِبَ وَ لَفُتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ. أَلا هَلُمَّ فَاسْمَعْ وَ مَا عِشْتَ أَرَاکَ الدَّهْرَ الْعَجَبَ. وَ إِنْ تَعْجَبْ فَقَدْ أَعْجَبَکَ الْحَادِثُ إِلَى أَیِّ سِنَادٍ اسْتَنَدُوا وَ بِأَیِّ عُرْوَهٍ تَمَسَّكُوا، اسْتَبْدَلُوا الذُّنَابَى وَاللَّهِ بِالْقَوَادِمِ وَ الْعَجُزَ بِالْكَاهِلِ فَرَغْماً لِمَعَاطِسِ قَوْمٍ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً» (۴۹۷)، «أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لكِنْ لا يَشْعُرُونَ» (۴۹۸)، «أَفَمَنْ يَهْدِی إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لا يَهِدِّی إِلا أَنْ يُهْدى فَما لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُون (۴۹۹).

أَمَا لَعَمْرُ إِلَهِکَ لَقَدْ لَقِحَتْ فَنَظِرَهٌ رَيْثَمَا تُنْتَجُ ثُمَّ احْتَلَبُوا طِلاعَ الْقَعْبِ دَماً عَبِيطاً وَ ذُعَافاً مُمْقِراً، هُنَالِکَ «يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ» (۵۰۰) وَ يُعْرَفُ التَّالُونَ، غِبَّ مَا سَنَّ الْأَوَّلُونَ، ثُمَّ طِيبُوا عَنْ أَنْفُسِكُمْ أَنْفُساً وَ طَأْمِنُوا لِلْفِتْنَهِ جَأْشاً وَ أَبْشِرُوا بِسَيْفٍ صَارِمٍ وَ

هَرْجٍ شَامِلٍ وَ اسْتِبْدَادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ يَدَعُ فَيْئَكُمْ زَهِيداً وَ زَرْعَكُمْ حَصِيداً فَيَا حَسْرَتَى لَكُمْ وَ أَنَّى بِكُمْ وَ قَدْ عَمِيَتْ [قُلُوبُكُمْ] «عَلَيْكُمْ أَنُلْزِمُكُمُوها وَ أَنْتُمْ لَها كارِهُونَ (۵۰۱).

ثُمَّ قَالَ:

وَ حَدَّثَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ [أَبُوالْحَسَنِ] عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَعْرُوفُ بِابْنِ مَقْبَرَةَ الْقَزْوِينِيِّ قَالَ:

أَخْبَرَنَا أَبُوعَبْدِاللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَنِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ حَسَنِ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْهَاشِمِيُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:

حَدَّثَنِی أَبِی، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:

لَمَّا حَضَرَتْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها الْوَفَاةُ دَعَتْنِی فَقَالَتْ:

أَمُنْفِذٌ أَنْتَ وَصِيَّتِی وَ عَهْدِی؟

قَالَ:

قُلْتُ: بَلَى أُنْفِذُهَا فَأَوْصَتْ إِلَيْهِ وَ قَالَتْ:

إِذَا أَنَا مِتُّ فَادْفِنِّی لَيْلاً وَ لا تُؤْذِنَنَّ رَجُلَيْنِ ذَكَرْتَهُمَا،

قَالَ:

فَلَمَّا اشْتَدَّتْ عِلَّتُهَا اجْتَمَعَ إِلَيْهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ فَقُلْنَ: كَيْفَ أَصْبَحْتِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عِلَّتِكِ؟

فَقَالَتْ:

أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُمْ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ.

قال الصّدوق؛ : سألت أبا أحمد الحسين بن عبدالله بن سعيد العسكری عن معنى هذا الحديث فقال: أمّا قولها سلام الله علیها: عائفه إلى آخر ما ذكره (۵۰۲) و سنوردها فی تضاعيف ما سنذكره فی شرح الخطبه على اختلاف رواياتها.

شيخ صدوق در كتاب معانی الاخبار (۵۰۳) با چند واسطه از عبدالله بن حسن علیهما السلام از مادرش فاطمه دختر امام حسين

علیه السلام نقل می کند که فرمود:

هنگامی که بیماری حضـرت زهرای اطهر سـلام الله علیها دختر پیامبر اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم شـدّت یافت و بر ایشان غلبه کرد، زنان مهاجرین و انصار در اطراف او اجتماع نمودند و به حضرتش گفتند:

ای دختر

رسول خدا! شب را با بیماری چگونه صبح کردی؟

حضرت زهرا سلام الله علیها بدین گونه پاسخ فرمود:

به خدا سوگند صبح کردم در حالی که از دنیای شما ناخشنود و از مردان شما خشمگین و ناراحتم، پیش از آنکه سودی از آنان ببرم دست از آنان برداشته و ایشان را به دور انداختم و بعد از آنکه امتحانشان کردم از آنان خوشم نیامد چه بسیار زشت است رخنه ای که بر لبه ی شمشیر وارد آید و یا نیزه ای که شکاف برداشته و ناکار شود و اندیشه ای که فاسد گردد و بد چیزیست آنچه که نفوسشان تقدیم داشته، چرا که موجب خشم و غضب الهی شده و در عذاب جاودانه اند. به ناچار کیفر و پیآمد این کار به گردن آنان افتاده و پراکندگی و آشفتگی آن بر عهده ی آنان می باشد و سرانجام گروه ستمکاران، سرکوب و نابودی و کیفر است.

وای بر آنها، چگونه خلافت را از پایگاه استوار رسالت و پایه های محکم نبوّت و فرودگاه امن وحی و انسان آگاه به امر دین و دنیا منحرف کرده و دور ساختند. آگاه باشید که این همان زیان و خسران آشکار است، به چه مناسبت اینان از ابوالحسن انتقام گرفتند، به خدا سوگند ناخشنودی از شمشیرش و سختی و استواریش، کیفر سرکوبیش و تنها خداجویی و اخلاصش باعث شد که از او انتقام بگیرند.

به خدا سوگند که اگر از زمام امری که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آن را به علی سپرده بود دست برمی داشتند آن حضرت آن را کاملاً در دست می گرفت و به راحتی و آسانی آنان را رهبری کرده به طوری که

برای شـتر خلافت، نه جراحتی در بینی اش ایجاد می شـد و نه اضـطراب و نـاآرامی بر سوارکـارش دست می داد. آنـان را به سرچشـمه ای زلال و جوشـان و وسـیع رسانیـده و تشـنگی را برطرف کرده در آب فرو رفتـه و شـراره تشـنگی و گرسـنگی را خاموش می نمود.

بیا بشنو، تا وقتی که زنده باشی به شگفت خواهی آمد و روزگار با رویدادهای تازه اش بر شگفتی تو خواهد افزود به چه دلیل و مسـتندی تکیه کرده و به کـدام ریسـمانی چنـگ زده که شـهپر را به پرهای نازک و بی خاصـیّت تعویض کرده پیشـگامان و فرزانگـان را کنـار گذاشـته و فرومایگـان را بر سـر کار آوردنـد؟! پس ای کاش بینی آن مردمی که می پندارنـد که کار نیک انجام می دهند، به خاک مالیده می شد. آگاه باشید که آنان تبه کارند و خود نمی فهمند، آیا آن کس که به درستی و راستی هدایت می کند برای پیروی شایسـته تر است یا آن کس که خود هدایت یافته باشد پس شما را چه شده و چگونه قضاوت می کنید.

سوگنـد به خداونـدگارت، که شتر این فتنه آبسـتن شـده و به همین زودی خواهد زائید و شـما قدح خونین و سمّ مهلک از آن خواهیـد دوشـید و در آن هنگام یاوه سـرایان و تبه کاران زیان خواهند دید و آیندگان پیآمد سنّت های گذشـتگان را خواهند دیـد و در آن هنگام به خاطر جمعی، رضایت خاطر خود را آماده فتنه و آشوب کنیـد و به شمشـیری برّان و نابسامانی فراگیر و خودکامگی سـتمگران نویـد دهید، سـهمیّه هایتان را اندک و محصولات کشاورزیتان را، خود درو خواهید کرد، وای بر شـما، که در آن هنگام در چه شرایطی بسر

می برید، دلهایتان کور گشته، آیا ما شما را در شرایطی الزام و اجبار نمائیم که خود نمی خواهید و از آن خوشتان نمی آید؟

سپس با چند واسطه این حدیث را از طریق عیسی بن عبدالله نقل می کند که گفت پدرم با چند واسطه از حضرت علی علیه السلام برای من نقل کرد که فرمود:

حضرت زهرا سلام الله علیها در وقت شهادت مرا طلبید و فرمود:

آیا وصیّت مرا قبول می کنی حضرت علی علیه السلام فرمود:

بلی انجام می دهم. پس حضرت زهرا سلام الله علیها به حضرتش چنین وصیّت کرد زمانی که من از دنیا رفتم شبانه مرا به خاک بسپار تا آن دو مردی [عمر و ابوبکر] که مرا اذیّت کردند خبردار نشوند.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چون بیماری حضرت زهرا سلام الله علیها شدّت یافت. زنان مهاجر و انصار خدمت آن معظّمه شرفیاب شده و چنین گفتند:

ای دختر پیامبر خدا! چگونه شب را با بیماری به صبح رسانیدی؟ پس حضرتش پاسخ فرمود:

به خدا سوگند شب را در حالی صبح کردم که از دنیای شما بیزارم و بقیّه فرمایشات آن حضرت مثل حدیث قبل است.

مرحوم صدوق رحمه الله علیه می گوید:

از اباأحمد حسن بن عبدالله بن سعید عسکری در خصوص معنای این حدیث سؤال کردم؟ او درباره ی سخن حضرت زهرا سلام الله علیها جواب داد آنچه را که ما با اضافتش در شرح خطبه ذکر کردیم اختلاف روایات نیز در آن لحاظ شده ست.

[روایت شماره] (۰۹)

[الإحتجاج] قَالَ سُوَیْدُ بْنُ غَفَلَهَ لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها الْمَرْضَهَ الَّتِی تُوُفِّیَتْ فِیهَا اجْتَمَعَ إِلَیْهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ یَعُدْنَهَا، فَقُلْنَ لَهَا: کَیْفَ أَصْبَحْتِ مِنْ عِلَّتِکِ یَا ابْنَهَ رَسُولِ اللَّهِ؟ فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ صَلَّتْ

عَلى أَبيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ قالَتْ:

أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْياكُنَّ، قَالِيَةً لِرِجالِكُنَّ، لَفَظْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَ شَنَأْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحاً لِفُلُولِ الْحَدِّ وَ اللَّعِبِ بَعْدَ الْجِدِّ وَ قَرْعِ الصَّفَاةِ وَ صَدْعِ الْقَنَاةِ وَ خَطَلِ الْآرَاءِ وَ زَلَلِ الْأَهْوَاءِ وَ «لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِي الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» (۵۰۴)، لا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا وَ حَمَّلْتُهُمْ أَوْقَتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَيْهِمْ غَارَهَا، فَجَدْعاً وَ عَقْراً وَ «بُعْداً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» (۵۰۵).

وَيْحَهُمْ أَنَّى زَعْزَعُوهَا عَنْ رَوَاسِي الرِّسَالَهِ وَ قَوَاعِدِ النُّبُوَّهِ وَ الدَّلالَهِ وَ مَهْبِطِ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأُمُورِ الدُّنْيَا وَالدِّينِ، «أَلا ذلِكَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ» (۵۰۶).

وَ مَا الَّذِى نَقَمُوا مِنْ أَبِى الْحَسَنِ، نَقَمُوا مِنْهُ وَاللَّهِ نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ قِلَّهَ مُبَالاتِهِ بِحَتْفِهِ وَ شِدَّهَ وَطْأَتِهِ وَ نَكَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِى ذَاتِ اللَّهِ.

وَ تَاللَّهِ لَوْ مَالُوا عَنِ الْمَحَجَّهِ اللائِحَهِ وَ زَالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّهِ الْوَاضِحَهِ لَرَدَّهُمْ إِلَيْهَا وَ حَمَلَهُمْ عَلَيْهَا وَ لَسَارَ بِهِمْ سَيْراً سُجُحاً لا يَكْلُمُ خِشَاشُهُ وَ لا يَكِلُّ سَائِرُهُ وَ لا يُمَلُّ رَاكِبُهُ وَ لاوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً نَمِيراً صَافِياً رَوِيّاً تَطْفَحُ ضَفَّتَاهُ وَ لا يَتَرَنَّقُ جانِبَاهُ وَ لاصْدَرَهُمْ بِطَاناً وَ نَصَحَ لَهُمْ سِرّاً وَ إِعْلاناً وَ لَمْ يَكُنْ يُحَلَّى مِنَ الْغِنَى بِطَائِلٍ وَ لا يَحْظَى مِنَ الدُّنْيَا بِنَائِلٍ، غَيْرَ رَيِّ النَّاهِلِ وَ شُبْعَهِ الْكَافِلِ وَ لَبَانَ لَهُمُ الزَّاهِدُ مِنَ الرَّاغِبِ وَ الصَّادِقُ مِنَ الْكَاذِبِ، «وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَيْهِمْ بَرَكاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ وَ لكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْناهُمْ بِما كانُوا يَكْسِبُونَ» (۵۰۷)، «وَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هؤُلاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئاتُ ما كَسَبُوا وَ ما هُمْ بِمُعْجِزِينَ» (۵۰۸)، أَلا هَلُمَّ فَاسْتَمِعْ وَ

مَا عِشْتَ أَرَاكَ الـدَّهْرَ عَجَباً وَ إِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ، لَيْتَ شَـعْرِى إِلَى أَىِّ سِـنَادٍ اسْـتَنَدُوا وَ عَلَى أَىِّ عِمَادٍ اعْتَمَـدُوا وَ بِأَيَّهِ عُرْوَةٍ تَمَسَّكُوا وَ عَلَى أَيَّهِ ذُرِّيَّهٍ أَقْـدَمُوا وَ احْتَنَكُوا «لَبِئْسَ الْمَوْلى وَ لَبِئْسَ الْعَشِـيرُ» (۵۰۹)، «وَ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَـدَلاً» (۵۱۰)، اسْتَبْدَلُوا وَاللَّهِ الذَّنَابَى بِالْقَوَادِمِ وَ الْعَجُزَ بِالْكَاهِلِ، فَرَغْماً لِمَعَاطِسِ قَوْم «يَحْسَـبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً» (۵۱۱)، «أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لكِنْ لا يَشْعُرُونَ» (۵۱۲)، وَيْحَهُمْ «أَفَمَنْ يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لا يَهِدِّى إِلا أَنْ يُهْدى فَما لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (۵۱۳).

أَمَـا لَعَمْرِى لَقَـدْ لَقِحَتْ فَنَظِرَةٌ رَيْثَمَـا تُنْتَجُ، ثُمَّ احْتَلَبُوا مِـلْ ءَ الْقَعْبِ دَمـاً عَبِيطاً وَ ذُعَافاً مُبِيـداً، هُنَالِكَ «يَخْسَـرُ الْمُبْطِلُونَ» (۵۱۴) وَ يُعْرَفُ التَّالُونَ، غِبَّ مَا أَسَّسَ الْأَوَّلُونَ ثُمَّ طِيبُوا عَنْ دُنْيَاكُمْ أَنْفُساً وَ اطْمَئِنُّوا لِلْفِتْنَهِ جَأْشاً وَ أَبْشِـرُوا بِسَيْفٍ صَارِمٍ وَ سَطْوَهِ مُعْتَدٍ غَاشِمٍ وَ بِهَرْجٍ شَامِـلٍ وَ اسْـتِبْدَادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ، يَـدَعُ فَيْئَكُمْ زَهِيـداً وَ جَمْعَكُمْ حَصِـيداً، فَيَا حَسْـرَهً لَكُمْ وَ أَنَّى بِكُمْ وَ قَـدْ عَمِيَتْ «عَلَيْكُمْ أَ نُلْزِمُكُمُوها وَ أَنْتُمْ لَها كارِهُونَ» (۵۱۵).

قَـالَ سُوَيْـدُ بْنُ غَفَلَهَ فَأَعَادَتِ النِّسَاءُ قَوْلَهَا سـلام الله عليها عَلَى رِجَالِهِنَّ فَجَاءَ إِلَيْهَا قَوْمٌ مِنْ وُجُوهِ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ مُعْتَـذِرِينَ وَ قَـالُوا: يَا سَـيِّدَهَ النِّسَاءِ لَوْ كَانَ أَبُو الْحَسَنِ ذَكَرَ لَنَا هَـذَا الْأَمْرَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُبْرِمَ الْعَهْـدَ وَ نُحَكِّمَ الْعَقْـدَ، لَمَا عَـدَلْنَا عَنْهُ إِلَى غَيْرِهِ فَقَالَتْ سلام الله عليها: إِلَيْكُمْ عَنِّى فَلا عُذْرَ بَعْدَ تَعْذِيرِكُمْ وَ لا أَمْرَ بَعْدَ تَقْصِيرِكُمْ.

در احتجـاج مرحوم علامه طبرسـی رحمه الله علیه جلـد ۱، صفحه ی ۱۰۸، مثل حدیث شـماره ی ۸، از سُوَیْـد بن غَفْلَه با کمی اختلاف در لفظ آمده ست.

سُوَیْد بن غَفْلَه می گوید:

زنان مهاجر و انصار بعد از مراجعت از

خدمت دختر پیغمبر هر یک از آنها تمامی آنچه را که از حضرت زهرا سلام الله علیها شنیده بودند مفصّلاً و مشروح برای شوهران خود نقل کردند.

روز بعد مردان و بزرگان مهاجر و انصار برای معذرت خواهی خدمت حضرتش شرفیاب شده و گفتند:

ای سرور زنان عالمیان، آنچه را که شما در امر خلافت بیان فرمودید اگر حضرت علی علیه السلام قبل از آنکه مهاجر و انصار با ابوبکر بیعت نمایند در آن جمع حاضر می شدند و حقّ خود را اعلام و بیان می فرمود ما هرگز از او به دیگری عدول نمی کردیم و مطیع و فرمانبردار او می گشتیم. پس حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

از پیش من دور شوید که عذر شما پذیرفتنی نیست و اشتباه شما قابل برگشت نخواهد بود.

[روایت شماره] (۱۰)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْحَفَّارُ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَلِیٍّ الدِّعْبِلِیِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْخَزَّازِ، عَنْ أَبِی سَهْلٍ الدَّقَّاقِ، عَنْ عَبْدِالرَّزَّاقِ؛ وَ قَالَ الدِّعْبِلِیُّ: وَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِیمَ الدَّیْرِیُّ، عَنْ عَبْدِالرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِیِّ، عَنْ عُبَیْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

دَخَلْنَ نِسْوَةٌ مِنَ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ عَلَی فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَعُدْنَهَا فِی عِلَّتِهَا، فَقُلْنَ: السَّلَامُ عَلَیْكِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَیْفَ أَصْبَحْتِ؟

فَقَالَتْ:

أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْیَاكُنَّ، قَالِیَةً لِرِجَالِكُنَّ، لَفَظْتُهُمْ بَعْدَ إِذْ عَجَمْتُهُمْ وَ سَئِمْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحاً لِأُفُونِ الرَّأْیِ وَ خَطَلِ الْقَوْلِ وَ خَوَرِ الْقَنَاهِ وَ «لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَیْهِمْ وَ فِی الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» (۵۱۶) لا جَرَمَ وَاللَّهِ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَیْهِمْ غَارَهَا، فَجَدْعاً وَ

رَغْماً لِلْقَوْمِ الظّالِمِينَ.

وَيْحَهُمْ أَنّى زَحْزَحُوهَا عَنْ أَبِى الْحَسَنِ، مَا نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ إِلا نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ نَكالَ وَقْعِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِى ذاتِ اللَّهِ وَ تاللَّهِ لَوْ تَكافُّوا عَلَيْهِ عَنْ زِمامٍ نَبَذَهُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لاعْتَلَقَهُ، ثُمَّ لَسارَ بِهِمْ سِيرَةً سُجُحاً، فَإِنَّهُ قَواعِدُ الرِّسالَهِ وَ رَواسِى النُّبُوَّهِ وَ مَهْبَطُ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيا وَ الْآخِرَهِ «أَلا ذلِكَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ» (۵۱۷).

وَاللَّهِ لا يَكْتَلِمُ خِشاشُهُ وَ لا يُتَعْتَعُ راكِبُهُ وَ لاوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً رَوِيّاً فَضْفاضا تَطْفَحُ ضَفَّتُهُ وَ لاصْدَرَهُمْ بِطاناً قَدْ خَثَرَ بِهِمُ الرِّيُّ غَيْرَ مُتَحَلٍّ بِطائِلٍ إِلا تَغَمُّرَ النّاهِلِ وَ رَدْعَ سَوْرَهِ سَغَبٍ وَ لَفُتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكاتٌ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِما كانُوا يَكْسِبُونَ.

فَهَلُمَّ فَاسْمَعْ فَما عِشْتَ أَراكَ الدَّهْرَ عَجَباً وَ إِنْ تَعْجَبْ بَعْدَ الْحادِثِ فَما بالُهُمْ؟ بِأَىِّ سَنَدٍ اسْتَنَدُوا، أَمْ بِأَيَّهِ عُرْوَهٍ تَمَسَّكُوا، «لَبِئْسَ الْمَوْلى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيرُ» (۵۱۸) وَ «بِئْسَ لِلظّالِمِينَ بَدَلاً» (۵۱۹).

اسْتَبْدَلُوا الذُّنابَى بِالْقَوادِمِ وَ الْحَرُونَ بِالْقاحِمِ وَ الْعَجُزَ بِالْكاهِلِ، فَتَعْساً لِقَوْمٍ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً» (۵۲۰) «أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لكِنْ لا يَشْعُرُونَ» (۵۲۱)، «أَفَمَنْ يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لا يَهِدِّى إِلا أَنْ يُهْدى فَما لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (۵۲۲).

لَقِحَتْ فَنَظِرَةٌ رَيْثَما تُنْتَجُ، ثُمَّ احْتَلَبُوا طِلاعَ الْقَعْبِ دَماً عَبِيطاً وَ ذُعافاً مُبِيداً هُنالِكَ «يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ» (۵۲۳) وَ يَعْرِفُ التّالُونَ غِبَّ ما أَسَّسَ الْأَوَّلُونَ، ثُمَّ طِيبُوا بَعْدَ ذلِكَ عَنْ أَنْفُسِكُمْ لِفِتَنِها، ثُمَّ اطْمَئِنُّوا لِلْفِتْنَهِ جَأْشاً وَ أَبْشِرُوا بِسَيْفٍ صارِمٍ وَ هَرْجٍ دائِمٍ شامِلٍ وَ اسْتِبْدادٍ مِنَ الظّالِمِينَ، فَزَرَعَ فَيْئُكُمْ زَهِيداً وَ جَمْعَكُمْ حَصِيداً فَيا حَسْرَهً لَهُمْ وَ قَدْ «عَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْباءُ» (۵۲۴) «أَنُلْزِمُكُمُوها وَ أَنْتُمْ لَها كارِهُونَ

.(۵۲۵)

بیان: أقول روی صاحب کشف الغمّه الرّوایتین اللّتین أوردهما الصّدوق عن کتاب السقیفه بحذف الإسناد و رواه ابن أبی الحدید فی شرح نهج البلاغه عن أحمد بن عبد العزیز الجوهریّ، عن محمّد بن زکریّا عن محمّد بن عبد الرّحمن إلی آخر ما أورده الصّدوق و إنّما أوردتها مکرّره للاختلاف الکثیر بین روایاتها و شدّه الاعتناء بشأنها و لنشرحها لاحتیاج جلّ فقراتها إلی الشرح و البیان زیاده علی ما أورده الصّدوق و الله المستعان.

قولها سلام الله علیها: «عائفه» أی کارهه، یقال: عاف الرجل الطعام یعافه عیافا إذا کرهه و «القالیه» : المبغضه قال تعالی: «ما وَدَّعَکَ رَبُّکَ وَ ما قَلی (۵۲۶) و لفظت الشی ء من فمی: أی رمیته و طرحته و «العجم» : العضّ تقول: عجمت العود أعجُمه بالضمّ إذا عضضته «و شنأه» کمنعه و سمعه: أبغضه و سبرتهم أی اختبرتهم، فعلی ما فی أکثر الرّوایات المعنی: طرحتهم و أبغضتهم بعد امتحانهم و مشاهده سیرتهم و أطوارهم و علی روایه الصدوق المعنی: أنّی کنت عالمه بقبح سیرتهم و سوء سریرتهم فطرحتهم، ثمّ لمّا اختبرتهم شنئتهم و أبغضتهم أی تأکد إنکاری بعد الاختبار و یحتمل أن یکون الأوّل إشاره إلی شناعه أطوارهم الظاهره و الثّانی إلی خبث سرائرهم الباطنه.

قولها سلام الله علیها: فقبحاً لفلول الحدّ إلی قولها: خالدون، قبحا بالضمّ مصدر حذف فعله إمّا من قولهم:

قبّحه الله قبحا، أو من قبح بالضمّ قباحه، فحرف الجرّ علی الأوّل داخل علی المفعول و علی الثّانی علی الفاعل «و الفلول» بالضمّ جمع فلّ بالفتح و هو الثّلمه و الکسر فی حدّ السّیف و حکی الخلیل فی العین أنّه یکون مصدراً و لعلّه أنسب بالمقام و حدُّ الشی ء شباته

و حدُّ الرجل بأسه، «و الخور» بالفتح و التحريک: الضعف و «القناه» : الرُّمح و «الخطل» بالتحريک المنطق الفاسد المضطرب و خطل الرأى فساده و اضطرابه.

قولها سلام الله عليها: «اللّعب بعد الجدِّ» أى أخذتم دينكم باللّعب و الباطل بعد أن كنتم مجدِّين فيه آخذين بالحجّه.

قولها سلام الله عليها: و قرع الصّيفاه «الصفاه» الحجر الأَملس أى جعلتم أنفسكم مقرعا لخصامكم حتّى قرعوا صفاتكم أيضا قال الجزرىُّ فى حديث معاويه: يضرب صفاتها بمعوله و هو تمثيل أى اجتهد عليه و بالغ فى امتحانه و اختباره و منه الحديث: لا يقرع لهم صفاه، أى لا ينالهم أحد بسوء، انتهى.

أقول: لا يبعد أن يكون كنايه عن عدم تأثير حيلتهم بعد ذلک و فلول حدِّهم، كما أَنَّ من يضرب السّيف على الصّفاه لا يؤثّر فيها و يفلُّ السّيف.

و صدع القناه: شقّها و السامه: الملال و قَالَ الْجَزَرِىُّ: فِى حَدِيثِ عَلِىٍّ: إِيَّاکَ وَ مُشَاوَرَهَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفَنٍ، الأفن النقص و رجل أفن و مأفون أى ناقص العقل و قوله تعالى: «أَنْ سَخِطَ اللَّهُ» (۵۲۷) هو المخصوص بالذَّمِّ أو علّه الذَّمِّ و المخصوص محذوف أى لبئس شيئاً ذلک لأَنَّ كسبهم السّخط و الخلود.

قولها سلام الله عليها لا جرم لقد قلّدتهم ربقتها، لا جرم كلمه تورد لتحقيق الشى ء و الرّبقه فى الأصل عروه فى حبل تجعل فى عنق البهيمه أو يدها تمسكها و يقال للحبل الّذى تكون فيه الرِّبقه ربق و تجمع على ربق و رباق و أرباق و الضمير فى ربقتها راجع إلى الخلافه المدلول عليه بالمقام، أو إلى فدک، أو حقوق أهل البيت: أى جعلت إثمها لازمه لرقابهم كالقلائد.

قولها: و شننت عليهم غارها، الشنُّ: رشُّ الماء رشّاً متفرِّقاً و

السنُّ بالمهمله الصبُّ المتّصل و منه قولهم:

شنّت عليهم الغاره إذا فرّقت عليهم من كلِّ وجه.

قولها: و حملتهم أوقتها قال الجوهريُّ: الأَوق: الثّقل يقال: ألقى عليه أوقه و قد أوَّقته تأويقاً أى حمّلته المشقّه و المكروه.

قولها سلام الله عليها فجدعاً و عقراً، «الجدع» قطع الأَنف أو الأذن أو الشّفه و هو بالأَنف أخصُّ و يكون بمعنى الحبس و «العقر» بالفتح الجرح و يقال فى الدُّعاء على الإنسان: عقراً له و حلقاً، أى عقر الله جسده و أصابه بوجع فى حلقه و أصل العقر ضرب قوائم البعير أو الشاه بالسّيف، ثمَّ اتّسع فيه فاستعمل فى القتل و الهلاك و هذه المصادر يجب حذف الفعل منها و «السحق» بالضمِّ: البعد.

قولها سلام الله عليها: ويحهم أنّى زحزحوها عن رواسى الرّساله ويح كلمه تستعمل فى التّرحّم و التّوجّع و التّعجّب و الزَّحزحه: التّنحيه: و التبعيد و الزَّعزعه: التّحريك و الرواسى من الجبال: الثّوابت الرَّواسخ و قواعد البيت: أساسه.

قولها سلام الله عليها: و الطبين هو بالطاء المهمله و الباء الموحّده الفطن الحاذق.

قولها سلام الله عليها: و ما نقموا من أبى الحسن إلى قولها فى ذات الله و فى كشف الغمّه و ما الّذى نقموا من أبى الحسن، يقال: نقمت على الرَّجل كضربت و قال الكسائىُّ: كعلمت لغه أى عتبت عليه و كرهت شيئاً منه و التنكير: الإنكار و التنكّر: التغيّر عن حال يسرُّك إلى حال تكرهها و الاسم النكير و ما هنا يحتمل المعنيين و الأوَّل أظهر أى إنكار سيفه فإنّه عليه السلام كان لا يسلُّ سيفه إلّا لتغيير المنكرات و «الوطأه» : الأخذه الشديده و الضغطه و أصل الوطء: الدَّوس بالقدم و يطلق على الغزو و القتل لأنَّ من يطأ

الشّی ء برجلیه فقد استقصی فی هلاکه و إهانته و «النکال» : العقوبه الّتی تنکل الناس و «الوقعه» : صدمه الحرب و تنمّر فلان أی تغیَّر و تنکّر و أوعد، لأنَّ النمر لا تلقاه أبداً إلا متنکّراً غضبان.

قولها: فی ذات الله، قال الطیبیُّ: ذات الشّی ء: نفسه و حقیقته و المراد ما أُضیف إلیه و قال الطبرسیُّ فی قوله تعالی: «وَ أَصْلِحُوا ذاتَ بَیْنِکُمْ» (۵۲۸) کنایه عن المنازعه و الخصومه و الذّات: هی الخلقه و البنیه، یقال: فلان فی ذاته صالح أی فی خلقته و بنیته، یعنی أصلحوا نفس کلِّ شی ء بینکم، أو أصلحوا حال کلِّ نفس بینکم و قیل: معناه و أصلحوا حقیقه وصلکم و کذلک معنی اللّهمَّ أصلح ذات البین أی أصلح الحال الّتی بها یجتمع المسلمون انتهی.

أقول: فالمراد بقولها: فی ذات الله، أی فی الله و لله بناءً علی أنَّ المراد بالذّات الحقیقه، أو فی الأُمور و الأحوال الّتی تتعلّق بالله من دینه و شرعه و غیر ذلک کقوله تعالی: «إِنَّهُ عَلِیمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ» (۵۲۹) أی المضمرات الّتی فی الصّدور.

قولها سلام الله علیها: و تالله لو مالوا، أی بعد أن مکّنوه فی الخلافه قولها سلام الله علیها و تالله لو تکافّوا - إلی قولها - «بما کانوا یکسبون» (۵۳۰)، التکافُّ، تفاعل من الکفِّ و هو الدَّفع و الصّرف و الزِّمام ککتاب الخیط الّذی یشدُّ فی البُره أو الخِشاش ثمَّ یشدُّ فی طرفه المِقوَد و قد یسمّی المقود زماماً و نبذه أی طرحه و فی الصّحاح اعتلقه أی أحبَّه و لعلّه هنا بمعنی تعلّق به و إن لم أجد فیما عندنا من کتب اللّغه.

و السُجح، بضمّتین: اللّین السّهل و الکلم:

الجرح و الخشاش بکسر الخاء المعجمه:

ما يجعل فى أنف البعير من خشب و يشدَّ به الزِّمام ليكون أسرع لانقياده و تعتعت الرَّجل أى أقلقته و أزعجته.

و المنهل: المورد و هو عين ماء ترده الإبل فى المراعى و تسمّى المنازل الّتى فى المفاوز على طرق السُّفّار: مناهل. لأنّ فيها ماء قاله الجوهرىُّ و قال: ماء نمير أى ناجع عذباً كان أو غيره و قال الصّدوق نقلاً عن الحسين بن عبد الله بن سعيد العسكرىِّ: النمير الماء النامى فى الجسد (٥٣١) و قال الجوهرىُّ: الرَّوىُّ سحابه عظيمه القطر شديده الوقع و يقال: شربت شرباً رويّاً و الفضفاض: الواسع يقال: ثوب فضفاض و عيش فضفاض و درع فضفاضه و ضفّتا النّهر بالكسر و قيل: و بالفتح: أيضاً: جانباه و تطفح، أى تمتلئ حتى تفيض.

و رنق الماء كفرح و نصر و ترنّق: كدر و صار الماء رونقه: غلب الطين على الماء و الترنوق: الطين الّذى فى الأنهار و المسيل، فالظاهر أنَّ المراد بقولها: و لا يترنّق جانباه، أنّه لا ينقص الماء حتّى يظهر الطين و الحمأ من جانبى النّهر و يتكدَّر الماء بذلك و بطن كعلم:

عظم بطنه من الشّبع و منه الحديث: تغدو خماصاً و تروح بطاناً و المراد عظم بطنهم من الشّرب.

و تحيّر الماء، أى اجتمع و دار كالمتحيّر يرجع أقصاه إلى أدناه و يقال: تحيّرت الأَرض بالماء، إذا امتلأت و لعلَّ الباء بمعنى فى أى تحيّر فيهم الرىُّ أو للتعديه أى صاروا حيارى لكثره الرّىِّ و الرّىُّ بالكسر و الفتح ضدُّ العطش.

و فى روايه الشّيخ: قد خثر، بالخاءِ المعجمه و الثّاء المثلّثه أى أثقلهم من قولك: أصبح فلان خاثر النفس، أى ثقيل النّفس غير طيّب و لا نشيط و حلى منه بخير

کرضی أی أصاب خیراً و قال الجوهریُّ: قولهم:

لم یحل منها بطائل أی لم یستفد منها کثیر فائده و التحلّی: التّزیّن و الطائل: الغناء و المزیّه و السّعه و الفضل و التغمّر، هو الشّرب دون الرِّیِّ، مأخوذ من الغُمَر بضمّ الغین المعجمه و فتح المیم و هو القدح الصغیر.

والنّاهل: العطشان و الریّان و المراد هنا الأَوَّل و الرَّدع: الکفُّ و الدَّفع و الرَّدعه: الدَّفعه منه و فی جمیع الرِّوایات سوی معانی الأخبار: سوره السّاغب و فیه: شرره السّاغب و لعلّه من تصحیف النسّاخ و الشّرر: ما یتطایر من النّار و لا یبعد أن یکون من الشره بمعنی الحرص.

و سوره الشّی ء بالفتح: حدَّته و شدِّته و السّغب: الجوع.

و قال الفیروزآبادیُّ: الحظوه بالضمِّ و الکسر و الحظه کعده: المکانه و الحظُّ من الرِّزق و حظی کلُّ واحد من الزَّوجین عند صاحبه کرضی و النائل: العطیّه و لعلّ فیه شبه القلب.

و قال الفیروزآبادیُّ: الکافل: العائل و الّذی لا یأکل أو یصل الصّیام و الضّامن انتهی.

أقول: یمکن أن یکون هنا بکلّ من المعنیین الأوّلین و یحتمل أن یکون بمعنی کافل الیتیم، فإنّه لا یحلُّ له الأکل إلّا بقدر البلغه و حاصل المعنی أنّه لو منع کلُّ منهم الآخرین عن الزِّمام الّذی نبذه رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و هو تولّی أمر الأمّه، لتعلّق به أمیرالمؤمنین علیه السلام أو أخذه محبّاً له و لسلک بهم طریق الحقّ من غیر أن یترک شیئاً من أوامر الله أو یتعدّی حدّاً من حدوده و من غیر أن یشقَّ علی الأُمّه و یکلّفهم فوق طاقتهم و وسعهم و لفازوا بالعیش الرَّغید فی الدُّنیا و الآخره و لم یکن ینتفع من دنیاهم

و ما يتولّى من أمرهم إلّا بقدر البلغه و سدّ الخلّه.

قولها سلام الله عليها: ألا هلمَّ فاسمع، فى روايه ابن أبى الحديد:

ألا هلمّنَّ فاسمعن و ما عشتنَّ أراكنَّ الدَّهر عجباً، إلى أىِّ لجإ لجئوا و استندوا و بأىِّ عروه تمسّكوا «لَبِئْسَ الْمَوْلى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيرُ» (۵۳۲) و ل «بِئْسَ لِلظّالِمِينَ بَدَلاً» (۵۳۳) قال الجوهرىُّ: هلمَّ يا رجل بفتح الميم بمعنى تعال يستوى فيه الواحد و الجمع و التأنيث، فى لغه أهل الحجاز و أهل نجد يصرِّفونها فيقولون للاثنين: هلمّا و للجمع: هلمُّوا و للمرأه: هلمّى و للنّساء: هلممنَ و الأوَّل أفصح و إذا أدخلت عليه النّون الثقيله قلت: هلمّنَّ يا رجل و للمرأه هلمِّنَّ بكسر الميم و فى التثنيه هلمّانِّ للمؤنّث و المذكّر جميعاً و هلمُّنَّ يا رجال بضمِّ الميم و هلممنانِّ يا نسوه انتهى و على الرّوايات الأخر الخطاب عامٌّ.

قولها: و ما عشتنَّ: أى أراكنَّ الدَّهر شيئاً عجيباً لا يذهب عجبه و غرابته مدَّه حياتكنَّ، أو يتجدَّد لكُنَّ كلَّ يوم أمر عجيب متفرِّع على هذا الحادث الغريب.

و قال الجوهرىُّ: شعرت بالشّى ء أشعر به شعراً أى فطنت له و منه قولهم:

ليت شعرى، أى ليتنى علمت و اللّجأ محرَّكه: الملاذ و المعقل كالملجأ و لجأت إلى فلان إذا استندت إليه و اعتضدت به و السّناد:

ما يستند إليه.

و قال الجوهرىُّ: احتنك الجراد الأرض أى أكل ما عليها و أتى على نبتها و قوله تعالى حاكياً عن إبليس «لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ» (۵۳۴) قال الفرّاء يريد لأستولين عليهم و المراد بالذُّرِّيّه ذريه الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

و المولى: النّاصر و المحبّ و العشير: الصّاحب المخالط المعاشر و ل «بِئْسَ لِلظّالِمِينَ بَدَلاً» (۵۳۵) أى بئس البدل من اختاروه

على إمام العدل و هو أميرالمؤمنين عليه السلام.

قولها سلام الله عليها: استبدلوا - إلى قولها - «كيف تحكمون» (۵۳۶)، الـذُّنابى بالضمِّ ذنب الطائر و منبت الـذَّنب و الذُّنابى فى الطائر أكثر استعمالاً من الـذَّنب و فى الفرس و البعير و نحوهما الـذَّنب أكثر و فى جناح الطائر أربع ذنابى بعد الخوافى و هى ما دون الرِّيشات العشر من مقدَّم الجناح الّتى تسمّى قوادم و الذُّنابى من النّاس: السفله و الأتباع.

و الحرون: فرس لا ينقاد و إذا اشتدَّت به الجرى وقف و قحم فى الأمر قحوماً: رمى بنفسه فيه من غير رويّه، استعير الأوَّل للجبان و الجاهل و الثانى للشَّجاع و العالم بالأُمور الّذى يأتى بها من غير احتياج إلى تروّ و تفكّر و العجز كالعضد مؤخّر الشّى ء يؤنّث و يذكّر و هو للرَّجل و المرأه جميعاً و الكاهل: الحارك و هو ما بين الكتفين و كاهل القوم عمدتهم فى المهمّات و عُدَّتهم للشدائد و الملمّات و رغماً مثلّثه مصدر رغم أنفه أى لصق بالرَّغام بالفتح و هو التّراب و رغم الأنف يستعمل فى الذُّلِّ و العجز عن الانتصار و الانقياد على كره و المعاطس جمع معطس بالكسر و الفتح و هو الأنف و قرئ فى الآيه «يهدِّى» بفتح الهاء و كسرها و تشديد الدّال فأصله يهتدى و بتخفيف الدال و سكون الهاء.

قولها سلام الله عليها: أما لعمر إلهك، إلى آخر الخبر و فى بعض نسخ ابن أبى الحديد:

أما لعمر الله و فى بعضها: أما لعمر إلهكنَّ و العمر بالفتح و الضمِّ بمعنى العيش الطويل و لا يستعمل فى القَسم إلّا العَمر بالفتح و رفعه بالابتداء أى عمر الله قسمى و معنى عمر الله بقاؤه و

دوامه.

و لقحت كعلمت أى حملت و الفاعل فعلتهم، أو فعالهم، أو الفتنه، أو الأزمنه و النظره بفتح النّون و كسر الظاء التأخير و اسم يقوم مقام الإنظار و نظره إمّا مرفوع بالخبريّه و المبتدأ محذوف كما فى قوله تعالى «فَنَظِرَةٌ إِلى مَيْسَرَةٍ» (۵۳۷) أى فالواجب نظره و نحو ذلك و إمّا منصوب بالمصدريّه، أى انتظروا أو انظروا نظره قليله و الأخير أظهر كما اختاره الصّدوق.

و ريثما تنتج: أى قدر ما تنتج، يقال: نتجت الناقه على ما لم يسمَّ فاعله تنتج نتاجاً و قد نتجها أهلها نتجا و أنتجت الفرس إذا حان نتاجها.

و القعب: قدح من خشب يروى الرَّجل، أو قدح ضخم و احتلاب طلاع القعب هو أن يمتلئ من اللّبن حتّى يطلع عنه و يسيل و العبيط: الطريُّ و الذُّعاف كغراب: السمُّ و المقر بكسر القاف: الصبر و ربما يسكن و أمقر أى صار مرّاً و المبيد:

المهلك و أمضّه الجرح: أوجعه و غبُّ كلِّ شى ء: عاقبته و طاب نفس فلان بكذا: أى رضى به من دون أن يكرهه عليه أحد و طاب نفسه عن كذا أى رضى ببذله.

و «نفساً» منصوب على التّميز و فى كتاب ناظر عين الغريبين (۵۳۸) طمأنته: سكّنته فاطمأنَّ و الجأش مهموزاً: النّفس و القلب أى اجعلوا قلوبكم مطمئنّه لنزول الفتنه و السّيف الصّارم:

القاطع و الغشم:

الظلم و الهرج: الفتنه و الاختلاط و فى روايه ابن أبى الحديد:

و قرح شامل، فالمراد بشمول القرح، إمّا للأفراد أو للأعضاء.

و الاستبداد بالشّى ء التفرُّد به و الضمير المرفوع فى «يدع» راجع إلى الاستبداد و الفى ء: الغنيمه و الخراج و ما حصل للمسلمين من أموال الكفّار من غير حرب و الزَّهيد:

القليل و الحصيد:

المحصود و على روايه: زرعكم كنايه

عن أخذ أموالهم بغير حقّ و على روايه: جمعكم يحتمل ذلك و أن يكون كنايه عن قتلهم و استئصالهم.

و أنّى بكم، أى و أنّى تلحق الهدايه بكم و عميت عليكم بالتخفيف أى خفيت و التبست و بالتّشديد على صيغه المجهول أى لبّست و قرئ فى الآيه بهما.

والضمائر فيها، قيل: هى راجعه إلى الرَّحمه المعبّر عن النَّبوه بها و قيل إلى البيّنه و هى المعجزه، أو اليقين و البصيره فى أمر الله و فى المقام يحتمل رجوعها إلى رحمه الله الشامله للإمامه و الاهتداء إلى الصّراط المستقيم، بطاعه إمام العدل أو إلى الإمامه الحقّه و طاعه من اختاره الله و فرض طاعته، أو إلى البصيره فى الدّين و نحوها و إليكم عنّى: أى كفّوا و أمسكوا و قولها: بعد تعذيركم أى تقصيركم و المعذر المظهر للعذر اعتلالاً من غير حقيقه.

در امالى شيخ طوسى (۵۳۹) از ابن عبّاس مثل احاديث شماره هاى ۸ و ۹ البته با كمى اختلاف در لفظ نقل شده ست.

بيان: اين دو روايت را كه شيخ صدوق از كتاب سقيفه با حذف اسناد نقل كرده، صاحب كشف الغمّه نيز روايت كرده و همچنين ابن ابى الحديد هم در شرح نهج البلاغه از احمد بن عبدالعزيز جوهرى و او با چند واسطه تا آخر آنچه كه شيخ صدوق روايت كرده را نقل مى كند و ما نيز (علامه ى مجلسى رحمه الله عليه) اين روايت را مكرّر نقل كرده ايم به خاطر اختلاف زيادى كه بين نقل آنهاست و به خاطر اينكه اين روايت، بسيار با ارزش است و شرح شيخ صدوق، احتياج به شرح بيشترى دارد، ما اضافه بر شرح صدوق رحمه الله عليه متذكّر امورى مى شويم و

از خداوند یاری و کمک می جوییم.

فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«عائفه» به معنی بد آمدن و ناخوشآیند بودن است، گفته می شود:

«عاف الرّجل الطّعام» یعنی آن مرد از غذا بدش آمد.

و «القالیه» به معنی خشمگین و غضبناک بودن است، چنانچه خداوند در این آیه می فرماید:

«که خدای تو هیچ گاه تو را ترک نگفته و بر تو خشم ننموده است» (۵۴۰).

و «لفظت الشیء من فمی» یعنی سخنی را از دهانم انداختم و پرتاب کردم و «العجم» به معنی گاز گرفتن است، مانند این جمله «عجمت العود» چوب را گاز گرفتم (تا سفتی یا سستی آن را آزمایش کنم).

و «شنأه» بر وزن - مَنَعه و سَمَعه — یعنی بر او خشم کرد و «سبرتهم» یعنی با خبر کردم آنها را.

پس بنا بر آنچه در اکثر روایات است این گونه معنا می شود:

(من مردان شما را) دور انداختم و بر آنها خشم گرفتم بعد از آنکه آنها را امتحان و آزمایش کردم و دیدم روش و حال (منافقانه ی) آنها را و بنا بر آنچه مرحوم شیخ صدوق رحمه الله علیه روایت کرده این گونه معنا می شود:

همانا من عالم بودم به زشتی (و پلیدی) راه و روش آنها و بدی نیّات آنها، پس آنها را کنار گذاشتم، پس چون آنها را آزمایش نمودم، از آنها منزجر و غضبناک شدم یعنی بعد از آزمایش آنها مؤکّد شد انکار و انزجار من از آنها و احتمال دارد انزجار و تنفّر اوّل اشاره به زشتی و بدی حالات و رفتار ظاهری آنهاست و دوّم اشاره به پلیدی نیّت های باطنی آنهاست.

و در آنجایی که می فرماید:

«فَقُبْحاً لِفُلُولِ الْحَدِّ وَ اللَّعِبِ بَعْدَ الْجِدِّ وَ

قَرْعِ الصَّفَاهِ وَ صَدْعِ الْقَنَاهِ وَ خَطَلِ الْآرَاءِ وَ زَلَلِ الْأَهْوَاءِ وَ لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِی الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» «قبحاً» مصدریست که فعل آن حذف شده و یا اینکه مانند این جمله است که در بین مردم رایج است. «قَبَّح الله قُبْحاً» خداوند زشت کرده کردار و گفتار او را.

«الفلول» جمع «فَلَّ» و به معنی شکاف و شکستگی در لبه ی شمشیر است و خلیل در کتاب لغت خود که نامش (العین) است گفته: همانا «فلّ» مصدر است و شاید اگر آن را در اینجا مصدر حساب کنیم سزاوارتر است برای این جمله.

و کلمه ی «خَوَر» به معنی ضعف است و «القناه» به معنی نیزه است و «الخَطَل» سخن اشتباه و بی اساس را گویند و «خَطَل الرَّأی» یعنی آن رأی و نظر فاسد و سُست و بی اساس است.

و معنای جمله ای که فرمود:

«اللّعب بعد الحجّه» یعنی شما دینتان را بازی و باطل کردید بعد از آنکه برای به دست آوردن آن بسیار تلاش و کوشش کرده و آن را با حجّت و دلیل به دست آورده بودید.

معنای فرمایش حضرت که فرمود:

«و قرع الصّفاه» «الصّفاه» سنگ نرم را گویند. یعنی خودتان را جایگاه کوبیدن دشمنانتان قرار دادید، تا آنجا که آنها هم شما را کوبیدند.

و جزری در معنای حدیث معاویه که گفت:

«یضرب صفاتها بمعوله» یعنی با کلنگ بر سنگ نرم زد؛ می گوید این جمله تمثیل است و مقصود آن است که در آزمودن آن بسیار کوشید.

و به همین مضمون است حدیث: «لا یقرع لهم صفاه» (۵۴۱) یعنی کسی که به بدی از ایشان یاد نمی کند، پایان کلام جزری.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله

علیه می فرماید:

امّا به نظر من، بعید نیست که این جمله ی «قرع الصّیفاه» کنایه از عدم تأثیر حیله ی آنها (کسانی که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را تنها گذاشتند) باشد چنانچه کسی که با شمشیر به سنگ می زند تأثیری در آن سنگ نمی کند و بلکه شمشیر می شکند.

و جمله ی «صرع القناه» یعنی شکافت آن را.

و جزری در تفسیر حدیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام که می فرماید:

«إِيَّاكَ وَ مُشَاوَرَةَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفَنٍ» کلمه ی «اَفن» به معنی نقص و عیب است و وقتی گفته می شود:

«رجلٌ اَفن» و یا «رجلٌ مأفون» یعنی مرد ناقص العقل.

و در آنجا که حضرت، آیه ی ۸۰ از سوره ی مائده را قرائت می فرماید، این جمله ی قرآن «أَنْ سَخِطَ اللَّه» مخصوص به مذمّت و یا علّت مذمّت است که در این صورت مخصوص به مذمّت حذف شده (که معنای آن این گونه می شود) : هر آینه بسیار زشت و ناپسند است این (اعمال مردان شما) به خاطر اینکه آنها با این (اعمال و رفتاری که در حقّ ما کردند) غضب خدا را برای خودشان کسب نمودند و باعث شدند که در آتش جهنّم و عذاب الهی جاوید و ابدی شوند.

و در آنجایی که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«لا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا» کلمه ی «لا جَرَمَ» برای تحقیق چیزی می آید، (به معنی: لابدّ، ناچار، حتماً، هر آینه، می آید) و «الرّبقه» در اصل به گِره ای که در طناب باشد، گویند. که آن را در گردن یا دست چهارپایان قرار می دهند و آن را می کِشند و به طنابی که در آن گِره باشد «رِبق» می گویند و به این صیغه ها جمع بسته می شود:

«ربق» و «رباق» و «ارباق» و ضمیری که

در «ربقتها» است (هاء) به خلافت برمی گردد، یا به فَدَک و یا به حقوق اهل بیت: برمی گردد، که معنای آن این گونه می شود:

گناه غصب خلافت و یا غصب فدک و یا پایمال کردن حقوق اهل بیت: مانند قلّاده تا ابد به گردن آنهاست.

و در آنجا که می فرماید:

«و شننت علیهم غارها» کلمه ی «شنَّ» به معنی پاشیدن آب است و پاشیدنی که متصّل نباشد امّا اگر «سنّ» باشد ریزش آب به صورت متصّل را گویند و از همین قبیل است این جمله «شنّت علیهم الغاره» زمانی که از هر طرف هجوم آورند.

و این قسمت از فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«و حملتهم اقتها» جوهری گفته «اَوق» به معنی سختی و مشقّت است، وقتی گفته می شود:

«القی علیه اوقه» یعنی بر او سختی و مشقّت و چیزی که دوست نداشت را تحمیل کرد.

و در آنجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«فجدعاً و عقراً» کلمه ی «الجدع» به معنی قطع و بریدن بینی، یا گوش و یا لب را گویند مخصوصاً برای بریدن دماغ این کلمه بیشتر استعمال می شود و همچنین به معنی حبس و زندان هم آمده ست.

و «العقر» به معنی زخم است و در مقام نفرین گفته می شود:

«عقراً به و حلقاً» یعنی خداوند جسدش را مجروح و زخمی کند و خداوند به او بیماری و مرضی در بدنش برساند و در اصل کلمه ی «العقر» برای قطع کردن دست و پای شتر و یا گوسفند به وسیله ی شمشیر استعمال می شده، سپس وسعت پیدا کرده و در قتل و هلاکت هم استعمال شده و این گونه مصادر واجب است.

و در آنجایی که حضرت زهرا سلام الله علیها

می فرماید:

«ویحهم انّی زحزحوها عن رواسی الرّساله» کلمه ی «ویح» کلمه ایست که در موارد ترحّم و درد و عذاب و تعجّب استعمال می شود.

و کلمه ی «الزّحزحه» به معنای دور کردن و راندن است.

و «الزّعزعه» تکان دادن شدید است.

و «الرّواسی» به معنی ثابت و استوار است و «الرّواسی من الجبال» صخره های محکم و استوار کوه ها را گویند.

و «قواعد البیت» ارکان و ستون های خانه را گویند.

و کلمه ی «طَبّین» در صورتی که باء مشدّد باشد به معنی استاد و حاذق است.

و فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«وَ مَا نَقَمُوا مِنْ أَبِی الْحَسَنِ نَقَمُوا وَ اللَّهِ مِنْهُ نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْئِهِ وَ نَكَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِی ذَاتِ اللَّه» در کتاب کشف الغمّه به جای «و ما نقموا» جمله ی «و ما الذّی نقموا» آمده ست.

و «نقم» به معنای سرزنش و نکوهش است بنابراین جمله ی «نقمت علی الرّجال» یعنی او را سرزنش کرد و چیزی از او (دیده شد) که ناپسند بود.

و «التّنکیر» به معنی انکار است و «التنکّر» تغییر یافتن از حال شادی به حال ناراحتی و در این روایت «نکیر سیفه» یعنی خون از شمشیر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نمی ریزد (کسی را نمی کُشد) مگر برای تغییر منکرات.

و کلمه ی «الوطأه» گرفتن چیزی با فشار و سختی را گویند و بعضی گفته اند به معنی کوفتن و لگدمال کردن است و اصل «الوطء» به معنی راه رفتن است، امّا به جنگ و قتل اطلاق شده، زیرا کسی که لگدکوب می کند چیزی را سعی در هلاکت و اهانت آن (چیز یا آن شخص) دارد.

و «النکال» مجازات کردنی را گویند که عبرت دیگران شود و «الوقعه» به معنای زد و خورد در جنگ

است و «تنمّر فلان» یعنی خشمگین و ناراحت شد.

و در آنجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«فی ذات الله» طیّبی گفته ذات هر چیزی حقیقت و خودِ آن چیز است و مقصود (حقیقت و وجود) آن چیزیست که (ذات) به آن اضافه می شود و طبرسی در تفسیر این آیه ی شریفه: «و به اصلاح بین خودتان بپردازید» (۵۴۲) کنایه از نزاع کردن و دشمنی کردن است و «الذّات» در این آیه به معنی خلقت و اصالت (وجود) است، می گویند:

«فلان فی ذاته صالح» یعنی فلانی در خلقت و وجودش صالح است، (پس معنای آیه این می شود) اصلاح کنید نفس هر چیزی که بین شماست و یا اصلاح کنید هر نفسی را که بین شماست و تفسیر دیگری که برای این آیه شده این است که اصلاح کنید حقیقت وصل و اتّصالتان را و همچنین معنای این دعا «اللهم أصلح ذات البین» یعنی خداوندا! اصلاح فرمای حال آن چنانی را که به آن مسلمانان جمع می شوند (با یکدیگر متّحد می شوند). پایان نظر طبرسی

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

نظر من در مورد جمله ی حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«فی ذات الله» این است که یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام خشم و غضبش در (راه) خدا و برای خداست، (این معنا در صورتیست که) مقصود از «ذات» حقیقت و نفس باشد و یا اینکه منظور این است که خشم و غضب آن حضرت در امور و احوالیست که متعلّق به خداوند است (از قبیل) : دین خدا و شرع الهی و امور دیگری از این قبیل، مانند فرموده ی خداوند در آیه ی شریفه ی: «إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذاتِ الصُّدُور» (۵۴۳) یعنی

خداوند عالم و آگاه به (اسرار) نهفته شده ی درون سینه های خلائق است.

و در قسمت دیگری از این روایت حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«وَ تَاللهِ مالوا» یعنی اگر مردم از راه حق منحرف می شدند حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آنها را به سوی حق باز می گردانید. مرحوم علّامه می فرماید:

منظور حضرت زهرا سلام الله علیها این است که اگر آن حضرت قدرت را در خلافت به دست می گرفت، چنین می شد. . .

و در قسمت دیگر حدیث که حضرت می فرماید:

«وَ تَاللَّهِ لَوْ تَكافُّوا عَلَيْهِ عَنْ زِمَامٍ نَبَذَهُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَاعْتَلَقَهُ ثُمَّ لَسَارَ بِهِمْ سَيْرَةً سُجُحاً فَإِنَّهُ قَوَاعِدُ الرِّسَالَهِ وَ رَوَاسِى النُّبُوَّهِ وَ مَهْبَطُ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ أَلَا ذلِكَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ وَ اللَّهِ لا يَكْتَلِمُ خِشَاشُهُ وَ لَا يُتَعْتَعُ رَاكِبُهُ وَ لَأَوْرَدَهُمْ مَنْهَلًا رَوِيّاً فَضْفَاضاً تَطْفَحُ ضَفَّتُهُ وَ لَأَصْدَرَهُمْ بِطَاناً قَدْ خَتَرَ بِهِمُ الرَّيُّ غَيْرَ مُتَحَلٍّ بِطَائِلٍ إِلَّا تَغَمُّرَ النَّاهِلِ وَ رَدْعَ سَوْرَهِ سَغَبٍ وَ لَفُتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُون» كلمه ی «التكافّ» از باب تفاعل است و از «كفّ» گرفته شده و به معنی بازداشتن (از کاری) و امتناع کردن است.

و «الزِّمام» بر وزن کِتاب به طنابی گویند که به گردن شتر می اندازند و با کشیدن آن شتر را به هر طرف که بخواهند هدایت می کنند، که به آن افسار گفته می شود و در واقع معنی زمام همان افسار است.

و «نبذه» یعنی آن را دور افکند.

و در کتاب الصّحاح آمده:

«اعتلقه» یعنی او را دوست داشت و شاید در این حدیث به این معنا باشد

که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم زمام خلافت را به دست حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام سپرد، (پس مرحوم علّامه می فرماید) اگر چه در کُتب لغتی که نزد من است چنین معنایی برای «اعتلقه» نیامده ست.

و «السُجُح» به معنی آهسته و آسان است و «الکلم» به معنی زخم و جراحت است و «الخِشاش» به آن چوبی گفته می شود که در داخل دماغ شتر می کنند و به افسار می بندند تا سریع تر بتوانند آن را مطیع خود کنند و به هر طرف که و «تعتعت» یعنی به شدّت تکانش داد و او را به لرزه درآورد.

و «المنهل» آبشخورهایی که در مزارع برای شتران است، جوهری گفته: و منزل هایی که در بیابان ها بر سر راه مسافران است را «مناهل» می نامند، زیرا در آنجا نیز آب وجود دارد و همچنین گفته «ماء نمیر» یعنی آب گوارا، اگر چه شیرین نباشد و شیخ صدوق رحمه الله علیه از حسین بن عبدالله بن سعید عسکری نقل کرده:

«النمیر» به آبی گفته می شود که در جسد است و باعث رشد و نمو آن می شود.

و جوهری گفته: «الرَّویّ» به ابر بزرگ و پُر باران گویند و همچنین گفته می شود:

«شربت شرباً رویّا» نوشیدم نوشیدنی سیراب کننده ای.

و «الفضفاض» یعنی وسیع، گشاد، فراخ.

می گویند:

«ثوب فضفاض» یعنی لباس گُشاد و «عبش فضفاض» یعنی زندگی فراخ و مرفّه و «درع فضفاضه» زره ی گشاد و «ضفّتا النّهر» پُر آب شد نهر و «تطفح» یعنی آن قدر پُر شد تا لبریز شد.

و «رنق الماء» بر وزن «فَرَحَ» و بر وزن «نَصَرَ» و «ترنّق» یعنی کِدِر شد و جمله ی «صار الماء رونقه» یعنی غالب شد گِل بر آب و «الترنوق»

به گِلی گویند که در نهرها و در مسیر سیل ها است، پس ظاهراً مقصود آن حضرت که می فرماید:

«و لا ـ یترنّق جانباه» این است که عیب و نقصی به آب نمی رسد مگر وقتی که خاک و گل از دو طرف نهر داخل آن شود و آن را مکدّر کند.

و «بَطِنَ» بر وزن «عَلِمَ» یعنی شکمش از سیری بزرگ شد و از همین قبیل است این حدیث: «تغدوا خماصاً و تروح بطاناً» منظور این است که بزرگ شدن شکم آنها از نوشیدن (زیاد) است.

و «تحیّر الماء» یعنی آب جمع شد و دور می زد، مانند اینکه متحیّر مانده بود که بالای آن رجوع کند به پایین و گفته می شود:

«تحیّرت الأرض بالماء» یعنی زمانی که زمین از آب پر شده باشد.

و «الرِّیّ و الرَّیّ» هر دو (با کسره و با فتحه) معنای آن ضدّ عطش است.

و در روایت شیخ صدوق (نسخه ی دیگر همین روایت) آمده:

«قد ختر» به معنی بسته شده، سنگین، می گویی: «اصبح فلان خاثر النّفس» یعنی فلانی سنگین نفس، غیر پاک و بی نشاط شد.

و «حَلِیَ منه بخیر» کلمه ی «حَلِیَ» بر وزن «رَضِیَ» است و این جمله به این معنا است: رسید و به خیر واصل شد.

جوهری گفته: جمله ی «لم یحل منها بطائل» یعنی از او فایده ی زیادی نرسید و «التحلّی» یعنی زینت دادن (یا زینت کردن) و «الطائل» به معنی بی نیازی و مزیّت و گشایش و برتری.

و «التغمّر» به معنی نوشیدن است و از «غُمَرَ» گرفته شده که به معنی کاسه و پیاله ی کوچک است.

و «النّاهل» به معنی عطشان است.

و «الکفّ» به معنی باز داشتن و منع کردن است و «الرّدعه» به معنی یک بار از آن (کار).

در

همه ی نسخه های این روایت «شـره السّاغب» (۵۴۴) آمـده، امّا در معانی الاخبار «سوره السّاغب» آمـده و شاید این اشـتباه از نسخه نویسان باشـد و «الشّرر» به جرقّه های آتش می گوینـد و بعیـد هم نیست که از «الشـرّه» باشد که به معنی حرص و طمع است.

و «سَوْره» به معنی حـدّ و مرز، مثل: «سوره المـدینه» یعنی دیوار شـهر، (که دیوار حدّ و مرز شـهر را معلوم می کند) و «السّـِغب» یعنی گرسنگی.

و فیروزآبادی گوید:

«الحظوه» که حاء آن هم با ضمّه خوانده می شود و هم با کسره «الحُظوه» و «الحِظوه» و کلمه ی «الحِظّه» بر وزن «عِدَّه» به معنای رتبه و مقـام است و «الحظّ» به معنی بهره منـد شـدن از رزق است و «حظّی» بر وزن «رَضـی» بهره منـد شـدن هر یک از زوجین (مرد و زن) از دیگریست.

و «النّائل» به معنی بخشش و هدیه ست.

و فیروزآبـادی گفتـه: «الکافـل» بـه معنی عیـال وار و کسـی کـه چیزی نمی خـورد و به روزه ادامه می دهـد آمـده، (پایـان نظر فیروزآبادی)

مرحوم علّامه می فرماید:

به نظر من ممکن است «الکافل» به هر دو معنا (که فیروزآبادی گفته) باشد و احتمال هم دار که در اینجا به معنای «کافل الیتیم» یعنی کسی که سرپرستی می کند یتیم را، آمده باشد.

فیروزآبادی گوید «کافل» به چند معناست:

۱ – سرپرست خانواده

۲ – کسی که چیزی نمی خورد.

۳ – کسی که روزه را به روزه می رساند.

۴ – ضامن.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

من معتقـدم ممکن است در این روایت منظور از «کافـل» دو معنـای اوّل باشـد و همچنین احتمـال دارد به معنای سـرپرست یتیم باشد، زیرا برای سرپرست یتیم فقط به مقدار معاش روزانه استفاده حلال است.

بنابراین معنای روایت چنین است: اگر هر یک

از ایشان (مردان شما) دیگری را از ریاستی که پیامبر بجا گذاشته بود باز می داشت - آن ریاست همان ولایتِ بر امّت است - که آن ولایت ویژه ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بود و او آن کار را از روی دوستی به دست می گرفت و آنان را به راه حق رهنمون می شد و چیزی از فرمان های پروردگار را رها نمی کرد و از حدود الهی پا فراتر نمی گذاشت بدون آنکه بر مسلمانان سخت باشد و بیشتر از توان آنها باشد و امّت مسلمان در دنیا و آخرت به زندگی سراسر آسایش می رسیدند، نه این گونه که از دنیای خویش بهره مند نمی شوند مگر اندکی به مقدار معاش روزانه و از ریاست کامروا نمی گردند مگر به اندازه ی خلال دندان.

جمله ی «الا هلمّ فاسمع» در فرمایشات حضرت زهرا سلام الله علیها در نقلی که ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه کرده این گونه آمده:

«ألا ـ هلم فاسمع فی روایه ابن أبی الحدید ألا هلمن فاسمعن و ما عشتنّ أراكنّ الدَّهر عَجَباً» و جوهری گفته: کلمه ی «هلمَّ یا رجل» در لغت اهل حجاز، به معنی بیا می باشد، خواه آن خطاب «بیا» برای یک نفر و یا یک جمع و یا برای مؤنّث و یا مذکّر باشد ولی اهل نجد آن را صرف می کنند، یعنی اگر خطاب به دو نفر باشد می گویند:

«هلمّا» و برای جمع می گویند:

«هلمّوا» و برای مؤنّث می گویند:

«هلمّی» و برای جمع مؤنّث: «هلممن» و باید گفت نظر اهل حجاز فصیح تر است و اگر نون ثقیله بر آن داخل کنی می شود:

«هلمنّ یا رجل» و برای مؤنّث می شود:

«هلِمّنَّ» و برای تثنیه خواه مؤنّث باشد یا مذکّر می شود:

«هلمّانّ» و گفته می شود:

«هلمُّنّ یا

رجال» و «هلممنانّ یا نسوه». پایان نظر جوهری.

در مـورد کلمه ی «هلمّ» و بنـا بر نظر لغویّون دیگر خطـاب عـامّ است (یعنی مفرد و تثنیه و جمع و مـذکّر و مؤنّث، هلمّ به یک صورت است).

و این فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«و ما عشـتنّ» یعنی روزگار چیز عجیبی از شـما مشاهده کرد، که تا شما زنده اید عجیب و غریب بودن آن برطرف نمی شود و یا به این معنی است: در هر روز برای شـما امر عجیبی تجدید می شود و این امریست که اتّفاق افتاد (یعنی همان غصب خلافت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام).

و جـوهری گفتـه: «شـعرت بالشّـیء» یعنی برای او زیرکی و فطـانت کردم، یـا از او زیرکی و فطـانت (دیـدم) و جملـه ی «لیت شعری» یعنی ای کاش می دانستم و «اللَّجَأ» به معنی پناه و پناهگاه و «لجأت الی فلان» یعنی استناد کردم به فلانی و از او کمک گرفتم و «السّناد» یعنی آنچه به او استناد می شود.

و جوهری گفته «احتنک الجراد الأرض» یعنی خورد آنچه بر زمین بود و آنچه بر روی آن روئیـده بود را برداشت کرد، در این آیه که خداوند از قول ابلیس حکایت می فرماید:

«همه ی اولاد او از راه به در می برم» (۵۴۵).

فرّاء (که یکی از علمای صـرف و نحو است) گفته: منظور ابلیس این است که من بر تمامی آنها مسـتولی می شوم و مقصود از «ذُریّه» ذریّه ی رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است.

و «المولی» به معنی یاری کننده، مُحبّ است و «العشیر» یعنی دوست و همراهی که با یکدیگر بسیار نزدیک و معاشرت دارند.

و منظور حضرت که این آیه را آورده اند «ظالمان

چه جایگزین بَدی را برگزیده اند» (۵۴۶) یعنی بَد جایگزینی مردم اختیار کردند بر امام عدل، (که آن امام عدل) حضرت مولی الموحدّین، امیرالمؤمنین علی علیه السلام است.

و در قسمت دیگری از روایت که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«الذّنابی» دُم پرنده را گویند، جایی که ابتداء رویش دُم پرنده است و این کلمه برای پرنده بیشتر از «الذّنب» استعمال می شود و در حیوانات دیگر مانند اسب و شتر و مانند آنها از کلمه ی «الذّنب» بیشتر استفاده می شود و در بال پرنده چهار (ذُنابی) — دُم — وجود دارد که بعد از خوافی و پایین تر از پرهای ده گانه ایست که در جلوی بال است و آن را «قوادم» می نامند و «الذّنابی من النّاس» به کسی گویند که دنباله رو و تابع دیگری باشد.

و «الحرون» به اسبی گویند که فرمان نمی برد و در جایی می ایستد و دیگر حرکت نمی کند.

و «قحم» خود را به خطر انداختن، بدون فکر و تأمّل و این به خطر انداختن و در واقع کلمه ی «قحم» گاهی برای ترسوها و جاهلان به کار می رود و گاهی برای انسان شجاع و کسی که به عواقب کار خود آگاه ست.

و «العجز» بر وزن عَضُد، عقب و دُم هر چیزی را گویند و برای مؤنث و مذکّر، برای زن و مرد به یک لفظ استفاده می شود و آن همان «عَجُز» است.

و «الکاهل» بین دو کتف را گویند و «کاهل القوم» به کسی گفته می شود که مورد اعتماد مردم است و در امور مهمّ و سختی ها به او تکیه می کنند.

و «رغماً» کنایه از «رغم انفه» یعنی دماغش را به خاک مالید و این عبارت در ذلّت و ناتوانی از

کمکٔ و اطاعت اجباری به کار می رود.

و «المعاطس» جمع «معطس» است (که طاء آن را، هم مکسور تلفّظ می کنند و هم مفتوح) به معنی بینی ست.

و در آیه ی ۳۵ از سوره ی یونس کلمه ی «یهدّی» حرف «هاء» هم مفتوح خوانده می شود و هم مکسور و «دال» آن مشدّد است، پس اصل آن «یهتدی» است و همچنین گاهی این کلمه «هاء» آن ساکن و «دال» آن بدون تشدید می شود.

و در قسمت دیگر این روایت حضرت می فرماید:

«امّا لعمر الهکٔ لقد لقحت فنظره. . . .» و در بعضی از نسخه های ابن ابی الحدید و کلمه ی «العمر» که عین آن، هم مفتوح خوانده می شود و هم مضموم، به معنی زندگانی و عمر طولانی است، امّا اگر این کلمه را به عنوان قسم بیاورند فقط باید مفتوح خوانده شود «العَمر» و «عمر الله» یعنی طول عمر کسی را از خداوند خواستن، مانند اینکه می گوییم:

«پیر شوی» یعنی آنقدر عمر کنی تا به سنّ پیری برسی.

و کلمه ی «لقحت» بر وزن «عَلِمَت» یعنی باردار شد، حامله شد و فاعل آن عمل آنهاست یا فتنه است و یا زمانه ست.

و «النظره» این کلمه در صورتی که نون آن مفتوح و ظاء آن مکسور باشد به معنی به تأخیر انداختنی و مهلت دادن و اسمیست که قائم مقام «انظار» به حساب می آید، چنانچه در آیه ی قرآن آمده «فَنَظِرَةٌ إِلى مَيْسَرَه» (۵۴۷) یعنی اگر از کسی طلبکار هستید و تنگدست شود به او مهلت دهید تا توانگر گردد.

که جمله در اصل این گونه است «فالواجب نظره» در اینجا «فالواجب» مبتدای محذوف و «نظره» خبر آن است و یا می توان آن را منصوب، تلفّظ کرد، که در این صورت

«نظره» مصدر است و جمله در واقع این گونه می شود:

«انظروا نظره قلیله» و وجه آخر یعنی مصدر بودن «نظره» بهتر است کما اینکه شیخ صدوق همین قول را اختیار نموده، پس بنابراین به نظر مرحوم صدوق رحمه الله علیه کلمه ی «النَظِره» منصوب است.

«ریثما تنتج» به معنای اندازه گیری کردن گفته می شود:

ناقه بچّه اش را به دنیا آورد که بر صیغه ی مجهول می باشد. (ثلاثی مجرّد نتج ینتج نتجاً) نتیجه دادن و به دنیا آوردن بچّه و به معنای به بار نشستن و به جوانی رسیدن هم می باشد.

«و قد نتجها أهلها نتجا» یعنی اسب درد زایمان گرفت.

و «القعب» به پیاله و قدحی گویند که از چوب باشد و یا قدح و پیاله ی ضخیم و کلفت را گویند و جمله ی «احتلاب طلاع العقب» یعنی پیاله ای که پُر شده باشد از شیر، به اندازه ای که سرازیر شده باشد.

و «العبیط» به معنی تازه، جوان است.

و «الذُّعاف» بر وزن «غُراب» به معنی سَمّ و زهر است.

و «المَقِر» در صورتی که قاف آن مکسور باشد به معنی صبر است (۵۴۸) و گاهی قاف ساکن می شود یعنی «المَقْر» تلفّظ می شود که در این صورت به معنی چیز ترش یا شیرین است و «المبید» به معنی مُهلک (هلاک کننده) است.

و «امضّه الجرح» یعنی او را بیمار کرد و «غبّ» عاقبت و پایان هر چیزی را گویند.

و «طاب نفس فلان بکذا» یعنی فلانی راضی شد به (آن کار) بدون اینکه کسی او را سرزنش کند و «طاب نفسه عن کذا» یعنی راضی و دلخوش شد.

و «نفساً» (۵۴۹) منصوب شده به خاطر اینکه در این جمله، تمیز واقع شده ست.

و در کتاب ناظر عین الغریبین، کلمه ی «طمأنته» به

معنی ساکن کرد و مطمئن شد، آمده است و «الجأش» به معنی نفس و قلب است، یعنی قرار دهید دلهایتان را ساکن برای نزول فتنه.

و «السیف الصّارم» یعنی شمشیر برّنده و «الغشم» یعنی ظلم، بیداد و «الهرج» به معنی فتنه است و مخلوط کردن نیز معنا شده و در روایت ابن ابی الحدید به جای «و بهرج شامل» آمده:

«و قرح شامل» که منظور در بر گرفتن زخم و جراحت است، (که این زخم) یا یکی از اعضاء و یا تمام بدن را شامل می شود.

«إستبداد» یعنی یکّه تازی شدن در یک امر و ضمیر مرفوعی در «یَدْعُ» به استبداد باز می گردد.

و «الفیء» یعنی غنمیت و خراج و در مجموع «فیء» به آنچه مسلمین از اموال کفّار در جنگ به دست می آورند.

«و الزّهید» یعنی کَم، اندک و «الحصید» به زراعت و درو شده گویند و در نسخه ای که جمله ی «زرعکم حصیداً» آمده کنایه از گرفتن اموال آنها به ناحق است و در نسخه ی دیگر که «جمعکم حصیداً» آمده احتمال دارد باز هم منظور حضرت، همان گرفتن اموال به ناحق باشد، ممکن است کنایه از قتل و ناامیدی آنها باشد.

و جمله ی «انّی بکم» یعنی و همانا من ملحق می کنم هدایت را به شما و «عمیت علیکم» یعنی من می ترسم و امر را مشتبه می بینم و اگر «عمّیت» را با تشدید بخوانیم صیغه ی مجهول می شود و معنی آن «لُبّست» می شود یعنی امر مشتبه ست.

و گفته شده ضمائری که در این روایت است به رحمت، که از آن تعبیر به نبوّت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شده برمی گردد و بعضی گفته اند ضمائر به بیّنه که همان

معجزه یا یقین و آگاهی در امر خداست برمی گردد و در این مقام احتمال دارد ضمائر به رحمت خداوند که همان امامت و هدایت به راه مستقیم، با اطاعت از امام عادل حاصل می شود و یا ضمیر برمی گردد به امامت حقّه و اطاعت از کسی که خداوند او را اختیار کرده و اطاعتش را واجب نموده، برمی گردد و یا اینکه به بصیرت در دین و امثال آن برمی گردد.

و جمله ی «الیکم عنّی» یعنی دست از من بردارید و در آنجا که حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«بعد تعذیرکم» یعنی از تقصیر و کوتاهی که کردید و کلمه ی «المعذر» به عذرخواهی ظاهری گویند، که شخص عذرخواه، حقیقتاً از کرده ی خود پشیمان نیست و فقط در ظاهر معذرت خواهی می کند.

[روایت شماره] (۱۱)

كِتَابُ دَلائِلِ الْإِمَامَهِ لِلطَّبَرِيِّ: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلَّعُكْبَرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّام، عَنْ أَحْمَدَ الْبَرْقِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنِ ابْنِ سِنَانٍ، عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ، عَنْ أَبِی بَصِيرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

قُبِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها فِی جُمَادَى الْآخِرَهِ يَوْمَ الثَّلاثَاءِ لِثَلاثٍ خَلَوْنَ مِنْهُ سَنَهَ إِحْدَى عَشْرَهَ مِنَ الْهِجْرَهِ وَ كَانَ سَبَبُ وَفَاتِهَا أَنَّ قُنْفُذاً مَوْلَى عُمَرَ لَكَزَهَا بِنَعْلِ السَّيْفِ بِأَمْرِهِ، فَأَسْقَطَتْ مُحْسِناً وَ مَرِضَتْ مِنْ ذَلِكَ مَرَضاً شَدِيداً وَ لَمْ تَدَعْ أَحَداً مِمَّنْ آذَاهَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا.

وَ كَانَ الرَّجُلانِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سَأَلا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام أَنْ يَشْفَعَ لَهُمَا إِلَيْهَا، فَسَأَلَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام ، فَلَمَّا دَخَلا عَلَيْهَا قَالا لَهَا: كَيْفَ أَنْتِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ؟

قَالَتْ:

بِخَيْرٍ بِحَمْدِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَتْ لَهُمَا: مَا سَمِعْتُمَا

النَّبِی یَقُولُ: فاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی فَمَنْ آذاهَا فَقَدْ آذانِی وَ مَنْ آذانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ؟ قالا: بَلی،

قَالَتْ:

فَوَاللَّهِ لَقَدْ آذَیْتُمانِی،

قَالَ:

فَخَرَجَا مِنْ عِنْدِهَا سلام الله علیها وَ هِیَ سَاخِطَهٌ عَلَیْهِمَا.

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّام: وَ رُوِیَ أَنَّهَا قُبِضَتْ لِعَشْرٍ بَقِینَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَهِ وَ قَدْ کَمَلَ عُمُرُهَا یَوْمَ قُبِضَتْ ثَمَانِیَ عَشْرَهَ سَنَهً وَ خَمْساً وَ ثَمَانِینَ یَوْماً بَعْدَ وَفَاهِ أَبِیهَا، فَغَسَّلَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام وَ لَمْ یَحْضُرْهَا غَیْرُهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ زَیْنَبُ وَ أُمُّ کُلْثُوم وَ فِضَّهُ جَارِیَتُهَا وَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ وَ أَخْرَجَهَا إِلَی الْبَقِیعِ فِی اللَّیْلِ وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ صَلَّی عَلَیْهَا وَ لَمْ یَعْلَمْ بِهَا وَ لا حَضَرَ وَفَاتَهَا وَ لا صَلَّی عَلَیْهَا أَحَدٌ مِنْ سَائِرِ النَّاسِ غَیْرُهُمْ وَ دَفَنَهَا بِالرَّوْضَهِ وَ عَمَّی مَوْضِعَ قَبْرِهَا.

وَ أَصْبَحَ الْبَقِیعُ لَیْلَهَ دُفِنَتْ وَ فِیهِ أَرْبَعُونَ قَبْراً جُدُداً وَ إِنَّ الْمُسْلِمِینَ لَمَّا عَلِمُوا وَفَاتَهَا جَاءُوا إِلَی الْبَقِیعِ، فَوَجَدُوا فِیهِ أَرْبَعِینَ قَبْراً، فَأَشْکَلَ عَلَیْهِمْ قَبْرُهَا مِنْ سَائِرِ الْقُبُورِ، فَضَجَّ النَّاسُ وَ لامَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً وَ قَالُوا: لَمْ یُخَلِّفْ نَبِیُّکُمْ فِیکُمْ إِلا بِنْتاً وَاحِدَهً تَمُوتُ وَ تُدْفَنُ وَ لَمْ تَحْضُرُوا وَفَاتَهَا وَ الصَلاهَ عَلَیْهَا وَ لا تَعْرِفُوا قَبْرَهَا.

ثُمَّ قَالَ وُلاهُ الْأَمْرِ مِنْهُمْ: هَاتُمْ مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِینَ مَنْ یَنْبُشُ هَذِهِ الْقُبُورَ حَتَّی نَجِدَهَا فَنُصَلِّیَ عَلَیْهَا وَ نَزُورَ قَبْرَهَا، فَبَلَغَ ذَلِکَ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام فَخَرَجَ مُغْضَباً قَدِ احْمَرَّتْ عَیْنَاهُ وَ دَرَّتْ أَوْدَاجُهُ وَ عَلَیْهِ قَبَاهُ الْأَصْفَرُ الَّذِی کَانَ یَلْبَسُهُ فِی کُلِّ کَرِیهَهٍ وَ هُوَ مُتَوَکِّئٌ عَلَی سَیْفِهِ ذِی الْفَقَارِ، حَتَّی وَرَدَ الْبَقِیعَ، فَسَارَ إِلَی النَّاسِ النَّذِیرُ وَ قَالُوا: هَذَا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ قَدْ أَقْبَلَ کَمَا تَرَوْنَهُ یُقْسِمُ بِاللَّهِ لَئِنْ حُوِّلَ مِنْ هَذِهِ الْقُبُورِ حَجَرٌ لَیَضَعَنَّ السَّیْفَ عَلَی غَابِرِ

الْآخِرِ.

فَتَلَقَّاهُ عُمَرُ وَ مَنْ مَعَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ وَ قَالَ لَهُ: مَا لَکَ يَا أَبَاالْحَسَنِ وَاللَّهِ لَنُنْبِشَنَّ قَبْرَهَا وَ لَنُصَلِّيَنَّ عَلَيْهَا، فَضَرَبَ عَلِيٌّ علیه السلام بِيَدِهِ إِلَى جَوَامِعِ ثَوْبِهِ فَهَزَّهُ، ثُمَّ ضَرَبَ بِهِ الْأَرْضَ وَ قَالَ لَهُ: يَا ابْنَ السَّوْدَاءِ أَمَّا حَقِّی فَقَدْ تَرَكْتُهُ مَخَافَةَ أَنْ يَرْتَدَّ النَّاسُ عَنْ دِينِهِمْ وَ أَمَّا قَبْرُ فَاطِمَةَ فَوَالَّذِی نَفْسُ عَلِيٍّ بِيَدِهِ، لَئِنْ رُمْتَ وَ أَصْحَابُکَ شَيْئاً مِنْ ذَلِکَ لاسْقِيَنَّ الْأَرْضَ مِنْ دِمَائِكُمْ، فَإِنْ شِئْتَ فَاعْرِضْ يَا عُمَرُ.

فَتَلَقَّاهُ أَبُوبَكْرٍ فَقَالَ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ بِحَقِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ بِحَقِّ مَنْ فَوْقَ الْعَرْشِ إِلا خَلَّيْتَ عَنْهُ فَإِنَّا غَيْرُ فَاعِلِينَ شَيْئاً تَكْرَهُهُ،

قَالَ:

فَخَلَّى عَنْهُ وَ تَفَرَّقَ النَّاسُ وَ لَمْ يَعُودُوا إِلَى ذَلِکَ.

طبری در کتاب دلائل الامامه (۵۵۰) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها روز سه شنبه، سوّم ماه جُمادی الثّانیه ی سنه ی ۱۱ هجری به شهادت رسید. علّت شهادت آن حضرت همان ضربه ای بود که قنفذ غلام عمر به دستور او با پهنای شمشیر به حضرتش زد (۵۵۱).

حضرت زهرا علیه السلام به علّت آن ضربه حضرت محسن علیه السلام را سقط نمود و بدین جهت به شدّت مریض شد و نگذاشت احدی از آن افرادی که حضرتش را اذیّت کرده بودند نزد ایشان وارد شوند.

آن دو نفر [ابوبکر و عمر] که از اصحاب پیامبر خدا بودند از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تقاضا نمودند:

نزد حضرت فاطمه سلام الله علیها برای ایشان شفاعت نماید.

وقتی حضرت امیر علیه السلام برای آنان اجازه گرفت و به حضور آن حضرت مشرّف شدند گفتند:

ای دختر پیغمبر خدا! در چه حالی هستید؟

فرمود:

خدا را شکر، خوبم.

آنگاه به آنها فرمود:

آیا نشنیدید

که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده؟

گفتند:

بله.

فرمود:

به خدا قسم که شما مرا اذیّت کرده اید. آنها از نزد حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خارج شدند در حالی که آن بانو بر آنان خشمناک بود.

محمّد بن هُمام می گوید روایت شده:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در روز بیستم ماه جمادی الثّانی به شهادت رسید. عُمْر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش هجده سال و هشتاد و پنج روز بود.

حضرت امیر علیه السلام آن بانو را غسل داد. در موقع غسل دادن وی، غیر از حضرت امیر، حضرت حَسَنین، زینب، امّ کلثوم، ، فضّه ی خادمه و اَسماء بنت عُمَیْس کسی حضور نداشت.

آنگاه جنازه ی آن بانو را شبانه با حضرت حسنین علیهما السلام به جانب بقیع حمل کردند و نماز بر بدن آن حضرت خواندند، کسی از شهادت آن معظّمه باخبر نشد، احدی از مردم بر بدن آن حضرت نماز نخواند مگر آن افرادی که گفته شد. بدن مبارک آن حضرت را در روضه ی مقدّسه دفن و موضع قبرش را پنهان کردند.

صبح آن شبی که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را دفن نمودند اثر چهل قبر جدید در قبرستان بقیع مشاهده می شد.

هنگامی که مسلمانان از شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها آگاه و متوجّه بقیع شدند مواجه با چهل قبر جدید گردیدند، نتوانستند قبر حضرت زهراء سلام الله علیها را از میان آن چهل قبر تشخیص دهند.

عموم مردم از این مصیبت ضَجّه زدند و یکدیگر را ملامت نمودند و

گفتند:

پیغمبر شما بیشتر از یک دختر به یادگار ننهاد، فاطمه به شهادت رسید و دفن شد و شما در موقع شهادتش حاضر نشدید و نماز بر جنازه اش نگذاشتید و قبر او را هم نمی دانید! !

آنگاه بزرگان قوم گفتند:

گروهی از زنان مسلمان را احضار کنید که این قبرها را بشکافند تا جنازه ی فاطمه را به دست آوریم و بر بدن او نماز بخوانیم و قبرش را زیارت کنیم.

هنگامی که این خبر توطئه به گوش حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام رسید، آن حضرت خشمناک و با چشمانی قرمز، رگ های متورّم شده ی گردن، قبای زرد رنگی پوشیده بود، که آن را در موقع غضب و ناراحتی می پوشید، تکیه بر ذوالفقار کرده بود، آمد تا وارد بقیع شد. شخصی در میان مردم رفت و گفت:

این علی بن ابیطالب است که با این حالت آمده ست. علی قسم می خُورَد که اگر یک سنگ از این قبور جابجا شود شمشیر را در میان همه ی شما بگذارد و تا آخرین نفر شما را نابود نماید.

عمر و یارانش با حضرت امیر علیه السلام ملاقات نمود و گفت:

یا اباالحسن! چه منظوری داری؟ به خدا قسم ما قبر فاطمه را می شکافیم و بر جنازه اش نماز می گزاریم.

حضرت امیر علیه السلام لباس های او را گرفت و از جای بلند کرده و بر زمین کوبید و فرمود:

یابن السّوداء! من حقّ خود (یعنی مقام خلافت) را بدین جهت از دست دادم که مبادا مردم از دین خویشتن برگردند.

امّا درباره ی قبر فاطمه، به حقّ آن خدایی که جان علی در دست قدرت اوست اگر تو و یارانت راجع به این قبرها عملی انجام دهید زمین را از خون شما سیراب خواهم

کرد. عمر! از این خیال درگذر.

پس از عمر، ابوبکر با حضرت امیر علیه السلام ملاقات نمود و گفت:

یا اباالحسن! تو را به حقّ پیغمبر و آن کسی که بالای عرش است قسم می دهم که از عمر دست برداری، زیرا ما از انجام دادن عملی که تو نمی پسندی خودداری می نماییم.

راوی می گوید:

حضرت علی علیه السلام عمر را رها کرد و مردم پراکنده شدند و به دنبال مقصود خود بازنگشتند (یعنی دنبال عمل قبلی خود نرفتند).

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] ابْنُ حَمَّوَیْهِ، عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِی خَلِیفَهَ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی رَجَاءٍ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ عَنْ سَعْدٍ، عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی رَافِعٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ سَلْمَی امْرَأَهِ أَبِی رَافِعٍ قَالَتْ:

مَرِضَتْ فَاطِمَهُ، فَلَمَّا کَانَ الْیَوْمُ الَّذِی مَاتَتْ فِیهِ قَالَتْ:

هَیِّئِی لِی مَاءً، فَصَبَبْتُ لَهَا، فَاغْتَسَلَتْ کَأَحْسَنِ مَا کَانَتْ تَغْتَسِلُ، ثُمَّ قَالَتِ: ایتِینِی بِثِیَابٍ جُدُدٍ، فَلَبِسَتْهَا، ثُمَّ أَتَتِ الْبَیْتَ الَّذِی کَانَتْ فِیهِ فَقَالَتِ: افْرُشِی لِی فِی وَسَطِهِ، ثُمَّ اضْطَجَعَتْ وَ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَهَ وَ وَضَعَتْ یَدَهَا تَحْتَ خَدِّهَا وَ قَالَتْ:

إِنِّی مَقْبُوضَهٌ الْآنَ فَلا أُکْشَفَنَّ فَإِنِّی قَدِ اغْتَسَلْتُ،

قَالَتْ:

وَ مَاتَتْ فَلَمَّا جَاءَ عَلِیٌّ أَخْبَرْتُهُ فَقَالَ:

لا تُکْشَفُ، فَحَمَلَهَا یَغْسِلُهَا سلام الله علیها.

بیان: لعلّها سلام الله علیها إنّما نهت عن کشف العوره و الجسد للتنظیف و لم تنه عن الغسل.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۵۵۲) با چند واسطه از زن ابورافع روایت می کند که گفت:

ایّام کسالت حضرت فاطمه سلام الله علیها بود. پس در روز شهادتش حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به من فرمود:

آب برایم مهیّا کن. بعد از اینکه آب مهیّا شد آن معظّمه به بهترین صورت، شستشو نمود و سپس فرمود:

لباس های جدیدی نزد من

بیاور، وقتی من لباس ها را آوردم و حضرتش آنها را پوشید، وارد اتاق شد و فرمود:

فرش را در میان آن بینداز.

آنگاه آن بانو رو به قبله خوابید و دست های مبارکش را زیر صورت نهاد و فرمود:

من اکنون قبض روح می شوم، مبادا لباس من درآورده شود، زیرا من بدنم را را شستشو داده ام، این بفرمود و به شهادت رسید.

موقعی که حضرت امیر علیه السلام آمد، من جریان را برای حضرتش شرح دادم فرمود:

باز نکن.

آنگاه آن بزرگوار بدن زهرای اطهر سلام الله علیها را بُرد و غسل داد.

بیان: شاید منظور حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«مرا برهنه نکنید زیرا من غسل کرده ام» این باشد که آن حضرت نهی فرموده از کشف عورت و جسد مبارکش برای شستشو و نظافت، نه اینکه از غسل دادن بدن شریفشان نهی کرده باشند.

[روایت شماره] (۱۳)

[الأمالی للصدوق] الدَّقَّاقُ، عَنِ الْأَسَدِیِّ، عَنِ النَّخَعِیِّ، عَنِ النَّوْفَلِیِّ، عَنِ ابْنِ الْبَطَائِنِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ جُبَیْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِی خَبَرٍ طَوِیلٍ قَدْ أَثْبَتْنَاهُ فِی بَابِ مَا أَخْبَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِظُلْمِ أَهْلِ الْبَیْتِ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

وَ أَمَّا ابْنَتِی فَاطِمَهُ سلام الله علیها فَإِنَّهَا سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ، مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ هِیَ بَضْعَهٌ مِنِّی وَ هِیَ نُورُ عَیْنِی وَ هِیَ ثَمَرَهُ فُؤَادِی وَ هِیَ رُوحِیَ الَّتِی بَیْنَ جَنْبَیَّ وَ هِیَ الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِیَّهُ، مَتَی قَامَتْ فِی مِحْرَابِهَا بَیْنَ یَدَیْ رَبِّهَا جَلَّ جَلالُهُ زَهَرَ نُورُهَا لِمَلائِکَهِ السَّمَاءِ کَمَا یَزْهَرُ نُورُ الْکَوَاکِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ یَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجلَّ لِمَلائِکَتِهِ: یَا مَلائِکَتِی انْظُرُوا إِلَی أَمَتِی فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ إِمَائِی قَائِمَهً بَیْنَ یَدَیَّ، تَرْتَعِدُ فَرَائِصُهَا مِنْ خِیفَتِی وَ قَدْ

أَقْبَلَتْ بِقَلْبِهَا عَلَى عِبَادَتِي، أَشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ آمَنْتُ شِيعَتَهَا مِنَ النَّارِ.

وَ إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُهَا ذَكَرْتُ مَا يُصْنَعُ بِهَا بَعْدِي، كَأَنِّي بِهَا وَ قَدْ دَخَلالـذُّلُّ بَيْتَهَا وَ انْتُهِكَتْ حُرْمَتُهَا وَ غُصِبَتْ حَقُّهَا وَ مُنِعَتْ إِرْثُهَا وَ كُسِرَ جَنْبُهَا وَ أَسْقَطَتْ جَنِينَهَا وَ هِيَ تُنَادِي: يَا مُحَمَّدَاهُ، فَلا تُجَابُ وَ تَسْتَغِيثُ، فَلا تُغَاثُ، فَلا تَزَالُ بَعْدِي مَحْزُونَةً، مَكْرُوبَةً، بَاكِيَةً، تَتَذَكَّرُ انْقِطَاعَ الْوَحْيِ عَنْ بَيْتِهَا مَرَّةً وَ تَتَذَكَّرُ فِرَاقِي أُخْرَى وَ تَسْتَوْحِشُ إِذَا جَنَّهَا اللَّيْلُ لِفَقْدِ صَوْتِيَ الَّذِي كَانَتْ تَسْتَمِعُ إِلَيْهِ إِذَا تَهَجَّدَتْ بِالْقُرْآنِ، ثُمَّ تَرَى نَفْسَهَا ذَلِيلَةً بَعْدَ أَنْ كَانَتْ فِي أَيَّامِ أَبِيهَا عَزِيزَةً.

فَعِنْدَ ذَلِكَ يُؤْنِسُهَا اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرُهُ بِالْمَلائِكَهِ فَنَادَتْهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ فَتَقُولُ: يَا فَاطِمَهُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفاكِ عَلى نِساءِ الْعالَمِينَ» (۵۵۳) يَا فَاطِمَهُ «اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَ اسْجُدِي وَ ارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ» (۵۵۴).

ثُمَّ يَبْتَدِئُ بِهَا الْوَجَعُ فَتَمْرَضُ فَيَبْعَثُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهَا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ تُمَرِّضُهَا وَ تُؤْنِسُهَا فِي عِلَّتِهَا، فَتَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ: يَا رَبِّ إِنِّي قَدْ سَئِمْتُ الْحَيَاهَ وَ تَبَرَّمْتُ بِأَهْلِ الدُّنْيَا، فَأَلْحِقْنِي بِأَبِي، فَيُلْحِقُهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِي، فَتَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، فَتَقْدَمُ عَلَيَّ مَحْزُونَةً، مَكْرُوبَةً، مَغْمُومَةً، مَغْصُوبَةً، مَقْتُولَةً، فَأَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ: اللَّهُمَّ الْعَنْ مَنْ ظَلَمَهَا وَ عَاقِبْ مَنْ غَصَبَهَا وَ ذَلِّلْ مَنْ أَذَلَّهَا وَ خَلِّدْ فِي نَارِكَ مَنْ ضَرَبَ جَنْبَيْهَا حَتَّى أَلْقَتْ وَلَدَهَا، فَتَقُولُ الْمَلائِكَةُ: عِنْدَ ذَلِكَ آمِينَ.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۵۵۵) با چند واسطه از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در خصوص ظلم به اهل بیت: روایت می کند که فرمود:

فاطمه دختر من سرور زنان اوّلین و آخرین اهل جهان است. فاطمه ی زهراء پاره ی تن، نور چشم من، میوه ی

قلب من، روح من بین دو پهلوی من است. زهراء حوریّه ایست که به شکل انسان در آمده ست. هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها مقابل پروردگار خود در میان محراب عبادت می ایستد نور او برای ملائکه ی آسمان، نظیر نور ستارگان از برای اهل زمین می درخشد.

خدای رؤوف به ملائکه ی خود می فرماید:

ای ملائکه ی من! به فاطمه که بزرگترین بندگان من است نظر کنید چگونه در مقابل من قرار گرفته ست. اعضاء و جوارح او از خوف من می لرزد.

حضرت فاطمه سلام الله علیها با توجّه قلبی مشغول عبادت من شده ست. من شما را شاهد می گیرم که شیعیان وی را از آتش در امان می گذارم.

سپس پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

هر گاه به زهرایم می نگرم به یاد آن ستم هایی می آیم که بعد از من در حقّ او خواهد شد. گویا می بینم که ذلّت داخل خانه ی وی شده، احترامش از دست رفته، حقّش را غصب نموده، از دریافت ارث خود ممنوع شده، پهلوی او شکسته و جنینش سقط شده است و فریاد می زند:

یا مُحمّداه! ولی کسی به دادش نمی رسد، استغاثه می کند ولی کسی به فریادش نخواهد رسید. لذا بعد از من دائماً محزون، غصّه دار، گریان بوده و گاهی یادآور می شود که وحی از خانه اش قطع شده، گاهی مفارقت مرا به خاطر خواهد آورد، هر گاه شب شود برای اینکه صدای تلاوت قرآن مرا در نماز شب نمی شنود دچار وحشت خواهد شد. سپس خویشتن را بعد از آنکه در ایّام حیات پدر، عزیزترین افراد بود، ذلیل خواهد دید.

در همین موقع است که خدای رؤوف ملائکه را مونس حضرت فاطمه سلام الله علیها قرار می دهد. ملائکه فاطمه را

به همان ندایی، ندا می کنند که حضرت مریم را ندا کردند و به ایشان می گویند:

ای فاطمه! «خداوند تو را برگزیده و پاک ساخته و بر تمام زنان جهان برتری داده است». ای فاطمه! «برای پروردگار خود خضوع کن و سجده بجا آور و با رکوع کنندگان رکوع کن».

سپس درد و مرض بر او غلبه خواهد کرد.

آنگاه خدای سبحان حضرت مریم سلام الله علیها را می فرستد تا پرستار و مونس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها باشد.

در همین موقع است که حضرت زهرا اطهر سلام الله علیها عرض می کند:

پروردگارا! من از زندگی سیر شده و از مردم دنیا بیزارم، مرا به پدرم ملحق نما. خدای توانا او را به من ملحق می نماید، او اوّلین کسیست از اهل بیتم، که به من ملحق خواهد شد. فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی که محزون، غصّه دار، مغموم، با حقّ غصب شده و شهیده شده باشد بر من وارد خواهد شد. من در آن موقع می گویم:

بار خدایا! هر کسی را که به فاطمه ظلم کرده باشد لعنت کن! آن کسی که حقّ زهراء را غصب نموده باشد عِقاب و عذاب کن! آن کسی که فاطمه را ذلیل کرده باشد، ذلیل کن! آن کسی که ضربه به پهلوی فاطمه زد تا فرزند خود را سقط نمود، در دوزخ جاودانی کن! ملائکه در این هنگام می گویند:

آمین!

[روایت شماره] (۱۴)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام قَالَ:

قَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَقُولُ: لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ

عليه السلام قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلاثٍ: سَلامٌ عَلَيْکَ يَا أَبَا الرَّيْحَانَتَيْنِ، أُوصِيکَ بِرَيْحَانَتِي مِنَ الدُّنْيَا، فَعَنْ قَلِيلٍ يَنْهَدُّ رُكْنَاكَ وَ اللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَيْکَ.

فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

هَذَا أَحَدُ رُكْنَيَّ الَّذِي قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا الرُّكْنُ الثَّانِي الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

[معاني الأخبار] أبي، عن سعد، عن ابن عيسى، عن محمد بن يونس، عن حماد مثله.

شيخ صدوق در کتاب امالی (۵۵۶) با چند واسطه از جابر بن عبدالله روايت می کند که گفت:

سه روز قبل از شهادت پيغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از آن حضرت شنيدم به حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام می فرمود:

ای پدر دو نوگل من! سلام بر تو باد، من درباره ی دو نوگل دنيوی خود به تو سفارش می نمايم، طولی نمی کشد که تو دو رکن خويشتن را از دست خواهی داد، من تو را به خدا می سپارم.

هنگامی که پيامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسيد حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام فرمود:

اين يکی از آن دو رکن من بود که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من خبر داد. موقعی که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به شهادت رسيد حضرت امير عليه السلام فرمود:

اين دوّمين رکنی بود که پيغمبر خدا به من خبر داد.

در کتاب معانی الأخبار صفحه ی ۴۰۳، حديث ۶۹ مانند اين حديث نقل شده ست.

[روايت شماره] (۱۵)

أَقُولُ: وَجَدْتُ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ خَبَراً فِي وَفَاتِهَا سلام الله عليها

فَأَحْبَبْتُ إِيرَادَهُ وَ إِنْ لَمْ آخُذْهُ مِنْ أَصْلٍ يُعَوَّلُ عَلَيْهِ.

رَوَى وَرَقَهُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ الأَزْدِيُّ قَالَ:

خَرَجْتُ حَاجّاً إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ رَاجِياً لِثَوَابِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَبَيْنَمَا أَنَا أَطُوفُ وَ إِذَا أَنَا بِجَارِيَهٍ سَمْرَاءَ وَ مَلِيحَهِ الْوَجْهِ عَذْبَهِ الْكَلامِ وَ هِيَ تُنَادِي بِفَصَاحَهِ مَنْطِقِهَا وَ هِيَ تَقُولُ:

اللَّهُمَّ رَبَّ الْكَعْبَهِ الْحَرَامِ وَ الْحَفَظَهِ الْكِرَامِ وَ زَمْزَمَ وَ الْمَقَامِ وَ الْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنَامِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الْبَرَرَهِ الْكِرَامِ [أَسْأَلُكَ] أَنْ تَحْشُرَنِي مَعَ سَادَاتِيَ الطَّاهِرِينَ وَ أَبْنَائِهِمُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ الْمَيَامِينِ. أَلا فَاشْهَدُوا يَا جَمَاعَهَ الْحُجَّاجِ وَ الْمُعْتَمِرِينَ أَنَّ مَوَالِيَّ خِيَرَهُ الْأَخْيَارِ وَ صَفْوَهُ الْأَبْرَارِ وَ الَّذِينَ عَلا قَدْرُهُمْ عَلَى الْأَقْدَارِ وَ ارْتَفَعَ ذِكْرُهُمْ فِي سَائِرِ الْأَمْصَارِ الْمُرْتَدِينَ بِالْفَخَارِ (۵۵۷).

قَالَ وَرَقَهُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: فَقُلْتُ: يَا جَارِيَهُ إِنِّي لأَظُنُّكِ مِنْ مَوَالِي أَهْلِ الْبَيْتِ: فَقَالَتْ:

أَجَلْ قُلْتُ لَهَا وَ مَنْ أَنْتِ مِنْ مَوَالِيهِمْ قَالَتْ أَنَا فِضَّهُ أَمَهُ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ ابْنَهِ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا.

فَقُلْتُ: لَهَا مَرْحَباً بِكِ وَ أَهْلاً وَ سَهْلاً، فَلَقَدْ كُنْتُ مُشْتَاقاً إِلَى كَلامِكِ وَ مَنْطِقِكِ فَأُرِيدُ مِنْكِ السَّاعَهَ أَنْ تُجِيبِينِي مِنْ مَسْأَلَهٍ أَسْأَلُكِ، فَإِذَا أَنْتِ فَرَغْتِ مِنَ الطَّوَافِ قِفِي لِي عِنْدَ سُوقِ الطَّعَامِ حَتَّى آتِيَكِ وَ أَنْتِ مُثَابَهٌ مَأْجُورَهٌ، فَافْتَرَقْنَا.

فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنَ الطَّوَافِ وَ أَرَدْتُ الرُّجُوعَ إِلَى مَنْزِلِي جَعَلْتُ طَرِيقِي عَلَى سُوقِ الطَّعَامِ وَ إِذَا أَنَا بِهَا جَالِسَهً فِي مَعْزِلٍ عَنِ النَّاسِ، فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهَا وَ اعْتَزَلْتُ بِهَا وَ أَهْدَيْتُ إِلَيْهَا هَدِيَّهً وَ لَمْ أَعْتَقِدْ أَنَّهَا صَدَقَهٌ، ثُمَّ قُلْتُ لَهَا: يَا فِضَّهُ أَخْبِرِينِي عَنْ مَوْلاتِكِ فَاطِمَهَ الزهراء سلام الله عليها وَ مَا الَّذِي رَأَيْتِ مِنْهَا عِنْدَ وَفَاتِهَا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهَا محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ

وَ سَلَّم.

قَالَ وَرَقَهُ: فَلَمَّا سَمِعَتْ كَلامِی تَغَرْغَرَتْ عَيْنَاهَا بِالدُّمُوعِ ثُمَّ انْتَحَبَتْ نَادِبَهً وَ قَالَتْ:

يَا وَرَقَهَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ هَيَّجْتَ عَلَيَّ حُزْناً سَاكِناً وَ أَشْجَاناً فِی فُؤَادِی كَانَتْ كَامِنَهً، فَاسْمَعِ الْآنَ مَا شَاهَدْتُ مِنْهَا سلام الله عليها.

اعْلَمْ أَنَّهُ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهُ افْتَجَعَ لَهُ الصَّغِيرُ وَ الْكَبِيرُ وَ كَثُرَ عَلَيْهِ الْبُكَاءُ وَ قَلَّ الْعَزَاءُ وَ عَظُمَ رُزْؤُهُ عَلَى الْأَقْرِبَاءِ وَ الْأَصْحَابِ وَ الْأَوْلِيَاءِ وَ الْأَحْبَابِ وَ الْغُرَبَاءِ وَ الْأَنْسَابِ وَ لَمْ تَلْقَ إِلا كُلَّ بَاكٍ وَ بَاكِيَهٍ وَ نَادِبٍ وَ نَادِبَهٍ وَ لَمْ يَكُنْ فِی أَهْلِ الْأَرْضِ وَ الْأَصْحَابِ وَ الْأَقْرِبَاءِ وَ الْأَحْبَابِ، أَشَدَّ حُزْناً وَ أَعْظَمَ بُكَاءً وَ انْتِحَاباً مِنْ مَوْلاتِی فَاطِمَهَ الزهراء سلام الله عليها وَ كَانَ حُزْنُهَا يَتَجَدَّدُ وَ يَزِيدُ وَ بُكَاؤُهَا يَشْتَدُّ.

فَجَلَسَتْ سَبْعَهَ أَيَّامٍ لا يَهْدَأُ لَهَا أَنِينٌ وَ لا يَسْكُنُ مِنْهَا الْحَنِينُ، كُلُّ يَوْمٍ جَاءَ كَانَ بُكَاؤُهَا أَكْثَرَ مِنَ الْيَوْمِ الْأَوَّلِ، فَلَمَّا فِی الْيَوْمِ الثَّامِنِ أَبْدَتْ مَا كَتَمَتْ مِنَ الْحُزْنِ، فَلَمْ تُطِقْ صَبْراً إِذْ خَرَجَتْ وَ صَرَخَتْ، فَكَأَنَّهَا مِنْ فَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَنْطِقُ؛ فَتَبَادَرَتِ النِّسْوَانُ وَ خَرَجَتِ الْوَلائِدُ وَ الْوِلْدَانُ وَ ضَجَّ النَّاسُ بِالْبُكَاءِ وَ النَّحِيبِ وَ جَاءَ النَّاسُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَ أُطْفِئَتِ الْمَصَابِيحُ لِكَيْلا تَتَبَيَّنَ صَفَحَاتُ النِّسَاءِ وَ خُيِّلَ إِلَى النِّسْوَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَدْ قَامَ مِنْ قَبْرِهِ وَ صَارَتِ النَّاسُ فِی دَهْشَهٍ وَ حَيْرَهٍ لِمَا قَدْ رَهِقَهُمْ وَ هِیَ سلام الله عليها تُنَادِی وَ تَنْدُبُ أَبَاهُ: وَاأَبَتَاهْ، وَاصَفِيَّاهْ، وَامُحَمَّدَاهْ! وَا أَبَاالْقَاسِمَاهْ، وَا رَبِيعَ الْأَرَامِلِ وَ الْيَتَامَى، مَنْ لِلْقِبْلَهِ وَ الْمُصَلَّى وَ مَنْ لِابْنَتِكَ الْوَالِهَهِ الثَّكْلَى.

ثُمَّ أَقْبَلَتْ تَعْثُرُ فِی أَذْيَالِهَا وَ هِیَ لا تُبْصِرُ شَيْئاً مِنْ

عَبْرَتِهَا وَ مِنْ تَوَاتُرِ دَمْعَتِهَا حَتّى دَنَتْ مِنْ قَبْرِ أَبِيهَا محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَى الْحُجْرَهِ وَقَع طَرْفُهَا عَلَى الْمِئْذَنَهِ فَقَصُرَتْ خُطَاهَا وَ دَامَ نَحِيبُهَا وَ بُكَاهَا، إِلَى أَنْ أُغْمِيَ عَلَيْهَا، فَتَبَادَرَتِ النِّسْوَانُ إِلَيْهَا فَنَضَحْنَ الْمَاءَ عَلَيْهَا وَ عَلَى صَدْرِهَا وَ جَبِينِهَا حَتَّى أَفَاقَتْ، فَلَمَّا أَفَاقَتْ مِنْ غَشْيَتِهَا قَامَتْ وَ هِيَ تَقُولُ:

رُفِعَتْ قُوَّتِي وَ خَانَنِي جِلْدِي وَ شَمَتَ بِي عَدُوِّي وَ الْكَمَدُ قَاتِلِي، يَا أَبَتَاهْ بَقِيتُ وَالِهَهً وَحِيدَهً وَ حَيْرَانَهً فَرِيدَهً، فَقَدِ انْخَمَدَ صَوْتِي وَ انْقَطَعَ ظَهْرِي وَ تَنَغَّصَ عَيْشِي وَ تَكَدَّرَ دَهْرِي، فَمَا أَجِدُ يَا أَبَتَاهْ بَعْدَكَ أَنِيساً لِوَحْشَتِي وَ لا رَادّاً لِدَمْعَتِي وَ لا مُعِيناً لِضَعْفِي، فَقَدْ فَنِيَ بَعْدَكَ مُحْكَمُ التَّنْزِيلِ وَ مَهْبَطُ جَبْرَئِيلَ وَ مَحَلُّ مِيكَائِيلَ انْقَلَبَتْ بَعْدَكَ يَا أَبَتَاهْ الْأَسْبَابُ وَ تَغَلَّقَتْ دُونِيَ الْأَبْوَابُ، فَأَنَا لِلدُّنْيَا بَعْدَكَ قَالِيَهٌ وَ عَلَيْكَ مَا تَرَدَّدَتْ أَنْفَاسِي بَاكِيَهٌ، لا يَنْفَدُ شَوْقِي إِلَيْكَ وَ لا حُزْنِي عَلَيْكَ.

ثُمَّ نَادَتْ: يَا أَبَتَاهْ وَا لُبَّاهْ، ثُمَّ قَالَتْ:

إِنَّ حُزْنِي عَلَيْكَ حُزْنٌ جَدِيدٌ

وَ فُؤَادِي وَاللَّهِ صَبٌّ عَنِيدٌ

كُلَّ يَوْمٍ يَزِيدُ فِيهِ شُجُونِي

وَ اكْتِيَابِي عَلَيْكَ لَيْسَ يَبِيدُ

جَلَّ خَطْبِي فَبَانَ عَنِّي عَزَائِي

فَبُكَائِي كُلَّ وَقْتٍ جَدِيدٌ

إِنَّ قَلْباً عَلَيْكَ يَأْلَفُ صَبْراً

أَوْ عَزَاءً فَإِنَّهُ لَجَلِيدٌ

ثُمَّ نَادَتْ: يَا أَبَتَاهْ انْقَطَعَتْ بِكَ الدُّنْيَا بِأَنْوَارِهَا وَ زَوَتْ زَهْرَتُهَا وَ كَانَتْ بِبَهْجَتِكَ زَاهِرَهً، فَقَدِ اسْوَدَّ نَهَارُهَا، فَصَارَ يَحْكِي حَنَادِسَهَا رَطْبَهَا وَ يَابِسَهَا، يَا أَبَتَاهْ لا زِلْتُ آسِفَهً عَلَيْكَ إِلَى التَّلاقِ، يَا أَبَتَاهْ زَالَ غَمْضِي مُنْذُ حَقَّ الْفِرَاقُ، يَا أَبَتَاهْ مَنْ لِلْأَرَامِلِ وَ الْمَسَاكِينِ وَ مَنْ لِلْأُمَّهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، يَا أَبَتَاهْ أَمْسَيْنَا بَعْدَكَ مِنَ الْمُسْتَضْعَفِينَ، يَا أَبَتَاهْ أَصْبَحَتِ النَّاسُ عَنَّا مُعْرِضِينَ وَ لَقَدْ كُنَّا بِكَ مُعَظَّمِينَ فِي النَّاسِ غَيْرَ مُسْتَضْعَفِينَ فَأَيُّ دَمْعَهٍ لِفِرَاقِكَ لا تَنْهَمِلُ

وَ أَیُّ حُزْنٍ بَعْـدَکَ عَلَیْـکَ لا یَتَّصِلُ وَ أَیُّ جَفْنٍ بَعْـدَکَ بِالنَّوْمِ یَکْتَحِلُ وَ أَنْتَ رَبِیعُ الـدِّینِ وَ نُورُ النَّبِیِّینَ، فَکَیْفَ لِلْجِبَالِ لا تَمُورُ وَ لِلْبِحَارِ بَعْدَکَ لا تَغُورُ وَ الْأَرْضُ کَیْفَ لَمْ تَتَزَلْزَلْ.

رُمِیتُ یَا أَبَتَاهْ بِالْخَطْبِ الْجَلِیلِ وَ لَمْ تَکُنِ الرَّزِیَّهُ بِالْقَلِیلِ وَ طُرِقْتُ یَا أَبَتَاهْ بِالْمُصَابِ الْعَظِیمِ وَ بِالْفَادِحِ الْمُهُولِ.

بَکَتْکَ یَا أَبَتَاهْ الْأَمْلاکُ وَ وَقَفَتِ الْأَفْلاکُ، فَمِنْبَرُکَ بَعْدَکَ مُسْـتَوْحَشٌ وَ مِحْرَابُکَ خَالٍ مِنْ مُنَاجَاتِکَ وَ قَبْرُکَ فَرِحٌ بِمُوَارَاتِکَ وَ الْجَنَّهُ مُشْتَاقَهٌ إِلَیْکَ وَ إِلَی دُعَائِکَ وَ صَلاتِکَ.

یَا أَبَتَاهْ مَا أَعْظَمَ ظُلْمَهَ مَجَالِسِکَ، فَوَا أَسَـفَاهْ عَلَیْکَ إِلَی أَنْ أَقْدِمَ عَاجِلاً عَلَیْکَ وَ أُثْکِلَ أَبُوالْحَسَنِ الْمُؤْتَمَنُ أَبُو وَلَدَیْکَ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَـیْنِ وَ أَخُوکَ وَ وَلِیُّکَ وَ حَبِیبُکَ وَ مَنْ رَبَّیْتَهُ صَغِیراً وَ وَاخَیْتَهُ کَبِیراً وَ أَحْلَی أَحْبَابِکَ وَ أَصْحَابِکَ إِلَیْکَ مَنْ کَانَ مِنْهُمْ سَابِقاً وَ مُهَاجِراً وَ نَاصِراً وَ الثَّکْلُ شَامِلُنَا وَ الْبُکَاءُ قَاتِلُنَا وَ الْأَسَی لازِمُنَا.

ثُمَّ زَفَرَتْ زَفْرَهً وَ أَنَّتْ أَنَّهً کَادَتْ رُوحُهَا أَنْ تَخْرُجَ ثُمَّ قَالَت

قَلَّ صَبْرِی وَ بَانَ عَنِّی عَزَائِی

بَعْدَ فَقْدِی لِخَاتَمِ الْأَنْبِیَاءِ

عَیْنُ یَا عَیْنُ اسْکُبِی الدَّمْعَ سَحّاً

وَیْکِ لا تَبْخَلِی بِفَیْضِ الدِّمَاءِ

یَا رَسُولَ الْإِلَهِ یَا خِیْرَهَ اللَّهِ

وَ کَهْفَ الْأَیْتَامِ وَ الضُّعَفَاءِ

قَدْ بَکَتْکَ الْجِبَالُ وَ الْوَحْشُ جَمْعاً

وَ الطَّیْرُ وَ الْأَرْضُ بَعْدُ بَکَی السَّمَاءُ

وَ بَکَاکَ الْحَجُونُ وَ الرُّکْنُ وَ الْمَشْعَرُ

یَا سَیِّدِی مَعَ الْبَطْحَاءِ

وَ بَکَاکَ الْمِحْرَابُ وَ الدَّرْسُ

لِلْقُرْآنِ فِی الصُّبْحِ مُعْلِناً وَ الْمَسَاءِ

وَ بَكَاكَ الْإِسْلامُ إِذْ صَارَ فِى النَّاسِ

غَرِيباً مِنْ سَائِرِ الْغُرَبَاءِ

لَوْ تَرَى الْمِنْبَرَ الَّذِى كُنْتَ تَعْلُوهُ

عَلاهُ الظَّلامُ بَعْدَ الضِّيَاءِ

يَا إِلَهِى عَجِّلْ وَفَاتِى سَرِيعاً

فَلَقَدْ تَنَغَّصَتِ الْحَيَاهُ يَا مَوْلائِى

قَالَتْ:

ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَى مَنْزِلِهَا وَ أَخَذَتْ بِالْبُكَاءِ وَ الْعَوِيلِ لَيْلَهَا وَ نَهَارَهَا وَ هِىَ لا تَرْقَأُ دَمْعَتُهَا. وَ لا تَهْدَأُ زَفْرَتُهَا.

وَاجْتَمَعَ شُيُوخُ أَهْلِ الْمَدِينَهِ وَ أَقْبَلُوا إِلَى

أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالُوا لَهُ: يَا أَبَاالْحَسَنِ إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله عليها تَبْكِی اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ فَلا أَحَدٌ مِنَّا يَتَهَنَّأُ بِالنَّوْمِ فِی اللَّيْلِ عَلَی فُرُشِنَا وَ لا بِالنَّهَارِ لَنَا قَرَارٌ، عَلَی أَشْغَالِنَا وَ طَلَبِ مَعَايِشِنَا وَ إِنَّا نُخْبِرُكَ أَنْ تَسْأَلَهَا إِمَّا أَنْ تَبْكِیَ لَيْلاً أَوْ نَهَاراً، فَقَالَ عليه السلام حُبّاً وَ كَرَامَةً.

فَأَقْبَلَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام حَتَّی دَخَلَ عَلَی فَاطِمَهَ سلام الله عليها وَ هِیَ لا تُفِيقُ مِنَ الْبُكَاءِ وَ لا يَنْفَعُ فِيهَا الْعَزَاءُ فَلَمَّا رَأَتْهُ سَكَنَتْ هُنَيْئَهً لَهُ، فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم إِنَّ شُيُوخَ الْمَدِينَهِ يَسْأَلُونِّی أَنْ أَسْأَلَكِ إِمَّا أَنْ تَبْكِينَ أَبَاكِ لَيْلاً وَ إِمَّا نَهَاراً.

فَقَالَتْ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ مَا أَقَلَّ مَكْثِی بَيْنَهُمْ وَ مَا أَقْرَبَ مَغِيبِی مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِهِمْ فَوَاللَّهِ لا أَسْكُتُ لَيْلاً وَ لا نَهَاراً أَوْ أَلْحَقَ بِأَبِی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهَا عَلِیٌّ عليه السلام :

افْعَلِی يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ مَا بَدَا لَكِ.

ثُمَّ إِنَّهُ بَنَی لَهَا بَيْتاً فِی الْبَقِيعِ نَازِحاً عَنِ الْمَدِينَهِ يُسَمَّی بَيْتَ الْأَحْزَانِ وَ كَانَتْ إِذَا أَصْبَحَتْ قَدَّمَتِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ عليهما السلام أَمَامَهَا وَ خَرَجَتْ إِلَی الْبَقِيعِ بَاكِيَهً فَلا تَزَالُ بَيْنَ الْقُبُورِ بَاكِيَهً، فَإِذَا جَاءَ اللَّيْلُ أَقْبَلَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَيْهَا وَ سَاقَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِلَی مَنْزِلِهَا.

وَ لَمْ تَزَلْ عَلَی ذَلِكَ إِلَی أَنْ مَضَی لَهَا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهَا سَبْعَهٌ وَ عِشْرُونَ يَوْماً وَ اعْتَلَّتِ الْعِلَّهَ الَّتِی تُوُفِّيَتْ فِيهَا، فَبَقِيَتْ إِلَی يَوْمِ الْأَرْبَعِينَ وَ قَدْ صَلَّی أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام صَلاهَ الظُّهْرِ وَ أَقْبَلَ يُرِيدُ الْمَنْزِلَ إِذَا اسْتَقْبَلَتْهُ الْجَوَارِی بَاكِيَاتٍ حَزِينَاتٍ فَقَالَ لَهُنَّ: مَا الْخَبَرُ وَ مَا لِی أَرَاكُنَّ مُتَغَيِّرَاتِ الْوُجُوهِ وَ الصُّوَرِ؟ فَقُلْنَ: يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ أَدْرِكْ ابْنَهَ

عَمِّکَ الزهراء سلام الله علیها وَ مَا نَظُنُّکَ تُدْرِکُهَا.

فَأَقْبَلَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام مُسْرِعاً حَتَّی دَخَلَ عَلَیْهَا وَ إِذَا بِهَا مُلْقَاةٌ عَلَی فِرَاشِهَا وَ هُوَ مِنْ قَبَاطِیٍّ مِصْرَ وَ هِیَ تَقْبِضُ یَمِیناً وَ تَمُدُّ شِمَالاً، فَأَلْقَی الرِّدَاءَ عَنْ عَاتِقِهِ وَ الْعِمَامَهَ عَنْ رَأْسِهِ وَ حَلَّ أَزْرَارَهُ وَ أَقْبَلَ حَتَّی أَخَذَ رَأْسَهَا وَ تَرَکَهُ فِی حَجْرِهِ وَ نَادَاهَا: یَا زَهْرَاءُ! فَلَمْ تُکَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی! فَلَمْ تُکَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: یَا بِنْتَ مَنْ حَمَلَ الزَّکَاهَ فِی طَرَفِ رِدَائِهِ وَ بَذَلَهَا عَلَی الْفُقَرَاءِ! فَلَمْ تُکَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: یَا ابْنَهَ مَنْ صَلَّی بِالْمَلائِکَهِ فِی السَّمَاءِ مَثْنَی مَثْنَی! فَلَمْ تُکَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: یَا فَاطِمَهُ کَلِّمِینِی فَأَنَا ابْنُ عَمِّکَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ. قَالَ:

فَفَتَحَتْ عَیْنَیْهَا فِی وَجْهِهِ وَ نَظَرَتْ إِلَیْهِ وَ بَکَتْ وَ بَکَی وَ قَالَ:

مَا الَّذِی تَجِدِینَهُ فَأَنَا ابْنُ عَمِّکِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ.

فَقَالَتْ:

یَا ابْنَ الْعَمِّ إِنِّی أَجِدُ الْمَوْتَ الَّذِی لا بُدَّ مِنْهُ وَ لا مَحِیصَ عَنْهُ وَ أَنَا أَعْلَمُ أَنَّکَ بَعْدِی لا تَصْبِرُ عَلَی قِلَّهِ التَّزْوِیجِ فَإِنْ أَنْتَ تَزَوَّجْتَ امْرَأَهً اجْعَلْ لَهَا یَوْماً وَ لَیْلَهً وَ اجْعَلْ لِأَوْلادِی یَوْماً وَ لَیْلَهً یَا أَبَاالْحَسَنِ وَ لا تَصِحْ فِی وُجُوهِهِمَا فَیُصْبِحَانِ یَتِیمَیْنِ غَرِیبَیْنِ مُنْکَسِرَیْنِ فَإِنَّهُمَا بِالْأَمْسِ فَقَدَا جَدَّهُمَا وَ الْیَوْمَ یَفْقِدَانِ أُمَّهُمَا، فَالْوَیْلُ لِأُمَّهٍ تَقْتُلُهُمَا وَ تُبْغِضُهُمَا ثُمَّ أَنْشَأَتْ تَقُولُ:

ابْکِنِی إِنْ بَکَیْتَ یَا خَیْرَ هَادٍ

وَاسْبِلِ الدَّمْعَ فَهُوَ یَوْمُ الْفِرَاقِ

یَا قَرِینَ الْبَتُولِ أُوصِیکَ بِالنَّسْلِ

فَقَدْ أَصْبَحَا حَلِیفَ اشْتِیَاقٍ

ابْکِنِی وَ ابْکِ لِلْیَتَامَی وَ لا

تَنْسَ قَتِیلَ الْعِدَی بِطَفِّ الْعِرَاقِ

فَارَقُوا فَأَصْبَحُوا یَتَامَی حَیَارَی

یَحْلِفُ اللَّهَ فَهُوَ یَوْمُ الْفِرَاقِ

قَالَتْ: فَقَالَ لَهَا عَلِیٌّ علیه السلام :

مِنْ أَیْنَ لَکِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ هَذَا الْخَبَرُ وَ الْوَحْیُ قَدِ انْقَطَعَ عَنَّا؟

فَقَالَتْ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ رَقَدْتُ السَّاعَةَ فَرَأَيْتُ حَبِيبِی رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّم فِی قَصْرٍ مِنَ الدُّرِّ الْأَبْيَضِ فَلَمَّا رَآنِی قَالَ:

هَلُمِّی إِلَیَّ يَا بُنَيَّهِ فَإِنِّی إِلَيْكِ مُشْتَاقٌ فَقُلْتُ: وَاللَّهِ إِنِّی لاشَدُّ شَوْقاً مِنْكَ إِلَی لِقَائِكَ، فَقَالَ:

أَنْتِ اللَّيْلَهَ عِنْدِی وَ هُوَ الصَّادِقُ لِمَا وَعَدَ وَ الْمُوفِی لِمَا عَاهَدَ.

فَإِذَا أَنْتَ قَرَأْتَ يس فَاعْلَمْ أَنِّی قَدْ قَضَيْتُ نَحْبِی فَغَسِّلْنِی وَ لا تَكْشِفْ عَنِّی فَإِنِّی طَاهِرَهٌ مُطَهَّرَهٌ وَ لْيُصَلِّ عَلَیَّ مَعَكَ مِنْ أَهْلِیَ الْأَدْنَی فَالْأَدْنَی وَ مَنْ رُزِقَ أَجْرِی وَ ادْفِنِّی لَيْلاً فِی قَبْرِی، بِهَذَا أَخْبَرَنِی حَبِيبِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَقَالَ عَلِیٌّ: وَاللَّهِ لَقَدْ أَخَذْتُ فِی أَمْرِهَا وَ غَسَّلْتُهَا فِی قَمِيصِهَا وَ لَمْ أَكْشِفْهُ عَنْهَا فَوَاللَّهِ لَقَدْ كَانَتْ مَيْمُونَهً طَاهِرَهً مُطَهَّرَهً ثُمَّ حَنَّطْتُهَا مِنْ فَضْلَهِ حَنُوطِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ كَفَّنْتُهَا وَ أَدْرَجْتُهَا فِی أَكْفَانِهَا فَلَمَّا هَمَمْتُ أَنْ أَعْقِدَ الرِّدَاءَ نَادَيْتُ يَا أُمَّ كُلْثُومٍ! يَا زَيْنَبُ! يَا سَكِينَهُ! يَا فِضَّهُ! يَا حَسَنُ! يَا حُسَيْنُ! هَلُمُّوا تَزَوَّدُوا مِنْ أُمِّكُمْ فَهَذَا الْفِرَاقُ وَ اللِّقَاءُ فِی الْجَنَّهِ.

فَأَقْبَلَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عليهما السلام وَ هُمَا يُنَادِيَانِ وَاحَسْرَتَا لا تَنْطَفِئُ أَبَداً مِنْ فَقْدِ جَدِّنَا مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی وَ أُمِّنَا فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ يَا أُمَّ الْحُسَيْنِ إِذَا لَقِيتِ جَدَّنَا مُحَمَّداً الْمُصْطَفَی فَأَقْرِئِيهِ مِنَّا السَّلامَ وَ قُولِی لَهُ: إِنَّا قَدْ بَقِينَا بَعْدَكَ يَتِيمَيْنِ فِی دَارِ الدُّنْيَا.

فَقَالَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام :

إِنِّی أُشْهِدُ اللَّهَ أَنَّهَا قَدْ حَنَّتْ وَ أَنَّتْ وَ مَدَّتْ يَدَيْهَا وَ ضَمَّتْهُمَا إِلَی صَدْرِهَا مَلِيّاً وَ إِذَا بِهَاتِفٍ مِنَ السَّمَاءِ يُنَادِی يَا أَبَاالْحَسَنِ ارْفَعْهُمَا عَنْهَا فَلَقَدْ أَبْكَيَا وَاللَّهِ مَلائِكَهَ السَّمَاوَاتِ فَقَدِ اشْتَاقَ الْحَبِيبُ إِلَی الْمَحْبُوبِ،

قَالَ:

فَرَفَعْتُهُمَا عَنْ صَدْرِهَا وَ جَعَلْتُ أَعْقِدُ الرِّدَاءَ وَ أَنَا أُنْشِدُ بِهَذِهِ الْأَبْيَاتِ:

فِرَاقُكِ أَعْظَمُ الْأَشْيَاءِ عِنْدِی

وَ فَقْدُكِ فَاطِمُ أَدْهَی الثُّكُولِ

سَأَبْكِی حَسْرَهً

وَ أَنُوحُ شَجْواً

عَلَى خَلٍّ مَضَى أَسْنَى سَبِيلٍ

أَلا يَا عَيْنُ جُودِي وَ أَسْعِدِينِی

فَحُزْنِی دَائِمٌ أَبْکِی خَلِیلِی

ثُمَّ حَمَلَهَا عَلَى يَدِهِ وَ أَقْبَلَ بِهَا إِلَى قَبْرِ أَبِيهَا وَ نَادَى: السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَفْوَهَ اللَّهِ مِنِّی السَّلامُ عَلَيْکَ وَ التَّحِيَّهُ وَاصِلَهٌ مِنِّی إِلَيْکَ وَ لَدَيْکَ وَ مِنِ ابْنَتِکَ النَّازِلَهِ عَلَيْکَ بِفِنَائِکَ وَ إِنَّ الْوَدِيعَهَ قَدِ اسْتُرِدَّتْ وَ الرَّهِينَهَ قَدْ أُخِذَتْ، فَوَا حُزْنَاهْ عَلَى الرَّسُولِ، ثُمَّ مِنْ بَعْدِهِ عَلَى الْبَتُولِ وَ لَقَدِ اسْوَدَّتْ عَلَيَّ الْغَبْرَاءُ وَ بَعُدَتْ عَنِّی الْخَضْرَاءُ، فَوَاحُزْنَاهْ ثُمَّ وَا أَسَفَاهْ. ثُمَّ عَدَلَ بِهَا عَلَى الرَّوْضَهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ فِی أَهْلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ مَوَالِيهِ وَ أَحِبَّائِهِ وَ طَائِفَهٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ، فَلَمَّا وَارَاهَا وَ أَلْحَدَهَا فِی لَحْدِهَا أَنْشَأَ بِهَذِهِ الْأَبْيَاتِ يَقُولُ:

أَرَى عِلَلَ الدُّنْيَا عَلَيَّ كَثِيرَهً

صَاحِبُهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلٌ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَهٌ

إِنَّ بَقَائِی عِنْدَکُمْ لَقَلِيلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِی فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ

دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لا يَدُومَ خَلِيلٌ

در معانی الاخبار (۵۵۸) با چند واسطه از حمّاد مانند این حدیث نقل شده ست.

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

در بعضی از کتاب ها روایتی درباره ی شهادت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها یافتم که دوست دارم آن را بنویسم، گر چه سند قابل اعتماد بر آن نیافتم و آن این است:

ورقه بن عبدالله اَزْدی می گوید:

من برای رضای خدا به مکّه ی معظّمه مشرّف شدم، در آن حینی که مشغول طواف بودم با کنیزکی گندمگون، خوش صورت و خوش کلام مواجه شدم، وی با فصاحت و بلاغتی که داشت این دعا را می خواند:

«اللَّهُمَّ رَبَّ الْكَعْبَهِ الْحَرَامِ وَ الْحَفَظَهِ الْكِرَامِ وَ زَمْزَمَ وَ الْمَقَامِ وَ الْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنَامِ

الْبَرَرَهِ الْكِرَامِ أَسْأَلُکَ أَنْ تَحْشُرَنِی مَعَ سَادَاتِیَ الطَّاهِرِینَ وَ أَبْنَائِهِمُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ الْمَیَامِینِ».

ای گروه حُجّاج! آگاه باشید که آقایان من خوبترین خوبان و برگزیدگان نیکان می باشند، افرادی هستند که قدر و قابلیّت آنان از دیگران بالاتر است و نام ایشان در همه ی شهرها مشهور و این لباس افتخار را پوشیده اند.

ورقه بن عبدالله می گوید:

من به آن کنیزک گفتم:

من این طور گمان می کنم که تو از دوستداران اهل بیت باشی؟

گفت:

آری، گفتم:

از کدام دوستان ایشان هستی؟

گفت:

من فضّه کنیز فاطمه ی زهرا سلام الله علیها، دختر پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می باشم.

گفتم:

خوش آمدی! من مشتاق سخن و منطق تو بودم، اکنون جواب این پرسشی را که از تو می کنم بگو، هنگامی که از طواف فراغت حاصل کردی در بازار طعام توقف کن تا من بیایم، این عمل برای تو ثواب دارد، پس از این گفتگوها، از یکدیگر جدا شدیم.

موقعی که من از طواف، فراغت حاصل نمودم و متوجّه منزل خود شدم و از طریق بازار طعام رفتم دیدم آن کنیزک دور از مردم نشسته ست. من متوجّه وی شدم و او را در کناری بردم و هدیه ای به وی دادم که صدقه نبود. سپس به او گفتم:

مرا از بانوی خودت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آگاه کن و آنچه را که ایشان بعد از شهادت پدرش دید، برایم شرح بده!

ورقه بن عبدلله می گوید:

وقتی او سخن مرا شنید چشمانش پر از اشک شد، آنگاه با ناله و ندبه گفت:

ای ورقه بن عبدالله! غم و اندوه مرا تجدید کردی، نگرانی هایی را که در قلب من نهان بودند برانگیختی! اکنون بشنو تا آنچه را که از حضرت فاطمه ی اطهر سلام

الله علیها مشاهده نمودم بگویم:

بدان! موقعی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید مردم از صغیر و کبیر برای آن حضرت ضَجّه و گریه کردند، مصیبت شهادت پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای نزدیکان و یاران، دوستان و غریبان و منسوبین بسیار سخت بود، هیچ زن و مردی دیده نمی شد مگر اینکه مشغول گریه و ناله و ندبه بود.

در میان اهل زمین و اصحاب و خویشاوندان و دوستان کسی نبود که حزن و غم و اندوه وی، از بانوی من فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شدیدتر باشد. غم و غصّه ی بانوی من همچنان تجدید و زیاد می شد و گریه اش شدّت می یافت.

مدّت هفت روز بود که ناله ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آرام نمی شد و ضجّه اش آرام نمی گرفت. هر روزی که می آمد گریه ی حضرت زهراء سلام الله علیها از روز گذشته بیشتر می شد، موقعی که روز هشتم فرا رسید، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها کلیّه ی غم و اندوه درونی خود را ظاهر کرد و به علّت کم صبری خارج شد و فریاد کشید، گویا با دهان مبارک پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سخن می گوید.

در همین موقع بود که زنان مدینه دویدند، کودکان از جایگاه خود خارج شدند، صدای مردم به گریه و ضجّه بلند شد، مردم از هر طرف آمدند، چراغ ها را خاموش کردند که صورت زنان پیدا نباشد، زنان خیال می کردند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سر از قبر بیرون آورده! مردم با دیدن آن منظره ی دلخراش دچار حیرت و وحشت شده بودند.

حضرت زهرای اطهر سلام

الله علیها برای پدر بزرگوارش ناله و ندبه می کرد و می فرمود:

«وَاأَبَتَاهْ وَاصَفِیَّاهْ وَامُحَمَّدَاهْ وَاأَبَاالْقَاسِمَاهْ وَارَبِیعَ الْأَرَامِلِ وَ الْیَتَامَی مَنْ لِلْقِبْلَهِ وَ الْمُصَلَّی وَ مَنْ لِابْنَتِکَ الْوَالِهَهِ الثَّکْلَی».

سپس در حالی که لباسش به زمین کشیده می شد متوجّه قبر پدر بزرگوارش گردید. او از شدّت اشک چیزی را نمی دید و همچنان می آمد تا نزدیک قبر پدر بزرگوارش رسید. وقتی متوجّه حجره شد و چشمش به محلّی، که در آنجا اذان گفته می شد افتاد، پاهایش از حرکت بازماند، ناله و گریه ی وی همچنان ادامه داشت تا اینکه غش کرد.

آنگاه زنان دویدند و آب بر بدن و سینه و صورت او پاشیدند تا به هوش آمد. موقعی که به هوش آمد برخاست و فرمود:

قدرت و قوّت من برطرف شد، طاقتم تمام شد، دشمن من، مرا شماتت و سرزنش کرد، غم و اندوه مرا می کُشَد، پدر جان! من سرگردان، تنها و حیران مانده ام، صوت و صدای من ساکت شد. پشت من خم، زندگی من ناگوار و روزگارم تیره و تار گردید.

پدر جان! بعد از تو انیس و مونسی ندارم، کسی نیست که مرا از گریه آرام نماید و در موقع ناتوانی یار و معین من باشد.

بابا! بعد از تو مکان نزول قرآن از بین رفت و محلّ هبوط جبرئیل و میکائیل ناپدید شد.

بابا! بعد از تو سبب ها دگرگون شدند، درهای چاره بر روی من بسته شد! بعد از تو دنیا را ترک نموده ام.

بابا جان! تا نفس من بالا بیاید برای تو گریه می کنم و مشتاق تو می باشم و غم و اندوه من برای تو ادامه دارد.

سپس ناله زد و [این اشعار را] فرمود:

۱ – حقّاً که غم و اندوه

من برای تو تجدید می شود، به خدا قسم که قلب من فرو می ریزد.

۲ – و در هر روزی، افسوس من اضافه خواهد شد، رنج بردن من برای تو تمام نخواهد شد.

۳ – این پیشامد ناگوار، عزا و مصیبت مرا بزرگ نمود، گریه ی من همه وقت تجدید می شود.

۴ – حقّاً آن قلبی که در عزا و مصیبت تو صبور باشد، بسیار شکیبا و پر طاقت خواهد بود.

آنگاه فرمود:

پدر جان! بعد از رفتن تو، نورهای دنیا منقطع شد، دنیا آن تر و تازگی را که به وسیله ی تو داشت از دست داد و روزگار دنیا تیره و تار گردید، تاریکی های دنیا تر و خشک آن را فرا گرفت.

پدر جان! من تا آن وقتی که تو را ملاقات نمایم تأسّف می خورم.

پدر جان! از موقع مفارقت تو چشم من خواب نرفته.

پدر جان! کیست که به داد بیوه زنان و بینوایان برسد، کیست که تا روز قیامت به داد امّت تو برسد.

پدر جان! ما بعد از تو ضعیف و ناتوان شدیم.

پدر جان! مردم از ما روگردان شده اند، در صورتی که ما به وسیله ی تو در میان مردم، معظّم و بزرگ بودیم. کدام اشک است که در فراق تو فرو نریزد! کدام غم و اندوه است که بعد از تو برای مصیبت تو دائمی نباشد! کدام پلک چشم است که بعد از تو به خواب برود، در صورتی که تو بهار دین و نور پیامبران بودی، چگونه است که کوه ها خراب نشدند و دریاها فرو نرفتند و زمین طعمه ی زلزله نگردید؟

پدر جان! من دچار مصیبت بزرگی شدم، این مصیبت، مصیبت کوچکی نیست.

پدر جان! من مغلوب این عزای بزرگ و این پیشامد هولناک گردیدم.

پدر

جان! ملائکه برای تو گریان شدند و افلاک از رفتار ماندند، منبرت بعد از تو دچار وحشت و محرابت از مناجات تو خالی شد، قبر تو برای اینکه تو را در بر گرفته خوشحال شده و بهشت به تو و دعا و نماز تو مشتاق گردید.

پدر جان! آن مجالسی که تو می نشستی دچار ظلمت بزرگی شده اند. برای تو متأسفم تا اینکه به همین زودی نزد تو بیایم. ابوالحسن علی علیه السلام تو را از دست داد، همان ابوالحسنی که مؤرد اعتماد تو، پدر دو فرزند تو حسن و حسین، برادر تو، دوست تو و محبوب تو می باشد. همان علی که تو او را از زمان کودکی پرورش دادی، در زمان بزرگ بودنش با وی برادر شدی، همان علی که محبوب ترین اصحاب تو بود، همان علی که در اسلام آوردن، هجرت نمودن و یاری کردن تو بر همه سبقت گرفت، ما تو را از دست دادیم، گریه قاتل ما خواهد بود، تأسّف دچار ما گردید.

سپس آن بانو فریادی زد و ناله ای کرد که نزدیک بود روح از بدنش مفارقت نماید، آنگاه این اشعار را خواند که اوّل آنها این است:

یعنی صبر من قلیل و عزای من آشکار شد بعد از آنکه خاتم انبیاء صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را از دست دادم.

ای چشم من! اشک فراوان بریز، ای چشم من، وای بر تو! بخل مکن و خون گریه کن.

ای رسول خدا! ای برگزیده ی خدا! ای پناهگاه یتیمان و ضعیفان.

حقّاً که کوه ها و وحوش و پرندگان و زمین بعد از گریه کردن آسمان، برای تو گریان شدند.

پدر جان! قبرستان حجون و رکن و مشعر و

بطحاء از برای تو گریان شدند.

محراب عبادت و مجلس درس قرآن که در هر صبح و شام تشکیل می شدند برای تو گریه می کنند.

دین اسلام که در میان مردم یکی از غرباء به شمار می رود در مصیبت تو گریان گردید.

کاش آن منبری را که بر فراز آن می رفتی می دیدی که چگونه ظلمت آن را بعد از نور فرا گرفته ست.

ای خدا! اجل مرا برسان! زیرا زندگی من تیره و تار گردید.

سپس به جانب منزل خود بازگشت و شب و روز گریه و ناله کرد، اشک وی خشک نمی شد و ناله و ضجّه اش آرام نمی گرفت.

بزرگان اهل مدینه اجتماع کردند و به حضور امیرالمؤمنین علی علیه السلام مشرّف شدند و گفتند:

یا اباالحسن! فاطمه شب و روز گریه می کند، هیچ کدام از ما شب در رختخواب به خواب نمی رویم، روزها به علّت کسب و کار و طلب وسائل زندگی، قرار و آرام نداریم، ما از تو تقاضا می کنیم که حضرت فاطمه سلام الله علیها یا شب گریه کند یا روز.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

مانعی ندارد. وقتی حضرت علی علیه السلام متوجّه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شد، دید آن بانوی معظّمه از گریه ساکت نمی شود و تسلیت گفتن، برای او ثمری ندارد، هنگامی که چشم آن بانو به حضرت امیر علیه السلام ، افتاد لحظه ای ساکت شد.

حضرت علی علیه السلام به ایشان فرمودند:

ای دختر پیغمبر! بزرگان مدینه خواسته اند تا از شما بخواهم برای پدر بزرگوارت یا شب گریه کنی یا روز.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

یا اباالحسن! من چندان مکثی در میان این مردم نخواهم کرد، به زودی من از میان این مردم می روم، یا علی به خدا قسم،

من شب و روز از گریه آرام نخواهم شد تا اینکه به پدرم ملحق شوم.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

باشد، ای دختر پیامبر! به دلخواه خود عمل نما.

حضرت علی علیه السلام بعد از این جریان، اطاقی خارج از شهر مدینه برای حضرت زهرا سلام الله علیها ساخت که آن را بیت الاحزان می گفتند. موقعی که صبح می شد حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها، حسنین علیهما السلام را برمی داشت و به سمت بقیع حرکت می کرد و همچنان تا شب مشغول گریه بود. موقعی که شب فرا می رسید حضرت امیر علیه السلام می آمد و حضرتش را به منزل باز می گردانید.

حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از شهادت پدر بزرگوارش مدت ۲۷ روز این برنامه را انجام می داد، آنگاه مریض شد و تا روز چهلم باقی ماند و به شهادت رسید.

در موقع شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها، حضرت امیر علیه السلام نماز ظهر را خوانده و متوجّه منزل گردیده بود. ناگاه کنیزان را دید در حالی که گریان و محزون بودند، به استقبال آن حضرت آمدند.

حضرت علی علیه السلام به ایشان فرمود:

چه خبر شده، چرا شما را ناراحت و مضطرب می بینم؟!

گفتند:

یا امیرالمؤمنین! دختر عموی خود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را دریاب، گر چه گمان نمی کنیم وی را دریابی.

حضرت امیر علیه السلام به سرعت متوجّه حجره ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شده و بر آن بانو وارد شدند. ناگاه دید:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در میان بستر خویشتن، که از پارچه ی کتان سفید مصری بود افتاده و به طرف راست و چپ می غلطد.

حضرت علی علیه السلام ردا از دوش و عمّامه از سر مبارک خویشتن افکند و

لباس خود را درآورد، آنگاه آمد و سر مبارک حضرت زهراء سلام الله علیها را به دامن گرفت و فرمود:

ای زهراء! امّا حضرت فاطمه سلام الله علیها سخنی نگفت، برای دوّمین بار فرمود:

ای دختر پیامبر! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها جوابی نداد! حضرت امیر علیه السلام برای سوّمین بار صدا زد:

ای دختر آن کسی که زکات را در دامن عبای خود برای فقراء می بُرد! جوابی نشنید. ای دختر آن کسی که با ملائکه نماز خواند.

حضرت زهرا سلام الله علیها جوابی نداد.

حضرت علی علیه السلام صدا زد:

ای فاطمه با من تکلّم کن، من پسر عموی تو علی بن ابیطالب هستم.

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها چشمان خود را به روی حضرت امیر علیه السلام باز کرد، آنگاه آن بانو گریست و حضرت علی علیه السلام هم گریان شد و به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

مگر تو را چه شده؟ من پسر عمویت علی می باشم.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها گفت:

ای پسر عمو! من اکنون آن مرگی را مشاهده می کنم که نمی توان از دست آن گریخت. من می دانم که تو بعد از من نمی توانی ازدواج نکنی، یا علی! اگر ازدواج کردی یک شب و یک روز نزد زوجه ات و یک شب و یک روز پیش فرزندان من باش.

یا علی! به صورت حسن و حسینم صیحه نزنی، زیرا ایشان یتیم و دل شکسته می باشند، دیروز بود که حسنین من، جدّ بزرگوار خود را از دست دادند، امروز هم مادر خود را از دست می دهند. وای بر آن امّتی، که حسنین مرا می کُشند و با ایشان بغض و دشمنی می ورزند! ! آنگاه این اشعار را خواندند:

اگر گریه می کنی

بر من گریه کن ای بهترین هدایت کنندگان و اشک بریز که روز فراق رسید.

ای همسر بتول! من درباره ی نسل خود به تو سفارش می کنم، زیرا که ایشان ملازم اشتیاق می باشند.

یا علی! برای من و یتیم های من گریه کن، مخصوصاً قتیل کربلا را فراموش نکنی.

ایشان مفارقت می کنند و یتیمانی حیران و سرگردان می شوند، خدا امضاء کرده که روز فراق است.

حضرت امیر علیه السلام به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

ای دختر رسول خدا! تو این مطلب را از کجا می گویی، در صورتی که وحی خدا از خاندان ما قطع شده ست؟

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

یا علی! من اکنون خوابیدم و پدر بزرگوارم را در میان قصری از دُرّ سفید دیدم، موقعی که مرا دید فرمود:

ای دخترم! نزد من بیا، زیرا من مشتاق تو هستم.

گفتم:

پدر جان! به خدا قسم که من بیشتر شوق ملاقات تو را دارم.

پدرم فرمود:

تو امشب نزد من خواهی آمد، پدرم شخصی راستگو و به وعده ی خود وفا می کند.

یا علی! هنگامی که دیدی من سوره ی یاسین را قرائت نمودم بدان که اجلم فرا رسیده، مرا غسل بده، ولی بدنم را برهنه نکن، زیرا من پاک و مُطهّر می باشم.

یا علی! خودت و اهل خانه ام و دوستانی که به من نزدیک هستند بر جنازه ام نماز بخوانید.

یا علی! مرا شبانه به خاک بسپار که این خبر را، پدرم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من داده ست.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

به خدا قسم من متصدّی امر آن بانو شدم و بدن حضرتش را از زیر پیراهن، غسل دادم. به خدا قسم که بدن فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مبارک و پاک

و مطهّر بود.

آنگاه بـدن مقدّس او را از باقیمانده ی حُنوط پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حُنوط کردم، سپس بدن مبارکش را در میان کفن هایش جای دادم و موقعی که تصمیم گرفتم کفن او را گره بزنم صدا زدم:

ای امّ کلثوم، زینب، سکینه، فضّه، حسن، حسین: بیاییـد از مـادر خود زاد و توشه برگیریـد، روز فراق آمـد و ملاقات شـما در بهشت خواهد بود.

حسنین علیهما السلام آمدند در حالی که فریاد می زدند:

آه از این حسرتی که هیچ وقت به علّت از دست دادن جدّمان، پیامبر خدا و مادرمان، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از بین نخواهد رفت.

ای مـادر حسن و حسین! هنگامی که جدّ ما حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را ملاقات نمودی سلام ما را به آن حضرت برسان و به آن بزرگوار بگو:

ما بعد از تو در دنیا یتیم ماندیم! حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

من خدا را شاهد می گیرم که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آه و ناله کرد، دست های خود را دراز نموده و حسنین را به سینه ی خود چسبانید. ناگاه هاتفی از آسمان ندا داد:

یا اباالحسن! حسنین را از روی سینه ی فاطمه بردار، به خدا قسم که ملائکه ی آسمان ها را گریان کردند، زیرا دوست مشتاق لقای دوست است.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

من حسنین را از روی سینه ی زهراء سلام الله علیها برداشتم و در موقع بستن بندهای کفن این اشعار را سرودم:

مفارقت تو نزد من بزرگترین چیزهاست و از دست دادن تو برایم سخت ترین مصیبت است.

من برای حسرت و غم شخصی گریه و ناله می کنم که بهترین راه مرگ را رفت.

ای چشم

من! با من مساعدت و همراهی کن که حزن من دائمیست و برای دوست خودم گریانم.

سپس حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، بدن حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را روی دست خویشتن گرفت و به سوی قبر پدرش رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آورد و فرمود:

سلام بر تو ای فرستاده ی خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای نور پروردگار، سلام بر تو ای برگزیده ی خدا، سلام و درود و تحیّت من و دخترت فاطمه که بر تو وارد می شود بر تو باد. حقّاً که امانت مسترد گردید و سپرده ی شما، پس گرفته شد.

آه از حزن رسول! آه از حزن بتول! دنیا برای من تیره و تار شد. خوشحالی و سرور از من دور شد. آه از حزن و تأسف من!

آنگاه جنازه ی آن معظّمه را نزد قبر پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آورد و با گروهی از اهل خانه ی خود و اصحاب و دوستان و برخی از مهاجرین و انصار بر بدن مبارک حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها نماز خواند.

هنگامی که بدن حضرت فاطمه سلام الله علیها را به خاک سپرده و در لحد جای داد، اشعاری را بدین مضمون خواند:

مصیبت و علل دنیا برای من زیاد است، صاحب دنیا که دنیاطلب باشد تا موقع مردن علیل خواهد بود.

برای اجتماع هر دو نفر دوستی مفارقتی خواهد بود، حقّاً که بقاء من نزد شما قلیل و اندک خواهد بود.

حقّاً! از دست دادن فاطمه ی زهراء سلام الله علیها که بعد از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برای من اتّفاق افتاد

دلیل این است که هیچ دوستی، دائم و برقرار نخواهد بود.

[روایت شماره] (۱۶)

[المناقب لابن شهرآشوب] قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ سَبْعَةُ أَشْهُرٍ وَ عَاشَتْ بَعْدَهُ اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ يُقَالُ: خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ قِيلَ: أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ الْقُرْبَانِيُّ: قَدْ قِيلَ أَرْبَعِينَ يَوْماً وَ هُوَ أَصَحُّ وَ تُوُفِّيَتْ سلام عليها لَيْلَةَ الْأَحَدِ لِثَلاثَ عَشْرَةَ لَيْلَةً خَلَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعٍ الْآخِرِ سَنَةَ إِحْدَى عَشْرَةَ مِنَ الْهِجْرَةِ وَ مَشْهَدُهَا بِالْبَقِيعِ وَ قَالُوا: إِنَّهَا دُفِنَتْ فِي بَيْتِهَا وَ قَالُوا: قَبْرُهَا بَيْنَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مِنْبَرِهِ.

السَّمْعَانِيُّ فِي الرِّسَالَهِ وَ أَبُونُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَهِ وَ أَحْمَدُ فِي فَضَائِلِ الصَّحَابَهِ وَ النَّطَنْزِيُّ فِي الْخَصَائِصِ وَ ابْنُ مَرْدَوَيْهِ فِي فَضَائِلِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ الزَّمَخْشَرِيُّ فِي الْفَائِقِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِعَلِيٍّ قَبْلَ مَوْتِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكَ أَبَاالرَّيْحَانَتَيْنِ أُوصِيكَ بِرَيْحَانَتَي مِنَ الدُّنْيَا، فَعَنْ قَلِيلٍ يَنْهَدُّ رُكْنَاكَ عَلَيْكَ،

قَالَ:

فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا أَحَدُ الرُّكْنَيْنِ، فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا هُوَ الرُّكْنُ الثَّانِي.

الْبُخَارِيُّ وَ مُسْلِمٌ وَ الْحِلْيَهُ وَ مُسْنَدُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ رَوَتْ عَائِشَةُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَعَا فَاطِمَةَ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَّهَا بِشَيْ ءٍ فَبَكَتْ، ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكَتْ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ:

أَخْبَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ مَقْبُوضٌ فَبَكَيْتُ ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ فَضَحِكْتُ.

كِتَابُ ابْنِ شَاهِينَ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَ عَائِشَةُ: إِنَّهَا لَمَّا سُئِلَتْ عَنْ بُكَائِهَا وَ ضِحْكِهَا قَالَتْ:

أَخْبَرَنِي

النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ مَقْبُوضٌ ثُمَّ أَخْبَرَ أَنَّ بَنِیَّ سَیُصِیبُهُمْ بَعْدِی شِدَّةٌ فَبَکَیْتُ، ثُمَّ أَخْبَرَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ فَضَحِکْتُ.

وَ فِی رِوَایَةِ أَبِی بَکْرٍ الْجِعَابِیِّ وَ أَبِی نُعَیْمٍ الْفَضْلِ بْنِ دُکَیْنٍ وَ الشَّعْبِیِّ عَنْ مَسْرُوقٍ وَ فِی السُّنَنِ عَنِ الْقَزْوِینِیِّ وَ الْإِبَانَهِ عَنِ الْعُکْبَرِیِّ وَ الْمُسْنَدِ عَنِ الْمَوْصِلِیِّ وَ الْفَضَائِلِ، عَنْ أَحْمَدَ بِأَسَانِیدِهِمْ، عَنْ عُرْوَهَ، عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَتْ عَائِشَهُ: أَقْبَلَتْ فَاطِمَهُ تَمْشِی کَأَنَّ مِشْیَتَهَا مِشْیَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

مَرْحَباً بِابْنَتِی فَأَجْلَسَهَا عَنْ یَمِینِهِ وَ أَسَرَّ إِلَیْهَا حَدِیثاً فَبَکَتْ، ثُمَّ أَسَرَّ إِلَیْهَا حَدِیثاً فَضَحِکَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِکَ فَقَالَتْ:

مَا أُفْشِی سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

حَتَّی إِذَا قُبِضَ سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إِنَّهُ أَسَرَّ إِلَیَّ فَقَالَ:

إِنَّ جَبْرَئِیلَ کَانَ یُعَارِضُنِی بِالْقُرْآنِ کُلَّ سَنَهٍ مَرَّهً وَ إِنَّهُ عَارَضَنِی بِهِ الْعَامَ مَرَّتَیْنِ وَ لا أَرَانِی إِلا وَ قَدْ حَضَرَ أَجَلِی وَ إِنَّکِ لاوَّلُ أَهْلِ بَیْتِی لُحُوقاً بِی وَ نِعْمَ السَّلَفُ أَنَا لَکِ. بَکَیْتُ لِذَلِکِ ثُمَّ قَالَ:

أَلا تَرْضَیْنَ أَنْ تَکُونِی سَیِّدَهَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِینَ فَضَحِکْتُ لِذَلِکِ.

وَ رُوِیَ أَنَّهَا مَا زَالَتْ بَعْدَ أَبِیهَا مُعَصَّبَهَ الرَّأْسِ، نَاحِلَهَ الْجِسْمِ، مُنْهَدَّهَ الرُّکْنِ بَاکِیَهَ الْعَیْنِ، مُحْتَرِقَهَ الْقَلْبِ، یُغْشَی عَلَیْهَا سَاعَهً بَعْدَ سَاعَهٍ وَ تَقُولُ لِوَلَدَیْهَا: أَیْنَ أَبُوکُمَا الَّذِی کَانَ یُکْرِمُکُمَا وَ یَحْمِلُکُمَا مَرَّهً بَعْدَ مَرَّهٍ؟ أَیْنَ أَبُوکُمَا الَّذِی کَانَ أَشَدَّ النَّاسِ شَفَقَهً عَلَیْکُمَا فَلا یَدَعُکُمَا تَمْشِیَانِ عَلَی الْأَرْضِ؟ وَ لا أَرَاهُ یَفْتَحُ هَذَا الْبَابَ أَبَداً وَ لا یَحْمِلُکُمَا عَلَی عَاتِقِهِ کَمَا لَمْ یَزَلْ یَفْعَلُ بِکُمَا. ثُمَّ مَرِضَتْ وَ مَکَثَتْ أَرْبَعِینَ لَیْلَهً ثُمَّ دَعَتْ أُمَّ أَیْمَنَ وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَیْسٍ (۵۵۹) وَ عَلِیّاً علیه السلام وَ

أَوْصَتْ إِلَى عَلِيٍّ بِثَلاثٍ: أَنْ يَتَزَوَّجَ بِابْنَهِ [أَخْتِهَا] (٥٦٠) أَمَامَهَ لِحُبِّهَا أَوْلادَهَا وَ أَنْ يَتَّخِذَ نَعْشاً لِأَنَّهَا كَانَتْ رَأَتِ الْمَلائِكَهَ تَصَوَّرُوا صُورَتَهُ وَ وَصَفَتْهُ لَهُ وَ أَنْ لا يَشْهَدَ أَحَدٌ جَنَازَتَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَ أَنْ لا يَتْرُكَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْهُمْ.

وَ ذَكَرَ مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَهَ، عَنْ عَائِشَهَ؛ وَ فِي حَدِيثِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ عَقِيلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَهَف عَنْ عَائِشَهَ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ يَذْكُرُ فِيهِ أَنَّ فَاطِمَهَ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ الْقِصَّهَ قَالَ:

فَهَجَرَتْهُ وَ لَمْ تُكَلِّمْهُ حَتَّى تُوُفِّيَتْ وَ لَمْ يُؤْذَنْ بِهَا أَبُوبَكْرٍ يُصَلِّي عَلَيْهَا.

الْوَاقِدِيُّ: أَنَّ فَاطِمَهَ لَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاهُ أَوْصَتْ عَلِيّاً أَنْ لا يُصَلِّيَ عَلَيْهَا أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ فَعَمِلَ بِوَصِيَّتِهَا.

عِيسَى بْنُ مِهْرَانَ، عَنْ مُخَوَّلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ ابْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

أَوْصَتْ فَاطِمَهُ أَنْ لا يَعْلَمَ إِذَا مَاتَتْ أَبُوبَكْرٍ وَ لا عُمَرُ وَ لا يُصَلِّيَا عَلَيْهَا،

قَالَ:

فَدَفَنَهَا عَلِيٌّ عليه السلام لَيْلاً وَ لَمْ يُعْلِمْهُمَا بِذَلِكَ.

تَارِيخُ أَبِي بَكْرِ بْنِ كَامِلٍ قَالَتْ عَائِشَهُ: عَاشَتْ فَاطِمَهُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتَّهَ أَشْهُرٍ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ دَفَنَهَا عَلِيٌّ لَيْلاً وَ صَلَّى عَلَيْهَا عَلِيٌّ.

وَ رُوِيَ فِيهِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَهَ وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ أَبِي شَيْبَهَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقَطَّانِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ فَاطِمَهَ سلام الله عليها دُفِنَتْ لَيْلاً.

وَ عَنْهُ فِي هَذَا الْكِتَابِ أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ: دَفَنُوهَا لَيْلاً وَ غَيَّبُوا قَبْرَهَا.

تَارِيخُ الطَّبَرِيِّ: إِنَّ فَاطِمَهَ دُفِنَتْ لَيْلاً وَ لَمْ يَحْضُرْهَا إِلا الْعَبَّاسُ وَ عَلِيٌّ وَ الْمِقْدَادُ وَ الزُّبَيْرُ وَ فِي رِوَايَاتِنَا أَنَّهُ صَلَّى

عَلَيْهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَقِيلٌ وَ سَلْمَانُ وَ أَبُوذَرٍّ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ بُرَيْدَهُ وَ فِي رِوَايَهٍ وَ الْعَبَّاسُ وَ ابْنُهُ الْفَضْلُ وَ فِي رِوَايَهٍ وَ حُذَيْفَهُ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ.

الْأَصْبَغُ بْنُ نُبَاتَه أَنَّهُ سَأَلَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَنْ دَفْنِهَا لَيْلاً فَقَالَ:

إِنَّهَا كَانَتْ سَاخِطَهً عَلَى قَوْمٍ كَرِهَتْ حُضُورَهُمْ جِنَازَتَهَا وَ حَرَامٌ عَلَى مَنْ يَتَوَلاهُمْ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهَا.

وَ رُوِيَ أَنَّهُ سَوَّى قَبْرَهَا مَعَ الْأَرْضِ مُسْتَوِياً وَ قَالُوا: سَوَّى حَوَالَيْهَا قُبُوراً مُزَوَّرَهً مِقْدَارَ سَبْعَهٍ حَتَّى لا يُعْرَفَ قَبْرُهَا وَ رُوِيَ أَنَّهُ رَشَّ أَرْبَعِينَ قَبْراً حَتَّى لا يَبِينَ قَبْرُهَا مِنْ غَيْرِهِ مِنَ الْقُبُورِ، فَيُصَلُّوا عَلَيْهَا.

أَبُوعَبْدِاللَّهِ حَمَّوَيْهِ بْنُ عَلِيٍّ الْبَصْرِيُّ وَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ بْنُ بَطَّه بِأَسَانِيدِهِمْ قَالَتْ أُمُّ سَلْمَى امْرَأَهُ أَبِي رَافِعٍ (۵۶۱) : اشْتَكَتْ فَاطِمَهُ شَكْوَاهَا الَّتِي قُبِضَتْ فِيهَا وَ كُنْتُ أُمَرِّضُهَا فَأَصْبَحْتُ يَوْماً أُسَكِّنُ مَا كَانَتْ، فَخَرَجَ عَلِيٌّ إِلَى بَعْضِ حَوَائِجِهِ فَقَالَتِ: اسْكُبِي لِي غَسْلاً فَسَكَبْتُ، فَقَامَتْ وَ اغْتَسَلَتْ أَحْسَنَ مَا يَكُونُ مِنَ الْغُسْل ثُمَّ لَبِسَتْ أَثْوَابَهَا الْجُدُدَ ثُمَّ قَالَتِ: افْرُشِي فِرَاشِي وَسَطَ الْبَيْتِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَهَ وَ نَامَتْ وَ قَالَتْ:

أَنَا مَقْبُوضَهٌ وَ قَدِ اغْتَسَلْتُ فَلا يَكْشِفْنِي أَحَدٌ ثُمَّ وَضَعَتْ خَدَّهَا عَلَى يَدِهَا وَ مَاتَتْ.

وَ قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ: أَوْصَتْ إِلَيَّ فَاطِمَهُ أَنْ لا يُغَسِّلَهَا إِذَا مَاتَتْ إِلا أَنَا وَ عَلِيٌّ فَأَعَنْتُ عَلِيّاً عَلَى غُسْلِهَا.

كِتَابُ الْبَلاذُرِيِّ أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام غَسَلَهَا مِنْ مَعْقِدِ الْإِزَارِ وَ إِنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ غَسَلَتْهَا مِنْ أَسْفَلِ ذَلِكَ.

أَبُوالْحَسَنِ الْخَزَّازُ الْقُمِّيُّ فِي الْأَحْكَامِ الشَّرْعِيَّهِ سُئِلَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ عليه السلام عَنْ فَاطِمَهَ مَنْ غَسَّلَهَا؟

فَقَالَ غَسَّلَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ لِأَنَّهَا كَانَتْ صِدِّيقَهً وَ لَمْ يَكُنْ لِيُغَسِّلَهَا إِلا صِدِّيقٌ.

وَ رُوِيَ أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ عِنْدَ دَفْنِهَا: السَّلامُ عَلَيْكَ إِلَى

آخِرِ مَا سَيَأْتِی نَقْلًا مِنَ الْكَافِی.

وَ رُوِیَ أَنَّهُ لَمَّا صَارَ بِهَا إِلَی الْقَبْرِ الْمُبَارَكِ خَرَجَتْ يَدٌ فَتَنَاوَلَتْهَا وَ انْصَرَفَ.

عَبْدُالرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِیُّ وَ حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ أَنَّهُ عليه السلام أَنْشَأَ عَلَی شَفِيرِ قَبْرِهَا:

ذَكَرْتُ أَبَا وُدِّی فَبِتُّ كَأَنَّنِی

بِرَدِّ الْهُمُومِ الْمَاضِيَاتِ وَكِيلٌ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ

وَ كُلُّ الَّذِی دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِی فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ

دَلِيلٌ عَلَی أَنْ لا يَدُومَ خَلِيلٌ

فَأَجَابَ هَاتِفٌ:

يُرِيدُ الْفَتَی أَنْ لا يَمُوتَ خَلِيلُهُ

وَ لَيْسَ لَهُ إِلا الْمَمَاتَ سَبِيلٌ

فَلا بُدَّ مِنْ مَوْتٍ وَ لا بُدَّ مِنْ بِلًی

وَ إِنَّ بَقَائِی بَعْدَكُمْ لَقَلِيلٌ

إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْماً مِنَ الْعَيْشِ مُدَّتِی

فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِيَاتِ قَلِيلٌ

سَتُعْرَضُ عَنْ ذِكْرِی وَ تُنْسَی مَوَدَّتِی

وَ يَحْدُثُ بَعْدِی لِلْخَلِيلِ بَدِيلٌ

بيان: «أبا ودّی» أی من كان يلازم ودّی و حبّی و الحاصل أنّی ذكرت محبوبی فبتُّ كأنّنی لشّده هموی ضامن لردِّ كلِّ همّ و حزن كان لی قبل ذلك و قوله: «فلا بدَّ من موت» لعلّه من تتمّه أبياته عليه السلام لا كلام الهاتف و لو كان من كلام الهاتف فلعلّه ألقاه علی وجه التلقين.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۵۶۲) می نگارد:

موقعی که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید از عمر حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هجده سال و هفت ماه گذشته بود، بعد از پدر بزرگوارش مدّت هفتاد و دو روز زنده بود. هفتاد و پنج روز و چهار ماه هم گفته شده ست.

قربانی گفته: چهل روز زنده بود و این قول صحیح است. فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در شب یکشنبه، سیزدهم ماه ربیع الاول سنه ی ۱۱ قمری به شهادت رسید.

قبر مقدّسش در بقیع است. همچنین گفته اند قبرش در خانه ی خودش می باشد. قول دیگر آن است که قبرش مابین قبر و منبر

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است.

گروهی از علماء اهل تسنّن از جابر نقل نموده اند که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قبل از شهادت خود به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

سلام بر تو باد، ای پدر دو نوگل من! من درباره ی این دو نوگل دنیوی خود به تو توصیه می کنم، طولی نمی کشد که دو رکن تو از بین خواهند رفت.

جابر می گوید:

هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید حضرت علی علیه السلام فرمود:

این یکی از آن دو رکن بود که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود و موقعی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام فرمود:

این دوّمین رکن من بود.

بخاری و مسلم در کتاب های خود و صاحب کتاب حلیه و احمد بن حنبل در کتاب مسند، همگی از عایشه روایت کرده اند در آن بیماری که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید، فاطمه را نزد خود خواند، (و با او سخنی فرمود) پس حضرت فاطمه سلام الله علیها محزون شد و گریه کرد. بار دیگر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم او را صدا زد و مطلبی به او فرمود که خندان شد. پس من از آن گریه و خنده سؤال کردم، فرمود:

(در مرتبه ی اوّل) پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من خبر داد که قبض روح می شود، پس من گریه کردم. سپس به من خبر داد که من در میان خانواده ی آن حضرت اوّلین کسی هستم که

به او ملحق می شوم، من هم خندیدم.

در کتاب ابن شاهین آمده است: امّ سلمه و عایشه گفتند چون از علّت گریه و خنده ی آن معظّمه سؤال کردند، فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من خبر از شهادت خود داد، پس به من خبر داد که فرزندان من بعد از من، در فشار و سختی قرار خواهند گرفت، سپس فرمود:

من اوّلین کسی هستم در میان خانواده ی او که به ایشان ملحق خواهم شد، لذا خندیدم.

و در روایتی که ابوبکر جعابی و ابی نعیم فضل بن دکین و شعبی از قول مسروق و در کتاب السّنن از قزوینی و ابانه از عُکبری و در کتاب المُسند از موصلی و در کتاب الفضائل از احمد، همگی با اسناد خود از عُروه و او از مسروق نقل کرده اند:

عایشه گفت فاطمه سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و راه رفتن او مانند راه رفتن آن حضرت بود، پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

مرحبا به دخترم و پس از آن، او را سمت راست خود نشانید و در گوش او سخنی فرمود، حضرت فاطمه سلام الله علیها گریست، پس سخن دیگری در گوش او فرمود، خندید. (عایشه می گوید) : من از او در مورد آن دو سخن رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سؤال کردم، حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

من افشاء نمی کنم سرّ رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را تا آنکه پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید.

آنگاه از فاطمه سلام الله

علیها سؤال کردم، فرمود:

همانا پدرم سرّی را با من در میان گذاشت و فرمود:

همانـا جبرئیـل هر سـال یـک مرتبـه قرآن را بر مـن عرضه می کرد و امسـال دو مرتبه آن را بر من عرضه کرد و علّتی برای آن ندیـدم مگر آنکه اجلم نزدیک شـده و همانا تو اوّلین کسـی هستی از اهل بیتم که به من ملحق می شوی و من خوب جلوداری هستم برای تو، (حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید) : من از این خبر گریستم، پس فرمود:

آیا راضی نیستی از اینکه تو سرور زنان مؤمنین باشی، پس من به این خاطر خندان شدم.

روایت شده که حضـرت زهرای اطهر سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش دائماً سر خود را می بست، جسمش ناتوان بود، قوّت خود را از دست داده بود، چشـمانش گریـان بود، قلـبی سوخته داشت، سـاعت به سـاعت غش می کرد و به حسـنین علیهما السلام می فرمود:

پدر (یعنی جدّ) شما که شما را گرامی می داشت و مرتّب شما را در آغوش می گرفت، کجاست؟

کجاست آن جدّ شـما که از همه ی مردم بیشتر به شما مهربان بود و نمی گذاشت که روی زمین راه بروید، دیگر نمی بینم که جدّ شما درب خانه ی مرا باز نماید و شما را به دوش خود بگیرد، در صورتی که دائماً این عمل را انجام می داد.

سپس حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مریض شد و مدّت چهل شب مریضی حضرتش ادامه پیدا کرد.

آنگاه امّ ایمن و اسماء بنت عمیس و حضرت امیر علیه السلام را خواست و به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام سه وصیّت کرد:

۱ – با امامه دختر خواهرش ازدواج نماید، زیرا او فرزندان حضرت زهراء سلام

الله علیها را دوست می داشت.

۲ – تابوت از برای حضرت فاطمه سلام الله علیها درست کند زیرا ملائکه صورت تابوت را به حضرت زهراء سلام الله علیها نشان داده بودند و آن بانو اوصاف تابوت را برای حضرت امیر علیه السلام شرح داد.

۳ – احدی از آن افرادی که در حقّ آن بانوی مظلومه ظلم کرده بودند، در تشییع جنازه اش حاضر نشوند و بر جنازه اش نماز نخوانند.

مُسلم از عبدالرّزاق با چند واسطه از عایشه در خبری طولانی نقل کرده که گفت:

حضرت زهرا سلام الله علیها کسی را به دنبال ابابکر فرستاد تا ارث خود را از او مطالبه کند [تا آنجا که می گوید] حضرت زهرا سلام الله علیها او را ترک گفته و تا زمان شهادت خود، با او صحبت نکرد و اجازه نداد تا ابوبکر بر حضرتش نماز بخواند.

واقدی می گوید:

زمانی که شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها نزدیک شد آن معظّمه به حضرت علی علیه السلام وصیّت فرمود که ابابکر و عمر بر آن حضرت نماز نخوانند و حضرت علی علیه السلام هم به وصیّت عمل نمود.

عیسی بن مهران با چند واسطه از ابن عبّاس نقل کرده که گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها وصیّت فرمود که وقتی به شهادت رسید ابابکر و عمر باخبر نشوند و آن دو بر ایشان نماز نخوانند، ابن عبّاس گفت:

پس حضرت علی علیه السلام او را شبانه دفن کرد و آن دو را خبر نکردند.

در کتاب تاریخ ابی بکر بن کامل آمده عایشه گفت:

فاطمه سلام الله علیها بعد از شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شش ماه زنده بود و چون شهیده شد، علی

علیه السلام او را شبانه دفن کرد و بر او نماز خواند.

و همچنین در همان کتاب از سفیان بن عُیَیْنَه با چند واسطه از زُهری نقل کرده که گفت:

همانا فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن شد.

و از زهری در همان کتاب نقل شده:

امیرالمؤمنین علیه السلام و امام حسن و امام حسین علیهما السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را شبانه دفن کردند و قبر ایشان را مخفی نگه داشتند.

طبری در تاریخش می نگارد:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شبانه دفن شد و غیر از عبّاس و علی و مقداد و زبیر کسی در تشییع جنازه ی آن حضرت حاضر نشد.

در روایات ما نقل شده که: حضرت امیر علیه السلام ، امام حسن علیه السلام ، امام حسین علیه السلام ، عقیل، سلمان، ابوذر، مقداد عمار و بُرَیْده و بنا بر روایتی عبّاس و پسرش فضل و طبق روایت دیگری حُذَیْفَه و ابن مسعود به جنازه ی آن بانوی معظّمه نماز خواندند.

اصبغ بن نُباته می گوید:

از حضرت امیر علیه السلام درباره ی اینکه حضرت فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن گردید جویا شدند، فرمود:

به علّت اینکه فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بر گروهی خشمناک بود و راضی نبود که آنان برای تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر کسی که آنان را دوست نداشته باشد حرام است که بر جنازه ی احدی از فرزندان فاطمه: نماز بخوانند.

روایت شده حضرت امیر علیه السلام قبر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را با زمین یکسان نمود.

گفته اند:

حضرت علی علیه السلام تعداد هفت قبر شبیه به قبر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها تشکیل داد که قبر آن حضرت شناخته نشود.

و همچنین روایت شده که تعداد چهل قبر برای حضرت

زهراء سلام الله علیها درست کرد تا قبر واقعی آن حضرت تشخیص داده نشود و حتّی کسی بر قبر او نماز نخواند.

ابوعبدالله بصری با چند واسطه از امّ سلمی همسر ابورافع روایت می کند که گفت:

من حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را در آن مریضی که به شهادت رسید، پرستاری می کردم. یک روز حضرت امیر علیه السلام به دنبال کار خود رفت و حضرت زهراء سلام الله علیها به من فرمود:

آب بیاور تا من غسل کنم. وقتی آب آوردم آن حضرت برخاست و نیکوترین غسل را به جای آورد، آنگاه لباس های جدید خود را پوشید، سپس به من فرمود:

رختخواب مرا در میان اطاق بینداز. وقتی رختخواب حضرتش را انداختم، رو به قبله خوابید و فرمود:

«من قبض روح می شوم. چون غسل نموده ام لذا مبادا کسی بدنم را برهنه کند»، این بفرمود و صورت خود را روی دست خویش نهاد و به شهادت رسید.

و اسماء بنت عمیس گوید:

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من وصیّت فرمود که وقتی از دنیا رفت کسی آن معظّمه را غسل ندهد مگر من و حضرت علی علیه السلام. پس من، حضرت علی علیه السلام را در غسل حضرت فاطمه سلام الله علیها یاری می کردم.

و در کتاب بلاذری آمده:

امیرالمؤمنین علیه السلام فاطمه سلام الله علیها را از زیر لباس و اسماء بنت عمیس از پایین تر از آن غسل دادند.

ابوالحسن خزّار قمّی می نگارد:

از امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند:

چه کسی فاطمه ی اطهر را غسل داد؟

فرمود:

حضرت امیر علیه السلام ، چون زهرای اطهر سلام الله علیها صدّیقه بود و غیر از شخص صدّیق کسی حق نداشت ایشان را غسل بدهد.

روایت شده که حضرت امیرالمؤمنین

علی علیه السلام در هنگام به خاک سپردن حضرت زهرا سلام الله علیها چنین فرمود:

«السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّی. . .» تا آخر روایت که ترجمه آن در همین فصل حدیث شماره ی ۲۱ آمده ست.

روایت شده:

موقعی که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بدن مبارک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را نزدیک قبر شریف آورد دستی از قبر بیرون آمد و آن جنازه را برگرفت و بازگشت.

عبدالرّحمن هَمْدانی و حمید طویل نقل کرده اند:

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام این اشعار را کنار قبر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها سرود:

من دوستدار خود را به خاطر آوردم و گویا من، به رد کردن غم و اندوه های گذشته وکیل می باشم.

برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و تمام آنها در مقابل فراق و جدایی، قلیل و اندک می باشد.

از دست دادن فاطمه برای من بعد از حضرت رسول، دلیل بر این است که هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.

هاتفی در جواب آن حضرت این اشعار را گفت:

جوانمرد اراده دارد که دوستش نمیرد، در صورتی که غیر از مردن راهی برای وی نخواهد بود.

پس از مرگ و نابود شدن راه چاره ای نیست و بقاء من بعد از شما، قلیل و اندک است.

وقتی مدّتی از موت من گذشت گریه ی گریه کنندگان قلیل می شود.

به زودی از یاد من خواهی رفت و دوستی مرا فراموش خواهی کرد و دوست دیگری در عوض من خواهد آمد.

بیان: «أبا ودّی» یعنی کسی که ملازم محبّت و مودّت من باشد و نتیجه و منظور این اشعار این است: من یاد می کنم محبوبم را، پس شب را سپری می کنم در حالی که گویا به خاطر شدّت

همّ و غم هایی که دارم ضامن هستم برای رد کردن هر همّ و حزنی که قبلًا داشته ام.

و جمله ی «فلا بدّ من موت» شاید تتمّه ی ابیات خودِ حضـرت امیرالمؤمنین علی علیه السـلام باشد، نه اینکه این گفته ی هاتف باشد و اگر از طرف هاتف باشد، شاید آن را به آن حضرت القاء کرده ست.

[روایت شماره] (۱۷)

[المناقب لابن شهرآشوب] قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ: الْأَصْوَبُ أَنَّهَا مَدْفُونَهٌ فِي دَارِهَا أَوْ فِي الرَّوْضَهِ.

يُؤَيِّدُ قَوْلَهُ قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ بَيْنَ قَبْرِي وَ مِنْبَرِي رَوْضَهٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّهِ وَ فِي الْبُخَارِيِّ «بَيْنَ بَيْتِي وَ مِنْبَرِي» وَ فِي الْمُوَطَّإِ وَ الْحِلْيَهِ وَ التِّرْمِذِيِّ وَ مُسْنَدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ «مَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مِنْبَرِي».

وَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مِنْبَرِي عَلَى تُرْعَهٍ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّهِ وَ قَالُوا: حَدُّ الرَّوْضَهِ مَا بَيْنَ الْقَبْرِ إِلَى الْمِنْبَرِ إِلَى الْأَسَاطِينِ الَّتِي تَلِي صَحْنَ الْمَسْجِدِ.

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَاالْحَسَنِ علیه السلام عَنْ قَبْرِ فَاطِمَهَ فَقَالَ:

دُفِنَتْ فِي بَيْتِهَا فَلَمَّا زَادَتْ بَنُو أُمَيَّهَ فِي الْمَسْجِدِ صَارَتْ فِي الْمَسْجِدِ.

يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَبَدَأَتْنِي بِالسَّلامِ ثُمَّ قَالَتْ:

مَا غَدَا بِکَ؟ قُلْتُ: طَلَبُ الْبَرَکَهِ قَالَتْ:

أَخْبَرَنِي أَبِي وَ هُوَ ذَا: مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَيَّ ثَلاثَهَ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّهَ، قُلْتُ لَهَا: فِي حَيَاتِهِ وَ حَيَاتِکِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ وَ بَعْدَ مَوْتِنَا.

در کتاب مناقب (۵۶۳) از قول شیخ طوسی رحمه الله علیه می گوید:

قبر حضـرت فـاطمه ی زهراء سـلام الله علیهـا در منزل خود یا روضه ی مقـدّسه ی حضـرت رسول صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم

است. عقیده ی شیخ طوسی رحمه الله علیه را قول پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِهِ وَ سَلَّم تأیید می کند که می فرماید:

بین قبر و منبر من، یکی از باغ های بهشت است.

در صحیح بخاری «بین خانه و منبر من» آمده و در کتاب های موطّا و حلیه و صحیح ترمذی و مسند احمد حنبل جمله ی «مابین بیتی و منبری» آمده ست.

و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

منبر من بر گلستانی از گلستان های بهشت قرار گرفته و گفته اند:

حدّ و مرز «روضه» بین قبر و منبر است که تا ستون های کنار صحن مسجد، ادامه دارد.

احمد بن محمّد بن ابی نصر می گوید:

به حضرت ابی الحسن علیه السلام گفتم:

قبر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها کجاست؟

فرمود:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در میان حجره ی خودش دفن شد. هنگامی که بنی امیّه مسجد حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را توسعه دادند قبر آن بانوی معظّمه جزء مسجد شد.

یزید بن عبدالملک از پدرش و او از پدرش (یعنی جدّ یزید) نقل کرده که گفت:

خدمت فاطمه سلام الله علیها رسیدم، پس او به سلام پیشی گرفت. سپس فرمود:

به چه منظور آمده ای؟

عرض کردم:

برای طلب برکت.

فرمود:

پدرم خبری به من داد و آن خبر این است:

هر کس سه روز بر او و یا بر من سلام کند، خداوند بهشت را برای او واجب می کند، عرض کردم:

در زمان حیات آن بزرگوار و حیات شما؟

فرمود:

آری و همچنین بعد از شهادت مان.

[روایت شماره] (۱۸)

[کشف الغمه] رُوِیَ أَنَّ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام أَخْرَجَ سَفَطاً أَوْ حُقّاً وَ أَخْرَجَ مِنْهُ كِتَاباً فَقَرَأَهُ وَ فِيهِ وَصِيَّةُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

، هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَوْصَتْ بِحَوَائِطِهَا السَّبْعَهِ إِلَى عَلِيٍّ

بْن أَبِی طَالِبٍ، فَإِنْ مَضَی فَإِلَی الْحَسَنِ، فَإِنْ مَضَی فَإِلَی الْحُسَیْنِ، فَإِنْ مَضَی فَإِلَی الْأَکَابِرِ مِنْ وُلْدِی» شَهِدَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَیْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَ کَتَبَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام.

وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ قَالَتْ:

أَوْصَتْنِی فَاطِمَهُ سلام الله علیها أَنْ لا یُغَسِّلَهَا إِذَا مَاتَتْ إِلا أَنَا وَ عَلِیٌّ فَغَسَّلْتُهَا أَنَا وَ عَلِیٌّ علیه السلام.

وَ قِیلَ: قَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ حِینَ تَوَضَّأَتْ وُضُوءَهَا لِلصَّلاهِ: هَاتِی طِیبِیَ الَّذِی أَتَطَیَّبُ بِهِ وَ هَاتِی ثِیَابِیَ الَّتِی أُصَلِّی فِیهَا، فَتَوَضَّأَتْ ثُمَّ وَضَعَتْ رَأْسَهَا فَقَالَتْ لَهَا: اجْلِسِی عِنْدَ رَأْسِی فَإِذَا جَاءَ وَقْتُ الصَّلاهِ فَأَقِیمِینِی فَإِنْ قُمْتُ وَ إِلا فَأَرْسِلِی إِلَی عَلِیٍّ.

فَلَمَّا جَاءَ وَقْتُ الصَّلاهِ قَالَتِ: الصَّلاهَ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، فَإِذَا هِیَ قَدْ قُبِضَتْ فَجَاءَ عَلِیٌّ فَقَالَتْ لَهُ: قَدْ قُبِضَتْ ابْنَهُ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ عَلِیٌّ: مَتَی؟

قَالَتْ حِینَ أَرْسَلْتُ إِلَیْکَ قَالَ:

فَأَمَرَ أَسْمَاءَ فَغَسَّلَتْهَا وَ أَمَرَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ علیهما السلام یُدْخِلانِ الْمَاءَ وَ دَفَنَهَا لَیْلاً وَ سَوَّی قَبْرَهَا فَعُوتِبَ عَلَی ذَلِکَ فَقَالَ:

بِذَلِکَ أَمَرَتْنِی.

وَ رُوِیَ أَنَّهَا بَقِیَتْ بَعْدَ أَبِیهَا أَرْبَعِینَ صَبَاحاً وَ لَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاهُ قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنَّ جَبْرَئِیلَ أَتَی النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاهُ بِکَافُورٍ مِنَ الْجَنَّهِ فَقَسَمَهُ أَثْلاثاً ثُلُثاً لِنَفْسِهِ وَ ثُلُثاً لِعَلِیٍّ وَ ثُلُثاً لِی وَ کَانَ أَرْبَعِینَ دِرْهَماً فَقَالَتْ:

یَا أَسْمَاءُ ایتِینِی بِبَقِیَّتِهِ حَنُوطِ وَالِدِی مِنْ مَوْضِعِ کَذَا وَ کَذَا فَضَعِیهِ عِنْدَ رَأْسِی فَوَضَعَتْهُ، ثُمَّ تَسَجَّتْ بِثَوْبِهَا وَ قَالَتِ: انْتَظِرِینِی هُنَیْهَهً وَ ادْعِینِی فَإِنْ أَجَبْتُکِ وَ إِلا فَاعْلَمِی أَنِّی قَدْ قَدِمْتُ علی أَبِی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَانْتَظَرَتْهَا هُنَیْهَهً ثُمَّ نَادَتْهَا فَلَمْ تُجِبْهَا فَنَادَتْ: یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی! یَا بِنْتَ أَکْرَمِ مَنْ حَمَلَتْهُ النِّسَاءُ! یَا

بِنْتَ خَيْرِ مَنْ وَطِئَ الْحَصَا! يَا بِنْتَ مَنْ كَانَ مِنْ رَبِّهِ قابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنى! قَالَ:

فَلَمْ تُجِبْهَا، فَكَشَفَتِ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهَا فَإِذَا بِهَا قَدْ فَارَقَتِ الدُّنْيَا فَوَقَعَتْ عَلَيْهَا تُقَبِّلُهَا وَ هِيَ تَقُولُ: فَاطِمَةُ إِذَا قَدِمْتِ عَلَى أَبِيكِ رَسُولِ اللَّهِ فَأَقْرِئِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ السَّلَامَ.

فَبَيْنَا هِيَ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالا: يَا أَسْمَاءُ مَا يُنِيمُ أُمَّنَا فِي هَذِهِ السَّاعَهِ؟

قَالَتْ:

يَا ابْنَيْ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَتْ أُمُّكُمَا نَائِمَهً، قَدْ فَارَقَتِ الدُّنْيَا فَوَقَعَ عَلَيْهَا الْحَسَنُ يُقَبِّلُهَا مَرَّهً وَ يَقُولُ: يَا أُمَّاهُ كَلِّمِينِي قَبْلَ أَنْ تُفَارِقَ رُوحِي بَدَنِي قَالَتْ:

وَ أَقْبَلَ الْحُسَيْنُ عليه السلام يُقَبِّلُ رِجْلَهَا وَ يَقُولُ: يَا أُمَّاهْ أَنَا ابْنُكِ الْحُسَيْنُ كَلِّمِينِي قَبْلَ أَنْ يَتَصَدَّعَ قَلْبِي فَأَمُوتَ.

قَالَتْ لَهُمَا أَسْمَاءُ: يَا ابْنَيْ رَسُولِ اللَّهِ انْطَلِقَا إِلَى أَبِيكُمَا عَلِيٍّ فَأَخْبِرَاهُ بِمَوْتِ أُمِّكُمَا، فَخَرَجَا حَتَّى إِذَا كَانَا قُرْبَ الْمَسْجِدِ رَفَعَا أَصْوَاتَهُمَا بِالْبُكَاءِ، فَابْتَدَرَهُمَا جَمِيعُ الصَّحَابَهِ فَقَالُوا مَا يُبْكِيكُمَا يَا ابْنَيْ رَسُولِ اللَّهِ لا أَبْكَى اللَّهُ أَعْيُنَكُمَا لَعَلَّكُمَا نَظَرْتُمَا إِلَى مَوْقِفِ جَدِّكُمَا فَبَكَيْتُمَا شَوْقاً إِلَيْهِ.

فَقَالا: لا أَوَ لَيْسَ قَدْ مَاتَتْ أُمُّنَا فَاطِمَهُ سلام الله عليها قَالَ:

فَوَقَعَ عَلِيٌّ عليه السلام عَلَى وَجْهِهِ يَقُولُ: بِمَنِ الْعَزَاءُ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ؟ كُنْتُ بِكِ أَتَعَزَّى فَفِيمَ الْعَزَاءُ مِنْ بَعْدِكِ ثُمَّ قَالَ:

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَهٌ

وَ كُلُّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ

دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لا يَدُومَ خَلِيلٌ (۵۶۴)

ثُمَّ قَالَ عليه السلام :

يَا أَسْمَاءُ غَسِّلِيهَا وَ حَنِّطِيهَا وَ كَفِّنِيهَا قَالَ:

فَغَسَّلُوهَا وَ كَفَّنُوهَا وَ حَنَّطُوهَا وَ صَلَّوْا عَلَيْهَا لَيْلاً وَ دَفَنُوهَا بِالْبَقِيعِ وَ مَاتَتْ بَعْدَ الْعَصْرِ.

و قال ابن بابويه؛ : جاء هذا الخبر كذا و الصحيح عندى أنّها دفنت فى بيتها فلمّا زاد بنو أُميّه فى المسجد صارت فى المسجد.

قلت: الظاهر و المشهور ممّا

نقله الناس و أرباب التواريخ و السير أنّها سلام الله عليها دفنت بالبقيع كما تقدّم.

وَ رَوَى مَرْفُوعاً إِلَى سَلْمَى أُمِّ بَنِي رَافِعٍ قَالَتْ:

كُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِي شَكْوَاهَا الَّتِي مَاتَتْ فِيهَا قَالَتْ:

فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ الْأَيَّامِ وَ هِيَ أَخَفُّ مَا نَرَاهَا فَغَدَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فِي حَاجَتِهِ وَ هُوَ يَرَى يَوْمَئِذٍ أَنَّهَا أَمْثَلُ مَا كَانَتْ فَقَالَتْ:

يَا أُمَّهْ (۵۶۵) اسْكُبِي لِي غَسْلاً فَفَعَلْتُ فَاغْتَسَلَتْ كَأَشَدِّ مَا رَأَيْتُهَا ثُمَّ قَالَتْ لِي: أَعْطِينِي ثِيَابِيَ الْجُدُدَ فَأَعْطَيْتُهَا فَلَبِسَتْ ثُمَّ قَالَتْ:

ضَعِي فِرَاشِي وَ اسْتَقْبِلِينِي ثُمَّ قَالَتْ:

إِنِّي قَدْ فَرَغْتُ مِنْ نَفْسِي فَلا أُكْشَفَنَّ إِنِّي مَقْبُوضَةٌ الْآنَ ثُمَّ تَوَسَّدَتْ يَدَهَا الْيُمْنَى وَ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَه فَقُبِضَتْ.

فَجَاءَ عَلِيٌّ عليه السلام وَ نَحْنُ نَصِيحُ فَسَأَلَ عَنْهَا فَأَخْبَرَتْهُ فَقَالَ:

إِذاً وَاللَّهِ لا تُكْشَفُ فَاحْتُمِلَتْ فِي ثِيَابِهَا فَغُيِّبَتْ.

أَقُولُ: إِنَّ هَذَا الْحَدِيثَ قَدْ رَوَاهُ ابْنُ بَابَوَيْهِ؛ كَمَا تَرَى وَ قَدْ رَوَى أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ فِي مُسْنَدِهِ عَنْ أُمِّ سَلْمَى (۵۶۶) قَالَتْ:

اشْتَكَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها شَكْوَاهَا الَّتِي قُبِضَتْ فِيهِ فَكُنْتُ أُمَرِّضُهَا فَأَصْبَحْتُ يَوْماً كَأَمْثَلِ مَا رَأَيْتُهَا فِي شَكْوَاهَا ذَلِكَ.

قَالَتْ:

وَ خَرَجَ عَلِيٌّ عليه السلام لِبَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَتْ:

يَا أُمَّاهْ اسْكُبِي لِي غَسْلاً فَسَكَبْتُ لَهَا غَسْلاً فَاغْتَسَلَتْ كَأَحْسَنِ مَا رَأَيْتُهَا تَغْتَسِلُ ثُمَّ قَالَتْ يَا أُمَّاهْ أَعْطِينِي ثِيَابِيَ الْجُدُدَ، فَأَعْطَيْتُهَا فَلَبِسَتْهَا ثُمَّ قَالَتْ:

يَا أُمَّاهْ قَدِّمِي لِي فِرَاشِي وَسَطَ الْبَيْتِ فَفَعَلْتُ، فَاضْطَجَعَتْ وَ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَهَ وَ جَعَلَتْ يَدَهَا تَحْتَ خَدِّهَا ثُمَّ قَالَتْ:

يَا أُمَّاهْ إِنِّي مَقْبُوضَةٌ الْآنَ وَ قَدْ تَطَهَّرْتُ فَلا يَكْشِفْنِي أَحَدٌ فَقُبِضَتْ مَكَانَهَا قَالَتْ فَجَاءَ عَلِيٌّ عليه السلام فَأَخْبَرْتُهُ.

و اتّفاقهما من طرق الشيعه و السنّه على نقله مع كون الحكم على خلافه عجيب فإنّ الفقهاء من الطريقين لا يجيزون الدّفن إلّا بعد الغسل إلا

فی مواضع لیس هـذا منه، فکیف رویـا هـذا الحـدیث و لم یعلّلاه و لا ذکرا فقهه و لا نبّها علی الجواز و لا المنع و لعلَّ هـذا أمر یخصّها سـلام الله علیهـا و إنّمـا اسـتدلَّ الفقهـاء علی أنّه یجوز للرّجل أن یغسل زوجته بأنَّ علیّاً غسّل فاطمه سـلام الله علیها و هو المشهور.

وَ رَوَى ابْنُ بَابَوَيْهِ مَرْفُوعاً إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السـلام أَنَّ عَلِيّاً غَسَّلَ فَاطِمَةَ سـلام الله علیها وَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ صَلَّى عَلَى فَاطِمَةَ وَ كَبَّرَ عَلَيْهَا خَمْساً وَ دَفَنَهَا لَيْلاً وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ علیهما السلام أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها دُفِنَتْ لَيْلاً.

بیان: قد بیّنّا فی کتاب المزار أنَّ الأصحَّ أنّها مدفونه فی بیتها و أمّا ما ذکره من ترک غسلها فالأولی أن یأوَّل بما ذکرنا سابقاً من عـدم کشف بـدنها للتنظیف [فلا تنافی] للأخبار الکثیره الدّالّه علی أنَّ علیّا علیه السـلام غسّلها و یؤیّد ما ذکرنا من التأویل ما مرَّ فی روایه ورقه فلا تغفل.

در کتاب کشف الغمّه (۵۶۷) می نگارد:

حضـرت بـاقرالعلوم علیه السـلام کیسه ای آورده و نامه ای از میان آن بیرون کشـید که وصیّت حضـرت فاطمه سـلام الله علیها بدین شرح در آن نوشته شده بود:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم این وصیّت نامه ی فاطمه دختر محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می باشد. زهراء وصیّت کرده که بُستان های هفت گانه ام برای حضـرت علی بن ابیطالب علیه السـلام باشد. چنانچه حضـرت علی علیه السـلام از دنیا رفت مال حسن بن علی علیهما السـلام و اگر حسن علیه السـلام از دنیا رحلت نماید، مال حسین علیه السلام باشد. اگر حسین علیه السلام از دنیا رفت مال بزرگترینِ فرزندانم باشد. مقداد

بن اسود و زبیر بن عوام شهود این وصیّت نامه اند و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن را نوشت».

از اسماء بنت عمیس نقل شده که گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من وصیّت فرمود که او را کسی جز من و علی علیه السلام غسل ندهد، پس من و علی علیه السلام پس از شهادت آن بانو، او را غسل دادیم.

گفته شده حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از اینکه برای نماز وضو گرفت به اسماء بنت عمیس فرمود:

بیاور آن عطری را که من استعمال می کنم، آن لباس هایی را که با آنها نماز می خوانم حاضر کن. سپس حضرتش وضو گرفته و آنگاه سر مبارک خود را بر زمین گذاشت و به اسماء فرمود:

بالای سر من بنشین، هنگامی که وقت نماز فرا رسید مرا بلند کن، اگر دیدی بلند شدم که هیچ و الّا شخصی را به دنبال حضرت علی علیه السلام بفرست.

موقعی که وقت نماز شد اسماء صدا زد:

ای دختر رسول خدا! وقت نماز است.

ناگاه اسماء دریافت که آن جگر گوشه ی پیغمبر به شهادت رسیده. وقتی حضرت امیر علیه السلام آمد اسماء به آن حضرت گفت:

فاطمه ی زهراء شهید شده ست.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

چه موقع؟

گفت:

همان موقعی که به دنبال شما فرستادم.

حضرت علی علیه السلام به اسماء دستور داد تا فاطمه را غسل دهد و به حسنین علیهما السلام فرمود تا (برای غسل) آب حاضر کنند.

آنگاه جنازه ی آن حضرت را شبانه به خاک سپردند. موقعی که به آن حضرت، برای این عمل اعتراض کردند، فرمود:

حضرت زهرا سلام الله علیها خودش این طور وصیّت کرده بود.

روایت شده:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش

مدّت چهل روز زنده بود. وقتی اجلش فرا رسید به اسماء فرمود:

در موقع شـهادت پدرم، جبرئیل کافور بهشتی آورد. پدرم آن را سه قسـمت کرد. یک قسـمت برای خودش، یک قسمت برای علی علیه السلام و یک قسمت هم برای من.

آنگاه به اسماء فرمود:

باقیمانده ی حُنوط پدرم را که در فلان موضع است بیاور و نزد سرم بگذار.

اسماء می گوید:

وقتی من امر آن بانو را اجرا نمودم لباسش را روی خود کشید و به من فرمود:

پس از چند لحظه مرا صدا بزن، اگر جواب تو را گفتم که هیچ و الّا بدان که نزد پدر بزرگوارم رفته ام.

اسماء بعد از چند لحظه ای، آن بانوی مظلومه را صدا زد ولی جوابی نشنید. باز صدا زد:

ای دختر محمّد مصطفی! ای دختر بهترین کسی که مادرش وی را حمل کرد، ای دختر بهترین کسی که بر روی سنگریزه ها پا نهاد! ای دختر آن کسی که مقامش به «قابَ قَوْسَیْنِ أوْ أَدْنی» رسید! امّا جوابی نگرفت.

وقتی اسـماء لباس آن حضـرت را از روی صورتش برداشت متوجّه شـد که حضـرتش به شـهادت رسـیده ست. اسـماء بدن آن معظّمه را حرکت می داد و می گفت:

ای فاطمه! موقعی که نزد پدر بزرگوارت رفتی سلام اسماء بنت عمیس را به آن حضرت برسان.

در همان زمان که اسماء این سخن را می گفت حسنین علیهما السلام از راه رسیدند و گفتند:

ای اسماء مادر ما در یک چنین ساعتی به خواب نمی رفت؟!

گفت:

مادر شما به خواب نرفته، بلکه به شهادت رسیده ست.

امام حسن علیه السلام روی نعش مادر افتاد و جسم مقدّس او را حرکت می داد و می فرمود:

مادر جان! قبل از اینکه روح از بدن من مفارقت کند با من تکلّم کن.

آنگاه امام

حسین علیه السلام آمد و پاهای مبارک مادر را حرکت می داد و می بوسید و می فرمود:

مادر جان! من فرزند تو حسینم، قبل از اینکه بمیرم با من صحبت کن.

اسماء به ایشان گفت:

ای فرزندان پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، نزد پدرتان علی علیه السلام بروید و آن حضرت را از شهادت مادرتان آگاه نمایید.

حسنین علیهما السلام از خانه خارج و متوجّه مسجد شدند، هنگامی که نزدیک مسجد شدند صدا به گریه بلند کردند. گروهی از صحابه به حضور ایشان آمدند و گفتند:

برای چه گریانید؟! خدا چشم شما را نگریاند! شاید نظر شما به جای جدّتان رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم افتاد و از کثرت علاقه ای که به آن دارید گریان شُدید؟

فرمودند:

نه، آیا این چنین نیست که مادر ما به شهادت رسیده ست؟

حضرت امیر علیه السلام پس از شنیدن این خبر جانگداز، به صورت افتاد و فرمود:

ای دختر حضرت محمّد! من غم و اندوه خود را بعد از تو به که بگویم؟ من درد دل های خود را برای تو می گفتم، اکنون برای چه کسی درد دل کنم؟

آنگاه آن اشعاری را که قبلاً به آن اشاره شد، سرود.

سپس به اسماء فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را غسل بده، حُنوط کن، کفن بپوشان. موقعی که غسل و کفن آن بانوی معظّمه خاتمه یافت نماز بر بدنش خواندند و شبانه ایشان را در بقیع دفن کردند. شهادت آن حضرت بعد از عصر واقع شد.

ابن بابویه می گوید:

گر چه این روایت می گوید حضرت فاطمه سلام الله علیها را در بقیع دفن کردند، ولی آنچه را که من صحیح می دانم این است که آن معظّمه در میان خانه ی

خود دفن شد. موقعی که بنی امیّه مسجد حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را توسعه دادند قبر آن بانوی معظّمه جزء مسجد شد.

مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

چنانچه قبلاً هم گفته ام:

ظاهر و مشهور، از آنچه مردم نقل کرده اند و تاریخ نگاران ثبت کرده اند، معلوم می شود که آن حضرت در بقیع مدفون شده ست.

و از سلمی، مادر بنی رافع روایت شده که گفت:

من نزد فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بودم، در همان مرض و بیماری که به شهادت رسید، در یکی از روزهایی که بیماری آن حضرت سبک تر شده بود، حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام وقتی دید حال فاطمه سلام الله علیها بهتر است، برای کار مهمّی که داشت از خانه خارج شد، پس فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:

برای من آب بیاور تا غسل کنم، من رفتم و آوردم، آن حضرت غسلی فرمود که من بهتر از آن ندیده بودم، بعد از آن فرمود:

جامه ی نو و جدید مرا بیاور، من آن را خدمت ایشان بُردم، پس آن را پوشید و دوباره فرمود:

مرا بر فراش خودم به حالتی بخوابان که صورت من رو به قبله باشد. سپس فرمود:

من از جان خود فارغ شدم پس لباس مرا از بدنم جدا مکن. به درستی که من اکنون از دنیا می روم. پس از آن دست راست خود را در زیر سر گذاشت و روی مبارک را به طرف قبله کرد و شهیده شد.

در آن اثناء حضرت علی علیه السلام به خانه آمد، در حالی که مشغول فریاد و شیون بودیم، پس آن حضرت از حال حضرت فاطمه

سلام الله علیها جویا شد. من آنچه دیده بودم را برای آن حضرت نقل کردم.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

پس با این وجود نباید بدن او را برهنه کرد، آن گاه بدن شریف را برداشتند و با همان جامه دفن کردند.

مؤلّف رحمه الله علیه می گوید:

این حدیث را ابن بابویه همین گونه که ما نقل کردیم روایت نموده و احمد بن حنبل در مسند خود از امّ سلمی روایت کرده که او گفت:

من در آن مرضی که فاطمه به واسطه ی آن شهیده شد از او پرستاری می کردم، در یکی از آن روزها حال فاطمه سلام الله علیها بهتر بود.

(در ادامه ی این مطلب) امّ سلمی می گوید:

در آن روز حضرت علی علیه السلام برای انجام کاری از خانه خارج شد، پس حضرت فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:

ای کنیز! برای من آب بیاور تا غسل کنم، پس من آب آوردم و آن حضرت غسلی کرد که من هرگز نظیر آن را ندیده بودم. سپس فرمود:

ای مادر! بیاور برای من پیراهنم را، پس چون آن پیراهن را آوردم، پوشید. بعد فرمود:

ای مادر! بستر مرا وسط خانه بینداز. چون من چنین کردم، آنگاه به پهلو خوابید و صورت مبارکش را به طرف قبله کرد و دست مبارکش را زیر صورت قرار داد، سپس فرمود:

ای مادر! من الآن از دنیا می روم و غسل کرده ام. پس کسی مرا برهنه نکند. پس ایشان در همان جا شهیده شد.

امّ سلمی گوید:

در این هنگام حضرت علی علیه السلام آمد و من آنچه اتّفاق افتاده بود را به او خبر دادم.

شیعه و سنّی متّفقاً این روایت را قبول و نقل کرده اند، امّا با این وجود،

عجیب است حکم بر خلاف آن دادن، زیرا فقهای شیعه و سنّی دفن میّت را مگر بعد از غسل تجویز نکرده اند، مگر در چند موضع که این مورد، از آن مواضع نیست و علّت و مسأله ی فقهی آن را ذکر نکرده اند و تنبیه نکرده اند بر جواز و منع آن و شاید این امر از خصائص حضرت فاطمه سلام الله علیها باشد.

و استدلال فقها بر جواز اینکه مرد می تواند همسرش را غسل دهد این است که امیرالمؤمنین علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را غسل داده، چنانچه مشهور است و ابن بابویه از حسن بن علی علیهما السلام روایت کرده که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را غسل داد و همچنین روایت شده که امیرالمؤمنین علیه السلام بر حضرت فاطمه سلام الله علیها نماز خواند، به پنج تکبیر و شبانه آن مظلومه را به خاک سپرد.

بیان: (مرحوم علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید) : ما در کتاب «المزار» بیان کردیم، آن بانو را در خانه ی خودش به خاک سپردند، امّا آنچه در مورد ترک غسل آن بزرگوار ذکر شد، اُوْلیست که آن را تأویل کنیم به آنچه قبلاً گفتیم، منظور این است که حضرت سفارش فرموده بدنش را برهنه نکنند برای شستشو و نظافت (و اگر چنین تأویل کنیم دیگر) منافات پیدا نمی کند با روایات فراوانی که دلالت دارد بر اینکه حضرت علی علیه السلام او را غسل داده و مؤیّد این تأویل ما روایت «ورقه» است که قبلاً آن را ذکر کردیم؛ پس غافل مشو.

[روایت شماره] (۱۹)

[کشف الغمه] وَ نَقَلْتُ مِنْ کِتَابِ الذُّرِّیَّهِ الطَّاهِرَهِ لِلدُّولابِیِّ فِی وَفَاتِهَا سلام

الله عليها مَا نَقَلَهُ مِنْ رِجَالِهِ قَالَ:

لَبِثَتْ فَاطِمَهُ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثَلاثَهَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ: سِتَّهَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ الزُّهْرِيُّ: سِتَّهَ أَشْهُرٍ وَ مِثْلُهُ عَنْ عَائِشَهَ وَ مِثْلُهُ عَنْ عُرْوَهَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليهما السلام خَمْساً وَ تِسْعِينَ لَيْلَهً فِي سَنَهِ إِحْدَى عَشْرَهَ وَ قَالَ ابْنُ قُتَيْبَهَ فِي مَعَارِفِهِ: مِائَهَ يَوْمٍ.

وَ قِيلَ: مَاتَتْ فِي سَنَهِ إِحْدَى عَشْرَهَ لَيْلَهَ الثَّلاثَاءِ لِثَلاثٍ لَيَالٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ هِيَ بِنْتُ تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ سَنَهً أَوْ نَحْوِهَا.

وَ قِيلَ: دَخَلَ الْعَبَّاسُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَحَدُهُمَا يَقُولُ لِصَاحِبِهِ: أَيُّنَا أَكْبَرُ فَقَالَ الْعَبَّاسُ: وُلِدْتَ يَا عَلِيُّ قَبْلَ بِنَاءِ قُرَيْشٍ الْبَيْتَ بِسَنَوَاتٍ وَ وُلِدَتْ ابْنَتِي وَ قُرَيْشٌ تَبْنِي الْبَيْتَ وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ابْنُ خَمْسٍ وَ ثَلاثِينَ سَنَهً قَبْلَ النُّبُوَّهِ بِخَمْسِ سِنِينَ.

وَ رُوِيَ أَنَّهَا أَوْصَتْ عَلِيّاً عليه السلام وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ أَنْ يُغَسِّلاهَا.

وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

مَرِضَتْ فَاطِمَهُ مَرَضاً شَدِيداً فَقَالَتْ لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ: أَلا تَرَيْنَ إِلَى مَا بَلَغْتُ فَلا تَحْمِلِينِي عَلَى سَرِيرٍ ظَاهِرٍ فَقَالَتْ:

لا لَعَمْرِي وَ لَكِنْ أَصْنَعُ نَعْشاً كَمَا رَأَيْتُ يُصْنَعُ بِالْحَبَشَهِ.

قَالَتْ:

فَأَرِينِيهِ فَأَرْسَلَتْ إِلَى جَرَائِدَ رَطْبَهٍ فَقُطِّعَتْ مِنَ الْأَسْوَاقِ ثُمَّ جَعَلَتْ عَلَى السَّرِيرِ نَعْشاً وَ هُوَ أَوَّلُ مَا كَانَ النَّعْشُ فَتَبَسَّمَتْ وَ مَا رُئِيَتْ مُتَبَسِّمَهً إِلا يَوْمَئِذٍ ثُمَّ حَمَلْنَاهَا فَدَفَنَّاهَا لَيْلاً وَ صَلَّى عَلَيْهَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ نَزَلَ فِي حُفْرَتِهَا هُوَ وَ عَلِيٌّ وَ الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ.

وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ أَنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ

سَلَّم قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنِّی قَدِ اسْتَقْبَحْتُ مَا یُصْنَعُ بِالنِّسَاءِ أَنَّهُ یُطْرَحُ عَلَی الْمَرْأَهِ الثَّوْبُ فَیَصِفُهَا لِمَنْ رَأَی فَقَالَتْ أَسْمَاءُ: یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا أُرِیکِ شَیْئاً رَأَیْتُهُ بِأَرْضِ الْحَبَشَهِ،

قَالَ:

فَدَعَتْ بِجَرِیدَهٍ رَطْبَهٍ فَحَسَّنَتْهَا ثُمَّ طَرَحَتْ عَلَیْهَا ثَوْباً فَقَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها: مَا أَحْسَنَ هَذَا وَ أَجْمَلَهُ لا تُعْرَفُ بِهِ الْمَرْأَهُ مِنَ الرَّجُلِ.

قَالَ قَالَتْ فَاطِمَهُ: فَإِذَا مِتُّ فَاغْسِلِینِی أَنْتِ وَ لا یَدْخُلَنَّ عَلَیَّ أَحَدٌ فَلَمَّا تُوُفِّیَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها جَاءَتْ عَائِشَهُ تَدْخُلُ عَلَیْهَا فَقَالَتْ أَسْمَاءُ: لا تَدْخُلِی فَکَلَّمَتْ عَائِشَه أَبَابَکْرٍ فَقَالَتْ:

إِنَّ هَذِهِ الْخَثْعَمِیَّهَ تَحُولُ بَیْنَنَا وَ بَیْنَ ابْنَهِ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ جَعَلَتْ لَهَا مِثْلَ هَوْدَجِ الْعَرُوسِ فَقَالَتْ أَسْمَاءُ لِأَبِی بَکْرٍ: أَمَرَتْنِی أَنْ لا یَدْخُلَ عَلَیْهَا أَحَدٌ وَ أَرَیْتُهَا هَذَا الَّذِی صَنَعْتُ وَ هِیَ حَیَّهٌ فَأَمَرَتْنِی أَنْ أَصْنَعَ لَهَا ذَلِکَ فَقَالَ أَبُوبَکْرٍ: اصْنَعِی مَا أَمَرَتْکِ فَانْصَرَفَ وَ غَسَّلَهَا عَلِیٌّ علیه السلام وَ أَسْمَاءُ.

وَ رَوَی الدُّولابِیُّ حَدِیثَ الْغُسْلِ الَّذِی اغْتَسَلَتْهُ قَبْلَ وَفَاتِهَا وَ کَوْنُهَا دُفِنَتْ بِهِ وَ لَمْ تُکْشَفْ وَ قَدْ تَقَدَّمَ ذِکْرُهُ وَ رُوِیَ مِنْ غَیْرِ هَذَا أَنَّ أَبَابَکْرٍ وَ عُمَرَ عَاتَبَا عَلِیّاً علیه السلام کَوْنَهُ لَمْ یُؤْذِنْهُمَا بِالصَّلاهِ عَلَیْهَا فَاعْتَذَرَ أَنَّهَا أَوْصَتْهُ بِذَلِکَ وَ حَلَفَ لَهُمَا فَصَدَّقَاهُ وَ عَذَرَاهُ.

وَ قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام عِنْدَ دَفْنِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها کَالْمُنَاجِی بِذَلِکَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عِنْدَ قَبْرِهِ: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّی وَ عَنِ ابْنَتِکَ النَّازِلَهِ فِی جِوَارِکَ، إِلَی آخِرِ مَا سَیَأْتِی.

ثُمَّ قَالَ عَلِیُّ بْنُ عِیسَی: الْحَدِیثُ ذُو شُجُونٍ أَنْشَدَنِی بَعْضُ الْأَصْحَابِ لِلْقَاضِی أَبِی بَکْرِ بْنِ أَبِی قَرِیعَهَ:

یَا مَنْ یُسَائِلُ دَائِباً

عَنْ کُلِّ مُعْضِلَهٍ سَخِیفَهٍ

لا تَکْشِفَنَّ مُغَطًّی

فَلَرُبَّمَا کَشَفْتَ جِیفَهً

وَ لَرُبَّ مَسْتُورٍ بَدَا

کَالطَّبْلِ

مِنْ تَحْتِ الْقَطِيفَهِ

إِنَّ الْجَوَابَ لَحَاضِرٌ

لَكِنَّنِی أُخْفِيهِ خِيفَةً

لَوْلا اعْتِدَاءُ رَعِيَّهٍ

أُلْقِی سِيَاسَتَهَا الْخَلِيفَهَ

وَ سُيُوفُ أَعْدَاءٍ بِهَا

هَامَاتُنَا أَبَداً نَقِيفَهٌ

لَنَشَرْتُ مِنْ أَسْرَارِ آلِ

مُحَمَّدٍ جُمَلًا طَرِيفَةً

تُغْنِيكُمْ عَمَّا رَوَاهُ

مَالِكٌ وَ أَبُوحَنِيفَهَ

وَ أَرَيْتُكُمْ أَنَّ الْحُسَيْنَ أُصِيب

فِی يَوْمِ السَّقِيفَهِ

وَ لِأَیِّ حَالٍ لُحِّدَتْ

بِاللَّيْلِ فَاطِمَهُ الشَّرِيفَهُ

وَ لِمَا حَمَتْ شَيْخَيْكُمُ

عَنْ وَطْءِ حُجْرَتِهَا الْمُنِيفَهِ

أَوِّهْ لِبِنْتِ مُحَمَّدٍ

مَاتَتْ بِغُصَّتِهَا أَسِيفَهً

و قد ورد من کلامها سلام الله عليها فی مرض موتها ما يدلّ علی شدّه تألّمها و عظم موجدتها و فرط شکايتها ممّن ظلمها و

منعها حقّها أعرضت عن ذكره و ألغيت القول فيه و نكبت عن إيراده لأنَّ غرضـی من هـذا الکتاب نعت مناقبهم و مزایاهم و تنبیه الغافل عن موالاتهم، فربّما تنبّه و والاهم و وصف ما خصّهم الله به من الفضائل الّتی لیست لأحد سواهم، فأمّا ذکر الغیر و البحث عن الشرِّ و الخیر فلیس من غرض هذا الکتاب و هو موکول إلی یوم الحساب و «إِلَی اللَّهِ تَصِیرُ الْأُمُورُ» (۵۶۸).

بیان: النقف: کسر الهامه عن الدِّماغ أو ضربها أشدَّ ضرب أو برمح أو عصا.

در کتاب کشف الغمّه (۵۶۹) از کتاب ذریّه ی طاهره، تألیف دولابی نقل می کند که حضـرت فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها مدّت سه ماه بعد از پدر خود زنده بودند.

ولی ابن شهاب و زُهَری و عایشه و عروه بن زبیر گفته اند:

آن بانو شش ماه بعد از شهادت پدر خود زندگی کرد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام می فرماید:

فاطمه ی اطهر مدت ۹۵ روز بعد از پدر بزرگوارش زنده بودند و در سنه ی ۱۱ هجری به شهادت رسیدند.

ابن قُتَیْبَه می گوید:

مدّت ۱۰۰ روز زنده بودند.

گفته شده حضـرت زهرای اطهر سـلام الله علیها در سنه ی ۱۱ هجری شب سه شـنبه، سوّم مـاه رمضان در سنّ ۲۹ سالگی شهید شد.

و گویند

روزی عبّاس نزد حضرت علی و فاطمه علیهما السلام رفت و آن دو بزرگوار هر کدام می فرمودند من در سنّ و سال بزرگترم، عبّاس گفت:

یا علی! تو چند سال پیش از آنکه قریش خانه ی کعبه را بنا کند متولّد شدی و فاطمه سلام الله علیها متولّد شد در آن سالی که قریش خانه ی کعبه را می ساختند و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سی و پنج ساله بود. بنابراین ولادت حضرت فاطمه سلام الله علیها پنج سال قبل از بعثت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بوده ست.

و روایت شده که حضرت فاطمه سلام الله علیها وصیّت کرد حضرت علی علیه السلام و اسماء بنت عمیس ایشان را غسل دهند.

ابن عبّاس می گوید:

در آن موقعی که حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شدّت مریض شد به اسماء بنت عمیس فرمود:

آیا نمی بینی من در چه حالی هستم؟ مبادا مرا روی تخته ای بگذارید که جنازه ام ظاهر باشد!

اسماء گفت:

نه به جان خودم قسم، بلکه نظیر آن تابوتی را برای تو درست می کنم که در حبشه دیده بودم.

حضرت زهراء سلام الله علیها به وی فرمود:

پس نمونه ی آن را به من نشان بده! اسماء فرستاد تا از بازار شاخه های تازه ی خرما آوردند.

آنگاه آن تابوتی را که در حبشه دیده بود ساخت و آن اوّلین تابوتی بود که ساخته شد.

حضرت زهراء سلام الله علیها پس از دیدن آن تابوت خندان شد و هیچ وقت غیر از آن موقع خندان نشده بود. سپس جنازه ی آن بانو را شبانه بُردیم و دفن نمودیم و عبّاس بن عبدالمطلب بر جنازه ی آن بانو نماز خواند. عبّاس و علی و فضل

بن عبّاس در قبر آن بانو وارد شدند.

از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت:

فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:

من این عمل را زشت می دانم که یکپارچه روی جنازه ی زنان می اندازند زیرا هر کسی از حجم و وصف آن جنازه آگاه می شود.

اسماء گفت:

ای دختر رسول خدا! من نظیر آن تابوتی را که در زمین حبشه دیده ام به تو نشان می دهم، آنگاه فرستاد تا شاخه های تازه ی خرما آوردند و او تابوتی نیکو ساخت و یکپارچه روی آن انداخت.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

چقدر این تابوت خوب است، زیرا جنازه ای که در میان آن باشد تشخیص داده نمی شود که جنازه ی زن یا مرد است.

سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها به اسماء فرمود:

موقعی که من از دنیا رفتم تو مرا غسل بده، احدی حق ندارد نزد من بیاید.

موقعی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت رسید، عایشه آمد تا کنار جنازه ی آن حضرت حاضر شود اسماء به او گفت:

مبادا وارد شوی! عایشه به ابوبکر شکایت کرد و گفت:

اسماء نمی گذارد کنار بدن دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بروم، اسماء یک هودج نظیر هودج عروس برای حضرت فاطمه سلام الله علیها ساخته ست.

اسماء در جواب ابوبکر گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من دستور داده که کسی بالای جنازه اش نرود، این تابوتی را که نیز ساخته ام در زمان حیات فاطمه ی اطهر سلام الله علیها طبق دستور خود آن حضرت ساخته ام.

ابوبکر گفت:

مانعی ندارد، آنچه را فاطمه دستور داده انجام بده. ابوبکر این را گفت و بازگشت.

آنگاه جنازه ی حضرت زهراء سلام الله علیها را علی علیه السلام و

اسماء غسل دادند.

و دولابی روایت کرده حدیثی را که قبلاً ذکر کردیم، در آن آمده است:

حضرت زهرا سلام الله علیها قبل از شهادت غسل نموده بود و برای غسل ایشان را برهنه نکردند و با همان غسل، آن حضرت دفن شد و او در ادامه آورده:

ابابکر و عمر به حضرت علی علیه السلام عتاب و اعتراض کردند که چرا به آنها اجازه نداده تا بر بدن شریف آن حضرت نماز بخوانند. پس امیرالمؤمنین در جواب آنها سوگند یاد کرد و فرمود:

خود فاطمه سلام الله علیها این وصیّت را به من نموده بود، پس آن دو تصدیق کردند و این عذر را پذیرفتند.

و حضرت علی علیه السلام هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها را به خاک سپردند کنار قبر آن بانو مانند اینکه با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مناجات کند، عرض کرد:

ای رسول خدا! از طرف من و از طرف دخترت که در جوار تو نازل می شود بر تو درود و سلام باد، (پس مرحوم علّامه رحمه الله علیه می فرماید) : این مناجات را به زودی به طور کامل نقل می کنیم.

صاحب کتاب کشف الغمّه می گوید:

حدیث چند نوع است. بعضی از اصحاب قاضی ابوبکر بن ابی قُرَیْعَه اشعاری را با این مضامین سروده اند:

ای کسی که مسائل مشکل بی اساس را سؤال می کنی از فردی که مطالب بسیاری را می داند؛

مطالب پوشیده را آشکار مکن، ای بسا مطالبی را آشکار خواهی کرد که بسیار زشت است و بوی تَعفُّنش پدیدار خواهد شد.

ای بسا پوشیده ای که چون پدیدار شد، صدایش چنان صدای طبل به گوش همه می رسد.

جواب سؤال های تو حاضر است ولکن من از ترس

عواقب آن، جواب را مخفی کرده ام.

اگر با مردم دشمنی نمی کردند و حقّ ایشان را ضایع نمی کردند.

اگر شمشیرهای دشمنان سرهای ما را به شدّت نمی شکافت؛

پاره ای از اسرار آل محمّد را منتشر می کردم، اسراری که گفته نشده ست.

اسراری که شما را، از آن چه مالک و ابوحنیفه روایت کرده اند بی نیاز می کند.

آری اگر می شد، برای شما ثابت می کردم که حسین علیه السلام در روز سقیفه گرفتار آن مصیبت شد.

برای چه بود که فاطمه ی شریفه در شب به خاک سپرده شد؟!

برای چه بود که شیخ و بزرگ شما، شما را از ورود در حجره ی مبارکه ی خود ممنوع کرد؟!

آه برای دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم که با غصّه و تأسّف به شهادت رسید.

سخنان فراوانی از حضرت زهرا سلام الله علیها در زمان بیماری که منجر به شهادت آن معظّمه شد وارد شده که بر شدّت حزن و تألّم و فرط شکایت آن حضرت از ظلمی که بر او شده دلالت دارد و حقوقی که از آن بانو منع و غصب شده و من از ذکر آن خودداری کردم و آنها را در اینجا نمی آورم، زیرا مقصود از این کتاب بیان مناقب و مزایای ایشان و هشدار و آگاه کردن غافلین از موالات آن بزرگواران است و چه بسا بعضی از آنها، محبّت و مودّت آنها را به جان و دل بپذیرند، (و سعی شده در اینجا) وصف کنیم آن صفاتی را که خداوند به آنها اختصاص داده و احدی غیر از ایشان در این فضائل و مناقب و خصائص بهره ای ندارد و امّا ذکر غیر ایشان و بحث از شرّ و خیر، از مقصود این کتاب

خارج است و نمی خواهیم کتاب طولانی شود و لذا این امور را به روز قیامت واگذار می نماییم و «إِلَی اللَّهِ تَصیرُ الْأُمُور» (۵۷۰) همه ی کارها تنها به سوی خدا باز می گردد.

بیان: «النّقف» شکستن سر تا به مغز برسد را گویند، یا به ضربه زدن بسیار شدیدی که با نیزه یا عصا باشد گفته می شود.

[روایت شماره] (۲۰)

[روضه الواعظین] مَرِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها مَرَضاً شَدِیداً وَ مَکَثَتْ أَرْبَعِینَ لَیْلَهً فِی مَرَضِهَا إِلَی أَنْ تُوُفِّیَتْ سلام الله علیها فَلَمَّا نُعِیَتْ إِلَیْهَا نَفْسُهَا دَعَتْ أُمَّ أَیْمَنَ وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَیْسٍ وَ وَجَّهَتْ خَلْفَ عَلِیٍّ وَ أَحْضَرَتْهُ، فَقَالَتْ:

یَا ابْنَ عَمِّ إِنَّهُ قَدْ نُعِیَتْ إِلَیَّ نَفْسِی وَ إِنِّی لا أَرَی مَا بِی إِلا أَنَّنِی لاحِقٌ بِأَبِی سَاعَهً بَعْدَ سَاعَهٍ (۵۷۱) وَ أَنَا أُوصِیکَ بِأَشْیَاءَ فِی قَلْبِی.

قَالَ لَهَا عَلِیٌّ علیه السلام :

أَوْصِینِی بِمَا أَحْبَبْتِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ! فَجَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهَا وَ أَخْرَجَ مَنْ کَانَ فِی الْبَیْتِ ثُمَّ قَالَتْ:

یَا ابْنَ عَمِّ مَا عَهِدْتَنِی کَاذِبَهً وَ لا خَائِنَهً وَ لا خَالَفْتُکَ مُنْذُ عَاشَرْتَنِی فَقَالَ علیه السلام مَعَاذَ اللَّهِ أَنْتِ أَعْلَمُ بِاللَّهِ وَ أَبَرُّ وَ أَتْقَی وَ أَکْرَمُ وَ أَشَدُّ خَوْفاً مِنَ اللَّهِ [مِنْ] أَنْ أُوَبِّخَکِ بِمُخَالَفَتِی (۵۷۲) قَدْ عَزَّ عَلَیَّ مُفَارَقَتُکِ وَ تَفَقُّدُکِ، إِلا أَنَّهُ أَمْرٌ لا بُدَّ مِنْهُ، وَاللَّهِ جَدَّدْتِ عَلَیَّ مُصِیبَهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ عَظُمَتْ وَفَاتُکِ وَ فَقْدُکِ، فَ «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ» (۵۷۳) مِنْ مُصِیبَهٍ مَا أَفْجَعَهَا وَ آلَمَهَا وَ أَمَضَّهَا وَ أَحْزَنَهَا هَذِهِ وَاللَّهِ مُصِیبَهٌ لا عَزَاءَ لَهَا وَ رَزِیَّهٌ لا خَلَفَ لَهَا.

ثُمَّ بَکَیَا جَمِیعاً سَاعَهً وَ أَخَذَ عَلَی رَأْسِهَا وَ ضَمَّهَا إِلَی صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ:

أُوصِینِی بِمَا

شِئْتِ فَإِنَّکِ تجدنی [تَجِدِینِی] فِیهَا أَمْضِی کَمَا أَمَرْتِنِی بِهِ وَ أَخْتَارُ أَمْرَکِ عَلَی أَمْرِی.

ثُمَّ قَالَتْ:

جَزَاکَ اللَّهُ عَنِّی خَیْرَ الْجَزَاءِ یَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ أُوصِیکَ أَوَّلاً أَنْ تَتَزَوَّجَ بَعْدِی بِابْنَهِ أُخْتِی أُمَامَهَ فَإِنَّهَا تَکُونُ لِوُلْدِی مِثْلِی فَإِنَّ الرِّجَالَ لا بُدَّ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ.

قَالَ:

فَمِنْ أَجْلِ ذَلِکَ قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :

أَرْبَعٌ لَیْسَ لِی إِلَی فِرَاقِهِ سَبِیلٌ بِنْتُ أَبِی الْعَاصِ أُمَامَهُ أَوْصَتْنِی بِهَا فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

ثُمَّ قَالَتْ:

أُوصِیکَ یَاابْنَ عَمِّ أَنْ تَتَّخِذَ لِی نَعْشاً فَقَدْ رَأَیْتُ الْمَلائِکَهَ صَوَّرُوا صُورَتَهُ فَقَالَ لَهَا صِفِیهِ لِی فَوَصَفَتْهُ فَاتَّخَذَهُ لَهَا فَأَوَّلُ نَعْشٍ عُمِلَ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ ذَاکَ وَ مَا رَأَی أَحَدٌ قَبْلَهُ وَ لا عَمِلَ أَحَدٌ.

ثُمَّ قَالَتْ:

أُوصِیکَ أَنْ لا یَشْهَدَ أَحَدٌ جِنَازَتِی مِنْ هَؤُلاءِ الَّذِینَ ظَلَمُونِی وَ أَخَذُوا حَقِّی فَإِنَّهُمْ عَدُوِّی وَ عَدُوُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لا تَتْرُکْ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَیَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ وَ لا مِنْ أَتْبَاعِهِمْ وَ ادْفِنِّی فِی اللَّیْلِ إِذَا هَدَأَتِ الْعُیُونُ وَ نَامَتِ الْأَبْصَارُ ثُمَّ تُوُفِّیَتْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهَا وَ عَلَی أَبِیهَا وَ بَعْلِهَا.

وَ بَنِیهَا فَصَاحَتْ أَهْلُ الْمَدِینَهِ صَیْحَهً وَاحِدَهً وَ اجْتَمَعَتْ نِسَاءُ بَنِی هَاشِمٍ فِی دَارِهَا، فَصَرَخُوا صَرْخَهً وَاحِدَهً کَادَتِ الْمَدِینَهُ أَنْ تَتَزَعْزَعَ مِنْ صُرَاخِهِنَّ وَ هُنَّ یَقُلْنَ: یَا سَیِّدَتَاهْ! یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ! وَ أَقْبَلَ النَّاسُ مِثْلَ عُرْفِ الْفَرَسِ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام وَ هُوَ جَالِسٌ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیهما السلام بَیْنَ یَدَیْهِ یَبْکِیَانِ، فَبَکَی النَّاسُ لِبُکَائِهِمَا.

وَ خَرَجَتْ أُمُّ کُلْثُوم وَ عَلَیْهَا بُرْقُعَهٌ وَ تَجُرُّ ذَیْلَهَا مُتَجَلِّلَهً بِرِدَاءٍ عَلَیْهَا تُسَبِّحُهَا وَ هِیَ تَقُولُ: یَا أَبَتَاهْ یَا رَسُولَ اللَّهِ! الْآنَ حَقّاً فَقَدْنَاکَ، فَقْداً لا لِقَاءَ بَعْدَهُ أَبَداً.

وَ اجْتَمَعَ النَّاسُ فَجَلَسُوا وَ هُمْ

يَضِجُّونَ وَ يَنْتَظِرُونَ أَنْ تُخْرَجَ الْجِنَازَهُ فَيُصَلُّونَ عَلَيْهَا وَ خَرَجَ أَبُوذَرٍّ وَ قَالَ:

انْصَرِفُوا فَإِنَّ ابْنَهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَدْ أُخِّرَ إِخْرَاجُهَا فِي هَذِهِ الْعَشِيَّهِ فَقَامَ النَّاسُ وَ انْصَرَفُوا.

فَلَمَّا أَنْ هَدَأَتِ الْعُيُونُ وَ مَضَى شَطْرٌ مِنَ اللَّيْلِ أَخْرَجَهَا عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عليهما السلام وَ عَمَّارٌ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَقِيلٌ وَ الزُّبَيْرُ وَ أَبُوذَرٍّ وَ سَلْمَانُ وَ بُرَيْدَهُ وَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَ خَوَاصُّهُ صَلَّوْا عَلَيْهَا وَ دَفَنُوهَا فِي جَوْفِ اللَّيْلِ وَ سَوَّى عَلِيٌّ عليه السلام حَوَالَيْهَا قُبُوراً مُزَوَّرَهً مِقْدَارَ سَبْعَهٍ حَتَّى لا يُعْرَفَ قَبْرُهَا وَ قَالَ بَعْضُهُمْ مِنَ الْخَوَاصِّ: قَبْرُهَا سُوِّيَ مَعَ الْأَرْضِ مُسْتَوِياً فَمَسَحَ مَسْحاً سَوَاءً مَعَ الْأَرْضِ حَتَّى لا يُعْرَفَ مَوْضِعُه.

در کتاب روضه الواعظین (۵۷۴) می نگارد:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به شدّت مریض شد و مدّت چهل روز مریض بود تا اینکه به شهادت رسید.

هنگامی که حضرتش یقین به شهادت پیدا کرد امّ ایمن و اسماء بنت عمیس را خواست و فرستاد تا حضرت امیر علیه السلام هم آمد، آنگاه عرض کرد:

ای پسر عمو! اجل من فرا رسیده. من ساعت به ساعت خودم را این طور می بینم که می خواهم به پدرم ملحق شوم من درباره ی این مطالبی که در قلب خود دارم به تو وصیّت می کنم.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

ای دختر پیغمبر هر وصیّتی که دوست داری بکن، سپس حضرت امیر علیه السلام بالای سر حضرت زهراء سلام الله علیها نشست و دستور داد:

افرادی که در میان اطاق بودند خارج شدند.

پس از این جریان حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

ای پسر عمو! آیا در این مدّتی که تو با من معاشرت

داشتی دروغ و خیانت و مخالفتی از من دیدی؟

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

ابـداً! پناه به خـدا می برم. تو به وجود خدا داناتر و نیکوکارتر و پرهیزکارتر و گرامی تر و از خدا خائف تر از آنی که من تو را به علّت مخـالف نمودن سـرزنش نمایم. حقّاً که مفارقت و فقـدان تو برای من بسـیار ناگوار است، ولی چه بایـد کرد، چاره ای نیست. به خـد ا قسم که، تو مصـیبت پیـامبر خـدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم را برای من تجدیـد کردی، حقّاً که شـهادت و از دست رفتن تو، خیلی برای من سـنگین و بزرگ است. پس به درستی که ما از خـدائیم و بازگشـتمان به سوی خداست. به خدا قسم که این مصـیبت دردناک ترین و غصّه دارترین مصـیبتیست که هیچ تسلیت و تعزیتی جبران آن را نمی کند و جانشین آن نخواهد شد! !

سپس حضـرت علی و حضـرت زهراء علیهما السـلام به قدر یک ساعت گریسـتند، آنگاه حضـرت امیر علیه السـلام سر مبارک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برداشت و به سینه ی خود نهاد و به آن معظّمه فرمود:

هر وصیّتی که داری بکن، زیرا من هر دستوری که تو صادر کنی اجراء می نمایم و امر تو را بر امر خود مقدّم می دارم.

حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

ای پسـر عموی پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خدا تو را بهترین جزا عطا کند. من اوّلاً به تو وصیّت می کنم که بعد از من با اَمامه، دخترِ خواهرم ازدواج نمایی، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم خواهد بود و مردان چاره ای ندارند جز اینکه باید ازدواج نمایند.

لذا حضرت علی بن ابیطالب علیه

السلام می فرماید:

چهار چیز است که من نمی توانم از آنها مفارقت نمایم. یکی از آنها امامه دختر ابوالعاص است. زیرا حضرت زهراء سلام الله علیها وصیّت کرده من با وی ازدواج کنم.

خلاصه: سپس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به حضرت امیر علیه السلام عرض کرد:

ای پسر عمو! من به تو وصیّت می کنم که تابوتی برایم تهیه نمایی، زیرا دیدم که ملائکه شکل و عکس آن تابوت را به من نشان دادند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

اوصاف آن تابوت را برای من شرح بده.

حضرت زهراء سلام الله علیها مشخصات آن را شرح داد و حضرت علی علیه السلام آن را تهیه نمود. آن تابوت اوّلین تابوتی بود که در روی زمین ساخته شد، کسی قبلاً نظیر آن را ندیده بود و بعداً هم ساخته نشد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از این جریان به حضرت امیر علیه السلام رو نمود و عرض کرد:

مبادا احدی از این گروهی که در حقّ من ظلم کردند و حقّ مرا غصب نمودند برای تشییع جنازه ام حاضر شوند! ! زیرا ایشان دشمن من و دشمن رسول خدا می باشند. مبادا بگذاری احدی از آنان و پیروانشان به جنازه ام نماز بخوانند! ! مرا شبانه در آن موقعی که چشم ها همه به خواب رفته باشند دفن کن. پس از این وصیّت بود که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید.

آنگاه اهل مدینه عموماً صدا به ضجّه و فریاد بلند کردند، زنان بنی هاشم در میان خانه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها اجتماع نمودند و به نحوی صدا به صیحه و گریه بلند کردند که نزدیک بود مدینه ی طیّبه به علّت گریه ی آنان از جا

کَنده شود! مردم فریاد می زدند:

«یا سَیِّدَتاه! یا بِنتَ رسول الله! » مردم همچنان پشت سر یکدیگر متوجّه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شدند و آن بزرگوار نشسته بود، حسنین علیهما السلام در حضور آن حضرت مشغول گریه بودند و مردم برای گریه ی آنان اشک می ریختند!

امّ کلثوم در حالی خارج شد که نقاب به صورت داشت و دامن لباسش به زمین کشیده می شد، فریاد می زد و می گفت:

ای پدر بزرگوارم، یا رسول الله! گویا ما اکنون تو را به نحوی از دست دادیم که بعداً ملاقاتی در کار نخواهد بود! مردم مدینه اجتماع کردند و نشستند در انتظار بودند که جنازه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها خارج شود و بر آن نماز بخوانند.

ولی ابوذر بیرون آمد و به مردم گفت:

برگردید؛ زیرا خارج کردن جنازه دختر پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به تأخیر افتاد. مردم برخاستند و رفتند.

هنگامی که چشم مردم به خواب رفت و قسمتی از شب گذشت حضرت علی بن ابیطالب و حسنین: با عمّار، مقداد، عقیل، زبیر، ابوذر، سلمان، بُرَیْده و گروهی از بنی هاشم جنازه ی مبارک حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها را خارج نمودند و بر بدن آن معظّمه نماز خواندند و ایشان را شبانه به خاک سپردند.

آنگاه حضرت امیر علیه السلام در اطراف قبر فاطمه ی عزیز صورت هفت قبر تشکیل داد که قبر مطهّر حضرت فاطمه سلام الله علیها تشخیص داده نشود. بعضی از خواص گفته اند که قبر حضرت زهراء سلام الله علیها را با زمین یکسان نمودند تا موضع قبر معلوم نشود! !

[روایت شماره] (۲۱)

[الکافی] أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ؛ رَفَعَهُ وَ أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ

الْجَبَّارِ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ:

حَدَّثَنِی الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّازِیُّ قَالَ:

حَدَّثَنِی عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهُرْمُزَانِیُّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:

لَمَّا قُبِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها دَفَنَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام سِرّاً وَ عَفَا عَلَی مَوْضِعِ قَبْرِهَا ثُمَّ قَامَ فَحَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَی قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثُمَّ قَالَ:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّی! وَ السَّلامُ عَلَیْکَ عَنِ ابْنَتِکَ وَ زَائِرَتِکَ وَ الْبَائِتَهِ فِی الثَّرَی بِبُقْعَتِکَ وَ الْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سُرْعَهَ اللِّحَاقِ بِکَ، قَلَّ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنْ صَفِیَّتِکَ صَبْرِی وَ عَفَا عَنْ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ تَجَلُّدِی، إلا أَنَّ فِی التَّأَسِّی لِی بِسُنَّتِکَ فِی فُرْقَتِکَ، مَوْضِعَ تَعَزٍّ، فَلَقَدْ وَسَّدْتُکَ فِی مَلْحُودَهِ قَبْرِکَ وَ فَاضَتْ نَفْسُکَ بَیْنَ نَحْرِی وَ صَدْرِی.

بَلَی! وَ فِی کِتَابِ اللَّهِ لِی أَنْعُمُ الْقَبُولِ! «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ» (۵۷۵) قَدِ اسْتُرْجِعَتِ الْوَدِیعَهُ وَ أُخِذَتِ الرَّهِینَهُ وَ أُخْلِسَتِ الزَّهْرَاءُ، فَمَا أَقْبَحَ الْخَضْرَاءَ وَ الْغَبْرَاءَ یَا رَسُولَ اللَّهِ!

أَمَّا حُزْنِی فَسَرْمَدٌ وَ أَمَّا لَیْلِی فَمُسَهَّدٌ وَ هَمٌّ لا یَبْرَحُ مِنْ قَلْبِی، أَوْ یَخْتَارَ اللَّهُ لِی دَارَکَ الَّتِی أَنْتَ فِیهَا مُقِیمٌ، کَمَدٌ مُقَیِّحٌ وَ هَمٌّ مُهَیِّجٌ، سَرْعَانَ مَا فَرَّقَ بَیْنَنَا وَ إِلَی اللَّهِ أَشْکُو.

وَ سَتُنْبِئُکَ ابْنَتُکَ بِتَظَافُرِ أُمَّتِکَ عَلَی هَضْمِهَا، فَأَحْفِهَا السُّؤَالَ وَ اسْتَخْبِرْهَا الْحَالَ، فَکَمْ مِنْ غَلِیلٍ مُعْتَلِجٍ بِصَدْرِهَا، لَمْ تَجِدْ إِلَی بَثِّهِ سَبِیلاً وَ سَتَقُولُ وَ یَحْکُمُ اللَّهُ «وَ هُوَ خَیْرُ الْحاکِمِینَ» (۵۷۶).

وَالسَّلامُ عَلَیْکُمَا سَلامَ مُوَدِّعٍ، لا قَالٍ وَ لا سَئِمٍ، فَإِنْ أَنْصَرِفْ فَلا عَنْ مَلالَهٍ وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِینَ.

وَاهاً وَاهاً وَالصَّبْرُ أَیْمَنُ وَ أَجْمَلُ وَ لَوْلا غَلَبَهُ الْمُسْتَوْلِینَ، لَجَعَلْتُ الْمُقَامَ وَ اللَّبْثَ لِزَاماً مَعْکُوفاً وَ لاعْوَلْتُ إِعْوَالَ الثَّکْلَی عَلَی جَلِیلِ الرَّزِیَّهِ.

فَبِعَیْنِ

اللَّهِ تُدْفَنُ ابْنَتُکَ سِرّاً وَ تُهْضَمُ حَقُّهَا وَ يُمْنَعُ إِرْثُهَا!؟ وَ لَمْ يَتَبَاعَدِ الْعَهْدُ وَ لَمْ يَخْلُقْ مِنْکَ الذِّکْرُ وَ إِلَى اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْمُشْتَکَى وَ فِيکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنُ الْعَزَاءِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ وَ عَلَيْهَا السَّلامُ وَ الرِّضْوَانُ.

بيان: «العفو» المحو و الانمحاء و «التجلّد» القوه قوله عليه السلام «إلّا أنَّ فى التأسّى لى بسنّتك» أى بسنّه فرقتك و المعنى أن المصيبه بفراقك كانت أعظم فكما صبرت على تلك مع كونها أشدَّ فلأن أصبر على هذه أولى و التأسّى الاقتداء بالصبر فى هذه المصيبه، كالصبر فى تلك «و فاضت نفسه» خرجت روحه. قوله عليه السلام «فى كتاب الله أنعم القبول» أى فيه ما يصير سبباً لقبول المصائب أنعم القبول و استعار عليه السلام لفظ الوديعه و الرَّهينه لتلك النفس الكريمه لأنَّ الأرواح كالوديعه و الرَّهن فى الأبدان أو لأنَّ النساء كالودائع و الرَّهائن عند الأزواج و يمكن أن يقرأ «استرجعت» و قرائنه على بناء المعلوم و المجهول.

و التخالس التسالب و السهود قله النوم «أو يختار» أى إلى أن يختار و «الكمد» بالفتح و بالتحريك الحزن الشديد و مرض القلب منه و هو إمّا خبر لقوله همٌّ أو كلٌّ منهما خبر مبتدإ محذوف و «الهضم» الظلم و «الإحفاء» المبالغه فى السؤال و «الغليل» حراره الجوف و اعتلجت الأمواج: التطمت و فى نهج البلاغه و كشف الغمّه و السلام عليكما سلام مودِّع.

و عكفه يعكفه: حبسه و الإعوال: رفع الصوت بالبكاء و الصياح قوله «فبعين الله» أى تدفن ابنتك سرا متلبسّاً بعلم من الله و حضوره و شهوده قوله عليه السلام «و فيك» أى فى إطاعه أمرك.

در كتاب كافى (۵۷۷) با چند واسطه از حضرت امام

حسین علیه السلام روایت می کند که فرمود:

موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن حضرت را مخفیانه به خاک سپرد و موضع قبر مقدّسش را محو نمود.

آنگاه برخاست و متوجّه قبر مبارک پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شد و فرمود:

یا رسول الله! سلام من و سلام دخترت فاطمه بر تو باد، همان دخترت که به زیارت تو آمده و در بقعه ی تو خوابیده و خدا خواست تا به سرعت به تو ملحق شود.

یا رسول الله! از فراق دختر برگزیده ی تو صبر و شکیبایی من قلیل و اندک شده، قدرت من از دوری بزرگترین زنان یعنی فاطمه ی اطهر ضعیف گردید، ولی برای مفارقت تو، تأسّی نمودن، موجب تسلیت من خواهد شد. من تو را به دست خود به خاک سپردم، در صورتی که جان مقدّس تو در گلو و سینه ی من بود. آری آنچه که در قرآن است می پذیرم و می گویم:

«انّا لله و انّا الیه راجعون» یا رسول الله! آن امانتی را که به من دادی پس گرفته شد! سپرده باز گرفته شد! فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را بردی، یا رسول الله چقدر این آسمان سبز و زمین غبارآلود در نظر من تیره و تار است، غم و اندوه من همیشگی گردیده! شب من با بی خوابی می گذرد! این غم از قلب من خارج نمی شود تا آن موقعی که خدا مرا در آن خانه ای که تو در آن هستی وارد نماید! در دلم دردیست که آن را جریحه دار می کند همّ و غمّیست تحریک کننده! چه زود بود که بین ما جدایی افتاد! !

من درد دل خود را برای خدا می گویم.

دخترت به زودی تو را از اینکه امّت تو متحد شدند و حقّ او را پایمال نمودند آگاه خواهد کرد! جریان را از فاطمه ات جویا شو و شرح حال را از وی بخواه! چه غم و غصّه هایی که در دل او جایگزین شدند! و نمی توانست برای کسی درد دل کند. وی همه ی آنها را برای تو خواهد گفت. خدا که بهترین حکم کنندگان است، حکم خواهد کرد. سلام من بر شما باد، سلامی که به منزله ی وداع من باشد، نه آن سلامی که شما را ترک نمایم، اگر باز گردم از ملالت و خستگی نیست و اگر نزد قبر تو اقامت گزینم به علّت بدگمانی نیست که خدا به صابرین وعده ی ثواب داده ست.

صبر و شکیبایی مبارک تر و نیکوتر است. اگر برای غلبه ی افرادی که بر او مستولی شدند، نبود بر خود لازم می دانستم که نزد قبر تو اقامت گزینم و معتکف گردم و برای این مصیبت بزرگ، نظیر زن جوان مُرده ناله و فریاد می کردم. خدا می بیند که دختر تو مخفیانه دفن می شود! حقّ وی غصب شد! از گرفتن ارث ممنوع گردید! در صورتی که از زمان تو تا به حال چندان مدّتی نگذشته و ذکر تو متروک نشده ست!

یا رسول الله! من به خدا شکایت می کنم و پیمودن راهی که تو رفتی برای من بهترین تسلیت است.

یا رسول الله! صلوات خدا بر تو و سلام و خشنودی خدا بر فاطمه ی اطهر باد.

بیان: کلمه ی «العفو» به معنی محو کردن و محو شدن است.

و «التجلّد» یعنی قوّت و نیرو.

و در آن جا که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«إلّا أنَّ

فی التأسّی لی بسنّتک» مگر آنکه اقتدا کردن من به سنّت تو - یعنی اقتداء به راه و روش فراق تو - و معنا و مقصود آن حضرت این است که همانا مصیبتِ فراق تو (پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم) عظیم تر و سخت تر بود، پس چنانچه صبر کردم بر آن مصیبت، با وجود اینکه شدیدتر بود، پس بر این مصیبت (حضرت زهرا سلام الله علیها) صبر کردن اُوْلی و سزاوارتر است و منظور از «تأسّی» اقتدا کردن به صبر در این مصیبت است. چنانچه در آن مصیبت صبر کردم.

و «فاضت نفسه» یعنی خارج شد روح (آن حضرت).

و در آن جایی که می فرماید:

«فی کتاب الله انعم القبول» یعنی آنچه دلیل و علّت قبولی مصائب است در قرآن آمده، (و آن هم) بهترین قبولی.

و لفظ «الودیعه» استعاره ی شعریست که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در اینجا به کار برده اند و ودیعه و رهینه که حضرت برای این نفس کریمه به کار برده اند به این دلیل است که ارواح امانت و رهن می باشند در بدن ها و یا به این علّت است که زنان نزد شوهران خود امانت و رهن می باشند و کلمه ی «استرجعت» را امکان دارد به صورت معلوم تلفّظ کرد، یعنی «اسْتَرْجَعْتُ» و ممکن است به صورت مجهول تلفّظ شود، یعنی «اسْتُرْجِعَتْ».

و «التّخالس» به معنی سلب شدن (به تاراج رفتن) است.

و «السّهود» یعنی کم خوابی و «او یختار» یعنی تا اینکه خداوند اختیار کرد. . .

و «الکمد» یعنی غم و اندوه شدید و بیماری قلب از کَمَد به وجود می آید و آن (کمد) یا اینکه خبر است برای «همٌّ» و یا اینکه هر

کدام از آنها (کمد و همٌّ) خبرِ مبتدای محذوف است و «الهضم» به معنای ظلم است و «الاحفاء» یعنی مبالغه و اصرارِ در سؤال و «الغلیل» حرارت درون را گویند و «اعتلجت الأمواج» یعنی موج ها به هم کوبیدند.

و در نهج البلاغه و کشف الغمّه آمده:

«والسّلام علیکما سلام مودّع» امّا در بعضی نسخه های دیگر این روایت آمده:

«سلامٌ علیک یا رسول الله سلام مودّع. . .».

و «عکفه» یعنی حبس کرد او را و «الاعوال» بلند کردن صدا به گریه و شیون را گویند و در آنجا که می فرماید:

«فبعین الله» یعنی دفن شد دخترت مخفیانه با حضور و شهود خداوند و فرموده ی آن حضرت که می فرماید:

«وفیک» یعنی در اطاعت امر تو.

[روایت شماره] (۲۲)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ قَالَ:

سَأَلَ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنِ الْجَفْرِ فَقَالَ: هُوَ جِلْدُ ثَوْرٍ مَمْلُوءٌ عِلْماً قَالَ لَهُ: فَالْجَامِعَهُ؟

قَالَ:

تِلْکَ صَحِیفَهٌ طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً فِی عَرْضِ الْأَدِیمِ مِثْلُ فَخِذِ الْفَالِجِ فِیهَا کُلُّ مَا یَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَیْهِ وَ لَیْسَ مِنْ قَضِیَّهٍ إِلا وَ هِیَ فِیهَا حَتَّی أَرْشُ الْخَدْشِ.

قَالَ:

فَمُصْحَفُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها؟

قَالَ:

فَسَکَتَ طَوِیلًا ثُمَّ قَالَ:

إِنَّکُمْ لَتَبْحَثُونَ عَمَّا تُرِیدُونَ وَ عَمَّا لا تُرِیدُونَ إِنَّ فَاطِمَهَ مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَمْسَهً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ کَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِیدٌ عَلَی أَبِیهَا وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ یَأْتِیهَا فَیُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَی أَبِیهَا وَ یُطَیِّبُ نَفْسَهَا وَ یُخْبِرُهَا عَنْ أَبِیهَا وَ مَکَانِهِ وَ یُخْبِرُهَا بِمَا یَکُونُ بَعْدَهَا فِی ذُرِّیَّتِهَا وَ کَانَ عَلِیٌّ علیه السلام یَکْتُبُ ذَلِکَ فَهَذَا مُصْحَفُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها.

در کتاب کافی (۵۷۸) با چند واسطه روایت شده:

بعضی

از شیعیان از امام جعفر صادق علیه السلام راجع به جَفر جویا شد.

حضرت صادق علیه السلام فرمود:

جَفر پوست گاویست که مملو از علم است.

گفت:

معنی جامعه چیست؟

فرمود:

جامعه یک صحیفه ایست که طول آن هفتاد ذراع (۵۷۹) است و به پهنای یک پوست و به ضخامت یک طناب خیلی ضخیم است. در آن صحیفه آنچه را که مردم احتیاج داشته باشند موجود و مرقوم است. هیچ قضیه و مطلبی نیست که در آن نباشد، حتی دیه و جریمه ی خراشیدگی در آن نوشته شده ست.

راوی جویا شد:

مصحف فاطمه ی اطهر سلام الله علیها چیست؟

حضرت صادق علیه السلام پس از سکوت طولانی فرمود:

چرا شما درباره ی مطالبی که احتیاج دارید و موضوعاتی که احتیاجی به آنها ندارید جستجو می کنید؟!

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مدت ۷۵ روز بعد از شهادت پدر بزرگوارش زنده و به علّت از دست دادن پدر خویش دچار غم و اندوه شدیدی شد. جبرئیل نزد آن بانوی معظّمه می آمد و به حضرتش تسلیت می گفت و خاطر او را آرام می کرد، ایشان را از مقام و مکان پدر بزرگوارش آگاه می نمود و آن حضرت را از مصائبی که بعداً دچار فرزندانش شد باخبر می کرد، حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام آن مطالب را می نوشت این مصحف حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۲۳)

[الکافی] الْعِدَّهُ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :

إِنَّ أَسْقَاطَكُمْ إِذَا لَقُوكُمْ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ لَمْ تُسَمُّوهُمْ یَقُولُ السِّقْطُ لِأَبِیهِ: أَلا سَمَّیْتَنِی وَ قَدْ سَمَّی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مُحْسِناً قَبْلَ أَنْ یُولَدَ.

بيان: يحتمل أن يكون

«وَ قَدْ سَمَّى» كلام السقط.

نیز در کتاب کافی (۵۸۰) با چند واسطه از حضرت علی علیه السلام روایت می کند که فرمود:

آن کودکانی که از شما سقط می شوند و نامی برای آنان نمی گذارید روز قیامت که شما را ملاقات می کنند خواهند گفت:

چرا نام ما را تعیین نکردید، در صورتی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم کودک حضرت فاطمه سلام الله علیها را قبل از اینکه متولّد شود مُحسن علیه السلام نامید؟!

بیان: احتمال دارد جمله ی «وَ قَد سَمَّی» راجع به فرزندی باشد که سقط شده ست.

[روایت شماره] (۲۴)

[الکافی] الْعِدَّهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ، عَنِ النَّضْرِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

سَمِعْتُهُ یَقُولُ: عَاشَتْ فَاطِمَهُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَمْسَهً وَ سَبْعِینَ یَوْماً لَمْ تُرَ کَاشِرَهً وَ لا ضَاحِکَهً تَأْتِی قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِی کُلِّ جُمْعَهٍ مَرَّتَیْنِ: الْإِثْنَیْنِ وَ الْخَمِیسَ، فَتَقُولُ سلام الله علیها هَاهُنَا کَانَ رَسُولُ اللَّهِ وَ هَاهُنَا کَانَ الْمُشْرِکُونَ.

وَ فِی رِوَایَهِ أَبَانٍ، عَمَّنْ أَخْبَرَهُ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام أَنَّهَا کَانَتْ تُصَلِّی هُنَاکَ وَ تَدْعُو حَتَّی مَاتَتْ سلام الله علیها.

[الکافی] علی عن أبیه، عن ابن أبی عمیر، عن هشام مثله.

نیز در همان کتاب (۵۸۱) با چند واسطه از هشام بن سالم روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بعد از حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مدّت ۷۵ روز زنده بود و کسی در این مدّت ایشان را خندان و خوشحال ندید! در هر هفته ای دو مرتبه، روزهای دوشنبه و پنجشنبه کنار قبر شهیدان می آمد و

می فرمود:

پیامبر خدا در اینجا بود و مشرکین در آنجا بودند.

در روایت ابان از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله علیها بر سر قبر شهداء نماز خواند و دعا کرد تا به شهادت رسید.

در کتاب الکافی جلد ۴، صفحه ی ۵۶۱ حدیث سوّم، مثل این حدیث از طریق هشام با چند واسطه نقل شده ست.

[روایت شماره] (۲۵)

[الکافی] حُمَیْدٌ، عَنِ ابْنِ سَمَاعَهَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبَانٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: جَاءَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها إِلَی سَارِیَهٍ فِی الْمَسْجِدِ وَ هِیَ تَقُولُ وَ تُخَاطِبُ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

قَدْ کَانَ بَعْدَکَ أَنْبَاءٌ وَ هَنْبَثَهٌ

لَوْ کُنْتَ شَاهِدَهَا لَمْ یَکْثُرِ الْخَطْبُ

إِنَّا فَقَدْنَاکَ فَقْدَ الْأَرْضِ وَابِلَهَا

وَ اخْتَلَّ قَوْمُکَ فَاشْهَدْهُمْ وَ لا تَغِبْ

بیان: قال الجزریُّ «الهنبثه» واحده الهنابث و هی الأمور الشداد المختلفه و الهنبثه: الاختلاط فی القول «و الشهود» الحضور و «الخطب» بالفتح الأَمر الذی تقع فیه المخاطبه و الشأن و الحال و «الوابل» المطر الشدید.

در کتاب کافی (۵۸۲) با چند واسطه از محمّد بن مفضّل نقل می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نزد یکی از ستون های مسجد حضرت رسول آمد و به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم این چنین خطاب کرد و این دو شعر را خواند:

پدر جان! بعد از تو قیل و قال ها و سر و صداهایی بپا شد که اگر تو می بودی و مشاهده می کردی این اختلافات زیاد نمی شد.

ما تو را آن طور از دست دادیم که زمین باران رحمت خود را از دست می دهد، امور امّت تو مختل و نامنظم شد،

بیا و مشاهده کن و غائب مباش!

بیان: جزری گفته «الهنبثه» مفرد «هنابث» است و به معنی کارهای سـخت مختلف آمده و همچنین به معنی اختلاط در گفتار نیز آمده ست.

و «الشهود» یعنی حضور (حضور داشتن).

و «الخَطب» به امری گوینـد که در آن گفتگو واقع می شود و به معنی شأن (منزلت) و حال نیز آمـده و «الوابل» به باران شـدید گویند.

[روایت شماره] (۲۶)

[إقبال الأعمال] رُوِینَا عَنْ جَمَاعَهٍ مِنْ أَصْحَابِنَا ذَکَرْنَاهُمْ فِی کِتَابِ التَّعْرِیفِ لِلْمَوْلِدِ الشَّرِیفِ أَنَّ وَفَاهَ فَاطِمَهَ سلام الله علیها صَارَتْ یَوْمَ ثَالِثِ جُمَادَی الْآخِرَهِ.

در کتاب اقبال (۵۸۳) می نگارد:

شهادت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در روز سوّم جمادی الآخره واقع شد.

[روایت شماره] (۲۷)

[المناقب لابن شهرآشوب] أَنْشَدَتِ الزهراء سلام الله علیها بَعْدَ وَفَاهِ أَبِیهَا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

وَ قَدْ رُزِئْنَا بِهِ مَحْضاً خَلِیقَتَهُ

صَافِی الضَّرَائِبِ وَ الْأَعْرَاقِ وَ النَّسَبِ

وَ کُنْتَ بَدْراً وَ نُوراً یُسْتَضَاءُ بِهِ

عَلَیْکَ تَنْزِلُ مِنْ ذِی الْعِزَّهِ الْکُتُبُ

وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ رُوحُ الْقُدُسِ زَائِرَنَا

فَغَابَ عَنَّا وَ کُلُّ الْخَیْرِ مُحْتَجِبٌ

فَلَیْتَ قَبْلَکَ کَانَ الْمَوْتُ صَادَفَنَا

لَمَّا مَضَیْتَ وَ حَالَتْ دُونَکَ الْحُجُبُ

إِنَّا رُزِئْنَا بِمَا لَمْ يُرْزَ ذُو شَجَنٍ

مِنَ الْبَرِيَّهِ لا عُجْمٍ وَ لا عُرْبٍ

ضَاقَتْ عَلَيَّ بِلادٌ بَعْدَ مَا رَحُبَتْ

وَ سِيمَ سِبْطَاکَ خَسْفاً فِيهِ لِی نَصَبٌ

فَأَنْتَ وَاللَّهِ خَيْرُ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

وَ أَصْدَقُ النَّاسِ حَيْثُ الصِّدْقُ وَ الْكَذِبُ

فَسَوْفَ نَبْكِيکَ مَا عِشْنَا وَ مَا بَقِيَتْ

مِنَّا الْعُيُونُ بِتِهْمَالٍ لَهَا سَكْبٌ

عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، عَنِ الْبَاقِرِ عليه السلام قَالَ:

مَا رُئِيَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها ضَاحِكَهً قَطُّ مُنْذُ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّى قُبِضَتْ.

بيان: «الرُّزء» بالضم و الهمزه: المصيبه بفقد الأعزه و رزئنا على صيغه المجهول أى أصبنا و أسقطت الهمزه للتخفيف (۵۸۴) و قوله: «محضا خليقته» مفعول ثان لرزئنا على التجريد كقولهم:

لقيت بزيد أسداً أى رزئت به بشخص محض الخليقه لا يشوبها كدر و سوء و «الضريبه» الطبيعه و السجيه و «الأعراق» جمع عرق بالكسر و هو الأصل من كلِّ شی ء و «الشجن» بالتحريک الهمُّ و الحزن و «العجم» بالضمِّ و بالتحريک خلاف العرب و قال الجزريُّ: الخسف النقصان و الهوان و «سيم» كلّف و أُلزم و

هملت عینه: فاضت.

در کتاب مناقب (۵۸۵) می نویسد:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش این اشعار را سرود:

حقّاً که ما دچار مصیبت شخصی شدیم که مخلوقی محض و دارای طبیعت و رگ و ریشه و حسب و نسب صاف و پاکی بود.

پدر جان! تو همان ماه شب چهارده و نوری بودی که موجودات از نور آن بهره مند می شدند، از طرف خدای با عزّت، کتاب هایی به تو نازل می گردید.

جبرئیل که روح القدس است به زیارت ما می آمد، ولی اکنون از نظر ما غائب شده و کلیّه ی اخبار آسمانی بر ما پوشیده و نامعلوم است.

پدر جان! ای کاش مرگ، قبل از تو ما را ربوده بود، آن هنگامی که تو درگذشتی و پرده ها بین ما و تو حائل شدند.

پدر جان! ما به یک مصیبتی مبتلا شدیم که هیچ مصیبت زده ای در میان خلق عرب و عجم به آن مبتلا نشد.

دنیا با آن وسعتی که برای من داشت اکنون تنگ شده، دو سبط تو حسن و حسین در نظر مردم دچار نقص و ذلّتی شده اند که مرا رنج می دهد.

پدر جان! به خدا قسم که تو بهترین خلق بودی، هر کجا که راست و دروغی در کار بود تو راستگوترین مردم بودی.

پدر جان! تا ما زنده باشیم و چشمان ما باقی و دارای اشک باشند برای تو گریه می کنیم.

عمر بن دینار از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

از زمان شهادت پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تا شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها، کسی زهرای اطهر را خندان ندید.

بیان: «الرُّزء» به مصیبتی گفته می شود که در فقدان عزیزان باشد و در اینجا

که «زُرِئنا» - به صیغه ی مجهول آمده - اصابت کرد ما را (به ما رسید)، معنا می شود.

و جمله ی «محضا خلیقته» مفعول دوّم است برای «رزئنا» (مانند جمله ی «لقیت بزید اسداً») و معنای آن این گونه می شود:

به ما مصیبت عزیزی رسید که او مخلوقی محض بود و هیچ کدورت بدی در او نبود.

و «الضریبه» به معنی طبیعت و سجیّه (خُلق و خوی) است.

و «الأعراق» جمع عِرَق است و اصل و ریشه ی هر چیزی را گویند.

و «الشَجَن» به معنای حزن و اندوه است و «العجم» - که عین را هم مضموم می آورند و هم مفتوح – نژاد غیر عرب را گویند.

و جزری گفته: «الخسف» به معنی نقصان و سبکی آمده و «سیم» یعنی مکلّف و مُلزم شد و «هملت عینه» یعنی اشکش جاری شد.

[روایت شماره] (۲۸)

[الإحتجاج] فِیمَا احْتَجَّ بِهِ الْحَسَنُ علیه السلام عَلَی مُعَاوِیَهَ وَ أَصْحَابِهِ أَنَّهُ قَالَ لِمُغِیرَهَ بْنِ شُعْبَهَ: أَنْتَ ضَرَبْتَ فَاطِمَهَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّی أَدْمَیْتَهَا وَ أَلْقَتْ مَا فِی بَطْنِهَا اسْتِذْلالاً مِنْکَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ مُخَالَفَهً مِنْکَ لِأَمْرِهِ وَ انْتِهَاکاً لِحُرْمَتِهِ وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنْتِ سَیِّدَهُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ اللَّهُ مُصَیِّرُکَ إِلَی النَّارِ.

در کتاب احتجاج (۵۸۶) می نگارد:

از جمله ی احتجاج و استدلال هایی که امام حسن علیه السلام بر معاویه و یارانش کرد این بود که آن حضرت به مغیره بن شعبه فرمود:

تو همان کسی هستی که فاطمه دختر پیغمبر خدا را زدی و بدنش را خون آلود نمودی و او بدین جهت جنین خود را سقط کرد. تو این

عمل را، به علّت اینکه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را ذلیل شماری و با امر آن حضرت مخالفت کنی و نسبت به آن بزرگوار هتک حرمت نموده باشی، انجام دادی. در صورتی که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها می فرمود:

ای فاطمه! تو سرور و بزرگ زنان اهل بهشتی. [ای مغیره!] بدان که خدا تو را طعمه ی آتش جهنّم خواهد کرد.

[روایت شماره] (۲۹)

أَقُولُ: وَجَدْتُ فِی کِتَابِ سُلَیْم بْنِ قَیْسٍ الْهِلالِیِّ بِرِوَایَهِ أَبَانِ بْنِ أَبِی عَیَّاشٍ عَنْهُ، عَنْ سَلْمَانَ وَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالا: تُوُفِّیَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَوْمَ تُوُفِّیَ فَلَمْ یُوضَعْ فِی حُفْرَتِهِ، حَتَّی نَکَثَ النَّاسُ وَ ارْتَدُّوا وَ أَجْمَعُوا عَلَی الْخِلافِ وَ اشْتَغَلَ عَلِیٌّ علیه السلام بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّی فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ وَ تَکْفِینِهِ وَ تَحْنِیطِهِ وَ وَضْعِهِ فِی حُفْرَتِهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَی تَأْلِیفِ الْقُرْآنِ وَ شُغِلَ عَنْهُمْ بِوَصِیَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

فَقَالَ عُمَرُ لِأَبِی بَکْرٍ یَا هَذَا إِنَّ النَّاسَ أَجْمَعِینَ قَدْ بَایَعُوکَ مَا خَلا هَذَا الرَّجُلَ وَ أَهْلَ بَیْتِهِ فَابْعَثْ إِلَیْهِ فَبَعَثَ إِلَیْهِ ابْنَ عَمٍّ لِعُمَرَ یُقَالُ لَهُ: قُنْفُذٌ، فَقَالَ لَهُ: یَا قُنْفُذُ انْطَلِقْ إِلَی عَلِیٍّ فَقُلْ لَهُ: أَجِبْ خَلِیفَهَ رَسُولِ اللَّهِ، فَبَعَثَا مِرَاراً وَ أَبَی عَلِیٌّ علیه السلام أَنْ یَأْتِیَهُمْ، فَوَثَبَ عُمَرُ غَضْبَانَ وَ نَادَی خَالِدَ بْنَ الْوَلِیدِ وَ قُنْفُذاً فَأَمَرَهُمَا أَنْ یَحْمِلا حَطَباً وَ نَاراً ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّی انْتَهَی إِلَی بَابِ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَهَ علیهما السلام وَ فَاطِمَهُ قَاعِدَهٌ خَلْفَ الْبَابِ، قَدْ عَصَبَتْ رَأْسَهَا وَ نَحِلَ جِسْمُهَا فِی وَفَاهِ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

فَأَقْبَلَ عُمَرُ حَتَّى ضَرَبَ الْبَابَ ثُمَّ نَادَى: يَا ابْنَ أَبِى طَالِبٍ افْتَحِ الْبَابَ! فَقَالَتْ فَاطِمَهُ: يَا عُمَرُ مَا لَنَا وَ لَکَ لا تَدَعُنَا وَ مَا نَحْنُ فِيهِ،

قَالَ افْتَحِى الْبَابَ وَ إِلا أَحْرَقْنَا عَلَيْكُمْ، فَقَالَتْ يَا عُمَرُ أَمَا تَتَّقِى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ تَدْخُلُ عَلَى بَيْتِى وَ تَهْجُمُ عَلَى دَارِى فَأَبَى أَنْ يَنْصَرِفَ، ثُمَّ دَعَا عُمَرُ بِالنَّارِ فَأَضْرَمَهَا فِى الْبَابِ فَأَحْرَقَ الْبَابَ ثُمَّ دَفَعَهُ عُمَرُ فَاسْتَقْبَلَتْهُ فَاطِمَهُ سلام الله عليها وَ صَاحَتْ يَا أَبَتَاهْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ السَّيْفَ وَ هُوَ فِى غِمْدِهِ فَوَجَأَ بِهِ جَنْبَهَا فَصَرَخَتْ فَرَفَعَ السَّوْطَ فَضَرَبَ بِهِ ذِرَاعَهَا فَصَاحَتْ يَا أَبَتَاهْ.

فَوَثَبَ عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام فَأَخَذَ بِتَلابِيبِ عُمَرَ ثُمَّ هَزَّهُ فَصَرَعَهُ وَ وَجَأَ أَنْفَهُ وَ رَقَبَتَهُ وَ هَمَّ بِقَتْلِهِ، فَذَكَرَ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ مَا أَوْصَاهُ بِهِ مِنَ الصَّبْرِ وَ الطَّاعَهِ فَقَالَ:

وَ الَّذِى كَرَّمَ مُحَمَّداً بِالنُّبُوَّهِ يَا ابْنَ صُهَاکَ لَوْلا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَعَلِمْتَ أَنَّکَ لا تَدْخُلُ بَيْتِى، فَأَرْسَلَ عُمَرُ يَسْتَغِيثُ.

فَأَقْبَلَ النَّاسُ حَتَّى دَخَلُوا الدَّارَ فَكَاثَرُوهُ وَ أَلْقَوْا فِى عُنُقِهِ حَبْلاً فَحَالَتْ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَهُ فَاطِمَهُ عِنْدَ بَابِ الْبَيْتِ، فَضَرَبَهَا قُنْفُذُ الْمَلْعُونُ بِالسَّوْطِ فَمَاتَتْ حِينَ مَاتَتْ وَ إِنَّ فِى عَضُدِهَا كَمِثْلِ الدُّمْلُجِ مِنْ ضَرْبَتِهِ لَعَنَهُ اللَّهُ فَأَلْجَأَهَا إِلَى عِضَادَهِ بَيْتِهَا وَ دَفَعَهَا فَكَسَرَ ضِلْعَهَا مِنْ جَنْبِهَا فَأَلْقَتْ جَنِيناً مِنْ بَطْنِهَا فَلَمْ تَزَلْ صَاحِبَهَ فِرَاشٍ حَتَّى مَاتَتْ سلام الله عليها مِنْ ذَلِکَ شَهِيدَهً.

وَ سَاقَ الْحَدِيثَ الطَّوِيلَ فِى الدَّاهِيَهِ الْعُظْمَى وَ الْمُصِيبَهِ الْكُبْرَى إِلَى أَنْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ:

ثُمَّ إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله عليها بَلَغَهَا أَنَّ أَبَابَكْرٍ قَبَضَ فَدَكاً فَخَرَجَتْ فِى نِسَاءِ بَنِى هَاشِمٍ حَتَّى دَخَلَتْ عَلَى أَبِى بَكْرٍ

فَقَالَتْ:

يَا أَبَابَكْرٍ تُرِيدُ أَنْ تَأْخُذَ مِنِّی أَرْضاً جَعَلَهَا لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَدَعَا أَبُوبَكْرٍ بِدَوَاءٍ لِيَكْتُبَ بِهِ لَهَا، فَدَخَلَ عُمَرُ فَقَالَ:

يَا خَلِيفَهَ رَسُولِ اللَّهِ لا تَكْتُبْ لَهَا حَتَّی تُقِيمَ الْبَيِّنَهَ بِمَا تَدَّعِی فَقَالَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها عَلِيٌّ وَ أُمُّ أَيْمَنَ يَشْهَدَانِ بِذَلِكَ، فَقَالَ عُمَرُ: لا تُقْبَلُ شَهَادَهُ امْرَأَهٍ أَعْجَمِيَّهٍ لا تُفْصِحُ وَ أَمَّا عَلِيٌّ فَيَجُرُّ النَّارَ إِلَی قُرْصَتِهِ. فَرَجَعَتْ فَاطِمَهُ مُغْتَاظَهً فَمَرِضَتْ وَ كَانَ عَلِيٌّ يُصَلِّی فِی الْمَسْجِدِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فَلَمَّا صَلَّی قَالَ لَهُ أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ: كَيْفَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ إِلَی أَنْ ثَقُلَتْ فَسَأَلا عَنْهَا وَ قَالا: قَدْ كَانَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهَا مَا قَدْ عَلِمْتَ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَنَا لِنَعْتَذِرَ إِلَيْهَا مِنْ ذَنْبِنَا،

قَالَ:

ذَاكَ إِلَيْكُمَا.

فَقَامَا فَجَلَسَا بِالْبَابِ وَ دَخَلَ عَلِيٌّ عليه السلام عَلَی فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ لَهَا: أَيَّتُهَا الْحُرَّهُ فُلانٌ وَ فُلانٌ بِالْبَابِ يُرِيدَانِ أَنْ يُسَلِّمَا عَلَيْكِ فَمَا تُرِيدِينَ؟

قَالَتِ: الْبَيْتُ بَيْتُكَ وَ الْحُرَّهُ زَوْجَتُكَ، افْعَلْ مَا تَشَاءُ! فَقَالَ:

سُدِّی قِنَاعَكِ فَسَدَّتْ قِنَاعَهَا وَ حَوَّلَتْ وَجْهَهَا إِلَی الْحَائِطِ، فَدَخَلا وَ سَلَّمَا وَ قَالا: ارْضَیْ عَنَّا رَضِیَ اللَّهُ عَنْكِ فَقَالَتْ:

مَا دَعَا إِلَی هَذَا؟

فَقَالا اعْتَرَفْنَا بِالْإِسَاءَهِ وَ رَجَوْنَا أَنْ تُعْفِیَ عَنَّا فَقَالَتْ:

إِنْ كُنْتُمَا صَادِقَيْنِ فَأَخْبِرَانِی عَمَّا أَسْأَلُكُمَا عَنْهُ، فَإِنِّی لا أَسْأَلُكُمَا عَنْ أَمْرٍ إِلا وَ أَنَا عَارِفَهٌ بِأَنَّكُمَا تَعْلَمَانِهِ، فَإِنْ صَدَقْتُمَا عَلِمْتُ أَنَّكُمَا صَادِقَانِ فِی مَجِيئِكُمَا قَالا: سَلِی عَمَّا بَدَا لَكِ.

قَالَتْ:

نَشَدْتُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتُمَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

«يَقُولُ فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی» ؟ قَالا: نَعَمْ فَرَفَعَتْ يَدَهَا إِلَی السَّمَاءِ فَقَالَتِ: اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا قَدْ آذَيَانِی فَأَنَا أَشْكُوهُمَا إِلَيْكَ وَ إِلَی رَسُولِكَ، لا وَاللَّهِ لا أَرْضَی عَنْكُمَا أَبَداً حَتَّی أَلْقَی أَبِی رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَخْبِرَهُ بِمَا صَنَعْتُمَا فَيَكُونَ هُوَ الْحَاكِمَ فِيكُمَا قَالَ:

فَعِنْدَ ذَلِكَ دَعَا أَبُوبَكْرٍ بِالْوَيْلِ وَ الثُّبُورِ وَ جَزِعَ جَزَعاً شَدِيداً فَقَالَ عُمَرُ: تَجْزَعُ يَا خَلِيفَهَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ قَوْلِ امْرَأَهٍ؟

قَالَ:

فَبَقِيَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها بَعْدَ وَفَاهِ أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَرْبَعِينَ لَيْلَهً فَلَمَّا اشْتَدَّ بِهَا الْأَمْرُ دَعَتْ عَلِيّاً عليه السلام وَ قَالَتْ:

يَا ابْنَ عَمِّ مَا أَرَانِي إلا لِمَا بِي وَ أَنَا أُوصِيكَ أَنْ تَتَزَوَّجَ بِأُمَامَهَ بِنْتِ أُخْتِي زَيْنَبَ تَكُونُ لِوُلْدِي مِثْلِي وَ اتَّخِذْ لِي نَعْشاً فَإِنِّي رَأَيْتُ الْمَلائِكَهَ يَصِفُونَهُ لِي وَ أَنْ لا يَشْهَدَ أَحَدٌ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ جَنَازَتِي وَ لا دَفْنِي وَ لا الصَلاهَ عَلَيَّ.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُبِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها مِنْ يَوْمِهَا فَارْتَجَّتِ الْمَدِينَهُ بِالْبُكَاءِ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ دَهِشَ النَّاسُ كَيَوْمِ قُبِضَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَقْبَلَ أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ يُعَزِّيَانِ عَلِيّاً عليه السلام وَ يَقُولانِ لَهُ يَا أَبَاالْحَسَنِ لا تَسْبِقْنَا بِالصَّلاهِ عَلَى ابْنَهِ رَسُولِ اللَّهِ، فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ دَعَا عَلِيٌّ عليه السلام الْعَبَّاسَ وَ الْفَضْلَ وَ الْمِقْدَادَ وَ سَلْمَانَ وَ أَبَاذَرٍّ وَ عَمَّاراً فَقَدَّمَ الْعَبَّاسَ فَصَلَّى عَلَيْهَا وَ دَفَنُوهَا.

فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ أَقْبَلَ أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ وَ النَّاسُ يُرِيدُونَ الصَلاهَ عَلَى فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَقَالَ الْمِقْدَادُ: قَدْ دَفَنَّا فَاطِمَهَ الْبَارِحَهَ، فَالْتَفَتَ عُمَرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ:

لَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّهُمْ سَيَفْعَلُونَ قَالَ الْعَبَّاسُ: إِنَّهَا أَوْصَتْ أَنْ لا تُصَلِّيَا عَلَيْهَا فَقَالَ عُمَرُ: لا تَتْرُكُونَ يَا بَنِي هَاشِمٍ حَسَدَكُمُ الْقَدِيمَ لَنَا أَبَداً إِنَّ هَذِهِ الضَّغَائِنَ الَّتِي فِي صُدُورِكُمْ لَنْ تَذْهَبَ، وَاللَّهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَنْبُشَهَا فَأُصَلِّيَ عَلَيْهَا، فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :

وَاللَّهِ لَوْ رُمْتَ ذَاكَ يَا

ابْنَ صُـهَاکَ لا رَجَعَتْ إِلَیْکَ یَمِینُکَ، لَئِنْ سَـلَلْتُ سَـیْفِی لا غَمَدْتُهُ دُونَ إِزْهَاقِ نَفْسِکَ، فَانْکَسَرَ عُمَرُ وَ سَکَتَ وَ عَلِمَ أَنَّ عَلِیّاً علیه السلام إِذَا حَلَفَ صَدَقَ.

ثُمَّ قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

یَا عُمَرُ أَلَسْتَ الَّذِی هَمَّ بِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم وَ أَرْسَلَ إِلَیَّ فَجِئْتُ مُتَقَلِّداً سَـیْفِی ثُمَّ أَقْبَلْتُ نَحْوَکَ لِأَقْتُلَکَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ «فَلا تَعْجَلْ عَلَیْهِمْ إِنَّما نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا» (۵۸۷).

أقول: تمام الخبر مع الأخبار الأُخر المشتمله علی ما وقع علیها من الظلم أوردتها فی کتاب الفتن.

مؤلف گوید در کتاب سُلَیم ابن قیس هلالی (۵۸۸) از سلمان فارسی و عبدالله بن عبّاس روایت می کند که گفتند:

هنگـامی که پیـامبر اکرم صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم به شـهادت رسـید هنوز جنازه ی مقـدّس آن حضـرت را به خاک نسپرده بودند که مردم عهد و پیمان خود را شکستند و مُرتَد شدند و عَلَم مخالفت را برافراشتند.

امّا حضـرت امیر علیه السـلام مشـغول غسل و کفن و حُنوط بـدن مبارک پیغمبر شـد تا اینکه آن بدن مقدّس را به خاک سپرد. سپس حضرت علی علیه السلام طبق وصیّت حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشغول جمع آوری قرآن مجید شد.

پس از این جریان عمر به ابابکر گفت:

مردم عموماً غیر از علی و اهل بیتش با تو بیعت کردند، به دنبال وی بفرست تا بیاید و بیعت کند. ابابکر پسر عموی عمر را، که نامش قنفذ بود، خواست و به او گفت:

نزد علی برو و به وی بگو، خلیفه ی پیغمبر تو را خواسـته! چنـدین مرتبه قنفـذ این مأموریت را انجام داد ولی حضـرت امیر علیه السلام نزد آنان نیامد.

عمر در

حالی که خشمناک بود برجست و خالد بن ولید را با قنفذ خواست. به ایشان دستور داد تا هیزم و آتش برداشتند و متوجّه خانه ی حضرت شدند. در آن موقع حضرت زهراء سلام الله علیها پشت در نشسته بود در حالتی که سر مبارک را با دستمال بسته، جسم آن معظّمه پس از شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ناتوان شده بود.

عمر همچنان رفت تا نزد خانه ی حضرت علی علیه السلام رسید دقُّ الباب کرد و فریاد زد:

ای پسر ابیطالب! در را باز کن! حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به او فرمود:

ما را با تو چه کار، چرا نمی گذاری به عزاداری خویشتن مشغول باشیم؟! عمر در جواب حضرتش گفت:

در را باز کن و اِلّا آتش به جان شما می زنیم!

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در جوابش فرمود:

آیا از خدای توانا نمی ترسی که داخل خانه ی من می شوی و به خانه ام حمله و هجوم می آوری؟

عمر حاضر نشد که برگردد! آنگاه آتش خواست و در خانه را آتش زد، وقتی در سوخت، او در را فشار داد، همین موقع بود که حضرت زهراء سلام الله علیها در مقابل او قرار گرفت و فریاد زد:

«یا اَبَتاه! یا رَسُول الله! » سپس عُمَر شمشیر خود را همان طور که در غلاف بود بلند کرد و به پهلوی حضرت فاطمه سلام الله علیها زد، تا ناله ی آن بانوی معظّمه بلند شد با تازیانه طوری به ساق دست آن حضرت نواخت که حضرتش صیحه ای زد و فرمود:

«یا اَبَتاه! ! » هنگامی که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام با این منظره مواجه شد از جای برخاست و کمربند

عمر را گرفت او را از جای کند و بر زمین افکند.

آنگاه بینی و گردن او را کوبید و تصمیم گرفت که او را به قتل رساند، امّا به یاد دستور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم افتاد که به آن حضرت فرموده بود:

باید صبور و شکیبا باشی. لذا به او فرمود:

ای پسر صَهّاک! قسم به آن خدایی که حضرت محمّد را به مقام نُبوّت گرامی داشت اگر چنین نبود که من به خاطر امر خدا، باید صبر کنم تو می فهمیدی که نمی توانستی داخل خانه ی من بشوی! عمر همچنان استغاثه می کرد! !

بعد از این جریان مردم، در میان خانه ی حضرت علی علیه السلام ریختند و بر آن حضرت غلبه یافته و ریسمان به گردن مقدّسش انداختند! !

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نزد در آمد که حضرت امیر علیه السلام را از دست آنان رها کند ولی قنفذ، آن بانوی مظلومه را هدف تازیانه قرار داد! موقعی که حضرت زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید اثر آن تازیانه نظیر یک بازوبند به بازوی آن حضرت بود.

آنگاه آن معظّمه را به سمت چهار چوب در خانه اش کشانید و در را فشار داد به طوری که استخوانهای پهلویش شکست و جنین خود را که در رحم داشت، سقط کرد! !

پس از این جریان حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها همچنان در بستر بیماری بود تا اینکه به شهادت رسید!

و این حدیث در این مصیبت بزرگ، طولانی ست تا اینکه ابن عبّاس می گوید:

سپس به گوش حضرت فاطمه سلام الله علیها رسید که ابوبکر فدک را گرفته! آن مظلومه با گروهی از زنان نزد ابوبکر آمد و

به او فرمود:

آیا می خواهی زمینی را که پدرم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من عطا فرموده، بگیری؟!

ابوبکر دوات خواست تا بنویسد فدک مال فاطمه ی اطهر سلام الله علیها باشد.

عمر وارد شد و به او گفت:

ای خلیفه ی پیامبر خدا! مبادا سند فدک را برای زهرا بنویسی تا برای مدّعای خود شاهد بیاورد.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

علی علیه السلام و امّ ایمن برای مدّعای من شهادت می دهند.

عمر گفت:

شهادت زن عجمی که فصاحت ندارد، قبول نیست. علی هم روی خمیر خود آتش می کشد!

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها با حالتی خشمناک مراجعت کرد و بیمار شد.

یک روز حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در مسجد نمازهای پنج گانه را بجا می آورد، ابوبکر و عمر به آن حضرت گفتند:

دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در چه حال است؟

یا علی! چون از آن جریانی که بین ما و او گذشت آگاهی، چنانچه صلاح بدانی از آن بانو کسب اجازه کن تا ما نزد او آمده و از گناه خود عذرخواهی نمائیم؟

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

اختیار با شما. ایشان برخاستند و بر در خانه ی حضرت زهراء سلام الله علیها آمدند.

حضرت امیر علیه السلام نزد حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمد و به ایشان فرمود:

ای بانوی با شخصیّت! ابابکر و عمر نزد در آمده اند و تصمیم دارند سلامی به تو بگویند، تو چه می گویی؟

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

خانه خانه ی تو می باشد و من که بانویی آزاد هستم زوجه ی تو می باشم. هر عملی که می خواهی انجام بده.

حضرت امیر علیه السلام به آن مظلومه فرمود:

مقنعه ی خود را بپوش، آن بانو مقنعه ی

خویشتن را پوشید و روی خود را به سمت دیوار نمود.

سپس آن دو نفر به حضور حضرتش آمده و سلام کردند و به حضرت زهراء سلام الله علیها گفتند:

از ما راضی باش تا خدا از تو راضی شود.

فرمود:

منظور شما چیست؟

گفتند:

ما قبول داریم که به تو ستم کردیم و در عین حال تقاضای عفو و بخشش داریم.

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

اگر شما راست می گویید این موضوعی را که من از شما می پرسم جواب بگویید و می دانم که جواب آن را می دانید. اگر جواب مرا درست گفتید یقین دارم برای این مطلبی که گفتید آمده اید.

گفتند:

آنچه در نظر داری بپرس.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

شما را به خدا قسم می دهم آیا نشنیدید که پدرم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم درباره ی من می فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده ست.

گفتند:

چرا.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها دست خود را به سوی آسمان بلند کرد و فرمود:

پروردگارا! این دو نفر مرا اذیّت کردند، من شکایت ایشان را به تو و به پیغمبر تو می کنم! نه به خدا، من هرگز از شما راضی نخواهم شد تا اینکه نزد پدر بزرگوارم بروم و او را از این ظلم و ستمی که به من نمودید آگاه نمایم و آن حضرت درباره ی شما قضاوت نماید.

ابوبکر پس از شنیدن این مطلب صدا به واویلا بلند کرد و دچار جزع و فزع شدیدی شد! عمر به او گفت:

ای خلیفه ی پیامبر! آیا تو از سخن یک زن این طور جزع و فزع کنی؟

راوی می گوید:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مدّت چهل روز بعد از شهادت پدر

بزرگوارش زنده بود.

هنگامی که بیماری آن بانو شدید شد، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را خواست و به آن حضرت فرمود:

ای پسر عمو! من خودم را آماده ی سفر آخرت می بینم. من به تو وصیّت می کنم، با امامه دختر خواهرم زینب ازدواج نمایی، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم می باشد.

یک تابوت برای من پیش بینی کن، زیرا ملائکه اوصاف آن را برای من شرح داده اند. مبادا در موقع تشییع جنازه و دفن و نماز خواندن به بدن من، احدی از دشمنان خدا حاضر گردد! !

ابن عبّاس می گوید:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها همان روز به شهادت رسید.

مردان و زنان مدینه عموماً غرق ضجّه و گریه شدند و مردم دچار مصیبتی گردیدند که در روز شهادت پدرش حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دچار شده بودند. ابوبکر و عمر نزد حضرت امیر علیه السلام آمدند و پس از اینکه تسلیت گفتند، به آن حضرت گفتند:

مبادا قبل از ما بر بدن دختر پیامبر نماز بگذاری!

ولی هنگامی که شب شد حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام ، عبّاس، فضل، مقداد، سلمان، ابوذر و عمّار را خواست.

آنگاه بر بدن مبارک آن مظلومه نماز خواندند و حضرتش را به خاک سپردند.

موقعی که صبح شد ابوبکر و عمر با مردم مدینه آمدند تا بر بدن حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نماز بخوانند. ولی مقداد گفت:

فاطمه را شب گذشته به خاک سپردیم.

عمر متوجّه ابوبکر شد و گفت:

نگفتم ایشان کار خودشان را خواهند کرد! !

عبّاس گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خودش وصیّت کرد شما بر بدنش نماز نخوانید! عمر گفت:

ای بنی هاشم! شما آن حسادتی را که از قدیم

الایام با ما داشتید هرگز ترک نخواهید کرد، آن کینه و دشمنی هایی که در سینه ی شماست از بین نخواهد رفت؟! به خدا قسم من تصمیم دارم که قبر فاطمه سلام الله علیها را نبش کنم و بر جنازه اش نماز بخوانم!

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

ای پسر صهّاک! به خدا قسم اگر یک چنین عملی را انجام دهی قَسَمی را که خورده ای به تو بازمی گردانم و اگر این شمشیر را از غلاف بکشم آن را غلاف نمی کنم تا اینکه تو را هلاک نمایم.

عمر جا خورد و ساکت شد، زیرا می دانست حضرت علی علیه السلام هر گاه قَسَم بخورد، طبق قَسَم خود عمل خواهد کرد.

آنگاه به وی فرمود:

آیا تو آن کسی نیستی که پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تصمیم گرفت تو را بکشد، آن حضرت به دنبال من فرستاد، من با شمشیر کشیده نزد تو آمدم که تو را به قتل برسانم و خدای علیم این آیه را نازل کرد:

«علیه آنان عجله منمای، زیرا ما آنچه را که باید برای آنان آماده کنیم، آماده کرده ایم».

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

تمام این خبر با اخبار دیگر را که مشتمل است بر ظلم هایی که بر آن معظّمه وارد شده، در کتاب «اَلْفِتَنْ» نقل کرده ایم.

[روایت شماره] (۳۰)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

مَاتَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها مَا بَیْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ وَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ علیه السلام أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَمَّا احْتُضِرَتْ نَظَرَتْ نَظَراً حَادّاً ثُمَّ قَالَتْ:

السَّلَامُ عَلَی جَبْرَئِیلَ، السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ مَعَ رَسُولِکَ، اللَّهُمَّ فِی

رِضْوَانِکَ وَ جِوَارِکَ وَ دَارِکَ دَارِالسَّلامِ، ثُمَّ قَالَتْ:

أَتَرَوْنَ مَا أَرَی؟ فَقِیلَ لَهَا مَا تَرَی؟

قَالَتْ:

هَذِهِ مَوَاکِبُ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ هَذَا جَبْرَئِیلُ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ وَ یَقُولُ: یَا بُنَیَّهِ اقْدَمِی فَمَا أَمَامَکِ خَیْرٌ لَکِ.

وَ عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام أَنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها لَمَّا احْتُضِرَتْ سَلَّمَتْ عَلَی جَبْرَئِیلَ وَ عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ سَلَّمَتْ عَلَی مَلَکِ الْمَوْتِ وَ سَمِعُوا حِسَّ الْمَلائِکَهِ وَ وَجَدُوا رَائِحَهً طَیِّبَهً کَأَطْیَبِ مَا یَکُونُ مِنَ الطِّیبِ.

وَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها عَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتَّهَ أَشْهُرٍ.

وَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

مَکَثَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها فِی مَرَضِهَا خَمْسَهَ عَشَرَ یَوْماً وَ تُوُفِّیَتْ.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام قَالَ:

شَهِدَ دَفْنَهَا سَلْمَانُ الْفَارِسِیُّ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ أَبُوذَرٍّ الْغِفَارِیُّ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ الزُّبَیْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.

وَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ آبَائِهِ: أَنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَاشَتْ بَعْدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتَّهَ أَشْهُرٍ مَا رُئِیَتْ ضَاحِکَهً وَ عَنْهُ علیه السلام أَنَّ فَاطِمَهَ کُفِّنَتْ فِی سَبْعَهِ أَثْوَابٍ.

وَ عَنْ حُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ، عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِیفٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

بُدُوُّ مَرَضِ فَاطِمَهَ بَعْدَ خَمْسِینَ لَیْلَهً مِنْ وَفَاهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَعَلِمَتْ أَنَّهَا الْوَفَاهُ فَاجْتَمَعَتْ لِذَلِکَ تَأْمُرُ عَلِیّاً بِأَمْرِهَا وَ تُوصِیهِ بِوَصِیَّتِهَا وَ تَعْهَدُ إِلَیْهِ عُهُودَهَا وَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یَجْزَعُ لِذَلِکَ وَ یُطِیعُهَا فِی جَمِیعِ مَا تَأْمُرُهُ.

فَقَالَتْ:

یَا أَبَاالْحَسَنِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه

وَ سَلَّم عَهِدَ إِلَيَّ وَ حَدَّثَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ وَ لا بُدَّ مِمَّا لا بُدَّ مِنْهُ، فَاصْبِرْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَی وَ ارْضَ بِقَضَائِهِ،

قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ بِغُسْلِهَا وَ جَهَازِهَا وَ دَفْنِهَا لَیْلاً فَفَعَلَ،

قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ بِصَدَقَتِهَا وَ تَرَکَتِهَا قَالَ:

فَلَمَّا فَرَغَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ مِنْ دَفْنِهَا لَقِیَهُ الرَّجُلانِ فَقَالا لَهُ: مَا حَمَلَکَ عَلَی مَا صَنَعْتَ؟

قَالَ:

وَصِیَّتُهَا وَ عَهْدُهَا.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مابین نماز مغرب و عشاء به شهادت رسید.

عبدالله بن حسن از پدران خود روایت می کند حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در حالت احتضار، یک نظر تندی کرد و فرمود:

سلام بر جبرئیل، سلام بر رسول خدا، خدایا! مرا با رسول خود محشور کن. پروردگارا! مرا در بهشت و جوار خود جای بده. خانه ی تو خانه ی سلامت است.

سپس فرمود:

آیا آنچه را که من می بینم شما هم می بینید؟ پس گفته شد:

چه می بینی؟

فرمود:

این گروه های اهل آسمان ها است، این جبرئیل و این پیامبر خداست که به من می فرمایند:

دخترم بیا، زیرا این نعمت هایی که تو در جلو داری برایت بهتر است.

زید بن علی علیه السلام می گوید:

موقعی که شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها نزدیک شد آن حضرت به جبرئیل و حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و ملك الموت سلام کرد. حاضرین حضور ملائکه را حس کردند و بهترین بوی مشک را یافتند.

و از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود:

همانا فاطمه سلام الله علیها بعد از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شش ماه زندگی کرد.

و همچنین از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود:

بیماری فاطمه سلام الله علیها

پانزده روز طول کشید و پس از آن به شهادت رسید.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

حاضرین در دفن حضرت زهرا سلام الله علیها سلمان فارسی و مقداد بن اسود و ابوذر غفّاری و ابن مسعود و عبّاس بن عبدالمطلّب و زبیر بن عوام بودند.

و حضرت امام باقر علیه السلام از پدران بزرگوارشان: نقل کرده اند:

همانا فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از پیامبر، شش ماه زنده بود و کسی او را در آن شش ماه خندان ندید و همچنین از آن حضرت نقل شده:

همانا فاطمه سلام الله علیها در هفت قطعه پارچه، کفن شد.

و از حسین بن عُلوان روایت شده که او از سعد بن طریف و او از امام باقر علیه السلام نقل کرده که آن حضرت فرمود:

بیماری فاطمه سلام الله علیها پنجاه شب پس از شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آشکار شد، پس وقتی آن حضرت آگاه شد که در همین بیماری از دنیا خواهد رفت، لذا توصیه هایش را به حضرت علی علیه السلام فرمود و با او عهدهایی نمود و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بسیار ناله و زاری می کرد و به همه ی وصیّت ها و سفارش های حضرت فاطمه سلام الله علیها عمل کرد.

(و از جمله سفارش های آن حضرت این بود که) ای ابوالحسن! رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من خبر داده که اوّلین شخص از خانواده ی او هستم که به ایشان ملحق می شوم، پس گریزی از مرگ نیست، در مقابل امر خداوند صبر پیشه کن و راضی باش به رضای

او.

و حضرت امام باقر علیه السلام فرمود:

و (از جمله وصایای آن حضرت به امیرالمؤمنین علی علیه السلام این بود که) او را شبانه غسل، کفن و دفن نماید و حضرت علی علیه السلام نیز همه ی این وصایا را انجام داد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:

ایشان راجع به صدقات و ارثیه اش نیز توصیه هایی فرمود:

پس چون امیرالمؤمنین علیه السلام از دفن حضرت فاطمه سلام الله علیها فارغ شد آن دو نفر (ابوبکر و عمر) آن حضرت را ملاقات کردند و عرض کردند:

چه چیزی باعث شد که چنین کاری انجام دهی؟

حضرت پاسخ فرمود:

وصیّت و عهدی بود که از من گرفته بود.

[روایت شماره] (۳۱)

[علل الشّرائع] حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ:

حَدَّثَنَا أَبُوالْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِی الْمِقْدَامِ وَ زِیَادِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالا: أَتَی رَجُلٌ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام فَقَالَ لَهُ: یَرْحَمُکَ اللَّهُ هَلْ تُشَیَّعُ الْجِنَازَهُ بِنَارٍ وَ یُمْشَی مَعَهَا بِمِجْمَرَهٍ وَ قِنْدِیلٍ أَوْ غَیْرِ ذَلِکَ مِمَّا یُضَاءُ بِهِ؟

قَالَ فَتَغَیَّرَ لَوْنُ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام مِنْ ذَلِکَ وَ اسْتَوَی جَالِساً ثُمَّ قَالَ:

إِنَّهُ جَاءَ شَقِیٌّ مِنَ الْأَشْقِیَاءِ إِلَی فَاطِمَهَ بِنْتِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ لَهَا: أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ عَلِیّاً قَدْ خَطَبَ بِنْتَ أَبِی جَهْلٍ فَقَالَتْ:

حَقّاً مَا تَقُولُ فَقَالَ:

حَقّاً مَا أَقُولُ – ثَلاثَ مَرَّاتٍ – فَدَخَلَهَا مِنَ الْغَیْرَهِ مَا لا تَمْلِکُ نَفْسَهَا وَ ذَلِکَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی کَتَبَ عَلَی النِّسَاءِ غَیْرَهً وَ کَتَبَ عَلَی الرِّجَالِ جِهَاداً وَ جَعَلَ لِلْمُحْتَسِبَهِ الصَّابِرَهِ مِنْهُنَّ مِنَ الْأَجْرِ مَا جَعَلَ لِلْمُرَابِطِ الْمُهَاجِرِ فِی سَبِیلِ اللَّهِ.

قَالَ:

فَاشْتَدَّ غَمُّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها مِنْ ذَلِکَ وَ بَقِیَتْ مُتَفَکِّرَةً هِیَ حَتَّی أَمْسَتْ وَ جَاءَ اللَّیْلُ حَمَلَتِ الْحَسَنَ عَلَی عَاتِقِهَا الْأَیْمَنِ

وَ الْحُسَيْنَ عَلَى عَاتِقِهَا الْأَيْسَرِ وَ أَخَذَتْ بِيَدِ أَمِّ كُلْثُومِ الْيُسْرَى بِيَدِهَا الْيُمْنَى ثُمَّ تَحَوَّلَتْ إِلَى حُجْرَهِ أَبِيهَا فَجَاءَ عَلِيٌّ عليه السلام فَدَخَلَ فِي حُجْرَتِهِ فَلَمْ يَرَ فَاطِمَهَ سلام الله عليها فَاشْتَدَّ لِذَلِكَ غَمُّهُ وَ عَظُمَ عَلَيْهِ وَ لَمْ يَعْلَم الْقِصَّه مَا هِيَ فَاسْتَحْيَا أَنْ يَدْعُوَهَا مِنْ مَنْزِلِ أَبِيهَا فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَمَعَ شَيْئاً مِنْ كَثِيبِ الْمَسْجِدِ وَ اتَّكَأَ عَلَيْهِ.

فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَا بِفَاطِمَهَ مِنَ الْحُزْنِ أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثُمَّ لَبِسَ ثَوْبَهُ وَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ، فَلَمْ يَزَلْ يُصَلِّي بَيْنَ رَاكِعٍ وَ سَاجِدٍ وَ كُلَّمَا صَلَّى رَكْعَتَيْنِ دَعَا اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَ مَا بِفَاطِمَهَ مِنَ الْحُزْنِ وَ الْغَمِّ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا وَ هِيَ تَتَقَلَّبُ وَ تَتَنَفَّسُ الصُّعَدَاءَ فَلَمَّا رَآهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهَا لا يَهْنَؤُهَا النَّوْمُ وَ لَيْسَ لَهَا قَرَارٌ قَالَ لَهَا: قُومِي يَا بُنَيَّهِ فَقَامَتْ فَحَمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الْحَسَنَ وَ حَمَلَتْ فَاطِمَهُ الْحُسَيْنَ وَ أَخَذَتْ بِيَدِ أُمِّ كُلْثُومٍ فَانْتَهَى إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام وَ هُوَ نَائِمٌ فَوَضَعَ النَّبِيُّ رِجْلَهُ عَلَى رِجْلِ عَلِيٍّ فَغَمَزَهُ وَ قَالَ:

قُمْ يَا أَبَا تُرَابٍ فَكَمْ سَاكِنٍ أَزْعَجْتَهُ، ادْعُ لِي أَبَابَكْرٍ مِنْ دَارِهِ وَ عُمَرَ مِنْ مَجْلِسِهِ وَ طَلْحَهَ.

فَخَرَجَ عَلِيٌّ عليه السلام فَاسْتَخْرَجَهُمَا مِنْ مَنْزِلِهِمَا وَ اجْتَمَعُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يَا عَلِيُّ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَهَ بَضْعَهٌ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهَا، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي [وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ] (۵۸۹) وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي وَ مَنْ آذَاهَا فِي

حَيَاتِی کَانَ کَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی؟

قَالَ:

فَقَالَ عَلِیٌّ: بَلَی یَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ:

فَقَالَ فَمَا دَعَاکَ إِلَی مَا صَنَعْتَ؟

فَقَالَ عَلِیٌّ: وَ الَّذِی بَعَثَکَ بِالْحَقِّ نَبِیّاً مَا کَانَ مِنِّی مِمَّا بَلَغَهَا شَیْ ءٌ وَ لا حَدَّثَتْ بِهَا نَفْسِی فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم صَدَقْتَ وَ صَدَقْتَ.

فَفَرِحَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها بِذَلِکَ وَ تَبَسَّمَتْ حَتَّی رُئِیَ ثَغْرُهَا فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ: إِنَّهُ لَعَجَبٌ لِحِینِهِ مَا دَعَاهُ إِلَی مَا دَعَانَا هَذِهِ السَّاعَهَ قَالَ:

ثُمَّ أَخَذَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِیَدِ عَلِیٍّ علیه السلام فَشَبَّکَ أَصَابِعَهُ بِأَصَابِعِهِ فَحَمَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم الْحَسَنَ وَ حَمَلَ الْحُسَیْنَ عَلِیٌّ علیه السلام وَ حَمَلَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها أُمَّ کُلْثُومٍ وَ أَدْخَلَهُمُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بَیْتَهُمْ وَ وَضَعَ عَلَیْهِمْ قَطِیفَهً وَ اسْتَوْدَعَهُمُ اللَّهَ ثُمَّ خَرَجَ وَ صَلَّی بَقِیَّهَ اللَّیْلِ.

فَلَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها مَرَضَهَا الَّذِی مَاتَتْ فِیهِ أَتَیَاهَا عَائِدَیْنِ وَ اسْتَأْذَنَا عَلَیْهَا فَأَبَتْ أَنْ تَأْذَنَ لَهُمَا فَلَمَّا رَأَی ذَلِکَ أَبُوبَکْرٍ أَعْطَی اللَّهَ عَهْداً لا یُظِلُّهُ سَقْفُ بَیْتٍ حَتَّی یَدْخُلَ عَلَی فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ یَتَرَاضَاهَاف فَبَاتَ لَیْلَهً فِی الصَّقِیعِ مَا أَظَلَّهُ شَیْ ءٌ ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ أَتَی عَلِیّاً علیه السلام فَقَالَ لَهُ: إِنَّ أَبَابَکْرٍ شَیْخٌ رَقِیقُ الْقَلْبِ وَ قَدْ کَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی الْغَارِ فَلَهُ صُحْبَهٌ وَ قَدْ أَتَیْنَاهَا غَیْرَ هَذِهِ الْمَرَّهِ مِرَاراً نُرِیدُ الْإِذْنَ عَلَیْهَا وَ هِیَ تَأْبَی أَنْ تَأْذَنَ لَنَا حَتَّی نَدْخُلَ عَلَیْهَا فَنَتَرَاضَی فَإِنْ رَأَیْتَ أَنْ تَسْتَأْذِنَ لَنَا عَلَیْهَا فَافْعَلْ،

قَالَ:

نَعَمْ، فَدَخَلَ عَلِیٌّ عَلَی فَاطِمَهَ سلام الله علیها فَقَالَ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ قَدْ کَانَ مِنْ هَذَیْنِ الرَّجُلَیْنِ مَا

قَدْ رَأَيْتِ وَ قَدْ تَرَدَّدَا مِرَاراً كَثِيرَةً وَ رَدَدْتِهِمَا وَ لَمْ تَأْذَنِى لَهُمَا وَ قَدْ سَأَلانِى أَنْ أَسْتَأْذِنَ لَهُمَا عَلَيْكِ فَقَالَتْ:

وَاللَّهِ لا آذَنُ لَهُمَا وَ لا أُكَلِّمُهُمَا كَلِمَةً مِنْ رَأْسِى حَتَّى أَلْقَى أَبِى فَأَشْكُوَهُمَا إِلَيْهِ بِمَا صَنَعَاهُ وَ ارْتَكَبَاهُ مِنِّى.

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام فَإِنِّى ضَمِنْتُ لَهُمَا ذَلِكِ،

قَالَتْ:

إِنْ كُنْتَ قَدْ ضَمِنْتَ لَهُمَا شَيْئاً فَالْبَيْتُ بَيْتُكَ وَ النِّسَاءُ تَتْبَعُ الرِّجَالَ لا أُخَالِفُ عَلَيْكَ بِشَيْ ءٍ فَأْذَنْ لِمَنْ أَحْبَبْتَ، فَخَرَجَ عَلِيٌّ عليه السلام فَأَذِنَ لَهُمَا فَلَمَّا وَقَعَ بَصَرُهُمَا عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها سَلَّمَا عَلَيْهَا فَلَمْ تَرُدَّ عَلَيْهِمَا وَ حَوَّلَتْ وَجْهَهَا عَنْهُمَا فَتَحَوَّلا وَ اسْتَقْبَلا وَجْهَهَا حَتَّى فَعَلَتْ مِرَاراً وَ قَالَتْ:

يَا عَلِيُّ جَافِ الثَّوْبَ وَ قَالَتْ لِنِسْوَةٍ حَوْلَهَا: حَوِّلْنَ وَجْهِى، فَلَمَّا حَوَّلْنَ وَجْهَهَا حَوَّلا إِلَيْهَا فَقَالَ أَبُوبَكْرٍ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّمَا أَتَيْنَاكِ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكِ وَ اجْتِنَابَ سَخَطِكِ نَسْأَلُكِ أَنْ تَغْفِرِى لَنَا وَ تَصْفَحِى عَمَّا كَانَ مِنَّا إِلَيْكِ،

قَالَتْ لا أُكَلِّمُكُمَا مِنْ رَأْسِى كَلِمَةً وَاحِدَةً حَتَّى أَلْقَى أَبِى وَ أَشْكُوَكُمَا إِلَيْهِ وَ أَشْكُوَ صُنْعَكُمَا وَ فِعَالَكُمَا وَ مَا ارْتَكَبْتُمَا مِنِّى.

قَالا إِنَّا جِئْنَا مُعْتَذِرَيْنِ مُبْتَغين [مُبْتَغِيَيْنِ] مَرْضَاتِكِ فَاغْفِرِى وَ اصْفَحِى عَنَّا وَ لا تُؤَاخِذِينَا بِمَا كَانَ مِنَّا، فَالْتَفَتَتْ إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام وَ قَالَتْ:

إِنِّى لا أُكَلِّمُهُمَا مِنْ رَأْسِى كَلِمَةً حَتَّى أَسْأَلَهُمَا عَنْ شَيْ ءٍ سَمِعَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَإِنْ صَدَقَانِى رَأَيْتُ رَأْيِى قَالا: اللَّهُمَّ ذَلِكَ لَهَا وَ إِنَّا لا نَقُولُ إِلا حَقّاً وَ لا نَشْهَدُ إِلا صِدْقاً.

فَقَالَتْ:

أُنْشِدُكُمَا بِاللَّهِ أَتَذْكُرَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم اسْتَخْرَجَكُمَا فِى جَوْفِ اللَّيْلِ بِشَيْ ءٍ كَانَ حَدَثَ مِنْ أَمْرِ عَلِيٍّ؟

فَقَالا: اللَّهُمَّ نَعَم، فَقَالَتْ:

أُنْشِدُكُمَا بِاللَّه هَلْ سَمِعْتُمَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَقُولُ

فَاطِمَهُ بَضْعَهٌ مِنِّی وَ أَنَا مِنْهَا مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ وَ مَنْ آذاهَا بَعْدَ مَوْتِی فَکَانَ کَمَنْ آذَاهَا فِی حَیَاتِی وَ مَنْ آذَاهَا فِی حَیَاتِی کَانَ کَمَنْ آذاهَا بَعْدَ مَوْتِی؟ قالا: اللَّهُمَّ نَعَمْ فَقَالَتِ: الْحَمْدُلِلَّهِ.

ثُمَّ قَالَتِ: اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ فَاشْهَدُوا یَا مَنْ حَضَرَنِی أَنَّهُمَا قَدْ آذَیَانِی فِی حَیَاتِی وَ عِنْدَ مَوْتِی، وَاللَّهِ لا أُکَلِّمُکُمَا مِنْ رَأْسِی کَلِمَهً حَتَّی أَلْقَی رَبِّی فَأَشْکُوَکُمَا إِلَیْهِ بِمَا صَنَعْتُمَا بِهِ وَ بِی وَ ارْتَکَبْتُمَا مِنِّی، فَدَعَا أَبُوبَکْرٍ بِالْوَیْلِ وَ الثُّبورِ وَ قَالَ:

لَیْتَ أُمِّی لَمْ تَلِدْنِی، فَقَالَ عُمَرُ: عَجَباً لِلنَّاسِ کَیْفَ وَلَّوْکَ أُمُورَهُمْ وَ أَنْتَ شَیْخٌ قَدْ خَرِفْتَ تَجْزَعُ لِغَضَبِ امْرَأَهٍ وَ تَفْرَحُ بِرِضَاهَا وَ مَا لِمَنْ أَغْضَبَ امْرَأَهً وَ قَامَا وَ خَرَجَا.

قَالَ:

فَلَمَّا نُعِیَ إِلَی فَاطِمَهَ سلام الله علیها نَفْسُهَا أَرْسَلَتْ إِلَی أُمِّ أَیْمَنَ وَ کَانَتْ أَوْثَقَ نِسَائِهَا عِنْدَهَا وَ فِی نَفْسِهَا فَقَالَتْ:

یَا أُمَّ أَیْمَنَ إِنَّ نَفْسِی نُعِیَتْ إِلَیَّ فَادْعِی لِی عَلِیّاً فَدَعَتْهُ لَهَا فَلَمَّا دَخَلَ عَلَیْهَا قَالَتْ لَهُ: یَا ابْنَ الْعَمِّ أُرِیدُ أَنْ أُوصِیَکَ بِأَشْیَاءَ فَاحْفَظْهَا عَلَیَّ فَقَالَ لَهَا: قُولِی مَا أَحْبَبْتِ،

قَالَتْ لَهُ: تَزَوَّجْ فُلانَهَ تَکُونُ مُرَبِّیَهً لِوُلْدِی مِنْ بَعْدِی مِثْلِی وَ اعْمَلْ نَعْشاً رَأَیْتُ الْمَلائِکَهَ قَدْ صَوَّرَتْهُ لِی فَقَالَ لَهَا عَلِیٌّ: أَرِینِی کَیْفَ صُورَتُهُ، فَأَرَتْهُ ذَلِکَ کَمَا وَصَفَتْ لَهُ وَ کَمَا أَمَرَتْ بِهِ، ثُمَّ قَالَتْ:

فَإِذَا أَنَا قَضَیْتُ نَحْبِی فَأَخْرِجْنِی مِنْ سَاعَتِکَ أَیَّ سَاعَهٍ کَانَتْ مِنْ لَیْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَ لا یَحْضُرَنَّ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ أَعْدَاءِ رَسُولِهِ لِلصَّلاهِ عَلَیَّ،

قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :

أَفْعَلُ.

فَلَمَّا قَضَتْ نَحْبَهَا سلام الله علیها وَ هُمْ فِی ذَلِکَ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ أَخَذَ عَلِیٌّ علیه السلام فِی جَهَازِهَا مِنْ سَاعَتِهِ کَمَا أَوْصَتْهُ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ جَهَازِهَا، أَخْرَجَ عَلِیٌّ الْجِنَازَهَ وَ

أَشْعَلَ النَّارَ فِی جَرِیدِ النَّخْلِ وَ مَشَی مَعَ الْجِنَازَهِ بِالنَّارِ، حَتَّی صَلَّی عَلَیْهَا وَ دَفَنَهَا لَیْلاً.

فَلَمَّا أَصْبَحَ أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ عَاوَدَا عَائِدَیْنِ لِفَاطِمَهَ فَلَقِیَا رَجُلاً مِنْ قُرَیْشٍ فَقَالا لَهُ: مِنْ أَیْنَ أَقْبَلْتَ؟

قَالَ:

عَزَّیْتُ عَلِیّاً بِفَاطِمَهَ، قَالا: وَ قَدْ مَاتَتْ؟

قَالَ:

نَعَمْ وَ دُفِنَتْ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ، فَجَزِعَا جَزَعاً شَدِیداً ثُمَّ أَقْبَلا إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَلَقِیَاهُ فَقَالا لَهُ: وَاللَّهِ مَا تَرَکْتَ شَیْئاً مِنْ غَوَائِلِنَا وَ مَسَاءَتِنَا وَ مَا هَذَا إِلا مِنْ شَیْ ءٍ فِی صَدْرِکَ عَلَیْنَا، هَلْ هَذَا إِلا کَمَا غَسَّلْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دُونَنَا وَ لَمْ تُدْخِلْنَا مَعَکَ وَ کَمَا عَلَّمْتَ ابْنَکَ أَنْ یَصِیحَ بِأَبِی بَکْرٍ أَنِ: انْزِلْ عَنْ مِنْبَرِ أَبِی.

فَقَالَ لَهُمَا عَلِیٌّ علیه السلام :

أَتُصَدِّقَانِّی إِنْ حَلَفْتُ لَکُمَا؟ قَالا: نَعَمْ، فَحَلَفَ فَأَدْخَلَهُمَا عَلَی الْمَسْجِدِ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَقَدْ أَوْصَانِی وَ قَدْ تَقَدَّمَ إِلَیَّ أَنَّهُ لا یَطَّلِعُ عَلَی عَوْرَتِهِ أَحَدٌ إِلا ابْنُ عَمِّهِ، فَکُنْتُ أُغَسِّلُهُ وَ الْمَلائِکَهُ تُقَلِّبُهُ وَ الْفَضْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ یُنَاوِلُنِی الْمَاءَ وَ هُوَ مَرْبُوطُ الْعَیْنَیْنِ بِالْخِرْقَهِ وَ لَقَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْزِعَ الْقَمِیصَ فَصَاحَ بِی صَائِحٌ مِنَ الْبَیْتِ سَمِعْتُ الصَّوْتَ وَ لَمْ أَرَ الصُّورَهَ: لا تَنْزِعْ قَمِیصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لَقَدْ سَمِعْتُ الصَّوْتَ یُکَرِّرُهُ عَلَیَّ فَأَدْخَلْتُ یَدِی مِنْ بَیْنِ الْقَمِیصِ فَغَسَّلْتُهُ، ثُمَّ قُدِّمَ إِلَیَّ الْکَفَنُ فَکَفَّنْتُهُ، ثُمَّ نَزَعْتُ الْقَمِیصَ بَعْدَ مَا کَفَّنْتُهُ.

وَ أَمَّا الْحَسَنُ ابْنِی فَقَدْ تَعْلَمَانِ وَ یَعْلَمُ أَهْلُ الْمَدِینَهِ أَنَّهُ کَانَ یَتَخَطَّی الصُّفُوفَ حَتَّی یَأْتِیَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ هُوَ سَاجِدٌ فَیَرْکَبَ ظَهْرَهُ فَیَقُومُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ یَدُهُ عَلَی ظَهْرِ الْحَسَنِ وَ الْأُخْرَی

عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى يُتِمَّ الصَلاهَ قَالا: نَعَمْ قَدْ عَلِمْنَا ذَلِکَ.

ثُمَّ قَالَ:

تَعْلَمَانِ وَ يَعْلَمُ أَهْلُ الْمَدِينَهِ أَنَّ الْحَسَنَ كَانَ يَسْعَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ يَرْكَبُ عَلَى رَقَبَتِهِ وَ يُدْلِي الْحَسَنُ رِجْلَيْهِ عَلَى صَدْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى يُرَى بَرِيقُ خَلْخَالَيْهِ مِنْ أَقْصَى الْمَسْجِدِ وَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَخْطُبُ وَ لا يَزَالُ عَلَى رَقَبَتِهِ حَتَّى يَفْرُغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ خُطْبَتِهِ وَ الْحَسَنُ عَلَى رَقَبَتِهِ فَلَمَّا رَأَى الصَّبِيُّ عَلَى مِنْبَرِ أَبِيهِ غَيْرَهُ شَقَّ عَلَيْهِ ذَلِکَ وَاللَّهِ مَا أَمَرْتُهُ بِذَلِکَ وَ لا فَعَلَهُ عَنْ أَمْرِي.

وَ أَمَّا فَاطِمَهُ فَهِيَ الْمَرْأَهُ الَّتِي اسْتَأْذَنْتُ لَكُمَا عَلَيْهَا، فَقَدْ رَأَيْتُمَا مَا كَانَ مِنْ كَلامِهَا لَكُمَا، وَاللَّهِ لَقَدْ أَوْصَتْنِي أَنْ لا تَحْضُرَا جِنَازَتَهَا وَ لا الصَلاهَ عَلَيْهَا وَ مَا كُنْتُ الَّذِي أُخَالِفُ أَمْرَهَا وَ وَصِيَّتَهَا إِلَيَّ فِيكُمَا فَقَالَ عُمَرُ: دَعْ عَنْکَ هَذِهِ الْهَمْهَمَهَ، أَنَا أَمْضِي إِلَى الْمَقَابِرِ فَأَنْبُشُهَا حَتَّى أُصَلِّيَ عَلَيْهَا، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ عليه السلام :

وَاللَّهِ لَوْ ذَهَبْتَ تَرُومُ مِنْ ذَلِکَ شَيْئاً وَ عَلِمْتُ أَنَّکَ لا تَصِلُ إِلَى ذَلِکَ حَتَّى يَنْدُرَ عَنْکَ الَّذِي فِيهِ عَيْنَاکَ فَإِنِّي كُنْتُ لا أُعَامِلُکَ إِلا بِالسَّيْفِ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ إِلَى شَيْ ءٍ مِنْ ذَلِکَ.

فَوَقَعَ بَيْنَ عَلِيٍّ عليه السلام وَ عُمَرَ كَلامٌ حَتَّى تَلاحَيَا وَ اسْتَبْسَلَ وَ اجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا نَرْضَى بِهَذَا أَنْ يُقَالَ فِي ابْنِ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ أَخِيهِ وَ وَصِيِّهِ وَ كَادَتْ أَنْ تَقَعَ فِتْنَهٌ، فَتَفَرَّقَا. (۵۹۰)

بيان: الصُّعَداء بالمدّ تنفسّ ممدود، قوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و صدقت إمّا تأكيد للأوّل أو على بناء المجهول من المخاطب، أو على

الغیبه أی صدقت فاطمه سلام الله علیها لأنّها لم تذکر إلا ما سمعت و الصّقیع الّذی یسقط من السماء باللّیل شبیه بالثلج و یقال أجفیت السّرج من ظهر الفرس إذا رفعته عنه و جافاه عنه أی أبعده و لعل المعنی: خذ الثوب و ارفعه قلیلاً حتّی أتحوَّل من جانب إلی جانب و «الهمهمه» تنویم المرأه الطفل بصوتها و ندر الشی ء یندر ندرا سقط و شذَّ و الملاحاه المنازعه و المباسله المصاوله فی الحرب و المستبسل الّذی یوطّن نفسه علی الموت و استبسل أی طرح نفسه فی الحرب و هو یرید أن یقتل لا محاله.

در کتاب علل الشّرایع (۵۹۱) با چند واسطه روایت می کند که مردی نزد امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت:

آیا مشروع است در موقع تشییع جنازه منقل و چراغ و امثال اینها که روشنی داشته باشند، ببرند؟

راوی می گوید:

رنگ حضرت صادق علیه السلام از شنیدن این مطلب تغییر کرد، آنگاه پس از اینکه برخاستند و نشستند، فرمودند:

یکی از افراد شقی، نزد حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آمد و به ایشان گفت:

آیا نمی دانی که حضرت امیر علیه السلام دختر ابوجهل را خواستگاری نموده؟

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

این سخنی که تو می گویی حقیقت دارد؟ سه مرتبه گفت:

آری حقیقت دارد.

حضرت زهراء سلام الله علیها فوق العاده ناراحت شد و نتوانست که خودداری نماید، زیرا خدای علیم این صفت را به زنان داده که نمی توانند در مقابل زن دیگری صبر کنند و جهاد را برای مردان واجب نموده ست. ولی خدای رؤوف برای زنانی که برای رضای خدا در مقابل زن دیگری صبر کنند اجر و ثواب مردانی را عطا می کند که در مرزهای اسلام

برای خدا جهاد نمایند.

حضـرت فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها از شنیدن این مطلب همچنان تا شب متحیّر و متفکّر بود! وقتی شب شد امام حسن علیه السـلام را روی شانه ی راست و امام حسین علیه السلام را روی شانه ی چپ خود نهاد و دست چپ امّ کلثوم سلام الله علیها را به دست راست خود گرفت و راهیِ حجره ی پدر بزرگوارش شد.

موقعی که حضـرت امیر علیه السـلام داخل حجره ی خود شـد و فاطمه ی اطهر سـلام الله علیها را ندید شدیداً اندوهناک شد و این موضوع به نظرش بزرگ آمد و از جریان بی اطّلاع بود.

حضـرت علی علیه السـلام خجالت کشید که حضـرت زهراء سـلام الله علیها را از حجره ی پـدرش احضار نمایـد، لـذا متوجّه مسجد و مشغول نماز شد.

آنگاه مقداری از ریگ های مسجد را جمع کرد و بر آنها تکیه نمود!

هنگـامی که حضـرت رسول صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها را محزون و مغموم دیـد لباس خود را پوشـید و راهی مسجد گردید و همچنان در حال رکوع و سجود بود. هر گاه دو رکعت نماز به جای می آورد دعا می کرد که خدای توانا غم و اندوه زهراء سلام الله علیها را برطرف نماید.

زیرا موقعی که پیغمبر خدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از نزد فاطمه سلام الله علیها خارج شد آن بانو ناراحت بود و نفس عمیق و طولانی می کشید. موقعی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دید چشم فاطمه سلام الله علیها به خواب نمی رود و قرار و آسایش ندارد، فرمود:

ای دختر من برخیز! حضرت زهراء سلام الله علیها برخاست، رسول خدا

صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امام حسن علیه السلام را برداشت و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها امام حسین علیه السلام را برداشت و دست امّ کلثوم سلام الله علیها را گرفت و به طرف حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رفتند.

حضرت امیر علیه السلام در آن موقع خواب بود. پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با پای مبارک خود، پای حضرتش را تکان داد و به ایشان فرمود:

ای ابوتراب برخیز! چه افراد آرامی را که ناراحت کردی، برخیز! ابوبکر را از خانه ی خود و عمر را از مجلس خود با طلحه نزد من حاضر کن!

حضرت امیر علیه السلام رفت و آنان را از منزلشان به حضور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آورد. وقتی آنها نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اجتماع نمودند آن حضرت به علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

آیا نمی دانی فاطمه پاره ی تن من است و من از او می باشم، کسی که فاطمه را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده و کسی که فاطمه سلام الله علیها را بعد از موت من اذیّت کند مثل این است که او را در زمان حیات من اذیّت کرده باشد و کسی که فاطمه سلام الله علیها را در زمان حیات من اذیّت کرده باشد مثل این است که وی را بعد از موت من اذیّت کرده باشد؟!

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

چرا ای رسول خدا!

فرمود:

پس چه باعث شد که تو این عمل را انجام دادی؟

حضرت امیر علیه السلام عرض کرد:

قسم به آن خدایی که

تو را به پیغمبری مبعوث نموده چنین مطلبی که به گوش فاطمه سلام الله علیها رسیده از من سر نزده و اصلاً یک چنین خیالی هم نداشته ام.

حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

فاطمه راست گفته و تو نیز راست گفتی (۵۹۲).

پس از این جریان حضرت زهراء سلام الله علیها خوشحال گردید و به نحوی لبخند زد که دندان هایش دیده شد.

یکی از آن دو نفر به رفیق خود گفت:

خیلی تعجّب می کنم! چه باعث شد که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ما را در این ساعت خواست؟!

سپس پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست علی علیه السلام را گرفت و انگشت های مبارک خود را در میان انگشتان حضرت امیر علیه السلام نهاد.

آنگاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم امام حسن علیه السلام و حضرت علی علیه السلام امام حسین علیه السلام و حضرت زهراء سلام الله علیها امّ کلثوم سلام الله علیها را برداشتند و داخل خانه ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام شدند؛ پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک قطیفه روی ایشان انداخت و آنان را به خدا سپرد و برگشت و مابقی شب را به نماز مشغول شد.

وقتی حضرت فاطمه سلام الله علیها دچار آن بیماری شد که به شهادت رسید، آن دو نفر برای عیادت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها آمدند و اذن ورود خواستند، ولی آن بانوی مظلومه اجازه ندادند. هنگامی که ابوبکر با این منظره مواجه شد با خدا عهد کرد، زیر سایه و سقف نرود تا اینکه نزد حضرت فاطمه سلام الله علیها برود

و رضایت آن حضرت را حاصل نماید. لذا یک شب در زیر آسمان خوابید و زیر سقف و سایه نرفت.

پس از این جریان عمر به حضور حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد و گفت:

ابوبکر پیرمردیست دل نازک، ابوبکر در غار با پیغمبر بوده، افتخار رفاقت با آن حضرت را دارد، ما غیر از این مرتبه مکرّراً نزد فاطمه سلام الله علیها آمدیم و اذن ورود خواستیم ولی وی به ما اجازه نداد تا مشرّف شویم و رضایت از او حاصل نماییم. اگر صلاح می دانی از آن حضرت برای ما اجازه ی تشرّف بگیر.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

مانعی ندارد.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نزد حضرت زهراء سلام الله علیها آمد و به حضرتش فرمود:

ای دختر پیغمبر خدا! تو از جریان این دو نفر با اطّلاعی، که چند مرتبه نزد شما آمدند و شما آنها را رَد کرده اید و اذن ورود نداده اید. آنها از من خواسته اند که از شما برای آنان اذن ورود بگیرم.

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

به خدا قسم من به ایشان اجازه ورود نخواهم داد و با آنان یک کلمه تکلّم نخواهم کرد تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از این عملی که آنها با من انجام دادند به آن حضرت شکایت نمایم.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

من برای آنان ضمانت داده ام.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

اکنون که ضمانت کرده ای مانعی ندارد، زیرا خانه خانه ی توست و زنان باید تابع مردان باشند، من راجع به هیچ موضوعی با تو مخالفت نخواهم کرد، به هر کسی که دوست داری اجازه ی ورود بده.

حضرت امیر علیه السلام خارج شده و به آن دو نفر اذن

ورود داد. وقتی آنان وارد شدند و چشمشان به حضرت زهراء سلام الله علیها افتاد، سلام کردند. ولی آن بانوی مظلومه جواب سلام ایشان را نداد و صورت مبارک خود را از ایشان برگردانید. آنان برخاستند و در مقابل صورت آن حضرت قرار گرفتند و این عمل را چند مرتبه انجام دادند.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

یا علی این لباس را از من بردار و دور کن، آنگاه به زنانی که در اطراف آن معظّمه بودند فرمودند:

صورت مرا برگردانید! وقتی صورت او را برگردانیدند آن دو نفر هم برخاستند و در مقابل حضرت زهرا سلام الله علیها نشستند. ابوبکر گفت:

ای دختر رسول خدا! ما آمده ایم که از تو رضایت حاصل نماییم و از خشم تو بر حذر باشیم. ما تقاضا داریم تو ما را درباره ی آن اجحافی که نسبت به تو کرده ایم، عفو فرمایی؟!

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

من اصلاً با شما یک کلمه سخن نمی گویم تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از شما راجع به این اعمالی که با من انجام دادید به آن حضرت شکایت نمایم.

گفتند:

ما آمدیم که از تو پوزش بطلبیم و رضایت حاصل کنیم، خواهش می کنیم که از ما درگذری و ما را مؤاخذه ننمایی.

سپس حضرت زهراء سلام الله علیها متوجّه حضرت امیر علیه السلام شد و فرمود:

من با اینان یک کلمه تکلّم نمی کنم تا درباره ی موضوعی که ایشان، از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیده اند جویا شوم، اگر راست بگویند من صلاح خود را بهتر می دانم. آنان گفتند:

بار خدایا! تو شاهد باش که هر چه فاطمه سلام الله علیها جویا شود ما جواب وی

را راست خواهیم گفت.

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

شما را به خدا قسم می دهم آیا به خاطر دارید که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نیمه شبی، شما را برای اتفاقی که برای علی علیه السلام رُخ داده بود از منزل خودتان خارج کرد؟

گفتند:

آری به خدا قسم!

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

شما را به خدا قسم می دهم آیا نشنیدید که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است و من از فاطمه می باشم، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده، کسی که زهرا را بعد از شهادت من اذیّت کند مثل این است که در زمان حیات من او را اذیّت نموده باشد، کسی که در زمان حیات من او را اذیّت نماید مثل کسیست که وی را بعد از شهادت من اذیّت کرده باشد؟

گفتند:

آری به خدا سوگند!

فرمود:

الحمدلله!

سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

پروردگارا! من تو را شاهد می گیرم و این افرادی را که حضور دارند شهود قرار می دهم که این دو نفر، مرا در زمان حیات و موقع مُردن اذیّت و آزار نمودند.

به خدا قسم که من اصلاً یک کلمه با شما تکلّم نخواهم کرد تا موقعی که خدای خود را ملاقات نمایم و راجع به این عملی که شما با من انجام دادید به پروردگار خود شکایت کنم. ناگاه صدای ابوبکر به واویلا بلند شد و گفت:

ای کاش مادرم مرا نمی زاد! ! !

عمر به ابوبکر گفت:

تعجّب می کنم از این مردم، چگونه تو را سرپرست و متصدّی امور خود قرار دادند، در صورتی

که تو پیرمردی خرفت هستی و برای غضب یـک زن، جزع و فزع می کنی و برای خشـنودی او خوشـحال می شوی! چه مانعی دارد که شخصی، یکٔ زن را خشمناکٔ نماید.

آنگاه برخاستند و خارج شدند.

هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت خویشتن یقین پیدا کرد به دنبال امّ ایمن که نزد آن حضرت از موّثق ترین زنان محسوب می شد فرستاد، وقتی امّ ایمن آمد حضرت زهراء سلام الله علیها به وی فرمود:

اجل من فرا رسـیده، علی علیه السـلام را نزد من بیاور، موقعی که حضرت امیر علیه السلام آمد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به آن حضرت فرمود:

ای پسر عمو! من در نظر دارم وصیّتی بکنم، تو وصیّت مرا گوش کن.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

هر چه دوست داری بگو.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

فلان زن را که برای فرزنـدانم نظیر خود من می باشـد تزویـج نما. یکٔ تابوت که ملائکه شـکل آن را به من نشان دادنـد برایم درست کن.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

شکل آن تابوت چگونه ست؟

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها اوصاف آن تابوت را برای حضرت علی علیه السلام شرح داد و فرمود:

موقعی که به شـهادت رسیدم هر ساعتی از شب و روز که بود جنازه ی مرا بردار. مبادا احدی از دشمنان خدا و رسول او، برای نماز خواندن به جنازه ام حاضر شوند! !

حضرت علی علیه السلام فرمود:

انجام می دهم.

هنگامی که فاطمه ی زهراء سـلام الله علیها به شهادت رسید حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام طبق وصیّت آن بانوی معظّمه جنازه اش را شبانه برداشت.

آنگاه شاخه های خرما را آتش زدند و به دنبال جنازه آوردند و از روشنایی آن آتش استفاده کردند تا اینکه نماز بر بدن

حضرت فاطمه سلام الله علیها خواندند و بدن مقدّس آن حضرت را شبانه دفن کردند.

وقتی صبح شد ابوبکر و عمر به منظور عیادت آن مظلومه حرکت کردند. در بین راه با مردی از قریش مصادف شدند و به او گفتند:

از کجا می آیی؟

گفت:

در شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها به علی بن ابیطالب علیه السلام تسلیت گفتم.

گفتند:

آیا حضرت فاطمه سلام الله علیها از دنیا رفت؟

گفت:

آری، او را شبانه دفن نمودند. آنها پس از اینکه به شدّت ناراحت شدند متوجّه حضرت امیر علیه السلام گردیدند و به آن حضرت گفتند:

به خدا قسم که تو چیزی از عیوب ما را باقی ننهادی، این کارهای تو حاکی از آن کینه ایست که در سینه ی خود نسبت به ما داری! آیا این چنین نیست که در موقع غسل پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هم، ما را خبر نکردی و با خویشتن همدست ننمودی و نیز به پسرت یاد دادی که پای منبر ابوبکر آمد و فریاد زد:

از منبر پدرم فرود آی! !

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در جواب آنها فرمود:

اگر من قسم بخورم، شما حرف مرا تصدیق می نمایید؟

گفتند:

آری.

حضرت علی علیه السلام پس از اینکه قسم خورد آنها را داخل مسجد کرد و به آنان فرمود:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من وصیّت کرد و فرمود:

مبادا غیر از تو، که پسر عموی من می باشی احدی بر بدن من نگاه کند، لذا من با ملائکه بدن آن بزرگوار را غسل می دادم و آنها بـدن مقدّس پیغمبر را حرکت می دادند و فضل بن عبّاس در حالی که چشـمانش را به وسـیله ی یک دسـتمالی بسـته بود آب می ریخت. من

تصمیم گرفتم که پیراهن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را از بدن مبارکش بیرون آورم. ناگاه صدایی از خانه بلند شد که من صاحب آن صدا را ندیدم ولی به طور مکرّر فریاد می زد:

مبادا پیراهن پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از بدن مقدّسش خارج نمایی! لذا من دست خود را زیر پیراهن آن حضرت کردم و بدن شریفش را غسل دادم، آنگاه کفن به من تقدیم شد و بدن مبارک او را کفن نمودم، سپس پیراهن وی را از بدن مطهّرش خارج نمودم.

امّا فرزندم حسن (که می گویید پای منبر آمد و به ابوبکر گفت از منبر پدرم فرود آی) آیا غیر از این است که شما و عموم اهل مدینه می دانید حسن در میان صف نماز جماعت راه می رفت تا نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می آمد و در حال سجده بر پشت مبارک آن حضرت سوار می شد وقتی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سر از سجده برمی داشت یک دست خود را به پشت حسن و دست دیگرش را روی زانوی مبارک خود می نهاد تا اینکه نماز را به این کیفیّت تمام می کرد؟

گفتند:

آری ما این موضوع را کاملاً می دانیم.

آنگاه حضرت امیر علیه السلام فرمود:

شما و اهل مدینه عموماً قبول دارید که فرزندم حسن به جانب پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می شتافت و پس از اینکه بر گردن مقدّس آن حضرت سوار می شد پاهای خود را به نحوی بر سینه ی مبارک آن بزرگوار آویزان می نمود که برق خلخال های حسن علیه السلام از انتهای مسجد مشاهده

می شد و حسن علیه السلام همچنان در آغوش رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بود تا آن حضرت از خواندن خطبه و سخنرانی فراغت حاصل می نمود؟ موقعی که آن طفل، دیگری را به جای جدّ خود بر فراز منبر ببیند طبیعیست که ناراحت می شود و این منظره برایش ناگوار خواهد شد.

به خدا قسم من این مطلبی را که شما می گویید به وی تعلیم ندادم و او را مأمور ننمودم.

امّا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها، همان زنی بود که به شما اجازه ی عیادت نداد و من برای شما از او اجازه گرفتم و شما سخنانی را که وی با شما گفت دیدید و شنیدید به خدا قسم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها خودش به من وصیّت کرد تا شما در تشییع جنازه اش حاضر نشوید و نماز بر بدنش نخوانید. من هم شخصی نبودم با وصیّتی که او درباره ی شما کرده بود، مخالفت نمایم.

عمر به حضرت امیر علیه السلام گفت:

این همهمه را از خود دور کن! من می روم قبر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را می شکافم و بر بدنش نماز می خوانم.

حضرت علی علیه السلام به وی فرمود:

به خدا قسم اگر دنبال یک چنین عملی بروی به آن نمی رسی تا اینکه چشمانت از کاسه خارج شوند، زیرا من قبل از اینکه تو به این هدف برسی جز با شمشیر با تو معامله ای نخواهم کرد! !

سپس بین حضرت امیر علیه السلام و عمر سخنانی ردّ و بَدَل شد و حضرت علی علیه السلام تصمیم نبرد گرفت.

آنگاه گروهی از مهاجرین و انصار اجتماع نمودند و گفتند:

به خدا قسم ما راضی نیستیم که این گونه سخنان درباره ی پسر

عمو و برادر و وصیّ پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم گفته شود. نزدیک بود فتنه ای بپا شود، ولی پراکنده شدند.

بیان: «الصُّعداء» نفس کشیدن ممتد را گویند (آه کشیدن).

و در آنجا که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دو مرتبه می فرماید:

«صدقت، صدقت» یا اینکه دوّمی تأکید است برای اوّلی و یا اینکه دوّمی بر صیغه ی مجهول است از طرف مخاطب و یا اینکه به صیغه ی غایب خوانده می شود که معنای آن این گونه می شود:

درست گفت فاطمه سلام الله علیها زیرا او سخنی نگفته مگر آنچه را شنیده.

و «الصّقیع» به چیزی گویند که در شب از آسمان بیاید، شبیه به برف و وقتی می گویند:

«أجفیت السّرج من ظهر الفرس» زین را از روی اسب برداشتم، کلمه ی «أجفیت» به معنی برداشتن به کار می رود و «جافاه عنه» یعنی دور کردم او را، شاید در اینجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«یا علی جافِ الثّوب» منظور این باشد که بگیر لباس (مرا) و آن را از روی من آهسته بردار تا از طرف به طرف دیگر حرکت کنم.

و «الهمهمه» به صدایی که زن برای خوابانیدن طفل ایجاد می کند، گویند.

و «ندر» به معنی ساقط کردن (جدا کردن، برداشتن) آمده ست.

و «الملاحاه» به معنی نزاع و دعوا کردن است و «المباسله» حمله کردن در جنگ را گویند و «المستبسل» کسی را گویند که خود را برای مرگ آماده کرده باشد و «استبسل» یعنی خود را در جنگ انداختن، (در حالی که) اراده کرده حتماً خود را به کشتن دهد.

[روایت شماره] (۳۲)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنِ الْبَزَنْطِیِّ، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ

سَالِمٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

جُعِلْتُ فِدَاکَ مَنْ غَسَّلَ فَاطِمَهَ؟

قَالَ:

ذَاکَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام قَالَ:

فَکَأَنِّی اسْتَعْظَمْتُ ذَلِکَ مِنْ قَوْلِهِ فَقَالَ:

کَأَنَّکَ ضِقْتَ مِمَّا أَخْبَرْتُکَ بِهِ؟ قُلْتُ: قَدْ کَانَ ذَلِکَ جُعِلْتُ فِدَاکَ،

قَالَ:

لا تَضِیقَنَّ فَإِنَّهَا صِدِّیقَهٌ لا یُغَسِّلُهَا إِلا صِدِّیقٌ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَرْیَمَ لَمْ یُغَسِّلْهَا إِلا عِیسَی علیه السلام.

[الکافی] محمّد بن یحیی، عن ابن عیسی، عن عبد الرحمن بن سالم مثله.

در همان کتاب (۵۹۳) با چند واسطه از مفضّل روایت می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم:

فدایت شوم چه کسی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را غُسل داد؟

فرمود:

حضرت امیر علیه السلام. من از سخن آن بزرگوار تعجّب کردم! ! امام علیه السلام فرمود:

گویا از سخن من دچار شگفت شدی؟

گفتم:

آری فدای تو گردم.

فرمود:

تعجّب منمای! زیرا چون فاطمه سلام الله علیها صدّیقه بود لذا غیر از شخص صدّیق، نباید کسی وی را غسل دهد. آیا نمی

دانی که حضرت مریم سلام الله علیها را غیر از عیسی علیه السلام کسی غُسل نداد.

در کتاب الکافی جلد ۱، صفحه ی ۴۵۹ حدیث ۴ مثل این حدیث آمده ست.

[روایت شماره] (۳۳)

[قرب الإسناد] ابْنُ طَرِيفٍ، عَنِ ابْنِ عُلْوَانَ، عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ علیهما السلام أَنَّ عَلِيّاً علیه السلام غَسَّلَ امْرَأَتَهُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

در کتاب قرب الاسناد (۵۹۴) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش روایت می کند که فرمود:

حضرت امیر علیه السلام همسر خود، حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را غسل داد.

[روایت شماره] (۳۴)

[علل الشّرائع] عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْأَسَدِيِّ، عَنِ النَّخَعِيِّ، عَنِ النَّوْفَلِيِّ، عَنِ ابْنِ الْبَطَائِنِيِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِاللَّهِ علیه السلام لِأَيِّ عِلَّةٍ دُفِنَتْ فاطمه سلام الله علیها بِاللَّيْلِ وَ لَمْ تُدْفَنْ بِالنَّهَارِ؟

قَالَ:

لِأَنَّهَا أَوْصَتْ أَنْ لا يُصَلِّيَ عَلَيْهَا الرَّجُلانِ الْأَعْرَابِيَّانِ (۵۹۵).

بیان: الأعرابیان: الکافران لقوله تعالی «الْأَعْرابُ أَشَدُّ كُفْراً وَ نِفاقاً» (۵۹۶).

در کتاب علل الشّرایع (۵۹۷) با چند واسطه از ابن بطائنی از پدرش روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام جویا شدم برای چه حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها شبانه دفن شد و او را روز به خاک نسپردند؟

فرمود:

به علّت اینکه آن دو نفر مرد اعرابی به جنازه اش نماز نگذارند.

بیان: منظور از دو مرد عرب (ابابکر و عمر)، آن دو کافر هستند به دلیل فرموده ی خداوند متعال در قرآن مجید سوره ی توبه، آیه ی ۹۷ که می فرماید:

بادیه نشینان عرب، کفر و نفاقشان شدیدتر است.

[روایت شماره] (۳۵)

[علل الشّرائع] [الأمالی للصّدوق] ابْنُ مُوسَی، عَنِ ابْنِ زَکَرِیَّا الْقَطَّانِ، عَنِ ابْنِ حَبِیبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَیْدِ اللَّهِ وَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ الْجَحْدَرِیِّ قَالا: حَدَّثَنَا ابْنُ عَائِشَهَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِیِّ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:

لَمَّا دَفَنَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَاطِمَهَ سلام الله علیها قَامَ عَلَی شَفِیرِ الْقَبْرِ وَ ذَلِکَ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ لِأَنَّهُ کَانَ دَفَنَهَا لَیْلًا ثُمَّ أَنْشَأَ یَقُولُ:

لِکُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِیلَیْنِ فُرْقَهٌ

وَ کُلُّ الَّذِی دُونَ الْمَمَاتِ قَلِیلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِی وَاحِداً بَعْدَ وَاحِدٍ

دَلِیلٌ عَلَی أَنْ لا یَدُومَ خَلِیلٌ

سَتُعْرَضُ عَنْ ذِکْرِی وَ تُنْسَی مَوَدَّتِی

وَ یَحْدُثُ بَعْدِی لِلْخَلِیلِ خَلِیلٌ

در کتاب امالی صدوق (۵۹۸) با چند واسطه از عبدالرّحمن هَمْدانی از پدرش روایت می کند که گفت:

هنگامی که علی بن ابیطالب علیه السلام بدن حضرت

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را شبانه به خاک سپرد در همان موقع، کنار قبر ایستاد و این اشعاری را سرود:

برای هر اجتماعی جداییست و آنچه نَمُردنی ست بسیار اندک است.

از دست من رفتن یکی بعد از دیگری، دلیل بر آن است که هیچ دوستی دوام نخواهد داشت.

آیا به زودی از یاد من می روی و محبّت تو فراموشم می شود؟ و آیا بعد از تو کس دیگری پیدا می شود که جای تو را بگیرد؟

[روایت شماره] (۳۶)

کِتَابُ الدَّلائِلِ لِلطَّبَرِیِّ: عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْخَشَّابِ، عَنْ زَکَرِیَّا بْنِ یَحْیَی، عَنِ ابْنِ أَبِی زَائِدَهَ، عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَا تَرَکَ إِلا الثَّقَلَیْنِ: کِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتَهُ أَهْلَ بَیْتِهِ وَ کَانَ قَدْ أَسَرَّ إِلَی فَاطِمَهَ سلام الله علیها أَنَّهَا لاحِقَهٌ بِهِ أَوَّلُ أَهْلِ بَیْتِهِ لُحُوقاً.

قَالَتْ:

بَیْنَا أَنِّی بَیْنَ الْقَائِمَهِ وَ الْیَقْظَانَهِ بَعْدَ وَفَاهِ أَبِی بِأَیَّام إِذْ رَأَیْتُ کَأَنَّ أَبِی قَدْ أَشْرَفَ عَلَیَّ فَلَمَّا رَأَیْتُهُ لَمْ أَمْلِکْ نَفْسِی أَنْ نَادَیْتُ یَا أَبَتَاهْ انْقَطَعَ عَنَّا خَبَرُ السَّمَاءِ فَبَیْنَا أَنَا کَذَلِکَ إِذْ أَتَتْنِی الْمَلائِکَهُ صُفُوفاً یَقْدُمُهَا مَلَکَانِ حَتَّی أَخَذَانِی فَصَعِدَا بِی إِلَی السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ رَأْسِی فَإِذَا أَنَا بِقُصُورٍ مُشَیَّدَهٍ وَ بَسَاتِینَ وَ أَنْهَارٍ تَطَّرِدُ وَ قَصْرٍ بَعْدَ قَصْرٍ وَ بُسْتَانٍ بَعْدَ بُسْتَانٍ وَ إِذَا قَدِ اطَّلَعَ عَلَیَّ مِنْ تِلْکَ الْقُصُورِ جَوَارٍ کَأَنَّهُنَّ اللُّعَبُ فَهُنَّ یَتَبَاشَرْنَ وَ یَضْحَکْنَ إِلَیَّ وَ یَقُلْنَ: مَرْحَباً بِمَنْ خُلِقَتِ الْجَنَّهُ وَ خُلِقْنَا مِنْ أَجْلِ أَبِیهَا.

فَلَمْ تَزَلِ الْمَلائِکَهُ تَصْعَدُ بِی حَتَّی أَدْخَلُونِی إِلَی دَارٍ فِیهَا قُصُورٌ فِی کُلِّ قَصْرٍ مِنَ الْبُیُوتِ مَا لا عَیْنٌ رَأَتْ وَ فِیهَا مِنَ السُّنْدُسِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ عَلَی

أَسِرَّةٍ (۵۹۹) وَ عَلَيْهَا أَلْحِافٌ مِنْ أَلْوَانِ الْحَرِيرِ وَ الدِّيبَاجِ وَ آنِيَهِ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّهِ وَ فِيهَا مَوَائِدُ عَلَيْهَا مِنْ أَلْوَانِ الطَّعَامِ وَ فِي تِلْكَ الْجِنَانِ نَهَرٌ مُطَّرِدٌ أَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَطْيَبُ رَائِحَهً مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذِهِ الدَّارُ؟ وَ مَا هَذَا النَّهَرُ؟

فَقَالُوا: هَذِهِ الدَّارُ الْفِرْدَوْسُ الْأَعْلَى الَّذِي لَيْسَ بَعْدَهُ جَنَّهٌ وَ هِيَ دَارُ أَبِيكِ وَ مَنْ مَعَهُ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ، قُلْتُ: فَمَا هَذَا النَّهَرُ؟ قَالُوا: هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي وَعَدَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهُ فَقُلْتُ: فَأَيْنَ أَبِي؟ قَالُوا: السَّاعَهَ يَدْخُلُ عَلَيْكِ.

فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ بَرَزَتْ لِي قُصُورٌ هِيَ أَشَدُّ بَيَاضاً وَ أَنْوَرُ مِنْ تِلْكَ وَ فَرْشٌ هِيَ أَحْسَنُ مِنْ تِلْكَ الْفُرُشِ وَ إِذَا بِفُرُشٍ مُرْتَفِعَهٍ عَلَى أَسِرَّهٍ وَ إِذَا أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَالِسٌ عَلَى تِلْكَ الْفُرُشِ وَ مَعَهُ جَمَاعَهٌ، فَلَمَّا رَآنِي أَخَذَنِي فَضَمَّنِي وَ قَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيَّ وَ قَالَ:

مَرْحَباً بِابْنَتِي! وَ أَخَذَنِي وَ أَقْعَدَنِي فِي حَجْرِهِ ثُمَّ قَالَ لِي: يَا حَبِيبَتِي أَمَا تَرَيْنَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكِ وَ مَا تَقْدَمِينَ عَلَيْهِ؟ فَأَرَانِي قُصُوراً مُشْرِقَاتٍ فِيهَا أَلْوَانُ الطَّرَائِفِ وَ الْحُلِيِّ وَ الْحُلَلِ وَ قَالَ:

هَذِهِ مَسْكَنُكِ وَ مَسْكَنُ زَوْجِكِ وَ وَلَدَيْكِ وَ مَنْ أَحَبَّكِ وَ أَحَبَّهُمَا فَطِيبِي نَفْساً فَإِنَّكِ قَادِمَهٌ عَلَيَّ إِلَى أَيَّامٍ،

قَالَتْ:

فَطَارَ قَلْبِي وَ اشْتَدَّ شَوْقِي وَ انْتَبَهْتُ مِنْ رَقْدَتِي مَرْعُوبَهً.

قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ: قَالَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام :

فَلَمَّا انْتَبَهَتْ مِنْ مَرْقَدِهَا صَاحَتْ بِي فَأَتَيْتُهَا فَقُلْتُ لَهَا: مَا تَشْتَكِينَ؟ فَخَبَّرَتْنِي بِخَبَرِ الرُّؤْيَا ثُمَّ أَخَذَتْ عَلَيَّ عَهْدَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ أَنَّهَا إِذَا تَوَفَّتْ لا أُعْلِمُ أَحَداً إِلا أُمَّ سَلَمَهَ زَوْجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أُمَّ أَيْمَنَ وَ فِضَّهَ وَ مِنَ الرِّجَالِ ابْنَيْهَا

وَ عَبْدَاللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ وَ سَلْمَانَ الْفَارِسِیَّ وَ عَمَّارَ بْنَ یَاسِرٍ وَ الْمِقْدَادَ وَ أَبَاذَرٍّ وَ حُذَیْفَهَ وَ قَالَتْ:

إِنِّی أَحْلَلْتُکَ مِنْ أَنْ تَرَانِی بَعْدَ مَوْتِی فَکُنْ مَعَ النِّسْوَهِ فِیمَنْ یُغَسِّلُنِی وَ لا تَدْفِنِّی إِلا لَیْلًا وَ لا تُعْلِمْ أَحَداً قَبْرِی.

فَلَمَّا کَانَتِ اللَّیْلَهُ الَّتِی أَرَادَ اللَّهُ أَنْ یُکْرِمَهَا وَ یَقْبِضَهَا إِلَیْهِ أَقْبَلَتْ تَقُولُ: وَ عَلَیْکُمُ السَّلامُ وَ هِیَ تَقُولُ لِی: یَا ابْنَ عَمِّ قَدْ أَتَانِی جَبْرَئِیلُ مُسَلِّماً وَ قَالَ لِی: السَّلامُ یَقْرَأُ عَلَیْکِ السَّلامَ یَا حَبِیبَهَ حَبِیبِ اللَّهِ وَ ثَمَرَهَ فُؤَادِهِ، الْیَوْمَ تَلْحَقِینَ بِالرَّفِیعِ الْأَعْلَی وَ جَنَّهِ الْمَأْوَی ثُمَّ انْصَرَفَ عَنِّی. ثُمَّ سَمِعْنَاهَا ثَانِیَهً تَقُولُ وَ عَلَیْکُمُ السَّلامُ فَقَالَتْ:

یَا ابْنَ عَمِّ هَذَا وَاللَّهِ مِیکَائِیلُ وَ قَالَ لِی کَقَوْلِ صَاحِبِهِ.

ثُمَّ تَقُولُ: وَ عَلَیْکُمُ السَّلامُ وَ رَأَیْنَاهَا قَدْ فَتَحَتْ عَیْنَیْهَا فَتْحاً شَدِیداً ثُمَّ قَالَتْ:

یَا ابْنَ عَمِّ هَذَا وَاللَّهِ الْحَقُّ وَ هَذَا عِزْرَائِیلُ قَدْ نَشَرَ جَنَاحَهُ بِالْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ قَدْ وَصَفَهُ لِی أَبِی وَ هَذِهِ صِفَتُهُ، فَسَمِعْنَاهَا تَقُولُ: وَ عَلَیْکَ السَّلامُ یَا قَابِضَ الْأَرْوَاحِ عَجِّلْ بِی وَ لا تُعَذِّبْنِی ثُمَّ سَمِعْنَاهَا تَقُولُ: إِلَیْکَ رَبِّی لا إِلَی النَّارِ ثُمَّ غَمَّضَتْ عَیْنَیْهَا وَ مَدَّتْ یَدَیْهَا وَ رِجْلَیْهَا کَأَنَّهَا لَمْ تَکُنْ حَیَّهً قَطُّ.

در کتاب دلائل الامامه ی طبری (۶۰۰) با چند واسطه از ابی بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

موقعی که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید غیر از ثقلین یعنی قرآن و اهلبیت چیزی به یادگار ننهاد.

آن حضرت آهسته به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

تو اوّلین کسی هستی که از اهل بیتم به من ملحق خواهی شد.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها می فرماید:

چند روز بعد از شهادت پدر بزرگوارم در بین

خواب و بیداری بودم که پدرم را دیدم، وقتی آن حضرت را دیدم نتوانستم خودداری کنم لذا به حضرتش گفتم:

پدر جان! وحی و اخبار آسمانی از ما بریده شد، در همان حینی که من سخن می گفتم ناگاه دیدم چند صف از ملائکه، که دو ملک در جلو آنها بود نزد من آمدند و مرا گرفته به جانب آسمان بردند، موقعی سر خود را بلند کردم مواجه شدم با قصرهایی برافراشته، بستان ها و نهرهای فراوان. پس از هر قصر، قصر دیگری و پس از هر بستان، بستان دیگری به چشم می خورد. ناگاه دیدم دخترانی از آن قصرها متوجّه من شدند که مزاح می کردند و به یکدیگر مژده می دادند و به صورت من می خندیدند و می گفتند:

مرحبا به کسی که بهشت برای او خلق شده و ما برای خاطر پدرش آفریده شده ایم! !

ملائکه همچنان مرا بالا می بردند تا اینکه مرا داخل خانه ای نمودند که دارای قصرهایی بود، در هر قصری خانه هایی بود که هیچ چشمی ندیده بود.

سندس و استبرق هایی بر فراز تخت هایی بود. انواع و اقسام لحاف های حریر رنگارنگ و زیبا بر فراز آنها گسترده بودند. ظرف هایی از طلا و نقره وجود داشت، سفره هایی در آنجا بود که حاوی غذاهای رنگارنگ بودند. در آن بهشت نهری بود که از شیر سفیدتر و از مشک اذفر خوشبوتر بود.

من گفتم:

این خانه مال کیست و این نهر چیست؟!

گفتند:

این فردوس اعلیست که بالاتر از آن بهشتی وجود ندارد. این خانه از پدرت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و پیغمبرانی که با آن حضرت باشند و آن افرادی که محبوب خدا هستند، می باشد.

گفتم:

پس این نهر چیست؟

گفتند:

این همان کوثریست که

خدا به پدر بزرگوارت وعده داده ست.

گفتم:

پدرم در کجا است؟

گفتند:

به زودی نزد تو می آید.

در همین حال بودیم که قصرهایی بر من نمودار شد که از قصرهای قبلی سفیدتر و نورانی تر بودند، فرش آنها از فرش قصرهای سابق بهتر بود. فرشی را دیدم که بر فراز تختی انداخته بودند و پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روی آن نشسته بود و گروهی در حضور آن حضرت بودند. هنگامی که پدرم مرا دید مرا گرفت و میان چشمانم را بوسید و فرمود:

مرحبا به دخترم! آنگاه مرا گرفت و در کنار خود جای داد و به من فرمود:

ای حبیبه ی من! آیا نمی بینی که خدا چه نعمت ها برای تو آماده کرده و نزد تو چه نعمت هایی خواهد آمد؟ سپس قصرهایی نورانی به من نشان داد که حاوی زر و زیور و حلّه هایی رنگارنگ بودند.

آنگاه به من فرمود:

اینجا مسکن تو و شوهرت و دو فرزندت و کسی که تو و ایشان را دوست داشته باشد، می باشد. خوشحال باش، زیرا تا چند روز دیگر نزد من خواهی آمد.

پس از این جریان قلبم تپید و شوقم زیاد گردید و در حالی که دچار ترس شده بودم از خواب بیدار شدم.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

وقتی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از خواب بیدار شد مرا صدا زد، من نزد او آمدم و گفتم:

تو را چه شد؟!

حضرتش جریان خواب خود را شرح داد و از من تعهّد گرفت در وقت شهادتش من از زنان، غیر از امّ سلمه زوجه ی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، اُمّ ایمن، فضّه و از مردان غیر

از دو فرزندش، عبدالله بن عبّاس، سلمان فارسی، عمّار بن یاسر، مقداد، ابوذر و حذیفه کسی را آگاه ننمایم.

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:

من به تو اجازه می دهم که پس از فوت، بدنم را مشاهده کنی، تو با زنان بدن مرا غسل بده و شبانه مرا به خاک بسپار و کسی را از محلّ قبر من آگاه منمای.

وقتی آن شب فرا رسید که خدای رؤوف، فاطمه را گرامی می داشت و او را قبض روح نمود حضرت زهراء سلام الله علیها می فرمود:

علیکم السّلام و به من می فرمود:

ای پسر عمو! این جبرئیل است که به من سلام می کند و می گوید:

این حبیبه ی حبیب خدا و میوه ی قلب اوست! خدا به تو سلام می رساند، تو امروز در جنّت المأوی وارد خواهی شد، این مژده را به من داد و رفت.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

برای دوّمین بار شنیدیم که حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

و علیکم السّلام.

آنگاه به من فرمود:

ای پسر عمو! این میکائیل است که نظیر جبرئیل به من مژده می دهد.

برای سوّمین بار فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

و علیکم السّلام.

آنگاه چشمان خود را به شدّت باز کرد و به من فرمود:

ای پسر عمو! به خدا قسم که این حق است، عزرائیل است که پر و بال خود را در مشرق و مغرب گسترده ست. پدرم اوصاف او را برای من شرح می داد.

سپس شنیدیم که حضرت زهراء سلام الله علیها می فرمود:

«و علیك السّلام یا قابض الارواح! » زودتر مرا قبض روح کن که ناراحت نباشم.

پس از این جریان شنیدیم که می فرمود:

یا رب به سوی تو می آیم، نه به سوی آتش سپس چشمان خود را بست و دست و

پای خود را کشید و گویا اصلاً فاطمه هرگز زنده نبوده ست.

[روایت شماره] (۳۷)

[الأمالی للصدوق] الْمُكَتِّبُ، عَنِ الْعَلَوِيِّ، عَنِ الْفَزَارِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الزَّيَّاتِ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَفْصٍ الْمَرْوَزِيِّ، عَنِ ابْنِ طَرِيفٍ، عَنِ ابْنِ نُبَاتَهَ قَالَ:

سُئِلَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام عَنْ عِلَّهِ دَفْنِهِ لِفَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَيْلاً فَقَالَ:

إِنَّهَا كَانَتْ سَاخِطَهً عَلَی قَوْمٍ كَرِهَتْ حُضُورَهُمْ جِنَازَتَهَا وَ حَرَامٌ عَلَی مَنْ يَتَوَلاهُمْ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهَا.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۰۱) با چند واسطه از ابن نُباته نقل می کند که گفت:

از حضرت امیر علیه السلام سؤال شد برای چه بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن شد؟

فرمود:

برای اینکه آن بانو بر گروهی خشمناک بود، لذا دوست نداشت برای تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر کسی که آن گروه را دوست داشته باشد حرام است که بر بدن فرزندان آن بانو نماز بگذارد.

[روایت شماره] (۳۸)

[الأمالی للشّيخ الطوسی] الْمُفِيدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَنْصُورِيِّ، عَنْ سَلْمَانَ بْنِ سَهْلٍ، عَنْ عِيسَی بْنِ إِسْحَاقَ الْقُرَشِيِّ، عَنْ حَمْدَانَ بْنِ عَلِيٍّ الْخَفَّافِ، عَنِ ابْنِ حُمَيْدٍ، عَنِ الثُّمَالِيِّ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ علیه السلام ، عَنْ أَبِيهِ علیه السلام عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَرْضَتَهَا الَّتِی تُوُفِّيَتْ فِيهَا وَ ثَقُلَتْ (۶۰۲) جَاءَهَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ عَائِداً فَقِيلَ لَهُ إِنَّهَا ثَقِيلَهٌ وَ لَيسَ يَدْخُلُ عَلَيْهَا أَحَدٌ فَانْصَرَفَ إِلَی دَارِهِ وَ أَرْسَلَ إِلَی عَلِيٍّ علیه السلام فَقَالَ لِرَسُولِهِ: قُلْ لَهُ: يَا ابْنَ أَخٍ عَمُّک يُقْرِئُک السَّلامَ وَ يَقُولُ لَک: لِلَّهِ قَدْ فَجَأَنِی مِنَ الْغَمِّ بِشَكَاهِ حَبِيبَهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه

وَ سَلَّم وَ قُرَّهِ عَيْنَيْهِ وَ عَيْنَيَّ فَاطِمَهَ مَا هَدَّنِي وَ إِنِّي لاظُنُّهَا أَوَّلَنَا لُحُوقاً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَخْتَارُ لَهَا وَ يَحْبُوهَا وَ يُزْلِفُهَا لِرَبِّهِ، فَإِنْ كَانَ مِنْ أَمْرِهَا مَا لا بُدَّ مِنْهُ، فَاجْمَعْ – أَنَا لَكَ الْفِدَاءُ – الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارَ حَتَّى يُصِيبُوا الْأَجْرَ فِي حُضُورِهَا وَ الصَّلاهَ عَلَيْهَا وَ فِي ذَلِكَ جَمَالٌ لِلدِّينِ.

فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام لِرَسُولِهِ وَ أَنَا حَاضِرٌ عِنْدَهُ: أَبْلِغْ عَمِّيَ السَّلامَ وَ قُلْ لا عَدِمْتُ إِشْفَاقَكَ وَ تَحِيَّتَكَ وَ قَدْ عَرَفْتُ مَشُورَتَكَ وَ لِرَأْيِكَ فَضْلُهُ، إِنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَمْ تَزَلْ مَظْلُومَهً، مِنْ حَقِّهَا مَمْنُوعَهً وَ عَنْ مِيرَاثِهَا مَدْفُوعَهً، لَمْ تُحْفَظْ فِيهَا وَصِيَّهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لا رُعِيَ فِيهَا حَقُّهُ وَ لا حَقُّ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ كَفَى بِاللَّهِ حَاكِماً وَ مِنَ الظَّالِمِينَ مُنْتَقِماً وَ أَنَا أَسْأَلُكَ يَا عَمِّ أَنْ تَسْمَحَ لِي بِتَرْكِ مَا أَشَرْتَ بِهِ فَإِنَّهَا وَصَّتْنِي بِسَتْرِ أَمْرِهَا.

قَالَ:

فَلَمَّا أَتَى الْعَبَّاسَ رَسُولُهُ بِمَا قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام قَالَ:

يَغْفِرُ اللَّهُ لِابْنِ أَخِي فَإِنَّهُ لَمَغْفُورٌ لَهُ إِنَّ رَأْيَ ابْنِ أَخِي لا يُطْعَنُ فِيهِ، إِنَّهُ لَمْ يُولَدْ لِعَبْدِالْمُطَّلِب مَوْلُودٌ أَعْظَمُ بَرَكَهً مِنْ عَلِيٍّ إِلا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ عَلِيّاً لَمْ يَزَلْ أَسْبَقَهُمْ إِلَى كُلِّ مَكْرُمَهٍ وَ أَعْلَمَهُمْ بِكُلِّ فَضِيلَهٍ وَ أَشْجَعَهُمْ فِي الْكَرِيهَهِ وَ أَشَدَّهُمْ جِهَاداً لِلْأَعْدَاءِ فِي نُصْرَهِ الْحَنِيفِيَّهِ وَ أَوَّلَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۶۰۳) با چند واسطه از امام باقر علیه السلام از پدر بزرگوارشان از عمّار بن یاسر روایت می کند که

گفت:

در آن مرضی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید و حال او سنگین شد و عبّاس بن عبدالمطلب برای عیادت آن حضرت آمد به عبّاس گفتند:

حال حضرت فاطمه سلام الله علیها سنگین است و کسی نزد او نمی رود. عبّاس به سوی خانه ی خود بازگشت و شخصی را نزد حضرت علی علیه السلام فرستاد و گفت:

از قول من به حضرت امیر علیه السلام بگو: عموی تو به تو سلام می رساند و می گوید:

به خدا قسم که غم و اندوه حبیبه و نور چشم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و نور چشم من، مرا به شدّت رنج می دهد، من این طور گمان می کنم آن بانو زودتر از همه ی ما به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ملحق شود و خدا او را برمی گزیند و به رحمت خود نزدیک می کند.

فدایت شوم اگر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت برسد مهاجرین و انصار را آگاه کن تا برای تشییع جنازه اش و نماز خواندن بر بدنش حاضر شوند و ثواب ببرند، زیرا این عمل باعث سرافرازی دین می شود.

راوی می گوید:

من در حضور حضرت امیر علیه السلام بودم که به فرستاده ی عبّاس بن عبدالمطلب فرمود:

سلام مرا به عمویم برسان و به وی بگو: لطف و مرحمت تو زیاد شود، من از مشورت تو آگاه شدم، رأی و نظریه ی تو بسیار نیکو است. ولی فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دائماً مظلوم، از حقّ خود ممنوع، از میراث خویشتن محروم بوده ست. ملاحظه ی آن وصیّتی را که پیامبر درباره اش کرده ننمودند. حقّ آن حضرت و حقّ خدا را

رعایت نکردند، کافیست که خدا بین ما و آنان حکم کند و از ظالمین انتقام بگیرد.

ای عمو! من از تو خواهش می کنم از این مطلبی که گفتی صرف نظر فرمایی، زیرا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به من وصیّت کرده که امر شهادت او را پوشیده بدارم.

زمانی که فرستاده ی عبّاس نزد او بازگشت و جواب حضرت امیر علیه السلام را برای وی شرح داد عبّاس گفت:

خدا برادرزاده ی مرا بیامرزد، زیرا رأی برادرزاده ی من عیبی ندارد، غیر از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نوزادی برای عبدالمطلب متولّد نشد که از لحاظ خیر و برکت از حضرت علی علیه السلام بزرگتر باشد، حقّاً که حضرت علی علیه السلام در هر بزرگواری و فضیلتی بر همه ی آنان سبقت گرفت، ایشان از همه شجاع تر و درباره ی نصرت دین خدا از همه بیشتر با دشمنان جهاد نمود. علی اوّلین کسیست که به خدا و رسول ایمان آورد.

[روایت شماره] (۳۹)

[الخصال] مُحَمَّدُ بْنُ عُمَیْرٍ الْبَغْدَادِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِالْکَرِیمِ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ صُهَیْبٍ، عَنْ عِیسَی بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعُمَرِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:

خُلِقَتِ الْأَرْضُ لِسَبْعَةٍ بِهِمْ یُرْزَقُونَ وَ بِهِمْ یُمْطَرُونَ وَ بِهِمْ یُنْصَرُونَ: أَبُوذَرٍّ وَ سَلْمَانُ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ حُذَیْفَهُ وَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام وَ أَنَا إِمَامُهُمْ وَ هُمُ الَّذِینَ شَهِدُوا الصَلاهَ عَلَی فَاطِمَهَ.

[رجال الکشی] جبرئیل بن أحمد، عن الحسین بن خرزاد، عن ابن فضّال، عن ثعلبه، عن زراره، عن أبی جعفر، عن أبیه، عن جدّه: مثله.

در کتاب خصال (۶۰۴) با چند واسطه از حضرت امیر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

زمین به خاطر هفت

نفر خلق شده که مردم به واسطه ی آنان رزق و روزی داده می شوند و باران برای آنان می آید و یاری می شوند. (آن هفت نفر عبارتند از:) ابوذر، سلمان، مقداد، عمّار، حذیفه و عبدالله بن مسعود.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

من امام آنان هستم، ایشان بودند که بر بدن فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نماز خواندند.

در رجال کشّی صفحه ی ۶ حدیث ۱۳ مثل این حدیث با کمی اختلاف در لفظ آمده ست.

[روایت شماره] (۴۰)

[المجالس للمفید] [الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ: عَنِ الصَّدُوقِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّازِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الهرمزازی، (۶۰۵) عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیهما السلام، عَنْ أَبِیهِ الْحُسَیْنِ علیهما السلام قَالَ:

لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَصَّتْ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام أَنْ یَکْتُمَ أَمْرَهَا وَ یُخْفِیَ خَبَرَهَا وَ لا یُؤْذِنَ أَحداً بِمَرَضِهَا، فَفَعَلَ ذَلِکَ وَ کَانَ یُمَرِّضُهَا بِنَفْسِهِ وَ تُعِینُهُ عَلَی ذَلِکَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ رَحِمَهَا اللَّهُ، عَلَی اسْتِسْرَارٍ بِذَلِکَ کَمَا وَصَّتْ بِهِ، فَلَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاهُ وَصَّتْ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام أَنْ یَتَوَلَّی أَمْرَهَا وَ یَدْفِنَهَا لَیْلاً وَ یُعَفِّیَ قَبْرَهَا، فَتَوَلَّی ذَلِکَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام وَ دَفَنَهَا وَ عَفَّی مَوْضِعَ قَبْرِهَا.

فَلَمَّا نَفَضَ یَدَهُ مِنْ تُرَابِ الْقَبْرِ، هَاجَ بِهِ الْحُزْنُ، فَأَرْسَلَ دُمُوعَهُ عَلَی خَدَّیْهِ وَ حَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَی قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ مِنِ ابْنَتِکَ وَ حَبِیبَتِکَ وَ قُرَّهِ عَیْنِکَ وَ زَائِرَتِکَ وَ الْبَائِتَهِ فِی الثَّرَی بِبَقِیعِکَ، الْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سُرْعَهَ اللِّحَاقِ بِکَ، قَلَّ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنْ صَفِیَّتِکَ

صَبْرِی وَ ضَعُفَ عَنْ سَیِّدَهِ النِّسَاءِ تَجَلُّدِی، إِلا أَنَّ فِی التَّأَسِّی لِی بِسُنَّتِکَ وَ الْحُزْنِ الَّذِی حَلَّ بِی لِفِرَاقِکَ، مَوْضِعَ التَّعَزِّی وَ لَقَدْ وَسَّدْتُکَ فِی مَلْحُودِ قَبْرِکَ، بَعْدَ أَنْ فَاضَتْ نَفْسُکَ عَلَی صَدْرِی وَ غَمَّضْتُکَ بِیَدِی وَ تَوَلَّیْتُ أَمْرَکَ بِنَفْسِی.

نَعَمْ وَ فِی کِتَابِ اللَّهِ أَنْعُمُ الْقَبُولِ، «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ» (۶۰۶)، قَدِ اسْتُرْجِعَتِ الْوَدِیعَهُ وَ أُخِذَتِ الرَّهِینَهُ وَ اخْتُلِسَتِ الزَّهْرَاءُ، فَمَا أَقْبَحَ الْخَضْرَاءَ وَ الْغَبْرَاءَ یَا رَسُولَ اللَّهِ.

أَمَّا حُزْنِی فَسَرْمَدٌ وَ أَمَّا لَیْلِی فَمُسَهَّدٌ، لا یَبْرَحُ الْحُزْنُ مِنْ قَلْبِی أَوْ یَخْتَارَ اللَّهُ لِی دَارَکَ الَّتِی فِیهَا أَنْتَ مُقِیمٌ، کَمَدٌ مُقَیِّحٌ وَ هَمٌّ مُهَیِّجٌ، سَرْعَانَ مَا فَرَّقَ [اللَّهُ] بَیْنَنَا وَ إِلَی اللَّهِ أَشْکُو وَ سَتُنَبِّئُکَ ابْنَتُکَ بِتَظَاهُرِ أُمَّتِکَ عَلَیَّ وَ عَلَی هَضْمِهَا حَقَّهَا فَاسْتَخْبِرْهَا الْحَالَ، فَکَمْ مِنْ غَلِیلٍ مُعْتَلِجٍ بِصَدْرِهَا لَمْ تَجِدْ إِلَی بَثِّهِ سَبِیلاً وَ سَتَقُولُ وَ «یَحْکُمُ اللَّهُ وَ هُوَ خَیْرُ الْحاکِمِینَ» (۶۰۷).

سَلامٌ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ سَلامَ مُوَدِّعٍ لا سَئِمٍ (۶۰۸) وَ لا قَالٍ، فَإِنْ أَنْصَرِفْ فَلا عَنْ مَلالَهٍ وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنِّی بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِینَ، الصَّبْرُ أَیْمَنُ وَ أَجْمَلُ وَ لَوْلا غَلَبَهُ الْمُسْتَوْلِینَ عَلَیْنَا، لَجَعَلْتُ الْمُقَامَ عِنْدَ قَبْرِکَ لِزَاماً وَ التَّلَبُّثَ عِنْدَهُ مَعْکُوفاً وَ لاعْوَلْتُ إِعْوَالَ الثَّکْلَی عَلَی جَلِیلِ الرَّزِیَّهِ، فَبِعَیْنِ اللَّهِ تُدْفَنُ بِنْتُکَ سِرّاً وَ یُهْتَضَمُ حَقُّهَا قَهْراً وَ یُمْنَعُ إِرْثُهَا جَهْراً وَ لَمْ یَطُلِ الْعَهْدُ وَ لَمْ یَخْلُقْ مِنْکَ الذِّکْرُ، فَإِلَی اللَّهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ الْمُشْتَکَی وَ فِیکَ أَجْمَلُ الْعَزَاءِ، فَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهَا وَ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

در کتاب مجالس و امالی شیخ مفید (۶۰۹) با چند واسطه از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می کند که فرمود:

هنگامی که فاطمه دختر

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مریض شد به حضرت امیر علیه السلام وصیّت کرد که موضوع مرض وی را مخفی بدارد و احدی را از مریضی او باخبر ننماید.

حضرت علی علیه السلام به وصیّت او عمل کرده و شخصاً خود آن بزرگوار پرستاری فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را عهده دار بود و اسماء بنت عمیس راجع به پرستاری فاطمه سلام الله علیها طبق وصیّت آن حضرت، به امیرالمؤمنین علی علیه السلام کمک می کرد. وقتی موقع شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها فرا رسید وصیّت کرد که حضرت امیر علیه السلام متصدّی امر آن بانو شود، شبانه او را دفن کند و قبر مطهرّش را مخفی نماید.

حضرت علی علیه السلام این وصیّت را پذیرفت و شبانه او را به خاک سپرد و قبرش را مخفی نمود.

هنگامی که از دفن فاطمه فارغ شد، ناگهان حزن و اندوه شدیدی به حضرتش هجوم آورد و اشک از چشمانش سرازیر شد و چهره ی خود را به سوی قبر رسول خدا بازگردانید و گفت:

سلام من بر تو باد ای رسول خدا! و سلام بر تو از سوی دخترت و نور چشمت که به زیارتت آمده، همان که در بقعه ات زیر خاک آرمی ده است و خداوند برای او چنان خواست که هر چه زودتر به تو ملحق شود. ای رسول خدا! صبرم از فراق دختر برگزیده ات کاهش یافته و شکیبایی من از دوری سرور زنان از دست رفته، جز آنکه همان گونه که در مصیبت جانگداز تو شکیبایی ورزیدم در اینجا نیز صبر پیشه کنم، چرا که من خود با دست خویش تو را در قبر نهادم

و (به هنگام جان دادن سر در آغوش من داشتی آن طور که) جان تو از میان سینه و گلوی من گذشت.

آری در کتاب خدا برای من برترین پذیرش و تحمّل آمده است که فرموده:

«ما همه از خداییم و همگی به سوی او بازمی گردیم» (۶۱۰). امانت بازگردانده و گروگان تحویل داده و زهرا از دستم ربوده شد، ای رسول خدا! چقدر این آسمان نیلگون و زمین تیره در نظرم زشت جلوه می کند.

راجع به اندوهم چه بگویم که همیشگیست و شبم که به بیداری می گذرد و غم از دل من، رخت برنمی بندد تا خداوند خانه ای را که تو در آن اقامت داری (بهشت برین) برایم برگزیند. غصّه ای دارم جگرسوز و اندوهی شورانگیز، چه زود میان ما جدایی افتاد و تنها به خدا شکایت می برم.

به زودی دخترت تو را، از همدست شدن امّت علیه من خبر می دهد، پس به اصرار از او بپرس و احوال را از او جویا شو که چه بسا سوزها داشت که در سینه اش می جوشید و راهی برای شرح و بیرون ریختن آن نداشت و اکنون خواهد گفت و خدا داوری خواهد کرد و او بهترین داوران است.

سلام بر شما سلام وداع کننده ای که نه خشمگین است و نه دلتنگ، که اگر بازگردم از روی دلتنگی نیست و اگر بمانم از بدگمانی نسبت به آنچه خداوند به صابران وعده داده، نمی باشد. باز هم شکیبایی مبارک تر و زیباتر است که اگر بیم غلبه چیره شوندگان نمی بود برای همیشه در اینجا می ماندم و درنگ می نمودم و بر این مصیبت بزرگ چونان زنان عزیز مرده شیون می کردم، همچنان که خداوند نظاره می فرماید، دخترت پنهانی به خاک

سپرده می شود و حقّش پایمال و از ارثش ممنوع می گردد با آنکه دیر زمانی نگذشته و یاد تو کهنه نگشته ست. ای رسول خدا، شکایت نزد خداوند بلند مرتبه برده می شود و بهترین صبر و دلداری و عزاداری درباره ی توست، درود و رحمت و برکات خداوند یکتا و آفریدگار جهانیان بر تو و او باد!

[روایت شماره] (۴۱)

عُيُونُ الْمُعْجِزَاتِ لِلسَّيِّدِ الْمُرْتَضَى رَحِمَهُ اللَّهُ: رُوِيَ أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ شَهْرَانِ وَ أَقَامَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ رُوِيَ أَرْبَعِينَ يَوْماً وَ تَوَلَّى غُسْلَهَا وَ تَكْفِينَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ أَخْرَجَهَا وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فِي اللَّيْلِ وَ صَلَّوْا عَلَيْهَا وَ لَمْ يَعْلَمْ بِهَا أَحَدٌ وَ دَفَنَهَا فِي الْبَقِيعِ وَ جَدَّدَ أَرْبَعِينَ قَبْراً فَاسْتُشْكِلَ عَلَى النَّاسِ قَبْرُهَا فَأَصْبَحَ النَّاسُ وَ لامَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً وَ قَالُوا: إِنَّ نَبِيَّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَلَّفَ بِنْتاً وَ لَمْ نَحْضُرْ وَفَاتَهَا وَ الصَلاة عَلَيْهَا وَ دَفْنَهَا وَ لا نَعْرِفُ قَبْرَهَا فَنَزُورَهَا.

فَقَالَ مَنْ تَوَلَّى الْأَمْرَ: هَاتُوا مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِينَ مَنْ تَنْبُشُ هَذِهِ الْقُبُورَ، حَتَّى نَجِدَ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَنُصَلِّيَ عَلَيْهَا وَ نَزُورَ قَبْرَهَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَخَرَجَ مُغْضَباً قَدِ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَ قَدْ تَقَلَّدَ سَيْفَهُ ذَاالْفَقَارِ حَتَّى بَلَغَ الْبَقِيعَ وَ قَدِ اجْتَمَعُوا فِيهِ فَقَالَ عليه السلام :

لَوْ نَبَشْتُمْ قَبْراً مِنْ هَذِهِ الْقُبُورِ لَوَضَعْتُ السَّيْفَ فِيكُمْ، فَتَوَلَّى الْقَوْمُ عَنِ الْبَقِيعِ.

سیّد مرتضی در کتاب عیون المعجزات (۶۱۱) می نگارد روایت شده:

سنّ حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در موقع شهادت هجده سال و دو ماه بود و بعد از پیغمبر خدا مدت ۷۵ روز

و روایت شده که ۴۰ روز زنده بودند.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام متصدّی غسل و کفن آن بانو شد. جنازه ی آن بانوی مظلومه را شبانه با امام حسن و امام حسین علیهما السلام خارج نموده، نماز بر بدنش خواندند کسی را از این جریان آگاه ننمودند، بدن مقدّسش را در بقیع دفن کرد، صورت چهل قبر تشکیل داد تا قبر او تشخیص داده نشود. وقتی مردم شنیدند یکدیگر را ملامت و سرزنش کردند و گفتند:

پیغمبر ما، یک دختر به جای نهاد و ما موقع فوت و نماز و دفن او حاضر نشدیم و قبر او را نمی دانیم که زیارتش کنیم؟!

آن کسی که متصدّی امر خلافت بود گفت:

زنان مسلمین را بیاورید تا این قبرها را بشکافند و ما جنازه ی فاطمه سلام الله علیها را پیدا کنیم و بر آن نماز بخوانیم و قبرش را زیارت نماییم.

موقعی که این سخن به گوش حضرت امیر علیه السلام رسید در حالی خارج شد که خشمناک و چشمان مبارکش سرخ و ذوالفقار را حمایل کرده بود. با همین حالت آمد تا وارد بقیع که آنان اجتماع کرده بودند شد، آنگاه فرمود:

اگر یکی از این قبرها را بشکافید این شمشیر را در میان شما می گذارم (و همه را از دم شمشیر می گذرانم) پس از این جریان بود که آن گروه از بقیع خارج شدند.

[روایت شماره] (۴۲)

[تهذیب الأحکام] سَلَمَهُ بْنُ الْخَطَّابِ، عَنْ مُوسَی بْنِ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ، عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ، عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

سَأَلْتُهُ عَنْ أَوَّلِ مَنْ جُعِلَ لَهُ النَّعْشُ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَهُ سلام الله علیها بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه

وَ سَلَّم.

در کتاب تهذیب (۶۱۲) با چند واسطه از سلیمان بن خالد روایت می کند که گفت:

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام جویا شدم، اوّلین تابوت را برای چه کسی ساختند؟

فرمود:

برای حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

[روایت شماره] (۴۳)

[تهذیب الأحکام] سَلَمَهُ بْنُ الْخَطَّابِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا، عَنْ أَبِیهِ عَن حُمَیْدِ بْنِ الْمُثَنَّی، عَنْ أَبِی عَبْدِالرَّحْمَنِ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

أَوَّلُ نَعْشٍ أُحْدِثَ فِی الْإِسْلامِ نَعْشُ فَاطِمَهَ إِنَّهَا اشْتَکَتْ شَکْوَتَهَا الَّتِی قُبِضَتْ فِیهَا وَ قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنِّی نَحِلْتُ وَ ذَهَبَ لَحْمِی أَلا تَجْعَلِینَ لِی شَیْئاً یَسْتُرُنِی؟

قَالَتْ أَسْمَاءُ: إِنِّی إِذْ کُنْتُ بِأَرْضِ الْحَبَشَهِ رَأَیْتُهُمْ یَصْنَعُونَ شَیْئاً أَفَلا أَصْنَعُ لَکِ فَإِنْ أَعْجَبَکِ أَصْنَعُ لَکِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ فَدَعَتْ بِسَرِیرٍ فَأَکَبَّتْهُ لِوَجْهِهِ، ثُمَّ دَعَتْ بِجَرَائِدَ فَشَدَّدَتْهُ عَلَی قَوَائِمِهِ ثُمَّ جَلَّلَتْهُ ثَوْباً فَقَالَتْ:

هَکَذَا رَأَیْتُهُمْ یَصْنَعُونَ فَقَالَتِ: اصْنَعِی لِی مِثْلَهُ اسْتُرِینِی سَتَرَکِ اللَّهُ مِنَ النَّارِ.

نیز در همان کتاب (۶۱۳) از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

اوّلین تابوتی که در اسلام ساخته شد تابوت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بود. زیرا آن بانو در آن بیماری که از دنیا رفت به اسماء فرمود:

من لاغر شده ام و گوشت بدنم از بین رفته است، آیا یک چیزی که بدنم را بپوشاند برای من درست نمی کنی؟ اسماء گفت:

آن موقعی که من در حبشه بودم یک نوع تابوت می ساختند، اگر مایل باشی من شکل آن را به تو نشان دهم؟

فرمود:

مانعی ندارد. اسماء گفت:

یک تختی را آوردند، آنگاه آن تخت را برعکس به روی زمین نهاد، دستور داد تا شاخه های خرمایی هم آوردند، آن شاخه های خرما را به پایه های آن تخت تابید و یکپارچه روی

آنها انداخت و گفت:

این شکل همان تابوتیست که من دیدم.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

نظیر این تابوت را برای من بساز و بدنم را به وسیله ی آن بپوشان! خدا بدن تو را از آتش محفوظ بدارد!

[روایت شماره] (۴۴)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ الْقَدِيمِهِ: اخْتَلَفَ الرِّوَايَاتُ فِي وَقْتِ وَفَاتِهَا فَفِي رِوَايَهٍ أَنَّهَا بَقِيَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شَهْرَيْنِ. وَ فِي رِوَايَهٍ ثَلاثَهَ أَشْهُرٍ وَ فِي رِوَايَهٍ مِائَهَ يَوْمٍ وَ فِي رِوَايَهٍ ثَمَانِيَهَ أَشْهُرٍ.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الْعَاصِمِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّ فَاطِمَهَ سلام الله عليها لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم كَانَتْ تَقُولُ: وَاأَبَتَاهْ مِن رَبِّهِ مَا أَدْنَاهُ، وَاأَبَتَاهْ جِنَانُ الْخُلْدِ مَثْوَاهُ، وَاأَبَتَاهْ يُكْرِمُهُ رَبُّهُ إِذَا أَتَاهُ، يَا أَبَتَاهْ الرَّبُّ وَ الرُّسُلُ تُسَلِّمُ عَلَيْهِ حِينَ تَلْقَاهُ.

فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام يَرْثِيهَا: «لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَهٌ» الْأَبْيَاتِ.

وَ ذَكَرَ الْحَاكِمُ أَنَّ فَاطِمَهَ لَمَّا مَاتَتْ أَنْشَأَ عَلِيٌّ عليه السلام :

نَفْسِي عَلَى زَفَرَاتِهَا مَحْبُوسَهٌ

يَا لَيْتَهَا خَرَجَتْ مَعَ الزَّفَرَاتِ

لا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاهِ وَ إِنَّمَا

أَبْكِي مَخَافَهَ أَنْ تَطُولَ حَيَاتِي

وَ عَنْ سَيِّدِ الْحُفَّاظِ أَبِي مَنْصُورٍ الدَّيْلَمِيِّ بِإِسْنَادِهِ أَنَّ عَبْدَاللَّهِ بْنَ الْحَسَنِ دَخَلَ عَلَى هِشَامِ بْنِ عَبْدِالْمَلِكِ وَ عِنْدَهُ الْكَلْبِيُّ، فَقَالَ هِشَامٌ لِعَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ: يَا أَبَامُحَمَّدٍ! كَمْ بَلَغَتْ فَاطِمَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ مِنَ السِّنِّ؟

فَقَالَ:

بَلَغَتْ ثَلاثِينَ فَقَالَ لِلْكَلْبِيِّ: مَا تَقُولُ؟

قَالَ:

بَلَغَتْ خَمْساً وَ ثَلاثِينَ، فَقَالَ هِشَامٌ لِعَبْدِاللَّهِ: أَلا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ الْكَلْبِيُّ؟

فَقَالَ عَبْدُاللَّهِ: يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ سَلْنِى عَنْ أَمِّى فَأَنَا أَعْلَمُ بِهَا وَ سَلِ الْكَلْبِيَّ عَنْ أَمِّهِ فَهُوَ أَعْلَمُ بِهَا.

وَ عَنِ الْعَاصِمِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ

بْنِ عُمَرَ قَالَ:

تُوُفِّيَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِثَلاثٍ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ هِیَ بِنْتُ تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ أَوْ نَحْوِهَا.

وَ ذَكَرَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ بْنُ مَنْدَهَ الْأَصْفَهَانِيُّ فِی كِتَابِ الْمَعْرِفَهِ أَنَّ عَلِيّاً تَزَوَّجَ فَاطِمَهَ بِالْمَدِينَهِ بَعْدَ سَنَهٍ مِنَ الْهِجْرَهِ وَ بَنَى بِهَا بَعْدَ ذَلِكَ بِنَحْوٍ مِنْ سَنَهٍ وَ وَلَدَتْ لِعَلِيٍّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ الْمُحْسِنَ وَ أُمَّ كُلْثُومٍ الْكُبْرَى وَ زَيْنَبَ الْكُبْرَى:

وَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ: تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانٌ وَ عِشْرُونَ سَنَهً وَ قِيلَ: سَبْعٌ وَ عِشْرُونَ سَنَهً وَ فِی رِوَايَهٍ أَنَّهَا وُلِدَتْ عَلَى رَأْسِ سَنَهِ إِحْدَى وَ أَرْبَعِينَ مِنْ مَوْلِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَيَكُونُ سِنُّهَا عَلَى هَذَا ثَلاثاً وَ عِشْرِينَ وَ الْأَكْثَرُ عَلَى أَنَّهَا كَانَتْ بِنْتَ تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ أَوْ ثَلاثِينَ.

وَ ذَكَرَ وَهْبُ بْنُ مُنَبِّهٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهَا بَقِيَتْ أَرْبَعِينَ يَوْماً بَعْدَهُ وَ فِی رِوَايَهٍ سِتَّهَ أَشْهُرٍ وَ سَاقَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحَدِيثَ إِلَى أَنْ قَالَ:

لَمَّا تُوُفِّيَتْ سلام الله عليها شَقَّتْ أَسْمَاءُ جَيْبَهَا وَ خَرَجَتْ فَتَلَقَّاهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالا: أَيْنَ أُمُّنَا؟ فَسَكَتَتْ فَدَخَلا الْبَيْتَ فَإِذَا هِیَ مُمْتَدَّهٌ فَحَرَّكَهَا الْحُسَيْنُ فَإِذَا هِیَ مَيِّتَهٌ، فَقَالَ:

يَا أَخَاهْ آجَرَكَ اللَّهُ فِی الْوَالِدَهِ وَ خَرَجَا يُنَادِيَانِ: يَا مُحَمَّدَاهْ يَا أَحْمَدَاهْ الْيَوْمَ جُدِّدَ لَنَا مَوْتُكَ إِذْ مَاتَتْ أُمُّنَا.

ثُمَّ أَخْبَرَا عَلِيّاً وَ هُوَ فِی الْمَسْجِدِ فَغُشِيَ عَلَيْهِ حَتَّى رُشَّ عَلَيْهِ الْمَاءُ ثُمَّ أَفَاقَ فَحَمَلَهُمَا حَتَّى أَدْخَلَهُمَا بَيْتَ فَاطِمَهَ وَ عِنْدَ رَأْسِهَا أَسْمَاءُ تَبْكِی وَ تَقُولُ: وَا يَتَامَى مُحَمَّدٍ، كُنَّا نَتَعَزَّى فَاطِمَهَ بَعْدَ مَوْتِ جَدِّكُمَا فَبِمَنْ نَتَعَزَّى بَعْدَهَا فَكَشَفَ عَلِيٌّ عَنْ وَجْهِهَا فَإِذَا بِرُقْعَهٍ عِنْدَ رَأْسِهَا فَنَظَرَ فِيهَا فَإِذَا فِيهَا:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَهُ

بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَوْصَتْ وَ هِیَ تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ «أَنَّ السَّاعَهَ آتِیَهٌ لا رَیْبَ فِیها وَ أَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ» (۶۱۴) یَا عَلِیُّ أَنَا فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ زَوَّجَنِیَ اللَّهُ مِنْکَ لِأَکُونَ لَکَ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ أَنْتَ أَوْلَی بِی مِنْ غَیْرِی حَنِّطْنِی وَ غَسِّلْنِی وَ کَفِّنِّی بِاللَّیْلِ وَ صَلِّ عَلَیَّ وَ ادْفِنِّی بِاللَّیْلِ وَ لا تُعْلِمْ أَحَداً وَ أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَی وُلْدِیَ السَّلامَ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ.

فَلَمَّا جَنَّ اللَّیْلُ غَسَّلَهَا عَلِیٌّ وَ وَضَعَهَا عَلَی السَّرِیرِ وَ قَالَ لِلْحَسَنِ: ادْعُ لِی أَبَاذَرٍّ فَدَعَاهُ فَحَمَلاهُ إِلَی الْمُصَلَّی، فَصَلَّی عَلَیْهَا ثُمَّ صَلَّی رَکْعَتَیْنِ وَ رَفَعَ یَدَیْهِ إِلَی السَّمَاءِ فَنَادَی: هَذِهِ بِنْتُ نَبِیِّکَ فَاطِمَهُ أَخْرَجْتَهَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَی النُّورِ، فَأَضَاءَتِ الْأَرْضُ مِیلاً فِی مِیلٍ فَلَمَّا أَرَادُوا أَنْ یَدْفِنُوهَا نُودُوا مِنْ بُقْعَهٍ مِنَ الْبَقِیعِ إِلَیَّ إِلَیَّ فَقَدْ رُفِعَ تُرْبَتُهَا مِنِّی فَنَظَرُوا فَإِذَا هِیَ بِقَبْرٍ مَحْفُورٍ، فَحَمَلُوا السَّرِیرَ إِلَیْهَا فَدَفَنُوهَا فَجَلَسَ عَلِیٌّ عَلَی شَفِیرِ الْقَبْرِ فَقَالَ:

یَا أَرْضُ! اسْتَوْدَعْتُکِ وَدِیعَتِی، هَذِهِ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ فَنُودِیَ مِنْهَا: یَا عَلِیُّ أَنَا أَرْفَقُ بِهَا مِنْکَ فَارْجِعْ وَ لا تَهْتَمَّ فَرَجَعَ وَ انْسَدَّ الْقَبْرُ وَاسْتَوَی بِالْأَرْضِ فَلَمْ یُعْلَمْ أَیْنَ کَانَ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ.

در بعضی از کتب مناقب قدیمی می نویسند:

راجع به موقع شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها اختلاف است.

در یک روایت می گوید:

آن بانوی معظّمه بعد از پدر بزرگوارش، مدّت دو ماه زنده بودند.

در روایت دیگری می گوید:

مدّت سه ماه زنده بود. در یک روایت است که مدت ۱۰۰ روز و در حدیث دیگری می گوید:

مدّت هشت ماه بعد از شهادت پدرش

باقی بود.

و علیّ بن احمد عاصمی با اسناد خود روایت کرده از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و او از پدران بزرگوارش: و آنها از حضرت علی علیه السلام روایت کردند که فرمود:

همانا چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید، حضرت فاطمه سلام الله علیها (در رثای آن حضرت) می فرمود:

ای پدر! چقدر به پروردگارت نزدیک بودی، ای پدر! بهشت جاویدان جایگاه تو است، ای پدر! وقتی بر خدایت وارد شدی او تو را اکرام کرد، ای پدر! پروردگار و همه ی رسولان الهی وقتی تو را ملاقات نمودند بر تو سلام کردند.

پس چون حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت رسید، حضرت علیّ بن ابیطالب علیه السلام در رثای او می فرمود:

«برای هر جمع دوستانی جداییست. . .» ادامه ی ابیات که قبلاً آمده ست.

حاکم روایت می کند:

هنگامی که حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام این اشعار را سرود:

جان من با ناله های خود حبس شده، ای کاش جان من با ناله هایم خارج می شد.

بعد از تو خیری در زندگانی نخواهد بود، جز این نیست که از خوف طولانی شدن زندگیم می گریم.

و از سیّد الحفّاظ ابی منصور دیلمی نقل شده که او با اسناد خود نقل می کند:

همانا عبدالله بن حسن بر هشام بن عبدالملک وارد شد و در آن هنگام کلبی نزد او (هشام) بود، پس هشام به عبدالله بن حسن گفت:

ای ابامحمّد! سنّ فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم چقدر بود؟

گفت:

سنّ او به سی سال می رسید، پس از آن هشام به کلبی گفت:

تو چه می گویی؟

گفت:

به سی و پنج سال

رسیده، هشام (بار دیگر) متوجّه عبدالله شد و گفت:

آیا می شنوی کلبی چه می گوید؟ عبدالله گفت:

ای امیرالمؤمنین از من درباره ی مادرم سؤال کن، (چرا که) من آگاه تر باشم به مادر خودم و از کلبی درباره ی مادر خودش سؤال کن، (زیرا) او به مادر خود آگاه تر است.

و از عاصمی با اسناد خود نقل شده که از محمّد بن عمر نقل کرده اند که گفت:

فاطمه سلام الله علیها دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سه شب از ماه رمضان گذشته بود که به شهادت رسید و او در آن زمان بیست و نه ساله یا مانند آن بود.

و ابوعبدالله بن منده الإصفهانی در کتاب «المعرفه» ذکر کرده است که حضرت علی علیه السلام ، حضرت فاطمه سلام الله علیها را در مدینه به عقد خود درآورد. پس از آنکه یک سال از هجرت گذشته بود و حدود یک سال بعد او را به خانه برد و حضرت فاطمه سلام الله علیها برای حضرت علی علیه السلام این فرزندان را آورد:

حسن و حسین و محسن: و امّ کلثوم کبری و حضرت زینب کبری علیهما السلام.

و محمّد بن اسحاق گفته: حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالی به شهادت رسید که بیست و هشت سال داشت و قول دیگری هست که آن بانو بیست و هفت ساله بود و در روایتی آمده که آن حضرت زمانی متولّد شد که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چهل و یک ساله بود، پس بنابراین قول، سنّ شریف آن حضرت بیست و سه سال می باشد و اکثر روایات دلالت دارد بر اینکه آن حضرت بیست و نُه ساله

یا سی ساله بود.

وهب بن مُنَبِّه از ابن عبّاس نقل می کند که گفت:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مدّت چهل روز و به قولی شش ماه بعد از پدر بزرگوارش زنده بود، تا آنجا که می گوید:

موقعی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید اسماء گریبان خود را پاره کرد و خارج شد، آنگاه با حضرت حسنین علیهما السلام مصادف شد، ایشان به وی فرمودند:

مادر ما کجاست؟

اسماء جوابی نگفت. وقتی آنان وارد خانه شدند دیدند مادر بزرگوارشان خوابیده ست. وقتی امام حسین علیه السلام مادر خود را حرکت داد، دید به شهادت رسیده ست.

سپس به حضرت امام حسن علیه السلام گفت:

برادر جان! خدا برای شهادت مادرت زهراء، به تو اجر عطا کند! آنگاه در حالی خارج شدند که می فرمودند:

«یا محمّداه، یا محمّداه! ».

امروز به علّت شهادت مادرمان، مصیبت شما برای ما تجدید شد. پس از این جریان متوجّه حضرت امیر علیه السلام شدند که ایشان در مسجد بودند و آن حضرت را از شهادت مادرشان آگاه نمودند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام بعد از شنیدن این خبر دلخراش غَش کرد، آب به صورت آن حضرت پاشیدند تا به هوش آمد، آنگاه حسنین علیهما السلام را برداشت و داخل خانه ی حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها شد. اسماء را دید که بالای سر حضرت زهرا سلام الله علیها نشسته و گریه می کند و می گوید:

یتیمان حضرت محمّد چه کنند، بعد از شهادت جدّ شما، دل ما به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خوش بود بعد از فاطمه به چه کسی دل خوش کنیم! !

آنگاه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام صورت مبارک فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را باز کرد

رقعه ای نزد سر آن بانوی معظّمه یافت که در آن نوشته بود:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم، این آن وصیّتیست که فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم کرده:

فاطمه شهادت می دهد که خدایی جز خدای یگانه وجود ندارد، حضرت محمّد بنده و پیامبر خدا می باشد. بهشت و دوزخ بر حق است، قیامت خواهد آمد و شکّی در آن نخواهد بود، خدا تمامی افرادی را که در قبرها مدفونند برانگیخته خواهد کرد.

یا علی! من فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می باشم. خدا مرا دنیا و آخرت برای تو تزویج نمود.

یا علی! تو از دیگران بر من، مقدّم هستی. مرا حنوط کن، غسل بده، شبانه دفن کن، شبانه بر بدنم نماز بگذار، شبانه به خاکم بسپار، احدی را از فوت من آگاه منمای، من تو را به خدا می سپارم و تا روز قیامت به فرزندانم سلام می رسانم».

موقعی که شب فرا رسید حضرت امیر علیه السلام بدن مقدّس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را غسل داد و در میان تابوت نهاده و به حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

ابوذر را بیاور، وقتی ابوذر آمد بدن مقدّس آن بانوی مظلومه را در محل نماز آوردند و بر بدن او نماز خواند، آنگاه دست های مبارک خود را به جانب آسمان بلند کرده و فرمود:

پروردگارا! این دختر پیغمبر تو می باشد که تو او را از دنیای ظلمانی به طرف نور بردی و سپس زمین (به اندازه ی) میل در میل (۶۱۵) نورانی شد.

هنگامی که تصمیم گرفتند آن بانو را دفن کنند صدایی از یکی از بقعه های بقیع شنیدند که می فرمود:

«اِلَیَّ! اِلَیَّ! »

یعنی بیا به سوی من! بیا به سوی من! زیرا تربت و خاک وی از من گرفته شده ست. وقتی نگاه کردند با قبری کنده و آماده مواجه شدند. تابوت را به سوی آن قبر بردند و آن معظّمه را در میان آن دفن نمودند. سپس حضرت امیر علیه السلام بر لب قبر نشست و فرمود:

ای قبر! من امانت خود را به تو می سپارم، این دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم است. ناگاه ندایی شنیدند که می فرمود:

یا علی! من از تو، به وی مهربان ترم. برگرد و مهموم مباش! حضرت علی علیه السلام بازگشت و قبر را مسدود و با زمین مساوی نمود. آن قبر تا قیامت معلوم نخواهد شد.

[روایت شماره] (۴۵)

أَقُولُ: قَالَ أَبُوالْفَرَجِ فِی مَقَاتِلِ الطَّالِبِیِّینَ: کَانَتْ وَفَاهُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها بَعْدَ وَفَاهِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِمُدَّهٍ یُخْتَلَفُ فِی مَبْلَغِهَا فَالْمُکْثِرُ یَقُولُ: ثَمَانِیَهَ أَشْهُرٍ وَ الْمُقَلِّلُ یَقُولُ: أَرْبَعِینَ یَوْماً إِلا أَنَّ الثَّبْتَ فِی ذَلِکَ مَا رُوِیَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام أَنَّهَا تُوُفِّیَتْ بَعْدَهُ بِثَلاثَهِ أَشْهُرٍ حَدَّثَنِی بِذَلِکَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ سَعْدٍ، عَنِ الْوَاقِدِیِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِینَارٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام.

مؤلف گوید:

ابوالفرج در کتاب مقاتل الطالبیّین (۶۱۶) می نویسد:

درباره ی اینکه حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها چقدر بعد از پدر بزرگوارش زنده بود اختلاف است، حداکثر آن را هشت ماه و حداقل آن چهل روز نوشته اند.

ولی آنچه که صحیح و ثابت به نظر می رسد این است که حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فرموده:

آن بانوی مظلومه مدّت سه ماه زنده بود.

[روایت شماره] (۴۶)

[المصباح للکفعمی] [المصباحین] فِی الثَّالِثِ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَهِ کَانَ وَفَاهُ فَاطِمَهَ سلام الله علیها سَنَهَ إِحْدَی عَشَرَهَ.

در کتاب مصباح کفعمی (۶۱۷) می نگارد:

شهادت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در روز سوم ماه جمادی الثّانی سال ۱۱ قمری واقع شد.

[روایت شماره] (۴۷)

[المصباحين] فِی الْیَوْمِ الْحَادِی وَ الْعِشْرِینَ مِنْ رَجَبٍ کَانَتْ وَفَاهُ الطَّاهِرَهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فِی قَوْلِ ابْنِ عَبَّاسٍ.

بیان: أقول لا یمکن التطبیق بین أکثر تواریخ الولاده و الوفاه و مدَّه عمرها الشریف و لا بین تواریخ الوفاه و بین ما مرَّ فی الخبر الصحیح أنّها سلام الله علیها عاشت بعد أبیها خمسه و سبعین یوماً إذ لو کان وفاه الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فی الثامن و العشرین من صفر کان علی هذا وفاتها فی أواسط جمادی الأولی و لو کان فی ثانی عشر ربیع الأوَّل کما ترویه العامّه کان وفاتها فی أواخر جمادی الأولی و ما رواه أبوالفرج، عن الباقر علیه السلام من کون مکثها بعده سلام الله علیها ثلاثه أشهر یمکن تطبیقه علی ما هو المشهور من کون وفاتها فی ثالث جمادی الآخره و یدلُّ علیه أیضاً ما مرَّ من خبر أبی بصیر، عن أبی عبدالله علیه السلام بروایه الطبریِّ بأن یکون علیه السلام لم یتعرَّض للأیّام الزائده لقلّتها والله یعلم.

در کتاب مصباح (۶۱۸) می نگارد:

شهادت حضرت زهرای مظلومه سلام الله علیها بنا بر قول ابن عبّاس در روز بیست و یکم ماه رجب بود.

مؤلف گوید:

اکثر تواریخ راجع به ولادت و شهادت و مدّت عمر شریف حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها با یکدیگر قابل تطبیق نیستند. نیز تواریخ شهادت آن بانوی معظّمه با آن روایت صحیحی که از

امام محمّد باقر علیه السلام قبلاً گذشت و فرمود:

مدّت عمر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش ۷۵ روز بود تطبیق نمی کند. زیرا اگر شهادت پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در روز ۲۸ ماه صفر بوده باشد شهادت حضرت زهرای مظلومه سلام الله علیها در اواسط ماه جمادی الاولی بوده ست. اگر شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم چنانچه اهل تسنن می گویند در روز ۱۲ ماه ربیع الاول بوده باشد شهادت حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در اواخر ماه جمادی الاولی بوده ست.

آن روایتی که ابوالفرج از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل کرده که آن بانوی معظّمه سه ماه بعد از پدرش زنده بود، را می توان با روایت مشهوری که شهادت آن حضرت در سوّم ماه جمادی الثّانی بوده است را تطبیق کرد و آن روایتی که ابوبصیر به روایت طبری از حضرت صادق علیه السلام نقل نموده است نیز این موضوع را تأیید می نماید و ممکن است که معترّض آن چند روز زیادی نشده باشد.

[روایت شماره] (۴۸)

أَقُولُ: فِی الدِّیوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَیْهِ علیه السلام ، أَنَّهُ أَنْشَدَ بَعْدَ وَفَاهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها:

أَلا هَلْ إِلَی طُولِ الْحَیَاهِ سَبِیلٌ

وَ أَنَّی وَ هَذَا الْمَوْتُ لَیْسَ یَحُولُ

وَ إِنِّی وَ إِنْ أَصْبَحْتُ بِالْمَوْتِ مُوقِناً

فَلِی أَمَلٌ مِنْ دُونِ ذَاکَ طَوِیلٌ

وَ لِلدَّهْرِ أَلْوَانٌ تَرُوحُ وَ تَغْتَدِی

وَ إِنَّ نُفُوساً بَیْنَهُنَّ تَسِیلُ

وَ مَنْزِلُ حَقٍّ لا مُعَرَّجَ دُونَهُ

لِکُلِّ امْرِئٍ مِنْهَا إِلَیْهِ سَبِیلٌ

قَطَعْتُ بِأَیَّامِ التَّعَزُّزِ ذِکْرَهُ

وَ کُلُّ عَزِیزٍ مَا هُنَاکَ ذَلِیلٌ

أَرَی عِلَلَ الدُّنْیَا عَلَیَّ کَثِیرَهً

وَ صَاحِبُهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلٌ

وَ إِنِّى لَمُشْتَاقٌ إِلَى مَنْ أُحِبُّهُ

فَهَلْ لِى إِلَى مَنْ قَدْ هَوَيْتُ سَبِيلٌ

وَ إِنِّى وَ إِنْ شَطَّتْ بِىَ الدَّارُ نَازِحاً

وَ قَدْ

مَاتَ قَبْلِی بِالْفِرَاقِ جَمِیلٌ

فَقَدْ قَالَ فِی الْأَمْثَالِ فِی الْبَیْنِ قَائِلٌ

أَضَرَّ بِهِ یَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِیلٌ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِیلَیْنِ فُرْقَةٌ

وَ كُلُّ الَّذِی دُونَ الْفِرَاقِ قَلِیلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِی فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ

دَلِیلٌ عَلَى أَنْ لا یَدُومَ خَلِیلٌ

وَ كَیْفَ هُنَاكَ الْعَیْشُ مِنْ بَعْدِ فَقْدِهِمْ

لَعَمْرُكَ شَیْ ءٌ مَا إِلَیْهِ سَبِیلٌ

سَیُعْرَضُ عَنْ ذِكْرِی وَ تُنْسَى مَوَدَّتِی

وَ یَظْهَرُ بَعْدِی لِلْخَلِیلِ عَدِیلٌ

وَ لَیْسَ خَلِیلِی بِالْمَلُولِ وَ لا الَّذِی

إِذَا غِبْتُ یَرْضَاهُ سِوَایَ بَدِیلٌ

وَ لَكِنْ خَلِیلِی مَنْ یَدُومُ وِصَالُهُ

وَ یَحْفَظُ سِرِّی قَلْبُهُ وَ دَخِیلٌ

إِذَا انْقَطَعَتْ یَوْماً مِنَ الْعَیْشِ مُدَّتِی

فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِیَاتِ قَلِیلٌ

یُرِیدُ الْفَتَى أَنْ لا یَمُوتَ حَبِیبُهُ

وَ لَیْسَ إِلَى مَا یَبْتَغِیهِ سَبِیلٌ

وَ لَیْسَ جَلِیلًا رُزْءُ مَالٍ وَ فَقْدُهُ

وَ لَكِنَّ رُزْءَ الْأَكْرَمِينَ جَلِيلٌ

لِذَلِكَ جَنْبِى لا يُؤَاتِيهِ مَضْجَعٌ

وَ فِى الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفِرَاقِ غَلِيلٌ

بيان: خبر «أنّى» محذوف و «منزل» عطف على ألوان و «المعرَّج» محلُّ الإقامه و شطت الدار و نزحت: بعدت و الباء للتعديه و التضريب مبالغه فى الضرب و البين: الفراق أى أضرب المثل الّذى قاله القائل فى يوم الفراق الّذى هو رحيل و المثل قوله: لكلِّ اجتماع و فاطم مرخّم فاطمه لضروره الشعر: و البديل: البدل و دخيل الرَّجل الّذى يداخله فى أُموره و يختصُّ به «لا يؤاتيه» أى لا يوافقه و الغليل: العطش.

وَ مِنْهُ: قَوْلُهُ عليه السلام عِنْدَ رِحْلَتِهَا سلام الله عليها:

حَبِيبٌ لَيْسَ يَعْدِلُهُ حَبِيبٌ

وَ مَا لِسِوَاهُ فِى قَلْبِى نَصِيبٌ

حَبِيبٌ غَابَ عَنْ عَيْنِى وَ جِسْمِى

وَ عَنْ قَلْبِى حَبِيبِى لا يَغِيبُ

بيان: حبيب فى الموضعين خبر مبتدإ محذوف أو الثانى خبر الأوَّل.

وَ مِنْهُ: مُخَاطِباً لَهَا بَعْدَ وَفَاتِهَا:

مَا لِى وَقَفْتُ عَلَى الْقُبُورِ مُسَلِّماً

قَبْرَ الْحَبِيبِ فَلَمْ يَرُدَّ جَوَابِى

أَحَبِيبُ مَا لَكَ لا تَرُدُّ جَوَابَنَا

أَنَسِيتَ بَعْدِى خُلَّهَ الْأَحْبَابِ

وَ مِنْهُ: مُجِيباً لِنَفْسِهِ مِنْ قِبَلِهَا سلام الله عليها:

قَالَ الْحَبِيبُ وَ كَيْفَ لِى بِجَوَابِكُمْ

وَ

أَنَا رَهِينُ جَنَادِلَ وَ تُرَابٍ

أَكَلَ التُّرَابُ مَحَاسِنِی فَنَسِيتُكُمْ

وَ حُجِبْتُ عَنْ أَهْلِی وَ عَنْ أَتْرَابِی

فَعَلَيْكُمْ مِنِّی السَّلامُ تَقَطَّعَتْ

عَنِّی وَ عَنْكُمْ خُلَّهُ الْأَحْبَابِ

بیان: الجنادل: الأحجار و التراب: الموافق فی السن.

و فی شرح الديوان: روی أنَّ الأبيات الأخيره سمعت من هاتف.

علّامه ی مجلسی؛ گويد:

در آن ديوانی كه به حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام منسوب است می نويسد:

حضرت امير عليه السلام بعد از شهادت حضرت زهرای اطهر سلام الله عليها اشعار ذيل را سروده اند:

۱ – آيا به سوی زندگانی طولانی راه و طريقی هست؟ از كجا خواهد بود در صورتی كه (چيزی بين انسان و بين مرگ) حائل نخواهد شد.

۲ – حقّاً كه من، اگر چه به مرگ يقين دارم، ولی در عين حال آرزوی طولانی از غير موت و مرگ دارم.

۳ – روزگار دارای رنگ هاييست كه شب را صبح می كند و خون افراد در بين شب و روز در بين آنها می ريزد.

۴ – روزگار را منزل بر حقّی می باشد كه محل اقامت نزد آن نيست و برای هر مردی از روزگار به طرف آن راهی خواهد بود.

۵ – من ذكر او را به وسيله ی روزهای عزّت قطع نمودم و هر عزيزی در اينجا ذليل و خوار خواهد شد.

۶ – مرض های دنيا را برای خود فراوان می بينم، صاحب آن امراض تا موقع مُردن عليل خواهد بود.

۷ – من مشتاق آن كسی هستم كه او را دوست دارم، آيا به سوی آن كسی كه من او را دوست دارم راهی هست؟

۸ – خانه ی مرا دور كرده است، ولی در عين حال آن شخصی كه قبل از من از فراق مرده است، نيكو بود.

۹ – گوينده ای در داستان ها راجع به خدايی مثلی

زده و من آن مثال را در روز کوچ نمودن زیاد می زنم.

۱۰ – حقّاً که برای من از دست دادن فاطمه سلام الله علیها، بعد از احمد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دلیلیست بر اینکه هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.

۱۱ – برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و کلیّه ی آنها در مقابل فراق و جدایی قلیل و اندک می باشد.

۱۲ – بعد از نیافتن آنان زندگی در اینجا چگونه خواهد بود، به جان تو قسم این یک مطلبیست که راهی به سوی آن نخواهد بود.

۱۳ – به زودی از یاد نمودن من، اعراض می شود و دوستی فراموش می گردد و بعد از من دوستی برای دوستِ من، ظاهر خواهد شد.

۱۴ – شخص ملول و آن کسی که چون من، غائب شوم وی را راضی کند دوست من نخواهد بود.

۱۵ – ولی دوست من آن است که وصال او دائمی باشد، قلب او مرا حفظ کند و برای کارهای من دخیل باشد.

۱۶ – وقتی که یک روز از فوت بگذرد یقیناً گریه ی افراد گریه کننده قلیل خواهد شد.

۱۷ – اراده ی جوانمرد آن است که دوست او نمیرد و راهی به سوی آنچه که می خواهد وجود ندارد.

۱۸ – مصیبت مال مفقود شده، بزرگ نخواهد بود ولی مصیبت اشخاص بزرگوار، بزرگ است.

۱۹ – برای این جهت است که خوابگاهی با پهلوی من موافق نیست، در دل من از حرارت فراق تشنگی جایگزین است.

بیان: خبر «أنّی» حذف شده است و «منزل» عطف است بر الوان و «المعرَّج» محلّ اقامه (برپا داشتن) را گویند.

و «شطت الدّار و نزحت» به معنی دور شدن است و باء

در «بی الدّار» برای متعدّی کردن آمده و «التّضریب» برای مبالغه ی در زدن می آید و «البین» به معنی فراق است. در نتیجه معنی این مصرع این گونه می شود:

مثل می زنم آن سخن است و منظور حضرت از مثال همان فرمایش خودش است که می فرماید:

«لکلّ اجتماع» و «فاطم» کوتاه شده ی فاطمه است برای ضرورت شعری و «البدیل» به معنی بَدَل است و «دخیل» دخیل مرد، یعنی آن چیزی که داخل در امور آن مرد شود و اختصاص به او داشته باشد.

و «لا یؤاتیه» با آن موافق نبود و «الغلیل» به معنی عطش و تشنگیست.

نیز در موقع شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها می فرماید:

۱ – دوستی که نظیر او دوستی نخواهد بود و در قلب من غیر از او بهره ای وجود ندارد.

۲ – دوستی که از جلو چشم و جسم من غائب شد، ولی از قلب من غائب نخواهد بود.

بیان: در مصرع اوّل که می فرماید:

«حبیبٌ لیس یعدله حبیبٌ» هر دو کلمه ی حبیب خبر است از مبتدای محذوف و یا اینکه «حبیب» دوّم خبر است برای «حبیب» اوّل.

خطاب به حضرت زهرا سلام الله علیها بعد از شهادت آن معظّمه

۱ – مرا چه شده که بر روی قبرها توقف می نمایم و بر قبر دوست سلام می کنم ولی او جواب سلام مرا برنمی گرداند.

۲ – ای دوست تو را چه شده که جواب سلام ما را برنمی گردانی، آیا بعد از من دوستی دوستان را فراموش کردی؟

جواب از زبان حضرت زهراء سلام الله علیها

۱ – دوست در جواب گفت:

من چگونه جواب شما را بگویم، در صورتی که رهین سنگ های فراوان و خاک قرار گرفتم.

۲ – حقّاً که خاک اعضای نیکوی بدنم

را خورد و من شما را فراموش کردم و از نظر اهل خانه و همسالانم ناپدید شدم.

۳ - از من بر شما سلام باد رشته ی دوستی و محبّت من و شما، با بازماندگانم قطع شد.

بیان: «الجنادل» به معنی سنگ هاست و «التّراب» به معنی هم سنّ و سال آمده.

و در شرح دیوان منسوب به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمده که این چند بیت اخیر از هاتفی شنیده شد.

[روایت شماره] (۴۹)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سِتِّینَ یَوْماً ثُمَّ مَرِضَتْ فَاشْتَدَّتْ عَلَیْهَا فَکَانَ مِنْ دُعَائِهَا فِی شَکْوَاهَا: یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ فَأَغِثْنِی اللَّهُمَّ زَحْزِحْنِی عَنِ النَّارِ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ وَ أَلْحِقْنِی بِأَبِی محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَکَانَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یَقُولُ لَهَا: یُعَافِیکِ اللَّهُ وَ یُبْقِیکِ، فَتَقُولُ: یَا أَبَاالْحَسَنِ مَا أَسْرَعَ اللِّحَاقَ بِاللَّهِ وَ أَوْصَتْ بِصَدَقَتِهَا وَ مَتَاعِ الْبَیْتِ وَ أَوْصَتْهُ أَنْ یَتَزَوَّجَ أُمَامَهَ بِنْتَ أَبِی الْعَاصِ وَ قَالَتْ:

بِنْتَ أُخْتِی وَ تَحَنَّنْ عَلَی وُلْدِی قَالَ:

وَ دَفَنَهَا لَیْلًا.

وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

رَأَتْ فَاطِمَهُ فِی مَنَامِهَا النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَتْ:

فَشَکَوْتُ إِلَیْهِ مَا نَالَنَا مِنْ بَعْدِهِ،

قَالَتْ:

فَقَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

لَکُمُ الْآخِرَهُ الَّتِی أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِینَ وَ إِنَّکِ قَادِمَهٌ عَلَیَّ عَنْ قَرِیبٍ.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

لَمَّا حَضَرَتْ فَاطِمَهَ الْوَفَاهُ بَکَتْ فَقَالَ لَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :

يَا سَيِّدَتِى مَا يُبْكِيكِ؟

قَالَتْ:

أَبْكِى لِمَا تَلْقَى بَعْدِى فَقَالَ لَهَا: لا تَبْكِى فَوَاللَّهِ إِنَّ ذَلِكِ لَصَغِيرٌ عِنْدِى فِى ذَاتِ اللَّهِ،

قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ أَنْ لا

يُؤْذِنَ بِهَا الشَّيْخَيْنِ فَفَعَلَ.

در کتاب مصباحُ الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بعد از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مدّت شصت روز زنده بود، موقعی که مرض آن بانو شدّت یافت در دعای خود می فرمود:

«یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ فَأَغِثْنِی اللَّهُمَّ زَحْزِحْنِی عَنِ النَّارِ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ وَ أَلْحِقْنِی بِأَبِی محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم».

حضرت امیر علیه السلام به وی فرمود:

خدا تو را عافیت می دهد و باقی می دارد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

یا اباالحسن! من به سرعت به سوی خدا می روم، آنگاه راجع به صدقه ها و متاع خانه وصیّت نمود و وصیّت کرد تا امیرالمؤمنین علی علیه السلام با امامه که دختر خواهرش بود ازدواج کند چون با فرزندانش مهربانی می نماید، سپس آن بانوی مظلومه را شبانه دفن کرد.

ابن عبّاس می گوید:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

پدر خود را در خواب دیدم و راجع به آن ظلم و ستم هایی که به ما شد به آن حضرت شکایت کردم. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در جوابم فرمود:

آن آخرتی که برای پرهیزکاران آماده شده برای شماست و تو به زودی نزد من خواهی آمد.

امام جعفر صادق علیه السلام از پدران بزرگوارشان روایت می کند که فرمودند:

موقعی که شهادت حضرت زهرای اطهر نزدیک شد گریه کرد، حضرت امیر علیه السلام به وی فرمود:

ای سیّده ی من! چرا گریه می کنی؟

عرض کرد:

برای آن مصیبت هایی که تو بعد از من خواهی دید.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

گریان مباش، به خدا قسم آن مصائب نزد من برای رضای خدا کوچک و ناچیزند،

آنگاه به حضرت علی علیه السلام وصیّت کرد که به آن دو نفر اجازه ی تشییع جنازه و نماز ندهد، حضرت علی علیه السلام نیز وصیّت آن بانوی معظّمه را اجرا نمود.

[روایت شماره] (۵۰)

کِتَابُ الدَّلَائِلِ لِلطَّبَرِیِّ: عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ الْبَاقِرْجِی، عَنْ فلایجه، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَبِی أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَغْدَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّلْتِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَعِیدٍ، عَنْ أَبِی جَرِیحٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیهِ عَنْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها أَنَّهَا أَوْصَتْ لِأَزْوَاجِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِکُلِّ وَاحِدَهٍ مِنْهُنَّ بِاثْنَتَیْ عَشْرَهَ أُوقِیَّهً وَ لِنِسَاءِ بَنِی هَاشِمٍ مِثْلَ ذَلِکَ وَ أَوْصَتْ لِأُمَامَهَ بِنْتِ أَبِی الْعَاصِ بِشَیْ ءٍ.

وَ بِإِسْنَادٍ آخَرَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَسَنٍ، عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ: أَنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها تَصَدَّقَتْ بِمَالِهَا عَلَی بَنِی هَاشِمٍ وَ بَنِی عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ أَنَّ عَلِیّاً علیه السلام تَصَدَّقَ عَلَیْهِمْ وَ أَدْخَلَ مَعَهُمْ غَیْرَهُمْ.

طبری در کتاب دلائل الامامه (۶۱۹) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش امام محمّد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها وصیّت کرد که به هر یک از زنان پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و زنان بنی هاشم دوازده اوقیه (۶۲۰) بدهند. نیز وصیّت کرد که به امامه هم چیزی بپردازند.

طبق روایت دیگری زید بن علی می گوید:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها کلیّه ی اموال خود را به بنی هاشم و فرزندان عبدالمطلب صدقه داد.

حضرت امیر علیه السلام هم کلیّه ی اموال خود را به ایشان و دیگران صدقه داد.

بخش هشتم؛ ورود حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها به صحرای محشر و دادخواهی آن حضرت (باب ۸؛ تظلمها سلام الله علیها فی القیامه و کیفیه مجیئها إلی المحشر)

[روایت شماره] (۰۱)

[الأمالی للصّدوق] الطَّالَقَانِیُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَرِیرٍ الطَّبَرِیِّ، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِالْوَاحِدِ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَلِیٍّ السُّدِّیِّ، عَنْ مَنِیعِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ عِیسَی بْنِ مُوسَی، عَنْ جَعْفَرٍ الْأَحْمَرِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْبَاقِرِ علیه السلام قَالَ:

سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیَّ یَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ تَقْبَلُ ابْنَتِى فَاطِمَهُ عَلَى نَاقَهٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّهِ مُدَبَّجَه الْجَنْبَيْنِ، خِطَامُهَا مِنْ لُؤْلُؤٍ رَطْبٍ، قَوَائِمُهَا مِنَ الزُّمُرُّدِ الْأَخْضَرِ ذَنَبُهَا مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ، عَيْنَاهَا يَاقُوتَتَانِ حَمْرَاوَانِ.

عَلَيْهَا قُبَّهٌ مِنْ نُورٍ، يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَ بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، دَاخِلُهَا عَفْوُ اللَّهِ وَ خَارِجُهَا رَحْمَهُ اللَّهِ، عَلَى رَأْسِهَا تَاجٌ مِنْ نُورٍ، لِلتَّاجِ سَبْعُونَ رُكْناً كُلُّ رُكْنٍ مُرَصَّعٌ بِالدُّرِّ وَ الْيَاقُوتِ، يُضِى ءُ كَمَا الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ فِى أُفُقِ السَّمَاءِ وَ عَنْ يَمِينِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ عَنْ شِمَالِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ جَبْرَئِيلُ آخِذٌ بِخِطَامِ النَّاقَهِ يُنَادِى بِأَعْلَى صَوْتِهِ:

غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، فَلا يَبْقَى يَوْمَئِذٍ نَبِيٌّ وَ لا رَسُولٌ وَ لا صِدِّيقٌ وَ لا شَهِيدٌ إلا غَضُّوا أَبْصَارَهُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَهُ، فَتَسِيرُ حَتَّى تُحَاذِىَ عَرْشَ رَبِّهَا جَلَّ جَلالُهُ، فَتَنْزَخُ بِنَفْسِهَا عَنْ نَاقَتِهَا وَ تَقُولُ: إِلَهِى وَ سَيِّدِى احْكُمْ بَيْنِى وَ بَيْنَ مَنْ ظَلَمَنِى اللَّهُمَّ احْكُمْ بَيْنِى وَ بَيْنَ مَنْ قَتَلَ وُلْدِى، فَإِذَا النِّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ جَلَّ جَلالُهُ: يَا حَبِيبَتِى وَ ابْنَهَ حَبِيبِى سَلِينِى تُعْطَىْ وَ اشْفَعِى تُشَفَّعِىْ، فَوَعِزَّتِى وَ جَلالِى لا جَازَنِى ظُلْمُ ظَالِمٍ، فَتَقُولُ: إِلَهِى وَ سَيِّدِى ذُرِّيَّتِى وَ شِيعَتِى وَ شِيعَهَ ذُرِّيَّتِى وَ مُحِبِّىَّ وَ مُحِبِّى ذُرِّيَّتِى

فَإِذَا النِّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ جَلَّ جَلالُهُ: أَيْنَ ذُرِّيَّهُ فَاطِمَهَ وَ شِيعَتُهَا وَ مُحِبُّوهَا وَ مُحِبُّو ذُرِّيَّتِهَا فَيُقْبِلُونَ وَ قَدْ أَحَاطَ بِهِمْ مَلائِكَهُ الرَّحْمَهِ فَتَقْدُمُهُمْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها حَتَّى تُدْخِلَهُمُ الْجَنَّهَ.

توضيح: قال الفيروزآباديُّ: المدبّج المزيّن و قال الجزريُّ فيه كان له طيلسان مدبّج هو الّذى زيّنت أطرافه بالدّيباج، قوله «الأذفر» أى طيّب الريح قوله «داخلها عفو الله» كنايه عن أنّها مشموله بعفو الله و رحمته و تجى ء إلى

القیامه شـفیعه للعباد معها رحمه الله و عفوه لهم و قال الفیروزآبادیُّ: زخه: دفعه فی وهـده و زیـد اغتاظ و وثب انتهی و التشـفیع: قبول الشفاعه.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۲۱) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام از جابر بن عبدالله انصاری از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا می رسد دخترم فاطمه سلام الله علیها در حالی می آید که بر یکی از ناقه های بهشتی سوار است و از دو پهلوی آن ناقه، حریرهای بهشتی آویزان، مهار آن از مروارید تَر، پاهایش از زُمرّد سبز، دُم آن از مشک ناب، دیدگانش از دُرّ و یاقوت سرخ خواهد بود. قبّه ای از نور بر پشت آن ناقه نصب شده که اندرون آن از بیرون آشکار، وسط آن حاوی عفو پروردگار و بیرون آن رحمت خدای رحیم است.

حضرت فاطمه سلام الله علیها تاجی از نور بر سر دارد که دارای هفتاد پایه و هر پایه ای از آن به وسیله ی یک مروارید و یاقوت آراسته، نظیر یک ستاره ای درخشان خواهد بود.

در طرف راست و چپ حضرت فاطمه سلام الله علیها هفتاد هزار ملک خواهد بود. جبرئیل در آن موقع مهار ناقه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها را گرفته و با صدای بلند خواهد گفت:

چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عبور نماید.

در آن روز هیچ پیغمبر و رسول و صدّیق و شهیدی نیست مگر اینکه دیدگان خویشتن را می بندد تا اینکه حضرت زهراء سلام الله علیها از صحرای محشر عبور نماید.

هنگامی که آن معظّمه به زیر عرش

پروردگار می رسد از آن ناقه فرود می آید و عرض می کند:

ای پروردگار من! مابین من و آن افرادی که در حقّ من ظلم نمودند و فرزندان مرا شهید کرده اند قضاوت کن.

آنگاه از طرف خدای رؤوف ندا می رسد:

ای حبیبه و فرزند رسول من از من بخواه تا به تو عطا نمایم. شفاعت کن تا من بپذیرم. به عزّت و جلال خودم که امروز ظلم و ستم هیچ ستمگری از نظر من محو نخواهد شد.

در همین موقع است که حضرت زهراء سلام الله علیها می گوید:

بار خدایا! فرزندان، شیعیان، دوستان، دوستانِ دوستانِ فرزندانِ مرا به من ببخش!

آنگاه از طرف پروردگار جهان منادی ندا می کند:

فرزندان، شیعیان، دوستان و دوستِ دوستان ذریّه ی فاطمه کجایند؟ ایشان عموماً در حالی که ملائکه رحمت پروردگار آنان را احاطه کرده باشند می آیند.

سپس فاطمه ی اطهر سلام الله علیها جلو می رود تا ایشان را داخل بهشت می نماید.

بیان: فیروزآبادی گفته «المدبّج» به معنای مزیّن (تزئین شده) است و جزری گفته: وقتی گفته می شود «طیسان مدبّج» یعنی پوستینی که اطراف آن با ابریشم مزیّن شده باشد و کلمه ی «الأذفر» که در فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمده به معنی خوشبو می باشد و جمله ی «داخلها عفو الله» کنایه از این است که آن بانو سلام الله علیها مشمول عفو و رحمت الهیست و روز قیامت در حالی وارد محشر می شود که شفاعت کننده ی بندگان خداست و با اوست رحمت و عفو خداوند برای بندگانش (آن بزرگوار وسیله ی عفو و رحمت الهی است) و فیروزآبادی گفته: «زخّه» به معنای افتادن با شدّت و غیظ و غضب زیاد است.

و «التّشفیع» یعنی قبول شفاعت نمودن.

[روایت شماره] (۰۲)

[عیون أخبارالرّضا علیه

السلام] أَحْمَدُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ الْبَيْهَقِيُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْجُرْجَانِيِّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي عَبْدِاللَّهِ الْقَطَّانِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَامِرٍ الطَّائِيِّ، عَنْ أَبِي أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ الطَّائِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

تُحْشَرُ ابْنَتِي فَاطِمَةُ سلام الله علیها يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَعَهَا ثِيَابٌ مَصْبُوغَةٌ بِالدِّمَاءِ، تَتَعَلَّقُ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ تَقُولُ: يَا عَدْلُ احْكُمْ بَيْنِي وَ بَيْنَ قَاتِلِ وُلْدِي،

قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

وَ يَحْكُمُ [اللَّهُ] لِابْنَتِي وَ رَبِّ الْكَعْبَةِ.

در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (۶۲۲) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

دخترم فاطمه سلام الله علیها در حالی وارد صحرای محشر می شود که لباس هایی غرقه به خون همراه دارد.

حضرتش پایه ی عرش خدا را می گیرد و می گوید:

ای خدای عادل و عالم! بین من و آن افرادی که فرزندان مرا کُشتند حکم کن! حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:

به حقّ خدای کعبه که آن روز پروردگار عادل برای دخترم قضاوت خواهد کرد.

[روایت شماره] (۰۳)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلاثَةِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

تُحْشَرُ ابْنَتِي فَاطِمَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَعَهَا ثِيَابٌ مَصْبُوغَةٌ بِالدَّمِ فَتَتَعَلَّقُ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَتَقُولُ: يَا عَدْلُ احْكُمْ بَيْنِي وَ بَيْنَ قَاتِلِ وُلْدِي،

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ

سَلَّم:

فَيَحْكُمُ لِابْنَتِى وَ رَبِّ الْكَعْبَهِ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَهَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا.

[صحيفه الرّضا عليه السلام] عن الرّضا عليه السلام عن آبائه: مثله.

نيز در همان كتاب (۶۲۳) با چند واسطه از امام رضا عليه السلام از پدران بزرگوارشان: از پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روايت مى كند كه فرمود:

هنگامى كه روز قيامت فرا مى رسد دخترم فاطمه در حالى محشور مى شود كه لباس هاى خون آلودى با وى خواهد بود، آنگاه يكى از پايه هاى عرش را مى گيرد و مى گويد:

اى خداى عادل! بين من و قاتل فرزندانم حكم كن.

سپس پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

به حقّ خداى كعبه قسم كه خدا به نفع دخترم قضاوت مى كند، زيرا خدا براى غضب فاطمه غضب مى نمايد و براى رضايت وى راضى خواهد شد.

مانند اين حديث البته بدون جمله ى آخر، در صحيفه الرّضا عليه السلام صفحه ى ۴۴ حديث ۲۰ آمده ست.

[روايت شماره] (۰۴)

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] بِالْإِسْنَادِ الثَّلاثَهِ، عن الرّضا عليه السلام عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ نَادَى مُنَادٍ: يَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

نيز در همان كتاب (۶۲۴) با چند واسطه از امام رضا عليه السلام از پدران بزرگوارشان: از حضرت رسول اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روايت مى كند كه فرمود:

موقعى كه روز قيامت شود منادى ندا مى كند:

اى گروه خلائق! چشمان خود را ببنديد تا فاطمه دختر پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور نمايد.

[روايت شماره] (۰۵)

[صحيفه الرّضا عليه السلام] عن الرّضا عليه السلام عَنْ آبَائِهِ: مِثْلَهُ.

ثُمَّ قَالَ:

وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قِيلَ: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَمُرَّ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَتَمُرُّ وَ عَلَيْهَا رَيْطَتَانِ حَمْرَاوَانِ.

بيان: قال الفيروزآباديُّ: الرّيطه كلُّ ملاءه غير ذات لفقين كلّها نسج واحد و قطعه واحده أو كلُّ ثوب ليّن رقيق.

در كتاب صحيفه الرّضا عليه السلام (۶۲۵) نظير اين روايت نقل شده ست.

پس فرمود:

و در روايت ديگرى آمده چون روز قيامت فرا رسد ندايى مى گويد:

اى اهل جمع (اهل محشر) ببنديد چشمانتان را، (زيرا) فاطمه دختر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عبور مى كند، پس او عبور مى كند در حالى كه دو چادر قرمز بر سر اوست.

بيان: فيروزآبادى گويد «الرّيطه» به هر چادرى كه دَرز نداشته باشد، بلكه يک پارچه بافته شده باشد، گويند. يا به هر لباسى كه نرم و لطيف باشد، گفته مى شود.

[روايت شماره] (۰۶)

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَلاثَهِ، عن الرّضا عليه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

تُحْشَرُ ابْنَتِي فَاطِمَةُ وَ عَلَيْهَا حُلَّهُ الْكَرَامَهِ قَدْ عُجِنَتْ بِمَاءِ الْحَيَوَانِ فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا الْخَلائِقُ فَيَتَعَجَّبُونَ مِنْهَا، ثُمَّ تُكْسَى أَيْضاً مِنْ حُلَلِ الْجَنَّهِ أَلْفَ حُلَّهٍ مَكْتُوبٌ عَلَى كُلِّ حُلَّهٍ بِخَطٍّ أَخْضَرَ: أَدْخِلُوا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْجَنَّهَ عَلَى أَحْسَنِ الصُّورَهِ وَ أَحْسَنِ الْكَرَامَهِ وَ أَحْسَنِ مَنْظَرٍ، فَتُزَفُّ إِلَى الْجَنَّهِ كَمَا تُزَفُّ الْعَرُوسُ وَ يُوَكَّلُ بِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ جَارِيَهٍ.

[صحيفه الرّضا عليه السلام] عنه، عن آبائه: مثله.

بيان: قوله عليه السلام «قد عجنت» في بعض النسخ بالباء الموحّده على بناء المفعول من باب التفعيل أى جعلت عجيبه لغسلها بماء الحيوان

و فی بعض النسخ بالنون کنایه عن الغسل به أو کونها بحیث لا یموت أبداً من یلبسها و قال الجزریُّ فی الحدیث یزفّ علیٌّ بینی و بین إبراهیم إلی الجنّه إن کسرت الزاء فمعناه یسرع من زفَّ فی مشیه و أزف إذا أسرع و إن فتحت فهو من زففت العروس أزفّها إذا أهدیتها إلی زوجها.

در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (۶۲۶) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

دخترم فاطمه در حالی محشور می شود که لباس کرامت را پوشیده باشد و آن با آب جاودانه عجین شده است، خلائق از آن بانو تعجّب می کنند.

آنگاه تعداد هزار حلّه ی دیگر می پوشد که بر هر کدام آنها به خطّ سبز نوشته است: دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را با بهترین صورت، بهترین کرامت و بهترین منظره وارد بهشت کنید، آنگاه آن بانو در حالی که هفتاد هزار ملک موکّل او باشند نظیر عروس به سرعت داخل بهشت خواهد شد.

مانند این حدیث در کتاب صحیفه الرّضا علیه السلام صفحه ی ۵۷ حدیث ۷۸ نقل شده ست.

بیان: کلمه ی «عجنت» که در فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمده است در بعضی نسخه های دیگر این کلمه «عجبت» آمده - یعنی به جای نون، باء آمده - که در این صورت مفعول از باب تفعیل می شود و معنای آن این گونه می شود:

عجیب می شود (مورد تعجّب مردم قرار می گیرد) به خاطر اینکه آن لباس شستشو داده شده به آب حیات و در بعضی نسخه های دیگر با نون آمده

(یعنی همان «عجنت») کنایه از آن است که آن لباس شسته شده به آب حیات، به طوری که هر کس آن را بپوشد هرگز نمی میرد. جزری می گوید در حدیث دیگری آمده:

«یزفّ علیّ بینی و بین ابراهیم الی الجنّه» گفته اگر حرف زاء مکسور باشد (یعنی یزِفّ بخوانیم) معنای آن به سرعت راه رفتن می شود (به صورت مضارع) و «اَزف» زمانی که به سرعت رفته باشد (ماضی) را گویند و اگر زاء مفتوح باشد (یعنی یزَفّ) در این صورت از باب «زففت العروس» است و آن برای زمانی ست که عروس را به خانه ی شوهرش می برند.

[روایت شماره] (۰۷)

[ثواب الأعمال] مَاجِیلَوَیْهِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ نُصِبَ لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها قُبَّهٌ مِنْ نُورٍ وَ أَقْبَلَ الْحُسَیْنُ علیه السلام ، رَأْسُهُ فِی یَدِهِ، فَإِذَا رَأَتْهُ شَهَقَتْ شَهْقَهً لا یَبْقَی فِی الْجَمْعِ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ وَ لا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ إِلا بَکَی لَهَا، فَیُمَثِّلُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رَجُلًا لَهَا فِی أَحْسَنِ صُورَهٍ وَ هُوَ یُخَاصِمُ قَتَلَتَهُ «بِلا رَأْسٍ» فَیَجْمَعُ اللَّهُ قَتَلَتَهُ وَ الْمُجَهِّزِینَ عَلَیْهِ وَ مَنْ شَرِکَ فِی قَتْلِهِ، فَیَقْتُلُهُمْ حَتَّی أَتَی عَلَی آخِرِهِمْ ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَیَقْتُلُهُمْ أمیرالمؤمنین علیه السلام ، ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَیَقْتُلُهُمُ الْحَسَنُ علیه السلام ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَیَقْتُلُهُمُ الْحُسَیْنُ علیه السلام ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَلا یَبْقَی مِنْ ذُرِّیَّتِنَا أَحَدٌ إِلا قَتَلَهُمْ قَتْلَهً، فَعِنْدَ ذَلِکَ یَکْشِفُ اللَّهُ الْغَیْظَ وَ یُنْسِی الْحُزْنَ.

ثُمَّ قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ شِیعَتَنَا شِیعَتُنَا، وَاللَّهِ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ، فَقَدْ وَاللَّهِ شَرَکُونَا فِی الْمُصِیبَهِ بِطُولِ

الْحُزْنِ وَ الْحَسْرَهِ.

بیان: قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

«بلا رأس» لعله حال عن الضمیر فی قوله قتلته.

شیخ صدوق در کتاب ثواب الاعمال (۶۲۷) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا می رسد قبّه ای از نور برای حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بر پا خواهد شد. امام حسین علیه السلام در حالی می آید که سر بریده ی خود را در دست گرفته باشد. وقتی چشم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به امام حسین علیه السلام بیفتد یک گریه و ضجّه ای می کند که هیچ ملک مقرّب و پیغمبر مرسل و بنده ی مؤمنی در محشر نیست مگر اینکه گریان خواهد شد.

در همین موقع است که خدای توانا، مرد نیک صورتی را به نظر آن بانو جلوه می دهد که با قاتلان امام حسین شهید علیه السلام مخاصمه نماید.

آنگاه خدای سبحان قاتلین امام حسین علیه السلام را با آن افرادی که مددکار آنها بودند و آن اشخاصی که در ریختن خون آن حضرت شرکت نمودند حاضر می کند و آن مرد تا آخرین نفر آنان را می کشد. سپس ایشان را زنده می کند تا حضرت امیر علیه السلام برای دوّمین بار آنان را بکشد. بار دیگر ایشان را زنده می کند که امام حسن مجتبی علیه السلام آنان را برای سوّمین بار به درک واصل نماید.

سپس آنان را بار دیگر خداوند زنده می کند تا امام حسین علیه السلام آنان را به قتل برساند، پس باز هم آنان را زنده می کند (و آنقدر این زنده کردن و کشتن ادامه پیدا می کند) تا اینکه احدی

از ذریّه و فرزندان ما باقی نمی مانند مگر آنکه (هر کدام از آنها جدا جدا) آنها را به قتل می رسانند و پس از این جریان (انتقام) است که غضب ما و شیعیان ما فرو می نشیند و آن حزن و اندوه شهادت حسین علیه السلام فراموش می شود.

آنگاه حضرت صادق علیه السلام فرمود:

خدا شیعیان ما را رحمت کند، به خدا قسم شیعیان ما، مؤمنین هستند زیرا ایشان با غم و اندوه طولانی ما شریک می باشند.

[روایت شماره] (۰۸)

[ثواب الأعمال] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ ابْنِ يَزِيدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ، عَنْ رَجُلٍ، عَنْ شَرِيكٍ يَرْفَعُهُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ جَاءَتْ فَاطِمَهُ سلام الله عليها فِي لُمَهٍ [لُمَّهٍ] مِنْ نِسَائِهَا فَيُقَالُ لَهَا: ادْخُلِي الْجَنَّهَ فَتَقُولُ: لا أَدْخُلُ حَتَّى أَعْلَمَ مَا صُنِعَ بِوُلْدِي مِنْ بَعْدِي؟ فَيُقَالُ لَهَا: انْظُرِي فِي قَلْبِ الْقِيَامَهِ فَتَنْظُرُ إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام قَائِماً وَ لَيْسَ عَلَيْهِ رَأْسٌ، فَتَصْرُخُ صَرْخَهً وَ أَصْرُخُ لِصُرَاخِهَا وَ تَصْرُخُ الْمَلائِكَهُ لِصُرَاخِنَا، فَيَغْضَبُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا عِنْدَ ذَلِكَ فَيَأْمُرُ نَاراً يُقَالُ لَهَا: هَبْهَبُ قَدْ أُوْقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ لا يَدْخُلُهَا رَوْحٌ أَبَداً وَ لا يَخْرُجُ مِنْهَا غَمٌّ أَبَداً فَيُقَالُ لَهَا: الْتَقِطِي قَتَلَهَ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ حَمَلَهَ الْقُرْآنِ فَتَلْتَقِطُهُمْ. فَإِذَا صَارُوا فِي حَوْصَلَتِهَا، صَهَلَتْ وَ صَهَلُوا بِهَا وَ شَهَقَتْ وَ شَهَقُوا بِهَا وَ زَفَرَتْ وَ زَفَرُوا بِهَا، فَيَنْطِقُونَ بِأَلْسِنَهٍ ذَلْقَهٍ طَلْقَهٍ: يَا رَبَّنَا أَوْجَبْتَ لَنَا النَّارَ قَبْلَ عَبَدَهِ الْأَوْثَانِ؟ فَيَأْتِيهِمُ الْجَوَابُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِنْ مِنْ عِلْمٍ لَيْسَ كَمَنْ لا يَعْلَمُ.

إيضاح: اللّمه بضمّ اللّام و فتح الميم المخفّفه الجماعه و قال الجوهريُّ لُمه الرجل تربه و شكله

و الهاء عوض و اللّمه الأصحاب [ما] بين الثلاثه إلى العشره انتهى. والمراد بحمله القرآن الّذين ضيّعوه و حرّفوه.

نیز در همان کتاب (۶۲۸) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:

هنگامی که روز قیامت شود، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی وارد صحرای محشر می شود که گروهی از زنان شیعیان در اطراف آن بانو خواهند بود. به حضرت زهراء سلام الله علیها می گویند:

داخل بهشت شو، ایشان می فرماید:

وارد بهشت نمی شوم تا بدانم بعد از من با فرزندانم چه عملی انجام می دهند. به آن حضرت می گویند:

در میان جمعیّت قیامت نگاه کن. وقتی نظر می کند امام حسین علیه السلام را خواهد دید که با بدن بی سر ایستاده ست! حضرت زهراء سلام الله علیها فریادی می زند که من به وسیله ی فریاد او فریاد خواهم زد و عموم ملائکه نیز به فریاد می آیند.

در چنین زمانی ست که خدای قهّار، به خاطر ما غضب می کند و آتشی را که مدّت هزار سال افروخته اند تا سیاه شده و آن را هَبْهَب می گویند و هرگز نسیمی داخل آن نشده دستور می دهد تا قاتلین امام حسین علیه السلام و آن افرادی را که حامل قرآن و تارک اهل بیت پیغمبر اکرم:

بوده اند بِرُباید. وقتی داخل آتش شوند، آتش نعره ای می زند و آنان ناله و زاری می نمایند، آتش می خروشد و آنان همه به خروش می آیند، آتش زبانه می کشد و ایشان به زبان فصیح می گویند:

پروردگارا! به چه علّت آتش را قبل از بت پرستان به ما مسلّط کرده ای؟! خطاب می رسد:

کسی که از روی جهالت عملی را انجام دهد با آن کسی که بداند و عملی را انجام دهد

فرق دارد.

بیان: کلمه ی «اللُّمه» در صورتی که میم آن مشدّد باشد و لام آن مضموم باشد به معنی جماعت و گروه است و جوهری گفته: «لُمه الرّجل» یعنی شکل و قیافه ی مرد و وقتی گفته می شود «اللّمه الأصحاب» شامل سه نفر تا ده نفر می شود.

و منظور از «حمله القرآن» کسانی ست که قرآن را ضایع و تحریف کرده باشند.

[روایت شماره] (۰۹)

[ثواب الأعمال] ابْنُ الْبَرْقِيِّ (۶۲۹)، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِيهِ [عَنْ] مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ يَرْفَعُهُ إِلَى عَنْبَسَهَ الطَّائِيِّ، عَنْ أَبِی خَيْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

يُمَثَّلُ لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها رَأْسُ الْحُسَيْنِ علیه السلام مُتَشَحِّطاً بِدَمِهِ فَتَصِيحُ وَا وَلَدَاهْ! وَا ثَمَرَهَ فُؤَادَاهْ! فَتَصْعَقُ الْمَلائِكَهُ لِصَيْحَهِ فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ يُنَادِی أَهْلُ الْقِيَامَهِ: قَتَلَ اللَّهُ قَاتِلَ وَلَدِكِ يَا فَاطِمَهُ.

قَالَ:

فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: ذَلِكَ أَفْعَلُ بِهِ وَ بِشِيعَتِهِ وَ أَحِبَّائِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها فِی ذَلِكَ الْيَوْمِ عَلَى نَاقَهٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّهِ مُدَبَّجَهَ الْجَنْبَيْنِ، وَاضِحَهَ الْخَدَّيْنِ شَهْلاءَ الْعَيْنَيْنِ، رَأْسُهَا مِنَ الذَّهَبِ الْمُصَفَّى وَ أَعْنَاقُهَا مِنَ الْمِسْكِ وَ الْعَنْبَرِ، خِطَامُهَا مِنَ الزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ، رَحَائِلُهَا دُرٌّ مُفَضَّضٌ بِالْجَوْهَرِ، عَلَى النَّاقَهِ هَوْدَجٌ غِشَاؤُهَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ حَشْوُهَا مِنْ رَحْمَهِ اللَّهِ، خِطَامُهَا فَرْسَخٌ مِنْ فَرَاسِخِ الدُّنْيَا يَحُفُّ بِهَوْدَجِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِالتَّسْبِيحِ وَ التَّحْمِيدِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ وَ الثَّنَاءِ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ.

ثُمَّ يُنَادِی مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ: يَا أَهْلَ الْقِيَامَهِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ فَهَذِهِ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَمُرُّ عَلَى الصِّرَاطِ، فَتَمُرُّ فَاطِمَهُ سلام الله علیها وَ شِيعَتُهَا عَلَى الصِّرَاطِ كَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

وَ یُلْقِی أَعْدَاءَهَا وَ أَعْدَاءَ ذُرِّیَّتِهَا فِی جَهَنَّمَ.

توضیح: «ذلک أفعل به» أی بالحسین علیه السلام أی أقتل قاتلیه و قاتلی شیعته و أحبائه و یحتمل إرجاع الضمائر جمیعاً إلی القاتل و قال الجوهریُّ: الشهله فی العین أن یشوب سوادها زرقه و عین شهلاء، قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

«رحائلها» الأصوب رحالها جمع رحل و کأنّه جمع رحاله ککتابه و هی السّرج.

نیز در همان کتاب (۶۳۰) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:

هنگامی که روز قیامت فرا رسد سر مبارک و غرقه به خون امام حسین علیه السلام در نظر حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها جلوه گر خواهد شد. وقتی نظر حضرت زهراء سلام الله علیها به سر بریده ی امام حسین علیه السلام می افتد فریاد می زند:

ای فرزند مظلوم من! ای میوه ی قلب محزون من! به جهت ناله و فریاد حضرت زهراء سلام الله علیهاست که ملائکه مدهوش می شوند و اهل محشر عموماً فریاد می زنند و می گویند:

یا فاطمه! خدا قاتل های فرزندت حسین را بکشد! !

در همین موقع از طرف پروردگار ندا می رسد:

من این عمل را انجام می دهم و از قاتل های حسین و تابعین و دوستان آنان انتقام خواهم کشید.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در آن روز بر یکی از ناقه های بهشتی سوار است که پهلوهای آن به وسیله ی حریرهای بهشتی زینت شده، صورت آن زیبا، چشمانش شهلا، سرش از طلاء گردنش از مشک و عنبر، مهارش از زبرجد سبز، جهازش از مروارید که با جواهر زینت شده باشد خواهد بود!

بر پشت آن

ناقه هودجی نصب شده که پرده اش از نور خدا، وسط آن پُر از رحمت پروردگار، بلندی مهار آن، به قدر یک فرسخ از فرسخ های دنیا خواهد بود.

تعداد هفتاد هزار ملک اطراف هودج آن بانو را احاطه خواهند کرد که به تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر حضرت پروردگار مشغول خواهند بود.

آنگاه از طرف خدای رؤوف منادی ندا می کند:

ای اهل قیامت! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از صراط عبور نماید.

آنگاه بعد از آن بانوی معظّمه، شیعیان و دوستانش مانند برق جهنده از صراط می گذرند. سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می فرماید:

ولی آن حضرت دشمنانش و دشمنانِ ذریّه ی خود را، به دوزخ خواهد انداخت.

بیان: جمله ی «ذلک افعل به» یعنی این گونه رفتار می کنم با حسین علیه السلام یعنی می کُشم قاتلین او و قاتلین شیعیان و دوستانش را و احتمال هم دارد همه ی ضمائر به قاتل برگردد (که در این صورت این گونه معنا می شود) این گونه رفتار می کنم با قاتل امام حسین علیه السلام.

و جوهری گفته: «الشهله فی العین» یعنی میشی شدن سیاهی (حدقه ی) چشم و همچنین «عین شهلاء» و «رحائلها» در حدیث رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به معنی زین است (یعنی زین آن ناقه. . .) و بهتر آن است که «رحالها» باشد که جمع رحل می شود و گویا جمع «رحاله» بر وزن «کتابه».

[روایت شماره] (۱۰)

[المناقب لابن شهرآشوب] السَّمْعَانِیُّ فِی الرِّسَالَهِ الْقَوَامِیَّهِ وَ الزَّعْفَرَانِیُّ فِی فَضَائِلِ الصَّحَابَهِ وَ الْأُشْنُهِیُّ فِی اعْتِقَادِ أَهْلِ السُّنَّهِ وَ الْعُکْبَرِیُّ فِی الْإِبَانَهِ وَ أَحْمَدُ فِی الْفَضَائِلِ وَ ابْنُ

الْمُؤَذِّنِ فِی الْأَرْبَعِینَ بِأَسَانِیدِهِمْ عَنِ الشَّعْبِیِّ، عَنْ أَبِی جُحَیْفَهَ وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ الْأَصْبَغِ، عَنْ أَبِی أَیُّوبَ وَ قَدْ رَوَی حَفْصُ بْنُ غِیَاثٍ، عَنِ الْقَزْوِینِیِّ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَهَ کُلُّهُمْ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ وَ وَقَفَ الْخَلائِقُ بَیْنَ یَدَیِ اللَّهِ تَعَالَی نَادَی مُنَادٍ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ: أَیُّهَا النَّاسُ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ وَ نَکِّسُوا رُءُوسَکُمْ، فَإِنَّ فَاطِمَهَ بِنْتَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَجُوزُ عَلَی الصِّرَاطِ. وَ فِی حَدِیثِ أَبِی أَیُّوبَ: فَتَمُرُّ مَعَهَا سَبْعُونَ جَارِیَهً مِنَ الْحُورِ الْعِینِ کَالْبَرْقِ اللامِعِ.

در مناقب (۶۳۱) گروهی از مورّخین اهل تسنّن از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده اند که فرمود:

وقتی روز قیامت فرا رسد و مردم در مقابل پروردگار قرار بگیرند منادی از پشت حجاب ها ندا می کند:

ای گروه مردم! چشمان خویش را ببندید و سر خود را به زیر بیفکنید، زیرا فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می خواهد از صراط عبور نماید.

در روایت ابوایوب می گوید:

هفتاد حوریه با حضرت زهراء سلام الله علیها نظیر برق لامع عبور خواهند کرد.

[روایت شماره] (۱۱)

[المجالس للمفید] الصَّدُوقُ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ جَمَعَ اللَّهُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ فِی صَعِیدٍ وَاحِدٍ فَیُنَادِی مُنَادٍ: غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ وَ نَکِّسُوا رُءُوسَکُمْ حَتَّی تَجُوزَ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الصِّرَاطَ.

قَالَ:

فَتَغُضُّ الْخَلائِقُ أَبْصَارَهُمْ فَتَأْتِی فَاطِمَهُ سلام الله علیها عَلَی نَجِیبٍ مِنْ نُجُبِ الْجَنَّهِ یُشَیِّعُهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ، فَتَقِفُ مَوْقِفاً شَرِیفاً مِنْ مَوَاقِفِ الْقِیَامَهِ، ثُمَّ تَنْزِلُ عَنْ

نَجِيبِهَا فَتَأْخُذُ قَمِيصَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام بِيَدِهَا مُضَمَّخاً بِدَمِهِ وَ تَقُولُ يَا رَبِّ هَذَا قَمِيصُ وَلَدِي وَ قَدْ عَلِمْتَ مَا صُنِعَ بِهِ، فَيَأْتِيهَا النِّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: يَا فَاطِمَةُ لَكِ عِنْدِيَ الرِّضَا فَتَقُولُ: يَا رَبِّ انْتَصِرْ لِي مِنْ قَاتِلِهِ فَيَأْمُرُ اللَّهُ تَعَالَى عُنُقاً مِنَ النَّارِ فَتَخْرُجُ مِنْ جَهَنَّمَ فَتَلْتَقِطُ قَتَلَهَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیهما السلام كَمَا يَلْتَقِطُ الطَّيْرُ الْحَبَّ، ثُمَّ يَعُودُ الْعُنُقُ بِهِمْ إِلَى النَّارِ فَيُعَذَّبُونَ فِيهَا بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ ثُمَّ تَرْكَبُ فَاطِمَةُ سلام الله علیها نَجِيبَهَا حَتَّى تَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَ مَعَهَا الْمَلائِكَةُ الْمُشَيِّعُونَ لَهَا وَ ذُرِّيَّتُهَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ النَّاسِ عَنْ يَمِينِهَا وَ شِمَالِهَا.

بیان: قال الجزريُّ: فیه یخرج عنق من النار أی طائفه منها.

شیخ مفید در کتاب مجالس (۶۳۲) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

هنگامی که روز قیامت شود خدای توانا خلق اوّلین و آخرین را در یک زمین جمع کرده، آنگاه منادی ندا می نماید:

چشمان خود را ببندید و سرهای خود را به زیر افکنید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور کند.

مردم چشمان خود را می بندند و حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در حالی که بر یکی از ناقه های بهشتی سوار است، می آید و تعداد هفتاد هزار ملک آن بانوی معظّمه را مشایعت می نمایند.

آنگاه حضرت در یکی از مکان های شریف قیامت توقّف می کند و پیراهن خون آلود حضرت امام حسین علیه السلام را به دست می گیرد و می فرماید:

بار خدایا! این پیراهن فرزند من حسین است، تو می دانی با او چه عملی انجام دادند.

پس از این جریان، از طرف خدای رؤوف خطاب می رسد:

من هر عملی که موجب

خشنودی تو باشد انجام خواهم داد.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها عرض می کند:

پروردگارا انتقام مرا از قاتلین فرزندم بگیر! خدای قهّار دستور می دهد:

گروهی از آتش جهنّم بیرون می آیند و کشندگان امام حسین علیه السلام را نظیر مرغی که دانه برچیند از صحرای محشر می یابند و به طرف دوزخ باز می گردند و آنان را دچار انواع عذاب می نمایند.

سپس فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بر ناقه ی خویشتن سوار و داخل بهشت می گردد. آن ملائکه ای که از آن حضرت مشایعت می کردند و فرزندان بزرگوار حضرت زهراء نزد آن بانو خواهند بود و دوستان ایشان طرف راست و چپ آنان قرار می گیرند.

بیان: جزری گوید جمله ی «یخرج عنق من النّار» کلمه ی «عنق» در اینجا به معنای طائفه و گروه است، پس معنای حدیث این گونه می شود:

خداوند خارج می کند طائفه ای را از آتش جهنّم.

[روایت شماره] (۱۲)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] أَبُوالْقَاسِمِ الْعَلَوِیُّ الْحَسَنِیُّ مُعَنْعَناً، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ نَادَی مُنَادٍ: یَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ حَتَّی تَمُرَّ فَاطِمَهُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَتَکُونُ أَوَّلَ مَنْ تُکْسَی وَ یَسْتَقْبِلُهَا مِنَ الْفِرْدَوْسِ اثْنَتَا عَشْرَهَ أَلْفَ حَوْرَاءَ لَمْ یَسْتَقْبِلُوا أَحَداً قَبْلَهَا وَ لا أَحَداً بَعْدَهَا، عَلَی نَجَائِبَ مِنْ یَاقُوتٍ أَجْنِحَتُهَا وَ أَزِمَّتُهَا اللُّؤْلُؤُ، عَلَیْهَا رَحَائِلُ مِنْ دُرٍّ عَلَی کُلِّ رِحَالَهٍ مِنْهَا نُمْرُقَهٌ مِنْ سُنْدُسٍ وَ رَکَائِبُهَا زَبَرْجَدٌ، فَیَجُوزُونَ بِهَا الصِّرَاطَ حَتَّی یَنْتَهُوا بِهَا إِلَی الْفِرْدَوْسِ فَیَتَبَاشَرُ بِهَا أَهْلُ الْجِنَانِ.

وَ فِی بُطْنَانِ الْفِرْدَوْسِ قُصُورٌ بِیضٌ وَ قُصُورٌ صُفْرٌ، مِنْ لُؤْلُؤَهٍ مِنْ عَرْزٍ وَاحِدٍ وَ إِنَّ فِی الْقُصُورِ الْبِیضِ لَسَبْعِینَ أَلْفَ دَارٍ مَنَازِلُ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ: وَ إِنَّ فِی الْقُصُورِ الصُّفْرِ لَسَبْعِینَ أَلْفَ دَارٍ مَسَاکِنَ إِبْرَاهِیمَ وَ آلِهِ:

فَتَجْلِسُ عَلَى کُرْسِیٍّ مِنْ نُورٍ فَیَجْلِسُون حَوْلَهَا وَ یُبْعَثُ إِلَیْهَا مَلَکٌ لَمْ یُبْعَثْ إِلَی أَحَدٍ قَبْلَهَا وَ لا یُبْعَثُ إِلَی أَحَدٍ بَعْدَهَا فَیَقُولُ: إِنَّ رَبَّکِ یُقْرِئُکِ السَّلامَ وَ یَقُولُ: سَلِینِی أُعْطِکِ فَتَقُولُ: قَدْ أَتَمَّ عَلَیَّ نِعْمَتَهُ وَ هَنَّأَنِی کَرَامَتَهُ وَ أَبَاحَنِی جَنَّتَهُ أَسْأَلُهُ وُلْدِی وَ ذُرِّیَّتِی وَ مَنْ وَدَّهُمْ، فَیُعْطِیهَا اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا وَ وُلْدَهَا وَ مَنْ وَدَّهُمْ لَهَا وَ حَفِظَهُمْ فِیهَا، فَتَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ وَ أَقَرَّ بِعَیْنِی.

قَالَ جَعْفَرٌ: کَانَ أَبِی یَقُولُ: کَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِذَا ذَکَرَ هَذَا الْحَدِیثَ تَلا هَذِهِ الْآیَهَ: «وَ الَّذِینَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّیَّتُهُمْ بِإِیمانٍ أَلْحَقْنا بِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ (۶۳۳).

تبیین: قال الفیروزآبادیُّ: النُّمرقه مثلّثه الوساده الصغیره أو المیثره أو الطنفسه فوق الرَّحل و قال الجزریُّ: فیه ینادی مناد من بطنان العرش أی من وسطه و قیل من أصله و قیل: البطنان جمع بطن و هو الغامض من الأرض یرید من دواخل العرش انتهی، قوله «من غرز واحد» أی من محلّ واحد من قولهم غرزت الشی ء بالإبره.

فرات بن ابراهیم در تفسیرش (۶۳۴) با چند واسطه از ابن عبّاس روایت می کند که گفت:

موقعی که روز قیامت بپا شود منادی ندا می کند:

ای گروه مردم! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عبور کند، فاطمه اوّلین کسیست که دوازده هزار حوریّه از فردوس او را استقبال خواهند کرد. آن حوریّه ها احدی را قبل از فاطمه و بعد از آن بانو استقبال نکرده و نخواهند کرد. آن حوریّه ها بر ناقه هایی سوارند که بال های آنها از یاقوت، مهار آنها از لؤلؤ، رحل هایی از دُرّ بر پشت آنهاست که بر هر یک از آنها یک بالش

سندس قرار دارد و رکاب های آنها زبرجد است. آنان از صراط می گذرند تا فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را وارد فردوس می نمایند و اهل بهشت با آن معظّمه ملاقات خواهند کرد.

در وسط فردوس، قصرهای سفید و زردیست از لؤلؤ که در یک محل می باشند. در آن قصرهای سفید هفتاد هزار خانه است که منزل حضرت محمّد و اهل بیت آن بزرگوار: است. در آن قصرهای زرد هفت گانه، هزار خانه است که مسکن حضرت ابراهیم و آل ایشان: خواهد بود.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بالای صندلی از نور می نشیند و ایشان در اطرافش می نشینند.

آنگاه یک ملک نزد آن بانو فرستاده می شود که قبل از آن حضرت و بعد از او نزد کسی فرستاده نشده و نخواهد شد.

آن ملک به حضرت فاطمه سلام الله علیها می گوید:

پروردگارت به تو سلام می رساند و می فرماید:

آنچه را که می خواهی از من بخواه تا به تو عطا کنم.

حضرت فاطمه سلام الله علیها می گوید:

خدای رؤوف نعمت خود را برای من تمام و بهشت خود را برای من مباح نموده ست.

من از خدا می خواهم که فرزندان و ذریّه ی من و افرادی که ایشان را دوست داشته اند به من عطا فرماید، خدای منّان، ذریّه و فرزندان و آن اشخاصی را که فرزندان فاطمه سلام الله علیها را برای خاطر آن حضرت حفظ کرده باشند به آن حضرت عطا می فرماید.

پس آن بانوی معظّمه می فرماید:

سپاس آن خدایی را که غم و اندوه مرا برطرف و چشم مرا روشن کرد.

راوی می گوید:

هر گاه ابن عبّاس این حدیث را نقل می کرد آیه ی ۲۱ سوره ی طور را تلاوت می نمود و می گفت:

«کسانی که ایمان آورده اند فرزندانشان به پیروی از آنان ایمان اختیار

کردند، فرزندانشان را (در بهشت) به آنان ملحق خواهیم کرد».

بیان: فیروزآبادی گوید «النّمرقه» به متکّاهای کوچک گویند که در بالای پالان شترها می گذارند و جزری گوید:

«ینـادی منـادی من بطنـان العرش» یعنی منـادی از «وسـط» عرش نـداد داد و قول دیگر گفته: یعنی از اصل عرش نـدا داد و قول دیگر گفته: «البطنـان» جمع بطن است و به معنی زمین پست است و مراد درون عرش است و جمله ی «من غرز واحـد» یعنی از یک محلّ و مکان.

[روایت شماره] (۱۳)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] سُلَیْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ مُعَنْعَناً عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام [یَقُولُ] دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ذَاتَ یَوْمٍ عَلَی فَاطِمَهَ سلام الله علیها وَ هِیَ حَزِینَهٌ فَقَالَ لَهَا:

مَا حُزْنُکِ یَا بُنَیَّهِ؟

قَالَتْ:

یَا أَبَتِ ذَکَرْتُ الْمَحْشَرَ وَ وُقُوفَ النَّاسِ عُرَاهً یَوْمَ الْقِیَامَهِ قَالَ:

یَا بُنَیَّهِ إِنَّهُ لَیَوْمٌ عَظِیمٌ وَلکِنْ قَدْ أَخْبَرَنِی جَبْرَئِیلُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنَّهُ قَالَ:

أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ أَنَا ثُمَّ أَبِی إِبْرَاهِیمُ ثُمَّ بَعْلُکِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام.

ثُمَّ یَبْعَثُ اللَّهُ إِلَیْکِ جَبْرَئِیلَ فِی سَبْعِینَ أَلْفَ مَلَکٍ فَیَضْرِبُ عَلَی قَبْرِکِ سَبْعَ قِبَابٍ مِنْ نُورٍ ثُمَّ یَأْتِیکِ إِسْرَافِیلُ بِثَلاثِ حُلَلٍ مِنْ نُورٍ فَیَقِفُ عِنْدَ رَأْسِکِ فَیُنَادِینَکِ یَا فَاطِمَهُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ؟ قُومِی إِلَی مَحْشَرِکِ، فَتَقُومِینَ آمِنَهً رَوْعَتَکِ، مَسْتُورَهً عَوْرَتُکِ، فَیُنَاوِلُکِ إِسْرَافِیلُ الْحُلَلَ فَتَلْبَسِینَهَا وَ یَأْتِیکِ زُوقَائِیلُ بِنَجِیبَهٍ مِنْ نُورٍ، زِمَامُهَا مِنْ لُؤْلُؤٍ رَطْبٍ عَلَیْهَا مِحَفَّهٌ مِنْ ذَهَبٍ، فَتَرْکَبِینَهَا وَ یَقُودُ زُوقَائِیلُ بِزِمَامِهَا وَ بَیْنَ یَدَیْکِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ بِأَیْدِیهِمْ أَلْوِیَهُ التَّسْبِیحِ

فَإِذَا جَدَّ بِکِ السَّیْرُ اسْتَقْبَلَتْکِ سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ، یَسْتَبْشِرُونَ بِالنَّظَرِ إِلَیْکِ بِیَدِ کُلِّ وَاحِدَهٍ مِنْهُنَّ مِجْمَرَهٌ مِنْ نُورٍ یَسْطَعُ مِنْهَا

رِيحُ الْعُودِ مِنْ غَيْرِ نَارٍ وَ عَلَيْهِنَّ أَكَالِيلُ الْجَوْهَرِ الْمُرَصَّعِ بِالزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ، فَيَسِرْنَ عَنْ يَمِينِكِ، فَإِذَا سِرْتَ مِثْلَ الَّذِي سِرْتَ مِنْ قَبْرِكِ إِلَى أَنْ لَقِينَكِ، اسْتَقْبَلَتْكِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، فِي مِثْلِ مَنْ مَعَكِ مِنَ الْحُورِ فَتُسَلِّمُ عَلَيْكِ وَ تَسِيرُ هِيَ وَ مَنْ مَعَهَا عَنْ يَسَارِكِ.

ثُمَّ تَسْتَقْبِلُكِ أُمُّكِ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ أَوَّلُ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ مَعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَةُ التَّكْبِيرِ فَإِذَا قَرُبْتِ مِنَ الْجَمْعِ اسْتَقْبَلَتْكِ حَوَّاءُ فِي سَبْعِينَ أَلْفَ حَوْرَاءَ وَ مَعَهَا آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ فَتَسِيرُ هِيَ وَ مَنْ مَعَهَا مَعَكِ.

فَإِذَا تَوَسَّطْتِ الْجَمْعَ وَ ذَلِكِ أَنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ الْخَلَائِقَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَيَسْتَوِي بِهِمُ الْأَقْدَامُ ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ يُسْمِعُ الْخَلَائِقَ: غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ الصِّدِّيقَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ مَعَهَا، فَلَا يَنْظُرُ إِلَيْكِ يَوْمَئِذٍ إِلا إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ الرَّحْمَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلامُهُ عَلَيْهِ وَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ يَطْلُبُ آدَمُ حَوَّاءَ فَيَرَاهَا مَعَ أُمِّكِ خَدِيجَةَ أَمَامَكِ.

ثُمَّ يُنْصَبُ لَكِ مِنْبَرٌ مِنَ النُّورِ فِيهِ سَبْعُ مَرَاقِيَ بَيْنَ الْمِرْقَاةِ إِلَى الْمِرْقَاةِ صُفُوفُ الْمَلائِكَةِ، بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَةُ النُّورِ وَ يَصْطَفُّ الْحُورُ الْعِينُ عَنْ يَمِينِ الْمِنْبَرِ وَ عَنْ يَسَارِهِ وَ أَقْرَبُ النِّسَاءِ مَعَكِ عَنْ يَسَارِكِ حَوَّاءُ وَ آسِيَةُ فَإِذَا صِرْتِ فِي أَعْلَى الْمِنْبَرِ أَتَاكِ جَبْرَئِيلُ عليه السلام فَيَقُولُ لَكِ: يَا فَاطِمَةُ سَلِي حَاجَتَكِ، فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ أَرِنِي الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَيَأْتِيَانِكِ وَ أَوْدَاجُ الْحُسَيْنِ تَشْخُبُ دَماً وَ هُوَ يَقُولُ: يَا رَبِّ خُذْ لِيَ الْيَوْمَ حَقِّي مِمَّنْ ظَلَمَنِي. فَيَغْضَبُ عِنْدَ ذَلِكِ الْجَلِيلُ وَ يَغْضَبُ لِغَضَبِهِ جَهَنَّمُ وَ الْمَلائِكَةُ أَجْمَعُونَ، فَتَزْفِرُ جَهَنَّمُ عِنْدَ ذَلِكِ زَفْرَةً ثُمَّ يَخْرُجُ فَوْجٌ مِنَ النَّارِ وَ يَلْتَقِطُ قَتَلَةَ الْحُسَيْنِ وَ أَبْنَاءَهُمْ وَ أَبْنَاءَ أَبْنَائِهِمْ وَ يَقُولُونَ: يَا رَبِّ إِنَّا لَمْ

نَحْضُرِ الْحُسَيْنَ، فَيَقُولُ اللَّهُ لِزَبَانِيَهِ جهَنَّمَ: خُذُوهُمْ بِسِيمَاهُمْ بِزُرْقَهِ الْأَعْيُنِ وَ سَوَادِ الْوُجُوهِ، خُذُوا بِنَوَاصِيهِمْ فَأَلْقُوهُمْ فِى الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ فَإِنَّهُمْ كَانُوا أَشَدَّ عَلَى أَوْلِيَاءِ الْحُسَيْنِ مِنْ آبَائِهِمُ الَّذِينَ حَارَبُوا الْحُسَيْنَ فَقَتَلُوهُ.

ثُمَّ يَقُولُ جبْرَئِيلُ عليه السلام :

يَا فَاطِمَهُ سَلِى حَاجَتَكِ فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ شِيعَتِى، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ فَتَقُولِينَ يَا رَبِّ شِيعَهُ وُلْدِى فَيَقُولُ اللَّهُ قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ شِيعَهُ شِيعَتِى فَيَقُولُ اللَّهُ: انْطَلِقِى فَمَنِ اعْتَصَمَ بِكِ فَهُوَ مَعَكِ فِى الْجَنَّهِ، فَعِنْدَ ذَلِكِ يَوَدُّ الْخَلائِقُ أَنَّهُمْ كَانُوا فَاطِمِيِّينَ فَتَسِيرِينَ وَ مَعَكِ شِيعَتُكِ وَ شِيعَهُ وُلْدِكِ وَ شِيعَهُ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ آمِنَهً رَوْعَاتُهُمْ، مَسْتُورَهً عَوْرَاتُهُمْ، قَدْ ذَهَبَتْ عَنْهُمُ الشَّدَائِدُ وَ سَهُلَتْ لَهُمُ الْمَوَارِدُ، يَخَافُ النَّاسُ وَ هُمْ لا يَخَافُونَ وَ يَظْمَأُ النَّاسُ وَ هُمْ لا يَظْمَئُونَ.

فَإِذَا بَلَغْتِ بَابَ الْجَنَّهِ، تَلَقَّتْكِ اثْنَتَا عَشْرَهَ أَلْفَ حَوْرَاءَ، لَمْ يَلْتَقِينَ أَحَداً قَبْلَكِ وَ لا يَتَلَقَّيْنَ أَحَداً كَانَ بَعْدَكِ، بِأَيْدِيهِمْ حِرَابٌ مِنْ نُورٍ، عَلَى نَجَائِبَ مِنْ نُورٍ رَحَائِلُهَا مِنَ الذَّهَبِ الْأَصْفَرِ وَ الْيَاقُوتِ، أَزِمَّتُهَا مِنْ لُؤْلُؤٍ رَطْبٍ، عَلَى كُلِّ نَجِيبٍ نُمْرُقَهٌ مِنْ سُنْدُسٍ مَنْضُودٍ.

فَإِذَا دَخَلْتِ الْجَنَّهَ تُبَاشِرُ بِكِ أَهْلُهَا وَ وُضِعَ لِشِيعَتِكِ مَوَائِدُ مِنْ جَوْهَرٍ عَلَى أَعْمِدَهٍ مِنْ نُورٍ، فَيَأْكُلُونَ مِنْهَا وَ النَّاسُ فِى الْحِسَابِ وَ هُمْ فِى مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ وَ إِذَا اسْتَقَرَّ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فِى الْجَنَّهِ زَارَكِ آدَمُ وَ مَنْ دُونَهُ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ إِنَّ فِى بُطْنَانِ الْفِرْدَوْسِ لُؤْلُؤَتَيْنِ مِنْ عِرْقٍ وَاحِدٍ لُؤْلُؤَهً بَيْضَاءَ وَ لُؤْلُؤَهً صَفْرَاءَ فِيهِمَا قُصُورٌ وَ دُورٌ فِى كُلِّ وَاحِدَهٍ سَبْعُونَ أَلْفَ دَارٍ فَالْبَيْضَاءُ مَنَازِلُ لَنَا وَ لِشِيعَتِنَا وَ الصَّفْرَاءُ مَنَازِلُ لِإِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ:

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَمَا كُنْتُ أُحِبُّ أَنْ أَرَى يَوْمَكَ وَ لا أَبْقَى بَعْدَكَ،

قَالَ:

يَا ابْنَتِى لَقَدْ أَخْبَرَنِى جبْرَئِيلُ عَنِ

اللَّهِ عَزَّوَجلَّ أَنَّكِ أَوَّلُ مَنْ تَلْحَقُنِى مِنْ أَهْلِ بَيْتِى فَالْوَيْلُ كُلَّهُ لِمَنْ ظَلَمَكِ وَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ لِمَنْ نَصَرَكِ.

قَالَ عَطَاءٌ: كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إذَا ذَكَرَ هَـٰذَا الْحَدِيثَ تَلا هَـٰذِهِ الْآيَةَ «وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمانٍ أَلْحَقْنا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ ما أَلَتْناهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْ ءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِما كَسَبَ رَهِينٌ (۶۳۵).

بیان: وَ ما أَلَتْناهُمْ أی و ما نقصناهم.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (۶۳۶) با چند واسطه از حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها تشریف برده و آن بانو را محزون یافت.

به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای دختر عزیز من! سبب غم و اندوه تو چیست؟

حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

روز محشر و برهنگی مردم به خاطرم آمد.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

آری آن روز، روز بسیار بزرگیست. ولی جبرئیل از طرف خدای رؤوف به من خبر داد:

وقتی آن روز زمین شکافته شود اوّل کسی که از زمین خارج شود من هستم، بعد از من حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام ، بعد از او، شوهر تو حضرت امیر علیه السلام ، آنگاه خدای مهربان جبرئیل را با هفتاد هزار ملک نزد قبر تو خواهد فرستاد، بر قبر تو هفت قبّه ی نور نصب خواهد شد، اسرافیل سه حلّه ی نور برای تو می آورد و نزد سر تو توقّف می کند و صدا می زند:

ای دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بیا در صحرای محشر. تو در حالی از قبر بیرون می آیی که بدنت پوشیده باشد و از

خوفِ آن روز در امان خواهی بود، اسرافیل آن حلّه ها را به تو می دهد و تو آنها را می پوشی، آنگاه ملکی که آن را زوقابیل می گوینـد نـاقه ای از نور برای تو می آورد که مهار آن از مرواریـد و کجاوه ای از طلا بر پشت آن نصب شـده، تو بر آن ناقه سوار می شوی در حـالی که جلوی تو، هفتـاد هزار ملـک باشـد و علم های تسبیـح در دست داشـته باشـند. زوقابیل مهار آن را خواهـد کشـید. هنگـامی که حرکت کنی تعـداد هفتاد هزار ملک به اسـتقبال تو می آینـد و از نگاه کردن به تو خوشـحال می شوند، هر یک از آنان منقلی از نور بدون آتش در کف دارند که عود از آن ساطع می شود، هر یک از ایشان یک تاج مُرصّع از زَبَرجَد بر سر خواهد داشت، آنان در طرف راست تو خواهند بود.

موقعی که مقداری راه طی کنی حضرت مریم سلام الله علیها با هفتاد هزار حوریه به استقبال تو می آیند و بر تو سلام می کنند و در طرف چپ تو خواهند بود.

آنگـاه مـادرت حضـرت خـدیجه سـلام الله علیهـا دختر خویلـد که در میان زنان عالَم، اوّل کسـیست که به خـدا و رسول ایمان آورده با هفتاد هزار ملک، که علم های تکبیر در دست دارنـد به اسـتقبال تو می آینـد. وقتی نزدیک محشـر رسـیدی حضـرت حواء بـا هفتاد هزار ملک و آسـیه زن فرعون به اسـتقبال تو خواهنـد آمـد و با تو حرکت می نماینـد و آن وقتیست که خـداوند متعـال، تمام مردم را در زمین واحـدی جمع کرده ست. هنگامی که وارد صـحرای محشـر شوی منادی از زیر عرش نـدایی می کند که خلائق عموماً می شنوند و می گوید:

چشمان خود

را ببندید تا فاطمه ی صدّیقه، دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و این زنان مطهّره ای که با او می باشند، عبور نمایند. در آن روز غیر از حضرت ابراهیم علیه السلام و شوهرت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام کسی به تو نظر نخواهد کرد.

سپس حضرت آدم علیه السلام ، حضرت حواء سلام الله علیها را طلب می کند و با مادرت حضرت خدیجه سلام الله علیها نزد تو می آیند.

آنگاه منبری از نور برای تو نصب می شود که هفت پایه داشته باشد، در میان هر پایه تا پایه ی دیگری صف هایی از ملائکه ایستاده اند، علم هایی از نور در دست خواهند داشت. حوریه ها در طرف چپ و راست منبر تو صف می کشند. نزدیکترین زنان از طرف چپ به تو حضرت حواء و آسیه خواهند بود. هنگامی که بر فراز منبر قرار گیری، جبرئیل از طرف خدای سبحان نزد تو آمده و می گوید:

ای فاطمه! حاجت خویشتن را بخواه.

تو می گویی: پروردگارا! حسن و حسینم را به من نشان بده. پس آنها نزد تو می آیند در حالی که خون از رگ های گردن حسین، فرو می ریزد.

امام حسین علیه السلام عرض می کند:

بار خدایا! امروز حقّ مرا از آن افرادی که به من ظلم و ستم کردند بگیر.

در همان موقع است که دریای غضب حضرت پروردگار به جوش می آید، به خاطر غضب خداست که ملائکه و جهنّم نیز به خروش آمده. جهنّم نعره می زند و زبانه می کشد و به صحرای محشر می آید.

آنگاه قاتلین امام حسین علیه السلام را با فرزندان و فرزندان فرزندان آنان می رباید. ایشان می گویند:

پروردگارا! ما که در موقع قتل حسین علیه السلام خلق نشده بودیم!؟ خدای قهّار به

زبانه ی آتش دستور می دهد:

این گونه افراد را که چشمشان کبود و صورتشان سیاه است را بگیرید! موهای جلو سر آنها را بگیرید و بکشید و به صورت در طبقات پایین جهنّم بیفکنید! زیرا سختگیری ایشان بر دوستان امام حسین علیه السلام از جنگیدن پدرانشان با امام حسین علیه السلام شدیدتر بوده ست.

پس از این جریان، جبرئیل به تو می گوید:

حاجت خود را بخواه! تو می گویی: پروردگارا! من شیعیان خود را می خواهم، خدای رؤوف می فرماید:

من گناه آنها را آمرزیدم، تو می گویی: بار خدایا! من شیعیان خود و دوستان ایشان را می خواهم.

خدای سبحان می فرماید:

برو هر کدام از آنان را که دست به دامن تو شود او را وارد بهشت کن.

در آن روز عموم خلائق آرزو می کنند:

کاش از شیعیان و دوستان فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بودند.

آنگاه تو با شیعیان و شیعیان فرزندانت و شیعیان حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام حرکت می کنید در حالی که خوف و بیم آنان برطرف شده باشد، عورت های ایشان پوشیده شده، سختی های قیامت بر ایشان آسان می شود و از هول و ترس های قیامت به آسانی خواهند گذشت. در آن روز مردم عموماً دچار ترس می شوند ولی ایشان نمی ترسند، مردم عموماً در آن روز تشنه اند ولی ایشان سیراب خواهند بود.

وقتی نزدیکِ درب بهشت می رسی تعداد دوازده هزار حوریه به استقبال تو می شتابند آن حوریه ها قبل از تو، از کسی استقبال ننموده اند. ظرف هایی از نور در دست دارند و بر ناقه هایی از نور سوارند که جهاز آنها از طلای زرد و یاقوت خواهد بود. مهار آنها از مروارید تَر، رکاب آنها از زبرجد سبز، در میان جهاز هر ناقه ای یک بالش سندس و استبرق بهشتی می باشد.

موقعی که

وارد بهشت شوی عموم اهل بهشت مسرور و خوشحال می شوند و به یکدیگر بشارت می دهند.

برای شیعیان تو خانه هایی از جواهر رنگارنگ بر فراز ستون هایی از نور نصب می نمایند، آنان موقعی که مردم مشغول حساب باشند در آن خانه ها غذا می خورند، شیعیان تو وقتی داخل شوند دائماً به نعمت های بهشتی متنعّم خواهند بود.

عموم پیامبران از حضرت آدم تا خاتم:

به زیارت تو می آیند.

دو مروارید هست که از یک رشته به وجود آمده اند، یکی از آنها سفید و دیگری زرد رنگ است، در هر یک از آنها هفتاد هزار قصر و در هر قصری هفتاد هزار خانه می باشد. آن قصرهای سفید، منزل ما و شیعیان ما خواهند بود، قصرهای زرد، منزل ابراهیم و آل ابراهیم:

است.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان! من دوست ندارم آن روز (روز شهادت شما) را ببینم و بعد از شما زنده بمانم. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

جبرئیل از طرف خدای رؤوف به من خبر داده، اوّل کسی که از اهل بیت من به من ملحق می شود تو خواهی بود. وای بر آن کسی که در حقّ تو ظلم کند. رستگاری از آن شخصیست که تو را یاری نماید.

عطاء گفته: هر گاه ابن عبّاس این حدیث را می گفت، این آیه را تلاوت می کرد:

«کسانی که خود ایمان آوردند و فرزندانشان در ایمان پیروی آنها را کردند، فرزندانشان را به آنها می رسانیم و از پاداش عملشان هیچ نمی کاهیم، که هر نفسی در گرو عمل خویش است» (۶۳۷).

بیان: «وَ ما أَلَتْناهُمْ» به معنای کم نمی کنیم برایشان، می باشد.

بخش نهم؛ فضائل و مناقب فرزندان و ذریّه ی حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها و اینکه آنها فرزندان پیغمبرند (باب ۹؛ أولادها و ذریتها سلام الله علیها و أحوالهم و فضلهم و أنَّهم مِن أولاد الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حقیقه)

[روایت شماره] (۰۱)

وَجَدْتُ فِی بَعْضِ کُتُبِ الْمَنَاقِبِ أَخْبَرَنَا عَلِیُّ بْنُ أَحْمَدَ الْعَاصِمِیُّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَحْمَدَ

الْبَيْهَقِیِّ، عَنْ أَبِيهِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْحَافِظِ، عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْخُرَاسَانِیِّ، عَنْ أَبِی بَكْرِ بْنِ أَبِی الْعَوَّامِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ شَيْبَةَ بْنِ نَعَامَةَ، عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ، عَنْ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى قَالَتْ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

كُلُّ بَنِی أُمٍّ يَنْتَمُونَ إِلَى عَصَبَتِهِمْ إِلا وُلْدَ فَاطِمَةَ، فَإِنِّی أَنَا أَبُوهُمْ وَ عَصَبَتُهُمْ.

وَ أَخْبَرَنَا أَبُوالْحَسَنِ بْنُ بُشْرَانَ الْعَدْلُ بِبَغْدَادَ، عَنْ أَبِی عَمْرِو بْنِ السِّمَاكِ، عَنْ حَنْبَلِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ صَالِحِ بْنِ مُوسَى، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمُرَ الْعَامِرِیِّ قَالَ:

بَعَثَ إِلَیَّ الْحَجَّاجُ فَقَالَ:

يَا يَحْيَى أَنْتَ الَّذِی تَزْعُمُ أَنَّ وُلْدَ عَلِیٍّ مِنْ فَاطِمَةَ وُلْدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟ قُلْتُ لَهُ: إِنَّ أَمَّنْتَنِی تَكَلَّمْتُ قَالَ:

فَأَنْتَ آمِنٌ، قُلْتُ لَهُ: نَعَمْ أَقْرَأُ عَلَيْكَ كِتَابَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ:

«وَ وَهَبْنا لَهُ إِسْحاقَ وَ يَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنا» (۶۳۸) إِلَى أَنْ قَالَ: «وَ زَكَرِيَّا وَ يَحْيى وَ عِيسى وَ إِلْياسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ» (۶۳۹) وَ عِيسَى كَلِمَةُ اللَّهِ وَ رُوحُهُ أَلْقَاهَا إِلَى الْعَذْرَاءِ الْبَتُولِ وَ قَدْ نَسَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَى إِبْرَاهِيمَ عليه السلام.

قَالَ:

مَا دَعَاكَ إِلَى نَشْرِ هَذَا وَ ذِكْرِهِ؟ قُلْتُ: مَا اسْتَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ فِی عِلْمِهِمْ «لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَ لا تَكْتُمُونَهُ» (۶۴۰) الْآيَةَ قَالَ:

صَدَقْتَ وَ لا تَعُودَنْ لِذِكْرِ هَذَا وَ لا نَشْرِهِ.

وَ جَاءَ الْحَدِيثُ مُرْسَلًا أَطْوَلَ مِنْ هَذَا، عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِیِّ أَنَّهُ قَالَ:

بَعَثَ إِلَیَّ الْحَجَّاجُ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَخَشِيتُ فَقُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ وَ أَوْصَيْتُ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا نَطْعٌ مَنْشُورٌ وَ السَّيْفُ مَسْلُولٌ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَیَّ السَّلامَ فَقَالَ:

لا تَخَفْ فَقَدْ آمَنْتُكَ اللَّيْلَةَ وَ غَداً إِلَى الظُّهْرِ وَ أَجْلَسَنِی عِنْدَهُ ثُمَّ

أَشَارَ فَأَتِیَ بِرَجُلٍ مُقَيَّدٍ بِالْكَبُولِ وَ الْأَغْلالِ فَوَضَعُوهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ:

إِنَّ هَذَا الشَّيْخَ يَقُولُ: إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ كَانَا ابْنَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَيَأْتِينِی بِحُجَّةٍ مِنَ الْقُرْآنِ وَ إِلا لاضْرِبَنَّ عُنُقَهُ.

فَقُلْتُ: يَجِبُ أَنْ تَحِلَّ قَيْدَهُ فَإِنَّهُ إِذَا احْتَجَّ فَإِنَّهُ لا مَحَالَهَ يَذْهَبُ وَ إِنْ لَمْ يَحْتَجَّ فَإِنَّ السَّيْفَ لا يَقْطَعُ هَذَا الْحَدِيدَ، فَحَلُّوا قُيُودَهُ وَ كُبُولَهُ فَنَظَرْتُ فَإِذَا هُوَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ فَحَزِنْتُ بِذَلِكَ وَ قُلْتُ: كَيْفَ يَجِدُ حُجَّةً عَلَى ذَلِكَ مِنَ الْقُرْآنِ فَقَالَ لَهُ الْحَجَّاجُ: ائْتِنِی بِحُجَّةٍ مِنَ الْقُرْآنِ عَلَى مَا ادَّعَيْتَ وَ إِلا أَضْرِبْ عُنُقَكَ فَقَالَ لَهُ: انْتَظِرْ فَسَكَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ:

انْتَظِرْ! فَسَكَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

ثُمَّ قَالَ:

«وَ وَهَبْنا لَهُ إِسْحاقَ وَ يَعْقُوبَ - إِلَى قَوْلِهِ - وَ كَذلِكَ نَجْزِی الْمُحْسِنِينَ» (۶۴۱) ثُمَّ سَكَتَ وَ قَالَ لِلْحَجَّاجِ: اقْرَأْ مَا بَعْدَهُ فَقَرَأَ «وَ زَكَرِيَّا وَ يَحْيى وَ عِيسى (۶۴۲) فَقَالَ سَعِيدٌ: كَيْفَ يَلِيقُ هَاهُنَا عِيسَى؟

قَالَ:

إِنَّهُ كَانَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ،

قَالَ إِنْ كَانَ عِيسَى مِنْ ذُرِّيَّهِ إِبْرَاهِيمَ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَبٌ بَلْ كَانَ ابْنَ ابْنَتِهِ فَنُسِبَ إِلَيْهِ مَعَ بُعْدِهِ، فَالْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ أَوْلَى أَنْ يُنْسَبَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَعَ قُرْبِهِمَا مِنْهُ فَأَمَرَ لَهُ بِعَشَرَهِ آلافِ دِينَارٍ وَ أَمَرَ بِأَنْ يَحْمِلُوهَا مَعَهُ إِلَى دَارِهِ وَ أَذِنَ لَهُ فِی الرُّجُوعِ.

قَالَ الشَّعْبِیُّ: فَلَمَّا أَصْبَحْتُ قُلْتُ فِی نَفْسِی: قَدْ وَجَبَ عَلَیَّ أَنْ آتِیَ هَذَا الشَّيْخَ فَأَتَعَلَّمَ مِنْهُ مَعَانِیَ الْقُرْآنِ لِأَنِّی كُنْتُ أَظُنُّ أَنِّی أَعْرِفُهَا فَإِذَا أَنَا لا أَعْرِفُهَا فَأَتَيْتُهُ فَإِذَا هُوَ فِی الْمَسْجِدِ وَ تِلْكَ الدَّنَانِيرُ بَيْنَ يَدَيْهِ يُفَرِّقُهَا عَشْراً عَشْراً

وَ يَتَصَدَّقُ بِهَا ثُمَّ قَالَ:

هَذَا كُلُّهُ بِبَرَكَهِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ علیهما السلام، لَئِنْ كُنَّا أَغْمَمْنَا وَاحِداً لَقَدْ أَفْرَحْنَا أَلْفاً وَ أَرْضَيْنَا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

در بعضی از کتب مناقب (۶۴۳) با چند واسطه از حضرت زهرا سلام الله علیها یافتم که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:

فرزندان هر مادری به پدر و خویشاوندان پدری خود منسوب می شوند غیر از فرزندان فاطمه سلام الله علیها که من، پدر و خویشاوندان ایشان می باشم.

و با چند واسطه یحیی بن یعمر عامری می گوید:

حجّاج بن یوسف مرا خواست و به من گفت:

ای یحیی! تو گمان می کنی: فرزندان علی از فاطمه، فرزندان پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هستند؟

گفتم:

اگر در امان باشم جواب تو را خواهم داد، گفت:

تو در امان هستی.

گفتم:

آری، این آیه را که می خوانم مطلب را ثابت می نماید:

«و اسحاق و یعقوب را به او بخشیدیم و هر دو را هدایت کردیم» تا آنجا که می فرماید:

«و حضرت زکریا و حضرت یحیی و حضرت عیسی و حضرت الیاس: از صالحین بوده اند».

در صورتی که عیسی روح الله است و خدا او را به حضرت مریم سلام الله علیها عطا کرد و مع ذلک خدای علیم، عیسی را به حضرت ابراهیم نسبت می دهد و او را از فرزندان ابراهیم به شمار می آورد.

حجّاج گفت:

چه باعث شده که تو این موضوع را تبلیغ نمایی؟

گفتم:

خدا بر اهل علم واجب کرده که علم خود را نشر دهند، چنانکه در قرآن مجید می فرماید:

«و به خاطر آورید زمانی را که خداوند از کسانی که به آنها کتاب داده شده پیمان گرفت که حتماً آن را برای

مردم آشکار نموده و کتمان نکنید».

حجّاج گفت:

راست می گویی ولی در عین حال مبادا بعداً این موضوع را تکرار نمایی و نشر دهی!!

این حدیث را عامر شعبی مفصّل تر از این نقل کرده، چنانکه می گوید:

یک شب حجّاج مرا خواست، من ترسیدم لذا برخاستم، وضو گرفتم و وصیّت خود را کردم و نزد حجّاج رفتم، وقتی نگاه کردم دیدم یک سفره ی چرمی گسترده و یک شمشیر برهنه نزد حجّاج است. من سلام کردم و او جواب داد، آنگاه به من گفت:

خائف مباش زیرا من تو را تا فردا ظهر امان داده ام، پس از اینکه مرا نزد خود نشانید دستور داد تا مردی را آوردند که وی را غل و زنجیر کرده بودند و او را در مقابل حجّاج قرار دادند.

حجّاج گفت:

این پیرمرد می گوید:

حسن و حسین علیهما السلام فرزندان پیغمبر خدایند، اگر برای این مدّعا، دلیلی از قرآن نیاورد گردن او را خواهم زد.

من گفتم:

پس باید این غُل و زنجیر را از گردن وی باز کرد، زیرا که او آزاد خواهد شد و اگر دلیلی از قرآن نیاورد و بخواهی گردن وی را بزنی. شمشیر، این غل و زنجیر را قطع نمی کند. هنگامی که غل و زنجیر را از گردنش باز نمودند دیدم او سعید بن جبیر است. من فوق العاده محزون شدم و با خود گفتم:

چگونه از قرآن دلیل خواهد آورد؟!

حجّاج به وی گفت:

دلیل خود را از قرآن بیاور و الّا گردن تو را خواهم زد.

سعید بن جبیر گفت:

مهلتم بده، وی ساعتی صبر کرد و گفت:

حجّت و دلیل خود را بیاور! سعید گفت:

صبر کن، او ساعتی صبر کرد و گفت:

دلیل و برهان خویش را بیاور! سعید بن

جبیر گفت:

اعوذ بالله من الشیطان الرّجیم

بسم الله الرّحمن الرّحیم سپس آیه ی ۸۴ از سوره ی انعام را تلاوت کرد.

سعید پس از خواندن این آیه ساکت شد.

حجّاج به وی گفت:

ادامه ی آیه را بخوان! سعید آیه ی ۸۵ این سوره را هم تلاوت کرد.

آنگاه سعید گفت:

ای حجّاج! حضرت عیسی علیه السلام چه نسبتی به حضرت ابراهیم علیه السلام دارد؟

حجّاج گفت:

عیسی از فرزندان ابراهیم محسوب می شود.

سعید گفت:

حضرت عیسی علیه السلام که بدون پدر خلق شده و از نواده های دختری حضرت ابراهیم علیه السلام به شمار می رود، با اینکه فاصله ی بین حضرت عیسی و حضرت ابراهیم علیهما السلام خیلی زیاد است مع ذلک از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام محسوب می شود. پس حسنین علیهما السلام با اینکه با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فاصله ای ندارند به طریق اولی فرزندان پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم محسوب خواهند شد.

حجّاج پس از این گفتگوها مبلغ ده هزار اشرفی به سعید بن جبیر جایزه داد و دستور داد تا او را به خانه اش بازگردانیدند.

عامر شعبی می گوید من با خود گفتم بر من واجب است که نزد این مرد عالم یعنی سعید بن جبیر بروم و معانی قرآن را از او بیاموزم، زیرا من گمان می کردم که معانی قرآن را می دانم، ولی اکنون معلوم شد که نمی دانم.

لذا وقتی متوجّه سعید بن جبیر شدم دیدم وی در میان مسجد نشسته و آن اشرفی ها را در مقابل خود ریخته و آنها را همچنان ده اشرفی ده اشرفی صدقه می دهد و می گوید:

اینها از برکت حسن و حسین علیهما السلام است. اگر ما یک نفر (یعنی حجّاج) را ناراحت کردیم هزار نفر

را با پرداخت این پول ها خوشحال نمودیم و خدا و رسولش را راضی نمودیم.

کِتَابُ الـدَّلائِلِ، لِمُحَمَّدِ بْنِ جَرِيرٍ الطَّبَرِيِّ: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَـدَ الطَّبَرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَـدَ الْقَاضِـى التَّنُوخِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِالسَّلامِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِى شَيْبَهَ، عَنْ جَرِيرٍ، عَنْ شَيْبَهَ بْنِ نَعَامَهَ، عَنْ فَاطِمَهَ الصُّغْرَى، عَنْ فَاطِمَهَ الْكُبْرَى قَالَتْ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لِكُلِّ نَبِيٍّ عَصَبَهٌ يَنْتَمُونَ إِلَيْهِ وَ إِنَّ فَاطِمَهَ عَصَبَتِيَ الَّتِى تَنْتَمِى [إِلَيَّ] (۶۴۴).

در کتاب دلائل الامامه ی طبری با چند واسطه از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

فرزندان هر پیغمبری به خود او منسوبند. فاطمه فرزند من است که به من منسوب است.

[روایت شماره] (۰۲)

[معانى الأخبار] الْحُسَـيْنُ بْنُ أَحْمَـدَ الْعَلَوِيُّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ بَشَّارٍ مَعاً، عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ أَحْمَـدَ الْقَزْوِينِيِّ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِى حَمَّادٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْوَشَّاءِ الْبَغْدَادِيِّ قَالَ:

كُنْتُ بِخُرَاسَـانَ مَعَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَـى الرِّضَـا عليه السـلام فِى مَجْلِسِهِ وَ زَيْـدُ بْنُ مُوسَـى حَاضِـرٌ وَ قَـدْ أَقْبَلَ عَلَى جَمَاعَهٍ فِى الْمَجْلِسِ يَفْتَخِرُ عَلَيْهِمْ وَ يَقُولُ: نَحْنُ وَ نَحْنُ وَ أَبُوالْحَسَنِ عليه السلام مُقْبِلٌ عَلَى قَوْمٍ يُحَدِّثُهُمْ.

فَسَمِعَ مَقَالَهَ زَيْدٍ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ:

يَا زَيْدُ أَغَرَّكَ قَوْلُ بَقَّالِي الْكُوفَهِ إِنَّ فَاطِمَهَ أَحْصَـنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ، وَاللَّهِ مَا ذَلِكَ إِلا لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ وُلْدِ بَطْنِهَا خَاصَّهً.

فَأَمَّا أَنْ يَكُونَ مُوسَـى بْنُ جَعْفَرٍ عليهما السـلام يُطِيعُ اللَّهَ وَ يَصُومُ نَهَارَهُ وَ يَقُومُ لَيْلَهُ وَ تَعْصِيهِ أَنْتَ ثُمَّ تَجِيئَانِ يَوْمَ الْقِيَامَهِ سَوَاءً لانْتَ أَعَزُّ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْهُ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام كَانَ يَقُولُ: لِمُحْسِنِنَا كِفْلانِ مِنَ

الْأَجْرِ وَ لِمُسِيئِنَا ضِعْفَانِ مِنَ الْعَذَابِ.

وَ قَالَ الْحَسَنُ الْوَشَّاءُ: ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيَّ وَ قَالَ:

يَا حَسَنُ كَيْفَ تَقْرَءُونَ هَذِهِ الْآيَةَ: «قالَ يا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صالِحٍ» (۶۴۵) فَقُلْتُ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقْرَأُ «إِنَّهُ عَمِلَ غَيْرَ صَالِحٍ» وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقْرَأُ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صالِحٍ نَفَاهُ عَنْ أَبِيهِ فَقَالَ عليه السلام. كَلاً لَقَدْ كَانَ ابْنَهُ وَ لَكِنْ لَمَّا عَصَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ نَفَاهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ، كَذَا مَنْ كَانَ مِنَّا لَمْ يُطِعِ اللَّهَ فَلَيْسَ مِنَّا وَ أَنْتَ إِذَا أَطَعْتَ اللَّهَ فَأَنْتَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ.

[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] السنانيُّ عن الأسديِّ، عن صالح بن أحمد مثله.

شيخ صدوق در كتاب معانى الاخبار (۶۴۶) از حسن بن موسى نقل مى كند كه گفت:

من در خراسان در مجلس امام رضا عليه السلام بودم، زيد بن موسى (برادر حضرت رضا عليه السلام) هم در آن مجلس حضور داشت. زيد متوجّه گروهى از اهل مجلس شد و گفت:

ما چنين و چنانيم. وقتى حضرت رضا عليه السلام متوجّه آن گروه شد و سخنان زيد را شنيد و به وى فرمود:

اى زيد! آيا قول بقّال هاى كوفه كه مى گويند فاطمه خويشتن را حفظ كرد و خدا فرزندان او را به آتش جهنّم حرام كرد تو را مغرور نموده ست!

به خدا قسم كه اين مطلب جز براى حسن و حسين عليهما السلام و فرزندانى كه از رحم آن بانو متولّد شده اند نخواهد بود.

آيا مى شود گفت:

حضرت موسى بن جعفر عليهما السلام خدا را اطاعت كند، در حالى كه روزها روزه دار و شب ها به عبادت مشغول باشد و تو معصيت خدا را انجام دهى و فرداى قيامت نزد خدا با او مساوى باشيد و

یا اینکه تو نزد خدا عزیزتر باشی؟! در صورتی که حضرت علی بن الحسین علیهما السلام می فرمایند:

اجر نیکوکاران ما خاندان دو برابر و عذاب گنهکاران ما نیز دو برابر خواهد بود.

حسن می گوید:

حضرت رضا علیه السلام متوجّه من شد و فرمود:

ای حسن! این آیه را چگونه قرائت می کنید که خدا می فرماید:

فرمود:

ای نوح! او از اهل بیت تو نیست چون عمل او شایسته نیست.

گفتم:

بعضی از مردم می خوانند:

«اِنَّهُ عَمِلَ غیر صالح» و بعضی می خوانند:

«اِنَّهُ عَمَلٌ غیر صالح» بنا بر قرائت دوّم خدا پسر نوح را از پدرش ندانسته ست.

حضرت رضا علیه السلام فرمود:

ابداً این طور نیست، بلکه وی پسر حضرت نوح علیه السلام بود. ولی خدا را معصیت کرد، خدای او را از پدرش ندانست. همین طور هر کسی از ما خاندان اطاعت خدا را نکند از ما نخواهد بود و تو اگر خدا را اطاعت نمایی از ما اهل بیت خواهی بود.

در عیون اخبار الرّضا علیه السلام جلد ۲، صفحه ی ۲۳۲ حدیث ۱ مثل این حدیث از صالح بن احمد نقل شده ست.

[روایت شماره] (۰۳)

[معانی الأخبار] أَبِی، عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ جَمِیلِ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

هَلْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ فَاطِمَهَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ؟

قَالَ:

نَعَمْ، عَنَى بِذَلِكَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ زَيْنَبَ وَ أُمَّ كُلْثُومٍ:

نیز در کتاب پیشین (۶۴۷) با چند واسطه از محمّد بن مروان روایت می کند که گفت:

به حضرت صادق علیه السلام گفتم:

آیا رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرموده است: فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خویشتن را حفظ نمود

و خدا ذریّه ی او را به آتش جهنّم حرام کرد؟

فرمود:

آری، ولی منظور از ذریّه ی آن بانو در این حدیث، حسن، حسین، زینب، امّ کلثوم:

است.

[روایت شماره] (۰۴)

[معانی الأخبار] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنِ ابْنِ مَهْزِیَارَ، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفُضَیْلِ (۶۴۸)، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا مَعْنَی قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ فَاطِمَهَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ فَقَالَ:

الْمُعْتَقُونَ مِنَ النَّارِ هُمْ وُلْدُ بَطْنِهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ زَیْنَبُ وَ أُمُّ کُلْثُومٍ:

در کتاب معانی الاخبار (۶۴۹) با چند واسطه از حمّاد بن عثمان روایت می کند که گفت:

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم:

فدایت شوم معنی اینکه پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خود را حفظ کرد و خدا ذریّه ی وی را به آتش حرام کرد، چیست؟

فرمود:

آنان که از آتش آزادند امام حسن و امام حسین و حضرت زینب و امّ کلثوم:

خواهند بود.

[روایت شماره] (۰۵)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ فَاطِمَهَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ.

مصباح الأنوار: عن أبی عبدالله علیه السلام عن النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مثله.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (۶۵۰) از حضرت رضا علیه السلام روایت می کند که فرمود پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

فاطمه سلام الله علیها خویشتن را حفظ کرد و خدا ذریّه ی او را به آتش حرام کرد.

در مصباح الأنوار مثل این حدیث از قول حضرت امام صادق علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل شده ست.

[روایت شماره] (۰۶)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] مَاجِیلَوَیْهِ وَ ابْنُ الْمُتَوَکِّلِ وَ الْهَمْدَانِیُّ، عَنْ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ یَاسِرٍ قَالَ:

خَرَجَ زَیْدُ بْنُ مُوسَی أَخُو أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام بِالْمَدِینَهِ وَ أَحْرَقَ وَ قَتَلَ وَ کَانَ یُسَمَّی زَیْدَ النَّارِ، فَبَعَثَ إِلَیْهِ الْمَأْمُونُ فَأُسِرَ وَ حُمِلَ إِلَی الْمَأْمُونِ فَقَالَ الْمَأْمُونُ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ،

قَالَ یَاسِرٌ: فَلَمَّا أُدْخِلَ إِلَیْهِ قَالَ لَهُ أَبُوالْحَسَنِ: یَا زَیْدُ أَ غَرَّکَ قَوْلُ سَفِلَه [سَفْلَه] أَهْلِ الْکُوفَهِ إِنَّ فَاطِمَهَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ، ذَاکَ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ خَاصَّهً إِنْ کُنْتَ تَرَی أَنَّکَ تَعْصِی اللَّهَ وَ تَدْخُلُ الْجَنَّهَ وَ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ أَطَاعَ اللَّهَ وَ دَخَلَ الْجَنَّهَ فَأَنْتَ إِذاً أَکْرَمُ عَلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ، وَاللَّهِ مَا یَنَالُ أَحَدٌ مَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِلا بِطَاعَتِهِ وَ زَعَمْتَ أَنَّکَ تَنَالُهُ بِمَعْصِیَتِهِ فَبِئْسَ مَا زَعَمْتَ

فَقَالَ لَهُ زَیْدٌ: أَنَا أَخُوکَ وَ ابْنُ أَبِیکَ: فَقَالَ لَهُ أَبُوالْحَسَنِ

عليه السلام :

أَنْتَ أَخِی مَا أَطَعْتَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِنَّ نُوحاً علیه السلام قَالَ:

«رَبِّ إِنَّ ابْنِی مِنْ أَهْلِی وَ إِنَّ وَعْدَکَ الْحَقُّ وَ أَنْتَ أَحْکَمُ الْحاکِمِینَ» (۶۵۱) فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ «یا نُوحُ إِنَّهُ لَیْسَ مِنْ أَهْلِکَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ» (۶۵۲) فَأَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ یَکُونَ مِنْ أَهْلِهِ بِمَعْصِیَتِهِ.

نیز در همان کتاب (۶۵۳) با چند واسطه از یاسر روایت می کند که گفت:

زید بن موسی بن جعفر علیهما السلام در مدینه خروج کرد، گروهی را آتش زد و گروهی را به قتل رسانید. بدین لحاظ او را «زید النّار» نامیدند.

مأمون فرستاد تا او را گرفتند و اسیر نمودند و نزد مأمون بردند. مأمون گفت:

وی را نزد امام رضا علیه السلام ببرید.

یاسر می گوید:

وقتی زید به حضور امام رضا علیه السلام آمد، حضرت به او فرمود:

ای زید! آیا قول مردمان پست کوفه که می گویند:

فاطمه سلام الله علیها خود را حفظ نمود و خدا ذریّه ی او را به آتش جهنّم حرام کرد تو را مغرور کرد!

به خدا قسم که این مطلب جز برای حسن و حسین علیهما السلام نخواهد بود. تو این طور گمان می کنی که اگر خدا را معصیت کنی داخل بهشت خواهی شد و حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام هم خدا را اطاعت کند و داخل بهشت شود، آنگاه تو نزد خدا از آن بزرگوار عزیزتر باشی؟ به خدا قسم کسی از ما نزد خدا به مقامی نخواهد رسید مگر به اطاعت نمودن پروردگار، ولی تو گمان می کنی اگر خدا را معصیت کنی به این مقام خواهی رسید؟!

زید در جواب حضرت امام رضا علیه السلام گفت:

من هم برادر و پسر پدر تو می باشم.

امام رضا علیه السلام

فرمود:

آری، تو مادامی برادر من خواهی بود که خدا را اطاعت نمایی.

حضرت نوح علیه السلام گفت:

«پروردگارا! پسر من هم از اهل من محسوب می شود، وعده ی تو حق و تو بهترین حکم کنندگان خواهی بود».

خدای حکیم فرمود:

«ای نوح! او از اهل تو نیست، او معصیت کار است».

خدا او را برای اینکه معصیت کرد از اهل نوح ندانست.

[روایت شماره] (۰۷)

[المناقب لابن شهرآشوب] تَارِیخُ بَغْدَادَ وَ کِتَابُ السَّمْعَانِیِّ وَ أَرْبَعِینَ الْمُؤَذِّنِ وَ مَنَاقِبُ فَاطِمَةَ عَنِ ابْنِ شَاهِینَ بِأَسَانِیدِهِمْ عَنْ حُذَیْفَةَ وَ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ قَالَ ابْنُ مَنْدَهَ: خَاصٌّ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ یُقَالُ: أَیْ مَنْ وَلَدَتْهُ بِنَفْسِهَا وَ هُوَ الْمَرْوِیُّ عن الرّضا علیه السلام وَ الْأَوْلَی کُلُّ مُؤْمِنٍ مِنْهُمْ.

در کتاب مناقب (۶۵۴) از گروهی از اهل تسنّن از ابن مسعود از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله علیها خویشتن را حفظ نمود و خدا ذریّه ی او را به آتش جهنّم حرام کرد.

ابن مُنْدِه می گوید:

این مطلب مخصوص حسنین علیهما السلام است.

گفته شده مخصوص آن فرزندانی ست که از حضرت زهراء متولّد شده اند.

و از حضرت رضا علیه السلام روایت شده که حق این است که شامل حال فرزندان مؤمن آن بانوی معظّمه می شود.

[روایت شماره] (۰۸)

[الإحتجاج] عَنْ أَبِی الْجَارُودِ قَالَ:

قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :

يَا أَبَاالْجَارُودِ مَا يَقُولُونَ فِی الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ؟ قُلْتُ يُنْكِرُونَ عَلَيْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

فَبِأَيِّ شَيْ ءٍ احْتَجَجْتُمْ عَلَيْهِمْ؟ قُلْتُ: بِقَوْلِ اللَّهِ فِی عِيسَی بْنِ مَرْيَمَ «وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ داوُدَ - إِلَی قَوْلِهِ - كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ» (۶۵۵) فَجَعَلَ عِيسَی مِنْ ذُرِّيَّهِ إِبْرَاهِيمَ وَ احْتَجَجْنَا عَلَيْهِمْ بِقَوْلِهِ تَعَالَی «فَقُلْ تَعالَوْا نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَكُمْ وَ نِساءَنا وَ نِساءَكُمْ وَ أَنْفُسَنا وَ أَنْفُسَكُمْ» (۶۵۶) قَالَ:

فَأَيَّ شَيْ ءٍ قَالُوا؟

قَالَ:

قُلْتُ: قَالُوا قَدْ يَكُونُ وَلَدُ الْبِنْتِ مِنَ الْوَلَدِ وَ لا يَكُونُ مِنَ الصُّلْبِ.

قَالَ:

فَقَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام وَاللَّهِ يَا أَبَا الْجَارُودِ لاعْطِيَنَّكَهَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ آيَهً تُسَمِّی لِصُلْبِ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا یَرُدُّهَا إِلا کَافِرٌ،

قَالَ:

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاکَ وَ أَیْنَ؟

قَالَ:

حَیْثُ قَالَ اللَّهُ «حُرِّمَتْ عَلَیْکُم أُمَّهاتُکُمْ وَ بَناتُکُمْ وَ أَخَواتُکُمْ - إِلَی قَوْلِه - وَ حَلائِلُ أَبْنائِکُمُ الَّذِینَ مِنْ أَصْلابِکُمْ» (۶۵۷) فَسَلْهُمْ یَا أَبَا الْجَارُودِ هَلْ یَحِلُّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نِکَاحُ حَلِیلَتِهِمَا فَإِنْ قَالُوا: نَعَمْ فَکَذَبُوا وَاللَّهِ وَ إِنْ قَالُوا: لا، فَهُمَا وَاللَّهِ ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ لِصُلْبِهِ وَ مَا حَرُمَتْ عَلَیْهِ إِلا لِلصُّلْبِ.

بیان: أقول إطلاق الابن و الولد علیهم کثیر و قد مضی الأخبار المفصله فی باب احتجاج الرِّضا علیه السلام عند المأمون فی الإمامه و سیأتی فی احتجاج موسی بن جعفر علیهما السلام مع خلفاء زمانه و لعلَّ وجه الاحتجاج بالآیه الأخیره هو اتّفاقهم علی دخول ولد البنت فی هذه الآیه و الأصل فی الإطلاق الحقیقه أو أنَّهم یستدلّون بهذه الآیه علی حرمه حلیله ولد البنت و لا یتم إلا بکونه ولدا حقیقه للصلب و سیأتی تمام القول فی ذلک فی أبواب الخمس إن شاء الله.

در کتاب احتجاج (۶۵۸) از ابوالجارود روایت می کند که گفت:

امام باقر علیه السلام به من فرمود:

مردم درباره ی امام حسن و امام حسین علیهما السلام چه می گویند؟

گفتم:

انکار می کنند که حسنین علیهما السلام فرزندان پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم باشند.

فرمود:

شما چه دلیلی برای آنان می آورید؟

گفتم:

به آیه ی قرآن درباره ی حضرت عیسی بن مریم علیهما السلام که می فرماید:

و از اولاد حضرت ابراهیم، داوود و سلیمان و ایوب تا آخر آیه ۸۵ سوره ی انعام که می فرماید:

عیسی و الیاس از صالحین می باشند. زیرا خدا در این آیه حضرت عیسی علیه السلام را از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام

قرار داده ست.

نیز به آیه ی ۶۱ سوره ی آل عمران که می فرماید:

به آنها بگو بیایید، ما پسران خود را دعوت می کنیم و شما پسرانتان را، ما زنان خویش را و شما زنان خود را دعوت کنید، ما از (کسانی که به منزله ی) جان هایمان هستند دعوت می کنیم و شما از کسانی که همین خصوصیّت را دارند دعوت کنید.

بر آنان استدلال می کنیم.

فرمود:

ایشان چه می گویند؟

گفتم می گویند:

گاهی می شود که فرزند دختر فرزند می باشد ولی از صلب انسان نخواهد بود.

راوی می گوید:

حضرت باقر علیه السلام به من فرمود:

به خدا قسم من دلیلی از قرآن می آورم که فرزندان زهراء سلام الله علیها از صلب پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم هستند، این دلیل را جز شخص کافر، رد نخواهد کرد.

گفتم:

فدایت شوم از کجای قرآن؟

فرمود:

این آیه که می فرماید:

«حرام شده برای شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمّه ها و خاله ها و و همسران پسرانتان که از نسل شمایند» (۶۵۹).

ای ابوالجارود! از ایشان جویا شو و بگو: آیا برای پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حلال بود که با زنان حضرت حسنین علیهما السلام ازدواج نماید؟ اگر بگویند:

آری، معلوم است که دروغ می گویند و اگر بگویند:

نه، پس ثابت می شود که ایشان فرزنـدان پیامبرند و به همین جهت زنان ایشان به رسول خدا صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَـلَّم حرام بودند.

بیان: اطلاق پسـر و فرزند بر حسـنین علیهما السلام و ائمّه: (نسبت به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) در روایات فراوانی آمده و روایات و اخباری نیز، در باب احتجاج حضرت امام رضا علیه السلام در مجلس مأمون به طور مفصّل ذکر کردیم و به

زودی در فصل احتجاج موسی بن جعفر علیهما السلام با خلفاء زمان خود نیز در این رابطه روایاتی خواهیم آورد و شاید علّت احتجاج امام باقر علیه السلام به این آیه که در حدیث آمد این باشد که همه متّفق القول هستند که این آیه شامل حال فرزند دختر (نوه ی دختری) هم می شود و اصل در اطلاق حقیقت آن است و یا اینکه به این آیه استدلال می کنند بر حرمت حلال بودن ازدواج با فرزند دختر و کلام آخر اینکه فرزند (دختری یا پسری) حقیقت صلب انسان است و به زودی در ابواب خمس همه ی روایات و ادلّه ی این بحث را خواهیم آورد. انشاء الله.

[روایت شماره] (۰۹)

[تفسیر القمی] أَبِی، عَنْ طَرِیفِ بْنِ نَاصِحٍ، عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِیرٍ، عَنْ أَبِی الْجَارُودِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:

قَالَ لِی أَبُوجَعْفَرٍ یَا أَبَاالْجَارُودِ مَا یَقُولُونَ فِی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ علیهما السلام قُلْتُ: یُنْکِرُونَ عَلَیْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:

فَبِأَیِّ شَیْ ءٍ احْتَجَجْتُمْ عَلَیْهِمْ قُلْتُ: بِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِی عِیسَی بْنِ مَرْیَمَ «وَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ داوُدَ وَ سُلَیْمانَ إِلَی قَوْلِهِ وَ کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ» (۶۶۰) وَ جَعَلَ عِیسَی مِنْ ذُرِّیَّهِ إِبْرَاهِیمَ،

قَالَ:

فَأَیَّ شَیْ ءٍ قَالُوا لَکُمْ؟ قُلْتُ: قَالُوا: قَدْ یَکُونُ وَلَدُ الِابْنَهِ مِنَ الْوَلَدِ وَ لا یَکُونُ مِنَ الصُّلْبِ قَالَ:

فَبِأَیِّ شَیْ ءٍ احْتَجَجْتُمْ عَلَیْهِمْ؟

قَالَ:

قُلْتُ: احْتَجَجْنَا عَلَیْهِمْ بِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَی «فَقُلْ تَعالَوْا نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَکُمْ وَ نِساءَنا وَ نِساءَکُمْ» (۶۶۱) الْآیَهَ قَالَ:

فَأَیَّ شَیْ ءٍ قَالُوا لَکُمْ؟ قُلْتُ: قَالُوا: قَدْ یَکُونُ فِی کَلامِ الْعَرَبِ ابنی رجل واحد [ابْنَا رَجُلٍ] فَیَقُولُ أَبْنَاؤُنَا وَ إِنَّمَا هُمَا ابْنُ [ابْنَا] وَاحِدٍ قَالَ:

فَقَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :

وَاللَّهِ یَا أَبَا الْجَارُودِ

لاعْطِيَنَّكَهَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تُسَمِّى لِصُلْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لا يَرُدُّهَا إِلا كَافِرٌ قَالَ:

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ أَيْنَ؟

قَالَ:

حَيْثُ قَالَ اللَّهُ «حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهاتُكُمْ وَ بَناتُكُمْ إِلَى أَنْ يَنْتَهِيَ - إِلَى قَوْلِهِ - وَ حَلائِلُ أَبْنائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلابِكُمْ» (۶۶۲) فَسَلْهُمْ يَا أَبَا الْجَارُودِ هَلْ حَلَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نِكَاحُ حَلِيلَتِهِمَا، فَإِنْ قَالُوا: نَعَمْ، فَكَذَبُوا وَاللَّهِ وَ فَجَرُوا وَ إِنْ قَالُوا: لا، فَهُمَا وَاللَّهِ ابْنَاهُ لِصُلْبِهِ وَ مَا حَرُمَتَا عَلَيْهِ إِلا لِلصُّلْبِ.

[الكافى] العده، عن البرقى، عن الحسن بن ظريف، عن عبدالصمد مثله.

در تفسير على بن ابراهيم (۶۶۳) از ابوالجارود روايت مى كند كه گفت:

امام محمّد باقر عليه السلام به من فرمود:

اين مردم درباره ى امام حسن و امام حسين عليهما السلام چه مى گويند؟

عرض كردم:

منكر مى شوند كه ايشان فرزندان پيغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم باشند.

فرمود:

شما براى اين موضوع چه دليلى مى آوريد؟

گفتم:

به اين آيه كه خدا درباره ى عيسى بن مريم عليهما السلام مى فرمايد:

و اسحاق و يعقوب را به او بخشيديم و هر دو را هدايت كرديم و نوح را نيز پيش از آن و از فرزندان او داوود و سليمان و ايّوب و يوسف و موسى و هارون را هدايت كرديم و اين گونه نيكوكاران را پاداش مى دهيم.

زيرا خدا حضرت عيسى عليه السلام را در اين آيه از فرزندان حضرت ابراهيم عليه السلام معرّفى نموده ست.

حضرت باقر عليه السلام فرمود:

آنان چه مى گويند؟

عرض کردم می گویند:

آری، همین طور است که شما می گویید ولی در عین حال ایشان فرزند صلبی نیستند.

فرمود:

شما در جواب آنان چه گفتید؟

عرض کردم:

به این آیه استدلال نمودم که خدا می فرماید:

به آنها بگو بیایید،

ما پسران خود را دعوت می کنیم و شما پسرانتان را، ما زنان خویش را و شما زنان خود را دعوت کنید، ما از (کسانی که به منزله ی) جان هایمان هستند دعوت می کنیم و شما از کسانی که همین خصوصیّت را دارند، دعوت کنید.

فرمود:

آنان چه گفتند؟

عرض کردم می گویند:

در کلام عرب گاهی به دو نفر فرزند که از یک نفر باشند می گویند:

فرزندان ما، در صورتی که ایشان فرزند یک نفرند.

حضرت باقر علیه السلام به من فرمود:

به خدا قسم ای ابا الجارود من از قرآن یک دلیلی برای تو می آورم و ثابت می کنم که آنان فرزندان صلبی پیامبر خداینـد و این دلیل را جز شخص کافر رد نخواهد کرد.

عرض کردم:

فدایت شوم از کجای قرآن؟

فرمود آنجا که می فرماید:

«حرام شده برای شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمّه ها و خاله ها و و همسران پسرانتان که از نسل شمایند» (۶۶۴).

ای ابوالجاورد! تو از ایشان بپرس و بگو: آیا برای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حلال بود که با زنان حسنین علیهما السلام ازدواج نماید یا نه؟ اگر بگویند آری، به خدا قسم که دروغ گفته اند و گناه کرده اند و اگر بگویند نه پس ثابت می شود که حسنین علیهما السلام فرزندان صلبی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هستند و بدین لحاظ است که زنان ایشان به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حرام بودند.

در کتاب الکافی جلد ۸، صفحه ی ۳۱۷ حدیث ۵۰۱ مثل این حدیث نقل شده ست.

[روایت شماره] (۱۰)

[المناقب لابن شهرآشوب] وَلَدَتِ الْحَسَنَ علیه السلام وَ لَهَا اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً وَ أَوْلادُهَا: الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ الْمُحْسِنُ سَقَطَ وَ

فِی مَعَارِفِ الْقُتَیْبِیِّ أَنَّ مُحْسِناً فَسَدَ مِنْ زَخْمِ قُنْفُذٍ الْعَدَوِیِّ وَ زَیْنَبُ وَ أُمُّ کُلْثُومٍ.

تَذْنِیبٌ: قَالَ عَبْدُالْحَمِیدِ بْنُ أَبِی الْحَدِیدِ فِی شَرْحِ قَوْلِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام فِی بَعْضِ أَیَّامِ صِفِّینَ حِینَ رَأَی ابْنَهُ الْحَسَنَ علیه السلام یَتَسَرَّعُ إِلَی الْحَرْبِ:

أَمْلِکُوا عَنِّی هَذَا الْغُلامَ لا یَهُدَّنِی فَإِنِّی أَنْفَسُ بِهَذَیْنِ یَعْنِی الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ عَنِ الْمَوْتِ لِئَلا یَنْقَطِعَ بِهِمَا نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَإِنْ قُلْتَ: أَیَجُوزُ أَنْ یُقَالَ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ وُلْدِهِمَا أَبْنَاءُ رَسُولِ اللَّهِ وَ وُلْدُ رَسُولِ اللَّهِ وَ ذُرِّیَّهُ رَسُولِ اللَّهِ وَ نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟ قُلْتُ: نَعَمْ لِأَنَّ اللَّهَ سَمَّاهُمْ أَبْنَاءَهُ فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَکُمْ» (۶۶۵) وَ إِنَّمَا عَنَی الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ وَ لَوْ أَوْصَی لِوُلْدِ فُلانٍ بِمَالٍ دَخَلَ فِیهِ أَوْلادُ الْبَنَاتِ وَ سَمَّی اللَّهُ تَعَالَی عِیسَی ذُرِّیَّهَ إِبْرَاهِیمَ وَ لَمْ یَخْتَلِفْ أَهْلُ اللُّغَهِ فِی أَنَّ وُلْدَ الْبَنَاتِ مِنْ نَسْلِ الرَّجُلِ.

فَإِنْ قُلْتَ فَمَا تَصْنَعُ بِقَوْلِهِ تَعَالَی «ما کانَ مُحَمَّدٌ أَبا أَحَدٍ مِنْ رِجالِکُمْ» (۶۶۶) قُلْتُ: أَسْأَلُکَ عَنْ أُبُوَّتِهِ لِإِبْرَاهِیمَ بْنِ مَارِیَهَ فَکُلَّمَا تُجِیبُ بِهِ عَنْ ذَلِکَ فَهُوَ جَوَابِی عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ علیهما السلام وَ الْجَوَابُ الشَّامِلُ لِلْجَمِیعِ أَنَّهُ عَنَی زَیْدَ بْنَ الْحَارِثَهِ لِأَنَّ الْعَرَبَ کَانَتْ تَقُولُ: زَیْدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَی عَادَتِهِمْ فِی تَبَنِّی الْعَبِیدِ، فَأَبْطَلَ اللَّهُ تَعَالَی ذَلِکَ وَ نَهَی عَنْ سُنَّهِ الْجَاهِلِیَّهِ وَ قَالَ:

إِنَّ مُحَمَّداً لَیسَ أَباً لِوَاحِدٍ مِنَ الرِّجَالِ الْبَالِغِینَ الْمَعْرُوفِینَ بَیْنَکُمْ وَ ذَلِکَ لا یَنْفِی کَوْنَهُ أَباً لِأَطْفَالٍ لَمْ یُطْلَقْ عَلَیْهِمْ لَفْظَهُ الرِّجَالِ کَإِبْرَاهِیمَ وَ حَسَنٍ وَ حُسَیْنٍ علیهما السلام.

أَقُولُ: ثُمَّ ذَکَرَ بَعْضَ الِاعْتِرَاضَاتِ وَ الْأَجْوِبَهِ الَّتِی لَیْسَ هَذَا الْبَابُ مَوْضِعَ ذِکْرِهَا.

در کتاب مناقب (۶۶۷) می نگارد:

حضرت

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دوازده ساله بودند که حضرت امام حسن علیه السلام را زائیدند. فرزندان فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عبارتند از:

۱. حسن

۲. حسین

۳. مُحسن:

ابن قُتَیْبِه در کتاب معارف می نگارد:

حضرت محسن علیه السلام از آن ضربتی که قنفذ به حضرت زهراء سلام الله علیها زد سِقْط شد.

۴ – زینب سلام الله علیها

۵ – امّ کلثوم سلام الله علیها.

ابن ابی الحدید در شرح این خطبه می گوید:

وقتی حضرت امیر علیه السلام در جنگ صفین دید امام حسن علیه السلام به سوی جنگ می رود فرمود:

این پسر را در عقب من قرار دهید، زیرا من از مردن این دو پسر یعنی حسن و حسین علیهما السلام مضایقه دارم. اگر ایشان بمیرند نسل پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قطع خواهد شد. اگر بگویی آیا جایز است که به حسنین علیهما السلام و فرزندان ایشان گفته شود فرزندان و ذریّه و نسل پیغمبر خدا؟ من می گویم:

آری، زیرا منظور خدای علیم که در این آیه ی شریفه می فرماید:

«ما پسران خود را دعوت می کنیم و شما هم پسرانتان را» امام حسن و امام حسین علیهما السلام است.

جواب دیگر اینکه: اگر کسی وصیّت کند مالی را به فرزندان فلانی بدهید فرزندان دختری او هم داخل فرزندان وی خواهند بود.

دیگر اینکه: خدا حضرت عیسی علیه السلام را از ذریّه ی حضرت ابراهیم علیه السلام قرار داده ست.

دیگر اینکه: اهل لغت عرب اختلافی ندارند در اینکه فرزندان دختر از نسل مرد به شمار روند. (یعنی اولاد دختری هم تفاوتی با اولاد پسری ندارند.)

اگر بگویی جواب این آیه را که خدا در آیه ی ۴۰ سوره ی احزاب می فرماید:

«حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه

وَ سَلَّم پدر هیچ کدام از مردان شما نبود» من در جواب می گویم:

تو در اینکه پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پدر ابراهیم بن ماریه است چه می گویی؟ هر جوابی که در این باره بگویی من هم همان را درباره ی حسنین علیهما السلام خواهم گفت. جوابی که شامل همه ی اینها بشود این است که منظور از این آیه زید بن حارثه ست.

زیرا عادت عرب در زمان جاهلیّت این بود که غلام زَرخرید را برای خود پسر می دانستند، لذا به زید بن حارثه هم می گفتند:

زید بن محمّد بدین جهت خدا این روش را باطل کرد و فرمود:

حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پدر مردانی که بالغ و معروفند، نیست. این مطلب با اینکه آن بزرگوار پدر کودکانی از قبیل ابراهیم و حسنین علیهما السلام باشد منافاتی ندارد.

بخش دهم؛ راجع به موقوفات و صدقات حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۱۰؛ أوقافها و صدقاتها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (۰۱)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی مَرْیَمَ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام عَنْ صَدَقَهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ صَدَقَهِ عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ:

هِیَ لَنَا حَلالٌ وَ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَهَ سلام الله علیها جَعَلَتْ صَدَقَتَهَا لِبَنِی هَاشِمٍ وَ بَنِی الْمُطَّلِب.

در کتاب کافی (۶۶۸) از ابومریم روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام راجع به صدقات رسول خدا و حضرت امیر علیهما السلام جویا شدم.

آن حضرت فرمود:

صدقه های آنان به ما حلال است.

حضرت فاطمه سلام الله علیها صدقه های خود را برای بنی هاشم و بنی مطلب قرار داد.

[روایت شماره] (۰۲)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَال:-قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :

أَلا أُقْرِئُکَ وَصِیَّهَ فَاطِمَهَ؟

قَالَ:

قُلْتُ: بَلَی فَأَخْرَجَ حُقّاً أَوْ سَفَطاً فَأَخْرَجَ مِنْهُ کِتَاباً فَقَرَأ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

هَـذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَهُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّم أَوْصَتْ بِحَوَائِطِهَا السَّبْعَهِ الْعَوَافِ وَ الـدَّلالِ وَ الْبُرْقَهِ وَ الْمَبِیتِ وَ الْحُسْـنَی وَ الصَّافِیَهِ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِیمَ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السـلام فَإِنْ مَضَـی عَلِیٌّ فَإِلَی الْحَسَنِ، فَإِنْ مَضَی الْحَسَنُ فَإِلَی الْحُسَـیْنِ، فَإِنْ مَضَی الْحُسَیْنُ فَإِلَی الْأَکْبَرِ مِنْ وُلْدِی، شَهِدَ اللَّهُ عَلَی ذَلِکَ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَیْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَ کَتَبَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام.

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ مِثْلَهُ وَ لَمْ یَذْکُرْ حُقّاً وَ لا سَفَطاً وَ قَالَ:

إِلَی الْأَکْبَرِ مِنْ وُلْدِی دُونَ وُلْدِکَ.

نیز در همان کتاب (۶۶۹) از ابوبصیر روایت

می کند که گفت:

امام محمّد باقر علیه السلام به من فرمود:

دوست داری که وصیّت نامه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها را برایت بخوانم؟

گفتم:

آری.

آن بزرگوار از درون کیسه ای یک نامه درآورد که در آن نوشته بود:

بسم الله الرّحمن الرّحیم

این وصیّت نامه ایست که فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نموده است:

بستان های هفت گانه ام را که عبارتند از: عواف، دَلال، برقه، مبیت، حسنی، صافیه و آنچه که از امّ ابراهیم است. موقعی که علی علیه السلام به شهادت رسید، حسن متصدّی آنها باشد، هر گاه حسن علیه السلام به شهادت رسید، حسین متصدّی باشد، هنگامی که حسین علیه السلام به شهادت رسید، بزرگترین فرزندانم متولّی آنها باشد.

خدا و مقداد بن اسود و زبیر بن عوّام بر این وصیّت نامه شاهدند. این وصیّت نامه را علی بن ابیطالب علیه السلام نوشت.

در کتاب کافی با چند واسطه از عاصم بن حمید مثل این حدیث با کمی اختلاف در عبارت نقل شده ست.

[روایت شماره] (۰۳)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ:

قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام :

أَلا أُقْرِئُکَ وَصِیَّهَ فَاطِمَهَ؟ قُلْتُ: بَلَی قَالَ:

فَأَخْرَجَ إِلَیَّ صَحِیفَهً:

هَذَا مَا عَهِدَتْ فَاطِمَهُ سلام الله علیها بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی أَمْوَالِهَا إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَإِنْ مَاتَ فَإِلَی الْحَسَنِ علیه السلام ، فَإِنْ مَاتَ فَإِلَی الْحُسَیْنِ علیه السلام ، فَإِنْ مَاتَ فَإِلَی الْأَکْبَرِ مِنْ وُلْدِی دُونَ وُلْدِکَ: الدَّلالُ وَ الْعَوَافُ وَ الْمَبِیتُ وَ الْبُرْقَهُ وَ الْحُسْنَی وَ الصَّافِیَهُ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِیمَ شَهِدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَی ذَلِکَ وَ الْمِقْدَادُ

بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.

در کتاب کافی (۶۷۰) با چند واسطه از ابوبصیر روایت می کند که گفت:

امام جعفر صادق علیه السلام به من فرمود:

آیا مایلی وصیّت نامه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای تو بخوانم؟

گفتم:

آری آن بزرگوار یک نامه درآورد که در آن نوشته شده بود:

این آن تعهّدیست که فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم درباره ی اموال خود نسبت به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام کرده ست.

هر گاه علی علیه السلام به شهادت رسید، حسن متصدّی باشد، موقعی که حسن علیه السلام به شهات رسید، حسین متولّی باشد. وقتی حسین علیه السلام به شهادت برسد، بزرگترین فرزندان من متصدّی آنها باشد، نه فرزندان تو. دلال، عواف، مبیت، برقه، حسنی و صافیه و آنچه که از مشربه ی امّ ابراهیم (مزارع هفت گانه که به مزارع سبعه معروف است) است. (پس حضرت زهرا سلام الله علیها فرمودند:)

خداوند متعال و مقداد بن اسود و زبیر بن عوّام را بر این وصیّت نامه شاهد می گیرم.

[روایت شماره] (۰۴)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی یَحْیَی الْمُزَنِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

الْمَبِیتُ هُوَ الَّذِی کَاتَبَ عَلَیْهِ سَلْمَانُ فَأَفَاءَهُ اللَّهُ عَلَی رَسُولِهِ فَهُوَ فِی صَدَقَتِهَا.

نیز در کتاب پیشین (۶۷۱) با چند واسطه از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

مبیت همان است که سلمان بر آن مکاتبه کرد و آن جزء صدقات حضرت زهراء سلام الله علیها بود.

[روایت شماره] (۰۵)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّانِی علیه السلام قَالَ:

سَأَلْتُهُ عَنِ الْحِیطَانِ السَّبْعَهِ الَّتِی کَانَتْ مِیرَاثَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِفَاطِمَهَ سلام الله علیها فَقَالَ:

إِنَّمَا كَانَتْ وَقْفاً فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَأْخُذُ إِلَيْهِ مِنْهَا مَا يُنْفِقُ عَلَى أَضْيَافِهِ وَ التَّابِعَةُ تَلْزَمُهُ فِيهَا، فَلَمَّا قُبِضَ جَاءَ الْعَبَّاسُ يُخَاصِمُ فَاطِمَةَ فِيهَا فَشَهِدَ عَلِيٌّ وَ غَيْرُهُ أَنَّهَا وَقْفٌ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ هِيَ الدَّلالُ وَ الْعَوَافُ وَ الْحُسْنَى وَ الصَّافِيَةُ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِيمَ وَ الْمَبِيتُ وَ الْبُرْقَةُ.

نیز در همان کتاب (۶۷۲) با چند واسطه از احمد بن محمّد از ابوالحسن دوّم علیه السلام روایت کرده که فرمود:

درباره ی بُستان های هفت گانه ای که میراث پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بودند و به حضرت زهراء سلام الله علیها رسیدند، پرسش نمودم.

فرمود:

آنها وقف بودند رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم برای مخارج مهمان های خود از آنها استفاده می کرد. هنگامی که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به شهادت رسید عبّاس آمد و درباره ی آنها با حضرت زهراء سلام الله علیها خصومت

کرد.

حضرت علی علیه السلام و دیگران شهادت دادند که آنها برای حضرت فاطمه سلام الله علیها وقف شده اند و آنها عبارت بودند از: دَلال، عواف و حسنی و صافیه و آنچه از برای امّ ابراهیم بود و مبیت و برقه.

تصحیح و غلط گیری این کتاب شریف در ساعت ۹ صبح تاسوعای حسینی سال ۱۴۳۲ هجری قمری مطابق با ۲۴ / ۹ / ۸۹ در شهرستان سیرجان به پایان رسید، لذا ثواب این را به محضر مطهّر و مقدّس حضرت اباالفضل العبّاس علیه السلام تقدیم می نمایم. امید است ذخیره ای برای روز درماندگی مان باشد.

بنده ی گنهکار سیّد محمّد قائم فرد

والسّلام علی من ا تبع الهدی

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان – محرّم الحرام ۱۴۳۲ هجری قمری

پی نوشت

(۱) - بحارالأنوار ۴۳ / ۶۵ ح ۵۸ – تفسیر فرات ص ۵۸۱.

(۲) - ذاریات / ۵۶.

(۳) - بحارالأنوار ۵ / ۳۱۲ ح ۱ و ۲۳ / ۸۳ ح ۲۲ – علل الشّرایع ۱ / ۹ ح ۱.

(۴) - امالی صدوق ص ۵۹۳.

(۵) - آبریز، آفتابه فلزی یا سفالی

(۶) - در کتاب مصباح الانوار از ابی مفضّل شیبانی با چند واسطه از حمّاد، مانند این حدیث آمده ست.

(۷) - امالی صدوق ص ۴۶۰ ح ۷.

(۸) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۱ / ۱۱۵ ح ۳.

(۹) - مثل این حدیث در کتاب احتجاج علامه ی طبرسی ۲ / ۴۰۸ آمده ست.

(۱۰) - قَبْلَ اَنْ یُخْلَقَ الأرْضُ وَ السَّماءُ.

(۱۱) - روم / ۴ و ۵.

(۱۲) - معانى الاخبار ص ۳۹۶.

(۱۳) - يعنى گفتن «لا اله الاّ اللّه».

(۱۴) - علل الشّرايع ۱ / ۱۸۳ ح ۱.

(۱۵) - علل الشّرايع ۱ / ۱۸۳ ح ۲ و بحارالأنوار ۱۸ /

۳۵۰ ح ۶۱.

(۱۶) – تفسیر علی بن ابراهیم القمی ۱ / ۳۶۵ – بحارالأنوار ۱۸ / ۳۶۴ ح ۶۸ – بحارالأنوار ۸ / ۱۲۰ ح ۱۰.

(۱۷) – مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۵۶.

(۱۸) – کشف الغمّه ۱ / ۴۴۹.

(۱۹) – شیخ طوسی و بیشتر محققین علماء نقل کرده اند که ولادت حضرت زهراء سلام الله علیها در روز جمعه بیستم جمادی الثّانی سال دوّم بعثت و بعضی گفته اند:

سال پنجم بعثت بوده ست. اهل سنّت نوشته اند:

پنج سال قبل از بعثت بوده است، ولی قول اوّل مشهورتر و قوی تر است.

طبری امامی در کتاب دلائل الامامه از حضرت امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

ولادت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در بیستم جمادی الثانی واقع شد، در آن هنگام چهل و پنج سال از ولادت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گذشته بود.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مدت هشت سال در مکّه و ده سال در مدینه ی طیّبه زندگی کرد و پس از شهادت پدرش مدّت هفتاد و پنج روز زنده بود، آنگاه در سوّم جمادی الثانی سال ۱۱ قمری به شهادت رسید. از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل کرده اند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از ولادت، در هر روزی به قدر یک هفته ی کودکان معمولی رشد و نمو می کرد و در هر هفته به قدر یک ماه و در هر ماه به قدر یک سال آنان بزرگ می شد، هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به مدینه طیّبه هجرت نمود و با امّ سلمه ازدواج کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را به وی سپرد تا

او را پرورش دهد.

امّ سلمه می گوید:

به خدا قسم که من از آن کودک بزرگوار، ادب می آموختم، وی احتیاجی به ادب آموختن نداشت، بلکه هر چیزی را از من و دیگران بهتر می دانست.

(۲۰) - این حدیث در کتاب الکافی ۱ / ۴۵۷ ح ۱۰ این چنین نقل شده است: «عَنْ حَبِيبٍ السِّجِسْتَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بَعْدَ مَبْعَثِ رَسُولِ اللَّهِ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ يَوْماً».

(۲۱) - شاید منظور سالی باشد که حجرالاسود را جابجا می کردند.

(۲۲) - این حدیث در کتاب الکافی ۱ / ۴۵۷ ح ۱۰ از قول حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل شده ست.

(۲۳) - مصباح کفعمی ص ۵۲۲.

(۲۴) - دلائل الامامه ص ۱۰ و ۱۱، البته در این کتاب آخر روایت در صفحه ی ۱۱ این جمله اضافه آمده است: «و کیف لا تکون کذلک و هی سلاله الانبیاء صلوات الله علیها و علی أبیها و بعلها و بنیها».

(۲۵) - امالی شیخ صدوق ص ۵۹۲ ح ۱۸.

(۲۶) - علل الشّرایع ۱ / ۱۷۸ ح ۳.

(۲۷) - خصال ۲ / ۴۱۴ ح ۳.

(۲۸) - علل الشّرایع ۱ / ۱۸۰ ح ۲.

(۲۹) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۲ / ۷۲ ح ۳۳۶.

(۳۰) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۲ / ۴۶ ح ۱۷۴.

(۳۱) - علل الشّرایع ۱ / ۱۷۹ ح ۱.

(۳۲) - همان ۱ / ۱۸۱ ح ۳.

(۳۳) - معانی الاخبار ص ۶۴ ح ۱۵.

(۳۴) - علل الشرايع ۱ / ۱۸۱ ح ۳.

(۳۵) - معانى الاخبار ص ۶۴ ح ۱۴.

(۳۶) - علل

الشّرایع ۱ / ۱۷۸ ح ۱.

(۳۷) - علل الشّرایع ۱ / ۱۷۹ ح ۴.

(۳۸) - حاقّه / ۲۱ - قارعه / ۷.

(۳۹) - طارق / ۶.

(۴۰) - علل الشّرایع ۱ / ۱۷۹ ح ۵.

(۴۱) - مادر فرزندش را از شیر جدا کرد.

(۴۲) - جدا شد مرد از عادت خود.

(۴۳) - پاره شد طناب.

(۴۴) - سرّ مخفی شده.

(۴۵) - مکان و جای آباد شده.

(۴۶) - زندگانی خوش.

(۴۷) - آب جهیده شده.

(۴۸) - علل الشّرایع ۱ / ۱۷۹ ح ۶.

(۴۹) - امالی شیخ طوسی ص ۲۹۴ ح ۵۷۱ - ۱۸.

(۵۰) - معانی الاخبار ص ۶۴ ح ۱۷.

(۵۱) - علل الشّرایع ۱ / ۱۸۱ ح ۱.

(۵۲) - المناقب ۳ / ۳۲۹.

(۵۳) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۵۶.

(۵۴) - ارشاد القلوب ۲ / ۴۰۳.

(۵۵) - روم / ۴ و ۵.

(۵۶) – تفسیر فرات کوفی ص ۳۲۱ ح ۴۳۵.

(۵۷) – روم / ۴.

(۵۸) – امالی شیخ طوسی ص ۵۷۰ باب ۲۲، مجلس روز جمعه ۱۷ صفر.

(۵۹) – بحارالأنوار ۷ / ۲۳۱ ح ۲ و ۱۱ / ۳۸۰ ح ۶ – امالی صدوق ص ۲۰۶ ح ۷ – خصال ۱ / ۲۰۴ ح ۲۰.

(۶۰) – امالی مفید ص ۹۴ ح ۴.

(۶۱) – بحارالأنوار ۱۴ / ۲۰۱ ح ۱۱ و ۱۶ / ۲ ح ۵ – خصال ۱ / ۲۲۵ ح ۵۸ با کمی تلخیص.

(۶۲) – در عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۲ / ۲۶ ح ۶، این چنین آمده:

«. . . انّ الله عزّوجلّ یغضب بغضب فاطمه و یرضی لرضاها» و در صحیفه الرّضا علیه السلام ص ۴۵ ح ۲۲ آمده است که:

«. . . انّ الله تعالی یغضب لغضب

فاطمه و یرضی لرضاها».

(۶۳) - بحارالأنوار ۲۶ / ۲۷۲ ح ۱۴ و ۴۳ / ۲۶۴ ح ۱۵ – عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۲ / ۶۲ ح ۲۵۲.

(۶۴) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۲ / ۶۳ ح ۲۶۴.

(۶۵) - المسکه – بالتحریک – السوار و الخلخال و الورق: الفضه و القلاده - بالکسر - ما یُجْعل فی العنق من الحلی و القرط - بالضم - ما یعلق فی شحمه الاذن من الجواهر و غیرها.

(۶۶) - امالی صدوق ص ۲۳۴ – روضه الواعظین ۲ / ۴۴۳ – بحارالأنوار ۷۰ / ۸۶ ح ۵۰.

(۶۷) - احتجاج طبرسی ۲ / ۳۵۴.

(۶۸) - امالی صدوق ص ۱۸۲ ح ۹.

(۶۹) - همان ص ۱۲۵ ح ۷.

(۷۰) - بحارالأنوار ۸ / ۳۵ ح ۶ – امالی صدوق ص ۲۷۵ ح ۱۲.

(۷۱) - امالی صدوق ص ۳۸۳ ح ۱.

(۷۲) - امالی شیخ طوسی ص ۴۲۷ مجلس پانزدهم.

(۷۳) - امالی صدوق ص ۲۶ ح ۳ با کمی تلخیص.

(۷۴) - در امالی صدوق ص ۲۷۱ ح ۸ به طور مفصّل این حدیث نقل شده ست.

(۷۵) - امالی صدوق ص ۴۶۶ ح ۷.

(۷۶) - مدّثّر / ۳۵ و ۳۶.

(۷۷) - تفسیر علی بن ابراهیم القمی ۲ / ۳۹۶ – بحارالأنوار ۲۴ / ۳۳۱ ح ۵۵.

(۷۸) - در امالی شیخ مفید ص ۲۵۹ به جای کلمه ی «النّاس» کلمه ی «البریّه» آمده است – مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۳۲ با همین اختلاف در لفظِ مذکور آمده ست.

(۷۹) - امالی شیخ طوسی ص ۲۴ ح ۳۰ مجلس اوّل.

(۸۰) - کلمه یقال عند الاشفاق و قد قال علی علیه السلام «لله ابوهم وهل احد اشد لها مراساً» و أما فی النسخ المطبوعه

و هكذا فى المصدر ص ۲۱۱ «و أنا أسـمع له أنت مسـيرك» و هو تصحيف و لو كان أراد ارجاع الضمير لقال: «و أنا أستمع لها» فانه كان يستمع لكلام عمته مع عايشه. على أنه لا معنى لقوله: «أنت مسيرك الى على».

(۸۱) - بحارالأنوار ۳۲ / ۲۶۸ ح ۲۰۸ و ۴۰ / ۱۲۰ ح ۷ – امالى شيخ طوسى ص ۳۳۱ ح ۶۶۳ - ۳ - بشاره المصطفى ص ۲۴۰ با كمى اختلاف در لفظ.

(۸۲) - امالى شيخ طوسى ص ۳۳۴ ح ۶۶۹ - ۹.

(۸۳) - آل عمران / ۴۲.

(۸۴) - بحارالأنوار ۳۷ / ۸۴ ح ۵۲ به نقل از بشاره المصطفى – امالى شيخ صدوق ص ۴۸۶ ح ۱۸.

(۸۵) - علل الشّرايع ۱ / ۲۹۰ ح ۱ – بحارالأنوار ۱۲ / ۱۰۷ ح ۲۲ و ۷۸ / ۸۱ ح ۲ – مستدرك الوسائل ۲ / ۳۸ ح ۱۳۴۸ - ۷.

(۸۶) - امالى شيخ طوسى ص ۴۰۰ ح ۸۹۲ - ۴۰.

(۸۷) - بحارالأنوار ۷۲ / ۸۰.

(۸۸) - احزاب / ۵۷.

(۸۹) - همان.

(۹۰) - تفسير على بن ابراهيم القمى ۲ / ۱۹۴.

(۹۱) - خصال ۱ / ۲۰۶ ح ۲۵ – بحارالأنوار ۲۶ / ۲۷۰ ح ۷ و ۱۶ / ۳۵۴ ح ۴۰.

(۹۲) - معانى الاخبار ص ۱۰۷ ح ۱ – دلائل الامامه ص ۵۴ به جاى كلمه ى «ذاك» كلمه ى «تلك» آورده شده ست.

(۹۳) - فى المصدر المطبوع ص ۳۰۳ السند هكذا: حدثنا احمد ابن الحسن القطان قال: حدثنا احمد بن محمّد بن سعيد الكوفى مولى بنى هاشم قال: اخبرنا المنذر بن محمّد قراءه قال: حدثنا جعفر بن سليمان التميمى. الخ.

(۹۴) - الشجمه مثلثه – الشبه من كل

شیء یقال: «بینهما شجره رحم» أی شعبه رحم کأنها حبل من حبال صلته.

(۹۵) - معانی الاخبار ص ۳۰۳ ح ۲ با کمی اختلاف در لفظ.

(۹۶) - معانی الاخبار ص ۳۰۲.

(۹۷) - صحیفه الرّضا علیه السلام ص ۸۲ ح ۱۸۴ - در مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۴۳ قسمتی از این حدیث آمده ست.

(۹۸) - خرائج و جرائح ۱ / ۵۲، عنوان فصلی که حدیث در آن آورده شده این است: «فصلٌ فی روایات العامّه».

(۹۹) - آل عمران / ۳۷.

(۱۰۰) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۲۸.

(۱۰۱) - در همین کتاب به جای کلمه ی «أخی» (برادرم) کلمه ی «امّی» (مادرم) آمده ست.

(۱۰۲) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۲۹ - امالی شیخ طوسی ص ۱۷۵ ح ۲۹۴ - ۴۶ - بحارالأنوار ۱۶ / ۱ ح ۱.

(۱۰۳) - قد روی مثل ذلک عن ام ایمن عند مهاجرتهامن مکهالی المدینه و روی عنها أیضاً أنها قالت: کان للنّبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فخاره یبول فیها باللیل فکنت اذا اصبحت صببتها فقمت لیله و أنا عطشانه فغلطت فشربتها فذکرت ذلک للنّبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فقال: «انّک لا تشتکی بطنک بعدیومک هذا» راجع الاصابه ۴ / ۴۱۶.

(۱۰۴) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۰.

(۱۰۵) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۰.

(۱۰۶) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۱.

(۱۰۷) - آل عمران / ۳۷.

(۱۰۸) - آل عمران / ۳۷.

(۱۰۹) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۲.

(۱۱۰) - کذا فی القاموس و فی اقرب الموارد:

هی الریطه ذات الفقین و ثوب یلبس علی الفخذین.

(۱۱۱) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۷.

(١١٢) – يقال: جاء بالطم و الرم، أى بكل

ما کان مستقصی فما کان من البحر فهو الطم و ما کان من البر فهو الرم.

(۱۱۳) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۷.

(۱۱۴) - آل عمران / ۳۷.

(۱۱۵) - همان

(۱۱۶) - تفسیر عیّاشی ۱ / ۱۷۱ ح ۴۱ – بحارالأنوار ۱۴ / ۱۹۷ ح ۴ – قصص جزائری ص ۴۰۲.

(۱۱۷) - رحمان / ۱۹.

(۱۱۸) - رحمان / ۲۰.

(۱۱۹) - همان / ۲۲.

(۱۲۰) - آل عمران / ۱۹۵.

(۱۲۱) - یرید معنی قوله تعالی فی تمام الایه ۱۹۵ السوره آل عمران: «فالذین هاجروا واخرجوا من دیارهم و اوذوا فی سبیلی» ای وقت الهجره.

(۱۲۲) - لیل / ۳.

(۱۲۳) - همان / ۴.

(۱۲۴) - همان / ۵ و ۶.

(۱۲۵) - همان / ۶.

(۱۲۶) - طه / ۱۱۵.

(۱۲۷) - نور / ۶۳.

(۱۲۸) - بقره / ۳۵.

(۱۲۹) - تحریم / ۱۰.

(۱۳۰) - همان / ۱۱.

(۱۳۱) - هود / ۷۱.

(۱۳۲) - انبياء / ۹۰.

(۱۳۳) - يوسف / ۵۱.

(۱۳۴) - انبياء / ۸۴.

(۱۳۵) - نمل / ۲۳.

(۱۳۶) - قصص / ۲۷.

(۱۳۷) - تحريم / ۳.

(۱۳۸) - ضحى / ۸.

(۱۳۹) - رحمان / ۱۹.

(۱۴۰) - اعراف / ۲۳.

(۱۴۱) - تحريم / ۱۱.

(۱۴۲) - هود / ۷۱.

(۱۴۳) - نمل / ۳۴.

(۱۴۴) - قصص / ۲۵.

(۱۴۵) - ضحى / ۸.

(۱۴۶) - احزاب / ۳۲.

(۱۴۷) - همان / ۳۳.

(۱۴۸) - آل عمران / ۶۱.

(۱۴۹) - صافّات / ۷۵.

(۱۵۰) - يوسف / ۳۴.

(۱۵۱) - یونس / ۸۹.

(۱۵۲) - انبیاء / ۸۸.

(۱۵۳) - همان / ۸۴

(۱۵۴) - همان / ۹۰.

(۱۵۵) - غافر / ۶۰.

(۱۵۶) - نمل / ۶۲.

(۱۵۷) - بقره / ۱۸۶.

(۱۵۸) - آل عمران / ۱۹۵.

(۱۵۹) - قصص / ۸۵.

(۱۶۰) - حجر / ۹.

(۱۶۱) - انفال / ۳۳.

(۱۶۲)

- توبه / ۳۳.

(۱۶۳) - ابراهیم / ۲۷.

(۱۶۴) - تحریم / ۸.

(۱۶۵) - ضحی / ۵.

(۱۶۶) - زخرف / ۴۱.

(۱۶۷) - نور / ۵۵.

(۱۶۸) - آل عمران / ۱۹۱.

(۱۶۹) - اعراف / ۲۳.

(۱۷۰) - انبیاء / ۸۷.

(۱۷۱) - صاد / ۲۴.

(۱۷۲) - آل عمران / ۱۹۱.

(۱۷۳) - تحریم / ۱۱.

(۱۷۴) - مریم / ۲۴.

(۱۷۵) - آل عمران / ۴۲.

(۱۷۶) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۱۸ - بحارالأنوار ۳۷ / ۹۵ ح ۶۱.

(۱۷۷) - رحمان / ۲۰.

(۱۷۸) - همان / ۲۲.

(۱۷۹) - اوّل این حدیث تعداد زنان سابق الذّکر را ۱۲ نفر نگاشته ولی شماره که می کنیم تعداد آنها به چهارده نفر می رسد.

(۱۸۰) - تحریم / ۱۱.

(۱۸۱) - هود / ۷۱.

(۱۸۲) – نمل / ۳۴.

(۱۸۳) – قصص / ۲۵.

(۱۸۴) – ضحی / ۸.

(۱۸۵) – مورّخین برای مادر حضرت موسی علیه السلام نام های متعدّدی نقل کرده اند، بدین شرح: ابن اثیر در ۱ / ۱۶۹ می نگارد:

نام مادر موسی یوخابد یا نوخایل یا نوخابک بود. عبدالصّاحب عاملی در کتاب انبیاء صفحه ی ۲۵۴ می نویسد:

نام مادر حضرت موسی یوخابید، یا افاحیه بود. محمّد جواد مغنیه در تفسیر الکاشف ۳ / ۳۷۲ می نگارد، نام مادر حضرت موسی یوکابد بود.

(۱۸۶) – شاید بعضی توهّم کنند که مگر از حضرت زهرا سلام الله علیها گناهی سر زده که باید توبه نماید و حال آنکه ما معتقد به عصمت کلیّه ی الهیه برای ایشان و همه ی حضرات معصومین: هستیم.

جواب آن است که یکی از بهترین مقامات برای اولیای الهی، مقام «توّابین» است چون خدای متعال بعضی از انبیاء را در سوره صاد آیات ۱۷ و ۳۰ و ۴۴ با این صفت توصیف فرمود:

«نِعمَ العَبد

انّه اَوّاب». ثانیاً همان طور که استغفار پیامبر طبق حدیث برای امّت بوده قبول توبه ی امّت هم به واسطه آن بزرگواران می باشد.

(۱۸۷) - آل عمران / ۴۲.

(۱۸۸) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۳.

(۱۸۹) - یشنی من شنأ الرجل: أبغضه.

(۱۹۰) - یعنی ما یستحقها بعد تقارف الذّنوب.

(۱۹۱) - مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۳۲ – امالی شیخ مفید ص ۲۵۹ ح ۲ – امالی شیخ طوسی ص ۲۴ ح ۳۰ - ۳۰.

(۱۹۲) - آبادی یا روستا (المنجد جلد ۲).

(۱۹۳) - مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۳۴.

(۱۹۴) - مزمّل / ۹.

(۱۹۵) - زمر / ۶۵.

(۱۹۶) - انبیاء / ۲۲.

(۱۹۷) - مناقب ۳ / ۳۲۵.

(۱۹۸) - انسان / ۱۳.

(۱۹۹) - مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۲۶.

(۲۰۰) - بحارالأنوار ۴۳ / ۴۶.

(۲۰۱) - بحارالأنوار ۳۳ / ۲۵.

(۲۰۲) - مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۳۸.

(۲۰۳) - آل عمران / ۴۵.

(۲۰۴) - زخرف / ۲۸.

(۲۰۵) – آل عمران / ۳۷.

(۲۰۶) – قصص / ۷.

(۲۰۷) – انبیاء / ۹۱.

(۲۰۸) – مریم / ۲۵ و ۲۶.

(۲۰۹) – آل عمران / ۴۲.

(۲۱۰) – بقره / ۴۷.

(۲۱۱) – آل عمران / ۱۱۰.

(۲۱۲) – آل عمران / ۳۳ و ۳۴.

(۲۱۳) – همان / ۴۲.

(۲۱۴) – آل عمران / ۳۷.

(۲۱۵) – نساء / ۷۸.

(۲۱۶) – آل عمران / ۳۷.

(۲۱۷) – تحریم / ۱۲.

(۲۱۸) – احزاب / ۳۳.

(۲۱۹) – مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۸.

(۲۲۰) – مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۶۰.

(۲۲۱) – همان.

(۲۲۲) – الفضائل ص ۱۱۲ با کمی اختلاف در لفظ.

(۲۲۳) – راجع المصدر ۲ / ۸، المطبعه الاسلامیه.

(۲۲۴) – فی المصدر: عبدان راجع ۲ / ۱۲، اختصر العلامه المجلسی سند الحدیث.

.– (٢٢٥)

فی المصدر من نور وجهها فی کلامها الموضعین.

(۲۲۶) - صافات / ۱۲۵.

(۲۲۷.) - ...

(۲۲۸) - احزاب / ۳۳.

(۲۲۹) - فی المصدر: أحب الناس، راجع ۲ / ۱۹.

(۲۳۰) - فی المصدر مشیه رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

(۲۳۱) - ما جعلنا بین العلامتین ساقط عن انسخ المطبوعه و الضـمیر فی قوله: «و عنه علیه السلام » راجع الی الصّادق علیه السلام راجع المصدر ۲ / ۵۷، المطبه الاسلامیه.

(۲۳۲) - حج / ۵۲.

(۲۳۳) - هود / ۷۱.

(۲۳۴) - کشف الغمّه ۱ / ۴۵۰.

(۲۳۵) - کشف الغمّه ۱ / ۴۵۳.

(۲۳۶) - کشف الغمّه ۱ / ۴۵۱.

(۲۳۷) - همان.

(۲۳۸) - بحارالأنوار ۲۵ / ۵ ح ۸ - کشف الغمه ۱ / ۴۵۶ با اضافات.

(۲۳۹) - عیون اخبارالرّضا علیه السـلام ۲ / ۳۲ ح ۵۵ - کشـف الغمّه ۱ / ۴۵۷ - صـحیفه الرّضا علیه السلام ص ۶۵ ح ۱۰۱ - بحارالأنوار ۴۳ / ۲۲۰ ح ۴.

(۲۴۰) - کشف الغمّه ۱ / ۴۵۷.

(۲۴۱) - شواهد التنزیل ۲ / ۷۹ ح ۶۹۸ - کشف الغمّه ۱ / ۴۵۷.

(۲۴۲) - کشف الغمّه ۱ / ۴۶۲.

(۲۴۳) - مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۵۷.

(۲۴۴) - کشف الغمّه ۱ / ۴۶۶.

(۲۴۵) - کشف الغمّه ۱ / ۴۶۷.

(۲۴۶) - بحارالأنوار ۴۳ / ۷۸ – کشف الغمّه ۱ / ۴۶۷.

(۲۴۷) - بحارالأنوار ۴۳ / ۷۸ با اضافه لفظ «الکریم» بعد از کلمه ی «وجهه» – کشف الغمّه ۱ / ۴۶۷.

(۲۴۸) - کشف الغمّه ۱ / ۴۶۸.

(۲۴۹) - کشف الغمّه ۱ / ۴۷۱.

(۲۵۰) - مستدرک الوسائل ۱۰ / ۲۱۱ ح ۱۱۸۷۷ – بحارالأنوار ۹۷ / ۱۹۴ ح ۱۰ – کشف الغمّه ۱ / ۴۷۲.

(۲۵۱) -

کشف الغمّه ۱ / ۴۹۶.

(۲۵۲) - هذا هو المتعین لانه وصف للسمل لا للرجل و القیاس أن یقول: قد تهلهل.

(۲۵۳) - بشاره المصطفی ص ۱۳۷.

(۲۵۴) - جنّ و انس (فرهنگ لاروس جلد ۱).

(۲۵۵) - یقیناً همین وجه دوّم درست است زیرا «تهلّل» وصف «سمّل» است نه وصف آن مرد.

(۲۵۶) - کذا فی النسخ و المصدور فی کشف الغمه: قالت بخیر، قال: عشینا رحمک الله.

(۲۵۷) - آل عمران / ۳۷.

(۲۵۸) - کذا فی النسخ و فی المصدر، حتّی یجزیکما هدایا یا علی فی المنازل الذی جری فیها زکریا و یجزیک یا فاطمه فی الذی جزیت فیه مریم الخ و فی کشف الغمه: الحمدلله الذی أبی لکما أن تخرجا من الدنیا حتی یجزیک — الخ.

(۲۵۹) - آل عمران / ۳۷.

(۲۶۰) - تفسیر فرات ص ۸۳ ح ۶۰.

(۲۶۱) - الکافی ۲ / ۶۶۷ ح ۶ — وسائل الشیعه ۱۲ / ۱۲۶ ح ۱۵۸۳۹.

(۲۶۲) - الکافی ۵ / ۵۲۸ ح ۵ — وسائل الشیعه ۲۰ / ۲۱۵ ح ۲۵۴۶۳.

(۲۶۳) - در تفسیر فرات عبارت این چنین است «وَ مَن والاها [والاهم اولادها] ».

(۲۶۴) - انبیاء / ۱۰۳.

(۲۶۵) - همان / ۱۰۲.

(۲۶۶) - تفسیر فرات کوفی ص ۲۶۹ ح ۳۶۲ - بحارالأنوار ۶۵ / ۵۹ ح ۱۰۹.

(۲۶۷) - الکافی ۱ / ۴۶۰ ح ۷.

(۲۶۸) - الکافی ۳ / ۳۴۳ ح ۱۴، البته در کتاب کافی به جای کلمه ی «التمجید» کلمه ی «التحمید» آمده است — وسائل الشیعه ۶ / ۴۴۳ ح ۸۳۹۶.

(۲۶۹) - شعراء / ۱۰۰ و ۱۰۱.

(۲۷۰) - همان / ۱۰۳

(۲۷۱) - انعام / ۲۸.

(۲۷۲) - تفسیر فرات کوفی ص ۲۹۸ ح ۴۰۳.

(۲۷۳) - قدر / ۱.

(۲۷۴) - تفسیر

فرات کوفی ص ۵۸۱ ح ۷۴۷.

(۲۷۵) - خُشْکنانَج معرّب خُشْکنانَه و هُوَ الخُبْز السّکریُّ الذی یختبز مع الفُسْتُق و اللوز.

(۲۷۶) - مهج الدّعوات ص ۵.

(۲۷۷) - غرس: کاشتن.

(۲۷۸) - ۲. آل عمران / ۳۷.

(۲۷۹) - ...

(۲۸۰) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۲۸.

(۲۸۱) - در صفحه ی ۸۱، متن روایت شماره ی ۳۰ همین کتاب، به جای کلمه ی «بأبی أنت و أمّی» کلمه ی «بنفسی أخی» آمده ست.

(۲۸۲) - تفسیر ثعلبی: الکشف و البیان ۳ / ۵۷.

(۲۸۳) - آل عمران / ۳۷.

(۲۸۴) - این روایت به اختصار در کتاب مناقب ۱ / ۹۴ نقل شده ست.

(۲۸۵) - نام دو بُت است.

(۲۸۶) - سیاهی که سفیدی برآن غالب باشد. (فرهنگ لاروس جلد ۱)

(۲۸۷) - آل عمران / ۳۷.

(۲۸۸) - مجموعه ی ورّام ۲ / ۲۳۰.

(۲۸۹) - معارض این روایت موجود و در چند سطر دیگر و روایت شماره ی ۶۵ همین فصل ذکر می شود.

(۲۹۰) - کشف الغمّه ۱ / ۵۲۶.

(۲۹۱) - الکعک خبز معروف بالفارسیه «کیک» — و الاقط بفتح الهمزه و کسر القاف و قد تسکن للتخفیف مع فتح الهمزه و کسرها لبن یابس متحجر یتخذ من مخیض الغنم یقال له بالفارسیه «کشک» و القطف بالکسر العنقود و بالفارسیه «خوشه» و العنب بالفارسیه «انگور».

(۲۹۲) – آل عمران / ۴۲.

(۲۹۳) – آل عمران / ۴۳؛ البته این آیات با لفظ «یا مریم» در قرآن آمده ست.

(۲۹۴) – علل الشّرایع ۱ / ۱۸۲ ح ۱ – دلائل الامامه ص ۵۶.

(۲۹۵) – حجّ / ۵۲.

(۲۹۶) – هود / ۷۱.

(۲۹۷) – این آیه در سه جای قرآن آمده است: الف) یوسف / ۱۰۹ ب) نحل / ۴۳ ج) انبیاء / ۷.

(۲۹۸) – علل الشّرایع ۱ / ۱۸۲

ح ۲.

(۲۹۹) - الکافی ۱ / ۲۴۱ ح ۵ – بصائر الدّرجات ص ۱۵۳ ح ۶.

(۳۰۰) - هر ذراع، نیم متر است.

(۳۰۱) - بصائر الدّرجات ص ۱۵۷ ح ۱۸ - الکافی ۱ / ۲۴۱ ح ۲.

(۳۰۲) - الکافی ۱ / ۲۴۰ ح ۲.

(۳۰۳) - الکافی ۱ / ۲۴۱ ح ۱.

(۳۰۴) - دلائل الامامه ص ۲.

(۳۰۵) - بل هو مصدرأكفأ مهموزاءوالمراد كفاءه الزوجه تحملا مثل تحمل رقاب الرجال.

(۳۰۶) - قرب الاسناد ص ۲۵ – مستدرک الوسائل ۱۳ / ۴۸ ح ۱۴۷۰۵ - ۱.

(۳۰۷) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام ۲ / ۴۴ ح ۱۶۱ – صحیفه الرّضا علیه السلام ۸۲ / ۱۸۴.

(۳۰۸) - علل الشّرایع ۱ / ۱۸۱ ح ۱ – وسائل الشّیعه ۷ / ۱۱۲ ح ۸۸۸۴.

(۳۰۹) - علل الشّرایع ۱ / ۱۸۲ ح ۲.

(۳۱۰) - علل الشّرایع ۲ / ۳۶۶ ح ۱ – من لا یحضره الفقیه ۱ / ۳۲۰ ح ۹۴۷ – وسائل الشّیعه ۱ / ۴۴۶ ح ۸۴۰۲ با اختصار – مفتاح الفلاح ص ۲۷۶ – مکارم الاخلاق ص ۲۸۰.

(۳۱۱) - بحارالأنوار ۴۳ / ۸۳ ح ۶.

(۳۱۲) - مکارم الاخلاق ص ۹۴.

(۳۱۳) - اهل صفّه افرادی از مهاجرین بودند که منزل و اموالی نداشتند.

(۳۱۴) - آل عمران / ۳۴.

(۳۱۵) - مجلت یده قرحت یده او تجمع ماء فیها بین الجلد و اللحم بسبب العمل.

(۳۱۶) - بل المراد بالطب أن تجعل طبابه أی سیراً من الجلد علی الرحی فتمسکها بیدها و تدیر.

(۳۱۷) – مناقب ۳ / ۳۴۱.

(۳۱۸) – اسراء / ۲۸.

(۳۱۹) – همان.

(۳۲۰) – ضحی / ۵.

(۳۲۱) – زخرف / ۸۹.

(۳۲۲) – لم نجد بهذا اللفظ آیه فی القرآن و الموجود فیه:

الزمر، ۳۸ و من یهدالله فماله من مضل.

(۳۲۳) – اعراف / ۳۱.

(۳۲۴) – فصّلت / ۴۴.

(۳۲۵) – آل عمران / ۹۷.

(۳۲۶) – ق / ۳۸.

(۳۲۷) – انبیاء / ۸.

(۳۲۸) – بقره / ۲۸۶.

(۳۲۹) – انبیاء / ۲۲.

(۳۳۰) – زخرف / ۱۳.

(۳۳۱) – صاد / ۲۶.

(۳۳۲) – آل عمران / ۱۴۴.

(۳۳۳) – مریم / ۱۲.

(۳۳۴) – قصص / ۳۰.

(۳۳۵) – کهف / ۴۶.

(۳۳۶) – قصص / ۲۶.

(۳۳۷) – بقره / ۲۶۱.

(۳۳۸) – مناقب ۳ / ۳۴۴.

(۳۳۹) – تفسیر الکشف و البیان ۱۰ / ۲۲۵.

(۳۴۰) – مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۴۳.

(۳۴۱) – حجر / ۴۳ و ۴۴.

(۳۴۲) - قصص / ۶۰ و شوری / ۳۶.

(۳۴۳) - مستدرک الوسائل ۳ / ۲۷۳ ح ۳۵۶۳ - ۸ – بحارالأنوار ۸ / ۳۰۳ ح ۶۲ – تفسیر البرهان ۳ / ۳۷۱ ح ۵۸۸۷.

(۳۴۴) - کشف الغمّه ۱ / ۴۵۱ – بشاره المصطفی ص ۲۰۳ با اختصار.

(۳۴۵) - الکافی ۶ / ۳۶۷ ح ۱ – وسائل الشّیعه ۲۵ / ۱۹۴ ح ۳۱۶۴۵ – المحاسن ۲ / ۵۱۷ ح ۷۱۳.

(۳۴۶) - الکافی ۶ / ۳۶۳ ح ۱۰ – وسائل الشّیعه ۲۵ / ۱۸۰ ح ۳۱۵۸۸.

(۳۴۷) - التهذیب ۱ / ۴۶۵ ح ۱۶۸ – وسائل الشّیعه ۳ / ۲۲۴ ح ۳۴۶۸.

(۳۴۸) - مجادله / ۱۰.

(۳۴۹) - مجادله / ۱۰.

(۳۵۰) - تفسیر علی بن ابراهیم قمی ۲ / ۳۵۱ – بحارالأنوار ۵۸ / ۱۸۷ ح ۵۳.

(۳۵۱) - شاید منظور علّامه این باشد که با الف مقصوره این کلمه نیست و الّا با الف ممدوده یعنی «کبراء» که موجود است.

(۳۵۲) - تفسیر العیّاشی ۲ / ۱۷۸ ح ۳۱ – بحارالأنوار ۵۸ / ۱۶۴ ح

(۳۵۳) - نوادر راوندی ص ۱۳ – مستدرک الوسائل ۱۴ / ۲۸۹ ح ۱۶۷۴۰ - ۱.

(۳۵۴) - نوادر راوندی ص ۱۴ با کمی اختلاف در لفظ – مستدرک الوسائل ۱۴ / ۱۸۲ ح ۱۶۴۵۰ - ۲ – العدد القویه ص ۲۲۴ – الجعفریات ص ۹۵.

(۳۵۵) - منظور از حجّت، در این روایت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است.

(۳۵۶) - منظور از صفوه، در این روایت حضرت زهرا سلام الله علیها است.

(۳۵۷) - اقبال ص ۵۸۴ باب ۲ – مصباح المتهجّد شیخ طوسی ص ۶۷۱.

(۳۵۸) - بشاره المصطفی ص ۲۷۰ – روضه الواعظین ۱ / ۱۴۷ – کشف الغمّه ۱ / ۳۵۳ – عیون اخبار الرّضا علیه السلام ۱ / ۲۲۵ ح ۳.

(۳۵۹) - مصباح المتهجّد ص ۶۷۱.

(۳۶۰) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام ۱ / ۲۲۵ ح ۳.

(۳۶۱) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام ۱ / ۲۲۵ ح ۴.

(۳۶۲) - امالی شیخ طوسی ص ۳۹ ح ۴۴ مجلس دوّم – بشاره المصطفی ص ۲۶۱.

(۳۶۳) - قال الفیروزآبادی: هجر محرکه بلده بالیمین بینه و بین عثریوم و لیله مذکر مصروف و قد یؤنث و یمنع و النسبه هجری و هاجری و اسم لجمیع ارض البحرین و قریه کانت قرب المدینه.

(۳۶۴) - المزفت:

المطلی بالزفت.

(۳۶۵) - امالی شیخ طوسی ص ۴۰ ح ۴۵ مجلس دوّم.

(۳۶۶) - نوعی گیاه خوشبو.

(۳۶۷) - امالی شیخ طوسی ص ۴۳ ح ۴۶.

(۳۶۸) - همان ح ۴۷.

(٣۶٩) - يقال: نقه المريض من علته اذا برىء و أفاق لكن فيه ضعف لم يرجع الى كمال قوته بعد، فهو ناقه.

(٣٧٠) - خصال ٢ / ۴١٢ ح ١۶ – الطرائف ١ / ١٣۴ ح ٢١٢ – العمده

ص ۲۶۷ ح ۴۲۳.

(۳۷۱) - امالی شیخ صدوق ص ۱۲۵ مجلس ۲۶ ح ۶ – بشاره المصطفی ص ۲۳.

(۳۷۲) - امالی شیخ صدوق ص ۲۸۷ مجلس ۴۸ ح ۳ – در تفسیر عیّاشی ۲ / ۲۱۱ ح ۴۵، این حدیث با سند خود از جابر از امام محمّد باقر علیه السلام نقل شده ست

(۳۷۳) - الظاهر أن الصحیح هکذا: مشاشاه کمشاشی البعیر، فصحف و قد ذکر فی کتاب الصفین فی حلیته علیه السلام :

عظیم المشاشین کمشاش السبع الضاری بلفظ التثنیه و قال الجزری جلیل المشاش ای عظیم رؤوس العظام کالمرفقین و الکتفین و الرکبتین و هذا واضح.

(۳۷۴) - حدید / ۲۱.

(۳۷۵) - واقعه / ۳۰.

(۳۷۶) - همان / ۳۳.

(۳۷۷) - محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم / ۱۵.

(۳۷۸) - مطفّفین / ۲۶.

(۳۷۹) - ذلک لأن معنی قوله: «ضخم الکرادیس» هو معنی قوله «مشاشاه کمشاشی البعیر».

(۳۸۰) - تفسیر قمّی ۲ / ۳۳۶.

(۳۸۱) - نمل / ۱۹.

(۳۸۲) - امالی شیخ صدوق ص ۵۵۸ ح ۱ مجلس ۸۳ – تفسیر فرات کوفی ص ۵۵۲ – روضه الواعظین ۱ / ۱۴۴.

(۳۸۳) - نوعی گل.

(۳۸۴) - به سوره های شعراء، نمل و قصص، طواسین ثلاثه گفته می شود.

(۳۸۵) - نمل / ۱۹.

(۳۸۶) - تفسیر فرات کوفی ص ۴۱۳ ح ۵۵۲.

(۳۸۷) - قرب الاسناد ص ۵۳.

(۳۸۸) - امالی شیخ طوسی ص ۲۵۷ ح ۴۶۴ - دلائل الامامه ص ۲۳.

(۳۸۹) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام ۲ / ۵۹ ح ۲۲۶.

(۳۹۰) - همان ۲ / ۲۷ ح ۱۲.

(۳۹۱) - امالی شیخ طوسی ص ۳۵۴ ح ۷۳۴.

(۳۹۲) - امالی شیخ طوسی ص ۶۶۸ ح ۱۳۹۹ – مناقب ابن شهرآشوب ۲ / ۳۵۱ با اختصار.

(۳۹۳)

- قرب الاسناد ص ۸۰ – تهذیب الاحکام ۷ / ۳۶۴ ح ۴۰ – وسائل الشّیعه ۲۱ / ۲۵۱ ح ۲۷۰۱۴.

(۳۹۴) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۵.

(۳۹۵) - فرقان / ۵۴.

(۳۹۶) - فی المصدر ۳ / ۳۴۷: «من همتی».

(۳۹۷) - النهمه: بلوغ الهمه و الشهوه فی الشیء.

(۳۹۸) - مناقب ابن شهرآشوب ۲ / ۱۸۱.

(۳۹۹) - معانی الاخبار ص ۱۰۳ ح ۱ – امالی شیخ صدوق ص ۵۹۲ مجلس ۸۶ ص ۱۹ – خصال ۲ / ۶۴۰ ح ۱۷.

(۴۰۰) - نمل / ۱۹.

(۴۰۱) - الحبره کعنبه: ثوب یصنع بالیمین من قطن أو کتان. والاهاب: الجلد مالم یدبغ و المراد:

نبت طیب الرائحه.

(۴۰۲) - فی المصدر: مبغضاً.

(۴۰۳) - فی المصدر: و ثلثی الجنه راجع ۳ / ۳۵۱ ط المطبعه العلمیه.

(۴۰۴) - حجّ / ۲۸.

(۴۰۵) - سجده / ۱۶.

(۴۰۶) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۴۹ تا ۳۵۶.

(۴۰۷) - قطوان نام محلّیست در کوفه و این عبا در آنجا بافته می شود.

(۴۰۸) - دحیّه ی کلبی جوان خوش سیمایی بود که غالباً جبرئیل به شکل او نازل می شد.

(۴۰۹) - مکارم الاخلاق ص ۱۳۱ – وسائل الشّیعه ۲۱ / ۲۵۱ ح ۲۷۰۱۵ – بحارالأنوار ۷۶ / ۳۲۲.

(۴۱۰) - کشف الغمّه ۱ / ۲۸۵ – الطرائف ۱ / ۱۱۰ ح ۱۶۲.

(۴۱۱) - اقبال الأعمال ص ۵۸۵ – در کامل الزّیارات این حدیث یافت نشد.

(۴۱۲) – فی المصدر: ما فعلت درع سلحتكها، راجع ۱ / ۴۷۱.

(۴۱۳) – در روایت ۳۳ همین باب بعد از کلمه ی «ثَمَنَهُا» کلمه ی «الّا» آمده ست.

(۴۱۴) – کشف الغمّه ۱ / ۳۴۸.

(۴۱۵) – در روایت ۳۳ همین باب بعد از کلمه ی «ثَمَنَهُا» کلمه ی «الّا» آمده است و با توجّه

به این کلمه باید «حطمیه» را فرسوده و شکسته شده معنا کرد، گر چه بعضی گفته اند «حطمیه» نوعی زره آهنین می باشد.

(۴۱۶) – فرقان / ۵۴.

(۴۱۷) – رعد / ۳۹.

(۴۱۸) – کشف الغمّه ۱ / ۳۴۸.

(۴۱۹) – مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۵۰.

(۴۲۰) – بقره / ۱۳۰.

(۴۲۱) – أی ضمخنها بالطیب و عن ابن درید أنها لغه عامیه و الصواب غللنها.

(۴۲۲) – بقره / ۱۳۰ و عنکبوت / ۲۷.

(۴۲۳) – لعله أراد معنی قولهم:

«رجل من القریتین عظیم» فافهم، ص ۱۲۲.

(۴۲۴) – کشف الغمّه ۱ / ۳۶۷ – مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۱۲.

(۴۲۵) – بحارالأنوار ۴۳ / ۱۲۳ ح ۳۱.

(۴۲۶) – کشف الغمّه ۱ / ۳۵۲ – مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۴۶ با کمی اختلاف در لفظ.

(۴۲۷) – الخرائج و الجرائح ۲ / ۵۳۶.

(۴۲۸) – فی النسخه المطبوعه و المصدر ۱ / ۴۸۸: فدفعها الی علی علیه السلام و هو سهو ظاهر فإن قائل الکلام هو نفسه علیه السلام کما یقول: اشتریت الخ.

(۴۲۹) – أقول: و کانت أسماء هذه مکناه بام سلمه و کانت یقال لها خطیبه النساء فما روی فی قصه زفافها عن ام سلمه فانما هی اسماء بنت یزید بن السکین بن رافع لا ام سلمه التی زوجها النبی بعد ذلک الزفاف بسنه أو أکثر.

(۴۳۰) – انتهی ملخصاً. راجع ۱ / ۵۰۰.

(۴۳۱) – قد آثرنا هناک (ص ۱۲۶ س ۲۳) نسخه «الشک» بدل «الشرک» فراجع.

(۴۳۲) – کشف الغمّه ۱ / ۳۵۳.

(۴۳۳) - همان.

(۴۳۴) - محمّد بن ابی بکر یکی از بهترین یاران حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بود و حضرت آنقدر به او علاقه داشتند که فرمودند:

او پسر من است.

(۴۳۵) - چنانچه

ملاحظه نمودید در این نسخه ی روایت، اصلًا کلمه ی «شرک» نیست بلکه کلمه ی «شکّ» است و لذا لزومی به این وجوه گفته شده نیست.

(۴۳۶) – کشف الغمّه ۱ / ۳۶۳.

(۴۳۷) – آصع جمع صاع، ذکره صاحب القاموس فی ماده فرق، قال: «الفرق مکیال بالمدینه یسع ثلاثه آصع» و فی المصباح: «و نقل المطرزی عن الفارسی انه یجمع – صاع – أیضاً علی آصع بالقلب کما قیل دارو آدر بالقلب و هذا الذی نقله جعله أبوحاتم من خطا العوام و قال ابن الانباری: و لیس عندی بخطأ فی القیاس، لانه و ان کان غیر مسموع من العرب (یعنی من العرب الجاهلی) ولکنه قیاس ما نقل عنهم و هو انهم ینقلون الهمزه من موضع العین الی موضع الفاء فیقولون أبار و آبار، ذیل أقرب الموارد.

(۴۳۸) – المصدر ۱ / ۴۹۴ و له کلام بعد هذه الروایه من أن الحاضره عند زفافها لابد أن تکون هی سلمی بنت عمیس – اخت اسماء – زوجه حمزه بن عبدالمطلب.

(۴۳۹) – کشف الغمّه ۱ / ۳۶۵.

(۴۴۰) – بقره / ۱۳۰.

(۴۴۱) – کشف الغمّه ۱ / ۳۶۷.

(۴۴۲) – در کشف الغمّه به جای این کلمه «مِنْهُمَا» آمده ست.

(۴۴۳) – کشف الغمّه ۱ / ۳۶۸.

(۴۴۴) – «قطره» چنانچه در بیان خواهد آمد، نام قریه ایست در حومه ی بحرین که لباس های آن معروف است.

(۴۴۵) – در قدیم نیز مانند الآن پول ممالک مختلف ارزش های متفاوتی داشته و ظاهراً درهم قطری از درهم های با ارزش به شمار می آمده ست.

(۴۴۶) – بقره / ۱۳۰.

(۴۴۷) – کشف الغمّه ۱ / ۴۷۲.

(۴۴۸) – الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۱.

(۴۴۹) – همان ح ۲.

(۴۵۰) – الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۳.

(۴۵۱) – همان

ح ۴.

(۴۵۲) - «جَرْدَ بُرْدٍ» به چند معنا استعمال شده ست. طبق بیان مرحوم مجلسی رحمه الله علیه در چند سطر قبل به معنای لباس کهنه آمده و در لسان العرب ۳ / ۸۷ به معنای لباس راه راه، آمده ست.

(۴۵۳) - الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۵.

(۴۵۴) - الکافی ۵ / ۳۷۸ ح ۶.

(۴۵۵) - همان ح ۷.

(۴۵۶) - الکافی ۵ / ۵۳۷ ح ۵.

(۴۵۷) - الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۳.

(۴۵۸) - کهف / ۱۱۰.

(۴۵۹) - الکافی ۵ / ۵۶۸ ح ۵۴.

(۴۶۰) - فی النسخه المطبوعه هناک تصحیف غریب راجع ص ۴۲.

(۴۶۱) - فرقان / ۵۴.

(۴۶۲) - المصدر ص ۱۰۷.

(۴۶۳) - تفسیر فرات ص ۲۹۲ ح ۳۹۴.

(۴۶۴) - علل الشّرایع ۱ / ۱۵۵ ح ۱.

(۴۶۵) - علل الشّرایع ۱ / ۱۵۶ ح ۲.

(۴۶۶) - لا یعرف لابی ذر هجره الی حبشه.

(۴۶۷) - راجع ۳۹ / ۲۰۷ من الطبعه الحدیثه.

(۴۶۸) - علل الشّرایع ۱ / ۱۶۳ ح ۲.

(۴۶۹) - بعضی نقل کرده اند که شاید سه مطلب مهم از این حدیث شریف به دست آید:

الف) ثمره ی این نزاع بین علی و زهراء علیهما السلام آزاد شدن آن کنیزک بوده. ب) فضیلت و برتری حضرت فاطمه سلام الله علیها که کنیزک برای خاطر آن شفیعه ی روز جزا آزاد شد. ج) مقام و منزلت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام.

(۴۷۰) - مناقب ۳ / ۳۴۳.

(۴۷۱) - بشاره المصطفی ص ۱۰۱.

(۴۷۲) - ما نقله المصنف رحمه الله یخالف النسخه المطبوعه کثیراً و لذلک ننقله من المصدر ۳ / ۲۰۸ لمزیده الفائده:

«لَمَّا انْصَرَفَتْ مِنْ عِنْدِ أَبِی بَکْرٍ أَقْبَلَتْ عَلَی أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام. فَقَالَتْ لَهُ یَا ابْنَ أَبِی طَالِبٍ اشْتَمَلْتَ مَشِیمَهَ الْجَنِینِ

وَ قَعَدْتَ حُجْرَةَ الظَّنِينِ، نَقَضْتَ قَادِمَةَ الأجْدَلِ، فَخَانَکَ رِيشُ الْأَعْزَلِ، هَذَا ابْنُ أَبِی قُحَافَةَ قَدِ ابْتَزَّنِی نُحَیْلَةَ أَبِی وَ بُلَیْغَةَ ابْنَیَّ وَ اللَّهِ لَقَدْ أَجَدَّ فِی ظُلَامَتِی وَ أَلَدَّ فِی خِصَامِی، حَتَّی مَنَعَتْنِی قَیْلَةُ نَصْرَهَا وَ الْمُهَاجِرَةُ وَصْلَهَا وَ غَضَّتِ الْجَمَاعَةُ دُونِی طَرْفَهَا، فَلا مَانِعَ وَ لا دَافِعَ، خَرَجْتُ وَ اللَّهِ کَاظِمَةً وَ عُدْتُ رَاغِمَةً وَ لَیْتَنِی لا خِیَارَ لِی، لَیْتَنِی مِتُّ قَبْلَ ذَلِکَ مِتُّ قَبْلَ ذِلَّتِی وَ تُوُفِّیتُ قَبْلَ مَنِیَّتِی عَذِیرِی فِیکَ اللَّهُ حَامِیاً وَ مِنْکَ عَادِیاً، وَیْلاهْ فِی کُلِّ شَارِقٍ وَیْلاهْ مَاتَ الْمُعْتَمَدُ وَ وَهَنَ الْعَضُدُ شَکْوَایَ إِلَی رَبِّی وَ عَدْوَایَ إِلَی أَبِی،. . .»

و باقی الکلام لیس فیه کثیر اختلاف فراجع.

(۴۷۳) - مناقب ابن شهر آشوب ۲ / ۲۰۸.

(۴۷۴) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۴۳.

(۴۷۵) - أی کان رؤوسهم التاج فی اذنهم القرط و فی معصمهم الدملوج و هو حلی یلبس فی المعصم.

(۴۷۶) - بقره / ۱۵۶.

(۴۷۷) - الکافی ۵ / ۸۶ ح ۱ – امالی شیخ طوسی ص ۶۶۰ مجلس ۳۵.

(۴۷۸) - امالی شیخ طوسی ص ۶۶۰ ح ۱۳۶۹.

(۴۷۹) - امالی شیخ طوسی ص ۶۶۸ مجلس ۳۶.

(۴۸۰) - والذی یخطر بالبال أن «حیاتی» مصحف «حیائی» فیستقیم معنی الشعر و سیاق الکلام و لازمه کون الاشعار شکوائیه فی حیاتها سلام الله علیها لا رثائیه وفاتها بل هو الظاهر من سیاقها کما لا یخفی.

(۴۸۱) - دعوات راوندی ص ۴۷ ح ۱۱۶.

(۴۸۲) - این حدیث با کمی اختلاف در لفظ در کشف الغمّه ۱ / ۴۷۳ از حضرت باقر علیه السلام نقل شده ست.

(۴۸۳) - یعنی اباعبدالله محمد بن خالد البرقی.

(۴۸۴) - امالی شیخ طوسی ص ۴۴ ح ۱۷ مجلس ۲ -

مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۰.

(۴۸۵) - تکویر / ۷.

(۴۸۶) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۵.

(۴۸۷) - یوسف / ۸۵.

(۴۸۸) - یوسف / ۸۶.

(۴۸۹) - خصال شیخ صدوق رحمه الله علیه / ۲۷۲ ح ۱۵.

(۴۹۰) - امالی شیخ طوسی ص ۱۸۸ ح ۳۱۶ مجلس هفتم.

(۴۹۱) - قصص الانبیاء راوندی ص ۳۰۹ ح ۳۸۲.

(۴۹۲) - الخرائج و الجرائح ۲ / ۵۲۴.

(۴۹۳) - مناقب ابن شهر آشوب ۲ / ۲۰۵.

(۴۹۴) - من لا یحضره الفقیه ۱ / ۲۹۷ ح ۹۰۷.

(۴۹۵) - مائده / ۸۰.

(۴۹۶) - حجّ / ۱۱.

(۴۹۷) - کهف / ۱۰۴.

(۴۹۸) - بقره / ۱۲.

(۴۹۹) - یونس / ۳۵.

(۵۰۰) - جاثیه / ۲۷.

(۵۰۱) - هود / ۲۸.

(۵۰۲) - راجع معانی الاخبار ص ۳۵۶، ط المکتبه الصدوق.

(۵۰۳) - معانی الاخبار ص ۳۵۴ ح ۱ — ضمناً این حدیث با کمی اختلاف در لفظ و اختصار در دلائل الامامه مرحوم طبری

ص ۴۱ آمده ست.

(۵۰۴) – مائده / ۸۰.

(۵۰۵) – هود / ۴۴.

(۵۰۶) – زمر / ۱۵.

(۵۰۷) – أعراف / ۹۶.

(۵۰۸) – زمر / ۵۱.

(۵۰۹) – حجّ / ۱۳.

(۵۱۰) – کهف / ۵۰.

(۵۱۱) – همان / ۱۰۴.

(۵۱۲) – بقره / ۱۲.

(۵۱۳) – یونس / ۳۵.

(۵۱۴) – جاثیه / ۲۷.

(۵۱۵) – هود / ۲۸.

(۵۱۶) – مائده / ۸۰.

(۵۱۷) – زمر / ۱۵.

(۵۱۸) – حجّ / ۱۳.

(۵۱۹) – کهف / ۵۰.

(۵۲۰) – همان / ۱۰۴.

(۵۲۱) – بقره / ۱۲.

(۵۲۲) – یونس / ۳۵.

(۵۲۳) – جاثیه / ۲۷.

(۵۲۴) – قصص / ۶۶.

(۵۲۵) – هود / ۲۸.

(۵۲۶) – ضحی / ۳.

(۵۲۷) – مائده / ۸۰.

(۵۲۸) – أنفال / ۱.

(۵۲۹) – همان / ۴۳.

(۵۳۰) – أنعام / ۱۲۹.

(۵۳۱) – فی معانی

الاخبار – ط مکتبه الصّدوق – ص ۳۵۷ و «النمیر» : الماء النامی فی الحشـد و قال فی ذیله بأنه اتصواب فان الحشد من العین مالا ینقطع ماؤها.

(۵۳۲) – حجّ / ۱۳.

(۵۳۳) – کهف / ۵۰.

(۵۳۴) – إسراء / ۶۲.

(۵۳۵) – کهف / ۵۰.

(۵۳۶) – یونس / ۳۵.

(۵۳۷) – بقره / ۲۸۰.

(۵۳۸) – کذا فی النسخ المطبوعه ولم أتحققه، فراجع و تحرر.

(۵۳۹) – امالی شیخ طوسی ص ۳۷۴ ح ۸۰۴ – ۵۵.

(۵۴۰) – ضحی / ۳.

(۵۴۱) – برای ایشان سنگ نرم کوبیده نمی شود.

(۵۴۲) – انفال / ۱.

(۵۴۳) – همان / ۴۳.

(۵۴۴) – مرحوم علّامه رحمه الله علیه می فرماید:

فقط در معانی الأخبار این جمله ی «سوره السّاغب» آمـده امّا در کتب دیگری نیز همین گونه این جلمه ذکر شـده که این کتب عبارتند از: امالی طوسی المجلس الثالث عشر – بلاغات النّساء ص ۳۲ – شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ۱۶ / ۲۳۳ – کشف الغمّه ۱ / ۴۹۲ – معانی الأخبار ص ۳۵۴.

(۵۴۵) – اسراء / ۶۲.

(۵۴۶) – کهف / ۵۰.

(۵۴۷) – بقره / ۲۸۰.

(۵۴۸) – مرحوم علّامه می فرماید به معنی صبر است، امّا در کتب به معنای صبر زرد یا گیاهی شبیه آن آمده ست.

(۵۴۹) – البته در روایت «انفساً» آمده نه «نفساً».

(۵۵۰) – دلائل الامامه ص ۴۵.

(۵۵۱) – در لسان العرب ۵ / ۴۰۶ کلمه ی «لَکَزَهُ» به دو معنا استعمال شده است:

الف) زدن با هر وسیله ی ممکن به تمام بدن با شدّت فراوان

ب) فشار دادن به سینه با تمام کف دست که البته در عبارت فوق با توجّه به کلمه ی «نعل السّیف» همان معنای اوّل مُراد است.

(۵۵۲) – امالی شیخ طوسی ص ۴۰۰ ح

(۵۵۳) – آل عمران / ۴۲.

(۵۵۴) – همان / ۴۳.

(۵۵۵) – امالی شیخ صدوق ص ۱۱۲ ح ۲ مجلس ۲۴.

(۵۵۶) – امالی شیخ صدوق ص ۱۳۵ ح ۴ مجلس ۲۸.

(۵۵۷) – ای لا بسین رداء الفخر.

(۵۵۸) – معانی الاخبار ص ۴۰۴ ح ۶۹.

(۵۵۹) – قد کثر فی هذا الباب ذکر أسماء بنت عمیس و أن فاطمه سلام الله علیها أوصت الیها بکذا وکذا. لکنه ینافی ما هو الثابت فی التاریخ من انها کانت زوجه جعفر بن أبی طالب ثم بعد شهادته تزوجه أبوبکر ابن أبی قحافه و بعد وفاته فی سنه ثلاث و عشره من الهجره بعد رحله النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بأزید من سنتین تزوجها علی بن ابی طالب علیه السلام فکانت عنده مع ابنه محمد بن أبی بکر، فاما أن یکون وفاه فاطمه سلام الله علیها بعد هذه السنه و لم یقل به أحد أوکان «اسماء بنت عمیس» مصحفاً عن سلمی امرأه أبی رافع کما مر عن امالی المفید ص ۱۷۲ و یجیء فی غیره من المصادر أو سلمی امرأه حمزه بن عبدالمطلب و هی اخت اسماء بنت عمیس کما احتمله الاربلی فی کشف الغمه و قد مر ص ۱۳۶ و اما أن یکون مصحفاً عن اسماء بنت یزید بن السکن کما مر فی ص ۱۳۲ عن الکنجی الشافعی و هو الاشبه.

(۵۶۰) – ما جعلناه بین العلامتین ساقط عن النسخه المطبوعه، موجود فی المصدر ۳ / ۳۶۲ و هو الصحیح فان أمامه بنت اختها زینب بنت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم زوجه أبی العاص بن الربیع قال أبوعمر فی الاستیعاب: تزوجها – یعنی أمامه –

على بن ابى طالب عليه السلام بعد فاطمه سلام الله عليها، زوجها منه الزبير بن العوام و كان أبوها أبوالعاص قد أوصى بها اليه.

(۵۶۱) - كذا فى النسخ المطبوعه و هكذا المصدر ۳ / ۳۶۴ و هو سهو و الصحيح: «قالت سلمى امرأه أبى رافع» كما مر عن المفيد ص ۱۷۲ و يجيئ عن ابن بابويه ص ۱۸۸ راجع كتب الرجال أيضاً.

(۵۶۲) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۵۶.

(۵۶۳) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۶۵.

(۵۶۴) - فى بعض النسخ: و ان افتقادى واحداً بعد واحد و هو الصحيح فانه عليه السلام تمثل بهذه الاشعار و أنشدها، لا أنه أنشأها.

(۵۶۵) - فى المصدر: يا أمه الله، راجع ۲ / ۶۴.

(۵۶۶) - راجع ص ۱۸۳ فيما سبق.

(۵۶۷) - كشف الغمّه ۱ / ۴۹۹.

(۵۶۸) - شورى / ۵۳.

(۵۶۹) - كشف الغمّه ۱ / ۵۰۲.

(۵۷۰) - شورى / ۵۳.

(۵۷۱) - الساعه أو بعد ساعه. ظ.

(۵۷۲) - فى النسخه المطبوعه «وأشد خوفاً من الله أن أوبخك» و هو ناقص قطعاً فانه لابد فى الكلام من صله متممه لا فعل تفصيل فى قوله عليه السلام :

اعلم و ابر واتقى و اكرم و اشد خوفاً من الله.

(۵۷۳) - بقره / ۱۵۶.

(۵۷۴) - روضه الواعظين ۱ / ۱۵۰.

(۵۷۵) - بقره / ۱۵۶.

(۵۷۶) - أعراف / ۸۷.

(۵۷۷) - الکافی ۱ / ۴۵۸ ح ۳.

(۵۷۸) - الکافی ۱ / ۲۴۱ ح ۵.

(۵۷۹) - یک ذراع: از آرنج تا سر انگشتان دست انسان.

(۵۸۰) - الکافی ۶ / ۱۸ ح ۲.

(۵۸۱) - الکافی ۳ / ۲۲۸ ح ۳.

(۵۸۲) - الکافی ۸ / ۳۷۵ ح ۵۶۴.

(۵۸۳) - اقبال الاعمال ص ۶۲۳.

(۵۸۴) - یرید اسقاطها فی

قولها: «بما لم یرز» فان أصلها «لم یرزء».

(۵۸۵) – مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۶۱.

(۵۸۶) – احتجاج علامه ی طبرسی رحمه الله علیه / ۲۷۸.

(۵۸۷) – مریم / ۸۴.

(۵۸۸) – کتاب اسرار آل محمّد؛ (سلیم بن قیس هلالی) ص ۸۶۲ ح ۴۸.

(۵۸۹) – زیاده جعلها فی المصدر ۲ / ۱۷۷ بین العلامتین و لم یذیل بشیء و کیف کان فهی الزیاده یستدعیها السیاق کما یأتی آنفا من کلامها سلام الله علیها.

(۵۹۰) – عرضنا الحدیث علی المصدر ۱ / ۱۷۷ صححنا بعض الفاظه المصحفه.

(۵۹۱) – علل الشّرایع ۱ / ۱۸۵ ح ۲.

(۵۹۲) – پس معلوم می شود کسی که این خبر را به حضرت زهراء سلام الله علیها داده دروغ گفته ست. لذا حضرت صادق علیه السلام چنانکه در صدر حدیث خواندیم او را از افراد شقی معرّفی کرده ست.

(۵۹۳) – علل الشّرایع ۱ / ۱۸۴ ح ۱ – الکافی ۱ / ۴۵۹ ح ۴ – التهذیب ۱ / ۴۴۰ ح ۶۷ – وسائل الشّیعه ۲ / ۵۳۰ ح ۲۸۲۵.

(۵۹۴) – قرب الاسناد ص ۴۳ – وسائل الشّیعه ۲ / ۵۳۳ ح ۲۸۳۵.

(۵۹۵) – فی المصدر المطبوع ۱ / ۱۷۶: «ان لا یصلی علیها رجال».

(۵۹۶) – توبه / ۹۷.

(۵۹۷) – علل الشّرایع ۱ / ۱۸۵ ح ۱ با کمی اختلاف.

(۵۹۸) – امالی شیخ صدوق ص ۴۹۱ ح ۷ مجلس ۷۴.

(۵۹۹) – الاسره: جمع سریر و هو النحت و یغلب علی تخت الملك؛ لان من جلس علیه من اهل الرفعه یکون مسروراً و الحاف جمع لحاف – علی غیر قیاس – و المراد هنا غطاء التخت.

(۶۰۰) – دلائل الامامه مرحوم طبری ص ۴۳.

(۶۰۱) – امالی شیخ صدوق ص ۶۵۸ ح

۹ مجلس ۹۴ – مستدرک الوسائل ۲ / ۲۸۹ ح ۱۹۹۳ – ۱.

(۶۰۲) – عطف علی قوله «لما مرضت».

(۶۰۳) – امالی شیخ طوسی ص ۱۵۶ ح ۲۵۸ – ۱۰ مجلس ۶.

(۶۰۴) – خصال شیخ صدوق ۲ / ۳۶۰ ح ۵۰ – روضه الواعظین ۲ / ۲۸۰ – تفسیر فرات کوفی ص ۵۷۱ ح ۷۳۳ با کمی اختلاف – اختصاص شیخ مفید ص ۵.

(۶۰۵) – کذا فی النسخه و فیه المهروی خ ل و قد مر عن الکافی (۱ / ۴۵۸) الهرمزانی راجع ص ۱۹۳ فیما سبق.

(۶۰۶) – بقره / ۱۵۶.

(۶۰۷) – یونس / ۱۰۹.

(۶۰۸) – و القیاس: سؤوم.

(۶۰۹) – امالی شیخ مفید ص ۲۸۱ ح ۷ مجلس ۳۳.

(۶۱۰) – بقره / ۱۵۶.

(۶۱۱) – دلائل الامامه مرحوم طبری ص ۴۶.

(۶۱۲) – تهذیب الاحکام ۲ / ۲ ح ۱۸۴.

(۶۱۳) – همان ح ۱۸۵.

(۶۱۴) – حجّ / ۷.

(۶۱۵) – در لسان العرب جلد ۱۱، صفحه ی ۶۳۹ گفته میل، قطعه ای از زمین است که با دو علامت، ابتدا و انتهای آن مشخص گردد و همچنین گفته شده:

به اندازه ای که چشم قدرت دیدن دارد مقدار یک میل به حساب می آید.

در فرهنگ معین صفحه ی ۱۵۳۴ آمده مقدار میل یک سوّم فرسخ شرعیست که اگر فرسخ شرعی را ۵۴۰۰ متر حساب کنیم یک میل حدوداً ۱۸۰۰ متر می باشد.

(۶۱۶) – ترجمه ی مقاتل الطالبیّین ص ۶۷.

(۶۱۷) – مصباح کفعمی ص ۵۱۱، فصل ۴۲ با کمی اختلاف در لفظ.

(۶۱۸) – مصباح المتهجّد ص ۸۱۲.

(۶۱۹) – دلائل الامامه ص ۴۲.

(۶۲۰) – یک اوقیه برابر با هفت مثقال است و بعضی گفته اند برابر با چهل درهم می باشد. لسان العرب ۱۰ / ۱۲.

(۶۲۱) – امالی شیخ صدوق ص

۱۸ حديث ۴.

(۶۲۲) – عيون اخبار الرّضا عليه السلام ۲ / ۸ ح ۲۱.

(۶۲۳) – عيون اخبار الرّضا عليه السلام ۲ / ۲۶ ح ۶ با كمى اختلاف در لفظ.

(۶۲۴) – همان ۲ / ۳۲ ح ۵۵.

(۶۲۵) – صحيفه الرّضا عليه السلام ص ۶۳ ح ۱۰۱.

(۶۲۶) – عيون اخبار الرّضا عليه السلام ۲ / ۳۰ ح ۳۸.

(۶۲۷) – ثواب الاعمال ص ۲۱۶.

(۶۲۸) – ثواب الاعمال ص ۲۱۷.

(۶۲۹) – هو على بن أحمد بن عبدالله بن أحمد بن محمد بن خالد البرقى. راجع المستدرک ۳ / ۶۶۵.

(۶۳۰) – ثواب الاعمال ص ۲۱۹.

(۶۳۱) – مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۶.

(۶۳۲) – امالى شيخ مفيد ص ۱۳۰ ح ۶.

(۶۳۳) – طور / ۲۱ – راجع المصدر ص ۱۶۹.

(۶۳۴) – تفسير فرات ص ۴۴۳ ح ۵۸۵.

(۶۳۵) – طور / ۲۱ – راجع المصدر ص ۱۷۱.

(۶۳۶) – تفسير فرات ص ۴۴۴ ح ۵۸۷.

(۶۳۷) – طور / ۲۱.

(۶۳۸) – أنعام / ۸۴.

(۶۳۹) – همان / ۸۵.

(۶۴۰) – آل عمران / ۱۸۷.

(۶۴۱) – أنعام / ۸۴.

(۶۴۲) – همان / ۸۵.

(۶۴۳) – كمال الدّين شيخ صدوق رحمه الله عليه / ۱۱۴.

(۶۴۴) – هكذا فى النسخه المطبوعه و يحتمل أن يكون اللفظ هكذا: عصبتى الى تنتمى و قد مر الخبر عن المناقب تحت الرقم ۱ و فيه: كل بنى أم. فراجع.

(۶۴۵) – هود / ۴۶.

(۶۴۶) – معانى الاخبار ص ۱۰۵ ح ۱.

(۶۴۷) – معانى الاخبار ص ۱۰۶ ح ۲.

(۶۴۸) – هذا هو الصحيح، راجع المصدر ص ۱۰۹، رجال النجاشى ص ۲۸۰ و فى المطبوعه محمّد بن القاسم المفضل.

(۶۴۹) – معانى الاخبار ص ۱۰۶ ح ۳.

(۶۵۰) – عيون اخبارالرّضا عليه السلام ۲ / ۶۳

ح ۲۶۴.

(۶۵۱) – هود / ۴۵.

(۶۵۲) – همان / ۴۶.

(۶۵۳) – عیون اخبارالرّضا علیه السلام ۲ / ۲۳۴ ح ۴.

(۶۵۴) – مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۵.

(۶۵۵) – أنعام / ۸۴ و ۸۵.

(۶۵۶) – آل عمران / ۶۱.

(۶۵۷) – نساء / ۲۳.

(۶۵۸) – احتجاج ۲ / ۳۲۴.

(۶۵۹) – نساء / ۲۳.

(۶۶۰) – أنعام / ۸۴.

(۶۶۱) – آل عمران / ۶۱.

(۶۶۲) – نساء / ۲۳.

(۶۶۳) – تفسیر علی بن ابراهیم القمی ۱ / ۲۰۹.

(۶۶۴) – نساء / ۲۳.

(۶۶۵) – آل عمران / ۶۱.

(۶۶۶) – احزاب / ۴۰.

(۶۶۷) – مناقب ابن شهرآشوب ۳ / ۳۵۶.

(۶۶۸) – الکافی ۷ / ۴۸ ح ۴.

(۶۶۹) – الکافی ۷ / ۴۸ ح ۵.

(۶۷۰) - الکافی ۷ / ۴۹ ح ۶.

(۶۷۱) - همان ۷ / ۴۸ ح ۳ با کمی اختلاف در لفظ.

(۶۷۲) - الکافی ۷ / ۴۷ ح ۱.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹